

॥ मैत्रायणी संहिता ॥

MAITRĀYANĪ SAMHITĀ

HERAUSGEGEBEN

VON

DR. LEOPOLD VON SCHROEDER.

(Vol. 3-4.)

~~~~~  
DRITTES BUCH.  
~~~~~

GEDRUCKT AUF KOSTEN DER DEUTSCHEN MORGENLÄNDISCHEN
GESELLSCHAFT.

DEUTSCHE
MORGENLÄNDISCHE
GESELLSCHAFT
F. A. BRÖCKHAUS
LEIPZIG

OTTO HARRASSOWITZ
LEIPZIG

1923

S

294.59214

v 414 m. n

v. 324

82-10-074513

5229

Vorwort.

Für die Ausarbeitung des vorliegenden dritten Buches der Mâitrayani Samhitâ hat mir leider nur ein sehr beschränktes handschriftliches Material zu Gebote gestanden, und sind auch weitere Mss. dieses Buches bisher nicht bekannt geworden. Vergebens hatte ich gehofft, dass auch für dieses Buch, wie für alle andern, sich in Indien eine alte Handschrift werde auffinden lassen. Es ist dies bis jetzt nicht der Fall gewesen.

Die einzigen bisher bekannten und von mir benutzten Handschriften dieses Buches sind:

1. Die Haug'sche Handschrift, der Münchener Hof- und Staatsbibliothek gehörig, von einem älteren Ms. in Nasik im Jahre 1884 copiert; ich habe dieselbe schon in der Einleitung zum ersten Buche der Mâitr. Samh. p. XXXV erwähnt und mit H bezeichnet.

2. Die Handschrift von Bombay, moderne Copie, aus derselben Quelle stammend, mit Bb bezeichnet (vgl. Einleitung zum ersten Buche p. XXXVI).

3. Die unaccentuirte Bühler'sche Handschrift, von mir mit B bezeichnet, moderne Copie, ebenfalls aus Nasik stammend (s. Einleitung zum ersten Buche p. XXXVI).

Alle diese drei Handschriften sind ganz moderne Copieen und gehen eigentlich auf dieselbe Quelle, ein älteres, in Nasik (Dekhan) befindliches Ms. zurück; sie vertreten demnach alle zusammen ein und dieselbe ältere Handschrift, und musste also der Text eigentlich nach einer einzigen Handschrift festgestellt werden. Dazu kam dann nun freilich noch der Padapâtha, und es ist auf denselben bei dem geringen sonstigen Material vielleicht mehr Gewicht gelegt worden, als dies sonst geschehen wäre.

Unter solchen Umständen war die Aufgabe, den Text des vorliegenden Buches lesbar und korrekt herzustellen, keine ganz leichte. Die Zahl der nothwendigen Verbesserungen, die eine einzige ältere Handschrift uns wohl zum grossen Theil erspart hätte, war sehr beträchtlich und es werden Irrungen im Einzelnen

unvermeidlich gewesen sein. Auch haben einige Stellen in der völlig unverständlichen Form bleiben müssen, wie sie die Handschriften bieten, da sich für alle Schwierigkeiten eine befriedigende Lösung schlechterdings nicht finden liess.

Wenn ich nun auch nicht daran zweifle, dass ein schärferes Auge noch manch Schwierigkeit hätte lösen können, manche scheinbar gelöste richtiger gelöst hätte, so glaube ich doch, dass die oben dargelegten ungünstigen Handschriften-Verhältnisse mir für manchen bei der mühsamen Arbeit begangenen Fehler die Indemnität von Seiten der berufenen Richter sichern werden.

Eine Reihe von Berichtigungen und mehrere zum Theil evidente, zum Theil sehr beachtenswerthe Conjecturen, die ich meinem verehrten Freunde, Prof. B. Delbrück in Jena verdanke, sind als „Corrigenda“ aufgeführt.

Endlich erfülle ich noch eine angenehme Pflicht, indem ich dem Hochverordneten Conseil der Kaiserl. Universität zu Dorpat für die Verleihung des Heimbürgerschen Reisestipendiums meinen wärmsten Dank abstatte. Nur durch diese Unterstützung war ich im Stande, die erforderlichen handschriftlichen Studien in Deutschland auszuführen, namentlich auch das Ms. des *Kāthaka* in Berlin zu vergleichen.

Auch die Verwaltung der Königl. Bibliothek zu Berlin, welche mir die Benutzung der *Kāthaka*-Handschrift möglich machte, bitte ich meinen Dank entgegen nehmen zu wollen.

Zum Schluss noch die Bemerkung, dass auch das vierte Buch der *Māitr. Samh.* vollständig druckfertig in der Officin liegt und der Druck desselben unverzüglich in Angriff genommen werden soll.

Dorpat, im August 1885.

Dr. L. v. Schroeder

मैचायणी संहिता
जनविक्रमिणा श्रीचा लीवोख्यदेशेङ्गवेन शोधिता
प्रुश्यनाञ्चि राष्ट्रे बेल्लोणाख्यायां राजधान्यां मुद्रिता
संवत्सरे १८८५

जुहूमये संमार्ष्टिं जुहूर्वे यज्ञमुखं मुखतो वा एतच्छस्त्रमालम्ब्य
 जुह्वा वै देवा विराजमह्यन्त तज्जुह्वा जुहूर्त्तमन्त्रं वै विराडम्बं
 जुहूर्त्तवो ऽग्निं यज्जुह्वा जुहोत्यन्नस्य चार्कस्य चावस्था अष्टौ कृत्वो
 जुह्वां गृह्णात्यंष्टाक्षरा गायत्री गायत्री यज्ञमुखं यज्ञमुखमेवालम्ब्य
 यत्सावित्राणि हूर्यन्ति प्रसूत्या अथो यजुषामेव नानावीर्यत्वायां- 5
 ऽग्निं यच्च यथागच्छत् सविता न्वपश्यद्यत्सावित्राणि हूर्यन्ते ऽग्नेरेवा-
 नुक्शत्या अग्निं ज्योतिर्निचाय्य पृथिव्या अंध्याभरतिं सविता
 वा एतदये ज्योतिः पृथिव्याः समभरत्ससादेवमाह युक्तिमन्ति च
 जुहोति मनस्वती च युक्तेन हि मनसा यज्ञस्तार्यते षडृग्माणि भव-
 न्ति षड्वा चतुर्व चतुर्ष्वेव प्रतितिष्ठत्येति वा एष यज्ञमुखाद्भयो 10
 ऽन्यामायेयां अये देवतामुपैति यत्सावित्राणि न स्युरियात्सावित्रा-
 प्रसवाद्दष्टौ वा एतानि यजूंषंष्टाक्षरा गायत्री गायत्री यज्ञमुखं तेन
 यज्ञमुखान्नैति यदु सावित्राणि तेन सावित्रात्प्रसवान्नैति छन्दो-
 भिर्जुहोति छन्दोभिर्वा एतदयं बलिं हारयति बहवो हास्य ब-
 लिहंतो भवन्त्यृग्वै यज्ञस्य नेदीयो यजुर्यजमानस्य यदि कामयेत 15
 यज्ञं यज्ञयशसेनापयेयमित्यृगुत्तमानि कुर्याद्यज्ञं वा एतच्छयशसे-

1) Die Mss. जुह्वा 2) H u. Bb जुह्वा; B जुह्वा 3) Das Verb in den Mss.
 accentuirt मुक्तात् 4) Die Mss. च्वात्वा 5) So Bb; in H accentuirt जुहोति
 6) Die Mss. रिग्मादि 7) Die ३ fehlt in den Mss. 8) Die Mss. येर्वा 9) So
 corrigirt; die Mss. सुरीचात्; cf. unten 3, 3, 3 a. A.

नार्पयति' यदि कामयेत' यजमान० यज्ञयशसेनार्पयेयमिति' यजुरु-
 त्तमानि कुर्याद्यजमान० वा एतद्यज्ञयशसेनार्पयत्याहुतीना० वा अ-
 भिक्रान्या यजमानं च्छुभोति' यं कामयेत' च्छुभुयादिति' तस्य सकृ-
 त्सर्वाण्यनुदुत्य जुहुयाद्वैद्यैष यं कामयेत' पापीयान्स्यादिति' तस्य
 5 नाना जुहुयात्पापीयान्भवत्यृचा स्तोम० समर्थयेत्याह' समृद्ध्या एव'
 गायत्रेण रथन्तरमितीयं० वै गायत्रीयं० रथन्तरमसौ बृहदनेयोर्वा
 एषा लोकयोष्ठाप्या अन्ततः क्रियते' ऽष्टौ वा एतानि यजू० च्छा-
 क्षरा गायत्र्यंक्षरशो वा एतन्नायत्रीं प्रीणान्येष यदाहुतिर्नवमी तेन
 चिवृतो यज्ञमुखाच्चैत्येष यदेकामाहुतिमष्टाभिर्भुजुर्भुजुर्होति तस्मादे-
 10 कस्यै सते बहवो बलि० हरन्ति' बहवो हास्य बलिद्वतो भवन्ति'
 यजुरुत्तमान भवन्ति' ब्रह्म वै यजुर्ब्रह्मणि वा एतदन्ततो यज्ञस्य
 यजमानः प्रतितिष्ठति ॥ १ ॥

Vgl. 2, 7, 1. — TS 5, 1, 1 (ukhyāgniḥ; sāvitṛābutir abhrec ca svikārah); Kap. S. 29, 7;
 Cat. Br. 6, 3, 1, 1 flg.

सावित्रैरभिमादत्ते प्रसूत्यै' चतुर्भिरादत्ते' चत्वारि वै छन्दा०सि' छ-
 न्दोभिरेवादत्ते' ऽद्यो ब्रह्म वै छन्दा०सि' ब्रह्मण्यैवादत्त' इयं वै गायत्र-
 15 त्र्यन्तरिहं चिष्टुन्धीर्जगती' दिशो ऽनुष्टुप्सवितुप्रसूतो वा एतदेभ्यो'
 लोकैभ्यच्छन्दोभिर्दिग्भ्यश्चापि० संभरति' येष वा अ३दे ऽपिर्होचाग्नी-
 षापाक्रामत्स सर्वेषु भूतेष्ववसंक्षा० वनस्पतिष्ववसत्ता० वैशा अ-
 वसत्सं येष निरदहत्तानि कल्माषाण्यभवन्त्येन समचरत्तासुषिर्० य-
 चावसत्तत्पर्व' यत्रैष्यधिर्भवति स्वैनेवैन० योनिना संभरति' यो वै
 वनस्पतीनां फलयहितमः स एषा० वीर्यवत्तमो' वैशुर्वै वनस्पतीनां
 फलयहितमः' स एषा० वीर्यवत्तमो' ऽन्न० वै फलमन्नम३को' ऽ३को

ऽयिर्वैकेण वा एतदन्वमर्कमयि० संभरति० व्याममापी काश्चेतावै
 पुरुषे वीर्ये० वीर्यसंमिता क्रियते० ऽथो एतावान्वै पुरुषे महिमा० म-
 हिको ऽवरुद्धा० अरनिमापी कार्या यज्ञपुरुषासंमिता० प्रादेशमापी
 काश्चर्या विष्णुना यज्ञेन संमितोभयतः ह्युत्काश्चर्योभयस्यान्नाद्यस्या-
 वरुद्धा० अन्यतः ह्युत्कार्या० अन्यतः ह्युत्किं कालस्तावन्मर्कं करो- 5
 त्येव वा अश्चको० ऽन्नाद्यस्यावरुद्धा० औदुम्बरी कार्याग्नीं उदुम्बर
 जर्जो ऽवरुद्धा० अपरिमिता कार्यापरिमितस्यावरुद्धे० य एव कश्च
 वृक्षः फलयहिस्तस्य काश्चोन्नाद्यस्यावरुद्धे ॥ २ ॥

Vgl. 2, 7, 1. — Kāth. 19, 1; Kap. 8, 29, 8; Cat. Br. 6, 3, 1, 80 flg.

अंशेन वै देवा अंशे विजिति० व्यजयन्त० यदंशेन यन्ति० विजित्या०
 अयिर्वै यथा यथागच्छतं प्रजापतिरन्वपश्यन्तं प्राजापत्यो ऽथो० यदंशेन 10
 यन्त्यपेरेवानुकशत्यै० प्रजापतिर्वा अयि० संभरिष्यन्तस एभ्यो लोके-
 भ्यो ऽश्वं निर्माय दिग्भ्यश्चायि० संभरह्यंदाह० दिवि ते जन्म परम-
 मन्तरिक्षे तव नाभिः पृथिव्यामधि योनिरिदिति० यथादेवत० वा एत-
 देभ्यो लोकेभ्यो ऽश्वं निर्माय दिग्भ्यश्चायि० संभरति० युञ्जाथा० रा-
 सभ० युवमिंथाह० युञ्जा एव० गर्दभेन संभरत्येष हि पशूनामनुपजी- 15
 वनीयतमो० ऽयिर्वा एतस्याये सृष्टस्य योने रेतो निरदहसंसादेष
 समावदत्यैः पशुभी० रेतो धत्ते० ऽथ कनिष्ठो० ऽश्वं पूर्वं नयन्ति गर्दभम-
 परं पापवसीयसस्य आवृत्त्यै० तस्माञ्श्रेया०सं पूर्वं० यन्तं पापीया-
 न्यथादन्वेति० यदि कामयेत० पापवसीयस० स्यादिति० गर्दभं पूर्वं न-
 येयुरपरमंशमेतै न वै विपूजनः सौराकिः पापवसीयसं चकार० त- 20
 त्यापवसीयसमेवैतै न करोति० योगे योगे तवस्तरमिन्त्युतिमत्या वाजव-

त्वा यन्त्यन् वाँ वाजो गानुहतिरिजाय च संलु वै गातवे चाधि-
 क्षीयते यदूतिमत्या वाजवत्या यन्त्यन्स्य च गातोष्वावस्तु भवति
 वा एष ३यो ऽपि चिनुते सर्वो वै भवत इरस्यति वज्री वा एष
 प्राजापत्यो यदंशो यदाह प्रतूर्वेनेषवक्रामन्नशस्तीरिति वज्रेण वा
 ५ एतदंशस्तीररातोयन्तमवक्रामति रौद्रा वै पशवो ऽपी रुद्रो यदुद्रा-
 त्पशूननिर्वाच्यापि चिन्वीत रुद्रो ऽस्य पशूनभिमानुकः स्याद्यदाह
 रुद्रस्य गाणपत्यान्मयोभूर्हेहीति रुद्राद्वा एतत्पशून्यिर्वाच्यापि चि-
 नुते ऽघातुको ऽस्य पशुपतिः पशून्भवत्युर्वन्तरिष् वीहीत्याहैषां
 लोकानां विधृत्यै रक्षासि वा एतौ जिघासन्त्यपि संभरिषन्तौ
 १० यदाह स्वस्तिगभ्यूतिरभयानि कृषन्ति स्वस्तिमेवाभ्यामकः पु-
 णिष वा अप्येरायतनमंङ्गिरस एतमये संभरद्यदाहापि पुरीषम-
 ङ्गिरस्वदभरेति सायतनमेवैनं देवताभिः संभरति येन पुरुषेण संग-
 ह्येत तमभिमन्त्रयेतापि पुरीषमङ्गिरस्वद्वेमा इति वाजमेव तेन
 तस्माद्भृङ्गे प्रजापतये प्रोच्यापिष्येत ३या इत्याहुर्द्यतः सूर्येस्योदयनं
 ५ ततो वल्मीकवपामपशून्मूयादपि पुरीषमङ्गिरस्वन्नरिषामा इतीष
 वै प्रजापतिस्तस्या एष कर्षो यद्वल्मीकस्तस्या एव प्रोच्यापि चिनुते
 षृण्वन्ति हेनमपि चिक्षानमसा अपिमचेष्टेति तस्मात्पापीयाऽश्रेयसः
 कर्षे आह कर्षः कर्षायाह ॥ ३ ॥

Vgl. 2, 7, 2. — TS 5, 1, 2 (mṛtkhanam gachann aṣvenākramayed bhavam); Kāth. 19, 2; Kap. 8, 29, 8; Çat. Br. 6, 3, 2 u. 3, 1-5.

1) In den Mss. nicht recht deutlich; B eher वै ज्ञवत्; H u. Bb अथिचित; wobei jedoch das अ sich einem entstellten म in der Form nähert; vgl. Kāth. 19, 2 वपुर्वि भवतो धातुषो भवति; s. folg. Anm. 2) So B; ich übersetze: jeder neidet den, dem es gut geht (भवति), wozu dann das Schutzmittel passt, welches gleich darauf empfohlen wird; in H u. Bb एतरस्यति 3) So corrigirt; die Mss. अक्षिररातीक- तमपक्रामति; vgl. Kāth. 19, 2 वसेष्वैव वाप्यायं धातुवमवक्रामति

अन्वयिरुषसामयमकशदिंयाहानुकशात्या' एवांगत्य वाज्वध्वान्
 सर्वा मृधो विधूनुता इति मृध एव ध्यास्यते छद्वा एतं प्रजापतिः
 पूर्वयर्चा विन्ददुस्तरयैषीदेवैनं पूर्वयर्चा विन्ददुस्तरया' द्यौस्ते पृष्टं पृ-
 थिवी सधस्यमिति' द्यौः ३ छेतस्य' पृष्टं' पृथिवी सधस्यमात्मान-
 रिष्ट' समुद्रो योनिरित्यात्मा ३ छेतस्यान्तरिष्ट' समुद्रो योनि-
 र्विकशाय' चक्षुषा तमभितिष्ठ पृतन्यत इति' पृतन्यन्तमेवाभितिष्ठति'
 ये द्विष्यासं ब्रूयात् ॥ अमुंमभितिष्ठ ॥ इति तमेवाभितिष्ठत्युत्क्रामे-
 त्याहोत्क्रान्या एवं यच्च वै यज्ञस्यानुरूपं क्रियते तद्वजमानं च्छुभोत्सु-
 क्रामोदक्रमीदित्यनुरूप' वा एतन्क्रियते यज्ञस्यावरुद्धै' कृष्णो वै
 भूतामिरश्वं प्राविशसं एतदगच्छच्च मृगशफो' यदश्वस्य पदे जुहो-
 त्यपिमन्येव जुहोत्यायतनवत्यन्यो ऽध्वर्युः स्याद्यदनायतने जुहुयादिति
 तद्वदाहुर्मृगशफमरेन्वराडिति' मनस्वतीभ्यां जुहोति' मनसा द्याहुती-
 रायन्ते' चिष्टुभ्यां जुहोतीन्द्रियस्यावरुद्धा' अन्नवतीभ्यां जुहोत्यन्ना-
 दस्यावरुद्धै' गायत्र्या परिलिखत्यस्या एवैनं तेन परिगृह्णाति' चिष्टु-
 भान्तरिक्षात्तेनानुष्टुभा परिलिखत्यनुष्टुब्धै सर्वाणि छन्दासि परिभू-
 स्तस्मादनुष्टुभा परिलिखति' सावित्रैरभिमादत्ते प्रसूत्यै' वाभ्यां सनति'
 द्विषाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै' भुग्वा अन्नं प्रजां च्छुहति यचापिः सायते
 चीयते वा' यदाह' शिवं प्रजाभ्यो ऽहिंसन्तमिति' प्रजाभ्य एवैनं
 शिवमकः ॥ ४ ॥

Vgl. 2, 7, 2. — TS 5, 1, 2 u. 3 (utkramayyācvaṃ bhūsamśkaro jalādibhiḥ); Kāth. 19, 3 u. 4; Kap. S. 30, 1; Çat. Br. 6, 3, 3, 6 flg.

1) So corrigirt; H u. Bb. *अदिवाहापुषशात्या; B *अदिवाहापुषशात्या;
 Kap. S. 30 *मयमचादित्त्वपुषशात्या; Kāth. 19, 3 *मयमचादित्त्वपुषशात्या 2) Die ३
 fehlt in den Mss. 3) Die ३ fehlt in den Mss. 4) So corrigirt; die Mss.
 विषाद्य

अपां पृष्टमसीत्याहांपा० उद्योतत्पृष्टं पृष्टेनैवैनत्पृष्टमवयोनिरसे-
 रिति० योनिर्वा ए३षो ऽप्रेर्यैत्पुष्करपर्णी० नाभिर्वधकः संयोनिरिव सं-
 नाभिः संधियते दिवो माचया वरिणा प्रथस्वेत्यनयोरेवैनं माचया
 वरिणा प्रथयति० शर्म च स्वो वर्म च स्या इति कृष्णाजिनं च पु-
 ५ ष्करपर्णी च संस्तृणाती० मे एवासा एतद् द्यावापृथिवी संस्तृ-
 णाति० अचस्वती संवसेयामिति० न वा एतन्मनु३ष्या यन्तुमर्हन्त्या-
 भ्यामेवैनं परिगृह्णाति० कृष्णाजिनं संभरत्येषं हि पशूनामनुपजी-
 वनीयंतमो० ऽथो आरण्यानिव पशून्पुत्रार्पयति० लोमतः संभरत्यंती
 वै कृष्णाजिनस्य संदेव० यज्ञेनैव यज्ञं संभरति० पुष्करपर्णेन संभरति०
 10 योनिर्वा ए३षो ऽप्रेर्यैत्पुष्करपर्णी० स्वेनैवैनं० योनिना संभरति० गाय-
 चीभिर्ब्राह्मणस्य संभरति० गायत्रो हि ब्राह्मणस्त्रिष्टुभा राजन्यस्य० त्रै-
 ष्टुभो हि राज३न्यो जगतीभिर्वैश्यस्य जागतो हि वैश्यो० यं काम-
 येत० अश्रुयादिति० तस्य गायत्रीभिश्च त्रिष्टुभिश्च संभरेदंभ्रौति० पु-
 रीषो ऽसि विश्वभरा अथर्वा ता प्रथमो निरमन्यदया इति प्रजा-
 15 पतिर्वा अथर्वा स एतमये ऽमन्यास्तो ऽजनयास्व एवैनं मन्यति० सं-
 जनयति० तिसृभिः संभरति० चयो वा इमे लोका एभ्य एवैनं लोकैभ्यः
 संभरति० यजुस्तुरीयं दिग्भ्य एवैनं तैः संभरति० पुरोवात० वै वात०
 वर्षमनुप्रतिष्ठति० वर्षमन्वोषधया० ओषधीरनु पशवः० पशून्नु म-
 नुष्या० एता वै प्रतिष्ठास्ता यजमानो ऽवरुन्धे० ऽपो देवीरुपसृजा मं-
 20 धुमतीरित्याहोषधीनां प्रतिष्ठित्यै० तासामास्थानादुज्जिहतामोषधयः
 सुपिप्पला इति० तस्मादेतासामास्थानादुज्जिहतामोषधयः सुपिप्प-
 लाः० सं ते वायुर्मातरिश्वा दधान्विति० तस्मादेतस्या यत्कथंते य-

1) Die Mss. द्यावापृथिवी 2) Die Mss. त्रिष्टुभिश्च

त्सायते तत्संधीयो वृद्धेन जुहुयाऽनुचेमानपेयेदं यदयं उपसृजति
 शमयत्येव यो देवानां चरसि प्राणधेन कस्यै देव वषडस्तु तुभ्यमिति
 षड्वा ऋतव ऋतुषु वा एतदृष्टिं प्रतिष्ठापयति तस्मात्सर्वे ऋतवो
 वृष्टिमन्तः सुजातो ज्योतिषेति स्वर्ग्येमेवैनमकर्वांसो अये विश्वरूप
 संष्यस्व विभावसा इति छन्दासि वा अग्नेवोसंछन्दास्वेष
 वस्ते छन्दोभिरैवैनं परिददात्यागामुकमेनमस्मिंस्त्रिके वासो भवत्यं-
 नयो ऽमुष्मिंस्त्रिके भवति य एव वेद वरुणमेनिर्वा एष एतदु-
 तिष्ठ स्वध्वेत्यूर्ध्वामेव वरुणमेनिमुत्सृजति द्वाभ्यामुत्सृजति द्विपाद्य-
 जमानः प्रतिष्ठित्यै सं जातो गर्भो असि रोदस्वोरित्यंनयोर्वा एष
 गर्भे आभ्यामेषो ऽधिजायत आभ्यामेवैनमधिजनयत्येषे चार्हर्विभृता 10
 ओषधीष्विति तस्मात्सर्वास्त्रोषधीष्वग्निः प्र मातृभ्यो अधि क-
 निऋद्गा इत्योषधयो वा एतस्य मातरस्ताभ्या एवैनमधिप्रच्यववर्ते-
 ष्ट्वा एतं प्रजापतिः पूर्वेषाधश्चचेनानूहरेणातिष्ठतेषीदेवैनं पूर्वेषा-
 धश्चचेनानूहरेणास्थित ॥ ५ ॥

Vgl. 2, 7, 3. — TS 5, 1, 4 (mṛdaṃ khâtva sambharec carmapatrayoḥ) u. 5; Kâth. 19, 4 ff. 5; Kap. S. 30, 2 u. 3; Çat. Br. 6, 4, 1, 6 flg.

स्थिरो भव वीडृङ्गा इति गर्देभं आदधाति वीर्यमस्मिन्दधाति 15
 तस्मात्सर्वेषां पभूनीं गर्देभो वीर्यवत्तमो वीडेव ह्यस्मिन्दधातीश्वरो
 वा एडेवो ऽन्तरिक्षसङ्घात्वा प्रजा हि सितोर्बेदाह शिवो भव प्रजा-
 भ्या इति प्रजाभ्य एवैनं शिवमकर्मा पाद्यायुषः पुंर्येयायुरेवा-
 स्मिन्दधाति समष्टौ वृषाणि वृषणं भरविति वृषा ऽशेषे वृषणं

1) So corrigirt; die Mes. उप सृजति 2) Die Mes. ऋतवो 3) In den Mes. ohne Accent. 4) So corrigirt; die Mes. वीडृङ्गा 5) So corrigirt; die Mes. ह्य-
 स्मिन् 6) So corrigirt; in den Mes. एषी

भरक्षपां गर्भे० समुद्रियमित्यपां० उद्योषं गर्भः समुद्रियो० ऽप्या आ-
 वाहि वीतया इत्यग्निना वै मुखेन देवा इमांस्त्रिकानभ्युजयन्मग्निना
 वा एतन्मुखेन यजमान इमांस्त्रिकानभिजयन्मृत० सत्यमृत० सत्यमृते
 चैव सत्ये च प्रतितिष्ठतीये० वा ऋतमंसौ सत्यमनयोरेव प्रतितिष्ठ-
 5 त्यहर्वा ऋत० राषिः सत्यमंहोराचयोरेव प्रतितिष्ठत्यौषधयः प्रतिगृ-
 ष्णीताग्निमेतमित्यौषधीरेवैन० सम्यञ्चं दधाति० पुष्पवतीः सुपि-
 प्यला इद्यौषधीरेव फलं याहयति० तस्मादौषधयः शीर्षम्फलं गृह्णा-
 ति० वरुणमेनिर्वा० एष एतर्क्षुपनद्यो० वि पाजसा पृथुना शोभुचाना
 इत्यनुरूपेणैव वरुणमेनि० विचति० ज्ञाभ्या० विचति० द्विपाद्यजमानः
 10 प्रतिष्ठित्वा० आपो हि ह्य मयोभुवा इत्येपं उपसृजत्यौपो वा अ-
 शान्तस्य शमयिषिद... तस्मादपं उपसृजति शान्त्यै० तिसृभिरुपसृजति०
 चिवृ३द्यग्निर्वरुणमेनिर्वा० एष एतर्हि० मिचः स०सृज्या पृथिवीमिति०
 मिचैणैव वरुणमेनि० स०सृजति० रुद्राः स०सृज्या पृथिवीमित्येतां
 वा एतामप्ये देवताः प्रजापतये समसृज० स्तोभिरेवैना० स०सृजति०
 15 पञ्चभिः स०सृजति० पाङ्को यज्ञो० यावानेव यज्ञस्तमालम्ब ॥ ६ ॥

Vgl. 2, 7, 4. 5. — TS 5, 1, 5 (sambr̥tām etāp yajūabhūmān samāharet) u. 6 (ukhāp
 nirmimita); Kāth. 19, 5 u. 6; Kap. S. 30, 4; Çat. Br. 6, 4, 4, 3 fig.

मखस्य शिरो ऽसीत्याह० यज्ञो वै मखस्तस्य वा एतज्शिरो यदुक्तां
 मुखतो वा एतद्यज्ञमालम्ब० वसवस्त्वा कृण्वन्तु गायत्रेण छन्दसेति०
 छन्दोभिश्च वा एषा देवताभिश्च क्रियते० छन्दोभिश्चैवैनां देवताभिश्च
 कांति० ध्रुवासि पृथि३ष्यसीति० छन्दसामेवैषाशीरदित्या राक्षास्यं-
 20 दितिष्टे बिलं गृणात्विति० यजुषा करोत्ययजुषा हि मनुष्याः कुर्वन्ति

1) Die ३ fehlt in den. Mes.

ष्यावृत्तै' तां पुत्रेभ्यः प्रायश्चरददितिः अपयानित्यादित्या वा इदं स्तो-
 यन्मनु३ष्या'स्तेभ्य एवैना' संप्रादात्' शुद्धिः' का३र्या' चयो वा इमे
 लोका' एषा' वा एषा' लोकानामुक्ता प्रतिमा क्रियते' ऽष्टस्तना
 कार्या' गायत्र्या रूपं' चतुस्तना कार्यादित्या दोहाय' द्विस्तना का३-
 र्या' नरिष्ण' वा उक्ते' मी' लोकौ स्तनौ' प्रत्तौ ह वा इमौ लोकौ दुहे 5
 य एव' वेद' व्याममाभी का३र्येतावहै' पुरुषे वीर्यु' वीर्यसंमिता
 क्रियते' ऽथो एतावान्वै' पुरुषे महिमा' महिम्नो ऽवरुद्धा' अरनि-
 माभी कार्या' यज्ञपुरुषासंमिता' प्रादेशमाभी का३र्या विष्णुना
 यज्ञेन संमितोथो प्रजापतेरेवानतिवादाय सप्तभिधूपयति' सप्त वै
 शीर्षन्प्राणाः' शिर एतच्छस्य यजुषा' शीर्षन्वा एतत्प्राणान्दधाति' सप्त- 10
 भिधूपयति' सप्त वै छन्दा' सि' छन्दोभिरेवैनां धूपयत्यथो ब्रह्म वै छन्दा'-
 सि' ब्रह्मणेवैनां धूपयति' वैष्णव' वा एतत्पां' तं स्वया देवतया षु-
 र्धयति यदन्याभिर्देवताभिधूपयति' यदाह' विष्णुस्त्वा धूपयत्वङ्गिरस्व-
 दिति' स्वयैवैनं देवतया समर्धयत्यश्वशकैः धूपयति' वृषा ह्यश्वो वृ-
 षाभिः समृद्धा' अथो प्राजापत्यो वा अश्वः' प्राजापत्यो ऽग्निस्ते- 15
 स्मादश्वशकैः धूपयति सयोनिन्वाय ॥ ७ ॥

Vgl. 2, 7, 6. — TS 5, 1, 6 u. 7 (ukhâm nirmimîta; saṃskaroti tâm); Kâth. 19, 6;
 Kap. S. 30, 4; Çat. Br. 6, 5, 2, 2 fig.

प्रजापतिर्वा अमन्यत' यो वा अस्या अये विखनिधन्वार्ति' स
 आरिष्यतीति' स एतच्छजुरपश्यददितिष्ठा देवी विश्वदेव्यवती' पृथिव्याः
 सधस्ये अङ्गिरस्वस्वनत्ववटेतीय' वा अदितिर्देवी विश्वदेव्यवत्यनया

1) Vgl. Kâth. 19, 6 शुद्धि und पंचोद्धि 2) Die Mss. एषा cf. 4, 1, 3. 3) Die Mss.
 *पुष्यासंमिता 4) B देवीर्विश्वदेव्यवतीः; Kap. S. 30, 5 देवीर्विश्वदेव्यवती; Kâth. 19, 7
 देवीविश्वदेव्यवती

वै सं तदस्यामखनदहि सायै न हि स्वः स्वं हिनस्ति देवानां ता
 पत्नीर्देवीर्विश्वदेव्यवतीः पृथिव्याः सधस्ये अङ्गिरस्वहृधतूसा इत्योष-
 धयो वै देवानां पत्नीर्देवीर्विश्वदेव्यवतीरोषधीष्वेवैनां प्रतिष्ठापयति
 धिषणा ता देवी विश्वदेव्यवती पृथिव्याः सधस्ये अङ्गिरस्वदभीन्वा-
 5 तामुखा इति वाग्बै धिषणा देवी विश्वदेव्यवती वाचैवैनामभीन्वे
 मास्ता देवीर्विश्वदेव्यवतीः पृथिव्याः सधस्ये अङ्गिरस्वञ्चपयन्तूसा
 इति ब्रह्मासि वै मा देवीर्विश्वदेव्यवती ब्रह्मोभिरेवैना अपयति
 वरूची ता देवी विश्वदेव्यवती पृथिव्याः सधस्ये अङ्गिरस्वत्पचता-
 मुखा इत्यहोरात्रे वै वरूची देवी विश्वदेव्यवती अहोरात्राभ्यामेवैनां
 10 पचति जनयस्वाच्छिन्नपचा देवीर्विश्वदेव्यवतीः पृथिव्याः सधस्ये अ-
 ङ्गिरस्वत्पचन्तूसा इति नक्षत्राणि वै जनयोऽच्छिन्नपचा देवीर्विश्व-
 देव्यवतीर्नक्षत्रैरेवैना पचत्येता वा एतामये देवताः प्रजापतये ऽपच-
 स्तस्मादेतानि पङ्क्तिमन्ति यजूषि तैरेवैनां पचति द्वाभ्यां पचति
 द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै वरुणमेनिर्वा एष एतर्ह्यभीञ्चो मिचस्य
 15 चर्षणीधृता इति मिचैणैव वरुणमेनिमुपैति देवस्ता सवितोऽपतु
 सुपाणिः स्वङ्कुरिरिति सवितृप्रसूत एवैनामुहपत्यात्मनो ऽहि-
 साया उत्तिष्ठ बृहती भवेत्याह धृत्या एवाव्यथमाना पृथिव्यामाशा
 दिशा आपृणोति तस्मादग्निः सर्वा दिशा आभाति ॥ मिचैतां न

1) So corrigirt; B स; in H u. Bb स; TS 5, 1, 7, 1 स्वः; Kāth. स्वस्व; Kap. S. स्वं स्वं हि 2) Von hier bis zum folgenden वै (incl.) in H fehlend; in Bb von विश्वदेव्यवती: bis zum folgenden विश्वदेव्यवती fehlend; die Accente mussten daher nach den entsprechenden Stellen ergänzt werden; Kap. S. धिषणास्ता देवीर्विश्वदेव्यवती-रिति; B धिषणा ता देवीर्विश्वदेव्यवती; Kāth. 19, 7 धिषणास्त्विति 3) Die Mas. सदाभीधाताम् 4) Die Mas. देवीर्विश्वदेव्यवती 5) Die Mas. मास्ता 6) B वरूची 7) B देवीर्विश्वदेव्यवती: (s. TS 5, 1, 7, 2); Kap. S. 30, 5 वरूचीस्ता देवी-र्विश्वदेव्यवतीरिति; Kāth. 19, 7 वरूचीस्त्विति 8) Von hier bis अहोरात्राभ्याम् in H u. Bb fehlend; daher die Accente ergänzt. 9) B देवीर्विश्वदेव्यवती

उक्षां परिददाभ्यभित्त्वा' एषा मा भेदि ॥ इति मिषायैवैनां परिददा-
 त्वभित्त्वे' यच्चि मिषायापरित्ता भिद्येत पुनः कार्या स्यात्संवरत्वा-
 द्बृन्दन्तु' गायत्रेण छन्दसेति' छन्दोभिश्च वा एषा देवताभिश्च क्रियते'
 छन्दोभिश्चैवैनां देवताभिष्वाङ्गुणसि' स्वैनायतनेनाजक्षीरेणाङ्गुणस्या-
 येयं वा एतत्पयो यदजक्षीरमायेयमेतत्पाणं यदुक्षा' स्वैन वा एत- 5
 त्वयसा स्वै पाचमाङ्गुणसि' परमं वा एतत्पयो यदजक्षीरं' परममेत-
 त्पाणं यदुक्षा' परमेण वा एतत्पयसा परमं पाचमाङ्गुणसि ॥ ८ ॥

Vgl. TS 5, 1, 7 (samskaroti tām); Kâth. 19, 7; Kap. S. 30, 5; Çat. Br. 6, 5, 4.

षडेतान्याधीतयजूंषि जुहोति' षडां ऋतव' ऋतुभिर्वा एतत्पृ-
 थिव्या वीर्यमुद्यच्छते' नाना जुहोति' नानावीर्या इहीमे प्राणाः' प्रा-
 णानां विधृत्वे' यं कामयेत' बधिरः स्यादिति' तस्य सकृत्सर्वाण्य- 10
 नुदुत्य जुहुयात्प्राणानस्य संभिनसि' बधिरो भवति' तस्माद्बधिरो वाचा
 वदति' न ऋणोति' वाचं हृत्स्वेन्द्रियमनुपद्यते' प्राणा वा एतानीतराणि
 छन्दांसि' वागनुष्टुब्धं दनुष्टुभा सप्तमं जुहोति वाचं वा एतत्प्राणै-
 षूपसंद्धाति' तस्मादियं वाक्सप्तमी प्राणानां मां सु भित्त्वा मां
 सु रिषा' इति प्रवृणक्तं सुप्रमाया वा एषासीत्तीं देवा एतेन यजुषावृ- 15
 ज्जतांसुरी माया स्वधया कृतांसीति' तन्मायाभिर्वैतेन यजमानो भा-
 तृष्यस्य वृद्धे' डाभ्यां प्रवृक्षति' द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्वै' प्रवृञ्ज्याङ्क-
 तिकामस्व' भविष्यद्वा इदमुपजीवामो' भविष्यदेवोपैति' ऋः ऋः छे-
 याभवति' जातमवदध्यात्तच्छीर्जोतो वा एष यो गतच्छीर्जोतेनैवैनं
 जनयति' भद्रादाहरेष्टं कामयेतांवादः स्यादित्येषं' वा अपीना- 20
 मन्नादो' ऽन्करणं भद्रमन्नाद्यमसा अवरुन्धे' प्रदावादाहरेष्टं काम-

1) Die Mss. द्विदंतु 2) Die Mss. °षा

येत' प्रसेनेनास्य राष्ट्रं जायुक' स्यादिति' प्रसेनेनास्य राष्ट्रं जायुकं
 भवति' यतः कुतश्चाहृत्यावदध्याद्यं कामयेतास्य पाप्मा भानृत्यो
 द्वितीयो जायेतेत्येतै' यजमानस्यायतन' स्वै वावासा एतदायतने
 पाप्मानं भानृत्यं द्वितीयं जनयति' दूजः' सर्पिरामुतिरिति' क्रमुकं घृता-
 5 न्वक्तमादधान्येषां वा अग्नेः प्रियां तनूर्यत्क्रमुकस्तेजो घृतं' प्रिययैवेनं
 तदुवा तेजसा च समर्थयति' परस्या अग्निं स' वता' इत्यौदुचरी' देवा
 यचोर्जे' व्यभजन्त तत उदुचरा उदतिष्ठद्यदौदुचर्यूर्जेमेवावरुन्दे' परम-
 स्याः परावता' इति वैकङ्कतीर्मयेवै' सृष्टस्य भां स्रपाक्रामं' श्विकङ्कतं
 प्राविशद्यद्वैकङ्कती' भां एवावरुन्दे' यदमे यानि कानि चै' ति शमीम-
 10 यी' शान्या' अग्ने वै न किंचनापरश्रुवृक्कणमस्वदन्त' तस्मै वा
 एतया सङ्गः प्रयोगिः सर्वमस्वदयद्यदमे यानि कानि चै' ति' तदप्यय
 एवैतया सर्व' स्वदयति' सर्वमस्मै स्वदितं भवति' राची' राचीम-
 प्रयावं भरन्ता इत्यांशिशमेवाशास्ते' नाभा पृथिव्याः समिधानो अ-
 पिमिति' पृतनाजितमेवैनमकरंमि' वै सृष्ट' रक्षा' स्यजिघा' स-
 15 स्तानि वा एताभिरेवापाहत' याः सेना अभीत्वरीरिति' तदपेरिवैता-
 भी' रक्षा' स्यपहन्येतां एव समिधा आदध्याद्यं च रक्षोभ्यो विभीया-
 द्रक्षसामपहन्या' अथो याहुका ह ता' समा' स्तेनाभवन्ति' तैस्वकी-
 मभिचरन्नादध्यादेष वै वनस्पतीना' वज्रस्ताजग्घ प्रमीयते' ये द्वि-
 ष्यासं तर्हि मनसा ध्यायेन्मनो वा आशीर्थो वाच आहुतिमेवैनं भूत-
 20 मप्यये ऽपिदधाति' यो असंभ्यमरातीयाद्यं नो वैषते जना इति'
 तस्मादपिचितो ऽष्टीलं न कीर्तयितुं' नो अपिचिदः' स' शितं
 मे ब्रह्मं स' शित' वीउर्थं बलमिति' ब्रह्मणा वा एतत्स्रच' स-

1) Die Mss. ब्रह्मः; vgl. aber 2, 7, 7. 2) Mas. *ताभि

श्रयति' क्षत्रेण ब्रह्मोषो ब्रह्म चैव क्षत्रं च समुजा अकरोत्तद्वा एषाभ्य-
नूक्ता ॥ ब्रह्म क्षत्रं समुजा न व्यथेते इति' ब्रह्माह क्षत्रं जिन्वति क्ष-
त्रियस्य ।

क्षत्रं ब्रह्म जिन्वति ब्राह्मणस्य यत्समीची कृणुतो वीर्याणि ॥ ९ ॥

Vgl. 2, 7, 7. — TS 5, 1, 9 (vahnar ukhyasya janih) u. 10 (ukhyam dadhita); K&h.
19, 9 u. 10; Kap. S. 30, 7 u. 8; Çat. Br. 6, 6, 1, 15 fig.

अग्निभ्यः ॥ इति कामायालभ्यन्ते' यत्कामो भवति सं० हासै सं 5
कामो नमत्याग्नीणन्ति' यज्ञियानेवैनान्मेध्यान्कुर्वन्ति' पर्यगिकृतानु-
त्सृजन्यंयातयामत्वायैकेन सं०स्थापयन्ति यज्ञस्य संतत्या अविच्छेदाय'
पुष्करा भवन्ति सेन्द्रियत्वाय' षिष्टुभो याज्यानुवाक्या भवन्तीन्द्रिय-
स्यावरुद्धा' अथेऽषो ऽस्ये वैश्वानराय द्वादशकपालः' सं०वत्सरो वा
अग्निवैश्वानर' एषा वा अग्नेः प्रिया तनूर्यवैश्वानरः' प्रिययैवैनं त३न्वा 10
समर्थयत्येषो अयातयामत्वायैवायातयामा हि वैश्वानरः' श्वेतं वा-
यवे नियुत्वता आलभेत तेजस्कामो वायुर्वा अपेस्तेजस्संसाहायुम-
पिरन्वेति' यद्वायवे ऽप्येः सतेजस्त्वाय' यद्वायव एकधा स्यादुन्मादुको
यजमानः स्याद्यन्नियुत्वते द्वितीयत्वायाँषो धृत्या अनुन्मादाय' सर्वेषां
वा एष पशूनां० रूपाणि प्रति' यद्वायव एकधा स्यादुन्मादुको य- 15
जमानः स्याद्यंदेश प्राजापत्यो द्वादशकपालो द्वितीयत्वायाँषो धृत्या
अनुन्मादायाँषिष आमावैष्णव एकादशकपालो' ऽग्निर्वै सर्वा देवता'
विष्णुर्यज्ञो' देवताश्वेव यज्ञं चालम्बायैष आदित्यो घृते चरुरादित्या
वा इत उत्तमाः स्वर्गं लोकमाय' स्तेभ्य एव प्रोष्य स्वर्गं लोकमेत्या-
दित्वा वा अस्मिंल्लोकं ऋद्धा' आदित्या अमुष्मिन्पुरोडाशेन वै देवा 20

1) Die Mss. ब्रह्मन्ति 2) Die Mss. अग्निवायैवैनां मेध्याय

असिंल्लोकआधुव० चरुणामुषिबन्धस्त्रिनेव लोके पुरोडाशेन ऋध्नोति
 चरुणामुषिबन्धैऽधो ऽग्रये वैश्वानराय द्वादशकपालो देवायतन०
 वा अग्निर्वैश्वानरो देवायतन एव प्रतिष्ठाप्याग्निं विभर्त्यथो कामो वै
 वैश्वानरो यत्कामो भवति स० हासै स कामो नमति ॥ १० ॥

Vgl. TS 5, 1, 8, 2 (paçavah); Kâth. 19, 8; Kap. S. 30, 6.

॥ इत्युपरिकारुडे जुहुमयीयः^३ प्रथमः प्रपाठकः ॥

- 5 दृशानो रुक्म उरुया विभातीति रुक्मं प्रतिमुञ्चते ऽमृत० वै
 हिरण्यं मृत्योरेतद्रूपं यदग्निंर्यत्याशो ऽमृतेनैव मृत्युमन्तर्धत्ते ऽधेतै
 निर्बाधो देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्त तै देवा एतान्निर्बाधानपश्य-
 स्तैरसुरानेभ्यो लोकेभ्यो निरवाधन्त तन्निर्बाधानां निर्बाधत्वं तदेतै-
 रेव निर्बाधैर्यजमानो भ्रातृष्यमेभ्यो लोकेभ्यो निर्बाधता एकवि-
 10 शतिनिर्बाधो भवति प्रतिष्ठित्या उपरिष्ठान्निर्बाधं विभर्त्यधस्तान्नि-
 बाधं सादयति भ्रातृष्यस्य विनुत्स्यै नक्तोषासा समनसा विरूपा
 इत्यहोरात्राभ्यामेवाग्निमाधत्ते धापयेते शिशुमेकं समीची इत्येतै
 ३द्येते धापयेते शिशुमेकं समीची द्यावाक्षामा रुक्मो अन्तर्विभाती-
 त्वेष ३द्येतयो रुक्मो ऽन्तर्विभाति देवा अग्निं धारयन्द्रविणोदा
 15 इति प्राणा वै देवा द्रविणोदाः प्राणैरेवाग्निमुद्यच्छते विश्वा रूपाणि

1) Von hier bis zum folgenden वैश्वानरो (incl.) in B fehlend. 2) Das इति
 fehlt in den Mss. 3) H u. Bb जुहुमयीयः; B जुहुमप्रियः 4) Die Mss. (H u. Bb)
 betonen एकविशतिनिर्बाधो; s. TS 5, 1, 10, 3.

प्रतिमुञ्चते कविरिति विष्वा हि रूपाख्ययिः प्रासावीद्गदं द्विपदे
 चतुष्पदा इत्याह प्रसून्या एव वि नाकमक्यात्मविता वरेण्या इति
 सवितृप्रसूत एवायिं विभर्त्येनु प्रयाणमुषसो विराजतीति तस्मा-
 दुषसो अ्युष्टिमन्वयिराधीयते सुपर्णो ऽसि गरुत्मा स्त्रिवृत्ते शिरो
 गायत्रं चक्षुरित्येवेवा एषा संभृतिरयिमेतत्संभरति तस्मात्संभरति 5
 तस्मात्सर्वैरङ्गैः पशुर्जायते पशुर्अर्षेयिर्दिवं गच्छ स्वः पतेत्याह स्व-
 र्गस्य लोकस्य संमष्ट्या अर्षेते क्रमा देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्त
 ते देवा एतान्क्रमानपश्य स्तैरसुरानेभ्यो लोकेभ्यः प्राणुदन्तानन-
 पजय्यमजय स्तैर्देवैरेव क्रमैर्यजमानो धातृष्यमेभ्यो लोकेभ्यः प्राणुदते
 ऽनपजय्यं ह जयति षडुद्याव शिक्वृ भवति षडा चतव चतु- 10
 भिरेवायिं परिगृह्णात्युपरिनाभि विभर्त्युपरिनाभि अद्यात्मनः संदेव
 संदेव एव देवता आत्मन्विभर्ति यदधोनाभि विभृयाद्योनि निर्देहेद-
 यो ऽवधेन धातुक स्यात्त्रैकामति तस्माद्गाम्याः पशवः प्रेतैः ऽथ
 यत्पुनरभ्यावर्तते तस्मात्पुनः समावर्तन् ऊर्जा वा एष पशुभिरुक्का-
 मन्सहोत्कामति पुनरूर्जा निवर्तस्वेति तदूर्जमेव पशून्पुनरवरुद्धे 15
 पुनर्वर्तीर्भवन्ति समृद्धौ चतसृभिरभ्यावर्तते चतुष्पादो वै पशवः
 पशूनेवावरुद्ध इत्यं पर्यावर्तते एव हि यज्ञः पर्यावर्तते ऽथो अमुष्य
 वा एतदादित्यस्यावृतमनुपर्यावर्तता आ त्वाहाषमन्तारभूरित्यन्त- 20
 अर्षेय एतर्षुदुत्तमं वरुण पाशमसीदिति वरुणपाशमेवोन्मुञ्चत आ-
 त्मनो ऽहिंसाया अये बृहच्चुषसामूर्ध्वो अस्यादिति ज्योतिषैवेन 21

1) Die ३ fehlt in den Mss. 2) Die Mss. तानपजय्यं चनं 3) Die Mss.
 नपजय्यं; (B schreibt wieder नपजय्यं चनं). 4) Die Mss. schreiben षडुद्याव 5)
 Die Mss. नाधी; Kāth. 19, 11 नाधीनाभि 6) In den Mss. fehlt die ३ 7) So B
 (ohne Accent); H u. Bb अर्षेयो 8) H u. Bb धातुः; B धातुक 9) In den Mss.
 पुनः ohne Accent. 10) H u. Bb त्वाहर्षम

समर्धयति' ह०सः शुचिबन्धसुरन्तरिक्षसंदिदिति' सादयति' सप्त' एवैन०
 होचासु प्रतिष्ठापयत्येषो सप्त' वा एतेन साप्तान्यपेक्ष्येभ्यो' सप्तमा-
 त्पुरुषादन्नादो भवति' रेतो वा अग्निरेन्तरिक्ष० वै रेतो ऽनुषिष्यते'
 यदधो निदध्यादधृताः पशूनां गर्भाः प्रपादुकाः स्युरथ यदुपरि सा-
 5 दयत्यन्तरिक्षसदमेवैनमकर्णोर्भाणां धृत्यै' सूयते वा एषो ऽग्नीना० य-
 क्षीयते' तस्मादेव आसन्दीसंसीद' तं मानुरस्या उपस्या इतीय० वा
 अपेयैर्गोनिः' स्व एवैन० योनौ स०वेशयति' तिसृभिरुपतिष्ठते' चिबृ-
 ३द्यमिः' ॥ १ ॥

Vgl. TS 5, 1, 10 (ukhyaṃ dadhita) u. 9; Kāth. 19, 11; Kap. S. 32, 1; Çat. Br. 6, 6, 4 u. 7, 2.

अथैतद्वात्सप्रमेतेन वै वत्सप्रीर्भालन्द३नो ऽप्येः प्रियं धामारा-
 10 भोक्षदपेरेवैतेन' प्रियं धाम राभ्योत्यागामुकमेनं' प्रियं भवति' वत्स-
 प्रिय० वै भालन्दनमृषयो ऽध्यवदन्स्तेना¹⁰ इति'स एतासूक्तमपश्यन्ते-
 नाधिवादमपाजयन्तेनापचितिमगच्छन्तदधिवादमेवैतेनापजयन्त्यपचि-
 त्तिमेव गच्छति' द्वादशभिरुपतिष्ठते' द्वादश मासाः स०वत्सरः' स०व-
 त्सरमेवाप्तावल्हे' चिष्टुभो भवन्तीन्द्रियस्यावहृद्या' अन्येष्टुः प्रक्रा-
 15 मयत्यन्वेष्टुर्हपतिष्ठते' योगक्षेम० वा एतत्प्रजानां दाधार' तस्माद्याया-
 वरा अन्याः प्रजाः' क्षेम्या अन्या' अथ¹¹ यत्प्रक्रम्योपतिष्ठते तस्मा-
 द्यायावरः' क्षेम्यमभिप्रयाति¹²' तस्माद्यायावरस्य क्षेम्यो ऽन्नं बभूव'

1) Die Mss. •चक्षत्सदिति 2) Bb चक्ष 3) Bb चक्ष 4) So corrigirt; H चक्षत्; desgl. B, ohne Accent; Bb चक्षत्; cf. Kāth. 19, 11 und Kap. S. 32, 1 वाप्तान्येवैतथा प्रीषति 5) H u. Bb •ये चक्षो; B ये चक्षो 6) In den Mss. सीद ohne Accent. 7) So corrigirt; H u. Bb चिबृ द्यमिः; B चिबृत् द्यमिः 8) Die Mss. धामाराभ्योत्या; Kāth. 19, 12 प्रियं धामावर्षाधिरेवैतेन प्रियं धामावर्षे 9) Die Mss. राभ्योत्या; vgl. die vor. Anm. 10) B चक्षदत् सीना 11) In den Mss. ohne Accent. 12) B प्राषति

यदहश्चेथमावः स्वाप्तदहस्त्रयं समस्त्रेभ्यं च क्रामेदुप च तिष्ठेत्'बो-
 गक्षेमं वा एतदन्वाद्यं यजमानो भानृष्यस्य वृक्षा उंदु वा विन्ने
 देवा इति विन्ने इहीदं देवाः सो यन्मनुश्चा' ज्ञये भन्त' चिन्तिभि-
 रिति' यस्मा एव चित्तायापिराधीयते तेनेन चित्तेन समर्थयति'
 प्रेदमे ज्योतिषान्याहीति' ज्योतिषेवैनं समर्थयित्वा प्रवापयत्यैकद- 5
 प्तः' सन्नयन्निव द्यौरित्येनुग्र्याद्यं' उद्देवेदीश्वरो वा एव उद्दे-
 दन्यजमानस्य प्रजां पशून्निद्विदक्ष्णदक्ष्णदिग्मेवास्वाकर्षो' शमयित्वा-
 वाशिषमाशास्ते' सर्मिधापिं दुवस्यते'ति गायत्र्या ब्राह्मणस्यादध्या-
 नायचो हि ब्राह्मणस्त्रिभुभा राजन्यस्य' वैष्टुभो हि राजश्रयो' द्वाभ्यां
 गायत्रीभ्यां वैश्यस्य' ये हि द्वे गायश्रयो सा जगत्येषो ब्रह्मणे 10
 वा एतद्विशमकं करोति' यदि भस्' प्रतिपूर्वेतापुं प्रवेशयेदापो वा
 अयेयोनिः' स्व एवैनद्योनी दधाति' पुरीषं कुर्यात्पशुकामस्य' पशवो
 वै पुरीषं' पशुमान्भवतीष्टका वा स' युयांसेनास्य' सर्वा आपेयीरिष्टका
 भवन्युर्जा वा एव पशुभिरुत्सीदनसहोत्सीदति' पुनरुर्जा निवर्तस्वे- 15
 ति' तदूर्जमेव पशुपुनरवरुन्धे' बोधा मे अस्य वचसो यविष्टे'ति बो-
 यद्वतीभ्यामुपतिष्ठते' तस्मात्प्रजाः सुप्तं पुनः प्रबुध्यन्ते' द्वाभ्यामुप-
 तिष्ठते' द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै ॥ २ ॥

Vgl. TS 5, 2, 1 (āsandyāp vahnyavasthitiḥ, vātsapreṇāpyupasthānam) u. 2 (ukhya-
 nayanam); Kāth. 19, 12; Kap. S. 32, 2; Çat. Br. 6, 7, 4; 6, 6, 4.

- 1) S. 2, 7, 10; Kap. S. 32, 2 अरुं; Kāth. undeutlich, wahrscheinlich अरुं 2) B
 प्रवापय 3) So wohl zu lesen; in H u. Bb यज्ञाय; B यज्ञाय; Kāth. यदि स्वेद
 4) Die Mes. चिन्तिदक्ष 5) So ist wohl zu schreiben; in B भस्मा प्र; H u. Bb
 भस्मात्; Kāth. 19, 12 अक्षितदित्यपु भस्म प्रवपति 6) So B (ohne Accent); H u. Bb
 स' युयात् 7) So meine Correctur; H u. Bb सुप्ता; B सुग्वा

अथेत् वृत्तं वि च सर्पताता इत्याह यमदेवऽन्यो वा अयं लोको
 यऽमो ऽमुष्य लोकस्याधिपत्यमानश्च यद्यमाहेवयजनमनिर्याच्यापि
 चिन्वीतायमदेवत्यो ऽस्यामिः स्यादस्वर्ग्यो यदाहोदादिदं यमो
 ऽवसानं पृथिव्या अक्रन्मिं पितरो लोकमस्मा इति यमाद्या एतेनास्या
 5 देवयजनं निरयाचिष्टं स्मृतं देवयजने ऽग्नें चिनुते यमदेवत्यो ऽस्या-
 पिर्भवति स्वर्गं उदु ग्नन्ति यदेवास्या अयज्ञियममेध्यं तदुद्गन्ति
 व्याममाचमुद्गन्त्येतावधै पुरुषे वीर्ये वीर्यसम्मिते चीयते ऽथो
 एतावान्वै पुरुषे महिमा महिन्नो ऽवरुद्धा अयोक्षात यदेवास्या उ-
 द्गन्तः क्रूरमक्रूस्तदक्रूरमकस्तंश्चमयत्यथो आपो वा अग्नेर्योनिः
 10 स्व एव योनौ चीयते ऽग्नेर्भस्मास्यग्नेः पुरीषमसीति सिंक्ता नि-
 वपत्यग्नेर्वा एतद्वैश्वानरस्य भस्म यत्सिंक्ता स्व एव भस्मश्चीयते
 योनिर्वै सिंक्ता रैता ऊषा यत्सिंक्ता न्युषोषान्निवपति योनौ
 वा एतद्रेतो दधाति तस्माद्योनौ रैतो हितं तस्माद्योने रेतः प्र-
 जायते प्रजापतिः प्रजा असृजत ता वा ऊषेभ्य एव योनेरसृजत
 15 प्रजननं वा ऊषाः प्रजनने वा एतदग्निश्चीयत इमे वै सहास्ता
 ते वियती अब्रूतामस्तु नौ प्रियं धाम सहेत्यापो वा अस्या यज्ञिया
 मेध्यास्ता अमूर्खा अमुषा यज्ञिया मेध्यास्त इमे यदापषोषा
 भवन्ति यदेवैनयोर्द्वयं मेध्यं तद्वरुद्धे ऽथो अनयोरेवैनं प्रिये
 धामन्निधत्ते संज्ञानं वा ऊषा उभये वा एतान्पशवो ऽभिसंजानते
 20 ये याम्याः पशवो ये चारण्या उभये हैनं पशवो ऽभिसंजानते च-

1) B तदुदु इति 2) Die Mss. *मुद्गः; cf. 4, 1, 10. 3) Bb उदु इति; (eagl. B, ohne Accent; cf. 4, 1, 10. 4) So corrigirt; die Mss. उषेभ्य (cf. oben ऊषा). 5) So corrigirt; die Mss. उषाः. 6) So corrigirt; die Mss. *उषा. 7) So corrigirt; die Mss. उषा; cf. TS 5, 2, 3, 2. 3.

तसः प्राचीः सादयति चत्वारि वै छन्दासि छन्दोभिर्वै देवाः स्वर्गं
 लोकमायस्ते दिशा आक्रमन्तां तां अद्भ्यो यन्तां एताभिरेह हन्ते-
 देता उपधीयन्ते दिशां धृत्यै पशवो वा इष्टका गार्हपत्यं वै पशवो
 ऽनूपतिष्ठन्ते वै समीची पुरस्तादुपदधाति वै समीची पश्चादुभयत
 एवास्यै समीचः पशूनुपदधाति पशूनां परिगृह्यत्या अष्टौपदधात्यं- 5
 ष्टाक्षरा गायत्री गायत्रो ऽमिर्व्यावनेवापिस्ते चिनुता एकविं-
 शतिः कात्र्या प्रतिष्ठित्यै प्रतिष्ठा ह्येकविंशो ऽथो एकविंशति-
 विधो हि गार्हपत्यस्त्रिचतितकः कात्र्येस्त्रयो वा इमे लोका इमानेव
 लोकानाप्नोति पञ्चचतितकः कात्र्येः पाङ्को यज्ञो यावानेव यज्ञस्त-
 मालब्ध चतुर्भिः संनिवपति चत्वारि वै छन्दासि छन्दोभिरेव सं- 10
 निवपत्यथो ब्रह्म वै छन्दासि ब्रह्मणैव संनिवपति क्षत्रं वा एष्टो
 ऽमीनां यञ्चीयते क्षत्रं य उख्यो ब्रह्म यजुर्वेद्यजुषा संनिवपति
 ब्रह्मणा वा एतत्क्षत्रं संनयति तस्माद्ब्रह्मणा क्षत्रं सं चैति वि च
 द्वौ वा एतौ व्याघ्रौ संपद्येते ता ईश्वरा अशान्तौ यजमानं हिं-
 सितोर्वेदाह भवतं नः समनसौ समोकसौ सचेतसा अरेपसा इति 15
 शमयत्येव शान्त एव न्युष्यते यजमानस्याहिंसायां ऋतुभिर्वै पृ-
 थिव्या वीत्र्यमुद्यतं तदृतुभिः पुनर्विमुच्यति यदाह प्रजापतिर्विश्व-
 कर्मा विमुञ्चत्विति प्रजापतिरेवैनां विश्वकर्मा विमुञ्चति ॥ ३ ॥

Vgl. TS 5, 2, 3 (gārhapatyam cinoti); Kāth. 20, 1; Kap. S. 32, 3.

अथैतां नैर्ऋतीस्त्रिसंस्तुषपक्वा भवन्त्येते वै नैर्ऋतमन्त्रस्य यन्तुषाः
 कृष्णा भवन्त्येते वै निर्ऋत्या रूपमेतां दिशं हरन्त्येषां हि निर्ऋत्या 20
 दिक्ताः स्वकृता इरिणे पराचीर्निदधान्येते वै निर्ऋतिगृहीतं पृथिव्यां

1) B आक्रमन्तु 2) So meine Correctur; die Mss. उषो

निर्घृतिगृहीत एवं निर्घृतिं निरवदयते' प्राणमेवास्य प्रथमया मु-
 च्छत्वंपानं द्वितीयया' ध्यानं तृतीययां चो अक्षरो वै पुरुषो' यावानेव
 पुरुषस्तं निर्घृत्याः पाप्मनो मुञ्चति' निर्घृतिर्वै कर्मण उपद्रष्टृका'
 ता' वा एतस्त्वेन भागधेयेन शमयित्वाथ सवितृप्रसूतो ऽपि चिनुते'
 5 वं ते देवी निर्घृतिरावबन्धेति' जालमिष्टकास्वध्यस्यति' निर्घृति-
 पाशमेवोन्मुञ्चत आत्मनो ऽहिंसायै ॥

यदस्य पारे रजसो महश्चिचं ज्योतिरजायत ।

तन्नः' परिषदति द्विषो ऽपे वैश्वानरः ॥

स्वाहेत्यपः परिषच्चर्षयेति निर्घृत्या अनन्ववायाय' भूत्वे नमा' इ-
 10 त्युक्त्वावर्तेते' भूतिरेव भूत्वावर्तेत आत्मनो' ऽहिंसाया' अनपेक्षमाणा
 आयन्ति निर्घृत्या अनन्ववायाय' परोगोष्ठं मार्जयन्ते' परोगोष्ठमेव
 निर्घृतिं निरवदयन्त' इन्द्रियेण वा एष वीर्येण शृण्व्यते यो नैर्घृतीरु-
 पधत्ते' निवेशनः संगमनो वसूनामित्येन्द्र्या गार्हपत्यमुपातिष्ठत' इ-
 15 ण्ड्रियेणैवात्मानं' समर्धयति' चिष्टुभोपतिष्ठता' ओजो वै वीर्यं चि-
 ष्टुबोजस्येव वीर्ये प्रतितिष्ठति' गार्हपत्यो ऽपे चीयते प्रतिष्ठित्यै' गा-
 हेपत्ये वै देवाः प्रतिष्ठाय प्राञ्चः स्वर्गं लोकमभिजंयन्त आयन्त्या-
 वान्पुरुष ऊर्ध्वबाहुस्तावता वेशुना विमिमीत' एतावन्वै पुरुषे वीर्यं'
 वीर्येणैव विमिमीते' ऽद्यो एतावान्वै पुरुषे महिमा' महिजो ऽव-
 रुद्धे' यो वै वनस्पतीनां फलयहितमः स एषा' वीर्यवत्तमो' वेशुर्वै
 20 वनस्पतीनां फलयहितमः' स एषा' वीर्यवत्तमो' ऽन्व' वै फलमन्वम-
 ३को' ऽ३को ऽपिर्वेण वा एतदन्नमर्कमपि' विमिमीते' सप्त पु-

1) So B; in H °संवेति; Bb °संवेती; Kap. S. 32, 4 °वचंवेति द्विष(त)ानधि-
 वचति; K&h. 20, 2 द्विषामधिबुद्धति 2) So im Anschluss an H u. Bb तं कः; B
 licet तेव 3) Die Mes. चार्त्तपो

रुषान्प्रमिमीति' सप्रभ्य एव पुरुषेभ्यो लोकं विन्दत्यां सप्रमात्पुरुषा-
 द्नादौ भवत्यरनिमाषं पक्षयोरत्युपदधाति' पक्षं बृहदि' वयः षड्भिः
 कृषति' षड्वा ऋतव' ऋतुभिरेव कृषतीत्यमभ्यावर्तन्त' कृषत्येषां हि
 देवानामावृदंषो अमुष वा एतदादित्यस्यावृतमनुपर्यावर्तन्ते' तिस्र-
 स्त्रिस्रः सीताः संपादयति' शिवृड्छपिंशीदश' सीता भवन्ति' द्वादश 5
 मासाः सवत्सरः' सवत्सरस्य वा एष विधामनुविधीयत' इयं वा
 अविभेदेयिमीतिधस्यतीति' यत्कृषत्यस्या वा एतद् द्विगुणं क्रियते ऽन-
 तिदाहायांथो पृथिव्या वा एतद् द्विगुणेनायेवी' उर्यमुद्यच्छन्त' एतां
 दिशमुत्सृजन्त्येषां हि देवानां दिग्गो स्वर्गमेवैनां लोकमनूत्सृज-
 न्ति' ॥ ४ ॥ ८

10

Vgl. TS 5, 2, 4 (ukhyāgnip tatra samvapet) u. 5 (krshati kshetram); Kāth. 20, 2 u. 3;
 Kap. S. 32, 4 u. 5.

कृष्टे वपति' कृष्टे ह्योषधयः क्षेपिष्ठं प्रतितिष्ठन्त्यंनस्यान्नस्य
 वपत्योषधीनामृग्भिर्ब्रह्म वा ऋग्ब्रह्मणैवासा अनाद्यमवरुद्धे'
 चतुर्दशभिर्वपति' द्वादश मासाः सवत्सरो' ऽथ य एते चतुर्दशे अ-
 होरायै एवैते' तत्सवत्सरेण च वावासा एतद्दहोरायाभ्यां चाना-
 द्यमवरुद्धे' ऽन्न वै फलमंनमउको' ऽउको ऽपिरंकेण वा एतदंनमर्क 15
 मयि' वपति' यस्यान्नस्य निवपति यत्तस्यास्त्रीयाद्यान्यवरुद्धानि तै-
 र्युध्येतेध्मे तस्यापिकुर्यादंथो तन्मनसा ध्याये' तैनेव तदवरुद्धे' यदि
 सर्वे न सवित्देष्टवान्मधूद्युतान्वपेष्टंष्टवा यास्यं तेनानाद्यमवरुद्धे'
 यन्मधारण्यं तै' तैनेव तदुभयमवरुद्धे' ऽथैते संभारा' दिग्भ्यो वा

1) So die Mss.; also ein Adjectiv पक्षं बृहत्; Kāth. 20, 3 u. Kap. S. 32, 5 पक्ष-
 योषधयि योषधि 2) In den Mss. das Verb ohne Accent. 3) Die ३ fehlt in den
 Mss. 4) Die Mss. *नुत्सृजति

एतत्पृथिव्या ऊर्जे संभरत्यूर्जमिच्छीयते' यां जनतां कामयेत' क्षो-
 धुका स्यादिति धर्ममूर्जमहमित आदीति' तस्या अर्धादाददीत' क्षोधुका
 ह सा जनता भवति' कामं कामदुषे धुष्वेत्यभिमृशति' तेनास्य सर्वा
 इष्टकाः कामदुषा भवन्त्युत्तरवेदिं निवपत्युत्तरवेदिमित्येवास्यामि-
 5 श्चीयते' ऽथो यज्ञपरुषो' ऽनन्तहिन्त्या' अमिर्वा एष न्युष्यते यदुत्तरवे-
 दि' यदुत्तरवेदिं न्युष्यामि चिनोत्यमौ वा एतदमिच्छीयते' ऽप्ये तं व अथो
 वया' इति सिक्ता निवपत्येता वै वैश्वानरीरिष्टका अपरिमिता'
 एतदप्येपरिमितं चीयते' ऽप्येर्वा एतद्वैश्वानरस्य सूक्तमेषां वा अग्नेः
 प्रियां तनूर्ध्वैश्वानरः' प्रियाया' वा एतत्तन्वाममिच्छीयते' संतनूरको
 10 निधीयते' लोमश' वा एतच्छन्दः' पशव्यमूनातिरिक्तं प्रजननाया-
 शीत्युत्तरमे' तेन वै देवाः स्वर्गं लोकमाय' स्तदस्याशीत्युत्तरत्वं' स-
 मुद्रं' वा एतच्छन्दो' योनिः समुद्रः' सोमो रेतोधा' यत्सोमीभ्या' ब्यू-
 हति योनी वा एतद्रेतो दधाति' तस्माद्योनी रेतो हितमोष्यानवती
 भवतस्तस्माद्योनी रेतो आप्यायते' छन्दोभिर्वा अपिरुत्तरवेदिमभिप्र-
 15 ह्रियते' या अथौ प्रह्रियमाणे ऽन्वाहुस्तां तर्हि मनसा ध्यायेच्छन्दो-
 भिरेवैनमुत्तरवेदिमभिप्रहरति' 'मनसान्वाहांनिरुक्तमिव ऽद्येतदध्या-
 वृत्त' 'ध्यावृतं पाप्मना धातृष्येण गच्छत्यंशं पुरस्तात्प्रयन्ति रक्षसाम-
 पहत्या' आक्रमयन्ति' य एवैनेन धातृष्यः सदृङ् तं वज्रेणाववाधन्ते'
 प्राञ्चं प्रक्रमयन्ति' य एवैनं धातृष्यो ऽति तं वज्रेण प्रणुदते' प्राय-
 20 ञ्मभ्यावर्तयन्ति' य एवैनं धातृष्यो ऽनु तं वज्रेण प्रतिनुदते' तन्ना-

1) Bb चादिति; Kap. S. 32, 6 चादिति; aber K&th. 20, 4 इवमूर्जमहमित चा-
 दीतीयनेवाद्या उर्जमादने 2) So B (ohne Accent); in H u. Bb यज्ञपुषी, K&th.
 20, 4 u. Kap. S. 32, 6 यज्ञो यज्ञपरुषेव cet. 3) So corrigirt; B एतच्छन्दः; H एतत्सदः;
 Bb एतत्सदः; cf. anten. 4) Die Mss. ध्याये छं 5) So B (ohne Accent); in H
 u. Bb मतिप्रहरति 6) So B (ohne Accent), in H u. Bb ध्यावृतं

तृष्यस्य वा एष विनोदः कृष्णो वै भूत्वापिरश्वं प्राविशत्सं एतद्ग-
च्छद्यं मृगशफो यदश्वमाक्रमयन्ति यदेवाचार्यैर्युक्तं तस्यावरुद्धे ॥ ५ ॥

Vgl. 2, 7, 13. — TS 5, 2, 5 (kṛshati kshetram) u. 6 (atra sikatādīkam vapet); Kāth. 19, 3 a. E. u. 4; Kap. S. 32, 5—7.

तपो योनिरसीति पुष्करपर्णीमुपदधाति योनिर्वा ए३षो ऽप्येय्यु-
ष्करपर्णी नाभिर्वधकः संयोनिरिव संनाभिश्चीयत इयं वा अग्निभेद-
यिर्मातिधक्ष्यतीति यत्पुष्करपर्णीमुपदधात्यस्या अन्तिदाहायांधस्ता- 5
नाभि सादयत्योषधीनां प्रतिष्ठित्या अथो ३ये ऽ३प्स्वयंयस्तानिवा-
वरुद्धे प्रजापतिः प्रजा असृजत याः पुरा ब्रह्मणो ऽसृजत ताभिर्नी-
राधोदर्थं या ब्रह्ममुखा असृजत ताभिरराधोद्वं ब्रह्मं जज्ञानं प्रथमं
पुरस्तादिति रुक्ममुपदधात्यृद्धा अग्नीत्येवाथो मिथुनत्वाय न पृ-
थिव्यामपिश्चेत३ष्यो नान्तरिक्षे न दिवीत्याहुर्मृतं वै हिरण्यममृते 10
वा एतदपिश्चीयते श्मशानचितो वा एते चीयन्ते चित्या चित्या
हिरण्यशकलमुपास्यति तेन वा एषो ऽश्मशानचितेन स्वर्गो ऽस्यैष
पुरुषो हिरण्ययो यजमानलोकमेवैष दाधरिषे ह ३त्वेव यजमानो
ऽपिनामुष्मिंल्लोके सम्यङ् यस्यैष उपधीयते ऽथो मध्ये ज्योतिरेव
चीयते द्रुक्ष्वस्तन्द पृथिवीमनु ह्यामित्यभिमृशति होचास्वेवैनं प्र- 15
तिष्ठापयत्यैतानि सर्पनामानि मृतुर्वे सर्पनामानि यदुपदध्या-
न्नमायुक्ः स्यात्ससादनुदिशति सोमे वा एका त्रिभिर्ष्यान्न एका
सर्प एका वा एवावरुद्धे वामदेवस्य राक्षोघ्नेन व्याधारयत्येतेन वै

1) So ist wohl zu lesen; die Mss. *धस्तानाभि; cf. अश्वत्थानिर्वाधम् Cat. Bt. 7, 4, 1, 10. 2) So corrigirt; die Mss. *नीराधोद्वं; cf. folgende Anmerkung.
3) So H u. Bb; ju B wieder *राधोत् 4) So corrigirt; die Mss. एषो श्मशानचित; s. unten 3, 2, 7; 3, 5, 1 a. A. u. TS 5, 2, 8, 5.

वामदेवः कुसिताभ्याः शिरा आदीपयद्रक्षसामंपहत्यै पञ्चभिर्बाधा-
 रयति पाङ्को यज्ञो यावानेव यज्ञस्तमालम्बांधो यावानेव यज्ञस्त-
 स्माद्रक्षास्वंपहन्यैचेते सुचीं कार्ष्ण्यमयीं दक्षिणतः सादयति रक्ष-
 सामंपहत्यै दक्षिणतो वै देवानां यज्ञं रक्षास्यजिघांसत्तानि
 5 कार्ष्ण्यैरेवापाप्तं यन्कार्ष्ण्यमयीं दक्षिणतः सादयति रक्षसाम-
 पहत्यै घृतस्य पूर्णा भवत्येषा वा अयेः प्रिया तनूर्यद् घृतं प्रियैवैनं
 तञ्च्चा समर्धयति गायत्र्या सादयति तेजो वै गायत्री ब्रह्मवर्चसं
 तेज एव ब्रह्मवर्चसंवरुन्वा औदुषरीमुत्तरतः सादयति दध्ना पूर्णा-
 मूर्ध्वा उदुषरोऽन्व दध्युञ्जेवास्यान्व दधाति चिदुभा सादयत्योजो
 10 वै वीर्यं चिदुवोज एव वीर्यमवरुन्वे पूर्णे सादयत्यक्षिते यजमान-
 लोकमुपतिष्ठेते मूर्धन्वतीभ्यां सादयति मूर्धन्यो ऽसानीति विराज्य-
 मिषेतञ्च्चा इत्याहुः मंची वै विराजो यन्सुचा उपदधाति विरा-
 जि वा एतदमिषीयते ऽथैषा स्वयमातृष्यै वै प्रथमा स्वयमा-
 तृष्यांत्तरिष्यं द्वितीयासी तृतीयेमानेव लोकानुपधत्ते ऽन्मुपप्राप्य
 15 सादयति प्रजापतिचित एवास्य भवत्येषो प्राणानामुत्सृष्टं भूरसी-
 ति प्राचीमुदूहेद्येनें भातृष्यो ऽतीव स्याद्भूमिरसीति प्रतीषी य-
 द्यन्वदितिरसि भूमिरसीति तिरषी यदि सदृष्टियं वा अदितिरं-
 नवा वा एतद्यजमानो भातृष्यं प्रभूतं प्रबुदते ऽनया प्रतिनुदते
 ऽनया विनुदते तन्नातृष्यस्य वा एष विनोदः काशडाकाशडात्ररो-
 20 हन्तीति दूर्वेष्टकामुपदधात्येषधीनां प्रतिष्ठित्यै काशडाकाशडाऽऽषोषा

1) So schreibe ich; die *Ms.* कुसिताभाः; den *Nom.* कुसिताधी oben 2, 1, 11.

2) Die *Ms.* उदुषरो 3) So meine Correctur; Bb दध्युञ्जेवास्यान्व H दध्युञ्जेवा-
 स्यान्व; B दध्युञ्जेवासादध्ना 4) So corrigirt; die *Ms.* विराजी; f. TS 5, 2, 7, 5.

5) Die *Ms.* तृष्यै 6) So H u. Bb (desgl. Kap. S.); in B अदृष्टि 7) B
 पूर्वैष्टकामं

प्रतिनिहतीति' पशवो वा इष्टका'न वै पशवा आश्रयसे रमन्ते'
 यदूर्वेष्टकामुपदधात्यायतनमिव' वा एतन्क्रियते' पशूनां यत्या' अथैषा
 वामभृद् धिर्यजु'यर्जमानलोकमन्येन' दाधार' भ्रातृष्यलोकमन्येन' वृङ्क्ते'
 एतया वै देवा असुराणां वामं पशूनवृक्षत' तद्वामभृतो वामभृच्च' छं-
 द्दा'सि वै देवानां वामं पशवच्छंदा'स्यैवैतया वामं पशून्यज- 5
 मानो भ्रातृष्यस्य वृङ्क्ते' ऽथैते रेतःसिचा' इयं' विराडंसी स्वराडंसा
 एवं रेतः सिञ्चतीयं प्रजनयत्यपिरत्यन्नादौ' भवति यस्यैते उपधी-
 येते' यदि पुषी चिन्वीत प्रथमायां चित्यामन्यामुपदध्या' दुक्तमाया-
 मन्या' रेतसः सिञ्क्तस्य परिगृहीत्यै' यद्यपुषः प्रथमायां चित्यामुभे
 उपधये' सम्यञ्चौ हि भूत्वा रेतः सिञ्चतः ॥ ६ ॥

10

Vgl. 2, 7, 15. — TS 5, 2, 6 a. E. 7 (rukṁādy upadadhyāt) u. 8 (sthāpayet avayamā-
 trṇṇām); Kāph. 20, 5 u. 6; Kap. S. 32, 7 u. 8.

अथैतां विश्वज्योतिष' एषु वा एतंल्लोकेषु' ज्योतिष्मन्तमपि निधत्ते'
 ऽथो प्राणानां विधृत्या' अथैषा आलिखिते' मे¹⁰ वै लोकास्यालिखि-
 तैर्मानेव लोकान्नुपाधत्त' उभये वा एतामुपादधत्त देवाश्च वा असुरा-
 षोपरिहास्यक्ष्माणं देवा उपादधतांधस्तास्यक्ष्माणमसुरास्ततो देवा
 अभवन्परसुरा' उपरिहास्यक्ष्माणमुपदधीत भ्रातृष्यवान्यो वास्य प्रियः 15
 स्वाप्तस्य भवत्यात्मना' परास्य भ्रातृष्यो भवत्येष¹¹ वा असपत्ने-
 ष्टकांसपत्नो भवति य एतामुपधत्ते' ऽथो देवलक्ष्णं वा एषा' देव-
 लक्ष्णमेवोपधत्ते' या सोखाया' अधि मृदुञ्जिष्यते¹² तस्या एतां कु-

1) Die Mss. •इतीति 2) Die Mss. ररमते 3) So corrigirt; in H u. Bb बहूवेष्ट; B चातृवेष्ट 4) So corrigirt; die Mss. पशुमायसोवम 5) So corrigirt; die Mss. भ्रातृष्यसोवम 6) So corrigirt; H u. Bb रेतः सीचा; B रेतः सीषा 7) H इयं; desgl. B, ohne Accent. 8) Die Mss. •स्यपीर 9) So die Mss. 10) Die Mss. स्वाप्ति 11) So die Mss. 12) So corrigirt; die Mss. सीषाया 13) Die Mss. मृदुञ्जिष्यते

र्योत्तेनास्य' सर्वा आग्नेयीरिष्टका भवन्त्येषैष कूर्मः' इमशानचितो
 वा एते चीयन्ते' जीवः कूर्म उपधेयस्तेन वा एषोऽश्मशानचितिनो-
 त्याती' पशूनां वा एष मेध' एतं वै मेधं पश्यन्त एनं पशवोऽमु-
 ष्मिंस्त्रोकं उपतिष्ठन्ते' प्राञ्चञ्च सादयति' प्राञ्चञ्चो हि पशवो मे-
 5 धमुपतिष्ठन्ते' द्यावापृथिवीयया सादयति' द्यावापृथिवी हि' पश-
 वोऽनूपतिष्ठन्ते' पशुभिरेवैनं सम्यञ्च दधाति' विष्णोर्नीभ्यामग्नि-
 श्चेत३व्या' इत्याहुः' प्रादेशमाचमुलूखलं कार्युमेतावान्वै विष्णुर्विष्णो-
 र्वा एतन्नाभ्यामग्निश्चीयत' ऊ३र्ज्यमिश्चेत३व्या' इत्याहुः' उदुबरो'
 यदौदुबरोमुलूखलं' भवन्त्यूर्जिं वा एतदग्निश्चीयते' वैष्णव्या सादयति'
 10 वैष्णव' उदुबरोमुलूखलं' स्वयैव देवतया' वैष्णोसा' पृथिव्या वा एतदोजो
 वी३र्यं संभ्रियता' अोजो वा एतद्वीर्यं मध्य३तोऽपेधीयते' ऽषो
 मध्ये ज्योतिरेव' चीयते' यद्विक्तामवेक्षेत स्त्रोधुको यजमानः स्यादथ
 ब्रह्मपूर्णांमवेक्षते तथा हास्त्रोधुको भवति' सिकताभिः पूरयित३व्या-
 मेवा एतद्वैश्वानरस्य भस्म यत्सिकताः' स्वेनैवैनां भस्मना प्रीणाति'
 15 दध्नः पूरयितव्यो' वै' दध्यूर्जमेवावरुद्धे' घृतस्य पूरयित३वेषां वा अग्नेः
 प्रियां तनूर्यद् घृतं' प्रिययैवैनं त३न्वा समर्धयति' मधोः पूरयितव्यां
 हास्य प्रजायां मधव्यो जायते व्युध्यै'न्द्रियाणि वै पशुशीर्षाण्यय-
 ज्ञियान्यमेध्यानि' यच्छिद्रेषु¹⁰ हिरण्यशकलान्ययस्यतीन्द्रियैरेवैनानि
 वीर्येण समर्धयति' मेध्यान्येनानि यज्ञियानि करोत्यर्थं' वै पुरुषः

1) Die Mss. schreiben एतां und betonen अर्धात्; K&h. एता 2) So corrigirt; in den Mss. एषो इमशानचित (cf. Mâitr. S. 3, 5, 1 u. TS 5, 2, 8, 5). 3) In den Mss. ohne Accent. 4) So corrigirt; in den Mss. उदुबरो 5) Die ३ fehlt in den Mss. 6) So corrigirt; die Mss. वैष्णोवा 7) So corrigirt; H u. Bb वै प्रीणते; B ये चीयते 8) ज्योतिर in den Mss. ohne Accent. 9) So corrigirt; die Mss. तनूर्ये 10) Die Mss. यच्छि

सहस्रस्य यद्धन्यर्धमितरे पशवस्तस्मादेतन्मध्यत उंपदधात्यंभिता इ-
तराणि पशोः सवीर्यत्वायांथो सायतनत्वाय यं कामयेत पशुमा-
नस्यादिति तस्य समीचीनानि पशुशीर्षाण्युपदध्यात्समीच एवासौ
पशूनुपदधाति पशुमान्भवत्यंथ यं कामयेतांपशुः स्यादिति तस्य
विषूचीनानि पशुशीर्षाण्युपदध्याद्विषूच एवासौ पशूनुपदधात्यंपशु-
र्भवत्येता वै साहस्रीरिष्टकाः पश्विष्टकास्ताः सोमदक्षः कौश्रेयो
विदांचकार ताः श्यापर्णायोपदधी सं सहस्रं पशून्प्राप प्र सहस्रं पशू-
नाप्नोति यस्येता उपधीयन्ते यविष्टो वै नमिष्ठो ऽपिस्तस्माच्चिन्वता-
न्तरा न खेतवै यद्भीयात्प्राणानस्य युवेतोत्सर्गेरुपतिष्ठत आरण्या-
नेव पशूञ्चमनूत्सृजति ॥ ७ ॥

10

Vgl. TS 5, 2, 8 u. 9; Kâth. 20, 6 u. 7; Kap. S. 32, 8 u. 9.

पुरुषशीर्षमुपदधात्येष हि पशूनां वीर्यवत्तमो वीर्यमस्मिन्धा-
त्यैकमुपदधात्येकधास्मिन्वीर्यं दधाति सौर्या पुरुषशीर्षमभिजुहोति
स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै सौर्या वा एषा सती मैत्रावरुण्यैहवै
मित्रो रात्रिर्वरुणो ऽहोरात्रयोरेव प्रतितिष्ठत्यर्धञ्चचाभ्यां जुहोतीयं
वा अर्धञ्चुचो ऽसा अर्धञ्चुचो ऽनयोरेव प्रतितिष्ठत्येष यदेकय 15
ञ्चचा विजुहोति तस्मादेकः सन्पुरुषो द्विपाद्यंवा एतत्किंचाकरोनि
वा एतञ्चकथेदेता अपस्याः सादयति तस्मिन्नेव योनौ रेतो दधातीयं

1) So meine Correctar; H u. Bb तांसांपर्षा; desgl. B, ohne Accent; Kap. S. 32, 10 सोमदक्षः कौश्रेयः श्यापर्णावोपदधी; Kâth. 20, 8 सोमदक्षः कौश्रेयः श्यापर्णावो-
पदधी 2) In den Mss. प्राप ohne Accent. 3) In den Mss. ohne Accent. 4) Da
die Mss. dieses Buchs nur nach der gewöhnlichen Weise des RV accentuirt sind,
lässt sich nicht entscheiden, ob sie खेतवै od. खेतवै lesen. 5) So meine Correctar;
Bb मैत्रावरुण्यैहवै; desgl. B, ohne Accent; H मैत्रावरुण्यैहवै वै 6) In den
Mss. द्विर ohne Accent.

वा अविभेदंमिर्मातिधक्ष्यतीति' सैता इष्टका अपश्यदंधो आहुः'
 प्रजापतिरपश्यदिति' तां उपाधत्ते' यदेता उपधीयन्ते' ऽस्यां अन्न-
 तिदाहाय' यदित्दन्मि' ति होवाचेय' य एता उपदधाता इत्यंबादो
 भवति यस्यैता उपधीयन्ते' तस्माद्रेतसः सिक्तादेव पशुः संभवति' य-
 5 देतांश्छन्दस्याः' पशवो वै छन्दांसि' यद्वक्षिणात् उपदध्यादभीपते.
 प्रजां वरुणो गृह्णीयादंधं' यदुत्तरत् उपदधात्यपवाहत् एवांचैताः
 प्राणभृतस्संसिन्पशौ संभूते प्राणं चक्षुः श्रोत्रं वाचं तानि दधात्य-
 द्दृणायां सादयति' पशुं वा एतदाक्रमयति' तस्मात्पशवो ऽदृणाया-
 ङ्गानि प्रहरन्तो यन्ति' दशभिर्दशभिर्वा अता इष्टकाभिर्षुषय आ-
 10 ध्रुव' स्तां ऋचीर्चृधोति यस्यैता उपधीयन्ते' ऽचैताः स' यतो' रेतो
 वा एतत्सिच्यते यदपिषीयते' यदेता उपधीयन्ते' रेतसः सिक्तस्य
 स' यत्यै' लोकं पृण छिद्रं पृणेत्येषां वा अछिद्रेष्टका' अछिद्रा वा एत-
 या चितयश्चीयन्त' इन्द्रापी ता' बृहस्पतिरित्योजो वै वीर्यमिन्द्रामी'
 अोजसा वा एतश्चीर्येणापिषीयते' ता अस्य सूददोहसा' इति परुषि
 15 परुषेव' रसं दधाति' सोमं श्रीणन्ति पृथ्वा इत्यंब' वै पृथ्व्यं क-
 मेवावरुन्हे' जन्मन्देवानां' विशा' इत्याह' प्रजात्या एव' भिष्या रोचने
 दिव इति' सवनानि वै चीणि रोचनानि' सवनचितमेवैनमकरनुष्टु-
 व्वा एषा' वाग्वा अनुष्टुप्' प्राणो वै वाग्यदेषां सर्वा इष्टका अनु-
 संचरति तस्मात्प्राणः सर्वाण्यङ्गान्यनुसंचरत्यापेयी वा एषा वर्येन

1) Die Mes. schwanken; Bb ताग्निदधात्वः; H तां गिदधात्वः; B ताग्निदधात्वः;
 Kap. S. 32, 11 प्राणभृत उपदधाति रेतस्यवत्ते प्राणं मगक्षुः श्रोत्रं वाचं दधाति—
 वाचमेव मध्वती दधाति तस्मात्प्राणो वाच (व) इत्यपश्यदंधोपदधाति तस्माद्दक्षिणपदः
 पश्यदः प्रहरन्तो वति cet. 2) B तां

स्वेन वा एतच्छन्दसाग्निषोयते' नाध्वर्युः सन्वाग्निमार्द्धेति य एव
वेद ॥ ८ ॥

Vgl. 2, 8, 1. — TS 5, 2, 9 u. 10; Kāth. 20, 8 u. 9; Kap. S. 32, 10 u. 11.

उत्सन्नयज्ञो वा एष यदग्निश्चित्यः' को ह तद्वेद यदेतस्य क्रियते
यन्वाग्निनी वै देवानां भिषजा अकूपस्य कल्पयितारी' यदेता आ-
ग्निनीरुपधीयन्ते ऽकूपस्य कूप्ये' पञ्चोपदधाति' पाङ्को यज्ञो' यावानेव 5
यज्ञस्तमालब्धाधि यावानेव यज्ञस्तमचीकूपद'धैता आग्निनीर्चुतष्या
अनूपधीयन्ते' रेतसे वा एतत्सिक्ताय चतूनुपाधात्तस्मात्सर्वेवृतुषु
रेतो हिते' तस्मात्सर्वानृतूनेतो ऽनुप्रजायते' ऽधैता चतष्या वायष्या
अनूपधीयन्ते' तस्मात्सर्वानृतून्वायुरन्वावरीवर्त्य'धैता वायष्या अप-
स्या अनूपधीयन्ते' तस्मात्पशवो नानाव्रताः' सन्तो ऽप एवाग्निं सं- 10
व्रताश्चतस्रः पुरस्तादुपदधाति' चतुर्विधं हि शिरः' प्राणश्चक्षुः श्रोत्रं
वाङ्' मूर्धन्वतीभिः सादयति' मूर्धन्यो ऽसानीति' पञ्च पञ्चाभिता
उपदधाति' पशोः सवीर्यत्वायाथो सायतनत्वाय' तस्मात्पशुः पञ्चाङ्ग-
रीयाञ्छ्रोणिमत्तरस्त्रंसादु' प्राङ् संहाना' इन्द्रामी अथ्यथमानामि-
ष्टकां हृहत्' युवमित्यन्तरिक्षं वा एषा चित्तिरेन्तरिक्षमिमाः प्रजा' 15
इन्द्रामी वै देवानामोजोभृता' ओजो वीर्यमिन्द्रामी' ओजो वा एत-
द्दीर्घं मध्यतः प्रजानां धीयते' ऽधैता दिश्या' देवा वै स्वर्गं लो-
कमाय'स्ते दिशा आक्रमन्त' ता अवीयन्त' ता एताभिरहृहय्येदेता
उपधीयन्ते दिशां धृत्यै' पञ्चोपदधाति' पाङ्को यज्ञो' यावानेव यज्ञ-
स्तमालब्ध' दधैताः पुरस्तात्सादयति' दंशाक्षरा विराङ्' विराट् खलु 20

1) Die Mss. एतच्छं 2) H u. Bb नावावृताः Kāth. 20, 10 नावाव्रताः 3) So. corrigirt; die Mss. त्रींशिसुत्तरस्र

वै चक्षुर्ज्योतिश्छन्दसां चक्षुर्वा एतज्ज्योतिः पुरस्तात्पशोर्दधाति तं-
 स्मादिदं पुरस्ताच्चक्षुरथो अन्नं वै विराडन्नं वा एतन्मुखतो दधाति
 मा छन्दः प्रमा छन्दः प्रतिमा छन्दा इतीयं वै मान्तरिक्षं प्रमा-
 सौ प्रतिमैमानेव लोकानुपधत्ते ऽथो देवछन्दसानि वा एतानि देव-
 5 छन्दसान्येवोपधत्ते द्वादश द्वादशाभिता उपदधाति तत्षट्चिंशत्षट्-
 चिंशदक्षरा बृहती बृहती खलु वै छन्दसां स्वाराज्यमानशे गच्छति
 स्वाराज्यं यस्यैता उपधीयन्ते पशवो वै बृहती पशवो मध्यमा चिं-
 तिसंस्पादेतस्यां चिन्त्यामेता उपधीयन्त आदित्यधामानो वा उच्चरे
 प्राणां अङ्गिरोधामानो ऽधरे मूर्धासि रण्डिति ये उच्चरे प्राणास्तानि-
 10 ताभिर्दाधारं यन्वी रण्डिति ये ऽधरे प्राणास्तानि ताभिर्दाधारं तं देषां
 वावैताः प्राणानां विधृत्यै समावज्जाजः सादयति समावज्जाजो
 ऽहीमे प्राणाः प्राणानां विधृत्यै यं द्विषात्स्याक्षण्या सादयेत्प्राणा-
 नस्य मोहयति प्रमायुको भवति मूर्ध्वन्तीभिः सादयति मूर्धन्यो
 ऽसानीति ॥ ९ ॥

Vgl. 2, 8, 1—3. — TS 5, 3, 1 u. 2; Kāth. 20, 10 u. 11; Kap. S. 32. 12 u. 13.

15 चिंवृद्धतीं पुरस्तात्सादयति चिंवृद्धै यज्ञमुखं मुखतो वा एतच्छज्ञ-
 मुखं दधाति सप्तदशवतीं दक्षिणतो ऽन्नं वै सप्तदशो ऽन्नं वा
 एतद्दक्षिणतो दधाति तस्माद्दक्षिणेन हस्तेनान्नमद्यते तस्माद्दक्षिणो
 ऽर्धं आत्मनो वीर्यवत्तरस्तंस्माद्दक्षिणमर्धं वयां स्यनुपर्यावर्तन्ते पञ्च-
 दशवतीमुत्तरतं ओजो वै पञ्चदशं ओजो वा एतदुत्तरतो दधात्येक-
 20 विंशवतीं पञ्चात्प्रतिष्ठित्यै चिंवृद्धतीं पुरस्तात्सादयति चिंवृद्धै यज्ञ-
 मुखं मुखतो वा एतच्छज्ञमुखं दधाति पञ्चदशवतीं दक्षिणतः साद-
 यति सप्तदशवतीमुत्तरतः पक्षयोः सवीर्यत्वायांथो सायतनत्वाय

तंसादुभाभ्यां हस्ताभ्यामन्वमद्यते ऽथो वञ्जो वै पञ्चदशो वञ्जो
 वा एतद्यजमानो भ्रातृष्यमुभयतो निर्भजत्येकविंशवतीं पञ्चाप्र-
 तिष्ठित्यै प्रतिष्ठा ह्येकविंशो ऽर्कस्य वा एष विधामनुविधीयते
 ऽन्वमर्को ऽन्नादो भवति यस्यैता उपधीयन्ते ऽग्नेर्भागो ऽसि दीक्षाया
 आधिपत्यं ब्रह्म स्पृते चिवृत्स्तोमा इति स्पृतो वै नामैता इष्टका 5
 एताभिर्वै प्रजापतिर्यद्यदकामयत तत्तदस्पृणोद्यद्यदेवैतामर्यजमानः
 कामयते तत्तदस्पृणोत्येकयास्तुवत् प्रजा अधीयन्तेति सृष्टयो वै ना-
 मैता इष्टका एताभिर्वै प्रजापतिर्यद्यदकामयत तत्तदसृजत यद्यदेवै-
 ताभिर्यजमानः कामयते तत्तत्सृजते अग्ने जातां प्रणुदा नः सपत्ना-
 निति पुरस्तात्सादयति य एव जाताः सपत्नास्तानितया प्रणुदत 10
 प्रत्यजाताञ्जातवेदो नुदस्वति पञ्चाद्य एव जाताः सपत्नास्तानितया
 प्रतिनुदते तद्भ्रातृष्यस्य वा एष विनोदंश्चतुश्चत्वारिंशी स्तोमो वर्चा
 द्रविणमिति दक्षिणतः सादयति षोडशी स्तोमा ओजो द्रविणमि
 न्युत्तरतंश्चतुश्चत्वारिंशदक्षरा वै चिष्टुर्व्यञ्जस्त्रिष्टुर्व्यञ्जः षोडशी सभ्या-
 पयहणो वै वञ्जो दक्षिणाप्रहरणः सभ्यापयहण वा एतद्वञ्जं दक्षिणा- 15
 प्रहरण यजमानो भ्रातृष्याय प्रहरति पुरीषवतीं मध्यतः सादयति
 पुरीषमिव इहीदं मध्यतः पशोः पुरीषं मध्यमात्मनः सात्मानमेवा-
 मिं चिनुते ऽथैता विराजो वाग्वै विराट् पशवो वा एता इष्टकाः
 पशुषु वा एतदुत्तमा वाचं दधाति तंसात्पशुमानुत्तमा वाच
 वदति ॥ १० ॥ Vgl. 2, 8, 6 u. 7. — TS 5, 3, 3—5; K&h. 20, 12 u. 13; Kap. S. 32, 14—17.

॥ इत्युपरिकारोऽदृशानो नाम द्वितीयः प्रपाठकः ॥

1) Die Mss. यद्यदेवैतामि 2) H u. Bb कामयेत; vgl. aber gleich weiter unten
 die entsprechende Wendung, wo die Mss. übereinstimmen. 3) Das इति fehlt in,
 den Mss.

अथैताः स्तोमभागा' एता० वै बृहस्पतिरसुरेभ्या ऽधि यज्ञस्य
 प्रतिष्ठांमाहरथैता उपधीयन्ते यज्ञस्य प्रतिष्ठित्वै' यज्ञो वै देवाना-
 मपद्यत' तं देवाः स्तोमभागाभिः प्रत्युदस्तबुवन्त्येता' उपधीयन्ते
 यज्ञस्योत्तम्यै' प्रजापतिर्वा एतत्पृथिव्या अयेत्तेजः संभरसद-
 5 येरेवैत्तेजः संभरते' ऽथैता नाकसदो' नाक० ह वा अस्मा अ-
 धि चिन्धानाय भवति' न वै तच्च किं चन जग्मुषे कं' तस्मा-
 द्वाकसदो' नाकसस्तु पञ्चचूडा अभ्युपदधाति स्वर्गस्य लोकस्य
 संमद्या' एष ह ऽत्वेव यजमानः पत्नीभिरपिनामुष्मिंल्लोके
 सम्वाह यस्वैता उपधीयन्ते' ऽथो मध्ये ज्योतिरेव' चीयत' एता वा
 10 अमुष्मिंल्लोके यजमानस्य पत्नीस्तस्मादपिचिता स्त्री नोपेत्यैर्था हि'
 सा' पश्चात्प्राचीमुत्तमामुपदधाति' पश्चाद्ध्येते' प्राची' पत्न्यग्वान्ते'
 ऽथैताः कूप्रयः' प्रजापतिः प्रजा असृजत' ता एन०' सृष्टा अत्यमन्यन्त'
 सं प्रजापतिरेता इष्टका अपश्यन्ता उपाधत्त' ततो वा अकल्पत' यदेता
 उपधीयन्ते प्रजानां कूप्र्या' अथैता वृष्टिसनयो' वृष्टिवै देवेभ्यो ऽन्ना-
 15 द्यमपाक्रामन्त इदं' सर्वमशुभंते देवाः प्रजापतिमेवोपाधावनसं
 प्रजापतिरेता इष्टका अपश्यन्ता उपाधत्त' तेभ्यो वृष्टिमन्नाद्यमवाहन्त'
 यदेता उपधीयन्ते वृष्ट्या अन्नाद्यस्यावरुद्धा' आवपन० वा उत्तमा
 चित्तिरेत्यां अन्या इष्टका उपदधात्यन्यान्यानेवास्मै पशून्प्रजनयति'
 प्राणो वै स्वयमातृष्यायुर्वायव्या' समीची उपदधान्यापुथैव' प्राणो च

1) So corrigirt; (s. auch Kap. S. 32, 17); die Mss. ब्रह्महृदब्रह्मणः; K&th. 21, 2 ब्रह्महृद-
 भुवन 2) In den Mss. ज्योतिर० ohne Accent. 3) H u. Bb बोपित्तिर्था हि; B बोपित्तिर्था-
 हि 4) Die ३ fehlt in den Mss. 5) In den Mss. ohne Accent. 6) In den Mss.
 'न्नाद्ये 7) Die Mss. एष० 8) So corrigirt; die Mss. अन्नाद्ये 9) So corrigirt;
 die Mss. उपदधान्या

सयुजा अकरंधो समीचीनाभ्यां ह्यायुषा च प्राणेन च भुञ्जते प्राणो
 वै स्वयमातृणां तामुत्तमामुपदधान्युत्तमं ह्यायुर्वेदन्वामुत्तरामुपद-
 ध्यात्प्राणमस्यापिदध्यात्प्रमायुकः स्यात्संस्नात्तामुत्तमामुपदधान्युत्तमं
 ह्यायुः ॥ १ ॥

Vgl. 2, 8, 8—10. — TS 5, 3, 5—7; Kāth. 21, 1—3; Kap. S. 32, 17.

अथैषा छन्दश्चितिं छन्दांसि वै देवानां वामं पशवो छन्दा- 5
 'स्यैवेतया वामं पशून्व्यजमानो ऽवरुन्ध' एतां वै यज्ञसेनश्चैव उ-
 पदधे' स आनर्धं ऋध्नोति य एतामुपधत्ते' गायत्रीभिः पुरस्तात्सा-
 दयति' तेजो वै गायत्री ब्रह्मवर्चसं' तेज एव ब्रह्मवर्चसमवरुन्धे'
 तिस्रं उपदधाति' चिद्वृद्धयिर्मूर्धन्वतीभिः सादयति' मूर्धन्यो ऽसा-
 नीति' चिद्वृद्धिर्देक्षिणतं' ओजो वै वीर्यं चिद्वृद्धौ एव वीर्यम- 10
 वरुन्धे' जगतीभिः पश्चाज्जागताः पशवः' पशून्वेवावरुन्धे' ऽनुष्टु-
 भिरुत्तरतो' ऽनुष्टुभ्यै सर्वाणि छन्दांसि' सर्वाण्येवास्य छन्दांस्यु-
 पहितानि भवन्त्यथ पङ्कीरंथ वृहतीरंथोष्णिहो' ऽथ ककुभो' ऽथ वि-
 राज' एवमस्य यथापूर्वं छन्दांस्युपहितानि भवन्ति' द्विपदा उत्तमाः
 सादयति' द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै' छन्दांसि वै देवानां वामं 15
 'पशवो' यजमानायतनं वा आहवनीयो' भ्रातृष्यायतनं' धिष्या'
 यत्पशोपदध्यात्भ्रातृष्यायतनं' वामं पशून्ध्यादंथ यत्पुरं' उपदधाति
 यजमानायतनं वा एतन्वामं पशून्ध्यादंथोपदधान्युत्तमं गायत्री'
 ५ गायत्रो ऽपिर्द्योवानेवापिस्ते चिनुते' ऽष्टौ गायत्रीभिः पुरस्ताद्बहिः-

1) H u. Bb चचितेन 2) B उपह्यो 3) Die Mss. चिद्वृद्धिः; so auch Kap. S.
 4) H u. Bb ऽनुष्टुभिरुः; Bb ऽनुष्टुभिरुः; in Kap. S. 32, 19 चचानुष्टुभिरुः 5) So
 corrigirt; die Mss. भ्रातृष्यायतनं 6) H u. Bb धिष्या 7) Die Mss. भ्रातृष्यायतनं
 8) H u. Bb चत्परं

पवमानस्योपदध्याद्यद्येनं भ्रातृष्यो ऽतीव स्यादेकादश षिष्टुभिः
 पुरस्तान्माध्यंदिनस्य पवमानस्य ष्वादश जगतीभिः पुरस्तादार्भवस्य
 पवमानस्यैता एव पश्चात्पवमानानामुपदध्याद्यद्येनं भ्रातृष्यो ऽतीव
 स्यात्प्राणो वै पवमानो ऽप्येस्तेजः पवमानस्तेजसा वा एतद्यज-
 5 मानो भ्रातृष्यं प्रभूतं प्रणुदते तेजसा प्रतिनुदते तेजसा विनुदते तन्ना-
 तृष्यस्य वा एष विनोदो जानुदघ्नं प्रथमं चिन्वानश्चिन्वीत गायत्री-
 चित्तं नाभिदघ्नं द्वितीयं चिन्वानश्चिन्वीत षिष्टुष्वित्तं चुबुकदघ्नं
 तृतीयं चिन्वानश्चिन्वीत जगच्चित्तं यज्यायांसं चित्वा कनीयांसं
 चिन्वीत कनीयांसं यज्ञक्रतुमुपेयात्कनीयसीं प्रजां कनीयसः पशू-
 10 न्कनीयो ऽन्नाद्यं पापीयान्स्यादं यत्कनीयांसं चित्वा ज्यायांसं
 चिनुते ज्यायांसमेव यज्ञक्रतुमुपैति भूयसीं प्रजां भूयसः पशून्भूयो
 ऽन्नाद्यं वसीयान्भवत्येषां वा अयेरुत्तरवती नाम चित्तिरुत्तरमुत्तर-
 ष्यः ष्यः श्रेयाभवति य एव वेद ॥ २ ॥

Vgl. 2, 8, 11. — TS 5, 3, 8; Kāth. 21, 4; Kap. S. 82, 19.

पञ्चचित्तिकः काश्येः पाङ्को यज्ञः पाङ्कः पञ्चवस्तेसात्यञ्चि-
 15 त्तिकः पञ्च चित्तयः पञ्च पुरीषाणि तद्विराजं संपद्यते तद्यद्विराजं
 संपद्यते तदप्येः स्तोत्रं काश्येः यत्पञ्चचित्तिकः स्यादियाद्विराजो य-
 हश्चित्तिक इयाद्यज्ञाच्च पशुभ्यश्च यत्पञ्चचित्तिकस्तेन यज्ञाच्च पशु-
 भ्यश्च नैत्यं यत्पञ्च चित्तयः पञ्च पुरीषाणि तेन विराजो नैति त-
 दुभाभ्यां वावासा एतद्वर्णाभ्यां पशून्वरुद्धे यदेषां पाङ्कं यच्च
 वैराजं दृष्ट्वरं लोमं दृष्ट्वरा त्वग्ं दृष्ट्वरं मांसं दृष्ट्वरमस्मिं दृष्ट्वरो
 मज्जां तदृशं दशाक्षरा विराजं वैराजाः पञ्चवः पशून्वेवावरुद्धे पञ्च-

1) Die Mss. षिष्टुभिः 2) So H u. Bb; in B प्राणो 3) Die Mss. चित्तं

चितिकः कार्ये इमे वै लोकास्तिस्त्रिभितयो यजमानो वै यजमान
 वा एतद्देशु लोकेषु प्रतिष्ठापयामकः का प्रथमा चितिः किं पुरीष-
 मित्याहुः रिं वाव प्रथमा चित्तिरोषधयः पुरीष का द्वितीया चि-
 त्तिः किं पुरीषमित्याहुः न्तरिष् वाव द्वितीया चित्तिर्वैयासि पुरीष
 का तृतीया चितिः किं पुरीषमित्याहुः सौ वाव तृतीया चित्तिर्नै- 5
 क्ष्वाणि पुरीष का चतुर्थी चितिः किं पुरीषमित्याहुः र्येज्ञो वाव
 चतुर्थी चित्तिर्देक्षिणा पुरीष का पञ्चमी चितिः किं पुरीषमित्या-
 हुः र्येजमानो वाव पञ्चमी चितिः प्रजा पुरीषमेतावद्वा अस्ति यावदे-
 वास्ति तत्स्पृणोति तदेवरुन्हे ऽथैतां चतुर्व्याः सवात्सरो वा अग्नि-
 वैश्वानर एषा वा अग्नेः प्रिया तनूर्यद्वैश्वानरस्तस्य वा अहोरात्राण्ये- 10
 वेष्टका उपधीयन्ते वै वै उपदधाति प्रतिष्ठित्या अत्रकामुपास्य सा-
 दयति शान्त्या अनिर्दाहाय चतस्रो मध्यमायां चित्यामुपदधात्यप्रति-
 स्थितमिव ऽद्यन्तरिष् प्रतिष्ठित्यै द्वादशोपदधाति द्वादश मासाः
 सवात्सरः सवात्सरो वा अग्निवैश्वानर एषा वा अग्नेः प्रिया तनूर्य-
 द्वैश्वानरः प्रियाया वा एतत्तन्वामग्निष्ठीयते संतनूरको निधीयते 15
 ऽयेरन्तः स्त्रेऽषो ऽसीत्येतस्य ह ऽनेवाग्निः संश्चिष्टो यस्यैता उपधी-
 यन्ते संश्चिष्टो वा एतस्याग्निर्वस्यैता उपधीयन्ते कल्पेतां द्वावापु-
 षिषी इति कल्पते ह वा अस्मा अग्निं चिक्षानाय प्र समानानां
 ज्यैष्ठ्यमाप्नोति य एव वेद स वा एतदग्निमिन्दे यच्चिनोति तं दी-
 पयत्येव चतुर्व्याभिः ॥ ३ ॥ 20

Vgl. 2, 8, 19. — TS 5, 4, 9; Kāth. 21, 5; Kap. 6. 32, 20.

तमो वै स्वर्गं लोकमन्तरा तिष्ठत्येता वै ज्योतिष्मतीरिष्टका य-
 क्षिरण्यशकलैः प्रोक्षति विवासयति वा एतद्यजमानाय ज्योतिः

रस्मिन्धाति' सहस्रं भवन्ति' साहस्रो' वै प्रजापतिः' प्रजापतिमेवाप्नोति'
 यावच्चै' सहस्रं तावदि३तो ऽसौ लोकः' स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्या' इमा मे
 अया इष्टका धेनवः सन्विति' धेनवो वै नामैता इष्टका' एताभिर्वै प्रजा-
 पतिर्यद्यदकामयत तत्सददुह' यद्यदेवैताभिर्यजमानः कामयते तत्सद्दुह'
 5 ऋतुष्टाः स्य ऋतावृधा इत्यृतुष्टा एवैना' अकृत ऋतावृधो' घृतच्छुतो
 मधुच्छुता इति' घृतच्छुत एवैना अकृत मधुच्छुता' ऊर्जस्वतीः प-
 यस्वतीरित्यूर्जस्वतीरेवैना अकृत पयस्वतीः' स्वधायिनीः कुला-
 यिनीरिति' कुलायिनी उद्येता' विराजो नाम' कामदुघा इति' यष
 वा अदौ देवैभ्यः कामदुघाः काममदुह तदेता अपि दुदुहे' तत्पुष्टिमे-
 10 वैताभिरवरुन्धे' ऽमुषामुष्मिंस्लोक इत्यमुषै हि लोकायामिच्छीयते'
 रुद्रं वै देवा यज्ञान्तराय' स्तानायतयाभिपर्यावर्तेत' तस्माद्वा अ-
 बिभयुस्ते' देवाः प्रजापतिमेवोपाधावनसं प्रजापतिरेत' अशतरुद्रियम-
 पश्यन्तेनैमशमयत्तद्य एव' वेद वेदाह वा एनं प्रजापतिर्नैनमेष देवो
 हिनस्ति' यष रुद्रः प्रजाः शमायेत तदुदङ् परेत्येतदेव वद' अक्रम्येत'
 15 स्वाया' वा एतद्दिशि स्वेन भागधेयेन रुद्रं शमयति' जानुदग्ने प्रथमं
 जुहोत्यस्या एवैनं तेन शमयति' नाभिदग्ने द्वितीयमन्तरिक्षासेन' छुजु-
 कदग्ने तृतीयं दिवस्तेन' चिजुहोति' चयो वा इमे लोका' एभ्यो वा
 एतं लोकैभ्यो रुद्रं शमयति' चिरमुतः पुनः प्रत्यवहारं जुहोति'
 यानेवैतो रुद्रान्यजति' तानमुतो ऽवयजति' चिरितो जुहोति' चि-
 20 रमुतस्तन्षट् षड्वा ऋतव' ऋतुभ्यो वा एतदुद्रमवयजति' समावञ्शो
 विभाजै' जुहोति' समावज्ञाजो' हि रुद्राणां भागा' वासाहानि जुहो-

1) So corrigirt; die Mss. सहस्रो 2) Die Mss. betonen एवैना 3) Die Mss.
 उद्येता 4) Die Mss. *विषिताभिरवरुन्धे 5) Die Mss. अग्निमपुस 6) H u. Bb
 अयति 7) B विभाजै 8) So corrigirt; B समावज्ञाजो; H u. Bb समावज्ञाजो

ति' वासाहैवै' स तमशमयद्' वासाहैरेवैन' शमयत्यर्कपर्वेन जुहो-
 त्यर्केण वा एतदर्कमवयजति' यत्पाषेण' जुहुयादुद्रं प्रजास्वन्ववन-
 येत्सादाख्येन' जुहोति' पशुर्वा अग्निः' स वै तर्केव जायते यर्हि
 चीयते' स भागधेयमिच्छति' यथा वास्तो जातः स्तनमिच्छति सौ
 ऽध्वर्युं च यजमानं च प्रेक्षते' यञ्जतरुद्रियं जुहोति स्वेनैवैनं भाग- 5
 धेयेन शमयति' यासां उत्तरार्धे जघनार्धे श्रोणिस्तस्या० होत३ष्य' ॥
 स्वाया० वा एतद्विशि' स्वेन भागधेयेन प्रतिहृत्य रुद्रं शमयत्यङ्गिरसो
 वै स्वर्गन्तो' ऽजायां घर्मे प्राप्तिञ्चनसां' शोचन्ती पथीं परामृश३सो
 ऽको' भवद्यदर्कपर्वेन जुहोत्यर्केण वा एतदर्कमवयजति' यं द्विषा-
 त्स्य पशना० संचरे नृत्येष्टः प्रथमं आक्रमति स आर्तिमार्छति ॥ ४ ॥ 10

Vgl. 2, 8, 14. — TS 5, 4, 2 (a. oben) u. 3 (çatarudriyahomah); Kâth. 21. 6; Kap. 8.
 32, 21.

अशमचूर्जे पर्वते शिश्रियाणामित्यपः परिषिञ्चन्पर्येति' प्रजा-
 पतेर्वा एष रसः' प्रजापतेरेव रसेन परिषिञ्चत्यशमस्ते क्षुदित्यशमा-
 नमेव क्षुधार्पयति' मयि ता ऊर्गित्यात्मन्नेवोर्जे धत्ते' यं द्विषस्तं ते
 षुगृह्णति' यमेव द्वेष्टि तमयेः षुचार्पयति' पिः परिषिञ्चन्पर्येति'
 चयो वा इमे लोका' एभ्यो वा एतं लोकेभ्यो ऽयेः षुच' शमयति' 15
 पिः परिषिञ्चन्पर्येति पिरपरिषिञ्चन्स्तम्भद्' घडां चतुव' चतुभ्यो
 वा एतदयेः षुच' शमयति' यद्यभिचरेदेतदेव यजुर्वेदस्य परिषिञ्चन्पुनः
 परीयाँधैवायैः षुक्तयेनमर्पयति' यद्यभिचरेत् ॥ इदमहममुषामुषा-

1) Die Mss. तमशमयद्वात् 2) Die Mss. यत्पाषेण 3) So H; in Bb ०श-
 न्यवधि; B ०साम्यवधि 4) So die Mss.; cf. auch 3, 6, 7; 3, 9, 6; 1, 9, 5 a. A.;
 vgl. TS 5, 4, 3, 2 u. 3. 5) So corrigirt; H u. Bb प्राप्तिञ्चत्; B प्राप्तिचत् 6) Die
 Mss. धैवायैः मुक्तये

यत्नममुष्मात्पुत्रममुष्मा० दिशिं प्रक्षिणामि ॥ इति कुम्भं जघन्याया०
 ओण्यां प्रक्षिणीयाद्यैत्रक्षिणाति तस्यैवार्तिमन्वातिमाह्वित्येष यन्नाम
 गृह्णात्यायतनमेवास्य छिनत्त्यामेयपावमान्यां गायत्रं गायते प्राणो
 वै पवमानः शिरो गायत्री यदामेयपावमान्यां गायत्रं गायते शी-
 5 धेन्वा एतत्प्राणान्दधातीयं वै रथन्तरमन्तरिक्षं वामदेष्यमसौ बृह-
 त्त्रिधातुर्वा एतदको निधीयत आत्मा वै वामदेष्यं प्रतिष्ठा यज्ञाय-
 क्षियं बृहद्रथन्तरे पक्षौ यंबृहद्रथन्तरे अभितो गायत आत्मन्नेव
 पक्षौ धत्ते यज्ञं वै देवानां रक्षास्यजिघासस्तानि बृहद्रथन्तरा-
 भ्यामेवापावत यंबृहद्रथन्तरे अभितो गायते रक्षसामपहत्यै प्रजाप-
 10 तेर्हृदयमपिपक्षं गायते तस्मादिदमपिपक्षं आत्मनो हृदयमनृचं
 गायते तस्मादनस्थकं हृदयमंशुचैः सामभिरकं परिष्टुवन्ति संतनू-
 रको निधीयते ॥ ५ ॥

Vgl. 2, 10, 1. — TS 5, 4, 4 (parishecapam, vikarshapam); K&th. 21, 7.

वरुणमेनिर्वा एष एतर्ह्याभीक्ष्णति० सं एनं तर्ह्यधीयांसस्य
 प्राणेन वीयान्मण्डूकेनाध्येति० तस्यैव प्राणेन श्वेति० न याम्यां पशू-
 15 ष्मिन्स्ति नारण्यानं वकया विकर्षत्यपा० वा एषा योनिर्यदवकां पा० वा
 एतद्योनिनामैः शुचं शमयत्यपा० वा एतद्रूपं यदवकां पा० वा एतद्रूपे-
 षामैः शुचं शमयति वेतसेनाध्येत्यपा० वा एतत्पुष्यं यद्येतदसोऽपा०
 वा एतत्पुष्येणामैः शुचं शमयति सप्तभिर्विकर्षति सप्त वै छन्दासि
 छन्दोभिर्वा एतदपैः शुचं शमयत्यथो ब्रह्म वै छन्दासि ब्रह्मणा वा एत-
 20 दपैः शुचं शमयत्यथिर्वै सृष्टो भागधेयमैछत्सं प्रजापतिमेवोपाधावसं-

1) In den Mss. das Verb ohne Accent. 2) B पशो 3) So corrigirt; die Mss. प्रजापतिहृदयम्; cf. TS. 5, 3, 4, 2. 4) Die Mss. एतर्ह्याभीक्ष्णति; cf. K&th. 21, 7 वरुणमेनिर्वा एष संधितः 5) B वीर्वाण 6) H u. Bb वतर्ह्याना 7) B चक्षितश्चो

स्मा अन्नं प्रायश्चकत्वाय तदस्मै कमभवदन्नं वै कर्मत्वेन वा एतदपिमु-
 पचरति कत्वाय कं हासा अमिं चिष्यानाय भवति पराञ्चमध्ये-
 ति पराङ् हिं पशुः शान्तरथो पराङ् हिं पशुः रेतो दधात्यन्यास्ते
 अस्मत्पन्तु हेतयः पावको अस्मभ्य शिवो भवेत्यन्नं वै पावकम-
 नेन वा एतदपिः शुचमन्तर्धत्ते हिरण्यशकलैर्ब्याधारयत्यमृतं वै हिं- 5
 रण्यं तेजो ऽपिरमृतेन वा एतत्तेजो व्याधारयति पञ्चभिर्ब्याधारयति
 पाङ्को यज्ञो यावानेव यज्ञस्तमालब्धं दद्यात् वै देवा यजमानस्य
 गृहमागच्छन्ति यद्दधा मधुसंष्टिष्टेन अथोक्षति तानेव प्रीणाति
 सर्वमनु अथोक्षति सर्वानेवैनाप्रीणाति तिसृभिर्ब्योक्षति चिबृ-
 ३द्यपिस्त्रिष्टुभिर्ब्योक्षतीन्द्रियस्यावरुद्धा अन्नवतीभिर्ब्योक्षत्यन्ना- 10
 द्यस्यावरुद्धी दर्भगुरुमुष्टिना अथोक्षति सं हिं प्राजापत्यः प्राणैर्वा
 एष अ्युध्यते ३यो ऽपिमध्येति यदाह प्राणदा अपानदा इति प्राणा-
 नेवात्मन्धत्ते प्रजया च वा एष पशुभिश्च अ्युध्यते ३यो ऽपिमध्येति
 प्रजा वै वर्चेः पशवो वरिवो यदाह वर्चोधा वरिवोधा इति प्रजां
 चैव पशून्धात्मन्धित्वावरोहति ॥ ६ ॥ 15

Vgl. 2, 10, 1. — TS 5, 4, 4 (parishecanam, vikarshanam) u. 5 (vyāghāraṇam vai-
 svakarmanāhutiḥ ca); Kāth. 21, 7.

इन्द्रो वै वृचमहन्सं प्राङ्पद्यत सं पद्यमाना इन्द्रो षोडशभिर्भोगैः
 पर्यगृह्णासं वा अमिनैव वृचस्य भोगानपिदद्य वैश्वकर्मेणाभ्यां पा-
 प्मनस्तमसो निरमुच्यतामिस्त्रिगमेन शोचिषेति यज्जुहोत्यमिना वा
 एतत्पाप्मनो भोगानपिदद्य वैश्वकर्मेणाभ्यां पाप्मनस्तमसो निर्मु-
 च्यते नाना जुहोति सूक्तयोर्नानावीर्यत्वाय षोडशगृहीतेन जुहोति 20

1) Die Mss. शान्तरथो 2) In den Mss. fehlt die ३; auch schreiben die Mss.
 चिबृमि ३) H u. Bb वर्चोधा; deagl. Kāth. 21, 7.

षोडशभिर्हि सं तं भोगैः पर्यगृह्णादेतेन वै सं वृषस्य भोगेभ्यो नि-
 रमुच्यत' तत्पाप्मन एवैतेन भोगेभ्यो निर्मुच्यते' ऽथैतदप्रतिरथमेतेन
 वै देवा असुरान्प्रत्यूजयन्संप्रतिरथस्याप्रतिरथत्वं' तदप्रत्येवैतेन
 यजमानो भ्रातृष्वं जयत्येतेनैव याजयेत्संयामे जयति' संयाममेतेनैव
 5 याजयेद्भ्रातृष्ववन्तं यो वास्य प्रियः स्यात्सं भवत्यात्मना परास्य
 भ्रातृष्वो भवत्येतेन वै भरद्वाजः प्रतर्दनं दैवोदासि संमनस्यत्सं रा-
 छ्मंश्ववष्टं कामयेत' राष्ट्रियमयं राष्ट्रं स्यादिति' तमेतेन सनखेद्राष्ट्रं
 ह भवत्येतेन वै देवा विराजमभ्युजयन्दंशान्वाह' दशाक्षरा विराङ्
 विराजमेवैतेनाभिजयति' दक्षिणतो वै देवानां यज्ञं रक्षां स्यजि-
 10 घांश्चक्षानि वा अप्रतिरथेनैवापाप्तत' यज्ञस्याप्रतिरथं दक्षिणतो
 वदन्नेति' रक्षसामपहत्यै ॥ ७ ॥

Vgl. 2, 10, 2 n. 3. — TS 5, 4, 5 (vyâghâraṇap vaiçvakarmanâhutiç ca); Kâth. 21, 8.

उदेनमुत्तरं नयेति समिधा आदधाति' प्रहियमाणायैवास्मै भाग-
 मकस्तिस्त्वं आदधाति' षिवृड्छायिरुदु' त्वा विश्वे देवा इति' विश्वे
 उहीदं देवाः सो यन्मनुष्यां अमे भरन्तं चित्तिभिरिति' यस्मा एव
 15 चित्तायामिराधीयते तेनेन चित्तेन संमर्धयति' पञ्च दिशो देवीर्यज्ञ-
 मवन्तु' देवीरितीमा एवैनं पञ्च दिशो ऽनु तेजस्विनं करोत्युत्थं पचा
 ईड्यो गृभीतं इत्युत्थं पचो उद्येष परिगृह्य यज्ञमायन्निति' परिगृह्य
 उद्येतं यन्ति' हरिकेशः सूर्यरश्मिः पुरस्तादित्यसौ वा आदित्यो ह-
 रिकेशः सूर्यरश्मिः पुरस्तात्सविता ज्योतिरुदयं अजस्रमित्याह प्रसून्या

1) H u. Bb betonen चक्षानि (so also die einzigen betonten Mss.). 2) B वैराजः;
 auch betonen die Mss. इन्द्रान्वाह 3) So B (ohne Accent); in H चक्षति; Bb च-
 क्षति 4) Die ३ fehlt in den Mss. 5) H u. Bb अरन्त; B अरन्तु; cf. 2, 7, 10 u.
 3, 2, 2. 6) B देवीष्वं; vgl. aber auch 2, 10, 5. a. A.

एवं तस्य पूषा प्रसवे याति विद्वानिति पशवो वै पूषा पशून्नेवा-
वरुन्धे ततो वाका आशिषो नो जुषन्तामित्याशिषा वा एष दोह
आशिष एव दुहा इन्द्र विश्वा अवीवृधन्ति वृधन्त्या यन्ति
वृद्धिमेवोपयन्त्यनुष्टुभा यन्ति वाग्वा अनुष्टुब्धैश्चदेवी वाग्वैश्चदे३ वो
ऽपिस्तेसादनुष्टुभा यन्ति षडभिरापीघ्राद्यन्ति षडा चतुव चतु- 5
भिरेव यन्ति विमान एष दिवो मध्य आस्ता इत्यश्मान सादयति
विमानो ऽक्षसा आदित्यः स्वर्गस्य लोकस्य सुहूर्यज्ञ आ च वक्ष-
द्यक्षदग्निर्देवो देव आ च वक्षदित्याशीरेवैषा देवहूर्यज्ञ आ च
वक्षद्यक्षदग्निर्देवो देव आ च वक्षदित्याशिष एवैष परियहो वा-
जस्य मा प्रसवेनोद्गर्भेणोदजियभदित्यसौ वा आदित्य उद्गर्भ एष 10
नियाम उद्यन्वा एतद्यजमानमुद्गृह्णाति निषोचन्नस्य भ्रातृष्य नि-
गृह्णात्युद्गर्भस्य नियामश्चेति ब्रह्म वा उद्गर्भो ब्रह्म नियामो ब्रह्मणा
वा एतद्यजमानमुद्गृह्णाति ब्रह्मणास्य भ्रातृष्य निगृह्णात्यथा सपत्ना-
निन्द्रामी मे विषूचीनाभ्यस्यतामित्योजो वै वीर्येनिन्द्रामी औ-
जसा वा एतद्वीर्येण यजमानो भ्रातृष्य विष्वञ्च विन्दुदत्ते चतु- 15
भिराहवनीयाद्यन्ति चत्वारि वै हृन्दासि हृन्दोभिरेव यन्त्यथो ब्रह्म
वै हृन्दासि ब्रह्मणैव यन्ति ॥ ८ ॥

Vgl. 2, 10, 4 u. 5. — TS 5, 4, 6 (samidādhānam agnipraṇayanam tathā | hotānvāhā-
pratiratham daçarcam savikalpakam); Kâth. 21, 8.

क्रमध्वमग्निना नाकमित्याह स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै दिवः पृष्ठं
स्वर्गत्वेति पृष्ठेन हि यन्त्युर्जो नो धेहि द्विपदे चतुष्पदा इति द्विपास्तु
चैव चतुष्पास्तु च पशुषूर्जो दधातीयक्षमाणा भृगुभिः सहेति भृ-

1) Die Mss. चा चत्तत्; vgl. aber das Folgende, sowie 2, ३, 5. 2) Die Mss.
schreiben चत्त ॥ दत्ताग्निर्वैवा ॥; vgl. aber das Folgende. 3) Die Mss. चत्त रत्त

गवो ह्यये यज्ञेनाधुवकृष्टी' पृथिव्या अहमुदन्तरिक्षमाहमन्तरिक्षा-
 हिवमाहमिदेषो वा एष लोकानां समारोहः पञ्चभिराक्रमते'
 पाङ्गो यज्ञो यज्ञेन वा एतच्छस्त्रमभ्यारोहत्यप्रतिनोदाय' कृष्णायाः श्वे-
 तवासायाः पयसा जुहोत्यहर्वै वत्सो' रात्रिर्मातो' ह्ये वा एतद्रात्री'
 5 प्रदापयति' प्रसे ह वा अहोरात्रे दुहे य एव वेद' सर्वे वै पशवो
 नानारूपाः सन्तः पय एव प्रत्येकरूपा यदेव प्रत्येकरूपास्तदेनात्रत्य-
 वरुन्धे' नक्तोषासांये सहस्राक्ष' सुपर्णां ऽसि गरुत्मान्पृष्टे' पृथिव्याः
 सीदेषु वा एतं लोकेषु ज्योतिष्मन्तमयिं निधत्ते' ऽथो प्राणानां
 विधृत्यै' द्वाभ्यां सादयति' द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्या' आजुह्वानः
 10 सुप्रतीकः पुरस्तादित्याह स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै' तां सवितुर्विरे-
 ण्यस्य चिचामिदत्येतां वै कख' आवयइसो ऽयेदो' ह्ये विदांचकारां-
 मेर्वा एष दोहो' ऽमिं वा एतेनापिचिहुहे' सर्वाह वा अस्मा अमिं-
 दोहान्सर्वान्कामान्दुहे' य एव वेद' विधेम ते परमे जन्मन्वया'
 इत्याह' ऋद्धा एवं' प्रेक्षो अये दीदिहि पुरो ना इत्येषा वै कर्णकवती'
 15 सूर्म्यजसं ज्योतिरंजस' वावासा एतज्ज्योतिरप्यधादेतां वै वा-
 सिष्ठः सात्यहयः सच्चिणा आसीनान्पप्रच्छ' विदं कर्णकवती' सूमी-
 मिति' विद्येति होतुर्या वनेषु तां विद्येति' पशवो वा एतस्याः
 कर्णाः' पशुमान्भवत्येतां वै वज्र' शतघ्नी' विघ्नी' देवा असुरेभ्य
 उपप्रावर्तय' स्तेषां शततर्हमह' ह' स्तदेतामेव वज्र' शतघ्नी' विघ्नी'
 20 यजमानो भानृष्यायोपप्रावर्तयति' शततर्हे' ह ह' हत्यये तमेष्येति
 पङ्कणीं जुहोति' यजमानो वै पङ्कुर्यजमान' वा एतद्विराजि प्रति-
 ष्ठापयामकरंथे पङ्कुर्यै वाहुत्या यज्ञमालभते' सन्न ते अये समिधः

1) Die Mas. अथिदोहान्वावासां 2) So B (ohne Accent); in H u. Bb कर्णकवती

सप्तं जिह्वा इत्येतावतीर्वा अपेस्तन्वृः षोढा सप्तं सप्तं यो वा अस्थेता
 अग्निं चिकषानो वितर्षयति वि ह नृषति ता एवास्य तर्षयति
 चितिं जुहोमि मनसेत्येषा वा अयेरदाभ्याहुतिर्वैश्वकर्मेणी नैनं भा-
 तृष्यो दधोत्यग्निं चिकषानं प्र समानानां ज्यैष्ठ्यमाप्नोति य एव
 वेदाग्निर्वा अमन्यत न वा अहमिदमभागधेयंस्तेजो यस्यामीति 5
 तदेतेन भागधेयेनायद्धदेतं वा अग्निरग्निहोचमग्निं वा एतेनाग्निचि-
 छतिं सर्वान् वा अस्मा अग्निर्दोहान्सर्वान्कामान्दुहे य एव वेद
 सं वा एतदग्निमिन्दे यच्चिनोति तं दीपयत्येवाग्निरग्निहोत्रेण ॥ ९ ॥

Vgl. 2, 10, 6. — TS 5, 4, 7 (citim āruhya vahniṃ tatra vinikshipet); Kāth. 21, 9.

अथैषो ऽप्ये वैश्वानराय द्वादशकपालः स वत्सरो वा अग्निर्वै-
 श्वानरः स वत्सरमेव प्रीणत्यथो प्राहतायैवासै भागमकराहुतीना 10
 वै प्रतिष्ठित्या यजमानः प्रतिष्ठित्याहुतीनामप्रतिष्ठित्या न प्रतिष्ठि-
 त्तिं यदेतं जुहोत्याहुतीनां प्रतिष्ठित्यै ताः प्रतिष्ठित्तीयेज्ञो ऽनुप्र-
 तिष्ठति यज्ञं यजमानो ऽथो कामो वै वैश्वानरो यत्कामो
 भवति सं हासै सं कामो नमति यत्राङ् पर्यावर्तेत देवीर्विशो
 मुखेयुर्वैहृक्षिणा यमदेवत्या स्याद्यत्प्रत्यङ् सौत्रयो यदुदङ् रौद्रं च्छु 15
 होतृष्यः प्रतिष्ठित्यै सर्वहुतं करोति प्रतिष्ठित्यै श्वं वै वैश्वानरो
 विश्वामारुता यदेतं हुत्वा मारुतान्जुहोति विश्वं वा एतत्क्षत्राय
 नियुनक्त्यथो विश्वमेव क्षत्रायानुकां करोत्यग्निमुखान्वै प्रजापतिः
 पपूनसृजत पशथो मारुता यदेतं हुत्वा मारुतान्जुहोत्यग्निमुखाने-

1) So schreibe ich; die Mss. schwanken; H u. Bb प्राहताय वासै; B प्राहतायै-
 वासै 2) So corrigirt; die Mss. च्छमाथो वा 3) Hier scheint B eine kleine
 Lücke anzudeuten durch Freilassung eines Zwischenraumes, wo mehrere Silben
 Platz hätten. 4) So meine Correctur; die Mss. वृषथो

वासै प्रजापतिः पशून्प्रजनयति सप्तकपाला भवन्ति सप्त सप्त मा-
 रुता गणास्तस्मात्सप्तकपाला गणैर्न गणेन जुहोति गणश एव
 मरुतः प्रीणाति यो ऽरण्येऽनुवाक्यो गणस्तन्मध्यतो जुहुयात्क्षच
 वा एष मरुता विडितरे विशो वा एतत्क्षच मध्यमेष्टं करोति यदि
 5 कामयेत विशा क्षच हन्यामिति यो ऽरण्येऽनुवाक्यो गणस्तमितै-
 र्गणैर्मोहयेद्विशा वा एतत्क्षच हन्ति यदि कामयेत क्षचेण विश
 हन्यामिति यो ऽरण्येऽनुवाक्यो गणस्तेनेतराणाणांमोहयेत्क्षचेण
 वा एतद्विश हन्ति तस्य षिष्टुभौ याज्यानुवाक्ये स्यातामौजो वै
 वीर्यं षिष्टुबोजो वा एतद्वीर्यं विश आदाय क्षचायापिदधाति यदि
 10 कामयेत क्षचेणास्य क्षच हन्यां प्र स्वादायतनाध्यवेतेति यो
 ऽरण्येऽनुवाक्यो गणस्तेनापिष्टं रथवाहनं व्यङ्गयेत्क्षच वा एष
 मरुतामपिष्टं रथवाहनं क्षचियस्य क्षचं विभर्ति क्षचेणैवास्य क्षचं
 हन्ति प्र स्वादायतनाध्यवता इन्द्रं दैवीर्विशो मरुतोऽनुवर्त्माना
 इत्येते वै देवानामनुवर्त्मं दैवीं च वावासा एतद्विशं मानुषीं चा-
 15 नुवर्त्मानौ करोति स वा एतदपिमिन्धे यच्चिनोति तं दीपयत्येव
 मारुतैः ॥ १० ॥

Vgl. Kāth. 21, 10.

॥ इत्युपरिकारुडे स्तोमभागो नाम तृतीयः प्रपाठकः ॥

- 1) So corrigirt; die Mss. वक्षे 2) Die Mss. तेनेतरान् 3) Die Mss. हन्या
 4) Die Mss. स्वादायतनाध्य 5) Das एति fehlt in den Mss.

वसोर्धारां जुहोत्यकूमस्य कूम्या अशान्तस्य शान्त्या अनभिजित-
 त्याभिजित्या अनवरुद्धस्यावरुद्धै' संततं जुहोति प्राणानां संतत्या
 एषां लोकानां संतत्या अनाद्यस्य संतत्या' अविद्धिन्नं जुहोत्यना-
 द्यस्याविद्धेदायं यद्विद्धिन्द्यात्प्राणां विद्धिन्द्याद्यं द्विष्यात्सस्य विद्धिन्द्या-
 दंनद्यस्य विद्धिनत्यद्युच्चानं चेत्येतानि वा अन्नस्य रूपाणि' रूपैरे- 5
 वान्नमवरुद्धे ऽग्निष्वापश्चेत्येषां वा अन्नस्य योनिः' संयोन्येवान्नमव-
 रुद्धे' वसोर्मे धारासिदंति वसोर्धारां जुहोति' घृतस्य वा एषां धारा
 यजमानममुष्पिंश्लोक उपतिष्ठन्ते' द्वादश द्वादशाति जुहोति' द्वादश
 मासाः स० वत्सरः' स० वत्सरमेवावरुद्धे' ऽर्धेन्द्राणि जुहोत्यर्धेन्द्रैर्वै देवा
 इन्द्रियं' वी३र्यमसुराणामवृञ्जते' इन्द्रियमेवैतैर्वी३र्यं' यजमानो धातृ- 10
 ष्यस्य वृद्धे' देवाश्च वा असुराश्चास्यर्धन्त' तै देवा इन्द्रमब्रुव० स्वया
 मुखेनेमान्जयामेति' सौ ऽब्रवीत्त्रागो मे ऽस्त्विति' वृणीष्वेयं ब्रुवन्सौ
 ऽब्रवीद३र्ध्यां वा अहं' देवतानामसानीति' ततो वा अजय० स्तंसा-
 देषो ऽर्धभागदेवतानां' यदर्धेन्द्राणि हूयन्ते विजित्या' इन्द्रोत्तमानि
 भवन्ती' इन्द्रियं वै वी३र्यमिन्द्र' इन्द्रिये वा एतद्वीर्यं ततो यज्ञस्य य- 15
 जमानः प्रतितिष्ठत्य० ऋष रश्मिश्चेति' यज्ञमुत्स० वा अ० ऋष
 रश्मिश्च' यज्ञमुत्समेवावरुद्धे' ऽधिपतिष्वादाभ्यश्चेति' नैनं धातृष्यो दभो-
 त्यमिं चिक्ष्यानै' प्र समानानां ज्यैष्ठ्यमाप्नोति य एव० वेदै' तै यहा
 भवन्त्येतानि वै यज्ञस्य रूपाणि' रूपैरेव यज्ञमवरुद्धे' सुचश्च च- 2
 मसाश्चे'ति यज्ञायुधानि संभरति' यज्ञायुधान्येव संभृत्य यज्ञं प्रयुक्ते' 20

1) So meine Vermuthung; H u. Bb ०द३र्धो वापुं; B ०द३र्धे वापुं; cf. TS 5, 4, 8, 3
 चत्सर्वेषामर्धमिन्द्रः प्रति तस्मादिन्द्रो देवतायां भूषिष्ठमात्तमः; Kāth. 21, 11 यदर्धेन्द्राणि
 जुहोति तस्मादिन्द्रो देवतायां भूषिष्ठमात्

2) So corrigirt; die Mss. ०देवी चैभान्

पाषाणि जुहोति' पाषैर्वा अन्नमद्यते' ऽनुरूपेणैवान्नाद्यमवरुन्धे' व-
हिंश्च वेदिष्वेत्याशीरेवैषावभृषंश्च स्वगाकारंश्चेति प्रतिष्ठित्ये ॥ १ ॥

Vgl. 2, 11, 5. — TS 5, 4, 8 (vasor dhārā); Kāth. 21, 11.

अग्निंश्च घर्मश्चेत्येतद्वा अग्नेर्ब्रह्मवर्चऽस्य' रुचं चैवैतेन ब्रह्मवर्चसं
चावरुन्धे' तेजस्वी ब्रह्मवर्चसी भवत्यृतुश्च व्रतं चैत्यहोराषे वा च्युतुश्च
5 व्रतं चाहोराषे एवास्यैतेनाभीष्टे प्रीते भवता' एका च तिस्रश्चेति'
देवछन्दसं' वा एका च तिस्रश्च' देवछन्दसमेवावरुन्धे' चतस्रश्चाष्टौ
चेति' मनुष्यछन्दसं' वै चतस्रश्चाष्टौ च' मनुष्यछन्दसमेवावरुन्धे'
देवलोक एव देवछन्दसेन च्युधोति' मनुष्यलोके मनुष्यछन्दसेनैका च
तिस्रश्च चतस्रश्चाष्टौ चेति' रोहो वा एष एषां लोकानां' संक्रान्तिः'
10 स्वर्गस्य लोकस्य' द्युत्तरेण वै स्तोमेनादित्याः स्वर्गं लोकमाय' च्युतु-
रुत्तरेणाङ्गिरसौ' यदेतौ स्तोमौ जुहोति स्वर्गस्य लोकस्य संमष्ट्यै'
युग्मदयुजौ वा एतौ स्तोमौ मिथुनौ प्रजननाय' रेत एव द्युत्तरेण
दधाति' रेतो हितं चतुरुत्तरेण प्रजनयत्येका च तिस्रश्चेत्यां चयस्त्रि-
शतस्त्रयस्त्रि' शदेवतास्तां एवास्यैतेनाभीष्टाः प्रीता भवन्ति' चतस्रश्चा-
15 ष्टौ चैत्यष्टाचत्वारि' शतो ऽष्टाचत्वारि' शदक्षरा जंगती' जागताः
पशवः' पशून्नेवावरुन्धे' अविश्च अवी चेत्येतानि वै वया'सि पशूनां'
पशव एव पशून्वरुन्धे' आयुर्यज्ञेन कल्पते' प्राणो यज्ञेन कल्पता
इति' यज्ञस्य वा एषा कूप्रियेयज्ञमेवैतदचीकूपश्यांजाय स्वाहा' प्रसवाय
स्वाहेति' चयोदश वा एता आहुतयस्त्रयोदश मासाः स' वासरः' स'-
20 वासर' वावासा एतदुपदधाति स्वर्गे लोके' तस्मिन्नेव प्रतिष्ठिति'
स्तोमश्च यजुश्चेत्यन्न' वै स्तोमश्च यजुश्चांन' वा एतदात्मन्धित्वात्नादो

1) So corrigirt; die Mas. चर्षेन्न 2) So corrigirt; die Mas. वेषाति:

भूत्वा देवक्षेत्रमन्ततः प्रावसत्यग्निर्वै वसुसेस्य वा एषा धारा सर्वाह
वा अस्या अग्निर्दोहानसर्वान्कामान्दुहे य एव वेदस वा एतद-
ग्निरन्नाद्यमिन्दे यच्चिनोति त दीपयत्येव वसोर्धारया ॥ २ ॥

Vgl. 2, 11, 6. — TS 5, 4, 8 (vāsoṛ dhārā); Kāth. 21, 11.

वाजप्रसभ्यं जुहोति वाज वा एतेनाग्निरन्नाद्यमुदजयञ्चाजमेवैते-
नान्नाद्यं यजमाना उञ्जयत्येकस्यानस्य जुहोति वाजप्रसभ्याभिरं 5
वै वाजो ऽन्नाद्यस्यावरुद्धा उभयं याम्यं चारण्यं च जुहोत्युभयस्या-
न्नाद्यस्यावरुद्धा औदुबरेण सुवेण जुहोत्यूर्वा उदुबरं ऊर्जो ऽवरुद्धौ
देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां सं-
स्वत्या वाचा वल्लुर्गन्त्रेण बृहस्पतिं सास्वाज्यायाभिषिञ्चामीत्य-
भिषिञ्चेद्यदि ब्राह्मणो यजेत बृहस्पतिसवो ऽक्षेप इन्द्रं सास्वाज्या- 10
याभिषिञ्चामीत्यभिषिञ्चेद्यदि राज्ञ्यो यजेतेन्द्रसवो ऽक्षेप कृष्णा-
जिने ब्रह्मवर्चसकाममभिषिञ्चेद्ब्राह्मणो वा एतदृक्सामयो रूपमृक्सामे
ब्रह्मवर्चसं ब्रह्मवर्चसमेवावरुद्धे वस्ताजिने पशुकामं पशवो वै
वस्ताजिने पशून्मेवावरुद्धे सूयते वा एषो ऽमीनां यञ्चीयते स्वे-
नैवैनं सवेन समर्धयति देवा औषधीषु पक्वास्वाजीमयुस्ता अग्नि- 15
रुदजयदग्नेर्वा एषो ऽभिषेको ऽनस्य वा एतत्सूयते सवाना वा एष
एको बृहस्पतिसवो वा एष बार्हस्पत्यो ब्राह्मणो देवतया स्वेनैव
सवेन सूयते तदाहुर्होतृष्यमेव न हि सुषुवाणः क्व चन प्रत्यवरो-
हतीति सुषुवाणो वा एष देवतया यो ऽग्निर्चिहंतवो वै सुषुवाणस्य

1) So H u. Bb; in B अक्षे 2) In den Mes. das Verb ohne Accent. 3) In den Mes. das Verb ohne Accent. 4) So H, desgl. B (ohne Accent); in Bb स्वाधिनः; vgl. aber 2, 1, 11. 5) अ हि in den Mes. ohne Accent. 6) In den Mes. च ohne Accent. 7) So wohl zu schreiben; die Mes. schwanken; Bb प्रत्यवरोहतीति; H प्रत्यवरोहतीति

युनक्ति' तस्मिन्नुक्ते सर्वे ह्य' समाधीयते' पञ्चभिर्युनक्ति' पाङ्को
 यज्ञो' यावानेव यज्ञसंमालम्ब' स' वा एतमेतौ तपतो यञ्जीयते
 यश्च वैश्वानरो' यदप्सुमतीभ्यां पुरस्ताद्यज्ञायज्ञियस्य संमृशति शा-
 न्या' एषा वै यज्ञस्य माषा यदमिष्टोमो' भूम इवेवास्यात' ऊर्ध्व
 5 क्रियते ॥ ४ ॥

Vgl. 2, 12, 3. — TS 5, 4, 10 (vahnnyogaç ca, punaçcitih); Kâth. 21, 12 u. 22, 1.

यो वा अयि' योगा आगते न युङ्क्ते न युञ्जानेषु युङ्क्ते' ऽपे युष्वा हि
 येतवेत्ययि' वा एतद्योगा आगते युङ्क्ते' युङ्क्ते युञ्जानेषु' यो वा अयि' वि-
 मोक आगते न विमुञ्चते न विमुञ्चमानेषु विमुञ्चते' वि ते मुञ्चामि
 रशना' वि रश्मीनित्ययि' वा एतद्विमोक आगते विमुञ्चते' वि मुञ्च-
 10 मानेषु मुञ्चते' यथा वै पुनराधेयमेव पुनश्चित्तिर्यो वा आधेयेन ऋ-
 ध्नोति पुनः स आधत्ते' इयो ऽयि चिक्रानो मन्येत' वि स्या ऋध्याता
 इति' स एतां पुनश्चित्तिमुपदधीतांपि प्रथमं चिन्वानश्चिन्वीता' ऋद्या'
 ऋध्नोत्येवापो मिथुनत्वाय' या' वा अयिचिदनिष्टका आहुति जुहो-
 ति स्रवति सा' ता' स्रवन्ती' यज्ञो ऽनुस्रवति' यज्ञ' यजमानो'
 15 यदेतां पुनश्चित्तिमुपदधात्याहुतीनां प्रतिष्ठित्यै' ताः प्रतितिष्ठन्तीर्यज्ञो
 ऽनु प्रतितिष्ठति' यज्ञ' यजमानो' ऽष्टोपधात्यै' हाक्षरा गायत्री' गाय-
 ३पो ऽयिर्योवानेवायिस्तं चिनुते' ऽष्टौ लोकपृष्ठा' उपधाय पुरीषेणा-
 भ्यूहत्यै' हाक्षरा गायत्री' ब्रह्म गायत्री' गायत्रैर्वैनं' छन्दसा ब्रह्मणा
 चिनुता' एकादश लोकपृष्ठा' उपधाय पुरीषेणाभ्यूहत्यै' कादशाक्षरा

1) In den Mss. मूलं सेवाकात् 2) In den Mss. हि षे त' ohne Accent. 3) So corrigirt; H u. Bb lesen चित्ता च्यता; B. चित्ताच्यता; für die Dehnung des च in चा vgl. Bd. I, p. 110, Z. 8; oben 3, 4, 4 *तेना च्यते; desgl. Bd. I, p. 71 Anm. 5; vgl. auch das folg. चिन्वीता 4) S. die vorhergehende Anmerkung. 5) Die Mss. चोर्ध्वपुषा

चिष्टुन्वीर्यं चिष्टुभैवैनं छन्दसा वीर्येण चिनुते द्वादश लोकपृष्ठा
उपधाय पुरीषेणाभ्यूहति द्वादशाक्षरा अगती जागताः पशवो जं-
गत्येवैनं छन्दसा पशुभिश्चिनुत एषा वा अयेरुत्तरवेदिरेतदयिरुत्तर-
वेदिमाञ्चीयते यो ऽस्यामिः पुरा चितः स्यात्तमन्ववसाय यजेत
यथा वा इदं दीपमाने भूयो ऽभ्यादधात्येव वावास्मिन्नेतदभिपूर्वं भू- 5
यस्तेजो दधाति तदाहुः कः श्रेयासं विष्णुं बोधयिष्यतीति यद्य-
जता आहुत्येवैनं व्यर्धयति गृहान्वा एष कुरुते ३यो ऽमिं चिनुते
यद्वा अन्यतो विन्दते गृहास्तदाहरति य इष्ट्या वा पशुना वा सोमेन
वा यजेत यो ऽस्यामिः पुरा चितः स्यात्तमन्ववसाय यजेत यथा वा
इदमन्यतो विष्ट्वा गृहानाहरत्येवं तत्तदाहुः पुनर्वा सुवा एतद्यज्ञे 10
क्रियते यथैव कृ च यजेत तदेता एकविंशतिमुपधाय यजेत प्रति-
ष्टित्यै प्रतिष्ठा ह्येकविंश इति ॥ ५ ॥

Vgl. TS 5, 4, 10 (vahnnyogaç ca, punaçcitiḥ); Kâṭh. 22, 2; Kap. S. 34 a. E.

समास्तवामा ऋतवो वर्धयन्विति समाभश्चैवैनमृतुभिश्च समिन्हे
सं दिव्येन दीदिहि रोचनेनेति ज्योतिष्मन्तमेवैनं चिनुते विश्वा आ-
भाहि प्रदिशश्चतस्रा इति तस्मादमिः सर्वा दिशा आभात्यमुषभू- 15
यादध यद्यमस्य बृहस्पते अभिशस्तरेमुञ्चा इत्यामयाविनः कुर्या-
न्मृत्युर्वै यमो ब्रह्म बृहस्पतिर्योवदेव ब्रह्म तेनैनं भिषज्यति प्रत्यूहताम-
श्विना मृत्युमस्मादित्यंश्विनी वै देवानां भिषजोत! अस्मान्मृत्युं प्रत्यू-
हता उद्ययं तमसस्परीति पाप्मानमेव तमो ऽपहत्य स्वर्गं लो-
कमभ्यारोहत्याहता वै हैतनामनः सर्वतेरापाठेरपेक्षित्यस्य होता- 20

1) In den Mss. *इत्तरवेदिमा*
2) Die Mss. वृहस्पते

3) In den Mss. das Verb ohne Accent.

सीत्तमब्रुवन्त्यां अप्सुमतीस्ता इच्छेति तस्मै वा एता गन्धर्वाप्सरसः
 प्राब्रुवन्त्यदप्सुमतीः सामिधेनीर्भवन्ति शान्त्यै चतुर्विंशतिमन्वाह
 चतुर्विंशत्यक्षरा वै गायत्री गायत्री यज्ञमुखं यज्ञमुखमेवालब्धा-
 यो चतुर्विंशतिर्वा अर्धमासाः सवत्सर एषा वा अस्थिता श्रीर्य-
 5 त्सवत्सरो न वा एष अत्रियेलयति न हास्य श्रीरिलयति गायत्रीर-
 न्वाह तेजो वै गायत्री ब्रह्मवर्चसं तेज एव ब्रह्मवर्चसमवरुद्धे चि-
 ष्टुभोऽन्वाहौजो वै वीर्यं चिष्टुबोज एव वीर्यमवरुद्धे यन्नायश्च
 चिष्टुभश्च भवन्ति तेनैव तदुभयमवरुद्धे या आप्तेयीरनिरुक्तास्ताः
 काऽर्या अनिरुक्तमिव ऽद्येतद्व्यावृत्तं व्यावृत्तं पाप्मना धातृष्येण
 10 गच्छति ता अपीषोमीयस्य पशोः कुर्यात्को हि देवक्षेत्रं द्विरभ्यारो-
 स्थ्यतीति तिस्रो रात्रीर्भृत्वापिञ्चेतऽथ्या इत्याहुस्त्रिपदा विराड् विरा-
 जमेवाप्नोति षड्रात्रीर्भृत्वापिञ्चेतऽथ्या इत्याहुः षडा ऋतवः स-
 वत्सरः सवत्सरमनु विराडांयत्ता विराजमेवाप्नोति दश रात्रीर्भृत्वा-
 पिञ्चेतऽथ्या इत्याहुर्दशाक्षरा विराड् विराजमेवाप्नोति द्वादश रात्री-
 15 र्भृत्वापिञ्चेतऽथ्या इत्याहुर्द्वादश मासाः सवत्सरः सवत्सरमनु वि-
 राडांयत्ता विराजमेवाप्नोति चतुर्विंशति रात्रीर्भृत्वापिञ्चेतऽथ्या
 इत्याहुश्चतुर्विंशतिर्वा अर्धमासाः सवत्सरः सवत्सरमनु विराडां-
 यत्ता विराजमेवाप्नोति मासं भृत्वापिञ्चेतऽथ्या इत्याहुर्मसश एव
 सवत्सरमाप्नोत्यष्टौ वा एतन्मासो वसवो ऽविभुस्तं इमं लोकमा-
 20 जयन्गायत्रीं छन्दा एकादश रुद्राऽस्ते उत्तरिष्व लोकमाजय-

1) Das Verb in den Mss. ohne Accent. 2) So H u. Bb; B ओषेयति; KAph.
 22, 1 नास्व ओषिष्ठते यक्षिताः क्रियते 3) Die Mss. चिष्टुभो 4) Die Mss. चिष्टुभश्च
 5) Die Mss. व्यावृत्तं 6) Von hier bis zum folgenden एताः in H u. Bb fehlend;
 die Accente daher ergänzt. 7) Die Mss. एतं मासो 8) Die ३ fehlt in den Mss.

स्त्रिष्टुभं छन्दो' द्वादशादित्याइस्ते' ऽमुं लोकमाजयन्जगतीं छन्दस्तं
 आर्ध्ववन्धुमोति य एवं विद्वानस०वात्सरमपि विभर्ति' तस्मादाहुः'
 स०वात्सरभृत एवाग्निरित्यथैता आग्नेयः प्रजापतिः प्रजाः सृष्ट्वा रि-
 चानो' ऽमन्यत' सं एता आप्रोरपश्यन्ताभिरात्मानमाप्रीणीतापिर्वै
 प्रजापतिर्येदेता आग्नेयो भवन्यपिमेवैताभिर्यजमाना आप्रीणीते' 5
 लोमश० वा एतच्छन्दः' पशव्यमूनातिरिक्तं प्रजननाय' विराजो भवन्ति'
 विराडुं सर्वाणि छन्दा०सि' सर्वाण्येवास्य छन्दा०स्युपहितानि भवन्ति'
 ता विश्वचितः कुर्यात्प्राणा वा एता ज्यायसीरिव च कनीयसीरिव
 च भवन्ति' ज्याया०सं इव च इहीमे कनीया०स इव च प्राणाः' प्रा-
 णानेवात्मन्धत्ते ॥ ६ ॥ ✓

10

Vgl. 2, 12, 5 u. 6. — Käth. 22, 1.

यस्यापिहृत्थो' ऽनुगच्छति यथा पुत्रो जातः प्रमीयत एवं तंछ-
 द्नुगच्छेत्तामेवोखां पुनः परीन्धीतिषां' वा अग्नेयोनिः' स्वादेवैना०
 योनिः प्रजनयतीश्वरो वा एषो प्रजनितोइयो' ऽपि चिनुते ॥

यास्ते अय आर्द्रा योनयो याः कुलायिनीर्ये ते अया इन्दवो

या उ नाभयः ; 1

ताभिष्टुभुंभीभिः स०विदानः प्रजान०स्तइन्वेह निषीद ॥

इति यदेषाद्री योनिमति शान्थै' प्रजा वै कुलायं' पशवः कुलाय०
 यत्कुलायिनीः प्रजायै' हविर्भूतो' वा एष इयो ऽपि चिनुते' इयो'
 ऽपि चित्वाण्यस्य' स्त्रियमुपैति यथा हविः स्तन्मेव० स्याद्यथा हविषे

1) Die Mss. ते ohne इ 2) So corrigirt; B चक्षुषाणो; Bb चक्षुषो; H चक्षुषो
 3) Die Mss. एतच्छन्दः 4) So corrigirt; H u. Bb एषो; B एषो 5) So corrigirt;
 H u. Bb परीधीति; B परीधीति 6) So corrigirt; die Mss. इयो 7) Die Mss. हवि-
 र्भूतो a. 3, 8, 7 u. a. 8) Die इfehlt in den Mss. 9) Die Mss. चित्वाण्यस्य

स्तनाय प्रायश्चित्तिमिद्वन्द्वेवमसौ प्रायश्चित्तिमिद्वयुर्मद्युपेयान्मैचाव-
 र्णयामिक्षया यजेत 'मैचावरुणतामेवोपैत्यात्मनो ऽस्तन्वाय' प-
 मुर्वा अयिर्वा वै पशुं पुरस्तादुपचरति हिर्नस्ति वा एन० सं' तस्मा-
 त्पुरस्तात्प्रत्यञ्चं नाक्रामति' तस्मादु पश्चात्प्राञ्चमुपचरत्यात्मनो' ऽहि-
 5 सायै' यो वै यथावृत्तमयिं चिनुते यथारूपं प्रजाश्च चतुर्वक्ष क-
 ल्पन्ते' या दक्षिणावृतस्ता दक्षिणत उपदधाति' याः सध्यावृतस्ता
 उत्तरतस्यालिखिताः पश्चात्प्राचीरुपदधाति' यथावृत्त० वा एतदयिं
 चिनुते यथारूपं प्रजाश्च चतुर्वक्ष कल्पन्ते' संसत्यो ऽपिषेतश्श्या'
 इत्याहुः ॥ भूर्भुवः स्वः ॥ इति पुरस्तात्स्वयमातृणां वावदेतै वै वाचः
 10 सत्यं संसत्यमेवायिं' चिनुते' प्राणो वै स्वयमातृणांमृत० हिरण्य'
 यच्चिरण्येष्टकामुपधाय स्वयमातृणांमुपदधात्यमृत एवास्य प्राणान्द-
 धाति' तेजो ऽसि तेजो मे यद्वै' ति हिरण्येष्टका उपदधात्येताभिर्वा
 इमे लोका विधृता' अथो एताभिरेवायिं चिनुत' इमे लोकाः प्रभा-
 न्ति' देवा असुरान्हत्वा मृत्योरेवियुक्ते छन्दा०स्यपश्य०स्तानि प्रा-
 15 विश०स्तेभ्यो यद्यदंछदयत्तेनात्मानमछादयन्त' तच्छन्दसां छन्दस्त्वं' चि-
 त्तिं चित्तमुपधायायेष्या धाम छन्दो ऽभिमृशति' स्वामेव देवतामु-
 पप्रविशत्यात्मनो ऽहि०सायै ॥ श्येनचित्तिं चिन्वीत स्वर्गकामः'
 श्येनो वै भूत्वा गायश्चमुं लोकमपतत्स्वर्गस्य लोकस्य समष्टौ' रथ-
 चक्रचित्तिं चिन्वीत भ्रातृष्यवान्' रथचक्र० वै वज्रं कृत्वा देवा असु-
 20 रेभ्य उपप्रावर्तय०स्तेषां शततर्हमह०ह०स्तदेतामेव वज्रं कृत्वा यज-
 मानो भ्रातृष्यायोपप्रवर्तयति' शततर्ह० ह ह०हतिं प्रीगचित्तिं चिन्वीत

1)) प्राञ्च० in den Mss. ohne Accent. cf. oben. 3) H u. Bb प्रं भाति; B प्रभाति

2) In den Mss. दक्षिणत० ohne Accent;

भ्रातृष्ववानुंभयतो वै देवानंसुराः परीयन्ता आसन्पुरंस्तादन्ये' पश्चा-
 दन्ये' तांवा एतेन ध्वनुदन्त' तद्भ्रातृष्वस्य वा एष विनोदो' द्रोणचित्ति
 चिन्वीतान्नकामो' द्रोणेन वा अन्नमद्यते' ऽनुरूपेणैवाच्चाद्यमवस्वहे'
 पश्चाच्चरुर्भवत्यनुरूपत्वाय' श्मशानचित्ति चिन्वीत यः कामयेतो' असा
 पितृलोकमुपेयामित्यं असा पितृलोकमुपैत्युप' चान्यं' चिन्वीत या- 5
 मकामो' यथैवैतमुपचिनोत्येवमस्मै याममुपचिनोति' समूहं चि-
 न्वीत पशुकामो' यथैवैत' समूहत्येवमस्मै दिग्भ्यः पशून्समूहति ॥ 9 ॥

Vgl. TS 5, 4, 11 (kāmyāni vihavyāc ca).

प्रजापतिर्वा एतमये ऽग्निमचिनुत ऋतुभिः स'वत्सर' वसन्तेन
 पुरस्तादचिनुत' यीषेण दक्षिणं पक्ष' वर्षाभिरुत्तर' शरदा पुंछ'
 हेमन्तेन मध्यं ब्रह्मणैव' पुरस्तादचिनुत' क्षत्रेण दक्षिणं पक्ष' वि- 10
 शोत्तरं पशुभिः पुंछमांशया मध्यमेतावद्वा अस्ति' यावदेवास्ति त-
 त्स्पृणोति' तद्वरुद्धे' स्वर्गाय वै लोकायामिच्छीयते' वज्र एकाद-
 शिनी' यदेकादशिनीं' मिनुयाच्चजः पुरस्तादवगृह्णीयादस्वर्ग्यः स्या-
 द्दं च' मिनुयादपशुः स्यादेकयूप' एकादश पशवो नियुज्यास्तिन' पश-
 उष्यास्तेन स्वर्गो' यत्पक्षसंमितां' मिनुयात्कनीया'स' यज्ञक्रतुमुपेया- 15
 त्कनीयसीं' प्रजां कनीयसः पशून्कनीयो ऽच्चाद्य' पापीयानस्यादधं
 यद्वेदिसंमितां' मिनोति ज्याया'सं चिनुते ज्याया'समेव यज्ञक्रतुमुपे-
 ति भूयसीं' प्रजां भूयसः पशून्भूयो ऽच्चाद्य' वसीयान्भवत्येषां वा अपे-
 रुत्तरवती नाम चित्तिरुत्तरमुत्तर' ऋः ऋः श्रेयान्भवति य एव' वेद'

1) So corrigirt; die Mss. पश्चादने 2) रूप in den Mss. ohne Accent. 3) So B, ohne Accent; in H u. Bb चान्यं; beachte den Accent. 4) Die Mss. नियुज्या 5) Die Mss. पापीयान् चा; cf. Einleitung zum ersten Buch, p. XLIII.

द्वेषा वा अमिं चिकषानस्य यश इन्द्रियं गच्छत्यमिं वा गच्छत्या-
त्मानं वा ॥

रुचं नो धेहि ब्राह्मणेषु रुचं राजसु धारय ।

रुचं विश्वेषु दूद्रेषु मयि धेहि रुचां रुचम् ॥

इति यञ्जुहोत्यात्मानं वा एतदयेर्यशसार्पयतीश्वरो वा एष दुश्चर्मा
भवितोऽयोऽमिमध्येति ॥

तस्त्रायामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदांशास्ते यजमानो हविर्भिः ।

अहेडमानो वरुणेह बोध्युरुशसमा ना आयुः प्र मोषीः ॥

इति यञ्जुहोति शान्तिर्वा एषामैर्गुभिरात्मनो वयो वा अमिस्तंसा-
10 दमिचिता पक्षिणो नाशितश्च नो अमिविदा यदन्नोयासमेवाप्ती-
यात्स एनमार्तिं निनयेत्प्रजापतिर्वा एतमयेऽमिमचिनुत ज्यैष्ठ्य-
क्वामः स ज्यैष्ठ्यं महिमानमगच्छज्यैष्ठ्यं महिमानं गच्छति य एवं
विद्वानमिं चिनुते प्रजापतिः प्रजाः सृष्ट्वा ता अनुप्राविशस्तौऽब्रवी-
द्यो मेतः संचिनवद्भुवत्स इति तं देवाः समचिन्वस्तं आर्धुवस्तं-
15 चित्यस्य चित्यत्वं तद्य एवं विद्वानमिं चिनोति प्रजापतिमेव संचि-
नोत्युधोति तस्मादाहुः प्रजापतिचित एवाभिरिति ॥ ८ ॥

Vgl. IS 5, 5, 7 (ekayūpādihividhayah); Kāth. 22, 4; Kap. S. 35, 1 u. 2.

देवेभ्यो वा अमिं चिकषानेभ्यो न ष्टीच्छश्ति इयां आहुतिमजुह-
वुस्तुभ्यमये ष्टुच्छ तथासंभ्यं विवत्स्यतीति तयापये ष्टीच्छश्चामया
श्रीच्छर्वाहुत्यै ष्टीच्छसस्या आहुत्यै यज्ञेन ष्टीच्छश्चाहुत्या श्रीच्छर्वा यज्ञाय
20 ष्टीच्छसस्यै यज्ञाय दक्षिणया ष्टीच्छर्वा यज्ञायौच्छर्वा दक्षिणायै ष्टी-

1) Dies Wort in der Ms. ohne Accent.

2) So corrigirt; B भवितो ऽयो;

छत्तस्यै दक्षिणायै ब्राह्मणेन ष्टीछत्तिं दक्षिणाया ष्टीछत्तं ब्राह्मणाय
 ष्टीछत्तस्यै ब्राह्मणाय ब्रह्मणा ष्टीछत्तिं ब्राह्मणायौछत्तं ब्रह्मणे ष्टी-
 छत्तस्यै ब्रह्मणे तपसा ष्टीछदेता वै तपःपरार्था ष्टुष्टयः श्रोवसी-
 यस्यस्यै ष्टुछति य एव विद्वान्ष्टुष्टीरूपधत्ते यो वै यथापूर्वं ष्टुष्टी-
 वैद यथापूर्वमस्यै ष्टुछत्तौषसी वाव प्रथमा ष्टुष्टिर्वैवाडिति वा 5
 आहुंथदौषस्युदेति यद्युछति यदभिराधीयते यत्सूर्य उदेति यद्वस्ता
 अवनेनिके यदन्नाति यत्पिबत्येता वै यथापूर्वं ष्टुष्टयो यथापूर्व-
 मस्यै ष्टुछति य एव विद्वान्ष्टुष्टीरूपधत्ते ॥ ९ ॥

यो वा अग्निमयोनिमनायतनं चिनुते ऽयोनिरनायतनो भवत्यापो
 वा अग्नेर्योनिर्यत्कुम्भेष्टका उपदधाति योनिमन्तमेवायतनवन्तमग्निं 10
 चिनुते योनिमानायतनवान्भवत्यंधरसपत्नो ऽग्निश्चेतश्चा इत्या-
 हुंरापो वा अग्नेः सपत्नो यत्कुम्भेष्टका उपदधात्यंधरसपत्नमेवाग्निं
 चिनुते ऽधरो ऽस्मात्पाप्मा भवत्यंधरः सपत्नः ष्टुगवा अग्निंरापः
 शान्तिर्यत्कुम्भेष्टका उपदधाति शान्त्यै यत्कुम्भाश्च कुम्भ्यश्च तन्मिथुनं
 यद् द्वन्द्वं प्रजात्यै द्वादशोपदधाति द्वादश मासाः स वत्सरः स व- 15
 त्सरमेवाप्नावरुन्धे नैवारश्चरुस्त्रयोदशो भवत्यस्ति मासस्त्रयोदश-
 स्त्रमेवैतेनाप्नावरुन्धे ऽप्यसि भवति यत्पयो याम्यं तेनाच्चाद्यमवरुन्धे
 यन्वीवारा आरण्यं तेन तेनैव तदुभयमवरुन्धे ॥ १० ॥

॥ इत्युपरिकारुडे¹⁰ वसोर्धारीयः चतुर्थः प्रपाठकः ॥

1) B प्रथ प्रथमा 2) Die Mss. राधीयते 3) पिबत्त्वा ohne Accent in den Mss.
 4) Die Mss. कुंष्टो 5) Die Mss. कुंष्टीर 6) Die Mss. चिनुते 7) Die Mss.
 कुम्भ्यश्च 8) भवत्त्वा in H betont; in Bb zweifelhaft. 9) H u. Bb चरत्त्वा 10) Das
 रति fehlt in den Mss.

आ वा एष प्रजापतये वृश्चते यः शिर उपदधाति नैतराण्यङ्गान्य-
स्थिचिदस्य श्मशानचिन्नवति' यदेतां पुरुषचितिमुपदधाति न प्रजा-
पतया आवृश्चते' ऽनस्थिचिदस्याश्मशानचिन्नवति' षट्शि' शतमेतां
उपदधाति' षट्शि' शदक्षरा बृहती' बार्हताः पशवी' बार्हतः पुरुषः'
5 पुरुषस्य प्रतिमोपधीयते' स ऽहोष' धीयत' एष ह ऽत्वेव यजमानो
ऽमुं लोकं नाति प्रमीयते यस्यैता उपधीयन्ते ॥ १ ॥

अथैताः पञ्चापञ्चीनाः' शिथिर इव वा अपिश्चित्यो' यत्पञ्चाप-
ञ्चीना उपदधात्यैर्धृत्या' अशिथिरत्वाय' पञ्चोपदधाति' पाङ्गो यज्ञो'
यावानेव यज्ञस्तमालब्ध' भूयस्कृदसि' वरिवस्कृदसीत्यया एव भूमानं
10 दधाति' भूयान्प्रजया पशुभिर्भवत्येषुषदसि' गृध्रसदसीति' वयो वा
अपिः' समिष्यमेवैन' वयः करोति' वयो भूत्वा स्वर्गं लोकमेति
यस्यैता उपधीयन्ते ॥ २ ॥

चितः स्थ परिचितः स्येति' शर्कराः परिश्रयति' यञ्शर्करा अपरि-
श्रित्य सिक्ता निवपेद्रेतः सिक्तं' परासिच्येतांथ यञ्शर्करा अपरि-
15 श्रित्य सिक्ता निवपति रेतसः सिक्तस्य परिगृहीत्यै ॥ ३ ॥

वि वा एष यज्ञश्चिद्यते यदस' स्थितं पशुमुत्सृजति' स' ह स
वा एतमाशोक्यः' स्थापयत्याज्येन स' स्थाप्य' यज्ञस्य संतत्या अ-
विद्धेदाय ॥ ४ ॥

1) Die Mss. •आशमशाचचिन्नवति; vgl. das Folgende. 2) Die ३ fehlt in den Mss. 3) भूत्वा in den Mss. ohne Accent. 4) So B, ohne Accent; in H u. Bb •द्रेतमेवैन' सिक्तं 5) So corrigirt; die Mss. •शोषिष; bisher nur gaṇa मुधारि zu P 4, 1, 123 belegt.

स्वर्गं वा एष लोकमन्वारोहति ३यो ऽपि चिनुते' यदन्वा-
रोहान्जुहोति स्वर्गमेवैनं लोकं गमयित्वाथ कामं चरति ॥ ५ ॥

॥ इत्युपरिकारादे' पञ्चमः प्रपाठकः ॥

आपावैष्णवमेकादशकपालं निर्वपेदपि वै सर्वा देवता' विष्णुर्यज्ञो'
देवताश्चैव यज्ञं चालब्ध्यापि वै यज्ञस्याऽन्तो ऽवस्तांविष्णुः' पुरस्ताद्-
भयत एव यज्ञस्यान्ता आलब्ध' तदाहुर्न ऋत इन्द्राद्यज्ञो' ऽस्त्वि- 5
ति' यदष्टाकपालस्तेनामेयो' यन्निकपालस्तेन वैष्णवो' यदेकादशक-
पालः संपद्यते तेनेऽन्दो' ऽपि वै यज्ञस्य पविच' विष्णुर्यज्ञः' पवि-
चपूतमेव यज्ञमालब्ध' मेधस्य वा एतद्यज्ञस्य रूपं यत्पुरोडाशस्तं सा-
त्पुरोडाश एव कार्यर्षं कुरुवन्ति धेन्वा वै घृतं पयो' ऽनुद्दहस्तगडुला-
स्तन्मिथुनै' मिथुनमेवास्य' यज्ञमुखे दधाति' तेजो वै घृतं तेजस एव 10
प्रजायते' पुरुषो वा एष मेधायालभ्यते' पुरुषस्येव ३द्येषा प्रतिमा'
यत इव हि रूपं तस्माच्चरेव काऽर्यो' वेदिमति दीक्षते' विन्दा' इति
वै वेदिमति दीक्षते' विन्दते ह वै यो वेदिमति दीक्षते' ऽथो यज्ञ-
पथ एवादीक्षिष्ट' वेद्या वै देवा इमंसुराणामविन्दतेमामेव वि-
न्दते यो वेदिमति दीक्षते' ऽथो यज्ञपथमेवालब्ध' प्राचीनव' 15

1) Das इति fehlt in den Mss. 2) So corrigirt; die Mss. *यसाद्, was nicht richtig sein kann; man vgl. चवसात् unten 8, 9, 4. 3) So corrigirt; die Mss. चत रेजो चऽथो 4) So corrigirt; die Mss. स्वीति 5) So H u. Bb; in B चवः 6) B तन्मिथुनमेवास्य 7) So B (ohne Accent); in H u. Bb प्रजापतवै 8) So B (ohne Accent); H u. Bb दीक्षति 9) Die Mss. एवादीक्षिष्ट

न्ति दिशो' यदिमा^१ व्यकल्पयन्निमामेव देवेभ्यो ऽकल्पयन्निमां पि-
 तृभ्य' इमामसुरेभ्य' इमां मनुष्येभ्यो' देवतामेष उपैति यो दीक्षते' दे-
 वानामेव दिशमुपावर्तते' प्राचीनामेव दिशमुपावर्तते' ऽथो देवक्षेत्र-
 मेव प्रावस्यति परिश्रयन्त्यन्तर्हितो वै देवान्क्षयान्मानुषः^२ क्षयो' मानु-
 5 षादेवैनं क्षयादन्तर्दधत्यथो रक्षसामनन्ववायार्यै'ति' वा ए३षो ऽस्मा-
 ह्लोकाद्यो' दीक्षते' जन^३ ह्येति' देवलोकमभ्यारोहति' परिश्रयन्तो ऽति-
 रोकान्कुर्वन्ति' तेनास्माह्लोकाभैति' तेनास्मिंस्त्रोके धृतः पुरस्तात्प्रायणं
 कुर्यात्स्वर्गकामस्यासौ वा आदित्यः स्वर्गो लो३को' ऽमुंश्चैनमा-
 दित्यस्य सामक्षं गमयति' दक्षिणतः प्रायणं कुर्याद्यं कामयेत' पि-
 10 तृलोकं ऋधुयादित्येषा वै पितृणां दिक्' पितृलोकं एवं ऋध्नोति'
 पश्चात्प्रायणं कुर्यात्प्रजाकामस्य' पश्चाद्वै' रेतो धीयते' रेतो दीक्षितो'
 रेतो ऽस्मिन्दधात्युत्तरतः प्रायणं कुर्याद्यं कामयेत' मनुष्यलोकं ऋधु-
 यादित्येषा वै मनुष्याणां दिक्' मनुष्यलोकं एवं ऋध्नोत्युत्तरतः पुर-
 स्तात्प्रायणं कुर्याद्यं कामयेतोभयोलोकयोर्ऋधुयादित्युभयोर्वा एतह्लो-
 15 कयोर्भयोरेव लोकयोर्ऋध्नोति' सर्वतः प्रायणं कुर्याद्यं कामयेत'
 सर्वासु दिक्ष्वित्युधुयादिति' सर्वासु दिक्ष्वित्युध्नोति ॥ १ ॥

Vgl. K&h. 22, 13.

केशश्मश्रु' वपते' दत्तो धावते' नस्त्रान्निक्नुन्तते' स्नाति' मृता' वा
 एषा त्वर्गमेध^४ वा अस्यैतदात्मनि शमलं तदेवापहते' मेध्य एवं

1) Die Mss. schwanken; II u. Bb कुर्वति दिशो; B कुर्वे दिशो 2) So corrigirt; die Mss. यदिमा 3) So corrigirt; die Mss. देवा षष्ठायां 4) So corrigirt; die Mss. भैति 5) So corrigirt; die Mss. क्षाय लोकां यो 6) So H u. Bb; in B दिक्ष्वित्युधुयादिति 7) Die Mss. केशश्मश्रु 8) Die Mss. षष्ठायां विधिः 9) So H u. Bb; in B त्वर्गमेध

मेधमुपैत्येषु दीक्षां प्रवेशयित्वा देवाः स्वर्गं लोकमायन्यदप्सु स्नाति
 तामेव दीक्षामलभते^१ ऽथ यदप्सो ऽवभृथमभ्यवैति तां वा एत-
 दीक्षां पुनरप्सु प्रवेशयत्यौषधे चायस्वेनमिन्त्याह चान्या एव^२ स्वधिते
 मैनं हि^३सीरिति^४ वज्रो वै स्वधितिः^५ स ईश्वरो ऽशान्तो यजमानं
 हिंसितोर्यज्ञमन्तर्दधाति^६ यजमानस्याहिंसायै^७ देवश्रुदिमान्प्रवपा
 इति^८ देवश्रुद्वेताग्रवपते^९ स्वस्त्युत्तरं अशीयेति^{१०} स्वऽस्त्यस्य यज्ञस्यो-
 ष्चमशीयेति^{११} वा एतदाहोपो मा मातरः सूदयन्वित्यापो हि यज्ञो
 घृतेन मा घृतप्लवः पुनन्विति^{१२} देवताभिरेवात्मानं पावयते^{१३} विश्वं
 हि रिप्रं प्रवहन्तु देवीरिति^{१४} यदेवास्य रिप्रममेध्यमात्मनि शमलं
 तदस्मादधि प्रवहन्त्युदिदाभ्यः शुचिरा पूत एमीति^{१५} शुचिरेवाभ्यो
 यज्ञियो मेध्यः पूत उदेति^{१६} हविर्वै दीक्षितो^{१७} यदा वै हविर्यजुषा प्रोक्ष-
 त्यथ हविर्भवति^{१८} यद्यजुषा स्रपयति हविरेवैनमकरंश्चाति^{१९} प्राणा वा अ-
 शनं प्राणानेवात्मन्धित्वा दीक्षते^{२०} सुषिरो^{२१} वै पुरुषः^{२२} स वै तर्ह्येव सर्वो
 यक्षीशितो^{२३} यदाशितो भवति मेध्य एव मेधमुपैति^{२४} यथा वा इह
 दीक्षितं एव^{२५} वा ए३षो ऽमुषिंल्लोक एव वा अत्याशितस्य तिष्ठति^{२६}
 तस्मान्नात्याशितेन भवित३ष्यं^{२७} तन्न सूक्ष्मंशितेनेव^{२८} भवित३ष्यं^{२९}
 यथैव कनीयः^{३०} कनीयो ऽस्त्रीयादेवमस्त्रीयाद्यं चिं दीक्षितः संकनीयो
 ऽस्नाति तेन दीक्षितं आङ्के^{३१} ऽभ्युङ्के^{३२} वासः परिधत्त^{३३} एतां वै पुरुषस्य
 त३न्वः^{३४} सतनूरेव मेध्यमुपैति^{३५} नवनीतेनाभ्युङ्के^{३६} घृतं देवानामायुतं
 मनुष्याणां निष्पन्नं^{३७} गन्धर्वाणां^{३८} स्वयं बिलीनं पितृणां^{३९} सर्वदेव-^{४०}

1) Die Mss. ईश्वरो शान्तो 2) B अशान्तः; H u. Bb अशुभम् 3) So B, ohne
 Accent; in H u. Bb स्वस्त्युत्तरं; vgl. 1, 2, 1. 4) So corrigirt; die Mss. दीक्षिते
 5) So H u. Bb; in B शुचिरो 6) Die Mss. तिष्ठति 7) B तेषां 8) In den Mss.
 ohne Accent. 9) Die Mss. निःपन्नं

अथ^१ वा एतत्संस्मान्बवनीतेनाभ्यूङ्क्ते^२ दर्भपिञ्जलाभ्या^३ समायीति^४
 तत्स्विदभ्यञ्जनमकारंथो अ३भ्येवैतद् घारयति मेध्यत्वाय^५ महीनां पयो
 ऽसीत्याह^६ महीना^७ ३खेतत्पयो^८ ऽपामोषधीना^९ रसा इत्यपा^{१०} ३खेष^{११}
 ओषधीना^{१२} रसो^{१३} वर्चोधा असि^{१४} वर्चो मे धेहीत्याशिषमेवाशास्ते ॥ २ ॥

Vgl. 1, 2, 1. — TS 6, 1, 1 (adhvarādinām trayāṅgām vidhiḥ; prāgvaṃṣaṃ kebura-
 karmādisamskṛtaḥ praviṣet); Kāth. 22, 13 u. 23, 1; Kap. S. 35, 7.

- 5 प्रस्ताङ्के प्रजात्या^१ ईषीकयाङ्के^२ शल३त्या हि मनुष्या आजन्ते^३
 संतूलयाङ्के^४ ऽपतूलया हि मनुष्या आजन्ते^५ दक्षिणं पूर्वमाङ्के^६ सव्यं^७
 हि पूर्वं मनुष्या आजन्ते^८ चिरन्त्यन्त्रिरन्त्यदाङ्के^९ ऽप्ररिमितं^{१०} हि मनुष्या
 आजन्ते^{११} न पुननिषेवयति^{१२} पुनरावर्तं^{१३} हि मनुष्या आजन्ता^{१४} इन्द्रो वै
 वृषमह^{१५} स्तस्य कनीनिका परापतसां चिककुभमगच्छत्तदाञ्जनं चैक-
 10 कुभमाङ्के^१ सत्यं^२ वै चक्षुर्नैव^३ वाचे अहधाति^४ सत्यमेवालय दीक्षा-
 मुपैत्यन्तरहं तया श्वेषो अन्तरारातीर्दधे^५ महता पर्वतेनेति^६ पर्वतेन
 वा एतद् श्वेषो ऽरातीरन्तर्धत्ते^७ चक्षुःपा असि^८ चक्षुर्मे पाहीत्याशि-
 षमेवाशास्त^९ ऊर्ध्वं चावाञ्चं च पावयत्यूर्ध्वंश्च ३क्षयमवाङ् च प्राणो^{१०}
 यं द्विष्यात्समहृणया पावयेत्प्राणानस्य मोहयति^{११} प्रमायुको भवति^{१२}
 15 चित्पतिस्त्वा पुनात्विति^१ यज्ञो वै चित्पतिर्वाचस्पतिस्त्वा पुनात्विति^२
 वाचस्पतिरेवैनं^३ यज्ञाय पावयति^४ देवस्त्वा सविता पुनात्विति^५
 सवितृप्रसूत एवैताभिर्देवताभिर्मेधायात्मानं पावयते^६ ऽद्धिद्रेण पविचे-
 खेत्येतेषां अद्धिदं पविच^७ यत्सूर्यस्य रश्मयो^८ ऽद्धिद्रेणैवैनं पविचेण

1) Die Mss. संवदेवइत्तं 2) Die ३ fehlt in den Mss. 3) So H; in B ईषि-
 कया, welche Form ebenso berechtigt wäre (cf. das Pet. W. s. v.); Bb इषीकया;
 so auch Kap. S. 35, 7 u. Kāth. 23, 1. 4) B वैव 5) Diese Lesart ist wolli auch
 oben 1, 2, 1 mit M 1 in den Text zu setzen. Die Mss. unserer Stelle schreiben च-
 तराराती

पुनाति' तस्य ते पवित्रपते पवित्रेणेति' यज्ञो वै पवित्रपतिर्यज्ञाय
 खलु वा एष कमात्मानं पावयते ॥ यज्ञो शक्यम् ॥ इतीन्द्रो वै
 वृषमप्वध्यहस्तोसा यद्यज्ञियं मेध्यमासीत्तदुदकामसा इमा ओ-
 षधयो ऽभवस्तोसा वा एतत्तेजो यद्दर्भा एता वै शुष्का आपो
 यदेवासास्तैजस्तदवरुद्धे चयीर्वा आपो दिव्याः पार्थिवाः समुद्रि- 5
 यास्ताः सर्वा दर्भो विवस्थैत्तस्माद्दर्भैः पवित्रं द्वाभ्यां पावयति वै
 पवित्रे द्विषाद्यजमानो यावानेवास्यात्मा तं पावयति चिः पावयति
 चिषत्या हि देवा अथो चयो वा इमे प्राणाः प्राणो ऽपानो व्यानो
 यावानेवास्यात्मा तं पावयति सप्रभिः पावयति सप्र वै छन्दासि
 छन्दोभिरेवैनं पावयत्यथो ब्रह्म वै छन्दासि ब्रह्मणैवैनं पावयत्येक- 10
 विशत्या पावयति दश हस्त्या अङ्गुलयो दश पाद्या आत्मैकवि-
 शो यावानेवास्यात्मा तं पावयति चया वै नैर्ऋता अक्षाः स्त्रियः
 स्वप्नो यद्दीक्षते तेनाक्षैश्च स्त्रीभिश्च ष्वावर्तते यां प्रथमां दीक्षितो
 राचीं जागर्ति तया स्वप्नेन ष्वावर्तते यां प्रथमां दीक्षितो वसति
 यज्ञं तयावरुद्धे या सोमे क्रीते प्रजां तया या ष्वःसुत्यया पशू- 15
 स्तया ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 2, 1. — TS 6, 1, 1 (s. oben); Kâth. 23, 1; Kap. S. 35, 7.

आकृत्यै प्रयुजे अयमे स्वाहेत्याकृत्या वा आकृतिर्यस्यते स्य इति
 प्रयुजः खलु वा एनो यज्ञाय प्रयुजते मेधायै मनसे अयमे स्वाहेति
 मेधया हि मनसा यज्ञमधुते दीक्षायै तपसे अयमे स्वाहेति दीक्षया

1) Die Mss. भव 2) Die Mss. तेजो ohne Accent. 3) So H u. Bb!! In B
 विश्वै तसा 4) So corrigirt; die Mss. आत्मानं 5) So corrigirt; H u. Bb प्राणाः
 B प्राणो 6) So corrigirt; die Mss. आत्मानं 7) In den Mss. ohne Accent. 8) Das
 Verb in den Mss. ohne Accent; B चयीर्वापति

हि तपसा यज्ञमद्भुते^१ सरस्वत्यै पूषो अयमे स्वाहेति^२ वाग्वै सर-
 स्वती^३ वाचा व्याहरति^४ यक्ष्यते^५ स्य इति^६ पूषा खलु वा एन^७ यज्ञं
 प्रापिबद्धं^८ एनमपूपुषदापो देवीर्बृहतीर्विश्वशंभुवा इत्यापो हि यज्ञो^९
 द्यावापृथिवी उरो अन्तरिक्षेति^{१०} द्यावापृथिवी वा अग्वन्तरिक्ष^{११}
 5 यज्ञं उपधितस्तं एव यज्ञमालम्ब्य^{१२} बृहस्पतिर्नो हविषा वृधातु
 स्वाहेति^{१३} ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणा वा एतत्पुरस्तात्सर्वान्कामानाम्ना
 दीक्षामालभते^{१४} यच्च वा अस्य यज्ञः श्रितो^{१५} यच्च यचोपधितस्त-
 स्ततो वा एतत्सर्वं ब्रह्मणा यज्ञं^{१६} संभृत्यालम्ब्य^{१७} न वा एकाहुतिर्दी-
 क्षितं करोति^{१८} यदेतानि जुहोति द्वितीयत्वाय^{१९} प्रजापतिर्वै यन्किञ्च
 10 मनसादीधेत्तदाधीतयजुर्भिरेवाग्नेत्तदाधीतयजुषामाधीतयजुष्टु^{२०} तच्छ
 एवं विद्वानाधीतयजूषि जुहोति यदेव किञ्च मनसा दीप्यज्जुहोति
 तदाग्नेत्येते वै यज्ञस्य संभारा^{२१} एष ह ऽत्वेव संभृतसंभारेण यज्ञेन
 यजते यस्यैतानि हूयन्त^{२२} एतच्च स वा आहारुणं औपवेशिः^{२३} किमु
 सं यज्ञेन यजेत यो यज्ञस्य संभारान्न विद्यादिति^{२४} पञ्चभिर्जुहोति^{२५}
 15 पाङ्क्तो यज्ञो^{२६} यावानेव यज्ञस्तमालम्ब्य^{२७} षडभिर्जुहोति^{२८} षड्वा श्रुतव
 श्रुतुष्वेव प्रतिष्ठति^{२९} यज्ञो वै सृष्टः^{३०} प्र सामाद्विनात्प्रं^{३१} यजुस्तं वा
 श्रुगेवायद्धदैका^{३२} वा एनमृगयद्धद्^{३३} द्वादश यजूषि^{३४} नव सामानि^{३५}
 तस्मान्नवभिर्बहिष्यवमाने स्तुवते^{३६} नव ह्येन^{३७} सामान्यद्धत्संसादा-
 त्संबन्धविदो^{३८} द्वादशभिरोद्भ्रमणं जुहति^{३९} द्वादश ह्येन^{४०} यजूष्यायद्ध-
 20 नेतिर्हि^{४१} खलु वा एष सृज्यते यर्हि दीक्षते^{४२} यहचौद्भ्रमणं जुहोति यज्ञं^{४३}

1) So B, ohne Accent; H u. Bb चक्षते 2) In den Mss. प्रापिबद्ध ohne Accent.
 3) So corrigirt; H u. Bb चक्ष श्रितो; B चक्षा श्रितो 4) B संभृता 5) So corrigirt;
 die Mss. प्र सांसाद्विनात्प्रं; s. TS 6, 1, 2, 4. 6) H u. Bb यक्ष्यते 7) H u. Bb वा-
 त्संबन्धविदो; in B तस्मान्सादात्संबन्धविदो; cf. übrigen TS 6, 1, 2, 5. 8) So corrigirt;
 die Mss. हीषिते

वा एतत्सृष्टमृचायद्धति तस्मादारुणिविदं ष्टुचौक्रभणं जुहोत्येका
ष्टेनमृगयद्धत् ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 2, 2. — TS 6, 1, 2 (dikshābhutayah); Kāth. 28, 2; Kap. 8. 35, 8.

यज्ञो वै प्रजापतिः प्राजापत्यमेतच्छन्दो यदनुष्टुभ्यदनुष्टुभा जुहो-
ति स्वेनैवेन छन्दसावरुद्धा एकया जुहोत्येको हि प्रजापतिरनिरु-
क्तया जुहोत्यनिरुक्तो हि प्रजापतिः पूर्यया जुहोति पूर्यो हि प्रजा- 5
पतिर्यदूनया जुहुयात्रातृष्याय लोकमुञ्चिषेदेष यत्पूर्यया जुहोति
न भ्रातृष्याय लोकमुञ्चिषत्यूर्जो वा एतदूपं यत्पूर्यो यत्पूर्यया
जुहोति यज्ञे वा एतदूर्जं दधाति विश्वो देवस्य नेतुरिति सावित्रं
मर्तो वुरीत सत्यमिति पितृदेवइत्यं विश्वो राय इषुध्यातीति वैश्व-
देवं युक्तं वृणीतेति बार्हस्पत्यं पुष्यसा इति पौष्णं सारस्वतः 10
स्वाहाकारः सर्वदेवइत्या वा एषा ष्टुक्त्वादेवैका सत्यौक्रभणं पं-
रिवभूव सर्वाभ्यो देवताभ्यो यज्ञं ज्वालभ्या इत्याहुः सर्वदेवइत्या
वा एषा ष्टुगंयदेत्या ष्टुचौक्रभणं जुहोति सर्वाभ्यो वा एतद्देवताभ्यो
यज्ञमालभते ऽनुष्टुभो वा एतस्याः सत्यास्त्रीण्यष्टाक्षराणि पदान्येकं
सप्ताक्षरं यासप्ताक्षरं तस्य चत्वार्येक्षराण्येकस्मिन्पद उपयन्ति चीरण्ये- 15
कस्मिन्त्येव चत्वार्युपयन्ति सा जगती येन चीणि सा षिटुभ्यदष्टाक्षरं
तेन गायत्री यदनुष्टुभेनानुष्टुभेर्वैरिवास्य छन्दोभिर्हुतं भवति छन्दः-
प्रतिष्ठानो वै यज्ञं छन्दःसु वाव स्यैतद्यज्ञं प्रतिष्ठापयामकः स्वाहा-

1) So corrigirt; B *दाविविदं; H u. Bb *दाविविदं 2) Von hier an bis zum folgenden *लोकम्* in B fehlend. 3) B पौष्णं 4) Die Mss. betonen *सर्वदेवइत्या* 5) So corrigirt; die Mss. betonen *ष्टुक्*; प्रतिष्ठानो; es liegt aber doch jedenfalls ein Compositum vor: „auf die Metra gegründet, seine Grundlage in den M. habend.“ 6) Die Mss. betonen *प्रतिष्ठापयामकः*, was offenbar ein Versehen ist.

कारेण संलु वा एषा पङ्क्तिः पाङ्क्तो यज्ञः पङ्क्तिप्रायणः पङ्क्त्युदयनः^१
 पङ्क्तिप्रायणमेवास्य^२ यज्ञं पङ्क्त्युदयनमकरंथो वाग्वै छन्दासि वाच^३
 वा एतन्मध्यत आप्नावरुन्हे तस्मादियं वाङ् मध्यतो वदति मध्यतो
 उहीयं वाक् प्रजापतिवै स्वीं दुहितरमध्यैदुषसं तस्य रेतः परापतंते
 ५ देवा अभिसमगच्छन्त तस्माहीक्षितो न ददाति न पचन्त्येनमभिसं-
 गच्छन्ते तदुद्गृह्णन्तस्यौद्गृह्णन्तस्यौद्गृह्णन्तं तेन यज्ञमतन्वन्त यज्ञो
 यदये व्यभवत्स चेधा व्यभवत्स वा ऋउह्वेव तृतीयेनाश्रयत सामसु
 तृतीयेन यजुःषु तृतीयेन या वा अस्य प्रिया तनूरासीत्तया यजु-
 रश्रयतो ऋर्षेर्चा क्रियत उच्यैः साचोपांषु यजुषा यज्ञस्य ह्यच प्रिया
 10 तनूर्यैद्यजुषोच्यैः कुर्याद्यज्ञस्य प्रिया तन्वमुद्धृता कुर्यादंशवर्चसी स्वा-
 नयंभायुकः^४ ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 2, 2. — TS 6, 1, 2 (dikshâhutayah; s. oben); Kâth. 23, 2; Kap. S. 85, 8.

आहितामिवा एषं संचामिहोषं जुहोति न दर्शपूर्णमासौ यजते
 तेषां आहुतिभाजो देवतास्ता अनुध्यायिनीः करोति कर्षयत आ-
 त्मानं तेनेवास्य तद्भुतं भवति देवा असुरान्दत्तैर्भ्यो लोकैभ्यः प्रा-
 15 णुदन्त^५ तेषामसवो मनुष्यान्नाविशन्तदिदं रिप्रं पुरुषे ऽन्तरंथी^६
 कृष्णमिव चक्षुष्यन्तस्तन्नास्तीयादंसूर्यमेवापहते^७ यदा वै पुरुषे न किं-
 चनान्तर्भवति यदास्य कृष्णं चक्षुषोर्नश्यत्येष मेघो यदि कुर्यात्संस्तं
 कुर्यादंसुशयो वै राचिरंसूर्यमेवासुश्रु^८ क्रियते वाचं वा एतद्दीक्षयन्ती-

१) So corrigirt; die Ms. पङ्क्तिः प्रायणः 2) H u. Bb पङ्क्त्युदयः 3) H u. Bb च-
 त्तिः प्राय 4) Die Ms. पचन्ते 5) Die Ms. चक्षुषु 6) Das Verbum in den Ms.
 ohne Accent. 7) Die Ms. betonen *दंशवर्चसी 8) Die Ms. betonen वाच
 9) वा in den Ms. ohne Accent. Auch schreiben die Ms. एषा (1) 10) So corrigirt;
 die Ms. प्रणुदन्त 11) In den Ms. *रचो ohne Accent. 12) So H u. Bb; in B
 *दक्षुषो 13) H u. Bb *दक्षुषो; B *दक्षुषो 14) So die Ms.

ति ह स्वाहारुणं औपवेशिर्न उताञ्जानो ऽभ्यञ्जानो ऽथ दीक्षित-
 वाद् वदति सं वाव दीक्षित इति सायं प्रातर्वे मनुष्याणां देवहि-
 तमंशनमतिनीय सायमशनमतिनीयं प्रातरशनं व्रतं व्रतयति
 मानुषस्य ष्वावृत्त्या अदन्तीति वै गां आहुरंस्वन्तीति मनुष्यान्जु-
 हुधीति देवेभ्यो ऽथवा एतमाहुः ॥ व्रतमुपेहि व्रत्य ॥ इति व्रतं 5
 ३द्योतस्य व्रतेन यज्ञः संततो व्रतेनैव यज्ञः संतनोत्यभ्यर्धो वा ऋ-
 कसामे यज्ञादास्तां तयोरीं महिमाना आस्तां ता अपिनिधाय यज्ञ-
 मुपावर्तेतां तौ महिमाना अहोरात्रे अभवतां तयोर्वा एतदूपं
 यत्कृष्णाजिनस्य यत्पुङ्गं तदहो रूपं यत्कृष्णं तद्रात्रेस्ती वा एतन्म-
 हिमाना अम्वारभते संपारणाय सं मा पारयता इत्यहोरात्रे मिथुनं 10
 संभवतां तयोस्तेजो ऽपाकामसंत्कृष्णं प्राविशसंश्वा एतदम्वारभते
 छावापृथिवी मिथुनं संभवतां तयोर्वी३र्यमपाकामसंत्कृष्णं प्रा-
 विशसंश्वा एतदम्वारभते यथा वा इदं नावं पारं तरिष्यन्नारोहत्येव
 वा एतदृकसामे आरुक्षते एनमा यज्ञस्योद्वचः संपारयतो यतो वै
 लौमानि कृष्णाजिनस्य ततो यज्ञो यतो यज्ञस्ततो देवता यज्ञहिलोमं 15
 पर्यूर्णुवीतान्मर्हितो दीक्षितो यज्ञात्स्याद्यदन्तलोममन्मर्हितो यज्ञो
 देवताभ्यो वै विषूची प्रतिमुष्ये अनन्मर्हितो दीक्षितो यज्ञात्प्रवत्यं-
 नन्मर्हितो यज्ञो देवताभ्यो यद्येकं स्यादन्तं प्रतिभुजे संनैव तदुभ-
 यमाप्नोति हविर्न दीक्षितो यदन्यत्र कृष्णाजिनादासीत् यथा हविः
 स्तत्रमेव स्याद्यथा हविषे स्तत्राय प्रायश्चित्तिमिद्वत्येवमस्मै प्रायश्चि- 20
 त्तिमिद्वेयुद्धन्दासि च वा एष देवतायाभ्यारोहति तान्येनमीश्वरा-

1) Die Mss. betonen *मर्तिनीच 2) So H; desgl. Bb, ohne Accent; in B वाच
 3) So corrigirt; die Mss. *वी 4) Die Mss. चारुचते 5) So corrigirt; H u. Bb
 schreiben चचं चाद्; B चचः चाद् 6) Die Mss. पंचिच 7) So H u. Bb; in B *इत

णि प्रतिनुदो' यदाह' नमस्ते अस्तु' मा मा हि' सीरिति' नमस्कारो'
 वा एषो ऽप्रतिनोदाय' देवता वै यज्ञस्य शर्म' यज्ञो यजमानस्य'
 यदाह' विष्णोः शर्मोसि' शर्म मे यच्छेति' देवता वा एतद्यज्ञस्य शर्मो-
 कर्ष्यज्ञ' यजमानस्य' प्रोर्षुते' प्रावृत इव हि दीक्षितो' ऽषो एतदिव
 5 हि दीक्षितस्य रूप' यत्रावृत' तस्मात्प्रोर्षुते' वासः परिधत्ते' सर्वदेव-
 ३न्य' वै वासः' सर्वाभिर्वा' एतद्देवताभिरात्मानं परिश्रयन्ति ॥ ६ ॥

Vgl. 1, 2, 2. — TS 6, 1, 3 (kṛṣṇajīnena vastreṇa dikṣhā mekhalayā, tathā kṛṣṇa-
 vishāṇayā); Kāth. 23, 3; Kap. S. 35, 8 a. E.

यज्ञस्य वै सृष्टस्योल्बम'वलक्षत तद्वासः क्षीममभवत्तस्मात्क्षी-
 मेण दीक्षयन्ति यज्ञस्य सयोनित्वाय' प्राचीनमाषा पत्नी दीक्षय-
 न्तीन्द्रस्य वै प्राचीनमाषे'न्द्रिये' स्त्रियाः प्रजा' यत्राचीनमाषा'
 10 पत्नी दीक्षयन्तीन्द्रियमस्यां दधाति' योनिवै दीक्षितस्य दीक्षितवि-
 मितं' जरायु' कृष्णाजिनमुल्बं दीक्षितवासो' नाभिर्मेखला' गर्भो दी-
 क्षितः' स्व' वा एतद्योनिं दीक्षित आशयेत्तस्माद्दीक्षितेन दीक्षितवि-
 मितान्बानृतुभिः' क्रम्यमेधे ऽद्येतस्य योनिर्दती ऽद्येषो ऽधि प्रजायते
 गर्भो दीक्षितो' यदहं आविःकुर्वीत दत्तन्तो गर्भो जायेत्येदन्तु
 15 संयेत तेजो ऽस्य परापातुक' स्यात्तस्मान्बानृतु स्मेतइथ्यं तेजसो
 ऽपरापातायीजातो' वै पुरुषः' स वै यज्ञेनैव जायते' स वै तर्क्षेव
 जायते यर्षदः सोमे ऋते' प्रोर्षुता' इतो ऽये' प्रोर्षुते' ऽषो एतये पुरु-
 षो जायते' स वै तर्क्षेव सर्वो जायते यर्षदो ऽप्यो ऽवभृषमभ्यवेति'

1) So corrigirt; die Mss. betonen चमस्कारो 2) So ist wohl zu lesen; die
 Mss. schwanken; H प्रावृत; deagl. B, ohne Accent; Bb प्रावृते 3) Die Mss. प्राची-
 नमाते 4) In der Mss. चत् ohne Accent. 5) H u. Bb जरायुः 6) So corrigirt;
 die Mss. जितो वा 7) Die Mss. चावाती 8) B ऋचते 9) Die Mss. वै

तर्हि सं तस्मात्सर्वो निर्मुच्यते चिवृता वै स्तोमेन प्रजापतिः प्रजा असृ-
 जत यच्चिवृन्नेखला भवति प्रजननाय चिवृष्टै वज्र उदरं वृषः पाप्मा
 क्षुद्रं भानृष्यः पुरुषस्य यन्नेखलां पर्यस्यते वज्रमेव सपत्नाय भानृ-
 ष्याय प्रहरति यं द्विषासं तर्हि मनसा घ्रायेद् वज्रमेवास्मै प्रहरति
 स्तृणुत एवाङ्गिरसो वै स्वर्यन्तो यं च मेखलाः संन्यास्यस्ततः 5
 शूरो ऽजायत तस्मात्शरमयूग्वी ओषधया ऊर्जे वा एतन्मध्यत
 आत्मनो धत्ते प्रजानां च योक्त्रेण पत्नी संनद्यते मेखलया दीक्षितो
 ऽथो मिथुनत्वायोर्ध्वं वै पुरुषस्य नाभिर्मेध्यमवाचीनममेध्यं यन्ने-
 खलां पर्यस्यते मेध्यस्य चामेध्यस्य च विधृत्यै देवताभ्यो वा एष
 मेधायात्मानमालभते यो दीक्षते वधीत इव वा एतदात्मानं यं 10
 न्नेखलां पर्यस्यते तस्माद्वा एतस्यान्मन्त्राद्यमोर्त इव ऽश्लेष वज्र-
 स्तस्माद् वज्रस्यान्मन्त्राद्यं यथा वा इह गरगीरेव वा एऽथो
 ऽमुष्मिंस्त्रोके यो दीक्षितस्यान्मन्त्रि यज्ञेन अत्वेवास्य तता उन्मुक्तिर्ह-
 विर्वै दीक्षितो यदस्य जुहुयात्तमेव जुहुयात्प्रमायुकः स्यात्सर्वाभ्यो
 वा एष देवताभ्या आप्यायते यो दीक्षते यदस्य जुहुयाद्यज्ञमस्य वि- 15
 दुद्यादुपधीतो ऽस्य यज्ञः स्यात् वा एतदांगते काले सर्वं सं-
 स्मृति 10 यज्ञं देवताभ्यो दुहेन्निधा वा एतस्य पाप्मानं विभजन्ते
 यो दीक्षते ऽथो ऽस्यान्मन्त्रि सं तृतीयं यो ऽस्यास्त्रीलं कीर्तयति 11
 सं तृतीयं वा एनं पिपीलिका दशन्ति तास्तृतीयं तस्माद्वा एतस्या-

1) In den Mes. वृह् ohne Accent; cf. TS 6, 1, 3, 5. 2) B *नेवाक्त्रि 3) So die Mes.; cf. 1, 9, 5; 3, 3, 4; 3, 9, 6. 4) So corrigirt; B सन्वाद्यन्मन्त्रः; H u. Bb सन्वाद्यन्मन्त्रः 5) So corrigirt; die Mes. यन्ने व वज्रते 6) In den Mes. das letztere Wort ohne Accent. 7) So corrigirt; die Mes. दीक्षिते 8) So corrigirt; die Mes. betonen *मन्त्राद्यं 9) Die Mes. betonen *मन्त्राद्यं 10) So B (ohne Accent); H u. Bb संस्मृति 11) In den Mes. das Verb ohne Accent.

नमन्नाद्यं' तस्मादस्यास्त्रीलै न कीर्तयित३ष्यं' तस्माद्दीक्षितवासो'
ऽभर्तथ्यंमेष हि ताः पिपीलिका या एनं दंशन्ति ॥ ७ ॥

Vgl. TS 6, 1, 3 (s. am Schluss des vor. Cap.); Kâjh. 23, 2—4; Kap. S. 36, 1.

दक्षिणा वै देवेष्यासीद्यज्ञो ऽसुरेषु' तां दक्षिणां यज्ञो ऽभ्युक्ता-
मयत'तामभिपर्यावर्तत'तां संमभवत्सं इन्द्रो ऽवेद्यो वा अस्मा-
द्योनेः संभविष्यति स इदं भविष्यतीति तामिन्द्रः' प्राविशंसता इन्द्रः
संमभवत्संता इन्द्रो ऽजायत'सं जायमानो ऽवेद्यो वा अस्माद्योनेरन्यो
मांसंभविष्यति मादृक्संभविष्यतीति'तया सहोपवेद्ययज्ञजायत'य-
न्यवेद्ययज्ञस्मान्निवेदिता' यन्निवेद्यमाना' . ज्यावाभवत्संस्मात्कृ-
ष्णोन्द्रं च वा एष प्रैप्सति दक्षिणां चेंद्रस्य' च खलु वा एतद्योनि-
मालम्ब दक्षिणायाश्चात्मानमेषो संयोनिमेव यज्ञमालभते'कृषिं
सुसस्यामुत्कृषा इति'विषाणया भूम्यामुपहन्ति'कृषिमेवास्य सस्येन
समर्धयति'यजुषा कराडूयते'यजुषा' हि मनुष्याः कराडूयन्ते ष्यावृत्त्यै'
यजुषा कराडूयते'तस्मात्प्रजा अपामंभविष्णवः'पामंभविष्णवः प्रजाः
स्युर्यदयजुषा कराडूयते'सुपिप्पला औषधीस्कृधी'ति'शिरः कराडूयता'
औषधीरेव फलं याहयति'तस्मादौषधयः शीर्षेफलं गृह्णन्ति'वाग्धै
सृष्टां चतुर्धा व्यभवत्सतो या अत्यरिष्यत सा वनस्पतीन्प्राविशंसैषा
याक्षे या दुन्दुभौ' या तूणवे या वीणायां दण्डं प्रयच्छति तामेवासै
वाचं प्रयच्छत्येषो वज्रमेवासै प्रयच्छति गोपीचायांस्यदधं' प्रयच्छत्ये-

1) Die Mss. betonen *मन्नाद्यं 2) So H; Bb दीक्षितवासो; vgl. aber auch oben zu Anfang dieses Cap. 3) So corrigirt; H u. Bb तामिन्द्रः; B तामिन्द्रं 4) Die Mss. सहीपवेद्यय 5) So corrigirt; B सववे; H u. Bb चं खेवि 6) H u. Bb उदिता 7) H u. Bb चां नि 8) Die Mss. *मानाः 9) So corrigirt; die Mss. चेंद्रस्य 10) So corrigirt; die Mss. यजुषा; vgl. für den Sinn auch Mâitr. S. 3, 6, 9 यजुषा इत्या चं वनेति यजुषा हि मनुष्या अपनेति चो वृत्त्यै 11) H u. Bb दुन्दुभौ 12) So corrigirt; H u. Bb दधं; B दधं

तावती ३हीयं वाग्दत्त्येषो' एतावती हि वाचा वीर्यं क्रियते' यं
 द्वर्षीयांसं प्रयच्छेत्स्वां वाचं मैत्रावरुणो विभजेत्सं श्वःसुत्यायां
 मैत्रावरुणाय प्रयच्छति'तां श्वो भूते मैत्रावरुणं ऋत्विग्भ्यो वि-
 भजति ॥ होतर्येज पोतर्येज नेष्टर्येज॥ इति सा सह वषट्कारेणाहवनीयं
 गच्छति'तां पुरो ऽध्वर्युर्विभजति ॥ होतर्येज पोतर्येज नेष्टर्येज ॥ इत्य- 5
 ध्वर्युः पुरो वाचं विभजति'मैत्रावरुणः पश्चात् ॥ स्वाहा' यज्ञं म-
 नसां ॥ इति मनसा' यज्ञमभिगच्छन्ति'तत एव यज्ञमालम्ब्य'स्वाहा
 दिवः स्वाहा पृथिव्या इति'द्यावापृथिवी वा अन्वन्तरिक्षं यज्ञं
 उपश्चितस्तं' एवं यज्ञमालम्ब्य'स्वाहीरोरन्तरिक्षादित्यन्तरिक्षं वै
 यज्ञो' यदि वातो यदि वा पशवस्तं एव यज्ञमालम्ब्य'स्वाहा वाता- 10
 त्परिगृह्णामि स्वाहेत्येयं वाव यः पवत एष यज्ञस्तमेवालम्ब्य'वाचं
 यच्छति'यज्ञं वा एतद्यच्छति'यज्ञाचं विसृजेद्यज्ञं विसृजेत्सदाहुः'
 पुनर्दीक्षयित्वा वाग्यन्तर्व्येति'यत्पुनर्दीक्षयेदाहुतीरतिरेचयेद्'वैष्णवी-
 मनूष्य वाग्यन्त३ष्या'विष्णुर्वै यज्ञो'यज्ञमेवालम्ब्यांमावैष्णवीमनूष्य
 वाग्यन्त३ष्यांमिर्वै सर्वा देवता'विष्णुर्यज्ञो'देवताश्चैव यज्ञं चालम्ब्य' 15
 सारस्वतीमनूष्य वाग्यन्त३ष्या'वाग्वै सरस्वती'वाचा यज्ञः संततो'
 वाचैव यज्ञं संतनोति बार्हस्पत्यामनूष्य वाग्यन्त३ष्या'ब्रह्म वै
 बृहस्पतिर्ब्रह्मणा यज्ञः संहितो'ब्रह्मणैव यज्ञं संदधाति ॥ ८ ॥

Vgl. 1, 2, 2. — TS 6, 1, 3 (s. oben) u. 4 (dandam ādāya mushpikaravāgyamāu |
 kṛtvāśāu dikshito bhūtvā niyamān anutishthati); Kāth. 28, 4 u. 5; Kap. S. 36, 1 u. 2.

1) H u. Bb वाचादत्त्येषो 2) In den Mss. ohne Accent. 3) Die Interpunktion,
 die der Hiatus fordert, ist von mir ergänzt; dem entsprechend auch zu Anfang
 dieses Satzes. 4) इति मंत्रस्या fehlt in H u. Bt. 5) So B (ohne Accent); in
 H u. Bb चक्षुर्नपचितस 6) Die Mss. schwanken; H u. Bb *दाहुतीरतिरेचयेद्; B
 *दाहुतिरिति रेचयेद्; Kap. S. 36, 1 *दाहुतीरिति रेचयेद्; auch in Bb, wie es
 scheint aus *दाहुतीरिति corrigirt; Kāth. 28, 5 चत्पुनर्दीक्षयेदाहुतीरतिरेचयेत्

दीक्षितोऽयमसा आमुषायणः ॥ इत्युच्यते वा आह प्रियो
 वै देवानां दीक्षितो देवेभ्य एवैनं प्राह चिराह चिषत्या हि देवा
 अथो चयो वा इमे लोका एभ्य एवैनं लोकेभ्या आवेदयति तस्मा-
 हीक्षितं दूरञ्जृणन्त्येभ्यो ह्येनं लोकेभ्या आवेदयति नक्षत्रं दृष्ट्वा
 5 वाचं विसृजते वौ वा ऋतूँ अहश्च रात्रिष्वान्यमेव ऋतुं संप्राप्य
 वाचं विसृजते व्रतं चरतेति वाचं विसृजते व्रतं ३ ह्येतस्य व्रतेन
 यज्ञः संततो व्रतेनैव यज्ञं संतनोति दैवीं धियं मनामहा इति
 यजुषा हस्ता अवनेनिक्ते यजुषा हि मनुष्या अवनेनिजते व्यावृत्त्यै
 ब्रह्मणः सदेवतायांथो आपो मे दीक्षां नेत्रमुष्णानित्येच वै मनु-
 10 ष्टेभ्या उदबीभस्ततं तद्देवा मनुष्येष्वदिधीषंस्तदापोऽब्रुवन्वयं
 व एतां ऋन्धामांथोपावर्तस्वेति ततोऽन्नं मनुष्यानुपावर्तन्तं तं
 इदमन्नं मनुष्येषु धृतं तस्मान्नास्येण आहाऽर्या आहते हस्ता अवने-
 निजीतां चाद्यस्यावरुद्धा अथो अन्नाय वा एतदात्मानं पावयते
 ये देवा मनुजाता मनोयुजा इति व्रतं व्रतयत्येति वै देवा मनुजाता
 15 मनोयुजो यदिमे प्राणा एषा वा अस्मिन्नेतर्हि देवता तां प्रीणाति
 तस्या हुतं व्रतयति यदितोऽन्यथा व्रतयेत्प्राणैरेन व्यर्धयेत्प्रमायुकः
 स्यात्सममे व्रतपा असीति वदेत्स्वप्स्यन्सुप्ता वा प्रबुध्यं यदि वा
 दीक्षितवाद्¹¹ वदेदंभिर्वै देवानां व्रतपतिस्त्वेसादेवाधि व्रतमाल-
 भते नोत्तानः शयोत¹² यदुत्तानः शयीतेमे लोका ययेयुर्नोयेरधि प-

1) So corrigirt; die Mss. प्रियो 2) So corrigirt; die Mss. ऋतूँ 3) Die ३ fehlt in den Mss. 4) So H u. Bb, nur dass चक्ष्णं ohne Accent ist; B नेत्रमुष्णा-
 वित्त्वन् 5) Die Mss. मनुष्येभ्या 6) Die Mss. मनुष्येष्वदिधीषी 7) So die Mss.
 8) So die Mss. S. 1, 2, 3. Auch Kāñh. 23, 5 देवा मनुजाताः 9) Die Mss. व्यर्धय
 दुः; cf. Einleitung stum. ersten Buch, p. XLIII. 10) H, Bb वी 11) In den Mss.
 ohne Accent. 12) Die Mss. betonen शयीत

राह् पथीचर्तेत' वाप्यर्यावर्तेत यज्ञात्पर्यावर्तेत' नान्यचदीक्षितं दीक्षित-
विमितामसूर्वी ऽभिनिघोचेबाभ्युदियाहीक्षितव्रतमेव' मंशंशो वै देवा-
नां न संभवसं भृत्यां' संभवावयव्यंभृति' वनुते यज्ञस्य संभूथै' रास्वैय-
त्सोमे'ति यद्भूयादितोषदस्य स्यात्वं भूयो' यदाहो भूयो भरोथपरिमितस्या-
वरुष्टी' देवः सविता वसोर्वसुदावै'ति सवितृप्रसृत एवैताभिर्देवताभिरूप 5
प्रतिगृह्णात्प्रात्मनो ऽहि'सायै' वायुर्गोपास्वष्टाधिपतिः' पूषा प्रतिपही-
ते'ति वायुमेवासां गोभारमकस्वष्टारमधिपति' पूषणं प्रतिपहीता-
रमापो वै यज्ञो' यदपो दीक्षितो' ऽवगाहेत यज्ञमवकृषीयाद्यंदाह'
देवीरापो अपां नपादि'ति यदेवासा' यज्ञियं मेध्यं तच्चाक्रामति'
यदपो दीक्षितो ऽवगाहेत विहृदिनीः' स्युस्तंसात्वावगाहेत' यद्यव- 10
गाहेत लोष्ट' विमृण'स्वरेसमेव' सेतुमनुसंतरति' न वै दीक्षितं तरन्तं
देवता अनुतरन्त्यंरिषिभ्या' सह तरति' सहैव देवताभिस्तरति' न वै
दीक्षितं तरन्त' यज्ञो ऽनुतरति' रषाङ्गेन सह तरति' सहैव यज्ञेन
तरति' ॥ ९ ॥

Vgl. 1, 2, 3. — TS 6, 1, 4 (s. a. E. des vor. Cap.); Kâth. 23, 5 u. 6.

अमुं वा आदित्यं सर्वा वाचो गच्छन्ति' ता उद्यति' सर्वाः सृ- 15
ज्यन्ते' यदाह' याः पशूनामृषभे वाचा इति' सृज्यमाना' वा एतद्वाचं
पुनरालभते' वायवे तै'ति नष्टामनुदिशति' वरुणाय तै'त्यप्सु मया'

1) Die Mss. वायुदिवाह् 2) So H u. Bb; in B भूषा 3) So H u. Bb; auch Kâth. 23, 6 भृति; B भृति; vgl. unten 3, 6, 10. 4) So corrigirt; die Mss. दीक्षितो; s. d. Folgende. 5) So corrigirt; cf. Kâth. 23, 6 विहृदिनीरापस्वः; B विहृदिनी desgl. B, ohne Accent; H विहृदिनी 6) So corrigirt; B प्रावगाहेत; H u. Bb प्रावगाहेह् 7) H u. Bb जोष्टः 8) So corrigirt; in H u. Bb विमृण; B wohl विमृण; aber Kâth. 23, 6 जोष्टं विमृणवासीत 9) H u. Bb चरति 10) So corrigirt; die Mss. उद्यति

रुद्राय त्वेति महादेवाहतां निर्जृम्भ्य त्वेयवसन्नामिन्द्राय त्वेति वृष्ण-
 हता^१ या वा स^२शर्येत^३ मरुद्भस्त्वेति^४ ह्रादुनिहतामेते^५ वै
 देवा भृत्या स्तन्नभागास्तानेवं प्रीणाति^६ देवेभ्यो वा अन्या द-
 क्षिणा दीयन्ते^७ मनुष्येभ्यो ऽन्या एता वै देवेभ्यः प्रत्यक्षं दक्षिणा
 ५ दीयन्त^८ एताभिर्वै भूयो^९ ऽवरुन्धे^{१०} यदु चेतराभिर्देवाश्च वा असुराश्चा-
 स्पर्धन्तैतावान्वै तर्हि यज्ञ आसीदमिहोच^{११} दर्शणीर्णमासी चातुर्मा-
 स्यानि^{१२} ते देवा यज्ञमपश्य^{१३} स्तेनादीक्षन्त^{१४} तेषां यदमिहोचमासी-
 त्त्तद्वत्मुपाय^{१५} स्तंसाच्चित्रतेन^{१६} भवित^{१७} ऽथं^{१८} द्विर्दुमिहोच^{१९} हूयते^{२०} यदमी-
 षोमीयं पूर्णमासे हविरासीत्तमपीषोमीयं पूर्वद्युः पशुमालभन्त^{२१}
 10 यदैन्द्रायममावास्यायां तमापेय^{२२} श्वो भूते पशुमालभन्त^{२३} वैश्वदेवं
 प्रातःसवनमकुर्वत^{२४} वरुणप्रघासान्माध्यंदिन^{२५} सवन^{२६} साकमेधा-
 न्पितृयज्ञं^{२७} श्वकास्तत्तृतीयसवने^{२८} तस्मात्तृतीयसवने^{२९} विश्व^{३०} रूपं श-
 स्यते^{३१} विश्व^{३२} ऽद्योतदूपं^{३३} तमेषां यज्ञमसुरा णान्ववाय^{३४} स्तेन वा एना-
 नपानुदन्त^{३५} ततो देवा अभवन्परासुरास्तंष्ट^{३६} व^{३७} वेद भवत्यात्मना^{३८}
 15 परास्य भातृष्यो भवति^{३९} ते^{४०} ऽध्वतो^{४१} ऽयमभूदित्यपाक्राम^{४२} स्तदध्वरस्या-
 ध्वरत्वं^{४३} तस्मादेकव्रतेन भवितव्य^{४४} सकृद्यमिहोच^{४५} हूयते ॥ १० ॥

Vgl. 1, 2, 3. — Kâth. 23, 7; Kap. 8, 36, 4.

॥ इति तृतीयकारः^१ आयावैष्णवं^२ माम षष्ठः^३ प्रपाठकः ॥

- 1) So H u. Bb; in B वृष्णहता^१; Kâth. 23, 6; 37, 13 u. 14 zeigt die Form वृष्ण
 2) H. u. Bb प्रीर्येति 3) Die Mss. त्वेति 4) So corrigirt; B ह्रादुनिहिताम^४;
 H u. Bb. ह्रादुनिहिताम^५ . 5) So corrigirt; die Mss. तमिर्व 6) Die Mss. भूयो
 7) So corrigirt; die Mss. तेष हीचन्त 8) In den Mss. ist चासीत् ohne Accent.
 9) Die ३ fehlt in den Mss. 10) So meine Vermuthung; die Mss. schreiben, wie es
 scheint तेषुतो 11) Die Mss. भवितव्य^{११} vgl. oben Z. 8. 12) Die Mss. षाष्टी
 13) Die Mss. षाष्टी 14) Die Mss. षष्ठः

अकृत् वा इदमासीद्विशो वा इमानप्रजानस्तद्देवा अइत्यो
 ऽन्वस्मिन्नैहस्तैवाविन्दस्तै देवा अदितिमब्रुवस्तव्या मुखेनेमा
 दिशः प्रजानामेति साब्रवीद्भागो मे ऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रु-
 वन्सो ऽब्रवीन्महेवत्युमेव प्रायणीयमसन्महेवत्युमुदयनीयं मा-
 मेवानुप्रायाथ मामनूदयाथेति सं एष आदिव्यञ्जसदिति वा 5
 एतदनुप्रयन्यदितिमनूद्यन्ति ततो वा इमा दिशः प्राजानन्पथ्या
 यजतीमामेव तेन दिशः प्राजानन्यदपिमिमां तेन यस्तोममिमां
 तेन यस्तवितारमिमां तेन यददितिमियं वा अदितिर्ध्वा वा
 अस्या दिग्ध्वामेव तेन दिशं प्राजानस्ततो वा अकल्पताकृत्स्य वै
 कृन्वि प्रायणीयस्तच्छ एव विद्वान्प्रायणीयेन चरति कल्पते कल्पन्ते 10
 हासा च्युतवस्ततो वा इमा दिशो ऽन्वपश्यन्त्यपथ्या यजतीमामेव
 तेन दिशमन्वपश्यन्त्यदपीषोमी चक्षुषी वा अपीषोमा अनु ताभ्या
 समपश्यन्त्यस्तवितारं सवितृप्रसूता एवेमा दिशो ऽन्वपश्यन्त्यददिति-
 मियं वा अदितिर्स्या वै प्रतिष्ठाय देवा यज्ञमतन्वत यत्पथ्या
 यजति वाग्वै पथ्या वाचमेवावरुन्हे यदपि देवतास्तेन यस्तोम 15
 यज्ञं तेन यस्तवितारं प्रसून्यै यददितिमादित्या वा इमाः प्रजास्तां
 एवावरुह ता आद्या अकृत यज्ञे यज्ञस्यान्तर्यन्ति तच्छिद्रं तेन
 यज्ञः स्रवति तेन यजमानो ऽस्ये समवद्यत्यपि वै समिष्टिर्पिः
 प्रतिष्ठितिः समिष्ट्या एव प्रतिष्ठित्या अपि प्रथमं यजत्यपिमुत्तमं
 समानी वा एषा देवता पाङ्क्त्याय पाङ्क्तो यज्ञो यावानेव यज्ञस्त- 20

1) So corrigirt; die Mss. betonen *प्राचाव; es ist Conjunctiv des Präsens-
 Stammes चध 2) So corrigirt; die Mss. schreiben मामनूदयाथेति; vgl. das
 Vorhergehende. 3) In den Mss. तेन ohne Accent. 4) वृणीष्वे in den Mss. ohne
 Accent; B वै न वृणीष्वे 5) Bb चक्रवातर्षेति; B चक्रवातर्षेति 6) Die Mss. तच्छिद्रं

मालव्यं स्वस्ति० यजति यज्ञस्य स्वस्तीं पंघ्या० यजति वाग्दे० पंघ्या०
 वाचमेवानुप्रयन्ति तामुत्तमामुदयनीये यजति वाग्दे० पंघ्या० वा-
 चमेवानुष्ठन्ति मरुत्वतीः पंघ्याया ऋचो भवन्ति देवविशा वै
 मरुतो देवविशामेवाचीकूपतां शान्तां कूर्पां मनुष्यविशां अनुष्-
 5 स्पन्ते स्तेनभविष्णुर्हविर्भवति ॥ १ ॥

Vgl. TS 6, 1, 5 (prāyanīḥ); Kāth. 23, 8 u. 9; Kap. 8. 86, 5—6.

जुषाखेनान्यं आज्यभागा इज्वन्ते ऽपाच ऋचोभयतो यजति द्रष्टव्ये
 ऽश्विधिरवायं सप्रदश सामिधेनीः काडर्याः पंघ्यं ऋतवो वादश
 मासा एष स० वात्सरः स० वात्सरदेवाधि यज्ञमंसं प्रतनुते तदाहुः
 पंघ्यदश सामिधेनीः काडर्या न सप्रदश स० वात्सरीयस्वीवायनस्व
 10 सप्रदश कार्याः स० वात्सरस्या ऋद्या इति तत्र सूक्ष्मं सप्रदशैव
 कार्याः प्रयाजवत्स्याम्नायणीयमननुयाजमनुयाजवत्स्यादुदयनीयम-
 प्रयाजमुभयतो वा एतत्प्रयाजानुयाजा यज्ञमभिसंधीयते समानो ऽश्वेभं
 यज्ञो निष्कारं च मैक्ष्णं च निदधाति तेन यज्ञः संततं आत्मा वै
 प्रयाजाः प्रयाजानुयाजा देवक्षेत्रं यज्ञो देवक्षेत्रमाक्रममायः प्रजा-
 15 मन्तरियाद्यदनुयाजानन्तरियांप्रयाजवत्स्याम्नायणीयमनुयाजवदनु-
 याजवत्स्यादुदयनीयं प्रयाजवत्संयसि प्रायणीयः स्वाप्यवत्सुदयनीयो
 ऽपा वा एतदनुक्रियमपामेव ऋक्रियमवरुन्धे पद्यवो वै ऋक्रियं
 पन्नेवावरुन्धे ऽधो प्रायशे च वावासा एतदुदयने च पन्नेदधात्वा-
 दिवः प्रायणीयः स्वादादित्यं उदयनीयं इयं वा अदितिरस्वा वा

1) Die Mas. नैवाकृषति 2) B चो 3) In den Mas. ता० ohne Accent.
 4) So H. u. Bb., nur ohne Accent; B मापुषविद्या; cf. TS 6, 1, 5, 8; Kāth. 23, 8 देववि-
 शामेष उवाचति तां उवाचमावा मनुष्यविशापुष्यती 5) So die Mas. 6) Die 3. Zahl
 in den Mas. 7) So corrigirt; die Mas. प्रजामन्तरीयाद्यदनुयाजापन्तरीयाद्य

एतच्छ्रमुत्सेन प्रतिदिद्यत्स्थामुपरिराष्टं च वै यज्ञस्यार्थे' ऽये समृद्धं
 क्रियते क्रियमाणं क्रियमाणं ह वा अस्य समृध्यते' स'स्थाप्यं प्रा-
 यणीयं यज्ञस्य समृद्धे'याः प्रायणीये ऽनुवाङ्ग्यास्ता उदयनीये
 याज्याः स्युर्वा उदयनीये ऽनुवाङ्ग्यास्ताः प्रायणीये याज्याः स्युः'
 पचः प्रतिप्रज्ञात्या 'अथो अनुसंतत्ये' यदतो ऽन्यथा कुर्युच्छब्द- 5
 कुर्युः ॥ २ ॥

Vgl. TS 6, 1, 5 (prāyaṇīyā); Kāth. 23, 9; Kap. 8. 36, 6.

इयं वै कद्रुर्वोकसुपणीं छन्दासि सौपर्णानि गायत्री चिष्टुञ्ज-
 गती' सा वै कद्रुः सुपणीमात्मानमयजत्सोमवीत्सोममाहर' तेना-
 त्मानं निष्क्रीणीष्वेति' सा छन्दासि प्रैषदंमुतः सोममाहरत' तेन
 मा निष्क्रीणीतेति' ततो जगत्युदपतत्सां' पशुभिर्षागच्छहीक्षया च' 10
 तंसात्पशवा इति जगतीमाहुस्तंसाद्यदा पशून्विन्दते ऽथ दीक्षते'
 ततस्त्रिष्टुदपतत्सां दक्षिणया चागच्छत्पसा च' तंसाच्चिष्टुभो लोके
 दक्षिणा दीयन्ते' तंसादु मध्यदिने तपस्त्वपनीयमिति' ततो गायत्र्युद-
 पतत्सां सोममाहरत्समाह्वयमाणं सामिगन्धर्वो' विश्वावसुरांमुष्णास्तं
 तिस्रो राशीरुपहतो' ऽवसत्ससात्तिस्रो राशीः क्रीतो वसति' ते ऽनु- 15
 वशुंनर्याचामहा इति' ते देवा अब्रुवन्स्त्रीकामा वै गन्धर्वा' वाच-
 नेवं संभूय' यथा योषिद्वनपक्षेयतमेव तथा निष्क्रीणामेति' तं वै
 निरक्रीणं स्तंसादाहुर्वो' वै सोमक्रयणी' वाच' वा एतन्नवा' नि-

1) H betont चववांविधिं 2) Die Mes. चनुवतसि; cf. 2, 2, 8. 3) वा in den Mes. ohne Accent. 4) So meine Vermuthung; in H तपस्त्वपनीयमिति; desgl. B, ohne Accent; in Bb तपस्त्वपनीयमिति; vgl. Kāth. 23, 10 तस्मादाहुर्वोषिद्वयं यववावां तपस्त्रि-
 ष्णमिति 5) So corrigirt; die Mes. चाविनंघर्वा; vgl. 3, 7, 8. 6) राशी in den Mes. ohne Accent. 7) B वृद्धी 8) Dies Wort in den Mes. ohne Accent. 9) So corrigirt; H u. Bb हतन्नवा; B हतन्वा

ष्ठीणातीति' त्वे ऽब्रुवन् न्वृतीयामहा' इति' तामन्वातीयन्त' तदनु-
 तस्य' जन्म' तद्य एव० विद्वानसत्यानृता० वाच० वदति न हेनं
 दुष्याति' त्वे ऽब्रुवन्' विद्वयामहा इति' ता० अह्यन्त' गाथां देवा
 अंगायन्' ब्रह्म गन्धर्वा अवदनसां देवानुपावर्तत' तस्माद्विवाहे' गाथां
 6 गीयते' तस्मान्नायन्निस्त्रयाः' प्रियस्तेषु एव० विद्वान्गाथां' गायन्हेस्तं
 गृह्णाति' स० हि जीर्यतः' सर्वमायुर्जितो' नार्ति नृतीतस्तेदाहुरी वै
 सां पुनरगच्छन्वैव' किं चन सोमक्रयणोति ॥ ३ ॥

Vgl. TS 6, 1, 6 (arunayā krayah); Kāph. 23, 10, Kap. S. 37, 1.

यां द्विरूपा सां वार्षज्ञी यज्ञया क्रीणीयांजायुकमस्य राष्ट्र० स्यादथ
 यस्य तादृश्यनुस्तरणी भवति ताजगेषामपरः प्रमीयते' या रोहिणी
 10 कृष्णाक्षी कृष्णवाला कृष्णशफा सां पितृदेवज्ञ्या यज्ञया क्रीणीयात्प्रमा-
 युको यजमानः स्यादथ यस्य तादृश्यनुस्तरणी भवत्युत्तुमदेषामपरः¹⁰ प्रमी-
 यते' यारूणा' बभ्रुलोकी' श्वेतोपकाशा मुच्यदक्षी' तत्सोमक्रयणा' रूप०
 स्वेनैव रूपेण क्रीयते' कारणा स्यादस्वर्वा श्रोणा सप्तशफा' तथा' सर्वया'
 क्रीयता' एकहायन्या क्रम्या' वाग्वै सोमक्रयणी' तस्मात्प्रजाः स० वास्तरे

1) So meine Correctur; H u. Bb • ब्रुवतीयामहा; B • ब्रुवतीयामहा; vgl. das
 Folgende. 2) So meine Vermuthung; H u. Bb तामन्वातीयन्त; B तामन्वात्तपित
 3) Das त् fehlt in H u. Bb. 4) So corrigirt; die Mss. वाचां 5) Die Mss. वाचन्
 द्विधाः 6) In den Mss. गाथां ohne Accent. 7) B स जीर्यतः 8) Die Mss.
 नार्ति; s. 1, 4, 7. 9) Die Mss. वैव 10) So meine Correctur; die Mss. भवत्युत्तुमदे
 11) H. u. Bb वाचवदा 12) So corrigirt; H u. Bb बभ्रुलोकी; B बभ्रुलोकी 13) In
 diesem Compositum steckt wohl das Particip des bisher nur aus dem Dhātup. be-
 kannten मुच्य मुच्यति; vgl. die Einleitung. 14) So corrigirt; H u. Bb तत्सोमक्रयः; B
 तत्सोमक्रय 15) So corrigirt; die Mss. क्रीयते 16) Dies Wort in den Mss. ohne
 Accent. 17) So H u. Bb; in B vielleicht तथा; vgl. aber das Folgende. 18) H u. Bb
 सर्वाया 19) So corrigirt; die Mss. द्विरूपा 20) So corrigirt; die Mss. एकहायन्या;
 B vielleicht एकहायन्या

वाच० वदन्त्येषु क्रम्या० औषधयो वै सोमा० आषा औषधीना० रस-
 स्तथा स रसः क्रियते० क्रये० वा अहं० सोमस्य० तृतीय० संवनम-
 वरुन्धे० वेदे०ति ह स्माहारुणं औपवेशिः० पशवो वै तृतीय० संवनं
 पशूनां चर्म० यच्चर्मणि० निवपति तेनैव तृतीय० संवनमवरुन्धे० रो-
 हिते० निवपति० तस्मात्पशूना० रोहितरूपमीन्द्रुहे० निवपत्यनद्रान्धैः 5
 सर्वाणि वया०सि पशूना० सर्वाण्येव वया०सि पशूनामाप्नावरुन्धे०
 ऽथो बह्वेव यज्ञस्यावरुन्धे० सोम० विचिन्वन्ति पापवसीयस्य ध्या-
 वृत्त्या० अथो देवेभ्य ऽथैन० ऋन्वन्ति० नाध्वर्युः सोम० विचिनुयात्तं
 यजमानो० न यजमामस्य पुरुषा नोपद्रष्टारो विचीयमानस्य स्युर्ये-
 दुपद्रष्टारो विचीयमानस्य स्युः क्षुधं० प्रजा नीयुरवतिर्यजमानं गृह्णी- 10
 यात्क्षोधुको ऽध्वर्युः स्यात् ॥ ऋन्धं सोममापन्न निरस्य ॥ इति ब्रूयाद्
 यसितं०१० वा एतत्सोमस्य यदापन्नं११ यसितमेते सोमस्य निष्पदं-
 न्ति१२ ये सोम० विचिन्वन्ति१३ तस्मात्सोमविक्रयिणो बहु क्राणन्तो
 बहु विन्दमानाः१४ क्षोधुका० यसितं०३ ह्येते१५ सोमस्य निष्पदंन्यासा-
 ३को१६ ऽसीत्यभित्तारं एवास्येधं ऋकस्ते यहा० इति ऋकमेवास्य गृह्णा- 15
 त्यंभि त्यं१७ देव० सवितारमि०ति सवितृप्रसूतं१८ एवं गृह्णात्यंतिछन्दासा
 गृह्णाति० सर्वाणि वै छन्दा०स्यतिछन्दाः० सर्वैरेवैनं छन्दोभिर्गृह्णाति०

1) Die Mss. betonen ऋन्धा 2) So die Mss. 3) So corrigirt; die Mss. schwanken; B ऋन्धि; Bb ऋन्धे; H ऋन्धि 4) B सोमया 5) B षष्ठायां 6) B चरिते 7) So meine Vermuthung; die Mss. betonen रोहितरूपम०; cf. Kāth. 24, 9 रोहितरूपं पशवो भूषिहाः 8) So corrigirt; die Mss. पुषं 9) So corrigirt; in den Mss. ऋन्ध ohne Accent. 10) B चहीत 11) B चदात्त 12) Die Mss. निः चिदंति 13) Das Verb in den Mss. ohne Accent. 14) So corrigirt; die Mss. विन्दमानोः 15) Die ३ fehlt in den Mss. 16) Das Verb in den Mss. ohne Accent; auch schreiben die Mss. निः चिद् 17) Dies Wort in den Mss. ohne Accent. 18) So corrigirt; die Mss. सवितृप्रसूत

वर्षं वा एषा छन्दसा^१ वर्षेन^२ समानानां गमयति^३ पञ्चभिर्गृह्णा-
 ति^४ पाङ्क्तो यज्ञो^५ यावानेव यज्ञस्समालन्धैकैकामुत्सर्ज^६ मिमीते^७ ऽया-
 तयाम्न्यायातयाम्न्यैव^८ मिमीत^९ एतावती वा आसामेकैकस्या वी-
 र्यमापते^{१०} तस्मादिमाः कामं प्रसारयति^{११} कामं प्रत्यञ्चति^{१२} दश कृत्वो
 5 मिमीते^{१३} दशाक्षरा विराड्^{१४} विराजमेवाप्नोत्यथो वैराजाः पशवः^{१५} पशू-
 नेवावरुन्धे^{१६} द्विर्गृह्णाति^{१७} वै हि संवने^{१८} यावान् वै सोमो गृहीतः सं य-
 जमानस्य^{१९} यमभ्यूहति^{२०} सं सदस्यूनां^{२१} प्रजाभ्यस्त्वैत्यभ्यूहति^{२२} गोषाम्नी-
 चाच्च^{२३} प्रसर्पन्त्यौषधयो वै सोमो^{२४} ऽपरिमितं^{२५} जीवनं^{२६} यत्परिमितं^{२७}
 गृह्णीयात्परिमितं जीवनं^{२८} स्यादथं यदभ्यूहत्यपरिमितस्यावरुन्धे^{२९} यज-
 10 मानो वै प्रजापतिः^{३०} प्रजा अश्वो^{३१} यस्तोममुपनस्यति प्रजानां^{३२} वा
 एतत्प्राणमुपनस्यति^{३३} यदाह^{३४} प्रजास्त्वानुप्राणन्विति^{३५} प्राणमसु दा-
 धार^{३६} क्षौममुपनस्यत्यौषधं^{३७} वै क्षौममौषधयः सोमस्य योनिः^{३८} स्व
 एवैनं^{३९} योनौ दधाति^{४०} यज्ञो यदये^{४१} देवानामगच्छत्^{४२} रक्षास्यजिघा-
 सन्सं^{४३} देवता अवासर्पत्सर्वदेवउत्य^{४४} वै वासो^{४५} यत्क्षौममुपनस्यति
 15 सर्वाभिर्वा^{४६} एतद्देवताभिर्यज्ञाद्रक्षास्यपहन्यथो^{४७} सर्वाभिरेव देव-
 ताभिर्यज्ञं^{४८} संमर्धयति ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 2, 5. — TS 6, 1, 6 (arūṇayâ krayaḥ) u. 9 (somonmānam); Kâth. 24, 1 u. 2;
 Kap. 37, 2 u. 3.

- 1) So corrigirt; B वर्षेन; H वैर्षेन; B वैर्षेन 2) In den Mss. तमो ohne
 Accent. 3) So corrigirt; B चातयाग्वाचातयाग्वा; H u. Bb चातयाग्वाचा-
 तयाग्वा 4) So corrigirt; H u. Bb अभ्यूहति; B अभूयति 5) So B, ohne Accent;
 H u. Bb अभ्यूहति 6) So corrigirt; die Mss. सोमो परिमितं 7) So corrigirt; in
 den Mss. परिमितं ohne Accent. 8) So corrigirt; H u. Bb दभ्यूह; in B दभ्यूह
 9) So corrigirt; die Mss. betonen प्राण 10) So corrigirt; H तौषधं; B तौ-
 षधं; desgl. B, ohne Accent. 11) In den Mss. दये ohne Accent. 12) So corrigirt;
 die Mss. देवानागच्छत्; H तं 13) So corrigirt; स in den Mss. ohne Accent.
 14) So corrigirt; in den Mss. द्रवा ohne Accent. 15) B पशवः

चतुर्गृहीतमाज्यं भवति चतुष्पादो वै पशवः पशूनेवावरुन्धे
 हिरण्यमवधाय जुहोत्यामेयं घृतमंपिजं हिरण्यं संतनूरेवं संतेजा
 हूयत एषा वा अयेः प्रिया तनूर्यद् घृतं तेजो हिरण्यं यद्धिरण्यमव-
 धाय जुहोत्यमेयीं एतन्प्रियां तद्वं तेजसा संमर्धयत्यथो रूपाण्येवं
 याहयति पशवो वै घृतं रेतो हिरण्यं यद्धिरण्यमवधाय जुहोति 5
 पशुषु वा एतद्रेतो दधाति तस्मादनस्थकाद्रेतसो ऽस्थन्वन्तः पशवः
 प्रजायन्ते बभूवन् जुहोति तस्मात्पशूनां गर्भा अप्रपादुकाः प्रपादुकाः
 पशूनां गर्भाः स्युर्यदबभूवन् जुहुयाञ्जूरसीति यद्वाव जवत इत्थमसा-
 ऽदित्थमसाऽदिति तदस्या जूत्वं धृता मनसेति मनसा हि वाचं
 दाधार जुष्टा विष्णवा इति यज्ञायैवेनां जुष्टा विष्णवे ऽकस्तेस्यास्ते 10
 सत्यंसवसः प्रसव इति वाचा हि प्रसूतं क्रियते तन्वो यन्त्रमशीय
 स्वाहेत्याशिशमेवाशास्ते शुक्रमसि चन्द्रससीत्युद्धरति स्वर्गस्य लोकस्य
 संमन्थै वाग्वै सोमक्रयणी शास्ति वावैनामेतत्तस्मात्प्रजाः सृष्ट्वा प्रजा-
 यन्ते वत्सो जातः स्तनमिच्छति स्तनं कुमार इच्छति चिदसीति यद्वाव चि-
 कित्तत इत्थमसाऽदित्थमसाऽदिति तदस्याश्चित्त्वं मनासीति यद्धि 15
 मनसा मन्यते यन्मनसाभिगच्छति तद्वाचा वदति धीरसीति यद्वाव ध्याय-
 तीत्थमसाऽदित्थमसाऽदिति तदस्या धीत्वं दक्षिणासीति यत्स्वि-
 द्वाचा दीयते तदस्या दक्षिणात्वं यज्ञियासीति वाग्धि यज्ञिया
 क्षियासीति यं हि वाग्जुषते सं क्षियो ऽदित्तिरस्युभयतः शी-

1) So corrigirt; die Mss. चतुर्गृहीतम 2) So corrigirt; die Mss. betonen च
 तनूरं 3) Das Verbum in den Mss. ohne Accent. 4) So B, ohne Accent; H u. Bb
 दक्षिणात्वं 5) So H; in Bb दक्षिणात्वं; B दक्षिणात्वं 6) Die ३ fehlt in H u. Bb.
 7) So corrigirt; H u. Bb चित्त्वं नासीति; B चित्त्वं मनासीति; (s. 1, 2, 4). 8) In
 den Mss. क्षियासीति ohne Accent. 9) So B, ohne Accent. In H u. Bb क्षीतीत्वं

शीतिं" यस्त्विदादित्यः प्रायशीय आदित्य उदयनीयस्तदस्या उभयतः-
शीर्षत्" सा नः सुप्राची सुप्रतीची भवेति सुप्राची ऽशेषा प्रायशीये
सुप्रतीच्युदयनीये ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 2, 4. — TS 6, 1, 7 (tatprakārah); Kāth. 24, 3; Kap. S. 37, 4.

यत्कृण्वृहीतया क्रीणीयाद्वात्रेणी स्याद्यञ्जुक्ताभिहितया मनु-
5 चदेवऽन्या' यत्पदि बहया पितृदेवऽन्या' यद्वचययता स्याद्यंदाह'
मिचस्वा पदि बध्नात्विति' मिचस्वैवेनां पाशेन यद्धति' पूषाध्वनः
पात्विति' वै पूषेयमेवास्या' अध्वान० संभरतीन्द्रायाध्यक्षायेतीन्द्रो
वै देवानामोजिह्वस्तमेवास्या' अध्यक्षमकारं तु ता माता मन्यतामनु
पितेयंनुमत एवैनं माया' पिषा भाया' संस्था क्रीणाति' सा देवि
10 देवमंछेहीति' देवी ऽशेषा' देवः सोमा इन्द्राय सोममितीन्द्रायऽशेषा'
सोममंछेति¹⁰ रुद्रस्त्वावर्तयत्विति¹¹ रुद्रमेवास्याः परस्ताद्दधाति' स्व-
स्ति सोमसखा पुनरेहीति' प्रत्यक्षमेवालम्ब' रुद्राय वा एतत्पशून-
पिदधाति' यदाह' रुद्रस्त्वावर्तयतु'' यदाह' स्वस्ति सोमसखा'' पुनरे-
हीति' स्वस्तिमेवास्यै पुनरावृत्तायै दधाति' वाग्वै सोमक्रयणी' सा
15 देवरूपाणि प्रविशति' यदाह'' वस्यसि' रुद्रासीतीदमसीदमसीति''
वाग्वैनामेतदाह यद्यज्ञवति' यथा एतत्किंच बन्दयेता० वा एतदाहु-
वरुन्धे' षट् पदान्यनु निष्कामति'' षड्वा अहामि'' वाग्विभज्यते' न वै

1) So corrigirt, die Mss. betonen चधिचो दितिर०; Kap. S. चदितिरवु० cet.
2) So corrigirt; die Mss. betonen उभयतः शीर्षत् 3) So corrigirt; H u. Bb मनुच-
देवता; B मनुचदेवता 4) B चदति 5) Die Mss. betonen पूषेयमेवास्या 6) So corrigirt;
die Mss. तामिवाया 7) Die Mss. माया 8) Dies Wort in den Mss. ohne Accent.
9) Die ऽ fehlt in den Mss. 10) So betonen die Mss. 11) H u. Bb चद्राह
12) H u. Bb सोमसखा 13) So corrigirt; die Mss. चदाह 14) So corrigirt;
H u. Bb चद्रासीति इमसीदमसीति; B चद्रासीति इमसीति 15) Die Mss. चद यदा-
वृत्तिः कामति 16) In den Mss. dies Wort ohne Accent; B आहामि

षष्ठमहर्षीर्गतिवदति' सर्वा वै चष्टे ऽहम्बागाप्यते' यावत्येव वाक्तामा-
 प्रीति' दक्षिणेनार्धेन' दक्षिणमर्धमनु निष्कामति' तस्माद्दक्षिणेन हस्ते-
 नाक्षमद्यते' तस्माद्दक्षिणो ऽर्ध आत्मनो वीर्यवत्तरस्तस्माद्दक्षिणमर्ध-
 वया'स्यनु पर्यावर्तन्ते' सप्रमे पदे जुहोति' सप्र छन्दा'सि' छन्दा'सि
 वाग्थावत्येव वाक्तामाहुत्याप्तावरुन्धे' सप्र छन्दा'सि' सप्र होवाः' सप्र 5
 यान्याः पशवः' पशू'स्तानेवावरुन्धे' बृहस्पतिष्ट्वा मुक्ते रम्याविति'
 ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणैवैना' यद्धति' रुद्रो वसुभिराचक' इति' रुद्रमे-
 वास्या वसुभिराकर्तारमकः' पृथिव्यारत्वा मूर्धन्नाजिघर्मीत्येध' वै पृथि-
 व्या' मूर्धा यद्देवयजनमिडायास्पद' इति' गौर्वा इडा' तस्या वा एत-
 त्यद' घृतवति¹⁰ स्वाहेति' स्वाहाकारैणैवैना' यद्धति ॥ ६ ॥ 10

Vgl. 1, 2, 4. — TS 6, 1, 7 (tatprakārah) u. 8 (padasamgrahah); Kāth. 24, 3 u. 4;
 Kap. S. 37, 4 u. 5.

हिरण्यं निधाय जुहोत्यपिमत्येव जुहोत्यायतनवत्यन्वो ऽध्वर्युः स्या-
 द्ददनायतने जुहुयात्पशवो वै घृतं पशवः पदं' वज्र' स्फ्यो' य-
 त्स्फ्येन¹¹ पदे परिलिखति' वज्रेण वा एतद्यजमानाय पशूम्परिगृ-
 ह्णाति' विषाणयानुपरिलिखाति' संयोनीनेवास्मै' पशूम्परिगृह्णाति'
 स्यात्स्यां पदं' संवपत्यस्यां वा एषाधिक्रियत' इयं हि पशूनां 15
 योनिः' स्व एवैनात्योनौ दधाति' शोचन्ति' वा एतत्पशवो योनि-

1) So corrigirt; B ह्वावाप्यते; H ह्वावाप्यते; Bb ह्वावाप्यते 2) Die
 Mss. *नार्धेन 3) Die Mss. *मनुभिः चामति 4) H u. Bb रावाविति 5) H u. Bb
 *रावाव 6) H u. Bb *मार्धेन 7) So corrigirt; die Mss. पृथिव्यारत्वा; vgl. auch
 TS 6, 1, 8, 2. 8) चद in den Mss. ohne Accent. 9) B *मीवावा 10) So corrigirt;
 cf. 1, 2, 4; H u. Bb घृतवति; B घृतं घृतवती 11) So corrigirt; H स्फ्यो चक्ष विन;
 Bb चक्षो चक्ष विन; B सीवाच सीचन 12) So corrigirt; die Mss. परिलिखति
 13) B *वेवाकी 14) So corrigirt; H u. Bb शोचन्ति; B शोचति

ऋक्षां ' यदप उपसृजति शर्मयत्येव ' यजमानाय पदे प्रयच्छति'
 तदध्वर्युरपशुर्भवति ' यजमानाय हि पशून्संप्रादाद्येदाह ' तव राया
 इति ' तदध्वर्यु पशुष्वाभजति ' तेनाध्वर्युः पशुमान्गृहेषु पदे निदधाति'
 गृहेष्वेवास्य पशून्दधाति ' स्वर्गो वै लोक आहवनीयो ' यदाहवनीय
 5 उपवपेदन्यलोके ' ऽस्य पशून्द्ध्यार्गार्हपत्या उपवपति ' गार्हपत्यं हि
 पशवो ऽनूपतिष्ठन्ते ' पशुभिरैवैनं ' सम्यञ्च दधाति ' पशवो वै पद-
 मंभी ' रूद्रो ' यदपिमन्त्युपवपेद्रायास्य ' पशून्द्ध्यार्गार्हपत्या शान्तं तदुपोष्य
 पशूनामंप्रादाहाय ' यस्तोमक्रयत्या पत्नी ' संकशापयन्ति ' मिथुनत्वाय'
 त्वष्टिमन्तस्वेति ' त्वष्टा हि रूपाणि विकरोति ' संपेमिति ' संपाच्छि ' प्रजाः'
 10 प्रजायन्ते ' सूर्यस्य चक्षुरारूहमित्येष वा अपरिपरः पन्था अरक्षस्यो
 येनासा आदित्य एत्यमुष्य¹⁰ वा एतदादित्यस्य पथ इति ' वृणक्ति वि-
 न्दते वस्विति ' वसोऽशेषं¹¹ विन्दते यः सोमं क्रीणाति ॥ सोमविक्रयि-
 त्सोमं ते क्रीणानि महान्तं बहूँ बहु शोभमानं¹² कलया ते क्रीणा-
 नि ' कुष्टया ते क्रीणानि ' शपेन ते क्रीणानि ' पदा ते क्रीणानि ॥
 15 इति ' गौर्वा¹³ ' एतन्महिमानमुदाचष्टे ' ऽथो महयत्येवैनामंथो अक्षरशो
 वा एतद्यज्ञं मिमीते ' सुवाङ्ग्भाडङ्गुरे¹⁴ ' बभारा¹⁵ इत्येते वै देवानां
 सोमरक्षय एतेभ्यो वा अधि हन्दा¹⁶सि सोममाहर¹⁷स्तेभ्य एवैनाननु-
 दिशत्येथो यदेवाच यज्ञस्योपसिष्टं¹⁸ ' तत्परिक्रीणीते ' दशभिः क्रीणाति'

1) In den Mss. ऋक्षां ohne Accent.

2) In den Mss. पशुं ohne Accent.

3) So meine Correctur; die Mss. betonen ऋक्षोर्वि

4) So betonen die Mss.

5) So corrigirt; die Mss. ऋक्षि

6) So corrigirt; die Mss. ऋक्षि

7) So

corrigirt; B संक्षापयति; H u. Bb संक्षापयति; Kap. S. 37, 5 संक्षापयति 8) B

संपात् हि, während H u. Bb संपात् हि 9) H u. Bb प्रवा 10) In den Mss. das

Verb ohne Accent. 11) So die Mss. 12) So B, nur ohne Accent; H u. Bb शो-

भमान 13) B गौर्वा 14) So corrigirt, gemäss 1, 2, 5, w. s.; H u. Bb सुवाङ्ग्भाडङ्गु-

B सुवाङ्ग्भाडङ्गु 15) H u. Bb बभारा 16) H u. Bb ऋक्षि

दशाक्षरा विराट् तेषा वैराजः क्रियत एकादशभिः क्रीणाति दश
 वै पशोः प्राणा आत्मैकादशस्तेषा सर्वैः क्रियते धेन्वा क्रीणात्या-
 शिरमेवास्य क्रीणात्यथो वाचमेव गृह्णाति हिरण्येन क्रीणाति शुक्र-
 मेवास्य क्रीणात्यथो तेज एव गृह्णाति वाससा क्रीणाति सर्वदेव-
 त्युमेवास्य क्रीणात्यजया क्रीणाति तप एवास्य क्रीणाति यष वा
 अदच्छन्दासि सोममाहरस्तानि तमसा न प्राजानस्ततो गाय-
 ३थजामादायोदपतस्तां वा एभ्यः प्रारोचयस्ततो वै छन्दासि सो-
 ममाहरस्तसोमं ना आजामिति वावाजानदुहा क्रीणाति बहूचे-
 वास्य क्रीणात्यृषभेण क्रीणाति सेन्द्रमेव क्रीणाति यदृषभेण क्रीणी-
 यात्प्रजापतिना विक्रीणीते वत्सतरेण साग्डेन क्रम्यस्येन्द्रमहः क्रीणा-
 ति न प्रजापतिना विक्रीणीते मिथुनाभ्यां गोभ्यां क्रीणाति मिथु-
 नमेवास्य क्रीणाति ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 2, 4 u. 5. — TS 6, 1, 8 (padasamgrahah) (9 somonmānam) u. 10 (anyāic
 ca tatkrayah); Kāth. 24, 5 u. 6; Kap. S. 87, 5 u. 7.

सोमो वा अमुचासीत्ते देवा गायत्रीं प्राहित्वन्मु सोममाहरे-
 ति सा वितत यज्ञमवापशयसिद्धत यद्यज्ञस्यान्तरेषाम्यात्मानम-
 न्तरेषामीति तस्यै वा एत सोमो जीवयहं प्राब्रवीत्स्वजा असि 15
 स्वभूरसीति सोमस्य वा एष जीवयहः सोमस्य वा एतज्जीवयहं
 गृह्णीते नाध्वर्युः सन्नार्तिमाहेति य एव वेद वरुणो वा एष एत-
 हि वरुणदेवइत्यो यद्युपनद्यो वरुण एनं भूत्वा प्रविशेद्यदाह मिषो

1) So corrigirt; die Mas. हिरण्येन 2) So corrigirt; die Mas. चवाचा 3) B
 तमसाप्रजान 4) H u. Bb प्रविशयत 5) Die Mas. सोमज्ञा 6) So H u. Bb;
 in B चवेवाक 7) H u. Bb मेवा 8) Die Mas. चवाचांतरेषाम्यात्मानमन्तरेषामिति
 9) H u. Bb वृहीतेषा 10) So lese ich; die Mas. schwanken; H u. Bb चद्युपनद्यो;
 B चद्युपनद्य

ना एहि सुमिचधा इति 'मिचमेवैनमकः' शमयत्येवैन्द्रस्योरुमाविश
दक्षिणमित्यैन्द्रो वै यज्ञं इन्द्रः सोमस्य योनिः स्व एवैनं योनौ
दधातीन्द्रो वा एतमया आगतमूरु न्यगृह्णीत' तां वा एतदनुकृ-
तिमूरा आसादयते ऽपोर्युते यथा श्वेयस्यायत्युपोर्युते एवं तदुर्वन्त-
5 रिक्षं ऽवीहीत्यन्तरिक्षदेवऽन्यो' वा एष एतर्हि प्रच्युत इतो ऽप्रा-
प्नो ऽमुषादित्याः सदा आसीदेत्यादित्यो वै यज्ञो ऽदितिः सोमस्य
योनिः स्व एवैनं योनौ दधाति वरुणं वा एनमेतात्सन्नं मिचमक-
स्तदेन स्वया देवतया व्यर्धयति यदाह ॥

अस्तभ्राद् द्यामृषभो अन्तरिक्षममिमीत वरिमाणं पृथिव्याः ।

10 आसीदद्विष्टा भुवनानि सप्ताङ्घ्रिभेदानि वरुणस्य व्रतानि ॥

इति वरुणमेवैनमकः स्वयैवैनं देवतया समर्धयति वनेषु ऽप्यन्तरिक्षं
ततानेति वाससा पर्याणहति सर्वदेवऽन्यं वै वासः सर्वाभिर्वा
एतद्देवताभिर्यज्ञं क्रीतं परिश्रयति धूरसि ध्वर ध्वरन्तमित्याह रक्षसां
ध्वरायै रक्षसामन्तरित्यै वारुणमसि वरुणस्त्वोत्तभ्राविति वारुणं
15 ऽश्लेष एतर्हि वरुणदेवऽन्यं मनसाह यन्ति महिमानमेवास्याह
यन्येनसा वहन्ति तस्मादनोवाऽह्यमोषधयः फलं पच्यन्ते शीर्षाहा-
र्यमोषधयः फलं पच्येरन्यत्सोमं क्रीतं शीर्षां हरेयुस्तस्माज्जिरा औ-
षधयः शीर्षाहार्यं फलं पच्यन्ते शीर्षां हि सोमं क्रीतं हरन्ति प्र-
च्यवस्व भुवनस्पता इति भूतानां ऽश्लेष पतिर्विश्वान्यभि धामानीति
20 विश्वानि ऽश्लेष धामान्यभि प्रच्यवते मां त्वा परिपरिणो मां परिप-

1) So meine Vermuthung; B त्रिगुकीत; H u. Bb त्रिगुहीत 2) Die ३ fehlt in den Mss. 3) Die Mss. कीर्हि 4) B प्रच्यत 5) Die Mss. एतो प्राप्नो; cf. Kāth. 28, 1 प्रच्यतो ऽप्नाकोवाद्प्राप्तः; vgl. unten 3, 9, 1; 3, 9, 7; 3, 10, 1. 6) H u. Bb वाऽह्यं 7) cf. 1, 6, 5 u. 1, 8, 1. 8) So corrigirt gemäss dem Obigen; B शीर्षाहार्यं; H u. Bb शीर्षाहार्यं 9) B प्रभायते

निधनो मां त्वा वृक्षा अघायवो विदन्निति यष वा एनमद आह्विय-
 माणं सामिगन्धर्वो विन्धावसुरमुष्णात्तादृशेभ्यो वावासा एतद्र-
 क्षोभ्यो भीषा स्वस्तिमकर्षरुणो वा एष क्रीतो यजमानस्य गृहमो-
 ह्यते सं ईश्वरो ऽशान्तो यजमानं हिंसितोर्यदाह नमो मिषस्य
 वरुणस्य चक्षसा इति शर्मयत्येवं शान्तं एवोह्यते यजमानस्याहि- 5
 सायै सर्वाभ्यो वा एष देवताभ्या उह्यते यदेकोल्मुकेन प्रतितिष्ठे-
 त्पितृदेवत्यो ऽस्य यज्ञः स्यादपिमेहस्तमाधेयो ऽपिर्वै सर्वा देवताः
 सर्वाभिर्वा एतद्देवताभिर्यज्ञमायन्नं प्रतितिष्ठत्यपीषोमी वा एतौ
 संभवतो यजमानं वा एता अभिसंभवेतां यजमानस्य वा पशू-
 स्तद्य एष पशुर्धार्यते तमेव भागधेयमभिसंभवतो देवता वा एतौ 10
 पशुं धार्यमाणं नाभिप्राच्यवन्तास्मिन्यज्ञं आशंसमानाऽद्यो ऽयमि-
 तरस्तमपीषोमा उपप्राच्यवेतां तस्मादेषो ऽपीषोमीयो ऽपीषो-
 माभ्यां वा एष मेधायात्मानमालभते यो दीक्षते सं वा एतेनैव
 पशूनात्मानं निष्क्रीणीते स्थूलः पीवा स्यादात्मनो निष्क्रीत्यै तस्मा-
 दपीषोमीयस्य पशोर्नाशितऽर्थं पुरुषो ऽद्योतेनात्मानं निष्क्रीणीते 15
 तस्मादपीषोमीये संस्थिते यजमानस्य गृहे ऽशितऽर्थं तर्हि नि-
 ष्क्रीतो ऽनृणो वाचं वा एतत्सीमो वै वृषः पूर्वेषुर्वा इन्द्रो वृ-
 षमहन्पूर्वेषुर्वा वै नमेतत्सृत्वाथापरेषु रभिषुणोति वरुणपाशाभ्यां वा
 एऽद्यो ऽभिधीयते यो दीक्षते ऽहोरात्रे वरुणपाशौ यद्दिवा सस्वा-

1) Die Mss. सामिगन्धर्वो; cf. 3, 7, 8. 2) So corrigirt; die Mss. रमुष्णा; cf.
 aber 3, 7, 3. 3) So corrigirt; die Mss. betonen ईश्वरो 4) So die Mss.
 5) Die Mss. schwanken; B चमितरस्तम; H u. Bb चमितरस्तम 6) So corrigirt;
 die Mss. देवो पीषोमीयो 7) So corrigirt; die Mss. पीषोमीयस्य 8) So corrigirt;
 die Mss. वृह 9) Das Verbum in den Mss. ohne Accent.

पयेदनुन्मुक्तो वरुणपाशाभ्यां स्यान्नक्तं सस्याथो वरुणपाशाभ्या-
मेवोन्मुच्यत आत्मनो ऽहिंसायै ॥ ८ ॥

Vgl. 1, 2, 6. — Kāth. 24, 7 u. 8; Kap. S. 37, 7. 8.

यु३क्तो ऽन्यो ऽनङ्गाभवति विमुक्तो ऽन्यो ऽथातिथ्यं निर्वपति
5 यज्ञस्य संतत्यै पत्न्या हस्तानिर्वपति पत्नी वै पारेणस्येशे' पं-
त्यैव रातमनुमतं क्रियते' यज्ञे पत्नी यज्ञे करोति तन्मिथुने' मिथु-
नत्वाय वै पत्न्या हस्तानिर्वपत्येष वै पत्न्या यज्ञस्यान्वारम्भो यद्यज्ञे
करोत्यन्वारम्भाय वै पत्न्या हस्तानिर्वपत्येषेस्तनूरसि' विष्णवे त्वेति'
गायत्रीं तेन छन्दसा गृह्णाति' सोमस्य तनूरसि' विष्णवे त्वेति' वि-
10 षुभं तेनातिथेरातिथ्यमसि' विष्णवे त्वेति' जगतीं तेनापये त्वा राय-
स्योषदे' विष्णवे त्वेत्यनुषुभं तेन श्येनाय त्वा सोमभृते' विष्णवे त्वेति'
गायत्री वै श्येनः सोमभृता' वा एतत्पुनरालभते ऽयातयाकी' पा-
ङ्कत्वाय पाङ्को यज्ञो यावानेव यज्ञस्तमालम्बेते वै छन्दास्यपही' सै-
च्छन्दोभिर्गृहीतेयज्ञं गृह्णाति यावन्तो वा अतिथिमन्वायन्त्यपि' तेषां
15 भागं छन्दासि' वा एतममुतो ऽन्वायन्ति तेभ्य एष भागः क्रीयते'
वरुणो वै यज्ञः क्रीतो' विष्णुः प्रततः प्रततो वा एतर्हि यज्ञस्तस्माद्वैष्ण-
वो नैवकपालो भवति चिवृत' वा एतद्यज्ञमुखे व्यायातयन्ति' चिवृता
प्रयन्ति' ते वै चयस्त्रिकपालास्त्रिकपालो वैष्णवो देवतया' विष्णु' वै

1) So corrigirt; die Mss betonen की 2) So die Mss.; wohl in पारीबद्धा zu corrigieren. 3) B क्रीयते 4) So corrigirt; die Mss. चिवृतं 5) So corrigirt; die Mss. सोमभृता 6) So corrigirt; die Mss. betonen ते चातयाकी 7) So schreibe ich im Anschluss an H छन्दास्यपहीति' छं; Bb छन्दास्यपहीति' छं; B छन्दास्यपहीति' छं 8) So corrigirt; in den Mss. न्वायन्त्यपि ohne Accent, und zwar schreiben H u. Bb न्वायन्त्यपि; B न्वायन्त्यपि 9) In den Mss. भाव' ohne Accent. 10) So corrigirt; die Mss. मूर्तो 11) Die Mss. betonen क्रीतो 12) Die Mss. चायातयन्ति

देवा' अनयन्वामने कृत्वा यावदयं चिर्विक्रमते तदस्माकामिति'
 सं वा इदमेवापे व्यक्रमतो'चेदमथादस्तंस्मान्निकपालो वैष्णवः'सो-
 मस्य वा एतदातिथ्यं यदातिथ्यमथवा एतदप्येरातिथ्यं यदमा
 अयिं मन्थन्यथो यज्ञाय वा एतत्क्रीताय देवतां जनयन्त्यथो तैज
 एवासौ जनयन्त्यथो उपसप्तु वावासा एतद्वीरं जनयन्त्यां हास्य 5
 वीरो जायते ये वै देवाः साध्या यज्ञमत्यमन्यन्त तेषां वा एतद्वद-
 तिरिक्तं यज्ञे क्रियते'ऽतिरिक्तं वा एतद्वज्ञे क्रियते यदमा अयिं
 जुहति यज्ञपालादुपर्यूपस्य तदेवैना स्पृशति स'स्थाप्याऽन्नं स-
 स्थाप्याऽमिति' मीमांसन्ते' यत्स'स्थापयेद्यज्ञमुखे यज्ञं स'स्थाप-
 येदातिथ्यं वा उपसदां प्रयाजास्तानूनप्रमाशीस्तंस्मादिडान्तमेव 10
 कार्यमितिथ्यं वा उपसदां प्रयाजास्तंस्मात्ता अप्रयाजा'उपसदो वा
 आतिथ्यस्यानुयाजास्तंस्मात्तास्तिस्त्रयो ह्यनुयाजाः शिरो वा आ-
 तिथ्यं ग्रीवा उपसदो'ऽथैष इतरो यज्ञः स'हितः'प्रजापतेर्वा एता-
 नि पद्माणि यदश्ववारा' अस्य भुवा' इक्षुकारादे' यज्ञमुखं प्रजाप-
 तियेज्ञमुखादेवाधि यज्ञमुखं प्रतनुते'ऽथो वै मध्यो यज्ञः प्रजापतिः 15
 प्राजापत्यो'ऽथस्तंस्मादाश्ववारः प्रस्तरः'कार्ष्ण्यमयाः परिधवो भव-
 न्ति रक्षसामपहत्यै ॥ ९ ॥

Vgl. 1, 2, 6. — TS 6, 2, 1 (Ātithyeshṭih); Kāth. 24, 8; Kap. S. 38, 1.

1) So corrigirt; die Mss. देवा 2) Die Mss. अनयन्वामने 3) In den Mss. अति-
 रिक्तं ohne Accent. 4) So corrigirt; die Mss. क्रीयते 5) So, mit der eigenthüm-
 lichen Verschmelzung von ह् und य् sind die Mss. offenbar zu verstehen; H u. Bb
 चषावाादुपर्यूपस्य; B चषावाभोदुपर्यूपस्य 6) So corrigirt; die Mss. स'स्थाप्याऽन्नं;
 cf. 1, 8, 7, 7) So corrigirt; die Mss. स'स्थाप्याऽमिति; cf. 1, 8, 7; 1, 10, 20 u. dgl.
 8) So B; in H u. Bb असते 9) So meine Vermuthung; H u. Bb चधुवा; B चधुवा;
 oder ist vielleicht चधुवा zu lesen; Kap. S. 38, 1 आश्ववारः प्रस्तरो भवती चषावावा-
 वापच एव वै तत्रवापतिरासीत्तस्मिन् वावा आश्व चषावा एती वाहू चाधुवावी

देवा अ३न्योन्यस्य चैष्टये तिष्ठमानाश्चतुर्धा' व्युत्क्रामन्मभिर्विसुभिः'
 सोमो रुद्रैरिन्द्रो मरुत्त्रिवरुण आदित्यैस्तान्वा' एतेन बृहस्पतिरया-
 जयंतेषामिन्द्रो ऽभवत्सद्य एतेन यजते भवति' ते वा अ३न्योन्यस्या-
 भिद्रोहादविभयुस्तेषां याः प्रियास्त३न्वा आस०स्ताः समवाद्य०स्ताः
 5 समवामृशन् ॥ यो नस्तन्नपाद्यो' नो ऽ३न्योन्यस्यै दुष्टादित एव सै
 निर्वृच्छात् ॥ इति' ते यदा समवामृश०स्ततो देवा अ३भवन्परासुरास्तैश्च
 एवं विद्वा०सः समवमृशन्ति भवन्त्यात्मना' परिषां भ्रातृष्या भवन्ति'
 ये कामयेत' अ३भ्रुयादिति' तं प्रथममवमर्शयेहेध्नोति' यदि कामयेत'
 सर्वे सहशाः स्युरिति' सर्वान्सहावमर्शयेत्सर्वे ह सहशा भवन्ति' ये
 10 वै ते समवामृशन्तपि' वा इदानीं ३ते ऽन्योन्यस्यै न दुष्टन्ति' तस्मा-
 त्सतानूनप्रिणे' न द्रोग्धवै' यद् दुष्टेप्रियायै¹⁰ तन्वै¹¹ दुष्टेते' वा अमु-
 ष्मिन्नादित्ये प्रियास्तन्वः संन्युदधत' तस्मादेष तेजिष्ठं तपति' तस्मा-
 त्सूर्यदेव३त्या हिं सर्वे सोमा गृह्यन्ते' ऽथो अ३च वै देवानां प्रियास्त-
 ३न्वस्ता¹² एवावरुन्हा' आपतये¹³ त्वा गृह्णामीत्ययमे तेन वंसुभ्यो
 15 गृह्णाति' परिपतये त्वेति' सोमाय न रुतेद्रैभ्यस्तनूनप्रा इतीन्द्राय तेन
 मरुद्भ्यः' शक्रने शाक्रारयेति' वरुणाय तेनादित्येभ्य'¹⁴ एतेभ्यो वै तहे-
 वेभ्यो ऽप्ये गृह्यते¹⁵ तेभ्य एवैनमृह्णाति' चतुर्गृह्णाति' चतुर्धा हि ते¹⁶

1) So corrigirt; H u. Bb अ३ष्टे; B अ३ष्टे 2) B तिरमाना 3) So corrigirt; die Mss. वरुणादित्ये 4) So die Mss. In TS 6, 3, 2, 2. षः प्रथमो; KAth. 24, 9 एषा नक्षत्र पारयाची नो नो नक्षत्री दुष्टादिति; Kap. 8, 38, 2 एषां नक्षत्रः पारयाची नो नो नक्षत्री दुष्टादिति 5) So H u. Bb; in B संनिर्वृच्छात् 6) So corrigirt; H u. Bb विद्वा०सःसमवमृशन्ति; B विद्वा०स समवमृशन्ति 7) So corrigirt; die Mss. समवाद्यु-
 शन्तपि 8) So betont H; in Bb संतानूनप्रिणे 9) So corrigirt; in H ganz ohne
 Accent, in Bb द्रोग्धवै 10) So corrigirt; in den Mss. दुष्टेत् ohne Accent. 11) H u. Bb
 तन्वै 12) So corrigirt; in den Mss. प्रियास्त ohne Accent. 13) H u. Bb आपतये
 14) B ते तेनादि 15) So corrigirt; H देवेभ्यो ये गृह्यते; B देवेभ्यो गृह्यते; B
 देवेभ्यो ये गृह्यते 16) In den Mss. ते ohne Accent.

व्युदक्रामन्तीपतये त्वा गृह्णामीत्यात्मानमेव तेन गृह्णाति परिपतये
 वेति प्रजां तेन तनूनघ्ना इति यज्ञं तेन शक्नने शाकुरायैति पशू-
 स्तेन यो वै देवान्साध्यान्वेदं सिध्यति ह वा अस्मै यच्च कामयेत
 इह मे सिध्येदिति मे वै लोका देवाः साध्या आत्मानमेव दीक्षया
 स्पृशेति प्रजामवान्तरदीक्षया संतराम्मेखलामायच्छते कनीयो व्रत- 5
 मुपैत्यन्तरां इत्यात्मानं प्रजां द्विव्रतेन भवितुश्च्यं द्वौ वा च्यतू अ-
 हश्च संविष्य यदेकव्रतः स्यात्पत्नीमन्तरियाद्यां ते अये रुद्रिया तनू-
 रिंति व्रतं व्रतयत्येषां वा अस्मिन्नेतर्हि देवता तां प्रीणाति तं-
 स्या हुतं व्रतयति यदेततो अन्यथा व्रतयेद्रुद्रं एनमभिमानुकः स्या-
 हेवताभिर्वा एष सायुज्यं गच्छति यो दीक्षते यञ्शीताभिर्माज्जियते 10
 शमयेयुरथो यथेदमङ्गिरसिरूपसृष्ट एव स्यादथ यत्प्रजाभिर्माज्जियते
 शान्त्या अथो तेजो वै मदन्तीस्तेज एवावरुद्धे ॥ १० ॥

Vgl. 1, 2, 7. — TS 6, 2, 2 (tānūnaptram); Kāṭh. 24, 9; Kap. S. 38, 2.

॥ इत्युपरिकारो¹⁰ सप्तमः प्रपाठकः ॥

- 1) Bb शक्नने 2) So corrigirt; H u. Bb पशूस्तेन वै वै; B पशूस्तेन एवै 3) Die
 Mss. देवान्सा 4) So B, ohne Accent; H u. Bb प्रजामवांतरदीक्षया; Kap. S.
 38, 2 प्रजामवांतरदीक्षया 5) So corrigirt; in den Mss. संतराम् ohne Accent, Kap. S.
 38, 2 संतरां मेखलाम cet.; TS 6, 2, 2, 7 संतराम् 6) So corrigirt; die Mss. be-
 tonen व्रतमुपैत्यन्तरा 7) So corrigirt; H u. Bb आत्मानः; B आत्मान 8) Bb यो ते च्ये
 9) So corrigirt; die Mss. च्येति 10) Die Mss. schreiben इति उपरि

अंसुराणां वा एषु लोकेषु पुर आसन्नयसंयस्मिन्नोके^१ 'रजता-
 न्तरिक्षे' हरिणी दिवि^२ ते^३ देवाः स^४स्तम्भं स^५स्तम्भं पराजयन्ताना-
 यतनां^६ ह्यास^७स्तं एताः प्रतिपुरो ऽमिन्वत^८ हविर्धानं दिव्यापीधमन्त-
 रिक्षे^९ सदः पृथिव्यां^{१०} ते ऽब्रुवन्^{११}पसीदामो^{१२}पसदा वै महापुरं जयन्ती-
 5 ति^{१३}तं उपासीद^{१४}स्तदुपसदामुपसत्त्वं^{१५} तानिभ्यो लोकेभ्यः प्राणुदन्त^{१६}
 त एभ्यो लोकेभ्यः प्रणुत्ता^{१७} अहरश्चयन्त^{१८} यत्रातरुपसदमुपायन्त^{१९}
 एना^{२०}स्तेन प्राणुदन्त^{२१} ते ऽहः प्रणुत्ता राचीमश्चयन्त^{२२} यत्सायसुपसद-
 मुपायनाया एना^{२३}स्तेन प्राणुदन्त^{२४} ततो देवा अभवन्परासुरास्तंश्च
 एव^{२५} विद्वानुपसदमुपैत्यहोराचाभ्यामेव धातृष्यमेभ्यो लोकेभ्यः प्रणु-
 10 दते^{२६} भवत्यात्मना^{२७} परास्य धातृष्यो भवत्यंश वै तर्हि नैषुरासी^{२८}त्ते देवा
 एतामिषु^{२९} संमस्कुर्वन्मि^{३०} ऋक्^{३१} सोम^{३२} शल्य^{३३} विष्णुं कुल्मलं^{३४} ते
 ऽब्रुवन्क इमामिषुमवस्रस्यतीति^{३५} ते देवा अब्रुवन्नयमेव^{३६} रुद्र इति^{३७}
 स्रो ऽब्रवीन्नागो मे ऽस्त्विति^{३८} वृणीष्वे^{३९}न्यवदन्स्रो ऽब्रवी^{४०}न्वैवमेकश्चनेषु-
 मस्ताग्मीमा^{४१}साता^{४२} इति^{४३} तस्मादेतस्येषुरस्ता न मीमा^{४४}सितष्टा ॥
 15 सत्य^{४५}हम्^{४६} ॥ इत्येव ब्रूयात्तां^{४७} वै रुद्रो ष्वसृजदेधं हि देवानां क्रूरत-
 मस्तंयेमाः पुरो ऽभिनर्दयिना वै सं तास्तेजसाभिनर्त्तसादयिः प्रथमं
 इज्यते^{४८} यदस्यां देवतां पूर्वा^{४९} यजेदवीर्यवतीः स्युरंही^{५०} कृत्वो जुह्वां गृ-
 ह्णाति^{५१} चतुरुपभृति^{५२} पूर्वार्धो^{५३} हीषोः समाहिततमः^{५४} सकृपराडति-

1) So corrigirt, H अंसुराणां षष्ठायां विधिः; Bb अंसुराणां षष्ठायां विधिः; B अंसुरा-
 षष्ठायां विधिः; cf. aber TS 6, 2, 3; Ait. Br. 1, 2, 3; Cat. Br. 3, 4, 4, 3. 2) In den Mss.
 ohne Accent. 3) So B, ohne Accent; H u. Bb अंसुराणां 4) Dies Wort fehlt in
 H u. Bb. 5) H u. Bb उपसीद 6) Von hier bis zum folgenden प्रणुत्ता in H u. Bb
 fehlend, daher die Accente ergänzt. 7) So corrigirt; die Mss. schreiben सान् 8)
 So corrigirt; die Mss. अस्तंतेति 9) So corrigirt; die Mss. betonen अस्तंतेव
 10) So corrigirt; die Mss. schreiben अस्तंते 11) So H u. Bb; in B अस्तं 12) In
 den Mss. अस्तं

क्रामति 'सकृद्वेष्टेषुः' पराच्यपतर्दतिक्रम्याश्चावयति 'यज्ञस्याभि-
 जित्वै' यर्दनतिक्रम्याश्चावयेदनभिजितो' ऽस्य यज्ञः स्यात्सुर्वेणोपसदो
 जुहोति 'पुरा' वा एष जितानामन्वारोह' एकामेकाहं जुहोत्यैकामे-
 काहमेका' हिं त एकाहमजयन्नेकामेकाहं' तिस्र उपसदो जुहोति'
 षयो वा इमे लोका' एषां लोकानामभिजित्या' अग्निना वै मुखेन ४
 देवा इमांस्लोकानन्ववायन्नुपसन्निसुरान्पराणुंघांयिना वा एतन्मुखेन
 यजमान इमांस्लोकानन्ववैत्युपसन्निर्धातृष्यं पराणुंघ' याः सायमनुवा-
 ३ ष्यास्ताः प्रातर्याज्याः स्युर्याः प्रातरनुवा३ ष्यास्ताः सायं याज्याः
 स्युस्तंघोभयीवीर्यवतीर्भवन्ति ॥ १ ॥

Vgl. TS 6, 2, 3 (upasad); Kâth. 24, 10 u. 25, 1; Kap. S. 38, 3 u. 4.

अयः प्रथमायामवधाय जुहोति 'रजतं मध्यमाया' हरितिमुत्तमा- 10
 यामेतैवै बृहस्पतिर्देवेभ्यः पूज्यनमकरोद्यं च पुरं युध्येयुस्तदेताभिर्जु-
 ह्यात्तरा वा एषा यज्ञस्य' तस्माद्यत्किंच प्राचीनमपीषोमीयास्तदु-
 पाश्रु चरन्त्यथ वा एतदपीषोमीयं प्रति वाच' विसृजन्ते' यज्ञमे-
 वाप्ता' वाच' विसृजन्ते' धृत' वै देवा यज्ञं कृत्वा सोममघ्नन्सुची'
 बाहू' तस्मान्सुची सौमीमाहुतिं नाशाते' अवधिषुर्वा एतत्सोम' 15
 यदस्य सुची चाज्यं चान्तिकमभार्षैर्देवाहां' अरु' अष्टे देव सोमाप्या-
 यतामिति' यदेवास्य घ्नन्तः' क्रूरमक्रूस्तदक्रूरमकस्तदाप्याययति' सर्व
 ऋत्विजा अप्याययन्ति' सर्वे हि तानां' भिषज्यन्ति' यन्ति वा ए३ते

1) So corrigirt; in den Mss. सप्तपरा ohne accent. 2) So corrigirt; H u. Bb सप्तद्वेषुः; desgl. B, ohne Accent. 3) So corrigirt; die Mss. •चेदेनभिजितो
 4) So corrigirt; die Mss. •नेषाया 5) Bb •अघ्नन्सुची; B •अघ्नन् सुची 6) So
 corrigirt; die Mss. षतः 7) So corrigirt; die Mss. तदक्रूरमघ्नन् 8) H u. Bb तार्य;
 B तार्य

ऽस्मास्त्रोकाद्यै सोममाषाययितुमुदंस्युः¹⁾ पराञ्चो हि यन्तीधराः
 प्रमेतोर्देहाहेष्टा राया एष्टा वामानि प्रेषे भगायेति तेनास्मास्त्रोका-
 नैति तेनास्त्रिस्त्रोके धृता अनयोर्वा²⁾ एष गर्भे आभ्यामेव आवृषते
 यः सोमं हन्ति यदाह नमो दिवे नमः पृथिव्या इत्याभ्यामेव नमो
 5 ऽकरातिथ्यं वा उपसदां प्रयाजास्तानूनप्रमाशीस्तस्मान्न होतारं
 वृणीते नार्थेयम् ॥ सीद होतः ॥ इत्येवाह चतुर्व्रतस्त्रिसंश्वत्वारि
 हीषोः पणानि चिब्रतस्त्रिसंस्त्रिषन्धिहीषुः³⁾ शृङ्ग⁴⁾ शल्यः कुल्मलं⁵⁾
 द्विब्रतस्त्रिसो द्विषन्धिहीषुः⁶⁾ शल्यश्च कुल्मलं चैकब्रतस्त्रिसं एका
 ३स्त्रेवेषुरेषा⁷⁾ वै⁸⁾ परोवरीयसी दीक्षा कनीयो व्रतमुपैति ज्यायांसं
 10 लोकमभिजयत्येकब्रतस्त्रिसो द्विब्रतस्त्रिसं स्त्रिब्रतस्त्रिसं चतुर्व्रतस्त्रिसं
 एषा वा उत्कामनी स्वर्गकामस्योत्तरमुत्तरं श्वः श्वः श्रेयाभवति
 य एव वेदं यद्वादशमिष्टोमस्योपसदः स्युरशान्ता निदहेयुर्देहिः⁹⁾ इस्त्रो
 ऽहिनस्य¹⁰⁾ यथा¹¹⁾ गरीयाभारं उष्णिहां निश्चिणान्येव¹²⁾ तंस्त्रिसं
 एवामिष्टोमस्योपसदः काऽर्या¹³⁾ द्वादशाहिनस्य सवीर्यत्वाय ॥ २ ॥

Vgl. 1, 2, 7. — Kāph. 25, 1; Kap. S. 38, 4.

15 अभ्यर्धो वै देवेभ्यो यज्ञ आसीत्तेनाविदुरिह वा स इह वेत्यस्ति
 यज्ञ इति तृविदुस्तेन¹⁴⁾ वै संसृष्टिमैद्धंस्तं¹⁵⁾ प्रेषमैद्धंस्तंवाविन्दंस्तं¹⁶⁾

1) In den Mss. सोमं ohne Accent. 2) So corrigirt; die Mss. माषाययितुमु-
 3) So die Mss.; cf. 1, 2, 7. 4) So corrigirt; die Mss. एष्टा; cf. 1, 2, 7. 5) So
 corrigirt; die Mss. वामानि; cf. 1, 2, 7. 6) H चणयोर्वा; desgl. B, ohne Accent.
 7) So corrigirt; die Mss. नार्थेयं 8) So corrigirt; die Mss. चतुर्व्रतं 9) So corrigirt;
 die Mss. चिब्रतं 10) So corrigirt; die Mss. bloss शृं 11) Die Mss. betonen
 •रेषा; (Bb उपरेषा 12) H u. Bb ही 13) Cf. den Schluss des Capitels. 14) Die
 Mss. यथा 15) So H u. Bb; in B निश्चिणान्येव 16) In den Mss. तेष ohne Accent.
 17) So corrigirt; in den Mss. हं वृष्टिं betont.

वयात्सुपर्णुपरि नात्ययत्संमिन्द्र उपर्णुपर्येत्यक्रामसंमचायात्तो
 वेदं चिकेचै मेति सौ ऽब्रवीत्की ऽसा इत्येहं दुर्गे हन्तेत्यथ करत्वं
 मसीत्येहं दुर्गादाहतेति सौ ऽब्रवीद् दुर्गे वै हन्तावोचथा अयं
 वराहं आमृषं एकविंशत्याः पुरां पारु ऽश्ममयीनां तस्मिन्सुराणां
 वसु वाममन्तं जहीति तस्येन्द्रो दुर्भूल्याभ्यायत्यं पुरस्तात्त्रिंसां ३
 हृदयं प्रावृषदेतंवा एषाभ्यनूक्ता ॥

अतिविद्या विष्णुरेणा चिदस्तास्त्रिःसप्तं सानु संहिता गि-
 रीणाम् ।

न तद्देवो न मर्त्यस्तुतुर्याद्यानि प्रवृद्धो वृषभश्चकार ॥

इति सौ ऽब्रवीद् दुर्गावा आहर्तावोचथा एतमाहरेति तं वै वि- 10
 ष्णुराहरद्यज्ञो वै विष्णुर्यज्ञो वै तद्यज्ञमसुरेभ्यो ऽध्याहरद्यज्ञेन वै तद्यज्ञं
 देवा असुराणामविन्दन्तैतंवा एषाभ्यनूक्ता ॥

विश्वेत्ता विष्णुराभरदुरुक्रमस्त्वेधितः ।

शतं महिषांक्षीरपाकमोदनं वराहमिन्द्र एमुषम् 10 ॥

इति तथै देवा यज्ञमविन्दन्त्यथै तद्यज्ञमविन्दन्स्तद्देवयजनस्य 15
 देवय-
 जनत्वं यद्देवयजनमिच्छन्ति यज्ञमिच्छन्ति यद्विन्दन्ति यज्ञं विन्दन्ति
 यथाव यजमानो जोषयते तद्देवयजनं यज्ञं वावैतद्यजमानो जोषयते

1) H u. Bb. चिकेचै 2) So corrigirt; die Mss. इतिवच, vgl. aber weiter unten
 sowie TS 6, 2, 4, 2. 3) So B, nur ohne Accent; in H u. Bb. इतावोचथ; cf. TS
 6, 2, 4, 2. 4) So corrigirt; die Mss. तस्य इन्द्रो 5) So die Mss.; Kāth. 25, 2 तमिन्द्रो
 दाभूषामिविष्णुष्व पराभिणत् 6) So die Mss.; vgl. dagegen RV 8, 85 (96), 2
 चिदस्ता विः सप्त 7) Dies Wort in den Mss. ohne Accent. 8) So corrigirt; die
 Mss. betonen आहर्ता; cf. oben. 9) So corrigirt; H u. Bb. अबी औ; B औ औ
 10) So corrigirt; die Mss. एमुषं; fehlerhaft für das एमुषम् RV 8, 68 (77), 10; ए उ. ए
 sehr häufig in unsern Mss. verwechselt. 11) So corrigirt; in den Mss. मविद्
 ohne Accent. 12) H u. Bb; चिदिति 13) So corrigirt, die Mss. चण्डिका (ohne
 Accent).

ऽसुराणां वा इयमयं आसीद्योवन्निषद्य परापश्यत्सहेवानां ते
 देवाः सलावृकीमब्रुवन्त्यावदियं चिः समन्तं पर्येति तदस्माकमिति
 सा वा इमां चिः समन्तं पर्येत्सहे देवा इमामविन्दन्तं तद्वेद्या वेदि-
 त्वं विष्णुं वै देवा आनयन्वामनं कृत्वा यावदयं चिर्विक्रमते त-
 5 दस्माकमिति स वा इदमेवाये व्यक्रमतोभेदमभादस्तै देवा इह मा-
 मविन्दन्तं तद्वेद्या वेदित्वं सर्वा वा इयं पृथिवी वेदिरियं मैखल-
 मिंति इत्वेवास्या यजमानः परिगृह्णीते यावद्यावत्¹⁰ यजमानो
 वेद्याः कुरुते तावत्तावत्तावत्पृथिव्या जयति तस्मान्महती काऽर्या
 ज्यायसी ज्यायसी देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्तं तद्यत्किंचासुराणां
 10 स्वमासीत्सहेवा वेद्याविन्दन्तं तद्वेद्या वेदित्वं तेषां यत्प्रियं वस्वा-
 सीत्तेनापाधावचनेन चिन्मुच्यामहा इति तदेवा उत्तरवेद्याविन्दन्तं
 तदुत्तरं वै श्रेयो विदामहीति तदुत्तरवेद्या उत्तरवेदित्वं तद्य एव
 विद्वान्वेदिं चोत्तरवेदिं च कुरुते ऽभिपूर्वमेव सपत्नस्य भानृष्यस्य
 वसु वेदो वृज्जान एति¹¹ ॥ ३ ॥

Vgl. TS 6, 2, 4 (vedih); Kâth. 25, 2; Kap. 8, 38, 5.

15 षट्त्रिंशत्प्रक्रमाः प्राचीं चतुर्विंशतिरयेणं चिंशज्जघनेन तथा
 विराजा संमिताथो छन्दांसि वै विराट् छन्दांसि वावास्वैतद्यज्ञ-
 मुखे युनक्त्येतेषा एषाभ्यनूक्ता ॥

1) In den Mss. वा ohne Accent. 2) In den Mss. मय ohne Accent. 3) So Bb; B सलावृकाम; H ursprünglich सलावृकाम geschrieben, dann in मीम् corrigirt. 4) In den Mss. पर्येत् ohne Accent. 5) So corrigirt; die Mss. तद्वेद्या. 6) So corrigirt; H u. Bb देवाः B वेषा 7) B इहमा 8) So corrigirt; die Mss. तद्वेद्या 9) So corrigirt; die Mss. रियं 10) So corrigirt; H u. Bb यावद्यावत्; desgl. B, ohne Accent. 11) So corrigirt; die Mss. betonen वस्वासी 12) So corrigirt; in den Mss. इति

इन्द्राणी पन्था सुजितं जिगायोदंशेन पतिविद्ये विभेद ।

चि०श्रद्धस्या जघन० योजनान्युपस्था इन्द्र० स्वविरं विभर्ति ॥

इति 'यद्वाव प्राचीनप्रवणं तद्देवयजनं प्राञ्च० हि तं शयानमवि-
दकंथ यत्प्राचीनप्रवणमुदीचीनापनतं तद्वजेत' यः कामयेतोभयोर्लो-
कयोर्ऋष्यामित्युभयोर्वा एतल्लोकयोर्ऋभयोरेव' लोकयोर्ऋभ्योर्ऋष्य 5
यस्य देवयजनस्योत्तरादन्यद्देवयजनं तद्वजेत' यः कामयेतोभि मोक्षरो
यज्ञो नमेदित्येतद्वा उत्तरावन्नाम देवयजनमभ्येनमुत्तरो यज्ञो नमत्यथ
यस्य देवयजनस्य मध्यतो बहुला औषधयस्तत्पशुकामो यजेत' पश-
वो वा औषधयः' पशुमान्भवति' यस्तमं प्रतिष्ठितं तन्नतश्चीर्यजेत'
प्रतिष्ठित० वा एतत्प्रतिष्ठित एष यो गतश्चीरस्तेदेवैर्नं प्रतिष्ठापयति' 10
पापो हि संततः प्रच्यवमानो' ऽथ यस्य देवयजनस्यापः पुरस्तात्त-
द्वजेत' यः कामयेतोभि मोक्षरो यज्ञो नमेदित्येतद्वा पुरोहविर्नाम
देवयजनमभ्येनमुत्तरो यज्ञो नमत्यथ यस्य देवयजनस्य पन्थाः पुरस्ता-
दिदिशि० वा कर्तो वा भानृष्यवान्यजेतैतद्वा' आर्षं देवयजन० संदेव०
यच्चि देवयजनाद्देवयजनमुञ्चि०षेज्जातृष्याय लोकमुञ्चि०षेदंथ' यस्य 15
देवयजनस्याहवनीयादन्याः प्राचीरापो धावन्ति गार्हपत्यादन्याः प्रती-
चीस्तद्वजेत' यं तल्पे वा पाचे वा मीमा०सेरत्ननुषक्तो हि वा एष
पाप्मनाथैतन्मीमा०सन्त० एतद्वा व्यावृत्तं पाप्मना' पाप्मनैवैन० व्या-
वर्तयन्ति' यद्वा यज्ञः संतिष्ठते प्राचीनमस्य संमृच्छमेति प्रतीचीन०

1) So meine Vermuthung; B यज्ञात्तघन०; Bb यज्ञा जघन०; H यज्ञा जघन०;
cf. oben. 2) So corrigirt; die Mss. एतल्लोकं 3) In den Mss. पुरस्तात् ohne Accent.
4) So vielleicht zu lesen; s. TS 6, 2, 6, 1; H कर्तोवाङ्गा०; desgl. B, ohne Accent; Bb
कर्तोवाङ्गा 5) Die Mss. आर्षं; cf. TS 6, 2, 6, 1. 6) Die Mss. betonen ०मुञ्चि०षे
7) So corrigirt; die Mss. schreiben प्रतीची 8) So corrigirt; die Mss. पाप्मना

श्रुत्वां पशवो वै यज्ञस्य समृद्धीपः खलु वै पशवो यत्प्रत्यङ्कवभृथम-
 भ्यवेयाद्यज्ञस्य श्रुध्येन श्रुध्येतांथ यन्नाडवभृथमभ्यवेति यज्ञस्य वा
 एतत्समृध्येन समृध्यते यत् श्रुत्वां तन्नातृष्यवान्यजेत यस्याहवनीयं
 च हविर्धानं चान्तरोक्षतं यस्य हविर्धानं च संदधान्तरोक्षतं यस्य
 5 संदध गाह्यपत्यं चान्तरोक्षतमेतो वै विष्णुरिमांस्त्रिकानुदजयं विष्णोरे-
 वोज्जितमन्विमांस्त्रिकानुज्जयति प्रैभ्यो लोकेभ्यो भानृष्यं नुदते ऽथ
 यस्य देवयजनस्य दक्षिणत उक्षतं तन्नातृष्यवान्यजेतां वै दिशं
 देवा असुरान्प्रणुद्य स्वर्गं लोकमायं चैभ्यो ऽमुमादित्यं परिधिं पर्य-
 दधुरपुनराभावायैतां वा एतद्दिशं यजमानो भानृष्यं प्रणुद्य स्वर्गं
 10 लोकमेत्यथास्मा अमुमादित्यं परिधिं परिदधात्यपुनराभावाय स्थले
 यजेत यः कामयेतोभ्येषां देवमनुष्याणां प्रकाशं गच्छेयमिति प्रकाशो
 वै नामित्त्वेवयजनमुभ्येषां देवमनुष्याणां प्रकाशं गच्छत्यंभिशस्यमानं
 याजयेत्परोक्षं गुहा वने परोक्षं पृष्टान्यपेयुः परोक्षं वा एषं यम-
 भिशंसति परोक्षमेवास्माद्गुहा पापीया वाचं करोत्यंथ यस्य
 15 होता प्रातरनुवाकमनुब्रुवन्नपिमपः सूर्यं तानि पश्येत्स ब्रह्मवर्चस-
 कामो यजेत ब्रह्मवर्चसं वा अग्निं ब्रह्मवर्चसमापो ब्रह्मवर्चसमसा
 आदित्यो ब्रह्मवर्चसमेव संदधाति ब्रह्मवर्चसी भवत्यंथ यस्य देवय-
 जनस्यान्या अन्या मध्यतो बहुला ओषधयो ऽतो वा अङ्गिरसः
 पशूनसृजन्तं तपशुकामो यजेतांथ यस्य देवयजनस्य मध्यत उक्ष-
 20 तमेतो वा अङ्गिरसः स्वर्गं लोकमायं स्वर्गकामो यजेत निर्वर्क्षे

1) So H u. Bb; in B • रेवोञ्जितम • 2) Die Mss. प्रैभ्यो 3) So corrigirt;
 alle Mss. श्रुत्वा • 4) Von hier bis zum folgenden प्रकाशं in H u. Bb fehlend; die
 Accente mussten daher ergänzt werden. 5) Wohl पापीया • वा zu lesen? 6) Die
 Mss. सर्वं 7) So corrigirt; in den Mss. तत् ohne Accent. 8) So B, aber ohne
 Accent.; H निर्वर्क्षे; Bb निर्वर्क्षे

ऽभिचरन् यजेत यथैवैतं निर्णयत्येवं तं निर्णयति यमभिचरति यत्कार्यमिव
 स्यात्तद्यजेत यः कायं इव स्यादात्मा वै देवयजनं करोत्येवैनं ये युवान
 आर्षेया ऋत्विजो वह्नयस्तद्देवयजनं तस्मादाहुर्भुवैवात्विजीना इत्यं-
 सिर्वाव देवयजनं तद्य एव विद्वान्यथैव ऋचापिमाधाय यजते देव-
 यजन एव यजते ॥ ४ ॥

5

Vgl. TS 6, 2, 4 (vedih) u. 6 (kâmyâ yâgabhûmih); Kâth. 25, 3; Kap. S. 38, 6.

यथा अस्या यज्ञियं मेध्यं यत्सदेवं तदुत्क्रम्यातिष्ठदन्तरा देवा-
 सुरान्संयतान्ति हीरूपमिव भूत्वा तू ऽविदुर्यतरान्वा इयमुपावत्सी-
 ति तं इदं भविष्यन्तीति तस्या वा उभय ऐच्छन्तं सा नान्यतरा-
 च्छनोपावर्तत तां देवा अपाशासुरं न आवर्तसेति साब्रवीन्नागो
 मे ऽस्तिवति वृणीष्वेत्यब्रुवन्ताब्रवीन्मामेवं पर्वामयेर्थाधारयात्सं य- 10
 क्तमो मा व्याधारयात्समेवं सं काममञ्जुवदिति तां देवाः पूर्वा-
 मयेर्थाधारयत्सतो देवा अभवन्परासुरास्तद्य एव विद्वानेतां पू-
 र्वामयेर्थाधारयति भवत्यात्मना परास्यं भ्रातृथो भवति यथै तदु-
 त्क्रम्यातिष्ठदन्तरा देवासुरान्संयतान्ति हीरूपमिव^{10. 11} भूत्वा सा
 वा उह्रवेदिस्त्प्रायनी मे ऽसीति तत्रा हि ते तामविन्दन्तं विज्ञा- 15
 यनी मे ऽसीति विज्ञा हि ते तामविन्दन्तावतान्मा नाथितमिति
 नाथिता हि सा तानावद्वताद्यथितमिति व्यथिता हि सा ता-
 नावदेतदेतथा एतया देवा असुराणामविन्दन्तीतेतदेवैतया यज-

1) H u. Bb °वात्विजीना 2) So corrigirt; H u. Bb ईयमुपावत्सीति; B ईयमुपा-
 वत्सीति 3) B °से वा; vgl. unten. 4) So corrigirt; die Mss. यत्कामो 5) B
 तमेवं 6) So corrigirt; die Mss. कामम° ohne Accent. 7) H u. Bb °से वा° 8) So
 corrigirt; die Mss. °वेता 9) B bloss परा 10) So corrigirt; H देवासुरात्संयता°
 सि; B देवासुरात्संयता°सि; B देवासुरात्संयता°सि 11) So corrigirt; die
 Mss. °मिव 12) So corrigirt; die Mss. °वतात्; s. 1, 2, 8.

मानो भानृत्यस्य वृद्धेः ऽप्ये अङ्गिरोः ३यो ऽस्यां पृथिव्यामध्यसीति'
य एवैषु त्रिषु लोकैष्वयंयस्तानिवावरुन्धे' विदेरये नभो' नाम यत्ता
इति' नभो हि नाम ३सो ऽयिरःसीज्जानुदग्गं खंयमेतो'वती' वा
अस्याः पृथिव्या जीव' यज्ञियं' तदेवावरुन्धे' सि'हीरसि' महिषी-
5 रसीति' सि'हीरूपमिव हि तन्महिषीरूपमिव भूत्वातिष्ठहेवेभ्यः शु-
न्यस्व' देवेभ्यः शुभस्वेति' देवेभ्य एवैना' शुन्यन्ति' देवेभ्यः शुभन्ति'
निःसारयति' यदेवास्या उद्गन्तः' क्रूरमक्र'संदक्रूरमकस्तंभिःसार-
यतीन्द्रघोषास्ता' पुरस्ताद्भसुभिः पान्तिन्त्येतद्देवइत्या वा इमा दिशो'
यथादेवतमेवैना प्रीक्षीदन्ती वै देवा असुरान्मनसा विनुद्य स्वर्गे
10 लोकमाय'सं एता देवता अन्ततो ऽदधतासुराणामनन्वग्भावायी-
तो' वा एतद्यजमानो भानृत्यं मनसा विनुद्य स्वर्गे लोकमेति'स
एता देवता अन्ततो धत्ते भानृत्यस्यानन्वग्भावाय' तू ऽकामयन्त'
सपत्नं भानृत्य' सहेमहीति' सि'हीरसि सपत्नसाही स्वाहेति' तमेव
तेन काममाप्नुवत' सपत्नं भानृत्य' साद्वा तू ऽकामयन्त' पशवो नः"
15 स्युरिति' सि'हीरसि रायस्योषवनिः स्वाहेति' तमेव तेन काममाप्नुवत'
सपत्नं भानृत्य' साद्वा पशून्भिस्त्वा तू ऽकामयन्त' प्रजा नः" स्यादिति' सि'
हीरसि सुप्रजावनिः स्वाहेति' तमेव तेन काममाप्नुवत' सि'हीरस्यादि-
त्यवनिः सजातवनिः स्वाहेत्यादित्याभिर्हिंसा प्रजाभिः सह' तू" ऽकाम-

1) So corrigirt; die Mas. ये; s. 1, 2, 8. 2) So corrigirt; die Mas. चण्डिरो; s. 1, 2, 8. 3) So corrigirt; in den Mas. नभो ohne Accent; s. aber 1, 2, 8. 4) So corrigirt; H u. Bb *दग्गं; desgl. B, ohne Accent. 5) wohl in *तावद् zu corrigiren. 6) B नीव' 7) So Bb; H शुंथति; B शुंधति 8) So corrigirt; die Mas. शुभन्ति 9) So corrigirt; H u. Bb उद्गन्तः; B उद्गन्तः. 10) In den Mas. *मक्र' ohne Accent. 11) So meine Vermuthung; die Mas. *जगन्वभावायती 12) So meine Vermuthung; die Mas. *कामन्वभावाद् 13) Die Mas. न 14) So corrigirt; die Mas. न 15) So corrigirt; B सति oder सति; H wahrscheinlich ebenso, vielleicht सति oder सति; B सति.

यन्त देवानो यज्ञं विद्युरिति^१ सि^२ हीरस्यां बह देवान्देवायते यजमा-
 नाय स्वर्हिते^३ तमेव तेन काममाप्नुवत भूतेभ्यस्त्वैत्युद्दिशति देवा उद्येव
 भूतां येष वा अउदोऽग्निर्होवादिषापाक्रामसं सर्वेषु भूतेष्ववसद्यां पशुष्व-
 वसत्तामनाच्छिन्नस्तुकस्यान्तराशृङ्गमवसद्यां^४ वनस्पतिषु^५ पूतुद्रौ^६ यामो-
 षधीषु तां सुगन्धितेजने^७ यत्संभारान्संभरति^८ यदेवाचामेन्यृक्तं^९ तत्संभर-
 ति^{१०} यानि वा अउदोऽग्निरस्यान्वधूनत सं पूतुद्रुभवद्यन्मासं^{११} तद्गुगुलु^{१२}
 यत्पूयितंमुपस्त्रिष्ट^{१३} सं सुगन्धितेजनो^{१४} यदेते संभारा भवन्ति यदेवा-
 चामेन्यृक्तं तस्यावरुद्धै^{१५} विश्वायुरसि^{१६} पृथिवीं ह^{१७} हेत्येषां उद्येते लो-
 कानां विधृत्यै परिधीयन्ते^{१८} ध्रुवक्षितिरस्यन्तरिक्षं^{१९} ह^{२०} हेत्यन्तरिक्षं
 हि यज्ञो^{२१} ऽच्युतक्षिदसि^{२२} दिवं ह^{२३} हेति दिवमेवैनमजीगमदंयेर्भस्मा-
 स्तंयेः^{२४} पुरीषमसीत्यये उद्येते तत्र सायिः पुरीषं देवपाचं^{२५} वा उत्तरवेदिं^{२६}
 देवेभ्यो देवपाचं प्रोच्यं^{२७} वैभाजां देवा यदाह^{२८} विभाङ् वृहत्पिबतु
 सोम्यं मध्विति^{२९} देवेभ्यो वा एते देवपाचं प्राह^{३०} प्र वंसीयसः पाचमा-
 प्रोति^{३१} ब्राह्मणं तु पाचे न मीमांसेत यः पाचिय इव स्यात्^{३२} ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 2, 8. — TS 6, 2, 7 (vedir uttarā) u. 8 (vyāghāraṇam); Kāth. 25, 6; Kap. 8. 39, 2—4.

एतावती वा इयं पृथिवी यावती वेदिं परिमिताह^{३३} एतद्वातृष्यं^{३४}
 निर्भयं यजमानाय परिगृह्णात्यृक्षं^{३५} वा अमेध्यं मापो हविर्यत्प्रो-^{३६}

1) Die Mss. विद्युः. 2) So corrigirt; in den Mss. चा^३ ohne Accent. 3) So corrigirt; H u. Bb वनस्यतीषु; desgl. B, ohne Accent. 4) So corrigirt; H u. Bb पूतुद्रौ; desgl. B, ohne Accent; cf. unten; Kāth. 25, 6 वा द्वितीयां तां वनस्यतिषु पोषदारी तस्यात्पी-
 तदाचमवति 5) So corrigirt; die Mss. संभारान्सं 6) Bb betont यानि 7) So
 meine Vermuthung; die Mss. पूतुद्रुवचचं 8) So corrigirt; die Mss. चात्पु 9) So
 corrigirt; die Mss. च्छाते 10) So corrigirt; die Mss. betonen चर्षी 11) So
 meine Vermuthung; die Mss. मवीमह 12) So corrigirt; in den Mss. trägt dieses
 Wort den Svarita. 13) So corrigirt; die Mss. वेदिं 14) So corrigirt; H च्चुचं;
 desgl. B, ohne Accent; Bb betont च्चुचं oder च्चुचं

क्षति मेध्यमेवैनत्करोत्यृक्ष^१ वा अमेध्य^२ यद्बर्हिः स्तृणाति मेध्या-
 मेवैनां करोत्येतावती वा इयं पृथिवी यावती वेदिः प्रजा बर्हि^३ यद्ब-
 र्हिः स्तृणात्यस्या^४ वा एतत्प्रजाः प्रतिष्ठापयति यजमानो वै प्रस्तरः
 प्रजा बर्हि^५ यद्प्रस्तरमुत्तरं बर्हिषः सादयति यजमान^६ वा एतदुपरिष्ठा-
 दासां प्रजानां दधात्यथ यत्पृथगे अन्नदधाति तेन यजमानो यजमानेन
 ष्यावर्तते बहुलं बर्हिः स्तृणात्यंशोधुका अस्य पशवो भवन्ति प्रा-
 चीनं बर्हिः स्तृणाति प्राङ् हि यज्ञो यत्प्रतीचीनं स्तृणीयात्प्रत्यादा-
 ज्यास्य राष्ट्रं घातुकं स्याद् देवेषु वै वेदिर्येष वै देवेषु संनतया
 कामयते तद्धन्ति यद्भेदि कल्पयति देवेषु^७ वा एतत्संनमति^८ तथा
 10 संनतया येष यजमानः कामयते तद्धन्ति चयो वै पूर्वं ऽग्रयः प्रा-
 धन्वन्हृष्यं देवेभ्यो वहन्तो वषट्कारः प्रावृषदथ ऽग्रो ऽयमिदानीं सं
 भीषापाद्रवदीदृगु^९ सं आरिषतीति तं देवा अपाशासुरं प^{१०} ना आ-
 वर्तस्वेति सू ऽब्रवीज्जागो मे ऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रुवन्सो ऽब्रवीचयो
 वै मे पूर्वं भातरः प्राधन्वन्हृष्यं देवेभ्यो वहन्तो वषट्कारः प्रावृषत्तेषां
 15 भाङ्गो ऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रुवन्सो ऽब्रवीद्यदेवं किंचाहुतं बहिष्य-
 रिधिं स्कन्देत्तदेवं तेषां भागधेयमसदिति तेषां वा एतज्जागधे-
 यमस्यन्वन्तो हि वै त आसन्नैष ते प्राधन्वन्सो ऽब्रवीदस्यानि नु
 धविष्ये ऽघोपावर्त्यामीति ते वा अन्वाय^{११} स्ते समन्तं पर्येविशन्-

१) So corrigirt; die Mss. •स्तृणात्• 2) So corrigirt; die Mss. चमेध्य 3) So
 corrigirt; in den Mss. •मुत्तरं ohne Accent. 4) In den Mss. हि ohne Accent. 5) So
 die Mss. ! 6) Die Mss. schreiben संनतया 7) So meine Correctur; die Mss.
 देवेषु 8) Die Mss. संनमति 9) Dies Wort fehlt in B; H u. Bb संनतया 10) So
 mein Versuch, zu corrigiren; die Mss. schreiben ganz unverständlich भीषायाद्रव-
 तीदृगुः 11) So B, ohne Accent; in H u. Bb चपाशासुरं 12) So corrigirt; die
 Mss. प्रधन्व 13) Die Mss. बहिःपरिधिः; vgl. aber weiter unten. 14) So corrigirt;
 in den Mss. संदित unbetont. 15) So corrigirt; die Mss. •मसदिति

इस्य गोपीद्यायां वाव यज्ञायोपधीयते' इयं यजमानायां भ्रा-
 तृव्यायेमौ प्रतरं करोतीमिमपतरं' यज्ञेन वा एतद्वजमानं प्रतरं करो-
 ति' यज्ञेनास्य भ्रातृष्यमपतरं करोति' संधिं प्रतिजुहोति' न इष्ट्यामि-
 माहुतस्तरति' मुखत एवैनाग्नीणात्येषो सुतीर्षेन वा एतदाहुती-
 स्तारयत्ययं वाव भूपतिरयं भुवनपतिरयं भूतानां पतिरयं इयोः ५
 इयमिदानीं स भूतिर्येदाहुतं बहिष्परिधिं स्कन्देत्तदभिमन्त्रयेत्' ॥
 भूपतये स्वाहा' भुवनपतये स्वाहा' भूतानां पतये स्वाहा ॥ इति भा-
 गधेयं वावैषामेतत्प्रीणात्येवैनानंधो हविषा वा एतत्स्कन्नेन' द्विती-
 यामाशिषमवरुह' एतच्च स वा आहारुणं औपवेशिः' किमु स
 यज्ञेन यजेत यो हविषा स्कन्नेन द्वितीयामाशिषमवरुहं न विद्यादि- 10
 ति' तद्वितीयामेवैतेनाशिषमवरुहे ॥ ६ ॥

Vgl. Kāth. 25, 7; Kap. 8. 39, 2 u. 5.

ये पुरा यन्वयो भवन्ति तान्विस्रंसयन्ति मानुषस्य व्यावृत्तौ
 प्रणेनिजति' यदेवैनयोरभिनिषस्रं' शमलममेध्यं तन्मुन्यन्ति' युञ्जते
 मन उत युञ्जते धिया' इति जुहोति' युक्त्या एव' सावित्र्या' जुहोति'
 सवितृप्रसूते एव प्रवर्तते' हविर्वै हविर्धीने' यदुपानक्ति हविर्भूत एव 15
 प्रवर्तते' अथो अभिवृत्ते एव पन्स्युपानक्ति' यज्ञे पन्ती यज्ञे करोति
 तन्मिथुनं' मिथुनत्वाय वै पन्स्युपानक्तेषु वै पन्त्या यज्ञस्यान्वारभ्यो यद्यज्ञे
 करोत्यन्वारभाय वै पन्स्युपानक्ति' प्राचीनमुपानक्ति' प्राङ् हि यज्ञ-

1) So corrigirt; die Mas. *ममतरं 2) So H u. Bb; in B *हुतीक्षरति 3) So
 corrigirt; die Mas. schwanken; H u. Bb सुदि; B रक्षदि 4) So corrigirt; die
 Mas. स्वर्तत 5) So meine Vermuthung (cf. Pā. 6, 1, 5 Sch.); die Mas. प्राञ्जिपति;
 Kāth. 25, 8 हविर्धीने प्राञ्जिपति 6) So corrigirt; H u. Bb *मिनिषस्रं; B मिनिषसा
 7) So corrigirt; die Mas. सावित्र्या

स्त्रिरन्यत्रिरन्यदुपानक्षयपरिमितं हि मनुष्या उपाञ्जन्ति दक्षिणांतं उ-
 पानक्षुदीची उद्येते मनुष्यलोकमुपावर्तेते निर्घृतिगृहीतो वा एष
 उभयंतः सैदष्टः शुष्को यदुपानक्ति शमयत्येवं शुष्को वा एष दुर्वा-
 ग्यजमानस्य गृहमावदति सं ईश्वरो ऽशान्तो यजमानं हिंसितो-
 5 स्तदनुगृह्णन्तो यन्ति यद्युत्क्ष्वेदेत्सुवागावद देव दुर्धानिति वदेऽशम-
 यत्येवांधो शमयिवैवाशिषमाशास्ते हविर्वै हविर्धाने स्तीर्त्वा वै
 बर्हिर्हविरासादयन्ति तस्मात्प्रस्तरं स्तीर्त्वा प्रवर्तयन्ति हविर्वै हवि-
 र्धाने अनूष्यमानासु वै सामिधेनीषु हविरासादयन्ति तस्मात्प्रव-
 र्त्तमानयोर्होतावाहेमै वा एते इमे वा एतत्प्रवर्तयन्ति यच्चवि-
 10 र्धाने तस्मात्पूर्वस्या जनताता अपरा जनता क्षेपमभ्यारोहोका ते
 यर्हि प्रवर्तयेयुस्तर्हि होतानुष्ठुवन्मनसा पदा तां जनतां प्रतिनुदेदप
 जन्त्यं भयं नुदेति विद्वां एषां विश वा एतत्प्रतिनुदते ऽनभ्यवचा-
 रुकास्य विट् क्षेपं भवति नीयानं वै रक्षासि यज्ञमवयन्ति य-
 च्छर्त्तमि जुहोति रक्षसामपहत्यै वैष्णव्या जुहोति विष्णुवै यज्ञो वि-
 15 ष्णुवै यज्ञेन यज्ञाद्रक्षास्यपहन्ति यन्नायच्या जुहोतीमां तैनाक्रमते
 यच्चिष्टुभान्तरिक्षं तैनाथ यदाहवनीयं गच्छतः स्वर्गं तैर्न लोकं पीन-
 क्रमान्प्रतिविक्रमते चयो वा इमे लोका इमानेव लोकान्यजमाना-
 योऽन्यवति वैष्णवमसि विष्णुस्वोत्सभ्रात्विति वैष्णवं हि हवि-
 र्धानं दिवो विष्णु उत वा पृथिव्या इति दक्षिणास्य हविर्धानस्व

1) So meine Correctur; die Mss. शुष्को 2) So meine Correctur; die Mss.
 नुर्वा 3) So corrigirt; die Mss. चवज 4) Die Mss. हिंसी 5) So corrigirt;
 die Mss. चवुसैदे 6) So corrigirt; die Mss. वाशिषज 7) Die Mss. हीतात्वा-
 हेमै 8) So corrigirt; die Mss. जनताः 9) In den Mss. तां ohne Accent. 10) Die
 Mss. विद्वां 11) So corrigirt; die Mss. betonen दते ऽनभ्यवचाद्रक्षास्य 12) So
 die Mss. 13) Die Mss. चचाद्रक्षा 14) Die Mss. तैनाक्रमते 15) Bb विष्णु;
 cf. 1, 2, 9.

मेधीन्निहन्ति 'मुखत एव यज्ञस्याशिषमवरुन्हे' यमध्वर्युः प्रथमं
 यन्धिं यथाति तं प्रथमं विस्रंसयति 'यदन्यं पूर्वं विस्रंसयेदमेहेन
 प्रमीयेत' विष्णोर्नु क० वीर्याणि प्रवोचमित्युत्तरस्य हविर्धीनस्य
 मेधीन्निहन्ति वैष्णव्या वैष्णव० हिं हविर्धीन० स्वयैव देवतया
 यो अस्मभायदुत्तर० सधस्थमित्यदो वा उत्तर० सधस्थममुष्मिन्नेव ६
 हविर्धीन० समिनोति ॥

आ वामुपस्थमद्रुहा देवाः सीदन्तु यज्ञियाः ।

इहाद्य सौमपीतये ॥

इत य एव देवा यज्ञियास्तान्हविर्धीना आसादयति ता० श्रो भू३ते
 ऽभियजते दग्दो वा एतदौपरो वषट्कारेण निरहन्यच्छदिरभिनिदधा- 10
 त्यपिहित्या अद्धिदन्वाय विष्णोः पृष्ठमसीत्यद एव विष्णो रराटम-
 सीत्यद एव विष्णोः शिप्रे स्या इतीमे एव मुखतो वा एतस्वया
 देवतया शिरो यज्ञस्य संभरति विष्णोः स्यूरसीति तस्मादिदं शिरः
 षोढाविष्कृतं प्र तद्विष्णुः स्ववते वी३र्येणेति प्राङ्मुकस्य वदत्यतो
 वै विष्णुरिमांसो कानुदजयं विष्णो रेवोज्जिति मन्विमांसो कानुज्जयति 15
 प्रैभ्यो लोकेभ्यो धातुष्यं नुदते ॥ ७ ॥ ✓

Vgl. 1, 2, 9. — TS 6, 2, 9 (havirdhānam); Kāth. 25, 8; Kap. S. 40, 1.

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवं इति सवितृप्रसूत एवैनामादत्ते ऽग्नि-
 नोर्बाहुभ्यामित्यग्निनी वै देवानामध्वर्युः पूष्णो हस्ताभ्यामिति
 देवताभिरेवांधिरसि नारिरसीति क्रूरमिव वा एतद्यदधिः शमय-

1) उत्तर० in den Mss. ohne Accent. 2) Die Mss. betonen वी३र्युः; cf. RV
 2, 41, 21. 3) So corrigirt; die Mss. मिषवते 4) Die Mss. षड्दि० 5) So
 corrigirt; die Mss. क्रूर०; cf. aber 1, 2, 9. 6) So corrigirt; die Mss. पु०द्व्यर्चति
 प्रैभ्यो 7) H u. Bb. नादत्ते 8) So die Mss.; vgl. unten 3, 9, 6.

त्येवेदमहं^१ रक्षसो यीवा अतिकृन्तामीत्याह रक्षसां धरायै रक्षसामन्त-
 रित्या इदमहं सौमे समानो यो ऽसमानो ऽरातीयति^२ तस्य यीवा अ-
 पिकृन्तामीति समानो वा असमानो वारातीयति^३ संवेमेवैतया पर्या-
 पत्प्राणा वा उपरवाः शिरो हविर्धानं^४ शीर्षन्वा इमे प्राणास्तस्माच्च-
 5 विर्धाने ऽन्तर्वा इमे शीर्षन्प्राणास्तस्मादन्तर्वात्वारो वा इमे शीर्षन्प्रा-
 णास्तस्माच्चत्वारः संतृणाः परः संतृणा हि परः प्राणा विधृता उप-
 रिष्टां विधृता इहीम उपरिष्टात्प्राणाः पूर्वार्धं वा इमे मुखस्य प्राणा
 एतत्सलु वै हविर्धानस्य पूर्वार्धं यदक्षिणं हविर्धानं तस्माह-
 क्षिणे हविर्धाने बृहन्नसि बृहद्राया इति देवा इषेवं बृहद्बृहतीमि-
 10 न्द्राय वाचं वदेत्यैन्द्रो हि यज्ञो रक्षोहणं बलगाहनमित्याह रक्षसां
 धरायै रक्षसामन्तरित्ये वैष्णवीमिति विष्णुर्हि यज्ञो ऽसुरा वा
 एतान्बलगान्देवेभ्यः प्राणेषु नृसनस्तांवाहुमाचं ऽन्वविन्दस्तस्मा-
 द्वाहुमाचं खेयं यद्वाचं कृया यञ्शफं यदभिचरितं तदेतदुद्वपति
 प्राणा वा उपरवा यदवसिञ्चति तस्मादिम उदन्वन्तः प्राणाः प्राणा
 15 वा उपरवा यदवस्तृणाति तस्मादिमे लोमशाः प्राणा अथ यदव-
 सिञ्चत्येव च स्तृणाति मस्तिष्को वा एष क्रियते हनू अधिष्ववखे
 शिरो हविर्धानं शीर्षन्वा इमे हनू तस्माच्चविर्धाने ऽन्तर्वा इमे
 शीर्षन्हनू तस्मादन्तरिमे वा एते यस्तन्तृणादिमे एव संतृणास्तस्-

1) So corrigirt; die Mss. betonen ^०वेवेदम^० 2) So corrigirt; Bb रातीयती;
 degl. B, ohne Accent; H रातीयती 3) So corrigirt; H u. Bb रातीयती; B रा-
 तीयती 4) So corrigirt; die Mss. संतृणाः; cf. Çat. Br. 3, 5, 4, 14. 5) So corrigirt;
 die Mss. संहवा 6) B सुचवा 7) In den Mss. सुचु ohne Accent. 8) cf. 1, 2, 10.
 9) So meine Correctur; die Mss. bloss हव 10) So meine Correctur; die Mss.
 वदित्यै 11) Die Mss. schreiben मस्तिष्को 12) In den Mss. वा ohne Accent.

पांष्टे एव' द्यङ्गुलमन्तरां कार्ष्णि' द्यङ्गुल' ३हीदमन्तरां वै नाकेव'
 शिरो हविर्धानं' पृष्ठमाग्नीध्रमुदर' सदः' प्राङ् हि यज्ञः स'हितो' हनु
 अधिषवणे' जिह्वाधिषवणं' यावाणो दन्ता' मुखतो वा एतत्प्रजा-
 पतेः सोमं पिबन्तीन्द्रो वै वृषमहनसं' इमां प्राविशसं देवताः' प्रैष-
 मैद्ध'स्तंवाविद'स्तं भूतान्युपारवन्त' यो नो ऽधिपतिरभूत्तन्न वि- 5
 दामा इति' तदुपरवाणामुपरवन्' यज्ञदुपरवन्त' तच्चतुर्धावस्ता-
 देवैद्धनेकधा' परो ऽवविन्द'स्तंस्माच्चतुर्धावस्तादेकधा परो' यदुपरवा-
 ननुमृशती'न्द्रियस्यावरुद्धै ॥ ८ ॥

Vgl. 1, 2, 10. — TS 6, 2, 10 (śadah) u. 11 (uparavāh); Kāth. 25, 9; Kāp. S. 40, 2.

पृथिव्यै त्वान्नरिक्षाय त्वा' दिवे त्वे'ति प्रोक्षत्येषां' ३शेषां लोका-
 ना' विधृत्यै मीयन्ते' चिः प्रोक्षति' चिषत्या हि देवा' अथो चयो वा 10
 इमे लोका' एभ्य एवैनां लोकेभ्यः प्रौक्षीदन्न' वै यवा' ऊर्गुदुश्चरो'
 यज्ञवमतीभिः प्रोक्षन्त्यूर्जा वा एतदन्न' समर्धयन्त्यूक्ष' वा अमेध्यमां-
 पो हविर्धेदवसिञ्चति मेध्यमेवैनत्करोत्यूक्ष' वा अमेध्य' यदवस्तु-
 णाति मेध्यमेवैनत्करोति' पितृदेवश्च' वै निखातममेध्यमन्यदेवत्य-
 मंस्याः' खलु वा इमा उत्तमार्धे औषधयो' यदवस्तुणात्यस्या एवै- 15
 नामुत्तमार्धे' मिनोत्यनिखातैवाभूदन्न' वै यवा' ऊर्गुदुश्चरो' यज्ञवम-
 वास्यत्यन्ने वा एतदूर्जे दधाति' न ह्यन्नमृत ऊर्जे धिनोति' नो ह्यूर्गेते'

1) So die Mas.; Kāth. 25, 9 द्यङ्गुलमन्तराधिषवणे भवति तस्मादधिषमन्तरा इव रा-
 खाषेव; Kap. S. 40, 2 तस्मादिदमन्तराधिषे च oder ऽधिषे च 2) Die Mss. 'हस्तं'
 3) Die Mss. देवाताः 4) Die Mss. 'रचत'; auch Bb eigentlich so; dann corrigirt
 in 'रचंत 5) H तचतु'; Bb eigentlich ebenso, dann corrigirt in तचतु; B त चतु
 6) So meine Correctur; H u. Bb औचलिवा; B औचलिवा 7) Die Mss. 'मन्वदेव-
 ह्यन्न 8) So B, ohne Accent; in H u. Bb 'मार्धे 9) So meine Correctur; H u. Bb
 ह्यूर्धते; B ह्यूर्धते

ऽवाङ्मिनोति' नितानरत्वा मास्तो निहन्ति' मनो वै नितानः'
 प्राणा मास्ता' मिषावरुणी भ्रुवेण धर्मयेति' मिषमेवैनां दाधार'
 वरुणः कल्पयति' विधृत्यै च खलु वा एषां प्रजानां कूप्यै च मीयते'
 मिषावरुणी वै देवानां धर्मधारयौ' 'देव' वा एतच्चममदीधरता'
 5 यदौदुषरी' ब्रह्मवनिं त्वा क्षत्रवनिं पर्युहामीत्याशीरेवैषा' ब्रह्म ह॥ह
 क्षत्रं ह॥हेत्यांशिव' एवैष' परियहो' घृतेन छावापृषिवी आपृयेति'
 घृतेनैव छावापृषिवी ष्युनच्युंदर' वै संदा' ऊर्गुदुषरो' यदौदुषर्युजे'
 वा एतन्मध्यत आत्मनो धत्ते प्रजानां च' प्रजापतेर्वा एतदुदर'
 यत्सदः' प्राजापत्य उग्राता' तस्मादुग्रातान्वाभते' यजमानो वा' औ-
 दुषरी वर्षिष्ठा काश्या' वर्ष्येन' समानानां गमयति' विश्वजनस्य
 10 छायासी'ति छदिराभनिदधाति' गोषान्नोषाङ्गि प्रसर्पेन्च्युंदर' वै संदो'
 यदन्येनान्येन संमिनोति' तस्मादुदरमन्येनान्येनामेन' संतत' उदर' वै
 संदो' यदनूचीनं मिनुयात्पराचीनं जग्धमतीयादेष' यस्त्रिषीनं मि-
 नोति' तस्माज्जग्ध' सर्वाण्यङ्गान्यनुवेति' प्रजा वा एतत्समीचीन
 मिनोति' समीचीरेन प्रजा अभिसमावर्तते' स०यात् इव स' भवति'
 15 समान' सांकाशिनं' कार्यु' समानां इहीमे प्राणा' यं द्विषात्त-
 स्यात्प्राणा मिनुयात्प्राणानस्य मोहयति' प्रमायुको भवति' यदि का-
 मयेत' वर्षेत्यर्जुन्या इति' नोचैः संदो' मिनुयाद्' वृष्टिमेव नियच्छति'

1) So meine Vermuthung; die Mss. schreiben धर्मधारयी; cf. Pā. ३, १, १८८.
 २) So B, aber ohne Accent; H u. Bb देव' ३) So H u. Bb; in B चरी ४) So
 corrigirt; die Mss. च०चैष' ५) So corrigirt; die Mss. एवैष ६) So die Mss.
 ७) So B, ohne Accent; H u. Bb चानिच; dürfte hierin das von einigen Gramma-
 tikon überlieferte चने oder चान „Krankheit“ stecken? ८) So corrigirt; die Mss.
 चरचन; vgl. das Folgende. ९) So corrigirt; die Mss. च १०) So H u. Bb; in B
 वावाङ्मिनं. ११) B कामयते १२) Von hier bis zum folgenden सहो in H u. Bb
 fehlend; die Accente mussten daher ergänzt werden.

यदि कामयेत^१ न वर्षेत्पर्जन्या इत्युच्यते^२ स दो मिनुयाद् वृष्टिमेवापा-
यहीबवच्छदिरमिष्टोमे स्यात्तेजसा चिवृता संमितं पञ्चदशछदि-
रुच्यते^३ पञ्चदशेन वज्रेण संमितं सप्तदशछदिरतिराचे सप्तदशो वै
प्रजापतिः प्राजापत्या राचिरानुष्टुभी यज्ञकृतूनामेवैषा व्यावृत्तिः प्रा-
चीनवश^४ हविर्धानं मिनोत्पूर्व्वा हि द्यौः प्राचीनवशमापीधर्म-^५
र्ध्वं इत्यन्तरिक्षं तिरश्चीनवश^६ सदस्तिरश्चीं इहीय^७ यजुषा हवि-
र्धानं मिनोति निरुक्ता हि द्यौः यजुषा सदो निरुक्ता इहीयमंयजुषा-
योधर्मनिरुक्तमिव इत्यन्तरिक्षमर्धमापीधस्यान्तर्वेदि मिनोत्पूर्व्वा ब-
हिर्वे^८ इधर्मं इत्यन्तरिक्षस्यास्मिन्नो^९ उके^{१०} ऽधर्ममुष्मिन् ॥ ९ ॥

Vgl. 1, 2, 11. — TS 6, 2, 11 (uparavāh); Kāth. 25, 10; Kap. 40, 3.

सुवाङ्भाङ्कारे^१ बम्भारा इत्येते वै देवानां सोमरक्षय एतेभ्यो^{१०}
वा अधि कृत्वा^२सि सोममाहर^३स्ते सोमपीथेन व्यार्धत^४ त एतानि
द्वितीयानि नामान्यधत्तमङ्गलेच्छायि^५ सोमपीथो^६ ना उपनमादिति^७
तस्मादेते द्विनामानस्ते वा अन्वाय^८स्ते न प्राप्नुव^९स्तस्मादेते ऽतिहाय
वषट्क्रियन्ते^{१०} न हि प्राप्नुव^{११}स्तेषां वा एष लोको यावदभि न्यु-
प्यते^{१२} तद्यो ऽविद्वानाक्रामत्यार्त्तिमार्द्धत्यर्थं य एव^{१३} विद्वानाक्रामति न^{१४}
सद^{१५} इत्यामार्त्तिमार्द्धति^{१६} तेषां वा एष भागो यद्वाघार्यन्ते^{१७} त एवा-
सै^{१८} तेनाभूरीराः प्रीता भवन्ति यज्ञमुखं वै पवमानो यत्पवमाने

1) So meine Correctur; die einzige Hdschr., in welcher sich diese Partie findet, B, liest: इति ऋषिः ऋषिः cf. Kāth. 25, 10 यदि कामयेत न वर्षे-
दित्युच्यते इति ऋषिर्विद्यन्ती भवति 2) So B, ohne Accent.; in H u. Bb *इत्युच्यते
3) B *तरिषे 4) So corrigirt; in den Mss. तिरश्ची ohne Accent. 5) Die ३ vor
इत्युच्यते fehlt in den Mss. 6) So corrigirt; die Mss. सुवाङ् भाङ्कारे; s. 1, 2, 5; 3, 7, 7.
7) Mir ganz unverständlich; so Bb; in H *धत्तमंगलेच्छायि; B धत्तमंगलेच्छायि 8) So
corrigirt; die Mss. सोमपीथो 9) So B, ohne Accent.; H u. Bb उपनमा 10) So
corrigirt; die Mss. ऋषिः 11) H u. Bb एवासी

स्तुते ३मयो विहियन्ते यज्ञमुखादेवाधिविहियन्ते' जम्भो वै नामा-
 सुरं आसीत्सं यज्ञमगिरत्सं' आमीध्रं न प्राप्नोत्समापीध्रात्पुनर्य्वृह-
 देतं वै' जीवं' तस्मादापीध्राद्विहियन्ते' दक्षिणतो वै देवान्सुरा यज्ञ-
 मजयत्सं उदञ्चा आमीध्रं समातिष्ठत्समापीध्रात्पुनरभ्युजयन्तेतथा'
 5 अनभिजितं' तस्मादापीध्राद्विहियन्त' एतत्प्रति वै देवान्सुरा यज्ञ-
 मजयत्सं' आमीध्रादधि बहिष्पवमानेन' यज्ञमभिजित्यापीनाधाय'
 बर्हिस्तृणत' पराजिज्ञाना वा एतत्सर्पन्ति यज्ञबहिष्पवमाने' स्तो-
 थन्तः सर्पन्ति' यज्ञबहिष्पवमाने' स्तुतं आह' ॥ अयोदशीन्विहर' बर्हिः
 स्तृणति ॥ इत्यापीध्राद्वा एतदधि बहिष्पवमानेन यज्ञमभिजित्यापी-
 10 नाधाय बर्हिः स्तृणते' ऽथ वा एतर्हि यज्ञो यथास्तुत' स्तोच' यथैव
 यज्ञस्तदभिपर्यावृत्य जुहोति' शुक्रवती वै पूर्वं सवने' अशुक्रं तृतीयं
 सवने' यज्योतिष्मतीस्तृतीयसवने' व्याधारयन्ति तेन तृतीयसवने'
 शुक्रवत्सं' वात्सरो वा अग्निष्टोमस्सं' वा एतास्तद्वो यद्विध्यास्ता'
 वा अस्यैतत्समुद्धर्षयित्वा' ज्योतिष्मतीः कृत्वाग्निष्टोमेन स्तुवते' स'
 15 वात्सरो वा अग्निष्टोमो' द्वादश मासाः स' वात्सरो' यत्प्राचीराहुतयो
 हूयन्ते' प्रत्यञ्चो विध्याया' व्याधारयन्ते स' वात्सरोस्य विधृत्या' उभयतो
 वै देवान्सुराः परीयन्ता' आसंपुरस्तादन्वे' पश्चादन्वे' यत्प्राचीराहुतयो
 हूयन्ते वै पुरस्तादास' स्तो' स्तेनापानुदन्ते' यत्प्रत्यञ्चो विध्याया व्या-

1) So corrigirt; die Mss. चध्रमंभिरत् 2) So ist wohl die Schreibung der Mss. zu bessern; H u. Bb तमापीध्रांपुरमर्षवदे; B तमापीध्रापुरमर्षवदे 3) Die Mss. तमापीध्रात् 4) Die Mss. schreiben बहिः पव 5) In den Mss. 'मभिजित्वा' ohne Accent. 6) Die Mss. बहिः पवमाने 7) Die Mss. बहिः पवमाने 8) So corrigirt; in den Mss. चाह ohne Accent. 9) So corrigirt; B यज्योतिष्मतिस्तृतीयसवने; H यज्योतिष्मतिस्तृतीयसवने; B यज्योतिष्मतिस्तृतीयसवने 10) So corrigirt; H u. Bb यद्विध्या; deagl. B, ohne Accent. 11) Die Mss. betonen समुद्धर्षयित्वा 12) B हर्षति 13) So corrigirt; die Mss. विध्या 14) So B, ohne Accent; in H u. Bb परीयन्ता

घार्यन्ते^१ ये पञ्चादास^२ स्तेनापानुदन्त^३ तद्भ्रातृष्यस्य वा एष वि-
नोदो^४ ऽध्वर्युणा वै यज्ञो विधृत^५ इदमिव वा एतद्यज्ञस्य यद्विष्ण्या^६
यदध्वर्युः प्रत्यङ् धिष्यानतीयात्प्राणात्संकरेत^७ प्रमायुक्तः स्याद्यज्ञाती-
याद्यज्ञपरुष्यतीयादिन्द्रीमनुब्रूयादिन्द्रं^८ हि संदः^९ स्वयैवेनहेवतयोपच-
रत्यात्मनो^{१०} ऽहिंसायै^{११} प्राचीनं^{१२} वै धिष्येभ्यो ऽध्वर्योर्लोको^{१३} यद-
ध्वर्युः प्रत्यङ् धिष्यानतीयादन्यजनंतास्य क्षेपमभ्यारोहृका^{१४} स्या-
३न्यन्य^{१५} उषन्ते^{१६} नान्ये^{१७} तदेषां मिथुनं प्रजायै^{१८} निरुक्ता अन्ये^{१९} ऽनि-
रुक्ता^{२०} अन्ये^{२१} ये निरुक्ताऽस्ते ऽस्यै लोकाय^{२२} ये ऽनिरुक्ताऽस्ते ऽमुष्मै
क्षयाय^{२३} यथा वा इदं मेखला पर्यस्यते मेध्यस्य चामेध्यस्य च विधृत्या^{२४}
एवं^{२५} वा एते न्युपान्ते यज्ञस्य विधृत्यै^{२६} यत्प्राचीनं धिष्येभ्यस्तद्देवा-
ना^{२७} यत्प्रतीचीनं तन्मनुष्याणां^{२८} तस्मात्सोमं पिबते^{२९} प्राञ्चो धिष्यया
नातिसृपे^{३०} जनं^{३१} ह्येति^{३२} देवलोकमभ्यारोहति^{३३} चात्वालाद्विहियन्त^{३४} एष
वा अग्नीनां^{३५} योनिः^{३६} स्वादेव योनेर्विहियन्ते^{३७} ऽस्कात्वाय^{३८} तेषां
वा एतदध्ववायनं^{३९} चोदयनं च^{४०} यदन्तरा चात्वालं चायीध्रं चैतद्वै
यज्ञस्य तीर्थं^{४१} तस्मादेतेन संचरति^{४२} तेन यो ऽविद्वानसंचरत्यार्तिमाह्वे-
त्येष^{४३} य एव^{४४} विद्वानसंचरति^{४५} न सदऽस्यामार्तिमाह्वेति ॥ १० ॥

Vgl. TS 6, 8, 1 (dhishniy&h); K&th. 26, 1; Kap. S. 40, 4.

॥ इत्युपरिकारोऽहं असुराणां नाम अष्टमः प्रपाठकः समाप्तः ॥

1) In den Mss. °दास ohne Accent. 2) So corrigirt; in Bb ohne Accent; in H विनोदो 3) So B, ohne Accent; Bb चविष्ण्या; H चविष्णा 4) H u. Bb चि-
ष्यात् 5) B देवतवापचर 6) So B, ohne Accent; in H u. Bb चचन 7) Die
Mss. schreiben चाऽऽनन्व 8) H u. Bb उषन्ति 9) Die Mss. schreiben वाधि 10) Die
Mss. betonen प्रजायै 11) Die Mss. betonen पिबता 12) H u. Bb पिबत 13) So
corrigirt; die Mss. दोने विहियन्ते 14) So corrigirt; die Mss. °वाद्य 15) So Bb;
in H विद्वांसच; desgl. B, ohne Accent. 16) So corrigirt; d. Mss. विद्वांसच; s.
Binl. z. I. Th. p. XLIII. 17) So corrigirt; in Bb fehlt das इति; in H u. B इति उपरि

यज्ञो वा एष संक्रामन्नेति प्रायणीयादध्यातिथ्यर्मातिथ्यादध्युपसदः
 सं उपसंघ्नो^१ ऽधि प्राङ् प्रणीयते^२ यदगृहीत्वाज्यानि प्रणयेयुरपघ्नीत
 यजमानमथ यदगृहीत्वाज्यानि प्रणयन्ति यज्ञ^३ वा एतद्वजमानो ऽन्वा-
 रभते^४ प्राञ्चः सोमेन प्रयन्ति^५ प्राची पत्नी पूर्वमपिमभ्युदैति^६ सोमेन
 वा एतद्राज्ञाभिजयन्तो यन्ति^७ यस्य^८ वै मनुष्यराजो गृहमागच्छति
 5 तस्य वै तर्हि तदैश्वर्ये^९ यदा वै सं ततः स्मर्यते^{१०} ऽथ तेषां तत्पुनर्भवति
 तस्मादाहुरपिप्रता इत्यपि श्लेषां तस्मिन्वत^{११} सोमो वा एतद्राजा
 गृहं प्राप^{१२} तस्य वै तर्हि तदैश्वर्ये^{१३} यदा वै सं ततः प्रच्यवते^{१४} ऽथ सं
 तत्संभ्यो विसृजते^{१५} तद्विसर्जनाना^{१६} वैसर्जनत्वं^{१७} त्वं सोम तनुकृद्वा
 इति^{१८} यदेव तनुकृतं^{१९} चान्यकृतं^{२०} चैनस्तदेतेनावयजति^{२१} द्वाभ्यां गाहंपत्वे
 10 जुहोति^{२२} द्विपाद्वजमानः प्रतिष्ठित्या^{२३} आप्तेष्यापीध्रे^{२४} ऽन्तरिक्षमेव प्रा-
 प्त्यान्यदेव रूपमकवैष्णव्या^{२५} हविर्धाने^{२६} ऽद् एवं प्राप^{२७} विष्णुर्वै यज्ञो^{२८}
 विष्णुमेव यज्ञमकरं सुरा^{२९} वा एतं देवानामादित्सन्त^{३०} तं देवा अमुं कृ-
 त्वामुं लोकमहरन्त्यदमुमत्या जुहोत्यमुमेवैनं कृत्वामुं लोकं हरन्ति^{३१}
 सर्वेभ्यो वा एष भूतेभ्या आह्रियते^{३२} यत्सोम्या जुहोति मनुष्येभ्यस्ते-
 15 नाह्रियते^{३३} यदमुमत्या पितृभ्यस्तेन^{३४} यदापेय्या देवेभ्यस्तेन^{३५} यद्वैष्णव्या
 यज्ञाय तेन^{३६} सर्वा वा एतत्प्रजा वरुणो गृह्णाति^{३७} यत्सोम्या जुहोति

1) So corrigirt; die Mes. उपसंघ्नो 2) So H u. Bb; in B मभ्युदैत (doch reicht das Zeichen des ए im Ms. innormal bis an den oberen Theil des च hinüber). 3, B यज्ञी 4) So schreiben hier alle vorliegenden Mes. (nur ohne Accent); aber 1, 2, 13 hatten die alten Mes. तनुकृद्वा, was wir darüb dort in den Text nehmen mussten; H, Bb u. B lasen auch dort तनु; im Hinblick auf die älteren Mes. für 1, 2, 13 möchte man auch in unserer Stelle तनुकृद्वा lesen; es würde daraus aber wohl die Aenderung des gleich folgenden तनुकृतं in तनुकृतं sich ergeben, was uns hier doch zuweit von den vorliegenden Mes. abführt. 5) So die Mes. 6) So B, ohne Accent; H u. Bb चत्वारिंशत्पद्यः

मनु३था० स्तेन वरुणान्मुञ्चति यदमुमत्या पितृ० स्तेन यदायेव्या दे-
वा० स्तेन यद्वैष्णव्या यज्ञं तेन सर्वा वा एतत्प्रजा वरुणान्मुञ्चत्यग्नि-
ना वै मुखेन देवा इमाँल्लोकानभ्युजनयन्गार्हपत्येनासुँ लोकमाँपीधे-
णान्तरिक्षमाँहवनीयेनासुँ लोकं तस्मान्नेधा अयंया आधीयन्त एषां
लोकानामभिजित्या इन्द्रापी वा अपरा अमी अग्निरपरा इन्द्रः पूर्वः 5
प्रजापतिराहवनीयस्तस्मादेष्ट उपोमे साद्यता उन्नरो हि पिता पु-
चाँदुन्नरो भ्रातृव्यान्नवति य एवं वेदाँयेण प्रणयेन्नतश्चीः श्रिय एवं
परिगृहीत्वै सौम्यो वै ब्राह्मणो देवतया स्वयैव देवतया प्रजा वै
पशवो ऽशवो रुद्र आहवनीयो यदयेण प्रणयेदुद्रायास्य पशूनपि-
दव्यामेषादेव प्राङ् प्रणीयः पशूनां गोपीथायो उर्वन्तरिक्षं उवी- 10
हीत्यन्तरिक्षदेवउत्यो वा एष एतर्हि प्रच्युत इतो ऽप्राप्तो ऽमुषाँदि-
त्याः सदा आसीदेत्यादित्यो वै यज्ञो ऽदितिः सोमस्य योनिः स्व
एवैन योनौ दधाति देव सवितरेष ते सोमा इति मनुष्येषु वा एष
पुराभूदेवेभ्य एवैन संप्रादादेतँच्च देव सोम देवानुपावृता इति
देवो उद्येष देवानुपावर्तेत इदमहँ मनुष्यान्सहँ रायँस्योषेण प्रजया 15
चोपावर्तेता इत्याशेषमेवाशास्ते नमो देवेभ्यः स्वधा पितृभ्या इति
नमस्कारो देवानाँ स्वधाकारः पितृणाँ निर्वरुणस्य पाशादमुक्षीति
वरुणपाशादेव निर्मुच्यत आत्मनो ऽहिँसायै स्वरभिव्यूकशमिति
यज्ञो वै स्वर्यँल्लमेवाभिविपश्यति ज्योतिर्वैश्वानरमित्यँसौ वा आ-
दित्यो ज्योतिर्वैश्वानरमँपिना वा एष तन्वृ विपरिधत्ते यो दीक्षते 20

1) H u. Bb so, oder उपोमे; B उपोप्तो 2) So corr.; die Mss. इतो प्राप्तो! Kap. S.
40, 6 प्रच्युतमितो प्राप्त सदस्त्वं सोमिति; s. 8, 9, 7 u. 8, 10, 1; 3, 7, 8. 3) B ०पावृति 4) B
०वाँस्य; H u. Bb वाँ स्य 5) H प्रवाँवा; Bb प्रवाँवा; deagl. B, ohne Accent.
6) So corrigirt; H स्वरभिव्यूकमिति; Bb स्वरभिव्यूकमिति; deagl. B, ohne Accent.

ऽमी रुद्रो' यदग्निना पुनर्यथायथं तदन्वं नं विपरिदधीत रुद्र एन-
मभिमानुकः स्याद्यदाहोमे व्रतपते यां तव तनूर्मेव्यभूदेवा' सा त्वय्ये
व्रतपते यां मम तनूर्मेव्यभूदिय' सां मयीत्यग्निना वा एतत्पुनर्यथा-
यथं तन्वृ' विपरिधत्त आत्मनो ऽहि'सायै ॥ १ ॥

Vgl. 1, 2, 13. — TS 6, 8, 2 (agnishomaprāṇayanam); Kāth. 26, 2; Kap. 8, 40, 6.

- 5 नं यूपमच्छेयता' होत३थ्यं' न हि दीक्षितस्याग्नौ जुहति' वैष्णवी-
मनूष्याच्छेत्यो' वैष्णवो हि यूपस्तदाहुर्होतव्यमेव' परस्येव जुहोत्याय- 1
तना इति' तच्च सूक्ष्मं' यूपस्यैवान्ते ऽग्निं मथित्वाथ होत३थ्यं' तस्मिन्-
दुभयमकर्जुहोत्याह' नं दीक्षितस्याग्नौ जुहोत्येत्यन्यानगा' नान्यानुपा-
गामित्येती' इहान्यानेति' नान्यानुपैत्येकीक्' त्वा परेभ्यः परो ऽबरेभ्यो
10 ऽविदमित्येवो' ग्येन' परेभ्यः परो ऽबरेभ्यो विन्दति' तं त्वा जुषामहे
देवयज्याया इत्येत्' ३शेषं' जुषते' जुष्ट' विष्णवा इति' यज्ञायैवैनं
जुष्ट' विष्णवे ऽर्कविष्णवे त्वे'ति' पर्येनक्ति' हविर्भूतमेवैन' वृषत्ये-
षो अभिघृतमेव' य इत्थं' वेत्येवाहुणो' मेधाऽसो ऽपावृत्तो' य'
अजुर्दुर्ध्वंश्लकः स वाचं मेधसुपस्थितो' य अजुरुपरिष्टादुपावनतो'
15 यो ऽधिशाखी' योनिः स' यो वा अस्या अधिजायते स योनिमा-
नियं' हि वनस्पतीना' योनिः' परुषि व्र३थ्यो' 18 यदपरुषि' वृषेद्यथा 1

1) So corrigirt; die Mss. पिबही 2) Die Mss. न्वत्त 3) So corrigirt; die Mss. मर्चभू 4) Die Mss. लक्ष्म 5) So corrigirt; H u. Bb मच्छेयते; deagl. B, ohne Accent; Kāth. 26, 3 न दीक्षितेन होतव्यं. 6) So corrigirt; B इत्थं; H u. Bb इत्थे 7) So die Mss. 8) Die Mss. मनात्ता 9) So die Mss. 10) So corrigirt; die Mss. नावांसु 11) Die Mss. वीक् ह्येव 12) Die ३ fehlt in den Mss. 13) So corrigirt. H u. Bb त्वति; B त्विति 14) In den Mss. wie es scheint इत्' वेत्' geschrieben; 15) H u. Bb वाहुवी; B वाहुवी 16) So corrigirt; die Mss. धिशाखा 17) So corrigirt; die Mss. betonen योनिः स 18) Die Mss. व्र३थ्यो 19) H u. Bb पुरुषि

परुषवकृत्तमेव^१ स्यादंनक्षसङ्ग^२ स्याणुहञ्जिष्यो^३ यदक्षसङ्ग^४ स्या-
 णुमुञ्जिष्येहञ्जो भूत्वा यजमानस्य पशून्प्रतिहन्यात्पञ्चारलिः कार्युः^५
 पङ्क्त्या संमितः षडरलिः कार्युः ऋतुभिः संमितः सप्तरलिः
 कार्युः सप्तपदया शक्या संमितो ऽष्टारलिः कार्युः गायत्र्या संमितो^६
 नवारलिः काश्यपेऽज्ञेजसा चिवृता संमितो दशरलिः कार्युः विराजा^७
 संमिता एकादशरलिः कार्युः चिष्टुभा संमितो द्वादशरलिः का-
 श्यो जगत्या संमितस्त्रयोदशरलिः कार्युस्त्रयोदशेन प्रजापतिना
 संमितः पञ्चदशरलिः कार्युः पञ्चदशेन वज्रेण संमितः सप्तदशर-
 लिः कार्युः सप्तदशेन प्रजापतिना संमिता एकविंशत्यरलिः कार्युः^८
 एकविंशतेन संमितस्त्रयोविंशत्यरलिः कार्युस्त्रयोविंशतेन संमितः^९
 पञ्चविंशत्यरलिः कार्युः पञ्चविंशतेन संमितः सप्तविंशत्यरलिः
 कार्युस्त्रिंशत्तेन संमिता एकविंशत्यरलिः कार्युः एकविंशतेन संमित-
 स्त्रयस्त्रिंशत्यरलिः कार्युस्त्रयस्त्रिंशतेन संमितो यावान्पुरुष ऊर्ध्वबाहु-
 स्तावान्काश्यो यदि वा यावानृषे तिष्ठन्त्यावान् पुरुष ऊर्ध्वबाहुः
 सैतस्यावमा मांशं ततो वर्षीयान्वर्षीयानेव काश्यो यो बहुशा-
 खो बहुपर्शः सु कार्युः भूष एव भूमान^{१०} इषेभ एतस्य जयाह भू-
 मानमस्य गृह्णाति भूमानमस्य पशवो ऽनूपतिष्ठन्ते ॥ २ ॥

Vgl. 1, 2, 14. — TS 6, 3, 3 (yūpakhaṇḍanam); Kāth. 26, 3 u. 4; Kap. S. 41, 1 u. 2.

औषधे चायस्वैनमित्याह चात्या एव स्वधिते मैत्रिहिंसीरिति^१
 वञ्जो वै स्वधितिर्वैजाहावासा एतदन्तर्दधात्यहिंसायै यो वा एत-
 स्याभिहतस्याये शकलः परापतति तमस्य तेजो ऽन्वपक्रामति^२

1) H *पुर्वचं* 2) Die Mss. *विंशत्यरलिः* 3) Die Mss. मांशच 4) *सायै
in den Mss. ohne Accent.

यत्तं पुनराहरति सतेजस्त्वाय' प्राञ्चं प्रहापयति' मैधमेवैनमनुपर्याव-
 र्तेयति' वज्रो वै यूपस्तंसाद्या इमे लोका नीर्यमाणाश्चिभ्यतीश्वरो
 ३ श्लेषो ऽशान्तो नीर्यमाण' इमांल्लोकान्हि'सितोर्येदाह' दिवमयेष
 मा हि'सीरन्तरिक्षं मध्येन पृथिव्याः संभव भाजं गच्छेति' शमयत्येव'
 5 शान्त एव नीर्यत' एषां लोकानामहि'सायै' सर्वस्य वा एष मिच'
 यो दीक्षितः' सं एतमहि'सीदीश्वरा वनस्पतयो ऽपिधिष्ययं भविता'
 यदाव्रश्चने जुहोति पुनरेवैनं प्रजनयति' तस्मादाव्रश्चनाङ्गुया'सः प्र-
 जायन्ते' पशुना संमितः काश्रयो' दश वै पशोः प्राणा' आत्मैकाद-
 ३ शो' ऽष्टाश्रयो ब्रह्मणी' दशमे' आत्मैकादशस्तथा पशुना संमितो'
 10 ऽष्टाश्रिः कार्यो' गायत्र्या रूपं' गायत्रो हि यूपो' गायत्र्या वै पतन्त्या
 यच' पशो परापतत्ततः पशोः ऽजायत' तस्मात्पशोमय' एतत्स्वलु वै
 पशोस्य सार' यत्स्वदिरस्तंस्मात्स्वादिर' इह वा असा आदिष्य आसी-
 त्तमितो ऽध्यमुं लोकमहर'स्तंघतो' ऽध्यमुं लोकमहर'स्तस्माज्ज्योतिषो
 बिल्वो' ऽजायत' तस्माद्बिल्वो' ब्रह्मवर्चसकामेन कार्यो ब्रह्मवर्चसस्य
 15 संमष्ट्या' अथो ज्योतिषैव तमस्तरतीन्द्रो' वै यतीन्सालावृकेयेभ्यः'¹⁰
 प्रायङ्क्षेष्ठा' वा एष ब्रह्मचारी चमसाध्वर्युरासीदधो'¹¹ ऽयं हरिण-
 स्तस्य यः सोमपीथ आसीत्स स्वजो'¹² ऽभवत्सस्माद्धरिणः'¹³ स्वजं खाद-
 ति' सोमपीथो ह्यस्थैष सं यच चमसं न्यूञ्जत्ततो' रोहितको'¹⁴ ऽजायत'

1) Die Mss. संतेजस्त्वाय 2) B *माद्या 3) B *अथोर्ब्रह्मणी 4) So meine Cor-
 rectur; cf. unten; H आश्रो; desgl. B, ohne Accent; Bb आश्रो 5) So corrigirt;
 die Mss. यचं 6) So corrigirt; H u. Bb संघती; desgl. B, ohne Accent. 7) B वि-
 ल्वो 8) B *द्विल्वो 9) So corrigirt; H u. Bb तमनस्तर'; B तमानस्तर' 10) Die
 Mss. यतीन्सा 11) So corrigirt; die Mss. betonen चमसाध्वर्यु' 12) चासीत् in
 den Mss. ohne Accent; H u. Bb खं स्तस्वजो; desgl. B, ohne Accent. 13) So cor-
 rigirt; die Mss. भवत्सस्मा' 14) Die Mss. न्यूञ्जत् 15) So die Mss.

तस्माद्ग्रीहीतकस्तस्माद्ग्रीहीतके रोहितके स्वजः पृथिव्यै त्वान्तरिक्षाय
 ता दिवे त्वेति प्रोक्षत्येषां ३श्लेष लोकानां विधृत्यै मीयन्ते चिः प्रो-
 क्षति चिषत्या हि देवा अथो चिपदयैवैनं गायत्र्या प्रौक्षीष्टञ्जो
 वै यूषो ७८ यवो यद्यवमीभिः प्रोक्षति वज्रेण वा एतदन्नं जयति
 तेजो वै यूष एष खलु वा ओषधीनां तेजो यद्यवस्तस्मादेत ७ शि-
 शिरा ओषधयो ऽनुप्राणन्ति यद्यवमवास्यति तेजसि वा एतत्तेजो
 दधात्यृक्षं वा अमेध्यमापो हविर्वेदवसिञ्चति मेध्यमेवैनत्करोत्यृक्षं
 वा अमेध्यं यदवस्तृणाति मेध्यमेवैनत्करोति तक्षितो वा एष नमो
 यञ्जकमवास्यत्येनपमेवैनमकः स्व एवैनं स्थाने दधात्यवृक्णा एवा-
 भूद् घृतेन द्यावापृथिवी आपुर्येति तेनैव द्यावापृथिवी आपूरयति 10
 यजमानो वा अपिष्टास्तेजो घृतमात्तमविच्छिन्नमनक्ति 10 यजमान-
 मेव 11 तेजसानक्ति देवस्त्वा सविता मध्वानक्तित्येतैश्च देवानां मधु
 यद् घृतं 12 सवितृप्रसूत एवैनं मध्वानक्तीन्द्रस्य चषालमसीत्यैन्द्रं हि
 चषालं सुपिप्ला 13 ओषधीस्कृधीत्योषधीरेव 14 फलं याहयति त-
 स्मादोषधयः शीर्षेफलं गृह्णन्ति दिवमयेणोत्तभानान्तरिक्षं मध्वेना- 15
 पृणं पृथिवीमुपरेण दृहेत्येषां ३श्लेष लोकानां विधृत्यै मीयन्ते ता

- 1) So corrigirt; H u. Bb *ग्रीहीतकस्तस्माद्ग्रीहीतके*; desgl. B, ohne Accent. 2) So die Mss.
 3) Die Mss. पृथिव्यै 4) Die Mss. प्रौक्षी 5) So corrigirt; die Mss. यूषो 6) So
 meine Correctur; die Mss. खलु 7) So vielleicht zu lesen; H u. Bb *वृक्णा*; B etwa
 वृक्णा 8) So meine Correctur; H u. Bb एवाभूद् घृतेन; desgl. B, ohne Accent.
 9) So corrigirt; in B अपिष्टास्तेजो; H u. Bb अपिष्टा तेजो; cf. 3, 9, 4; vgl. aber
 Kâth. 26, 5 घृतेनापिष्टामनक्ति तेजो वै घृतं यजमानो ऽपिष्टास्तेजो वै यजमानं समर्धयतां संतम-
 चति; ähnlich in demselben Capitel noch einmal; ferner Kap. S. 41, 3 तेना-
 पिष्टामनक्ति तेजो वै घृतं यजमानो ऽपिष्टास्तेजो वै यजमानं समर्धयतां संतम-
 चति; ähnlich weiter unten noch einmal. 10) So B, nur ohne Accent (घृतमात्तमचि);
 in H u. Bb घृतमात्तमचि 11) So corrigirt; die Mss. *मेवै 12) So corrigirt;
 H u. Bb चर्दघृतं; desgl. B, ohne Accent. 13) So corrigirt; Bb सुपिप्ला; H
 सुपिप्ला; desgl. B, ohne Accent; Kap. S. 41, 3 सुपिप्ला; Kâth. 26, 5 सुपिप्ला
 14) Die Mss. *धीवृषी

ते धामान्युश्मसि गमध्या' इत्यवदधाति वैष्णव्या' वैष्णवो हि यूपः'
स्वयैव देवतया' विष्णोः कर्माणि पश्यते'ति संकल्पयति संमितत्वाय'
ब्रह्मवनिं त्वा स्रष्टवनिं पर्युहामीत्याशीरेवैषा' ब्रह्म ह०ह स्रष्टं ह०हे-
त्याशिष एवैष' परियज्ञो'ऽपुो ऽनुपरिषिञ्चति धृत्यै ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 2, 14. — TS 6, 3, 3 (yûpakhaṇḍanam); Kâth. 26, 5; Kap. S. 41, 3.

- 5 वञ्जो वै यूपो' यदन्तर्वेदिं मिनुर्यान्निदेहेद्यं बहिर्वेद्यं वरुहः स्यादं-
र्धमन्तर्वेदिं मिनोत्यर्थं बहिर्वेद्यं वरुहो ह भवति' न निर्देहति' नोपर-
स्याविः कर्तवै' यदुपरस्याविः' कुर्याद्वेष्टाः' स्यात्प्रमायुको' यजमानो'
नातिस्थूलः काश्चैः' क्षुधं प्रजा नीयुर्नो' अत्यणुं रुभयमेवान्तरा' य-
ज्ञेन वै देवाः स्वर्गं लोकमाय० स्तु' ऽमन्यन्तानेन वै नो ऽन्ये लोकम-
10 न्वारोक्ष्यन्तीति' तं० यूपेनायोपय० स्तुं क्षुधस्य यूपत्वं० यद्वूपः पुरस्ता-
न्मीयेत' स्वर्गस्य लोकस्यानुकशत्यै' तद्विष्णोः परमं पदमि' ति समुन्मा-
र्ष्टि' स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै' नाभिदग्ने परिष्ययत्पूर्वा औषधया' ऊर्जा
वा एतन्मध्यतं आत्मनो धत्ते प्रजानां च' यदि कामयेत' क्षुधं प्रजा
नीयुर्नित्यं रश्नान्यूपान्मिनुर्यात्क्षुधं प्रजा नियन्ति' यदि कामयेत' व-
15 र्धेत्पर्जन्य' ऊर्जा यजमान० समर्धयेयमिति' परिवीयोर्ध्वामुदूहेद्' वृ-
ष्ट्या एवेमां' न्यूहत्यूर्जा यजमान० समर्धयति' यदि कामयेत' न वर्षे-
त्पर्जन्य' ऊर्जा यजमान० व्यर्धयेयमिति' परिवीयावाचीमवोहेद्' वृ-

1) Die Mss. एवैष 2) So corrigirt; Bb यदुपरस्याविः; H यदुपरः स्याविः; desgl. B, ohne Accent; Kâth. 26, 6 यदाविषपरस्य कुर्यान्नर्तमित्यात् 3) So meine Vermuthung; Bb कुर्याद्वेष्टाः; H कुर्याद्वेष्टाः; B कुर्याद्वेष्टाः; Kâth. 26, 6 नर्तयति; s. die vor. Anm. 4) So corrigirt; die Mss. प्रमायुको 5) So B, nur ohne Accent; in H u. Bb नीयति 6) So corrigirt; die Mss. नीयति 7) So corrigirt; die Mss. एवेमां

छ्यैवेमां न्यूहृत्यूर्जा यजमान० अर्धयति० सर्वदेव३त्यो वै यूपो० यन्नि-
 खातं तत्पितृणा०० यदूर्ध्वं तन्मनुष्याणा०० यच्च रशनां तदोषधीना००
 यदूर्ध्वं० रशनायास्तद्विश्वेषां देवानामिन्द्रस्य० चषाल०० ये वै देवाः
 साध्या यज्ञमत्यमन्यन्त तेषा० वा एतद्यदुपरिष्ठाञ्चषालस्याङ्गुलिमाचं
 कार्यमङ्गुलिमाचं० हि तदया आसीद्यत्ततो वर्षीयः कुर्याद्यज्ञो भूत्वा १
 यजमानस्य पशूनवतिष्ठेदिन्द्रो वै वृचाय वज्रमुदयच्छत्सो ऽवीयत
 तस्य वा एतदनुनद्यै० यञ्चषालं पृथुमाचं कार्यं० पृथुमाचं० हि तदया
 आसीद्यदणिमतो ऽगृह्णात्तस्मादणिमतो० यदिन्द्र उदयच्छत्तस्मादिन्द्र००
 यदि कामयेतान्ये ऽस्य लोकमन्वारोहयेयुरित्येन्यस्य वृक्षस्य स्वरु कुर्या-
 दन्ये ऽस्य लोकमन्वारोहन्ति० यदि कामयेत० प्रजामनुसंतनुयादि०ति 10
 यूपस्य स्वरुं कुर्यात्प्रजामेवानुसंतनोति० यजमानो वा अपिष्ठांस्तेजो
 ऽग्निर्धेदित्थं० वेत्थं० वा मिनुयाद्यजमानं तेजसा अर्धयेदग्निना स-
 दृशं मेतदृष्या यजमानस्य सतेजस्त्वायांवृष्ट ह स वै पुरा संस्थिते
 यज्ञे ऽपौ यूपं प्रास्यति० संभज्य सुचस्ते देवा अमन्यन्त० यज्ञवेशसं-
 मिदं कुर्या इति० त्ते ऽब्रुवन्परिधिभिरेव नः सुचः स्वर्गाकृताः संनु० 15
 स्वरुणा यूपः प्रस्तरेण सदा इति० तेषा० वा एष स्वर्गाकारो० न ह
 स वै पुरा पुरुषं महादेवो हन्ति० तत इदं० रुद्रो ऽन्ववातिष्ठत्ते
 देवा एता० रुद्रस्यावेष्टिमपश्य०स्त्रिः परस्तादनक्ति० चिरवस्तासंतषट्
 षड्वा च्युतव० च्युतुभ्यो वा एतदुद्रमवयजत्याहुतिभाजो० वा च्युतवो
 ऽस्तोमभाजस्तं० एवास्वैहेनाभ्रीष्टाः प्रीता भवन्ति० यद्वृपाञ्जुहोति व- 20

1) H u. Bb ०द्रुक्षा 2) So corrigirt; die Ms. ०दनुषधी 3) So corrigirt; die Ms.
 अपिष्ठां तेषो; vgl. aber oben 3, 9, 3. 4) So corrigirt; die Ms. ०यदित्थं वेत्थं
 5) In B Lücke von ०वचवत्ता bis zum folgenden (चोष) धोभ्यसेन . 6) So corrigirt;
 die Ms. च्युतवो कीमभाजवत्

नस्पतिभ्यस्तेनावयजति यद्रशनाया औषधीभ्यस्तेन यदात्मनो मनु-
 षेभ्यस्तेन यदाह दिवं ते धूमो गच्छन्निति हविर्धानात्तेनान्तरिक्षं
 ज्योतिरित्यापीधात्तेन पृथिवीं भस्म स्वाहेति संदसस्तेन सर्वतो
 वा एतदुद्रमवयजत्या वा एत वनस्पतिभ्यः प्रथ्यावयन्युपयज्य मनु-
 5 ऽथाः प्रयन्ति तत्स्वाया देवताया अन्नधीयते यूपो वै यज्ञस्य
 दुरिष्टमामुञ्चते यद्ब्रूपमुपस्पृशेद्यज्ञस्य दुरिष्टमामुञ्चते तस्माद्ब्रूपो नो-
 पस्पृश्यः शुग्वा एष मीयते सं ईश्वरो ऽशान्त इमांस्त्रिकांश्शुचार्पयि-
 तोर्येष्टेकः स्यात् ॥ एष ते वायो ॥ इति ब्रूयाद्यदि बहवः ॥ एते ते
 वायो ॥ इति ब्रूयाद्वायुगोपा वै वनस्पतयः स्वामिवैभ्यो देवताम-
 10 पिसृजत्येषां लोकानामहिंसायै यथा वै प्रीगं रज्जुभिर्धुत्तमेवमिमं
 लोकां यूपैर्युक्तास्ते एनमार्तिं निनयन्ति यदाह ॥ नमः स्वरुभ्यः ॥
 इति तेभ्य एव नमो ऽकस्त्रे ऽस्मै विजिहते ते ऽस्मै लोकं विन्द-
 न्येते वै देवानामुडयातां अस्मिंस्त्रोके सन्नाः¹⁰ स्वरवो¹¹ ऽभिरोच्चारो
 यांश्च पश्यति ते सन्नां अथ यान्पश्यति ते बृहन्त ऊर्जा यदाह ॥
 15 नमः स्वरुभ्यो बृहद्भ्यो मारुतेभ्यः सन्नान्नावगाम् ॥ इति तानिव प-
 रिवृणुस्तेते वा अमुष्मिंस्त्रोके ऽन्नस्य प्रदातारस्ते ऽस्मा अन्नं प्रयच्छ-
 न्ति ॥ अपश्चाद्घृणं¹² भूयासम् ॥ इत्यपश्चाद्घृणं¹³ भवति ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 2, 14. — TS 6, 3, 4 (sthāpayed yūpam); Kāth. 26, 6; Kap. S. 41, 4.

1) So corrigirt; die Mss. सन्ना 2) So corrigirt; die Mss. चतुर्विधे 3) In
 den Mss. ohne Accent. 4) So corrigirt; in den Mss. मुञ्चते 5) Die Mss. betonen
 चायुवीपा 6) So H; Bb प्रीगं; desgl. B, ohne Accent; wohl in प्रचन zu corri-
 giren. 7) Die Mss. betonen एनमं 8) So corrigirt; die Mss. हवे 9) So die
 Mss., mir unverständlich. 10) So corrigirt; die Mss. सन्ना 11) So corrigirt;
 die Mss. स्वरवो 12) So corrigirt; B अपश्चाद्घृणं; H u. Bb चापश्चाद्घृणं
 13) So meine Correctur; H u. Bb इति पश्चाद्घृणं; desgl. B, ohne Accent.

साध्या वै देवा आसन्नैश्च वै तर्हि नान्याहुतिरासीत्ते देवा अग्निं
मथित्वायां अजुहवुस्ते वै तथैवाहुत्या पशून्सृष्ट्वाथ पशुमालभन्त
यदग्निं मथित्वागौ जुहोति तथा वा एतदाहुत्या पशून्सृष्ट्वाथ पशुमा-
लभन्ते ऽथो पशवो वा एतदालम्बा यद्देवतां जनयन्त्यथो तेज
एवास्मै जनयन्त्येर्जेनिचमसीत्यायतनमिव वा एतत्क्रियते वृषणी 5
स्था इति रेत एवैतद्दधाति न हि तस्य रेतो धीयते यस्यैतौ न भ-
वत उर्वश्यसीति वाग्वा उर्वशी पुह्रवा असीति प्राण एव तं-
न्मिथुनमायुरसीति समनक्ति तस्मिन्नेव मिथुने रेतो दधाति गा-
यत्रमसि चिष्टुबसि जगदसीति छन्दोभिरेवैनं प्रजनयति सावित्रीं
प्रथमामन्वाह प्रसूत्यै सवितृप्रसूता हि प्रजाः प्रजायन्ते ऽथ द्यावा- 10
पृथिवीयामपि हि द्यावापृथिव्योः पशुषु द्यावापृथिवी हि पशवोऽनुप्र-
जायन्ते गायत्रीन्वाह गायत्रीं अक्षयिर्गायत्रीं छन्दां अपरिमिता अ-
न्वाहोपरिमिता अक्षयैस्तदन्वो ऽग्निना वा अनीकेनेन्द्रो वृत्रमहस्तस्य
समासृप्तस्य भीतस्य यत्र व्यार्थत ततो भूद्धो ऽसृज्यत तस्माच्चर्मवती
नानूच्या शुद्धा 10 हि सा रक्षसामनन्ववजयाय परिधयः परिधी- 15
यन्ते यत्समया परिधीन्ग्रहरेत्तदनु रक्षासि यज्ञमवजयेयुरपेण परि-
धयः प्रहत्या रक्षसामनन्ववजयाय कूरमिव वा एतद्यज्ञे क्रियते

1) Die Mss. schreiben पशू बुद्धाच; cf. weiter unten, sowie die Einleitung zum 1. Buch p. XLIII. — Von hier an bis zum folgenden बुद्धाच incl. ist in H u. Bb eine Lücke; die Accente mussten daher ergänzt werden. 2) B, die einzige für diese Stelle vorhandene Handschrift, schreibt पशू बुद्धाच 3) Das Verb in den Mss. ohne Acc. 4) Die Mss. betonen पुह्रवा 5) So corrigirt die Mss. गायत्रीं 6) Dies Wort in den Mss. ohne Accent. 7) So corrigirt; die Mss. द्यायै 8) So corrigirt; H u. Bb भूद्धो; desgl. B, ohne Accent. 9) Die Mss. तस्माच्चर्मवती 10) So B, ohne Accent; in H u. Bb शुद्धा 11) So corrigirt; die Mss. न्ववजया 12) So die Mss. 13) So meine Correctur; die Mss. परिधीन्ग्रहरी; s. übrighens Whitney, Ind. Gramm. § 1212, a. 14) Die Mss. कीचते

यदप्रां अग्निं जुहति 'यदाह' भवतं नः संमनसौ समोकसौ सचेतसा
 अरेपसा इति 'शमयत्येव' शान्तं एवं प्रंहियते यंजमानस्याहिंसायै
 सुवैणाभिजुहोति 'संजग्मानाभ्यामेवाभ्यां भागधेयमपिदधाति' यः
 कूटो वा कणो वा काणो वा शुष्को वा वर्तत' तस्य यातयामा' सं
 5 यो ऽपन्नदम्भलं तत्पशूनामाग्नेयः' पशुरग्निष्टोमं आलभ्य 'आग्नेयो ह्य-
 ग्निष्टोम' ऐन्द्रायः पशुरुक्थ्यु' आलभ्य 'ऐन्द्रायानि ३द्युक्थ्यान्वैन्द्रो'
 वृष्णिः षोडशिन्यालभ्य' ऐन्द्रो वै वृष्णिरैन्द्रः षोडशी' सारस्वती मेधु-
 तिराचं आलभ्या' वाग्वै सरस्वती' वागनुष्टुबांनुष्टुभी राषिर्यज्ञक्रानू-
 नाभैवैषां ध्यावृष्टिर्यथा वै मास्यो ऽविचितो जनमवधूनुत' एवं वा
 10 एते प्रजायमाना जनमवधुन्वते' यस्त्वा एतानेव' वेदं तमेतेनावधु-
 न्वते' कथं संवनानि पशुमन्ति वेदंति पृष्ठेद्यं पया प्रातःसवने
 चरन्ति तेन प्रातःसवने पशुमद्यं पुरोडाशैर्मध्यंदिने' सवने तेन मा-
 ध्यंदिने संवनं पशुमद्यं दक्षैस्तृतीयसधने तेन तृतीयसवने पशुमंक्रियता
 तत्पशोश्चरन्ति यद्यं पया चरन्ति 'क्रियता' तद्यत्पुरोडाशैः 'क्रियता' तद्यद्व-
 15 दानै' रूपेण तत्पशोश्चरन्ति यद्यं पया चरन्त्यात्मना तद्यत्पुरोडाशैः 'शरीरेण
 तद्यद्वदानैः' कस्यै पशुः प्रत्यङ् नियुज्यता' उदङ् प्रणीयते' दक्षिणत उ-
 पसाद्यते' प्राङ् हूयता' इति पृष्ठेद्यं प्रत्यङ् नियुज्यत इमां तेन दिशमभिज-
 यति' यद्यदक्षिणत उपसाद्यत इमां तेन यत्प्राङ् हूयत इमां तेन यदुदङ् प्र-
 णीयते मनुष्यलोके तेनाभिजयति' यद्यदक्षिणत उपसाद्यते पितृलोके तेन
 यत्प्राङ् हूयते देवलोके तेन यदाहुत्या ऊर्ध्वो धूम उदयते स्वर्गे तेन¹⁰

1) Die Mss. वावर्तत 2) So corrigirt; H u. Bb तत्पशुनामः; desgl. B, ohne
 Accent. 3) So corrigirt; H u. Bb •दक्षु; B •दक्ष 4) So corrigirt; die Mss.
 •वृष्णो 5) So meine Correctur; die Mss. षोडशीव 6) H u. Bb •वाग्धुन्वते
 7) Die Mss. •वृष्टिर्वा 8) In den Mss. ohne Accentbezeichnung. 9) So corrigirt;
 die Mss. वीचता 10) In den Mss. ohne Accent.

लोकं' यदिदोपहृतं प्रत्यङ् हरन्तीमं तेन लोकं' सर्वा वा इमा दिशः
पशुयाञ्ज्यभिजयति सर्वाँल्लोकाँसर्वा' एवास्येमा दिशो ऽभिजिता
भवन्ति सर्वे लोकाः ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 2, 7. — TS 6, 3, 5 (vahnim mathnāti); Kāth. 26, 7 u. 8; Kap. S. 41, 5.

अथेता आप्रियः प्रजापतिः प्रजाः सृष्ट्वा रिरिचान्ते' ऽमन्यत' सं
एता आप्रीरपश्यन्ताँभिरात्मानमाप्रीणीत' यज्ञो वै प्रजापतिर्यै- 5
देता आप्रियो भवन्ति यज्ञमेवैताँभिर्यजमाना आप्रीणीते' वपया
वै पशोर्देवाः प्रातःसवने स्वर्गं लोकमायन्यं वपया प्रातःसवने चर-
न्ति वपया वा एतत्पशोर्यजमानः प्रातःसवने स्वर्गं लोकमेति' ते
वै स्वर्गन्तो ऽस्थानि शरीराण्यधून्वत' यदङ्गैस्तृतीयसवने चरन्त्येसाँ
शीरीणाँ निष्क्रीत्यै' पशुं लपयन्ति' यदेवास्याभिनिषसु' शमलम- 10
मेधं तञ्जुन्वन्ति' पशुमुपाकृत्यापि मन्यन्ति पशूनामवरुष्टौ द्वौ वै
वज्री' घोऽरो ऽन्यो' शिऽवो ऽन्यो' यः शुष्कः सं घोरो' य आर्द्रः सं
शिवो' वज्रेण खलु वै वीर्यं क्रियते' वज्रं वा एतदादत्ते वीर्याये' वै
तेतीधं' एवैनमुपाविरसीत्युप ऽखेधो ऽवत्युपो देवान्देवीर्विशः प्रागु-
रित्येता वै देवीर्विशो यत्पशवो' बृहय उशिजा इत्येते वै बृहय उ- 15
शिजा यद्विजय धिष्याथाच' बृहस्यते धारया वसूनीति' ब्रह्म वै बृहस्प-
तिर्ब्रह्मैवैना' यद्वति' हृष्या ते स्वदन्ति' स्वदितमेवैनमालभते' देव
त्वद्वेषु रया' इति' त्वरा हि रूपाणि विकरोति' रेवतीरमेध्यमिति''

1) Die Mss. 'जाँ सर्वा'; s. Einl. z. 1. Buch, p. XLIII. 2) Die Mss. schreiben
चत्वारो 3) So B; in H 'मेति betont. 4) So die Mss. 5) So die Mss.; cf.
शिरा 6) Die Mss. निःक्रीत्यै 7) So corrigirt; H u. Bb 'निषसु'; B 'निषसा'
8) Die Mss. वीर्यते 9) So meine Vermuthung; die Mss. तैतीषु (sic). 10) Die
Mss. schwanken; H u. Bb 'जमाँवते'; B 'जवते 11) S. 1, 2, 15. 12) So cor-
rigirt; die Mss.; 'रेवतीरमेध्यमिति'

पशवो वै रेवती^१ यज्ञत्वेवैनां^२ देवस्य त्वा सवितुः प्रसव इति^३ सवितृ-
 प्रसूत एवैनामादत्ते^४ ऽश्विनोर्बाहुभ्यामित्यश्विनौ^५ वै देवानामध्वर्युः^६
 पूष्यो हस्ताभ्यामिति देवताभिरेव^७ हौ वै पाशी^८ घोऽरो ऽन्यः^९ शिऽवो
 ऽन्यो^{१०} यो यज्ञियः स घोरो^{१०} यो ऽयज्ञियः स शिव^{१०} चतस्य त्वा देव-
 5 हविः पाशेनेति^{१०} य एव यज्ञियः पाशस्तेनैनमालभते^{१०} प्रतिमुञ्चामी-
 त्यमि हि मनुऽथा दधत्यमुषै त्वा जुष्टमिति^{१०} यस्या एव देवतायै
 पशुरालभ्यते तस्या एनं जुष्टमकर्षी^{१०} मानुषा इति^{१०} मनुऽथा हि धार-
 यन्ति^{१०} ऋध्नो^{१०} वा एषो ऽमेधो^{१०} यत्पशुं नियुनक्तुभा एवैनौ^{१०} मेधौ
 करोति^{१०} प्रत्यञ्च^{१०} नियुनक्ति^{१०} प्रत्यञ्चो हि पशवो मेधमुपतिष्ठन्ते^{१०} प्रा-
 10 णेषु वा एतस्य देवता उपस्थिता यत्पशुं नियुनक्ति^{१०} प्रतीचीरेवासै
 देवता नियुनक्तं^{१०} इस्त्वौषधीभ्या इत्यंशो^{१०} ऽश्वेष ओषधीभ्यो जुष्टं^{१०} प्रो-
 क्षामीति^{१०} यस्या एव देवतायै पशुरालभ्यते तस्या एनं जुष्टमकरं
 त्वा माता मन्यतामनु पितेत्यनुमत एवैनं माषा पिषा भाषा^{१०} संस्था-
 लभते^{१०} ऽनुमानावह देवान्देवायते यजमानायते^{१०} देवताभ्य एवैनं
 15 निर्दिशत्यपां^{१०} पेरुरसीत्यपां^{१०} ऽश्वेषं पेरुः^{१०} स्वात्तं^{१०} संवविरापो देवीः
 स्वदन्विति^{१०} स्वदितमेवैनमालभते^{१०} ऽथ यदुप गृह्णात्युप च सिञ्चति
 सर्वत एवैनं मेधेन संमर्धयति^{१०} सं ते वायुर्वातेन गच्छतामिति^{१०} वातमे-
 वास्य प्राणमन्ववार्हति^{१०} सं^{१०} यजचैरङ्गानीति^{१०} यज्ञियमेवैनमकः^{१०} सं^{१०}

1) Die Mss. °विनो 2) So die Mss.; cf. oben 3, 8, 8; TS 6, 3, 6, 3. 3) Dies
 Wort in den Mss. ohne Accent. 4) So corrigirt; die Mss. एवैनो 5) So H u. B;
 in B प्रोक्षी हि पशवो मेध यत्पशुं नियुनक्तुभा एवैमुपतिष्ठते; cf. Kap. 41, 6 पुरसाह
 पशवो मेधमुपतिष्ठते 6) So corrigirt; H u. Bb इतिश्वी; desgl. B, ohne Accent.
 7) In den Mss. ist जुष्टं ohne Accent. 8) In den Mss. भाषा ohne Accent. 9) In
 den Mss. fehlt die ३. 10) In den Mss. स्वदं betont; cf. aber 1, 2, 15.

यज्ञपतिराशिवेति' यजमानमेव यज्ञस्याशिषा समर्धयति' शिरो' वा
 आघारं' आत्मा हविर्वैदाघारमाघार्यं' पशुना समनक्त्यात्मन्वा' एत-
 जिश्रो यज्ञस्य प्रतिदधाति' वज्रो वै स्वरुर्वज्रः स्वधितिर्यत्स्वधिति-
 नानक्ति वज्रेणैवैन' सृणुते' याक्ता' तथा शृतस्यावद्यति' हविर्भूता
 वा एषा' हविषैव हविषो ऽवद्यति ॥ ६ ॥

5

Vgl. 1, 2, 15. — TS 6, 3, 6 (niyunakti paçum) u. 7, 2—4 (āghârâu); Kâth. 26, 8;
 Kap. S. 41, 6 u. 7.

अग्निना वै मुखेन देवा इमाँल्लोकानभ्युजयन्त्यैत्यग्निं करोत्यग्निना
 वा एतन्मुखेन यजमान इमाँल्लोकानभिजयति' रक्षा'सि वा एतं जि-
 घा'सन्ति' यत्पर्येयं करोति' रक्षसामपहन्ये' चिः पर्येयं करोति'
 चयो वा इमे लोका' एभ्यो वा एतँल्लोकैभ्यो' यज्ञाद्रक्षा'स्यपहन्ति'
 चात्वालमपि पर्येयिषा वा अग्निना' योनिः' स्कन्दति वा एतञ्चवि- 10
 र्येद्विष्णोतति यद्विलिप्यते' ऽग्निर्वै सर्वा देवता' अत्र वै सापि देवता
 यस्या आलभ्यते' यत्पर्येयं करोति तामेवैनम्रमयति' किंयद्वाहैतत्पशोः'
 किंयद्वा यत्प्रयाजा' एतर्हि खलु वै सर्वा यस्यांप्रीतस्तेस्सादाश्राब्धो
 ऽपप्रेषति' देवताभ्यो वै पूर्वमाशुश्रवदेष वा अत्र पशोराश्रावयति'
 तस्सादाश्राब्धो ऽपप्रेषत्युभये वा एतं बध्यमानमनुबध्यन्ते ये याम्याः 15
 पशवो ये चारण्या' ये बध्यमानमनु बध्यमाना अन्वैक्षन्त मनसे'ति

1) So B, ohne Accent; in H u. Bb चिंवी; auch Kap. S. 41, 6 liest चिषो वा एत
 चक्ष्ण चदाघार, weiter unten aber auch शिर एव चक्ष्णात् प्रतिदधाति; Kâth. 26, 8
 शिरो वा एतच्चक्ष्ण चदाघार: 2) So die Mss.; dagegen Kap. S. 41, 6 चदाघारमा-
 घार्यं पशु समनक्ति शिर एव चक्ष्णात् प्रतिदधाति 3) So corrigirt; H संमनक्त्यात्मं वा;
 Bb संमनक्त्यात्मं वा; B संमनक्त्यात्मन्वा 4) So corrigirt; die Mss. schreiben eigentlich
 चात्वा 5) So corrigirt; die Mss. एतं चोर्विभ्यो 6) In den Mss. °द्रक्षा° ohne
 Accent. 7) So corrigirt; die Mss. चञ्चि विप्यति 8) So corrigirt; H u. Bb °चो प्र-
 प्प्रेषति; B °चो प्रप्रेषति; s. d. Folgende.

यञ्जुहोति' तेषां वा एषोऽम्बोक्षा' यन्नं जुहुयादनुन्मुक्ताः स्युरुऽर्बन्ता-
 रिश्च ३ वीहीत्यन्तरिश्च देवऽत्यो वा' एष एतर्हि' रक्षांसि वा एतं
 जिघांसन्नि' प्रच्युतमितो' ऽप्राप्तमनुचांसि' पुरस्ताच्चरन्ति रक्षसां य-
 राणुस्यै रक्षसामपहत्या' अघो हव्याय वा एतत्प्रणीयमानाय देवताः
 6 पुरस्ताच्चरन्त्यसि पुरस्तान्निदधात्यस्कन्वाताय' पशोर्वै मारणायानीयमा-
 नस्याहवनीयं मेघ्यो ऽभ्युपक्रामति' यो वै तर्हि पशुमन्वारभते तं
 यज्ञस्याशीर्गेछति' यदाह' रेवति प्रेषा यज्ञपतिमाविशेति' यष वा
 एतत्क्रच यजमानं सन्तं यज्ञस्याशीर्गेछति' वपाश्रपणीभ्यामन्वा-
 रभते' तस्विदुभयमकंहरो अन्तरिश्च सजूदेवेन वातेनेत्यन्तरिश्च वै
 10 पशवो' वातः प्राणः' प्राणानस्निन्दधाति' त्मनास्य हविषो यजेति'
 देवता एव प्रीणाति' समस्य तन्वा भवेति' पुनरेवैनं संभावयति'
 वर्षीयो वर्षीयसा इति' तेन यजमानो वसीयान्भवति' यद्यज्ञं पशुमाहु-
 र्यसमभिमन्यन्ते ३ क्व' तर्हि यज्ञो भवतीति' यदाह' यज्ञं यज्ञपतौ धा इति'
 यज्ञपतौ वा एतद्यज्ञं प्रतिष्ठाप्याथ पशुमालभन्ते' स्कन्दति वा एतच्च-
 15 विर्यद्विद्योतति यद्विलिप्यते यद्वृणमुपास्यत्यस्कन्वाताय' प्रत्यञ्च संज्ञ-
 पयन्ति' प्रत्यञ्चो हि पशवो मेधमुपतिष्ठन्त उदीचीनपाटं व्या-
 वृष्ये ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 2, 15. — TS 6, 3, 8 (hipsanam paçoh).

ऋत्विजो वृणीते' छन्दांसि वा ऋत्विजश्छन्दांसि वा एतच्च-

1) So corrigirt; die Mas. पुञ्जुहोति 2) So corrigirt; die Mas. चनुं 3) So cor-
 rigirt; die Mas. schwanken; B चा; H u. Bb वा; vgl. aber unten 3, 10, 1. 4) So
 corrigirt; H u. Bb प्रच्युतमितो; B प्रच्युतमितो cf. 3, 10, 1 u. 3, 9, 1. 5) So corrigirt;
 die Mas. प्राप्तमनुचांसि; s. 3, 10, 1 u. 3, 9, 1. 6) So corrigirt; die Mas. मारणवा 7) Die
 Mas. schwanken; B-सफो अभ्युपक्रामति; H u. Bb मेघ्या अभ्युपक्रामति 8) So corrigirt;
 die Mas. वपाश्रपणीभ्यामन्वारभते 9) In den Mas. ohne Accent (d. h. ohne die 3).

णीते' यञ्जीतार० वृणीते' जगतो' तद्वृणीते' यदध्वर्युं' पङ्क्तिं' तद्यदपी-
 धर्मतिष्ठन्दसं' तद्यन्मैवावरुणं' गायत्रीं' तद्यन्नासनाञ्जसिनं' विष्टुभं
 तद्यन्पोतारमुष्णिहं' तद्यन्नेष्टारं' ककुभं' तद्यदाह ॥ अग्निर्देवीना० वि-
 शीं' पुरएतां' ॥ इति' यजमान० वा' एतद्वृणीते' सं' वृतो' वषट्करोति'
 नाद्यावाक० वृणीते' पञ्चाजैव' वा' एषा' होषाः' स्वऽग्न्या' यदद्यावा- 5
 क्पृा द्विदेवत्याः' श०सति' द्विपाद्यजमानः' प्रतिष्ठिन्या' अथ' यदपीधं
 मध्यतो' वृणीते' तस्मादयमग्निमध्यत' औषधीना०' यदुत्तमः' स०यज-
 ता०' स०यजति' तस्मादुपरिष्टान्मध्यमानः' प्रजायत' एतद्वा' अस्य' छ-
 दा०सि' वृतानि' युक्तान्यभूवन्यदंवृता' वषट्कुर्युर्धोतृष्य०' यज्ञस्याशी-
 गच्छेदेष' यद्वृतां' वषट्कुर्युर्वन्येकधा' वा' एतद्यजमाने' यज्ञस्याशीः' प्रति- 10
 तिष्ठति' तस्मादेकः' पशोर्वषट्करोत्येकं०' हिं' वृणुते' दंश' वै' पशोर्देव-
 ता' दंशास्मिन्प्राणा' यदृश' प्रयाजा' या' एवास्मिन्देवतास्ता' एतद्यज-
 त्व्येष' य' एष' एकादशो' यस्या' एव' देवतायै' पशुरालभ्यते' तामेवैतद्य-
 जत्व्येष' यदेकादशानुयाजा' या' एवैतद्देवता' अयास्तीत्ता' एतैरनुप्रीणा-
 ति' हतो' वा' एष' मृ३तो' ऽमुच' भूतो' दंश' वै' पशोर्देवता' दंशास्मिन्प्रा- 15
 णाः' प्राणाः' खलु' वै' पशोर्देवता' यदृश' प्रयाजाः' प्राणानेवास्व' प्रय-
 जत्यात्मा' वै' प्राणानामेकादश' आत्मा' वपा' पशोर्देवेष' एकादशः' प-

- 1) So corrigirt; die Mss. अर्धुः. 2) B पंती. 3) In den Mss. तद्वृ० ohne Accent
 4) Das Zeichen ॥ fehlt in den Mss., ist aber durch den Hiatus sowie das erste ॥
 schon gefordert. 5) So die Mss.; Kâth. 26, 9 पञ्चावनिष वा एतद्वृदी चदनुष्टुप्पवा-
 वेषिषा होता चदञ्चावपवा; Kap. S. 41, 7 पञ्चावनिष वा एतद्वृदी चदनुष्टुप्पवाभि
 वेषिषा होता चदञ्चावपवा. 6) So stand ursprünglich in H, dann corrigirt in स्वाः;
 in Bb अवाः. 7) So corrigirt; die Mss. तस्मादयम०. 8) So corrigirt; die Mss. चवृताः;
 9) So corrigirt; die Mss. वृणीते

रिशंय आत्मा वा एतदात्मानं परिश्ये' ऽथ यदेकादशानुयाजाः प्रा-
यानस्मिन्दधाति ॥ ८ ॥

Vgl. TS 6, 3, 7, 5 (prayājāḥ); Kāth. 26, 9; Kap. S. 41, 7.

॥ इति तृतीयकाण्डे नवमः प्रपाठकः ॥

पत्नी वै प्रथ्वमानामुष्पादित्यस्य लोकमभिप्रथ्ववेत' हिनस्ति
खलु वा एष त० यो ऽस्य लोकमभिप्रथ्ववते' यदाह' नमस्त आता-
5 नैत्यमुष्पा एव नमो ऽकरंनर्वाक्प्रेहीत्यनेनाः प्रेही'ति वा एतदाह'
यजमानाय' घृतस्य कुस्यामनु सह रायस्योषेणेत्याशिषमेवाशास्ते'
देवीरापः शुद्धा यूय देवान्युध्वमित्यपो वा एतंकूषन्ति' पूताभिरभिः
पूताश्चरन्ति' तस्माद्वा एतां बहु रिप्रममेध्यं चरन्तीमापो न हि'सन्ति'
हतो वा एष मृडतो ऽमुच भूडतो' ऽद्यो वै प्रजाः प्रजायन्ते' पत्नी प्रज-
10 नयति' यदन्निरभिषिञ्चति पुनरेवैनं प्रजनयति' सर्वांप्राणांस्तै-
मृशति' सर्वाण्यङ्गान्येतावान्हि पशुः' पशोर्वै मार्यमाणस्य प्रा-
णाञ्शुगृह्णति' यदाह' वाचमस्य मा हि'सीः' प्राणमस्य मा हि-
सीरित्यन्निर्वावास्यैतंप्राणाञ्शुचो मुञ्चति' यत्ते क्रूरं' यदास्थितं
तदेतेन शुन्धस्व' देवेभ्यः शुम्भस्वेति' यदेवास्य गमयन्तः क्रूरमक्रू-
15 स्तदक्रूरमकस्तंश्मयति' वै वा एते स्तोका अवपद्यन्ते त इमामशा-
ना ऋहन्ति' तत इमाञ्शुगृह्णति' यदाह' शमश्च इति' शमयत्येव'

1) Das इति fehlt in den Mss. 2) So H u. Bb; in B °चवति 3) So die Mss.
4) Die Mss. प्रावाञ्चमृशति; s. Einl. z. I. Buch, p. XLIII.

शान्ता एवेमामृच्छन्त्यहिंसायां श्लेषधे चायस्वैनमित्याह चात्या एव
 स्वधिते मैन० हिंसीरिति वज्रो वै स्वधितिर्वैजाद्यावासा एतद-
 न्तर्दधात्यहिंसायै सर्वाभ्यो वै देवताभ्यः पशुरालभ्यते यदाह रक्षः
 सां भा३गो ऽसीत्येतेन वा एतन्नागधेयेन रक्षा०सि पशोर्निभेजतीद-
 मह० रक्षो ऽवबाध० इदमह० रक्षो ऽधमं तमो नयामीत्याह रक्षसां 5
 धरायै रक्षसामन्तरित्यै पशवो वै वपां यदुपतृन्धात्यशून्हि०स्याद्यन्तो-
 पतृन्धादयताः स्युर्येष तन्निष्ठं तदुपतृन्धात्यशूनां यत्या इषे त्वोजं
 त्वेतीषे ३द्येषोर्जे ३द्येषां देवेभ्यः शुन्धस्व देवेभ्यः शुम्भस्वेति देवे-
 भ्य एवैना० शुन्धति देवेभ्यः शुम्भति घृतेन द्यावापृथिवी प्रोर्णुवा-
 तामिति घृतेनैव द्यावापृथिवी प्रोर्णीत्यमुष्मै त्वा जुष्टमिति यस्या 10
 एव देवतायै पशुरालभ्यते तस्या एनं जुष्टमकर्ममः सूर्यस्य संहशा इ-
 त्यमुष्मा एव नमो ऽकारित्थं पर्यावर्तत एव० हिं यज्ञः पर्यावर्तते
 ऽथो अमुष्य वा एतदादित्यस्यावृतमनु पर्यावर्तत उ३र्वन्तरिष्णु
 ३वीहीत्यन्तरिष्णुदेव३त्यो वा एष एतर्हि रक्षा०सि वा एतं जिघा-
 सन्ति प्रथ्युतमितो ऽप्राप्तममुष० कार्ष्ण्यमयी वपाश्चपणी भवतो र- 15
 क्षसामपहत्यै यस्या एवामुतो ऽपि पुरस्ताच्चरन्ति तस्मा इतो देवता
 वा एतच्चव्यमनुपर्यावर्तमानमेति चरमत उपप्रतिगृह्णात्यच्छद्दाराय
 यदतिहरेदेतमेवातिहरे द्विच्यतोमुखो ३द्यपिः प्रत्युष्ट० रक्षः प्रत्युष्टारा-
 तिर्यिंयाह रक्षसां धरायै रक्षसामन्तरित्यै वायोः स्तोत्रानामिति

1) In den Mss. das Verbum ohne Accent. 2) So meine Vermuthung; in Bb रचो
 ववा; in H ebenso oder ववा; in B ववा (vielleicht auch ववा). 3) So die Mss.
 4) So corrigirt; die Mss. betonen तदुपतृन्धा० 5) Die Mss. •वीवे 6) Die ३ fehlt in
 den Mss. 7) So B, ohne Accent; in Bb शुन्धति; H शुन्धति; vgl. das Folgende. 8) So
 corrigirt; H u. Bb श्रीवीवः B श्रीवीवः 9) Die Mss. एषं 10) •मिति प्राप्तमः; cf.
 oben 2, 9, 7; 3, 9, 1; 3, 7, 8. 11) So corrigirt; die Mss. एवामुतो

* तृणमुपास्यति स्तोत्रानां विधुत्वै वायुऽर्षोतानमुतो विसृजति प्र-
 जानां क्लृप्त्वा अयं वा एतद्व्यस्यायमोषधीनामयेत्तैवायं समर्थ-
 यत्थो अयाय वा एतद्व्यस्यायमोषधीनामिध्मं चिनोति हविषो
 वा एते स्तोकाः स्कन्दति वा एतद्विर्व्यष्टिश्चोतति यद्विलिखते
 5 यदाह ॥

जुषस्व सप्रथस्तमं वचो देवप्सरस्तमम् ।

हृष्या जुह्वान आसनि ॥

इति तैत्तिरीयास्य ते हुता अस्त्वन्वा वषट्कृता भवन्ति नानादेवऽन्वा
 वा एकादशिन्यां पशवा आलभ्यन्ते ऽथाचापेयी प्रथमानूष्यते
 10 ऽमिथं सर्वा देवता अत्र वै सापि देवता यस्या आलभ्यते तामेवै-
 नन्नमयति यर्हि लोहिनीव शृता तर्हि रौद्री यस्तर्हि जुहुयादुद्राया-
 स्य पशूनपिदध्यार्षर्हि श्वेनीव शृता तर्ह्यापेयी तर्हि होतऽध्या त-
 षास्य रुद्रः पशूननभिमानुको भवति क्रथं वा एतर्हि पशुर्ष्या-
 शृतो यद्वपामभिघार्ये पृषदाज्यमभिघारयेदुद्रायास्य पशूनपिदध्यार्ष
 15 यत्पृषदाज्यमभिघार्ये वपामभिघारयति यथापूर्वं वा एतत्पशुमुपैत्थो
 एवंमस्य रुद्रः पशूननभिमानुको भवति पुरस्तात्स्वाहाकारा वा अन्ये दे-
 वा उपरिष्ठात्स्वाहाकारा अन्ये त उभये ऽथये मेघे ऽवरुध्यन्ते ॥ स्वा-
 हा देवेभ्यः ॥ इति पुरस्तात्प्राया जुहुयात् ॥ विभेभ्यो देवेभ्यः स्वा-
 हा ॥ इत्युपरिष्ठात्प्रायास्य त उभये ऽवरुद्धा भवन्ति पशोर्षे मार्यमा-
 20 षास्य प्राणाङ्गुळति प्राणाङ्गुळ वपामुपविसृजेदामां वपा प-

1) Die ३ fehlt in den Mss.

2) So corrigirt, die Mss. betonen *द्वयसायन*

3) Die Mss. एकादशिन्यां 4) Die Mss. हुता, vgl. aber das Folgende. 5) So die

Mss. (वमथिश्चि)

6) So B; desgl. in H durch Correctur, wo ursprünglich वरुधि

stand; in Bb वरुधि

7) Bb *मुपविसृजेद*

शौरात्मन्नेवास्य प्राणान्दधाति दक्षिणस्य पूर्वपदस्वावदेवमिति ह
 स्नाहुर्दाक्षायणास्त्रास्य सर्वस्य पशोरवत् भवतीति स्वहोर्ध्वनभसं
 मारुतं देवं गच्छतमिति वपाश्रपणी अनुप्रास्यतूर्ध्वनभसो वा एते
 मारुतस्य भागधेयं तमेवैनेन गमयतीति वा एते विष्णुषी अनुप्रास्य-
 त्वनयोर्विधृत्ये ॥ १ ॥

5

Vgl. 1, 2, 16. — TS 6, 3, 8 a. E. (s. oben) und 9 (vapāhomah).

पुरुषः वै देवा मेधायालभन्त तस्य मेधो ऽपाक्रामस्तो ऽश्वं प्रा-
 विशत्ते ऽश्वमालभन्त तस्य मेधो ऽपाक्रामस्तं गां प्राविशत्ते गामा-
 लभन्त तस्य मेधो ऽपाक्रामस्तो ऽविं प्राविशत्ते ऽविमालभन्त तस्य
 मेधो ऽपाक्रामस्तो ऽजं प्राविशत्ते ऽजमालभन्त तस्य मेधो ऽपा-
 क्रामस्तं यवं प्राविशत्ते यवमालभन्त तस्य मेधो ऽपाक्रामस्तं व्रीहिं¹⁰
 प्राविशत्ते व्रीहिमालभन्त तं व्रीहां आम्रवन्व्रीहिमयः पुरोडाशो
 भवति मध्यतो वा एतत्पशोमेधो धीयते सुधितो वै तर्हि पशुर्वैर्हि
 वपामुत्सिदन्ति¹⁰ यन्व्रीहिमयः पुरोडाशो भवत्यपिहित्या अमुधिरत्वाय¹¹
 द्वादशकपालो भवति द्वादश मासाः सवत्सरः सवत्सरंनु पशवः
 प्रजायन्ते प्रजननयैकादशकपालः काडर्यो एकादशाक्षरा चिदुवैन्द्रमे-
 तच्छन्दो¹² यन्निदुवैन्द्राः पशवः पशुष्वेवास्य पशून् दधाति देवा अ-
 न्योन्यस्मै पशुमालभन् स्वर्गं लोकमायन्ते ऽमन्यन्तानेन वै नो ऽन्ये¹⁵

1) So corrigirt; die Mss. *नमसः; cf das Folgende u. oben 1, 2, 16. 2) Die Mss. *नेनेन मावतस्य 3) So corrigirt; H u. Bb इत्तो चं; desgl. B, ohne Accent. 4) So corrigirt; H u. Bb तं चण्डिकायन्त desgl. B, ohne Accent. 5) So corrigirt; H u. Bb इत्तोर्धि desgl. B, ohne Accent. 6) So corrigirt; H u. Bb तं विनः; desgl. B, ohne Accent. 7) So corrigirt; H u. Bb. *वृत्तं वनः; desgl. B, ohne Accent. 8) So B, ohne Acc.; Bb व्रीहिः; H व्रीहीः 9) So corrigirt; die Mss. मध्यतो; 10) So wohl in Bb durch Correctur; H *मत्सिदन्ति; desgl. B, ohne Accent. 11) So corrigirt; die Mss. चण्डिका 12) So corrigirt; die Mss. *चण्डिका 13) So corrigirt; die Mss. तच्छन्दो 14) So corrigirt; H *च च न्यता; Bb *च च न्यता; B च वि न्यता

लोकमन्वारोक्ष्यन्तीति' तस्य मेधं प्राश्नारयन्तं स्रक्षो ऽभवत्त
 स्रक्षस्य स्रक्षत्वं क्रोचो वै' तं हृदयात् प्राश्नारयन्तं सादेतसुधिरं
 यत् स्रक्षशाखायां अवद्यति' मेधादेवाध्यवद्यति' पृषदाज्यस्योपहृत्य
 परैति ॥ ऋतं हविः शमिता ॥^६ इति ऋतत्वाय' चिराह' चिषत्या हिं
 5 देवा' अथो यथेदं' ब्राह्मणेभ्य ओदनं पक्वं प्राहैव' वा एतद्देवेभ्यो
 हविः ऋतं प्राहोत्तरतः परीत्याभिधारयति पशूनामवरुद्धै' प्राणा-
 पानौ वै पृषदाज्यमात्मा हृदय' यत्पृषदाज्येन हृदयमनक्ति मध्यतो'^७
 वा एतत्पशोः प्राणापानौ दधाति' सोमस्य वा एतद्बहिर्हिर्यबहिर्हिरथ
 वा एतत्पशोर्यदुत्तरवहिर्हैर्बहिः' अद्वा' एतद्ब्रह्ममकरं स्कन्मविद्युब्धं
 10 मे हृथं देवता गच्छदिति' देवानां वै सर्वेषां मनांसि गच्छति^{१०} पशां
 आलभ्यमाने' मनो वै मनोता^{११} यन्मनोताया' अन्वाह मनांस्येवैषां
 संभावयति' हतो वा एष मृडतो ऽमुच भूतो' मनो वै मनोता' यन्म-
 नोताया^{१२} अन्वाह पुनरेवैनं संभावयति ॥ २ ॥

Vgl. TS 6, 3, 9 (s. oben) u. 10 (avadānāni).

हृदयस्यावद्यति' मनस एव तेनावद्यत्यंथो यावानेव पशुस्तस्यावत्तं
 15 भवति' जिह्वाया अवद्यति' वाच एव तेनावद्यत्यंथो एतया ह्यया ओ-
 षधीनां रसं प्राश्नाति' श्येनस्यावद्यति' वक्षस एव तेनावद्यत्यंथो अथ
 हिं सं रसः प्रतितिष्ठति दोष्णो^{१३} ऽवदाय पार्श्वयोरवद्यति यज्ञस्य परि-

^६ Die Mss. *यन्तं 2) So corrigirt; Bb स्रक्षो मन्व; H स्रक्षो मन्; 3) B वा
 4) So corrigirt; die Mss. हृदयात् 5) So corrigirt; die Mss. स्रक्षशाखाया 6) Das
 || fehlt in den Mss. 7) B यदेवं 8) In den Mss. fehlt der Visarga. 9) So die
 Mss. 10) So die Mss. 11) So corrigirt; die Mss. मनोता; 12) So corrigirt; die
 Mss. मनोताया 13) So corrigirt; die Mss. दोष्णो

गृहीत्यै यक्को ऽवद्यति मध्यस्यैव तेनावद्यति मंतल्लयोरवद्यति रूपस्यैव
 तेनावद्यति औण्या अवदाय गुदस्यावद्यति तदुत्तमस्यावद्यत्युत्तमं खां-
 यु र्येदन्यस्योत्तरस्यावद्येत्प्राणमस्यापिदध्यात्प्रमायुकः स्यात्तं स्मात्तस्यीत्त-
 मस्यावद्यत्युत्तमं खांयुर्हेदयस्यावदाय जिह्वाया अवद्यति यथापूर्वं वा
 एतत्पञ्चमुपैत्यथो एवमस्य सर्वस्य पशोरवत्तं भवत्येकादश कृत्वो ऽवद्य- 5
 ति दश वै पशोः प्राणां आत्मैकादशस्तथास्य सर्वस्य पशोरवत्तं भवत्ये-
 कादश वा एतान्यवदानानि तानि त्रिर्द्विरेवद्यति तद्वाविंशतिस्त्रीणि
 अङ्गानि तत्पञ्चविंशतिः पञ्चविंशेन वै स्तोमेन मनुः प्रजा असृजत्
 तन्मनुस्तोमो वा एष प्रजननायैतै वै सर्वस्य पशोरवत्तमंष वै प्राण-
 स्यापानस्य ध्यानस्य तेषामनवत्तं यन्त्यङ्गाणामवद्यति तैनेव प्राण- 10
 स्यापानस्य ध्यानस्य तेषामवत्तं भवति विश्वरूपो वै त्वाष्ट्रः पञ्चनभ्यु-
 वमत्तं स्मात्पशवो विश्वरूपा अभिवान्तो वै पशुः पूयितस्तं स्मात्पृष्टीनीं
 मज्जा नाद्यः स वा अधस्तात् प्राप्नोदेतै वै जीवं तस्मादतो ऽवद्यत्यं-
 ह्णायाङ्गानामवद्यति पशुं वा एतदाश्रुमयति तस्मात्पशवो ऽह्ण-
 याङ्गानि प्रहरन्तो यन्त्यामेयो वै सर्वः पशुरंश वा उतान्यस्यै देव- 15
 ताया आलभ्यते यद्दोषः पूर्वाधीदमये ऽवद्यति गुदस्य मध्यतः
 औण्या जघानतस्तथास्य सर्वस्य पशोरस्यै ऽवत्तं भवति चेधा
 गुदं करोति चेधा इत्येतर्हि पशुइत्यङ्गाणि समवत्तमवदानानि या-
 वानेव पशुस्तस्मिन्नायुर्दधाति चेधा मेदः करोति मेदोरूपा हि पशवः

1) So corrigirt; H. u. Bb. मंतल्लयोरवद्यति; B मंतल्लयोरवद्यति; 2) So corrigirt;
 H u. Bb. यन्त्यङ्गानामवद्यति; B यन्त्यङ्गानामवद्यति 3) In den Mss. मुपै ohne Accent. 4) B यत्
 तत्तत्पशु 5) So B, ohne Accent; in H u. Bb. मंषिव 6) Die Mss. पृष्टीनीं; 7) So
 corrigirt; die Mss. षष्ठां; 8) So corrigirt; die Mss. षष्ठां 9) So corrigirt; H
 u. Bb. प्राप्नोदेतै वै; B प्राप्नोदेतै od. वै; 10) So B, ohne Accent; H u. Bb. पशुं
 11) So die Mss! 12) Die 3 fehlt in den Mss. 13) Die Mss. समवत्तमं 14) So
 corrigirt; die Mss. मेदोरूपा;

सर्वाणि वै पशोर्मेघतो ऽङ्गानि मेघानि' यावानेव पशुस्तस्मिन्मेघो
 रूपं दधाति' बहुभया' यज्ञकुणपी'ति ह स्याह यज्ञवचा राजस्तबा-
 यनः' प्र वा इतो मनुष्याः' पशुं ष्यावयन्ति' नामुष गच्छन्तीति' य-
 क्षिरण्यमवधाय जुहोति हिरण्यज्ज्योतिषमेवैन० स्वर्गं लोकं गम-
 5 यति ॥ ३ ॥

Vgl. Ts 6, 3, 10 (avadānāni).

वसाहोमं प्रयौति' रस० वा एतत्प्रयौति' स्वधितिना प्रयौत्ये' तेन ही-
 तरेषामङ्गानामवद्यति' तत्स्विदवदानमकारंथो वज्रेष्वैवाहुतिमवरुन्धे'
 यूषं एतयान्वित०' शमयत्यंग्रवै' रसो यूहूर्जा वा एतद्रसेन पशुं सं-
 मर्धयत्यंग्रवो यावानेव पशुस्तस्मिन्सैदधाति' पार्थेनापिदधात्यूर्जः प-
 10 रिगृहीत्यै' हतो वा एष मृगतो ऽमुष भूतो' यत्पशुं संमृशति पुनरेवैन०
 संभावयति' हव्यं पूर्वं देवता गमयित्वाथ शरीरमन्वारोहयित्वा ३ध्वमित्या-
 हुयिदाहुतीर्हुत्वा' पशुं संमृशति हव्य० वा एतत्पूर्वं देवता गमयि-
 त्वाथ शरीरमन्वारोहयत्यर्धञ्चुचे जुहोतीय० वा अर्धञ्चु ३चो' ऽसा अर्ध-
 ञ्चुचो' ऽन्तरेमे अन्तरिक्षमन्तरिक्षमिमाः प्रजाः' प्रजास्वेव रसं दधाति'
 15 वनस्पति० यजति' सोमो वै वनस्पतिः' सौमीरिमाः प्रजाः' प्रजास्वेव
 रसं दधाति' प्राणापानौ वै पृषदाज्यमात्मा हविर्वैपृषदाज्यं जुहोत्या-
 त्मन्वा एतत्पशोः प्राणापानौ दधाति' दिग्भ्यो जुहोतीमा एव दिशो
 रसेन व्युनक्ति' प्राचीमुत्तमां जुहोति' प्राचीमेव दिशं पुनरुपावर्तन्ते'

1) Die Mss. बहुभया 2) Dies Wort in den Mss. ohne Accent. 3) So ist viel-
 leicht zu lesen; H schreibt यूषं एतयान्वित०; Bb यूषं एतयान्वित०; in B यज्ञवचा-
 यनः; (das स्व aber undeutlich). 4) Die Mss. शमयत्यंग्रवै 5) Die Mss. तस्मिन्मेघो
 6) So die Mss. (मन्वारोहयित्वा) 7) So corrigirt; die Mss. व्युनक्ति 8) B प्रा-
 चीमुत्तमाः 9) So corrigirt; die Mss. पुनरुपा

ऽधुभी^१ होवे हरन्ति वैश्वदेवो वै होता वैश्वदेवीरिमाः प्रजा^२ ऊधः खलुः
 वै प्रजा अनूपजीवन्ति सर्वा एवैनाः^३ पयस्विनीः करोति गुदेनोपयज-
 ति प्राणा वै गुदः प्राणादधि प्रजाः प्रजायन्ते प्रजननाय^४ स्थविमतं उ-
 पयजति^५ स्थविमतो हि प्रजाः प्रजायन्ते यदणिमतं उपयजेत्प्रजननम-
 पिहन्यात्संस्मात्स्थविमतं उपयजत्यसंभिन्दन्नुपयजति प्राणानामसंभेदाय^६
 यत्संभिन्द्यात्प्राणान्तसंभिन्द्याद्यं द्विधात्सस्य संभिन्द्यात्प्राणानस्य संभिन-
 त्ति^७ नोपयज्य^८ यदुपयजेत्प्राणानुपयजेत्प्रमायुक्तः स्यात्सदाहुर्हपयज्यमेव^९
 प्रजननं वा उपयजो^{१०} ऽपि ह सं प्रजायते य उपयजतीत्याभारद्वाजे-
 ति ह स्माह शुचिवृक्षो गौपालायनः किं तर्हि प्रजा आसन्तर्हि यज्ञो
 नानोपयज्भिरासीन्न^{११} प्रजाः प्राजायन्त^{१२} नौषधयः फलमगृह्णन्त्येदा वाव^{१३}
 यज्ञ उपयज्भिः^{१४} समभवदथ प्रजाः प्राजायन्ताथौषधयः^{१५} फलमगृह्णन्ते-
 कादश प्रयाजा^{१६} एकादशानुयाजा^{१७} एकादशोपयजस्तं च यस्त्रिंशच्चैय-
 स्त्रिंशद्देवतास्तां एवास्यैताभिः प्रीष्टाः^{१८} प्रीता^{१९} भवन्त्येतेहा अस्य प-
 शोरनर्वागिष्टो ऽनभीष्टो ऽभूष्टोस्य माषा तामेनं^{२०} गमयति स्वर्ग्यो
 वै सर्वः^{२१} पशुर्धेदव्यवाहवनीयाञ्जुहुयादस्वर्ग्यः स्यात्पशुप्राणादपि-
 माहरन्ति तेन स्वर्ग्यः सर्वः पशुर्धेत् एव पूर्वमवादासतो ऽपरम-
 वद्यति तस्मात्समानाद्योनेर्नानारूपाः पशवः प्रजायन्ते यज्ञो वै दे-
 वानामन्त्यनेदसं देवा उपयज्भिरप्यवपन्नतिनेदाय^{२२} यदेता उपयजोभ-

1) B अधुभी 2) So B, ohne Accent; H u. Bb एवैना 3) So corrigirt; die Mss. प्रजननाय 4) B उपयजति 5) Die Mss. •वापय 6) Die Mss. नोप 7) So corrigirt; die Mss. नानोपयज्भिर 8) So corrigirt; die Mss. प्रजायन्त 9) So corrigirt; die Mss. उपयजति 10) So corrigirt; die Mss. प्रजायतो 11) So corrigirt; die Mss. •रभीष्टा 12) So corrigirt; die Mss. प्रीता 13) So B, ohne Accent; H u. Bb माषातामेनं 14) Von hier bis zum folgenden सर्वः (incl.) in B fehlend. 15) Die Mss. schreiben उपयजि

वन्ति यज्ञमेवैताभिरपि वपन्यनतिनेदाय' यदाथा' वै पुरुषः प्रत्यङ्
छिद्रं एव० यज्ञः प्रत्यङ् छिद्रं देवा उपयङ्भिरप्यदधुरच्छिद्रत्वाय" यदे-
ता उपयजो भवन्ति यज्ञमेवैताभिरपि दधान्यच्छिद्रत्वाय ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 2, 17. — TS 6, 8, 11 (anâyâjâh).

ये केचार्वाचीनमेकादशिन्याः पशवस्तानुत्तरमर्धे० यूपस्य नियु-
६ ज्याद्रीद्रा वै पशवो' ऽपिर्विधृतिर्देक्षिणे' हविर्धाने सोममासादय-
न्ति' तथास्य रुद्रः पशूननभिमानुको भवति' पाषेषु वा अहमध्वर्युं
चानध्वर्युं' च विजानामी'ति ह साहारुणं औपवेशिः' कति पाचा-
शी'ति पृष्ठेद्वादश' पाचाण्युं पा० ऋसवनस्त्रयोदश' यत्तन्मीमा० सन्ते'
पाचा३न्' पाचा३मिति' मीमा० सन्ते हि चयोदशं मासं' मासा३न्' मा-
१० सा इति^{१०} पञ्च प्रातःसवने पुरोडाशाश्चत्वारो माध्यंदिने सवने चत्वा-
रश्रुतीयसवने' इतो वा एतां निरमिमीत प्रजापतिरात्मन एव' यत
एवैतां निरमिमीत तदेतैरपिधीयते' देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्तांय-
तनवन्तो ऽसुरा आसर्चनयतना देवा' इमे लोका असुराणामायतन-
मास० स्ते देवाः स० स्तम्भं स० स्तम्भं पराजयन्तानायतना ह्यास० स्ते वै
१५ सवनान्येवायतनमचाय० स्तानि प्राविश० स्तानि नाध्रियन्त' ते वै पुरो-
डाशानेव सवनानामायतनमचाय० स्तान्निरवप० स्तान्यध्रियन्त' ततो दे-
वा अभवन्परासुरास्तैश्च एव० वैदायतनवान्भवति' भवत्यात्मना प-
रास्य धातृष्यो भवति' तस्मादनुसवने पुरोडाशा निरूप्याः सवनानां
धृत्यै' तस्मादनुसवने पुरोडाशः प्राधयः सोमपीथस्य धृत्यै' घृत० वै

1) So corrigirt; H *त्वितिपिदाच; desgl. B, ohne Accent; Bb *त्वितिपिदाच

2) So die Mss. 3) So corrigirt; die Mss. उपयङ्गि 4) So B, ohne Accent; in Hu. Bb इषिषो 5) Die Mss. पाचध्वर्युं 6) Die Mss. पृष्ठेद्वा 7) So die Mss.; wohl पाचा३न् zu accedtuiren. 8) So die Mss.; wohl पाचा३मिति zu schreiben.

9) So die M s. 10) So die Mss.

देवा वञ्चं कृत्वा सोममघ्नन्भिं खलु वा एतं धारयन्ति यन्प्राञ्चीया-
 त्सोमपीथं हन्याद्यंनं प्राञ्चीयात्सोमपीथेन व्युद्येत यञ्चानभिघृतं त-
 त्प्राश्यः सोमपीथस्य धृत्यै तन्न सूक्ष्मं प्राश्य एवेन्द्रो वै वृचमह-
 स्तं किं चनाधिनीहं पुरोडाश एवाधिनीहंस्मात्पुरोडाशः प्राश्यः
 सोमपीथस्य धृत्यै पञ्च प्रातःसवने पुरोडाशाः पुरोडाशः परिवापो 5
 धानाः कारम्भः पयऽस्या सा पुरोडाशपङ्क्तिर्विनाराशसाः प्रातःस-
 वने द्विनाराशसा माध्यंदिने संवना एकनाराशसास्तृतीयसवने सा
 नाराशसपङ्क्तिस्त्रीणि संवनान्यवभृष्टो ऽनुवऽन्ध्या संवनानां पञ्च 6
 मी सा संवनपङ्क्तिरेषा वै सा पङ्क्तिर्यामाहुर्ब्रह्मवादिनो वेत्थ तां
 पङ्क्तिं यया न स्तुवते न शंसन्त्यथ यज्ञं वहन्त्यथ यज्ञं सस्था- 10
 पयन्ता इति ॥ ५ ॥

Vgl. Kâth. 29, 1.

देवाश्च वा अंसुराश्चास्पर्थन्त¹⁰ तेषां वा इन्द्रियाणि वीऽर्याण्यपा-
 क्रामन्वृक्सामे वा एभ्यस्तदपाक्रामतां¹¹ पशवो वाग्निन्द्रियं प्राणा-
 पानौ तैर्वा इन्द्रो ऽकामयत् सायुज्यं गच्छेयमिति ॥ हरिवं इन्द्रो
 धाना अस्तु ॥ इत्यृक्सामे वा इन्द्रस्य ह्रीं ऋक्सामाभ्यामेव सायु- 15
 ज्यमगच्छत् ॥ पूषत्वाङ्कारम्भः¹² ॥ इति पशवो वै पूषा पशुभिरेव
 सायुज्यमगच्छत् ॥ सरस्वतीवान्भारतीवान्य रिवापः ॥ इति वाग्वै सर-

1) So corrigirt; H u. Bb सोममघ्नन्भिं; B सोममघ्नन्भि 2) So B, ohne Accent; in H u. Bb एवेन्द्रो 3) In den Mes. ohne Visarga; Kâth. 29, 1 द्विनाराशसाः 4) So corrigirt; in den Mes. एवमृष्टो ohne Accent (dagegen वृचमहस्तं) 5) So meine Vermuthung; H u. Bb lesen वेत्थ; in B वेत्थं 6) B ता (also वेत्थता, während H u. Bb वेत्थ तां) 7) स्तुवते in den Mes. ohne Accent. 8) Das Verbum in den Mes. ohne Accent. 9) So corrigirt; die Mes. एवमृष्टता 10) Die Mes. एवासा 11) Die Mes. betonen एवम् 12) So meine Correctur; H u. Bb एवम्; B एवम्

स्वतीं वाचैव सायुज्यमगच्छत् ॥ इन्द्रस्यापूपः ॥ इतीन्द्रियं वा इन्द्रं
 इन्द्रियैश्चैव सायुज्यमगच्छत् ॥ मिषावरुणयोः पयस्या ॥ इति प्राणा-
 पानौ वै मिषावरुणौ प्राणापानाभ्यामेव सायुज्यमगच्छन्तो देवा
 अभवन्परासुरास्तं च एव वेदैरेवेन्द्रियैर्वीरैरैर्महिमभिः सायुज्यं
 5 गच्छति भवत्यात्मना परास्य भ्रातृभ्यो भवति दीर्घजिह्वी वै देवानां
 प्रातःसवनमवालेद् तद्भ्रूमाद्यत्सां पयस्याभवत्सात्पयःस्या विमदि-
 तरूपेव मैषावरुणी प्रातःसवने स्यात् प्राणापानौ वै मिषावरुणौ
 प्राणापानौ वा एतन्मुखतो यज्ञस्य धीयेते न गुदः पर्याकर्तवै यद्गुदं
 पर्याकुर्यादुदावर्तः प्रजा हन्याद्रक्षसामनन्ववजयाय यूपः पुरस्तान्मी-
 10 यन्ते यदयेण यूपं पशुं हरेयुस्तदनु रक्षांसि यज्ञमवजयेयुरन्तरापि च
 यूपं च हृत्यो रक्षसामनन्ववजयाय ॥ ६ ॥

Vgl. Kāth 29, 1 u. 2.

समुद्रं गच्छ स्वाहेत्यंपस्थं वा एतद्यजत्यन्तरिक्षं गच्छ स्वाहेति रेत
 एवैतद्दधाति देव सवितारं गच्छ स्वाहेत्याह प्रमूत्या एवाहोरात्रे गच्छ
 स्वाहेत्यहोरात्रे हनु प्रजाः प्रजायन्ते मिषावरुणौ गच्छ स्वाहेति प्रा-
 15 णापानौ वै मिषावरुणौ प्राणापाना एवासु दधाति द्यावापृथिवी
 गच्छ स्वाहेत्याभ्यामेवैनाः सृष्टाः परिगृह्णाति छन्दांसि गच्छ स्वाहेति
 वाग्वै छन्दांसि वाचमेवासु दधाति सोमं गच्छ स्वाहेत्यन्नं वै सोमो

1) So meine Vermuthung; H u. Bb lesen दीर्घजिह्वी; B दीर्घाजीह्वी; aber auf unsere Stelle bezieht sich aller Wahrscheinlichkeit nach das ved. Citat beim Schol. zu Pā. 4, 1, 59 दीर्घजिह्वी वै देवानां इत्यमलेद्; vgl. auch Ait. Br. 22, 2; das Femininum wird auch durch das Folgende सां पयस्याभवत् cet. gefordert. 2) So corrigirt; die Mss. प्रातःसवनेमवालेद्; vgl. die vorige Anm. sowie bes. Ait. Br. 22, 2. 3) So corrigirt; B चङ्गुरं; H u. Bb चङ्गुदं; 4) So B, ohne Accent; in H u. Bb चङ्गुदं 5) So corrigirt; H रन्तरापि; B रन्तरापि; desgl. B, ohne Acc. 6) So corrigirt; die Mss. च; 7) Statt dessen schreibt B स्वाहेति रेत एवैरात्रे 8) In den Mss. अन्नं ohne Accent.

उच्चमेवासु दधाति यज्ञं गच्छ स्वाहेति यज्ञिया एवैना अर्कोर्दिष्य नभो
 गच्छ स्वाहेति वृष्टिमेवाभ्यो निनयन्त्यमि वैश्वानरं गच्छ स्वाहेति
 स० वत्सरं वा अग्निर्वैश्वानरः स० वत्सर एवैनाः प्रतिष्ठापयति स०
 वत्सरायुषमेनाः करोति मनो हार्दि० यज्ञेत्याह प्राणानां गोपीषा-
 यौषधीभ्यस्त्वेत्यौषधीष्वेवं रसं दधाति यो वै विद्वान्वाविद्वान्दोष- 5
 यजो मिथुनयोप यजति प्राणान्वा एतन्मिथुनयाकुरुते यदाह मनो
 हार्दि० यज्ञेति प्राणान्वा एतद्दत्तुशः कल्पयते पशुर्वा आलम्बः शो-
 चति तस्य मध्यं शुग्भिसमेति सा हृदयेष्वागच्छति यत्पुरुषमुपस्पृशे-
 न्मनु३ थाऽशुगृच्छेद्यंतामुपस्पृशेत्पशूऽशुगृच्छेद्यं हारूपस्पृशेद्यं नस्पृशेत् ॥ शु-
 गृच्छेद्यं वृणामुपस्पृशेदोषधीः शुगृच्छेद्यं दुदकमुपस्पृशेदपः 6 शुगृच्छेद्यं दार्दम- ॥
 नूदकं तंश्शान्तं तंचोपोष्यं तंहेवता शुचमवयजति ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 2, 18. — TS 6, 4, 1 (gudayāgah).

॥ इति तृतीयकाराडे पाल्नीवन्ता नाम दशमः प्रपाठकः ॥

समिद्धा इन्द्र उषसामनीके पुरोरुचा पूर्वकृष्टावृधानः ।
 चिभिर्देवैस्त्रिंशता वज्रबाहुर्जघान वृचं विं दुरो ववार ॥
 नराशंसः प्रति शूरो मिमानस्तनूनपात्प्रति यज्ञस्य धाम ।
 गोभिर्वपावान्मधुना समञ्जग्ह्रिख्यैश्चन्द्री¹⁰ यजति प्रचेताः ॥
 इदितो¹¹ देवैर्हरिवा¹² अभिष्टिराजुह्वानो हविषा शर्धमानः ।

1) Die Mss. एवैना 2) So meine Correctur; die Mss. एतद्दत्तुशं 3) die Mss. कल्पयते;
 4) So corrigirt; die Mss. पशुर्वा 5) So corrigirt; die Mss. यौषधी und ०षधी; 6) So
 corrigirt; die Mss. शुगृच्छे; 7) So die Mss. (पाल्नीवन्ता) 8) So corrigirt; die
 Mss. देवैर् वि० 9) In den Mss. ohne Accent; s. VS. 20, 36. 10) So B, ohne
 Accent, in H u. Bb हिरण्यवीचन्दी; Kāth. 38, 6 हिरण्ये चन्दी 11) So die Mss.
 auch Kāth. इदितो 12) So B, ohne Accent; H u. Bb हरिवा; wohl हरिचं z. 1.

- पुंन्दरो गोषभृषज्जबाहुरायातु यज्ञसुप नो जुषाणः ॥
 जुषाणो बर्हिर्हरिवान्ना इन्द्रः प्राचीनं सीदात्प्रदिशा पृथिव्याः ।
 उरुप्रथाः प्रथमानं स्योनमादत्तैरक्तं वंसुभिः सजोषाः ॥
 इन्द्रं दुरः कवः षो धावमाना वृषाणं यन्ति जनयः सुपत्नीः ।
 5 वारो देवीरभितो विश्रयन्तां सुवीरा वीरं प्रथमाना महोभिः ॥
 उषासानक्ता बृहती बृहन्तं पयस्वती सुदुधे शूरमिन्द्रम् ।
 पेशस्वतीं तन्नुना सव्यन्तीं देवानां देव यजतः सुरुक्त्रे ॥
 दैव्या मिमाना मनसा पुरुषां होतारा इन्द्रं प्रथमां सुवाचा ।
 मूर्धन्यज्ञस्य मधुना दधाना प्राचीनं ज्योतिर्हविषा वृधातः ॥
 10 तिस्रो देवीर्हविषा वर्धमाना इन्द्रं जुषाणां वृषणं न पत्नीः ।
 अञ्चिन्नं तन्तुं पयसा सरस्वतीडां देवी भारती विश्वतूर्तिः ॥
 त्वष्टा दधदिन्द्राय शुष्मसपाको ऽचिष्टुर्यशसे पुरुक्त्रे ।
 वृषा यजन्वृषणं भूरिरतां मूर्धन्यज्ञस्य समनक्तु देवान् ॥
 वनस्पतिरवमृष्टो न पशैरत्मन्यां समञ्जःशमितां न देवः ।
 15 इन्द्रस्य हव्यैर्जठरं पृणानः स्वदातु हव्यं मधुना घृतेन ॥
 स्तोकानामिन्द्रं प्रति शूरां इन्द्रो वृषायमाणो वृषभस्तुराषाट् ।

1) So die Mss. I (नोषभृद्); ich habe diese var. lectio für नोषभिद् nicht zu ändern gewagt; Kâth. 38, 6 नोषभिद् 2) So corrigirt; die Mss. पेशस्वती; Kâth. 38, 6 पेशस्वती 3) So corrigirt; die Mss. सव्यन्ति; Kâth. 38, 6 सव्यन्ती 4) So B; desgl. Kâth. 38, 6; vgl. VS 20, 42; in H ursprgl. वावृतः geschrieben, dann am Anfang über der Zeile वा eingefügt und bei वु Umstellung angemerkt, so dass wir वावृधातः erhalten; in Bb वावृधानः oder वावृधातः 5) So H; in Bb तंतु; desgl. B, ohne Accent. 6) So corrigirt; die Mss. गीष्ठी; cf. RV 2, 3, 8 u. a.; Kâth. 38, 6. 7) Die Mss. पुरुक्त्री 8) So der P; die Samh. Mss. त्वया (sic)! auch Kâth. 38, 6 त्वया 9) P शूरः ।

घृतमुषा^१ मनसा हव्यमुन्दनस्वाहाकृतं जुषता^२ हव्यमिन्द्रः ॥ १ ॥

Vgl. K&th. 38, 6; VS 20, 36—46; TBr 2, 6, 8.

होता यक्षत्समिधामिमिडस्य३दे ऽश्विनेन्द्रं सरस्वतीमजो धूषो
न गोधूमिः कुवलैर्भेषजं मधुशष्येर्न तैज इन्द्रियं पयः सोमः परि-
सुता घृतं मधु व्यन्वाज्यस्य होतयैजं होता यक्षन्नूनपात्सरस्वतीम-
विर्मेषो^४ न भेषजं पथा मधुमदाभरत्नश्विनेन्द्राय वी३थे बदरैरुपवाका- 5
भिर्भेषजं तोक्त्रभिः^५ पयः सोमः परिसुता घृतं मधु वैवाज्यस्य हो-
तयैजं होता यक्षन्बराशंसं न नमहुं पतिं सुरायाम्^६ भेषजं मेषः सर-
स्वती भिषयथो^७ न च३न्द्रश्विनोर्वपा इन्द्रस्य^८ वी३थे बदरैरुपवाका-
भिर्भेषजं तोक्त्रभिः पयः सोमः परिसुता घृतं मधु वैवाज्यस्य^९ होत-
यैजं होता यक्षदिडेडितं^{१०} आञ्जुहानः सरस्वतीमिन्द्रं बलेन वर्धयन्धुष- 10
भेण गवेन्द्रियमश्विनेन्द्राय^{११} भेषजं यवैः कर्कन्धुभिर्मधु लाजैर्न मा-
सरं पयः सोमः परिसुता घृतं मधु व्यन्वाज्यस्य^{१२} होतयैजं होता य-
क्षर्हिर्हृणोमदा^{१३} भिषङ् खासत्या^{१४} भिषजाश्विनाम्ना^{१५} त्रिशुमती भिष-
ग्धेनुः सरस्वती भिषगिन्द्राय दुह^{१६} इन्द्रियं पयः सोमः परिसुता घृतं
मधु व्यन्वाज्यस्य^{१७} होतयैजं होता यक्षदुरो दिशः कव३थो न व्यच- 15

1) So corrigirt; die Mss. घृतमुषा 2) So Bb; in B कुवली; in H eigentlich कुवली
geschrieben, später in कुवली corrigirt; P कुवली; cf. VS 21, 29. 3) So betonen
Hu. Bb; dagegen P मधु। शष्येः। नै।; cf. VS. 4) Hu. Bb मेषो 5) B तो-
क्त्रभिः 6) P सुरायाम्। VS 21, 31 सुरया 7) Die Mss. भिषयथो 8) So die
Samb. Mss.; aber P वपा। इन्द्रस्य। demgemäss वर्धयन्धुष zu schreiben. 9) In den
Mss. वैवाज्यस्य ohne Accent, aber cf. dasselbe oben und unten. 10) P र्हि। इ-
दितः।; cf. dagegen 1, 1, 12. 11) P मेषा। इन्द्रियं। चविना। इन्द्राय। 12) So cor-
rigirt; die Mss. व्यन्वाज्यस्य; P व्यन्तु।; cf. oben. 13) P कर्कन्धुमदा। 14) So ist
wohl zu lesen; B भिषङ् खासत्या; Bb भिषयासत्या; in H hat zwischen भिष and खा
noch etwas gestanden, was aber durch einen grossen Klex anagemerzt ist; P भि-
षङ्। खासत्या; cf. übrigena VS 21, 33. 15) P भिषजा। चविना। चन्वा। 16) Bb दुह
17) Die Mss. व्यन्वाज्यस्य

- स्वतीरश्विभ्यां न दुरो दिशा इन्द्रो न रोदसी दुर्धे दुहे धेनुः सरस्वती
 शुक्रं न ज्योतिरिन्द्रियं पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु अन्वाज्यस्य
 होतर्थजं होता यक्षत्सुपेशसोर्धे नक्तं दिवाश्विना संजानाने सुपेशसा
 संमन्नाते सरस्वत्या त्विषिमिन्द्रेण भेषजं श्येनो न रजसा हृदा पयः
 5 सोमः परिस्रुता घृतं मधु वीतामाज्यस्य होतर्थजं होता यक्षद् दे-
 व्या होतारा भिषजाश्विनेन्द्रं न जागृवि दिवा नक्तं न भेषजैः शूषं
 सरस्वती भिषक्सीसेन दुह इन्द्रियं पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु
 वीतामाज्यस्य होतर्थजं होता यक्षत्सिद्धो देवीर्न भेषजं चयस्त्रिधा-
 तवो ऽपसो रूपमिन्द्रो हिरण्ययमश्विनेडा न भारती वाचा सरस्व-
 10 ती महा इन्द्राय दुह इन्द्रियं पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु अन्वा-
 ज्यस्य होतर्थजं होता यक्षस्त्रहार रूपकृतं सुपेशसं वृषभं नर्या-
 पसं त्वहारमिन्द्रमश्विना भिषजं नः सरस्वतीमौजो न जूतिरि-
 न्द्रियं वृको न रभसो भिषग्यशः सुराया भेषजं श्रिया न मासं
 पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु वैवाज्यस्य होतर्थजं होता यक्षद्वनस्प-
 15 ति शमितारं शतक्रतुं भीमं न मन्युं राजानं व्याघ्रं नमसाश्विना
 भामं सरस्वती भिषगिन्द्राय दुह इन्द्रियं पयः सोमः परिस्रुता घृतं

1) P दिशः । 2) P दुर्धे इति दुर्धे । 3) Die Mes. अन्वाज्यस्य; P अंतु । 4) P
 दुर्धेया । 5) P दिवा । अश्विना । 6) Die Samh. Mes. संजानानि; P
 संजानानिति सं. जाजानि । 7) H u. Bb संजानानि; B संजानात; P सं । अजाति
 8) P इन्द्रि । 9) H u. Bb भिषजाश्वि 10) So P; in H u. Bb दिवा 11) So cor-
 rigirt; P शूषं; H u. Bb शूषं; deagl. B, ohne Accent. S. VS 21, 36. 12) P दुहे ।
 13) So corrigirt; H u. Bb श्येनो; deagl. B, ohne Accent; P चपसः । 14) So H, Bb
 u. P; in B मीन्द्रो 15) So corrigirt; H u. Bb महा; P महः । 16) Bb दुहं; P
 दुहे । 17) Die Mes. अन्वाज्यस्य; aber P अंतु । 18) P नर्यापसमिति नर्यं. चपसं ।
 19) Die Mes. नीवी; P वीषः । 20) P सुरायाः; cf. oben; VS 21, 38 सुरया
 21) In den Samh. Mes. ohne Accent; in P nicht vorhanden. 22) So nur P (वाघं
 वनया); in den Samh. Mes. वाघं; s. VS 21, 39.

मधु वेत्वाज्यस्य होतयेज होता यक्षदयि० स्वाहाज्यस्य स्तोत्राना०
 स्वाहा मेदसां पृथक् स्वाहा छागमग्निभ्या० स्वाहा मेष० संरस्वत्यै
 स्वाहा ऋषभमिन्द्राय सिंहाय सहस इन्द्रिय० स्वाहायिं न भेषजै-
 स्वाहा सोममिन्द्रियैः स्वाहेन्द्र० सुषामाण० सवितार० वरुणं भिष-
 जां पति० स्वाहा वनस्पतिं प्रियं पाथो न भेषजैः स्वाहा देवा आ- 5
 ज्यपां जुषाणो अग्निर्भेषजं पयः सोमः परिघृता घृतं मधु बन्त्वाः
 ज्यस्य होतयेज ॥ २ ॥

Vgl. VS 21, 29—39; TBr 2, 6, 11.

समिद्धो अपिरग्निना तन्नो घर्मो विराट् सुतः ।

दुहे धेनुः संरस्वती सोम० ऋकमिहेन्द्रियम् ।

10

तनूपां भिषजा सु३ते ऽग्निनोभां संरस्वती ।

मध्वा रजा०सीन्द्रियमिन्द्राय पथिभिर्वह ॥

इन्द्रायैन्दु० संरस्वती नराश०सेन नयहुम् ।

अधातामग्निना मधु भेषजं भिषजा सुते ॥

आजुह्वानां संरस्वतीन्द्रायेन्द्रियाणि वीर्यम् ।

15

इडाभिरग्निना इष० समूजे० स० रयिं दधुः¹⁰ ॥

अग्निना नमुचेः¹¹ सुत० सोम० ऋकं परिघृता ।

संरस्वती तमाभरद्बर्हिषेन्द्राय पातवे ॥

1) Die Samh. Mss. स्वाहावाव०; P पृथक् । छागं । 2) P संरसे । 3) Die Mss. (Hu. Bb) स्वाहायिं । 4) Hu. Bb स्वाहाव०; P वंत्तु । 5) So P; in Hu. Bb चविना । 6) So corrigirt; Hu. Bb तनूपा; desgl. B, ohne Accent; P तनूयति तनूपां । cf. VS 20, 56; auch K&h. 38, 8 तनूपा । 7) In B hier noch सीन्द्रियमिन्द्राय eingeschoben. 8) P आजुह्वानां । 9) P चविनी । 10) So P; in Hu. Bb इषुः । 11) So P चविना । नमुचेः; in Hu. Bb चविना भे नमुचेः; desgl. B, ohne Accent; K&h. 38, 8 चविना नमुचेःसुत०

कवऽथो न व्यचस्वतीरश्विभ्यां न दुरो दिशः ।
 इन्द्रो न रोदसी उभे दुहे^१ कामान्सरस्वती^२ ॥
 उषासा^३ नक्तमश्विना^४ दिवेन्द्र^५ सायमिन्द्रियैः ।
 संजानाने^६ सुपेशसा संमञ्जाते सरस्वत्या ॥
 5 पातं नो अश्विना दिवा^७ पाहिं^८ नक्त^९ सरस्वति^{१०} ।
 दैव्या होतारा भिषजा^{११} पातमिन्द्र^{१२} संचा सुते^{१३} ॥
 तिस्रस्त्रेधा सरस्वत्यश्विना^{१४} भारतीडा^{१५} ।
 तीव्रं परिस्रुता क्षोममिन्द्रायासुषुवुर्मदम्^{१६} ॥
 अश्विना भेषजं^{१७} मधु भेषजं नः सरस्वती ।
 10 इन्द्रे त्वष्टा यशः श्रियं रूपं रूपमधुः^{१८} सुते^{१९} ॥
 अतुषेन्द्रो^{२०} वनस्पतिः शशमानः परिस्रुता^{२१} ।
 कीलालमश्विभ्यां मधु दुहे^{२२} धेनुः^{२३} सरस्वती ॥
 गौभिर्न सौममश्विना^{२४} मासरेण परिस्रुता^{२५} ।
 संमधाता^{२६} सरस्वत्या स्वाहेन्द्रे^{२७} सुतं मधु^{२८} ॥ ३ ॥

Vgl. Kâth. 38, 8; VS 20, 55—66; TBr. 2, 6, 12.

1) So Bb; B व्यचस्वती; auch H eigentlich व्यचस्वती, dann corrigirt in व्यच; | व्यचस्वती; | Kâth. 38, 8 व्यचस्वती 2) So P; in Hu. Bb दुहे 3) Die Mes. कामान् 4) So P; desgl. B, ohne Accent; in Hu. Bb उषासा 5) So Hu. Bb; P अश्विना । 6) Hu. Bb दिवेन्द्र; aber P दिवा । इन्द्र । 7) Hu. Bb संजानाने; P संजानानेति स. जानाने । 8) So P; in Hu. Bb दिवा 9) So P; in Hu. Bb पातं 10) So P; in H u. Bb सरस्वति 11) P दैव्या । होतारा । भिषजा ; dagegen i Hu. Bb दैव्या होतारा भिषजा 12) B सरस्वत्यमश्विना 13) P भारती । इडा 14) H u. Bb मिन्द्रायासुषुवुः; desgl. B, ohne Accent; P इन्द्राय । सुषुवुः । सुषुवुरी सुषुवुः । 15) Hu. Bb भेषजं 16) So das Verb ohne Accent in P अधुः ;; dagegen H u. Bb मधुः 17) Hu. Bb अतुषेन्द्रो; aber P अतुषेत्सुतु. वा । इन्द्रः । 18) So corrigirt; die Mes. परिस्रुता; P परिस्रुतिंति परिस्रुता । 19) So P; in H u. Bb धेनुः 20) So Hu. Bb; in P अश्विना । 21) So corrigirt; die Mes. परिस्रुता; P परिस्रुतिंति परिस्रुता । 22) So corrigirt; Hu. Bb स्वाहेन्द्रे; B स्वाहे; P स्वाहा । इन्द्रे । 23) E P सुतं मधुः ;; in H u. Bb सुतं मधु; B नुतमधु

अश्विना हविरिन्द्रियं नमुचेर्धिया सरस्वती ।
 आ जुक्रमासुरांश्चसु मद्यमिन्द्राय जभिरि ॥
 यमश्विना सरस्वती हविषेन्द्रमवर्धयन् ।
 स विभेद बलं मद्यं नमुचा आसुरे संचा ॥
 तमिन्द्रं पशवः संचाश्विनोभा सरस्वती ।
 दधाना अभ्यनूषत हविषा यज्ञं इन्द्रियम् ॥
 य इन्द्र इन्द्रियं दधुः सविता वरुणो भंगः ।
 स सुषामा हविष्यतिर्यजमानाय सश्वत ॥
 सविता वरुणो दधद्यजमानाय दामुषे ।
 आदत्तं नमुचेर्वसु सुषामा बलमिन्द्रियम्¹⁰ ॥
 वरुणः क्षममिन्द्रियं भगेन सविता श्रियम् ।
 सुषामा यशसा बलं दधाना¹¹ यज्ञमाशत ॥
 युवं सुराममश्विना नमुचा¹² आसुरे संचा ।
 विपियानां¹³ सरस्वतीन्द्रं कर्मेस्वावत¹⁴ ॥

5

10

होता यद्यदश्विनौ सरस्वतीमिन्द्रमिमे सौमाः सुरामाणश्छागिर्न¹⁵
 मेधैर्षुपभैः सुताः शश्वैर्न तोक्त्रभिर्लाजैर्महस्वन्तो मदा¹⁵ मासरेण¹⁶
 परिसुता¹⁷ जुक्राः पयस्वन्तो ऽमृताः प्रस्थिता वो मधुश्च्युतस्तान-

1) So die Mss.; auch P मद्यं; (cf. unten); S. VS 20, 67 मद्यम् Desgl. Kâth. 38, 8, nur ohne Accent. Vielleicht darnach zu corrigiren. 2) So die Mss.; auch P बलं ।
 3) So die Mss.; auch P (s. oben). S. dagegen VS. 20, 68; Kâth. 38, 8. 4) P वसुची !;
 5) So B, ohne Accent und P तं । इन्द्रं; in H u. Bb तमिन्द्रं; 6) P दधाना: ।
 7) P चचे; 8) P चे । इन्द्रे । 9) P चा । चदत्त । 10) So mit P बलं; in H u. Bb बलमि । 11) P दधाना: । 12) P वसुची । 13) So im Anschluss an P विपियानेति वि. विपियाना; ebenso RV 10, 181, 4; auch Kâth. 38, 9 विपियाना; in H u. Bb वृपियाना; B वपियाना; 14) P कर्मेस्विति कर्म . सु । चावतं । 15) So B, ohne Accent; P मदा:; aber H u. Bb मदा; 16) H u. Bb मासरे 17) So corrigirt; H u. Bb परिसुता:; desgl. B, ohne Accent . P परिसुतेति परि . सुता । परिसुता एति परि: . सुता:; s. VS 21, 42.

श्विना^१ सरस्वतीन्द्रो जुषता^२ सोम्यं मधु^३ पिबन्तु^४ मदन्ता^५ व्यन्तु^६
होतयैज ॥

पुषमिव ापतरा अश्विनोभेन्द्रावधुः^७ काव्यिदे^८ संनाभिः ।

यासुराम^९ व्यपिबः^{१०} शचीभिः सरस्वती त्वा मघवन्नभिष्णक्^{११} ॥

५ अश्विना^१ गोभिरिन्द्रियमश्वेभिर्वी^३ र्ये बलम् ।

हविषेन्द्र^२ सरस्वती यजमानमवर्धयन् ॥

तो नासत्या सुपेशसा हिरण्यवर्त्सनी^४ नरा^५ ।

सरस्वती हविष्मतीन्द्र^६ कर्मस्ववतु^{१०} ॥

तां भिषजा सुकर्मणा सां सुदुषा सरस्वती ।

१० सं वृषहा शनक्रतुरिन्द्राय दधुरिन्द्रियम् ॥

अहाष्यमे हविरास्ये^{११} ते सुचूीव^{१२} घृतं चम्वीव^{१३} सौमः ।

वाजसनि^{१४} रयिमस्ते सुवीरं प्रशस्तं धेहि यशसं बृहन्तम् ॥

यस्मिन्नश्वास ऋषभास^{१५} उक्षणो^{१६} वशां मेषां अक्सृष्टासा^{१७} आहुताः^{१७} ।

कीलालपे सौमपृष्टाय वेधसे हदां मतिं जनये चारुमथये ॥

॥ ४ ॥ Vgl. Kāth. 38, 8 u. 9; VS 20, 67—79; TBr. 2, 6, 18.

1) So im Anschluss an P मधुच्युत इति मधु · च्युतः ।; H मधुच्युतः; desgl. B, ohne Accent; cf. 3, 3, 4. Bb मधुच्युतः 2) Die Samh. Mas. जुषता^२; aber P जुषता । 3) So P; in H u. Bb पिबन्त; desgl. B, ohne Accent. 4) P पितरी । चिन्ना । उभा । इन्द्र । चावधुः । 5) P वि । अपिबत् । 6) Die Samh. Mas. व्यन्तु^६ P अधिष्यक् । 7) So P; in H u. Bb चिन्ना 8) So P हिरण्यवर्त्सनी इति हिरण्य · वर्त्सनी ।; H u. Bb हिरण्यवर्त्सनि; desgl. B, ohne Accent. 9) So P; in H u. Bb नराः; desgl. B, ohne Accent. 10) So corrigirt; H u. Bb कर्मस्ववतु; desgl. B, ohne Accent; P कर्मस्विति कर्म · सु । चावतु । 11) H u. B चोक्षे; P चाक्षे ।; 12) P सुचूीवेति सुचूिं हव ।; 13) H u. Bb चाकूमीव; desgl. B, ohne Accent; P चकूी · वेति चकूिं हव ।; 14) P चक्ष्वासः । ऋषभासः । 15) So Bb; in H उषावो; desgl. B, ohne Accent; P उषावः ।; s. RV 10, 90. 14; VS 20, 78; Kāth. 38,9 तषावो 16) P चक्ष्वाः । मेषाः । अक्सृष्टास इत्यव · सृष्टासः । 17) H u. Bb आहुतः; desgl. B, ohne Accent; aber P आहुता इत्यां · हुताः ।

देवैर्बर्हिः सरस्वती सुदेवमिन्द्रायश्चिना तैजो न चक्षुरक्षोर्बर्हिषा'
 दधुरिन्द्रियं^१ वसुवने वसुधेयस्य वेतुं^२ यज देवीर्द्वारो^३ अश्चिना भिषजेन्द्रं^४
 सरस्वती प्राणानं^५ वीर्यं नसिं द्वारो^६ दधुरिन्द्रियं^७ वसुवने वसुधेयस्य
 व्यन्तुं^८ यज देवी उषासा^९ अश्चिना सुचामेन्द्रं^{१०} सरस्वती बलं^{११} न वाच-
 मास्यु^{१२} उषाभ्यां दधुरिन्द्रियं^{१३} वसुवने वसुधेयस्य वीता^{१४} यज देवी^{१५}
 ज्ञाष्ट्री सरस्वत्यश्चिनेन्द्रमवधयन्^{१६} श्रोत्रं न कर्णयोर्वेशो जोष्ट्रीभ्यां दधु-
 रिन्द्रियं^{१७} वसुवने वसुधेयस्य वीता^{१८} यज देवी उर्जाहुती दुषे^{१९} सुदुधेन्द्रं^{२०}
 सरस्वत्यश्चिना भिषजावत^{२१} अक्रं न ज्योतिः स्तनयोराहुती^{२२} धत्त^{२३}
 इन्द्रियं^{२४} वसुवने वसुधेयस्य वीता^{२५} यज देवा देवानां^{२६} भिषजा होतारा
 इन्द्रमश्चिना वषट्कारैः सरस्वती त्विषिं न हृदये मतिं^{२७} होतृभ्यां दधुरिन्द्रियं^{२८}
 वसुवने वसुधेयस्य वीता^{२९} यज देवीस्तिस्तिस्तिस्त्रो देवीरश्चिनेडा सरस्वती
 श्रूषं^{३०} न मध्ये नाभ्या^{३१} इन्द्राय दधुरिन्द्रियं^{३२} वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तुं^{३३}
 यज देव इन्द्रो नराशं सुस्त्रिवरूषः सरस्वत्याश्चिभ्यामीयते रथो रेतो न
 रूपममृतं जनिचमिन्द्राय तृष्टा दधदिन्द्रियाणि^{३४} वसुवने वसुधेयस्य
 वेतुं^{३५} यज देवो देवैर्वनस्पतिर्हिरण्यपर्णो अश्चिभ्यां सरस्वत्या सुपि-
 प्ललं^{३६} इन्द्राय पच्यते मध्वोजो^{३७} न जूतिर्वृषभो न भाम^{३८} वनस्पतिर्नो^{३९}

1) So im Anschluss an P चक्षुः । चक्षोः ।; H u. Bb चक्षुरक्षोर्बर्हिषा; B चक्षुरक्षो
 वर्षिषा; s. VS 21, 48 •क्षोर्वं 2) P भिषजा । इन्द्रं ।; cf. VS 21, 49. 3) P प्राणं । न ।
 4) So P; in H u. Bb ohne Accent; 5) So B, ohne Accent; P द्वारः ।; in H u. Bb
 द्वारो; 6) P उषासा । उषासाविलुषासा । 7) So P; in H u. Bb ohne Accent.
 8) H u. Bb •मास्युः; aber P चास्युः ।; 9) P दधुः । 10) So das Verb ohne Accent
 in P चवर्धयन् ।; dagegen H u. Bb •मवर्धयन् 11) So P दुषे इति दुषे ।; aber H
 u. Bb इषे; 12) H u. Bb सुदुधेन्द्रं; desgl. B, ohne Accent; P सुदुषा । इन्द्रे ।
 13) P । मवसा । चवतं । 14) P ज्योतिः । स्तनयोः । 15) P धत्तः ।; 16) So Bb;
 in B देवानां देवा; in H eigentlich देवानां देवा geschrieben, dann corrigirt wie
 in Bb; P देवा । देवानां । 17) So P (श्रूषं । न ।); H u. Bb श्रूषः; desgl. B, ohne
 Accent; s. VS 21, 53. 18) So corrigirt; H u. Bb नाभ्याः; P नाभ्याः । 19) So
 corrigirt; H u. Bb सुपिःपर्णा; desgl. B, ohne Accent; P सुपिष्यत् इति सु. पिष्यत्ः ।
 (20 P मंशु । वीचः । 21) So in Uebereinstimmung mit P भामं ।; in H u. Bb
 भामं; 22) P वनस्पतिः । न । 10°

दधदिन्द्रियाणि वसुवने वसुधेयस्य वेतुं यज देवं बर्हिर्वा रितिना-
 मध्वरे स्तीर्णमश्विभ्यामूर्णमदाः सरस्वत्या स्योनमिन्द्र ते सद ईशाया
 मन्यु राजानं बर्हिषा दधुरिन्द्रियं वसुवने वसुधेयस्य वेतुं यज देवो
 अग्निः स्वष्टकृद्देवान्यस्तद्यथायथं होतारा इन्द्रमश्विना वाचा वाच
 5 सरस्वतीमग्निं सोमं स्वष्टकृत्स्विष्टा इन्द्रः सुचामा सविता वरुणो
 भिषगिष्टो देवो वनस्पतिः स्विष्टा देवा आज्यपाः स्विष्टो अग्निरग्निना
 होता होत्रे स्वष्टकृत्सहो न दधदिन्द्रियमूर्जमपचिति स्वधा वसुवने
 वसुधेयस्य वेतुं यज ॥ ५ ॥

Vgl. VS 21, 48—53; TBr 2, 6, 14.

- सोमो राजामृतं सुतं औषधीनामपां रसः ।
 10 ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विषानं शुक्रमन्थसः ।
 इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयो ऽमृतं मधु ॥
 अन्नः क्षीरं व्यपिबन्क्रुष्टाङ्गिरसो धिया ।
 ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विषानं शुक्रमन्थसः ।
 इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयो ऽमृतं मधु ॥
 15 अन्नः सोमं व्यपिबन्द्धन्दोभिर्हंसः शुचिषत ।
 ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विषानं शुक्रमन्थसः ।
 इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयो ऽमृतं मधु ॥

² 1) Hu. Bb ओषधीनाम 2) So P; cf. VS 21, 57; in Hu. Bb सरस्वत्याः; desgl. B, ohne Accent. 3) P सदः । 4) So Hu. Bb; P ईशाया; B ईशाया 5) So corrigiert; Hu. Bb मग्निं सोमं 6) P स्विष्ट इति बु. रष्टः । 7) P स्विष्टा इति बु. रष्टाः । देवाः । 8) P राजा । अमृतं; in Hu. Bb मृतं 9) P सुतः; K&th. 33, 1 सुतं 10) So im Anschluss an P (cf. auch VS 19, 78); P वि । व्यपिबत् । क्रुष्ट । आङ्गिरसः; H व्यपिबन्क्रुष्टाङ्गिरसो (doch scheint क्रुष्ट getilgt zu sein); desgl. B, ohne Accent; B व्यपिबन्क्रुष्टाङ्गिरसो; K&th. 33, 1 व्यपिबन्क्रुष्टाङ्गिरसो

अन्नात्परिस्रुतो रसं ब्रह्मणा क्षुचं व्युपिबत् ।
 अतएन सत्यमिन्द्रियं विपानं शुक्रमन्थसः ।
 इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयो ऽमृतं मधु ॥
 रेतो मूचं विजहाति योनिं प्रविशदिन्द्रियम् ।
 गर्भो जरायुणावृता उल्बं जहाति जन्मना ॥ 5
 अतएन सत्यमिन्द्रियं विपानं शुक्रमन्थसः ।
 इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयो ऽमृतं मधु ॥
 दृष्ट्वा रूपे व्याकरोत्सत्यानृते¹ प्रजापतिः ।
 अश्रद्धामनृते² ऽदधाञ्श्रद्धा³ सत्ये प्रजापतिः ॥
 अतएन सत्यमिन्द्रियं विपानं शुक्रमन्थसः । 10
 इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयो ऽमृतं मधु ॥
 वेदेन रूपे व्युपिबत्सुतासुतो⁴ प्रजापतिः ।
 अतएन सत्यमिन्द्रियं विपानं शुक्रमन्थसः ।
 इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयो ऽमृतं मधु ॥
 दृष्ट्वा परिस्रुतो रसं शुक्लेण शुक्रं व्युपिबत्पयः सोमं प्रजापतिः । 15
 अतएन सत्यमिन्द्रियं विपानं शुक्रमन्थसः ।
 इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयो ऽमृतं मधु ॥ ६ ॥

Vgl. Kâth. 38, 1; VS 19, 72—79; TBr. 2, 6, 2.

परीता⁵ विश्वता सुतं सोमो यं उन्नमं हविः ।

1) P गर्भः । जरायुण (1) । आवृत रत्ना-वृतः ।; H u. Bb गौमिर्जं Kâth. 38, 1 गर्भो ज-
 रायुणा 2) B अश्रद्धा 3) P वि । आ । अकरोत् । सत्यानृते इति सत्यानृते ।; H u. Bb
 सत्यानृते 4) Die Mss. schreiben दधात्; P संनृते । अदधात् । 5) So P; in H u. Bb
 सुतासुतो 6) So corrigirt (s. RV 9, 107, 1; VS 19, 2); H u. Bb परिती; in H eigent-
 lich परिती; B परि नो; P परि । रतः । 7) P विश्वत । सुतं । सोमं । यः ।

दधन्वान्यो^१ नर्यो अ३प्स्वन्तरा^२ सुषाव सोममद्रिभिः ॥
सोमो ऽस्यश्विभ्यां पच्यस्व सरस्वत्यै पच्यस्वेन्द्राय सुषाम्णो प-
च्यस्व ॥

पुनातु ते परिमुत^३ सोम^४ सूर्यस्य दुहिता ।

5 वारिण शश्वता तना ॥

वायुः^५ पूतः पवित्रेण प्राक् सोमो अतिदुतः ।

इन्द्रस्य युज्यः संखा ॥

वायोः पूतः पवित्रेण प्रत्यक् सोमो अतिसुतः ।

इन्द्रस्य युज्यः संखा ॥

10 ब्रह्म क्षत्रं पवते तेज इन्द्रियं सुरायाः^६ सोमः सुतं आसुतो^७
मदाय ।

शुक्रेण देव देवताः पिपृग्धि रसेनान्नं यजमानाय धेहि ॥

कुविदङ्ग^८ नाना हि वाम् ॥

या व्याघ्रं विषूचिकोभौ^९ वृकं च रक्षति ।

15 श्येनं पतत्रिणं सिंहे^{१०} सेमं^{१०} पात्वहसः ॥

सुरावन्तं बर्हिषदं सुवीरं यज्ञं हिन्वन्ति महिषा^{११} नमोभिः ।

दधानाः सोमं दिवि देवतासु मदेनेन्द्रं यजमानाः स्वर्काः ॥

यस्ते रसः संभृता^{१२} ओषधीषु सोमस्य शुष्मः सुरायां सुतस्य ।

१) Die Samh. Mes. दधन्वानी; aber P दधन्वाण । वं: 1; s. RV 9, 107, 1. 2) So im Anschluss an P अस्वित्वाप. सुं । अंतः । जां ।; Hu. Bb अन्तरा; s. RV 9, 107, 1. 3) So die Mes., auch P. 4) P प्राक् । 5) So B, ohne Accent; Hu. Bb प्रत्यक्; P प्रत्यक् । 6) Hu. Bb सुरायाः । 7) P सुतः । 8) H चासुती; in Bb ohne Accent; aber P चासुत इषां. सुतः । 9) So Bb; P विषूचिका । उभौ ।; H विषूचिः; desgl. B, ohne Accent. 10) So im Anschluss an P वां । रं ।; Hu. Bb सेमं; desgl. B, ohne Accent; cf. VS 19, 10. 11) P महिषाः । 12) P संभृत रति सं. भृतः ।

तेन जिन्व यजमानं मदेन संरस्वतीमश्विना इन्द्रमधिम् ॥
यमश्विना नमुचेरासुरादधि संरस्वत्यमुनोदिन्द्रियाय ।
इमं तं शुक्रं मधुमन्तमिन्दुं सोमं राजानमिह भक्षयामि ॥
यदं च शिष्टं रसिनः सुतस्य यमस्येन्दो अपिबञ्चचीभिः ।
अहं तमस्य मनसा शिवेन सोमं राजानमिह भक्षयामि ॥ ७ ॥ 5

Vgl. Kâth. 38, 2; VS 19, 2—7. 10. 32—35; TBr 2, 6, 1 u. 3.

देवस्य त्वा सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददे ॥
चया देवा एकादश चयस्त्रिंशाः सुराधसः ।

बृहस्पतिपुरोहिता देवस्य सवितुः सर्वे देवा देवैरवन्तु त्वा ॥
प्रथमास्त्वा द्वितीयैरभिषिञ्चन्तु द्वितीयास्त्वा तृतीयैस्तृतीयास्त्वा स-
त्येन सत्यं त्वा ब्रह्मणा ब्रह्म त्वा यजुभिर्यजूंषि त्वा सामभिः सामा- 10
नि त्वा अग्निर्चक्षुस्त्वा पुरोनुवाक्याभिः पुरोनुवाक्यास्त्वा याज्याभि-
र्याज्यास्त्वा वषट्कारैर्वेषट्कारास्त्वाहुतिभिरभिषिञ्चन्त्वाहुतयस्ते कामान्स-
मर्धयन्त्वासा अश्विनोस्त्वा तेजसा ब्रह्मवर्चसायाभिषिञ्चामि संर-
स्वत्यास्त्वा वीर्येण यशसे ऽन्वाद्यायाभिषिञ्चामीन्द्रस्य त्वेन्द्रियेणौजसे
बलायाभिषिञ्चामि भूः स्वाहा ॥ 15

शिरो मे श्रीर्यशो मुखं त्विधिः केशाश्च रमश्चूणि ।

राजा मे प्राणो अमृतं सम्राट् चक्षुर्विराट् श्रोत्रम् ॥

1) So corrigirt; die Mes. (H u. Bb) *त्वसुनोदिन्द्रियाय; B *त्वासुनो; P संरस्वतो ।
चसुनोत् । रंद्रियाय । 2) P सं । चसु । रंद्रः । 3) P अपिबत् । 4) P चयाः । देवाः ।
5) H u. Bb बृहस्पतिः पुरोहिता; aber P richtig बृहस्पतिपुरोहिता इति बृहस्पतिपुरो-
हिताः । 6) So im Anschluss an P चाहुतिभिरिवाहुतिभिः । चभिः । चिचंतु । Die
Samh. Mes. लाहुतीभिरभिषिचत् । 7) Die Mes. कामान्सं । 8) P सं । चर्धयंतु । चवी ।
in den Samh. Mes. ist nach *त्वसा das Zeichen || gesetzt, das aber schon die Be-
obachtung des Samdhi als nicht hingehörig zeigt. Vielleicht wäre der Vocativ त्वा
zu schreiben (cf. P). 9) P रमश्चूणि

- जिह्वां मे भट्टं वाङ्महो मनो भन्तु स्वराइ भासः^१ ।
 मोदाः प्रमोदा^२ अङ्गुलीरङ्गानि^३ मिषं मे सहः ॥
 बाहू मे बलमिन्द्रियं हस्तौ मे कर्म वीर्यम् ।
 आत्मा क्षत्रमुरो^४ मम ॥
- 5 पृथीमें राष्ट्रमुदरमसौ यीवाञ्च ओण्यौ ।
 ऊरु अरत्नी जानुनी विशो मे ऽङ्गानि सर्वतः ॥
 नाभिमें चित्तं विज्ञानं पायुमें ऽपचितिर्भसत् ।
 आनन्दनन्दा^५ आण्डौ मे भगः सौभाग्यं पंसः ॥
 लोसानि प्रयतिर्मम त्वं मा^{१०} आनतिरागतिः ।
- 10 मासं मा^{११} उपनतिर्वस्वस्थि^{१२} मज्जा मा आनतिः ॥
 जङ्घाभ्यां पद्भ्यां धीरो ऽस्मि विशि राजा प्रतिष्ठितः ।
 प्रति ब्रह्मप्रतिष्ठामि क्षत्रे प्रत्यन्धेषु प्रतिष्ठामि गौषु ॥
 प्रति प्रजायां प्रतिष्ठामि पृष्टे^{१३} प्रति प्राणेषु प्रतिष्ठाम्यात्मन्ध्या-
 बापथिष्योः^{१४} प्रतिष्ठामि यज्ञे ॥ ८ ॥

Vgl. Kāth. 38, 4; VS 20, 3.5—13; 1Br. 2, 6, 5.

1) So P; die Samph. Mss. schreiben बुद्धा 2) So H u. Bb; P वाङ् । जहः । B P
 वाङ्महो; Kāth. 38, 4 वां महो 3) So H. Bb u. P; in B भासः 4) P प्रमोदा इति
 प्र. मोदाः । 5) So im Anschluss an P चञ्चुषीः । Die Samph. Mss. चञ्चुषिरं; Kāth.
 38, 4 चञ्चुषीरं 6) Im Anschluss an P चर्च । उरः । H u. Bb चर्चुरो 7) So im
 Anschluss an P पृथीः । मे । die Samph. Mss. पृथिमें; Kāth. 38, 4 पृथीमें 8) P मे ।
 चंवाणि । 9) H u. Bb चाण्डनन्दा; aber P चाण्डनदी । 10) P त्वं । मे । 11) P
 मे । 12) So im Anschluss an P उपनतिरिच्छुप. नतिः । H u. Bb उपनमतिर्वं; desgl.
 B, ohne Accent; Kāth. 38, 4 उपनति 13) P पृष्टे । 14) So P; in H u. Bb बाबापु
 थिष्योः

सीसेन तन्त्रं मनसा मनीषिणं ऊर्णासूत्रेण कवयो वयन्ति ।
 अश्विना यज्ञं सवितां सरस्वतीन्द्रस्य रूपं वरुणो भिषज्यन् ॥
 तदस्य रूपममृतं शचीभिस्त्रिभ्यो दधुर्देवताः सगराणाः ।
 लोमानि शष्पैर्बहुधा न तोक्त्रभिरत्नंगस्य मांसमभवन्नं लाजाः ॥
 तदश्विना भिषजा रुद्रवर्तनी सरस्वती वयति पेशो अन्तरम् । 5
 अस्थिं मज्जानं मांसं कारोत्तरेण दधतो गवां त्वचिं ॥
 सरस्वती मनसा पेशलं वसु नासत्याभ्यां वयति दर्शतं वपुः ।
 रसं परिभ्रुतो न रोहितं न प्रहृधीरत्ससरं न वेम ॥
 पयसः शुक्रममृतं जनिचं सुराया मूचाज्जनयन्तं रेतः ।
 अपामतिं दुर्मतिं बाधमानां ऊवध्यं वातात्सुशब्वं तदारात् ॥ 10
 इन्द्रः सुचामा हृदयेन सत्यं पुरोडाशेन सवितां जजान ॥
 यकृत्क्रोमानं वरुणो भिषज्यन्मंतस्त्रे वायुश्चैर्न मिनाति पितृम् ॥
 आन्वाणि स्थालीर्मधु पिन्वमानां गुदाः पांचाणि सुदुषा न धेनुः ।
 श्येनस्य पंचं न ग्रीहां शचीभिरासन्दी नाभिरुदरं न माता ॥
 कुम्भो वनिष्टुर्जनिता शचीभिर्यस्त्रिभ्यो योन्यां गर्भो अन्तः ॥ 15

1) P मनीषिणः 2) P ऊर्णासूत्रेण ऊर्णासूत्रेण 1; H u. Bb ऊर्णासूत्रेण 3) So P; in
 H u. Bb अश्विना 4) P अभवत् । न 5) B सरस्वति 6) P अस्थिं । 7) So P; in
 H u. Bb मज्जान; desgl. B, ohne Accent; Kâth. 38, 3 मज्जानम् 8) So P; मांसं ।
 कारोत्तरेण 1; H u. Bb मांसं कारोत्तरेण; desgl. B, ohne Accent; Kâth. 38, 3 मांसैः
 कारोत्तरेण 9) P परिभ्रुत इति परिभ्रुतः । 10) P सुरायाः । मूचात् । जनयन्त 11) P
 अप । अमतिं । 12) P बाधमानाः । 13) P शब्वं । (!) B सुशब्वं; Kâth. 38, 3 wohl शब्वं
 oder शब्वं 14) P तत् । आरात् । die Samh. Mes. नं दारात् (cf. Kâth. 38, 3 तदारात्).
 15) So corrigirt; die Mes., auch P, schreiben जजान (!) Kâth. 38, 3 जजान
 16) So P मंतस्त्रे इति मंतस्त्रे ।; die Samh. Mes. मंतस्त्रे; Kâth. 38, 3 मंतस्त्रे 17) P स्था-
 षीः । मधु । पिन्वमानाः । 18) So corrigirt; die Mes. वनिष्टुः; auch P वनिष्टुः ।;
 Kâth. 38, 3 वनिष्टुः 19) P अस्थिण । अदि ।

- आशिर्बृहः^१ शतधारा^२ उत्सो^३ दुहे^४ न कुम्भी^५ स्वधां पितृभ्यः ॥
 मुखं^६ सदस्यं शिरा इत्सतेन^७ जिह्वां^८ पविचमश्चिनासन्सरस्वती^९ ।
 चषं न पायुभिर्षगस्य वालो^{१०} वस्तिर्न^{११} शेषो^{१२} हरसा^{१३} तरस्वी ॥
 अश्विभ्यां चक्षुरमृतं^{१४} यहाभ्यां छागेन तेजो हविषा घृतेन ।
 5 पक्ष्माणि गोधूमैः कुवलैरुतानि^{१५} पेशो न शुक्रमसितं^{१६} वसाते ॥
 अविर्न मेघो नसि वीर्याय प्राणस्य पन्था^{१७} अमृतं यहाभ्याम् ।
 संस्वत्युपवाकैर्यानि^{१८} नस्यानि^{१९} बहिर्बदरेर्जजान^{२०} ॥
 इन्द्रस्य रूपमृषभो^{२१} बलाय कर्णाभ्यां औचममृतं यहाभ्याम् ।
 यवैर्न बहिर्ध्रुवि कैसराणि कर्कन्धु जज्ञे मधु सारधं मुखे ॥
 10 आत्मनुपस्थे न वृकस्य लोमं^{२२} मुखे श्मश्रूणि न व्याघ्रलोमं^{२३} ।
 केशा^{२४} न शीर्षन्यशसे अत्रियै शिखा^{२५} सिंहस्य^{२६} लोम त्रिषिरिन्द्रि-
 याणि ॥

अङ्गैरात्मानं भिषजा तदश्विनात्मानमङ्गैः समधात्सरस्वती ।
 इन्द्रस्य रूपं शतमानमायुः शुक्रं न ज्योतिरमृतं दधाना^{२७} ॥

1) P आशिः । बृह इति वि. चक्रः । 2) P शतधार इति शत. धारः । 3) Die Samh. Mss. schreiben उत्सो; aber P richtig उत्सः । 4) Bb नकुम्भी; H नकुम्भी; B न कुम्भी; aber P न कुम्भी; K&th. 38, 3 न कुम्भी 5) H u. Bb मुखं सदस्यः; aber P मुखं । संत । चक्षुः । s. VS 19, 38. 6) So die Mss.; auch K&th. 38, 3 इत्सतेन 7) So P; in H u. Bb जुह्वा; desgl. B, ohne Accent; K&th. 38, 3 जिह्वा 8) P चविना । चाखन् । सरस्वती । 9) So H u. Bb; P वासः ।; B वालो; K&th. 38 3 वारो 10) P वस्ति । न । 11) Dies Wort in den Samh. Mss. ohne Accent; P वेशः । K&th. 38, 3 शेषो 12) So P; die Samh. Mss. हरसः; K&th. 38, 3 हरसा 13) P चमृतं । 14) P कुण्डी । उताणि । 15) So corrigirt gemäss P चवितं । (s. VS 19, 89); die Samh. Mss. मेधितं; K&th. 38, 3 शुक्रमसितं । 16) P पन्थाः । 17) So P; die Samh. Mss. न-स्यानि; s. VS 19, 90; K&th. 38, 3 व्याघ्रलोमनि 18) P अजानं ।; K&th. 38, 3 अजान 19) So corrigirt; H u. Bb रूपमृषभो (desgl. B, ohne Accent); P रूपं । वृषभः ।; K&th. 38, 3 रूपमृषभो 20) In den Samh. Mss. dies Wort ohne Accent. 21) P व्याघ्रलो-मेति व्याघ्र. लोमं ।; K&th. 38, 3 व्याघ्रलोमस 22) P केशाः । 23) So P; die Samh. Mss. शिखा; K&th. 38, 3 शिखा 24) So P; in H u. Bb सिं-हस्य 25) P दधानाः ।; K&th. 38, 3 दधाना

संरखती योन्यां गर्भमन्तरश्चिभ्यां पत्नी सुकृतं विभार्ति ।
 अर्पां रसेन वरुणो न सांवेन्द्र^१ श्रियै जनयन्नसु राजा ॥
 तेजः पशूनां हविरिन्द्रियावत्परिब्रुता पयसा सारधं मधु ।
 अश्चिभ्यां दुग्धं भिषजा संरखती सुतासुताभ्याममृतः^२ सोमा^३
 इन्द्रः ॥ ९ ॥ ५

Vgl. Kâth. 38, 3; VS 19, 80-95; TBr. 2, 6, 4.

पुनन्तु मा पितरः सोम्यासः पुनन्तु मा पितामहाः ।

पवित्रेण शतायुषा विश्वमायुष्यैश्च वै ॥

पुनन्तु मा पितामहाः पुनन्तु प्रपितामहाः ।

पवित्रेण शतायुषा सर्वमायुष्यैश्च वै ॥

10

अर्पां आयूषि पवसे ॥

पवमानः ऽस्वर्जनः^४ पवित्रेण विचर्षणिः ।

यः पीता सं पुनातु मा ॥

पुनन्तु मा देवजनाः पुनन्तु मनवो^५ धिया ।

पुनन्तु विश्वा भूतां मा^६ जातवेदः पुनाहि मा ॥

15

पवमानः पुनातु मा क्रत्वे दक्षाय जीवसे ।

ज्योक् च सूर्ये दृशे ॥

उभाभ्यां देव सवितः पवित्रेण सवेन च ।

मां पुनाहि विश्वतः ॥

1) P सांवा । इन्द्रः ॥; in H u Bb सांवेन्द्रः ॥ 2) P सुतासुताभ्यां ॥; in H u. Bb सुतासुताभ्यामः ॥ 3) P सोमः । 4) So H u. Bb; P विश्वं । आयुः ॥; aber B सर्वमायुः ॥ 5) P चधि । 6) So H u. Bb; in B fehlt die ऽ; P स्वर्जन इति स्वः. जनः । (Accente fehlen). 7) P अर्पाः ॥; anders VS 19, 89; Kâth. 38, 2 मगसा ॥ 8) Kâth. 38, 3 भूतानि

पवित्रेण पुनाहि मा शुक्रेण देव दीद्यत् ।

अग्ने क्रत्वा क्रतू०रनु ॥

यज्ञे पवित्रमर्चिष्यमे विततमन्तरा ।

ब्रह्म तेन पुनीमहे ॥

5 वैश्वदेवी पुनती' देव्यागाद्यस्या' बह्व्यस्तन्वो' वीतपृष्ठाः ।

तया मन्दन्तः सधमाद्येषु' वयं० स्याम पंतयो रयीणाम् ॥

वैश्वानरो रश्मभिर्मा पुनातु वातः प्राणैर्नेषिरो मयोभूः ।

द्यावापृथिवी पयसा पयोभिर्च्युतावरी' यज्ञिये मा पुनीताम् ॥

बृहद्भिः सवितस्त्रिभिर्वर्षिष्टैर्देव' मन्मभिः ।

10 अग्ने दक्षैः पुनीमहे ॥

ये समानाः समनसः पितरो यमराज्ये ।

तेषा० लोकः स्वधा नमो यज्ञो देवेषु' कल्पताम् ॥

ये समानाः समनसो जीवा जीवेषु मामकाः ।

तेषा० श्रीर्मयि कल्पतामस्मिंस्त्रोको' शत० समाः ॥

15 हे सुती' ॥

इदं हविः प्रजननं मे अस्तु दशवीर० सर्वगण० स्वस्तये ।

आत्मसनि प्रजासनि क्षेचसनि पशुसनि लोकसन्वभयसनि ॥

अग्निः प्रजां बहुलां मे कृणीत्वन्नं पयो रेतो अस्मासु धेहि ॥

१) So P; in Bb पुनती; B पुनीत; in H eigentlich auch so, dann corrigirt in पुनती; Kāth. 38, 2 पुनती 2) P देवी । चा । चगात् । चक्राः । 3) So corrigirt (cf. VS 19, 44); Bb बह्व्यस्त०; B बह्व्यस्त; H बह्व्यस्त P बह्व्यः ; Kāth. 38, 2 रमास्तन्वो 4) P सधमादिष्विति सध. मादिषु ; 5) P अतावरी । अतवरी र्भुता . वरी । in B अतावरीर्भुः 6) P सवितरिति सवितः । षिभिः ; die Samh. Mas. ०सुभुभिः 7) P यज्ञः । देवेषु ; die Samh. Mas. यज्ञोयदेवेषु; Kāth. 38, 2 यज्ञो देवेषु 8) P अस्मासु । कोमे । (Accente fehlen) 9) P सुतो रति सुती । अशुवाचं । (Accente fehlen); Kāth. 38, 2 हे सुती

यद्देवा देवहेडनं देवासश्चकृमां वयम् ।

अग्निर्मा तस्मादेनसो विश्वान्मुञ्चत्वहसः^२ ॥

यदि स्वपत्यदि जायदेनासि चकृमा वयम् ।

वायुर्मा तस्मादेनसो विश्वान्मुञ्चत्वहसः ॥

यदि दिवा यदि नक्तमैनासि चकृमा वयम् ।

5

सूर्यो मा तस्मादेनसो विश्वान्मुञ्चत्वहसः ॥

धाञ्चो धाञ्चो ॥ यद्गामे ॥

पर्विचमसि यज्ञस्य पर्विच यज्ञमानस्य ।

तन्मा पुनातु सर्वतो विश्वस्माद्देवकिल्बिषात्सर्वस्माद्देवकिल्बि-

षात् ॥ 10

द्रुपदादिवेन्मुमुचानः^७ स्वन्नः स्नात्वी^८ मलादिव^९ ।

पूतं पवित्रेणैवाज्य^{१०} विश्वे मुञ्चन्तु मैतसः^{११} ॥

समावृतपृथिवी^{१२} समुषाः^{१३} समु सूर्यः ।

वैश्वानरज्योतिर्भूयास^{१४} विभुं काम^{१५} व्युशीय भूः स्वाहा ॥ १० ॥

Vgl. Kâth. 38, 2 u. 5; VS 19, 37—43 u. 20, 14—23; TBr 2, 6, 3 u. 6.

समिद्धो अग्निः समिधा सुसमिद्धो वरेण्यः^{१४} ।

15

गायत्री छन्द इन्द्रियं चियविर्गोर्वियो^{१५} दधुः ॥

1) P चकृम । 2) P विश्वान् । मुञ्चतु । चहसः । 3) P स्वपत्य । 4) P धाञ्चो
धाञ्चो इति धाञ्चः । धाञ्चः । राजन् । 5) P यत् । यामि । यत् । अरञ्चि । 6) P तत् ।
मा । 7) So ist wohl zu lesen; H u. Bb द्रुपदादिवेन्मुमुचानः; desgl. B, ohne
Accent. P द्रुपदादिवेति द्रुपदात् . इव । इत् । मुमुचानः ।; Kâth 38, 5 द्रुपदादिवेन्-
मुचानस् 8) So P; in H u. Bb स्नात्वि; desgl. B, ohne Accent; Kâth. 38, 5 स्नात्वी
9) In den Samh. Mss. मलादिव; aber P मलादिवेति मलात् . इव ।; Kâth. मलादिव
10) So im Anschluss an P पवित्रेणैवेति पवित्रेण . इव । आज्यं ।; (s. auch VS 20, 20);
Die Samh. Mss. पवित्रेणैवाज्यम्; Kâth. 38, 5 पवित्रेणैवाज्यम् 11) P मा । एतसः ।
12) So die Mss. P सं । आ । वृत्तत् । Kâth. 38, 5 समाववृत्ति 13) P सं । उषाः ।; die
Samh. Mss. समुषाः; Kâth. 38, 5 समुषास् 14) So P; die Samh. Mss. वरेण्यः 15) P
चियविति चि. चियः ।; Kâth. 38, 10 चियवि

- उष्णिक्छन्द इन्द्रियं दित्यवाङ्' गौर्वियो दधुः ॥
 इडाभिरमिरीडयः सौमो देवो अमर्त्यः ।
 अनुष्टुप्छन्द इन्द्रियं पञ्चाविर्गौर्वियो दधुः ॥
 सुबर्हिरेभिः पूषणांस्तीर्णबर्हिरेमर्त्यः ।
 5 बृहती छन्द इन्द्रियं चिदास्तो गौर्वियो दधुः ॥
 दुरो देवीर्दिशो महीर्ब्रह्मा' देवो बृहस्पतिः ।
 पङ्क्तिच्छन्द इन्द्रियं तुर्यवाङ्' गौर्वियो दधुः ॥
 उषे यङ्गी' सुपेशसा विन्धे देवा अमर्त्याः ।
 चिधुच्छन्द इन्द्रियं पृष्टवाङ्' गौर्वियो दधुः ॥
 10 दैव्या होतारा भिषजेन्द्रेण समुजा युजा ।
 जंगती छन्द इन्द्रियमनङ्गान् गौर्वियो दधुः ॥
 तिस्रो देवीरिडा मही भारती मरुतो विशः ।
 विराट् छन्द इन्द्रियं धेनुर्गीर्न वयो दधुः ॥
 त्वष्टा तुरीयो अङ्गुत' इन्द्रायी पुष्टिवर्धना ।
 15 क्षिपदा छन्द इन्द्रियमुष्णा गौर्न वयो दधुः ॥
 शमिता नो वनस्पतिः सविता प्रसुवन्भगम्' ।
 ककुप्छन्द इहेन्द्रियमृषभो गौर्वियो दधुः ॥
 स्वाहा यज्ञं वरुणः सुश्रवो भेषजं करत ।
 अतिछन्दा' इन्द्रियं बृहद्वशा वेहद्वयो दधुः ॥ ११ ॥

¶ Vgl. Kāth. 38, 10; VS 21, 12—22; TBr. 2, 6, 18.

1) Die Samh. Mss. दिव्यवाङ्; aber P दिव्यवाङ्गिति दिव्य. वाङ् । 2) P महीः । ब्रह्मा ।
 die Samh. Mss. मही ब्रह्मा; s. VS 21, 16; Kāth. 38, 10 मही ब्रह्मा 3) So P यङ्गी
 इति यङ्गी; in B चिङ्गी; H u. Bb चिङ्गी; Kāth. 38, 10 उषी यङ्गी 4) So die Samh.
 Mss.; P पृष्टवाङ्गिति पृष्ट. वाङ् । Kāth. 38, 10 पृष्टवाङ् 5) P अङ्गुतः । 6) So P; die
 Samh. Mss. अङ्ग; s. VS 21, 21; Kāth. 38, 10 अङ्ग 7) P अतिछन्दा र्वति. चन्दाः ।

वसन्तोऽन चतुना देवा वसवस्त्रिवृता स्तुतम्^१ ।
 रथन्तरेण तैजसा हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥
 यीष्मेण चतुना देवा रुद्राः पञ्चदशे स्तुतम्^२ ।
 बृहता यशसा बलं हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥
 वर्षाभिर्चतुनादित्याः स्तोमे सप्तदशे स्तुतम् ।
 वैरूपेण विशीजसा^३ हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥
 शारदेन चतुना देवा एकविंशं ऋभवः स्तुतम् ।
 वैराजेन श्रिया श्रियं हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥
 हेमन्तेन चतुना देवास्त्रिणवे मरुतः स्तुतम् ।
 बलेन शक्ररीः संहो हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥
 शैशिरेण चतुना देवास्त्रयस्त्रिंशे ऽमृतं स्तुतम् ।
 सत्येन रेवतीः क्षत्रं हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥ १२ ॥

5

10

Vgl. VS 21, 23—28; TBr. 2, 6, 19.

॥ इति तृतीयकारणे सोपानधीयो नाम एकादशः प्रपाठकः ॥

४ इमामगृह्णन्शनामृतस्य पूर्वा आयुनि^४ विदग्धेषु कथ्या^५ ।
 सा नो अस्मिन्स्तुतं आबभूव चतस्य सामन्तरमारपनी^६ ॥

1) P स्तुतं ; vgl. unten; VS 21, 28 स्तुताः und so auch in den folgenden Versen; K&th. 38, 11 स्तुतम् 2) Auch P स्तुतं 3) P विशा । जीबसा ।
 4) P पूर्वे । 5) So P; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb चापुभिः; K&th. 5, 1, 2 चापुभि
 6) So P; desgl. B, ohne Accent; cf. VS 22, 2; in H u. Bb कायाः; K&th. 5, 1, 2 काया
 7) P मा । नः । अस्मिन् । स्तुते ; die Samh. Mes. सा नो अस्मिन्स्तुतं; s. VS 22, 2; K&th. 5, 1, 2 स्तुतम् 8) P सामन् । सरं ; die Samb. Mes. schreiben सामन्तरम्

अभिधा असि भुवनमसि यन्तासि धर्ता सं त्वमपि वैश्वानरं सं-
 प्रथसं गच्छ स्वाहाकृतः स्वगा ता देवेभ्यः प्रजापतये ब्रह्मन्नश्च भन्त्या-
 मि देवेभ्यः प्रजापतये तेन राध्यासं तं बधान देवेभ्यः प्रजापतये तेन
 राधुहि प्रजापतये ता जुष्टं प्रोक्षामि वायवे ता जुष्टं प्रोक्षामीन्द्रायि-
 5 भ्यां ता जुष्टं प्रोक्षामि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यो जुष्टं प्रोक्षामि सर्वेभ्यस्त्वा
 देवेभ्यो जुष्टं प्रोक्षामि ॥

यो अर्वेन्तं जिघासति तमभ्यमीति वरुणः ।

परो मर्तेः परः श्वा ॥ १ ॥

Vgl. TS 7, 1, 11 (açvamedhamantrâh); Kâth. 5, 1, 2 u. 5, 4, 4; VS 22, 2-5.

अयमे स्वाहा सोमाय स्वाहापी मोदाय स्वाहा वायवे स्वाहा
 10 सविषे स्वाहा तष्ट्रे स्वाहा बृहस्पतये स्वाहिन्द्राय स्वाहा मिषाय
 स्वाहा वरुणाय स्वाहा ॥ २ ॥

Vgl. TS 7, 1, 14 (pûrvahomah); Kâth. 5, 1, 5; VS 22, 6.

हिकाराय स्वाहा हिकृताय स्वाहा क्रन्दते स्वाहा वक्रन्दाय स्वाहा
 प्रोषते स्वाहा प्रपोषाय स्वाहा गन्धाय स्वाहा घ्राताय स्वाहा नि-
 विष्टाय स्वाहोपविष्टाय स्वाहा संदिताय स्वाहा वल्गते स्वाहा सी-
 15 नाय स्वाहा शयानाय स्वाहा स्वपते स्वाहा जायते स्वाहा कूजते
 स्वाहा प्रबुधाय स्वाहा विचृत्ताय स्वाहा विजृम्भमाणाय स्वाहा
 जवाय स्वाहा बलाय स्वाहा यनाय स्वाहा प्रायणाय स्वाहा यते

1) Hu. Bb भत्सामि; B भत्सामि; P भत्सामि 1; s. VS 22, 4. 2) In P steht zuerst
 र्द्रापिभ्यामितीन्द्रापिभ्यां 1; dann वायवे 1 u. s. w. 3) So P परः 1 श्वा 1; H u. Bb
 परःश्वा; desgl. B, ohne Accent; Kâth. 5, 4, 4 परःश्वा 4) P चासीनाय 1. 5) So P;
 desgl. B, ohne Accent; in Hu. Bb कृषिति 6) P विचृत्तायति वि. चृत्ताय 1; vgl. auch
 TS 7, 1, 19, 1; VS 22, 7; die Samh. Mss. विचृत्ताय Vgl. noch weiter unten; Kâth. 5,
 1, 10 विचृत्ताय 7) So P; in H u. Bb वसाय 8) P चायपयिता. चयनाय 1. 11

स्वाहा' धावते स्वाहोद्वावाय' स्वाहोद्भुताय' स्वाहा' श्रूकाराय' स्वाहा'
 श्रूकृताय' स्वाहोपस्थिताय स्वाहा' संहानाय स्वाहा' निषण्णाय' स्वा-
 हो' स्थिताय' स्वाहा' विष्टिताय' स्वाहा' विवर्तमानाय स्वाहा' विवृ-
 त्ताय' स्वाहा' विधून्वानाय' स्वाहा' विधूताय स्वाहा' श्रूखते स्वाहा' श्रूश्रू-
 षमाणाय स्वाहे' क्षिताय¹⁰ स्वाहा' वीक्षिताय स्वाहा' वीक्षमाणाय⁵
 स्वाहा' निमेषाय¹¹ स्वाहा' यदन्ति तस्मै स्वाहा' यन्तिवति तस्मै
 स्वाहा' यन्नेहति तस्मै स्वाहा' कुर्वते स्वाहा' कृताय स्वाहा ॥ ३ ॥

Vgl. TS 7, 1, 13 (uddrāvāh) u. 19 (aṣvacarītāni); Kāth. 5, 1, 10 u. 4; VS 22, 7, 8.

विभूर्मा' चा' प्रभूः पिचा' श्रो¹² ऽसि' हयो¹³ ऽस्यैव्यो ऽसि' मयो ऽसि' नरो
 ऽस्यै' वासि' संप्रिसि' वाज्यसि' वृषासि' नृमणा¹⁴ असि' ययुर्नामा-¹⁰
 स्यादित्यानां¹⁵ पत्नान्विहि¹⁶ देवा आशापाला¹⁷ एतं देवैभ्यो अश्वं मे-
 धाय प्रोक्षितं रक्षतेह धृतिरिह स्वधृतिरिह रम¹⁸ इह रम-
 न्ताम् ॥ ४ ॥

Vgl. TS 7, 1, 12 (aṣvanāmāni); Kāth. 5, 1, 3; VS 22, 19.

काय स्वाहा' कस्मै स्वाहा' कतमस्मै स्वाहा' सविचे स्वाहा' सवि-

- 1) H u. Bb स्वाहोद्वावाय ।; P उद्वावायेत्युत् . द्वावाय । 2) P उद्भुतायेत्युत् . भुताय ।
 die Samh. Mss. स्वाहोद्भुताय; vgl. aber auch noch VS 22, 8. 3) H u. Bb श्रूकाराय
 4) So P, desgl. VS 22, 8; die Samh. Mss. श्रूकृताय 5) So corrigirt; die Samh. Mss.
 निषण्णाय; P निषण्णाय (!)। निषण्णायैति नि. सन्नय ।; s. VS 22, 8; Kāth. निषण्णाय 6) So
 corrigirt; die Samh. Mss. स्वाहोक्षिताय; P उन्विताय ।; s. VS 22, 8. 7) So cor-
 rigirt; H u. Bb विष्टिताय; desgl. B, ohne Accent; in P fehlt dieses Wort. 8) So
 die Samh. Mss.; cf. TS 7, 1, 19, 3; P विवृतायेति वि. वृताय ।; Kāth. 5, 1, 10 विवृताय
 9) So corrigirt; vgl. VS 22, 8; TS 7, 1, 19, 3; die Samh. Mss. schreiben विधून्वानाय;
 P विधून्वानायैति वि. धून्वानाय । Kāth. 5, 1, 10 विधून्वानाय 10) P क्षिताय ।; cf. VS
 22, 8; die Samh. Mss. schreiben स्वाहोक्षिताय 11) B निमेषाय 12) P पिचा । चक्षः ।
 13) P हयोः । (!) 14) H u. B नृमणः; Bb नृमणा; P नृमणा इति नृ. मणाः । 15) P ययुः ।
 नाम । 16) P यत्न । चनु । इहि । 17) P देवाः । आशापाला इत्याशा. पाकाः ।
 18) P रमः ।

चै प्रसविचै स्वाहा'सविच आसविचै स्वाहा'दित्यै स्वाहा'दित्यै मर्यै
 स्वाहा'दित्यै सुमृडीकायै स्वाहा'सरस्वत्यै स्वाहा'सरस्वत्यै बृहत्यै
 स्वाहा'सरस्वत्यै पावकायै स्वाहा'पूष्णे स्वाहा'पूष्णे प्रपथ्याय
 स्वाहा'पूष्णे नरंधिषाय' स्वाहा'त्वष्ट्रे स्वाहा'त्वष्ट्रे तुरीपाय स्वाहा'
 5 त्वष्ट्रे पररूपाय स्वाहा'विष्णवे स्वाहा'विष्णवे शिपिविष्टाय स्वाहा'
 विष्णवे निभूयपाय स्वाहा ॥ ५ ॥

Vgl. Kâth. 5, 3, 5; VS 22, 20; Mân. Cr. 9, 2, 2.

आ ब्रह्मन्ब्राह्मणस्तेजस्वी ब्रह्मवर्चसी जायतामो राष्ट्रं राजञ्ज्यः
 शूर इषष्ट्यो महारथो जायतां दोग्धी धेनुर्वोढानडानांशुः सन्निःसभे-
 यो युवा'पुरंधियोषा' जिष्णू' रषेष्टा' आस्यं' यजमानस्य वीरो जा-
 10 यतां' निकामे' निकामे नः पर्जन्यो वर्षतु' फलवतीनां' ओषधयः प-
 च्यन्ता' योगक्षेमो नः कल्पताम् ॥ ६ ॥

Vgl. TS 7, 5, 18 (annahomāmantrāḥ); Kâth. 5, 5, 14; VS 22, 22.

अग्रये स्वाहा'सोमाय स्वाहेन्द्राय स्वाहा'पृथिव्यै स्वाहान्तरि-
 क्षाय स्वाहा'दिवे स्वाहा'दिग्भ्यः स्वाहा'शाभ्यः स्वाहोर्ध्वै' दिशे स्वा-
 हा'प्राच्यै दिशे स्वाहा'नक्षत्रेभ्यः स्वाहा'नक्षत्रियेभ्यः स्वाहा'हीराच्येभ्यः
 15 स्वाहा'धर्मासेभ्यः स्वाहा'मासेभ्यः' स्वाहा'श्रुतुभ्यः स्वाहा'तर्वेभ्यः
 स्वाहा'स'वत्सराय स्वाहा'द्यावापृथिवीभ्या' स्वाहा'चन्द्रमसे स्वा-
 हा'सूर्याय स्वाहा'रश्मिभ्यः स्वाहा'वसुभ्यः स्वाहा'रुद्रेभ्यः स्वाहा-

1) P नरंधिषाया(?) ; vgl. aber auch VS 22, 20. 2) P जिष्णुः । 3) P रषेष्टाः । रषेष्टा
 इति रषे. स्ताः । 4) P आ । अस् । 5) P फलवत् इति फल. वत्सः । नः । 6) P उर्वै ।
 7) So P ; H u. Bb मासेभ्यः । 8) P आर्सेभ्यः । 9) H u. Bb betonen द्यावापृथिवीभ्या' ;
 aber P द्यावापृथिवीभ्या' ।

दित्येभ्यः स्वाहा'मरुद्भ्यः स्वाहा'विश्वेभ्यो देवेभ्यः स्वाहा'मूलेभ्यः
 स्वाहा'शाखाभ्यः स्वाहा'वनस्पतिभ्यः स्वाहा'पुष्पेभ्यः स्वाहा'फलेभ्यः
 स्वाही'षधीभ्यः स्वाहा ॥ ७ ॥

Vgl. TS 7, 1, 15 (pūrvanāmakahonāntahpātītvenāiva hutvā); 7, 3, 19 (oshadhibihoma-
 mantrāh) u. 20 (vrkshamantrāh) Kāth. 5, 1, 5 und 6; 5, 3, 9 und 10; VS 22,
 27 und 28.

प्रांचै दिशे स्वाहांवांचै दिशे स्वाहा'दक्षिणायै दिशे स्वाहांवांचै
 दिशे स्वाहा'प्रतीचै दिशे स्वाहांवांचै दिशे स्वाहो'दीचै दिशे स्वाहां- 5
 वांचै दिशे स्वाहो'र्ध्वायै दिशे स्वाहांवांचै दिशे स्वाहा ॥ ८ ॥

Vgl. TS 7, 1, 15. (s. oben); Kāth. 5, 1, 6; VS 22, 24.

आयुषे स्वाहा'प्राणाय स्वाहांपानाय स्वाहा'व्यानाय स्वाहा'
 समानाय स्वाहो'दानाय स्वाहा'चक्षुषे स्वाहा'श्रोत्राय स्वाहा'मनसे
 स्वाहा'वाचे स्वाहा ॥ ९ ॥

Vgl. (TS 7, 1, 19); Kāth. 5, 4, 10; VS 22, 23.

पृथिव्यैस्वाहांनरिक्षायस्वाहा'दिवे स्वाहा'सूर्यायस्वाहा'चन्द्रमसे 10
 स्वाहा'नक्षत्रेभ्यः स्वाहांग्नः स्वाही'षधीभ्यः स्वाहा'वनस्पतिभ्यः
 स्वाहा'परिखर्वेभ्यः स्वाहा'सरीसृपेभ्यः स्वाहा'चराचरेभ्यः स्वाहा
 ॥ १० ॥

Vgl. TS 7, 1, 17 (ekaviṃṣīti dikshā); VS 22, 29.

असवे स्वाहा'वसवे स्वाहा'वि३भ्ये स्वाहा'विवस्वते स्वाहा'गण-
 श्रिये स्वाहा'गणपतये स्वाहांभिषाहे स्वाहांभि३भ्ये स्वाहांधिपतये 15
 स्वाहा'शूषाय स्वाहा'सप्तर्षाय स्वाहा'चन्द्राय स्वाहांज्योतिषे
 स्वाहा'मलिम्लुचाय स्वाहा ॥ ११ ॥

Vgl. VS 22, 30.

धर्षसाय स्वाहा'द्रविणाय स्वाहा'प्रसवाय स्वाहो'पयामाय
स्वाहा'सिन्धवे स्वाहा'समुद्राय स्वाहा'काटाय स्वाहा'र्षेवाय स्वाहा
संस्वत्यै स्वाहा'विश्वभ्यचसे स्वाहा'सुभूताय स्वाहा'नरिक्षाय
स्वाहा ॥ १२ ॥

Vgl. (TS 7, 4, 13). VS 22, 25.

5 मधवे स्वाहा'माधवाय स्वाहा'शुक्राय स्वाहा'शुचये स्वाहा'
नभसे स्वाहा'नभस्याय स्वाहे'षाय स्वाहो'र्जाय स्वाहा'सहसे स्वाहा'
सहस्याय स्वाहा'तपसे स्वाहा'तपस्याय स्वाहा'स'सर्पे' ऽस्य'हस्य-
न्याय स्वाहा ॥ १३ ॥

Vgl. VS 22, 31.

10 संवयसे' स्वाहा'भिवयसे' स्वाहो'र्ध्वयसे' स्वाहा'बृहद्यसे' स्वाहा'
संहीयसे' स्वाहा'संहमानाय स्वाहा'सासहये' स्वाहा'संहस्वते' स्वाहा'-
भीषाहे' स्वाहा'भि३भ्वे' स्वाहा'भिमातिषाहे' स्वाहा'भिमातिघ्ने' स्वाहा
॥ १४ ॥

एकस्यै' स्वाहा'द्वाभ्या' स्वाहे'कान्नशताय' स्वाहा'शताय' स्वाहे'कै-
शताय' स्वाहा'ब्युछ्यै' स्वाहा'स्वर्गाय' स्वाहा ॥ १५ ॥

Vgl. VS 22, 34.

1) P रषाय । 2) P ऊर्षाय 3) Die Samh. Mess. संबसे; aber P संवयस रति सं.
वयसे । 4) P अभिवयस रत्तभि. वयसे । 5) P ऊर्ध्वयस रत्तुर्ध्व. वयसे 6) P अ-
भिषाहे । अभिसंह रत्तभि. संहे । 7) So ist wohl zu lesen; B liest so, nur ohne
Accent; H u. Bb स्वाहो'कान्नशताय P एकात्रशतायैत्तिकान्न. शताय । 8) P एकशता-
यैत्तिक. शताय ।

हिरण्यगर्भः संवर्तताये भूतस्य जातः पतिरेकं आसीत् ।
 सं दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्यै देवाय हविषा विधेम ॥
 उपयामंगृहीतो ऽसि प्रजापतये त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिः सूर्य-
 स्ते महिमा ॥ १६ ॥

Vgl. (TS 7, 5, 16); Kâth. 5, 5, 11; VS 23, 1 u. 2; Mân. Çr. 9, 2, 3.

यः प्राणतो निमिषतश्च राजा पतिर्विश्वस्य जगतो बभूव । 5
 ईशे यो अस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्यै देवाय हविषा विधेम' ॥
 उपयामंगृहीतो ऽसि प्रजापतये त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिश्च-
 न्द्रमास्ते महिमा ॥ १७ ॥

Vgl. TS 7, 5, 16 (pûrvasya mahimâkhyagrabasya mantrah); Kâth. 5, 5, 13; VS 23, 3 u. 4.

युञ्जन्ति ब्रह्मरुषं चरन्तं परि तस्थुषः ।

रौचन्ते रोचनां दिवि ॥ 10

यद्वातो ऽपो अगनीगन् प्रियामिन्द्रस्य तन्वृम् ।

एतं स्तोत्रनेन पथा पुनरंश्मवर्तयासि नः ॥ १८ ॥

Vgl. TS 7, 4, 20 (jîvato ऽçvasyopacârah); VS 23, 5 u. 7; Mân. Çr. 9, 2, 4 u. 3.

वसवस्त्वाञ्जनु गायत्रेण छन्दसा रुद्रास्त्वाञ्जनु चैष्टुभेन छन्दसादित्या-
 स्त्वाञ्जनु जागतेन छन्दसा भूर्भुवः ३ स्वर्लोकी ३ शची ३ यन्वे गन्धि' 15
 एतदंश्मस देवा एतदंश्मसि प्रजापते ॥

कः स्वदेकाकी चरति कं उ स्विज्जायते पुनः ।

1) In den Samh. Mss. पति* ohne Accent; in P nur das erste Wort des Verses angeführt. 2) H विधाम; in Bb eigentlich विधेम geschrieben, dann auch in विधाम corrigirt. 3) P रोचनाः । 4) In Bb fehlt die ३; P चाचीन् ।; cf. VS 23, 8; TS 7, 4, 20, 1. S. die folgende Anmerkung. 5) P शची । Kâth. 5, 4, 9 चाची ३ उहातीन 6) P यन्वे । यन्वे । Kâth. 5, 4, 9 चाची नवाद्या 7) P चन् । चन् । देवाः । 8) So corrigirt; die Samh. Mss. प्रजापतेः; P प्रजापत रति प्रजा .पते । 9) P कः ।

किं^१ स्वद्धिमस्य^२ भेषजं किमवावपनं^३ महत् ॥

सूर्यं^४ एकाकी चरति चन्द्रमा^५ जायते पुनः ।

अग्निहिंसस्य^६ भेषजं भूमिरावपनं महत् ॥

का^७ स्वदासीतूर्वेचित्तिः किं^८ स्वदासीबृहद्भयः^९ ।

5 का^{१०} स्वदासीत्पिलिप्पिला^{११} का^{१२} स्वदासीत्पिशङ्गिला ॥

द्वौरासीतूर्वेचित्तिरश्च^{१३} आसीबृहद्भयः^{१४} ।

अविरासीत्पिलिप्पिला^{१५} रात्रिरासीत्पिशङ्गिला ॥ १९ ॥

Vgl. TS 7, 4, 20 (jivato śvrasyopacārah) u. 18 (brahmodyam); Kāth. 5, 4, 9 u. 7; VS 28, 8—12. 23.

प्राणाय स्वाहापानाय स्वाहा^१ व्यानाय स्वाहा ॥

अम्व्यधिके^२ अञ्चालिके^३ न मा नयति कश्चन ।

10 संसत्यश्वकः^४ सुभद्रिका^५ काम्पीलवासिनीम् ॥

गणानां^६ त्वा गणपति^७ हवामहे^८ प्रियाणां^९ त्वा प्रियपति^{१०} हवामहे^{११}

निधीनां^{१२} त्वा निधिपति^{१३} हवामहे वसो^{१४} ममाहमजानि^{१५} गर्भधमां

त्वमजासि गर्भधम् ॥

1) P स्वत् । हिंसस्य । 2) So Hu. Bb; in P भेषजं । किं । ऊं इत्यु । आवपनमित्या. चपनं । B भूमिरावपनं; es ist wohl mit VS 23, 9, किंवावपनं zu lesen. 3) P सूर्यः । 4) P चन्द्रमाः । 5) So im Anschluss an P बृहत् । बयः ।; cf. VS 23, 11; TS 7, 4, 13, 1; in Hu. Bb बृहद्भयः; Kāth. 5, 4, 7 बृहद्भयाः । 6) So P; s. VS 23, 11; die Samh. Mes. पि-क्षिका । 7) P चन्द्रः । आसोत् बृहत् । बयः ।; Hu Bb बृहद्भयः; s. oben Kāth. बृहद्भयः । 8) So P; (s. VS 23, 12); die Samh. Mes. पिक्षिका । 9) P अग्निचित्तिः । अञ्चालिके ।; Kāth. 5, 4, 8 अग्निचित्तिः । अञ्चालिके । 10) So im Anschluss an P संसत्यः । चन्द्रकः । (cf. VS 23, 18; TS 7, 4, 19, 1); die Samh. Mes. संसत्यश्वकः; Kāth. 5, 4, 8 संसत्यश्वकः । 11) So im Anschluss an P सुभद्रिकामिति सु. भद्रिका । कांपीलवासिनीमिति कांपील. वा-सिनी ।; die Samh. Mes. सुभद्रिकापिलवासिनी; s. TS u. VS. In Kāth. 5, 4, 8 सुभये काम्पीलवासिनि । 12) So corrigirt; die Samh. Mes. निधीपति; P निधिपतिमिति निधि. पति । 13) P वसो इति वसो ।; Hu. Bb वसो । 14) P मम । चा । चहं । च-जानि ।

तौ सह चतुरः पदः संप्रसारयावः स्वर्गे लोके प्रीणुवाता^७ वृषा
वामश्वो^८ रेतोधा रेतो दधातु ॥ २० ॥

Vgl. TS 7, 4, 19 (aṅvasya maraṅottarakâlina upacârah); Kâth. 5, 4, 8; VS 23, 18—20;
Mân. Çr. 9, 2, 4.

गायत्री चिष्टुञ्जगत्यनुष्टुप्पङ्क्त्या सह ।

बृहदनुष्टुप्पिहा^९ ककुब्देवानां पत्नयो विशः सूचीभिः^३ शमयन्तु त्वा ॥

द्विपदा या चतुष्पदा त्रिपदा या च षट्पदा ।

विहृन्दा^४ या च संहृन्दाः सूचीभिः^५ शमयन्तु त्वा ॥

रजताः सीसा^६ हरिणीयुजो युञ्जन्तु कर्मभिः ।

अश्वस्य वाजिनस्त्वचिं स्यूमाः^७ कृण्वन्तु शाम्यन्तीः ॥

महानास्त्री रेवतयो दैव्या^८ आशाः प्रसूवरीः^९ ।

मेघ्या^{१०} विद्युतो वाचः सूचीभिः^{११} शमयन्तु त्वा ॥

योषास्ते पत्नयो लोम विचिन्वन्तु यथायथम् ।

सुपत्नीः पत्नयो वाजिन्प्रजया भुक्षीमहि^{१२} ॥

कुविदङ्ग ॥ २१ ॥

Vgl. TS 5, 2, 11 (sūcibhir asipathakṣptih); Kâth. 5, 10, 5; VS 23, 33—38.

॥ इति तृतीयकारणे द्वादशः प्रपाठकः ॥

1) So im Anschluss an P वां । चतुः १; H u. Bb वामश्वः; doch ist das श्व erst durch Correctur hineingebracht; B मास्व 2) So corrigirt im Anschluss an P बृहती । चण्डिहा १; cf. VS 23. 33; TS 5, 2, 11, 1; die Samh. Mss. बृहदनुष्टुप्पिहा 3) So P; die Samh. Mss. सूचीभिः 4) P विहृन्दा इति वि. हृन्दाः । 5) So corrigirt; die Samh. Mss. सूचीभिः; in P fehlend. 6) P सीसाः । 7) P त्वचिं । स्यूमाः १; die Samh. Mss. त्वचिः स्यूमा 8) P महानास्त्रीरिति महा. नास्त्रीः । रेवतयोः । दैव्याः । 9) P प्रसूवरीरिति प्र. सूवरीः १; B प्रसुवरीः; Bb eigentlich प्रसूवरीः geschrieben, dann aber auch in प्रसू corrigirt; H प्रसूवरीः 10) Die Samh. Mss. मेघ्या; P मेघ्याः । 11) So P; die Samh. Mss. सूचीभिः 12) So P; B भिषुषीमहि; Bb भिषुषीमहि

जर्ध्वामेनामुञ्चापय' गिरौ भार७ हरन्निव' ।
 अथास्या' मध्यमेधता७ शीते वाते पुनन्निव ॥
 यासकौ' शकुन्तिकाहलगिति' वञ्चति ।
 आहतं पंसो निषलचलीति ॥
 माता च ते पिता च ते ऽप्य७ वृक्षस्य रोहतः' ।
 प्रतिलामीति७ ते पिता ॥
 यञ्चरिणो७ यवमन्ति न पुष्टं पशु मन्यते ।
 शूद्रा१० यदर्यजारा न पोषाय धनायति ॥

दधिक्राव्यो अकारिषम् ॥ १ ॥

Vgl. TS 7, 4, 19 (açvasya maranottarakâlina upacârah); VS 23, 22--27.30. 32.

- 10 अश्वसूपरो११ गोमू... प्राजापत्याः कृष्णयीव आमेयो ललाटे पुर-
 स्तात्संस्वती मेधधस्ताङ्ग्वोः१२ श्यामः पीष्णो नाभ्यामांश्चिना१३ अ-
 धोरामी बाह्रोस्त्वाष्ट्री१४ लोमसकथो१५ सकथ्योः१६ सौर्ययामी१७ श्वेतश्च कृ-
 ष्णाश्च पार्श्वयोर्वाय्यः श्वेतः पुष्टा१८ इन्द्राय सृपस्याय१९ वेह्वैष्णवो वा-
 मनः ॥ २ ॥

Vgl. TS 5, 5, 22 u. 23 (grāmyās trayah saṃghāh); Kâth. 5, 8, 2; VS 24, 1; Mân. Çr. 9, 2, 4.

1) P ऊर्ध्वा । एना । संत् । आपय । 2) P हरन्निवेति हरन्. इव । 3) P अंघ । अ-
 खाः । 4) P या । असकौ । 5) H u. Bb शकुन्तिकाहलगिति ; P शकुन्तिका । अहसन् ।
 इति ।; cf. VS 23, 23. 6) P ते । अंघ । 7) P रोहयः । (1) 8) P प्र । तिलामि (1) ।
 इति ।; die Samh. Mss. प्रतिलामीति 9) P संत् । हरिणः । 10) P शूद्रान् । (1)
 11) Die Samh. Mss. अश्वसूपरी ; P अश्वः । तपरः । 12) So corrigirt; (cf. VS 24, 1);
 die Mss. मेधधस्ता ; P मेधो । अघस्तात् । हन्वोः । 13) P आश्विनी । 14) So corrigirt;
 H वा ह्रीस्त्वाष्ट्री ; Bb बाह्रीं त्वाष्ट्री ; B बाह्रोस्त्वाष्ट्री ; P बाह्रीः । त्वाष्ट्री । 15) Die Samh.
 Mss. लोमशसकथी ; aber P लोमशसकथाविति लोमश. संकथी ।; Kâth. 5, 8, 2 लोमशस-
 क्ती 16) So P; in H u. Bb सकथ्योः ; B सकथोः 17) So P; die Samh. Mss. सौर्यया-
 मी 18) P fehlerhaft; पुष्टे । statt पुष्टे । 19) Die Samh. Mss. (H u. Bb) सृपस्याय
 P सृपस्यायैति सु. अपस्याय ।

बभ्रुररुणबभ्रुः शुक्रबभ्रुस्ते वारुणा^१ रोहितो धूमरोहितः कर्कशुरो-
हितस्ते सौम्याः^२ शितिबाहु^३रन्यतः शितिबाहुः समन्तशितिबाहुस्ते^४ बा-
हृस्पत्याः^५ शितिरन्धो^६ अन्यतः शितिरन्धः समन्तशितिरन्धस्ते^७ सावित्राः^८
पृषती क्षुद्रपृषती स्थूलपृषती तां मैवावरुण्युः ॥ ३ ॥

Vgl. TS 5, 6, 11—13 (ashfādaçināmānaḥ paçavo çvamedhikāḥ); Kāth. 5, 9, 1—3; VS 24, 2.; Mān. Çr. 9, 2, 4.

शुद्धवालः सर्वशुद्धवालो मणिवालस्त आश्विनाः^९ श्येतः^{१०} श्ये-
ताक्षो^{११} ऽरुणस्ते रुद्राय पशुपतये^{१२} कर्णा^{१३} यामां^{१४} अवलिप्तं^{१५} रौद्रां^{१६} न-
भोरूपाः पार्जन्याः ॥ ४ ॥

Vgl. TS 5, 6, 13. 11. 15 (wie oben); Kāth. 5, 9, 3; VS 24, 3.

पृश्निस्तिरश्नीनपृश्निर्ह्वयपृश्निस्ते मारुताः^{१७} फल्गूलोहितोणीं^{१८} ब-
लक्षी तां सारस्वत्युः^{१९} झीहाकर्णः^{२०} शुण्ठाकर्णो^{२१} ऽधिहृत्कर्णस्ते त्वाष्ट्राः^{२२}
कृष्णायीवः शितिकक्षो^{२३} ऽञ्जिषकथस्त ऐन्द्रायाः^{२४} कृष्णाञ्जिरत्याञ्जिर्मे-
हाञ्जिस्त उषस्याः ॥ ५ ॥

Vgl. TS 5, 6, 12 u. 16 (wie oben); Kāth. 5, 9, 2 u. 6; VS 24, 4.

शिल्पा वैश्वदेवी^{२५} रोहिणीस्यं वयो वाचे^{२६} ऽविज्ञाता^{२७} अदित्यै^{२८} स-
रूपा^{२९} धाचे^{३०} वत्सतयो देवानां पत्नीभ्यः ॥ ६ ॥

Vgl. TS 5, 6, 13 fg. (s. oben); VS 24, 5.

- 1) Die Samh. Mss. समन्तः शितिबाहुः; P समन्तशितिबाहुरिति समन्त. शितिबाहुः ।
- 2) Die Samh. Mss. समन्तः शितिरन्धः; P समन्तशितिरन्ध इति समन्त. शितिरन्धः ।
- 3) Die Samh. Mss. आश्विनी; P अश्विनीः । 4) So corrigirt; die Samh. Mss. श्येतः; P श्येतः ।; cf. VS 24, 3. 5) So corrigirt; die Samh. Mss. श्येताक्षी 6) P कर्णाः ।
- 7) Die Samh. Mss. यमा; P यामाः । 8) Die Betonung so im Anschluss an TS 5, 6, 23; VS 24, 3; P अवलिप्ता इत्यव. लिप्ताः । die Samh. Mss. अवलिप्ता 9) So corrigirt; die Samh. Mss. फल्गुं जोः; P फल्गुः । 10) P सारस्वत्तः । 11) P शिल्पाः । वैश्वदेवीरिति वैश्व. देवीः । 12) P अविज्ञाता इत्यवि. ज्ञाताः । 13) P सरूपा इति सरूपाः ।

कृष्णायीवा¹ आमेयाः² शितिभ्रुवो वसुना³ रोहिता⁴ रुद्राणा⁵ श्वेता⁶
अवरोकिए⁷ आदित्यानां⁸ नभोरूपाः पार्जन्याः ॥ ७ ॥

Vgl. VS 24, 6.

उन्नतः शितिबाहुः शितिपृष्ठस्त एन्द्राबाहस्पत्या⁹ उन्नत¹⁰ ऋषभो
वामनस्त¹¹ एन्द्रावैष्णवाः¹² श्रुकहृपा¹³ वाजिनाः कल्माषा¹⁴ आमिमा-
5 ताः¹⁵ श्यामाः पौष्णाः ॥ ८ ॥

Vgl. TS 5, 6, 14 (wie oben, cf. 3, 13, 3); VS 24, 7.

एता एन्द्रामा¹⁶ द्विरूपा¹⁷ अमीषोमीया¹⁸ वामना अनडाह¹⁹ आमा-
वैष्णवा²⁰ अन्यतएनीमैचीर्वशा²¹ मैचावरुग्युः ॥ ९ ॥

Vgl. TS (5, 6, 11—23; cf. oben); VS 24, 8.

कृष्णायीवा आमेया²² बभ्रवः सौम्याः²³ श्वेता²⁴ वायउष्या²⁵ अविज्ञा-
ता²⁶ अदित्यै²⁷ संरूपा²⁸ धाचे²⁹ वत्सतयुं देवानां पत्नीभ्यः ॥ १० ॥

Vgl. TS (5, 6, 11—23); VS 24, 9.

10 कृष्णा भौमा³⁰ धूम्रा अन्तरिक्षा³¹ बृहन्तो देवाः शबला³² वैद्युताः³³
सिध्मास्तारकाः ॥ ११ ॥

Vgl. TS (5, 6, 11—23); VS 24, 10.

कृष्णायीवा आमेया³⁴ बभ्रवः³⁵ सौम्या³⁶ उपध्वस्ताः साविता³⁷ वत्स-

1) P कृष्णायीवा इति कृष्णं. यीवाः । 2) P रोहिताः । 3) P श्वेताः । अवरोकिए इत्यव. रोकिएः । 4) P रोहिताः । एन्द्राबाहस्पत्याः । उन्नत इत्युत्. नतः । 5) P रुद्राणाः । 6) P श्वेताः । 7) P अवरोकिए इति श्रुकहृपाः । 8) P आदित्याः । 9) P एन्द्रामा इति द्वि. रूपाः । अमीषोमीयाः । 10) P वामनाः । अनडाहः । आमावैष्णवाः । 11) So B, ohne Accent; Hu. Bb अन्यतयेनी¹¹; P अन्यतएना इत्यन्यतः. एनाः । मैचीः । आमाः । (1) 12) P कृष्णायीवा इति कृष्णं. यीवाः । आमेयाः । 13) P श्वेताः । 14) P वायउष्याः । अविज्ञाता इत्यवि. ज्ञाताः । 15) P संरूपा इति सं. रूपाः । 16) P कृष्णाः । भौमाः । 17) P धूम्राः । अन्तरिक्षाः । 18) P शबलाः । 19) P वैद्युताः इति कृष्णं. यीवाः । साविताः । 20) Hu. Bb बभ्रवः 21) P सौम्याः । 22) P साविताः ।

तर्तुः सारस्वत्युः श्यामाः पौष्णाः पृथ्वयो मारुताः पिशङ्गा वैश्वदेवाः
वशां द्यावापृथिवीयाः ॥ १२ ॥

Vgl. TS (5, 6, 11—23); VS 24, 14.

कृष्णयीवा आमेया बभ्रवः सौम्या उपध्वस्ताः साविचा वस्त-
तर्तुः सारस्वत्युः श्यामाः पौष्णा एता ऐन्द्रायाः पृथ्वयो मारुताः
कृष्णा वारुणाः कायास्तूपराः ॥ १३ ॥

5

Vgl. TS (5, 6, 11—23); VS 24, 15.

अपये ऽनीकवते प्रथमजानालभते मरुद्भ्यः सांतपनेभ्यः सवात्या-
न्मरुद्भ्यो गृहमेधेभ्यो वषिकहान्मरुद्भ्यः क्रीडिभ्यः स०सृष्टान्मरुद्भ्यः स्व-
तवद्भ्यो ऽनुसृष्टान् ॥ १४ ॥

Vgl. TS (5, 6, 11—23); VS 24, 16.

कृष्णयीवा आमेया बभ्रवः सौम्या उपध्वस्ताः साविचा वस्ततर्तुः
सारस्वत्युः श्यामाः पौष्णा एता ऐन्द्रायाः प्राशृङ्गा ऐन्द्रा बहु-
रूपा वैश्वकर्मेणाः¹⁰ ॥ १५ ॥

Vgl. TS (5, 6, 11—23); VS 24, 17.

कृष्णयीवा आमेया बभ्रवः सौम्या उपध्वस्ताः साविचा वस्त-
तर्तुः सारस्वत्युः श्यामाः पौष्णाः श्वेता वायव्याः प्राशृङ्गा ऐन्द्राः
सौर्याः श्वेताः ॥ १६ ॥

Vgl. TS (5, 6, 11—23).

1) P पिशङ्गाः । वैश्वदेवाः । 2) P वशाः । 3) P एताः । 4) P प्रथमावापिति प्रथमा-
जान् । 5) H स्वावलात्; Bb स्वावलात्; deagl. B, ohne Accent; aber P स्वावलापि-
ति स.वालात् । 6) P पौष्णाः । एताः । 7) P प्राशृङ्गा इति प्र.शृङ्गाः । 8) P ऐन्द्राः ।
9) P बहुरूपा इति बहु.रूपाः । 10) Die Samh. Mss. वैश्वकर्मेणाः; aber P वैश्वकर्मेणा
इति वैश्व.कर्मेणाः ।

अवयो गायत्र्यै^१ पञ्चावयस्त्रिष्टुभे^२ दित्यवाहो जगत्यै^३ चिवात्सा^४ अ-
नुष्टुभे^५ तुर्यवाह^६ उष्णिहे ॥ १७ ॥

Vgl. TS (5, 6, 11—23); VS 24, 12.

पष्टवाहो विराज^७ उष्णाणो बृहत्या^८ ऋषभाः ककुभे^९ धेनवो ज-
गत्या^{१०} अनडाहः पङ्क्त्यै^{११} ॥ १८ ॥

Vgl. VS 24, 13.

5 धूमा^१ वसन्ताय^२ श्वेता^३ यीष्माय^४ कृष्णा^५ वर्षाभ्यः ॥ १९ ॥

Vgl. VS 24, 11.

अरुणाः शरदे^६ पृषन्तो हेमन्ताय^७ पिशङ्गाः शिशिराय ॥ २० ॥

Vgl. VS 24, 11.

॥ इति ततीयकारुडे चयोदशमः प्रपाठकः ॥

वसन्ताय कपिञ्जलानालभते^१ यीष्माय कलविङ्गान्^२ वर्षाभ्यस्त्रि-
राश्रुदे^३ वर्तिका^४ हेमन्ताय ककरान् ॥ १ ॥

Vgl. VS 24, 20; Mān. Çr. 9, 2, 4; hier wie beim Folgenden ist ferner im Allgemeinen
zu vergleichen TS 5, 5, 11—24 (aṣvamedhacēshabhūtā āikādaçināḥ paçavalī): Kāth.
5, 10, 4.

1) P चिवात्सा इति चि. चत्साः । 2) P तुर्यवाह इति तुर्य. वाहः । 3) P विराज
इति चि. राजे । 4) P बृहति । 5) P जगत्यै । 6) P पयस्यै । 7) P ऋषाः । 8) P
श्वेताः । 9) P कृष्णाः । 10) P तित्तिरीन् ।; aber die Samh. Mss. तित्तिरात्; Kāth.
5, 10, 4 तित्तिरीन् 11) P वर्तिकाः ।

समुद्राय शिञ्जुमारानालभते' पर्जन्याय मण्डूकानंझो मत्स्यान्' मि-
चाय पुलीकयान्वरुणाय नाक्रान् ॥ २ ॥

Vgl. VS 24, 21.

सौमाय ह०सानालभते' वायवे बलाका' इन्द्राग्निभ्यां कुञ्चान्मि-
चाय मङ्गुवरुणाय चक्रवाकान् ॥ ३ ॥

Vgl. VS 24, 22.

अग्रये कुटूहनालभते' वनस्पतया' उलूकानंयीषोमाभ्यां चाषानं- 5
श्विभ्यां मयूरांन्मिचावरुणाभ्यां कपोतान् ॥ ४ ॥

Vgl. VS 24, 23.

सौमाय लवानालभते' त्वष्ट्रे कौलीकान्गोषादी'र्दिवानां पत्नीभ्यः
पुलीका' अग्रये गृहपतये पारुणान् ॥ ५ ॥

Vgl. VS 24, 24.

अहे पारावतानालभते' रात्रौ सीचापूरुहः' संधिभ्यां जतूः' स०व-
त्सराय महतः सुपर्णांन्मासेभ्यो दात्वौहान' ॥ ६ ॥

10

Vgl. VS 24, 25.

भूम्या¹⁰ आखूनालभते' ऽन्तरिक्षाय पाङ्कान्¹¹' दिवे कशान्' दि-
ग्भ्यो नकुलान्वंभुकानवान्तरदिशाभ्यः¹² ॥ ७ ॥

Vgl. VS 24, 26.

1) P बलाकाः । 2) So B, ohne Accent; P कुटूहन् ।; in H u. Bb कुटूहन् 3) P वनस्पतये । 4) P कषाण । H u. Bb कषाण 5) So im Anschluss an P गोषादीः । गोषादीरिति गो. सादीः । (cf. VS 24, 24); die Samh. Mss. गोषादी 6) P पुलिकाः । 7) So im Anschluss an P सीचापुः । (s. VS 24, 25); die Samh. Mss. सीचापूरु 8) So im Anschluss an P जतूः । (s. VS 24, 25; Pā. 4, 1, 71, Vārtt.); die Samh. Mss. जतूः 9) P दात्वौहान । 10) P भूम्ये । 11) So P; s. VS 24, 26; die Samh. Mss. पंतकान् 12) So P वंभुकान् ।; s. VS 24, 26; die Samh. Mss. वंभुकान्

प्रजापतये पुरुषान्हस्तिना' आलभते' वाचे' सुषी'श्च'क्षुषे' मशका-
उश्रीचाय' भृङ्गाः ॥ ८ ॥

Vgl. VS 24, 29.

वसुभ्यो ऋष्यानालभते' रुद्रेभ्यो रूहनादित्येभ्यो न्यङ्गन्' विश्वेभ्यो
देवेभ्यः पृषतान्साध्येभ्यः' कुलङ्गान्' ॥ ९ ॥

Vgl. VS 24, 27.

5 ईशानाय परस्वता' आलभते' मिचाय गौरान्वरुणाय महिषान्वह-
स्पतये गवयां'स्त्वष्ट्रा' उष्टान् ॥ १० ॥

Vgl. VS 24, 28.

प्रजापतये च वायवे च गोमृगो' वरुणायारण्यो' मेघो' यमाय
कृष्णो' मनुराजाय¹⁰ मर्कटः¹¹ शार्दूलाय रोहिर्वृषभाय गवयी¹² क्षिप्रश्चे-
नाय¹³ वर्तिका¹⁴ नीलङ्गवे¹⁵ कृमिः' समुद्राय शिशुमारो' हिमवते हस्ती

10 ॥ ११ ॥

TS 5, 5, 11 (prathamâ okâdâcini); Kâth. 5, 7, 1; VS 24, 30.

मयुः प्राजापत्य¹⁶ उलो हलिहृषो¹⁷ वृषद'शस्ते धाचे' दिशां कङ्को¹⁸

1) P हस्तिनः । 2) P सुषीन् । चक्षुषे । 3) P मशकान् । 4) So Bb; in H eigentlich ऋष्यान् geschrieben, dann या corrigirt, aber undeutlich; B ऋष्यान्; P ऋष्यान् । 5) P साध्येभ्यः ।; aber die Samh. Mss. साध्येभ्यः; 6) P कुलङ्गान् 7) P परस्वतः । 8) P गवयां । स्त्वष्ट्रे । 9) P आरण्यः । 10) P मनुष्यराजयिति मनुष्य.राजाय ।; diese Lesart vielleicht vorzuziehen; Kâth. 5, 7, 1 पुष्यराजाय 11) So P u. VS 24, 30; H u. Bb कर्मटः; B कर्म; Kâth. 5, 7, 1 मर्कटः 12) So P; H u. Bb गवरी; B गवद्; 13) H u. Bb क्षिप्रःश्चेनाय; B क्षिप्रःश्चेनाय; P क्षिप्रश्चेनायिति क्षिप्र.श्चेनाय । 14) P वर्तिका (!) 15) So P; die Samh. Mss. नीलांगवे; 16) P प्राजापत्य इति प्राजा.पत्यः । 17) P हलिहृषः । 18) In den Samh. Mss. ohne Accent; P कङ्को ।;

धुङ्गापेयी¹ कलविङ्कः पुष्करसादी² लोहिताहिंस्ते त्वाष्ट्रा³ वाचे
कौञ्चः ॥ १२ ॥

Vgl. TS 5, 5, 12 (daṣiṇi); Kāth. 5, 7, 2; VS 24, 31.

सौमाय कुलङ्ग⁴ आरउण्यो ऽजो⁵ नकुलः शंका ते पीष्णाः क्रोष्टा
मायो⁶ रिन्द्रस्य गौरमृगः⁷ पित्रो न्यङ्कुः ककुठस्ते⁸ ऽनुमत्यै⁹ प्रतिश्रुत्वायै
चक्रवाकः¹⁰ ॥ १३ ॥

Vgl. TS (5, 5, 11 flg; s. oben); VS 24, 32; Kāth. 5, 7, 7.

सौरी बलाका¹¹ शार्गः सृजयः¹² शयाण्डकस्ते¹³ मैचाः¹⁴ श्वाविङ्गौमी¹⁵ सर-
स्वत्यै शारिः¹⁶ पुरुषवाक्¹⁷ शार्दूलो वृकः पृदाकुस्ते¹⁸ मन्यवे¹⁹ सरस्वते शुक्रः
पुरुषवाक् ॥ १४ ॥

Vgl. VS 24, 33; Kāth. 5, 7, 4-6.

सुपर्णः पार्जन्य²⁰ आतिर्वाहसो²¹ र्विदा ते वायवे²² कृकवाकुः सा-
विचो²³ हसो वातस्य²⁴ भवो मद्गुर्मत्स्यस्ते²⁵ नदीपतये²⁶ द्यावापृथिवीयः²⁷
कूर्मः ॥ १५ ॥

Vgl. VS 24, 34; Kāth. 5, 7, 3.

पुरुषमृगश्चन्द्रमसो गोधा कालका दार्वाघाटस्ते²⁸ वनस्पतीनां बृह-

1) die Saph. Mss. धुङ्गापेयी; aber P धुङ्गा। चापेयी। 2) P पुष्पसदा इति पुष्प-
सदाः। 3) P लोहिताहिंस्ते लोहित-र्वाहः। ते। त्वाष्ट्राः। 4) P कुलङ्गः। 5) P आ-
रकः। अजः। 6) P ककुठः। ते। अनुमत्या इत्यनु-मत्यै। 7) So betont P; in H u.
Bb चक्रवाकः। 8) P बलाकाः। (1) 9) So P; die Saph. Mss. सुजयाः; (cf. VS).
10) P शार्दूलक इति शय-शार्दूलकः; die Saph. Mss. शयाण्डक¹⁰ 11) P शारिः।
12) H पिदाकुः; desgl. B, ohne Accent; P पृदाकुः। 13) P पार्जन्यः। 14) So
corrigirt; H u. Bb आतिर्वाहसो; B अतिर्वाहसो; P आतिः। वाहसः। (s. VS 24, 34);
15) So im Anschluss an P नदीपतय इति नदी-पतये।; (s. VS 24, 34); die Saph.
Mss. नदीपते 16) P दार्वाघाटः। दार्वाघाट इति दार-चाघाटः।

स्यंतये वाचस्यंतये पैङ्गराजोऽलजं आन्तरिक्षोऽनाक्रो मकरः पुली-
कयन्तेऽकूपारस्य'ह्रियै' शल्यकः ॥ १६ ॥

Vgl. VS 24, 35 u. 34; Kâth. 5, 7, 5.

एष्यहो'मगडूको मूषिका तित्तिरस्ते' सर्पाणां लोपाश' आश्विनः
कृणो राश्या'चक्षो जतूः शुशुलूकां तं¹⁰ इतरजनानां जहका¹¹
5 वैष्णवी ॥ १७ ॥

Vgl. VS 24, 36; Kâth. 5, 7, 5.

अन्यवापो'उर्धमासानामृशयो'मयूरः सुपर्णस्ते गन्धर्वाणामंपामुद्रः¹⁴
कश्यपो मासा'रोहित्कुण्डाची' गोलक्षिका¹⁶ ता' अप्सरसां'मृत्यवे
उसितः¹⁸ ॥ १८ ॥

Vgl. VS 24, 37; Kâth. 5, 7, 6.

वर्षाहूर्ध्वतूनामोषुः¹⁹ कशो मान्यालवस्ते²⁰ पितृणां'वसुभ्यः क-
10 पिञ्जलो'बलायाजगरः²² कपोता उलूकः²¹ शशस्ते निर्ऋति'राशे
कृणाः ॥ १९ ॥

Vgl. VS. 24, 38; Kâth. 5, 7, 8.

1) P अलवः; 2) P कुशीपयः। तै। अकूपारस्य। 3) So P; die Samh. Mss. इष्यः; 4) P एषी। अक्षः। 5) P तित्तिरिः। 6) P लोपाशः। 7) P राश्या। 8) So P (cf. VS 24, 36); die Samh. Mss. जतूः; 9) P सुषिधीकेति सुषि. कीचा। 10) P तै। 11) P अक्षो। 12) So corrigirt; die Samh. Mss. अन्यावापो; P अन्यवाप रलव्य. वापः। 13) P अक्षः। 14) P अपो। अक्षः। 15) So P; H अक्षुषीची; deagl. B, ohne Accent; Bb अक्षुषीची। 16) So P; die Samh. Mss. गोलक्षिका; Kâth. 5, 7, 6 गोलक्षिका। 17) P तै। (1)। 18) P अमितः। 19) P वर्षाहूर्ध्विति वर्ष. चाक्षुः। 20) So im Anschluss an P मांयालवः; die Samh. Mss. मातालवस्ते Kâth. 5, 7, 8 मंधीलवस्। 21) P कर्पिकः; die Samh. Mss. कीर्पिको। 22) P बलाय। अजगरः। (s. VS); B बलाया अजगरः; H u. Bb. बलाया अजगरः। 23) P कपोता। उलूकाः।

चिचं आदित्यानामुष्ट्रो घृणावान्वाघ्रानसस्ते मत्या आरणाय
सृमरो हृष्टं गेद्रः कुवयः कुठरुर्दात्वीहस्ते वाजिनां कामाय
पिकः ॥ २० ॥

Vgl. VS 24, 39; Kâph. 5, 7. 9 u. a.

सङ्गो वैश्वदेवस्तरक्षुः आ कृष्णः कर्णो गर्दभस्ते रक्षसामिन्द्राय
सूकरः सिहो मारुतः कृकलासः पिप्पका शकुनिस्ते शरथ्याये विश्वे- 5
भ्यो देवेभ्यः पृषतः ॥ २१ ॥

Vgl. VS 24, 40; Kâph. 5, 7.

॥ इति तृतीयकारणे चतुर्दशमः प्रपाठकः ॥

शदं दञ्जिरवकान्दनामूलैर्मृदं¹⁰ बस्वृत्तिगान्दष्टाभ्यामवक्रन्देन¹¹
तालुं वाजं हनुभ्यां सरस्वत्या अयजिह्वं जिह्वायां उस्तादमपं¹²
आस्येन वृषणा आरुडाभ्यामादित्याञ्जमश्नुभिः¹³ पन्थां भूभ्यां छावा-
पृषिषी वर्तोभ्यां विद्युतंकनीनिकाभ्यां कर्णाभ्यां श्रोत्रे श्रोत्राभ्यां¹⁴ 10

1) P चिचः । 2) So ist wohl zu lesen; B घृणावाघ्रानसस्ते; H u. Bb घृणावाघ्रा-
नसस्ते P घृणावाघ्रानि घृणा. वाज् । वाघ्रीनसः । 3) P मति । 4) P सरस्वात् ।
5) P संः । 6) P कुवयः । 7) H u. Bb काताय 8) So im Anschluss an P तरंजुः ।
चा । कुवयः । H u. Bb तरंजुचाङ्गः (in H aber erst durch Correctur so; eig.
तरंजुचाङ्ग; so auch B, ohne Accent); s. VS. 9) P शरथ्याये । 10) P पृषतां ।
11) Die Samh. Mss. वरुषिषेवाङ्ग; P वरुषिः । तेनां । 12) Die Samh. Mss. नावक्रन्देन;
P अवक्रन्देन । 13) P सरस्वति । 14) P जिह्वायाः । 15) P चयः । 16) P घृषवा ।
17) P आदित्याङ्ग । रजंशुभिरिति रजंशु. विः । die Samh. Mss. रजंशुभिः; 18) P
पन्थां । 19) So P वर्तोभ्यामिति वर्तो. भ्यां । H u. Bb वर्तोभ्यां; B वदोभ्यां

कणी' अवार्याणि पक्ष्माणि' पार्या' इक्षवः' पार्याणि पक्ष्माण्य-
वार्या' इक्षवः ॥ १ ॥

Vgl. TS 5, 7, 11. 12 (aṣvamedhāngamantrāḥ; ṣarirahomāḥ; dasselbe auch weiterhin im ganzen Prapāṭhaka); Kāth. 5, 13, 1 u. 2; VS 25, 1; Mān. Cr. 9, 2, 5.

वातं प्रायेणांपानेन नासिकासुंपयाममधरेणौष्टेन'संदुत्तरेण'शुक्ला-
य स्वाहा'कृष्णाय स्वाहा'स्तनयित्तुं निर्वाधेन'मूर्धानंनिवेधेणांशनि'
5 मस्तिष्केण'विद्युतं कनीनिकाभ्यां'प्रकाशेनात्तरमनुकाशेन' वाहं'तेद-
नीमधरकरलेनापः' शुष्ककरलेन'चित्तं मन्याभिरिदिति'शीष्णां'निर्घृ-
तिं निर्जल्पेन शीष्णां'प्राणागसंक्रोशै'रेष्माणं सूपेन' ॥ २ ॥

Vgl. TS 5, 7, 12-14 (cf. oben); Kāth. 5, 13, 2; VS 25, 2.

मशकान्केशै'रिन्द्र'सूपसा'¹¹वहेन बृहस्पति'शकुनिसादेन'¹²कूर्मा-
उशफैराक्रमण'¹³स्थूराभ्यांबल'कुष्टाभ्यां'¹⁴जवं'जङ्गाभिरंधानं'बाहुभ्यां
10 जाम्बिलेनारण्यमपिमतीरुभ्या'¹⁵रुद्र'रोराभ्यां'¹⁶पूषणं दोर्ध्वामंश्चि-
ना असाभ्याम्'¹⁷ ॥ ३ ॥

Vgl. TS 5, 7, 11 fig. (s. oben); VS 25, 3; Kāth. 5, 13, 3.

अधेः पक्षतिर्वायोर्निपक्षतिः'सोमस्य तृतीयोपां चतुर्थ्यदित्याः'¹⁸

1) P कणी । 2) So P; die Samh. Mss. पंचाधि; 3) P पार्याः । 4) P पक्ष्माणि; die Samh. Mss. पंचाष्वा 5) Die Samh. Mss. निवेधेणांशनि; P निवेधेण । अशनिं । 6) P प्रकाशेनेति प्र. काशेन । अतरं । अनुकाशेनेत्यनु. काशेन । die Samh. Mss. प्रकाशे नातरम 7) Die Samh. Mss. तेदापीना; P तेदपी । अधर. अंतिनेतधर. अंतिनं । 8) H u. Bb अंतिनायं शुष्ककरलेन; B अंतिनय सु; P अयं । शुष्क. अंतिन । 9) P संक्रोशैरिति सं. क्रोशैः । 10) P रेष्णां । सुपेन । 11) P सूपसेति सु. सूपसा । 12) H u. Bb शकुनिसादेन; B शकुनिसादयेन; P शकुनिसादेनेति शकुनि. सादेन । 13) P कूर्मान् । 14) Kāth. 5, 13, 3 कुष्टाभिरिदं । 15) P जांबीलेन । अरण्यं । अपिं । अतिपरंभ्यामित्यतिपरं. भ्यां । 16) P रोराभ्यां । 17) So P; die Samh. Mss. असाभ्यां; Kāth. असाभ्यां । 18) So corrigirt; die Mss. चतुर्थी दित्या; P चतुर्थी । चादित्याः । (1)

पञ्चम्यंभीषोमयोः' षष्ठी' मरुता' सप्तमी' बृहस्पतेरष्टमी' पूष्णो नवमी'
तद्दृदेशमीन्द्रस्यैकादशी' वरुणस्य द्वादशी' यमस्य त्रयोदशी ॥ ४ ॥

Vgl. TS 5, 7, 21; VS 25, 4.

इन्द्राग्न्योः पक्षतिः' सरस्वत्या' निपक्षति' इन्द्रस्य तृतीया' बृहस्पते-
श्चतुर्थी' निक्षत्याः पञ्चमीन्द्राण्याः षष्ठी' सर्पोणा' सप्तमी' विष्णोरष्ट-
म्यूर्यम्णो नवमी' धातुदेशमीन्द्रस्यैकादशी' वरुणस्य द्वादशी' यम्यास्त्र- 5
योदशी' द्वावापृथिव्योर्दक्षिणं पार्श्वं' विश्वेषां देवानामुत्तरम् ॥ ५ ॥

Vgl. TS 5, 7, 22; VS 25, 5.

मरुता' स्कन्धा' विश्वेषां देवानां प्रथमा कीकसा' रुद्राणां द्वितीयां-
दित्यानां तृतीया' वायोः पुंछमंभीषोमयोर्भासदी' कुञ्ची श्रोणिभ्यां मि-
चावरुणा' जरुभ्यामिन्द्रावरुणा' अत्याभ्यामाक्रमणं कुष्ठाभ्यामत्स-
राभिः' कपिञ्जलान् ॥ ६ ॥

10

Vgl. TS 5, 7, 15; Kâth. 5, 13, 5, VS 25, 6.

इन्द्रस्य क्रोडो' ऽदित्याः पाजस्य' दिशां जषवो' ऽदित्या भसञ्जीमूता-
हृदयोपशाभ्यामन्तरिक्षं' पुलीतता¹⁰' नभ'¹¹ उदर्येण' वल्मीकान्क्रोवा'¹²
सौमिर्गुल्मा' शंक्रवाकौ'¹³ मत्तलाभ्यां दिव' वृक्षाभ्यां हिराभिः स्रव-
नीं गिरीन्पाशिभ्यामुपलान्पीहा'¹⁴ हृदान्कुक्षिभ्यां¹⁵' समुद्रमुदरेण'
विश्वानरं भंसना ॥ ७ ॥

15

Vgl. TS 5, 7, 16; Kâth. 5, 13, 6; VS 25, 8.

1) So corrigirt; die Ms. पंचम्यंभीषोमयोः 2) P सरस्वत्याः । 3) P चाग्न्याः । 4) P
कांशाः । 5) P मिचावरुणी । 6) P रूद्रावरुणी । 7) P कुष्ठाणां । चत्सराभिः ।;
die Samh. Ms. कुष्ठाभ्यां मत्सराभिः; cf. Kâth. 5, 13, 5 नृष्टाभ्याम् TS 5, 7, 13 चत्स-
राभिः; VS 25, 8 चत्सराभिः; 8) H u. Bb जषवोः; 9) P भसन् । जीमूताम् ।
हृदयोपशाभ्यां । H भसन्जीमूता' हृदयोपशा' B भसन्जीमूता' हृदयोपशा';
B भसन्जीमूता' हृदयोपशा' ॥ 10) P पुलीतता । पुरितेति पुरि. तता । Kâth. 5,
13, 6 पुलितता 11) P नभः । 12) So corrigirt; die Samh. Ms. वल्मीकां क्रोवां;
P वल्मीका' क्रोवां । Kâth. 5, 13, 6 वल्मीकान्क्रोवा 13) म्बीभिः ohne Accente
P म्बीभिः । गुल्मा' । 14) Die Samh. Ms. शंवंती विः; aber P शंवंतीः ।; 15) di
Samh. Ms. हृदां ; aber P हृदां ।

विधृतिं नाभ्यां घृतं रसेनापों यूष्णां मरीचीविमुषां नीहारमू-
षाणां शीनं वसयां हादुनीदूषीकाभिः प्रुष्वा अञ्चुभिरत्ता रक्षांसि
चिषारयन्त्रैर्नक्षत्राणि रूपैः पृथिवीं तत्रां जुषकाय स्वाहा ॥ ८ ॥

Vgl. TS 5, 7, 20; VS 25, 9.

पूषणं वनिष्ठुनान्धाहीनस्यूरगुदयां सर्पाङ्गुदाभिर्विहुतं आन्त्रैरपं
5 आस्येन वृषणां आरडाभ्यां शेषो वाजिनेन प्रजां रेतसा चाषा-
न्पिसेन प्रदरांनपायुना कूषाञ्जकपिरैः ॥ ९ ॥

Vgl. TS 5, 7, 17; VS 25, 7; K&th. 5, 13, 7.

अयमे गायत्राय चिबृते राधन्तराय वासन्तिकाय पुरोडाशमष्टाक-
पालं निर्वपतीन्द्राय चैष्टुभाय पञ्चदशाय बार्हताय यैष्णाय पुरोडा-
शमेकादशकपालं विश्वेभ्यो देवेभ्यो जागतेभ्यः सप्तदशेभ्यो वैश्वेभ्यो
10 वार्षिकेभ्यः पुरोडाशं द्वादशकपालं मिषावरुणाभ्यामानुष्टुभाभ्यामे-
कविंशाभ्यां वैराजाभ्यां शारदाभ्यां पयऽस्यां बृहस्पतये पा-
ङ्गाय पिणवाय शक्राय हैमन्तिकाय चरुं सविचं आतिहृन्द-
साय चयस्त्रिंशाय रैवताय शैशिराय पुरोडाशं द्वादशकपालमनुमती
चरुं वैश्वानरं द्वादशकपालमदित्ये विष्णुपत्न्यै चरुं कायमेककपा-
15 लम् ॥ १० ॥

Vgl. TS 7, 5, 14 (daçahaviṣ sarvapṛshthā); VS 29, 60.

1) P नाभ्यां । 2) P रसेन । चयः । 3) So corrigirt; die Samh. Mss. युष्वा; P
यूष्वाः । 4) So P; die Samh. Mss. शीनं 5) So corrigirt; die Samh. Mss. दूषी-
काभिः; in P die erste Silbe des Wortes ganz undentlich. 6) Die Samh. Mss. चिषि-
वाभ्यां चरुनुदया; P वनिष्ठुना । चंधाहीनिबंध. चहीन । चरुनुदयेति चरु. नुदया ।
K&th. 5, 13, 7 पूषो वनिष्ठुरभावे चरुनुदात्त 7) P विहुत इति वि. हुतः । 8) P
चयः । 9) P चृषवी । 10) P शेषः । 11) Die Samh. Mss. चंदात् 12) P कूषात् ।
13) Die Samh. Mss. मनुष्टुः; P चानुष्टुभाभ्यां । चानुष्टुभाभ्यामिन्द्रानु. शुभाभ्यां । 14) P
चिषवाच । चिषवाचेति वि. चवाच । 15) P सविचं ।

अयमे ऽहोमुचे पुरोडाशमष्टाकपालं निर्वपतीन्द्रायाहोमुचे पु-
रोडाशमेकादशकपालं मिषावरुणाभ्यामागोमुग्भ्यां पयस्या वायु-
सवितृभ्यामागोमुग्भ्यां पयो ऽश्विभ्यामागोमुग्भ्यां धानां मरुद्वा ए-
नोमुग्भ्यः पुरोडाशं सप्तकपालं विश्वेभ्यो देवेभ्य एनोमुग्भ्यः पुरो-
डाशं द्वादशकपालमनुमत्यै चरुं वैश्वानरं द्वादशकपालं द्वावापृ-
षिधीभ्यामहोमुग्भ्यां पुरोडाशं द्विकपालम् ॥ ११ ॥

Vgl. TS 7, 5, 22 (daçahavir mrgâreshjih).

॥ इति तृतीयकारणे पञ्चदशमः प्रपाठकः ॥

मा नो मिषो वरुणो अयमायुरिन्द्रं ऋभूक्षां मरुतः परिक्रान् ।
यद्वाजिनो देवजातस्य सन्नेः प्रवक्ष्यामो विदधे वीर्याणि ॥
यच्चिर्षीजा रेकणसा प्रावृतस्य रातिं गृभीतां मुखतो नयन्ति ।
सुप्राङ्गुजो मेम्यद्विचरुपा इन्द्रापूर्णाः प्रियमथेतु पाथः ॥
एष छागः पुरो अश्वेन वाजिना पूर्णो भागो नीयते विश्वदेभ्यः ।

10

1) P वायुसवितृभ्यामिति वायुसवितृ भ्यां ; B वायुसविषाभ्यां 2) P धानाः ।
3) P मरुद्वा इति मरुतः अः । 4) So corrigirt; die Mas. (H u. Bb) betonen ऋभूक्षा-
युरिन्द्रं; aber P ऋभूक्षां । वायुः । इन्द्रः । 5) P ऋभूक्षाः । 6) So corrigirt; die Samh.
Mas. परिक्रान् ; P परि । क्रान् ।; s. Einl. z. I. Bd. v. XLIII. 7) So corrigirt;
H u. Bb विश्वदेभ्यः ; B विश्वदेभ्यः ; P विश्वदेभ्य इति विश्व. देभ्यः । 8) So P; die Samh.
Mas. इन्द्रापूर्णा

- अभिप्रियं यत्पुरोडाशमर्वता त्वष्टेदेनं सौश्रवसाय जिन्वति ॥
यद्द्विविष्टमृतुशो देवयानं बिर्मानुषाः पर्येष्वं नयन्ति ।
अत्रां पूषाः प्रथमो भार्ग एति यज्ञं देवेभ्यः प्रतिवेदयन्नजः ॥
उप प्रागात्सुमन्वे ऽधायिं मन्म देवानामाशां उप वीतपृष्ठः ।
5 अन्वेन विप्रा अघयो मदन्ति¹⁰ देवानां पुष्टे चकृमा¹¹ सुबन्धुम् ॥
होताध्वर्युरावया¹² अपिमिन्धो यावयाभं¹³ उत शंस्ता¹⁴ सुविप्रः ।
तेन यज्ञेन स्वरंकृतेन स्विष्टेन वक्षणा¹⁵ आपृणध्वम् ॥
यूपव्रस्ता¹⁶ उत ये यूपवाहाश्चषालं ये अश्वयूपाय तक्षति ।
ये चार्वते पचनं¹⁷ संभरन्त्युतो तेषामभिगूर्तिर्न इन्वतु ॥
10 यद्वाजिनो दामं¹⁸ संदानमर्वतो या शीर्षण्यु रशना रञ्जुरस्य ।
यद्वा घास्यं¹⁹ प्रभृतमाऽस्ये तृणं सर्वा तां²⁰ ते अपि देवेष्वस्तु ॥
यदूवध्यमुदरस्यापवाति²¹ यं आमस्य ऋविषो गन्धो अस्ति ।
सुकृता तञ्जमितारः²² कृण्वन्तु²³ मेधं शृतपाकं पचन्तु ॥
यदंशस्य ऋविषो मक्षिकाशं²⁴ यद्वा स्वरौ²⁵ स्वधितौ रिप्रमस्ति ।
15 यद्द्वस्तयोः शमितुर्यन्नखेषु²⁶ सर्वा तां²⁷ ते अपि देवेष्वस्तु ॥
यज्ञे गाषादपिना पच्यमानादभि शूलं निहतस्यावधावति²⁸ ।

1) So nach Anleitung von TS 4, 6, 8, 1 u. VS 25, 26; die Samh. Mss. अर्वत; R₁ चर्वतः । 2) P खडा । इत् । एनं । 3) Die Samh. Mss. अमृतश्री; P अमृतश्री रंजुतु. यः । 4) So corrigirt; Bb पर्वचं; H पर्वचन्; desgl. B, ohne Accent; P परि । चंच । 5) P चंच । 6) P भाकः । 7) P सुर्वदिति सु. मत् । मे । 8) P चधायि 9) P चोशः । 10) P मदन्तु । desgl. KAth. 5, 6, 4. 11) P चकृम । 12) P चावया रवां. चयाः । 13) P चावयाभं इति. चाव. चाभः । 14) So P; in den Samh. Mss. ohne Accent. 15) P चावयाभं इति. चाव. चाभः । 16) P यूपव्रस्ता इति यूप. व्रस्ताः । 17) P ये । च । पचये । 18) P मदा । (1) 19) P चंत् । वाच । चत् । 20) P सर्वाता । (cf. aber unten) 21) P चप. वाति । 22) P चंत् । 23) P तत् । जमितारः । 24) P कृण्वन्तु । उत । 25) P मक्षिका । चांश । 26) So P (s. VS 25, 29); die Samh. Mss. स्वरौ; KAth. 5, 6, 4 स्वरौ 27) P चंत् । चर्वन्तु । 28) P सर्वा । तां । 29) P चवधावती. च. धावति ।

मा तन्नूम्यामांश्चषन्मा¹ तृणेषु देवैभ्यस्तदुशङ्घो रातमस्तु ॥
 ये वाजिनं परिपश्यन्ति पक्कं यं ईमाहुः सुरभिर्निर्हरेति² ।
 ये चार्वतो मांसमिच्छामुपासते उतो तेषामभिगूर्तिर्न इवतु ॥
 यन्वीक्ष्णं मांस्यचन्या³ उखाया⁴ या पांचाणि यूष्णं⁵ आसेचनानि ।
 ऊष्णयूपाधिना⁶ चरुणामङ्गाः सूनाः⁷ परिभूषण्यश्चम् ॥ 5
 यदश्याय वास¹⁰ उपस्तृणन्यधिवास¹¹ या हिरण्यान्यसै¹² ।
 संदानमर्वन्तं पट्टीशं प्रिया देवैष्वायामयन्ति¹³ ॥
 निक्रमणं¹⁴ निषदनं विवर्तनं¹⁵ यच्च पट्टीशमर्वतः ।
 यच्च पपौ यच्च घासि¹⁶ जघास सर्वा ता ते अपि देवैष्वस्तु ॥
 मा त्वाभिर्धनयीन्नमगन्धिर्मोखा¹⁷ भाजन्यभिविक्तं¹⁸ जघ्निः¹⁹ । 10
 इष्टं²⁰ वीतमभिगूर्तं वषट्कृतं तं देवासः प्रतिगुणन्यश्चम् ॥ १ ॥

Vgl. TS 4, 6, 8 u. 9 (açvamedhah); Kâth. 5, 6, 4 u. 5; VS 25, 24—39.

संमिद्धो अञ्जन्कृदरं मतीनां घृतमये मधुमत्यिन्वमानः ।
 वाजी²⁰ वहन्वाजिनं जातवेदो देवानां वक्षि प्रियमां सधस्यम् ॥
 तन्नूनपासं पथो देव्यानाम्प्रजानन्वाज्यपेतु देवान् ।

1) P चा। निषत्। मा। 2) P चै। 3) So corrigirt; die Samh. Mss. निर्हरेति;
 P निः। हर। रति।; Kâth. 5, 6, 5 निर्हरेति 4) P चत। भीचमावमिति नि. ईचमावं ।
 5) P मांसचन्याः। 6) P उखायाः। 7) P यूष्णः। 8) P ऊष्णयूपा। अपिधागिन्धि-
 धाना। 9) So P (cf. VS 25, 36); die Samh. Mss. सूनाः; Kâth. 5, 6, 4 सूनाः 10) P
 वासः। 11) P अधीवासं। अधिवासंमिन्धि. वासं। 12) Die Samh. Mss. *वसैः; P
 हिरण्यानि। चक्षै। 13) P देवेषु। चा। यामयति। यमयतीति यमयति। 14) So P;
 die Samh. Mss. निः क्रमणं 15) P निषदतमिति नि. वर्तनं।; die Samh. Mss. विवर्तनं; s.
 aber auch RV 1, 162, 14. 16) So P; die Samh. Mss. घासं; s. RV 1, 162, 14. 17) So
 corrigirt; die Samh. Mss. त्वापिर्धनयीन्नमगन्धिर्मोखा; aber P त्वा। अपिः। धनयीत्। ध-
 नयंघिरिति धम. वंधिः। मा। उखा।; Kâth. 5, 6, 5 त्वापिर्धनवेद् 18) In den Samh.
 Mss. das Verb ohne Accent; aber P धावति। चभि। चिक्त। 19) So Bb; in H, B
 und auch P चिद्धिः; Kâth. 5, 6, 5 जघ्नुः 20) P; die Samh. Mss. वाधि

- अनु त्वा सप्ते' प्रदिशः सचन्ता० स्वधां देवैर्यजमानाय धेहि ॥
 इन्द्रपथासिं वन्द्यथासि वाजिन्नापुथासिं मेघपथासि सप्ते ।
 अग्निष्ट्वा देवैर्वसुभिः सजोषाः प्रीत० वह्नि० वहतु जातवेदाः ॥
 स्त्रीणीं बर्हिः सुहरीमा जुषाणोर्हं पृथु प्रथमानं पृथिव्याम् ।
 ४ देवैर्भिरक्तमदितिः सजोषाः स्योनं कृत्वाणां सुविते दधातु ॥
 एता उ वः सुभगा विश्वारा विं पक्षोभिः५ अथमाणा उदातिः१० ।
 अष्टवाः सतीः कवषः शुभमाना११ द्वारो देवीः सुप्रायणा१२ भवन्तु ॥
 अन्तरा मिषावरुणा चरन्ती१३ मुक्त्वा यज्ञानामभि स०विदाने ।
 उषासा वा० सुहिरण्ये सुशिल्पे अतस्य योना१४ इह सादयामि ॥
 10 प्रथमा वा० सरथिना सुवर्णा१५ देवीं पश्यन्ती भुवनानि विश्वा ।
 अपिप्रथं१६ चोदना वां मिमाना होतारा ज्योतिः प्रदिशा दिशन्ता१७ ॥
 आदित्यैर्नो भारती बहु यज्ञं सरस्वती सह रुद्रेन आवीत्१८ ।
 इडोपहूता१९ वसुभिः सजोषाः स्योनं कृत्वाणां सुविते दधातु ॥
 त्वष्टा वीरे देवकामं जजान त्वष्टुरवा जायत२० आनुंरुषः ।
 15 त्वष्टेमा२१ विश्वा भुवना जजान वहोः कर्तारमिह यक्षि होतः ॥
 अशो घृतेन त्वन्या समक्ता२२ उप देवैः२३ अतुशः पाच२४ एतु ।

1) So P; die Saph. Mss. सप्ते: 2) P च । चक्षि । (s. VS 29, 3; TS 5, 1, 11, 1). 3) P वाचिन् । चासुः । च । चक्षि । 4) P सुहरीम । सुहरीमिति सु. चरौम । 5) P सुप्रायणा । च । 6) P एताः । उ रतुं । वः । सुभगा इति सु. भगाः । विश्वारा इति विश्व. वाराः । 7) Das विं fehlt in P. 8) In den Saph. Mss. ohne Accent पक्षोभि 9) P अथ-माणाः । 10) Die Saph. Mss. उदातिः; aber P उत । चातिः । 11) P शुभमानाः । 12) P सुप्रायणाः । सुप्रायणा इति सु. प्रायणाः । 13) P चरन्ती इति चरन्ती; B चरति; H. u. Bb चरति 14) P योनी । 15) So P सुवर्णा इति सु. वर्णा । (s. VS 29, 7; TS 5, 1, 11, 3); die Saph. Mss. सुवर्णा; Kāth. 5, 6, 2 सुवर्णा 16) So corrigirt; die Saph. Mss. अपिप्रथं; P अपिप्रथन्; cf. VS 29, 7; TS 5, 1, 11, 3; Kāth. 5, 6, 2 अपिप्रथं 17) P दि-शन्ता । 18) P वः । चाचित् । 19) So mit P इडा । उपहूतेत्युप. हूता; die Saph. Mss. रडोपहूता 20) P जायते । 21) P त्वष्टा । रमा । 22) Die Saph. Mss. समक्ता; aber P समक्ता इति सं. चक्रः । 23) P देवां । 24) P पाचः ।

वनस्पतिर्द्वलोकैः प्रजानन्वपिना ह्य्या स्वदितानि वक्षत् ॥
 प्रजापतेस्त्वपसा वावृधानः^१ सद्यो जातो दधिषे यज्ञमये ।
 स्वाहाकृतेन हविषा पुरोगां^२ याहिं^३ साध्यां^४ हविरदन्तु देवाः ॥ २ ॥

Vgl. TS 5, 1, 11 (açraay&apriyah); Kâth. 5, 6, 2; VS 29, 1—11; Mân. Çr. 9, 2, 5.

युञ्जन्ति ब्रह्मरुषं चरन्तं परि तस्थुषः ।

रोचन्ते रोचनां दिवि ॥

5

युञ्जन्त्यस्य कान्या हरी विपक्षसा रणे ।

शौणा धृष्णू नृवाहसा ॥

केतुं कृषन्वकेतवे^५ पेशो मर्या^६ अपेशसे ।

संमुषन्निरजायथाः^७ ॥

जीमूतस्येव भवति प्रतीकं यद्वर्मी याति समदामुपस्थे ।

10

अनाविद्यया तन्वा जय त्वं सं त्वा वर्मणो महिमां पिपर्तु ॥

धन्वना गा धन्वनाजिं^८ जयेम धन्वना तीघ्राः समदो जयेम ।

धनुः शंभोरपकामं कृणोतु धन्वना सर्वाः पृतना^९ जयेम ॥

वह्यन्तीवेदांगनीगन्ति^{१०} कर्णे प्रियं संस्वायं परिषस्वजानां ।

योषेव शिङ्गे वितताधि धन्वज्या इयं समने पारयन्ती ॥

15

ते आचरन्ती समनेव योषा मातेव पुषं विभृतामुपस्थे ।

अयं शंभून्विध्यतः^{११} सविदाने आत्नी इमे विस्फुरन्ती अभिचान् ॥

1) P वावृधानः । ववृधान इति ववृधानः । 2) P पुरोगां इति पुरः गाः । 3) So P; in den Samh. Mess ohne Accent. 4) H u. Bb स्वाध्या; P साध्याः ।; Kâth. 5, 6, 2 स्वाध्या 5) P रोचनाः । 6) Die Samh. Mess कृषन्तु केतवे; aber P कृषन् । चकेतवे । 7) P मर्याः । 8) H u. Bb संमुषन्निरः; B समुषन्निरः; P सं । उषन्निरस्तु-पत् । भिः । (s. RV 1, 6, 3). 9) P नाः । धन्वना । चाहिं । 10) P पृतनाः । 11) P चक्षुषीर्षिति चक्षुषी इव । इत् । 12) Die Samh. Mess विध्यतः; P विध्यतः ।

- बहूनां^१ पिता बहुरस्य पुत्रः चिन्तां^२ कृणोति संमनावगत्य ।
 इषुधिः संज्ञाः पृतनाश्च सर्वाः पृष्टे निनद्धो जयति प्रसूतः ॥
 रथे तिष्ठन्नयति वाजिनः पुरो यत्र यत्र कामयते सुषारथिः ।
 अभीभूनां महिमानं पनायत मनः पश्चादनुयच्छन्ति रथमयः ॥
 5 तीव्राण्घोषान्कृण्वते वृषपाणयो ऽप्या^३ रथेभिः सह वाजयन्तः ।
 अवक्रामन्तः प्रपदैरभिचान्क्षिणन्ति^४ शंभूरनपथ्ययन्तः^५ ॥
 वनस्पते वीडङ्गो हि भूयां^६ अस्मत्सखा प्रतरणः सुवीरः ।
 गोभिः संनद्धो असि वीडयस्वास्थातां^७ ते जयतु जैत्वानि ॥
 दिवस्यृषिष्याः पर्येन्नरिक्षावृनस्पतिभ्यः पर्यावृत^८ सहः ।
 10 अपामोऽमानं परि गोभिरावृतमिन्द्रस्य^९ वज्र^{१०} हविषा रथ^{११} यज ॥
 इन्द्रस्य वज्रो मरुतामनीकं मित्रस्य गर्भो वरुणस्य नाभिः ।
 सेमां^{१२} नो हव्यदातिं जुषाणो देव रथ^{१३} प्रति हव्यां^{१४} गृभाय ॥
 स्वादुष^{१५}सदः पितरो वयोधाः कृच्छ्रेऽश्रितः शक्तीवन्तो^{१६} गभीराः ।
 चित्रसेना^{१७} इषुबला^{१८} अमृधाः सतोवीरा उरवो व्रातसाहाः^{१९} ॥
 15 ब्राह्मणासः पितरः सोम्यासः^{१७} शिवे नो द्यावापृथिवी उभे स्ताम् ।
 पूषा नः पातु दुरितादृतावृधो रक्षा^{१८} माकिर्नो अघश^{१९}स^{२०} ईशत^{२०} ॥
 ऋजीते परिवृङ्गिध^{२१} नो ऽश्मा^{२२} भवतु नस्तनूः ।

1) So P; die Samh. Mss बहूनां; Kāth. 5, 6, 1 बहूनीनां 2) So P; die Samh. Mss चिन्तां; Kāth. 5, 6, 1 चिन्ता 3) P चन्ताः । 4) Die Samh. Mss चीवेति; Kāth. 5, 6, 1 चिवाति 5) So die Mss; P शंभूर । चनपथ्ययन्त इत्यनप. व्यन्तः । 6) P भूयाः । 7) P वीडयस्व । चास्मत्सखा. स्थातां । 8) P चावृतमित्तां. वृतं । 9) So H; P चावृतमित्तां. वृतं । in Bb u. B *वृत्ता 10) Die Samh. Mss सेमां; P सेः । सेमां । 11) Die Samh. Mss देवरथः; P देव । रथ 12) Bb हव्यं; 13) P व्रतीवन्तः । व्रतीवन्त इति व्रत्ति. वन्तः । B व्रत्तिवन्तो 14) P चित्रसेना इति चित्र. सेनाः । 15) P इषुबला इतीषु. बलाः । 16) Die Samh. Mss व्रातसाहाः; P व्रातसाहाः । व्रातसाहा इति व्रात. साहाः । 17) P सोम्यासः । 18) P रथ । 19) P अघशस इत्यघशसः । 20) So P; die Samh. Mss ईशते 21) P परि । वृङ्गिधि । 22) P चन्ता

सोमो अधिब्रवीतु नो ऽदितिः शर्म यच्छतु ॥
 सुपर्णो॑ वस्ते मृगो॑ अस्या॑ दन्तो गौभिः सैनञ्चा पतति प्रसूता ।
 यथा॑ नरः सै च वि च द्रवन्ति तत्रासभ्यमिषवः शर्म य॑सन् ॥
 अहिरिव भोगैः पर्येति बाहुं ज्याया॑ हेतिं परिबाधमानः ।
 हस्तघ्नो विश्वा वयुनानि विद्यान्मुमान्युमा॑सं परिपातु विश्वतः ॥ 5
 आजङ्घन्ति सान्वेषां जघनं॑ उपजिघ्रतुं ।
 अश्वजनि प्रचेतसो॑ ऽश्वानसमत्सु॑ नोदय॑ ॥
 उपश्रासय॑ पृथिवीमुत छां पुरुषां ते मनुता॑ विष्टितं जगत ।
 सं दुन्दुभे सजूरिन्द्रेण॑ देवैराराह्वीयो अपसेध श्चून ॥
 आक्रन्दय बलमोजो ना आधा॑ निष्टनिहि दुरिता॑ बाधमानः । 10
 अपप्रोथ दुन्दुभे दुक्षुना इत॑¹⁰ इन्द्रस्य मुष्टिरसि वीडयस्व ॥
 आमूरज॑ प्रत्यावर्तयेमाः¹² केतुमहुन्दुभिर्वावदीति ।
 संमश्वपर्णाश्चरन्तु नो नरो ऽस्माकमिन्द्र रथिनो जयन्तु ॥ ३ ॥

Vgl. TS 7, 4, 20 (jivato ṣvāsyopacārah); 4, 6, 6 (mahāprshtham); Kāth. 5, 6, 1;
 VS 23, 5 u. 6; 29, 37—57; Mān. Çr. 9, 2, 3 u. 4.

समिद्दिशामाश्रयानः¹³ स्वर्विन्मधु रेतो¹⁴ माधवः पात्वसान् ।
 अपिर्देवो¹⁵ दुष्टरीतुरदन्व इदं क्षयं रक्षतु पात्वसान् ॥ 15
 रथन्तरं सामभिः पात्वसान्गायत्री छन्दसा॑ विश्वरूपा ।

1) P अश्वः ।; die Samph. Mss अश्वः 2) P अश्वः । 3) P ज्यायाः । 4) P अश्वान् ।
 5) P उपजिघ्रति । 6) P अश्वान् । समिद्विति समत् . सु । 7) So die Samph. Mss ;
 P अश्वः; desgl. Kāth. 5, 6, 1. 8) B अश्वान् 9) P नः । आः । धाः । 10) P
 दुक्षुनाः । रतः । 11) Bb आमूरजः; H आमूरजः; desgl. B, ohne Accent; P आः ।
 अमूः । अज ।; Kāth. 5, 6, 1 आमूरज 12) P प्रत्यावर्तयेति प्रति . आश्रयतय । रत्वाः ।
 13) P दिशाम् । आश्रयानः । 14) P स्वर्विद्विति स्वः . वित् । मधुः । रेतः । Bb मधु रेतोः
 H मधु रेतोः; desgl. B, ohne Accent 15) So B, ohne Accent; P अपिः । देवः ।;
 H u. Bb अपिर्देवो

चिबुचो' विष्टया' स्तोमो अहा समुद्रो वात' इदमोजः पिपतुं ॥
 उया दिशामभिभूतिर्वयोधाः शुचिः शुक्रे अहन्नोजसीने ।
 इन्द्राधिपत्यैः पिपृतादतो नो मंहि क्षचं विन्धतो धारयेदम् ॥
 बृहत्साम क्षचभृष्टवृष्णं चिष्टुभौजः' शुभितमुपवीरम् ।
 5 इन्द्रः स्तोमेन पञ्चदशेन मध्यमिदं वतितन संगरेण रक्षतु ॥
 प्राची दिशा' सहयशा' यशस्वती विन्धे देवाः प्रावृषाहा' सुर्वती ।
 वैरुपे सामन्नधि तञ्जकेयं¹⁰ जगत्यैन¹¹ विह्वावेशयामि ॥
 इदं क्षचं दुष्टरमस्वोजो' जनाधृष्ट¹² सहइस्य' सहस्वत् ।
 विन्धे देवाः¹³ सप्तदशेन वचं¹⁴ इदं क्षचं सलिलवातमुपमं¹⁵ ॥
 10 धर्षी दिशां क्षचमिदं दाधारोपस्थाशानां¹⁶ मिचवदस्वोजः ।
 मिचावरुणा शरदाहा¹⁷ चिकित्तमस्से¹⁸ राष्ट्राय मंहि शर्म यक्षतम् ॥
 वैराजे सामन्नधि मे मनीषानुष्टुभा¹⁹ संभृत' वीउर्ये' सहः ।
 इदं क्षचं मिचवदार्रदानु मिचावरुणा रक्षतमाधिपत्यैः ॥
 सवाइ दिशा' सहसात्री सहस्वत्यृतर्हेमन्तो²⁰ विष्टया²¹ नः पिपतुं ।

1) P चिबुचिदिति चि. वृत् । नः । 2) B रिष्टया 3) P वातः । 4) P चहर । औ-
 वसीने । 5) Die Samph. Mss. वृचवृष्णिं; P वृचवृष्णमिति वृच. वृष्णं ।; Kāth. 22, 14
 वृचवृष्णं 6) P चिष्टुभा । चिष्टुमेति चि. सुभा । औवः । 7) So corrigirt; die Samph.
 Mss. शुष्कीतमु; P शुभितम् ।; TS 4, 4, 12, 2 शुभितम्, auch Kāth. 22, 14 शुभितम् 8) P
 सहयशा इति सह यशाः । 9) So corrigirt; die Samph. Mss. प्रावृषाहाः; P प्रावृषा ।
 चंहा ।; TS 4, 4, 12, 2 प्रावृषाहाः; Kāth. 22, 14 प्रावृषाहा 10) P तत । वचिचं । 11) P
 वचत्वा । एषं । 12) P जनाधृष्ट । 13) P देवाः । 14) P वचं । 15) So mit P;
 सलिलवातमिति सलिल. वातं ।; (cf. TS 4, 4, 12, 3); Hu. Bb सलिलवतितम्; B सलि-
 ल-वतितम् 16) P रूधार । उपस्य इत्युप. खे । जोशानां । 17) P शरदा । चंहा ।
 Kāth. 22, 14 शरदाहा 18) So ist wohl zu lesen; die Mss. schwanken; H चिकि-
 त्तम्; deagl. B, ohne Accent; Bb चिकित्तम्; P चिकित्तम् ।; Kāth. 22, 14 चिकि-
 त्तम् 19) P मनीषा । चनुष्टुभा । चनुष्टुमेत्यनु. सुभा । 20) So im Anschluss an P सहस्वती ।
 चतुः । (cf. TS 4, 4, 12, 3); die Samph. Mss. सहस्वत्यृतु 21) So corrigirt; die Mss.
 विष्टया; cf. oben u. TS 4, 4, 12, 3.

अबस्युवाता बृहती न शङ्करी दिशां तेष्ववतु^१ नो घृताची ॥
 स्वर्वती सुदुषा नः पयस्वतीमं^२ यज्ञमवतु या घृताची ।
 त्वं गोपाः पुरएतोतं पश्चाद्बृहस्यते याम्या^३ युङ्ग्धि वाचम् ॥ 5
 ऊर्ध्वी दिशां रत्नीराशौषधीना^४ सवत्सरेण सविता नो अंहा ।
 रेवास्तामातिच्छन्दा उ छन्दो^५ ऽजातशत्रुः^६ स्योना नो अस्तु ॥
 स्तोमस्त्रयस्त्रिंशो भुवनस्य पत्नी^७ विवस्वद्वाते अभि नो गृणीहि ।
 घृतवती सवितुराधिपत्ये^८ पयस्वती रातिराशा^{१०} नो अस्तु ॥
 अम्बद्धं^{११} नो अनुमतिर्यज्ञं देवेषु मन्यताम् । 10
 अमिष्य हष्यवाहनो भवतं दार्युषे मयः ॥
 अन्विदनुमते त्वं मन्यासै शं च नस्कृधि ।
 क्रन्वे दक्षाय नो हिनु प्र ना^{१२} आयूषि तारिषत् ॥
 वैश्वानरो न^{१३} ज्या प्रयातु परावतः ।
 अमिरुक्थेन वाहसा ॥ 15
 पृष्टो दिवि ॥
 ध्रुवा दिशां विष्णुपत्न्यघोरास्येशाना^{१४} सहसो या मनोता ।
 बृहस्पतिर्भातरिभ्योतं^{१५} वायुः संध्वाना^{१६} वाता^{१६} अभि नो गृणन्तु ॥

1) So H! In Bb तेष्ववतु; desgl. B, ohne Accent; P तेषी । अवतु 1; TS 4, 4, 12, 4
 हेतुवतु; K&th. 22, 14 एवं अन्नमवर्तया घृताची 2) Hu. Bb याम्या; K&th. 22, 14 याम्या
 3) So corrigirt; Hu. Bb रत्नीरा; in B रतीरा; P रतिः । चाशा । औषधीना; K&th.
 22, 14 रतिरा 4) P सान । अतिच्छन्दाः । 5) P उच्छन्द इत्युदः छन्दः । 6) P अजात-
 शत्रुर्भातः शत्रुः । 7) P पत्नीषि । K&th. 22, 14 पत्नी 8) P विवस्वद्वाते इति वि-
 वस्वद् वाति । 9) So die Mas.; P सवितुः । आधिपत्य इत्याधिपति । 10) So im
 Anschluss an P रातिः । चाशा न । die Samh. Mas. रातीरा; K&th. 22, 14 रतिरा
 11) B अम्बिदनुमते च 12) P नः । 13) P वैश्वोरा । अन्न । इत्याना । 14) P भात-
 रिवा । उत्तं । 15) P वैश्वाना इति चं धानाः । 16) P वाताः ।

विष्टम्भो दिवो धरुणा पृथिव्यां अस्येशानां जगतो विष्णुपत्नी ।
अचस्वतीषयन्तीं सुभूतिः शिवा नो अस्त्वदितेरुपस्थे ॥

कया नः ॥

को अद्य युङ्क्ते धुरिं गां ऋतस्य शिमीवतो भामिनो दुर्द्वेणायून ।
5 आसन्निषून्हृत्स्वसो मयोभून् एषां भृत्यामृणधत्स जीवात् ॥ ४ ॥

Vgl. TS 4, 4, 12 (yājñānuvākyaḥ, açvamedhaprakaraṇe); Kāth. 22, 14.

अप्रेर्मन्वे प्रथमस्यामृतानां यं पाञ्चजन्यं बहवः समिन्धते ।
विश्वस्यां विशिं प्रविशिशिवांसमीमहे स नो मुञ्चत्वहसः ॥
यस्येदं प्राणनिमिषद्यदेजति¹⁰ यस्य जातं जनमानं च कैवलम् ।
स्तौम्यमिं¹¹ नाथितो जोहवीमि स नो मुञ्चत्वहसः ॥

10 इन्द्रस्य मन्वे प्रथमस्य प्रचेतसो वृषघ्नः स्तोमा¹² उप मामुपांगुः¹³ ।

यो दाम्बुषः सुकृतो हवमुप गन्ता स नो मुञ्चत्वहसः ॥
यः संयामं नयति स वशी युधे यः पुष्टानि समृजति चयाणि ।
स्तौमीन्द्रं नाथितो जोहवीमि स नो मुञ्चत्वहसः ॥
मन्वे वां मिषावरुणा तस्य विस्तं सत्यौजसा दुर्द्वेणा यं नुदेधे¹⁴ ।

15 यां राजाना सरथं यातं¹⁵ उया तां नो मुञ्चतमांगसः ॥

यो वा रथं¹⁶ ऋजुरश्मिः सत्यधर्मा मिषुचरन्तमुपयाति¹⁷ दूषयन् ।

1) P पृथिव्याः । 2) P चक्षु र्द्वेणा । 3) P अचस्वती । र्चयन्ती । Kāth. 22, 14
विश्वस्यां र्चयन्ती 4) P अदिति । उपस्व र्द्वेणुप. खे । 5) P गाः । 6) So im An-
schluss an P शिमीवत इति शिमी. वतः ।; (cf. RV 1, 84, 16); die Saph. Mss. इमिष-
तो 7) P आसन्निषून्हृत्स्वसो. इष्टुः । 8) P गाः । 9) So corrigirt; die Saph. Mss. भुवा-
नुषधत्; P भुवां । अचधत् । 10) P प्राणत् । निमिषदिति नि. मिषत् । अत् । र्चयति ।
11) P स्तौमि । अमिं । 12) P स्तोमाः । 13) P उपमामिमुप. मां । उपमां । (11)
14) Die Saph. Mss. दुर्द्वेणायुदेधे; P दुर्द्वेति दु. द्वा । यं । नुदेधे । 15) P यातः ।
16) P रथः । 17) P मषुचरन्तमिति मषु. चरन्तं ।

स्तौमि मिषावरुणी नाथितो जोहवीमि तां नो मुञ्चतमांगसः ॥
 वायोः सवितुर्विदधानि मन्हे यां आत्मन्वक्षिभृतो यौ च रक्षतः ।
 यौ विश्वस्य परिभू बभूवयुस्तां नो मुञ्चतमांगसः ॥
 उप श्रेष्ठा नं आशिरो देवयोर्धर्मां अस्थिरान् ।
 स्तौमि वायुं सवितारं नाथितो जोहवीमि तां नो मुञ्चतमांगसः ॥ 5
 रथीतमौ रथीनामहं ऊतये शुभं गमिष्टौ सुयमेभिरश्वैः ।
 ययोर्वा देवौ देवेष्वनिधितमोजस्तां नो मुञ्चतमांगसः ॥
 यदयातं वहतुं सूर्यायास्त्रिचक्रेण ससंदमिच्छमानौ ।
 स्तौमि देवां अश्विनी नाथितो जोहवीमि तां नो मुञ्चतमांगसः ॥
 मरुतां मन्वे अग्निं नो ब्रुवन्तु प्रेमां वाचं विश्वामवन्तु विश्वे । 10
 आश्रून्हुवे सुयमानूतये तै नो मुञ्चन्त्वेनसः ॥
 तिग्ममायुधं वीडितं सहस्वद्विष्यं शर्धः पृतनासु जिष्णुं ।
 स्तौमि देवान्मरुतो नाथितो जोहवीमि तै नो मुञ्चन्त्वेनसः ॥
 देवानां मन्वे अग्निं नो ब्रुवन्तु प्रेमां वाचं विश्वामवन्तु विश्वे ।
 आश्रून्हुवे सुयमानूतये तै नो मुञ्चन्त्वेनसः ॥ 15
 यदिदं माभिर्शोचति पौरुषेयेण दैव्येन ।
 स्तौमि विश्वान्देवान्नाथितो जोहवीमि तै नो मुञ्चन्त्वेनसः ॥
 अन्वद्यं नो अनुमतिरन्विदन्मते त्वं वैश्वानरो न ऊत्यां ॥

1) P वी । 2) श्रेष्ठा । न । 3) P धर्माः । 4) So Bb; H रथीनामहः; desgl. B, ohne Accent; P रथीनां । अहः ।; Kāth. 22, 15 रथीनां ऊव 5) So P; die Saph. Mss देवौ; 6) So die Saph. Mss; in P देवेषु । अग्निधितमिर्वाणिः । पितृ ।; Kāth. 22, 15 देवेष्वनिधितमं 7) H u. Bb यदयातं; B यदायातं oder दायायातं; P यत । यायातमिन्नां । यात ।; s. aber auch TS 4, 7, 15, 4; Kāth. 22, 15 यदयातं 8) P देवौ 9) So corrigirt; die Saph. Mss प्रेमां वाचं; P प्र । र्मां । वाचं । 10) P सहस्र । (!) द्विष्यं । 11) So corrigirt; alle Mss, auch P, lesen जिष्णुः; Kāth. 22, 15 जिष्णु

त्वमपे शोचिषा शोमुचाना' आ रोदसी अपृणा जायमानः' ।
 त्वं देवं अभिशस्तेरमुञ्चो वैश्वानर जातवेदो महित्वा ॥
 उर्वी रोदसी वरिवस्कृणोतं क्षेषस्य पत्नी' अधि नो ब्रुवाथः ।
 स्तौमि द्यावापृथिवी नाथितो जोहवीमि ते नो मुञ्चतमहसः ॥
 5 ये अप्रचेताममिनेभिरौजोभिर्ये' प्रतिष्ठे अभवता' वसूनाम् ।
 स्तौमि द्यावापृथिवी नाथितो जोहवीमि ते नो मुञ्चतमहसः ॥
 यच्चिद्धि ते पुरुषचा यविष्ठाचित्तिभिश्चकृमा कच्चिदागः' ।
 कृधी ऽध्वसं' अदिनेरनागानेना'सि शिश्चयो विध्वगये ॥
 यथा ह त्वं सवो' गौर्ये चित्पदि धिताममुञ्चता' यजथाः ।
 10 एवो' ऽध्वसंमुञ्चता' व्यहः प्रतार्यसे प्रतरं ना' आयुः ॥ ५ ॥

Vgl. TS 4,7,15 (aṣṣamedhasambandhinyo yâjyânuvâkyâh); Kâth. 22,15.

॥ इत्युपरिकारुडे षोडशः प्रपाठकः ॥

॥ इत्युपरिकारुडं समाप्तम् ॥

1) P शोमुचानः । 2) Die Samh. Mss अपृणाजायमानः; aber P अपृणाः ।
 जायमानः । 3) P देवान् । 4) So mit P पत्नी इति पत्नी ।; die Samh. Mss पत्नी;
 cf. TS 4, 7, 15, 6. 5) So corrigirt nach Anleitung von Kâth. 22, 15 'ममितिभि-
 रौजोभिः'; die Mss. schreiben 'ममृतेभिरः'; auch P ममृतेभिः ।; beachte den Accent,
 der auf den Fehler hinweist. 6) P कर्त् । चित् । चावः । 7) P कृधि । सु । च-
 क्रात् ।; die ञ् ist von mir hinzugesetzt. 8) So im Anschluss an P कर्त् । (s. auch
 unten 4, 11, 1 u. RV. 4, 12, 6); die Samh. Mss. तद्वसवो 9) P सितो । चमुचत । 10) P
 हवी र्विवा । 11) So corrigirt; die Mss. व्यहोमुचता (ohne ञ्); P सु । चर्त् ।
 (cf. RV 4, 12, 6). 12) P नः ।

Corrigenda.

- S. 5 Z. 3 lies •विद्दुत्तरया statt •विद्दुत्तरया
” 8 ” 7 ” गृह्णाति statt गृह्णाति
” 39 ” 3 ” शान्तरथो पराङ्क statt शान्तरथो^v पराङ्क
” 40 ” 14 ” खीं statt खो
” 42 ” 6 ” प्रतिकरूपा statt प्रतिकरूपा
” 42 ” 17 ” होतुर्था statt होतुर्था
” 59 ” 12 u. 13 lies दीचते statt दीचते
” 64 ” 3 lies प्रापियथं statt प्रापियथं
” 72 ” 12 ist das Zeichen ^v vor चाहते zu streichen.
” 75 ” 1 lies हमां नं प्राञ्जानं^v statt हमांनप्राञ्जानं^v
” 75 ” 4 ” खान्नीचं statt खीं न्नीचं
” 77 ” 8 ” •मथयत् statt •मथयत्
” 84 ” 12 u. 13 lies खीमविक्रयिन्स्तीमं statt खीमविक्रयिन्स्तीमं
” 96 ” 12 lies विदामहीति statt विदामहीति
-

Manudruck der Spammerschen Buchdruckerei in Leipzig.

॥ मैत्रायणी संहिता ॥

MĀITRĀYANĪ SAMHITĀ

HERAUSGEGEBEN

VON

DR. LEOPOLD VON SCHROEDER.

~~~~~  
VIERTES BUCH.  
~~~~~

GEDRUCKT AUF KOSTEN DER DEUTSCHEN MORGENLÄNDISCHEN
GESELLSCHAFT.

DEUTSCHE
MORGENLÄNDISCHE
GESELLSCHAFT
F. A. BROCKHAUS
LEIPZIG

OTTO HARRASSOWITZ
LEIPZIG

1923

Vorwort.

Die vorliegende Ausgabe des vierten Buches der Mâitrâyaṇi Saṃhitâ bringt das ganze Werk zu seinem endlichen Abschluss.

Handschriften.

Die bei der Feststellung des Textes benutzten Handschriften sind folgende:

1. Die Bühler'sche Handschrift (B).
2. Die Handschrift von Bombay (Bb).
3. Die moderne Haug'sche Handschrift (H).

Diese drei Handschriften, durchweg moderne Copieen ein und desselben älteren, in Nasik befindlichen Ms., sind den Benutzern meiner Ausgabe der Mâitr. Saṃhitâ bereits von den früheren Büchern her genugsam bekannt. Es kommen nun noch dazu, und zwar als besonders wichtig:

4. Eine alte Handschrift von Morbi auf 112 Blättern, den grössten Theil des Kânda IV enthaltend, von mir mit M bezeichnet. Diese Handschrift ist nach dem alten System der Mâitr. Çâkhâ accentuirt. Die alten Blätter derselben sind mehrfach durch neue unterbrochen, offenbar zum Ersatz von allzuschadhaft gewordenen alten Blättern; eine Mittheilung aus solch einem neuen Blatte wird stets durch den Zusatz (n. Bl.) besonders gekennzeichnet. Die Handschrift darf als eine recht gute bezeichnet werden und steht ungefähr auf gleicher Stufe mit M 1 und 2 für Kânda I (während M 3, zu Kânda II, bedeutend schlechter war).

5. Eine alte Handschrift, dem Sanskrit-College zu Benares gehörig, von mir mit Ben (d. h. Benares) bezeichnet. Dieses Ms. enthält auf 106 Blättern den grössten Theil von Kânda IV. Dasselbe ist sehr schön und correct geschrieben, nach dem alten System der Mâitr. Çâkhâ accentuirt. Es erinnert sehr an das, ebenfalls vortreffliche, alte Haug'sche Ms. zu Kânda II (Hg); Papier und Ductus

sind ganz ähnlich; die Buchstaben schwarz, die Accente roth (wie in Hg und den Morbi-Mss.). Dieses Ms. stammt allem Anschein nach aus derselben Zeit wie Hg. Die auf f. 105 vermerkte Jahreszahl (samvat 1529) ist offenbar späteren Ursprungs. Sehr sonderbar, ja ein wirkliches Curiosum ist die Reihenfolge der Capitel in dieser Handschrift. Dieselbe beginnt auf f. 1 mit dem Anfang von Māitr. S. IV, 9, 1 und geht regelmässig fort bis IV, 12, 5; in der Mitte dieses Capitels bricht sie am Schluss von f. 31 plötzlich ab; f. 32 geht sie dann auf IV, 2, 10 über (wovon aber der erste Anfang fehlt), und bricht am Schluss von f. 37 mitten in IV, 3, 1 ab; geht dann f. 38 auf IV, 13, 1 a. E. über und bricht f. 45 in den letzten Parteen von IV, 13, 9 wieder ab; f. 47 beginnt mit IV, 14, 1 (doch fehlt der erste Anfang) und geht fort bis IV, 14, 14 in der Mitte, wo die Handschrift wieder auf f. 59 abbricht; f. 61 beginnt IV, 5, 3 a. A.; dann geht es regelmässig fort, bis endlich f. 105 mit dem Schluss von IV, 8 endigt. Es schliesst sich also f. 1 fig. direct an die letzte Seite an!¹⁾ Diese sonderbare Anordnung vermag ich mir nur durch die Annahme zu erklären, dass die Vorlage des Abschreibers aus einer Handschrift in losen Blättern bestand, welche ganz in Confusion gerathen waren; vielleicht hatte dieselbe keine Paginirung, oder der Abschreiber wusste sie doch nicht wieder in Ordnung zu bringen, und schrieb nun die Blätter in der ihm vorliegenden Reihenfolge ab.

Dem Sanskrit-College zu Benares, welches mir diese werthvolle Handschrift mit grösster Liberalität zur Benutzung zusandte, und speciell Herrn Griffith, Director of Public Instruction N. W. Provinces, spreche ich hiermit meinen besten Dank aus.

Zu den erwähnten Mss. des Saphitâ-Pâṭha kommt endlich ergänzend noch das Ms. des Padapâṭha (P), welches den Benutzern meiner Ausgabe ebenfalls bereits bekannt ist.²⁾

1) f. 46 u. 60 scheinen nicht zu K. IV zu gehören.

2) Endlich mache ich nachtragsweise noch darauf aufmerksam, dass B. Lindner eine bisher unbekannte Handschrift des 1. Buches der Māitr. S. in Oxford in der Bodleiana entdeckt hat. Diese Handschrift (Wilson 505) ist im Catalog irrigerweise bezeichnet als Pañcasvastayana und ist datirt samvat 1622 (= 1566 nach Chr.), also ungefähr gleichen Alters mit M 1 u. 2. Näheres theilt Lindner mit Ztschr. DMG. XXXIX p. 103.

Correcturen und Conjecturen.

Dem vorliegenden letzten Bande der Mâitr. Samhitâ habe ich ein Verzeichniss von Correcturen und Conjecturen für das ganze Werk beigelegt, wobei ich die schon früher mitgetheilten Corrigenda für K. I und III nochmals aufgeführt habe, damit die Benutzer der Ausgabe alle Corrigenda für das ganze Werk an einer Stelle zusammenfinden und mehrfachen Nachschlagens überhoben sind. Das betreffende Verzeichniss berichtigt eine leider nicht ganz kleine Reihe von Druckfehlern und Versehen, und bringt ausserdem eine Anzahl von Conjecturen zur Verbesserung schwieriger Stellen. Einen Theil dieser Berichtigungen und Verbesserungen habe ich selbst gefunden, bei weitem das meiste verdanke ich jedoch den gütigen Nachweisungen befreundeter Forscher, denen ich an dieser Stelle für das meinem Werke zugewendete Interesse meinen aufrichtigen Dank ausspreche. Für das 1. Buch haben insbesondere Roth und Whitney mir eine grössere Anzahl werthvoller Berichtigungen brieflich zukommen lassen; eine Reihe anderer sind der inhaltreichen Recension von R. Garbe entnommen (Gött. Gel. Anz. 1882 Stück 3. 4); von Böhlingk stammen mehrere vorzügliche Emendationen; Anderes verdanke ich Delbrück. Die von Delbrück zum 3. Buche gelieferten Correcturen und Besserungsvorschläge habe ich bereits am Schlusse des betreffenden Buches mitgetheilt, und werden dieselben hier nur wiederholt, mit Weglassung eines einzigen Falles, wo ich Roth's Conjectur den Vorzug gebe (III p. 39 Z. 3). Die zahlreichen übrigen Verbesserungen, sowohl für das 3. als auch für das 4. Buch, darunter eine Reihe glänzender Conjecturen, verdanke ich fast sämtlich Hrn. Prof. Roth, der sich der Mühe unterzogen, auch die Aushängebogen des 4. Buches durchzugehen und mir seine darauf bezüglichen Bemerkungen mitzutheilen. Ihm, der ja auch die erste Anregung zu dem vorliegenden Werke gegeben und der dasselbe somit von Anfang bis zu Ende mit seinem Interesse begleitet, durch seinen Rath gefördert hat, fühle ich mich darum zu ganz speciellem Danke verpflichtet.

Den Namen Desjenigen, von dem eine Verbesserung herstammt, habe ich nur in einigen wichtigeren Fällen ausdrücklich anzuführen für nöthig befunden.

Der Index.

Um die Brauchbarkeit des Werkes zu erhöhen, habe ich diesem Bande ein alphabetisches Verzeichniss aller in der Mâitr. Samhitâ vorkommenden Vers- und

Capitel-Anfänge beigelegt, nebst Anführung der zu vergleichenden Stellen aus den verwandten Texten. Zum besseren Verständniss dieses Verzeichnisses bemerke ich, dass die fettgedruckten Ziffern einen Capitel-Anfang bezeichnen, einerlei ob Vers oder Prosa. Bei den Vers-Anfängen bedeuten die in Klammern gegebenen Ziffern, dass der Vers an den betreffenden Stellen nicht vollständig, sondern nur mit den Anfangsworten angeführt ist. Diese Unterscheidungen machen den Index jedenfalls bequemer benutzbar, wie ich dies selbst bereits praktisch erprobt habe.

Schluss.

Zum Schluss erinnere ich noch einmal dankend an alle diejenigen Personen und Institute, welche das Zustandekommen der nunmehr abgeschlossenen, ersten Ausgabe der Māitrāyaṇī Saṃhitā durch ihre Gunst gefördert und unterstützt haben. Das Vorwort zum ersten Bande hat ihre Namen zum grössten Theile bereits genannt; das Vorwort zum zweiten und dritten Bande noch einige ergänzend hinzugefügt. Ihrer Aller sei hier noch einmal mit warmem Danke gedacht.

Möge der Beitrag, den ich mit dem vorliegenden Bande zur Förderung unserer vedischen Studien geliefert habe, trotz aller Mängel, deren ich mir wohl bewusst bin, ebenso freundlich aufgenommen, ebenso nachsichtig beurtheilt werden, wie seine Vorgänger. Mögen insbesondere die Männer, deren Namen das Widmungsblatt des ganzen Werkes zieren — Otto Böhtlingk, Georg Bühler, Rudolf Roth — mögen sie die in Verehrung und Dankbarkeit ihnen dargebrachte Arbeit freundlich entgegennehmen.

Dorpat. im Juli 1886.

Dr. L. v. Schroeder.

मैत्रायणी संहिता
जनविक्रमिणा श्रोत्रा लीवोरण्यदेशोन्नवेन शोधिता
जार्मण्यनाम्नि राष्ट्रे बेर्लीणाख्यायां राजधान्यां मुद्रिता
संवत्सरे १८८६

वनस्पतीन्वा उयो देव उदीषत् शम्या अंध्यशमयत्स्तंशम्याः
 शमीत् यंशमीशाखया वात्सानपाकरोति शान्यै परीवती कार्या
 पशूना वा एतद्रूपं पशुमान्भवति यदपर्णा स्याद्दण्डस्य तद्रूपं व-
 जो दण्डो वज्रेण पशूनभिप्रवर्तयेत्तृतीयस्या वै दिवि सोम आ-
 सीत् गायत्रा श्येनो भूत्वाहरस्य परीमंछिद्यत् ततः पर्णा ऽजायत 6
 तत्परीस्य परीत्वं तस्मात्सर्वे ऽन्ये वनस्पतयः परीनीं ऽषिष परी उ-
 च्यते यत्परीशाखया वात्सानपाकरोति तमेव सोममवरुद्धे देवा वै
 ब्रह्म संभवदन्त तत्परी उपाश्रुतोत्सुश्रवा वै नामैष न वधिरो भव-
 ति य एव वेद ब्रह्म वै परीं यत्परीशाखया प्रार्पयति ब्रह्मरौवेनाः
 प्रार्पयतीषे नैतीषमूर्जे यज्ञे च यज्ञपतौ चाधाद्यायवः स्येति वा- 10
 युर्वा अन्तरिक्षस्वाध्यक्षो ऽन्तरिक्षदेवत्याः पशवो वायुरेवैनानन्तरि-
 क्षाय परिददाति प्र वा एनानेतदाकरोति यज्ञायवः स्येत्याहोरण्य-
 स्वेव हि वायुर्देवो वः सविता प्रार्पयन्ति सवितृप्रसूत एवैनाः
 प्रार्पयति श्रेष्ठतमाय कर्मणा इति यज्ञो वै श्रेष्ठतमो यज्ञायैवैनाः
 प्रार्पयत्याप्याध्वमग्न्या देवेभ्य इति यज्ञेभ्यश्च वा एता मनुष्येभ्यश्च 15
 पुरापायज्ञो ऽचितर्हि देवेभ्य एवैना आपाययति मा वः स्तेन ईशत

1) B u. Bb चाषपीः; deagl. B, ohne Accent. 2) So M; in H u. Bb युम्वा;
 deagl. B, ohne Accent; K&h. 80, 10 युम्वा; Kap. 8. 46, 8 युम्वा 3) Die Mss. प्रार्पयति
 4) B प्रार्पयति. 5) So corrigirt; H u. Bb चाषायवन्ति; deagl. B, ohne Accent; M
 (u. Bl) चाषायवन्ति; aber K&h. 80, 10 u. Kap. 8. चाषायवन्ति

माधशसा इत्याशिशमेवाशास्ते' भ्रुवा अस्मिन्गोपती स्यात् वही-
रिति' प्रैव जनयति ॥

शुद्धा अपः सुप्रपाणे पिबन्तीः ॥

इति पुनात्येवैनाः ॥

४ रुद्रस्य हेतिः परि वो वृणक्तु ॥

इति रुद्रादेवैनास्त्रायम्ने ॥ पूषा वः परस्या अदितिः प्रेत्वरीयां इन्द्रो
वो ऽध्यक्षो ऽनष्टाः पुनरेत ॥ इति चयो वा इमे लोका' एभ्य एवैना
लोकैभ्यः पुनरावर्तयति' यजमानस्य पशून्पाही'ति यजमानस्यैव प-
शूनां गोपीयायाहि'सायै ॥ प्रतीची' शास्त्रामुपगूहति तस्मान्नाम्नाः
१० पशवः सायमरण्याङ्गाममायन्ति' प्रत्यञ्च एनं पशवो भवन्ति च
एव' वेद' ॥ १ ॥

Vgl. 1, 1, 1. — TBr. 3, 2, 1; Kâth. 30, 10; Kap. S. 46, 8.

देवस्य त्वा सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददा
इति' सवितृप्रसूत एवैनां देवताभिरादत्ते' प्रजापतिर्वा ओषधीः पशु-
शशो' वेद' प्राजापत्यो ऽश्वो' यदश्वपरंशा' बहिर्दीप्त्योषधीनामहि'सायै'
५ गोषदसी'ति रयि' यजमाने' दधाति' प्रत्युष्ट' रक्षा' इति रक्षसामप-
हृत्यै' प्रैयमगाद्धिषणा बहिर्द्वेति' विद्या वै धिषणा विद्ययैवैनद्वेति'
मनुना कृता स्वधया वितष्टेति' मनुना ऽश्वेषा कृता स्वधया वितष्टा
तया वहन्ते कवयः पुरस्तादिति' ब्राह्मणाः कवया' श्वधयः कवयः ॥

1) So M (n. Bl); in H u. Bb प्रेत्वरीयां 2) M मारण्याह; auch Kap. S. so, nur ohne Accent. 3) B वेदा 4) So corrigirt nach Anleitung von Kâth. 31, 1 पशवो; M (n. Bl) licet पशवी; H u. Bb पशवी; desgl. B, ohne Accent. 5) So H u. Bb; desgl. B u. Kap. S., ohne Accent; M (n. Bl) यदश्वपरंशा; Kâth. 31, 1 यदश्वपरंशा 6) M (n. Bl) यजमानो

देवैभ्यो जुष्टमिह बर्हिंरासदे ॥

इति देवैभ्य एवैनं जुष्टं करोति' देवानां परिषूतमसीति' यद्वा इदं किञ्च
 तद्देवानां परिषूतं' यथा श्रेयसे प्रोच्य कर्म करोत्येव' वा एतद्देवैभ्यः
 प्रोच्य बर्हिर्दाति' यावत्परिदिशति तत्सर्वं दाति' यत्तत्सर्वं न दाति
 यज्ञस्य तदतिरेचयति' यज्ञे यज्ञस्यातिरिच्यते भ्रातृषु तेन वर्धयत्येकं
 स्तब्धं परिदिशति' तं सर्वं दाति यज्ञस्यानतिरेचाय' विष्णोः स्तुप
 इति' विष्णोर्वै स्तुपो ऽद्धिद्यत'सं पृथिवीं प्राविशद्यत्प्रथमं नोत्सृजे-
 दार्तिमाद्धेद्' देवस्य त्वा सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ता-
 भ्यां बर्हिर्देवसदनं टामीति' सवितृप्रसूत एवैनद्देवताभिर्दाति ॥ मा-
 धो मोपरि परुस्त ऋध्यासम् ॥ इत्योपधीनामहिंसायै ॥ आद्धेत्ता'¹⁰
 ते' मार्षम् ॥ इति यावद्वावदेवमविद्वानध्वर्युर्बर्हिर्दाति तावदस्यात्म-
 नो मीयते' नास्यात्मनो मीयते य एव' वेदांतरत्वं बर्हिः' शतव-
 लिश' विरोहेत्योषधीष्वेव भूमानं दधाति' सहस्रवलिशा वि वयं
 ह्येमेत्याशिषमेवाशास्ते' ऽदित्या रास्त्रासीतीयं' वा अदितिरस्या एवै-
 नद्राज्ञां करोतीन्द्राण्याः संनहनमितीन्द्राणी वा अये देवतानां सं-
 मनद्यता' ऋद्धिकामा' सार्धोद्वेष्ट्या' ऋध्नोति य एव' वेद' बर्हिः' सं-
 नद्यति' प्रजा वै बर्हिः' प्रजानां संतत्यै प्रजानामपरावापाय' तस्मा-
 त्त्वावा प्रजाः संतताः' पूषा ते यन्विं यष्टान्विति' पुष्टिवै पूषा' पुष्टि-
 यंजमाने दधाति' सं ते मास्थार्दि'ति यंजमानस्याहिंसायै ॥

आपरत्नामिधिनौ त्वामृषयः सप्त मामृजुः ।

20

बर्हिः सूर्यस्य रश्मिभिरुषसां केतुमारभे ॥

1) So H u. Bb; in M इति 2) So M; in H u. Bb परिदिशति; desgl. B, ohne Accent. 3) M आद्धेत्ता 4) Bb ते 5) H u. Bb इतपचत्त; desgl. Kāth., ohne Accent. 6) So die Mas. mit Recht. 7) अपरावापाय in den Mas. ohne Accent.

इत्यश्विनौ वै देवानां भिषजी' तां एनन्निषज्यता' इन्द्रस्य त्वा बाहु-
 भ्यामुद्यच्छा इतीन्द्रस्विवैनबाहुभ्यामुद्यच्छते' बृहस्पतेर्मूर्धाहरामीति' ब्रह्म
 वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणोवैनत्वर्यु३र्वन्तरिक्षमिति' समिध्या एवादिप्यारत्वा
 पृष्ठे सादयामीतीये० वा अदितिरस्यामेवैनदसीषदत् ॥ बर्हिंसि देव-
 5 गमम् ॥ इत्यासन्नमभिमन्त्रयते' बहू' वा एतस्य पूर्वेषुराह्वियमाण-
 स्थेह चेह च स्कन्दत्यंस्कन्वमेनहेवताभ्यः संप्रादाद्यजमानस्याहि-
 सायै ॥ २ ॥

Vgl. 1, 1, 2. — TBr. 3, 2, 2; Kâth. 31, 1; Kap. S. 47, 1.

पूर्वेषुरिध्मां' बर्हिः कुर्वन्ति' यज्ञमेवारभ्योपवसति' प्रजापतिः
 प्रजा असृजत्' तस्योखे अस्रसेता०' स एताभ्यामुक्ताभ्यां प्रत्यधत्त'
 10 यदेते उखे भवतः' प्रजापतेरेवोखे' प्रतिदधाति' शुन्धध्वं दैव्याय कर्म-
 णा' इति देवेभ्य एवैनानि शुन्धति' वसूनां पविषमसीति' वसूना०
 वा एतज्जागधेयं' तेभ्य एवैनत्करोति' पविषमपिदधान्योषधीनां च
 पशूनां च चयः संसृजति' वाच० यद्धति यज्ञस्य धृत्वे' धारयन्नास्ते'
 धारयन्त इव हि दुहन्ति' द्यौरसि पृषि३ष्यसीत्याभ्यामेवैनां प्रवृणक्ति'
 15 मातरिश्चनो घर्मे इत्यन्तरिक्ष० वै मातरिश्चनो घ३र्मो' ऽन्तरिक्षस्य
 धृत्वे' कामधुक्षः' सा विश्वायुः' सा विश्वभूः' सा विश्वकर्मेत्यसौ वाव
 विश्वायुरन्तरिक्ष० विश्वभूरियं० विश्वकर्मेसान्वा एतल्लोकान्यथापूर्वे'
 प्रदापयत्' इमांल्लोकान्यथापूर्वे प्रदान्दुहे' य एव० वेद' तिस्रो यजुषा-
 भिमन्त्रयते' चयो वा इमे लोका' एषु वा एतं लोकेषु रसं दधाति'

1) H u. Bb बहू; desgl. B, ohne Accent. 2) Die Mss. पूर्वेषु० 3) H u. Bb प्रत्यधत्त; Kap. S. 47, 2 चाभ्यामाहत् 4) In den Mss. ohne Accent. 5) Bb प्रजापति देवीधि 6) M दुहति; Bb दुहति 7) So corrigirt; die Mss. एतं लोकां; Kap. S. 47, 2 इमांल्लोकान्यथापूर्वे प्रदापयति 8) So corrigirt; die Mss. प्रसां

तस्मादिमीक्षोकाग्रजा उंपजीवन्ति हुतः स्तोको हुतो द्रप्स इत्यभि-
 मन्त्रयते ऽस्कन्दाय ॥ इन्द्राय देवेभ्यो हविर्बहुं दुग्धिं ॥ इति चिरुह-
 दतिं विषत्या हि देवा न दारुपाचेण दुह्यार्दपिमैत्रै दारुपाचं या-
 तयामेन हविषा यजेत तच्च स्याद्दुर्दाभेयाः पुरोडाशमुखं हविर्न वा
 इत इतः पुरोडाशं हविषो यामो ऽस्ति दोग्ध्वमेवेति न शूद्रो दु- 5
 ह्यार्दसतो वा एष संभूतो ऽसन्त्याद्यै पविचमत्येति तच्च विरपिहो-
 चमेव शूद्रो न दुह्यार्दं चि नोत्पुनन्ति ॥

संपृच्यध्वंमृतावरीरुर्मिणा मधुमत्तमाः ।

पृच्यतीः पयसा पयो मन्द्रा धनस्य सातये ॥

इति प्रतिनयति श्रुतत्वाय श्रुतकामा हि देवा इन्द्राय त्वा भागं 10
 सोमेनातनय्यीति सोममेवैनत्करोति तस्य ह नै सोमपीथः संततो
 य एव विद्वान्सान्नाय्यं पिबति ॥ अदस्तमसि विष्णवे त्वा ॥ इति
 यज्ञो वै विष्णुं येज्ञयिवैनददस्तं करोति विष्णो हव्यं रक्षस्वैति
 यथाहिष ते भागस्तं रक्षस्वैत्येव वा एतं विष्णुमाहै तत्ते हव्यं तद-
 रक्षस्वैति न मृत्याचेणापिदध्यात् पितृदेवतृ हविः स्याद्द्वारुपाचेणा- 15
 पिदध्यादपिमैत्रै दारुपाचमपिरैव हव्यं रक्षत्युदन्वक्ताऽयमपो वै ॥ 2
 रक्षोहीरपो रक्षांसि न तरन्ति रक्षसामपहत्यै ॥ 3 ॥

Vgl. 1, 1, 3., — TBr. 3, 2, 3; K&th. 31, 2; Kap. S. 47, 2.

यो वै अज्ञामनालभ्यं यजते नास्य देवमनया इष्टाय अहधत्यंपः

1) So M; in H u. Bb बहुदुग्धिः; desgl. B, ohne Accent 2) So corrigirt, M
 तथ; H u. Bb तत् ह 3) H u. Bb हविषाः; K&th. 31, 2 दातेषाः 4) So M; vgl.
 asch TS 1, 1, 3, 1; in H u. Bb जैत्रो; desgl. B, ohne Accent. 5) So M; in H u.
 Bb प्रतिप्रतिनयति; desgl. B, ohne Accent. 6) So B, nur ohne Accent; in H u. Bb
 अज्ञामनालभ्य; M (n. Bl.) अज्ञामनालभ्य

प्रणयत्वापो वै अद्या अद्यामेवालभ्य यजता आपो यज्ञो यज्ञं तत्वा
 प्रचरत्यापो देवानां प्रियं धाम देवानां प्रियं धाम प्रणीय प्रचरत्यापः
 सत्यं सत्यमेवालभ्य यजता आपो रक्षोघ्नी रक्षसामपहत्या आपो
 वज्रो वज्रं भ्रातृष्याय प्रहरति स्तृत्या आपः अद्या अद्यास्य देवा
 5 अन्ननुष्ठा इष्टाय दधते यस्त्वैव विदुष एव विद्वानपः प्रणयति
 देवीरापो ऽपेगुवा इति यज्ञमेव प्रणयति देवस्य त्वा सवितुः प्रस३
 ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामादा इति सवितृप्रसूत एवैनहेवत
 भिरादत्त उ३र्वन्तरिखिमिति समिष्ट्या एव प्रत्युष्ट रक्षा इति रक्ष-
 सामपहत्यै धूरसि ध्वरं ध्वरन्तमिति धुर्यो वै नामै३षो ऽपिर्येदनाल-
 10 भ्यातीयाद्यंजमानं शुचार्पयेदुं वाव पुरुषस्य भ्रातृष्यौ यं वैष्टि
 यश्चैनं वैष्टि ता एव शुचार्पयति ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 1, 4 — TBr. 3, 2, 4, 1 fig. Kāth. 31, 3; Kap. S. 47, 3.

देवानामसि वह्नितमं सञ्जितमं पप्रितमं जुष्टमं देवहूतममिति
 देवेभ्य एवैनह्नितमं सञ्जितमं पप्रितमं जुष्टमं देवहूतमं करोत्य-
 हूतमसि हविर्धीनं हृहस्व मा ह्यारिंति हृहत्येवैनद्विष्णोः क्रमो
 15 ऽस्युं वातायेति यैवै किंच वातो नाभिवाति तद्वृणस्यावस्ययमे-
 वैनत्करोति मिषस्य वषष्ठुषा प्रेक्षा इति मिषमेवैनान्कुस्ते ॥ ऊर्ज
 गुह्णति ॥ इत्यूर्जं यजमाने दधाति ॥ प्रभूत्ये वः ॥ इति प्रैवैनाभा-
 वयति देवस्य वः सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां

1) So corrigirt; B अद्या; H u. Bb अदद्या; M (n. Bl.) अदद्या; Kap. S. 47, 3
 अद्या 2) So schreibe ich mit Kāth. 31, 3 und Kap. S. 47, 3; in H, Bb u. B
 अदधते; M (n. Bl.) (इष्टाय) इधते 3) M (n. Bl.) प्रचरति 4) In den Mes dies
 Wort ohne Accent. 5) Bb धूर; Kap. S. 47, 3 धूर; deagl. Kāth. 31, 3. 6) Auch
 Kāth. 31, 3 und Kap. S. 47, 3 वैष्टि किंच वातो नाभिवाति तद्वृणस्यावस्ययमेवैनत्करोति

यञ्छन्नु पञ्च 'गोपीषाय वो नारातये' ऽस्ये वो जुष्टानिर्वेपामी'ति
 सवितृप्रसूत एवैनान्देवताभिर्निर्वेपति 'यञ्छन्नु पञ्चेति' पञ्च वा
 षुतव 'षुतूष्वा एतन्मीणाति' ते ऽस्मै प्रीताः कल्पन्ते 'गोपीषाय
 वो नारातया' इति रक्षसामपहत्या 'अस्ये वो जुष्टानि'त्यस्य एवैना-
 न्जुष्टान्करोत्यथो यस्यै देवतायै निर्वेपति तस्या एनाञ्जुष्टान्करोती'द 5
 देवानामिदमु नः सहेंति व्यावृत्तै' हृहवां दुर्या' इति हविषो गृही-
 तादिभे लोका उद्वेषन्त'तान्देवा एतेन यजुषाष्ट'हन्येदेतञ्जुर्वेदत्येषां
 लोकानां धृत्वी'निर्वैरुक्षस्य पाशादमुक्षी'ति' वरुणपाशादेव निर्मुष्यत
 आत्मनो ऽहि'सायि' स्वृसभिष्युक्शमि'ति' तम इव वा एष प्रपद्यते
 परीवाह' स्वरेवाभिविषययति' ज्योतिर्वैश्वानरमित्यसौ वा आदित्यो 10
 ज्योतिर्वैश्वानरम् ॥ उ३वेनारिस्त्रमन्वेमि ॥ इति य३वीहीति ब्रूयाद्या-
 युको ऽध्वर्युः स्यात् ॥ उ३वेनारिस्त्रमन्वेमि ॥ इत्यध्यायुको ऽध्वर्युर्भवत्य-
 दिव्या व उपस्थे सादयामीती'य' वा अदितिरस्यामेवैनानसीषदत्' ॥
 अये ह्य' रक्षस्व ॥ इति पुरे उपसादकथंभिरिव ह्य' रक्षते ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 1, 5. — TBr 8, 2, 4, 4 flg.; K&th 81, 3; Kap. 8. 47, 3.

विष्णोर्मनसा धूते स्यः ॥ इति' यज्ञो वै विष्णु'यज्ञायैवैने पुनाति' 15
 देवो वः सवितोत्पुनाति'ति सवितृप्रसूत' एवैना उत्पुनात्यस्ये वो
 जुष्टानि'त्यस्य एवैनाञ्जुष्टान्करोत्यथो यस्यै देवतायै प्रोक्षति तस्या
 एनाञ्जुष्टान्करोति' यज्ञो ऽभुञ्ज आलेभे तञ्जुम्भमि'ति'जुम्भत्येवैना-

1) So M; in H u. Bb 'हृषिरिति; deagl. B, ohne Accent. 2) So ist offenbar zu lesen; M 'स्वरभिर्जुषमिति; H u Bb 'स्वरभिर्जुषमिति; deagl. B, ohne Accent; in Kap. 8. 47, 3 'स्वरभिर्जुषमिति 3) H u. Bb 'यैनाम् 4) So M; in H u. Bb 'यज्ञायैवैने; deagl. B, ohne Accent. 5) So M, H u. Bb; in B 'सवितृप्रसूता; in Kap. 8. 47, 4 wohl 'सवितृप्रसूत हविषे देवताभिदापुनाति 6) H u. Bb 'हतायै'

न्यदित्यास्त्वंगसीतीयं वा अदितिरस्या एवैनस्रचं करोत्येवधूतं
 रक्षा इति रक्षसामपहत्ये प्रतीचीनयीवं कृष्णाजिनमुपस्तृणाति तं-
 स्सात्प्रत्यञ्चः पशवो मेधमुपतिष्ठन्ते पृथुयावासि वानस्पत्यं इति या-
 वाणमेवैनत्करोत्येजिह्वासि वाचो विसर्जनमित्येर्षेषा जिह्वा
 5 वाचो विसर्जनं यदा हि पशवा औषधीनामघ्नन्त्यथ वाचं वि-
 सृजन्ता आयुषे वा इत्यायुर्यजमाने दधाति बृहन्नावासि वानस्पत्यं
 इति यावाणमेवैनत्करोति देवेभ्यो हव्यं शमीष्वेति देवेभ्य ए-
 वैनत्करोति ॥ अंपहतं रक्षः ॥ इति रक्षसामपहत्ये ॥ हविष्कृदेहि ॥
 इति यो देवानां हविष्कृतं हूयति चिह्नयति चिषत्या हि
 10 देवा मनोर्वै अन्धादेवस्य यजमानस्यासुरक्षी वाग्यज्ञायुधानि
 प्रविष्टासीत्स्या वदत्या यावन्तो ऽसुरा उपाश्रुत्वास्तावन्तस्त-
 दहर्नाभवन्नेव विद्वान्ब्राह्मणो भ्रातृप्याणां मध्ये ऽवसाय यजेत
 यावन्त एवास्य भ्रातृप्या यज्ञायुधानामुपश्रुत्वन्ति तेषां तेज इन्द्रि-
 यं वीर्यं वृद्धे कृटरसि मधुजिह्वरत्नया वयं संघातं संघातं जे-
 ष्मेति संघातं संघातं वावर्तेन यजमानो भ्रातृष्वं जयतीर्थमावर्तेर्जि-
 15 मावद रायस्योषमावदेत्याशिषमेवाशास्ते ॥ ६ ॥

Vgl. 1, 1, 6. — TBr. 3, 2, 5, 1 fig.; Kāth. 31, 4; Kap. S. 47, 4,

वर्षवृद्धमसि प्रति त्वा वर्षवृद्धं वेत्ति प्रतिष्ठित्या अक्षा वै
 देवाः पशुभ्यो रक्षासि निरवादयन्त तुषैरोषधीभ्यो यदाह परापूतं

1) Kap. S. 47, 4 मुंधतां पाचादि देवषष्वाद्या इति देवेभ्य एवैनामि मुंधति 2) So M; desgl. Kāth. und Kāp. S., ohne Accent; s. die folgende Anmerkung; Bb मनो वै; H मनो वै; desgl. B, ohne Accent. 3) So M; in H u. Bb वा ष; desgl. B, ohne Accent; Kāth. 31, 4 मनोर्वै अन्धादेवस्य यजमानस्य तस्मात्सुरक्षी वाग्यज्ञायुधानि प्रतिष्ठित्या; Kap. S. 47, 4 मनोर्वै अन्धादेवस्य यजमानस्यासुरक्षी वा अज्ञायुधानि प्रतिष्ठित्या est. 4) So M; in H u. Bb चक्षा; desgl. B, ohne Accent; ebenso Kāth. 31, 4 und Kap. S. 47, 4 a. E. 5) So M; in H u. Bb चिरवदन्त; desgl. B, ohne Accent; desgl. Kāth. 31, 4.

रक्षः परापूतारातिरित्येतावतैव यज्ञस्य रक्षासि निरवदयते ॥ देवो
 वः सविता विविनक्तु ॥ इति सवितृप्रसूत एवैनान्विविनक्ति ॥ सु-
 विचा विविध्यध्वम् ॥ इत्याशेषमेवाशास्ते मुफलीकृतान्कुर्यान्नेध्या-
 नेनान्यज्ञियान्करोति षिः फलीकरोति षिषत्या हि देवा अदित्या-
 स्ववगसीतीयं वा अदितिरस्या एवैनस्वचं करोत्येवधूतं रक्षा इति 5
 रक्षसामपहत्यै प्रतीचीनपीवं कृष्णाजिनमुपसृणाति तस्मात्प्रत्यञ्चः
 पशवो मैधमुपतिष्ठन्ते ऽदित्याः स्कम्भो ऽसीति शम्यामुपदधातीमे
 वै सहास्ता ते शम्यामाचं शम्यामाचं व्यैता यज्ञशम्यामुपदधा-
 त्वनयोरेव विधृत्यै धान्यमसि धिनुहि देवानित्येतस्य वै यजुषो वी-
 र्येण यावदेका देवता कामयते यावदेका तावदस्या आहुतिः प्रथते 10
 प्रथते प्रजया पशुभिर्ये एव वेद प्राणाय त्वापानाय त्वा व्यानाय
 नैति प्राणमपानं व्यानं तान्यजमाने दधाति दीर्घामनु प्रसृति
 संस्पृशेथामायुषे वा इत्यायुरस्मिन्दधाति मिषस्य वक्षसुषावेक्षा
 इति मिषमेवैनान्कुरुते देवो वः सविता हिरण्यपाणिरुपगृह्णाति
 ति सवितृप्रसूत एवैनानुपगृह्णाति ॥ ७ ॥ 15

Vgl. 1, 1, 7. — TBr. 3, 2, 5, 10 fig.; K&h. 31, 4 u. 5; Kap. S. 47, 4 a. E. und 5.

निर्देग्धं रक्षा इति रक्षसामपहत्यै यदधस्तादङ्गारमुपवर्तयत्य-
 स्मिन्स्तेन लोके ज्योतिर्धत्ते यदुपरिष्ठादन्तरिक्षे तेनासा अस्मा आदि-
 3त्थो ऽमुष्मिन्लोके ज्योतिर्भवत्यथो दिवैवास्मा अमुष्मिन्लोके भवति
 सर्वे ऽस्मा इमे लोका ज्योतिष्मन्तो भवन्ति य एव वेद पीणि स-
 मीचीनान्युपदधाति चयो वा इमे लोका एषां लोकानां धृत्या 20
 अपापे ऽपिमासादं जहीति यं आमात्क्रव्यात्समपहत्य देवयजने य-

1) So M; in H a. Bb इत्यामाचं 2) S. oben 1, 1, 7; auch K&h. 31, 5 प्रवृत्तिम्
 in Kap. S. 47, 5 प्रवृत्तिम् corruptum aus प्रवृत्तिम्

क्षिया उपदधाति ध्रुवमसि पृथिवीं ह०हे०ति पृथिवीमेव ह०हति
 धरुणमस्यंनरिखं ह०हेत्यंनरिखमेव ह०हति धर्ममसि दिवं ह०हे०ति
 दिवमेव ह०हति धर्मोसि विश्वा विश्वानि ह०हे०ति दिश एव ह०-
 हति प्रजापतिर्वै यात्समभवत्स एतावउश एव समभवदेकं वा अये
 5 शीर्षाः कपाल० सैभवत्यंथ द्वितीयमथ तृतीयमथ चतुर्थमथ पञ्चममथ
 षष्ठमथ सप्तममथाष्टम० यदष्टा० उपदधात्यात्मान० वा एतच्छजमानः
 संस्क्रुते० तं संस्क्रुतममुष्मिंस्त्रोके ऽनुपैति० यदष्टा० उपदधाति
 गायत्रीं तेन छन्द आप्नोति० यदेकादश चिष्टुभ तेन० यद्वादश जंगतीं
 तेनापो सर्वाण्येव छन्दःसंमितान्युपदधाति॥ चितः स्थ०परिचितः
 10 स्थ॥ इति यंजुष्मन्ति करोति० वंसूना० रुद्राणामादित्यानां भृगूणा-
 मङ्गिरसां धर्मस्य० तपसा तप्यध्मिन्वितासामेनानि० देवतानां तपसा
 तपति॥

यानि धर्मे कपालान्युपचिन्वन्ति वेधसः ।

पूष्णस्तान्यपि घृतं इन्द्रवायू विमुञ्चताम् ॥

15 इति यंजुषैव युज्यन्ते० यंजुषा विमुच्यन्ते॥ ८ ॥

Vgl. 1, 1, 8. — TBr. 3, 2, 6, u. 7; K&th. 31, 6; Kap. S. 47, 6.

देवस्य वः सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्या० स०-
 वपामी०ति सवितृप्रसूत एवैनां देवताभिः स०वपति० पविचवात्स०व-
 पति० हविः करोति देवो वः सवितोऽमुनाभि०ति सवितृप्रसूत एवैना

1) So M; in H चपि; desgl. Bb u. B, ohne Accent. 2) In Bb चद्वाहुप 3) Bb
 चद्वाहुप 4) So M; in H च्चदासमिता; desgl. Bb, ohne Accent; B च्चदाः चमि-
 ता 5) H u. Bb धर्वच 6) So M; in H च्चेताभि; desgl. Bb u. B. 7) H u. Bb
 धर्मे 8) So M; in H u. Bb पविचवत्सं वपति; B पविचवत्सं वपति; K&th. 31, 7
 पविचवति वपति

उत्पुनात्यं उंपसृजत्यंमृतं वा आपोऽमृतमेव हविः करोति सं-
 मापा ओषधीभिर्गच्छन्तां संमोषधयो रस्तेन सं रेवतीर्जगतीरित्य-
 न्यां वा एतासामन्यां जिन्वन्त्यापा ओषधीर्जिन्वन्त्योषधीरपः शिवाः
 शिवाभिः संममृक्षतापा इत्यापो वै रेवती रोषधयो मधुमतीः पशवो ज-
 गतीरपं ओषधीः पशून्स्तानस्मै ससृज्यैकधा मधुमतः करोति॥ म- 5
 खस्य शिरो ऽसि ॥ इत्याह यज्ञो वै मखस्तस्य वा एतञ्शिरः क्रीयते
 सीदन्तु विशो जनयत्यै त्वेति मिथुनमेव करोति घर्मो ऽसि विश्वा-
 युर्धर्मं घर्मे अयस्वोर्हं प्रथस्वोर्हं ते यज्ञपतिः प्रथतामिति प्रथयत्ये-
 वैनं ॥ प्रति प्रथस्व पृथिवीमुत ह्याम् ॥ इतीमे एवं प्रथयति घर्मो
 वा एषो ऽर्धमासे ऽर्धमासे प्रवृज्यते सं ईश्वरो ऽशान्तस्तेजसा यजमानस्य 10
 पशून्निर्देहो यत्पर्ययि करोति पशूमेव करोति शान्त्या अर्निर्दाहाय
 धिः पर्ययि करोति चयो वा इमे लोका एभ्य एवैनं लोकैभ्यः शम-
 यति पुरोडाशं वा अधिश्चितं रक्षास्यजिघासन्सं नाको नाम
 दिवि रक्षोहार्मिः स्रो ऽस्माद्रक्षास्यपाहन्यंदाह¹⁰ देवस्त्वा सविता अ-
 पयतु वर्षिष्ठे अधि नाके पृथिव्या इति रक्षसामपहन्यं शिरो वा एत- 15
 छस्य यत्पुरोडाशः केशा वेदो यथा शीर्षाः कपालान्येवं कपालानि
 यथा मस्तिष्क एव पुरोडाशः सुभृतः कार्यो मेघात्वाय यत्पुरोडाशं
 नाभिवासयेदाविर्मेस्तिष्कः स्याद्यदभिवासयति तस्माद्गुहा मस्तिष्क-
 स्त्वं च ग्राहयति तस्मान्मस्तिष्कः परिततो भस्सनाभ्युहति तस्मान्मा-
 सेनास्थि द्विचं जालैरभिवासयति तस्मात्केशैः शिरश्चिच्छं यत्स्त्वचम- 20

1) So M; in Bb ०रत्वाया; H ०रत्वाया; B ०रत्वाया 2) So corrigirt; die Mes.
 ०रत्वाया 3) M विन्वन्ता 4) So M; in H u. Bb मधुमतः; deagl. B, ohne Accent.
 5) So M u. B; in H u. Bb प्रथ प्रथयति 6) So M; in H निर्दिह; B निर्दिह; Bb
 निर्दिह 7) M पर्ययं 8) M पर्ययं 9) So M; in H u. Bb अधिमुत; deagl. B,
 ohne Accent. 10) So M; in H u. Bb ०पाहरण; deagl. B, ohne Accent.

याहयित्वा भस्मनाभिवासयेत्पलितंभावुको' ऽध्वर्युः स्याज्जालैरभिवा-
 सयत्यपलितंभावुको' ऽध्वर्युर्भवति' ते वै देवास्ते नाविन्दन्त्यस्मिन्यज्ञस्य
 क्रूरमाह्वीमहा' इति' ३सो ऽधिरब्रवीदहं' वस्ते जनयिष्यामि यस्मि-
 न्यज्ञस्य क्रूरमाह्वीधा' इति' ३सो ऽपो ऽङ्गारेणाभ्युपातयसंत एकतो
 ५ ऽजायत' द्वितीयं' ततो द्वितस्तृतीयं' ततस्त्रितो' यदज्ञो ऽधिनिरमिमीत
 तदापेयानामापेयत्व' यदात्मनो ऽधिनिरमिमीत तदात्मेयानामा-
 त्मेयत्वमन्तर्वेदि जुहोति' तदेवावरुन्ध' उपरिष्टादभिघारयति ऋतत्वाय
 ऋतकामा हि देवास्ते देवा अतिमृजाना आयनसूर्याभ्युदिते ते
 ऽमृजत' यं सुप्र' सूर्यो ऽभ्युदेति सूर्याभ्युदितः' सूर्याभिनिमुक्ते' सूर्या-
 10 भिनिमुक्तः' श्यावदति श्यावदन्' कुनखिनि कुनख्यूपेदधुष्येदधुः'
 परिविसे परिविस्सः' परिविविदाने परिविविदानो' वीरहणि वीरहा'
 भूणहनि भूणहनमैनो नात्येति ॥ ९ ॥

Vgl. 1, 1, 9. — TBr. 3, 2, 8.; Kâth. 31, 7; Kap. S. 47, 7.

देवस्य त्वा सवितुः प्रस३वे ऽध्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददा
 इति' सवितृप्रसूत एवैनं देवताभिरादत्ते' सहस्रभृष्टिः शतेतजा इति'
 15 वज्र' वा एतास्त्रयति भानृष्याय प्रहरिष्यन्मृधिवि देवयजनि मा
 हि'सिधं ता औषधीना' मूल'मित्यौषधीनामहि'सायै' व्रजं गच्छ

1) So M; in H u. Bb पलितंभावुको 2) So M; in H u. Bb त्वपलितंभावो; desgl. B, ohne Accent. 3) So die Mss. (nur in B die Ligatur für त्वा undentlich; wie es scheint त्वा mit darunter gesetztem त्वा; in Bb *जाह्वीमहा). Hier steckt vielleicht die Wurzel arkah (rkah), c. praep. ā, darin, die nur Dhātup. 27, 29 überliefert ist, mit der Bedeutung हिंसायाम; allerdings nach Dhātup. das Praes. rkahpoti; Kâth. 31, 7 corrupt क्रूरमाह्वीमहा; s. die folgende Anmerkung. 4) Wohl Wurzel arkah c. ā; für आर्षधे; (H und Bb *र्षधा); auch Kâth. क्रूरमाह्वीमहा 5) So die Mss; nur Bb भुजत 6) So M; in den anderen Mss. *विमुक्ति 7) M *विमुक्त; die anderen Mss. *विमुक्त 8) So M (n. Bl., ohne Accent); in H u. Bb हिंसायै; desgl. B, ohne Accent; s. oben 1, 1, 10.

गोस्थानमिति 'छन्दा'सि वै ब्रजो गोस्थानं^१छन्दा^२स्येवास्मै ब्रजं
गोस्थानं करोति 'वर्धेतु ते पर्जन्या इति'पर्जन्यादेव वृष्टि^३ वनुते 'बधान
देव सवितः शनेन पाशैः परमस्यां परावतीति' द्वौ वाक् पुरुषस्य
भातृष्यौ यं वेष्टि यच्चैनं वेष्टि' ता एव बध्नाति परमस्यां परावति' यो
अस्माभ्वेष्टि यं च वयं शिष्यस्तमच बधान'सो ऽतो मा मोची'त्या- 5
शिष्यमेवाशास्त्रे'द्रुप्तस्ते दिवं मा स्कानिति'यो वा अस्या रसः' स
द्रुप्तस्तेमिमं प्रजा उपजीवन्ति'तमस्या^४ यद्भवत्स्कन्दाय ॥ अररुस्ते
द्यां मा पप्रत् ॥ इत्यररुर्वे'नामासुर आसी'त्स पृथिवीमुपबुध्याशयसं-
मिन्द्रो ऽचायसंम'पाररु' पृथिव्या अदेवयजनमित्यपाहसं दिवम-
पिपतिषत्तम ॥ अररुस्ते द्यां मा पप्रत् ॥ इति दिवःप्रत्यनुदत् य एव^५ 10
विद्वा^६स्तद्यजुर्हरत्ये'भ्यो' वा एतल्लोकैभ्यो' यजमानो भातृष्यं निर्भज-
ति'भिः कृतो^७ हरति'चयो वा इमे लोका'एभ्य एव लोकैभ्यो
भातृष्यं निर्भजति'तृष्णीं चतुर्थ^८ हरति''यो लोको निरुक्तो ऽप-
रिमितस्तस्माद्भातृष्यं निर्भजत्यंसुराणा^९ वा इयं पृथिव्यासीत्ते देवा
अब्रुवन्दत्स नो ऽस्याः पृथिव्या इति'ते वै स्वयमेव ब्रूधमिति'ततो 15
वै वसवः प्राची दिशमुदजयन्नुद्रा दक्षिणामादित्याः प्रतीचीं' मरुता

1) So M (n. Bl.), ohne Accent; in H u. Bb परावती; desgl. B, ohne Accent; a. 1, 1, 10. 2) So corrigirt; H u. Bb रसः; M ohne Accent. 3) M तमस्या (n. Bl.; ohne Accent). 4) So corrigirt; M (n. Bl.) मा पप्रत्; in H u. Bb मा पप्रत्; desgl. B, ohne Accent; in Kap. S. 47, 8 चररु द्यां मा पप्रत् इति; aber Kāth. 31, 8 द्यां मा पप्रदिति 5) So M (n. Bl., nur ohne Accent); H u. B *मुपबुध्या; desgl. B, ohne Accent. 6) So M; in H, Bb u. B चायत् 7) So corrigirt; M u. B मा पप्रत्; H u. Bb मा पप्रत्; in Kap. S. 47, 8 स दिवमपतद्दत्त (cod. *हर) द्यां मापपतदिति (cod. मापपत) तं दिव प्रत्यनुदत्; aber Kāth. 31, 8 मा पप्रदिति 8) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; in M विद्वा^६ 9) So M, nur ohne Accent (n. Bl.); in H u. Bb एतं लोकैभ्यो; desgl. B, ohne Accent. 10) M कृत्वा (n. Bl.) 11) M (n. Bl.) हरति

उदीचीं' ततो वै देवा इमानसुराणामविन्दन्त' ततो देवा असुरा-
 नेभ्यो लोकेभ्यो निरभजंस्ततो देवा अभवन्परासुरा' यदेवमेता-
 भिर्देवताभिर्वेदिं परिगृह्णातीमां वा एतद्यजमानो भ्रातृष्यस्य वृद्धे'
 ऽस्यां भ्रातृष्यं निर्भजति' भवत्यात्मना' परास्य भ्रातृष्यो भवति' पृथिव्या
 5 वै मेघं चामेघं च व्युदक्रामं प्राचीनमुदीचीनं मेघमुदक्रामं ह-
 स्त्रिणा प्रतीचीनमेघं प्राचीमुदीचीं वेदिं प्रवशां कुर्यान्मेघ्यानेनान्य-
 क्षिणान्करोत्येषो यदेवास्या उद्गन्तः' क्रूरमक्रंस्तदक्रूरमकस्तं उशमयत्यं-
 यो' मेघस्यै चैवामेघस्य च व्यावृत्तौ प्राञ्ची वाहू नयत्याहवनीयं
 तेन परिगृह्णाति' प्रतीची ओणी' गार्हपत्यं परिगृह्णाति' मूलं वै
 10 रक्षां स्वर्नूपिवन्ति' यच्चखेन छिन्त्यात्कुनखी स्यात्स्पथेन छिनत्ति'
 वज्रो वै स्फ्यो' वज्रेणैव रक्षांसि हन्ति ॥ १० ॥

Vgl. 1, 1, 10; TBr 3, 2, 9; K&h. 31, 8; Kap. S. 47, 8.

यो वै सुचां योगमविद्वानध्वर्या इति हूतः प्रतिशृणोत्या देवता-
 भ्यो वृषते' ऽपशुभ्वत्येष यः सुचां योगं विद्वानध्वर्या इति हूतः
 प्रतिशृणोति न देवताभ्या आवृषते' पशुमान्भवति' द्यौर्जुहूरंता-
 15 रिषमुपभृत्पृथिवी ध्रुवा' दिश आज्यधान्यंसा आदित्यः सुवः स यत् ॥
 ओं आवय ॥ इत्याह जुहुं तेन युनक्ति ॥ अस्तु श्रीषट् ॥ इत्युपभृ-
 तम् ॥ यज ॥ इति ध्रुवाम् ॥ ये यजामहे ॥ इत्याज्यधानी' वषट्कारेण
 सुव' जुहुहा अधि ध्रुवामभिघारयति' ध्रुवाया अधि जुहुमसौ ऽस्यस्यै'

1) So meine Correctur; M जाह्; H u. Bb जात्; desgl. B, ohne Accent.

2) So meine Correctur; M चद्रंत्तः; desgl. B, ohne Accent; H चद्रंत्तः; B चद्रंत्तः;
 cf. 3, 2, 3. 3) So M; in H u. Bb दक्रूरमक्रंस्तं; B दक्रूरमक्रंस्तं 4) Die
 Mss schreiben प्राची वाहू नयत्याहवनीयं; Kap. S. प्राची वाहू नयत्याहवनीयं 5) So M; in H u.
 Bb रक्षां स्वर्नूपिवन्ति; desgl. B, ohne Accent; K&h. 31, 8 रक्षांसि हन्ति 6) So trennt
 M; in H u. Bb वषट्कारेण; desgl. B, ohne Accent. 7) Die 3 fehlt in den Mss.

प्रयच्छतीयममुषि' संततमस्मा अन्नाद्यमप्यवह्विन्नं प्रदीयते ऽस्मिंश्च
लोऽके ऽमुष्मिंश्च' पूर्वोस्य जनतामायतः कीर्तिरांगच्छति य एव
वेद ॥ ११ ॥

Vgl. TBr. 3, 3, 1; Kap. S. 47, 9.

घृतं च वै मधु च प्रजापतिरासीद्यंतो मध्वासीत्ततः प्रजा असृजत्
तस्मान्मधोः प्रजननमस्ति' तस्मान्मधुना न प्रचरन्ति' यातयाम् हि 5
तदाज्येन प्रचरन्त्ययातयाम् वा एतत्प्राजापत्यं घृतमयातयामा देवा-
नां प्रजापतिर्गार्हपत्ये ऽधिश्चरति' पत्न्यवेक्षते' ऽन्वारम्भो वा एष
यज्ञस्य पत्न्या' यज्ञमेनामन्वारम्भयत्यथो यत्पत्नी यज्ञे करोति मि-
थुनं वा एतत्क्रियते प्रजात्या' अमेध्यं वा एतदयज्ञियं यत्पत्न्यवे-
क्षत' आहवनीये ऽधिश्चरति' पुनात्येवैनान्मेध्यमेनष्टज्ञियं करोति 10
स्पर्शस्य वार्त्त सादयति रक्षसामपहत्यै' देवस्त्वा सवितोत्पुनात्विति' स-
वितृप्रसूत एवैनदुत्पुनाति' हविरसि वैश्वानरमिति' द्वादशैतां व्याह-
तयो' द्वादश मासाः सवत्सरः' सवत्सरेण वा एतत्सैज इन्द्रियं वी-
३र्यं यजमानो भ्रातृष्यस्य वृङ्ग' उभयतो वैश्वानरं भवत्युभयतो वै-
श्वानरं' ३ष्टैत' त्रिष्टेजा' अस्य निर्वीर्यो भ्रातृष्यो जायते' ऽथो मृधतर' 15
एव भवति' देवाश्च वा असुराश्च संयत्ता आसन्तसं इन्द्र एतमवका-
शमपश्यंसेनासुरानभ्युभवदंभि भ्रातृष्यं यज्ञेन भवति य एव' विद्वा-
न्यजता' आज्येनान्यानि हवी' चभिघारयन्ति केनाज्यमिति ब्रह्मवा-

1) Ganz dasselbe steckt in der theilweis corrupten Stelle Kap. S. 47, 9 चायातयामा देवानां प्रजापतिर्गार्हपते द्विश्चरति; K&th. 31, 9 चायातयामा देवानां प्रजापतिर्गार्हपत्य द्विश्चरति 2) So M; B चक्ष्ण चत् पत्न्या; H u. Bb चक्ष्ण च पत्न्या (in H ist das च nachträglich roth eingeschaltet); K&th. 31, 9 und Kap. S. 47, 9 पत्न्या एषैव चक्ष्णान्वारम्भो 3) So corrigirt; M ३ष्टैतं नि; H u. Bb ३ष्टैतं नि; deagl. B, ohne Accent. 4) So M; in H u. Bb मृधुत्तर; deagl. B, ohne Accent.

दिनो वदन्ति सत्येन वा आज्यमभिषृतं यदाह सत्येन त्वाभिघारवा-
मीति चक्षुर्वै सत्यं चक्षुर्व्यजमानः प्रदधाति संमीत्येतद्यजुर्वदति न
चक्षुः प्रदधात्याज्यं वै यज्ञो यज्ञो विष्णुः ॥

इदं विष्णुर्विचक्रमे वेधा निदधे पदा ।

5 समूहमस्य पासुरे ॥

इति यदोदनपचने ऽधिश्चिन्त्याथ गार्हपत्ये ऽषाहवनीये ऽधिश्चयत्येत-
द्वाव तत् विविष्णुर्विक्रमते प्रत्युष्ट रक्षा इति रक्षसामपहत्यै सुचः
संमार्ष्टि पुनात्येवैना मेध्या एना यज्ञियाः करोति ॥ अनिशिताः
सपत्नक्षयणीः ॥ इत्यनिशिता ऽक्षिताः सपत्नक्षयणीः सुव संमार्ष्टि
10 पुमास वा आसां तदये सशयत्यथ जुहुमंथोपभृतमंथ ध्रुवामंसा
आदित्यः सुवो ह्यैजुहूर्न्तरिक्षमुपभृत्पृथिवी ध्रुवैमान्वा एतल्लोका-
न्यथापूर्व संमार्ष्टिभ्यो लोकेभ्य आत्मान परिदत्ते ऽहि सायै जुहु-
मये संमार्ष्टीत्मा वै जुहूर्तात्मानमेवोपैत्यथोपभृतं प्रजा वा उपभृ-
त्प्रजामेवोपैति परेव ऽद्यात्मनः प्रजां ध्रुवां पशवो वै ध्रुवां प-
15 शूनेवोपैति पर इव हि प्रजायाः पशवो यदुत्तानाः समृज्यादप्रति-
हायुक रेतः स्याद्यंजीचीरप्रतिहायुक रेतः स्यात्तिरषीः संमार्ष्टि
तिर्यद्वै रेतः स्थित्यते प्रतिहायुक रेतो भवति यदयेण मुखं दश
च समृज्यादक्षोभ्यन्नाभुवेभ्यश्च समदं दध्यादयेण मुखं संमार्ष्टि ज-
घनेन दश न रक्षोभ्यन्नाभुवेभ्यश्च समदं दधात्यन्तरतो जुहुं प्रा-

1) Bb प्रतिहभाष्य 2) So corrigirt; M एतं लोकां; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb एतं लोकां 3) So M u. Bb; H परिच; desgl. B, ohne Accent. 4) M इत्यात्मनः 5) So M; Bb ध्रुवाः; desgl. B, ohne Accent; in H scheint auch der Visarga am Schluss nachträglich angedeutet. 6) So M; in H u. Bb प्रजाः; desgl. B, ohne Accent. 7) So M; in H u. Bb पशुर्विषय 8) Das n findet sich nur in M, fehlt dagegen in den andern Mss. 9) So M; in H u. Bb पशुर्विषय; desgl. B, ohne Accent.

ची० संमार्ष्टि बहिष्ठात्प्रतीची^१ बहिष्ठादुपभृतं प्राचीमन्तरतः प्रती-
ची^२ सर्वतः समाहाय ध्रुवां प्राणानेवास्य यथापूर्वं कल्पयति यजमा-
नदेवइत्या वै जुहूर्भातृष्यदेवत्योपभृशंतुर्गृह्णन्नु३हां भूया अज्यं गृह्णा-
त्यष्टौ गृह्णन्नुपभृति कनीय उपस्ति^४ भातृष्यमकृत ॥ १२ ॥

Vgl. 1, 1, 11. — TBr 3, 3, 4; K&th. 31, 9; Kap. S. 47, 9.

बह्वीरासादयेद्यावतीर्वै प्रोक्षणीरासादयति तावतीरस्यामुषिंस्लोक 5
आपस्तंसाबह्वीरासाद्या अयेमेधोऽपाक्रामत्स कृष्णो भूत्वा वनस्पती-
न्प्राविशद्येदाह कृष्णो ऽस्याखरेद्या अयमे घृतं भवेति तमेव मेधम-
वरुद्धे वैदिरसि बर्हिषे त्वा जुष्टं प्रोक्षामीति प्रजा वै बर्हिः
पृथिवी वैदिरस्या वा एतत्प्रजा स्वगाकरोति यदुपरिष्ठात्प्रोक्ष्याध-
स्तात्प्रोक्षति तस्मादुपरिष्ठाद्युष्टादधस्तादोषधयो जायन्ते ॥ ऊर्जा 10
पृथिवी यद्यत् ॥ इत्यस्यामूर्जमधासंसादमां प्रजा उपजीवन्ति
विष्णोः सु३पो ऽसीति मुखतः प्रस्तरं गृह्णाति मुख्यमेनं तेन
शीर्षण्यं करोति यावच्चस्तेन पर्याभ्रयात्तावन्तं गृह्णीयादक्षोधुको
यजमानो भवति नोर्ध्वमुन्मृज्याद्येदस्य विस्रं वेद्यं तत्प्रमृज्यान्नावा-
चीनमवमृज्याद्येदेनमागमिष्यत्प्रतिनुदेत न विधूनुयात्प्रजां पशू- 15
न्विधूनुयाद्येदुपतिष्ठेत्तदुपसंगृह्णीयाद्येथाशितायोपचिनोत्येवमेव तह-
क्षिणतः शुल्वं स्तृणाति तस्मादक्षिणतो नोवीरुं प्रथस्वोर्णसद-
मिति प्रथयत्येवैनंस्वासस्य देवेभ्या इति देवेभ्य एवैनकरोति प्रस्तरं

1) Die beiden letzten Worte finden sich nur in M, fehlen dagegen in den anderen
Mss. 2) Bb उपस्ति 3) So M; in H u. Bb तस्मादुपरिष्ठादधस्ताद; desgl. B, ohne
Accent. 4) So M; in H u. Bb मूर्जमदधात्; desgl. B, ohne Accent. 5) H u. Bb
प्रमृज्यां 6) So M u. H; desgl. B, ohne Accent; in Bb नोर्ध्वोदध; K&th. 31, 10
तस्मादक्षिणतो वेवि; Kap. S. 47, 10 दक्षिणतो जीवि:

धारयन्त्यरिधीन्परिदधाति स्वयं वा एतं द्यजमान आत्मानं परिधत्ते
 ऽहिंसायै न पुरस्तात्परिदधात्युद्यन्वा असा आदित्यो रक्षास्यपा-
 हतो द्यन्वेवास्मा असा आदित्यो रक्षास्यपहनयूधै समिधा आ-
 दधात्युपरिष्ठादस्मान्नेन रक्षास्यपहन्ति वै आदधाति मिथुनत्वाय
 5 विधृती स्या इति विधृती एवैने करोति ॥ अदित्यास्त्वोपस्थे सादया-
 मि ॥ इतीयं वा अदितिरस्यामेवैनमसीषदं बसूना रुद्राणामा-
 दित्यानां सदो ऽसीत्येता वा एतामये देवतामभ्यूजयस्ताभ्य
 एवैनत्सदः करोति द्यौरसि जन्मना जुहुर्नाम प्रिया देवानां प्रियेण
 नास्मा ध्रुवे संदसि सीदेत्येतां आसां प्रियं नाम यद्भृतवत्सदेवावरुन्धे
 10 तां विष्णो पाहि पाहि यज्ञं पाहि यज्ञपतिं पाहि मां यज्ञं न्य-
 मिति यथा हेष ते भागस्त रक्षस्वैत्येवं वा एतं विष्णुमाहैतत्ता
 आज्यं तद्रक्षस्वेति वेदिवेभ्यो ऽप्राक्रामतां देवा वेदेनाविन्द-
 स्तद्वेदस्य वेदत्व स्त्री वेदिः पुमान्वेदो यद्वेदेन वेदि संमार्ष्टि
 मिथुनत्वाय संततमाहवनीयात्स्त्रुणन्नेति यज्ञस्य संतत्यै तं संतत-
 15 मुत्तरे ऽर्धमाऽसे ऽभियजते वनस्पतीनां वा एषं परिवेष्टा यदुपवेष्टं
 ऋद्धा अस्य वेशा भवन्ति य एव वेदं पुरस्तात्प्रत्यञ्चमुपहन्ति
 तस्मात्प्रतीचीनावसिता वेशाः स्वविमत उपहन्येनतिवादिन एनं
 वेशा भवन्ति सर्वस्वै वै यज्ञे क्रीयते सर्पो वा उपवेष्टो वल्मीक
 उत्करो यदुपवेष्टमुत्कर उपहन्ति तस्मात्सर्पाणां वल्मीको गृहाः ॥ १३ ॥

Vgl. 1, 1, 11u. 12. — TBr 3, 3, 6; Kâth. 31, 10; Kap. S. 47, 10.

1) Bb चक्षावादिर्त्वी 2) So M (n. Bl. ohne Accent); H u. Bb *अपहतो; B
 *अपहतो 3) So M, ohne Accent (n. Bl.); desgl. Kâth. 31, 10; H u. Bb *अपहतो;
 desgl. B, ohne Accent; in Kap. S. 47, 10 अर्धे समिधा 3) Dies Wort in den Mss
 ohne Accent (M n. Bl. ohne Accent). 4) M (n. Bl., ohne Accent) यद्वेदेति 5) H
 u. Bb एषं 6) M (n. Bl.) *मपहति; aber vgl. weiter unten. 7) H *अपहतो

भुवनमसि ॥ इति भूतिमाशास्ते ॥ विप्रथस्व ॥ इति प्रथयत्येवैनंदितं
 इन्द्रस्तिष्ठन्वीर्यमकृणोद्देवताभिः समारंभ्येत्यतो हीन्द्रस्तिष्ठन्वीर्यम-
 कृणोद्देवताभिः समारंभ्य ॥ जुह्वैर्ह्यग्निष्ट्वा ह्ययति 'देवान्यक्ष्यावो' देव-
 यज्यायां उपभृदेहि देवस्त्वा सविता ह्ययति 'देवान्यक्ष्यावो देवयज्या-
 यै ॥ इति' न वा एते अविदुषा स्वादाने इव वरुणपाशाऽख्याक्रा- 5
 मयेताभिरेने देवताभिरादत्ते वरुणपाशानामनाक्रमाय विष्णोः क्रमो
 ऽसीत्यतिक्रामति यज्ञस्यानवक्रामायोध्वे अध्वरो दिविस्पृगहुतो
 यज्ञो यज्ञपतेरित्यजुमूर्ध्वमाधारमाधारयति यज्ञस्याहूर्छार्येन्द्रवानस्व-
 वानिति सैन्द्र० यज्ञमकृतांथो इन्द्रियं तैनावरुद्धे ॥ वसुमतस्ते छा-
 यामुपस्थेषम् ॥ इत्यग्निर्वै वसुमानंपरेव छायामुपतिष्ठत ऋजुमूर्ध्व- 10
 माधारमाधारयेत्प्राणो वा आघारः सर्वमायुर्यजमान एति यं द्विधात्त-
 स्याघार्यं कृधु छिन्द्यात्प्राणमस्य छिनत्ति ताजकप्रमीयते शिरो वा एत-
 द्यज्ञस्य यदाघारं आत्माज्यं यदाघारमाघार्योपभृता समञ्ज्याञ्शिरो
 यज्ञस्य प्रच्छिन्द्यादाज्यधान्या समनक्ति ॥

समक्तमग्निना हविः समक्तं हविषा घृतम् ॥ इत्यात्मन्यज्ञस्य 15
 शिरः प्रत्यधादंथो मन एव यज्ञे प्रतिदधाति स्तनं स्तनिनीः प्रजा
 उपजीवन्ति किमस्तना इति ब्रह्मवादिनो वदन्त्यंभुभि रिरहाणा थ्यन्तु
 वया इत्येतद्वाव तां उपजीवन्ति वशां पृथ्विभूत्वा मरुतो गच्छेति म-
 रुतो वै वृष्ट्या ईशते ते ऽस्मै वृष्टिं निनयन्ति ततो नो वृष्ट्यावतेति

1) So corrigirt; M यथावो; B यक्ष्यावो; Bb यक्ष्यावो; H undeutlich. 2) So M; die andern Mes. ०रेनं 3) So M; in H u. Bb ०संक्षयैः; B ०सावहयिः
 4) So M; in H, Bb u. B विक्षिपति 5) Der Accent des Verbums ist von mir ge-
 setzt; in M ist dasselbe ohne Accent; in H u. Bb संमञ्ज्याम् 6) So M; in H u. Bb
 क्षिपिना; B क्षिपिनी 7) Bb ०भुर्तुभि 8) So M; in H u. Bb तक्षी; desgl. B, ohne
 Accent.

मरुद्वा एव वृष्टिं॑ वनुते॑ चक्षुष्या॑ अये ऽसि॑ चक्षुर्मे पाहीति॑ चक्षुरे-
वास्य पाति॑ श्रोत्रपा॑ अये ऽसि॑ श्रोत्रं मे पाहीति॑ श्रोत्रमेवास्य पा-
ति॑ तनूपा॑ अये ऽसि॑ तन्वुं मे पाहीति॑ तन्वुमेवास्य पाति॑ यन्ने अय
जनं तद्वस्त्रन्मा आपृणेत्या॑ शिषमेवाशास्ते ॥

5 यं परिधिं पर्यधत्वा॑ अये देव परिभिर्वी॑यमानः ।

तं त एतमनु॑ जौषं भरामि॑ नैदेष युष्मदपचेत॑याति॑ ॥

इति यजुषैव युज्यन्ते॑ यजुषा विमुच्यन्ते॑ स॑स्त्रावभागाः स्वेषा बृह-
न्ता॑ इति परिधीन्प्रद्वत्वाभिजुहोत्य॑यं यो वा एते तांग्रीणाति॑ ताञ्श-
मयति॑ भागधेयेन॑ ब्रह्मवादिनो वदन्ति॑ स॑ त्वा अर्धर्युः॑ स्याद्वी॑ यतो
10 यज्ञं प्रयुङ्क्ते॑ तं प्रतिष्ठापयतीति॑ देवा गातुविदो गातुं॑ विद्वा गातुं-
मित॑ मनसस्पते सुधात्विमं॑ यज्ञं दिवि॑ देवेषु वांते धाः स्वहित्य॑तो
वा अर्धर्युये॑ यज्ञं प्रयुङ्क्ते॑ तदेवैनं प्रतिष्ठापयति ॥ १४ ॥

, 13. — TBr. 3, 3, 7, 5—11; Kāth. 31, 11; Kap. S. 47, 11.

॥ इति॑ खिलकारुडे प्रथमः प्रपाठकः ॥

प्रजापतिर्वा॑ एक आसीत्सो॑ ऽकामयत्॑ बहुः स्यां॑ प्रजायेये-
ति॑ स॑ मनसात्मानमध्याय॑त्सो॑ ऽन्तर्वाणभवत्सं॑ विजायमानो॑

1) Für die wechselnde Betonung von वृष्टि (वृष्टि in Versen und Sprüchen, वृष्टि in der prosaischen Erzählung oder Erörterung) vgl. oben 2, 4, 7 u. 8; 2, 11, 4 u. 5.

2) So M; in H u. Bb •चेतयतिः; deagl. B, ohne Accent.

3) Das इति fehlt in den Mss.

गर्भेणात्मान्यसं तान्नाः कृष्णः श्यावो ऽभवत्तस्मात्तानां कृष्णः
 श्याव इव भवति तस्य वा असुरेवाजीवत्तेनासुनासुरानसृजत
 तदसुराणामसुरत्वं स यस्तदसुराणामसुरत्वं वेदासुमान् भव-
 ति नैनमसुर्जहाति सो ऽसुरान्सृष्ट्वा पितृवामन्यत तेन पितृनसृजत
 तत्पितृणां पितृत्वं स यस्तत्पितृणां पितृत्वं वेद पितृव ह समाना-
 नां भवति यन्न्यस्य पितरो हवं तस्मै पितृगंसृजानाय दिवाभवत्तेन
 देवानसृजत तद्देवानां देवत्वं स यस्तद्देवानां देवत्वं वेद दिवा ह
 वा अस्यै देवता भवति यन्न्यस्य देवा देवहृति स देवान्सृष्ट्वा मन-
 स्यतेव तेन मनुष्यानसृजत तन्मनुष्याणां मनुष्यत्वं स यस्तन्मनुष्याणां
 मनुष्यत्वं वेद मनस्वान् भवति नैनं मनो जहात्युत यदतीव वदत्य-
 ति वा चरति तिष्ठन्ते ऽस्य मनुष्या मनुषे ततो या योनिरुदंशिष्यत सा
 गौरभवद्योनिर्वै नमिषैतद्वा अस्याः प्रत्यक्षं नामांशो आहुः परोक्षमि-
 ति प्र सहस्रं पशूनाप्नोति य एव वेद तस्या वै पयः पर्यपश्य-
 स्तां देवा अदुह हरितेन पात्रेणामृतं दुहे ऽमृतं य एव वेदांश्च
 पितरो ऽदुह रजतेन पात्रेण स्वधां दुहे स्वधां य एव वेदांश्च मनु-
 ष्या अदुह दारुपात्रेणान्नं ववृ दुहे ऽन्नं ववृ य एव वेदांश्चासुरा
 अदुहायस्यात्रेण स्रवता सुरां ते ऽस्रवन्स्रवत्यस्य भातृष्यो य एव
 वेद तस्मान्स्रवता न हस्ता अवननिजीत न पिबेदेते वा अस्या दौ-
 हाः सर्वेरेवास्या टोहिः सर्वैः कामिभुङ्क्ते य एव वेद चत्वारि वै नभा-

1) So ist dieser Satz wohl zu schreiben; in M eigentlich यदतीवावदत्यतिवाचरति
 dann wie es scheint corrigirt in यदतीव वदत्यति चरति; in H u. Bb यदतीवा व-
 दत्यति चरति; in B ebenso, nur ohne Accent, und am Schluss चरति 2) So M,
 in H u. Bb वेदांश्चिष्यत; B वेदांश्चिष्यत 3) Die Mes. schreiben तां 4) In M
 ohne Accent, weiter unten aber betont. Ich vermuthe चत्ति, ebenso auch weiterhin
 चत्ति; cf. 4, 2, 8.

सिं देवाः पितरो मनु३ष्या असुराः सर्वेषु ह वा एतेष्वम्भो नभ इव
 भवति य एव वेदं तां वा अकामयन्तं मयि स्यान्मयि स्यादिति तां
 देवाः काम्ये ॥ इत्याह्वयन्तां वा एनानभ्युक्कामयतोभये ह वा एनं
 देवमनुष्यां अभिकामयन्ते वारुका एनमांविज्ये भवन्ति य एव
 5 वेदं अथ्ये ॥ इति मनु३ष्याः सां वा एनानभ्युषुषतोभये ह वा एनं
 देवमनुष्याः शुश्रूषन्ते पूर्वास्य जनतामायतः कीर्तिरागच्छति य एव
 वेदं ॥ इत्याह्वये ॥ इति पितरस्तेभ्यो वा अतिष्ठतं तिष्ठन्त्यस्मिन्पशवो
 य एव वेदांश्च यथासुरा आह्वयस्तेभ्यो वा अचसद्यं द्विषात्तस्य
 तथा गोष्ठं आह्वयेद्रसन्यस्मात्पशव एतैरेव जुहुयात् ॥ गोनमैः
 10 सश्रुङ्गा गोमूर्धन्यशुकामः ॥ काम्यायै स्वाहा अथ्यायै स्वाहिला-
 न्दायै स्वाहा ॥ इति गोष्ठो वै नमैषां लक्ष्मीः स्वे वा एतन्नोहे य-
 जमानो भ्रातृष्यस्य पशून्वृङ्क्ते एतैर्वै ते तां अवृञ्जत तैरेवैना वृङ्क्ते
 सश्रुङ्गी भवति पशूनां परिगृहीत्वै यो वै चक्षुषो विभक्तिं वेद
 चक्षुष्मान् भवति नैनं चक्षुर्जहाति यद्विवा पश्यामस्तद्देवानां
 15 चक्षुषा पश्यामो ऽसौ वा आदित्यो देवानां चक्षुः पश्यन्
 वै देवचा करोति प्र देवयानं पन्थां जानाति य एव वेदं यज्ज्योत्स्ना-
 यां पश्यामस्तत्पितृणां चक्षुषा पश्यामश्चन्द्रमा वै पितृणां चक्षुर्न ह
 वा एनममुषिंस्त्रिकै चक्षुर्जहाति प्र पितृयाणं पन्थां जानाति य
 एव वेदं यत्तमिस्रायां पश्यामस्तन्मनुष्याणां चक्षुषा पश्याम एता-
 20 वद्वाव नः स्वं चक्षुर्न ह वा एनमस्मिंस्त्रिकै चक्षुर्जहाति सर्वमायुरे-

1) Die Mss. schreiben तां 2) So corrigirt; die Mss. देवमनुष्या; vgl. aber weiter unten, sowie namentlich auch 4, 2, 7; 4, 2, 13; 3, 8, 4. 3) H u. Bb वेदा
 4) In H u. Bb ist das Pronomen betout चक्षिन् 5) So die Mss.; man könnte ver-
 muthen चाक्षिन् चक्षुषात् 6) In den Mss. dies Wort ohne Accent. 7) M न
 स्वं; H u. Bb; नस्वत्; desgl. B, ohne Accent.

ति य एव वेद वेदयैरन्ते पश्यामस्तदसुराणां चक्षुषा पश्यामा उच्च
वा एष दीप्यते नि च रिषति' दीप्यमानं भ्रातृष्यस्य गृहाद्धोद्रेयिमे-
वास्य पुष्टिं हर्त्यां तु सूर्यस्योदितोर्जागृयाद्यत्तत्यादातिमार्द्धेत्तज्जाग-
रित्यु' रयिमेव पुष्टिमनुजागति ॥ १ ॥

यो वा इडां धेनुं वेद सर्वा ह वा अस्यै दिशो धेनवो भवन्ति 5
सर्वे प्रतिजना दानकामास्तामिध्वाशनीरामिचशोचनिर्विदाचकार'
तस्यै सर्वा दिशो धेनवो ऽभवन्सर्वे प्रतिजना दानकामास्तस्मात्स
सर्वैः प्रतिजनैर्ध्ववहतोपजनन्सन्सर्वा ह्यस्यै दिशो धेनवो ऽभव-
न्सर्वे प्रतिजना दानकामास्तद्य एव वेद सर्वा एवास्यै दिशो
धेनवो भवन्ति सर्वे प्रतिजना दानकामास्तस्या वा इयमेव पादो 10
ऽन्तरिक्षं पादो द्यौः पादः समा पादो ऽथो आहुः कृषिः पादा
इति तेन प्रति त्वदानीं तिष्ठति न त्वदानीं यदा सुसस्यं भवत्यथ
प्रतितिष्ठति यदा न सस्यं भवत्यथ न प्रतितिष्ठति भवति ह वा
अस्य सस्यं नास्य सस्यं ष्युष्यते य एव वेद तस्या वा अद् एवं
पृष्टमन्तरिक्षमात्मे यमुरो दिशः पार्श्वे समुद्रौ कुक्षी असा आदित्यः 15
शिरो ऽगिराऽस्य वातः प्राणो गायत्र्यभिधानी सर्वमायुरेति य
एव वेदो धरुत्तरवेदिः पंचमानो वत्स एष वा एना प्रस्तीति

1) Bb भिस्वरिषति oder भिस्वरिषति; 2) सत्वाह habe ich mit M geschrieben; H u. Bb सत्वाह; desgl. B, ohne Accent. 3) Den Accent von वागरित्यु habe ich corrigirt; M schreibt वागरित्यु; H u. Bb वागरित्यु 4) So M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb तामिध्वाशनीरामिचशोचनि 5) So M; H u. Bb भवति; desgl. B, ohne Accent. 6) So M! In H u. Bb चक्षुषोपजनन्सर्वा; in beiden Mas. könnte übrigens auch die erste Silbe च्च betont sein; B ebenso, nur ohne Accent. 7) So M; H u. Bb भवति; desgl. B, ohne Accent. 8) So M! H प्रति त्वदानीं; Bb प्रति त्वदानीं; desgl. B, ohne Accent. 9) So M; in H u. Bb न त्वदानीं; desgl. B, ohne Accent. 10) B तस्य 11) B सत्वाहदित्यः 12) M एना

प्रज्ञान् वा इमांस्तोकान्दुहे य एव वेद बृहद्रथन्तरे द्वौ स्तनी वा-
 मदेव्यं च यज्ञायज्ञियं च द्वा औषधीरेव देवैभ्यो रथन्तरेणादुह
 पशून्बृहतापो वामदेव्येन यज्ञं यज्ञायज्ञियेन तद्य एव वेदौषधी-
 रेवासौ रथन्तरेण दुहे पशून्बृहतापो वामदेव्येन यज्ञं यज्ञाय-
 5 ज्ञियेनेडा वा इदं सर्वं स सहस्रं पशून्प्राप प्र सहस्रं पशूनाभोति
 य एव वेद ॥ २ ॥

यच्च प्राचीनप्रवणं समूलं भूम्या स्यात्तदुपोदये सूर्यस्य हस्ता
 अवनित्य दर्भस्तच्च उदशरावै निनयेत्कामं कामं मा आवर्तय ॥ इति
 कामिनेवासौ काममावर्तयति यत्कामो भवति यो वै काम साक्षा-
 10 वेद ताजग्ध वा एन स कामा आगच्छति यत्कामो भवति पशुषु
 वा अस्माकं कामः पशूनामौषधीष्वोषधीनामप्स्र्वोषधीरेव कामेन
 संमसाद् ता असौ कामं समर्धयन्ति यत्कामो भवत्योप एवास्या
 वा एष वत्रिरुत्सृष्टश्चरति लोमशो लोमशायास्तस्मादेर्षा शश्वस-
 त्येर्विर्षा उर्षास्या आउस्य वातः प्राणो यच्च गोभिः संगच्छेत् तन्नू-
 15 यात् ॥ प्रशस्ताः स्य कल्याण्यः ॥ इतीयं वा एषेमा वा एतस्त-
 भागयत्यंवासुका अस्मात्पशवो भवन्ति य एव वेद देवाश्च वा
 असुराश्चास्यर्धन्तदिति देवैष्वासीत्कुस्तासुरेषु ते देवा अमन्यन्त

1) So corrigirt; H u. Bb प्रज्ञान् (desgl. B, ohne Accent); M प्रज्ञान् 2) So
 corrigirt; M कामकामं; H u. Bb कामकामं 3) So corrigirt; M ताजग्ध; H u.
 Bb ताजग्ध; desgl. B, ohne Accent. 4) So corrigirt; in den Mss dies Wort ohne
 Accent. 5) So corrigirt; M अचत्तप; H u. Bb अचत्तप; desgl. B, ohne Accent.
 6) So wohl zu schreiben; M चवृष्ट; B चवृष्ट; H u. Bb चवृष्ट 7) So meine
 Correctur; H u. Bb चाचत्तपि; desgl. B, ohne Accent; M चाचत्तपि
 8) So M; H u. Bb अनश्चिते सत् प्रचात्; B ebenso, nur ohne Accent. 9) Vgl. zu
 dem Namen dieser Unholdin die कुचितायी 2, 1, 11; 3, 2, 6.

यद्यभिजेष्णामः कुस्तायाः शिरा आहनिषामा इति यद्यभिजेष्णामा
 इत्यसुरा अमन्यन्त^१दित्याः शिरा आहनिषामा इति तां देवा अभि-
 जित्याघ्नत^२ यस्य वै जित^३ यस्य विजितं तस्यैषा^४ गृहे हन्यत^५ एषा वै
 क्षुत्^६ क्षुध^७ वा एतद्धते^८ तद्य एव^९ विद्वानिकाशकायां गा^{१०} हते
 स^{११}वत्सरायैव क्षुध^{१२} हते प्रजापतिर्वा एक आसीत्सो ऽकामयत बहु^{१३}
 मनु^{१४} स्या^{१५} प्रजायेयेति^{१६} स आत्मानमैट्^{१७} स मनो ऽसृजत^{१८} तन्मन एकधा-
 सीत्सदात्मानमैट्^{१९} तद्वाचमसृजत^{२०} सा वागेकधासीत्सात्मानमैट्^{२१} सा
 विराजमसृजत^{२२} सा विराडेकधासीत्सात्मानमैट्^{२३} सा गामसृजत^{२४} सा
 गौरेकधासीत्सात्मानमैट्^{२५} सेडामसृजत^{२६} सेडेकधासीत्सात्मानमैट्^{२७} से-
 माभोगानसृजत^{२८} यैरस्या इदं मनुष्या भुञ्जत एते वा अस्या भोगाः^{२९}
 सर्वैरेवास्या भोगैः सर्वैः कामिर्भुङ्क्ते य एव^{३०} वेद^{३१} गौर्वै वाग्गौर्विराड्^{३२}
 गौरिडा^{३३} गौः खल्वेव गौर्गौरिदं^{३४} सर्व^{३५} सर्वा ह वा एनमेताः अयन्ते
 य एव^{३६} वेद^{३७} यैवे तदात्मानमैट्^{३८} सेडाभवत्सदिडाया इडात्^{३९} स यस्त-
 दिडाया इडात्^{४०} वेदेते ह वै स्वमात्मानं भूत्यै ॥ ३ ॥

Vgl. Mân. Çr. 9, 5, 1.

या रोहिणी तामरुणां तां गौरीं तां बभूः ॥ तदिन्द्रा उदाजत^{१५}
 वसुर्नाम रूपं पशूनाम् ॥ विन्दते वसुं न वसु रणञ्चि य एव^{१६} वेद^{१७}
 या शितिपृष्ठा तां मन्दिस्तीं मैनीं तां शबलीं तां शितिवाहुस्तां
 शुद्धवाला ॥ तद्बृहस्पतिरुदाजतेडा नाम रूपं पशूनाम् ॥ बहूर्ह वा
 एनमिडाः अयन्ते य एव^{१८} वेद^{१९} या पृषती तां पिशङ्गीं तां सारङ्गीं

1) H u. Bb तक्षीवा 2) So die Mss.! Vielleicht बभूमनुः zu schreiben. 3) In M eigentlich चारु geschrieben, aber am Rande, wie es scheint, in खां corrigirt, (oder चारु?). 4) Bb भैडु 5) So corrigirt; in den Mss. das Verb ohne Accent. 6) M interpunctirt so; die andern Mss. पशूनां, ohne Interpunction. 7) Nur M hat hier Interpunction.

तां कल्माषीं तां पृथ्विस्तां श्वेतां ॥ तन्मरुता उदाजन्त ज्योतिर्नाम
 रूपं पशूनाम् ॥ ज्योतिष्मान्भवति य एव वेदं या सुरूपा तां श्या-
 मां तां श्येनीं तां कृष्णां ॥ तत्रजापतिरुदाजतायुर्नाम रूपं पशू-
 नाम् ॥ आयुष्मान्भवति य एव वेदं चतस्रः प्रथमांश्चतस्र उत्तमां
 5 द्विः षण्मध्यतस्तां त्रिदशं दंशाक्षरा विराड् वैराजाः पशवः पशूनेवा-
 वरुन्हे ॥ वस्थीं हिंकुरु तस्यै प्रसुहि तस्यै मे ऽवरुह्यै ॥ इति पुरस्ता-
 द्बहिःपवमानस्य वदेत् ॥ इडायै हिंकुरु तस्यै प्रसुहि तस्यै मे ऽव-
 रुह्यै ॥ इति पुरस्तादाज्यानां वदेत् ॥ ज्योतिषे हिंकुरु तस्यै प्रसुहि
 तस्यै मे ऽवरुह्यै ॥ इति पुरस्तान्माध्यंदिनस्य पवमानस्य वदेत् ॥ आ-
 10 युषे हिंकुरु तस्यै प्रसुहि तस्यै मे ऽवरुह्यै ॥ इति पुरस्तादाभेवस्य प-
 वमानस्य वदेत् ॥ यज्ञो वै पशूनामायतनं स्वै वा एतदायतने य-
 जमानो भ्रातृव्यस्य पशून्वृद्धे ऽनपक्रामुक्ता अस्मात्पशवो भवन्ति ॥४॥

वसीयस्येहि श्रेयस्येहि भूयस्येहि चिन्ता एहि दंपृथेहीडा एहि
 सूनृता एहि चिदसि मनासि धीरसि वस्वी रन्तिः सुमनाः ॥ सूनरि
 15 विश्वा त्वा भूतानुप्राणन्तु विश्वा त्वं भूतानुप्राणं भूयस्यायुरसीं हिर-
 सिं सरूपवर्षा एहि ॥

एमानु सर्पतेमौ भद्रौ धुर्या अभि ।

नीवं शीर्षाणि मृदुम् ॥

सा नः सुप्रतूर्तिः प्रिया नः सुहार्णः प्रियवनिर्मघवनिरम्ता एहि

1) So M; in H u. Bb चिन्तां चिन्ता; desgl. B, ohne Accent.

2) M सुष्वांस्त

3) So meine Correctur; die Mss schreiben वस्वी 4) So meine Correctur; M सुव-
 रि; H u. Bb सुवरी; desgl. B, ohne Accent.

5) In den Mss. मनु ohne Accent.

6) So M; in H विहीव; Bb u. B विहीव 7) D. h. सुहार्णं नः

जुष्टा एहीडा एहीदिता एहीपहूत उपहव ते ऽशीय सुहवा ना एहि
सह रायस्योषेण देवीदेवीरभि मा निवर्तध्वम् ॥

स्योनां स्योनेन घृतेन मा संमुक्षत ॥
नमे तदुपदम्भिषर्धृषिर्ब्रह्मा यद्दौ ।
समुद्रादुदजनि वः सुचां ॥

वारये विप्रस्य तिष्ठति ऋद्धेभिर्दशभिर्दिशम् ॥ ५ ॥

Vgl. Mān. Cr. 9, 5, 1.

वसीयस्येहीति ब्रह्म वै वसीयो ब्रह्म वा एतदत्याह्वयति श्रेयस्येहीति
क्षच वै श्रेयः क्षच वा एतदत्याह्वयति भूयस्येहीति विद्धे भूयसी
विश वा एतदत्याह्वयति चित्ता एहीति मनो वै चित्तं मनो वा
एतदत्याह्वयति दधृषेहीति वाग् वै दधृषि वाच वा एतदत्याह्वयतीडा 10
एहीति पशवो वा इडा पशून्वा एतदत्याह्वयति सूनृता एहीत्येव
वै सूनृतां वा एतदत्याह्वयत्येता वै सप्त देवगण्यस्ताः क्रीतो वै-
तहोषो विदांचकार ताभिरदः कुरुणां क्रीने पशूनत्याह्वयताः कुरवो
ब्राह्मणेध्वन्वैह्वस्ताः कुमारवत्याश्चदक्षिणा अविन्दन्ती ऽब्रवीन्मा
सूर्येतैताभिर्वा अहमेता अत्याह्वयिष्यामीतराभिरितरा यानि खलु 15
वा एतासां प्रियाणि धामानि तानि क्रीतो न वेदेति स संयत्ते सं-
यामे हृदिर्दश एताभिरैवैता अत्याह्वयिष्यामीतराभिरितरा यतरच
खलु वा एता अत्याह्वयन्ते तत्पशवो ऽभिसंक्रामन्ति यच पशवस्तद्दे-

1) So M; in H u. Bb तदुपदम्भिषर्धृषि; deagl. B, ohne Accent; cf. 4, 2, 8. 2) So M; in H u. Bb सुचां; deagl. B, ohne Accent. 3) So M; in H u. Bb दशभिर्दश; deagl. B, ohne Accent. 4) So M; in H u. Bb सुचवां क्रीते; deagl. B, ohne Accent; 5) So. M; in H u. Bb अविन्दन् यूो; B अविन्दन्

वां यच्च देवास्तदिन्द्रो यतरान्वा एतू ऽभिसंक्रामन्ति ते जयन्ति जयति
संयामम् ॥ ६ ॥

Vgl. Mān. Cr. 9, 5, 1.

सा वै सृष्टोभयान्देवमनुष्यांनत्यमन्यत तां देवा दर्शपूर्णमासाभ्यामुप-
प्रास्तुणत तां वा एतदाप्नुवन्वदिडां तां वा एतदाप्नां हरन्तो म-
न्यन्ते यदिडामुपह्वयन्ते यर्हि तूष्णीमुपह्वयेत तर्ह्येताः सप्त वदेद्यु-
चैस्तर्ह्युत्तराः सप्त धाम धामासां वर्णे वर्णमुपगच्छत्यां ह वा एनम-
प्रतिकशातं गच्छति य एव वेदं यच्च स मूला औषधीरुपगच्छेत्यभू-
न्वा तदेता एव सप्त वदेज्जाम धामासां वर्णे वर्णमुपगच्छत्यां ह वा
एनमप्रतिकशातं गच्छति य एव वेदं सप्त स्थवीर्युण याजयेद्यस्य सप्त
10 स्थविराश्वरमामन्तमां स्युर्वीसीयस्येहि श्रेयस्येहीन्यितदेतदेवासा अ-
त्याह्वयति यो वैश्यः शूद्रो वा बहुपुष्टः स्यात्तस्य गवां सारुडं व-
त्सतरंमपमयेत ॥ इलान्दाः स्थ ॥ इतीलान्दा हि पशवः पूष्णो न-
क्षत्रं पोषयिष्णु ॥ इति विश्येषु वा एतश्चरति पूष्णो नक्षत्रं पोष-
यिष्णुं तदेवापधापयते तमपाकुर्वीत ॥ आयुर्मे दा वर्चो मे दा रयिं
15 मे दाः पुष्टिं मे दाः ॥ इति रयिमेवास्य पुष्टिं हरति तमित्तो ऽभि-
सृज्याथे¹⁰ ऽतो ऽत्याह्वयेद्यसीयस्येहि श्रेयस्येहीन्यितदेतदेवासा अत्या-

1) So corrigirt; M प्रास्तुणत; H u. Bb प्रास्तुणत; deagl. B, ohne Accent. 2) Die Mas. *सुपमचेत; cf. aber unmittelbar vorher. 3) So corrigirt; M *संप्रतिक्षातं; H u. Bb *संप्रतिक्षातं; B *संप्रतिक्षात 4) So M; deagl. B, ohne Accent; in H u. Bb संमन्त्राणा 5) So corrigirt; M *संप्रतिक्षातं; H u. Bb *संप्रतिक्षातं; B *संप्रतिक्षात 6) So die Mas. 7) So H u. Bb; deagl. B, ohne Accent; M अ-
श्विराश्वरमामन्तमां 8) Dies Wort in den Mas. ohne Accent. 9) So M; in B *सु-
पमचेत; Bb सुपमचेत; in H ursprünglich *सुपमचेत geschrieben, dann in सुपमचेत
corrigirt. 10) So M; in H u. Bb *पिबुञ्जा; deagl. B, ohne Accent.

ह्ययति' नास्य किञ्चनोदशिषट्' यामकाम् याजयेत्सारस्वत ऋ-
 ग्भ्यां' स०वात्सरो वै सरस्वान्तं०वात्सरोऽथैवास्मै यामं ष्यावयति' व-
 सीयस्येहि' श्रेयस्येहीत्येतदेतदेवास्या अत्याह्ययति' पशुकाम् याज-
 येत्सारस्वत ऋग्भ्यां' स०वात्सरो वै सरस्वान्तं०वात्सरोऽथैवास्मै' पशू-
 ष्यावयति' वसीयस्येहि' श्रेयस्येहीत्येतदेतदेवास्मा अत्याह्ययति' सर्वा- 5
 सां दुग्धे चतुःशरावमोदनं पचेन्नास्रणोभ्यः पशुकामो' यञ्चतुःशरावो
 दिग्भ्य एवास्मै तेन पशूनवरुन्धे' यन्नास्रणोभ्यो ब्रह्मणस्तेन' न द्विजं
 देयं' पशुकाम इव ऋषोषं वासो हिरण्यं वा देयमीजानस्यास्य पश-
 वो भूयांसो भवन्ति ॥ ७ ॥

Vgl. Mân. Çr. 9, 5, 1.

प्रजापतिर्वै न व्योहरासं आत्मन्येव पुण्यमायच्छदात्मनः पुण्यं न 10
 निरवददेतैर्वै तद्यजुर्वेदज्ञान्यथा ब्रूयात् ॥ पुण्यं प्रशस्तम् ॥ इति ब्रू-
 यादात्मन्येव पुण्यं यच्छत्यात्मनः पुण्यं न निर्वेदति' यामदानीयाय
 ददाति तामस्य पशवो ऽन्वपक्रामन्ति' यदि मन्येतां दानीयायादामि-
 त्येतदेवं यजुर्वेदेक्षमे तदुपदम्भिषर्धृषिर्ब्रह्मा' यंहदा इति' तदेवैतेना-
 पूरयति' तदाप्याययति' समुद्र इव ह वा अस्य ष्यञ्चमानो' न स्त्रीयते 15
 य एव वेद ॥ वीरवतीभूयास्त या नो वीरवतो ऽकर्तं ॥ इति पु-
 मांसं जातमभिमन्त्रयेत् ॥ भूयसीभूयास्त या नो भूयसो ऽकर्तं ॥
 इति स्त्रियं जाताम् ॥ अन्नादा भूयास्त ये नो ऽन्नादानकर्तं ॥ इति

1) So M; in H, Bb u. B ०शीष्यत् 2) Bb सरस्वान्तं वात्सरोऽथैवास्मै 3) So B; in
 M, H u. Bb ०ष्यावयति 4) M शिश्रैर्वै 5) Die Mss. चिरं 6) M ०नीयांवादां
 7) So M, cf. 4, 2, 5; in H u. Bb ०दुग्धमिष धृषि ब्रह्मा; desgl. B, ohne Accent. 8) So
 B, ohne Accent; H u. Bb ०व्यमानो; M ०व्यवमानो 9) H, Bb u. B ०कर्ता 10) So
 M; H u. Bb ०द्विकर्ता; desgl. B, ohne Accent.

कर्णाः'क्षिप्रं बह्नीर्भवन्ति'यज्ञस्त्वेनाननूपनमतीव'निर्घृत्याः छिद्रक-
 ३शयो'यच्छिद्रकर्णीः'कुर्वीत निर्घृतिरस्य पशोर्निगृह्णीयान्नं प्रच्छिन्ना
 कार्युः काश्या न दाषाकार्युः'पराचीनमिव हि तन्निवृत्तमंगस्त्यस्य
 विष्ट्यकार्युः'कश्यपस्य कशुन्युहस्ता'इन्द्रस्याहस्ता'अथो आहुः'प्र-
 5 जापतेरित्युभयं ज्येष्ठलक्ष्मं ज्यैष्ठ्यकामः कुर्वीत'प्र समानानां ज्यैष्ठ्य-
 माप्नोति'प्रजापतिः पशूनसृजत'स वा असृगेव नासृजतांसृष्ट वा
 एतत्सदस्रो ऽसृक्तं क्रूरं पशूनां कर्षा'इति वै सो ऽसृपासृजत'क्रूरं वा
 एष पशूनां कुरुते यूो ऽह्णुते'यदक्षितास्तेनाक्षिता'अथ यदनक्षिता
 इति श्रूयन्ते तेनाक्षितास्तेदाहुर्न वा एतमेतां अमुचागच्छन्ति या अ-
 10 नक्षिता इति तस्मादक्षितश्चान्न तेजनेनाह्णुयाद्वाजो वै तेजने'य-
 ज्जेजनेनाह्णुयाद्वाजेण पशूनर्पयेन्न श्यामेनायसा क्रूरं तदशान्तमिष्टु-
 कारुडमपु वासयित्वा तेनाक्षिनश्चान्नश्चि शिवं तज्जान्तमथो आ-
 हुर्लौहितेनायसेति तच्चि शिवं तज्जान्तम् ॥ ९ ॥

Vgl. Mân. Çr. 9, 5, 3.

इह प्रजा विश्वरूपा रमन्तामसिन्धोषे विश्वभृतो जनिषीः ।

15 अयिं कुलायमभि सविशन्तीः समासृजन्तु पयसा घृतेन ॥

इति गाः सायमायतीरभिमन्त्रयेतामिर्वा एतासा योनिरेपिः कु-
 लाय स्व एवैना योनी स्वे कुलाये सवेशयति नास्य पशवो नक्त-
 मातिमार्द्धन्ति य एव वेद ॥

1) So ist vielleicht zu schreiben; die Mss. schwanken; M तेजानरूपनमतीव; H तेजानरूपनमतीव; B तेजानरूपनमतीव; B तेजानरूपनमतीव 2) So corrigirt; die Mss. छिद्र; vgl. aber das unmittelbar Folgende, wo alle Mss. छिद्र 3) So M; in H u. B कशुन्युहता; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; B इन्द्रकाश्यायो; B इन्द्रकाश्या; H इन्द्रकाश्या

स० वः सृजत्वर्थमा सं घोषा सं बृहस्पतिः ।

संमिन्द्रो यो धनंजयः ।

संजग्मानो अविहृता अस्मिन्गोष्ठे पुरीषिणीः ।

स्वावेशां ना आगत ॥

इति गाः संसृजेद्या अस्य पुरा स्युर्याश्चान्यतो विन्देत पशवो वै घृ- 5
 तमंभी रुद्रो यज्जुहुयाद्द्रायास्य पशून्पिदध्यात्तत्संसृज्या एवोभ-
 यीर्हे भूयसीर्भवन्ति सं वः सृजत्वर्थमेति यज्ञो वा अर्थमा यज्ञेनैवै-
 नाः संसृजति सं पूषेति पुष्टिवै पूषा पुष्ट्यैवैनाः संसृजति सं बृहस्प-
 तिरिति ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणैवैनाः संसृजति संमिन्द्रो यो धन-
 जय इतीन्द्रियं वा इन्द्र इन्द्रियैणैवैनाः संसृजति रेवती तन्निः 10
 पृषिणी माता रेवतीरापा औषधयः ॥ तां नो हिव्वन्तु सातये भ्रिये
 जुषे ॥ इति तन्नि वितनुयात्तामनुमृज्यात् ॥ रम्या त्वा पुष्ट्यानुमा-
 जिर्भ ॥ इति रम्यैवैनां पुष्ट्यानुमार्ष्टि तस्या व्रतं न रिक्ता स्यान्नोपयु-
 परि संचरेयुर्नाभिवर्षेत्ताभितपेदेतैर्ब्रह्म बस्तो रामकायनो विदांचकार
 तन्या वितनन सं सहस्रं पशून्प्राप प्र सहस्रं पशूनाप्नोति य एव 15
 वेद ॥

पिता वत्सानां पतिरध्यानामुतायं पिता महतां गर्गराणाम् ।

रेतोधां त्वा यशोधां रायस्यौषायोत्सृजेत् ॥

इत्यृषभस्य कर्णं उत्सृजमानो वदेद्रेतोधामेवैनं यशोधां रायस्यौषा-

1) Hier mit **वेदा** ag. beginnt die Hdschr. von Benares (Ben.), u. zwar mit p. 32.

2) M setzt hier eine ३; die Interpunction fehlt in den Mss. 3) So Ben u. M (n. Bl., ohne Accent); H u. Bb **रिक्ता**; desgl. B, ohne Accent. 4) H u. Bb **नाभिवर्षे**

5) So Bb; desgl. M (n. Bl.), ohne Accent; die andern Mss. **समकायनी**; in H eigentlich **समकायनी** geschrieben, später in **रामकायनी** corrigirt.

योत्सृजते यो वैश्यः शूद्रो वा बहुपुष्टः^१ स्यात्सस्य गवां गोष्टादेकविंशतिं शकान्याहृत्यैकविंशतिमाहुतीर्जुहुयादेकविंशतिर्वं मनुष्यलोकां मनुष्यलोकैभ्य एवासौ पशून्वरुन्ध^२ एतैरेव जुहुयान्नोनामैर्येत्वर्या गोर्भसदि पशुकामो^३ मुखं वा एष पशूनां^३ मुखत एवासौ पशून्निनयति ॥ १० ॥

Vgl. Mân. Çr. 9, 5, ३.

यासाभिन्द्र उदाजत वसु नाम रूपं पशूनामुषसं धाम पश्यमानः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ट इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयात् ॥ यासां बृहस्पतिरुदाजतैडा नाम रूपं पशूनां संगवै धाम पश्यमानः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ट इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयात् ॥ यासां मरुत उदाजन्त ज्योतिर्नाम रूपं पशूनां मध्यन्दिनं धाम पश्यमानाः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ट इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयात् ॥ यासां प्रजापतिरुदाजतायुर्नाम रूपं पशूनामपराह्णं धाम पश्यमानः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ट इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयादेतानि वा अहो रूपायेतेषु वा अहो रूपेषु देवाः पशूनां रूपाण्यवृञ्जतं तदेतैष्वेवाहो रूपेषु यजमानो भ्रातृष्यस्य पशून्वृञ्जे^३ घृतेन जुहोति पशवो वै घृतं पशुभिरेव पशून्वृञ्जे तन्नं सूर्ध्वं प्रातरवान्तर्गोष्ठासु गोषु होतश्च^३ सर्वा एनाः सहावरुन्ध^३ एतैरेव जुहुयान्नोष्वाकृतासु योनितो वा एतत्पशून्पयहीदपिहीनाः परिपरिणस्फुरन्त्येतैरेव जुहुयात्संयामे^३ ऽथाश्वानभिमन्त्रयेत् ॥ मि-
२० षभृतः क्षपभृता अोजोभृतो बलभृतो वयं जयेम वयं सहेम वयं

1) cf. Mâitr. S. 1, 6, 11.

2) So corrigirt; Ben u. M सुचवं; H u. Bb सुचवं; desgl. B, ohne Accent.

3) So corrigirt; die Mss. तदेतैष्वेवा अहो

भवेम'वयं पुषेम ॥ इति जयति संपामम् ॥ रोहिणीर्वो वृञ्जे गायत्रेण
 छन्दसांरुणा वो वृञ्जे वैष्णुभेन छन्दसां गौरीर्वो वृञ्जे जागतेन छन्द-
 सां बभ्रुवो वो वृञ्जा आनुष्टुभेन छन्दसां गर्भान्वो वृञ्जे पाङ्केन छ-
 न्दसां हृपाणि वो वृञ्जे शाङ्करेण छन्दसां सर्वान्वो वृञ्जे ऽनाप्तेन छ-
 न्दसां तत्सप्रं सप्रपदा शङ्करीं शाङ्कराः पशवः पशून्नेवावरुन्धे गायत्री 5
 प्रथमां गायत्र्युत्तमां तैजो वै गायत्री ब्रह्मवर्चसे तैजसा च वावासा
 एतद्ब्रह्मवर्चसेन चोभयतः पशून्परिगृह्णाति ॥ ११ ॥

प्रजापतिर्वै चीन्महिष्टो ऽसृजतामि० वायु० सूर्ये तै चत्वारः पि-
 तापुत्राः सत्त्वमासत तै स्वेट० समवीक्ष० तदभवत्तद्वा अस्थितन्नामा-
 भूदिति सर्वमभूदिति तद्वा अस्थिते नामनी क्रूरे अशान्ते तस्मादेते 10
 नं यहीतथ्ये क्रूरे ऽह्येते अशान्ते प्रजापतिर्वै स्वां दुहितरमभ्युक्तामय-
 तोषस० सां रोहिदभवत्तामृश्यो भूत्वाध्वैत्तस्मा अष्वत्तमद्वयत्तमा-
 यतयाभिपर्यावर्तत तस्माद्वा अविभेत्सो ऽब्रवीत्पशूनां त्वा पतिं क-
 रोम्यथ मे मां स्या इति तद्वा अस्थितन्नाम पशुपतिरिति तमभ्या-
 यन्त्याविध्यत्सो ऽरोदीत्तद्वा अस्थितन्नाम रुद्र इति तै वा अस्थिते नाम- 15
 नी शिवे शान्ते तस्मादेते कामं यहीतथ्ये शिवे ऽह्येते शान्ते ततो
 यद्वयम० रेतः परापतत्तदयिना पर्येन्ध तदासामध्यात्वं ततो यद-
 त्यस्रवत्तद्बृहस्पतिरुपागृह्णात्तदासामुस्त्रियात्वं मेशकामेति तदासां श-
 ङ्करीत्वं गातुमविदामेति तदासां गोत्वमेतानि वा आसां नामानि
 सर्वैरेवासां नामभिः सर्वैः कामिर्भुङ्क्ते य एव० वेद पशवो वै सृष्टा 20
 एतानि नक्षत्राण्यन्वपाक्रामन्पौर्णमासीमष्टकाममावास्यां चित्राम-

1) So M; die andern Mas. bloss वधुं 2) H u. Bb वृञ्जे चाङ्गिण 3) So Ben u. M;
 in H u. Bb तद्भवत्तद्वा; desgl. B, ohne Accent.

श्वत्थं तस्मात्त्रेषु गौर्नापाकृत्या यामपाकुर्यात्तामस्य पशवो ऽश्वप-
क्रामेयुः ॥ १२ ॥

देवा वै सर्वे सहान्तर्वन्तो ऽभव॑स्ते सर्वे सह॑ व्यजायन्त॑ तदेकवृ-
दश्यास्त॑वृक्षं तद्देवा इत्थं चेत्यं च व्यत्यचर॑स्त्सन्मिचावरुणा अचा-
5 यता॑स्यद्वि य एनद्विकुर्यादिति॑ तत्रां द्विपदीमकुरुता॑सां न प्र-
त्यतिष्ठ॑त्तस्या अन्यत आह॑त्येर्मी॑ प्रत्यधत्तां॑ तस्मादेतां अ॑वद्या अश्व्यं-
न्तां॑ चतुष्पदी भूत्वा प्रत्यतिष्ठ॑न्ति प्रजया च पशुभिश्च तिष्ठति य
एव॑ वेद॑ तस्या॑ वै पयः पर्यपश्य॑स्तां देवा अदुह॑ हरितेन पात्रेण
यज्ञं चामृतं च॑ दुहे॑ यज्ञं चामृतं च य एव॑ वेदा॑थ पितरो ऽदुह॑ रज-
10 तेन पात्रेणोर्जि च स्वधां च॑ दुहं ऊर्जि च स्वधां च य एव॑ वेदा॑थ म-
नुष्या अदुह॑ दारुपात्रेणानं च प्रजां च॑ दुहे॑ ऽनं च प्रजां च य एव॑
वेदा॑था॑ अ॒षयो ऽदुह॑ चमसेन छन्दा॑सि च पशू॑श्च॒ दुहे॑ छन्दा॑सि
च पशू॑श्च य एव॑ वेदा॑थ गन्धर्वाप्सरसो ऽदुह॑ पुष्करपत्रेण पुण्यं
गन्धं॑ दुहे॑ पुण्यं गन्धं य एव॑ वेदा॑थ सर्पा अदुहा॑लापुना॑ विषं॑ दुहे॑
15 भ्रातृष्याय॑ विषं य एव॑ वेदा॑थासुरा अदुहा॑यस्यात्रेण स्रवता भूतिं
च पराभूतिं च॑ दुहे॑ भ्रातृष्यायाभूतिं च पराभूतिं च य एव॑ वेद॑तां
वा॑ इन्द्रो ऽन्यैवोपासीदते॑दं सर्वमदुह॑द्यदिदं किंच॑ तां दुग्धां प्रत्य-
नुदत्तां॑ सा प्रतिनुत्ता कुमना अतिष्ठ॑द् ध्यायन्तीं॑ तां प्रजापतिरचायद्
ध्यायति वा इति॑ सो ऽब्रवी॑त्किं ध्यायसीति॑ साब्रवी॑द्ये माधुष्यत ते

1) So M; in Ben चाह॑त्वेर्मी; H u. Bb चाह॑त्वेर्मी; desgl. B, ohne Accent. 2) H u. Bb
चसत्; B चसत्; M चसत् 3) Bb वेदा॑थ 4) So Ben u. M; H u. Bb चपुद्ग
लापुना; desgl. B, ohne Accent; cf. चला॑पु 5) So Ben; in M वेदा॑त्तेदं; H u. Bb
वेदा॑त्तेदं; B वेदा॑त्तेदं 6) So corrigirt; Ben रचा॑यत्; die andern Mes.
रचा॑य

मा प्रत्यनुदनेति" सौ ऽब्रवीन्मा सूक्ष्मं तेषां वै ता कर्षामि यथोभये-
षां देवमनुष्याणां प्रिया भविष्यतीति" तस्या घृतं पद्मो ऽक्षरस्य घृ-
तस्यादाय मुखं ष्यमार्दं ॥ उभयेषां ता देवमनुष्याणां प्रियां करो-
मि ॥ इति तस्मादेवोभयेषां देवमनुष्याणां प्रियैर्तेनैव श्रोत्रियस्य
मुखं विमृज्यादुभये ऽखेतं देवमनुष्या विदुरे'तेन कुमार्या' एतेन 5
पतिकामाया' एतवै गोवर्चसं न सर्वस्वा इव कुर्याद्यस्यै तु कुर्यात्ते-
जस्वी स्यात् ॥ १३ ॥

यो ललांसः शितिपाञ्ज शितिककुञ्ज शितिभसञ्ज शितिवालः⁶
सांशरिः⁷ सामक्काष्टयूथा प्राष्टी यूथान्याप्नोति यस्य तादृक्कृषभो भव-
ति⁸ यस्य बालतुषः प्रतिष्ठितः सा प्रतिष्ठिता⁹ प्रति प्रजया च पशुभिश्च 10
तिष्ठति यस्य तादृक्कृषभो भवति¹⁰ यः समन्तः शितिबाहुः सा संमन्ता¹¹
संमन्तः प्रजया च पशुभिश्च भवति¹¹ यस्य तादृक्कृषभो भवति¹² यः शि-
तिपृष्ठः सा तन्निः¹² पशुमांभवति यस्य तादृक्कृषभो भवत्यथ यस्यैकह-
पस्य सतो लक्ष्म भवति सादारसृज्जास्यामिचो¹³ गा विधावति¹³ यस्य
तादृक्कृषभो भवति¹⁴ याञ्जलोक्ती सा पोषयिष्णु¹⁴ रजा इव प्रजायन्ते यस्य 15
तादृक्कृषभो भवति¹⁵ या श्यामा सा पोषयिष्णुः¹⁵ क्षिप्रं बह्वीर्भवन्त्यपनि-
षादुक्तास्तु¹⁶ यारुणा सा पोषयिष्णुः¹⁶ क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति हिमेरवस्तु¹⁷
या श्वेता सा पोषयिष्णुः¹⁷ क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति दुग्धमांशस्तु¹⁸ नाञ्जः

1) So corrigirt; die Mes. प्रत्यनुदनेति 2) So M; die andern Mes. सूक्ष्मं 3) Die Mes. भविष्यतीति 4) So Ben; in M, Bb, H ज्ञामार्द; desgl. B, ohne Accent. 5) Ben ष्यमार्दं 6) M, H u. Bb शितिवालः 7) So Ben, M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb सांशरि 8) Ben तिष्ठति 9) Bb ततिः 10) So M; Ben दारसृज्जास्यमिचो; H u. Bb दारसृज्जास्यमिचो; desgl. B, ohne Accent. 11) So Ben; M धी; die andern Mes. यो 12) cf. हिमेषु frostig, keine Kälte vertragend, Pā. 5, 2, 122, Vārt. 8. 13) So folgen die Sätze in Ben u. M; anders in H, Bb u. B, nämlich: श्यामा सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवति हिमेरवस्तु या श्वेता सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्त्यपनिषादुक्तास्तु यारुणा सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति दुग्धमांशस्तु u. a. w.

काशयो न पृष्ठीरमिथुनं तदथो व्याघ्ररूपं वै पृष्ठीर्विभ्यात्स्मात्प-
 शवः कनीयासो ऽस्य पशवो भवन्ति यस्य तादृक्पशुभो भवति तदा-
 हुर्वीजमेवोत्सृज्यमित्येतद्वा आसा बीजं यद्रोहितं रूपं पशुमा-
 भवति यस्य तादृक्पशुभो भवति यो धूमस्तामधूमः स प्रजापतिः प्र
 5 प्रजया च पशुभिश्च जायते यस्य तादृक्पशुभो भवति यस्य लोमशा
 ककुत्स स्तवी स्तवीव प्रजया च पशुभिश्च भवति यस्य तादृक्पशुभो
 भवति यस्योर्ध्वा ककुत्सा ऊर्ध्वा आपायन्त ऊर्ध्वा अस्य पशवा आ-
 पायन्ते यस्य तादृक्पशुभो भवति यस्य दक्षिणतः पन्नं सा पापी सा
 स्रवन्त्यथ यस्य सव्यत उन्नतं सा पुण्या सोपाहरन्ती या उत्पृष्टिता
 10 ऊर्ध्वा आपायन्त ऊर्ध्वा अस्य पशवा आपायन्ते यस्य तादृक्पशुभो
 भवति यस्य सव्यतः पन्नं सा पापी सा स्रवन्त्यथ यस्य दक्षिणत उ-
 न्नतं सा पुण्या सोपाहरन्ती या सव्यसाचिनी सा पुण्या सो-
 पाहरन्ती या सपृष्टी सा गोष्ठं न प्रच्छिन्नादनुसृष्टस्य गोषु
 स्यातामेतौ वै पशूनामस्कन् हर्विस्कन्मस्य हर्विर्भवति यस्यानुसृ-
 15 ष्टिगोषु भवत्युक्षा चास्य वेहंश गोषु स्यातामेतौ वै पशूनामूर्जे वि-
 भृतो ऽक्षोधुका अस्य पशवो भवन्ति यस्योक्षा च वेहंश गोषु भ-
 वतः ॥ १४ ॥

॥ खिलकारुडे गोनामिको द्वितीयः प्रपाठकः ॥

1) So M u. Bb; in H तदाहुः; desgl. B, ohne Accent; Ben चदाहुः 2) Das ⁴ fehlt in den Mss. 3) So meine Correctur; M, Ben स्तवीव; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb स्तवीव 4) Ben तादृक्पृष्टिगोषु पशुभो; in M sind die beiden hier eingeschalteten Worte auch am Rande von einer späteren Hand hinzugefügt. 5) So M; die andern Mss. सपृष्टं 6) So M; die andern Mss. चक्षानुसृष्टि गोषु; vielleicht übrigens auch in M das r nachträglich als delirt bezeichnet? 7) So corrigirt; die Mss. •क्षा

अरातीर्यन्ति वा अन्ये पुरुषाय नान्ये'ये' उरातीर्यन्ति सा निश्चु-
 त्तिये नारातीर्यन्ति सानुमतिस्तेभ्य उभयेभ्यः सह निर्वपन्त्युभौ सह शृ-
 त्तौ कुर्वन्ति नैश्चुतेन पूर्वेषु प्रचरन्ति दक्षिणा परेत्य स्वकृता इरिण'
 एतच्चै निश्चुतिगृहीतं पृथिव्या' निश्चुतिगृहीत एव निश्चुति निरव-
 दयत'एकोलमुकं निधाय विस्र'सिकायाः कारुडाभ्यां जुहोति'जुषाणां ५
 निश्चुतिर्वेतु'स्वाहा'वासः कृष्णं भिन्नानं दक्षिणेत्येतच्चि निश्चुत्या रू-
 पमर्थ' वै पुरुषस्य निश्चुतिगृहीतमर्थमनिश्चुतिगृहीत' यन्निश्चुतिगृ-
 हीतं तदेवास्मान्नै निरवदयते' पुनरेत्यानुमत्या अष्टाकपालेन प्रचर-
 न्ति निश्चुतिमेव निरवदायेय' वा अनुमतिर्वा'वानुमतमेवैन' स-
 वमाक्रमयत्यष्टाकपालो भवति'गायत्री ३हीयं'गायत्री वाग्धेनुर्दक्षि- 10
 णेत्यनुमत्या रूपमर्थ य उदञ्चः शम्यामतिशीयन्ते तानुदङ् परेत्य
 वल्मीकवपामुदुज्य जुहुयादिदममुषामुषायणस्य क्षेचियमवयजा'
 इति' तत्पुनरपिदधातीदमहममुषामुषायणस्य क्षेचियमपिदधामीति'
 क्षेचिय' वा एतं गृह्णाति'ये चैनमन्वियं क्षेचस्य पन्त्यस्यामेव क्षे-
 चियमवयज्याचैन' सवमाक्रमयति' श्वो भूत आदित्येभ्यो भुवङ्गो 15
 घृतं चरित्यादित्या वा इत उक्तमाः स्वर्गं लोकमायस्तेभ्य एव
 प्रोच्य स्वर्गं लोकमेत्यादित्या वा अस्मिन्नलोकं च्छुत्वा'आदित्या अमु-
 ष्मिन्नुभयोरेव लोकयोर्च्छुभोति' वरो दक्षिणा' वरेणैव स्वर्गं लोक-
 मभ्यारोहति' श्वो भूत आत्मावैष्णव एकादशकपाला इत्यपिर्वं सर्वा

1) So corrigirt; in den Mes. ohne Accent; Bb चै 1) So M, H, Bb; in Ben
 बहःश्रुती; B बह भूती ३) So die Stelle in Ben u. M; in H u. Bb प्रचरन्ति निश्चुति-
 मेतिर्वात्वा अनुमतिरवदयेय' वा अनुमतमेवैन'; desgl. B, ohne Accent. 4) Ben
 वैचीय' 5) Ben वैचीय' 6) Bb प्ररिगृह्णाति 7) Ben वैचियम' 8) Mit सु bricht
 Ben am Schluss von p. 37 plötzlich ab und geht am Anfang von p. 38 auf IV, 13, 1
 a. E. über. Die nächstfolgenden Partieen fehlen in Ben völlig.

देवता विष्णुर्ब्रह्मो देवताश्चैव यज्ञं चालन्वामिर्वै यज्ञस्यान्तो ऽवस्तां-
 श्विष्णुः परस्तादुभयंत एव यज्ञस्यान्ता उदपहीदुभयंत एव यज्ञस्यान्ता
 उद्गृह्य यथोत्सङ्ग आवपेतैव वा एतच्छास्त्रमावपते तस्य यथाकामं
 निर्वपमाण एत्यनङ्गान्वामनो दक्षिणा यद्वही तेनाग्नेयो यद्वामनस्तेन
 5 वैष्णवो रूपेणैवैनं समर्धयति शो भूते ऽग्नीषोमीया एकादशकपाला
 इत्यग्नीषोमाभ्या वै वीर्येणोन्द्रो वृषमहन्वृषं खलु वा एष हन्ति यो
 राजसूयेनाभिषिञ्चते तद्वार्चघ्नमेवैतद्विरण्यं दक्षिणा सत्यं वै हिरण्यं
 सत्येनैव हन्ति शो भूत एन्द्राय एकादशकपाला इत्यग्नीषोमाभ्या
 वै वीर्येणोन्द्रो वृषमहन्स ओजसा वीर्येण व्यार्धतं स एतमैन्द्राय-
 10 मपश्येत्तेनौजो वीर्यमात्मन्वधत्तौजसा वा एष वीर्येण व्यृध्यते यो
 राजसूयेनाभिषिञ्चते औजो वीर्यमिन्द्रायी औजसैवैनं वीर्येण सं-
 मर्धयतो ऽनङ्गानृषभो दक्षिणा यद्वही तेनाग्नेयो यन्मुष्करस्तेनैन्द्रो रूपे-
 णैवैनं समर्धयति शो भूत आग्नेयो ऽष्टाकपालो माहेन्द्रं दधीत्यु-
 द्या एवाग्नेयं इन्द्रो वै वृषमहङ्गं सो ऽन्यान्देवानत्यमन्यतं स महेन्द्रो
 15 ऽभवत्स एतमुद्धारमुदहरद्वृषं हत्वा तदुद्धार एवास्थिष भाग एव त-
 स्माद्राजा संयामं जित्वा दाजमुदजयत्ययसा वा एष वीर्येण व्यृध्यते
 यो राजसूयेनाभिषिञ्चते यत्ययः पयसैवैनं समर्धयतीन्द्रियेण वा
 एष वीर्येण व्यृध्यते यो राजसूयेनाभिषिञ्चते यदेन्द्रमिन्द्रियेणैवैनं
 वीर्येण समर्धयति देवताभिर्वा एष व्यृध्यते यो राजसूयेनाभिषिञ्चते
 20 सर्वदेवङ्ग्यं वै वासो यद्व्यासः क्षीमं दक्षिणा देवताभिरैवैनं समर्ध-
 यति ॥ १ ॥

Vgl. oben 2, 6, 1. — TBr 1, 6, 1, 1—9.

1) So meine Correctur; die Mss. निर्वपमाद्येत्त्वपणां 2) M यद्वैत्रं रंदिं

देवा औषधीषु पक्वास्वाजिमयुः"स इन्द्रो ऽवेदमिर्वावेमाः प्रथमं
उज्जेषतीति"सो ऽब्रवीद्यतरो नौ पूर्वं उज्जयेत्तन्वी सहेति"ता अयि-
रुदजयत्तदिन्द्रो ऽनूदजयत्तस्मादिन्द्रायमंथो आहुरामेन्द्रं काऽयमित्यमि-
हिं ता अय उदजयत्तदुज्जित्या एवांयायणो द्वादशकपालो भवति"द्वादश
मासाः स०वत्सरः'स०वत्सराद्धिं तदध्यभवत्संप्रदश सामिधेनीः काऽर्याः'⁵
पञ्च ऋतवो द्वादश मासा एष स०वत्सरः'स०वत्सराद्धिं तदधि भव-
त्येका वै तर्हि यवस्य मुष्टिरासीदेका व्रीहेरेका माषस्यैका तिलस्य'
तद्विश्वे देवा अब्रुवन्वय० व एतत्प्रथयिष्यामो'भागो नो ऽस्त्विति'त-
द्विश्वे देवा अप्रथय०स्तंभूष एव वैश्वदेवो'ऽथो प्रथयत्येवै'तेन पयसि
स्याद्विश्वदेवो' वैश्वदेव० हिं पयो'ऽथ वा इयमब्रवीन्मयि वा एतद-¹⁰
ध्यसौ वृष्ट्या' पचति'नैतदितो'ऽध्युज्जेषथ'भागो ना अस्त्विति'त-
दाभ्या० वावैष भागः क्रियता उज्जित्या अथो प्रतिष्ठित्या एव'यद्
द्यावापृथिवीयः'सौमीर्वा औषधयः'सोमा औषधीनामधिराजस्तस्य
वा एष भागो यदकृष्टपथ्यं'तदुच्चार एवांस्यैष भाग एव'तस्माद्राजा
संयामं जित्वादाजमुदजते'याम्या वा अन्या औषधय आरण्या अन्या-¹⁵
स्ता एवास्यैतेनोभयीरवेष्टा भवन्ति'याः फालकृष्टास्तासामेतेनायायणं
करोति'या आरण्यास्तासामुत्तरेणांनीतो वा एष देवाना० य आहि
तामिर्यदकृत्वायायणं नवस्याघ्नीयाद्देवानां भागं प्रतिकूपमघ्नीयादां-
तिमाद्धैस्तर्वेभ्यो वा एषो ऽन्येभ्यो ऽभिषिच्यते यो राजसूय आयाय-
ऽथो ऽन्नाद्यस्यावरुद्धे'वात्सः प्रथमजो दक्षिणा'रेत इव ऽथेषो ऽप्र-²⁰
जातः'प्रजात्यै ॥ २ ॥ Vgl. 2, 6, 2. — TBr 1, 6, 1, 10 flg.

1) M स्वाधीमः; Tāitt. Br. 1, 6, 10 औषधीष्वार्जिमयुः 2) So M; in H u. Bb
पृष्ट्या; B पुष्ट्या 3) Hierüber vgl. Einl. zum 1. Kāṇḍa p. XV; Māitr. S. 1, 10, 16.
4) Bb प्रजातः

अथैतानि चातुर्मास्यानि सवत्सरं वै चातुर्मास्यानि परीज्यन्ते
 सवत्सरादेवैनान्यध्याप्नुवन्हे उतसन्नयज्ञो वा एष सवत्सराद्यां अ-
 ध्यासन्नयज्ञो ऽवरुध्यते सवत्सरादेवैनमध्याप्नुवन्हे पशवो वा एते
 चातुर्मास्येभ्यो ऽध्यतिरिच्यन्ते यञ्जुनासी३र्थं तानेवाप्नोति वर्षं उ-
 5 दके यजेतैतद्धि पशूनां नेदिष्टमथैतानि पञ्च हवीर्ष संतत्यै याम-
 कामो यजेत वायुर्वा इमाः प्रजा नस्योता इत्थं चेत्यं च नेनीयते
 यद्वायवे वायुरेवास्मै नस्योता विशं निनयत्येन्नकामो यजेत सव-
 त्सरो वा इन्द्रः षुनासीरः सवत्सरो ऽन्नाद्यस्य प्रदाता तमेव भाग-
 धेयेनोपासरास्मै ऽस्मा अन्नाद्यं प्रयच्छति वर्षं उदके यजेतैतद्दद्यान्ना-
 10 द्यस्य नेदिष्टं वृष्टिकामो यजेत वायुर्वा इमे समीरयति स आप्याय-
 यति ततो वर्षति सवत्सरो वा इन्द्रः षुनासीरः सवत्सरमनुव-
 र्षति ॥ ३ ॥

Vgl. TBr. 1, 7, 1, 1.

देवाश्च वा असुराश्चास्यर्धन्तं स वृषं इन्द्रमब्रवीत्सं देवानां चैष्टो
 ऽस्यंहमसुराणं संशक्रवावमा ना अ३न्यो ऽन्यं ऽवधीदिति तौ वै
 15 समामेतामनभिद्रोहाय ते देवा वृषममन्यन्तांयं वावेदं भविष्यती-
 ति तं इन्द्र ऐच्छन्हनामेममिति सूो ऽब्रवीत्संधा वै मे संहितानभिद्रो-
 हांयेति तमगिरब्रवीदंहमेव त्वेतः पास्यामीति पृथिव्या अहमनरि-
 क्षादिति वरुणो ऽहं दिवं इति रुद्रस्ततो वै देवा वृषममन्वृषं संलु-
 वा एष हन्ति यो राजसूयेनाभिषिञ्चते तद्बार्धममेवैतं देवाश्च वा अ-
 20 सुराश्च समयतन्तानग्निस्त्रेधात्मानं कृत्वा प्रत्ययततां गिरेवांसिंस्तोके

1) So M; in H u. Bb तांवेवा; desgl. B, ohne Accent. 2) So M; in H u. Bb
 रंद्रा प्रब्रवी; B रंद्रः प्रब्रवी 3) So M; H u. Bb betonen समामेतामं 4) Von
 hier bis पृथिव्या (excl.) in B eine Lücke. 5) H u. Bb वृषता

भूत्वा' वैरुणो ऽन्तरिक्षे रुद्रो दिवि' स इन्द्रो ऽमन्यतांय० वावेदं भवि-
 ष्यतीति' सूो ऽब्रवीदहं० विंश्याभ्या आशाभ्या इति' ततो वा अजय-
 स्तज्जित्या एवैतदे'तेनैव याजयेत्संयामे' जयति संयाममेतेनैव याज-
 येद्भ्रातृष्ववन्त० यो वास्य प्रियः स्यात्तं भवत्यात्मना' परास्य भ्रातृष्यो
 भवति' यद्वै तदिन्द्रसुरीय उपसमपद्यत तस्मादिन्द्रतुरीयं' धेनुर्नडा- 5
 ही दक्षिणा' यद्वहिनी तेनाग्नेयी' यद्वेनुः सती दान्ता तेन वारुणी य-
 न्नौस्तेन रौद्री' यत्पयस्तेनैन्द्री' हृषीरेवैना० समर्धयतीन्द्रो वै नमुचिं ना-
 लभत' स रश्मीन्कुलायं' कृत्वान्वारोहदमुमादित्यं' त० वा अन्वमन्वयत'
 संखाया असावेति' सूो ऽब्रवीन्नाहं० हनिषामीति' सूो ऽब्रवीत्संधां ते
 संदधे यथा त्वा नं दिवा हंनानि नं नक्तं नं षुष्केण नदिंशेति' तस्य 10
 वा उपोदये मूर्यस्य नीहार०' संतत्यापां फेनेन शिरो ऽच्छिनत्स्रवा एनमन्व-
 वर्तत' मिचदुगसीति' पाप्मा वै नमुचेः शिरः' पाप्मावा एनं तदन्ववर्तत'
 पाप्मान० वै सं तेनापाहत' तत्पाप्मानमेवैतेनापहते' ऽपां न्ययना-
 दपामार्गानाहरन्यापो वै रक्षोभीरपो रक्षा०सि नं तरन्ति रक्षसामं-
 पहत्यै' वरो दक्षिणा' वरेणैव वर० स्पृणोत्यात्मा हि वर० आत्मानं० हि 15
 तस्य तदन्ववर्तत' येदेवाः पुरःसदो अग्निनेषा रक्षोहंणस्तेनो ऽवन्तु' तेनः
 पान्तु' तेभ्यः स्वाहेत्येतद्देवज्ञत्या वा इमा दिशो' यथादेवत० वा एत-
 दाभ्यो दिग्भ्यो ऽधि रक्षा०स्वपहन्यनुपरिक्रामं जुहोति' सर्वाभ्य एव
 दिग्भ्यो ऽधि रक्षा०स्वपहन्तीदमहं० रक्षोभिः समूहाम्ये संदह रक्षः'
 संदग्ध० रक्षा' इत्याह रक्षसां धरायै रक्षसामन्तरित्या' अथ यत्पुनः स- 20

1) So M; ohne Accent (n. Bl.); in H u. Bb रश्मिन्; desgl. B, ohne Accent:
 2) So M, nur ohne Accent; in H u. Bb चसवेति; desgl. B, ohne Accent. 3) So
 B, ohne Accent; in H u. Bb हनिषामीति; M हनिषयि मेति 4) Die Mss. schwanken;
 M u. B निहार०; H u. Bb नीहारे

मूष्य' जुहोति याभ्य एव दिग्भ्यो ऽधि रक्षा०स्यपावधीक्षा भागिनीः
करोत्यहि०सायै' रथः पञ्चवाही दक्षिणा पञ्च दिशः पञ्च देवताः सं-
मृच्छै ॥ ४ ॥

Vgl. 2, 6, 3. -- TBr 1, 7, 1, 2 ॥g.

सोमेनेजान० याजयेत्सं०वत्सर० वा एतस्य छन्दा०सि यातयामानि
5 भवन्ति यः सोमेन यजते० छन्दा०सि वै देविकाश्छन्दा०सि वावासा
एतदयातयामानि पुनर्यामाणि करोति' राजसूयेनाभिषिषिचान० या-
जयेत्पञ्चैही दक्षिणांशा० वा एष उपाभिषिञ्चत' आशां पञ्चैउक्षाशा-
मेवासा अकः' पशुकाम० याजयेच्छन्दा०सि वै देविकाः' पशव०छ-
न्दा०सि गायत्र्यनुमतिस्त्रिष्टुत्राका' जगती सिनीवाली' कुहूरनुष्टुब्धाता
10 वषट्कारो' या पूर्वा पौर्णमासी सानुमतिर्योत्तरा सा राका' या पूर्वा-
मावाऽस्या सा सिनीवाली' योत्तरा सा कुहूश्चन्द्रमा एव धाता' यष्टे
अवरे वै परे तन्मिथुन०' यत्पूर्यते ऽन्यां नान्यां तन्मिथुन०' यत्पश्यन्त्य-
न्यां नान्यां तन्मिथुन०' यदमावास्याया अधि चन्द्रमाः प्रजायते त-
न्मिथुनं' तस्मादेवास्मै मिथुनात्यशून्यप्रजनयति' प्रजाकाम० याजयेच्छाता-
15 रमुत्तमं कुर्यात्स्त्रियो' वै देविकाः' पुमान्धाता' पराचीवै प्रजा रेतो दधते' प-
राचीषेवासु रेतो दधाति' तदाहुर्नै' वै तेन पराधत्ते यदन्तरा प्रवीयता' इति
व्यवदध्याह्वातारं मध्यतः' सर्वा एवैना वृषमोदिनीः करोति' तदाहुर्जा-
यत' एव' पश्चात्तर इव तु भवति' स्त्रीभ्यो ह्येन पश्चात्परिणयन्तीति' सं यदा
जायेताथ धात्वे' पुरस्ताच्चिर्वपेदय० वै धातायमेवैनं परिणयति ॥ ५ ॥

Vgl. 2, 6, 4 -- TBr. 1, 7, 2.

1) So corrigirt; die Mss. सलुङ्गा 2) B चवेत 3) So corrigirt; die Mss. स्त्रीचो
4) Bb तस्मादाहुः 5) H u. Bb चदाहुः

आमयाविन० याजयेद्वातारं मध्यतः कुर्यात्स०वात्सरो वै धातां
 स०वात्सरो हि वा एतस्य मुग्धो०ऽथैतस्यामयति०स०वात्सरं वावासा
 एतन्मध्यतो ऽचीकूपदथैनमेतस्मान्मिथुनात्प्रजनयतींश्चराणि वा एत-
 मेतानि छन्दा०स्युते पशोरशान्तानि निर्मृजः०पशुरण्यालभ्यः शान्या
 अग्निमार्गायैते वै पशवो यद्वीहयश्च यवाश्च० यद्वीहिमयः पुरोडाशो 5
 भवति तैनेव पशुरालभ्यते शान्या अग्निमार्गाय० वीरस्था वा अन्ये पशवो
 ऽवीरस्था अन्ये० ये पुरस्तात्पुरोडाशास्ते वीरस्था० ये पश्चात्पुरोडाशास्ते
 ऽवीरस्था० ये पुरस्तात्पुरोडाशा भुञ्जतस्त उ०पतिष्ठन्ते० प्रजापति० अद्येते
 प्रतिष्ठामभ्यसृज्यन्ते० ये पश्चात्पुरोडाशाः परा ते भवन्ति० यासु स्था-
 लीषु सोमाः स्युस्ते चरवः स्युः० सोमो वै रेतोधाः प्रजननाय० सर्ववे- 10
 दसेनेजानं० याजयेत्पशुभिर्वा एष व्यृध्यते यः सर्वे ददात्येष वा एष
 जघन्यं पशून्पश्यति यच्चैनान्विभजति० यच्चैवैनान्विभजति तत एना-
 भुनरवरुद्धे० य एव कश्च सोमेन यजेत त० याजयेत्स०वात्सरं वा
 एतस्य छन्दा०सि यातयामानि भवन्ति यः सोमेन यजेते० छन्दा०सि
 वै देविका०छन्दा०सि वावासा एतदयातयामानि० पुनर्यामाणि क- 15
 रोति ॥ ६ ॥

अथैतन्त्रिष०युक्त०० यन्पूर्वे त्रिष०युक्तमित एवास्मै तेनोर्ध्वानिमां-
 ल्लोकान्दाधारं यदुत्तरं त्रिष०युक्तममुत एवास्मै तेनार्वाच इमांल्लोका-
 न्दाधारं तदेषा० वावैते लोकाना० विधृत्यै० यन्पूर्वे त्रिष०युक्त० वीर- 20
 जननं तदुत्तरं पशुजननं तदुत्पूर्वे त्रिष०युक्त० वीरानेवास्मै तेन ज-

1) So in M durch Correctur am Rande, eigentlich *प्राक्ता निर्मृजः; so auch in
 den andern Mss. 2) B schaltet hier die Worte ein: भवति यः सोमेन यजेते छ-
 न्दा०सि

नयति' यदुत्तरं पशून्स्तेन' यन्पूर्वे चिष्युक्तं' रेत एव तेन दधाति'
 यदुत्तरं प्र तेन जनयति' यन्पूर्वे चिष्युक्तं तेन यज्ञकामो यजेता-
 मिदं सर्वा देवता विष्णुर्यज्ञो' देवताश्चैव यज्ञं चालयेन्द्रो वै यज्ञो'
 विष्णुर्यज्ञस्तेष्वयस्यैवैष आरम्भो' ऽथ यज्ञेष्णवो' विष्णुर्वै यज्ञो' यज्ञ
 5 एव प्रतिष्ठति' यदुत्तरं चिष्युक्तं तेन पशुकामो यजेत' सोमो वै रे-
 तोधाः' पूषा पशूनां प्रजनयिता' सोम एवास्मै' रेतो दधाति' पूषा प-
 शून्प्रजनयती'न्द्रियेण वै पशवः प्रजायन्ते' पूषा प्रजनयती'न्द्रियेणै-
 वास्मै पूषा पशून्प्रजनयत्येष यत्पीष्णः' पशवो वै पूषा' पशुष्वेव प्र-
 तितिष्ठत्यथैतद्वैश्वानरवारुणं' स'वत्सरो वा अपिर्वैश्वानरस्तस्य वा
 10 एते स्वा यद्वत्वस्तेषां वा ए३षो ऽभिषिक्तो राजाभिषिक्तो वै देवा-
 नां वरुण' एतौ वै देवानां सूता' एतौ सर्वपती' एतौ सर्वस्येशते'
 ता एनं सुवाते' यावन्तो वा एतस्य स्वा अनुका' वै त एतमनुका
 देवा वरुणं' यावन्त एवास्य स्वास्तानसा अनुकानविवादिनः क-
 रोतीयाश्चर्भ्वत्येतावान्वा आत्मा' यावानेवास्यात्मा तं वरुणा-
 15 न्मुक्ता' स'वत्सरो वा अपिर्वैश्वानरः' स'वत्सर एवैनं प्रतिष्ठापयति'
 स'वत्सरायुषमेनं करोति' तस्माद्राजसूयाभिषिक्तस्य जरसा दन्ता अ-
 वशीयन्ते' स'वत्सरे ह्येनं प्रतिष्ठापयति' स'वत्सरायुषमेनं करोति'
 यो ज्योगामयावी स्यात्समेतेन याजयेद्ब्रह्मणेन हि वा एष पाप्मना
 गृहीतो' ऽथैतस्य ज्योगामयति' यद्धारुणो' वरुणादेवैनं तेन मुञ्चती-
 20 याश्चर्भ्वत्येतावान्वा आत्मा' यावानेवास्यात्मा तं वरुणान्मुक्ता'

1) H u. Bb स'वत्सः 2) So M; desgl. B, ohne Accent; H स'वत्सती; Bb स'वत्सती
 3) Dies Wort in den Mss. ohne Accent.

संवात्सरां वा अग्निर्वैश्वानरः संवात्सर एवैनं प्रतिष्ठापयति संवात्स-
रायुषमेनं करोति ॥ ७ ॥

अथैते रत्निनः क्षत्रस्य वा एतान्यङ्गानि यस्य वा एतान्योजस्वी-
नि भवन्ति तद्वाष्ट्रमोजस्वी भवति तान्येवास्याजस्वीनि करोति क्ष-
त्रस्य वा एतान्यङ्गानि यस्य वा एतानि तेजस्वीनि भवन्ति तद्वाष्ट्रं⁵
तेजस्वी भवति तान्येवास्य ब्रह्मणा तेजस्वीनि करोति बार्हस्पत्यश्च-
रुर्ब्रह्मणो गृह इति ब्रह्म वै बृहस्पतिर्वृहस्पतिपुरोहित खलु वै राष्ट्र-
मृध्नोति ब्रह्म वा एतत्पुरस्ताद्वाष्ट्रस्यात्प्रीहीदधो ब्रह्मण एव राष्ट्रम-
नुकं करोत्यैन्द्रं एकादशकपालो राज्ञो गृह इतीन्द्रियं वा इन्द्र इन्द्रिय
एवं प्रतिष्ठित्यादित्यश्चरुर्महिष्या गृह इतीयं वा अदितिरस्या एवैनं¹⁰
माचां गमयतीं माभैवैनं प्रजाभ्य उपजीवनीयं करोति धेनुर्दक्षिणैत-
त्तदित्या रूपं निर्ऋतश्चरुर्नखावपूतानां परिवृक्षा गृह इति निर्ऋति-
गृहीता हि वा एषांथैतां परिवृञ्जन्ति निर्ऋतिमेव निरवदायेयं
वा अनुमतिरस्या एवैनं माचां गमयतीं माभैवैनं प्रजाभ्य उपजीव-
नीयं करोति रथेनी वराडापस्फुरा दक्षिणैतद्वि निर्ऋत्या रूपमाग्नेयो¹⁵
ऽष्टाकपालः सेनान्यो गृह इत्यग्निर्वै सर्वा देवता देवताभिरेवास्य से-
नामुखं जित्वे संश्रयति हिरण्यं दक्षिणा सत्यं वै हिरण्यं सत्येनैव
जयत्याश्विनो द्विकपालः संयहीतुर्गृह इति रथरेषमेवास्मात्सेन निरव-
दयते सवत्स्यौ दक्षिणैति सवत्या इव हि सव्यस्यसारथी रथमभिं

1) So die Mss.; wohl *वसिं zu schreiben. 2) So die Mss.; cf. oben जोवस्वी
3) M u. B *मामिषिचं; cf. unten. 4) So M u. B; in H *वृचति; Bb *वृचति 5) So
correct; die Mss. *निषिचं 6) So correct; M u. B सव्यस्यसारथी; H सव्यस्यसा-
रथी oder सव्यस्यसारथी; Bb सव्यस्यसारथी

सावित्रीषो ऽष्टाकपालः क्षत्रुगृहे प्रसून्या अथो सवितेव ऽष्टोषं प्रजाभ्यः
 प्रसुवति वारुणो यवमयो दशकपालः सूतस्य गृहे मारुतः सप्तक-
 पालो वैश्यस्य यामण्यो गृह इति सूतमुखा वै विद् क्षत्रमुपतिष्ठते
 सूतमुखा वावासा एतद्विशं मुखऽतो ऽनाद्यायोपदधाति पौष्ण-
 5 क्षरुर्भागदुघस्य गृह इति पुष्टिवै पूषा पुष्टिमेवास्य भागे दधाति वै-
 ष्णवस्त्रिकपालस्तक्षरथकारयोगृह इति विष्णुवै यज्ञो यज्ञ एव प्र-
 तितिष्ठति रौद्रो गावीधुकक्षररक्षावापस्य गृहे गोविकर्तस्य चेत्यन्तात्
 एवास्मात्तेन रुद्रं निरवदयते ऽथो रुद्र इव ऽष्टोतौ पशू अभिमन्येते
 एकादश वा एतानि हवीष्येकादशक्षरा चिष्टुर्व्वीर्यं चिष्टुर्व्वीर्यं एव
 10 प्रतितिष्ठति नाना वा एत एतेषामाशिषो ऽवरुन्ते यस्तह निर्वेपे-
 युरत्निनः स्युरेन्द्र एकादशकपालो राज्ञो गृह इतीन्द्रियं वा इन्द्र
 एकधा वा एतद्वजमाने यज्ञस्याशीः प्रतितिष्ठत्येन्द्रो हि यजमानः॥६॥

Vgl. 2, 6, 5. — TBr. 1, 7, 3, 1—7.

इन्द्राया होमुचा एकादशकपालं निर्वेपेद्यदेव किंचार्वाचीनं ज-
 नितोरेनः करोति तत् एनम होमुङ् मुञ्चतीन्द्राय सुचाम्णा एकाद-
 15 शकपालं य एवोपवादी यू ऽभिदासति तत् एनं सुचामा चायते
 ऽथैतन्मैचावाहस्पत्यं सत्यं वै मिषो ब्रह्म बृहस्पतिः सत्यं चैव ब्रह्म
 चालभ्य दीक्षते क्षत्रं वै मिषो ब्रह्म बृहस्पतिः क्षत्रं चैव ब्रह्म चा-
 लभ्य दीक्षते यस्य राष्ट्रं शिथिरमिव स्यात्तमेतेन याजयेन्मैचावाह-
 स्पत्येन क्षत्रं वै मिषो ब्रह्म बृहस्पतिर्ब्रह्मणि वा एतत्क्षत्रं प्रतिष्ठा-
 20 पयति द्रुढिचै ऽशिथिरत्वायांथैते देवस् एते वै देवानां सूता एते

1) So corrigirt; die Mes. (d. h. H u. Bb) तक्षरथकारयो; M n. Bl. ohne Accent;
 cf. aber auch oben 2, 6, 5. 2) M पशूभिमि (n. Bl.).

सर्वपतय^१ एते सर्वस्येशते^२ त एन^३ सुवते^४ तस्माद्वा एतमाहुः^५ पूर्व-
 ह्युर्वा एष सूयते ऽभितश्च^६ सिच्यता इत्यथैष मारुतं एकाविंशतिकपा-
 लस्त्रिंशै^७ सप्त सप्त मरुतो^८ विण्मरुतो^९ विशो वा एतन्मध्यतः सूयते^{१०}
 तस्माद्वा एष विशः प्रियो^{११} विशो हि मध्यतः सूयते^{१२} वरुणस्य वा अ-
 भिषिच्यमानस्येन्द्रिय^{१३} वी३ र्यमपाक्रामत्तच्चेधाभवद्भृगुस्तृतीयमभव- 5
 उंश्रायन्तीयं तृतीयं^{१४} सरस्वतीं^{१५} तृतीयं प्राविशद्यैर्जागर्वा^{१६} होता भवति
 श्रायन्तीयं ब्रह्मसामं सारस्वतीरापस्तदेवेन्द्रिय^{१७} वी३ र्यतेज आप्नोति^{१८}
 वाचा वा एतमभिषिञ्चन्ति यमभिषिञ्चन्ति^{१९} वाक्सरस्वतीं सारस्व-
 तीरापो^{२०} यत्सारस्वतीभिः सूयते यावत्येव वाक्कृता सूयते ॥ ९ ॥

Vgl. 2, 6, 6. — TBr. 1, 7, 3, 7 fig.

अपा^{२१} वा एतानि चिचाण्यपां^{२२} वा एतच्चिचाणि संभरन्त्यपामेनं 10
 चिचैरभिषिञ्चन्ति^{२३} चिचमस्मिन्दधति^{२४} तस्माद्वा ए३ षो ऽभिषिक्तश्चिचं^{२५}
 राजेति श्रूयते ऽपां^{२६} ह्येनं चिचैरभिषिञ्चन्ति^{२७} चिचमस्मिन्दधति^{२८} यथा वा
 इदं मधुकृतो^{२९} मधु संभरन्त्येव^{३०} वा एतदपामौषधीनां^{३१} रसं संभरन्त्यपामे-
 नमौषधीनां^{३२} रसेनाभिषिञ्चन्ति^{३३} रसमस्मिन्दधति^{३४} तस्माद्वा एतमाहुं रसीं^{३५}
 राजा पुण्या इत्यंपां^{३६} ह्येनमौषधीनां^{३७} रसेनाभिषिञ्चन्ति^{३८} रसमस्मिन्द- 15
 धति^{३९} वरुणसवो वा एष^{४०} वारुणीरापो^{४१} यदङ्गिरभिषिञ्चति^{४२} वरुणमे-
 वैनमकां विषुवान्वै सरस्वतीं सारस्वतीरापो^{४३} यत्सारस्वतीभिः सूयते

1) So corrigirt; M भित्तुच्च; H u. Bb भित्तुच्च; desgl. B, ohne Accent. 2) So die Mss. 3) H u. Bb षति 4) In M das दधति, wie es scheint, nachträglich zu दधाति corrigirt; Bb दधाति 5) Bb दधाति 6) Bb मधुकृतो 7) So M; die andern Mss. दधाति 8) So M; in H u. Bb रासीद्; desgl. B, ohne Accent. 9) So M; die andern Mss. दधाति

विषुवान्भवति षोडश यथा गृह्यन्ते षोडश होमा हूयन्ते तद्वाचि-
शब्दाच्चि० शदक्षरानुष्टुब्बागनुष्टुब्बावत्येव वाक्त्या सूयते ॥ १० ॥

Vgl. TBr. 1, 7, 5, 5.

॥ इति खिलकाण्डे तृतीयः प्रपाठकः ॥

प्रतीपमन्यं ऊर्मियुध्यत्यवीपमन्यो मिथुनत्वाय यज्ञस्य गृह्णाति
यः प्रतीप० युध्यत्योजसा वा एष वीर्येण प्रतीप० युध्यत्योजसा वा
5 एतद्वीर्येण राष्ट्रं औजो वीर्यं दधात्येथ यज्ञस्य गृह्णाति यो ऽवीप-
मीरयति माहिषं तेन तोकं प्रजनयत्येथ यज्ञदीपतेरपा० वा एतन्मि-
थुनमेपा० वा एतन्मिथुनेन राष्ट्रे मिथुनं दधात्येथ यदप्रहावरीणां म-
ध्यमेष्टेयं तेनावरुह्ने ऽथ यत्परिवाहिणीनां परिवस्यन्यास्तेन तोकं
प्रजनयत्येथ या आपो ऽञ्जोरा औजसा वा एता वीर्येणापो
10 ऽञ्जोरा औजसा वा एतद्वीर्येण राष्ट्रं औजो वीर्यं दधात्येथ यत्कूप्या-
नामभयिस्तेनापो ऽवरुह्ने याश्च समुद्रिया याश्चासमुद्रिया ईश्वरा वा
एतमेतां स्रोतःस्या आपो ऽशान्ता निर्मजो यत्स्थावराणां गृह्णा-
ति शान्त्या अग्निर्मागोय या आतपति वर्षति याश्च परिदहश्चे ता
आपो ब्रह्मवर्चःस्यास्ताभी राष्ट्रं ब्रह्मवर्चसं दधात्येथ यद्वातुनीना०

1) Das इति fehlt in den Mss. 2) B fügt hier ein चरातीचका; H u. Bb चरा-
तीच 3) In M lautet die Unterschrift irrig द्वितोचः प्रपाठकः समाप्तः 4) So M;
in B परिवस्यन्तास; H u. Bb पारवस्यन्तास 5) So M; die andern Mss. इदृशे
6) So corrigirt; die Mss. ताभि 7) M चन्द्रातुनीना; H u. Bb चत इन्द्रातुनीना;
deagl. B, ohne Accent.

विशस्त्रेण वी३र्यमवरुन्धे' ऽथ यत्पुष्पाणामारण्यं तैनीष यदुल्ब्या-
ना० वज्रो वै पशवो' वज्रा उल्ब्या' वज्रेण वा एतद्राष्ट्रे वज्रं दधा-
त्यथ यत्पयसः' पयसा वा एतद्राष्ट्रे पयो दधात्यथ यद्भुतस्यैता वा
आपो ऽनाधृषास्ताभी' राष्ट्रमनाधृषं करोत्यथ यन्मधोरेपा० वा एष
ओषधीना० रस्तो' ऽपा० वा एतदौषधीना० रसेन राष्ट्रे रसं दधाति' 5
षोडश वा एते यहाः प्राजापत्याः' समानीतः सप्तदशः' प्रजापतिः स-
प्तदशः' प्रजापतिमेवाप्नोति ॥ १ ॥

Vgl. 2, 6, 7. — TBr. 1, 7, 5.

देवीरापो मधुमतीः स०सृज्यध्वं महि क्ष्वं क्षत्रियाय वन्वाना इ-
त्येतां हि क्षत्रस्य वन्तीरनाधृष्टाः सीदतोर्जस्वतीर्महि वचः क्षत्रियाय
दधतीरित्येतां हि क्षत्रस्य धात्रीरनिभृष्टमसीत्यनिभृष्ट० ३श्वेव राष्ट्र- 10
मकस्तपोजा इति' तपोजा हि राष्ट्र०' सोमस्य दाक्षमिति' सोमस्य
३श्वेतहाष०' शुक्रा वः शुक्रेण पुनामि' चन्द्रा वश्वन्द्रेण पुनामीत्यायुर्व
हिरण्यमायुष्या एवैना अर्कवर्चो वै हिरण्य०' वर्चस्या एवैना अर्क-
देवो वः सविता पुनात्वच्छिद्रेण पविचेणेत्येतद्वा अछिद्रं पविच० यत्सूर्यस्य
रश्मयो' ऽछिद्रेणैवैनाः' पविचेण पुनाति' स्वाहा राजसूया इति' राज- 15
सूया ३श्वेताः सधमादो द्यु३श्व्या' ऊर्जा एका' इति ध्यानयति वारुण्या'
वारुणीक्षापः' स्वयैव देवतया' रुद्र यज्ञे गिरिपरं नामेति' रुद्रमेवा-
स्मात्त्रेण निरवदयते' तस्मिन्दुतमसि' यमेष्टमसि' स्वाहेसि' मृत्युर्वै
यमो' मृत्युमेवास्मात्त्रेण निरवदयते' सोमा इन्द्रो वरुणो मित्रो अ-

1) So corrigirt; die Mss. ताभि 2) So meine Correctur; die Mss. ०क्षीत्त्रि
3) H u. Bb ०क्षीत्त्रि 4) In M entweder so, oder द्यु३श्व्या; Bb द्युक्षा; H द्युक्षा; B
द्यु३श्व्या; cf. 2, 6, 8. In TBr. 1, 7, 8, 4 सधमादो बुधिनीर्षव एता इति

भिक्त्वे देवा धर्मधृतो धर्म धारयन्तिव्येते वै देवा धर्मधृतो यदिमे
 प्राणा यदेनमेतेभ्यो ऽप्रोच्याभिषिञ्चैयुरपरोधुका एन० स्युरेष यदेन-
 मेतेभ्यः प्रोच्याभिषिञ्चन्ति तथा हैनमनपरोधुका भवन्ति परीस्य वा
 अये ऽन्ते ब्रह्म संभवदन्त तद्वाव सुश्रवा यज्ञदशृणोत्पर्यमेयेनाभि-
 5 षिञ्चति ब्रह्माभिषिञ्चति ब्रह्मवर्चेसेनैवैनमभिषिञ्चत्येषो ब्रह्म वै ब्र-
 ह्मा ब्रह्मणैवैनं ब्रह्माभिषिञ्चत्याश्वत्थेन वैश्यो विशो वी३र्यमपाक्रा-
 मज्ञदशृण्यं प्राविशत्स तेन वीर्येण भर्भराभवत्तद्विशं एवैतेन वी३र्यम-
 वरुह्वा औदुम्बरेण भ्रातृष्या ऊर्वा उदुम्बरा ऊर्ज वा एतदनाद्य
 यजमानो भ्रातृष्यस्य वृद्धे यो जन्यो मिच० स नैययोधेन मिचेण
 10 वै क्षत्र० अथततमवरोधैर्ययोधो मिचेण वा एतत्क्षत्र० अथतनोति
 द्रुढिञ्चे ऽशिथिरत्वाय ॥ २ ॥

Vgl. 2, 6, 8. — TBr. 1, 7, 6, 1—4.

क्षत्रस्य योनिरसि क्षत्रस्योल्बमसि क्षत्रस्य नाभिरसीतीन्द्रो वै यद-
 जायत तस्य वा एष योनिरासीद्यज्ञार्थमुल्बं पाण्डुरं नाभिरुष्णीषः
 सूतवशाया अथजायत मूना चतुःपद्भूधरासीबीवाराः पीयूषस्तंसा-
 15 न्नेवारः पुरोडाशः पञ्चाशतमन्यस्मिन्नक्षत्रायानक्षत्रेकपञ्चाशतमन्यस्मि-
 न्शतायुर्वै पुरुषः शतवीर्यो आयुरेव वीर्यमाप्नोत्यप उपस्पृश्यत्यमृत वा
 आपो ऽमृतेनैवैनं संरम्भयत्याविज्ञो अपिर्गृहपतिरिति गार्हपत्यायै-
 वैनमावेदयत्याविज्ञा इन्द्रो वृद्धश्रवा इतीन्द्रिय वा इन्द्र इन्द्रियायैवैन-
 मावेदयत्याविज्ञो मिचावरुणौ धृतव्रता इत्यहोराचे वै मिचावरुणा

1) H u. Bb वैज्ञ० 2) M० मूलस्थं 3) So M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb
 पाण्डुरं 4) So M; in H० ब्रह्मिणा; desgl. Bb u. B, ohne Accent. 5) So M; die
 ändern Mss. (H, Bb, B) उपसर्गवत्०

अहोरात्राभ्यामेवैनमावेदयत्यावित्ते छावापृथिवीः कृतावृधा इति छा-
 वापृथिवीभ्यामेवैनमावेदयत्यावित्तः पूषा विश्ववेदा इति पशवो वै
 पूषा पशुभ्य एवैनमावेदयत्यावित्ता देव्यदिति रित्यादित्या वा इमाः
 प्रजास्ताभ्य एवैनमावेदयत्यावित्तो ऽयमसा आमुषायऽणो ऽमुषाः
 पुऽणो ऽमुषा विशीति विश एवैनमावेदयति तस्माद्वा एष विशः 5
 प्रियो विशे ह्येनमावेदयत्येष ते जनते राजेति जनताया एवैनमावेद-
 यति सोमो ऽस्माकं ब्राह्मणानां राजेति ब्रह्मोद्धरति सर्वेभ्य एवै-
 नमन्येभ्यो भूतेभ्य आवेदयति ब्रह्मोद्धरति तस्मादाहुर्ब्रह्मेद्धृतमिति
 ब्रह्म ऽद्युद्धरतीन्द्रस्य वज्रो ऽसि वार्ष्णिस्त्वयायं वृषं वध्यादिंति धनुः प्र-
 यच्छति वज्रो वै धनुर्वज्रो राजऽन्यो वज्रेणैव वज्रं संमर्धयति शशुबाध- 10
 नाः स्थिति बाणवतो ऽन्तो वै बाणवक्तो ऽन्तो राजन्यो ऽन्तेनैवान्तं
 संमर्धयति भीमप्रयच्छति तिस्रो वै शरण्या दिव्या पाथिवा समुद्रिया
 ता अस्माद्योयाव पातं प्राञ्चं पातं प्रत्यञ्चं पातं तिर्यञ्चं पातान्वञ्चं
 पातोर्ध्वं दिग्भ्य एनं पातेति दिग्भ्य एनं पान्ति मिऽणो ऽसीतीमम-
 भिमन्त्रयते मिचस्य ऽद्योतद्रूपं वरुणो ऽसीतीमं वरुणस्य ऽद्योत- 15
 द्रूपं हिरण्यवर्णमुषसो ष्युष्टा इत्युद्यता अभिमन्त्रयेतोर्ध्वं बाहुस्ति-
 घ्नन्तमभिषिञ्चति बृहत्साम भवति स्वर्गमेवैनं लोकमभिसंतनो-
 ति ॥ ३ ॥

Vgl. 2, 6, 9. — TBr. 1, 7, 6, 4 flg.

दिश एनं व्यास्थापयति वज्रेण वा एतदिमा दिशो ऽभिजयति

1) So corrigirt; die Mss. दिव्याः 2) So M; die andern Mss. पाथिवाः 3) So M; H u. Bb एषेनं; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; Bb रसुद्यता; H रसुद्यता; desgl. B, ohne Accent. 5) H u. Bb स्वर्गमेवैनं

तस्माद्वा एतस्य सर्वा दिशो ऽभिजिता यांयामभिपर्यावर्तते दिशो
 वै स्वर्गो लोक एतद्देवइत्या वा इमा दिशो यथादेवतं वा एतदा-
 भ्यो दिग्भ्यो ऽधि स्वर्गं लोकमेति सौमस्य त्विधिरसि त्विधिमर्त्तवेव
 मे त्विधिर्भूयादिति व्याघ्रचर्मं विवेष्टयति सौमे वा एका त्विधि-
 5 व्याघ्रं एका सर्पं एका ता एवावरुद्धे प्रत्यस्तं नमुचेः शिरा इति
 सीसं पराङ्गाय प्रत्यस्यति पाप्मा वै नमुचेः शिरः पाप्मानं वावा-
 सा एतत्प्रत्यस्यति स्वर्गं लोकमभ्यारोहन्नवेष्टा दन्दशूका इति लो-
 हितायसं केशवापाय दन्दशूकानेवासात्तेन निरवदयते तस्माद्वा
 एतस्य नाभिचारो ऽस्ति यावन्तो हि मृत्यवस्तानस्मान्निरवदयते मृ-
 10 त्वोः पाहीति रजतं रुक्ममधस्तादुपोहते मृत्योर्वा एतद्रूपं यद्या-
 ३घ्नो ऽमृतं हिरण्यममृतेनैव मृत्युमन्तर्धत्ते दिदिवः पाहीति ह-
 रितं रुक्ममुपरिष्ठादध्यूहते दिव्याया एवैनमशन्या योयावेयं वै
 रजतासीं हिरण्यंभ्यामेवैनं परिगृह्णांयुवै हिरण्यमांयुष्या एवैनम-
 भ्यतिक्षरन्ति वर्चो वै हिरण्यं वर्चस्या एवैनमभ्यतिक्षरन्ति वरुणास्य
 15 वा अभिषिच्यमानस्याप इन्द्रियं वीर्यं निरघ्नन्त्यदुक्कमन्तर्धाती-
 न्द्रियस्य वीर्यस्यानिर्घाताय शतमानो भवति शतक्षरः शतायुर्वै पुरुषः
 शतवीर्या आयुरेव वीर्यमाप्नोति ॥ ४ ॥

Vgl. 2, 6, 10. — TBr. 1, 7, 7, 1—3; 1, 7, 8.

अथेतानि पार्थानि सवत्सरो वै पार्थानि सवत्सरं वा एत-
 न्मध्यतः प्रविशति तस्माद्वा एष दुःपराणोदः सवत्सरं हि मध्यतः

1) So M; die andern Mss. *चर्मं 2) So M; desgl. B, ohne Accent; H पञ्चबाह्य;
 B चपवाय 3) M *मुंका 4) M *मुंकाणि 5) Vgl. 2, 6, 10; TBr. 1, 7, 8, 2 दिव्य-
 का पाहि 6) B हिरणा

प्रविशति' गिररी वा एतौ राजसूयस्य 'बाह्यस्यत्यमन्थेषामुत्तमं भवत्यै-
 न्द्रमन्थेषां प्रथमं' वी३र्यं वै बृहस्पतिर्वी३र्यमिन्द्रो' वीर्यं एवैनमभि-
 संधत्त' आदित्यनामानि वा एतान्यादित्या वा इमाः प्रजास्तांभ्य एव
 सूयते' सोमस्य त्वा द्युधेनामेस्तेजसेन्द्रस्येन्द्रियेण विश्वेषां त्वा देवानां
 क्रतुनाभिषिञ्चामीत्यैतैरेवैनमिन्द्रियैरेताभिर्देवताभिरभिषिञ्चती'न्द्रस्य 5
 योनिरसि' जनयेत्यंतो वा अधीन्द्रो ऽजायत' स्वादेवैनं' योनेर्जनयत्यं-
 ति द्यून्पाहीत्याह स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै' समाववृषन्नधरांगुदक्ता'
 इति समुन्मार्ष्टि'न्द्रियं वा एतद्वीर्यमभिषिच्यमानस्य थ्यवेति' तदेव
 समुन्मार्ष्टि' तैनेन' समर्धयत्यैन्द्र्यां' षष्टुभा ब्रह्मान्वेत्यैन्द्रो वै राजन्य-
 स्त्रिष्टुप्छन्दाः' स्वैनेवैनं छन्दसान्वेत्यंथो प्रजापतिर्वै ब्रह्मा यज्ञस्य' प्रजा- 10
 पतेरधीन्द्रो ऽसूयत' प्रजापतेरेवाधि सूयतां इन्द्रस्य वज्रो ऽसि वाज-
 सनिस्त्वैयायं' वाजं सेदि'ति रथमुपावहरति' स्वयैव देवतया मि-
 चावरुणयोस्त्वा प्रशास्त्रोः प्रशिषा युनज्मी'ति युनक्ति' स्वयैव देव-
 तया' विष्णोः क्रमो ऽसि सपान्नेहे'ति रथमभ्यातिष्ठत्यंतो वै विष्णु-
 रिमांस्त्रोकानुदजयंश्चिष्णोरेवोज्जितिमन्विमांस्त्रोकानुज्जयति' प्रैभ्यो 15
 लोकेभ्यो भानृथं नुदते' मरुतां प्रसवे जयेति' मारुतं एव गणो भू-
 त्वोज्जयति' राजन्यं जिनात्यन्तमेवाक्रमी'त्तदस्य न कश्चनान्येयं उच्छि-
 ष्यते' तस्मै तामिषुमस्यति' तदस्यामोघायास्तमभूदांशं' मनः संमि-
 न्द्रियेणैत्युक्ता वर्तते' ऽन्तमेव गत्वावर्तत आत्मनो ऽहिंसाया' एष
 वज्रो वाजसातमस्तेन नो पुत्रो वाजं सेदि'ति पन्थे धन्वा' 20

1) So M, H u. Bb (cf. 2, 6, 11). 2) So M; in H u. Bb *विन्द्रीचा; deagl. B, ohne Accent. 3) So M; in B *मोघायस्तम'; H u. Bb *मेघायस्तम' 4) H धन्वति

र्तिं प्रयच्छत्येषं वै पत्न्या यज्ञस्याङ्गारम्भः सह स्वर्गे लोके भ-
वतः ॥ ५ ॥

Vgl. 2, 6, 11. — TBr. 1, 7, 7, 4 flg.; 1, 7, 8 u. 9 a. A.

इयदस्यायुरस्यायुर्मे धेहीत्यायुरेवासिन्दधाति युङ्क्षिं वचो ऽसिं
वचो मे धेहीति वच एवासिन्दधात्यूर्गस्यूर्जे मयि धेहीतीयं वै रज-
तासौ हरिणीमे एवालभ्योर्गवा उदुचरा जजे वा एतन्मध्यत आ-
त्मनो धत्ते प्रजानां च मिञ्चो ऽसीतीममुपावहरति मिचस्य ऽक्षोत-
द्रुपं वरुणो ऽसीतीमं वरुणस्य ऽक्षोतद्रुपं संदसि संमहं विन्धि-
दैवैरिति हस्ता आमिक्षामभ्यवहरति संवा आमिक्षा संदेवाभ्यव-
हरति तत्र ते हिरण्ये ददाति सा दक्षिणा हिनस्ति खलु वा एष
10 पशून्पृथिवीमभ्यवरोहन्ब्रह्मो माषे पृथिव्या इति वाराही उपानहा
अभ्यवरोहत्यारण्यानेव पशून्भ्यवरोहति वराहं ऽस्वेवैतं संग्धुम-
हेति तद्वराह एवैनं सन्नोति प्रंति त्यन्नामं राज्यमधायि स्वां त-
ऽग्वं वरुणो ऽसुषोदिति वरुणसवो वा एषं वरुणायैवैनं प्राह
नि चित्तो जरिमाणं न आनडिति जरिमाणमेवासिन्युनक्ति स्यो-
नासि सुषदिति स्योना ऽक्षेषां सुषदा स्योनामासीद सुषदामासी-
15 दैति¹⁰ सुषदैवैनं¹¹ सादयति ॥

निषसाद धृतव्रतो वरुणः प३स्त्यास्वा ।

सांज्ञाज्याय सुकृतुः ॥

1) Bb चामिवा चम्बकं; auch H चमिं 2) M संदेवा चम्बकं 3) Hu. Bb हिरण्यं 4) So M; die andern Mss. वराहीस्वेवैनं 5) So M; die andern Mss. सन्नोति 6) So M; die andern Mss. त्वं नाम; cf. 2, 6, 12. 7) So corrigirt; die Mss. सुषोदिति; cf. 2, 6, 12. 8) Die ३ fehlt in den Mss. 9) So corrigirt; die Mss. सुषदा 10) So corrigirt; die Mss. सुषदाम 11) So corrigirt; M सुषदै; die andern Mss. सुषदै

इति वरुणसर्वो वा एष वरुणमेवैनमकरंप्रये स्वाहा सोमाय स्वा-
हेन्द्रस्यौजसे स्वाहा मरुता बलाय स्वाहेति रथविमोचनीयं जुहोति
यंजुषैव युज्यन्ते यंजुषा विमुच्यन्ते हंसः शुचिषड्भसुरन्तरिक्षसदिति
रथ वा एतत्परिवदति सह सारथिना रथवाहने रथमादधति सर्व-
त्वायैव प्रसवाय ब्रह्मा३स्त्वं ब्रह्मासीति किमभूकिमभूमिति वा 5
एतदाह सवितासि सत्यसवा इतीदमसीदमसीति वावैनमेतदाह यद्य-
न्नवत्येष वज्रस्तिन मे रथ्येति रथ्यं प्रयच्छति वज्रो वै रथ्यो वज्रेण वा
एतद्राष्ट्रं रथ्यते तमवरस्परं प्रयच्छति तेनावरस्परं राष्ट्रं रथ्यमाण
एति तस्माद्वा एत एतस्मा अवरस्परं रथा बलिं हरन्ति तेन रथ्ये-
नाधिदेवनं कुर्वन्ति तत्र पृथ्वीही विदीप्यन्त आशा वा एष उ- 10
पाभिषिञ्चत आशा पृथ्वीऽक्षांशमेवास्मा अकस्तंतत्तुःशतमक्षा-
णवोऽष्टाह ॥ उञ्जिन्नं राज्ञः ॥ इति चत्वारो वै पुरुषा ब्राह्मणो रा-
ज३न्यो वैश्यः शूद्रस्तेषामेवैनमुद्भेदयति ततः पञ्चाक्षान्प्रयच्छन्नाह
दिशो अभ्यभूदयमितीमा एवास्मै पञ्च दिशो ऽन्वाद्याय प्रयच्छति
क्षेत्रं ददाति तेन क्षेत्रे धृतो भवति वरं वृणीते सूो ऽस्मै कामः 15
संमृध्यते यत्कामो भवति मङ्गलस्युनाक्षो ह्यति यत्पूर्वं व्याहार्थं 10 त-
न्नैन्नोद्यमसदित्येसा 11 अमुष्य पु३चो ऽमुष्यासौ पुच इति नामनी व्य-
तिषजति स्वर्गस्य लोकस्य संमच्छै ॥ ६ ॥

Vgl. 2, 6, 12. — TBr 1, 7, 9, 5 u. 6; 1, 7, 10.

1) H u. Bb पुञ्चते 2) Bb मुञ्चते 3) So corrigirt; in den Mss. परिवदति ohne Accent. 4) Die ३ fehlt in den Mss.; cf. 2, 6, 12. 5) So corrigirt; die Mss. रथ्या 6) So M; die andern Mss. वेद्वाचत 7) d. h. ऋच । ऊङ् । आह । 8) So corrigirt; die Mss. सौ 9) So ist wohl zu lesen; M संवृणाक्षो; die andern Mss. संवृणाक्षो 10) So M; die andern Mss. व्याहारिषं 11) So M; die andern Mss. तेषां चोद्यमसादि

समानो वा एष यज्ञक्रतुः स० वात्सरं भवति वि वा एतद्दशपेयमिच्छते
यद्वभृथमवयन्ति यदपां नम्रे स्वाहोर्जो नम्रे स्वाहा मये गृहपतये स्वाहे-
ति जुहति आरयन्ति यज्ञस्य संतत्या अविच्छेदाय यज्ञो वै देवेभ्यस्त्रि-
ऽभवत् देवाः स० सृष्ट्वैच्छन्यत्सावित्रः सवितृप्रसूता एवान्वैच्छन्य-
5 त्सारस्वतो वाग्वै सरस्वती वा३ च्येवान्वैच्छन्यत्पिणः पशवो वै पूषा
पशुध्वेवान्वैच्छन्यद्बार्हस्पत्यो ब्रह्म वै बृहस्पतिर्भ्रस्रण्येवान्वैच्छन्यदैन्द्र
इन्द्रय० वा इन्द्र इन्द्रिय एवान्वैच्छन्यद्धारुणो वरुण एवान्वैच्छन्य-
त्त्वाष्ट्रः स० वात्सरो वै त्वष्टा स० वात्सर एवान्वैच्छन्यदाये३ यो ऽपि वै सर्वा
देवता देवतास्वेवान्वैच्छन्यत्सौम्यः सौमीर्वा ओषधया ओषधीध्वे-
10 वान्वैच्छन्यद्वैष्णवो विष्णुवै यज्ञो यज्ञ एवान्वैच्छ० स्तं विष्णा अवि-
न्ददशमे तस्मादेष दशमो दशमे हविन्ददंश चमसा दश चमसा-
ध्वर्यवो दश दश चमसानभिता आ दशमात्पुरुषादन्वाचष्टे संमृष्टौ
दशसमृष्टो ऽशेष यज्ञ एत० वै ते तद्यज्ञमन्वैच्छ० स्तं आर्धुव० स्तं च
एतेन यजत ऋध्नोति सप्तदशः सर्वो भवति प्रजापतिर्वै सप्तदशः
15 प्रजापतिमेवाप्नोत्युत्सन्नयज्ञो वा एष स० वात्सराद्वा अथ्यासन्नयज्ञो ऽव-
रुध्यते स० वात्सरादेवैनमध्याप्नावरुद्वा इन्द्रो वै वृषमह० स्तस्येन रु-
पाण्युपैतां चिषाणीयं नक्षत्रायसौ नक्षत्राणा० वा अवकाशे पु-
ण्डरीकं जायते क्षत्रस्य वा एतद्रूपं क्षत्रस्यैव रूपं प्रतिमुच्यते द्वादश-
पुण्डरीका भवन्ति द्वादश मासाः स० वात्सरः स० वात्सरमेवाप्नाव-
20 रुन्धे ॥ ७ ॥

Vgl. 2, 6, 13. — TBr. 1, 7, 10, 6; 1, 8, 1 fig.

1) Bb तै 2) So M; in H scheint es auch so corrigirt; B स० वात्स०; Bb wohl स० वात्स०; vgl. TBr. 1, 8, 1, 1. 3) Dies Wort fehlt in H u. Bb. 4) Bb दिवंता दिवंता देवता एवान्वैच्छ०

रुक्मो होंतुरामेयो वै होता न वा एतस्मै व्युद्धति ३ अथेवास्मै वा-
 सयति १ संगुह्रातुः २ सौर्यो वा उद्गातांथो अमुमेवास्मा आदित्यमाप्नो-
 न्नयति ३ प्रावेपा अध्वर्योर्यमा ४ इव हृध्वर्युः ॥ अश्वः प्रस्तोतुः ५ प्राजा-
 पत्यो वा अश्वः ६ प्राजापत्यः प्रस्तोतांथो प्रैव ३ शेषे प्रोचति ७ प्रैव प्र-
 स्तोतां धेनुः प्रतिहर्तुः ८ प्रतीव ३ शेषा हरति ९ प्रतीव प्रतिहर्ता १० वशं मैवा- 5
 वरुणस्य वशं मा नयादित्येषभो ब्राह्मणाञ्जसिनः सेन्द्रियत्वाय वासः
 पोतुः पवित्रत्वायान्दानेष्टुरमीधो ऽन्यो ११ युक्त्वा एव स्मूरि १२ यवाचि-
 तमह्वावाकस्य स्मूरीखि ३ शेषा होवा स्वर्ग्या यदह्वावाक्योथो नि-
 र्वरुणत्वायैव यवा न वा अस्मै १३ तर्हि सदस्येभ्यो दक्षिणा दीयन्ते १४ त
 एवास्मै १० तेनाभीष्टाः प्रीता भवन्ति १५ द्वादश पष्टीहीर्गर्भिणीर्ब्रह्मणो 10
 वाग्वै धेनुर्भो मन्त्रो वा ३ अथेवास्य मन्त्रं दधात्यामन्त्रणीयो ह भ-
 वति १६ धेनुभ्या १७ भवन्ति १८ द्वादश वै पयासि १९ तान्यस्मिन्दधाति २० त-
 स्साहा एतमाहुः पयस्वी राजा पुण्या इति २१ यावच्चि पयस्तदस्मि-
 न्धीयते ॥ ८ ॥

Vgl. TBr. 1, 8, 2.

१४ आयनीयं ब्रह्मसामं भवत्यनुष्टुप् १५ यज्ञायज्ञियं प्रोहन्ति १६ वारवन्ती- 15
 यमपिष्टोमसामं मिन्द्रो वै वृषमहन्तं औजसा वीर्येण व्यार्धतं सं
 एतस्तामापश्यन्तेनात्मानं संमश्रयतो जसा वा एषं वीर्येण व्यृध्यते
 यो राजसूयेनाभिषिञ्चते १७ तदेतेनैवात्मानं संमश्रयते १८ ब्रह्म वै यदये

1) H u. Bb सन 2) M ० अर्धमा 3) M ० धर्षु 4) H u. Bb प्रोचति 5) So M;
 die andern Mas. वा 6) B स्मूरी; cf. TBr. 1, 8, 2, 4. 7) So M; die andern Mas.
 स्मूरीखि 8) So M; die andern Mas. अस्मै 9) So M u. B; in H u. Bb; दीयते
 10) So M, H u. Bb; in B एवास्मै 11) So betont M; in H u. Bb धेनुभ्या 12) So
 M; H u. Bb भवत्य

व्यभवहकसामं यजुस्तस्य वा एष रसो यद्यज्ञायज्ञियं यद्यज्ञाय-
 ज्ञियं गायते ब्रह्मण्येव रसं दधाति वाचा वा एष व्युध्यते यो राज-
 सूयेनाभिषिञ्चते वागनुष्टुब्धदनुष्टुप्सु यज्ञायज्ञियं भवति वाऽभ्ये-
 वास्य रसं दधातीन्द्रियेण वा एष वीर्येण व्युध्यते यो राजसूयेनाभि-
 5 षिञ्चत इन्द्रियं वीर्येण वारवन्तीयं यद्वारवन्तीयमपिशोमसामं भ-
 वतीन्द्रियस्य वीर्यस्यावरुद्धा अश्रयन्वाव आयन्तीयेनो वारयन्त
 वारवन्तीयेन तदिन्द्रियस्यैवैते वीर्यस्य परिगृहीत्वै यच वा एनमदो
 दिशो व्यास्थापयति तन्स्वर्गं लोकमभ्यारोहति यदिमं लोकं पुनर्नो-
 पावरोहेदतिजनं वा गच्छेदुवा माच्छेददेता दिशामवेष्टय इमं वा
 10 एतं लोकं पुनरूपावरोहत्येवकामो यजेतैतद्देव इत्या वा इमा दिशो
 यथादेवतं वा एतदाभ्यो दिग्भ्यो ऽध्यन्नाद्यमवरुद्धे यदि ब्राह्मणो
 यजेत बार्हस्पत्यं मध्ये निधायाहुतिमाहुतिं हुत्वाभिघारयेद्यदि वै-
 श्वो वैश्वदेव यदि राजन्य ऐन्द्रमेकधैवास्मिन्ननाद्यं प्रतिष्ठापयति
 समानो वा एष यज्ञक्रतुः स वात्सरं भवति वि वा एतद्यज्ञं चिच्छते
 15 यत्सतिष्ठते यदेताः प्रयुजं उपैति सायमन्याः प्रातरन्यां द्वौ वा चतू
 अहश्च रात्रिश्च ता एव प्रयुक्ते षडन्याः षडन्याः प्रद्वौ चतुतव चतुनेव
 प्रयुक्ते ता उभयीर्द्वादश द्वादश मासाः स वात्सरः स वात्सरमेव प्रयुक्ते
 ऽनवाहौ दक्षिणा युक्त्वा एव मारुती पृश्निः पृश्नी गर्भिणीति
 विद्वे मरुतो विशो वा एनमेतं ऋभं करोति तस्माद्वा एष विशः प्रियः
 प्रियो हि गर्भे आदित्याजा मलिहा गर्भिणीतीयं वा अदितिरस्या

1) So corrigirt; die Mss. •वृकसाम 2) So im Anschluss an M चन्द्रयन्वावः;
 H u. Bb चन्द्रयन्वावः; deagl. B, ohne Accent. 3) So M; die andern Mss.
 आवयन्तीये 4) So M; die andern Mss. •वैश्वदेव 5) So M; H u. Bb प्रयुजः;
 deagl. B, ohne Accent. 6) Die Mss. •वावा 7) So ist wohl zu betonen, M अ-
 चिहा; H u. Bb मलिहा

वा एनमेतंक्रमे करोति तस्माद्वा एष दुःभ्रराणोदो ऽस्या हि गर्भो
 ऽथैते सत्यदूताः प्रसवाय सावित्रो देवा असुरैर्विजयमुपयन्तो ऽश्विनोः
 पूषणि सत्यं नृदधत वाग्वै सरस्वती वाचा सत्यं प्रहिणोति ॥ अभ्यु-
 षिक्षि राजाभूम ॥ इति श्रद्धासै सुषुवाणाय दधति सवत्सरमपि-
 होचं जुहोत्यनुसंतत्यै ॥ ९ ॥

5

Vgl. TBr. 1, 8, 2, 5; 1, 8, 3.

अग्निष्टोममये ज्योतिष्टोममाहरति यज्ञमुखं वा अग्निष्टोमो यज्ञ-
 मुखमेवालभ्य सवमाक्रमते ऽथैष चिष्टोमस्तस्य चिवृत्पातः सवनं
 पञ्चदशं माध्यंदिनं सवनं तेजो वै चिवृत्क्षत्रं पञ्चदशं स्त्रिज एवास्य
 क्षत्रं दधाति न वा अचापि सप्रदशं स्तायते प्रजापतिर्वै सप्रदशो यज्ञः
 प्रजापतिर्यद्यज्ञं स्तायते तेन सप्रदशो ऽनन्तरितः पञ्चदशं माध्यंदिनं
 सवनमेकविंशं तृतीयसवनमिति विद्वा एकविंशः क्षत्रं पञ्चदशं
 त्रिंशि वा वास्यैतं क्षत्रं प्रतिष्ठापयामकः सर्वे चतुस्त्रिंशः पंचमाना
 अभिषेचनीयस्य च यस्त्रिंशहेवतास्ता एवास्यैतेनाभीष्टाः प्रीता भव-
 न्यथ य एष चतुस्त्रिंशः प्रजापतिर्वै चतुस्त्रिंशः प्रजापतिमेवा-
 षोति स शरो वा एष स्तोमानामयथापूर्वं यद्विषमाः स्तोमा यस्त-
 माः पंचमानास्तेनैवासंशरस्तेन यथापूर्वमात्मना वा अग्निष्टोमेन
 ऋद्धौत्यात्मना पुण्यो भवति प्रजा वा उक्थानि पशव उक्थानि
 यदुक्थ्यो ऽनुसंतत्यै यो वै सवादेति नैनं सव उपनमति यः साम-
 भ्या एति पापोयान्सुषुवाणो भवति यानि देवराजानां सामानि यन्ते-
 भ्यो नैति तेनैव सवादेत्येतांनि वै सामानि यन्मृष्टानि यन्मृष्टान्युपयन्ति

1) H u. Bb पूषणी 2) So M; die andern Mss. भूत् 3) So M u. Bb; in H
 वैषः; deagl, B, ohne Accent.

तैर्नैव सामभ्यो नैति यानि देवराजानां सामानि तैरस्मिंल्लोकं ऋ-
 ध्नोति यानि मनुष्यराजानां स्तैरमुष्मिंस्तदुभयोरेवैतैर्लोकयोर्ऋध्नो-
 त्यस्मिंश्चामुष्मिंश्चौद्धतीषु सुवता उद्धवा अनुष्टुभो रूपमोनुष्टुभो
 राज्ञन्यस्तैस्सादुद्धतीषु सुवते ऽनुष्टुप्प्रथमा भवत्यनुष्टुबुक्तमा वाग्वा
 अनुष्टुब्वाचा वा एतन्न्यन्ति वाचोद्यन्ति सीर्यनुष्टुबुक्तमा भवति
 स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्या एकविंशं केशवपनीयस्य बहिष्यवमान-
 मेकविंशमभिषेचनीयस्योत्तममिति विद्वा एकविंशः क्षत्रं सप्तद-
 शो विशो वा एतन्मध्यतः सूयते तस्माद्वा एष विशः प्रियो विशो
 हि मध्यतः सूयते यष वा एनमदो दिशो व्यास्थापयति तन्स्वर्गं
 लोकमभ्यारोहति यदिमं लोकं पुनर्नोपावरोहेदतिजनं वा गच्छेदुद्धा
 माद्येष्टेदेष प्रतीचीनस्तोम इमं वा एतं लोकं पुनरुपावरो-
 हति ॥ १० ॥

Vgl. TBr. 1, 8, 7 u. 8.

॥ इति खिलकाण्डे चतुर्थः प्रपाठकः ॥

अपो वै वृषः पर्यशयसतो या अन्यमुच्यन्त ता जीवा यज्ञिया
 गिरिर्वै वृषो या अतिमुमुचानां धावन्ति ता जीवा यज्ञिया यज्ञ-
 हन्तीनां गृह्णाति या एवं जीवा यज्ञियास्तासामेव गृह्णाति प्रती-

1) M अंषति 2) In den Mss. dies Wort ohne Accent. 3) Das इति fehlt in
 den Mss. 4) M schreibt fälschlich तुतीषः

पंमुपमारयत्यङ्घ्रद्वाराय' सूर्यस्यावकाशे गृह्णाति' सैन्द्रा एव गृह्णाति'
 हविष्पतीरिमा आपा इति' हविष्पतीरेव गृह्णात्याविःसूर्ये गृह्णा'
 उन्नरमेव यज्ञक्रतुमभिर्गृह्णात्यनुष्टुभा गृह्णात्यनुष्टुब्वै सर्वाणि छ-
 न्दा'सि' सर्वैरेवैना' छन्दोभिर्गृह्णाति' वर्षा वा एषा छन्दसा' वर्षे-
 न' समानानां गमयति' चतुर्भिर्गृह्णाति' विभिः सादयति' तत्सप्तं 5
 सप्तपदा शकरी' शाकराः पशवः' पशूनेवावरुन्धे' ऽपो वै राषिर्दिवा
 भूते प्रविशति' तस्मादापो दिवा कृष्णा' अपो ऽहर्नक्तं' तस्मादापो
 नक्तं शुक्ला' यद्दिवा गृह्णात्युभे एवाहोरात्रे गृह्णाति' दिवा वै मनु-
 ष्या यज्ञेन चरन्ति' नक्तं देवास्तस्माद्राषिभिः' अयस्यते' स'स्थाप्य वै
 मनुष्या यज्ञं निःपद्यन्ता' आपः खलु वै विश्वे देवा' यदपः परिह- 10
 रन्त्यद्भ्यो वा एतद्यज्ञं' संप्रादादन्यस्ते ऽस्य यज्ञे क्रियते' यज्ञे यज्ञस्या-
 न्त्येति तच्छिद्रं' तदंनु रक्षा'सि यज्ञमवयन्त्यापो वै रक्षोधीरपो र-
 क्षा'सि न तरन्ति' यदपः परिहरन्ति रक्षसामनववायाय' या दिवा
 गृह्णाति या अषीः प्रजास्तासामेता योनिसा एता अनुप्रजायन्ते' या
 नक्तं गृह्णाति या आद्याः प्रजास्तासामेता योनिसा एता अनुप्रजा- 15
 यन्ता' उभयीरेव प्रजाः प्रजनयत्यषीद्या' ऽद्या' ऽधी' ऽधी' सादयत्येतद्वा अ-
 नर्भाजतमेषो अत्र हिं ता' राषिं' देवता उपवसन्ति' देवा वै य-
 ज्ञस्य अस्तन नापश्य' स्ते वा एतदेव यज्ञस्य अस्तनमपश्यन्वसती-
 वरी' यज्ञसतीवरी' गृहीत्वोपवसन्ति' अस्तन' वा एतद्यज्ञस्यालभ्योपव-

1) So M; in H u. Bb यज्ञे गृह्णा 2) H वैना' ऽङ्घ्र 3) So M; in H u. Bb
 das Verb ohne Accent. 4) So M; die andern Mss. राषीभिः 5) So im Anschluss
 an M निःपद्यता; die andern Mss. निपद्यता 6) So M; die andern Mss. ऋषी
 7) So M u. Bb; H राषी'; desgl. B, ohne Accent. 8) In H u. Bb findet sich च-
 हसतीवरी' nur ein mal geschrieben.

सन्त्यथो आपो वै विश्वे देवाः सर्वा वा एतद्देवता आलभ्योपवसन्ति
 यस्यागृहीताः सूर्यो ऽभिनिम्रोचेष्टं आहिताग्निः सोमयाजी तस्य
 कुम्भाभृष्टास्तस्य हि गृहीता अग्निमुपरिष्ठाञ्चारयेयुरथ गृह्णीयाञ्ज्यो-
 तिष्मतीरेवैना गृह्णाति हिरण्यं हस्ते भवत्यथ गृह्णाति सत्यं वै
 5 हिरण्यं सत्यैरेवैना गृह्णाति वरी दक्षिणा वरीरेवैना गृह्णाति
 यज्ञं च धनमदास्यनस्यात्तद्देवम् ॥ १ ॥

Vgl. I, 3, 1. — TBr 6, 4, 2 (vasativaryah.); Çat. Br. 3, 9, 2.

प्रचर३ण्यामये गृह्णात्येषां ह्यये प्रचरत्यपो वै सोमस्य रसः प्र-
 विष्टो ऽग्निः सर्वा देवता वैश्वदेवीरापो यज्ञमुखं यावाणः सवितृ-
 प्रसूतो वा एतत्सर्वाभिर्देवताभिरपां सोमस्य रसमञ्छेति ऋणोत्वग्निः
 10 समिधा हवं मा इति यस्मिन्नेवाग्नौ जुहोति तमेतदाह ऋखन्वापा
 इति या एवापो ऽञ्छेति ता एतदाह धिषणा च देवीति वाग्वै
 धिषणा देवी वाचं वा एतदाह ऋणोत यावाणो विदुषो नु यज्ञमिति
 यज्ञमुखं हि यावाणः ऋणोतु देवः सविता हवं मा इत्याह प्रसूत्या
 एव ॥ अप इष्य होतः ॥ इति यज्ञं प्रेषेति वा एतदाह ॥ प्र ब्रह्मणा
 15 इति ब्रह्मणैव यज्ञमञ्छेति मैत्रावरुणस्य चमसेनाञ्छेत्येष ह्यये प्रचर-
 त्यथो मित्रावरुणौ इत्यपामीशाते यज्ञमुखं वै मित्रावरुणौ यज्ञमु-
 खमापो यज्ञमुखेनैव यज्ञमुखमञ्छेति यं च होतुः प्रातरनुवाकमनुवृवत
 उपऋणुयात्तदपो ऽध्वर्युर्गृह्णीयाद्यन्वोपऋणुयाद्बधिरः स्याद्वाचो हि

1) So B, nur ohne Accent; in M जुह्यात्तस्य; H u. Bb जुह्यात्तस्य 2) Bb देवा
 3) H u. Bb देवं 4) D: Ms. एवापो 5) So M; (in gleicher Weise ist die Lesart
 mit M 1 oben 1, 3, 1 in den Text zu setzen); B धिषणा देवीति; Bb धिषणाच
 देवीति; H धिषणाच देवीति 6) So M; die andern Ms. धिषणाच देवी 7) So
 M; die andern Ms. ऋणोतु 8) So M; die andern Ms. प्रेषेति 9) Bb प्रवत

छिद्यते' ऽथ यज्जुहोति हविर्भूता एवैना गृह्णात्यथो अभिघृता एव तृणं
 प्रास्य जुहोत्यग्निमत्येव जुहोत्यायतनवत्यन्धो ऽध्वर्युः स्याद्यदना-
 यतने जुहुयाङ्गुतं वै देवा वज्रं कृत्वा सोममघ्नन्भि संलु वा एता
 धारयन्ति' तस्मादाहुतिमपस्त्रावयत्यथो आहुतिं नैवराणीति' कार्थेसी-
 त्याहुतिमपस्त्रावयति' समुद्रस्य वो ऽक्षित्या उन्नया इत्युपमारयत्यपांमि- 5
 वाक्षित्या अपो वै सोमस्य रसः प्रविष्टः' सोममपा रसो ऽपाञ्च संलु वै
 नपाञ्चापा' सोमस्य रसस्येशते' तौ वा एतदाहुत्या भागधेयेनापा'
 सोमस्य रसं निरयाचिष्टोभे अहोरात्रे वसतीवरीषु यहीत३ष्वे इ-
 त्याहुः पूर्वेषुरन्या गृह्णाति' पुरान्याः सूर्यस्योदितोत्सथास्योभे अहोरात्रे
 वसतीवरीषु गृहीते भवतः पूर्वेषुरन्या गृह्णाति' पुरान्याः सूर्यस्योदे- 10
 तोरुभयीरैवैनाः सद्योगृहीत' अकर्ध्नातृष्या वा एता गृह्यन्ते या मै-
 चावरुणस्य चमसे याञ्च निया३भ्यास्तां उभयीरुपरिष्टाञ्चात्वालस्य
 समनक्ति' संज्ञानमाभ्यः करोति' मिचमाभ्यो ददाति' चात्वालाचिर्गृ-
 ह्यन्त' एष वा अपा' योनिः' स्वादेव योनेर्निर्गृह्यन्ते ऽस्त्वन्नाय ॥
 अवेरपो ऽध्वर्या३ओम् ॥ इत्येविदो यज्ञा३मिति' वा एतदाह ॥ 15
 उतेमनन्नमुहतेमै' पश्य ॥ अयं मे रश्मि' इति वा एतदाह' यद्यमिष्टोमो
 जुहोति' न वा अग्निमिष्टोमस्य स्तोत्रेण न शस्त्रेणातियन्यमिष्टो-
 ममेव यज्ञकर्तुमनुसंतनोति' यद्युक्थ्युः' परिधिमनक्ति' परे वा अग्नेः

1) So M; in H u. Bb द्वारयति; B प्रारयति 2) So M; die andern Mss. चाहुति
 3) M प्राचिष्टः 4) M चापाञ्चा 5) So M; während H u. Bb सर्वो जुहीता accen-
 tuieren. 6) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss. und ist von mir er-
 gänzt. 7) So M; in den andern Mss. fehlt das ओम् sowie auch die folgende Inter-
 punction. 8) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss. und ist von mir
 ergänzt. 9) M चित्तमन्नमद्य; cf. aber auch TS 6, 4, 3, 4.

परिधयः पराणि परिधिभ्य उक्थान्युक्थान्येव यज्ञक्रतुमनुसंतनोति
 यद्यतिराच एतदेव यजुर्वेदन्हविर्धानं प्रपद्येत परं वै परिधिभ्यो ह-
 विर्धानं परीकथेभ्यो राची राचीमेव यज्ञक्रतुमनुसंतनोति स्तेनं मनो
 ऽनृतवादिनी वागंथ केन सोमा गृह्यन्ते केन हूयन्ता इति पृच्छेदंतं
 5 वै सत्यं हिरण्यमृतेनैव सत्येन गृह्यन्तं ऋतेन हूयन्ते ॥ २ ॥

Vgl. 1, 3, 1. — TS 6, 4, 3 (somopāvaharanara); Çat. Br. 3, 9, 3, 14 flg.

देवेभ्यो वै मनुष्येभ्यः स्वर्गीय लोकाय यज्ञं आह्रियते यजुर्दे-
 वेति तेन देवेभ्यो यन्मनसे वेति तेन मनुष्येभ्यो यदाह दिवे त्वा सू-
 र्याय वेति तदनु यज्ञं स्वर्गं लोकं समारोहयति विं वा एतद्यज्ञ-
 म्छिद्यते यस्मै कमाह्रियते तद्येनमनु स्वर्गं लोकं समारोहयति य-
 10 दाह दिवि देवेषु होचा यच्छेति होचाभिर्वै यज्ञः संततो होचाभिरेव
 यज्ञं संतनोति ॥ देवेभ्यः प्रातर्यावभ्यो ऽनुब्रूहि ॥ इति छन्दासि
 वै देवाः प्रातर्यावाण्छन्दाभ्यो वा एतदनुवाच आह पुरा वाचः
 प्रवदितोः प्रातरनुवाकमन्वाह यजमानायैव वाचं गृह्णाति न वा
 एतर्हि यजमानो हस्ता अवनेनिक्ते यदप्सुमंतीं प्रथमामन्वाह प्रा-
 15 तरवनेगो वा एष यजमानस्य यच वा अउदो ऽपः परिहरन्त्यंशो वा
 एतद्यज्ञं संप्रादाद्यदप्सुमंतीं प्रथमामन्वाहाश्वो वा एतद्यज्ञं पुनरा-
 लभते सर्वेषां वै देवानां प्रातरनुवाकं आपः खलु वै विश्वे देवा
 यदप्सुमंतीं प्रथमामन्वाह सर्वा वा एतद्देवता आप्नोति सर्वा षुष्मो-
 ति यथा वै सामिधेनीरेव प्रातरनुवाकं आसाद्य वै हविः सामि-

1) So M; in H u. Bb उक्थान्युक्थान्येव; desgl. B, ohne Accent. 2) So M; in
 H u. Bb परीकथेभ्यो; desgl. B, ohne Accent. 3) So corrigirt; die Mss. प्रवदितो
 4) Mit आसाद्य beginnt S. 61 von Ben!

धेनीरन्वाहुरेतस्सलु वाः एतर्हि हविर्यत्सोमस्संस्मात्सोममुपावहत्या-
 न्वाह गायत्री च संपादयति जगतीं च तद्वृ छन्दसी एकं छन्दो
 ऽभिसंपादयति बृहतीं चिष्टुभं च ककुभं च तद्वृ छन्दसी एकं छन्दो
 ऽभिसंपादयति बृहतीमनुष्टुभं च पङ्क्तिं च तत्षट् छन्दास्त्र्यैकं छन्दो
 ऽभिसंपादयति बृहतीमनुष्टुप्प्रतिपत्कानि छन्दासि कुर्याद्यज्ञावकी- 5
 र्यस्य वाग्वा अनुष्टुप्वाचैवैनं भिषज्यति समया चिष्टुभं च जगतीं
 चानुब्रूयात्पशुकामस्य पशवो वै जगतीं पशुमान्भवति सर्वाणि छ-
 न्दास्त्र्यन्वाह प्रजापतिवै छन्दासि प्रजापतिमेवाप्नोति प्रजापतेवी
 एतदुक्थं यत्प्रातरनुवाको व्युष्टायां पुरा सूर्यस्योदेतोरेनुब्रूयादेष हि
 प्रजापतेर्लोकः पविच वै प्रातरनुवाको यजमानमेवैतेन पुनाति 10
 शतमनुब्रूयादायुःकामस्य शतायुवै पुरुषः शतवीर्या आयुरेव वीर्य-
 माप्नोति सप्त च शतानि विशतिं चानुब्रूयात्पशुकामस्यैतावन्ति
 वै सवत्सरेस्याहोराचाणि सवत्सरेणैवास्मै पशूनवरुद्धे सहस्रमनु-
 ब्रूयात्स्वर्गकामस्य यावद्वै सहस्रं तावदिदतो ऽसौ लोकः स्वर्गस्य
 लोकस्य समष्ट्या अपरिमिता अन्वाहीपरिमितस्यावरुद्धै पङ्क्त्या प- 15
 रिदधान्युत्तरमेव यज्ञक्रतुमभिगृह्णाति ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 3, 1. — TS 6, 4, 3, 1 u. 2 (somopāvaharapam); Çat. Br. 3, 9, 3, 4 flg.

यज्ञस्य वा एताः पञ्चैजनीः पुंसामपीत्स्त्रीणां नेष्टा यदपीनेष्टु-
 रूपस्थमासीदति मिथुन वा एतत्संभवतो यत्सहस्रं उपप्रवर्तयति
 तत्सिन्धेव मिथुने रेतो दधाति पन्थ्युपप्रवर्तयति पन्थ्या हि प्रजाः

1) So schreibe ich mit Ben und übersetze „die Anushtubh zum Eingang, zum Anfang habend“; M प्रतिपत्कानि; H u. Bb प्रतिपत्कानि; B nicht ganz deutlich, etwa प्रतिपत्कानि 2) So M u. Ben; in H u. Bb दुक्थं; desgl. B, ohne Accent.

3) So corrigirt; die Mss. अपी स्त्रीणां

प्रजावन्त' ऊरुणोपप्रवर्तयन्तूरुं ह्यनु प्रजाः प्रजायन्ते' दक्षिणेनोर्-
 खोपप्रवर्तयति' दक्षिण ३यूरुमनु प्रजाः प्रजायन्ते' उत्तरत उपप्र-
 वर्तयत्यन्तरतो हि प्रजाः प्रजायन्ते' यहद्विणा प्रवर्तयेत्पितृलोक एना'
 निधुवेदं' यदुदीचीरूपप्रवर्तयति मनुष्यलोकमेवैना उपप्रजनयति'
 5 प्राजापत्यो वा उज्जाता' संकशाधमानो' वा उज्जाता पन्त्या रैता आ-
 दत्ते' यदाह' वामी ते संदृशि विभ' रैतो धेधीयेति' तथा ह नादत्ते'
 द्वादशे स्तोत्रं उपप्रवर्तयति' द्वादश मासाः सवत्सरो' द्वादशामिष्टोमे'
 स्तोत्राण्यपः शान्तिर्यत्तर्षेप उपप्रवर्तयति' अमयत्येव' देवस्य त्वा
 सवितुः प्रसव इति' सवितृप्रसूत एवेनमादत्ते' ऽश्विनोर्बाहुभ्यामित्य-
 10 श्विनी वै देवानामध्वर्यूं पूष्णो हस्ताभ्यामिति' देवताभिरेव' यावासी-
 ति' राते ३शेष देवैभ्यः सोममध्वरुकृहेवेभ्या इत्यध्वरुं ३शेष देवैभ्यः
 करोतीन्द्राय त्वा सुषुक्तमं मधुमन्तं पयस्वन्तमित्यैन्द्रो हि यज्ञ' इन्द्रं
 खलु वा एतर्षेन्या देवता अन्विन्द्राय त्वा वसुमते रुद्रवता इति' व-
 सवश्च ह्येनमेतर्हि रुद्राणां विन्द्राय त्वादित्यवता इत्यादित्या ह्येनमे-
 15 तर्षेभ्यपये त्वा रायस्योषद इत्यग्निर्वै सर्वा देवता एता ह्येनमेतर्हि
 देवता अंनु' विष्णवे त्वेति' विष्णुर्हि यज्ञो' ध्यानो वा उपा' ऋसवनः'
 प्रजा अश्वो' ध्यान' वा एतत्प्रजासु दधाति' आषाः स्य वृषतुरा
 इत्येष वा अषा' सोमपीष' एत' वै विद्यामिचो ऽपा' सोमपीष'

1) M ह्या 2) So M u. Ben; in H, Bb, B पुषेहं 3) So corrigirt (vgl. Monats-
 berichte d. Berliner Akad. d. Wiss., 24. Juli 1879, p. 689; Einleitung zum 1. Theil
 der Mâit. S. p. XI); die Mss. schwanken; Ben संजायं; M संजायं; Bb संजायं;
 B संजायं, indem zugleich unter der Ligatur ऋ ein Rudiment des Buchstaben ऋ
 angebracht zu sein scheint; H ist ganz undeutlich. 4) M वाषपी 5) So H u. Bb;
 die andern Mss. °होषं 6) So H, Bb u. B (cf. TS 6, 4, 4, 1); M u. Ben इविनाय
 7) H, Bb u. B schieben hier noch ein वै ein.

विदाचकार' तस्मै सिन्धवो धोक्ष्मनमन्तां पा० वा एष सोमपी३षो
 ऽपो वा एतत्सोमपीथेन समर्धयति' यो वा अपा० सोमपीथं वेद
 न ह वा आस्वार्तिमाँर्छेति' करोत्यासु वी३ये० यज्ञे सोम दिवि ज्यो-
 त्तिरिति' सोमो वै वाजस्तस्य' चन्द्रमास्तृतीयमयं० यः पवते सं तृ-
 तीयं० येन यजन्ते सं तृतीयं' गर्भानमुना' दाधार' प्राणाननेन यद्ध- 5
 त्ययं० यः पवते ऽन्नमनेन दाधार' येन यजन्ते तस्य वै वाजस्य सत्यं०
 वाजिनमँच्च० वाजिनं' दक्षिणा वाजिनं' ता वा अस्यैतत्सन्वृः संभृत्य
 तं० सर्वं० संतनुं' भूतमाप्यायन्ति' वज्रो वै यावा' हनू अधिषवणे'
 क्रूरमिव वा एतद्यज्ञे क्रियते' यदाह' धिषणे ईडिते ईडेयामिति' शम-
 यत्येव ॥ ४ ॥

10

Vgl. 1, 3, 1 u. 3. — TS 6, 4, 4 (somonmānam); Çat. Br. 3, 9, 4.

वसतीवरीभिः सोममाप्यायन्ति' न हि सोमेन सोम आप्यायते'
 ऽग्निर्हि' सोम आप्यायते' नियाभ्याभिरुपा० मुमतो' हीतरे सोमा गृ-
 ह्यन्ते' प्राणो वा उपा० नुरङ्गानीतरे यहा' यदन्यत आप्याययेयुः प्राणेन
 यज्ञं० विद्धिन्दुरष्टौ कृत्वः प्रातरभिषुणोत्यष्टाक्षरा गायत्री' गायत्री०
 वा एतत्प्रातःसवने ष्यायातयन्ति' देवाश्च वा असुराश्चास्यर्धन्त' 15
 ते देवा उपा० शौ यज्ञं० स०स्थाप्यमपश्य० स्तमुपा० शौ संमस्थापय-
 स्तदुपा० शा एवं यज्ञः स०स्थाप्यो' ऽष्टौ कृत्वः प्रातरभिषुणोत्यष्टाक्षरा
 गायत्री' गायत्रीमेवाप्नोति' यदेकादश' षिट्टुभं तेन' यद्वादश' जगतीं

1) H u. Bb रावत् 2) H गर्भानमुना; Bb गर्भानमुना 3) Ben schiebt hier ein वै
 ein. 4) So M u. Ben; in H u. Bb संभृत्यं०; B सभृत्यं० 5) So Ben; in H u. Bb
 इतनु; desgl. B, ohne Accent; M संतनु 6) So M; die andern Mss. विर्हि 7) So
 H Ben; in M मुमतो; in H u. Bb मुमतो; B मुमतो 8) So Ben u. M; in
 M d u. Bb क्रावत् 9) Bb क्रावत्

तेन चिर्विगृह्णाति चीणि वै संवनानि संवनान्येवाप्रोत्येतद्वा उ-
 पा०शौ यज्ञ० समतिष्ठिप०स्तेन संस्थितेनारिष्टेन भूतेन प्रचरन्ति
 चिर्विगृह्णाति चयो इहीमे प्राणाः प्राणो ऽपानो व्यानो ऽथो चयो
 वा इमे लोका इमानेव लोकानाप्रोत्यसौ वा उपा०श्रुर्नरिष्ठम-
 5 न्तयामे इयमुपयामो यदुपयामगृहीता गृह्यन्ते ऽनया वा एतद्गृह्यन्ते
 तदस्कन्ना वा ए३ते ऽनया हि गृह्यन्ते यत्स्थाल्या गृह्यन्ते ऽनया वा
 एतद्गृह्यन्ते ऽस्या वा एषाधिक्रियते तदस्कन्ना वा ए३ते ऽनया हि
 गृह्यन्ते यद्धारुमयेण गृह्यन्ते ऽनया वा एतद्गृह्यन्ते इय० हि वनस्प-
 तीना० योनिस्तदस्कन्ना वा ए३ते ऽनया हि गृह्यन्ते एष ते योनि-
 10 रिति सादयतीय० वै सोमस्य योनिरस्याः सोमो ऽधि जायते स्व
 एवैन० योनी दधातीय० वै देवपाचं तद्व एव वेद प्र वसीयसः पा-
 चमाप्रोति ब्राह्मणं तु पांचे न मीमा०सेत यः पांचिय इव स्यादनु-
 पयामगृहीतो गृह्यते ऽनुपयामगृहीत० हि प्रजाः प्राणमुपजीवन्यप-
 विचपूतो गृह्यते ऽपविचपूत० हि प्रजाः प्राणमुपजीवन्यसन्नो हूयते
 15 ऽसन्न० हि प्रजाः प्राणमुपजीवन्ति पविचपूता वा अन्ये सोमा० अथ
 वा एष वाक्पूतो यदुपा०श्रुस्तंसाद्याचस्पतये पवस्वैत्याह वाक्पूतो
 इह्ये३षो ऽश्रुभिः पावयति प्राणा वा अश्वः प्राणैरेवैनं पावय-
 त्ति द्वाभ्यां द्वाभ्यां पावयति द्वौ द्वौ इहीमे प्राणा देवो देवानां
 पविचमसीति यन्स्वित्सोम० सोमेन पुनाति स्वाकृतो ऽसीति
 20 प्राणमेव स्वमकृत मनरत्वाद्धिति मनसैव प्राणमाप्रोति स्वाहा

1) In M u. H findet sich das ऋ; in Bb u. B fehlt es. 2) So Ben u. M; die
 andern Ms. पांचिय 3) H, Bb u. B schieben hier noch ein वा ein. 4) So corri-
 girt; die Ms. स्वधिति; cf. aber oben 1, 3, 4. Uebrigens liest aber auch Kap. S. 42, 1
 स्वधिति

त्वा सुभव सूर्यायेति सूर्यदेवइत्या हि सर्वे सोमा हूयन्ते ऽषो अत्र वै
 देवानां प्रियास्तइन्वस्तां एवावरुन्धे देवेभ्यस्त्वा मरीचिपेभ्या इति
 रश्मयो वै देवा मरीचिपाः परिधयो रश्मयो ऽसा आदित्य आहवनी-
 यस्तानेव प्रीणान्तूर्ध्वंस्तिष्ठन्जुहोतूर्ध्वं हि तिष्ठन्वीश्वत्सरो यं द्विषा-
 त्तस्य जिह्वस्तिष्ठन्जुह्यात्प्राणानस्य त्विनाति विह्वारुको भवति य- 5
 द्यभिचरेदा तमितोस्तिष्ठेदपिराहुतिमभित्तरमाणस्ताजगनुगच्छति य-
 दि कामयेत वर्षेत्पर्जन्या इति परिमृज्योर्ध्वंमुन्मृज्यादोषधीभ्यो वा
 एइषो ऽमुतो वर्षेत्योषधीरेव नदीयो वृष्ट्या अकर्षेदि कामयेत वर्षे-
 त्यर्जन्या इति परिमृज्यावाचीनमवमृज्याश्चैश्वानरेणैव वृष्टिमपि हन्ति
 नापिधेयो यदपिदध्यात्प्राणमस्यापिदध्यात्प्रमायुकः स्याद्यं द्विषा- 10
 त्तस्यापिदध्यात्प्राणमेवास्यापिदधाति यद्यभिचरत् ॥ इदमहममुषा-
 मुषायणस्य प्राणमपिदधामि ॥ इत्यपिदध्यात्प्राणमेवास्यापिदधा-
 ति ॥ इदमहममुषामुषायणस्य प्राणं सादयामि ॥ इत्यभिचरन्साद-
 येत्प्राण एवास्य सादयति प्रमायुको भवति प्राणाय त्वेत्थनभिचर-
 न्सादयेत् ॥ ५ ॥

15

Vgl. 1, 3, 4. — TS 6, 4, 5 (grabāh; upāpṇuh); Çat. Br. 4, 1, 1; 4, 1, 2, 21 flg.; Kap.
 S. 41, 9 u. 42, 1 u. 2.

पविच० वितन्वन्ति प्राणापानयोर्विधृत्या उपयामगृहीतो गृह्यते
 ऽपानेन वै प्राणो धृतः प्राणस्य धृत्या अन्तरिक्ष० वा अन्तर्यामो
 ऽन्तरिक्षमिमाः प्रजा यदेतत्प्राण० सूदवात्सादयति प्रजास्वेव रसं दधा-
 ति देवाश्च वा असुराश्चास्यर्धन्ते देवा उपा० ऋमपश्य० स्तमगृह्णत

1) So Ben n. M; die andern Mss. क्लिनाति 2) So Ben u. M; B ०भित्तरमाण०,
 H u. Bb ०भित्तरमाण 3) So Ben u. M; die andern Mss. ०अप हति 4) So Ben u.
 M; die andern Mss. ०दधाति

तं पुरा स्तोत्रात्पुरा शस्त्राद्योतुमुपोदतिष्ठस्ते ऽसुरा अचिक्युर्जुहति
 वा इति ते वज्रमादायाभ्युपतस्ते देवा अन्तर्याममपश्यस्तेम-
 गृह्णततेनासुरानेभ्यो लोकैभ्यो ऽन्तरदधत ततो देवा अभवन्परासु-
 रास्तद्य एव विद्वानन्तर्यामं गृह्णीते ऽन्तर्यामेनैव भ्रातृष्यमेभ्यो लो-
 5 कैभ्यो ऽन्तर्धत्ते भवत्यात्मना परास्य भ्रातृष्यो भवति प्राणापानी वा
 उपाश्वन्तर्यामौ ध्यान उपाश्रुसवनो यदेष्ट यावान्तरिते पांचे सा-
 द्यते प्राणापानयोर्विधृत्ये यो वा एता ईजते येनैतौ विधृता एष
 वाव स उपाश्रुसवनो यावा प्राणापानी वा उपाश्वन्तर्यामौ
 ध्यान उपाश्रुसवनो यदेते पांचे एतं यावाणमा तृतीयात्सवनाच्च
 10 जहीतस्तस्मात्सुप्रस्य सर्वाण्यन्यानि श्रोत्राण्यपक्रामन्ति प्राणापानी
 त्वेन न जहीतो ऽथ यत्पुनरर्दयति तस्मात्सुप्ता पुनः प्रबुध्यन्ते प्राणा-
 पानी वा उपाश्वन्तर्यामौ ध्यान उपाश्रुसवनो यदेते पांचे एतं
 यावाणमा तृतीयात्सवनाच्च जहीतस्तस्मात्पक्षिणो वियन्त्य पक्षानी-
 रयन्तो नावपद्यन्ते ऽथ यत्पुनरर्दयति तस्मात्पुनरभ्यायुवते प्राणापा-
 15 नौ वा उपाश्वन्तर्यामौ ध्यान उपाश्रुसवनो यदेते पांचे पुनः प्रबु-
 ज्येते तस्मादिमौ द्वा अधस्तात्प्राणौ घ्नन्ति वा एतत्सोमं यदभिषु-
 खन्त्यध्वर्युः प्रथमो ऽभिषुखोति व्यर्धुको भवति यच्च मूलं तदभि-
 षुखं एतद्वा अस्य विदेवतमं तथा हाव्यर्धुको ह भवति यो वै देव-
 क्षेपं विद्वांसमपैयत्यातिमाह्वेति पांचाणि वाव देवक्षेपं यच्च वा
 20 अये ऽध्वर्युः सोमं जुहोति तदेनं देवताः प्रत्यासत इह नो परमा ह
 रिषतीति यत्ततो ऽन्यच्च जुहुयाद्यदस्य स्वं तदन्येभ्यः प्रयच्छेदस्वो ह

1) So Ben u. M; die andern Mss. श्वति 2) B विश्व 3) So Ben u. M; die
 andern Mss. श्वति 4) M (n. Bl, ohne Accent) हृषतितीति

भवत्येतद्वा अध्वर्योः स्व० यदाश्रावयति यदाश्राव्याहुत्वा प्रच्यवेत
 यदस्य स्व० तस्मात्प्रच्यवेतांस्वो ह भवत्येतद्वा अध्वर्योः स्व० यद्वाय३ष्य०
 यद्वाय३ष्यमनालभ्याश्रावयेद्यदस्य स्व० तस्माच्छिद्येतांस्वो ह भवति
 तद्य एव० विद्वानाश्राव्य हुत्वा वाहुत्वा वा प्रच्यवते बहूस्य स्व० भं-
 वति न स्वाच्छिद्यते वायथूमालभ्याश्रावयति स्व० वानेव भवति ॥६॥ 5

Vgl. 1, 3, 5. — TS 6, 4, 6 (antaryāmah); Çat. Br. 4, 1, 2; Kap. S. 41, 9; 42, 2.

ब्रह्मवादिनो वदन्ति किं तद्यज्ञे क्रियते यस्माद्ब्रह्मादाना अन्ये प-
 शवो मुखादाना अन्य इति यदुपा०श्रुहस्तेन गृह्यते तस्मान्मर्कटः प-
 रुषो हस्ती तै हस्तादानां मुख० वै वाय३ष्य० यद्वाय३ष्ये नेतरे यहा
 गृह्यन्ते तस्मादितरे पशवो मुखादानां ब्रह्मवादिनो वदन्ति किं तद्यज्ञे
 क्रियते यस्मात्सद्यो जाताः पशवः प्रतितिष्ठन्ति स०वात्सरे पुरुषा इ- 10
 त्पुपा०श्रुन्तर्यामौ वा अन्वत्ये पशवः पुरुषस्त्वै यज्ञेन संमितः प्राणा-
 पानौ वा उपा०श्रुन्तर्यामौ यदेतौ यहा असच्चौ हूयेते तस्मात्सद्यो
 जाताः पशवः प्रतितिष्ठन्ति स०वात्सरो वा अग्निष्टोमो द्वादश मासाः
 स०वात्सरो यदेत इतरे यहाः साद्यन्ते तस्मात्पुरुषो जातः स०वात्सरे
 प्रतितिष्ठति यत्ने सोमादाभ्यं नाम जागृवीत्येष वै सोमस्य सोम- 15
 पीथः सोम० वा एतत्सोमपीथेन समर्धयति यो वै सोमस्य सोम-
 पीथ० वेद न सोमपीथाच्छिद्यते सोमो वा इमा दि३शो ऽभ्युका-
 मयत् प्रांगपागधरागुदगित्याभिरेन दिग्भिः समूहत्याभिः समर्धयति
 काममेनं गमयति काम० ह गच्छति कामुका एन० स्त्रियो भवन्ति
 यां कामयेत तां तर्हि मनसा ध्यायेत्तां हैनं कामयते ऽच्च निस्सरेति

1) H u. Bb वाहुत्वा; desgl. B, ohne Accent. 2) So Ben u. M; die andern Mss.
 त्वं 3) Bb दि३शो 4) So Ben u. M; die andern Mss. वं.

स्मरेति वा एतदाह समरिर्विदामिति समनेन विस्वेति वा एत-
 दाह चत्वारो वै पृष्णेः स्तना आसस्तंस्त्रिभिर्देवैर्भ्यो ऽदुहकुंशीभिरे-
 को ऽनुनद्ध आसीत् वा इन्द्र एवापश्यत्तेनेन्द्रायैवादुहसंवा अस्य
 कौशिकत्वं यदाह ॥ ब्राह्मण कौशिका इव ॥ इति चतुर्नियाममुपै-
 5 ति चत्वारि वै पयासि यावदेव पयस्तदाप्नोति चिः संभरति तस्मा-
 देतस्यां चयो भागाः प्रातर्मध्यंदिने सायं चतुर्नियाममुपैति चिः सं-
 भरति तत्सप्त सप्तपदा शक्ररी शाक्रराः पशवः पशून्नेवावरुन्हे नव कृ-
 त्वो नियाममुपैति चिः संभरति तद्द्वादश द्वादश मासाः सवत्सरो
 द्वादशमिष्टोमे स्तोत्राण्येषा यज्ञस्य माचा स्वर्भानुर्वा आसुरः सूर्ये
 10 तमसाविध्यस्य देवास्तमो ऽपान्नन्यत्रथमं तमो ऽपान्नन्साविः कृ-
 ष्णाभवद्यद्वितीयं सा लोहिनी यज्ञतीयं सा बलक्षी स स्वेन रु-
 पेण निरमुच्यत यद्बलक्षः पविचं भवति ततः शुक्रो गृह्यते
 यजमानस्य वा एतत्पविचं यजमानमेवैतेन पुनात्यमोत स्यादात्मन
 एवैनदकृतं यदन्यचोतमपविचं तद्यजमानस्य ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 3, 4. — TS 6, 4, 4—6; Kap. S. 42, 2 u. 3.

15 वाग्वा ऐन्द्रवायवः सा वै वागिकथावदद्यावदव्यावृत्तासीत्स इन्द्रो
 ऽब्रवीन्मममचापि सोमं गृह्णीतांहं व एतां वाचं व्यावर्तयि-
 ष्यामीति स व वाचैव वाचं व्यावर्तयद्यदैन्द्रवायवो गृह्यते वाचो
 व्यावृत्त्यै वायवे प्रथमं गृह्णीति वायव उत्तमं मध्यत इन्द्रायेन्द्रियेण
 वा इयं वाङ् मध्यतो विधृतेन्द्रियवती वाचं वदति य एवं

1) M इहः कु 2) So die Mss. 3) M भोगाः 4) So Ben u. M; in H वाचः
 in Bb der Accent zweifelhaft. 5) Bb मपविचं; H मपविचं 6) So Ben u. M;
 die andern Mss. गृह्णीताहा 7) Bb चिचामीति 8) So Ben u. M; H u. Bb
 गृह्णीत; B गृह्णाचि

वेद' देवा वै सोममजिघा०स०सं० नाशक्रुव०हंनु० वायुर्दृष्टिसिन्नन्तरासी-
 त्पाणसं० देवा अपाशासुरूप ना आवर्तस्वेति० सो ऽब्रवीद्भागो मे
 ऽस्त्विति० वृणीष्वेत्यब्रुवन्सो ऽब्रवीन्महेवत्यान्येव पाचारयासन्निति० त-
 स्सादपतुरीय० वायोः पाचमथ वायष्यान्युच्यन्ते० ततो वै देवाः सो-
 ममघ्नन्सं हतो ऽपूयसंसाहेवा उदबीभत्सन्तं स वायुरब्रवीदहं० व 5
 एत० सोम० स्वदयिथामि०भागो मे ऽस्त्विति० वृणीष्वेत्यब्रुवन्सो ऽब्र-
 वीन्मदया एव यहा गृह्यान्ता० इति० तं वायुर्मध्यतो व्यवाट्० तम-
 स्वदयसंसाद्वायुया यहा गृह्यन्ते० तस्मादु शुक्लं प्रवाते विषजन्ति०
 देवा वै प्रातःसवनमुद्यमं नाशक्रुव०स्तृतीयसवने तर्हि वायुरासीत्
 देवाः प्रातःसवनमभिपयीह०सं० प्रातःसवनमुदयच्छन्तं यदैन्द्रवा- 10
 यवः प्रातःसवने गृह्यन्ते० प्राणो वै वायुः० प्राणेन वा एतन्मुखतो य-
 ज्ञमुद्यच्छन्ते० देवा वै वृचमजिघा०सन्सं मिचो ऽब्रवीन्मि३चो ऽहम-
 स्मि०नाहं० हनिषामीति० ते ऽब्रुवन्ज३ह्येवेति० सो ऽब्रवीद्भागो मे
 ऽस्त्विति० वृणीष्वेत्यब्रुवन्सो ऽब्रवीत्पयसैव मे सोम० श्रीणानिति० त-
 स्सात्पयसो ऽपाक्रामन्मिचः० सन्नद्रुहा इति० पशूना० हि पयो यन्मै- 15
 चावरुणं पयसा श्रीणाति० पशुभिरेवैन० सम्यञ्चं दधाति यन्मैचाव-
 रुणं पयसा श्रीणाति० द्विदेवत्यत्वाय० यञ्शीतं तेन मैच० यज्ञप्रं तेन
 वारुणं ब्रह्म वै मिचः० क्षच० वरुणो ब्रह्मणि च वा एतत्क्षत्रं च पयो
 दधाति० तस्माद्ब्रह्म च क्षत्रं च पयस्वितमे० पञ्च वै ब्राह्मणस्य देवता०
 अग्निः सोमः सविता बृहस्पतिः सरस्वती० तस्माद्ब्राह्मणमन्वे० मनु३था
 उपधावन्त्येतस्य० हि भूमिष्ठा देवतास्तासां तिस्रो ऽवान्तर० श्रीचिय-

1) So schreibe ich mit Bb; die andern Mss. गृह्यान्ता; cf. TS 6, 4, 7, 1. 2) H u. Bb
 गृह्यन्ते 3) Bb शुक्लं 4) Ben चापीति 5) So Bb; die andern Mss. उपाध०

स्यापिर्वृहस्पतिः सरस्वती' तस्मात्प्रोचियमप्रोचिया' उपधावन्त्येत-
 स्य ह्यवान्तरं भूयिष्ठा देवतास्तां मैवावरुणं प्रति न्यागच्छन्ति' यन्मै-
 वावरुणं पयसा श्रीणाति तास्वेवं पयो दधाति' नाना वै पुरा मि-
 वावरुणाभ्या' सोमा अगृह्णन्स्ताः प्रजा अन्यान्यस्याः' परिहायमा-
 5 दत्त' ततो मिवावरुणाभ्या' सह सोममगृह्णन्स्ततो वा अकल्पत'
 यन्मैवावरुणं पयसा श्रीणाति' मिचेण वा एतद्वरुणं कल्पयति' व-
 रूणान् मिचं' मिच' वै वृचं जग्निवा'स' वरुणो ऽगृह्णात्सं देवेष्व-
 नाथत' ते ऽब्रुवन्वरुणे नाथस्वेति'सं वरुणे ऽनाथत' स्या ऽब्रवीत्संगो
 मे ऽस्त्विति' वृणीष्वेत्यब्रुवन्सो' ऽब्रवीत्सहेव नो पयसा सोम' श्रीणा-
 10 निति' यन्मैवावरुणं पयसा श्रीणाति' यजमानस्य निर्वरुणत्वाय' य-
 छेनं भातृष्यो ऽतीव स्यादङ्गुस्थान्गुष्ठमवगृह्णीयाद्यंघ्नवङ्गुष्ठेनाङ्गु-
 लिम् ॥

यो नो मिवावरुणा अभिदासात्सपानो भातृष्य उत्पिपीते वृ-
 हस्पते ।

15 इदमहं तमधरं पादयामि यथाहमुत्तमचेतयानि ॥
 इत्युत्तमो ह चेतयति ॥ ८ ॥

Vgl. 1, 3, 6 u. 7. — TS 6, 4, 7 (Āindravāyavaḥ) u. 8 (māitrāvaruṇaḥ); Çat. Br. 4,
 7, 3 u. 4; Kap. 8. 42, 3 u. 4.

देवा वै सत्त्वंमासत कुरुक्षेत्रे' ऽग्निर्मखो वायुरिन्द्रं' ऽब्रुवन्-
 तमो नः प्रथमं च्छुभ्रवसं' नः सहेति' तेषा' वै' मसं आर्धोक्षं न्यूका-

1) So M; in Ben मञ्जीषिषा; in H u. Bb मञ्जीषिषा betont. 2) So H u. Bb;
 in Ben मिवावरुण; M मिवावरुण 3) M च्छुभ्रवसाः 4) So H u. Bb; in Ben u. M
 मिवावरुण 5) M (n. Bl.) मञ्जीषिषीत्; Bb मञ्जीषिषीत् 6) M (n. Bl.) च्छुभ्रवत्
 7) Das वै fehlt in M (n. Bl.).

मयत् तं न संमसृजत् तदस्य प्रासहादित्सन्तं स इत् एव तिस्रो ऽज-
नयतेते धनुस्तंसिसृणां च धन्वनश्च जन्मं स प्रतिधायापाक्रामसं ना-
भ्यधृषुवासे धन्वार्तिं प्रतिष्कभ्यातिष्ठसे इन्द्रो वक्षीरब्रवीदेतां
ज्यामप्यत्येति तां अब्रुवन्नभिमृताया वा अस्यां न शस्यामो जी-
वितुं भागो नो ऽस्त्विति मूो ऽब्रवीद्रसमेवास्या उपजीवायेति त- 5
स्मादेताः शुष्कादारुमुह्निहन्ति रसं उद्यस्या उपजीवन्ति तां वै ज्या-
मप्यादस्तस्य धन्वार्तिरुदय्यं शिरो ऽछिनत्सं समाडभवदथेतरं चेधा
थृगृह्णतांमिः पूर्वार्धमिन्द्रो मध्यं वायुर्जघनार्धं तस्मादायेयं प्रातः-
सवनमैन्द्रं माध्यंदिनं सवनं वैश्वदेवं तृतीयसवनं वायुर्हि विश्वे
देवाः प्राणापानौ वा उपाश्वन्तर्यामौ ध्यान उपाश्रुसवनो वागै- 10
न्द्रवायवो दक्षक्रतू सैचारुणे आश्विनः श्रौचं चक्षुषी शुक्रामन्थिना
आत्मायायणो ऽङ्गान्युक्थ्या आयुर्ध्रुवः स्तना ऋतुपात्रे मूर्धा द्रो-
णकलशं कुक्षी कलशौ हनू अधिषवणे जिह्वाधिषवणं यावाणो
दन्ता अक्षाः परिधयो नासिकोत्तरवेदिः शिखा यूपः शिरो हविर्धानं
पृष्ठमाग्नीध्रमुदरं सदो यदन्तरदरे तद्विष्यया पाणी आग्नीध्रश्च मा- 15
र्जालीयश्च पाणी गार्हपत्यः प्रतिष्ठा वेदिरेष वै प्रजापतिः पाचीयः
स ह ता एन वेद य एव वेद ॥ ९ ॥

Vgl. (TA. 5, 1).

- 1) M (n. Bl. ohne Accent) धन्वार्तिं 2) Ben प्रतिस्वभा 3) H ज्यामप्येति
4) So Ben; in M (n. Bl. ohne Accent) धन्वार्तिरुदय्यं; die andern Mss. धन्वार्तिरु-
दय्य 5) So Ben; aeagl. M, ohne Accent (n. Bl.); B बगृह्णीता; H बगृह्णीता; Bb
बगृह्णीता 6) M (n. Bl.) पात्रे 7) So Ben u. M; die andern Mss. मार्जालीयश्च
8) Das इति fehlt in den Mss.

॥ इति खिलकारुषे पञ्चमः प्रपाठकः ॥

नवैते प्रतर्प्यहा गृह्यन्ते इमे वा एते गृह्यन्ते नव प्राणा आश्विनो
 दशमो गृह्यते अ्यानो वा एष गृह्यते नाभिरेव दशमो गृह्यते तृतीयो
 हूयते तृतीयो ऽस्य प्राणः प्राणानां संतत्यै सर्वे वा एते यहाः
 स्तोत्रवन्तः शस्त्रवन्तो निदानवन्तो निदानवान्भवति य एव वेद
 5 होता वा अद्य प्रातरूपांशुमयजन्तेनैत उक्थवन्तो ऽथ य होता
 तूष्णींशंसं शंसति तेनैवैत उक्थवन्तो नवैते प्रतर्प्यहा गृह्यन्ते
 नवभिर्बहिष्पवमाने स्तुवते तेरेते सामन्वन्तो हिकारेणाश्विनः सा-
 मन्वानेन्द्रवायवेणैन्द्रवायवो मैचावरुणेन मैचावरुण ऐन्द्रेण शुक्रा-
 मन्थिनौ वैश्वदेवेनायायण उक्थायोक्थ्यो गृह्यन्ते उक्थाय भुवः
 10 संतत्या ऐन्द्रायः संतत्ये मरुत्वतीया अश्वर्युर्जुहोति होता वषट्कारोति
 प्राणान्वा एतन्प्रधत्तो येन मन्त्रेणाश्वर्युः प्रयच्छति तेन होता प्रतिगृ-
 ह्णाति प्राणानां गोपीचाय प्रजापतिर्वै स्वयं होतासीत्सी ज्ञा-
 म्यस्तं देवा द्विदेवत्यैरभ्यधावन्प्राणा वै द्विदेवत्या यदश्वर्युर्द्विदेव-
 त्यान्हुत्वा क्षिप्रं होतारमभ्याद्ववति प्राणैर्वा एतद्धोतारमभिधिनोति
 15 वषट्कारे वषट्कारे वै होता प्राणस्यान्तं गच्छति प्राणा वै द्विदेवत्या
 यदश्वर्युर्द्विदेवत्यान्हुत्वा क्षिप्रं होतारमभ्याद्ववति प्राणैर्वा एतद्धोता-
 रमभिधिनोति प्राणा वै द्विदेवत्याः पशवा इडा यद्विदेवत्यान्भक्ष-
 यित्वेडामुपहृयेत पशुभिः प्राणानन्तरियादंथ यद्विदेवत्यान्भक्षयित्वे-
 डामुपहृयते प्राणान्वा एतदात्मन्धित्वाथ पशून्मुपहृयत इन्द्रियं वै
 20 सौमः पशव इन्द्रियं यत्सोमं भक्षयतीन्द्रियमेवात्मन्धत्ते सर्वत आ-
 श्विनं परिहारं भक्षयति तस्मात्सर्वा दिशः शृणोति ॥ १ ॥

Vgl. 1, 3, 8. — TS 6, 4, 9 (Açvinaḥ); Kāth. 27, 5; Kap. 8, 42, 5.

1) Ben तेनैत 2) Bb तेरेव 3) H u. Bb चिक्रेतोतार 4) M. पशुमुप

यैषै पाच० रिक्तमनुष्कुं तदनु रक्षा०सि यज्ञमवयन्ति० यदेन्द्रवा-
यवे पुरोडाशमवदधाति मैचावरुणे पयस्यामाश्विने धानामरिक्त-
त्वाय० वि वा एतद्यज्ञश्छिद्यते यत्सवनानि संतिष्ठन्ते० यदेतानि पाचा-
ण्यां तृतीयात्सवनात्परिशेरे० यज्ञस्य संतत्या अविच्छेदाय० वायव्याया०
शस्यमानायां पाचाणि विमुञ्चति० प्राणो वै वायुः० प्राणेन यज्ञः संततः० 5
प्राणेनैव यज्ञः संतनोति ॥ एकया च दर्शभिश्च स्वभूते० द्वाभ्यामिष्टये
वि०शत्यां च तिसृभिश्च वहसे चि०शता च नियुञ्जिर्वाय इह ता वि-
मुञ्च ॥ इत्याह० विमुञ्चया एवावगत० वा अध्वर्युपाचं० निरुद्धं प्रतिप्र-
स्थानं० यदि कामयेत० यो बहिस्त्वं यामे कुर्या०० यो० यामे तं बहि-
रिति ॥ इदमहममुमामुषायणममुषाः पुचममुषा० विशो निरूहा- 10
मि ॥ इत्यध्वर्युपाचं निरुद्ध ॥ इदमहममुमामुषायणममुषाः पुचम-
मुषा० विशि सादयामि ॥ इति प्रतिप्रस्थानं सादयेद्यो बहिस्त्वं
यामे करोति० यो० यामे तं बहिरध्वर्युपाचं० वै यजमानस्य पाचं० प्रति-
प्रस्थानं भ्रातृष्यस्य० यदि कामयेत० समावधीर्यमेनं० भ्रातृष्येण कुर्यामि-
ति० प्रबाहुगृह्णीयातां० प्रबाहुक् सादयेतां० प्रबाहुजुहुयाता०० समा- 15
वधीर्यमेवैनं० भ्रातृष्येण करोत्यध्वर्युपाचं० वै पाचं० पापीयः प्रतिप्र-
स्थानं० यदि कामयेत० पापवसीयसं० स्यादिति० पूर्वो गृह्णीयात्पूर्वैः०
सादयेत्पूर्वा जुहुयादेतेन वै विपूजनः सौराकिः पापवसीयसं चकार
तत्पापवसीयसमेवैतेन करोति० यज्ञस्य वै सृष्टस्य शिरो ऽद्धिद्यतं० तस्मै
देवाः प्रायश्चित्तमैच्छन्थ वा एतौ तर्हि देवानां भिषजा आस्ताम- 20

1) Bb स्वभूते 2) So Ben u. M; in H u. Bb एवावगतं; B एवावक् तं 3) So Ben; die andern Mss. कुर्यावी 4) So corrigirt; die Mss. मुषा 5) H u. Bb समावधीर्यमे 6) In Bb जुकीचात् ohne Accent

श्विना असोमपी ता उपाधाबन्ध्या भिषजमुपधावन्येवमिदं य-
 ज्ञस्य शिंरः प्रतिधृमिति ता अब्रूतां भागो ना अस्त्विति वृणाषा-
 मित्यब्रुवस्तां अब्रूतां यहं नी गृह्णन्तु सोमपीधमंश्रवावहा इति
 तद्वा अश्विनी प्रत्यधस्तां तस्सादाश्विनीभिरभिष्टुवन्यश्विनी हि प्रत्य-
 5 धस्तां तौ वै बहिष्यवमानेनैव पावयित्वा ताभ्यां पूताभ्यां यज्ञि-
 याभ्यां भूताभ्यां यहमगृह्णन्तस्साहहिष्यवमाने स्तुत आश्विनीं गृ-
 ह्येते तस्साद्वाश्रयेन बहिष्यवमानमभिसृष्यं पविष्यं हि तस्साद्यै
 द्विष्यासं परिवाधेत तद्वै भेषजं वेधा विन्दुधुर्यो तृतीयं ब्राह्मणे तृ-
 तीयमंप्सु तृतीयं तद्य एव विद्वानपेरन्ते ब्राह्मणाय प्रोच्याप्सु भेषजं
 10 करोति समर्धुकं ह भवति यावदि भेषजं तन्क्रियते वास्तुहानि वा
 एतत्पाषाणि भवन्ति यद्रहान्गृहीत्वा बहिष्यवमानं सर्पन्ति वै-
 ष्णव्यं ऋचा पुनरेत्य संमृशति विष्णुवै यज्ञो विष्णुनैवैनानि यज्ञेन
 स्वर्गं लोकं समारोहयति ॥ २ ॥

Vgl. TS 6, 4, 9 (āçvinah); Kāth. 27, 5 u. 6; Kap. S. 42, 4 u. 5.

प्रजापतेर्वा एते चक्षुषी यञ्जुक्रामन्धिना असा आदित्यः शुक्रं
 15 इन्द्रमा मधीं तस्य वै प्रजापतेः सथं चक्षुरण्यसतो वै स्तोत्रा अवा-
 पद्यन्त तैरिदं वर्षत्यैकविंशतिवै तै ऽवपेदुस्तान्वायुरमुजो विसृ-
 जति प्रजानां क्लृप्त्यै तस्य या कनीनिका परापतात्स यवो ऽभवत्त-
 न्मन्धिना संक्षुभिः श्रीणाति चक्षुरेवास्य संभावयति मिषुनं वै सो-
 मश्च संक्षुवश्च यन्मन्धिना संक्षुभिः श्रीणाति मिषुनत्वायति वा
 20 एतत्पाषा यन्मन्धिपाषा वै द्विष्याद्विजां तस्मै हेदेतिमांशति इ-

1) H u. B वृणाषा 2) Ben वामहा 3) H u. B व 4) Bb रीहति 5) Be
 वरिषि

गडामर्कौ वा असुराणां पुरोहिता आस्तां तान्देवां नाशकुवन्हेतुं
 ब्राह्मणवन्नो सासंस्ती देवा अपाशासुरेण ना आवर्तेषामिति तां
 अभूतां भागो ना अस्त्विति वृणाषामित्यब्रुवन्ता एतौ शुक्राम-
 न्धिना अवृणातां ते देवा अमन्यन्त यदिमा असुइयो सौमौ हो-
 षामस्तदन्वसुरा आभविष्यन्ति येन होषामस्तदन्वाभविष्यन्तीति तां 5
 अपनुष्ठायेन्द्रायाजुहवुस्तंसादेता अन्यदेवत्यौ गृधेते अयेन्द्राय हूयेते
 अपनुष्ठायेन्द्रायाजुहवुस्तंसादेता अन्यदेवत्यौ गृधेते अयेन्द्राय हूयेते
 अपनुष्ठायेन्द्रायाजुहवुस्तंसादेता अन्यदेवत्यौ गृधेते अयेन्द्राय हूयेते
 अपनुष्ठायेन्द्रायाजुहवुस्तंसादेता अन्यदेवत्यौ गृधेते अयेन्द्राय हूयेते
 हापनोतेनापनुदते ॥ आयुः पाहि प्रजां पाह्यमुष वीरतां पाहि ॥
 इति सादयेष्टौ ऽस्य प्रियः स्वाप्तस्य शुक्र वै प्रति राष्ट्रं मन्धिं नि-
 रुहं मथ्यता इति ऽश्वेतद्राष्ट्रमाहुर्बन्धिरुहं भवति यदि कामयेत यो 10
 बहिस्तं यामे कुर्यां यो यामे तं बहिरिति ॥ इदमहममुमाम्प्रथाय-
 णममुषाः पुषममुषां विशो निरुहामि ॥ इति शुक्रपापं निरुह्य ॥
 इदमहममुमाम्प्रथायणममुषाः पुषममुषां विशे सादयामि ॥ इति
 मन्धिपापं सादयेष्टौ बहिस्तं यामे करोति यो यामे तं बहिरति
 वा एतत्पापं यन्मन्धिपापं यञ्जुक्रपापं पुनः प्रयुज्यते तस्मादिमे 15
 समावर्षीये तस्मादाभ्यां समावपश्यत्यसौ वा आदित्यः शुक्रबंध-
 मा मन्धीं वदपिधाय प्राञ्चा इतस्तस्मादेतौ प्राञ्चौ यन्ती न पश्यन्त्यथ
 वदपिधाय प्रत्यञ्चौ तिष्ठन्तौ जुहुतस्तस्मात्प्रत्यञ्चौ यन्ती पश्यन्ति
 वदपिधाय प्राञ्चा इतस्तस्मात्पराह् प्राञ्चौ ऽथ वदपिधाय प्रत्यञ्चौ
 तिष्ठन्तौ जुहुतस्तस्मात्पुनरपानो वदपिधाय प्राञ्चा इतस्तस्मात्पराञ्चौ 20

1) So corrigirt; die Mss. तां देवा 2) H u. Bb. चक्रता 3) So Ben u. M.; in B
 चक्रता; H u. Bb. चक्रता 4) So Ben; in H u. Bb. कुर्वति; desgl. M (n. Bl.) u. B,
 ohne Accent. 5) So M (n. Bl.); die andern Mss. वृणाषा; H वृणाषा 6) So Ben;
 desgl. M (n. Bl.), ohne Accent; die andern Mss. कुर्वता; cf. oben 4, 6, 2. 7) So
 corrigirt; die Mss. कुर्वता; cf. oben 4, 6, 2. 8) H u. Bb. पश्यति

गर्भा धीयन्ते' ऽथ यद्वनपिधाय प्रत्यञ्चौ तिष्ठन्तौ जुहुतस्तस्मा-
 त्प्रत्यञ्चः प्रजायन्ते' चक्षुषी वै शुक्रामन्थिनौ' नासिकोत्तरवेदि' धी-
 दङ्गुष्ठाभ्यामाक्रमेते' चक्षुषी वा एतत्प्रधत्तो' ऽथ यदुपरिष्ठादाक्रमेते
 तस्मादिमे उपरिष्ठाच्चक्षुषी' तुष्टो ऽसि जनधाया' देवास्त्वा शुक्रपाः प्र-
 5 णयन्त्विति' या अग्नीः प्रजास्तासामेष योनिसां एतमनुप्रजायन्ते'
 तुष्टो ऽसि जनधाया' देवास्त्वा मन्थिपाः प्रणयान्त्विति' या आद्याः प्रजा-
 स्तासामेष' योनिसां एतमनुप्रजायन्त' उभयीरेव प्रजाः प्रजनयत्यधी-
 ष्याद्याश्च' शुक्रमन्वारभन्ते' तेजो वै शुक्रो ब्रह्मवर्चसं' तेज एव ब्रह्मव-
 र्चसमन्वारभन्ता' इन्द्रेण मन्युना युजे'ति शुक्रेण परियन्ति' मन्युना वै
 10 युजेद्भौ ऽसुरानवावाधत' मन्युना वा एतद्युजा यजमानो भ्रातृष्यम-
 ववाधते' संजगमानौ दिवा पृथिव्यैत्यरत्नी संधत्त' इमानि वा एतत्सं-
 धत्तो यत्पात्रे संदध्यातां' नैदमन्तरा' स्यादथ यदरत्नी संधत्तस्तस्मादि-
 दमन्तरा चक्षुषोर्विधृत्यै' पुमांसं गर्भमाधत्तं गवीऽन्योरिति' तदनु
 स्त्रीऽष्वो' यजमानस्य गावो भवन्ति' वीरं पत्नी जनयति' शुक्रस्या-
 15 धिष्ठानमसि' मन्थिनो ऽधिष्ठानमसी'ति शकलौ प्रास्यतः' समिधा
 एषैतयो' रथो आहुतीनां प्रतिहित्यै' निरस्तः बण्डो' निरस्तो मर्कः
 सह तेन यं द्विष्य' इति शकलौ' निरस्यत' एतावांसोको यावदुद्धत'
 यावानेव लोकस्तस्माद्यजमानो भ्रातृष्यं निर्भजति' श्रीण्यन्यान्सो-
 मावांन्या' स्तासोमानां मिथुन' याञ्छीणन्ति ताननुवर्षति' याव

1) H u. Bb ०नेष 2) So Ben u. M; die andern Mss. वेदम 3) So Ben u. M;
 die andern Mss. स्त्रीऽष्वो 4) Bb ब्रह्म; wir hätten wohl auch oben 1, 3, 19 mit
 M 1 बण्डो schreiben sollen; übrigens aber schreibt Kâth. in dem hier entsprechen-
 den Cap. 31, 8 ब्रह्ममर्कौ 5) Bb शकली 6) So Ben u. M; die andern Mss.
 दुद्धत

धीर्लान्ति ताननुवीधति' दारुमयान्यन्यानि पाचाणि' मृन्मयान्यन्या-
नि' तत्पाचाणां मिथुनं' यो वै सोमस्य च पाचाणां च मिथुनं'
वेद मिथुनां एनं पशवा उपतिष्ठन्ते ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 3, 10. 11 u. 12. — TS 6, 4, 10 (çukrámanthinâu); Kâth. 27, 7 u. 8; Kap. 8.
48, 1.

प्रजापतिर्वा आयायणो' ये देवा दिव्येकादश स्थितेतावन्तो वै दवा'
यावन्त एव देवास्तेभ्यो' गृह्यत आयायणं' वै गृहीत्वा देवाः स्वर्गं ६
लोकमायन्नं पांसुरा अभ्य' शन्त' ततो देवा अभवन् परासुरास्तंश्च एव'
विद्वानायायणं' गृह्णीते' भवत्यात्मना' परास्य भ्रातृभ्यो भवति' यं आ-
नुजावरः स्यात्स आयायणायान्यहान् गृह्णीताय' ह्यायायणो' यद्य-
भिचरेत् ॥

विदंश्चदि सरमारुणं मदेर्महि पाथः पूर्णं सभ्युद्धः । 10

अयं नयासुपद्यक्षराणामच्छा रवं प्रथमा जानती गात् ॥

इति पुरोरुचं कुर्यादुंजति हैवाथो वाग्वै सरमा' वाचमेवैषा' वृद्धे'
त्सरा' वा एषा यज्ञस्य' तस्माद्यत्किंच प्राचीनमायायणात्तदुपा' शु'
चरन्त्येष वा एतदायायणं' प्रति वाच' विसृजन्ते' यज्ञमेवाप्तां वाच'
विसृजन्ते' वाग्वै देवेभ्यो ऽपाक्रामन्ते देवास्तूष्णी' यज्ञमतन्वत' सा 15
वाग्मन्यतान्तं वै मा यज्ञाद्यन्तीति सायायणं' प्रति न्याद्रवत्तस्मादा-
यायणं प्रति वाच' विसृजन्ते' हिंकृत्य वाच' विसृजन्ते' प्राणो वै
हिकारो' वाक् प्राणस्तंश्चाच एवैषा युक्तिस्त्रिहिकरोति' चेधा ३हीय'
वाग्वदति' शनैरुचैरथ सूचैर्यावत्येव' वाक् सास्य युज्यते' चयो वै

1) So M; desgl. B, ohne Accent; Ben विधिति; Bb धीधिति; H धीधिति oder धी-
धिति 2) Bb वाचवर्षी 3) In H u. Bb zweimal वाचवत् एवं देवा 4) Bb वा-
चवत् 5) Bb वाचवर्षी 6) Bb वाचवत् 7) Bb वाचवर्षी 8) M सरा 9) Bb वा-
चवत् 10) Bb वाचवत् 11) Ben वाचा 12) M वृद्धे

प्राजापत्यां चृत्विज'उप्रातां प्रस्रोतां प्रतिहतां' ते वा अस्यैतर्ष्वृक्षा'
 अयुक्ता' यद्विकरोति' तेनैवास्य ते वृक्षा' युक्ता भवन्ति' वाक् च मन-
 षावदेतामहं' श्रेयानस्म्यहं' श्रेयानसीति' तौ प्रजापतिं प्रस्रमेता'
 सा वागब्रवी' नैव मया किं चनानभ्युदितं' क्रियता' इत्यथ मनो ऽब्र-
 5 वी' नैव मया किं चनानभिगतं' क्रियता' इति' सं मनसे ऽन्वब्रवीत्सां
 वागब्रवीदहंष्यवाडेवाहं तुभ्यमसानीति' तस्मादेषा प्रजापतये' ऽह्य-
 वाट्' तस्माद्यत्किंचोपा' षु क्रियते तदाहुः' कृतमेतत्क्रियता इति' प्र-
 जापतये हि क्रियते' द्वाभ्यां धाराभ्यां' प्रातःसवने गृह्णाति' तिसृभ्यो
 मोष्यदिने सवने' चतसृभ्यस्त्रृतीयसवने' तन्वं' नव प्राणा' आत्माया-
 10 यणः' प्राणानेवात्मन्यश्ने' वि वा एतद्यज्ञश्चिद्यते यत्सवनानि संतिष्ठन्ते' ये
 देवा दिव्येकादश स्थं पृथिव्यामध्येकादश स्थाप्सुक्षितो महिर्नैकादश स्थे-
 ति' देवताभिर्वै' यज्ञः संततो' देवताभिरेव यज्ञ' संतनोति' प्रजापतिर्वा
 आयायणो' यत्सर्वेषु सवनेष्वभिप्रस्कन्दयति प्रजापतिर्वा' एतत्प्रजा
 अभिजिघ्रति' प्रजापतिर्वा आयायणो' यत्सर्वेषु सवनेषु गृह्णात्यात्मनैव
 15 यज्ञ' संतनोति' प्रजापतिर्वा आयायणो' यदेष्टो ऽतिरिच्यते तस्मा-
 त्पुरुषः पशूनां दविष्टमेत्यायायणो' वै गायत्र्या वत्संज्ञ' वा एतदा
 तृतीयोत्सवनादभिप्रतिधावति'' गायत्र्या वा एतै लोके सर्वे सौमा
 गृह्यन्ते' ता' वा एतत्सर्वाणि सवनान्यभिप्रतिधावन्त्यथ यत्स्थास्या
 गृहीतो विज्ञातस्थास्या होचनीऽ दारुमयेणाऽ' इति' तस्माद्वि-

1) M °वृता 2) M यद्वि विकरोति 3) M वृता 4) H u. Bb चप्राबभ्युदितं 5) Bb
 क्रियाता; M कीयता 6) Von hier bis zum folgenden प्रजापतये in B fehlend.
 7) Dies Wort fehlt in B. 8) Das वै fehlt in Bb. 9) Bb वागब्रवी 10) Bb °व्यवर्षी
 11) M धारति 12) Die Mas. schwanken; Ben हीचंती दारुमयेणा, indem zugleich
 eine ३ über der Linie die Plutirung der letzten Silbe eines jeden der Wörter an-
 deutet; in M हीऽचंतीऽ दारुमयेणा; in H u. Bb हीचंती दारुमयेणति, desgl. B,
 ohne Accent.

ज्ञातेन गर्भेण भूषाहांच यत्स्थालीं^१ रिञ्चन्ति^२ न दारुमयं तस्मात्पुमा-
न्दायादः स्म्यदायादं यत्स्थालीं परास्यन्ति न दारुमयं तस्मात्स्त्रियं
जातां परास्यन्ति^३ न पुमांसमंथ स्त्रिय एवातिरिच्यन्ते ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 3, 13. — TBr. 6, 4, 11 (Āgrāyana); Kāth 27, 9.

इन्द्रो वै वृषाय वज्रमुदयच्छासं वज्रमुद्यतं दृष्ट्वाविभेत्सौ ऽववीद-
स्ति वा इदं त्यस्मिन्नन्तर्वीर्ये^४ तत्ते प्रदास्यामि^५ मा मा वधीरिति^६
तद्वा असौ प्रायच्छदंश्च^७ वा असौ तत्प्रायच्छत्पशूनुकथ्यमेव^८ यदुकथ्यो
गृह्यते यज्ञस्य च पशूनां चावरुह्या^९ एतावान्वै यज्ञो यावानुकथ्यो
ऽन्तःश्लेषणमेवान्वै यहाः^{१०} भवो वा एष^{११} यज्ञस्य यदुक्थ्यो^{१२} यथा वा
इदं भव^{१३} संनद्य^{१४} प्रक्ष्वात्येव^{१५} वा एतदुकथ्यमालभ्य प्रक्ष्वाति^{१६} स एनमा
यज्ञस्योदृचः सैपारयत्यंशानि वा उकथ्यो^{१७} यज्ञस्य संतत्ये गृह्यते^{१८} तस्मै
त्वा विष्णवे त्वेति^{१९} विष्णुवै यज्ञो^{२०} विष्णुना यज्ञः संततो^{२१} विष्णुनैव
यज्ञेन यज्ञ^{२२} संतनोत्येतेन वा इदमुकथानि^{२३} संततानि^{२४} तस्मात्पुरुषः
स्त्रावभिरनुसंततः^{२५} संद आलभ्यावनयति^{२६} यज्ञ^{२७} वा एतत्संतत्य संप्रा-
प्यावनयति^{२८} चक्षुर्वै शुक्रंश्चक्षुरुक्थ्यंश्चक्षुर्वा^{२९} एतत्पुरस्ताद्धियते^{३०} ऽषो
यधेदं पुरस्तात्पचात्पश्यन्नन्वेत्येवं तदंथं यदैकः संस्त्रेधा क्रियते तस्मा-
दैकः श्रेष्ठः पूर्वार्थे ऽवस्यति^{३१} यदेतौ यंही भूयिष्ठाः सोमा अनु हूयन्ते^{३२}
पापवसीयसस्य आवृत्त्यै^{३३} यदेतत्पाचं भूयिष्ठाः सोमा अन्वायन्ति^{३४} त-
स्मादैक^{३५} श्रेष्ठ^{३६} यन्तं वहवः पचादनुयन्ति^{३७} पाचाणि वा अश्वर्युं पुरो
विदुर्दु^{३८} उकथामदानि^{३९} पथैर्दृष्या^{४०} संदा उपचरत्यामेय्यामीध्र^{४१} वैष्ण-

1) So Ben u. M; in H u. Bb रिचति; desgl. B, ohne Accent. 2) So M, H u. Bb; in Ben परास्यन्ति 3) Ben प्रदास्यामि Kāth. 27, 10 प्रदास्यामि 4) Ben एषां 5) H वंधं 6) So M; in Ben *मुकथ्याधि; Bb *मुकथ्याधि; desgl. B, ohne Accent; H *मुकथ्याधि 7) H ; Bb हूयति 8) So Ben; die andern Mas. (auch M) चक्षति 9) So M; in Ben उकथ्याधि; Bb उकथ्याधि; H u. Bb उकथ्याधि 10) So Ben u. M; in H एषो; desgl. B, ohne Accent; Bb एषो

व्या हविर्धानं यथादेवतमेवैनान्युपचरति तथा हैनं न विदुहेऽन्तरा-
 हवनीयं च हविर्धानं चाध्वर्योर्लोकोऽन्तरा हविर्धानं च सदस्य यज-
 मानस्य सदः सदस्यानां यदि कामयेतां ध्वर्युं यश ऋद्धेदित्यन्तरा-
 हवनीयं च हविर्धानं चावनयेत्सोमो वै यश एषोऽध्वर्योर्लोकोऽध्व-
 5 र्युमेव यशसार्पयति यदि कामयेत यजमानं यश ऋद्धेदित्यन्तरा ह-
 विर्धानं च सदस्यावनयेत्सोमो वै यश एष यजमानस्य लोकौ यज-
 मानमेव यशसार्पयति यदि कामयेत सदस्यान्यश ऋद्धेदित्यन्तः स-
 दस्यावनयेत्सोमो वै यश एष सदस्यानां लोकः सदस्यानेव यशसार्प-
 यति सद आलभ्यावनयत्यैन्द्रं वै सद ऐन्द्राण्युक्थान्युक्थानां संतत्यां
 10 उक्थानामनपछेदाय ॥ उपयामगृहीतो ऽसि मिषावरुणाभ्यां ता ॥
 इति गृह्णाति प्रातःसवने मैषावरुणाय ॥ इन्द्राय ता ॥ इति ब्रा-
 ह्मणाञ्च सिने ॥ इन्द्रायिभ्यां ता ॥ इत्यद्वावाकाय ॥ उपयामगृ-
 हीतो ऽसीन्द्राय त्नेन्द्राय ता ॥ इति गृह्णाति सर्वेभ्यो माध्यंदिने स-
 वने ॥ उपयामगृहीतो ऽसीन्द्रावरुणाभ्यां ता ॥ इति गृह्णाति तृतीय-
 15 सवने मैषावरुणाय ॥ इन्द्रावृहस्पतिभ्यां ता ॥ इति ब्राह्मणाञ्च-
 सिने ॥ इन्द्राविष्णुभ्यां ता इत्यद्वावाकायैवमस्य यषोक्थं यथादे-
 वतं गृहीता भवन्ति ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 8, 14. — TS 6, 5, 1 (akthyagrahah); Kāth. 27, 10.

आयुर्वै ध्रुवसंमुत्तमं गृह्णात्युत्तमं आयुः स्यात्स्यां गृह्णात्यां युषो धृवै
 पूर्णं गृह्णाति सर्वमायुरेति प्राणो वै गायत्र्यायुर्ध्रुवो यदेव आ तृतीया-

1) Von hier ab in M eine Lücke (ein Blatt fehlt). 2) H हीनि 3) So corrigirt die Mss. सदस्यानेव 4) So Ben; die andern Mss. उक्थान्युक्थानां 5) So Ben; die andern Mss. उक्थानां 6) So H u. Bb; in Ben मिषावरुणाभ्यां 7) Ben यषोक्थं

त्सवनात्परिशेषेत्ससाद्यावदायुस्तावान्प्राणं आयुर्वै ध्रुवो यदग्निहोम-
मास्ता आयुरेवाप्रां निः सर्पत्यायुर्वै ध्रुवो यत्कैवलं जुहुयादायुः प्रजानां
प्रदध्यात्परिधानीयाया शस्यमानायामवनयति सं सन्तो हौतुश्चमसे
ऽवनयति वैश्वदेवो वै होता वैश्वदेवीरिमाः प्रजाः सर्वासु वा एत-
त्प्रजास्वायुर्दधाति जनानामित्याहुः सर्वासा वा एतत्प्रजानामायुः 5
सर्वाभ्यः प्रजाभ्यो गृह्यत उभयतो वैश्वानरो गृह्यत उभयतो वैश्वानरो
३ ह्ययं प्राणो ऽयं वाव वैश्वानरो ३ यो ऽयमवाङ् प्राणो यदेव कै-
वला उत्तरे हविर्धाने साद्यते तस्मादेषो ऽर्धभाक् प्राणानामर्धभाजा
इतरे हिरण्ये ऽधि सादयेदायुः कामस्यामृतं वै हिरण्यमायुर्ध्रुवो
ऽमृत एवास्यायुर्दधात्युपोमे ऽन्ये यहाः साद्यन्ते ऽनुपोमे ध्रुवस्तस्माद्- 10
स्थान्यै पशवः प्रतितिष्ठन्ति मासेन पुरुषः प्राणा वा उपरवा
यदेत उपोमे यहाः साद्यन्ते स्वे वा एतद्योनौ साद्यन्ते पूर्वार्धे वा
मे मुखस्य प्राणा एतत्खलु वै हविर्धानस्य पूर्वार्धं यद्दक्षिणं ह-
विर्धानं तस्माद्दक्षिणे हविर्धाने प्राणा वा एत इतरे यहा आयुर्ध्रुवो
नव वै प्राणा आयुर्दशमं तस्मादेष दशमो गृह्यते दशमं ह्यायूर- 15
जपुषो ध्रुवगोपायति सर्वासा वा एतत्प्रजानामायुर्गोपायति तस्मा-
द्राजपुषो वीर्यवत्तमो यद्यभिचरेत् ॥ इदमहममुषामुषायणस्यायुः
प्रवर्तयामि ॥ इति ध्रुवं प्रवर्तयेदायुरेवास्य प्रवर्तयति यत्प्रवर्तयेत्स-
र्वासां प्रजानामायुः प्रवर्तयेत्सुक् प्रजां च्छेदेवतिर्यजमानं गृह्णी-
यात्क्षोभुको ऽध्वर्युः स्यात्संज्ञा एव ॥ ध्रुवं वा ध्रुवक्षितिममुमास्था- 20

1) So Bb u. H; in Ben ह्यको ohne Accent. 2) Mit diesen Worten fängt M wieder an. 3) Von hier in H u. Bb Lücke bis zum folgenden वा 4) So Ben u. M; in H u. Bb सर्वाभ्य एव; B सर्वाभ्या एव 5) So Ben; (cf. TS 6, 5, 2); in M *सावि, desgl. B, ohne Accent; in Bb चत्वारि; in H चत्वारि 6) So M; die andere Mss. प्रवर्तयेदाम्

नाप्यवयामि ॥ इत्यास्थानादेवैनं च्यावयति प्रमायुको भवति
 ५ ध्रुवं वै प्रच्यवमानं विष्वा भूतानु प्रच्यवन्ते प्र यजमान आस्था-
 नाप्यवते तदभिमृश्यो दिवि दिव्यान्द्धानान्तरिक्षे अन्तरिक्ष्यान्पृथि-
 ष्यां पार्थिवानिति यथास्थामं वा एतत्प्रजा हृहति स्व आयतने
 १० यजमानमायुषा वा एष वीर्येण व्युध्यते यस्य ध्रुवः स्कन्दत्यायुर्वीर्यं
 ध्रुवस्तदभिमृश्यः ॥ आयुर्धा असि ध्रुवायुर्मे धेहि ॥ इत्यायुरेवास्मि-
 न्दधाति वरो दक्षिणा वरेणिव वरं स्पृशोत्यात्मा हि वरः पुषसेनस्य
 ह वै भैमसेने ध्रुव उपददास तं नृपवानः स्वैरप्रक्षणं कृतेनैभ्यो लो-
 केभ्य आप्याययांचकार ॥ स्वाहा दिवं आप्यायस्व ॥ इति संतृतीयं
 १० बभूव ॥ स्वाहान्तरिक्षादाप्यायस्व ॥ इति सं द्विभागं बभूव ॥ स्वाहा
 पृथिष्या आप्यायस्व ॥ इति सं पुपुरे तदृतेनैवैभ्यो लोकेभ्यो ध्रुवं
 आप्याययितव्यो द्वादशे स्तोत्रे ऽवनयति ॥ द्वादश मासाः सवत्सरः
 सवत्सरो यज्ञो यज्ञः प्रजापतिः प्राजापत्यः पुरुषो यावानेव पुरुष-
 स्तस्मिन्नायुर्दधाति यस्म्यमाने ऽवनयेद्गर्भोः प्रपादुकाः स्युर्येऽश्वस्य-
 १५ माने युवानः प्रमीयेरन्येऽश्वस्ते बहिः प्राणान्दध्यात्सकृशस्तायां म-
 ध्यतो ऽवनीयो मध्यतो वा एतत्प्रजानामायुर्दधाति ॥ स्वयंभूरसि
 श्रेष्ठो रश्मिः प्रियो देवानां ससदनीयः ॥ तं त्वा सुभव देवा अ-
 भिसंविशन्तु ॥ आयुर्धा असि ध्रुवायुर्मे धेहि ॥ इत्यायुरेवास्मिन्-
 दधाति ॥ वर्चोधा असि ध्रुवं वर्चो मे धेहि ॥ इति वर्च एवास्मिन्-
 १० दधाति ॥ इष्टो ऽसि त्वेषो ऽसि नृम्यो ऽसि वृत्तो ऽसि दक्षी ऽसि तस्य

1) In Ben u. M. रिवे तरिद्राण् (in M das च des Adj. aber zuerst geschrieben
 und erst dann als del. bezeichnet); cf. 1, 3, 15. 2) So Ben u. M; in H u. Bb च-
 चाकार्ण; B चचाकार्ण 3) So Ben u. M; die andern Mas. मायुषी 4) So M;
 in B दधात; H u. Bb दधाम; Ben? 5) M दूचनाधि 6) Ben लिड्डी

त इषस्य तेषस्य नृणांस्य व्रतस्य दक्षस्य भक्षीय" स्वस्य चारणस्य च
शूद्रस्य चार्यस्य च" यथा त्वं सूर्यासि विश्वदर्शत एवमहं विश्वदर्श-
तो भूयासम ॥ इति विश्वदर्शतो ह भवत्यसौ वा आदित्यः स्वयंभूः
श्रेष्ठो रश्मिर्येषेष स्वयंभवदेव" स्वयं भवति य एव" वेद ॥ ६ ॥

Vgi. 1, 3, 15. — TS 6, 5, 2 (dhruvah); Kāṭh. 28, 1; Kap. S. 44, 1.

अथैतं चतुःपहाः" स" वात्सरस्य वा एतै विधृत्यै गृह्यन्ते" द्वादश मा- 5
साः स" वात्सरस्येस्माद्द्वादश चतुःपहा" मधुश्च माधवश्च वासन्तिका
चतू" असजा ह्यनने" ऽसजा ऽहीमं चतवो" नान्योऽन्यमभिप्रपद्यते" य-
दऽन्योऽन्यमभिप्रपद्यते" चृतां चतुरभीयादेष" यदन्योऽन्यः" प्रपद्यते
तस्मादिदमृतां चतुरन्ननिहिताः" परिस्रवन्त" उभयतोमुखमृतुपाचमु-
भयतोमुखा ऽहीमं चतवो" न वै तद्विद्य यत चतूनां मुख" सह प्रथमं 10
गृह्णाते" सहोत्तम" सह युज्येते" सह विमुच्येते" चतुर्दश वा एतत्कुरुतो
ऽति वा एतद्रेचयतो" ऽस्ति मासस्त्रयोदशस्तेमेवैतेनाम्नावरुन्ध" चतुर्भ्यो
वै प्रजाः प्रजायन्ते" यन्वद्भृतुना चतुर्चतुभिर्चतुर्भ्यो वावासा एतच्चतु-
ष्यदः पशून्प्रजयन्तो" ऽथ यच्चतुर्चतुभिर्चतुर्भ्यो चतुर्भ्यो वावासा
एतद्विषदः पशून्प्रजयन्तो" यद्विचर्तुना" द्वौ ऽहीमां चतू" अथ यद्वे 15
चतुर्भावे" द्वौ द्वौ ऽहीमं चतवो" नानुयजति" वैश्वानरो" वषट्कारो" य-
दनुषिद्विभानरंभृत्तुष्यव्वसृजेदन्धो वा इदमासीदध्यावृत्तमहरासीच्च
तन्निर्वाहैवाः चतुःपहा" यन्वित्तियन्वद्भृतुयहा गृह्यन्ते" ऽहोराचयोर्थावृत्यै

1) Bb जेषीच 2) So Ben; H u. Bb प्रपद्यते; desgl. B, ohne Accent; M प्रपद्यते
3) Die Mss. schwanken; H u. B प्रपद्यत; desgl. B, ohne Accent; Ben प्रपद्यते; M
प्रपद्यत 4) Ben चतुर 5) So Ben u. M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb
चतुर्भ्योः 6) So Ben u. M; die andern Mss. युज्येते 7) So Ben u. M; die andern
Mss. मुच्येते 8) In den Mss. द्वि ohne Accent.

स०वत्सरो वै स्वर्गो लोकस्तस्य वा एतं आक्रमा यदतुयहा' यदतुयहा'
गृह्णाते 'स्वर्गस्य लोकस्याक्रान्त्यै ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 3, 16. — TS 6, 5, 3 (rtugrahā); Kāth. 28, 2; Kap. S. 44, 2.

आदित्या वा इत उक्तमाः स्वर्गं लोकं माय०स्ते वा इतः प्रतिसं-
द्विताः पुरस्तादेवान्यत्सर्व० स०वत्सरो वै स्वर्गो लोकः स०वत्सरोमेतौ
5 कल्पयितुं प्रायेते यदध्वर्युं यदेन्द्रायमृतुपात्रेण गृह्णाति स०वत्सरो
वा एतदन्वाग्भते स्वर्गीय लोकार्याथो ज्योतिरुपरिष्ठाद्वाति स्वर्गस्य
लोकस्य समष्ट्या असौ वा आदित्यः शुक्रः पुरुषो वैश्वदेवो यजु-
क्रपात्रेण वैश्वदेवं गृह्णाति तस्मात्पुरुष एवामुं प्रत्यक् सर्वे ऽन्ये न्युजः
पशवो देवाश्च वा असुराश्चास्यर्धन् तै देवाः प्रातःसवने वैश्वदेवे
10 यज्ञं स०स्थापयमपश्य०स्तं प्रातःसवने समस्थापयत्यंश्वैश्वदेवः प्रातः-
सवने गृह्णाते प्रातःसवने वा एतंश्वैश्वदेवे यज्ञं स०स्थापयति तैन स०-
स्थितेनारिष्टेन भूतेन प्रचरन्ति देवा वै सर्वे प्रातःसवनमभ्यायच्छन्तोत्तरा-
भ्या संवनाभ्यामतिष्ठन्तं यंश्वैश्वदेवः प्रातःसवने हूयते प्रातःसवने वा
एतंश्वैश्वदेवे देवतास्तरपयन्ति तास्तुभ्रा उहरे सवने अभिसृज्यमाना यन्ति
15 वज्रो वै मरुत्वतीया वज्र एव प्रथमो ऽपगूर्तिर्विंशतियः स्तृतिरुक्तमो व-
ज्रो वै धनुर्धनुरेव प्रथमः प्रतिहितिविंशतियो विसृष्टस्तृतीयश्चक्रियौ वा
एतौ यज्ञस्य यन्मरुत्वतीया अक्षो मध्यमः पक्षसी अभितो मरुद्विर्वै
वीर्यैरेन्द्रो वृषमहन्नं ऋते मरुद्वो ऽशक्रोष्ठीर्यै कर्तुं यन्मरुत्वतीयो
यहो गृह्णाते मरुत्वतीयं शस्यते तैन माध्यंदिनं संवनं वीर्यवत्कथं

1) In Ben nur ein Mal यदतुयहा 2) So Ben u. M.; Bb वृतीचक्षमो; deagl. B, ohne Accent; H वृतीचक्षमो 3) Ben पंचसो oder पंचसि

संवनायुतमन्ति' वेद्ये'ति पृच्छेत्तुयहैः प्रातःसवनमृतुमन्मरुत्वतीयै-
 र्माध्यदिनं संवनं सांविचेण तृतीयसवनं मरुत्वतीययोः सन्नयोर्दक्षि-
 णा दीयन्ते स्वे वा एतद्योनौ दक्षिणा दीयन्ते परिधयो वा एते
 यज्ञस्य यन्मरुत्वतीयास्तस्मान्मरुत्वतीयान्दक्षिणां नातिदीयन्ते यद-
 तिदद्याद्यथा बहिष्परिधिं स्तन्नमेवं स्याद्यदि कामयेत विदोऽजीयसी 5
 स्यादंबलीयः क्षत्रमिति यस्या मरुत्वतीयः पूर्वो ऽर्धञ्चस्तां पुरो-
 रुचं कुर्याद्विशं वा एतदोऽजीयसीमकरबलीयः क्षत्रं यदि कामयेत
 क्षत्रमोऽजीयः स्यादंबलीयसी विडिति यस्या ऐन्द्रः पूर्वो ऽर्धञ्च-
 स्तां पुरोरुचं कुर्यात्क्षत्रं वा एतदोऽजीयो ऽकरबलीयसी विशं जा-
 मि वा एतद्यज्ञे क्रियते यन्मरुत्वतीयो यज्ञो गृह्यते मरुत्वतीयो श- 10
 स्यते पशवो वै मरुतो ऽजामि पशवस्तेन तदजाम्युतुपाचमालभ्य
 प्रतिगृह्णान्यृतवो वै मरुतः सवत्सरं चतुर्वा आयुः सवत्सरं आयु-
 षि वा एतदध्वर्युः अयते वृचं वा एषहन्ति यो मरुत्वतीयान्पहान्गृह्णीते
 माहेन्द्रे सर्वे कामाः सर्वान्वा एतत्कामानाप्नोति सर्वान्धृष्टोतीन्द्रो
 वै वृचमहङ्गन्तो ऽन्यान्देवानन्त्यमन्यतसं माहेन्द्रो ऽभवत्सं एतमुद्धार- 15
 मुदहरत वृचं हत्वा तदुद्धारं एवोऽस्यैष भाग एव तस्माद्राजा सं-
 यामं जित्वोदाजमुदजते शुक्रपात्रेण माहेन्द्रं गृह्णाति वदन्ति या-
 वाणो वदन्त्यीलूखला मन्थन्याशिरमिन्द्रे वा एतदया आगते घो-
 षमकुर्वतांथो यजमान एव तेजो दधति ॥ ८ ॥

Vgl. 1, 3, 17—25. — TS 6, 5, 4 (āindrāgnah) u. 5 (marutvatīyā māhendraçca); K&th.
 28, 2 u. 3; Kap. S. 44, 2 u. 3.

1) M मन्ति (n. Bl.). 2) So M; ohne Accent (n. Bl.); die andern Mss. मरुत्व-
 तीया 3) Ben तां ohne Accent; M schreibt तां; H u. Bb तात्; desgl. B, ohne
 Accent. 4) Bb तमुद्धारं 5) So Ben; die andern Mss. एतन्वा 6) So Ben u. M;
 die andern Mss. दधाति

एतद्वा एषाभ्यनूक्ता ॥

अष्टौ पुत्रासो अदिनेर्ये जातास्तद्वस्परि ।

देवं उप प्रैत्सप्रभिः परा मातराण्डमास्यत् ॥

इत्येष वाव स उपा०श्रुसवनो यावा तस्य वा एष सोमपीथो यदादित्यं
 5 मेक्षयन्ति ॥ विवस्वत्त्रादित्येष ते सोमपीथः ॥ इति सोमपीथेनैवैन० सम-
 र्धयति० ध्यानो वा उपा०श्रुसवनः प्रजा आदित्यो० ध्यान० वा एतत्प्रजासु
 दधाति पशवो वा आदित्यो० यद्गर्भा मध्यतः श्रीणाति मध्यतो वा
 एतत्प्रजानां पयो दधात्यंथ यत्तन्नातदङ्कुरं तस्मादामा सती पक्षे दुहे
 यदि कामयेत् वर्षत्यर्जन्त्या इति ॥ या दिव्या वृष्टिस्तया त्वा श्रीणा-
 10 मि ॥ इति दक्षोपरिष्ठादादित्य० श्रीणोयात्पशवो वा आदित्यः पशुभ्य
 एउषो ऽमुतो वर्षति पशूनेव वृष्ट्याभिजिघर्ति यदि कामयेत् गर्भाः
 श्रीत्येयुरित्युद्गृह्यादित्यमवेक्षेत गर्भा ह श्रेवुका भवन्ति शुक्रवतीर्वै
 पूर्वं संवने अश्रुं तृतीयं संवनं यद्विदेवत्याना स०स्रवानवनय-
 त्यायायणमभिप्रस्कन्दयति तेन तृतीयसवनं शुक्रवहेवा असुरान्हत्वा
 15 मृत्योरिवभयुस्तेनाधिषिणो न्यञ्चनैषिण एता देवता भूयिष्ठाः प्रावि-
 शन्त्यद्विदेवत्यास्तस्माद्विदेवत्युभ्य आदित्यो निर्गृह्यते बृहतीभ्यां गृ-
 ह्णाति पशवो वै बृहतीः प्रजा आदित्य एतावांसोको यावदुद्धत
 यत्संप्रसारयित्वा गृह्णाति लोकं वा एतदन्वाद्यं यजमानो भ्रातृष्यस्य
 वृद्धे ऽथो इमा एव प्रजा अन्वाद्यायावरुन्हे यद्यस्य भ्रातृष्यो यजेत
 20 बहिर्वेदि तिष्ठेत्तथा हेनं नावरुन्हे पशवो वा आदि३त्यो ऽपी रुद्रो

1) So M, H, Bb; in Ben ०मास्यत्; cf. aber RV 10, 72, 8. 2) H u. Bb ०वेवैव
 3) cf. मृतातश्रु TS 6, 5, 6, 4. 4) Ben ०हाति 5) H u Bb वृष्णा; cf. über die
 verschiedene Betonung dieses Wortes oben 2, 4, 7 u 8; 2, 11, 5. 6) So Ben u. M;
 die andern Mss. श्रेवुका 7) M (n. Bl.) ०वतो वै 8) Ben ०धिर्वी 9) Ben प्राविष्ठा

ऽमेरितास्त३न्वो यञ्चिष्वायां यत्संप्रसारयित्वां गृह्णाति रुद्रावां एतत्प-
 ञूनन्तर्देधात्यपिधायोप निष्क्रामति॑ पञ्चूनां गोपीषायांदित्यो वै
 द्विदेवत्यानामनुयाजस्तंस्सात्तानानुयजति॑ द्विदेव३त्या वा आदित्यस्य
 प्रयाजास्तंस्सात्तानानुयजति॑ पशवो वा आदि३त्योऽमी रुद्रो॑ ब्राह्मण
 उपद्रष्टां यदीक्षमाणो जुहुयात्प्रधीयमानानामेषामुपद्रष्टां स्यादंन्यत्रे- ५
 क्षमाणेन॑ होत३व्यमनुपद्रष्टैषां भवति ॥ ९ ॥

Vgl. 1, 3, 26 — TS 6, 5, 6 (ādityagrahaḥ); Kāth 28, 6.

॥ इति खिलकारणे षष्ठः प्रपाठकः ॥

गायत्रो वै देवानां॑ सवितां॑ गायत्र्या एष लोके सोमो गृह्यते॑
 यदायायणस्तंस्सादायायणात्सावित्रो निर्गृह्यते॑३सो ऽद आ तृती-
 यात्सवनात्परिशयेत्क्रियमाणस्य॑ क्रियमाणस्य प्रसवायांन्तरिक्षं॑ वा 10
 अन्तर्या३मोऽन्तरिक्षमिमाः प्रजां॑ यदन्तर्यामपात्रेण सावित्रं गृ-
 ह्णाति॑ सविता वा एतत्प्रजाः प्रसुवति प्रजननायांसन्नो हूयते॑ऽसन्ना
 ३हीमाः प्रजा नैलयन्ति॑ नानुयजति॑ यदनुयजेत्सृष्टिं प्रजानां॑ वि-

1) So Ben u. M; H u. Bb संप्रसर्पयित्वा; B संप्रसर्पयित्वा 2) So Ben u. M; die
 andern Mes. निष्क्रामयति 3) Ben मनुपथावत्स; Bb तंसात्तंवाणु 4) Ben तां वाणु;
 Bb तंवाणु oder तंवाणु; H तंवाणु; M (n. Bl.) u. B तंवाणु 5) H u. Bb मेषामो
 6) In Bb आद ohne Accent. 7) So Ben; desgl. M, ohne Accent (n. Bl.); in
 H u. Bb मनुपद्रष्टै; desgl. B, ohne Accent. 8) So das Verbum in H u. Bb be-
 tent; in Ben परिप्रथित, in M n. Bl. ohne Accent.

छिन्द्वादेथो समानपात्रौ उद्येतौ मौमौ गृह्येते तस्मान्नानुयजति देवा
 वै तृतीयसवनमुद्यमं नाशक्नुवन्प्रातःसवनै तर्हि सवितासीत् देवा-
 स्तृतीयसवनमभिर्पयौहस्तेन तृतीयसवनमुदयच्छन्तं यत्सावित्रस्तृती-
 यसवनै गृह्यते सवितृप्रसूता वा एतत्तृतीयं संवनमुद्यच्छन्ते सावि-
 5 चस्य संस्रवे वैश्वदेवमभिगृह्णाति वैश्वदेवीरिमाः प्रजाः सवितृप्र-
 सूताः खलु वै प्रजाः प्रजायन्ते मनो वै सविता वैश्वदेवीरिमाः
 प्रजाः सर्वासु वा एतत्प्रजासु मनो दधात्याशीर्मेतः संवनस्य गृह्णाति
 वैश्वदेवत्वाय सुशर्मासि सुप्रतिष्ठान इति यत्स्विस्तोमः सोमे प्रति-
 तिष्ठति बृहदुक्षे नमा इति यद्बृहदिति तेन देवेभ्यो यन्ममा इति
 10 तेन पितृभ्य उक्थभाजो वै पितरो ऽस्तोमभाज उकायैष गृह्यते न
 स्तोत्राय यच्च गृह्यते तच्छस्यते स्वं आयतने ॥ १ ॥

Vgl. 1, 3, 27 u. 28. — TS 6, 5, 7 (sāvitraḥ, vāiṣvadevah); Kāth. 28, 7; Kap. S. 44, 7.

घृतस्य यजत्येष वै प्रथमो धिष्ण्यानां यदाहवनीयस्तं वा एत-
 दये व्याघारयत्यामावैष्णव्या व्याघारयति पराङ् वा एतर्हि यज्ञो
 ऽग्निः सर्वा देवता विष्णुर्यज्ञो देवताश्चैव यज्ञं चालव्यं भ्रन्ति वा
 15 एतत्सोमं यदभिषुषन्ति यत्सौम्यः सोमं वा एतत्संभावयन्ति सौ-
 समाप्याययन्त्येवधिषुर्वा एतत्सोमं यदभ्यसुषुवुरनुस्तरणी वा एषा
 सोमस्य यत्सौम्यः पितृणामनुस्तरणी तस्मात्पितृमृत्या यजति द-
 क्षिणा तिष्ठन्जुहोति दक्षिणा हि पितृणामुपसदा वा एतै ऽनुया-
 जा आप्रावैष्णव्या घृतस्य यजति सौम्या सोमस्य या एवाद् उप-

1) H u. Bb प्रजायन्ते 2) H बृहदुक्षे; Bb बृहदुक्षे 3) H u. Bb षैव 4) M (n. Bl.)
 सुषुवुर 5) So M (n. Bl.) ohne Accent, die andern Mss. पितृणां; s. übrigen
 auch TS 6, 6, 7, 1. 6) H u. Bb उपसदा 7) In Bb यजति ohne Accent.

सन्तु देवता अयाक्षीत्ता एतदेमुच वा एष भूताय क्रियते यद्वा एतस्य
 व्याधिं यन्प्रामायि तदस्यामुं लोकं गच्छत्यथ पूत एवोऽिशथते प-
 विच वै सौम्यो यजमानमेवैतेन पुनाति सामदेवऽत्यो वै सोमः
 सोमस्य खलु वै सौम्यः साक्षे वा एतद्वियते ॥ सचा त एतद्यदु त
 इह ॥ इति परिपश्यति यो ऽगतासुः स परिपश्यति यो गतासुर्न ५
 स परिपश्यति यदि न परिपश्येदथ वदेत् ॥

यन्मे मनो यमं गतं यद्वा मे अपरागतम् ।

राज्ञा सोमेन तद्वयमस्मासु धारयामसि ॥

हृदिस्यृक् क्रतुस्यृक्वर्चोधा^३ असि^४ वर्चो मे धेहि ॥ इत्याशिषमेवा-
 शास्ते ॥ २ ॥

10

Vgl. TS 6, 6, 7 (śāumyacarughrtayāgānūbandhyāḥ); Kap. S. 45, 3.

अथैते ऽतियास्या^१ देवा वै सोममगृह्णतांथ वा एतानिन्द्रो ऽगृ-
 ह्णीत^२ सौ ऽवेक्षं वा अहमिमानृते ब्रह्मणः मविद्यामीति स ब्रह्मो-
 पाधावक्षं ब्रह्मणासघो ब्रह्म वै गायत्री तस्मान्नायत्रीभिर्गृह्यन्ते यदे-
 वादः परमन्वाद्यमनवरुद्धं तस्यैते ऽवरुद्धौ गृह्यन्ते ये वा अमी वैरा-
 जस्य स्तोभा अतिरिक्तास्तैरेते^३ सामन्वन्तः सर्वे वा एत ऐन्द्रा^४ य^५
 ऐन्द्र ऐन्द्रः ३सो ऽसा आदित्य इन्द्रः समानमग्निश्चासौ चादित्यो वि-
 राजो वै तेज आपेयः शक्नरीणामैन्द्रो रेवतीना^६ सौर्यो यच पृथानि
 युज्येर^६स्तदेतान्जुहुयात्सांवा^६ सतेजस्तायं सं वा एतद्यज्ञः पथा-

1) So Ben u. M; die andern Mss. व्याधिं 2) Bb यदुत्तरा 3) So M, nur ohne
 Accent, (n. Bl.); die andern Mss., wie es scheint, हृदिस्यृक् क्रतुस्यृक् 4) So corrigirt;
 die Mss. आद्या; vgl. aber weiter unten. 5) Ben चाति; M (n. Bl.) अतिरिक्तास
 6) H u. Bb जुहुयात्सांवा; Ben जुहुयात्सांवा; M n. Bl. ohne Accent.

त्स्तीर्षेण च शस्त्रेण चाधीयते यदतियाद्याः^१ प्रत्युत्तथ्यै^२ चक्रियौ वा
 एते यज्ञस्य यत्पृष्ठान्युपस्नम्नमतियाऽद्यास्तंसात्प्रातःसवने गृह्याः^३
 प्रत्युत्तथ्यै^४ यदायेयस्तेजस्तेनावरुञ्चे^५ यदेन्द्र इन्द्रियं तेन^६ यत्सीर्वो रुचं
 तेन^७ षिवृद्वावासा एतात्समृद्धं ब्रह्मवर्चसे दधाति^८ तेजो वा अग्निं रि-
 ५ न्द्रियमिन्द्रो ब्रह्मवर्चसेमसा आदित्यस्तेजसा च वावासा एतद्ब्रह्मव-
 र्चसेन चोभयंत इन्द्रियं परिगृह्णाति ॥ अग्रेषु त्वा ब्रह्मणश्च तेजसा
 जुहोमि तेजोदा^९ तेजो मा मा हासीन्माहं तेजो हासिष^{१०} स्वाहेन्द्रस्य
 च त्वा क्षवस्य चौजसा जुहोम्योजोदामौजो मा मा हासीन्माहमौजो
 हासिष^{११} स्वाहा सूर्यस्य च तौषधीनां च वर्चसा जुहोमि वर्चोदा^{१२}
 10 वर्चो मा मा हासीन्माह^{१३} वर्चो हासिष^{१४} स्वाहाय आयुःकारायुष्मा-
 स्त्वं तेजस्वान्देवेभ्येधायुष्मन्तं मां तेजस्वन्तं मनुष्येषु कुर्विद्रीज-
 स्कारीजस्वा^{१५} स्त्वं सहस्वान्देवेभ्येधोजस्वन्तं मां सहस्वन्तं मनुष्येषु
 कुरु सूर्ये भाजस्कार भाजस्वा^{१६} स्त्वं वर्चस्वान्देवेभ्येधि^{१७} भाजस्वन्तं
 मां वर्चस्वन्तं मनुष्येषु कुरु ॥ एते होमा भक्षंकाराश्च भवन्त्येतेषां
 15 वैवीर्येण वचविश्ववयसा इमांस्तोकानर्वाचश्च पराचश्च प्राजानीता^{१८}
 स^{१९} ह वां असा इमे लोका अर्वाञ्चश्च पराञ्चश्च भान्ति^{२०} य एव^{२१}
 वेदं सुप्रज्ञाना वा^{२२} इत इत्ये लोका अमुतस्ता अर्वाञ्चो दुःप्रज्ञाना^{२३}
 श्च ह ऽवेवामुतो ऽर्वाच इमांस्तोकान्प्राजानाति यत्वेते^{२४} इवन्ते ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 3, 81—83. — TS 6, 6, 8 (atigrAbyAb); Kap. 8. 46, 2 u. 3.

1) So Ben; in^१ H u. Bb. इतियाद्याः 2) Bb. ब्रह्मवर्चस्यै 3) Bb. चरु; H. चर्च
 4) M. चरु; die Mas. schreiben तं statt र्च, wie ich corrigirt habe; cf. das Folgende.
 5) So Ben; die andern Mas. तं 6) So Ben; die andern Mas. तं 7) Ben. अर्वाञ्चो
 8) So Ben u. M; in H u. Bb. ब्रह्म; deagl. B, ohne Accent. 9) Bb. त्वा 10) So Ben
 u M; dagegen H u. Bb. भान्ति ohne Accent. 11) H u. Bb. त्वा 12) H u. Bb. abziehen
 hier noch ein वा ein; deagl. B, ohne Accent. 13) Bb. वर्चसे

उपा०शुपाचैण पाल्नीवतं गृह्णाति प्राणो वा उपा०शुः प्राणेन
वा एतत्प्रयन्ति प्राणेनोद्यन्त्यथो प्राणानां प्रतिप्रज्ञात्या अथो यत्प्र-
थमं पाच० युज्यते तदुत्तमं विमुच्यते प्राणानां गोपीचाय होता
वा अद्य प्रातरूपा०शुमयजद्यदेत० होता वषट्पुर्याद्यत्पुरो ऽकस्तत्यथा-
त्परिहरेत्प्रमायुकः स्यात्तस्मादेतमपीवषट्करोति पुरो ऽह्यधीत्प्राणो वा 5
उपा०शुः प्राणादधिप्रजाः प्रजायन्ते यदुपा०शुपाचैण पाल्नीवतं गृह्णा-
ति प्रजननायांसन्नो हूयते ऽसन्ना हि प्रजाः प्रजायन्ते नानुयजति यद्-
नुयजेत्प्रजननमपिहत्यादथो समानपाचो ऽद्येतौ सौमी गृह्येते त-
स्मान्नुयजति मिथुन० वै घृतं च सौमश्च यत्पाल्नीवतं घृतेन श्री-
णाति मिथुनत्वाय बृहस्पतिस्तुतस्य ता इति ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणो 10
वै योनिः प्रजापतिः प्रजा असृजत ब्रह्मणो वा एतद्योनेर्यजमानः प्र-
जायता इन्द्र इन्द्रियावता इतीन्द्रियं हि गर्भो ऽपा०इ पाल्नीवा-
ऽनिति मिथुन० वा अपीञ्च पाल्नीञ्च सजूरत्बष्ट्रा सौमं पिबेति
त्तदा हि रूपाणि विकरोति घृतं वै देवा वज्रं कृत्वा सौममघ्नंभि
संलु वा एतं धारयन्ति यत्पाल्नीवतं घृतेन श्रीणातीन्द्रियेण वा 15
एतत्पाल्नी च्युर्थयति तस्मान्निन्द्रिया स्त्री पुमानिन्द्रियवा०स्तस्मा-
त्पुमा०सः सभा० यन्ति न स्त्रियो यदितरान्तोमाञ्छीणीयुर्न पाल्नी-
वतं स्त्रियः सभामीयुर्न पुमा०सा इन्द्रो वै वृषमहस्तस्य यन्मूर्धा-

1) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 2) In H u. Bb werden hier die letzten Sätze, von यद्बुधैतमवजममपिहत्यादथो u. s. w. bis hierher (श्री-
णाति) wörtlich wiederholt. 3) So M; die andern Mss. वृत्; s. aber auch 1, 3, 29.
4) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss. und ist von mir hinzuergänzt;
cf. 1, 3, 29. 5) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss.; cf. 1, 3, 29;
H u. Bb. पाल्नीवापिति; Ben पाल्नीवापिति; M पाल्नीवापिति 6) So Ben u. M; die
andern Mss. एता 7) So im Anschluss an M पुमानिन्द्रियावा० स्त्रियात्पुमा०सः; die
andern Mss. पुमान्निन्द्रियावा० स्त्रियात्पुमा०सः

नमुदरुजात्सं द्रोणकलशौ ऽभवत्ततो यः सोमः समस्रवात्सं हारियो-
 जनस्तंस्मादेतं द्रोणकलशेन जुहोति योनिर्द्युस्वैष इन्द्रो वृषं हत्वा
 तस्य यन्कोषो हृदयात्सोमं समसिञ्चात्सं हारियोजनो ऽभवत्सं इन्द्रो
 ऽमन्यत यदिममसु३र्यं सोमं होषामि तदं वसुरा आभविष्यन्ति
 5 यच्च होषामि तदं वभविष्यन्तीति तं स स्थिते प्रहतेषु परिधिष्वजुहो-
 द्वात्सं स्थिते प्रहतेषु परिधिषु जुहोति तत्स्विदुभयमकर्जुहोत्यहं सं-
 स्थिते जुहोत्यतिरिक्तो वा एषं ऋत्विजा य उच्येता तस्मादेतं न वृ-
 णति न वषट्कारोत्येत्येष सोमो ऽरेचि स वा उच्येतारमेवाभ्यतिरि-
 च्यन्ते ऽध्वर्युर्वै पूर्वांस्तोमान्जुहोति यदेतमध्वर्युर्जुहुयादाहुतीः सं-
 10 मृजेत्समदं कुर्यात्संस्मादेतमुच्येता जुहोति प्रजापतिर्वा एतममन्यत
 सोमं होषं स्तमपिरब्रवीच्च मयि त्वमेतमसु३र्यं सोमं होषस्वभृ-
 तमद्वितीयं द्वितीयमस्त्विति यजानाभिः श्रीणाति श्रुतत्वायांथो
 द्वितीयत्वायांथेता धाना यच वा अदो देवैभ्यः कामदुषाः कामम-
 दुह तदेता अपिदुदुहे तत्पुष्टिमेवैताभिरवरुन्धे प्रजापतिर्वा आया-
 15 यणो यदेषो ऽतिरिच्यते तस्मादयमतिरिक्तो ऽपरिमित इमाः प्रजा
 अभिपवत ऋक्सामे वा इन्द्रस्य हरी तयोः परिधय आधानं नि-
 राधानाय खलु वा अन्धाय घासमपिदधाति यत्सं स्थिते प्रहतेषु
 अरिधिष्वजुहोद्वात्सं स्थिते प्रहतेषु परिधिषु जुहोति निराधानाभ्यामे-
 वाभ्यां घासमपिदधाति पशवो वै धाना यत्संस्वादेत्पशून्हि स्याद्यच्च

1) Ben u. M च 2) So Ben; die andern Mss. हार्योवनस; diese Form auch
 Kap. S 44, 9; dagegen Kâth. 28, 9 हारियोवनः 3) M च; Bb च 4) So Ben; die
 andern Mss. हार्योवनो; s. übrigens 1, 3, 30; Kâth. 28, 9 हारियोवनः 5) So Ben;
 die andern Mss. सु३र्यं 6) So Ben u. M; die andern Mss. जुहोत्वाह 7) M पूर्वा
 त्सा 8) So Ben; die andern Mss. सु३र्यं 9) Bb होषत्सं 10) Ben दधति 11) In
 den Mss. ist das Verbum ohne Accent.

सखादिदयताः^१ स्युः^२ संदृश्य^३ रथ्यै त्वा षोषाय तैत्युपवपति^४ तत्स्विदु-
भयमकः^५ पशूनां^६ यत्थै^७ भुञ्जन्त एनं पशवा उपतिष्ठन्ते ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 3, 29 u. 30. — TS 6, 5, 8 (pātnivato grabah) u. 9 (hāriyojanah); Kāph.
28, 8 u. 9; Kap. S. 44, 8 u. 9; 46, 4.

यज्ञेन वै देवाः स्वर्गं लोकमाय^८स्त्रे ऽमन्यन्तानिनं वै नो ऽन्ये लोक-
मन्वारोक्ष्यन्तीति^९ तै छन्दा^{१०}स्यपश्य^{११}स्तानि अन्त्यषजनस्वर्गस्य लो-
कस्याननुकशात्थै^{१२} यच्छन्दा^{१३}सि व्यतिषजति^{१४} लोकं वा एतच्छन्दा^{१५}-
सि यजमानो भ्रातृष्यस्य मोहयति स्वर्गस्य लोकस्याननुकशात्थै^{१६}
देवेषु वा अन्यानि छन्दा^{१७}स्यासन्नसुरेष्वन्यानि कनीया^{१८}सि देवेष्वान-
सन्न्याया^{१९}स्यसुरेषु^{२०} तै देवाः कनीयोभिच्छन्दोभिर्ज्याया^{२१}सि छन्दा^{२२}-
स्यसुराणामवृञ्जत^{२३} यत्कनीयोभिच्छन्दोभिर्ज्याया^{२४}सि छन्दा^{२५}सि वि-
श^{२६}सति लोकं वा एतच्छन्दा^{२७}सि यजमानो भ्रातृष्यस्य वृङ्क्ते^{२८}लो-
कमेनमच्छन्दस्कमकरनुष्टुभं^{२९} सर्वाणि छन्दा^{३०}स्यभिसंश^{३१}सति^{३२} वाग्वा
अनुष्टुबानुष्टुभः पुरुषस्तस्मात्पुरुषः सर्वा वाचो वदति^{३३} पशवो वै छ-
न्दा^{३४}सि वागनुष्टुबानुष्टुभः पुरुषो^{३५} यत्सर्वाणि छन्दा^{३६}सि स^{३७}शस्यानु-
ष्टुभमुत्तमां^{३८} श^{३९}सति तस्मात्पुरुष उपरिष्टादवाचः पशून्सि^{४०} सर्वाणि
छन्दा^{४१}सि स^{४२}श^{४३}सति^{४४} प्रजापतिवै^{४५} छन्दा^{४६}सि^{४७} प्रजापतिमेवाप्नोति^{४८} 15
षंडक्षराणि स्तोत्रादतिरिच्यन्ते^{४९} षड्वा ऋतव^{५०} ऋतुष्वेव प्रतितिष्ठति^{५१} त-
तश्चत्वारि शस्त्रं पुनरुपावर्तन्ते^{५२} चतुष्पदस्तेन पशून्वरुन्धे^{५३} ऽथ द्वे ए-

1) So M; die andern Mss. •दृयताः 2) M संदृश्य 3) Ben •वसति; in H u. Bb
सैत्तपचयति 4) So corrigirt; die Mss. schwanken; M •ज्ञानुकशात्थै; Ben u. H
ज्ञानुशात्थै; desgl. B, ohne Accent; Bb •ज्ञानुशात्थै 5) Die Mss. schwanken; M
•ज्ञानुकशात्थै; H •ज्ञानुशात्थै; desgl. B, ohne Accent; Ben •ज्ञानुशात्थै; Bb
•ज्ञानुशात्थै 6) H संश 7) So M, H, Bb; die andern Mss. •वसति

वार्तारिच्येते' वै विराजमति सत्यं चानृतं च' विराजमेवाप्नो-
ति ॥ ५ ॥

Vgl. TS 6, 6, 11, 5 u. 6 (shodaçigrahah).

प्रजापतिर्वै देवेभ्यो यज्ञान्बृकल्पयांसो ऽमन्यतांत्मानमन्तारगामि-
ति'तेषां वा इन्द्रियाणि वीर्याणि पुनः संभवहसं षोडश्युभवदंष्ट
5 वै तर्होन्द्रो' देवानामासीदवमंतमः' शिथिरतमस्तंस्त्रै वा एतं षोड-
शिनं' प्रायश्चित्तेनेन्द्रो ऽभवसंतो देवां अभवन्परासुरास्तंश्च एव' त्वह्ना-
नेतं षोडशिनं' गृह्णीते' भवत्यात्मना' परास्य भानृत्यो भवति'प्रजा-
पतिर्वै देवेभ्यस्तनूर्बृकल्पयसांसा' या हरिवत्यासीत्तामात्मन्निशि'षत्'
प्रेणा' यंहरिवती पुरोऽयहस्य भवति'वैवास्य हरिवती प्रिया तनु-
10 स्तामाप्नोति' न षोडशी नाम यज्ञो ऽस्तीत्याहुर्दंष्ट कस्मान्षोडशीति'
यस्तोत्रेण च शस्त्रेण च संपद्यते तस्मान्षोडशी'यज्ञेन वै देवाः स्वर्गं
लोकमायन्सं' एषां न प्राभवत्सिन्वा एतं षोडशिनं' प्रत्ययचू'स्ते-
नामुं लोकं व्याप्नुव'स्तंमुष वाव लोकस्य व्याप्तिं षोडशी गृह्णीते'
ऽमुष लोकस्य संमद्या'अपिष्टोने राजन्यस्य गृह्णीयादंशान्त एन'
15 वज्रो भूत्या इन्द्रे' ऽतिरात्रे ब्राह्मणस्य' वज्रो वै षोडशीश्वरो ऽशान्तो
यजमान' हिंसितो' रात्रिरेव वज्र' शमयति'प्रातःसवने गृह्णीते-
जो वै प्रातःसवनं'तेजस' एव वज्रं निर्मिमीते'माध्यंदिने संवने
गृह्णा'ञ्जो वै माध्यंदिन' संवनमोजस एव वज्रं निर्मिमीते'तृ-

1) M ०च्यते 2) So M; in Ben तर्होन्द्रो; Bb तर्होन्द्रो; H तर्होन्द्रो; B ते होन्द्रो
3) Ben u. M ०मंतमः 4) Ben ०शीचं 5) Ben ०शीचं 6) Die Mss. schwanken;
H u. Bb ०मात्मन्निशिषत्, desgl. B, ohne Accent; M ०मात्मन्निशिषत्; Ben ०मात्मन्नि-
शिषत् (eig. ०चति geschrieben, dann corrigirt). 7) So Ben u. M; in H u. Bb तर्-
मेवाप्नोति; desgl. B, ohne Accent. 8) M ०दत्तं 9) Ben ०शीचं 10) Bb तं

तीयसवने गृह्यः पशवो वै तृतीयसवनं पशुभ्य एव वज्रं निर्मिमीते
यज्जातःसवने गृह्णीयाद्ब्रजा उत्तरे संवने अभ्यतिरिच्यते यन्माध्यं-
दिने संवने मध्यतो वज्रो निहन्यात्तृतीयसवने गृह्यस्तत्सर्वेषु संवनेषु
गृह्णाति न पूर्वं संवने आर्तिं नीतः पञ्चदशः काश्यां वज्रो वै
पञ्चदशो वज्रमेवास्मा आधात्तेन विजितिं भूतिं गच्छति षोडशी का- 5
श्यां यजमानो वै पञ्चदशो वज्रः षोडशी वज्रमेवास्मा आधात्ते
एनं भूत्वे श्रेण इन्हे सप्तदशः कार्युः प्रजापतिवै सप्तदशः प्राजापत्यः
षोडशी स्वं एवैन योनी दधात्येकविंशः काश्यां एकविंशति-
धात्री वा अनुष्टुंबानुष्टुभः षोडशयेतद्वा अस्यायतनतमं तस्मादेकविंशः
कार्यो मध्यमे ऽहस्त्रिराचस्य गृह्यो मध्यमे वा अहस्त्रिराचस्य शि- 10
षिरमंहो द्रुद्विभे ऽशिषिरत्वाय चतुर्थे ऽहश्चतुराचस्य गृह्यश्चतुर्थे वा
अहश्चतुराचस्य शिषिरमंहो द्रुद्विभे ऽशिषिरत्वाय चतुर्थे चतुर्थे ऽहर्ही-
नस्य गृह्यश्चतुर्थे चतुर्थे वा अहर्हीनस्य शिषिरमंहो द्रुद्विभे ऽशि-
षिरत्वाय न द्विराचं ऽवकल्पते वै वा एते इन्दसी गायत्रं च वैष्टुभं
चाइन्दस्मनायतनं गृह्णीते ऽनायतनो यजमानो भवत्युत्तरे ऽहन्वि- 15
राचस्य गृह्यो राषिमेवायतनमभ्यतिरिच्यते ॥ ६ ॥

Vgl. 1, 2, 34. — TS 6, 6, 11, 1 flg. (shoḍaṣṭīgrahah).

अथैषो ऽदाभ्यो देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्त ते देवा एतमपश्य-
स्तंमगृह्णात तानंसुरा नादभुवस्तं ददाभ्यस्यादाभ्यत्वं नैनं भ्रातृभ्यो द-
धोति य एतं गृह्णीते भ्रान्ति वा एतस्तोमं यदभिषुखन्त्येषां वै सो-

1) Ben *श्रुति (das Vorhandensein des e fraglich). 2) So M; die andern Mss.
विष्टुत्वात् 3) Ben नीतः 4) Bb दधात्ये 5) Ben u. M चतुरा 6) Ben *द्विषत्
7) So Ben u. M; die andern Mss. *कल्पते 8) So Ben; die andern Mss. राषीना

मस्यातिमोक्षिणी तनूर्धनेतान० पून्रवृहन्त्येव० वा एतं लोकं० य-
 जमानो ऽन्वतिमुच्यते० वि वा एतद्यज्ञश्छिद्यते यत्सवनानि संतिष्ठन्ते०
 यदेतान० पून्रपुनरप्यस्यति० यज्ञस्य संतत्या अविच्छेदाय० वृष्ट्यै वा एष
 गृह्यते० मरुत्नामानि हि० वर्षति० पर्जन्यो येषैष गृह्यते० ऽमिः प्रातः
 5 संवनात्पात्वसानिति० संवनानि वा एतेन देवा असुराणामवृज्जतं
 संवनान्येवैतेन यजमानो भ्रातृष्यस्य वृद्धेः० ऽप्रये त्वा प्रवृहामि गाय-
 चैण छन्दसेति० छन्दा०सि च वा एतेन देवताश्च० देवा असुराणामवृ-
 ज्जतं छन्दा०सि चैवैतेन देवताश्च यजमानो भ्रातृष्यस्य वृद्धेः० चतुरा-
 धूनोति० दिशो वा एतेन देवा असुराणामवृज्जतं दिश एवैतेन यज-
 10 मानो भ्रातृष्यस्य वृद्धेः० जीवयहो वा एष सोमस्याहुतस्य० ह्यनभिषुतस्य
 गृह्यते० यजुषा च वा आहुत्या च यज्ञः संततो० यद्यजुर्वदन्नाहुतिं जुहोति
 यजुषा चैवाहुत्या च यज्ञः० संतनोति० देवा वै सोममगृह्णत० सं प्रजा-
 पतिरवेद्यो वा इह प्रथमः सोमं यहीष्यते स इदं भविष्यतीति० सं
 एतमगृह्णीत सूो ऽभवद्यो भूतिकामः स्यात्स एतं गृह्णीते० भवति०
 15 यदि शक्नोति यहीतुमुभौ भवतो० यदि न शक्नोति यहीतुमुभौ न भ-
 वतः० पराचीनेन प्राणता यहीत३ष्यः० पराइ हिं सं प्राणैः श्रियो ऽन्त-
 मंगच्छदंपानता यहीतष्यो० ऽपान० हिं सं तमगृह्णीत० प्राण्यापाण्याष्य-
 वानता० यहीतष्यो० ऽष्यवान० हिं सं तमगृह्णीत० यद्यवानेत्प्राणा-
 न्विच्छिन्द्याद्यदि ष्यवानेत्त्रिरण्येनापिदध्यादंमृत० वै हिरण्यमंमृतेनेव
 20 प्राणान्संदधाति० सकृदभिषुणोति० सकृद्गृह्णान्येको वै प्रजापतिः० प्र-
 जापतिमेवाप्नोति० चतुःशक्तिना यहीत३ष्यश्चतुःशक्तिना वा एतं

1) So Ben u. M; die andern Mss. एतन्नोचं० 2) In H u. Bb वर्षति ohne Accent.
 3) देवताश्च fehlt in Ben. 4) Ben अधूनोति 5) M अतस्य 6) So Ben; in M, H u. Bb
 अतस्यो पाण० 7) M प्राण्यापाण्या० 8) H u. Bb अतस्यो अवाण० 9) M प्राणात्सं

प्रजापतिर्गृह्णीत'सं सर्वासु दिष्ट्वाधोत्सं सर्वासु दिष्ट्वाधोति' य
 एवं विद्वानेते चतुःसक्तिना गृह्णीते' ऽपो वै सोमस्य रसः प्र-
 विष्टः सोममपा' रसो यथा वा इदं गावौ संजग्माने अन्यान्या'
 हतं एवं वा एतौ संजग्माना अज्ञयो ऽन्यस्येन्द्रियं वीर्यं विनिहे-
 तस्तयोर्वा एष रसो यदधि यदभा जुहोति स्वेनैवैनौ रसेन शम- 5
 यति ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 8, 36. — TS 6, 6, 9 (adābhyah) u. 10 (amṣugrahaḥ).

कृष्णाशीर्षाभेयो' मेषी सारस्वती' बभ्रुः सौम्यः' श्यामः पौष्णः' शि-
 तिपृष्टो बार्हस्पत्यः' पिशङ्गो वैश्वदेवो' वृष्णिरेन्द्रः' कल्माषो मारुतः'
 संहित एन्द्राज्ञो' ऽधोरामः साविचः' पेतो वारुणः' प्रजापतिः प्र-
 जाः सृष्ट्वा रिरिचानो ऽमन्यत'स एतामेकादशिनीमपश्यत्तयात्मानमा- 10
 प्रीणीत' यज्ञो वै प्रजापतिस्तद्य एवं विद्वानेतामेकादशिनी' विब-
 धीते यदेवास्यात्मन ऊनं तदाप्रीणीते' प्रजापतिः प्रजाः सृष्ट्वा रिरि-
 चानो ऽमन्यत'स एतानीन्द्रियाणि वीर्याण्यपश्यत्तानि इन्द्रमात्मा-
 नमभिसंमबधीतात्माभेयो' वाक्सरस्वती'न्द्रियं' सोमो वाचं चैवै-
 न्द्रियं चात्मानमभिसंमबधीत' पुष्टिः पौष्णो' ब्रह्म बृहस्पतिः' पुष्टिं
 चैव ब्रह्म चात्मानमभिसंमबधीत' बलं विश्वे देवा' वीर्यमिन्द्रो' 15
 बलं चैव वीर्यं चात्मानमभिसंमबधीती'जी मरुतः' सह इन्द्रापी' औ-
 जशैव सहसात्मानमभिसंमबधीत' प्रसवाय साविचो' निर्वरुणत्वाय
 वारुण' श्रापेयाय सर्वा उपबध्यन्ते' ऽपिथै सर्वा देवताः' सर्वाभ्य
 एवं देवताभ्या उपबध्यन्ते' मिथुनत्वायेव सारस्वत्यं यं सौम्यः' सो-

1) So corrigirt; die Mes. schwanken; Ben दिष्ट्वाधोति; M दिष्ट्वाधोति;
 H u. Bb दिष्ट्वाधोति; desgl. B, ohne Accent. 2) Ben चतुः; H u. Bb चतुः

मो वै रेतोधा रेतो ऽस्मिन्धातव्यं यत्पीणः प्रजननं वै पूषा प्रज-
 ५ ननाय ब्रह्म बृहस्पतिर्वैश्वदेवीरिमाः प्रजा ब्रह्म वा एतत्पुरस्तादासां
 प्रजानामत्यौहीदथो ब्रह्मण एवेमाः प्रजा अनुकाः करोति क्षचमिन्द्रो
 विश्वमरुतो विश्व वा एतत्क्षत्राय नियुनक्त्यथो विश्वमेव क्षत्राया-
 ५ नुकां करोत्योज इन्द्रापी ओजसा वा एतद्विशं क्षत्राय परिगृह्णात्या-
 लब्ध आमेयं आलब्ध ऐन्द्रो ऽथैष ऐन्द्राय आलभ्यते ब्रह्म चैव क्षत्रं
 च सयुजा अकर्मदमिषेन्द्रश्च भूयिष्ठभाजौ देवतानां तस्माद्ब्राह्मणश्च
 राजा च भूयिष्ठभाजौ मनुष्याणां प्रसवाय सावित्रो निर्वहणत्वाय
 वारुणः समुद्रो वै वरुणो दक्षिणा समुद्रो यद्धारुणो दक्षिणार्ध आ-
 १० लभ्यते यजमानस्य निर्वहणत्वायैतद्वा एषाभ्यनूक्ता ॥

सुदेवो असि वरुण यस्य ते सप्त सिन्धवः ।

अनुक्षरन्ति काकुदं सूर्म्यं सुषिरामिव ॥

इति ॥ ८ ॥

Vgl. TS 6, 6, 5 (paçvekâdaçini).

ये देवानां बलपतयस्तेभ्यो दक्षिणार्ध आलभ्यन्ते तस्मात्प्रजा
 १५ दक्षिणाभिजयन्तीर्यन्ति यदामेयः सौम्यो वा ह्यस्पत्यस्ते सार्धमालभ्य-
 न्ता ओज एवैतत्संधीयते यदामेयश्च बाह्यस्पत्यश्च सौम्यमभितस्तेजसा
 च वावासा एतद्ब्रह्मवर्चसेन चोभयत इन्द्रियं परिगृह्णात्यैकादश वा
 एतेषां पशूनां देवता मेधी सारस्वती देवतानां द्वादशी यदेषातिरि-
 २० ष्यति तस्मात्स्त्रियः पुंसो ऽतिरिष्यन्ते ऽथ द्वे एकस्य रश्ने द्वे एकस्य
 तस्मात्स्त्रियं जातां परास्यन्ति न पुमांसमेष स्त्रिय एवातिरिष्यन्ते य-

१) Bb विष्णु २) H u. Bb ३) So M, H u. Bb, in Ben परास्यन्ति

वा अमुमिन्द्रो वृचाय वज्रं प्राहरत्स चेधाभवद्यदयं तेजा आसीत्स
 स्फ्योः ऽभवद्यन्मध्यं सं रथो यज्जघनं सं यूषः स्फ्येन परिलिखति
 रथाक्षेण विमिमोति यूषो भवति वज्र एवैष संभियत एतावती वा
 इयं पृथिवी यावती वैदिर्वज्र एकादशिनीं तिरश्चीं मिनोति वज्रेण
 वा एतदिमां जयति दक्षिणत उच्चता मेतष्या देवयजनस्य रूपमंधो 5
 वज्रं वा एतद्यजमानो भातृष्यायोऽश्रयति चयो मध्यतः समा मे-
 तष्याः समत्वाय समं हि पशवो ऽनूपतिष्ठन्ते पशुभिरैवैतं स-
 म्यञ्चं दधाति यं कामयेत पितृलोकं ऋभुयादिति तस्योपरसंमितां
 मिनुयात्पितृलोकं एवं ऋभोत्थं यं कामयेत मनुष्यलोकं ऋभुया-
 दिति तस्य मध्यसंमितां मिनुयान्मनुष्यलोकं एवं ऋभोत्थं यं का- 10
 मयेत देवलोकं ऋभुयादिति तस्य चषालसंमितां मिनुयाद्देवलोकं
 एवं ऋभोति तासां वा एषां समञ्चतमा यां चषालसंमितां तस्मा-
 च्चषालसंमिता मेतष्या समृद्धत्वाय यस्य पश्चादुपस्थः पुरस्ताच्चिरेतं
 तं मिनुयाद्यं कामयेत भातृष्याय लोकं कुर्याद्यजमानं निर्वाधेतेति
 भातृष्यायैव लोकं करोति यजमानं निर्वाधेते ऽथ यस्य पुरस्तादु- 15
 पस्थः पश्चाच्चिरेतं तं मिनुयाद्यं कामयेत यजमानाय लोकं कुर्या-
 द्भातृष्यं निर्वाधेतेति यजमानायैव लोकं करोति भातृष्यं निर्वाधेते
 सर्वे ऽपिष्टाः काश्यां यां अपिष्टां अश्रयस्तां अपिष्टाः काश्यांस्तेन
 सर्वे ऽपिष्टां अथ यदपिष्टादधि रशनां विह्रियन्ते तेन सर्वे ऽपिष्टां
 नाना वा एतेषां पशवो नाना देवता अथ य एषं डादशो यजमान 20

1) Dies Wort in den Mas. ohne Accent. 2) M (n. Bl.) यं कामं कामयेत 3) So corrigirt; Ben विह्रियन्ते; desgl. M, ohne Accent; in H u. Bb विह्रियन्ते; B विह्रियन्ते

एवैतस्य पशुंर्यदस्यै पशुं न निर्दिशेत्प्रमायुको यजमानः स्यात्
 द्विष्यात् ब्रूयात् ॥ असी ते पशुः ॥ इति तमेवास्मै पशुं निर्दिशति
 प्रमायुको भवति यद्यभिचरेत् ॥ इदमहममुमामुषायणममुषाः पुब-
 मिन्द्रवज्रेणाभिनिदधामि ॥ इत्यभिनिदध्यादिन्द्रवज्रेणैवैनमभिनिद-
 5 धाति प्रमायुको भवत्यथो द्वादशस्यैवैष मासो ऽवरुद्धी ॥ ९ ॥

Vgl. TS 6, 6, 4 (yûpâikâdaçini).

॥ इति खिलकारणे सप्तमः प्रपाठकः ॥

मनोवै पाषाण्यासस्तेषा समाहन्यमानाना यावन्तो ऽसुरा
 उपाश्रुत्वास्तावन्तस्तदहर्नाभवन्थ वा एतौ तर्हसुराणां ब्राह्मणा
 आस्तां तृष्टावरुचीं तां अमुवथिक्वित्तं ना इति तां अब्रूतां
 मनो यज्जा वै अद्वादेवो ऽसीमानि नी पाषाणि देहीति तानि वा
 10 आभ्यामददास्तान्ययिना समक्षापयतां तान्ज्वालानृषभः समलेद
 त सा मेनिरेवपद्यत तस्य रुवतो यावन्तो ऽसुरा उपाश्रुत्वा-
 वन्तस्तदहर्नाभवस्तां अब्रूतां¹⁰ मनो यज्जा वै अद्वादेवो ऽस्येनेन त

1) M (n. Bl.) पशुं 2) Die Mss. schwanken; Ben श्रेतस्य; M श्रेत । प्र; H u. Bb
 श्रेत प्र; desgl. B, ohne Accent. 3) So Ben u. M; die andern Mss. इधाति
 4) Das इति fehlt in den Mss. 5) So Ben u. Bb; in H ohne Accent; M n. Bl. ohne
 Accent. 6) So Ben; desgl. M, ohne Accent (n. Bl.); die andern Mss. विष्टावरुची;
 cf. विष्टावरुची (sic) चतुरप्रह्वी K&th. in Ind. St. 3, 461 fig.; Kap. S. 46, 4 लडाव-
 रुची 7) M n. Bl. वीक्वित्तत्ता 8) Die Mss. schreiben तां ज्वा 9) Ben मेनीरे
 10) H अब्रूतां

ऋषभेण याजयावेति¹ तेन वा एनमयाजयतां² तस्य श्रोणिमनवत्ता³
 सुपर्ण उदमघ्रास्तां मनाद्यां उपस्थमापद्यत⁴ तां सा मेनिरन्वपद्यत⁵
 तस्या वदन्त्या यावन्तो ऽसुरा उपाश्रुत्व⁶ स्तावन्तस्तदहर्नाभव⁷ स्तां
 अब्रूतां मनो यज्वा वै अद्वादेवो ऽस्यनया त्वा पत्न्या याजयावेति⁸
 तां प्रोक्ष्य⁹ पर्यभिं कृत्वेध्मावा¹⁰ हीरछिता¹¹ स इन्द्रो ऽवेदिमे वै तै असु- 5
 रमाये मनुं पत्न्या शूर्धयता इति तमिन्द्रो¹² ब्राह्मणो ब्रुवाण उपैत्सो
 ऽब्रवीन्मनो यज्वा वै अद्वादेवो ऽसि¹³ याजयानि त्वा¹⁴ कतमस्त्वमसि
 ब्राह्मणः ॥

किं ब्राह्मणस्य पितरं किमु पृच्छसि मातरम् ।

श्रुतं चेदस्मिन्वेद्यं¹⁵ स पिता स पितामहः ॥

केनेत्याभ्यां ब्राह्मणाभ्यामितीशे ऽहं ब्राह्मणयोर्¹⁶ तीशिष हीन्यब्रवी-
 दतिथिपतिर्वावातिथीनामीष्टा इति¹⁷ स द्वितीया¹⁸ वैदिमुङ्गनुमुपा-
 पद्यत तां इध्मावा¹⁹ हीरिभ्रता ऐतां²⁰ ता अब्रूतां किमिदं करोषीतीमं
 मनु²¹ याजयिष्यामीति²² केनेति²³ युवाभ्यामिति²⁴ तां अविज्ञामिन्द्रो²⁵
 वावेति²⁶ तौ न्यस्येध्मावा²⁷ हीः ऋत्वायेतां²⁸ तौ यदधावतां परस्तादेवेन्द्रः²⁹
 प्रत्यैत् ॥ तौ वृशश्चैवाषष्ठाभवतां³⁰ तदृशस्य³¹ चैवाषस्य³² च जन्म³³

1) Bb चावचवेति 2) Ben श्रीषी; M (u. Bl.) ऋवता 3) H u. Bb माणांवा
 4) Ben मेभीरं 5) M ऋवंसा 6) M (n. Bl.) चावचवेति 7) Ben प्रोच 8) So
 Ben u. M; die andern Mes. तामिन्द्रो 9) H u. Bb वैषः 10) So corrigirt; Ben
 एतां; M ऐतां; H ऐती; desgl. B, ohne Accent; Bb ऐती 11) H चविता 12) Bb
 पद्यति 13) So M; Ben प्रसि; H u. Bb पसि; desgl. B, ohne Accent. 14) So M;
 so auch Ben; dann aber über dem ष ein क als Correctur gesetzt. Kap. S. 46, 4
 रिषस्य चवाषस्य; auch Kāth. 30, 1 चवाषस्य; cf. चवाष im Pet. W.; H u. Bb चैवाषस्य;
 desgl. B, ohne Accent. 15) Bb वृशस्य 16) So Ben चैवाषस्य, aber über dem ष
 später als Correctur ein क gesetzt. In M eigentlich auch चैवाष geschrieben; dann
 aber das ष del. u. क geschrieben; H u. Bb चैवाषस्य; desgl. B, ohne Accent.

सं मनुरिन्द्रमब्रवीत्सं मे यज्ञं स्थापय मां मे यज्ञो विकृष्टो ऽभूदिति' सूो ऽब्रवीद्यत्काम एतामालम्बाः सं ते कामः समृध्यतामर्थोत्सृजेति' तां वा उदसृजसंहृष्टा एव' पाल्नीवतस्वाष्ट्रः स्यात्स्वाष्ट्रा हि पशवो' ऽवाचीनं नाभ्याः कार्यो' ऽवाचीनं हि नाभ्याः स्त्रिया वी-
 १० यृवद्यवन्ननाति' वा एकादशिनी यज्ञं' यत्पाल्नीवतः' प्रत्युत्तथ्ये ॥१॥

Vgl. TS 6, 6, 6 (pātnivatapaṣuḥ); Kap. 8. 46, 4.

अमुष्मिन्वै लोके यजमानो बुभूषत्यमुष्य खलु वा आदित्यस्यासौ लोको' यत्सौरीभ्यां जुहोत्यमुष्मिन्वा एतल्लोके' यजमानो भवति' द्याभ्यां जुहोति' द्विपाद्यजमानः' प्रतिष्ठित्यै' हिरण्यमवधाय जुहोति' हिरण्यज्योतिषमेवैनं स्वर्गं लोकं गमयति' बभूवैन जुहोति' दक्षिणा-
 10 नां वा एष्टो ऽन्वारम्भो' द्यां गच्छ स्वर्गं त्वं जुहोति' स्वर्गस्य लोकस्य संसृष्ट्यै' रूपं वो रूपेणाऽभ्येमीति' रूपं हिरण्यं' रूपं पशवस्तुषो वो विश्ववेदा विभजत्वित्येष वै तुषो' विश्ववेदा यदभिरैष वै तं वेद यो दक्षिणीयो' यो ऽदक्षिणीय' एतन्ने अमे राध एति सोमच्युतमित्य-
 15 मित्येष वा एतहीयते' तत्सोमव्यावयति' तन्मित्रस्य पथा नयेत्येष वै मित्रस्य पन्था यद्यज्ञं' आपेभ्यामीध्रे जुहोत्यामेयं' ह्यामीध्रं' वारुण्यां द्वितीयया' यद्यन्नो वा रथो वा दीयते वारुणं' हि तर्हंतस्य पथा प्रे-
 तैत्येष वा ऋतस्य पन्था यद्यज्ञचन्द्रदक्षिणा इति' चन्द्रं' हि दीयते' ब्राह्मणमद्य ऋध्यासं पितृमनं पितृमत्यमित्येष वै ब्राह्मणः पितृमा-
 न्यैतृमत्यो य आर्षेयः शुश्रुवान्सुधातुदक्षिणमिति' सुधात्वेवास्य यज्ञं

1) M बोर्षावह 2) So corrigirt; die Mss. एतं बोर्षे 3) Ben तुष्टो वो 4) So M; in Ben जो दक्षिणीय; H u. Bb जो दक्षिणीय 5) So Ben; die andern Mss. भीध्रे 6) M शुश्रुवान्; Bb शुश्रुवान्

दधाति 'वि स्वः पश्य' इत्यन्तरिक्षमित्येदं' एवं प्राप्य वदति 'यतस्व
 सदइत्यैरित्यरातीयन्ति वा एत एतस्यै ददत' ईश्वरा ब्राह्मणाः सो-
 मपाञ्चक्षुषापहन्तोस्त्वानिव' शमयत्यस्मद्राता मधुमतीर्देवचा गच्छत'
 प्रदातारमाविशतेति' तथा हैनममुचागच्छन्ति 'बहुमर्या' यज्ञकुणपी'-
 ति ह स्माह यज्ञवचा' राजस्तन्वायनः' प्रं वा इतो मनुश्चा दक्षिणा- 5
 च्यावयन्ति'नामुच गच्छन्तीति' यदाहीनवहायास्मान्देवयानेन पथा
 सुकृतां लोके सीदत' तन्नः स'स्कृतमिति' तथा हैनमिह चामुच चा-
 गच्छन्ति ॥ २ ॥

Vgl. 1, 3, 37. — TS 6, 6, 1 (dākshināni); Kap. S. 44, 4.

घ्नन्ति' वा एतत्सोम' यदभिषुखन्ति' यज्ञ' वा एतद् घ्नन्ति' यह-
 क्षिणा दीयन्ते यज्ञ' वा एतदक्षयन्ति' तदक्षिणानां दक्षिणात्' य- 10
 त्तदक्षयन्ति' स्वर्गो वै लोको माध्यंदिन' संवन' यन्माध्यंदिने संवने
 दक्षिणा दीयन्ते' स्वर्गस्य लोकस्याक्रान्ति' बहु देय' सैतु' वा एत-
 त्कुरुते' स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै' हिरण्य' हस्ते भवत्यथ नयति' सत्य'
 वै हिरण्य' सत्यैर्नैवैना नयत्येण गार्हपत्य' जघनेन सदस्तां उदीची-
 ल्मृजन्त्यन्तरा चात्वालं चापीध्रं चै'तेन वा अङ्गिरसः स्वर्गं लोक- 15
 माय'स्तमेवैनाः पन्थामपिनयति' द्वाभ्यां गार्हपत्ये जुहोतीमीं तैना-
 क्रमत' आप्येय्यापीध्रे' ऽन्तरिक्षं तैनाथ यहक्षिणा दीयन्ते' स्वर्गं तेन
 लोकमपीध्रे ऽप्ये ददाति' यज्ञमुख' वा अपीध्रं यज्ञमुखमेव नापाराडंथो
 अथिर्वै सर्वा देवता' देवता एवास्य तयाभीष्टाः प्रीता भवन्ति' ब्रह्मणे

1) So corrigirt (cf. 1, 3, 37); in Ben स्वः पश्य; M स्वः पश्य; H u. Bb चः पश्य;
 desgl. B, ohne Accent. 2) Ben पश्य 3) M एते स्वानिव 4) Die Mss. बहुमर्या;
 Bb बहुर्चा 5) Bb यज्ञवचा 6) NB. fast dieses ganze & Capital ist in Bb ohne
 Accente. 7) Von hier bis zum folgenden लोके च in H u. Bb doppelt. 8) Bb
 क्रमत 9) Ben दीयति

ददाति प्राजापत्यो वै ब्रह्मा प्राजापतिमेव तथा प्रीणात्यृत्विग्भ्यो
 ददाति होचा एव तथा प्रीणाति या सदस्येभ्यो ददाति सोमपीथं
 तथा निष्क्रीणीते यामार्षेयाय शुश्रुवुषे ददाति इन्द्रासि तथा प्री-
 णाति न हि तस्मादर्हेन्ति सोमपीथं निष्क्रीय यामार्षेयाय शुश्रु-
 5 वुषे ददाति देवलोके तथा ऋधोति यामनार्षेयाय शुश्रुवुषे मनु-
 ष्यलोके तथा यामप्रसृताय ददाति वनस्पतयस्तया प्रथन्ते या याच-
 मानाय ददाति भानृष्यं तथा जिन्वति यां भीषां ष्वं तथा ब्रह्मा-
 त्ति यां प्रतिनुदते सा व्याघ्री दक्षिणा यज्ञां पुनः प्रतिगृह्णीयाद्या-
 ष्मनं भूतां प्रविनीयादन्वयां सह प्रतिगृह्णां तथा हेनं न प्रविना-
 10 ति यदजं ददात्यामेयो वा अजोऽपरेव तेन प्रियं धामोपैति यदविं
 ददात्यञ्च्यन्तेनापजयति यज्ञां ददाति वैश्वदेवी गौर्विश्वेषां
 देवानां तथा प्रियं धामोपैति यज्ञांसो ददाति सर्वदेवञ्च वै वा-
 सो देवता एवास्य तेनाभीष्टाः प्रीता भवन्ति यत्कृताञ्च ददाति
 मासं तेन निष्क्रीणीते यदनो वा रथ वा शरीरं तेन यच्चिरण्यं द-
 15 दात्यायुस्तेन वर्षीयः कुरुते यदश्वं ददाति प्राजापत्यो वा अश्वः प्रा-
 जापतेरेव तेन प्रियं धामोपैत्यथो अमुषादित्यस्य लोकं जयत्य-
 न्ततः प्रतिहर्षे देय रौद्रो वै प्रतिहर्ता यन्मध्यतः प्रतिहर्षे दद्यान्म-

1) So M, nur ohne Accent (n. Bl.); Ben शुश्रुवुषे; die andern Mss. शुश्रुवुषे 2) Bb
 •र्हेन्ति 3) Ben शुश्रुवुषे; Bb शुश्रुवुषे 4) So betont H; in Ben यामार्षेयाय 5) Ben
 •शुश्रुवाय 6) H जिन्वति 7) H u. Bb भिषा 8) Bb ष्वं 9) In Ben eig. ब्रह्माति
 geschrieben, dann ब्रह्माति 10) So Ben; in H u. Bb व्याघ्रीष्यं; desgl. M (u. Bl.)
 u. B, ohne Accent. 11) So Ben u. M; in H, Bb u. B •क्षिणीयाद् 12) Bb इतिना-
 ति 13) M u. B प्रियं; Bb भीषं 14) H •मोपैति 15) M यदश्वं; H यदविं 16) Ben
 •यति 17) Ben u. H प्रियं; desgl. B, ohne Accent. 18) Ben •मोपैति 19) Ben
 तथाभीष्टाः; M एवाक्षितेना 20) Ben प्रीथं

घृतो रुद्रमन्ववनयेत्ससादन्तः^१ प्रतिहर्षे दैयं^२ स्वर्भानुर्वा आसुरः
सूर्ये तमसाविध्यत्समचिरन्वपश्यद्यदाचेयाय हिरण्यं ददाति तम एवा-
पहते^३ ऽथो ज्योतिरुपरिष्ठाद्घृथाति^४ स्वर्गस्य लोकस्यानुकशान्यै^५ ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 3, 37. — TS 6, 6, 1 (dākṣiṇāni); Kap. S. 44, 4 u. 5.

विश्वरूपो वा एतञ्चाष्टौ यज्ञस्य व्यृद्धममन्यत^६ यदृक्सामे व्युद्येते सं
एतान्यपश्यद्यज्ञस्य^७ निष्कृत्यै^८ यदेवाच यज्ञस्य व्यृद्धं तस्यैतानि निष्कृ-^५
त्यै हूयन्ते षडृग्याणि^९ भवन्ति षड्वा ऋतव^{१०} ऋतुष्वेव प्रतितिष्ठति^{११} ची-
णि यजूषि^{१२} चीणि वै^{१३} संवनानि^{१४} संवनान्येवाप्नोति^{१५} नवैतानि^{१६} समिष्ट-
यजूषि जुहोति^{१७} नवभिर्बहिष्पवमाने स्तुवते^{१८} तन्नव^{१९} नव प्राणाः^{२०} प्रा-
णानेवात्मन्वत्^{२१} ऊर्ध्वंस्तिष्ठन्जुहोत्यूर्ध्वो^{२२} हि तिष्ठन्वीर्यवसरो^{२३} यं द्विष्या-
त्तस्य तूष्णीं^{२४} तिष्ठन्जुहुयात्प्राणानस्यान्तरेति^{२५} संततं जुहोति^{२६} प्राणानां^{२७}
संतत्या^{२८} अविच्छिन्दन्जुहोति^{२९} प्राणानामविच्छेदाय^{३०} यद्विच्छिन्त्यात्प्राणा-
न्विच्छिन्त्याद्यं^{३१} द्विष्यात्तस्य विच्छिन्त्यात्प्राणानस्य विच्छिनत्ति^{३२} समानेन
विषाहं जुहोति^{३३} समानां ऽहीमे प्राणां^{३४} यज्ञस्य वा एता आणी^{३५} एतौ
वै विश्वामिचो यज्ञस्याणी अपश्यत्सद्यज्ञस्यैवैता आणी^{३६} क्रियेते^{३७} यतो
यज्ञ आदीयते तत्पुनर्निधीया^{३८} इति ह स्माह भरद्वाजो^{३९} यतो वा एतद्यज्ञ^{४०}
आदीयते तत्पुनर्निधीयते^{४१} ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 3, 38. — TS 6, 6, 2 (samishṭayajuh)

1) H u. Bb •वचयेत् 2) So corrigirt; Ben u. B आसुरै; H u. Bb •स्वासुरै; M (n. Bl.) •स्वासुरै 3) Bb एवात् 4) Die Mss. schwanken; Ben षडृग्याणि; in M eigentlich षड् षडृग्याणि geschrieben, in षडृग्याणि corrigirt; H u. Bb षडृग्याणि; B षडृ ग्याणि 5) So Ben u. M; in H, Bb u. B fehlt das वै 6) H न वै ताणि 7) H u. Bb आणी 8) So Ben; die andern Mss. विद्यते 9) H u. Bb विधी

पञ्चसवनो वै यज्ञस्त्रीणि संवनान्यवभृथो^{१)} ऽनूवञ्छ्या^{२)} संवनानां
 पञ्चमी^{३)} पाङ्को यज्ञो^{४)} यावानेव यज्ञस्तमालम्ब^{५)} यज्ञे यज्ञस्यातिरिच्यते
 तद्वरुणो गह्मन्त्यतिरिक्त^{६)} वा एतद्यज्ञस्य यद्वजीपो^{७)} ऽधिषवणमधिष-
 वणे^{८)} तस्मात्सैनावभृथमभ्यवयन्त्यं^{९)} ऽभ्यवयन्त्यापो हि वरुणः^{१०)}
 ५ स्थावरा अभ्यवयन्ति तां हि साक्षाद्वरुणो^{११)} यद्वहन्तीरभ्यवेयुः पशून्नि-
 र्वहेयुरथ यत्स्थावरा अभ्यवयन्ति^{१२)} पशूनामनिर्वाहायापो वै वरुणो
 वातो वरुणो^{१३)} यदुदञ्चो ऽवभृथमभ्यवेयुरभीपतः प्रजा वरुणो गृह्णी-
 यादथ यद्वक्षिणावभृथमभ्यवयन्ति यजमानस्य निर्वरुणत्वायोहं^{१४)} हि
 राजा वरुणश्चकारि^{१५)}ति चात्वालात्प्रयन्तो वदन्येषं^{१६)} वा अपरिपरः
 10 पन्था अरक्षस्यो येनासा आदित्य एत्यमुष वा एतदादित्यस्य पथ
 इति^{१७)} शतं ते राजन्भिषजः सहस्रमित्यपः परादृश्य^{१८)} वदन्यपो वा एत-
 द्भूषन्ति^{१९)} पूताभिराभिः पूताश्चरन्त्येककपाला भवन्ति^{२०)} न वै पुरुषः
 कपालैराय^{२१)} एकैधैवैनमाप्नोत्यथो एका वा इयमंस्यामेव प्रतितिष्ठति^{२२)}
 तृणं प्रास्य जुहोत्यगिमन्त्येव जुहोत्यायतनवत्यन्धो ऽध्वर्युः स्याद्वदना-
 15 यतने जुहुयादपवर्हिषः प्रयाजान्यजति^{२३)} प्रजा वै बर्हिः^{२४)} प्रजा एव
 मृत्योस्तृजत्याज्यभागौ यजति^{२५)} यज्ञताये^{२६)} वरुण^{२७)} यजति^{२८)} निर्वरुणता-
 या^{२९)} अमीवरुणौ^{३०)} यजत्युभयत एवैनं^{३१)} वरुणांनुञ्चति^{३२)} नानुयाजान्य-
 जति^{३३)} न स^{३४)} स्थापयन्त्यतिरिक्तमिव हि तन्मन्यन्ते^{३५)} समुद्रे ते हृदयम-

1) So corrigirt; die Mss. पञ्चसवनो 2) H u. Bb ०भृथो 3) Ben u. M जुवं of.
 4, 8, 6. 4) H u. Bb तैनाचभयमभ्यं 5) H u. Bb वैरयो 6) M प्रपती चत्विषं
 7) So M: desgl. B, ohne Accent; H u. Bb पथ इति; Ben पथेति 8) So M, H u. Bb;
 in Ben परा दृश्य 9) So Ben u. M; in B भवता; in H u. Bb भूषन्ति 10) So M;
 die andern Mss. ०पाको भवति 11) Vgl. Pā. 6, 3, 27; auch TS 6, 6, 3, 8; in Ben
 u. M steht चविषवही 12) In H चवति ohne Accent. 13) So Ben u. M; die
 andern Mss. संवति

३प्सन्तिरिति सह सुचौपमारयति' यदेवाच क्रूरं क्रियते तञ्जमय-
 त्वं वभृष निचुङ्कुषेत्यवभृष' एवास्वेष' ततो यं ऋजीष उतस्रवते तं
 भक्षयन्ति' सोमपीषमिव हि तन्मन्यन्ते' वरुणो वा ऋजीषो' यज्ञ-
 क्षयेष्टरुणमात्मन्यञ्जीत' तदाहुर्भक्षयितव्यमेव' पशवो वा ऋजीषः'
 पशून्नेवात्मन्यङ्गा इति' विचृष्टो वरुणस्य पाशा इति' वरुणपाशमेव 5
 विषति' प्रत्यस्तो वरुणस्य पाशा इति' वरुणपाशमेव प्रत्यस्यति' न-
 मो वरुणस्य पाशायैति' वरुणपाशायैव नमो ऽकरंङ्गिरसो वा उ-
 क्षिष्टतो रक्षा'स्यनूदतिष्ठ' स्तान्वा एतेन बृहस्पतिरन्ववै' तैर्नभ्यो र-
 क्षा'स्यपाहन्त्येतेनान्ववैति' रक्षसामपहन्त्ये' यदूर्ध्वस्तोभं तेन बार्ह-
 स्पत्यमंथ यच्चिस्तोभं' चयो वा इमे लोका' एभ्यो वा एतस्त्रोकेभ्यो' 10
 यज्ञाद्रक्षा'स्यपहन्ति' यदतिष्ठन्दासां सर्वाणि वै छन्दा'स्यतिष्ठन्दाः' सं-
 वैर्वा एतच्छन्दोभिर्यज्ञाद्रक्षा'स्यपहन्ति' यदापेय्या'पिर्वै' सर्वा देवताः'
 सर्वाभिर्वा एतद्देवताभिर्यज्ञाद्रक्षा'स्यपहन्त्ये' ३पो ऽभ्यवयन्त्यापो वै
 रक्षोभीरपो रक्षा'सि न तरन्ति' रक्षसामपहत्या' छनपेक्षमाणा' आ-
 यन्ति' वरुणस्यानन्ववायाय' परोगोष्ठं मार्जयन्ते' परोगोष्ठमेव वरुणं 15
 निर्वदयन्ता' एधो ऽस्येधिषीमहीति' निर्वरुणा एव भूतैर्धितुमुपय-
 न्ति' समिदसि' समेधिषीमहीति' समिद्या एव ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 8, 39. — TS 6, 6, 3 (avabhrthah); Kap. 8. 45, 5.

यः कामयेत' सर्वा मे यज्ञः स्यात्सरसा इति' सं एतास्त्रिस्तो वशा
 आलभेत' यज्ञस्य सर्वत्वायांघो सरसत्वाय' वैश्वदेवी' मध्यत आलभेत'
 रेतो वा एतन्मध्यतो दधाति' मध्यतो हि रेतो ऽनिरुक्तया प्रचरन्त्ये-

1) Bb *चति 2) So corrigirt; die Mss. एतं जोषिभ्यो 3) M चनपेक्षमाणा 4) Ben *चनो

निरुक्तमिव हि रेतो यातयाम वा एतस्य देवताश्च ब्रह्म च यद्दे-
 श्चदेवी च बार्हस्पत्या च वशे भवतो देवतानां च ब्रह्मणश्चायातया-
 मत्वाय दुग्धानि वा एतस्य छन्दासि यातयामानि भवन्ति छन्द-
 स्येव रसं दधाति बार्हस्पत्यामन्तत आलभेत ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्म-
 5 णि वा एतदन्ततो यज्ञस्य यजमानः प्रतितिष्ठति यद्दे यज्ञः संतिष्ठते
 मित्रो ऽस्य स्विष्टु वुवते वरुणो दुरिष्टु यन्मैचावरुण्यूनवञ्चया
 भवति मित्रेण वा एतन्मिचाद्यज्ञस्य स्विष्टु मुञ्चति वरुणेन वरुणा-
 दुरिष्टमुभयत एनं मुक्ता यजमानाय प्रयच्छति यथा वै लाङ्गलेनोर्वीरां
 प्रभिन्दन्त्येवमुक्थामदानि यज्ञं प्रभिन्दन्ति यथा मत्स्यमन्ववास्यत्येव-
 10 मेषा यज्ञस्य यद्दुष्टु यद्दुःशस्तु यद्विलोमं तदेतया कल्पयति वि-
 देवो वा ईजानः संदेवो ऽनीजाना आ ह्यनीजाने देवताः शसन्ते
 यथा वा अनङ्गान्विमुक्तो ऽपक्रामत्येवमीजानाहेवता अपक्रामन्ति
 यदापेय उदवसानो भवत्यग्निर्वै सर्वा देवता देवता एव पुनराल-
 भते ऽष्टाकपालो भवति गायत्रो ऽष्टमिर्गायत्रच्छन्दाः षष्ठकपालः
 15 काश्यपः पाङ्क्तो यज्ञो यावानेव यज्ञस्तमालब्धं यच वा अशतो ऽग्नौ
 पुरुषं प्रमीतमादधति तदेनमभि सत्यं सर्वा एनमन्या देवता जह-
 त्यग्निरेन देवतानां न जहाति ॥ ६ ॥

Vgl. Kap. S. 45, 6.

प्र वा ऋचा ह प्रयच्छति यजुषा गमयति यद्देण स्तोत्राय वा

1) Bb अतिरिक्तमिव 2) M (n. Bl.) एतच्च 3) Bb कुर्यात् 4) M (n. Bl.) च
 संदधाति 5) Ben ब्रह्मणी; H ब्रह्मणि 6) H ओर्वीरे 7) So Ben; desgl. M
 (n. Bl.) ohne Accent; in H u. Bb विचोम; desgl. B, ohne Accent. 8) Bb तद्देवं
 तथा 9) Ben u. M ष्विजाना 10) Ben चा ह्यजिजा; M (n. Bl.) चा ह्यजिजा; in
 H u. Bb याङ्गनीजा; desgl. B, ohne Accent. 11) Ben हवानाह

ऋक्शस्त्राय यजुः संवद्धे वै स्तोत्रं च शस्त्रं च संवद्धे ऋक् च यजुषो-
 षैर्ऋचां क्रियत उच्चैः साञ्जोपांशु यजुषां ते देवा अमन्यन्ते^१ य-
 ज्ञस्य शिथिरमिति तत्पुरोरुचमुपादधुरशिथिरत्वाय देवता वै सर्वा
 आशंसन्ते यहे गृह्यमाणे मद्यं गृह्णाति मद्यं गृह्णातीति यत्पुरो-
 रुदेवतानां व्यावृत्त्यै ॥ जीवा नाम स्थता इमं जीवयत जीविका^२
 नाम स्थता इमं जीवयत संजीवा नाम स्थता इमं संजीवयत ॥
 इति यवानेकविंशतिं दर्भपिञ्जूलानि चावधाय परिव्रूयादथाभिम-
 न्दयेत् ॥ प्राणापानौ त उपाश्वन्तर्यामी पाता^३ व्यानं त उपाश्वस-
 वनः पातु वाचं त ऐन्द्रवायवः पातु दक्षक्रतुं ते मैत्रावरुणः पातु
 श्रौचं त आश्विनः^४ पातु चक्षुषी ते शुक्रामन्त्रिणौ पातामात्मानं त^५
 आयायणः पातङ्गानि त उक्थ्यः पातायुस्ते ध्रुवः पातु स्तनौ त
 ऋतुपात्रं पाता मूर्धानं ते द्रोणकलशः पातु कुक्षी ते कलशौ पातां
 पुष्टपते चक्षुषे चक्षुः स्मने स्मान वाचं वाचं प्राणाय प्राणं पुनर्दे-
 सस्यै स्वाहा ॥ इति जुहुयादेतच्च स् वा आह वासिष्ठः सात्यह्वयः
 पात्रेषु वा अहं तन्नाह्वयं वेद यथा पुरुषः सकृदाहतिमाह्वयते^६
 सकृदह्वेव कुर्याच्च ततः^७ पुरो यत्पुनः कुर्यात्प्रमीयेत् यद्यभिचेदेतदेव
 यजुरुदित्वाथाभिमन्दयेत् ॥ पुनरितरथा ॥ ७ ॥

1) So Ben; in M संवद्ध (n. Bl.); Bb संवद्धी; B संवद्धे; H संवद्धे 2) Die Mas
 schwanken; Ben संवद्धो; M (n. Bl.) संवद्ध; in Bb u. H संवद्धे; desgl. B, ohne Accent.
 3) Ben जीविका 4) So Ben u. M; die andern Mas. दक्षक्रतुं 5) So Ben u. M;
 n Bb जीविकाश्विनः; H जीचं लाश्विनः; desgl. B, ohne Accent. 6) Von hier bis
 zum folgenden पालङ्गानि in Ben fehlend. 7) Ben आ 8) So Ben u. M; in H
 u. Bb प्राह्वयं 9) So Ben; in M सकृदाहतिमाह्वयते; in H u. Bb सकृदाहतिमाह्वयते;
 desgl. B, ohne Accent. 10) So Ben u. M; die andern Mas. कुर्यात्ततः

पुनरन्यानि पांचाणि प्रयुज्यन्ते नान्यानि यानि पुनः प्रयुज्यन्ते
 तान्यस्यै लोकाय यानि न पुनः प्रयुज्यन्ते तान्यमुष्मै क्षयायै चैत-
 दुक्थ्यपापं पुनः प्रयुज्यते आरख्यान्वा एतत्पशून्प्रत्यारख्यानि वैतेन
 पशून्दाधारं यदेतत्पुनः प्रयुज्यते तस्मादेतान्पश्यतः परीत्य घ्नन्त्यै चैत-
 5 हतुपापं पुनः प्रयुज्यते ऽश्वं वा एतत्प्रत्यंशमेवैतेन दाधारं यदेतत्पुनः
 प्रयुज्यते तस्मादेतस्वाश्वस्वेवाश्वस्ताञ्चफो ऽचैतदादित्यपापं पुनः प्र-
 युज्यते गां वा एतत्प्रति गामेवैतेन दाधारं यद्वूयिहाभिर्घृग्भिर्भू-
 यिष्टः सोमो गृह्यते तस्माद्गौर्हेन्यमानाद्यमाना पशूनां भूयिष्टांचैत-
 ऽशुक्रपापं पुनः प्रयुज्यते पुरुषं वा एतत्प्रति पुरुषमेवैतेन दाधा-
 15 रांसौ वा आदित्यः शुक्रो रश्मयश्चतवो ऽन्तरमृतुपापं शुक्रपापं
 पुनः प्रयुज्यते ऽन्तरे ऽक्षमुष्मादादित्याद्रश्मयो ऽचैतदुपाशुपापं
 पुनः प्रयुज्यते ऽविं वा एतत्प्रत्यंशमेवैतेन दाधारांचैतदन्तर्यामपापं
 पुनः प्रयुज्यते ऽजां वा एतत्प्रत्यंशमेवैतेन दाधारं प्रजापतिर्वा आ-
 यायशो यदेष्ट पुनः प्रयुज्यते तस्मात्प्रजापतिः प्रजां वेदं प्रजापतेर्वा
 20 एतत्पशुं यद्वोश्वकलशो यदेष्ट पुनः प्रयुज्यते तस्मादयं क्षयो ऽस्ति
 सप्त वै पांचाणि पुनः प्रयोगमर्हन्ति तर्पिन् हि बन्धुमन्ति सप्त छ-
 दासि छन्दासि वाग्वावत्येव वाक्तामाप्नोति सप्त छन्दासि सप्त
 होचाः सप्त याम्याः पशवस्तानिवावरुन्धे चीणि वै पांचाणि प्रत्यंश-
 वन्धूनि परोक्षबन्धेवान्यत्सर्वं गायत्र्यैन्द्रवायवस्त्रिष्टुप् शुक्रो जंगत्या-

1) Ben दोषि च 2) H u. Bb *वक्षी ohne Accent. 3) B प्रयुज्यते 4) So M;
 H प्रयुज्यते तरे; Bb प्रयुज्यते तरे; B प्रयुज्यतेतरे; in Ben शुक्रपापत्पुनः प्रयुज्यते तरे
 5) Bb वाचपशो 6) Von तस्मात् bis zum folgenden तस्मात् in Ben nicht vorhanden;
 in H u. Bb dagegen ist dieses Stück drei Mal nach einander wiederholt! 7) So in
 M, H u. Bb; in Ben *वर्द्धति 8) So meine Correctur; die Mss. परीचवन्धेवावत्सर्वं
 9) So M u. H; in Ben u. Bb वाचपशु

।यस्यो' ऽद्विन्न' सावयित३धः' कामो हास्य समर्धुको भवत्यंघो
 ।जीमूतवर्षी पर्जन्यो भवति' न चमसंभ्युपाकुर्वाद्यंमसंभ्युपा-
 ।र्यार्भमृतः' प्रजाः स्युर्येनैवाये सर्पन्ति तेन पुनः सर्पयुर्थेदन्वेन
 ।र्येयुर्गर्भा वेष्टुकाः' स्युर्युपेन' वा आहुतयः स्वर्गं लोकं यन्त्यध्वर्युणा'
 ।क्षिणा' ऊर्ध्वो यूषो मीर्यत' ऊर्ध्वस्तिष्ठन्प्रतिगृणाति' स्वर्गस्य लोकस्य 5
 ।मष्ट्यै ॥ ८ ॥

[gl. TS 6, 5, 11 (somapâtrâdipraçamsâ).

यो ज्येष्ठवन्द्युः स्यात्स' ऐन्द्रवायवायान्यहान्गृह्णीतीयं छेन्द्रवा-
 ।वो' यं आमयावी स' मैचावरुणायाभ्राणापासौ हि मिचावरुणौ
 ।ः पथास्तोमपीथः सं आश्विनायान्पथेव' ३स्येतौ सोमपीथमासु-
 ।ता' यो ब्रह्मवर्चसकामः सं ऋक्राया' स्तेजो वै ऋक्रो ब्रह्मवर्चस' 10
 ।ः ॥ अभिचरेत्स मन्थ्ययानोर्ते' 12 वा एतत्पाच' यन्मन्थिपाच' यं आ-
 ।ज्जावरः' सं आयायणायानंय' ह्यायायण' एति वा एष यज्ञमुखाद्यं
 ऐन्द्रवायवायेभ्यो यहेभ्यो ऽन्यायान्यहान्गृह्णीते' धारयेयुस्त' यं का-
 ।माय गृह्णीयादेषैन्द्रवायव' सादयेद्यथापूर्व' 16 वा एतन्क्रियते' 7 न
 ।यज्ञमुखादिति' यस्यायायणः स्कन्देदुप वा दस्येदितरेभ्यो यहेभ्यो निर्गृह्णी- 15
 ।याद्यथा पिता पुत्रान्क्षित उपधावत्येव' तद्यदीतरे' यहाः स्कन्देयुरुप

1) M, H u. Bb द्विन्न 2) So Ben; die andern Mss. सावयित३धः 3) Ben वर्धमृत; Bb वर्धमृत 4) Bb वेष्टुका 5) So Ben; in M eigentlich यूपेव geschrieben; dann in यूपेव corrigirt; Bb यूपेव; desgl. B, ohne Accent; H यूपेव 6) H u. Bb स्यात् 7) In Bb fehlt सं 8) In Bb fehlt सं 9) So corrigirt; in Ben स; in M, H, Bb सा; desgl. B, ohne Accent. 10) So meine Correctur; die Mss. पथेव; M पथेव 11) So corrigirt; in M यो ohne Accent; die andern Mss. यौ 12) So corrigirt; in M, H u. Bb मन्थयाम; Ben मन्थयाम; desgl. B, ohne Accent. 13) H यजु 14) H, Bb u. B जावर 15) Bb ह्यायव 16) So Ben u. M; die andern Mss. सादयेत च 17) Ben क्रियते 18) Ben u. M उपधावत्येव 19) M ददितरे

वा दस्येयुरायायणाभिर्गृह्णीयाद्येषा पुत्राः पितरं क्षितं उपधावन्येव
 तद्दोणकलशान्निर्गृह्यन्त एष वा एतेषां योनिः स्वादेव योनेर्निर्गृ-
 ह्यन्ते ऽस्कन्नावायं सोमः स्कन्स्यति तमितो यहीषामीति तस्य वा
 एष परिशये यदा वा एतमवनयत्येष उभयतः शुक्रो ऽथो सर्वतः-
 5 शुक्रः पशुभिर्वा एष व्यूध्यते यस्य सोमः स्कन्दति व्यस्य यज्ञश्छिद्यते
 पशवो वै पृषदाज्यं यत्पृषदाज्यं जुहोति पशुभिरेवैनं सम्यञ्च द-
 धाति मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यस्य विच्छिन्नं यज्ञं समिमं दधाति-
 ति यज्ञमेव संदधाति ॥ वर्धतां भूतिर्दधा घृतेन मुञ्चतु यज्ञं यज्ञप-
 तिमं हसः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयादियं वा एतच्छस्त्रस्य गृह्णाति
 10 यदाईतीयं भूतिरेस्या एवैनदधि मुञ्चति द्रुपसश्चस्कन्द पृथिवीमनु द्या-
 मित्यभिमृशति होषास्वेवैनत्प्रतिष्ठापयति चयस्त्रिंशदऽपो ऽन्वति-
 षिञ्चत्यापो हि यज्ञो यज्ञं वा एतस्य विमथते यस्य पशुं विमथते
 व्यस्य यज्ञश्छिद्यते यदवदानं न विन्देत्तदाज्यस्यावद्येत्सर्वा वा अन्या
 देवता यातयाचीः प्रजापतिरेवायातयामा प्राजापत्यमाज्यं प्राजाप-
 15 त्या देवाः प्रजापतिहुतमेवास्य भवातं यदि कामयेत ये पशुं व्य-
 मथिषतं तं आर्तिमाहेयुरिति कुविदङ्ग यवमन्तो यवं चिदिति न-
 मउक्तिमत्य च्चुचापीध्रे जुहुयानमउक्तीरेवेषा वृद्धे ताजगार्तिमा-
 हेन्येषेषाष्टापदी यद्गर्भस्यावद्येदवदानान्यतिरेचयेद्येष्टावद्येत्प्रोक्षि-

1) Bb पितरं क्षितं; H पितरं क्षितं; B पितरं क्षितं 2) M विमृशति 3) So Ben;
 in den andern Mss. fehlt तन्न 4) So Ben; in M सर्वतः शुक्रः; in H u. Bb सर्वतः
 शुक्रः; desgl. B, ohne Accent. 5) In Ben u. M dies Wort ohne Accent. 6) Bb
 स्त्रिंशत् प्रति; M स्त्रिंशत् प्रति 7) H u. Bb चिदिति, Ben चत्वारिंशत्; M तदा-
 वद्येत् 8) So Ben; die andern Mss. यातयाची 9) So Ben u. M; in H, Bb u. B
 fehlt ये 10) So corrigirt; in Ben व्यमथिषत ohne Accent; desgl. B; M व्यमथिषत;
 in H u. Bb entweder व्यमथिषत oder dasselbe ohne Accent. 11) So Ben; die
 andern Mss. माहेत्

तस्य हविषो नावद्येदंसेन जुहोत्येव प्रोक्षितस्य हविषो द्यति नाव-
दानान्यतिरेचयति ॥ ९ ॥

Vgl. Kap. S. 46, 6.

यथा वै शालैव सवत्सरस्तस्य यथा पक्षसी एवं पक्षसी यथा
मध्यमो वश एवं दिवाकीर्त्यं यथा वा इदं शालायाः पक्षसी
मध्यमं वशमभिसमागच्छन्त्येव वा एतत्सवत्सरस्य पक्षसी दिवा- 5
कीर्त्यमभिसंतनोति यथा मध्यमो वश एवं दिवाकीर्त्यं यदेष
शिथिरः स्यादवशीर्येत यदेतस्मिन्नहन्त्येते यथा गृह्यन्ते ऽहो द्रुढिन्ने
ऽशिथिरत्वाय शुक्राया एतदहर्गहा भवन्ति वैष्टुभो वै शुक्रलैष्टुभमे-
तदहः प्रत्युत्तथ्यै सयत्वाय सौर्यो यथा गृह्यन्ते सौर्यः पशुरालभ्यते
ऽसा आदित्य एतदहस्तं साक्षाद्भोति षड् यथा गृह्यन्ते पशुः सप्तमं 10
आलभ्यते सप्त वै शीर्षंप्राणा असौ आदित्यः शिरः शीर्षं वा एतंप्रा-
णान्दधातीन्द्रो वै वृचमहन्त इमं लोकमभ्युजयदं तु लोकं नाभ्य-
जयंत विश्वकर्मा भूत्वाभ्युजयदं विश्वकर्माणो यथा गृह्यन्ते ऽमुष्य लो-
कस्याभिजित्यै यन्ति वा एते ऽस्माह्लोकाद्यै वैश्वकर्माणो यथा गृ-
ह्यन्ते पराश्वो हिं यन्तीश्वराः प्रमेतोः श्वो भूत आदित्यं गृह्णीरन्ति- 15
यं वा अदितिरियं प्रतिष्ठा यदादिऽन्यो ऽस्यामव प्रतितिष्ठन्ति तं-
योरत्यमन्यमा परार्धात्यक्षसो गृह्णीरन्तिश्वमन्येन कर्म कुर्वाणा यन्ती-
यं वा अदितिरस्यामन्येन प्रतितिष्ठन्ति ता उभौ सहाकं गृह्णीर-

1) Bb नापवेद् 2) H u. Bb चदा; deagl. B, ohne Accent. 3) H u. Bb एवं;
deagl. B, ohne Accent. 4) H u. Bb पशुसि; deagl. B, ohne Accent. 5) Ben शु-
क्राया; H u. Bb शुक्राया 6) So Ben, die andern Mas. यो 7) Ben ही

अन्नं गत्वान्तमेव गत्वोभयोर्लोकयोः प्रतितिष्ठन्त्यादित्येनास्मिन्नोक्तै
 वैश्वकर्मेणोनामुषिन्' ॥ १० ॥

॥ इति खिलकारण अष्टमः प्रपाठकः ॥

- युञ्जते' मन उत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः ।
 वि होषा दधे वयुनाविदेका इन्मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः' ॥
 5 देवस्य त्वा सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामा-
 ददे ॥ अश्विरसि नारिरसि ॥
 उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पत देवयन्तस्त्वेमहे ।
 उप प्रयन्तु' मरुतः सुदानवा' इन्द्र प्राप्नुर्भवा' संचा ॥
 प्रैतु' ब्रह्मणस्पतिः प्र देष्टेतु' सूनृता ।
 10 अह्ना' वीरे नर्थे पङ्क्तिराधसं¹⁰ देवा यज्ञं नयन्तु नः ॥

1) Hier endet die alte Handschrift von Morbi (M); ausserdem nur noch ein über-
 zähliges Blatt vorhanden; vgl. unten 4, 9, 25 fig. — Auch die alte Handschrift von
 Benares (Ben) hat hier ihren Schluss und die Datirung संव १५२९, wenn auch frei-
 lich in ihr manche spätere Partien noch vorkommen, die aber gemäss der selb-
 samen Anordnung in diesem Ms. unserer Stelle vorausgehen (cf. das Vorwort).
 2) Hier beginnt die alte Hdschr. von Benares (Ben) mit p. 1. Die Paginirung geht
 ohne Unterbrechung fort (von 1—106), die Hdschr. springt aber sonderbarerweise
 nach einiger Zeit auf Cap. 1 über und geht dort weiter fort. Ihr Schluss liegt un-
 mittelbar vor dem Anfang: 4, 8, 10 a. E.! Vgl. Näheres in der Einleitung. — An
 dieser Stelle beginnt auch der Padapátha, des 4. Kánda. 3) Im P bloss die vier
 ersten Worte des Verses. 4) P उप । प्र । चंतु । 5) P सुदानव इति बु. दांभवः ।
 6) P प्राप्नुः । भव । 7) P प्र । एतु । 8) H u. Bb देष्टेतु 9) P चह । 10) H व-
 क्षी राधसं; desgl. B, ohne Accent.

देवी' छावापृथिवी अंनु मे ऽमसाधामृध्यासमद्य' मखस्य शिरः ॥
 मखाय त्वा ॥ मखस्य त्वा शीर्णे' देवीर्वधीरस्य' भुवनस्य' प्रथमजा
 अतावरीर्ध्यासमद्य' मखस्य शिरः ॥ मखाय त्वा ॥ मखस्य त्वा
 शीर्णे ॥ इयत्यय' आसीदतो' देव्युध्यासमद्य' मखस्य शिरः ॥ मखाय
 त्वा ॥ मखस्य त्वा शीर्णे ॥ इन्द्रस्यौजो ऽसि प्रजापते रेतः ॥ अुध्या- 5
 समद्य' मखस्य शिरः ॥ मखाय त्वा ॥ मखस्य त्वा शीर्णे ॥ मधु त्वा
 मधुला कृणोतु ॥ मखस्य शिरो ऽसि ॥ यज्ञस्य पदे¹⁰ स्यः ॥ गायत्रो
 ऽसि ॥ चैष्टुभो ऽसि ॥ जागतो ऽसि ॥ मखस्य रंक्षासि ॥ सूर्यस्य
 रंसा¹¹ आश्रयस्व ॥ वृष्णो अश्वस्य निष्पदसि¹² वृष्णस्वाश्वस्य निष्पदा
 धूपयामसि ॥ वरुणस्वा धृतव्रतो धूपयतु¹³ मिषावरुणौ ध्रुवेण धर्म- 10
 णा ॥ अदितिष्टा देवी विश्वदेव्यवती¹⁴ पृथिव्याः सधस्ये अङ्गिरस्व-
 त्सनत्ववट¹⁵ देवानां त्वा पत्नीर्देवीर्विश्वदेव्यवतीः पृथिव्याः सधस्ये अ-
 ङ्गिरस्वहधतु महावीरान् ॥

अचिंचे त्वा शोचिचे त्वा ज्योतिचे त्वा हरसे त्वा ।

अभीमान्महिनां¹⁵ दिवो मिषो बभूव सप्रथाः ॥

15

उत श्रवस¹⁶ आ पृथिवीम् ॥

मिषस्य चर्षणीधृतः श्रवो देवस्य सानसि¹⁷ ।

द्युर्ध्वं चिचश्रवस्तमम् ॥

1) P देवी रति देवी ।; H u. Bb देवीर्धा; desgl. B, ohne Accent. 2) So corrigirt; vgl. Tāitt. Âr. 4, 2, 2 sowie P; Ben अंनु मेव खातामृध्यासाम; P अंनु । मे । अंनं । खातां । अथासं । H अंनु मेव खातामृध्यासाम; Bb अंनु मेव खातामृध्यासाम; B अंनु मेव खातामृध्यासाम 3) Die Mss. schwanken; Ben देवीर्वधीरस्य; H u. Bb देवीर्वधीरस्य; P देवीः । पत्नीः । असा । 4) Bb भुतस्य 5) Die Mss. अथासाम; in P fehlend; H u. Bb मंश 6) H u. Bb रयंतय; P रयति । अये । 7) H u. Bb आसीदती 8) P देवि । अथासं ।; H u. Bb मंश 9) H u. Bb मंश 10) H u. Bb पदे; P पादे; Tāitt. Âr. पदे 11) रंसे । 12) H धूप 13) P विश्वदेव्यवती 14) P अगतु । अवट । 15) Ben अभी मां; P अभी मां । 16) P श्रवसः । 17) Ben आश्रय

देवस्त्वा सवितोऽपतु सुपाणिः स्वङ्गुरिः ।

सुबाहुस्तं शक्त्वा ॥

ऋजवे त्वा साधवे त्वा सुक्षित्यै त्वा ॥ इदमहममुमामुथायणं तेजसा
ब्रह्मवर्चसेन पर्यहामि ॥ इदमहममुमामुथायणं विशा क्षत्रेण पर्य-
5 हामि ॥ इदमहममुमामुथायणं प्रजया पशुभिः पर्यहामि ॥ कृणु
त्वा वाक्कृणु त्वोर्ककृणु त्वा हविः ॥ देवपुरश्चरसं ऋध्यासं
त्वा ॥ १ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 2 u. 3.

नमो वाचे नमो वाचस्पतये या चोदिता यां च नोदिता तस्यै
वाचे नमो नमा ऋषिभ्यो मन्त्रकृद्भ्यो मन्त्रविद्भ्यो मन्त्रपतिभ्यो मा
10 मामृषयो मन्त्रकृतो मन्त्रविदः प्रादुर्देवी वाचमुद्यासं जुष्टां देवेभ्यः
स्वधावरीं पितृभ्यो ऽनुमतान्मनुष्येभ्यस्तन्मा देवा अवनु शोभायि
पितरौ ऽनुमदन्तु ॥ गायत्रीं छन्दः प्रपद्ये बिष्टुं छन्दः प्रपद्ये जगतीं
छन्दः प्रपद्ये ऽनुष्टुभं छन्दः प्रपद्ये पङ्क्तिं छन्दः प्रपद्ये छन्दासि छन्दः
प्रपद्ये ॥ तानि नो ऽवनु तानि नः पालयन्तु तानि सा ऋद्धतु यो
15 अस्मान्क्षेत्रि यं च वयं द्विष्यः ॥ ब्रह्मन्प्रवर्येण प्रचरिष्यामो हौत-

1) So betont P साधवे ; die andern Mss. साधवे ; Tāitt. Âr. 4, 3, 3. 2) P सु-
क्षित्या इति सु क्षित्यै । 3) In H u. Bb ohne Accent. 4) In den Mss. das Verbum
ohne Accent ; P त्वा । अवाङ् । (!) 5) In den Mss. ist das Verbum ohne Accent ;
vgl. übrigens Tāitt. Âr. 4, 3, 3. 6) So Ben ; in Bb देवपुरश्चरः ; H देवपुरश्चरः ; P
हविः । देव । पुनरिति पुनः । चरसे । 7) H u. Bb चोदिता 8) So Ben ; P न । च-
दिता ; H u. Bb नोदिता ; in Tāitt. Âr. 4, 1, 1 यां चोदिता यां चानुदिता 9) P अत ।
चासं । 10) So Bb ; die andern Mss. जुष्टा ; cf. Tāitt. Âr. 4, 1, 1. 11) Die Mss.
schreiben पितृभ्यो नुमताः ; P अनुमतामित्यनु. मता । 12) So die Mss. ; auch P
शोभायि । 13) P वा रिद्धतु । (!)

धर्ममभिष्टुतं यदीदृजनरोहिणीं पुरोडाशावधिष्वयं प्रतिप्रस्थातर्विहरं
प्रस्तोतः सामानिं गाय ॥

यजुर्गुक्तं सामभिर्गुक्तं विश्वाभिर्धीभिः संभृतं दक्षिणाभिः ।

प्रततं पारयिष्णुं सुभो वहन्तु सुमनस्यमानाः ॥

भूर्भुवः स्वर्देवस्य सवितुः प्रसवे बृहस्पतिप्रसूता ॥

ओमिन्द्रवन्तः प्रचरत ॥ २ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 1 u. 4.

यमाय त्वा ॥ मखाय त्वा ॥ सूर्यस्य हरसे¹⁰ त्वा ॥ देवस्त्वा सविता
मध्वानक्तु ॥ पृथिव्याः संपृचस्याहि¹¹ ॥ अर्चिषे¹² त्वा शोचिषे¹³ त्वा ज्यो-
तिषे त्वा तपसे त्वा ॥ अर्चिरसि¹⁴ शोचिरसि¹⁵ ज्योतिरसि¹⁶ तपो ऽसि¹⁷
सूर्यस्य तपस्तपः ॥

संसीदस्व महं¹⁵ असि शोचस्व देववीतमः ।

वि धूममये अरुषं मेध्यं¹⁶ सृजं प्रशस्त दर्शतम् ॥

अञ्जन्ति यं प्रथयन्तो न विप्रा वपावन्तो नापिना¹⁷ तपन्तः ।

पितुर्न पुषं¹⁸ उपसि प्रेष्टा¹⁹ आ²⁰ घर्मो अग्निरमृतो न सादि ॥

1) Die Mss. schwanken; Ben °द्रावणरीहीयो; H, Bb u. B °द्रावणरोहिणी; P चभि । कुहि । चपीदिक्तमि. र्त । राजन् । रोहिणी ।; vgl. Pet. W. s. v. रोहिण्य
2) P चधि । अच । 3) P साम । 4) So Ben; H u. Bb अतरासता; desgl. B, ohne Accent; P अतसमिति अत. सं । ता ।; Tāitt. Âr. सामभिरासतं त्वा 5) P पारयिष्णुं । 6) P सुभः ।; in H u. Bb सुभो 7) Ben वहं; P चवन्तु । 8) H u. Bb बृहस्पतिः प्रसूता 9) H u. Bb प्रचरता 10) So Ben; in H u. Bb रसे; desgl. B, ohne Accent; P रसे । (1) 11) So Bb; Ben u. H संपृचस्याहि; P संपृच रति सं. पुषः । 12) So corrigirt; die Mss. चर्चिषे; vgl. weiter unten. 13) So corrigirt; die Mss. प्रीचिषे; vgl. unten. 14) Nur P चर्चि 15) P महान् । 16) So H u. Bb; Ben मेध्यः; desgl. B, ohne Accent; im P nur die ersten Worte des Verses. Vgl. RV 1, 36, 9. Tāitt. Âr. 4, 5, 2 निषेष् 17) P न । अपिना । 18) P पुषः । 19) Ben उपसि प्रेष्ट; H u. Bb उपसि प्रेष्ट; B उपसि प्रेष्टा; P उपसि । प्रेष्टः Vgl. nam. RV 5, 43, 7. 20) In den Samph.-Mss. ohne Accent; P आ ।

अनाधृष्टासि' पुरस्तादप्रेराधिपत्या' आयुर्मे दाः 'पुषवती दक्षिणत'
 इन्द्रस्याधिपत्ये' प्रजां मे दाः ॥ सुषदा पश्चात्सवितुराधिपत्ये' चक्षुर्मे
 दाः ॥ आश्रुतिरुत्तरतो' मिषावरुणयोराधिपत्ये' श्रोत्रं मे दाः ॥ वि-
 धृतिरुपरिष्ठावृहस्यतेराधिपत्ये' वाचं मे दाः ॥ ब्रह्म मे दाः 'क्षत्रं मे
 5 दाः' पयो मे दाः ॥ मनोरथासि' भूरिपुषा' सूपसदना' विश्वाभ्यो
 मा दृष्ट्वाभ्यस्याहि ॥ ३ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 5, 1—5.

चिदसि ॥ स्वाहा मरुद्भ्यः परिश्रयस्व ॥ मासि ॥ प्रमासि ॥ प्रतिमा-
 सि ॥ विमासि ॥ संमासि ॥ उन्मासि ॥ अन्तरिक्षस्यान्तर्धिरसि' ॥
 दिक्ः संपृचस्याहि' ॥

10 अर्हन्विभर्वि¹⁰ सायकानि धन्वा¹¹ । अर्हन्निष्क¹² यजत¹³ विश्व-
 रूपम्¹⁴ ।

अर्हन्निदं¹⁵ दयसे विश्वमा धन्वा¹⁶ । अोजीयो रुद्रस्तदसि¹⁷ ॥

1) So im Anschluss an P अनाधृष्टा । असि ।; die Samh. Mss. अनाधृष्टासि 2) P
 आधिपत्ये । 3) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; P दक्षिणतः । Ben दक्षिणता 4) So
 im Anschluss an P आश्रुतिरिष्ठा. श्रुतिः; die Samh. Mss. schreiben आश्रुतीष्ठा; cf.
 Tāitt. Âr. 4, 5, 3. 5) P मयोः । चक्षुः । असि । 6) So corrigirt; die Mss. भूरिपुष
 P भूरिपुष इति भूरि. पुषः । s. Tāitt. Âr. 4, 5, 4. 7) So corrigirt, Ben सूपसदना;
 in H u. Bb सुप सदना; P सु । उपसदनेति उप. सदना ।; Tāitt. Âr. 4, 5, 5 सूपसदा
 8) So im Anschluss an P अन्तरिक्षतः । दिक्ः ।; die Samh. Mss. अन्तर्धिरसि; cf.
 übrigens Tāitt. Âr. 4, 5, 6. 9) So corrigirt; die Mss. संपृचस्वा; auch P संपृचः ।; vgl.
 oben 4, 9, 3; Tāitt. Âr. 4, 5, 6 schreibt तपस्स्वायस्व 10) H u. Bb अर्हं; P अर्हन् ।
 11) So Ben; vgl. die folgende Zeile; H u. Bb धन्वा ohne Accent; P धन्वा 12) Bb
 अर्हं; H अर्हं 13) So mit P betont; in den Samh. Mss. hat das Wort keinen
 Accent. 14) So die Samh. Mss.; P विश्वरूपमिति विश्व. रूपम् । 15) P अर्हन् । इदं ।;
 H अर्हं । इदं; desgl. B, ohne Accent; Bb अर्हं । इदं; Ben अर्हं । इदं 16) So H u. Bb;
 desgl. B, ohne Accent; in Ben विश्वमा धन्वा; P विश्वं । आत्वं । अयं । न । धि ।
 17) Ben रुद्रस्तदसि; H u. Bb रुद्रस्तदसि; desgl. B, ohne Accent; P रुद्र । तद ।
 असि ।; dieser Vers kann als Muster der Corruption dienen. Die correcte Form
 s. RV 9, 88, 10.

गायत्री ऽसि ॥ चैद्भुभो ऽसि ॥ जागतमसि ॥ मंधु । मंधु । मंधु ॥
रुचितो धर्मः ॥ ४ ॥

Vgl. T&itt. Âr. 4, 5, 5-7.

दश प्राचीर्दश भासि दक्षिणां दश प्रतीचीर्दश भास्युदीचीर्दशोर्धां
भासि सुमनस्यमानः ॥ सां नः प्रजां पशून्पात्युरणीयमानः ॥ अग्नि-
ष्ट्वा वसुभिः पुरस्ताद्रोचयन्तु सं मा रुचितो रोचय ॥ पितरस्त्वा य- 5
मराजानः १० पितृभिर्दक्षिणतो रोचयन्तु सं मा रुचितो रोचय ॥ सवि-
तां त्वादित्यैः पश्चाद्रोचयन्तु सं मा रुचितो रोचय ॥ मिचांवरुणौ
त्वोत्तरतो मरुद्भ्यो रोचयेतां सं मा रुचितो रोचय ११ ॥ बृहस्पतिष्ट्वा
विश्वेदेवैरुपरिष्टाद्रोचयन्तु सं मा रुचितो रोचय १२ ॥ देव धर्मं रुचि-
तस्तं १३ देवेष्वामं सुरचितं १४ मां देवमनुष्येषु कुरु रुचं मयि धेहि १५ १०
रुचिरसि रुचो ऽसि सं यथा १६ त्वं १७ रुच्या रोचस एवमहं
रुच्या रोचिषीय १८ तवेव मे रोचमानस्य रोचो भूयासुर्ध्राजिरसि १९
ध्राजो ऽसि सं यथा २० त्वं ध्राज्या ध्राजस एवमहं ध्राज्या ध्राजि-
षीय २१ तवेव मे ध्राजमानस्य ध्राजो भूयासुर्ध्राजिरसि २२ ध्राजो ऽसि

1) H u. Bb ०चो सि 2) Ben मंधुः । मंधुः । मंधुः । 3) H u. Bb धर्मः 4) Bb भासि 5) P रुचिषाः । 6) H u. Bb भास्युः, P ऊर्धाः । 7) P चतुः । चपी । च-
मायः । (1) 8) P सं । मा । रुचितः । 9) H रोचय 10) So corrigirt; die Mss.
चमराजानः; P चमराजान इति चमराजानः । 11) H u. Bb रोचय 12) P मरुद्भिः ।
13) H u. Bb रोचय 14) Die Mss. schwanken; Ben देव धर्मः; H u. Bb देव धर्मः;
deagl. B, ohne Accent; P देवः । धर्मः । 15) So corrigirt; in den Mss. रुचितम् ohne
Accent. 16) So corrigirt im Anschluss an Padap. देवेषु । च ।; Ben देवेषु; H u. Bb
देवेषु; deagl. B, ohne Accent. 17) So H u. Bb; in Ben ohne Accent; P सुरचितं-
मिति सु. रुचितं । 18) H u. Bb setzen hier das Zeichen ॥ 19) So Ben; P रुचः ॥;
die andern Mss. रोचो 20) P सं । यथा । 21) Ben यथास्तं 22) So ohne
Accent nur in P; die Samh. Mss. रोचिषीय 23) P ध्राजोः । 24) P सं । यथा ।
25) Ben यथास्तं 26) P प्राजसे । 27) Ben ध्राजिषीय 28) P प्राजः । 29) P
धाजीः ।

सं यथा^१ त्वं^२ भ्राज्या भ्राजस एवमहं^३ भ्राज्या भ्राजिषीय^४ तवेव मे
भ्राजमानस्य भ्राजो^५ भूयासुः ॥ ५ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 6.

अपश्यं गोपामनिपद्यमानमां च परा च पथिभिश्चरन्तम्^६ ।

सं सध्रीचीः सं विषूचीर्वसाना^७ आवरीवति^८ भुवनेष्वन्तः ॥

५ गर्भो देवानां जनिता मतीनां मतिः कवीनां पतिः प्रजानां धर्ता
क्षत्रस्य ॥ सं देवो देवेन सविचा^{१०} यजत्र सं सूर्येण रोचते ॥ हृदे त्वा
मनसे त्वा दिवे त्वा सूर्याय त्वा ॥ ऊर्ध्वमिममध्वरं दिवि देवेषु होचा
यद्द ॥ धर्ता दिवो रजसो^{११} विभाति धर्ता पृथिव्या धर्तोरैरन्तरिक्षस्य
धर्ता ॥ देवो देवानाममर्त्यस्तपोजा^{१२} अप्सु प्रावीः^{१३} ॥ विश्वासां भुवां
१० पते^{१४} विश्वस्य भुवनस्पते विश्वस्य मनसस्पते^{१५} विश्वस्य वचसस्पते^{१६}
विश्वस्य ब्रह्मणस्पते^{१७} ॥ देवश्चुच्चं^{१८} देव धर्म^{१९} देवान्पाहि तपोजान् ॥
वाजमस्मिन्निधेहि देवायुवम् ॥ मधु माधीभ्यां मधु^{२०} माधूचीभ्यां
मधुमान्देववीतये^{२१} ॥ सममिरपिनागत^{२२} सं देवो देवेन सविचा^{२३} य-
जत्र सं सूर्येणारोचिष्ट^{२४} स्वाहा ॥ सममिस्तपसागत^{२५} सं देवो देवेन

१) P सं । यथा । २) Ben यथास्त ३) Ben आं एवम ४) So ohne Accent nur in P; die Samh. Mss. भ्राजिषीय ५) H u. Bb आजे ६) Ben पथिभिश्चरन्तः; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb पथिभिश्चरन्ति; P पथिभिरिति पथिः भिः । चरन्तः । ७) P वसानः । ८) Ben आवरिवति; desgl. B, ohne Accent. ९) So Ben; in H, Bb u. P कवीनां १०) P सविता । ११) So H u. Bb; P रजसः ।; in Ben राजो १२) P तपोजा इति तपः जाः । १३) So im Anschluss an den P अप्सिस्तप्. सु । प्र । पावोः ।; die Samh. Mss. चक्षु प्राधीः १४) P भुवां । पते । १५) Die beiden letzten Worte fehlen in P. १६) P वचसः । पते ।; Bb वचस्पते १७) P ब्रह्मणः । पते । १८) Bb देवश्चुच्चं १९) H u. B देव धर्म २०) So P; in den Samh. Mss. ohne Accent. २१) P मधुमामिति मधु. माण ।; in den Samh. Mss. मधुना geschrieben. २२) P समिना । नत । २३) P सविता । २४) P सूर्येण । चरोचिष्ट । २५) P तपसा । नत ।

सविषां यजत्र' सं० सूर्येणायुक्तायुर्दास्वमसंभ्यं' घर्मं वर्चोदा असि'
पितासि पिता नो बोधिषीमहि' त्वानमस्ते अस्तु' मा मा हि'सीः ॥
त्वष्ट्रिमन्तरत्वा' सपेम ॥ ६ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 7, 1—5.

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददे ॥
अदित्या राज्ञासि' ॥ इडा एक्षदित्वा' एक्षसावेहि' सरस्वत्यैक्षसा- 5
वेहि¹⁰ ॥

यस्ते स्तनः शशयो यो मयोभूर्येन विश्वा पुष्वासि वार्योणि¹¹ ॥
अदित्या¹² उष्णीषमसि ॥ पूषा त्वोपावसीदतु¹³ ॥ वायुरस्यैश्विभ्यां प्र-
धापय¹⁴ ॥ घर्माय¹⁵ शंख¹⁶ ॥ बृहस्पतिघ्नोपसीदतु¹⁷ ॥ दानवः स्व¹⁸ ॥
1) प्रैवः¹⁹ स्व ॥ अश्विभ्यां पिन्वस्व ॥ सरस्वत्यै पिन्वस्वेन्द्राय पिन्वस्वे- 10
न्द्राय पिन्वस्व ॥ उप मेहि सहोर्जो²⁰ भागेन²¹ ॥ मधुहविरसि' स्वाहा
त्वा वाताय²² सुर्यस्य रश्मये²³ सिता²⁴ वृष्टिसनये²⁵ संजुहोमि²⁶ स्वाहा ॥

1) So Ben, aber ohne Accent; H u. Bb सविता; desgl. B, ohne Accent. 2) So meine Vermuthung; die Mss. सूर्येणायुग्दा¹⁰; P सं सूर्येण । आयु । युग्दायुर्दा रत्वायु-ग्दायुः । इः । Tāitt. Âr. 4, 7, 4 सं सूर्येणायुक्ता 3) H u. Bb घर्म 4) So im Anschluss an P वर्चोदा इति । वर्चः । दाः । असि । in den Samh. Mss. वर्चोदा ॥ चासि 5) So im Anschluss an P; die Samh. Mss. बोधिषीमहि 6) Bb त्वष्ट्रिमन्तरत्वा; P त्वष्ट्रिमन्तर इति त्वष्ट्रि. मन्तः ।; vgl. aber auch 1, 2, 4 u. 3, 7, 7. 7) H u. Bb राज्ञासि 8) So Ben; P र्हे । चा । र्हि । अदिते ।; in H u. Bb र्वा एक्षसावेक्षदित्वा; desgl. B, ohne Accent. 9) So Ben; P चा । र्हि । अशी । चा । र्हि ।; H u. Bb एक्षसावेक्षि; cf. auch Tāitt. Âr. 4, 8, 1. 10) So Ben; P सरस्वती । चा । र्हि । अशी । चा । र्हि ।; H u. Bb एक्षसावेक्षि 11) Vgl. RV 1, 164, 49. 12) P अदित्वा । 13) Bb सवतु; P त्वा । उप । चव । सीदतु । 14) Dies Wort in H u. Bb ohne Accent. 15) H u. Bb चमोय 16) P सं । ख । 17) So corrigirt; die Mss. होपसीदतु; P त्वा । उप । सो-दतु । 18) P स्वः । 19) So mit Ben प्रैवः; H u. Bb प्रैवः; desgl. B, ohne Accent; P प्रैव इति प्र. रैवः । 20) P मा । र्हि । सह । ऊर्ध्वः । 21) So Ben; in H u. Bb भागेन; desgl. P. 22) Dieses Wort, das in Ben u. P steht, fehlt dagegen in Bb, H u. B. 23) Ben रश्मये 24) So Ben; in Bb das Wort ohne Accent; P सित्ता; H un deutlich, aber jedenfalls oxytonirt. 25) So corrigirt; Ren वृष्टिः सनये; H u. Bb वृष्टिः सनये; P वृष्टिसनय इति वृष्टि. सनये 26) P जुहोमि । (ohne सं).

इन्द्राग्निना' मधुनः सारघस्य' घर्मे' पात वसवो यजथा' वेद' ॥ गा-
 यथमसि ॥ वैद्युभमसि ॥ जागतासि' ॥ द्यावापृथिवीभ्यां त्वा परिगृ-
 ह्णामि ॥ अन्नरिक्षेणोपयच्छामि ॥ दिविस्मृङ्' मा मा हिंसीः ॥
 अन्नरिक्षस्मृङ्' मा मा हिंसीः ॥ पृथिवीस्मृङ्' मा मा हिंसीः ॥
 तेजो ऽसि' तेजो ऽनुप्रेहि' ॥ ७ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 8.

सलिलाय त्वा वाताय स्वाहार्णवाय त्वा वाताय स्वाहा' सिन्धवे
 त्वा वाताय स्वाहा' समुद्राय त्वा वाताय स्वाहा' शिमिधते^० त्वा वा-
 ताय स्वाहा' कुमुधते त्वा वाताय स्वाहोवस्यवे^{११} त्वा वाताय स्वाहा'
 दुवस्यवे^{१२} त्वा वाताय स्वाहानाधुषाय^{१३} त्वा वाताय स्वाहोप्रतिधृ-
 १० षाय^{१४} त्वा वाताय स्वाहोपये त्वा वसुमते^{१५} स्वाहा' सोमाय त्वा रु-
 द्रवते स्वाहेन्द्राय त्वा मरुत्वते स्वाहा' यमाय त्वा पितृमते ऽङ्गिरस्वते^{१६}
 स्वाहा ॥ सविषे त्वभूमते^{१७} विभूमते वाजवते^{१८} बृहस्पतिवते^{१९} विश्वेदे-
 ष्यावते स्वाहा ॥ अहः केतुना जुषता^{२०} स्वर्ज्योतिर्जुषता^{२१} स्वाहा ॥
 राधिः^{२२} केतुना जुषता^{२३} स्वर्ज्योतिर्जुषता^{२४} स्वाहा ॥ ८ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 9.

- 1) So im Anschluss an P रंद्र । अग्निना । die Samh. Mas. schreiben इन्द्राग्निना
 2) So im Anschluss an P मधुनः । सारघस्य । Ben मधुनः सारघस्य । H u. Bb मधुन
 सारघस्य; desgl. B, ohne Accent. 3) So P; die Samh. Mas. घर्मे 4) P यजथाः ।
 5) P जावत । षसि । H u. Bb जावतासि 6) P दिविस्मृतिं दिवि. स्मृङ् । 7) P
 अन्नरिक्षस्मृतिं त्रिष. स्मृङ् । 8) Bb पृथिवीस्मृङ्; P पृथिवीस्मृतिं पृथिवी. स्मृङ् ।
 9) P तेजः । ऽसि । म । रंदि 10) P अग्निमिहत इन्द्राग्निमिह दत्ते । 11) So Ben; desgl.
 B, ohne Accent; P वसवस्ये ।; in H u. Bb वसवे 12) Bb दुवस्यते wie Tāitt. Âr.
 4, 8, 1. 13) P अनाधुषाय । 14) P अप्रतिधृषायित्प्रति. धृषाय । 15) So betonen
 H, Bb u. P; in Ben वसुमते 16) P अङ्गिरस्वते । 17) So Ben u. Bb; P स्वा । वसु-
 मते इत्युभ. मते ।; H स्वभूमते; desgl. B, ohne Accent. 18) P वाजवत इति वाच.
 वते । 19) Bb बृहस्पतिवते; Ben बृहस्पतिमते 20) P स्वर्ज्योतिरिति स्वा. र्ज्योति ।
 21) H u. Bb राधिः

दिवि धाः इमं यज्ञमिमं यज्ञं दिवि धाः स्वस्ति घर्मय स्वस्ति
 घर्मपिते ॥ विश्वा आशा दक्षिणसंविश्वान्देवानयाडिहं ॥ ओं
 आवय ॥ अस्तु शीघ्रं ॥ घर्मस्य यज ॥ अश्विना घर्मं पिबत हा-
 द्रानुमनुं मां¹⁰ द्यावापृथिवी अनु मे ऽमसातामिहैव¹¹ रातयः संनि
 सं यजुभिः¹² स्वाहेन्द्राय स्वाहेन्द्राय वद ॥ स्वाहाकृतस्य घर्मस्य⁵
 मधोः पिबतमश्विना घर्ममपातमश्विना¹³ वहहिष्याभिरुतिभिः¹⁴ स्व
 पेट्रव¹⁵ यथा वेद ॥ इषे¹⁶ पिपीहि ॥ ऊजे¹⁷ पिपीहि ॥ असै ब्र-
 ह्मणे पिपीहि ॥ असै क्षत्राय पिपीहि ॥ इष ऊजे¹⁸ पिपीहि ॥ सुभू-
 ताय पिपीहि ॥ ब्रह्मवर्चसाय पिपीहि ॥ अस्यै¹⁹ विशे²⁰ मघं जैष्ठ्याय
 पिपीहि ॥ घर्मो ऽसि²¹ घर्ममेम्यस्यै²² ब्रह्मणि धारय ॥ क्षत्रं धारय ॥¹⁰
 विशं धारय²³ ॥ पूष्णे शरसि²⁴ स्वाहा ॥ यावभ्यः स्वाहा ॥ प्रतिर-
 वेभ्यः²⁵ स्वाहा ॥ द्यावापृथिवीभ्या²⁶ स्वाहा पितृभ्यो घर्मपेभ्यः

1) P धाः । 2) So P; in Ben घर्मय; in Bb ohne Accent. 3) So im An-
 schluss an P घर्मपिते इति घर्म. पिते ।; Ben घर्मः पिते; H u. Bb घर्मः पिते; desgl.
 B, ohne Accent. 4) P विश्वाः । आशाः । 5) Die Mas. schwanken; H u. Ben इ-
 श्विनाः वद; Bb दक्षिणः वद; desgl. B, ohne Accent; P दक्षिणासंदिदि दक्षिणा. संत ।
 6) H u. Bb नयाडिहं; Ben नयाडिहं; P अयाद । इह । 7) H u. Bb घर्मय 8) So
 H u. Bb; in Ben अश्विना 9) P हाद्रानुं । अनु । 10) So P; die Samh. Mas. मां
 11) So im Anschluss an P अनु । मे । अमसातां । इह । एवं ।; die Samh. Mas.
 schreiben अनु मे वसातामिहैव; Ben मिहैव 12) Die Samh. Mas. यजुभिः; P यजुर्भिः ।
 13) Das Verbum in P ohne Accent. 14) Ben वहद्; P वद 15) So H u. Bb; in Ben
 पेट्रव; desgl. B, ohne Accent; P त्वं । पेट्रवान् । 16) So corrigirt; Ben इषे; desgl.
 P; Bb इषे; desgl. H u. B, ohne Accent. 17) So P; die andern Mas. पिपीहि । 18) So
 corrigirt; die Mas. ऊजे 19) So Ben; in H u. Bb इषा ऊजे; desgl. B, ohne Accent;
 P इषे । ऊजे । 20) So Ben; in H चक्षी; Bb चक्षी; P चक्षी । 21) H u. Bb विशे
 22) Ben घर्मयि; P घर्म । चसि । 23) H u. Bb म्यस्यै; desgl. B, ohne Accent; P
 घर्म । एमि । क्षत्रं धारय । 24) H धारय 25) H u. Bb धारय 26) In Ben dies
 Wort ohne Accent; P प्रारयः ।; Tāitt. Âr. 4, 10, 3 प्रारये 27) So im Anschluss an
 P प्रतिरवेभ्य इति प्रति. रवेभ्यः ।; Ben प्रतरवेभ्यः; H प्रतरवेभ्यः; desgl. B, ohne
 Accent; Bb प्रतरवेभ्यः; Tāitt. Âr. 4, 9, 3 प्रतिरेभ्यः 28) So betont P; die Samh.
 Mas. द्यावापृथिवीभ्या

स्वाहा ॥ रुद्राय रुद्रहोत्रे स्वाहा ॥ हुतं हविर्मधुहविरसीन्दतमे
 ऽग्नौ स्वाहा ॥ अश्यामं ते देव घर्मं ऋभूमतो विभूमतो वा-
 जवतो बृहस्पतिवतो विश्वदेव्यावतः पितृमतो ऽङ्गिरस्वत उशीम-
 हि¹⁰ त्वानमस्ते अस्तु मा मा हिंसीः ॥ ससाद्यमानायानुब्रूहि ॥ अहे
 5 स्वाहा ॥ रात्रौ स्वाहा ॥ ९ ॥

Vgl. Tāitt. Ār. 4, 9, 8; 4, 10.

पशूनां ज्योतिरसि विभृतं¹¹ देवचा ज्योतिर्भा¹² असि ॥ वनस्पती-
 नामपामोषधीनां रसो वाजिनं त्वा वाजिन्यवनयाम्बुध्वी¹³ मनः स्व-
 10 गृह्णम् ॥ पयो ऽसि पयस्वी¹⁴ भूयासम् ॥ घर्मं¹⁵ या ते दिवि ऋग्या
 दिवि या बृहति या स्तनयित्नी या जागते छन्दसीयं¹⁶ ते तामवयजे
 तस्यै ते स्वाहा ॥ घर्मं या ते ऽन्तरिक्षे ऋम्यान्तरिक्षे या वाते या वा-
 मदेव्ये¹⁷ या वैष्टुभे छन्दसीयं ते तामवयजे तस्यै ते स्वाहा ॥ घर्मं या ते पृ-
 थिव्यां ऋम्या पृथिव्यां याग्नौ या रथन्तरे या गायत्रे छन्दसीयं ते तामव-
 यजे तस्यै ते स्वाहा ॥ प्रस्तोतः साम गाय ॥ अन्वद्यं¹⁸ न¹⁹ इत्येषां ब्रह्मण-
 रत्वा परंस्याय²⁰ स्रचस्य तन्वृस्याहि ॥ विशरत्वा धर्मणा वयमंनु परि-

1) P रुद्रहोत्र इति रुद्रः होत्रे। 2) P हुतं हविः। मधु। हविः। चवि। रुद्रतम इतीन्द्रतमे।
 3) So betont P; die Saph. Mss. अश्यामं 4) H u. Bb द्वेषघर्म 5) P ऋभूमत इति ऋभूमतः।
 6) P विभूमत इति विभु. मतः। 7) P वाजवत इति वाज. वतः। 8) So im An-
 schluss an P विश्वदेव्यावतः। विश्वदेव्यावत इति विश्वदेव. वतः।; die Saph. Mss. वि-
 श्वदेव्यावतः; vgl. aber auch 4, 9, 8 a. E. 9) Die Mss. schwanken; H u. Bb पितृमतो
 ङ्गिरस्वत; Ben पितृमतो ङ्गिरस्वत; P पितृमत इति पितृ. मतः। चङ्गिरस्वतः।; vgl.
 oben 4, 9, 8 a. E. 10) So corrigirt; Ben उशीमहि; in den andern Mss. das Wort
 ohne Accent. 11) So P; die Saph. Mss. विभृतं 12) P ज्योतिर्भा इति ज्योति-
 भाः। 13) Bb वाजिन्यवनः; P वाजिन्। चव। गयामि। 14) P पयस्वी। 15) In
 Ben u. P ohne Accent. 16) P छन्दसि। इत्ये।; Ben छन्दसायं; vgl. aber weiter unten.
 17) P वामदेव्ये। 18) So Ben; in H u. Bb अन्वद्यं; s. d. Folgende. 19) H u. Bb
 न 20) So corrigirt nach Anleitung von VS 38, 19; die Saph. Mss. schreiben पर-
 सायं; P परसाया इति परः. पायाः।

क्रामाम' सुविताय नन्थसे ॥ प्रस्तोतः साम गाय ॥ अन्वद्य' न' इत्ये-
षा' प्राणस्य त्वा' परस्याय' चक्षुषस्तन्वृस्याहि ॥ श्रौचस्य त्वा धर्मणा'
धमनु परिक्रामाम' सुविताय नन्थसे ॥ प्रस्तोतः साम गाय ॥ अ-
न्वद्य' न' इत्येषा' दिवस्ता' परस्याय' ॥ अन्तरिक्षस्य तन्वृस्याहि ॥
पृथिव्यास्ता धर्मणा वयमनु परिक्रामाम'¹⁰ सुविताय नन्थसे' चतुः- 5
सक्तिर्चतस्य¹¹ नाभिः सदो घर्मो विश्वायुः शर्म सप्रथाः ॥ अप द्वेषो'¹²
अप हरो'¹³ अन्वव्रतस्य¹⁴ सश्चिम¹⁵ वल्गुरसि¹⁶ शंयोर्धायाः¹⁷ ॥ शिशुर्जन-
धायाः ॥ शं च वक्षि ॥ परि च वक्षि ॥ धर्मैतत्तै उच्चमेतत्पुरीषम् ॥ तेन
वर्धस्व चाप्यायस्व' वर्धिषीमहि¹⁸ च वयमा च प्यायिषीमहि¹⁹ च'
थूसी²⁰ यो अस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विषमः ॥ १० ॥

10

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 11.

रन्तिर्नामासि²¹ दिव्यो गन्धर्वस्तस्य ते पञ्चद्विधा नममि रग्ध्वक्षो'²²
हृद्रो अधिपतिर्विश्वावसु²³ सोम गन्धर्वमापो²⁴ दृष्टुषीस्तद्वेतेनान्व-

1) So mit dem P चतुः । परि । क्रामाम ।; Ben °क्रामाम; H u. Bb °माम 2) H u. Bb चन्वद्य 3) So meine Correctur; Ben प्राणस; P प्राणः ।; H u. Bb प्राणस; desgl. B, ohne Accent. 4) So corrigirt; vgl. oben; H u. Ben परस्यायाश्च°; Bb परस्यायाश्च°; desgl. B, ohne Accent; P परस्याया इति परः. पायाः । 5) H u. Bb धर्मणो 6) So im Anschluss an P चतुः । परि । क्रामाम ।; Ben °मनुपरिक्रामाम; H u. Bb °मनुपरिक्रामाम 7) H u. Bb चन्वद्य 8) H u. Bb दिवस् 9) So corrigirt; die Saph. Mss. schreiben परस्याय; in P dieses Wort nicht wiederholt. 10) So im Anschluss an P; in Ben °मनुपरिक्रामाम; H u. Bb °मनुपरिक्रामाम 11) So im Anschluss an P; चतुः सक्तिरिति चतुः सक्तिः ।; die Saph. Mss. चतुः सक्ति° 12) So corrigirt; die Saph. Mss. द्वेषो; P द्वेषः । 13) Die Saph. Mss. हरो; im P हूरः । 14) So im Anschluss an P चन्वव्रतस्येत्त्वन्व. व्रतस्य 15) So P; die Saph. Mss. सश्चिम 16) So Bb; in P वल्गुः ।; die andern Mss. वल्गुर° 17) P शंयोर्धाया इति शंयोः. धायाः । Tāitt. Âr. 4, 11, 3 वल्गुरसि शंयुधायाः 18) H u. Bb वर्धिषीमहि 19) P प्यायिषीमहि; Bb प्यायिषीमहि; B प्यायिषीमहि 20) P वि । थूसी । 21) P इति 22) So Ben; in den andern Saph. Mss. पद्वं ॥ हवि° 23) Die Mss. schwanken; Ben विश्वावसु; desgl. B, ohne Accent; Bb विश्वावसु; H विश्वावसु; P विश्वावसु । विश्वावसुमिति विश्व. वसुं । 24) So im Anschluss an P सोम । गन्धर्वो; cf. RV 10, 139, 4; Ben सामी गन्धर्वो मापो; H u. Bb सामि गन्धर्वो; desgl. B, ohne Accent.

वाय॑स्सिदिन्द्रस्य॑ वै रुद्रौ॑ रा॒हाणं॑ आसां॑ परि॑ सूर्यस्य॑ परिधी॑र-
पोरु॑ वीरेभिरधि॑ तन्नो॑ गृणानो॑ रजसो॑ विमानो॑ यद्वा॑ घा सत्य-
मुत्त॑ यन्न॑ विद्म॑ ॥ धिय॑ इन्वानो॑ धिय॑ इन्नो॑ अ॒भ्यात्॑ ॥ संक्षि-
विन्द॑स्त्ररणे॑ नदीनामंपावृणो॑द्दुरो॑ अ॒स्मद्रथानाम्॑ ॥ प्रासां॑ गन्धर्वो॑
५ अ॒मृतानि॑ वोचत्॑ ॥ इन्दुं॑ दक्षं॑ परि॒ददा॑दहीनाम्॑ ॥ वा॒र्षाहरं॑
साम॑ गाय ॥ चि॒दसि॑ समुद्रयोनिः॑ ॥

इन्दुर्दक्षः श्येनं॑ चृता॒वा हि॑रण्यपक्षः॑ शकुनो॑ भुरग्युः ।

महान्त्सध॑स्थे ध्रुव॑ आ॒ निष॑त्तो नमस्ते अस्तु॑ मा मा हि॑सीः ॥
सोम॑पीथानु॒ मेहि॑ ॥ इ॒ष्टाहो॑वीय॑ साम॑ गाय पुनरु॒र्जा सह॑ रथै-
१० त्यैके॑ श्यैत॑ साम॑ गाय ॥ उ॒दु त्यं चि॑च॒र्मित्यैके॑ ॥ वाम॑दे॒व्यं साम॑
गाय ॥ इ॒ममु॑ षु॒ त्वम॑साक॑ सनि॑ गाय॒ चं न॑भ्या॒सम् ॥ अ॒पिर्दिवे॑षु
प्र॒ वोच॑ ॥ भूः स्वाहा ॥ ११ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 11, 5 flg.

1) P ददृशुषीः ; Ben ददृशुषीस ; H u. Bb ददरिमुषी॑स ; desgl. B, ohne Accent; cf. RV 10, 139, 4. 2) P रा॒हाणं ; 3) Ben आसां॑ 4) P च॒प । ऊर्षु॑ । 5) Ben ॑रधी 6) P तत् । नः ; Ben तन्नो ; H u. Bb तन्नो ; desgl. B, ohne Accent. 7) P धियः । 8) So Ben ; desgl. in H, Bb u. B, ohne Accent ; P हि॒वानः ; Tāitt. Âr. हि॒वानो 9) Ben धिय॑ इन्नो ; P धियः । इत् । नः ; Bb धिय॑इतो ; H धिय॑इषो ; B धिय॑इन्नो 10) So P ; die Samh. Mss. अ॒भ्याद् ; cf. Rv. 10, 139, 5. 11) P संक्षो॒मः ; Bb संक्षि॑म 12) So im Anschluss an P दु॒रः ; Ben दु॒रो ; desgl. B, ohne Accent ; H u. Bb व॒से ; cf. RV 10, 139, 5. 13) So die Samh. Mss. ; P अ॒स्मद्र॑थानामि॒त्सिषि॑र॒थानां॑ ; cf. ūbr. RV 10, 139, 6. 14) So im Anschluss an P प्र॑ । आसां॑ ; die Samh. Mss. प्रा॒सां 15) So im Anschluss an P अ॒मृतानि॑ । वोचत्॑ ; die Samh. Mss. अ॒मृ-
तानु॑ वोच 16) P इ॒न्द्र । 17) Die Mss. schwanken ; H u. Bb परि॒ददा॑दहीनां oder परि॒ददा॑दहीनां ; Ben परि॒ददा॑दहीनां ; B परि॒ददा॑दहीनां ; P परि॑ । दा॒दात् । च॒हीनां॑ ; vgl. RV 10, 139, 6. 18) So H u. Bb ; nur ohne Accent ; P वा॒र्षाहरं॑मिति वा॒र्षा॑ हरं । Ben वा॒र्षाहारं॑ ; desgl. B, ohne Accent. 19) H ॑योनि 20) P क्षे॒नः । 21) Ben ध्रु॒वा 22) P सोम॑वपी॒ष । च॒णु॑ मा । इ॒हि ! ; H u. Bb ॑षा॒नमेहि॑ 23) So Ben ; P इ॒ष्टाहो॑वीयमि॒ष्टाहो॑वीयं ; H u. Bb इ॒ष्टाहो॑व्यं ; desgl. B, ohne Accent. 24) P ऊ॒र्जा 25) P र॒था 26) Die Mss. ॑त्यैके 27) H u. Bb श्यै॑त ; P श्यै॑त । 28) P इ॒मं । चं । इ॒मं । इ॒मं । 29) H u. Bb न॒भ्या॑सां 30) Ben नो॒चः ; P नो॒चं ।

मा नो घर्मे व्यथितो¹ विष्यधीन्मा² न आयुः परमवरं³ मान-
दोनैः⁴ ।

मो ध्वत्वमस्मान्तराधान्मा⁵ रुद्रियासो अभि गुल्बधानः⁶ ॥

मा नः क्रतुभिर्हीडिषेभिरसंह्रियः⁷ सुनीयो मा परा दैः⁸ ।

मा नो अग्निं⁹ निर्ञ्चतिर्मा न¹⁰ आशान्मा¹¹ नो छावापृथिवी¹² 5
हीडिषेचाम¹³ ॥

उता नो¹⁴ मिचावरुणा¹⁵ इहागतं¹⁶ मन्मा दीध्याना उता नः¹⁷
संखाया¹⁸ ।

आदित्यानां प्रसृतिर्हेतिरूपा¹⁹ शरा वाष्टाद्द्विषा²⁰ वार्षीः ॥

विधुं दद्राण²¹ समने बहूनां युवानां सन्तं पलितो जगाद²² । 10

देवस्य पश्य काथं महित्वाद्याममार संस्रः²³ समानः²⁴ ॥

ञरि चैतीदभिश्चिषः²⁵ पुरा चकृभ्या²⁶ आतृद²⁷ ।

1) So Bb; in H u. Ben ohne Accent; P व्यथितः । 2) P वि । व्यथित । मा ।
3) P नः । 4) So corrigirt; die Mss. परमवरं; auch P चवरं । 5) So die Mss.; P
मा । चगत । चा । उर्नैः । Täitt. Âr. 4, 20, 2 मा रंजो ऽग्निः । 6) Ganz corruptirt; die
Mss. schwanken; Ben मो ध्वत्वमस्मान्तराधान्मा; H u. Bb मे ध्वत्वमस्मान्तरा; B मो ध्वत्वम
स्मान्तरा; P मो इति मो । स्वल्पमिति स्व. लं । चस्र । संतरित्वंतः । चधात् । मा । Täitt.
Âr. 4, 20, 2 मा संखां चमस्मान्तराधाः । 7) P अभि गुल्बधानः; Täitt. Âr. अभि-
गुल्बधानः । 8) Ben चक्रतुभिः; P हीडिषेभिः । चक्रतुभिः इत्यस्य । 9) So im
Anschluss an P परा दैः; die Samb. Mss. परा दैः । 10) P अग्निः । 11) H u. Bb
मानी । 12) Ben u. P छावा 13) So P; die Saph. Mss. छावापृथिवी । 14) So P;
die Saph. Mss. हीडिषेचाम । 15) P उता नः । 16) Bb मिचावरुणा । 17) P इहा ।
चा । गत । 18) P दीध्यानां । उता नः । 19) So ist wohl zu lesen; Ben सखायाः;
H u. Bb सखायाः; desgl. B, ohne Accent; P सखायाः । 20) So Bb; in Ben हेतिः;
P हेतिः; in H ohne Accent. 21) P शरा । वा । चष्टात् । द्विषा । 22) P इ-
जगात् । 23) P अमार । 24) So Ben; H महित्वाद्याममारसंस्रः; Bb महित्वाद्या-
ममारसंस्रः; desgl. B, ohne Accent; in P महिलेति महि. लां । चस्र । ममार । सं ।
संस्रः । 25) P सं । चाञ्ज । 26) So scheint die Mâitr.-Lesung dieses corrupten Verses,
combinirt aus Saph. u. P; die Saph. Mss. चरि चैतीदभिश्चिषः; P चरि । च इति
रत् । चमिश्चिष इत्यभि चिषः; cf. RV 8, 4, 12. 27) P चकृभ्या इति चकृभ्याः । 28) So
im Anschluss an P चा । गृह् । Ben चाञ्जद; H u. Bb चाञ्जद; B चाञ्जद

संधाता¹ संधिर्मघवा पुरुवसुर्निष्कार्ता² विहुतं³ पुनः ॥

उदु तिष्ठ स्वधरं⁴ ऊर्ध्वं ऊ षु ण⁵ इत्येके ॥ पुनरूर्जा सह रयेत्येके ॥

उदु त्वं चिचमि⁶त्येके ॥ भूः स्वाहा ॥ भुवः स्वाहा ॥ उस्वः⁷ स्वाहा ॥

भूर्भुवः उस्वः स्वाहा ॥ १२ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 20.

5 भूर्भुवः उस्वमेयि तदिन्द्रियं⁸ वीर्यं⁹ मयि रायो¹⁰ मयि रक्षो¹¹ मयि
दक्षो¹² मयि क्रतुमेयि¹³ धेहि सुवीर्यम् ॥

तिसृभिर्घर्मो विभात्याकृत्या¹⁴ मनसा सह¹⁵ विराजा ज्योतिषा सह¹⁶

तपसा ब्रह्मणा सह¹⁷ तस्य दौहमशीमहि¹⁸ तस्य भक्षमशीमहि¹⁹

तस्य ता उपहूता²⁰ उपहूतस्य भक्षयामि ॥ १३ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 21.

10 उदस्य²¹ शुष्माज्ञानोर्नाष्या²² विभर्ति भारं²³ पृथिवी न भूमिः²⁴ ॥
प्र शुक्रैतु²⁵ देवी मनीषा²⁶ अस्मत्सुतष्टो²⁷ रणो न वाणीः²⁸ ॥ १४ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 17.

चिदसि ॥ बृहस्पतिष्ठा सादयतु पृथिव्याः पृष्ठे²⁹ तेन ऋषिणा³⁰ तेन

1) So im Anschluss an P संधतिंति सं. धातां !; Ben संधाता; H u. Bb संधाता
2) So Ben; H u. Bb पुरावसुः; B पुरोवसुः; P पुरीवसुरिति पुरः. वसुः !; s. RV 8, 1, 12.
3) So H u. Bb; Ben विहुतं; P विहुतमिति चि. हुतं. 4) P उत. तिष्ठत. स्वधरं
इति सु. चधरः. 5) P ऊर्ध्वः. उ. सु. न. 6) So corrigirt; Ben सुः; H u. Bb
स्वः ohne Accent. 7) P रंषः. इंषः. भंषः. क्रतुः. 8) So Ben; auch P चार्कित्वा.
क्रता. 9) So P; die Samh. Mss. सह 10) H u. Bb सह 11) So Ben; P दीहं.
दोहं. मयि. मयि. H u. Bb दौहमशीमहि; desgl. B, ohne Accent. 12) Bb मशी; P
भंषं. चवि. मयि. 13) P ते. उपहूत इत्यु. हुतः. 14) So im Anschluss an P
उत. चक्ष !; die Samh. Mss. उदस्य 15) P नाष्याः. 16) So Ben u. P; in H,
Bb u. B भारः. 17) P भूमिः. 18) P शुष्मा एतु. 19) P देवी. मनीषा. 20) P
अस्मत्. सुतष्ट इति सु. तष्टः. 21) So Ben; in H u. Bb वाणीः; P वाणी 22) H u. Bb
ऋषिणा

विधिना' तेन छन्दसा तेन ब्रह्मणा तया देवतयाङ्गिरस्वद् ध्रुवा
सीद ॥ १५ ॥

प्रजापतिष्ठा सादयतु पृथिव्याः पृष्ठे तेन ऋषिणा तेन विधिना'
तेन छन्दसा तेन ब्रह्मणा तया देवतयाङ्गिरस्वद् ध्रुवा सीद ॥ १६ ॥

उयञ्च भीमञ्च' ध्वान्तञ्च धनवाञ्च' सहसावाञ्च' सहीयसः ॥ वि- 5
स्त्रियः' ॥ विज्ये' विच्ये' विस्त्रियेत्' ॥ १७ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 25 u. 24.

सञ्वात्सरोऽसि' परिवत्सरोऽसीदावत्सरो¹⁰ ऽस्युद्वत्सरो¹¹ ऽसि'वत्सरो
ऽसि'¹² ॥ तस्य ते वसन्तः शिरो'यीष्मो¹³ दक्षिण'¹⁴ पक्ष'¹⁵ वर्षो¹⁶ उन्नर'¹⁷
शरत्युद्धम् ॥ हेमन्तो मध्य'¹⁸ शिशिर'¹⁹ प्रतिष्ठान'¹⁷ तस्य¹⁸ ते मासांशा-
र्धमासाञ्च ऋतवः परिवत्सराः ॥ अहोरात्रे ते कल्पेतामैहि'त्रैहि'वी- 10
हि¹⁹ समिष्टुदीची ॥ १८ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 19; Mân. Çr. 1, 6, 4.

1) So Ben; in Bb विधिना; H विधिना; in P unklar, ob विधिना oder विधिना
2) So Ben; Bb विधिना; H विधिना; P fehlt. 3) B भीमञ्च 4) P धनवाभिति
धन. वाञ् । इ । Tāitt. Âr. 4, 25 धनञ्चञ्च 5) P सहसावान् । सहसावाभिति सहस-
वान् । च । 6) P वि । चिय । 7) So H u. Bb; P विज्ये इति वि. ज्ये ।; Ben विज्ये
8) H u. Bb विच्ये; P विच्ये इति विच्ये । 9) P वि । चिये । 10) P रदावत्सरो रतीदा-
वत्सरोः । 11) P रदावत्सरो रतीद्वत्सरोः । (!) 12) Diese beiden Worte finden sich in Ben,
fehlen aber in den andern Samh. Ms.; P auch वत्सरः । चिये । 13) P भीष्मः ।
14) Ben u. P दक्षिणः 15) P पक्षः । 16) So betonen H u. Bb; in Ben u. P शि-
शिरं 17) So im Anschluss an P प्रतिष्ठानं । प्रतिष्ठानमिति प्रति. स्तानं । in Ben
प्रतिष्ठानञ्च; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb प्रतिष्ठानञ्च 18) So Bb u. P; die andern
Ms. चञ्च 19) So corrigirt; H u. Bb वीहि; desgl. B, ohne Accent; Ben वीहि; P
वि । इति ।

असुहृमुखो रुधिरणाभ्यक्तो यमस्य दूतस्य वाग्विधावति ॥ गृध्रः
सुपर्णः कुण्डलं निषेवति यमस्य दूतः प्रहितं एष एति च्यूसी वो
अस्मान्नेदि यं च वयं द्विषमः ॥ १९ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 29.

तच्चक्षुर्देवहितं पुरस्ताद्भुक्रमुच्चरत् ॥ पश्येम शरदः शतं जीवेम
शरदः शतं प्रब्रुवाम¹⁰ शरदः शतं नृणयाम¹¹ शरदः शतम् ॥ २० ॥

निधायो वा३¹² निधायो वा३ निधायो वा३ ओं वा३ ओं वा३
ओं वा३¹³ ए ऐ ओं स्वर्णज्योतिः¹⁴ ॥ २१ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 40.

बृहन्ना३¹⁵ बृहन्ना३ बृहन्ना३ बृहन्ना इमं¹⁶ बृहन्ना इमं बृहन्ना इमं ॥
इमं इमं इमं¹⁷ स्वर्णज्योतिः¹⁸ ॥ २२ ॥

10 पृथिवी समिन्नामपिः¹⁹ समिन्धे सापि²⁰ समिन्धे तामहं सं-
मिन्धे सा मा समिन्ना सुसमिन्ना तैजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धता²¹

1) असुहृमुख इत्यस्य मुखः । 2) So corrigirt; die Mas. ०याभ्यक्तो; P चम्बत्त र-
त्तमि. चम्बत्तः । 3) So Ben; in P दूतः । च । H u. Bb दूतस्य; desgl. B, ohne Accent;
Tāitt. Âr. 4, 29 चम्बत्त दूतः चंपाविधावति 4) P सुपर्ण इति सु. पर्णः । कुण्डलमिति
कुण्ड. पं । 5) P मि. सेवती । 6) P प्रहित इति प्र. हितः । 7) B इति; P एषः ।
इति । 8) P चि. चयी । 9) Bb ०मुच्चरत्; P पुरस्तात् । मुक्त् । उच्चरदिसुत्. चरत् ।
10) So B, nur ohne Accent; P प्र. ब्रुवाम; H. u. Bb प्रब्रवाम; in Ben fehlt dies
Wort und die beiden folgenden. 11) So corrigirt; die Mas. नृणयाम; P नृणयामः ।
12) In P वा ohne Accent. 13) In Ben fehlen alle die ३; in H fehlen sie nach ओं
वा, in Bb nur vor dem ersten निधायो und vor dem ersten ओं eine ३; in B
finden sich alle ३. 14) Ben u. Bb स्वर्ण ज्योतिः, P स्वर्णज्योतिरिति स्वर्ण. ज्योतिः ।
15) P बृहन्ना इति बृहत्. भाः । 16) P बृहन्नाधीमिति बृहत्. भाः. ईं । 17) Diese drei
letzten इमं in H u. Bb ohne Accent. 18) Ben u. Bb स्वर्ण ज्योतिः 19) So Ben;
in H u. Bb समिन्त्; P समिदिति. सं. इत् । 20) So corrigirt; Ben सापि; H u. Bb
सापि; P सा। अपि।

स्वाहा ॥ अन्नरिद्धं^७ समिन्तां^६ वायुः समिन्धे^१ सा वायुं^२ समिन्धे^३
तामहं^४ समिन्धे^५ सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तैजसा ब्रह्मवर्चसेन सं-
मिन्धता^६ स्वाहा ॥ द्यौः समिन्तामादित्यः^७ समिन्धे^१ सादित्यं^२ सं-
मिन्धे^३ तामहं^४ समिन्धे^५ सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तैजसा ब्रह्मव-
र्चसेन संमिन्धता^६ स्वाहा ॥ दिशः समिन्तां^६ प्रजापतिः समिन्धे^१ सा^२
प्रजापतिं^३ समिन्धे^४ तामहं^५ समिन्धे^६ सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तै-
जसा ब्रह्मवर्चसेन संमिन्धता^७ स्वाहा ॥ २३ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 41, 1—3.

अपे व्रतपते व्रतं चरिष्यामि^१ तत्से प्रब्रवीमि^२ तन्मे^३ गोपायं^४ तञ्श-
केयं^५ तैन शकेयं^६ तैन राध्यासम् ॥ वायो^७ व्रतपते व्रतं चरिष्यामि^१
तत्से प्रब्रवीमि^२ तन्मे^३ गोपायं^४ तञ्शकेयं^५ तैन शकेयं^६ तैन राध्यासम् ॥ 10
सूर्ये व्रतपते व्रतं चरिष्यामि^१ तत्से प्रब्रवीमि^२ तन्मे^३ गोपायं^४ तञ्शकेयं^५
तैन शकेयं^६ तैन राध्यासम् ॥ व्रतानां^७ व्रतपते व्रतं चरिष्यामि^१ तत्से
प्रब्रवीमि^२ तन्मे^३ गोपायं^४ तञ्शकेयं^५ तैन राध्यासम् ॥ २४ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 41, 3 u. 4.

पृथिवी समिन्तामग्निः समिन्धिष्टं^१ साग्निं^२ समिन्धिष्टं^३ तामहं^४ सं-
मिन्धिष्टं^५ सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तैजसा ब्रह्मवर्चसेन संमिन्धिष्-¹⁵
ता^६ स्वाहा ॥ अन्नरिद्धं^७ समिन्तां^६ वायुः समिन्धिष्टं^१ सा वायुं^२
समिन्धिष्टं^३ तामहं^४ समिन्धिष्टं^५ सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तैजसा
ब्रह्मवर्चसेन संमिन्धिष्ता^६ स्वाहा ॥ द्यौः समिन्तामादित्यः^७ समिन्धिष्टं^१

1) So H u. Bb; in Ben संमित् 2) So corrigirt; Ben संमिता; desgl. B, ohne
Accent; H संमिता; Bb संमिता; vgl. oben die entsprechenden Sätze; in Tâitt. Âr.
4, 41 संमिता 3) P तत् । मे । 4) P तत् । शकेयं । 5) Von वायो bis सूर्य (excl.)
in H u. Bb eine Lücke. 6) Hier beginnt das letzte, vereinzelt Blatt von M.
7) Ben संमित्

सादित्यं० समिन्धिष्टं० तामहं० समिन्धिष्टं० सा मा समिन्धिष्टा सुसमिन्धिष्टा
 तेजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिषता० स्वाहा ॥ दिशः समिन्धिष्टां प्रजा-
 पतिः समिन्धिष्टं० सा प्रजापति० समिन्धिष्टं० तामहं० समिन्धिष्टं० सा
 मा समिन्धिष्टा सुसमिन्धिष्टा तेजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिषता० स्वाहा॥२५॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 41, 4 flg.

- 5 अये व्रतपते व्रतमचार्षीं तसे प्रावोचं तदशकं तेनाशकं तेना-
 रात्स्यम् ॥ वायो व्रतपते व्रतमचार्षीं तसे प्रावोचं तदशकं तेनाशकं
 तेनारात्स्यम् ॥ सूर्ये व्रतपते व्रतमचार्षीं तसे प्रावोचं तदशकं तेना-
 शकं तेनारात्स्यम् ॥ व्रताना० व्रतपते व्रतमचार्षीं तसे प्रावोचं त-
 दशकं तेनाशकं तेनारात्स्यम् ॥ २६ ॥

Vgl. Tāitt. Âr. 4, 41, 6.

- 10 शं नो वातो ऽभिवातु शं नस्तपतु सूर्यः ॥

अहानिं शं भवन्तु नः शं राचीं प्रतिधीयताम् ॥

पृथिवी शान्तिः सौषधीभिः शान्तिरन्तरिक्षं० शान्तिस्तद्वायुना
 शान्तिर्वायुः शान्तिः सा वृष्ट्या शान्तिरोपः शान्तिरोबधयः शान्ति-
 र्वैनस्पतयः शान्तिर्विश्वे देवाः शान्तिर्ब्रह्म शान्तिर्ब्राह्मणाः१० शान्तिः
 15 शान्तिः सर्वशान्तिस्त्वयाहं११ शान्त्या सर्वशान्त्या१२ मद्यं द्विपदे च च-

1) So corrigirt; in Ben u. Bb शान्तिः ohne Accent; in H शान्तिः 2) H तेना
 रात्स्यम्; Bb तेन रात्स्यम्; B तेनारात्स्यम्; P तेन। चरात्स्यम्; cf. das Folgende. 3) Bb
 प्रावोचं 4) H u. Bb तेनारात्स्यम् 5) So corrigirt; Ben वास्तो; P वातः; Bb वाती;
 H u. B वातो 6) P वा। चहानि। 7) So M; in Bb u. P राचीः; deagl. Ben, H u.
 B, ohne Accent; Tāitt. Âr. 4, 42, 1 राक्षिः 8) P चन्तरिक्षे। 9) So Ben u. P;
 in H u. Bb dies Wort ohne Accent. 10) H, Bb u. P ब्राह्मणाः। 11) P सर्वे। शान्ति-
 रिति सर्वे। शान्तिः। 12) P सर्वशान्तिरिति सर्वे। शान्त्या।

तुष्यदे च शान्तिं करोमि शान्तिर्बभूव शान्तिरसि शान्तिर्नो अस्मि-
भयं नो अस्तु ॥

आपो हिं हां मयोभुवस्तां न ऊर्जे दधातन ।

महे रणाय चक्षसे ॥

यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः ।

5

उशतीरिव मातरः ॥

तस्मा अरं गमाम वी यस्य क्षयाय जिन्वथ ।

आपो जनयथा च नः ॥

ईशाना वार्याणां क्षयन्तीष्वेषीनाम् ।

अपो यातामभेषजं तां नः कृषन्तु भेषजम् ॥

10

कया नश्चिचं आभुवदूती सदावृधः सखा ।

कया शचिहया वृता ॥

कस्ता सत्यो मदानां मंहिष्ठो मासदन्धसः ।

दृढा चिदारुजे वसु ॥

अभीं पुं¹⁰ ऋः संखीनामवितां जरितृणाम¹¹ ।

15

शतं भवास्यूतिभिः¹² ॥

चातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रं हवे हवे सुहवः शूरमिन्द्रम् ।

हुवे नु शक्रं पुरुहूतमिन्द्रं स्वस्तिं नो मघवा धामिन्द्रः¹³ ॥

1) So H, Bb; auch P चक्षु। चक्षसे; in Ben चक्षमघं; in M स्वमघं 2) M नो वु 3) P च। 4) Vgl. RV 10, 9, 1—3. 5) P ईशानाः। 6) So M; Ben चयो यातामभेषजं; P चयः। चातां चमिषजं; H u. Bb चयीं यातां च मिषजं; desgl. B, ohne Accent; vgl. aber auch RV 10, 9, 5. 7) Bb कृषन्त 8) P चिचः। 9) So Ben; die andern Mes. चभिः; P चभिः। 10) P पुं। 11) Bb जरितृणां 12) Bb च्यूतिभिः; vgl. übrigens RV 4, 81, 1—3. 13) Vgl. RV 6, 47, 11. Hier endet das letzte, vereinselte Blatt von M.

स्वस्ति ना' इन्द्रो वृषञ्चवाः स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
 स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो' अरिष्टनेमिः स्वस्ति नो बृहस्पतिर्देधातु' ॥
 यथादित्या अ० ऋमाप्याययन्ति यथाक्षितिमक्षितयः' पिबन्ति ।
 एवासांनिन्द्रो वरुणो बृहस्पतिराप्याययन्तु भुवनस्य गोपाः ॥
 5 उच्चयं तमसस्यरि ज्योतिः पश्यन्ता' उत्तरम् ।
 देवं देवषा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम्' ॥
 मिषस्य वञ्चक्षुषा समीक्षामहे ॥ मिषस्य वञ्चक्षुषा समीक्षध्वम् ॥
 ब्रह्मण उपस्तरणमसि' ब्रह्मणे त्वोपस्तृणामि ॥ २७ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 42.

॥ इति खिलकाण्डे नवमः प्रपाठकः' ॥

10

अभिर्वृषाणि जङ्गनद्विषास्युर्विपन्थया' ।
 समिधः शुक्र¹⁰ आहुतः ॥
 त्व' सोमासि संत्यतिस्त्व' राजीत वृषहा ।
 त्व' भद्रो असि क्रतुः¹¹ ॥

1) P कः । 2) So Ben, H u. Bb; P तार्क्ष्यः ।; B तार्क्ष्यो 3) Vgl. RV 1, 69, 6.
 4) P वषा । पिबन्ति; vgl. aber auch unten 4, 12, 2. 5) P पश्यन्तः । 6) Vgl. RV 1, 50, 10.
 7) Das इति fehlt in den Mss. 8) Ben schreibt खिलकाण्डे नवमः शुक्रिधः प्रः; in P
 steht hier am Schluss noch प्रबन्धप्रपाठकः 9) P विपन्थयः । 10) P शुक्रः । Vgl. RV
 6, 16, 24; TS 4, 3, 18, 1; K&th. 2, 14, ; 20, 14. 11) Vgl. TS 4, 3, 18, 1; RV 1, 91, 5;
 K&th. 2, 14.

अपिर्मूर्धा^१ भुवो यज्ञस्य ॥

पिप्रीहि^२ देवं उशतो यविष्ठ विष्टं चतू^३ चतुपते यजेह^४ ।

ये दैव्या चृत्विजस्तेभिरमे त्वं होंतृणामस्यायजिष्ठः ॥

अमे यदस्य विशो अध्वरस्य होतः पावकशोचे वेष्टु^५ हि यज्ञा ।

चृता यजासि महिना वि यज्ञूर्हेष्या^६ वह यविष्ठ या ते अद्य^७ ॥ 5

पृथुपाजा अमत्यो घृतनिर्णिक् स्वाहुतः ।

अपिर्यज्ञस्य हष्यवाट्^८ ॥

तं सबाधो यतमुच इत्या धिया यज्ञवन्तः ।

आचक्रुमिमूतये^९ ॥

अमे रक्षा णो अहसः प्रति ष्म देव रीषतः^{१०} ।

10

तपिष्ठैरजरो दह^{११} ॥

त्वं नः सोम विश्वतो रक्षा^{१२} राजचघायतः ।

न रिषेष्वावतः^{१३} संसा^{१४} ॥

वैश्वानरो न ऊत्या^{१५} पृष्टो दिवि^{१६} ॥

विश्वानि नो दुर्गहा जातवेदः सिन्धुं न नावा दुरितति^{१७} पधि^{१८} । 15

अमे अशिवन्मसा^{१९} गृणाऽनो ऽस्माकं बोध्यविता तनूनाम्^{२०} ॥

1) Ben पिप्रीहि 2) So Ben; in H u. Bb देवां; desgl. B, ohne Accent; P देवां ।
 3) So Ben; in H u. Bb विष्टो; desgl. B, ohne Accent; P विष्टो । 4) Bb अजेहो;
 P चतुपते । चतुपते चतुपते । यजेह । र्ह । Vgl. RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13, 4; TBr 3, 5, 7, 5,
 6, 11, 4; K&th. 2, 15; 18, 21; 20, 15. 5) So Bb; in Ben वेष्टु; P वे; । ल । 6) In
 H u. Bb वि ohne Accent; in Ben मू ohne Accent. 7) Vgl. TS 4, 3, 13, 4; RV
 6, 15, 14; TBr 3, 5, 7, 6; 6, 12, 2. 8) Vgl. TBr 3, 6, 1, 3; RV 3, 27, 5; K&th. 40, 14.
 9) Vgl. RV 3, 27, 6; TBr 3, 6, 1, 8; K&th. 40, 14. 10) P प्रतोषा । देव । रीषतः । रिषत
 रिति । 11) Vgl. RV 7, 15, 13; TBr 2, 4, 1, 6; K&th. 2, 14. 12) P रं च । 13) P रिषत ।
 14) Vgl. RV 1, 91, 8; TS 2, 3, 14, 1; K&th. 2, 14. 15) Vgl. TS 1, 5, 11, 1; 4, 4, 12, 5.
 VS 18, 72; 26, 8; K&th. 11, 13. 6) P दुरितति दुः । रता । चति । 17) P अशिवन्मसा
 च । 18) Vgl. RV 5, 4, 9; TBr 2, 4, 1, 5; T&itt. Ar. 10, 2, 1.

- अग्ने त्वं पारया' नथो अस्मान्स्वस्तिभिरंति दुर्गाणि विश्वा ।
 पूष पृथ्वी बहुला न उर्वी भवा' तोकाय तनयाय शं योः' ॥
 अयाविष्णू सजोषसेमा' वर्धन्तु वां गिरः ।
 द्युर्वैर्वाजेभिरागतम्' ॥
- 5 अयाविष्णू महि धाम प्रियं वां पाथो घृतस्य गुह्यानि नाम ।
 दमे दमे सन्न रत्ना दधाना प्रति वां जिह्वा घृतमुच्चरस्यत्' ॥
 पावका नः सरस्वती वाजेभिर्वाजिनीवती ।
 यज्ञं वद्दु धियावसुः' ॥
 आ नो दिवो बृहतः पर्वतादा सरस्वती यजतां गन्तुं यज्ञम् ।
 10 हवं देवी जुजुषाणां घृतां चि शग्मां नो वाचमुशती मृणोतु' ॥
 ये ते सरस्व¹⁰ ऊर्मयो मधुमन्तो घृतच्छुतः¹¹ ।
 तेषां ते सुखमीमहे¹² ॥
 यस्य व्रतं पशवो यन्ति सर्वे यस्य व्रतमुपतिष्ठन्ता' आपः ।
 यस्य व्रते पुष्टिपतिर्निविष्टस्तं सरस्वत्तमवसे हुवेम'¹³ ॥
- 15 अग्निः प्रत्नेन मन्मना शुम्भानस्तञ्च¹⁴ स्वाम् ।
 कविर्विप्रेण वावृधे¹⁵ ॥
 सोम गीर्भिष्ट्वा वयं वर्धयामो वचोविदः ।
 सुमृडीको ना अविश¹⁶ ॥

1) P पारय । 2) P भव । 3) Vgl. RV 1, 189, 2; TS 1, 1, 14, 4; TBr 2, 8, 2, 5; TA 10, 2, 1. 4) P सवीर्षेति स. जीषवा । रमाः । 5) Vgl. TS 4, 7, 1, 1; 5, 7, 3, 3; TBr 2, 11, 3. 6) Vgl. TS 1, 8, 22, 1; K&th. 4, 16. 7) Vgl. RV 1, 3, 10; TBr 2, 4, 3, 1; VS 20, 84; K&th. 4, 16. 8) P चवता । वतु । 9) Vgl. TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 2; RV 5, 48, 11; K&th. 4, 16; 20, 15. 10) P सपसः । 11) Ben घृतच्छुतः । 12) Vgl. TS 3, 1, 11, 3; RV 7, 96, 5; K&th. 19, 14. 13) P चप. तिष्ठति । 14) Vgl. TS 2, 1, 11, 3. 15) Vgl. RV 8, 44, 12; TBr 2, 5, 6, 1; K&th. 2, 14. 16) P चा । विशः ।; vgl. RV 1, 91, 11; TBr 2, 5, 6, 1; K&th. 2, 14.

त्वमये वीरवद्यशो देवेषु सविता भगः ।

दितिषु दाति वार्यम् ॥

त्वं भगो नां आ हि रानमिषे परिज्जेव ह्यसि दसंबर्चाः^३ ।

अये मिषो मं बृहतं च्युतस्यासि क्षत्ता वामस्य देव भूरेः ॥

इदो अये ॥

5

इमो अये वीततमानि हव्याजस्रो वक्षि देवतातिमच्छ ।

प्रति न ई^४ सुरभीणि घ्यन्तु ॥

अया आयूषि पवसे^५ ऽग्निर्क्षीषिः^६ ॥

तं हि शश्वता ईडते सुचा देवं घृतच्युता^७ ।

अग्निं हव्याय वोढवे^८ ॥

10

अग्निमग्निं हवीमभिः^९ सदा हवन्त^{१०} विशपतिम् ।

हव्यवाहं पुरुप्रियम्^{११} ॥

अये पावक रोचिषा^{१२} सं नः पावक दीदिवो^{१३} ऽग्निः शुचिप्रतातमा^{१४}

उदये शुचयस्तव^{१५} ॥

सं हव्यवाडमर्त्य^{१६} उशिग्दूतश्चनोहितः ।

15

3) Vgl. RV 7, 15, 12. 2) P नः । 3) Ben दसंबर्चाः 4) P बृहतं च्युतस्य । चक्षि ।
5) Vgl. RV 6, 13, 2. 6) Vgl. RV 7, 1, 3; TS 4, 6, 5, 4; 5, 4, 7, 3; K&th. 2, 15; 18, 4;
20, 14 u. 5.; Kap. S. 28, 4; 43, 2. 7) Ben विततं 8) So H u. Bb; P हव्या । चवकाः ।
Ben हवाचक्षो 9) Ben हव्यं 10) Vgl. RV 7, 1, 18; TS 4, 3, 13, 6; K&th. 2, 15; 19, 14;
35, 2; Kap. S. 48, 3. 11) Vgl. RV 9, 66, 19; TS 1, 3, 14, 7 u. 5fter. TBr 2, 6, 3, 4; TA
2, 5, 1; K&th. 4, 11; 11, 13 u. 5fter; Kap. S. 3, 9; 8, 5. 12) Vgl. RV 9, 66, 20; T&tt. Âr.
2, 5, 2; VS 26, 9. 13) Ben च्युतच्युता 14) Vgl. RV 5, 14, 3; TS 4, 3, 13, 8; K&th. 19, 14.
15) Ben हविमभिः 16) P सदा । हवन्त । 17) Vgl. RV 1, 12, 2; TS 4, 3, 13, 8.
18) Vgl. TS 1, 3, 14, 8 u. 5.; RV 5, 26, 1; K&th. 17, 17; 19, 14; Kap. S. 28, 1. 19) So
TS 1, 3, 14, 8 u. 5.; RV 1, 12, 10; K&th. 19, 14. 20) Vgl. TS 1, 3, 14, 8; 5, 5, 3; RV 8, 44, 21.
K&th. 19, 14. 21) Vgl. TS 1, 3, 14, 8 u. 5. RV 8, 44, 17; K&th. 2, 14; 19, 14; 40, 14.
22) P चमर्त्यः ।

अग्निर्धियां समृणति ॥

अग्निं स्तोत्रेण बोधय समिधानो अमर्त्यम् ।

हव्यां देवेषु नो दधत् ॥

किमिच्छे विष्णो परिचक्ष्यं भूम्न यद्वक्ष्ये शिपिविष्टो अस्मि ।

5 मां वर्षो अस्मदपगूह एतद्यदन्तरूपः समिधे बभूव ॥

प्र तस्ते अद्य शिपिविष्ट नामार्थः शंसामि वयुनानि विद्वान् ।

तं त्वा गृणामि तवसमंतव्यान्क्षयन्तमस्य रजसः पराकौ ॥

सुषामाणं पृथिवीं द्यामनेहस सुशर्माणमदिति सुप्रणीतिम् ।

दैवीं नाव स्वर्षामनागसमस्रवन्तीमारुहेमा स्वस्तये ॥

10 महीमू षु मातर सुव्रतानामृतस्य पत्नीमवसे हुवेम ।

तुविक्ष्वामजरन्तीमुरुची सुशर्माणमदिति सुप्रणीतिम् ॥

अग्नीषोमा संवेदसा संहृती वनतं गिरः ।

सं देवषां बभूवद्युः ॥

युवमेतानि दिवि रोचनान्यग्निश्च सोम संक्रतू अधत्तम् ।

15 युवं सिन्धूरभिश्चस्त्रेवद्यादग्नीषोमा अमुञ्चतं गृभीतान् ॥ १ ॥

Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen!

1) Vgl. TS 4, 1, 11, 4; RV 3, 11, 2; Kâth. 19, 14; VS 22, 16. 2) H इधत्; vgl. TS 4, 1, 11, 4; RV 5, 14, 1; VS 22, 15. 3) P चंप । बहः । 4) Vgl. TS 2, 2, 12, 5; RV 7, 100, 6. 5) Vgl. RV 7, 100, 5; TS 2, 2, 12, 5. 6) Vgl. TS 1, 5, 11, 5; RV 10, 63, 10; TA 1, 13, 2; Kâth. 2, 3; VS 21, 6. 7) Vgl. TS 1, 5, 11, 5; 7, 1, 18, 2; TBr 3, 1, 3, 3; Tâitt. Âr. 1, 13, 2; Mân. Çr. 7, 2, 6; VS 21, 5. Kâth. 30, 4 u. 5; Kap. S. 46; 7. 8) Vgl. RV 1, 93, 9; TS 2, 3, 14, 1; TBr 3, 5, 7, 2; Kâth. 4, 16. 9) So Ben u. P; die andern Mss. जुभीतान्; vgl. RV 1, 93, 5; TS 2, 3, 14, 1; TBr 3, 5, 7, 2; Kâth. 4, 16. Dieser Schlussvers findet sich im Padap. oben 1, 5, 1 a. A. eingeschoben.

अमा आयाहि वीतये गृणानो ह्यदातये ।

नि होता सत्ति बहिर्हिषि ॥

अभिं दूतं वृणीमहे होतां विश्ववेदसम् ।

अस्य यज्ञस्य सुक्रतुम् ॥

अभिनाभिः समिध्यते कविर्गृहपतिर्युवा ।

5

ह्यवाङ् जुहास्यः ॥

अभिर्वृचाणि जङ्घनदंभिं स्तोमेन बोधयोमां आयूषि पवसेऽमे
तमद्योभिष्टे अद्य ॥

एभिर्नो अर्कैर्भवां नो अर्वाङ् स्वर्णज्योतिः¹⁰ ।

अमे विश्वेभिः मुमना¹¹ अनीकैः¹² ॥

10

अधा¹³ ह्यमे¹⁴ ॥

अमेः स्तोमं मनामहे सिध्नमद्यं दिविस्पृशः ।

देवस्य द्रविणस्यवः¹⁵ ॥

अमा यो¹⁷ मन्वो दुवो धियं जुजोष धीतिभिः¹⁸ ।

भसन्तु षं¹⁹ प्र पूर्य्य इष²⁰ वुरीतावसे²¹ ॥

15

1) Vgl. RV 6, 16, 10; TS 2, 5, 7, 3 u. ö.; TBr 3, 5, 2, 1; Kâth. 19, 5; 16, 4; 20, 14; Kap. S. 30, 3. 2) Vgl. RV 1, 12, 1; TS 2, 5, 8, 5; TBr 3, 5, 2, 3; Kâth. 20, 14. 3) So H u. Bb; in Ben बुद्धाः; vgl. RV 1, 12, 6; TS 1, 4, 46, 3 u. ö.; TBr 2, 7, 12, 3; Kâth. 15, 12; 20, 14; 34, 19. 4) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1 u. ö.; Kâth. 2, 14; 20, 14. 5) Vgl. RV 5, 14, 1; TS 4, 1, 11, 4; VS 22, 15. 6) Vgl. RV 9, 66, 19; TS 1, 3, 14, 7 u. ö.; Kâth. 4, 11; 19, 14 u. ö. 7) Vgl. RV 4, 10, 1; TS 4, 4, 4, 7. 8) Vgl. RV 4, 10, 4; TS 4, 4, 4, 7. 9) P भव । 10) So H; Ben u. Bb स्वर्ण ज्योतिः; P स्वः । न । ज्योतिः । 11) P सु. मनाः । 12) Vgl. RV 4, 10, 3; VS 15, 46; TS 4, 4, 4, 7; Kâth. 20, 14. 13) P अद्य । 14) Vgl. RV 4, 10, 2; TS 4, 4, 4, 7; Kâth. 20, 14; VS 15, 45. 15) Bb सिध्नमद्य 16) Vgl. RV 5, 13, 2; TS 5, 5, 6, 1; Kâth. 20, 14. 17) P यो । यः । 18) So mit P; die Samh. Mss. धीतिभिः 19) So im Anschluss an P भसन्तु । नु । सं । die Samh. Mss. भसं नृषः; cf. RV 6, 14, 1. 20) P प्र । पूर्य्यः । इषः; Ben प्रपूर्य्य इषः; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb प्रपूर्य्य 21) Vgl. RV 6, 14, 1; Kâth. 20, 14.

- त्वमये सप्रथा असि जुष्टो होता वरिण्यः ।
 त्वया यज्ञं वितन्वते ॥
 वृषा सोम ह्युमं असि वृषा देव वृषव्रतः ।
 वृषा धर्माणि दधिषे ॥
 5 अग्निर्जातो अरोचत घ्नन्दस्यून्योतिषा तमः ।
 अविन्दज्ञा अपः स्वः ॥

अये वृहन् ६ ॥

इमं मे वरुण शुधी' हवमद्या' च मृडय ।
 त्वामवस्युराचके ॥

- 10 तंत्वा यान्येभिनाभिः¹⁰ ॥

त्वं ह्युमे अग्निना विप्रो विप्रेण संस्तता ।
 संस्था संस्था समिध्यसे¹¹ ॥

प्र सं मिच मर्तो¹² अस्तु प्रयस्वान्यस्त¹³ आदित्य शिक्षति व्रतेन ।
 न हन्यते न जीयते त्वोतो नैनमहो अघ्नोत्यन्तितो न दूरात्¹⁴ ॥

- 15 अनमीमासा¹⁵ ईडया¹⁶ मदन्तो मितज्ञवो वरिमन्वा¹⁷ पृथिव्याः ।
 आदित्यस्य व्रतमुपक्षियन्तो वयं मिचस्य सुमतौ स्याम¹⁸ ॥

1) Vgl. RV 5, 18, 4; TBr 2, 4, 1, 6. Kâth. 2, 14; 20, 15. 2) P शुभामिति शु. मां ।
 3) Vgl. RV 9, 64, 1; TS 4, 2, 11, 8; 4, 8, 18, 8; Kâth. 2, 14; 20, 15. 4) P नाः । 5) Vgl.
 RV 5, 14, 4. 6) So Ben u. P; H u. Bb वृहत्; desgl. B, ohne Accent; vgl. TS
 4, 2, 1, 4; Kâth. 16, 8; 19, 11; Kap. S. 32, 1. 7) P शुधि । 8) P चव । 9) P चवचुः ।
 Ben मवचुः; vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6; 2, 5, 12, 1; 4, 2, 11, 8; TBr 8, 7, 11, 8;
 12, 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 3; Kâth. 4, 16; 11, 12; 11, 13; 12, 15; 21, 13; VS 21, 1. 10) Im P
 steht hier der ganze Vers तं । त्वा । यामि । प्रथया । चदमानः । तं । वा । वाचि ।
 चवमानः । इविभिर्निति इविः मिः । चदमानः । चदय । इह । बोधि । चवचुः । चव-
 चः । मा । नः । चावुः । प्र । मोचोः ।; vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6 u. 8; Kâth. 4,
 16 u. 8; ferner vgl. RV 1, 12, 6; TS 1, 4, 46, 3 u. 8. 11) Vgl. RV 8, 43, 14; TS 1, 4, 46, 8;
 Kâth. 15, 12. 12) P मिचः । मर्तः । 13) P चः । ते । 14) Vgl. RV 8, 59, 2; TS
 8, 4, 11, 5; Kâth. 28, 12. 15) P चवमीमासाः । 16) So alle Samh. Mss.; in P इडया ।
 17) Ben वरीमन्वा 18) Vgl. RV 8, 59, 8; TBr 2, 8, 7, 4.

तत्सूर्यस्य देवत्वं तन्महितं मध्यां कर्तोर्विततं संजभार ।
 यदेदंयुक्तं हरितः सधस्थादाद्राची वासस्तनुते सिमसै ॥
 भद्रां अम्भां हरितः सूर्यस्य चिचां एतग्वां अनुमाद्यासः ।
 नमस्यन्तो दिवं आ पृष्ठमस्युः परि द्यावापृथिवी यन्ति सद्यः ॥
 त्वमये व्रतपां असिं ॥

5

यद्यो वयं प्रमिनाम¹⁰ व्रतानि विदुषां¹¹ देवां¹² अविदुष्टरासः ।
 अयिष्टद्विभ्रमापृणाति विद्यान्येभिर्देवं चतुभिः कल्पयाति¹³ ॥
 अये नयं¹⁴ ॥

आ देवानामपि पन्थामगन्म यञ्शक्रवाम¹⁵ तदनु प्रवोदुम् ।
 अयिर्विद्वान्स¹⁶ यजात्सेदु¹⁶ होता सो अध्वरान्स चतुन्कल्प- 10
 याति¹⁷ ॥

अयिः शुचिव्रततमा¹⁸ उदये शुचयस्तवां क्रन्ददिर्निस्तोषासा¹⁹ ॥

आयाहि तपसा जनिष्वामे पावको अर्चिषा ।

उपेमां सुदृतिं मम ॥

आ नो याहि तपसा जनिष्वामे पावक दीद्यत् ।

15

हृष्या देवेषु नो दधत् ॥ २ ॥

S. die Vergleichen in den Anmerkungen.

1) H u. Bb मन्धा 2) P चद्रा । इत् । चयुक्त । 3) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 33, 37. 4) P भद्रा । चन्धा । 5) P चिचा । 6) So Ben; H u. Bb एतग्वा; P एतग्वा इति त. न्याः । 7) P दिवः । 8) Vgl. RV 1, 115, 3; TBr 2, 8, 7, 1. 9) Vgl. RV 8, 11, 1; TS 1, 1, 14, 4 u. 5; Kâth. 2, 4; 6, 10; Kap. S. 48, 10 u. 5. 10) Ben प्रमी-
 चाम 11) Ben विदुषा 12) Ben देवाः । 13) Vgl. RV 10, 2, 4; TS 1, 1, 14, 4; Kâth. 6, 10; Kap. S. 48, 10. 14) Vgl. RV 1, 189, 1; TS 1, 1, 14, 3 u. 5; Kâth. 6, 10; 3, 1; Kap. S. 2, 8. 15) So mit P एत । शक्रवाम । die Samh. Mss. schreiben शक्रवाम
 16) P सः । इत् । ऊं रंत् । 17) Vgl. RV 10, 2, 3; TS 1, 1, 14, 3 u. 5; Kâth. 18, 21; 2, 15.
 18) P शुचिव्रत. तमः ।; vgl. RV 8, 44, 21; TS 1, 3, 14, 8; Kâth. 19, 14; 40, 14. 19) Vgl. RV 8, 44, 17; 10, 45, 4; TS 1, 3, 14, 8; 4, 1, 10, 4; Kâth. 2, 14; 19, 14; 40, 14; 16, 8; 16, 9 u. 10; 19, 11 u. 12; Kap. S. 32, 1 u. 2.

अभि त्वा देव सवितरीशान० वार्याणाम् ।
संदावन्भागमीमहे ॥

मही द्यौः पृथिवी च० नस्तामये पुष्करादधि० तमु त्वा दध्यङ्घ्रिस्तमु
त्वा पाथ्यो वृषा० ॥

5 उत्तं ब्रुवन्तु जन्तवा० उदमिर्वृषहाजनि० ।

धनंजयो रणे रणे ॥

आ य० हस्ते न०¹⁰ खादिन० शिशुं जातं न विभति ।

विशाममि० स्वध्वरम्¹¹ ॥

प्र देवं देववीतये भरता¹² वसुविस्रमम् ।

10 आ स्वे योनौ निषीदतु¹³ ॥

आ जातं जातवेदसि प्रिय० शिशीतातिथिम् ।

स्योन¹⁴ आ गृहपतिम्¹⁵ ॥

अग्निनामिस्तं¹⁶ द्युये अग्निना¹⁷ ॥

तै मर्जयन्त सुक्रतुं पुरोयावानमाजिषु ।

15 स्वेषु क्षयेषु वाजिनम्¹⁸ ॥

यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवास्तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् ।

1) P वदा । चषर् । भावं । ईमहे ; vgl. RV 1, 24, 3; TS 3, 5, 11, 3; Kâth. 15, 13, 23, 7; Kap. S. 44, 7 2) Der P giebt diesen Vers vollständig: मही । द्यौः । पृथिवी । च । यः । हर्ष । चक्र । मिमिचता । पिपुता । यः । भरीमभिरिति भरीम. भिः । vgl. RV 1, 22, 13; TS 3, 3, 10, 2 u. 5.; Kâth. 13, 9 u. 10; 15, 12; 16, 16; 20, 7; 39, 3. 3) Vgl. TS 3, 5, 11, 3 u. 5.; RV 6, 16, 13; Kâth. 15, 12; 19, 4. 4) Vgl. TS 3, 5, 11, 3 u. 5.; RV 6, 16, 14; Kâth. 15, 12; 19, 4. 5) Vgl. TS 3, 5, 11, 4 u. 5.; RV 6, 16, 15; Kâth. 15, 12; 16, 3; Kap. S. 30, 2. 6) Bb उप 7) P जंतवः । 8) P चषणि । 9) Vgl. TS 3, 5, 11, 4; RV 1, 74, 3; Kâth. 15, 12; 8, 16. 10) P चा । य । हस्ते । य । 11) Vgl. TS 3, 5, 11, 4; RV 6, 16, 40. 12) P भरत । 13) Vgl. RV 6, 16, 42; TS 3, 5, 11, 5. 14) Vgl. RV 1, 12, 6; TS 1, 4, 46, 3 u. 5.; Kâth. 15, 12; 20, 14. 15) Vgl. RV 6, 16, 42; TS 3, 5, 11, 5. 16) Vgl. RV 1, 12, 6; TS 1, 4, 46, 3 u. 5.; Kâth. 15, 12; 20, 14. 17) Vgl. RV 8, 43, 14; TS 1, 4, 46, 3; 3, 5, 11, 5; Kâth. 15, 12. 18) Vgl. RV 8, 84 (78), 3; TS 3, 5, 11, 5; Kâth. 15, 12.

ते ह नाकं महिमानः सचन्त यत्र पूर्वं साध्याः सन्ति देवाः¹ ॥
 समिधो² अया आज्यस्य अन्तु तनूनमादया आज्यस्य वेभिडो³ अया
 आज्यस्य अन्तु बहिरेया आज्यस्य वेतु⁴ दुरो अया आज्यस्य अन्तु-
 वासानक्ताया⁵ आज्यस्य वीतां⁶ दैव्या होतारया आज्यस्य वीतां⁷
 तिस्रो देवीरया आज्यस्य अन्तु स्वाहांसि⁸ स्वाहा सोम⁹ स्वाहांसि¹⁰
 स्वाहांसि¹¹ होवात्स्वाहा¹² देवा आज्यपा जुषाणा अया आज्यस्य अन्तु ॥
 अये यं यज्ञमध्वरं¹³ विश्वतः परिभूरसि ।
 सं इहेवेषु गच्छति¹⁴ ॥
 त्वं नः सोम विश्वतो¹⁵ ऽग्निर्मूर्धा¹⁶ भुवो यज्ञस्य¹⁷ ॥
 सोम यास्ते मयोभुव¹⁸ जतयः सन्ति दामुषे ।
 ताभिर्नो ऽविता भव¹⁹ ॥
 या ते धामानि दिवि या पृथिव्या²⁰ या पर्वतेष्वोषधीष्वप्सु ।
 तेभिर्नो विश्वैः सुमना अहेडनाजन्सोम²¹ प्रति हव्या गृभाय²² ॥
 तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।
 धियो²³ यो नः प्रचोदयात्²⁴ ॥
 अचिन्ती²⁵ यञ्चकृमा दैव्ये जने दीनेर्दक्षैः प्रभूती पुरुषत्वंता ।
 देवेषु च सवितर्मानुषेषु च त्वं नो अत्र सुवतादर्नागसः²⁶ ॥

1) Vgl. RV 1, 164, 50; TS 3, 5, 11, 5; K&th. 15, 12. 2) P समिध इति सं. रंधः ।
 vgl. TBr 3, 5, 5. 3) Ben वेलिडी; Bb विलिडि; P वेतु। रंधः । 4) P उषवाणक्ता ।
 उषवाणक्तात्तुषवा. नक्ता । 5) Die Mes. scheinen होवात्स्वाहा zu schreiben. 6) Vgl.
 RV 1, 1, 4; TS 4, 1, 11, 1; K&th. 2, 14. 7) Vgl. RV 1, 91, 8; TS 4, 1, 11, 1; K&th. 2, 14.
 8) Vgl. RV 8, 44, 16; TS 1, 5, 5, 1; 4, 4, 4, 1; K&th. 6, 9; 12, 14; 20, 14 u. 8. 9) Vgl.
 RV 10, 8, 8; TS 4, 4, 4, 1; K&th. 16, 15; 20, 15. 10) Ben सुवो 11) Vgl. RV 1, 91, 9;
 TS 4, 1, 11, 1; K&th. 2, 14. 12) Die Mes. राजन्सोम 13) Vgl. RV 1, 91, 4; TS 4, 1, 11, 1;
 TBr 2, 8, 8, 2; K&th. 18, 15. 14) H धियो 15) Vgl. RV 3, 62, 10; TS 4, 1, 11, 1;
 VS 2, 35 u. 8. 16) Ben चचिन्ती 17) Vgl. RV 4, 54, 8; TS 4, 1, 11, 1.

पावका नः संरस्वत्यां नो दिवः' ॥

पूषा गां अन्वेतु नः पूषां रक्षन्वैतः ।

पूषा वाजं सनोतु नः' ॥

शुक्रं ते अन्यद्यजतं ते अन्यद्विषुरूपे अहनी द्यौरिवासि ।

5 विष्वा हिं मायां अवसि स्वधावो भद्रां ते पूषन्निहं रातिरस्तु' ॥

इहेहं वः स्वतवसः' कवयः सूर्यत्वचः' ।

यज्ञं मरुतां आवृणो' ॥

प्र चिचमकीं गृणते तुराय मारुताय स्वतवसे भरध्वम् ।

ये सहासिं संहसा संहनो रंजते अग्ने पृथिवी मखेभ्यः' ॥

10 विष्णे देवां च्युतावृधं च्युतुभिर्हवनच्युतः ।

जुषन्तां युज्यं पयः' ॥

विष्णे देवासो अक्षिधा' एहिमायासो' अद्रुहः ।

मेधं जुषन्त व्हयः' ॥

द्यावा नः पृथिवी इमं सिध्नमद्य दिविस्पृशम् ।

15 यज्ञं देवेषु यद्यताम्' ॥

प्र पूर्वजे पितरा नव्यसीभिर्गीर्भिः कृणुध्वं सन्दने च्युतस्य ।

आ नो द्यावापृथिवी दैव्येन जनेन यातं मेहि वा' वरुणम्' ॥

1) P संरस्वती । चा ।; vgl. RV 1, 3, 10; TBr 2, 4, 3, 1; K&th. 4, 16. 2) Vgl. RV 5, 43, 11; TS 1, 8, 22, 1 n. 3.; K&th. 4, 16; 20, 15. 3) Vgl. RV 6, 54, 5; TS 4, 1, 11, 2; K&th. 4, 15; 20, 15. 4) P माचाः । 5) Vgl. RV 6, 58, 1; TS 4, 1, 11, 2; K&th. 4, 15; 20, 15. 6) Bb रहेहं 7) Bb स्वतवसः; P स्वतवस इति स्व. तवसः । 8) In Ben dies Wort ohne Accent; P सूर्यत्वच इति सूर्य. त्वचः । 9) P मरुतः । 10) Vgl. RV 7, 59, 11; T&it. Âr. 1, 4, 3; K&th. 20, 15. 11) Vgl. RV 6, 66, 9; TS 4, 1, 11, 3; K&th. 20, 15. 12) Vgl. RV 6, 52, 10; TS 4, 1, 11, 4; K&th. 13, 15. 13) So corrigirt; die Samh. Mss. schreiben च्युता; aber P चक्षिधः । 14) P एहिमायास इति हि. मायासः । 15) Vgl. RV 1, 3, 9. 16) Vgl. RV 2, 41, 20; TS 4, 1, 11, 4. 17) Vgl. RV 7, 53, 3; TS 4, 1, 11, 4.

सं हृष्यवाङ्मिं^५ स्तोमेन^६ ॥

देवं बर्हिर्वसुवने^७ वसुधेयस्य वेतु^८ देवीर्वारो वसुवने वसुधेयस्य
 व्यन्तु^९ देवी उषासानक्ता वसुवने वसुधेयस्य वीतां^{१०} देवी जोष्ट्री वसु-
 वने वसुधेयस्य वीतां^{११} देवी ऊर्जाहुती वसुवने वसुधेयस्य वीतां^{१२} देवा
 दैव्या^{१३} होताग वसुवने वसुधेयस्य वीतां^{१४} देवीस्त्रिस्तिस्रो देवीर्व-^{१५}
 सुवने वसुधेयस्य व्यन्तु^{१६} देवो नराशंसो वसुवने वसुधेयस्य वेतु^{१७} देवो
 अग्निः स्विरकृतसुद्रविणा^{१८} मन्द्रः कविः सत्यमन्मायजी^{१९} होता
 होतुर्होतुरायजीयानये यान्देवानयाड्यं अपिभ्रैये^{२०} ते^{२१} होचे अमास्ततं
 ता^{२२} ससनुषी^{२३} होषां देवंगमां^{२४} दिवि देवेषु यज्ञमैरयेम^{२५} स्विष्टकृ-
 चाये होताभूर्वसुवने^{२६} वसुधेयस्य नमोवाके वीहि ॥ वाजे वाजे शं नो^{२७}
 भवन्तु ॥ ३ ॥

Vgl. TS 3, 5, 11; TBr 3, 5, 5; TS 4, 1, 11; TBr 3, 5, 9; weitere Vergleichenungen s. in
 den Anmerkungen.

प्र देवं देव्या धिया भरता^{२८} जातवेदसम् ।

हृष्या नो वक्षदानुषक्^{२९} ॥

अयमुषं^{३०} प्र देवयुहोता यज्ञाय नीयते ।

रथो न योरभीवृतो^{३१} घृषीवाञ्चेतति^{३२} त्मना^{३३} ॥

15

1) Vgl. RV 3, 11, 2; TS 4, 1, 11, 4; K&th. 19, 4. 2) Vgl. RV 5, 14, 1; TS 4, 1, 11, 4.
 3) Vgl. TBr 3, 5, 9. 4) So Bb; auch P देवा। देव्या।; in Ben u. H देवा देव्या; in
 B देव्या देव्या 5) P सुद्रविषा इति सु. द्रविषा। 6) So Bb; P सत्वमर्षेति सत्व-
 मया। यधी।; H सर्वमज्ञायधी; B सर्वमन्मायजी; Ben? 7) P वाजं। देवान्। च-
 चाद्। वाजं। अपिभ्रैः। धं ते। 8) H u. Bb चयत्सत 9) Ben ससनुषोन् 10) P देवं-
 यमाभिंति देवं. यमां। 11) P यज्ञं। जा। देरय। रने। 12) P होता। यमः। 13) P
 भरता। 14) Die Samh. Mas. बर्हिर्ः; P बर्हिः; vgl. RV 10, 176, 2; TS 3, 5, 11, 1; K&th.
 15, 12. 15) P यज्ञः। 16) Ben अभिवृतो; P नं। योः। अभिवृत इत्यभि. वृतः। 17) P
 घृषीवाञ्। घृषिवाभिंति घृषि. वाञ्। 18) Vgl. RV 10, 176, 8; TS 3, 5, 11, 1; K&th.
 15, 12.

अयमधिंरुह्यत्यमृतादिव जन्मनः ।
सहस्रिहस्रिहस्रीयान्देवो जीवातवे कृतः ॥

इडायास्ता पदे वयम् ॥

अमे विश्वेभिः स्वनीक देवैर्हर्षावन्तं प्रथमः सीद योनिम् ।

5 कुलायिनं घृतवन्तं सवित्रे यज्ञं नयं यजमानाय साधुं ॥

सीद होतृनि होता ॥

त्वं दूतस्त्वमु नः परस्पास्त्वं वस्या¹⁰ आ वृषभ प्रणेता ।

अमे तोकस्य नस्तने तनूनामप्रयुङ्क्तीह्यद्योधि गोपाः ॥

अग्निना रयिमन्नवत्पोषमेव दिवे दिवे ।

10 यशसं वीरवत्तमम् ॥

गयस्फानो अमीवहा वसुवित्पुष्टिवर्धनः ।

सुमित्रः सोम नो भव¹⁵ ॥

इन्द्रायी रोचना दिवः परि वाजेषु भूषयः ।

तद्वा चेति प्र वीर्यम् ॥

15 प्र चर्षणिभ्यः पृतनाह्वेषु¹⁶ प्र पृथिव्यां रिरिचाथे¹⁷ दिवश्च ।

प्र सिन्धुभ्यः प्र गिरिभ्यो महित्वा प्रेन्द्रायी¹⁸ विश्वा भुवनान्वन्या ॥

1) P उष्यति । 2) Vgl. RV 10, 176, 4; TS 3, 5, 11, 1; K&th. 15, 12. 3) Ben
इडायास् 4) Vgl. RV 3, 29, 4; TS 3, 5, 11, 1; K&th. 15, 12. 5) H u. Bb वयं 6) So
Ben u. P; die ändern Mes. साधुः 1; vgl. RV 6, 15, 16; TS 3, 5, 11, 2; K&th. 15, 12.
7) Vgl. RV 3, 29, 8; TS 3, 5, 11, 2 u. 5.; K&th. 15, 12; 19, 4; 16, 8; Kap. S. 80, 2
8) Vgl. RV 2, 9, 1; TS 3, 5, 11, 2 u. 5. 9) P परसा इति परः . पाः । 10) P वस्याः ।
11) Vgl. kV 2, 9, 2; TS 3, 5, 11, 3. 12) Vgl. RV 1, 1, 3; TS 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 5.
13) Vgl. RV 1, 91, 12; TS 4, 3, 13, 5; K&th. 2, 14. 14) Vgl. RV 3, 19, 9; TS 4, 2, 11, 1;
K&th. 4, 15. 15) P पृतनाह्वेषिति पृतनाह्वेषु । 16) So im Anschluss an P रि-
रिचाथे इति रिरिचाथे; H u. Bb उष्यति; desgl. Ben u. B, ohne Accent. 17) P
प्र । इन्द्रायी इतीन्द्रायी । 18) P भुवना । चेति । चन्या 1; vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1;
K&th. 4, 15.

मरुतो यद्ध वो' दिवः सुन्नायन्तो हवामहे ।

आ तू ना' उपगन्तन' ॥

या वः शर्म शशमानाय सन्ति विधातूनि दाम्बुषे यच्छताधि ।

असंभ्यं तानि मरुतो' वियन्त रथिं नो धत्त वृषणः सुवीरम् ॥

इमं मे वरुण' तस्वा यामि' कया नः' को अद्य' पिप्रीहि' देवान्मे" 5

यदद्योप्सुमे" सधिष्टव" ॥

अप्सु मे सौमो अब्रवीदन्तर्विंशानि भेषजा ।

आपष्य विश्वशंभुवः" 14 ॥

उदुन्नम' वरुण पाशमस्मत्" 15 ॥

अव ते हेडो वरुण नमोभिरव यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः ।

10

क्षयन्नसंभ्यमसुर प्रचेता" राजन्नेनासि विश्वयः कृतानि" ॥

त्वं नो अप्ते वरुणस्य विद्वान्देवस्य हेडो' उवयासिसीहाः ।

यजिष्ठो वहितमः शोशुचानो विश्वा वेषासि प्रमुमुग्ध्यस्मत्" 16 ॥

स त्वं नो अप्ते उवमो' भवोती नैदिष्ठो अस्या" उषसो व्युष्टौ ।

अव यस्त्व नो वरुण' रराणो वीहि मृडीक' सुहवो न एधि" ॥ 18 ॥ 15

Vgl. TS 3, 5, 11; 1, 5, 11; 2, 5, 12; weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

1) P अत् । हवः । 2) P आ । तु । नः । 3) Vgl. RV 8, 7, 11; TS 1, 5, 11, 4 u. 5; Kāth. 9, 19; 8, 17; 21, 13. 4) H मरुतो 5) Vgl. RV 1, 85, 12; TS 1, 5, 11, 5; Kāth. 9, 17; 21, 13. 6) Vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6 u. 5; Kāth. 11, 12; 12, 15 u. 5. 7) P तत् । स्वा । यामि ।; vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6; Kāth. 12, 15 u. 5. 8) Vgl. RV 4, 31, 1; TS 4, 2, 11, 2; Kāth. 21, 13. 9) Vgl. RV 1, 34, 16; TS 4, 2, 11, 3. 10) Ben पिप्रीहि 11) Vgl. RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13, 4. 12) Vgl. RV 6, 15, 14; TS 4, 3, 13, 4. 13) Vgl. RV 8, 43, 9; TS 4, 2, 3, 2; Kāth. 2, 14 u. 5. 14) Vgl. RV 1, 28, 20; 10, 9, 6; TBr 2, 5, 3, 6; Kāth. 2, 14. 15) Vgl. RV 1, 24, 15; TS 1, 5, 11, 3 u. 5; Kāth. 21, 13 u. 5. 16) P प्रचेत वृद्धि प्र. चेतः । 17) Vgl. RV 1, 24, 14; TS 1, 5, 11, 3; Kāth. 40, 11. 18) Vgl. RV 4, 1, 4; TS 2, 5, 12, 3; Kāth. 34, 19; VS 21, 3. 19) P अस्याः । 20) Vgl. RV 4, 1, 5; Kāth. 34, 19; Kap. S. 48, 1; TS 2, 5, 12, 3; VS 21, 4.

अयिर्वृषाणि जङ्गनात्^१ त्वं सोमासि संपतिः^२ ॥

अनीकैर्वेषो अर्दयाये विश्वाभिरुतिभिः ।

रयिं नो धेहि यज्ञियम् ॥

सैनानीकेन^३ सुविदधो अस्मै यथा देवं आयजिष्ठः स्वस्ति ।

५ अदव्यो गोपां^४ उत नः परस्मा अये द्युमदुत रेवहिदीहि^५ ॥

पिप्रीहि^६ देवानां^७ देवानाम्^८ ॥

सांतपना^९ इदं हविर्मरुतस्तञ्जुष्टन ।

युष्माकोती^{१०} रिशादसः^{११} ॥

यो नो मरुतो अभि दुर्हेणायुस्तिरश्चिप्तानि वसवो जिघांसति ।

१५ द्रहः पाशाग्रति^{१२} सं मुचीष्ट तपिष्टेन हन्मना हन्तना^{१३} तम्^{१४} ॥

अयिः प्रत्नेन मन्मना^{१५} सोम गीर्भिष्ट्वा वयम्^{१६} ॥

गृहमेधासा^{१७} आगत मरुतो मापभूतन^{१८} ।

इमा हव्या जुजुष्टन^{१९} ॥

प्र बुध्ना व ईरते^{२०} महांसि प्र नामानि प्रयज्ववस्तिरध्वम्^{२१} ॥

२० सहस्रियं दस्यं भागमेतं गृहमेधीयं मरुतो जुषध्वम्^{२२} ॥

प्रेक्षो अयम्^{२३} इमो अये^{२४} ॥

1) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1 u. 5. 2) Vgl. RV 1, 91, 5; TS 4, 3, 13, 1; K&th. 2, 14. 3) P सं । एणां । अनीकेन । 4) P देवान् । 5) P गोपाः । 6) Vgl. TS 4, 3, 13, 2; K&th. 21, 18. 7) Ben पिप्रीहि 8) Vgl. RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13, 4; K&th. 2, 15; 18, 21; 20, 15. 9) Vgl. RV 10, 2, 3; TS 1, 1, 14, 3; K&th. 2, 15; 18, 21; 35, 9. 10) P सांतपना इति सां. तपनाः । 11) P युष्माक । अती । 12) P अशादसः ।; vgl. RV 7, 59, 9; TS 4, 3, 13, 3; K&th. 21, 18. 13) Ben प्रती 14) P हन्तन । 15) Vgl. RV 7, 59, 8; TS 4, 3, 13, 3; K&th. 21, 18. 16) Vgl. RV 8, 44, 12; TBr 3, 5, 6, 1; K&th. 2, 14. 17) Vgl. RV 1, 91, 11; TBr 3, 5, 6, 1; K&th. 2, 14. 18) P गृहमेधास इति गृह. मेधासः । 19) So im Anschluss an P मां । अयं । अतन ।; die Samh. Mes. मां वभूतन 20) Vgl. RV 7, 59, 10; TS 4, 3, 13, 5. 21) Ben वा ईरते 22) Ben, H u. B अशिरध्वं 23) Vgl. RV 7, 56, 14; TS 4, 3, 13, 6; K&th. 21, 18. 24) Vgl. RV 7, 1, 3; TS 4, 6, 5, 4 u. 5. 25) Vgl. RV 7, 1, 18; TS 4, 3, 13, 6; K&th. 2, 15; 19, 14; Kap. S. 48, 3.

अग्निमीडे पुरोहित० यज्ञस्य देवमृत्विजम् ।

होतार० रत्नधातमम्¹ ॥

वृषा सोम ह्युर्मं असिं² ॥

क्रीडं० वः शर्धो मारुतमनर्वाण० रथेभुभम् ।

कण्वा० अग्निं प्रगायतं³ ॥

5

अत्यासो न ये मरुतः स्वञ्चो यक्षहंशो न भुभयन्तं मर्याः ।

ते हर्म्येष्ठाः⁴ शिंशवो न भुभ्रा वत्तासो न प्रक्रीडिनः पयोधाः⁵ ॥

तं हि शश्वन्तो⁶ ऽग्निमग्निम्¹⁰ ॥

इन्द्राग्नी नवतिं पुरो दासपत्नीरधूनुतम् ।

साकमेकेन कर्मणा¹¹ ॥

10

अथबृचमुतं सनोति¹² वाजमिन्द्रा यो¹³ अग्नीं संहुरी¹⁴ सपर्यात् ।

इरज्यन्ता वसथ्यस्य भूरेः सहस्रमा सहसा वाजयन्ता¹⁵ ॥

तमिन्द्र० वाजयामसिं¹⁶ ॥

युजे रथं गाएषणा¹⁷ हरिभ्यामुप ब्रह्माणि जुजुषाणामस्युः¹⁸ ।

विबाधिष्ट स्व्यं¹⁹ रोदसी महित्वेन्द्रो वृषाण्यप्रती²⁰ जघन्वानं²¹ ॥ 15

विश्वकर्मन्वाचस्पतिम्^{22, 23} ॥ ५ ॥

Vgl. TS 4, 8, 13; weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

- 1) Vgl. RV 1, 1, 1; TS 4, 3, 13, 3; K&th. 2, 14. 2) P बुभान् । 3) Vgl. RV 9, 64, 1; TS 4, 3, 13, 3; K&th. 2, 14; 20, 15. 4) P कण्वाः । 5) Vgl. RV 1, 87, 1; TS 4, 3, 18, 6; K&th. 21, 13. 6) P भुभयन्तः । 7) So im Anschluss an P हर्म्येष्ठाः । हर्म्येष्ठा इति हर्म्येष्ठाः । die Samh. Mss. हर्म्येष्ठाः । 8) Vgl. RV 7, 56, 16; TS 4, 3, 13, 7. 9) Vgl. RV 5, 14, 3; TS 4, 3, 13, 3; K&th. 19, 14. 10) Vgl. RV 1, 12, 2; TS 4, 3, 13, 8. 11) Vgl. RV 3, 12, 6; TS 1, 1, 14, 1; K&th. 4, 15. 12) So mit P; die Samh. Mss. बुचोति । 13) P इन्द्रा । वः । 14) Ben संहुरी; P संहुरी इति संहुरी । 15) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 4, 2, 11, 1; 4, 3, 13, 3; K&th. 21, 13; 4, 15; 23, 11. 16) Vgl. RV 3, 93 (82), 7; TBr 1, 5, 8, 3; 2, 4, 1, 3; K&th. 39, 12. 17) So die Mss.; P गोएषणमिति गो. एषणं । 18) Die Samh. Mss. अस्युः; P बुजुषाणं । अस्युः । 19) P स्वः । 20) P अप्रति । 21) Vgl. RV 5, 28, 8; TBr 2, 4, 1, 8; 8, 2, 5. 22) Vgl. RV 10, 81, 6, TS 4, 3, 13, 8; 4, 6, 2, 6. 23) Vgl. RV 10, 81, 7; TS 4, 6, 2, 5; K&th. 21, 13 u. 6.; Kap. S. 23, 2.

उशंमस्वा हवामहे ॥

आ नो अये सुचेतुना रयिं विश्वायुषोवसम् ।

माहीकं धेहि जीवसे ॥

त्वं सोम महै भगं त्वं यून् क्षुतायते ।

5 दक्षं दधासि जीवसे ॥

त्वं सोम प्रंचिकितो मनीषां त्वं रजिष्ठमनु नेषिं पन्थाम् ।

तव प्रंशीती पितरो न इन्दो देवेषु रत्नमभजन्त धीराः ॥

त्वया हिं नः पितरः सोम पूर्वे कर्माणि चक्रुः पवमान' धीराः ।

वन्वन्वातः' परिधी'रपोरुं' वी'रेभिरन्नेमेषवा भवा" नः" ॥

10 त्वं सोम पितृभिः स'विदानोऽनु छावापृथिवीं आततन्व ।

तस्मै त' इन्दो हविषा विधेम वयं स्याम पंतयो रयीणां" ॥

वर्हिषदः पितर ऊ३त्यर्वागिमा वो हव्या चकृमा" जुषध्वम् ।

तं आगता'यसा' शंतमेना'या" नः शं यौररपो" दधातन" ॥

उपहृताः पितरः सोम्यासो वर्हिषेषु निधिषु प्रियेषु ।

15 तं आगमन्तु तं इहं शुवन्वधिद्रुवन्तु त्ते ऽवन्वस्मान्" ॥

आहं" पितृन्सुविदं" अविस्ति नपातं च विक्रमयं च विष्णोः ।

1) Vgl. RV 10, 16, 12; TS 2, 6, 12, 1; TBr 2, 6, 16; K&th. 21, 14; 36, 12. 2) Vgl. RV 1, 79, 9; TBr 2, 4, 5, 9; K&th. 2, 14. 3) P पूषि । 4) Vgl. RV 1, 91, 7; TBr 2, 4, 5, 8; K&th. 2, 14; 20, 15. 5) Ben नेषी । 6) Vgl. RV 1, 91, 1; TS 2, 6, 12, 1; K&th. 21, 14. 7) Ben हो । 8) H पवमान । 9) P वन्वित । चवातः । 10) P परि. धीर । चप । ऊरुं । 11) P भव । 12) Vgl. RV 9, 96, 11; TS 2, 6, 12, 1; K&th. 21, 14. 13) P त्ते । 14) Vgl. RV 8, 43, 13; TS 2, 6, 12, 2; K&th. 21, 14; VS 19, 54. 15) P चकृम । 16) P तं । चा । वत-। चवसा । 17) P चव । 18) P च । वीः । चरपः । 19) P दधात । vgl. RV 10, 15, 4; TS 2, 6, 12, 2; VS 19, 55; K&th. 21, 14. 20) Vgl. RV 10, 15, 5; TS 2, 6, 12, 3; K&th. 21, 14; VS 19, 57. 21) So Ben: P चा । चहं ।; in H u. Bb चहं; deagl. B, ohne Accent. 22) Die Mas. पितृन्सु; P सुविदंवाधिति सु-विदंवा ।

बर्हिषदः स्वध्या ये सुतस्य भजन्त पितृस्त इहागमिष्ठाः¹ ॥
 इदं पितृभ्यो नमो अस्त्वद्य ये पूर्वासो यं उपरासं ईयुः ।
 ये पार्थिवे रजस्यां निषत्ता ये वा नूनं सुवृजनासु विष्णु² ॥
 उदीरतामवरा³ उत्यरासा⁴ उन्मध्यमाः पितरः सोम्यासः ।
 असु⁵ यं ईयुरवृका⁶ अतज्ञास्ते नो ऽवन्तु पितरो हवेषु⁷ ॥ 5
 अमिषात्ता अतावृधः⁸ पितरो मृडता⁹ सु नः ।
 दीर्घायुत्वाय¹⁰ जीवसे ॥
 अमिषात्तानृतुमतो¹¹ हवामहे नराशसे सोमपीथं¹² यं आशुः ।
 ते नो विप्रासः सुहवा¹³ मृडन्तु शं नो भवन्तु द्विपदे शं चतुष्पदे¹⁴ ॥
 अमिषात्ताः पितरा एहं¹⁵ गच्छत सदः सदः सदत सुप्रणीतयः । 10
 अत्ता¹⁶ हधीषि प्रयतानि बर्हिषथा¹⁷ रयि¹⁸ सर्ववीरं दधातन¹⁹ ॥
 सं प्रान्थं सहसा जायमानः सद्यः काव्यानि बडधत्त विश्वा ।
 आपथ मिषं धिषणा च साधन्देवा²⁰ अयिं धारयन्द्रविणोदाम्²¹ ॥
 स पूर्वया निविदा कथ्यतायोरिमाः²² प्रजा अजनयन्मनूनाम् ।
 विवस्वता चक्षसा द्यामपथ देवा अयिं धारयन्द्रविणोदाम्²³ ॥ 15
 ये तातृषुर्देवचा²⁴ जेहमाना ढोचाविदः स्तोमतटासो अर्कैः ।

1) P इह । चा । नमिष्ठाः ।; vgl. RV 10, 15, 8; TS 2, 6, 12, 3; Kâth. 21, 14; VS 19, 56.
 2) P ये । उपरासः । 3) P रंषत्ति । चा । 4) Ben सुवृताजनासः P सुवृथना इति
 सु. वृथना । 5) Vgl. RV 10, 15, 2; TS 2, 6, 12, 4; VS 19, 58. 6) P अवर । 7) P
 परासः । 8) Vgl. RV 10, 15, 1, TS 2, 6, 12, 3; VS 19, 49. 9) Bb अतामृधः 10) P
 पितरः । मृडत । 11) P दीर्घायु. स्वाय ।; vgl. Kâth. 21, 14. 12) So Bb; in Ben u.
 H अमिषात्तानुः; P अमिषात्तान् । अमिषात्तानिषत्ति. स्वात्तान् ।; vgl. VS 19, 61.
 13) P सोम. पीथं । 14) P सुहवा इति सु. सुंषाः । 15) Vgl. VS 19, 61; Kâth. 21, 14.
 16) P पितरः । चा । इह । 17) P अत्ता । 18) P रयि । 19) Vgl. RV 10, 15, 11; TS
 2, 6, 12, 3; VS 19, 59; Kâth. 21, 14. 20) Die Samh. Mes. साधं; aber P साधन् ।
 21) Vgl. RV 1, 96, 1. 22) P कथ्यता । चाधीः । इमाः । 23) Vgl. RV 1, 96, 2; Kâth.
 21, 14. 24) Ben तातृषुः; P तातृषुः । ततृषुरिति ततृषुः ।

- आये^१ याहि सुविद्वेभिरवाक् सत्यैः कथ्यैः पितृभिर्घर्मसन्निः^२ ॥
 प्र वायुमच्छा बृहती मनीषा बृहद्रथि^३ विश्ववार^४ रथग्राम् ।
 द्युतंष्टामा नियुतः^५ पत्यमानः कविः कविमियक्षसि^६ प्रयज्यो^७ ॥
 प्र याभिर्योसि दाशा^८समच्छा^९ नियुज्जिवाय^{१०} इष्टये दुरोणे ।
 ६ नि नो रथि^{११} सुभोजस^{१२} युवस्व नि वीरं गथ्यमथ्यं^{१३} च राधः^{१४} ॥
 इन्द्र^{१५} वयं शुनासीरमसिन्यज्ञे हवामहे ।
 सं नः पर्षदति^{१६} द्विषः ॥
 स्रो ऽहोराचैः स्रो ऽर्धमासैः सं मासैः सं क्षत्रुभिः परि यज्ञं बभूव
 स^{१७}वत्सरस्य महिमानमेतं^{१८} शुनासीरमिन्द्रमद्याहुवेम ॥
 १० सप्त त्वा हरितो रथे वहन्ति देव सूर्ये ।
 शोचिःकेशं पुरुप्रिय^{१९} ॥
 तरणिविभ्रदर्शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्ये ।
 विश्वमाभासि रोचनम्^{२०} ॥ ६ ॥

Vgl. TS 2, 6, 19; andere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

॥ इति^{२१} खिलकाण्डे दशमः प्रपाठकः^{२२} ॥

1) P चा । ऋये । 2) So die Samh. Mss.; P चर्वाङ् । cf. RV 10, 15, 9. 3) Vgl. RV 10, 15, 9; TBr 2, 6, 16, 2. 4) Ben जीयुतः 5) Ben कपोमियक्षसि; H u. Bb कवि-
 मीयक्षसि; desgl. B, ohne Accent; P रथपति । 6) Vgl. RV 6, 49, 4; TBr 2, 8, 1, 1. VS 33, 55. 7) P दाशा^८सं । चक्ष । 8) P चाचो इति चाचो । 9) H u. Bb मन्विषः;
 desgl. B, ohne Accent. 10) Vgl. RV 7, 92, 3; TS 2, 2, 12, 7; TBr 2, 8, 1, 1; VS 27, 27;
 K&th. 10, 12. 11) So corrigirt; die Samh. Mss. परिषदति; P पश्येत् 1; vgl. K&th.
 21, 14 12) Vgl. RV 1, 50, 8; TS 2, 4, 14, 4; K&th. 9, 19; 11, 1. 13) Vgl. RV 1, 50, 4;
 TS 1, 4, 31, 1; K&th. 10, 13. TA 3, 16, 1; VS 33, 36. 14) Das इति fehlt in den Mss.
 15) Im P am Schluss: सनुदाचैन सप्तविंशो ऽप्याचः ॥

इन्द्रायी रोचना दिवः¹ प्र चर्वणिभ्या² इन्द्रायी नवतिं पुरः³ च-
वृचम्⁴ ॥

जुष्टो दमूना⁵ अतिषिर्दुरोणं⁶ इमं नो यज्ञमुपयाहि विद्वान् ।

विष्वा अये अभियुजो विहत्या⁷ शशूयतामाभरा⁸ भोजनानि⁹ ॥

अये शर्धे महते¹⁰ सौभगाय तव द्युब्जान्युत्तमानि सन्तु ।

सं जास्पत्यं¹¹ सुयममाकृणुष्व शशूयतामभितिष्ठा¹² महासि¹³ ॥

प्र वामर्चन्त्युक्थिनो नीथाविदो¹⁴ जरितारः ।

इन्द्रायी इषा¹⁵ आचृणे¹⁶ ॥

उपो ह यद्विदथ¹⁷ वाजिनो गुधीभिर्विप्राः प्रमतिमिद्धमानाः ।

अर्वन्तो न काहां नस्यमाणा¹⁸ इन्द्रायी जोहुवतो नरस्ते¹⁹ ॥

अभिर्देदाति संत्यति²⁰ सासाह²¹ यो युधा नृभिः ।

अधिरेत्य²² रघुचदं जेतारमंपराजितम्²³ ॥

अधिस्तुविश्रवस्तमं तुविप्रहाणमुत्तमम् ।

अतूर्ते²⁴ आवयत्यति²⁵ पुषं ददाति दानुषे²⁶ ॥

या वा²⁷ सन्ति पुरुस्पृहो नियुतो दानुषे नरा ।

इन्द्रायी ताभिरागतम्²⁸ ॥

शुचिं नु स्तोमं नवजातमद्येन्द्रायी वृषहणा जुषेयाम् ।

1) Vgl. RV 3, 12, 9; TS 4, 2, 11, 1; TBr 3, 5, 7, 3; Kâth. 4, 15. 2) Vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kâth. 4, 15. 3) Vgl. RV 3, 12, 6; TS 1, 1, 14, 1; Kâth. 4, 15. 4) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 4, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 5, 7, 3; Kâth. 4, 15 u. 6. 5) Ben दमूना; P जुष्ट। दमूनाः। 6) P दुरोणे। 7) P विहतिं वि. इह। 8) P शशूयतां। शशूयतामिति शशू. यतां। वा। भरा। 9) Vgl. TBr 2, 4, 1; Kâth. 2, 15. 10) P अमि. तिष्ठ। 11) Vgl. TBr 2, 4, 1, 1; 5, 2, 4; VS 33, 12; Kâth. 2, 15. 12) Ben शिवाविदो 13) P इवः। 14) Vgl. RV 3, 12, 5. 15) P नवजाताः। 16) Vgl. RV 7, 98, 3; TBr 3, 6, 12, 1. 17) P सासाह। सासाहिति स. साह। 18) Vgl. RV 5, 25, 6; Kâth. 2, 15. 19) H u. Bb जावत्यति 20) Vgl. RV 5, 25, 5; Kâth. 2, 15. 21) Vgl. RV 6, 60, 8; Kâth. 4, 15.

उभां हि वा॑ सुहवा जोहवीमि तां वाज॑ सद्य उशते धेहा॑ ॥

पूषां गां अन्वेतु नः॑ १ मुक्कं ते अन्यत् १ ॥

क्षेत्रस्य पतिना वयं हितेनेव जयामसि ।

गामश्वं पोषयित्वा॑ सं नो मृडातीहशे १ ॥

5 मधुमतीरोषधीर्द्यावा॑ आपो मधुमन्नो॑ भवत्वन्तरिक्षम् ।

क्षेत्रस्य पतिर्मधुमाक्षो अस्त्वरिथन्तो अन्वेनं चरेम॑ १ ॥

सं समित् १ ॥

संसायः सं वः सम्यञ्चमिषं॑ स्तोमं चासये ।

वर्षिहाय क्षितीनामू३जो॑ नम्रे सहस्वते १ ॥

10 वैश्वानरो न ऊत्या॑ १२ पृष्टो दिवि १३ ॥

ऋतावानं॑ वैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्यतिम् ।

अजस्रं घर्ममीमहे १ ॥

वैश्वानर तव धामान्याचके येभिः स्वर्विद्भवो॑ विचक्षण ।

जातं आपृणो॑ भुवनानि रोदसी अये तां विश्वा परिभूरसि

15

त्सना १ १

इडामये १ ॥

1) Vgl. RV 7, 98, 1; TS 1, 1, 14, 1; TBr 2, 4, 8, 3; Kâth. 13, 15; 21, 13. 2) Vgl. RV 6, 54, 5; TS 4, 1, 11, 2; Kâth. 4, 15; 20, 15; TBr 2, 4, 1, 5. 3) Vgl. RV 6, 58, 1; TS 4, 1, 11, 2; Kâth. 4, 15; 20, 15; TBr 2, 8, 5, 3; TA 1, 2, 4; 10, 1; 4, 5, 6. 4) P पोषयित्वा। वा। 5) Vgl. RV 4, 57, 1; TS 1, 1, 14, 2; Kâth. 4, 15. 6) P वावा। 7) P मधुमदिति मधुमत्। नः। 8) Vgl. RV 4, 57, 3; AV 20, 143, 8. 9) P संसमिति सं. सं। एत्। 1; vgl. RV 10, 191, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 4; Kâth. 2, 15; VS 15, 30. 10) Sodie Mes.; P ऊत्याः। वृष्टि। 11) Vgl. RV 5, 7, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 3; VS 15, 29; Kâth. 2, 15. 12) Vgl. TS 1, 5, 11, 1 u. 5.; Kâth. 4, 16; 20, 15 u. 5.; VS 18, 72. 13) RV 1, 98, 2; TS 1, 5, 11, 1 u. 5. 14) Vgl. TS 1, 5, 11, 1; Kâth. 4, 16; 6, 10; 7, 16; VS 26, 6. 15) H u. Bb ऋतामयो; desgl. B, ohne Accent. 16) P वा। अपृणः। 17) Vgl. RV 3, 3, 10. 18) Vgl. RV 8, 1, 28 u. 5.; Kâth. 16, 11; 18, 21; Kap. S. 25, 2.

त्वं नो अग्ने सनये धनानां यशसं कारु कृणुहि स्ववानः ।
 शक्रेण कर्मापसां नवेन देवैर्द्यावापृथिवीं प्रावतं नः ॥
 वैश्वानरस्य सुमतीं स्याम राजा हि कं भुवनानामभिधीः ।
 इतो जातो विश्वमिदं विश्वे वैश्वानरो यतते सूर्येण ॥
 अस्माकमग्ने मघवत्सु धारयानामिं क्षपमजरं सुवीरम् । 5
 वयं जयेम शक्तिनं सहस्रिणं वैश्वानर बाजमग्ने तवोतिभिः ॥
 विश्वं विश्वाच पृथिवीव पुष्टमन्यमन्यप्रतिगृणात्यायतं 10 ।
 वैश्वानरस्य महतो महिषा स्योनमच्चं मधुमन्मे कृणोमि ॥
 सं जायमानः परमे ष्टोमनिं व्रतान्यभिधेवतपां अरक्षत ।
 अथन्तरिक्षममिमीत सुक्रतुवैश्वानरो महिना नाकमस्पृशत् 15 ॥ 10
 यथा ह त्यत् 16 ॥

चीर्यायूषि तव जातवेदस्त्रिसं आजानीरुषसस्ते 17 अग्ने ।
 ताभिर्देवानामवो 18 यक्षि विद्वानथा 19 भव यजमानाय शं योः 20 ॥
 अन्यसि 21 जातवेदसं होचवाहं यंविष्टपम् ।
 दधाता 22 देवमृत्विजम् 23 ॥

15

1) So Ben; in H, Bb u. P कारु; desgl. B, ohne Accent. 2) P कर्म । अपसा ।
 3) H u. Bb द्यावापृथिवी 4) Ben प्रावतं 5) Vgl. RV 1, 31, 8. 6) Ben स्याम 7) Vgl.
 RV 1, 98, 1; TS 1, 5, 11 3; K&th. 4, 16; VS 26, 7. 8) P मघवत्स्त्रिसं मघवत्. सु. धाराच ।
 चनामि । 9) Vgl. RV 6, 8, 8; TS 1, 5, 11, 2; K&th. 4, 16. 10) P अथमन्यदित्यव्यं.
 चकत् । प्रति । गृणाति । आदिष्या. यत । 11) P मधुमदिति मधु. मत । मे । 12) In
 Ben ohne Accent; P ष्टोमनीति वि. ष्टोमनि । 13) P व्रतपां इति व्रत. पाः । 14) Die
 ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt; P वि । अंतरिक्षं । 15) Vgl. RV 6, 8, 2.
 16) So Ben u. P; die andern Mss. संत्; vgl. RV 4, 12, 6; 10, 126, 8; TS 4, 7, 15, 7; K&th.
 2, 15; 9, 19. 17) Ben आजागिहः; P आजागीरिन्वा. जागीः । 18) P चवः । 19) P
 चव । 20) Vgl. RV 8, 17, 3; TBr 3, 2, 11, 2; K&th. 2, 15; 12, 14. 21) Die ३ fehlt in
 den Mss. und ist von mir ergänzt; P नि । चधि । 22) P दधाता । 23) Vgl. RV
 5, 28, 7; K&th. 2, 14.

इडायास्त्वा पदे वयं 'दधिक्राव्यो अकारिषम्' ॥

दधिक्रावाणं बुबुधानो अयिमुप बुव' उषसं सूर्ये गाम् ।

ब्रह्मं मन्वन्तोर्वरुणस्य' बभू' ते विश्वास्सद्भुरिता यावयन्तु' ॥

अयिहोता न्यसीदज्ञजीयानुपस्ये मातुः सुरभा उ' लोके ।

5 युवा कविः पुरुनिष्ठं ष्टतावा धर्ता कृष्टीनामुतं मध्यं इक्षः¹¹ ॥

साधीमकर्देववीति नो अद्य यज्ञस्य जिह्नामविदाम गुणम् ।

स आधुरागासुरभिर्वसानो भद्रामकर्देवहूतिं नो अद्य¹² ॥

यञ्चिच्चि ते¹³ ॥

महृषिदमा¹⁴ एतसो अधीक¹⁵ जर्षादेवानामुतं¹⁶ मत्यानाम् ।

10 मां ते संस्त्रायः संदमिद्रिषाम यद्वा¹⁷ तोकाय तनयाय शं योः¹⁸ ॥

मही द्यौः पृथिवी च नः¹⁹ ॥

घृतवती भुवनानामभिश्चिद्योर्वी पृथ्वी मधुदुघे सुपेशसा ।

द्यावापृथिवी वरुणस्य धर्मणा विष्कभिते²⁰ अजरे भूरितिसा²¹ ॥१॥

Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 8, 29, 4; TS 3, 5, 11, 1; Kāth. 15, 12; VS 34, 15. 2) So corrigirt; die Mss. schreiben चक्रापेम्; vgl. aber 1, 5, 1; 1, 5, 6; 3, 18, 1 a. E.; RV 4, 39, 6; TS 1, 5, 11, 4; 7, 4, 19, 4; TBr 3, 9, 7, 5; Kāth. 6, 9; 7, 4; 5, 4, 8; Kap. 8, 4, 8; 5, 3. 3) P बुव । 4) So die Mss.; auch P मन्वन्तोः; diese Schreibung bestätigt glänzend Benfey's Vermuthung, dass RV 7, 44, 3 so zu lesen sei; s. Vedica und Verwandtes, p. 57—59. 5) Bb वाके 6) So Ben; in H u. Bb चावचन्ति; B चा भवन्ति; P चा वचन्तु । चावचन्ति च वचन्तु । vgl. RV 7, 44, 3. 7) P सुरभी । ऊ इक्षं । 8) P पुद्विष्ठः । पुद्विष्ठ इति पुद्विष्ठः . यः । 9) Ben इष्टिषाम् 10) P मद्यि । 11) Vgl. RV 5, 1, 6; TBr 1, 8, 14, 1; Kāth. 2, 15: 7, 18. 12) Vgl. RV 10, 53, 3; TS 1, 3; 14, 2; Kāth. 2, 15. 13) Vgl. RV 4, 12, 4; 1, 25, 1; TS 3, 4, 11, 5; 4, 7, 15, 6. 14) P मद्यः । चित् । चये । 15) P जर्षादे । 16) So im Anschluss an P जर्षात् । Ben जर्षात्; die andern Mss. जर्षात् । s. RV 4, 12, 5. 17) P चक्र । 18) Vgl. RV 4, 12, 5; Kāth. 2, 15. 19) Vgl. RV 1, 22, 18; TS 3, 3, 10, 2; 5, 11, 3 u. 3.; Kāth. 18, 9 u. 10; 15, 12; 16, 16; 20, 7; 33, 3; Kap. 8, 32, 9. 20) B विष्कभिते 21) Vgl. RV 6, 70, 1; VS 34, 45.

पृथुपांजास्तं सबाधः ॥

इहे अग्निं विपश्चितं गिरां यज्ञस्य साधनम् ।

शुचीवानं धितावानम् ॥

अग्ने शक्नेम ते वयं यमं देवस्य वाजिनः ।

अन्ति वेषांसि तरेम ॥

5

उप त्वा रणसंहशं प्रयस्वन्तः सहस्रकृतः ।

अग्ने ससृज्महे गिरः ॥

उप ह्यायामिव धृणोरगन्म शर्म ते वयम् ।

अग्ने हिरण्यसंहशः ॥

अग्निर्वृषाणि जङ्घनत् ॥ त्वं सोमासि सत्यतिरंधीषोमा^{10, 11} युवमेता- 10
नि ॥ श्रीणामुदारः¹² ॥

सोमस्य मा तवसं वक्ष्यमे वह्निं चकार्षे विदधे यजथ्यै ।

देवं अद्वा¹³ दीष्टद्युञ्जे¹⁴ अद्रिं शमाये अग्ने तन्वं जुषस्व¹⁵ ॥

सोमापूषणा जनना रयीणां जनना दिवो जनना पृषिष्याः ।

जातो विश्वस्य भुवनस्य गोपौ देवा¹⁶ अकृषन्मृतस्य नाभिम्¹⁷ ॥ 15

1) Vgl. RV 3, 27, 5 u. 6; TBr 3, 6, 1, 3; KAth. 40, 14. 2) H u. Bb इहीवांजं; desgl. B, ohne Accent. 3) P धोतावानं । धीतवापमिति. धीत. वापं 1; vgl. RV 3, 27, 2; TBr 2, 4, 2, 4; KAth. 40, 14. 4) Vgl. RV 3, 27, 3; TBr 2, 4, 2, 5; KAth. 40, 14. 5) So Ben u. P; die andern Mss. पंचसंतः. 6) Die Samh. Mss. सहस्रकृतः. P सहस्रकृत इति सहः. कृतः. 7) Vgl. RV 6, 16, 37; KAth. 40, 14. 8) Vgl. RV 6, 16, 38; TBr 2, 4, 4, 6; KAth. 40, 14. 9) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1; 5, 5, 6, 1; TBr 3, 5, 6, 1; KAth. 2, 14; 20, 14. 10) Vgl. RV 1, 91, 5; TS 4, 3, 13, 1; TBr 3, 5, 6, 1; KAth. 2, 14. 11) RV 1, 93, 1. 2. 4. 7. 9; TS 2, 3, 14, 1. 2. 12) Vgl. RV 1, 93, 5; TS 2, 3, 14, 1; TBr 3, 5, 7, 2; KAth. 4, 16. *13) Vgl. RV 10, 45, 5; TS 4, 2, 2, 3; KAth. 2, 15; 16, 9; VS 12, 22. 14) P इवान् । 15) P चङ् । 16) P पुषे । 17) Vgl. RV 3, 1, 1; KAth. 2, 15. 18) P देवाः । 19) Vgl. RV 2, 40, 1; TS 1, 8, 22, 5; TBr 2, 3, 1, 5; KAth. 8, 17.

- इमौ देवौ जायमानौ जुषन्तेमौ तमासि गूहतामजुष्टा ।
 आभ्यामिन्द्रः पङ्कमामास्वन्तः सोमापूषभ्यां जनदुस्त्रियासु ॥
 उत नो ब्रह्मन्हविष उकथेषु देवहूतमः ।
 शं नः शोचा मरुद्बृधो ऽपे सहस्रसातमः^५ ॥
 5 नू नो^६ रास्व सहस्रवक्तोकवत्युष्टिमङ्गसु ।
 शुमदये सुवीर्ये^७ वर्षिष्ठमनुपक्षितम् ॥
 त्वा युजां तव तत्सोम सख्यं^८ इन्द्रो अपो मनवे सस्रुतस्कः^९ ।
 अहन्बहिर्मरिणात्सप्र सिन्धूनपावृणोदपिहितेव खानि^{१०} ॥
 ऋदूदरेण^{११} संख्या^{१२} सचेय यो मा न रिषेच्चर्येष पीतः ।
 10 अयं यः सोमो न्यधायस्ते तस्मा इन्द्रं प्रतिरमेम्यायुः^{१३} ॥
 त्वं नो अपे^{१४} स त्वं नो अपे^{१५} ऽपि वः पूर्थी^{१६} गिरा^{१७} ॥
 मधू^{१८} देववतो रथः शूरो वा पृत्सु कासुचित् ।
 देवानां य इन्मनो^{१९} यजमाना^{२०} इयक्षत्यभीदयज्जनो^{२१} भुवत्^{२२} ॥
 न यजमान रिषसि^{२३} न सुन्वान न देवयो^{२४} ।
 15 देवानां य इन्मनो यजमाना इयक्षत्यभीदयज्जनो^{२५} भुवत्^{२६} ॥

1) P जगत् । उस्त्रियासु ।; vgl. RV 2, 40, 2; TS 1, 8, 22, 5; TBr 2, 8, 1, 5; K&th. 8, 17 2) P हविषः । 3) So Bb u. P; in H उकथेषु; B उकथे; Ben? 4) P शोच । 5) Vgl. RV 3, 13, 6; K&th. 2, 15. 6) P नू । नः । 7) Vgl. RV 3, 13, 7; K&th. 2, 15. 8) P सख्ये । 9) P सस्रुत इति स. स्रुतः । चौरिति सः । 10) Vgl. RV 4, 28, 1. 11) Ben ऋदूदरेण 12) P संख्या । 13) Vgl. RV 8, 48, 10; TS 2, 2, 12, 3. 14) Vgl. RV 4, 1, 4; 1, 81, 8; TS 2, 5, 12, 8; 4, 2, 11, 3; TBr 3, 7, 11, 3; 12, 6; TÂr 2, 4, 4; 4, 20, 3; K&th. 34, 19; VS 21, 3. 15) Vgl. RV 4, 1, 5; TS 2, 5, 12, 3; K&th. 34, 19; Kap. S. 48, 1; VS 21, 4. 16) Ben पूर्थी । 17) Vgl. RV 8, 31, 14; TS 1, 8, 22, 3; K&th. 11, 12. 18) So Ben; P मधु ।; H मधू; desgl. B, ohne Accent; Bb मधू 19) P रत् । मन् । 20) P यजमानः । 21) Bb रथः; die Samh. Mss. schreiben अपिदं; P रथसि । अपि । इति । ययज्जनः । 22) Vgl. RV 8, 31, 15; TS 1, 8, 22, 3; K&th. 11, 12. 23) So P; die Samh. Mss. ऋषसि 24) Die Samh. Mss. देवयोः; P देवयो इति देवयोः । 25) Ben रथः; die Samh. Mss. अपिदं 26) Vgl. RV 8, 31, 16; TS 1, 8, 22, 4; K&th. 11, 12.

नकिष्टं कर्मणा नशन्नं प्रयोषन्नं योषति ।

देवानां य इन्मनो यजमाना इयक्षत्यभीदयज्जनो भुवत्^१ ॥

असदश्च सुवीर्यमुतं त्यदाश्व्यम्^२ ।

देवानां य इन्मनो यजमाना इयक्षत्यभीदयज्जनो भुवत्^३ ॥

उपक्षरन्ति सिन्धवो मयोभुव ईजानं च यक्ष्यमाणं च धेनवः । 5

पृथानं च पंपुरिं च श्रवस्यवो घृतस्य धारा उपयन्ति विश्वतः^४ ॥

सोमारुद्रा युवमेतान्यस्मे विश्वा तनूषु भेषजानि धत्तम् ।

अवस्यतं मुञ्चतं यन्नो अस्ति तनूषु बन्धं कृतमैनो अस्तं^५ ॥

सोमारुद्रा धारयेथामसु३र्यं प्र वामिष्टयो जमस्रुवन्तु^६ ।

दमे दमे सन्नं रत्ना दधाना शं नो भूतं द्विपदे शं चतुष्पदे^७ ॥ 10

सोमारुद्रा विवृहत् विषूचीममीवा या नो गयमाविवेश ।

आरे वाधेयां निर्वृतिं पराचैरस्मे भद्रां सौधवसानि सन्तु^८ ॥

तिग्मायुधौ तिग्महेती सुशेवी सोमारुद्रा इह सु^९ मृडतं नः^{१०} ।

मुमुक्षुमसान्यसितानभीके^{११} प्रयच्छत् वृषणा शंतमानि^{१२} ॥

अयाविष्णू सजोषसांयाविष्णू^{१३} महि धाम प्रियं वाम^{१४} ॥ 15

अयाविष्णू महि तद्वा महित्वं वीथो^{१५} घृतस्य गुषा जुषाणा ।

1) Die Samh. Mes. नशन्नं प्रयोषन्नं; P नशत् । नं । प्रयोषत् । नं । 2) Vgl. RV 8, 31, 17; TS 1, 8, 22, 4; K&th. 11, 12. 3) H u. Bb तुदाचक्रोयं; desgl. B, ohne Accent; P तत् । वाचंरत्नितानु. चरचं 4) Ben, H u. Bb इयच; die Samh. Mes. वाभिद् 5) Vgl. RV 8, 31, 18; TS 1, 8, 22, 4; K&th. 11, 12. 6) Ben चच 7) Vgl. RV 1, 125, 4; TS 1, 8, 22, 4; K&th. 11, 12; 11, 5. 8) P चत् । नः । 9) Vgl. RV 6, 74, 3; TS 1, 8, 22, 5; K&th. 11, 12. 10) P चरं । चस्रुवन्तु । 11) Vgl. RV 6, 74, 1; K&th. 11, 12. 12) Vgl. RV 6, 74, 2; TS, 1, 8, 22, 5; K&th. 11, 12. 13) H u. Bb सु; desgl. B, ohne Accent. 14) H u. Bb मृडन्तु; B undeutlich. 15) So im Anschluss an P चसितां; H u. Bb चसिताद्; desgl. B, ohne Accent; Ben चसिताद् 16) Vgl. RV 6, 74, 4. 17) Vgl. TS 4, 7, 1; 5, 7, 3, 3; TBr 8, 11, 8. 18) Vgl. TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; K&th. 4, 16. 19) Ben u. H विधी; P धीच ।

दमे दमे सुदृती वावृधानां नुं वां जिह्वा घृतमाचरयत् ॥

पावका नः संस्वती ॥

संस्वत्यभिं नो नेषिं वंस्यो मापस्फरीः पयसा मा ना
आधक् ।

४ जुषस्व नः सख्यां वेष्ट्या च मा तन्क्षेपाख्यंरयानिं गन्म ॥
आ नो दिवः ॥

बृहस्यते जुषस्व नो ह्य्यानि विश्वदेव्य ।

रास्व रानानि दाशुषे^{१०} ॥

एवा^{११} पिषे विश्वदेवाय वृष्णे यज्ञैर्विधेम नमसा हविर्भिः ।

१० बृहस्यते सुप्रजा वीरवन्तो वयं स्याम पंतयो रयीणाम^{१२} ॥

आ नो मिषावरुणा घृतेर्गण्यूतिमुक्षतम् ।

मध्वा रजांसि सुक्रतू^{१३} ॥

प्र वाहवा सिसृतं जीवसे ना आ नो गण्यूतिमुक्षतं घृतेन ।

आ नो जने अचयत युवाना अतं मे मिषावरुणा हवेमा^{१४} ॥

१५ और्वभृगुवञ्जुचिमप्रवानवदाहुवे^{१५} ।

अयिं समुद्रवाससम्^{१६} ॥

1) In H, Bb u. P जु ohne Accent. 2) Vgl. oben 4, 10, 1; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; K&th. 4, 16. 3) Vgl. RV 1, 3, 10; TBr 2, 4, 3, 1; K&th. 4, 16; VS 20, 84. 4) So corrigirt; H, Bb u. B नो पिषि; Ben नो नेषी; P नः । नेषिं । 5) So H u. Bb; Ben पयसाः; B पयसाः; P मा । चंप । स्फरीः । 6) P नः । आधक् । 7) P रतं । विश्वदेवाय । चंरयानि । 8) B मध्वा; vgl. RV 6, 61, 14; TS 7, 2, 7, 4; TBr 2, 4, 5, 1; , 2, 8; K&th. 17, 18; 30, 3. 9) Vgl. RV 5, 48, 11; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 3; K&th. 4, 16; 20, 15. 10) Vgl. RV 3, 62, 4; TS 1, 8, 22, 2; K&th. 4, 16; 26, 11. 11) P एषं । 12) Vgl. RV 4, 60, 6; TS 1, 8, 22, 2; TBr 2, 8, 2, 8; K&th. 17, 18. 13) Vgl. RV 3, 62, 16; TS 1, 8, 22, 3; VS 21, 8. 14) P हुवा । हुवा ।; vgl. RV 7, 62, 5; TS 1, 8, 22, 3; TBr 2, 7, 15, 6; 8, 6, 7; K&th. 12, 14; VS 21, 9. 15) Ben और्वभृगुवञ्जुचिम् । 16) Vgl. RV 8, 102 (91), 4; TS 3, 1, 11, 8; K&th. 40, 14.

आ सव० सवितुर्थेषा० भगस्येव भुजि० हुवे ।

अपि० समुद्रवाससम् ॥

हुवे वातस्वनं कविं पर्जन्यक्रद्य० सहः ।

अपि० समुद्रवाससम् ॥

वृषा सोमं ह्युमे असिं ॥

5

आ ये तन्वन्ति रश्मिभिस्त्रिः समुद्रमर्षवम् ।

मरुद्भिरप्या आगहिं ॥

आ वो यन्नूदवाहासो अद्य वृष्टि० ये विश्वे मरुतो जुनन्ति ।

अय० यो अपिर्मरुतः समिद्य एतं जुषध्वं कवयो युवानः ॥

यं त्वा देवापिः शुशुचानो अप्यं आर्ष्टिषेणो मनुष्यः समीधे ॥

10

विश्वेभिर्देवैरनुमद्यमानः प्र पर्जन्यमीरया ॥ वृष्टिमन्ताम् ॥

अपे वाधस्व वि मृधो ॥ वि दुर्गहापांमीवामप रक्षा०सि सेध ।

अस्मात्समुद्राद्बृहतो दिवो नो ऽप्यं भूमानमुप नः सृजेह ॥ ११ ॥

प्रियां वी नाम हुवे तुराणामा यत्पृषन्मरुतो ॥ वावशानः ॥ ११ ॥

अियसे वै भानुभिः संमिमिश्चिरे ते रश्मिभिस्तं च्छुक्कभिः सु-

15

खाटयः ।

1) P चा । इधं । वापतुः । यथा । 2) Vgl. RV 8, 102 (91), 6; TS 3, 1, 11, 8; Kāth. 40, 14. 3) So Ben; P पर्जन्यक्रद्यमिति पर्जन्य. क्रद्यं ; die andern Mss. पर्जन्यक्रद्यि 4) Vgl. RV 8, 102 (91), 5; TS 3, 1, 11, 8; Kāth. 40, 14. 5) Vgl. RV 9, 64, 1; TS 4, 2, 11, 8; 3, 18, 8; Kāth. 2, 14, 20, 15. 6) Vgl. RV 1, 19, 8. 7) P चरति । 8) Vgl. RV 6, 58, 8; TB 2, 5, 5, 3. 9) P चरे । 10) So corrigirt; im Anschluss an P इ-निधं इति च. ईधे ; Ben इमिधे oder इमिधो; H u. Bb इमिधो; desgl. B, ohne Accent. 11) P ईरय । 12) Vgl. RV 10, 98, 8; Kāth. 2, 15; Kap. 8. 25, 3; 32, 4. 13) H जुषो । 14) Vgl. RV 10, 98, 12; TB 2, 5, 8, 11; Kāth. 2, 15. 15) Hier fährt P fort mit den Worten इवेनि । चरन्त । जुषीत । दिवुं । मा । वः । दुर्मतिरिति दुः. मतिः । इधं । प्रच्यद् । चः । प्रिया । वः । u. s. w. 16) P चिपत् । 17) Vgl. RV 7, 56, 10; TS 2, 1, 11, 1; Kāth. 8, 17.

ते वाशीमन्त' इष्मिणो' अभीरवो विद्रे प्रियस्य मास्तस्य
धासः' ॥

मरुतो यच्च वो दिवः' ॥

प्रैषामग्नेषु विधुरेव रेजते भूमिर्यामेषु यच्च युञ्जते शुभे ।
5 ते क्रीडयो धुनयो भ्राजदृष्टयः स्वयं महित्वं पनयन्त' धूतयः' ॥

॥ २ ॥ Vgl. TS 1, 8, 22; 2, 1, 11; weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

कया शुभा संवयसः संनीडाः समान्या' मरुतः संमिमिद्युः ।
कया मती कुता एतास' एते ऽर्चन्ति' शुष्म' वृषणो वसूया'¹⁰ ॥
कस्य ब्रह्माणि जुजुषुर्धुवानः'¹¹ को अश्वरे मरुता'¹² आववर्ते ।
श्येन' इव'¹³ भ्रजतो अन्तरिक्षे केन महा मनसा रीरमाम'¹⁴ ॥
10 कुतस्त्वमिन्द्र माहिनः संनेको यासि सत्यते किं त'¹⁵ इत्या ।
संपृच्छसे'¹⁶ समराणः'¹⁷ शुभानैर्वोचैस्तन्नो हरिवो यत्ते अस्मै'¹⁸ ॥
ब्रह्माणि मे मतयः श' सुतासः शुष्म'¹⁹ इयति प्रभृतो मे अद्रिः ।
आशासते प्रतिहर्यन्त्युक्थेमा'²⁰ हरी वहतस्ता नो अञ्छ'²¹ ॥
अतो वयमन्तमेभिर्युजानाः स्वस्वचेभिस्तद्वन्वः शुभमानाः ।
15 महोभिरेकमुपयज्महे'²² न्विन्दः'²³ स्वधामनुः'²⁴ हि नो वभूष'²⁵ ॥

1) Ben वाशिमन् 2) Ben इष्मिणो 3) Vgl. RV 1, 87, 6; TS 2, 1, 11, 2; 4, 2, 11, 3; Kâth. 8, 17. 4) Vgl. RV 8, 7, 11; TS 1, 5, 11, 4; 2, 1, 11, 1; Kâth. 8, 17; 9, 19; 21, 18. 5) H पनयन्त 6) Vgl. RV 1, 87, 3; TS 4, 3, 18, 7. 7) H u. Bb समान्या 8) P कुतः । एतास एतासः । 9) P एते । अर्चन्ति । 10) P वसूया । वसुधैति वसुधा । RV 1, 165, 1; Kâth. 9, 18. 11) In Bb युवानः ohne Accent. 12) P मरुतः । 13) So im Anschluss an P श्येन इति श्येनात् . इव ; Ben श्येन इव ; die andern Mss. श्येनिय 14) Vgl. RV 1, 165, 2; Kâth. 9, 18. 15) P ते 16) Bb संपृच्छसे 17) So Ben ; P समराण इति सं. चराणः ; in H u. Bb समाराणः ; B समारणः 18) Vgl. RV 1, 165, 3; VS 38, 27; Kâth. 9, 18. 19) P शुष्मः । 20) P उक्थेमा । एमा । 21) H अञ्छा ; vgl. RV 1, 165, 4; VS 33, 78; Kâth. 9, 18. 22) P एतात् । एत । युज्महे । 23) P जु । इन्द्रः । 24) P स्वधात् । वनु । 25) Vgl. RV 1, 165, 5; Kâth. 9, 18.

३३^१ स्या वो मरुतः स्वधासीद्वन्मामेक^२ समधत्ताहिहृत्वे ।
 अहं^३ ३द्युयंस्तविषस्तुविष्मान्विषस्य^४ शंभोरनम^५ वधसैः^६ ॥
 भूरि चकार्थं युज्येभिरसै^७ समानेभिवृषभ पौ^८स्येभिः ।
 भूरीणि हि कृणवामा^९ शविष्टेन्द्रः^{१०} कृत्वा मरुतो यद्वशाम^{१०} ॥
 वधी^{११} वृषं मरुत इन्द्रियेण स्वैन भामेन तविषो भभूवान् । 5
 अहमेता^{११} मनवे विश्वश्चन्द्राः सुगा अपञ्चकर वज्रबाहुः^{१२} ॥
 अंनुत्तमा^{१३} ते मघवन्नकिणु^{१४} न त्वावं^{१५} अस्ति देवता वि-
 दानः ।

न जायमानो नशते न जातो यानि करिषा कृणुहि प्रवृद्ध^{१६} ॥
 एकस्य चिन्मे^{१७} वि३श्वस्तो^{१८}जो या नु दधृषान्कृण्वै मनीषा^{१९} ॥ 10
 अहं^३ ३द्युयो मरुतो विदानो यानि च्यवमिन्द्रा इदीश^{१९} एषाम्^{२०} ॥
 अमन्दन्मा मरुतः स्तोमो अच यन्मे नरः श्रुत्यं ब्रह्म चक्रं^{२१} ।
 इन्द्राय वृष्णे सुमखाय मद्य^{२२} संख्ये संखायस्तन्वे तनूभिः^{२३} ॥
 एवेदेते^{२४} प्रति मा रोचमाना^{२५} अनेष्टः श्रवा एषो^{२६} दधानाः ।

1) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 2) P स्वधा । चासीत् ।
 चत् । मा । एषं । 3) P समधत्ति सं. अधत्त । अहिहृत्त्वं इहृत्त्वं इहृत्त्वं । 4) Die ३ ist
 von mir ergänzt. 5) H u. Bb तविषस्य ; P तविषः । तविष्टः । तुविष्मान् । 6) Vgl.
 RV 1, 165, 6 ; TBr 2, 8, 3, 5 ; K&th. 9, 18. 7) So H ; P युज्येभिः ; die andern Mss. च्येभिः
 8) P कृणवाम । 9) So die Mss. ; auch P शविष्ट । इन्द्रः । 10) H शामा ; vgl. RV
 1, 165, 7 ; K&th. 9, 18 ; 23, 11. 11) P एताः । 12) Vgl. RV 1, 165, 8 ; TBr 2, 8, 3, 6 ;
 K&th. 9, 18 ; 23, 11. 13) P अंनुत्तं । चा । 14) So corrigirt ; Ben अंनुत्तं ; desgl. H,
 Bb u. B, nur ohne Accent ; P मघवन्निति मघ. वन् । नकिः । तु । 15) P स्वावर्षिति
 स्वा. वान् । 16) Vgl. RV 1, 165, 9 ; VS 33, 79 ; K&th. 9, 18. 17) P चित् । जे ।
 18) So Ben u. P ; die andern Mss. मनीषा 19) P च्यं । इन्द्रः । इत् । इति । 20) Vgl.
 RV 1, 165, 10 ; K&th. 9, 18. 21) So Bep u. P ; die andern Mss. चक्रः 22) Vgl.
 RV 1, 165, 11 ; K&th. 9, 18. 23) P एषं । इत् । एत् । 24) P रोचमानाः । 25) P
 अचः । चा । एषः ।

संचक्ष्यां मरुतश्चन्द्रवर्णां अङ्गान्त मे छदंयाथां च नूनम् ॥
 को भवचं मरुतो मामहे वः प्रयातनं संखींरक्षां सखायः ।
 मन्मानि चिचां अपिवातयन्त एषां भूत नवेदां म च्छता-
 नाम्^{१०} ॥

- 5 आ यद्भुवस्याद्भुवसे न कारुरसांश्चक्रे^{११} मान्यस्य^{१२} मेधां^{१३} ।
 ओ धू^{१४} वर्ते मरुतो विप्रमच्छेमां^{१५} ब्रह्माणि जरिता वो अर्चत^{१६} ॥
 एष वः स्तोमो मरुत इयं गीर्मान्दार्यस्य^{१७} मान्यस्य कारोः ।
 एषां^{१८} यासीए तन्वे वयां^{१९} विद्यामेधं वृजनं जीरदानुम्^{२०} ॥ ३ ॥

Vgl. RV 1, 165; weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

इन्द्रं वो विश्वतस्पेरिं^{२१} हवामहे जनेभ्यः ।

- 10 अस्माकमस्तु कैवलः^{२२} ॥

आ ते शुष्मो वृषभ एतु पश्चादौत्तरादधरादां^{२३} पुरस्तात् ।

आ विश्वतो अभि समेत्वर्वाडिन्द्रं शुक्लं स्वर्वेद्येद्यस्यै^{२४} ॥

मरुतो यद्भं वो दिवो^{२५} या वः शर्म^{२६} ॥

1) So im Anschluss an P संचक्षीति सं. चक्ष ।; die Samh. Mes. संचक्षा 2) H u. Bb हदंयाथा; P हदंयाथा । 3) Vgl. RV 1, 165, 12; K&th. 9, 18. 4) P कः । जु । च । 5) H u. Bb प्रयातन; desgl. B, ohne Accent. 6) P संखीं । चक्ष । 7) P चिचाः । 8) P अपिवातयंत एत्पि. वातयंतः । 9) P नवेदाः । 10) So im Anschluss an P मे । च्छताणां ; Ben vielleicht मत्सुताणां; die andern Mes. मरुताणां; vgl. RV 1, 165, 18; K&th. 9, 18. 11) So Ben; P कारः । चकार । चर्च ।; die andern Mes. च्छांश्चक्रे 12) P मान्यस्य । 13) Ben मेधाः । 14) P धू । 15) P चक्ष । रमा । 16) Vgl. RV 1, 165, 14; K&th. 9, 18. 17) So corrigirt; P मीः । म्दार्यस्य ; Ben म्दार्यस्य; H u. Bb मादार्थस्य; desgl. B, ohne Accent. 18) P चां । एषां । 9) H u. Bb वचां; Ben वचां-नि; Bb वचां; P वचां । 20) Vgl. RV 1, 165, 15; VS 84, 48; K&th. 9, 18. 21) Ben परी 22) Vgl. RV 1, 7, 10; TS 1, 6, 12, 1; 2, 3, 14, 1; 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 8; K&th. 8, 17. 23) P चां । उत्तरात् । 24) Vgl. RV 6, 19, 9; TBr 2, 5, 8, 1; 3, 5, 9. 25) P चत । ह । 26) Vgl. RV 8, 7, 11; TS 1, 5, 11, 4; 2, 1, 11, 1; 3, 14, 4; K&th. 8, 17; 9, 19; 21, 18. 27) Vgl. RV 1, 85, 12; TS 1, 5, 11, 5; 2, 1, 11, 1; 3, 14, 4; TBr 2, 8, 5, 6; K&th. 8, 17; 31, 13.

आ तू न इन्द्र वृषहन्त्रसाकमर्धमांगहि ।

महान्महीभिस्त्रिभिः ॥

त्वं महँ इन्द्र तुभ्यं ह क्षां अनु क्षवं म०हना मन्यत द्वीः ।

त्वं वृषं शवसा जघन्वानसृजः सिन्धूरहिना जयसानानं ॥

मरुतो यद्ध वो बलं जनं अचुष्यवीतनं ।

गिरिरीरचुष्यवीतनं ॥

ऋष्टयो वो मरुतो अ०सयोरधि¹⁰ सहा¹¹ श्रौजो बाह्रोर्वो बलं
हितम् ।

नृम्णां शीर्षस्त्रायुधा¹² रणेषु नो विश्वा वः श्रीरधि तनूषु पिपिशे¹³ ॥

पुरुषा हि सदृष्टसि विशो विश्वा¹⁴ अनु प्रभुः ।

समंस्तु त्वा हवामहे¹⁵ ॥

समंस्वपिमवसे वाजयन्तो हवामहे ।

वाजेषु चिचराधसम्¹⁶ ॥

अग्ने नर्यां¹⁷ देवानां¹⁸ त्वमग्ने व्रतया असि¹⁹ यद्वो वर्यम्²⁰ ॥

त्वमग्ने व्रतभृशुचिरग्ने²¹ देवं इहावह ।

उप यज्ञं हविष नः²² ॥

1) P तु । Bb न् । 2) Vgl. RV 4, 32, 1; VS 33, 65; K&th. 6, 10; 21, 13. 3) P महान् । 4) P ह । वाः । 5) P विष्णु । चरिना । 6) Vgl. RV 4, 17, 1; K&th. 6, 10. 7) P ब्रह्मन् । 8) B अचुष्यवीतन 9) P गिरिरीर । अचुष्यवीतन । B अचुष्यवीतन; vgl. RV 1, 37, 12. 10) Bb अ०सयो अधि; B अ०सयोरधि 11) P सहा । 12) P शीर्षस्त्रि शीर्षः सु । आयुधा । 13) Vgl. RV 5, 57, 6. 14) P विश्वाः । 15) Vgl. RV 8, 11, 8; 8, 43, 21; TBr 2, 4, 4, 4. 16) Vgl. RV 8, 11, 9; TBr 2, 4, 4, 4. 17) P वज्र । वाः । vgl. RV 1, 189, 1; TS 1, 1, 14, 3 u. 5.; TBr 2, 8, 2, 3; TA 1, 8, 8; K&th. 6, 10; 8, 1; Kap. S. 2, 8. 18) Vgl. RV 10, 2, 3; TS 1, 1, 14, 3; K&th. 2, 15; 18, 21; 35, 2. 19) Vgl. RV 8, 11, 1; TS 1, 1, 14, 4 u. 5. K&th. 2, 4; 6, 10; 28, 5. 20) Vgl. RV 10, 2, 4; TS 1, 1, 14, 4; K&th. 6, 10; Kap. S. 48, 10. 21) P व्रतः भृत् । 22) P देवान् । 23) So im Anschluss an P व । नः ।; die Samh. Mas. वनः; vgl. TBr 2, 4, 1, 11.

प्रता नु विभङ्गतपा अदब्धो यजानो देवो अजरः सुवीरः ।
 दधद्रानानि सुमृडीको अमे गोपाय नो जीवसे जातवेदः ॥
 श्रेष्ठ यविष्ठ भारताये ह्युमन्तमाभर ।
 वसो पुरुस्पृह रयिम् ॥

- 5 तुभ्यं भरन्ति क्षितयो यविष्ठ बलिममे अन्निता औतं दूरात् ।
 आ भन्दिष्ठस्य सुमतिं चिकिद्धि महत्ते अमे महि शर्म भद्रम् ॥
 त्वामये वाजसातम विप्रा वर्धन्ति सुष्टुतम् ।
 स नो रास्व सुवीर्यम् ॥

अयं नो अयिरीकीर्षो अदेय सैनानीकेनेदं विष्णुः प्र तं-
 10 विष्णुः ॥

आ वो राजानमध्वरस्य रुद्र होतार सत्ययज रोदस्योः ।
 अयिं पुरा तनयिन्नोरचिन्नाक्षिरण्यरूपमवसे कृणुध्वम् ॥
 कश्चिष्ण्यासु वृषसानो अये कश्चाताय प्रतवसे शुभये ॥
 परिज्मने नासत्याय क्षे ब्रवः कदये रुद्राय नृषे ॥

- 15 उक्षान्नाय वशान्नाय ॥

1) So Ben; P चञ्जायः १; H u. Bb चवमानो; Bb चवमानो 2) H u. Bb ओडीक्षि
 3) Bb चये 4) P गोपाय 5) Vgl. TBr 2, 4, 1, 11. 6) P भारत। चये। 7) Vgl.
 RV 2, 7, 1; TS 1, 3, 14, 3. 8) So P; die Samh. Mas. तरन्ति 9) P चन्तितः। चा।
 चतं। 10) P वृष्टं। ते। 11) Vgl. TBr 2, 4, 7, 9; K&th. 7, 16. 12) Vgl. RV
 5, 13, 5; TS 1, 4, 46, 3; K&th. 6, 10. 13) Vgl. TS 1, 3, 4, 1; 4, 46, 3; VS 5, 37; 7, 44;
 K&th. 4, 9; 6, 10; Kap. S. 3, 7. 14) P सः। एनां। चनीचिन। रुद्रं; vgl. TS 4, 3, 13, 2;
 K&th. 21, 13. 15) Vgl. RV 1, 22, 17; TS 1, 2, 13, 1; TBr 3, 1, 3, 3; VS 5, 15; K&th.
 2, 10; Kap. S. 3, 4. 16) Vgl. RV 1, 154, 2; TBr 2, 4, 3, 2 u. 5; K&th. 2, 10; 25, 3;
 Kap. S. 2, 4; 40, 1. 17) So Ben; P सत्सचवर्मिंस सत्स. चवं; die andern Mas.
 चं 18) Vgl. RV 4, 3, 1; TS 1, 3, 14, 1; TBr 2, 3, 6, 9; K&th. 7, 16. 19) P शुभं
 इति शुभं. चं। 20) Vgl. RV 4, 3, 6; K&th. 7, 16. 21) Vgl. RV 3, 43, 11; TS 1, 3,
 14, 7; K&th. 7, 16; 40, 5.

वातोपधूत इषितो^१ वशं^२ अनु षिष्ठु यदन्ना^३ वैविषदितिहसे ।

आ ते यतन्ते रश्म्यो यथा पृथक् शर्धो^४स्यमे अजराणि धंसतः^५ ॥

॥ ४ ॥ Die Vergleichen s. in den Anmerkungen.

कृणुष्व पाजां इति पञ्च ॥

सं ते जानाति सुमतिं^६ यविष्ठ य ईवते ब्रह्मणे गातुमैरत् ।

विश्वान्यस्यै सुदिनानि रायो द्युक्षान्यर्यो वि दुरो अभिद्यीत्^७ ॥

सैदमे^८ अस्तु सुभगः सुदानुर्यस्त्वा नित्येन हविषा य उक्थैः ।

पिप्रीषति स्व^९ आयुषि दुरोणे विश्वेदस्यै^{१०} सुदिना सासदिष्टिः^{१०} ॥

अर्चामि ते सुमतिं घोषवीक्^{११} सं ते वावाता^{१२} जरतामियं गीः ।

स्वश्वास्त्वा सुरथा मर्जयेमासें^{१३} क्षचाणि धारयेदनु^{१४} दून^{१५} ॥

इह त्वा भूर्याचरेदुप त्मन्दोषावस्तर्दीदिवा^{१६}समनु दून ।

क्रीडन्तस्त्वा सुमनसः सपेमाभि द्युक्षा तस्थिवा^{१७}सो जनानाम्^{१६} ॥

यस्त्वा स्वश्वः सुहिरण्यो अम उपयाति वसुमता रथेन ।

तस्य चाता भवसि तस्य सखा यस्त आतिथ्यमानुषं जुजोषत्^{१७} ॥

महो रुजामि बन्धुता वचोभिस्तन्मा पितुर्गौतमादन्विवाय^{१८} ।

त्वं नो अस्य वचसश्चिकिद्धि होतर्यविष्ठ सुक्रतो दमूनाः^{१९} ॥

1) Bb इषितो 2) P वशान् । 3) P चत । चान्ना । 4) P धंषचः ।; vgl. RV 10, 91, 7. 5) P पाषः ।; vgl. RV 4, 4, 1; TS 1, 2, 14, 1; Kâth. 6, 11; 10, 5; 16, 15; Kap. S. 25, 5; VS 18, 9. 6) Vgl. RV 4, 4, 6; TS 1, 2, 14, 2; Kâth. 6, 11. 7) P सं । इत् । षि । 8) P स्व । 9) P पिषा । इत् । षि । 10) P वा । षत् । इष्टिः ।; vgl. RV 4, 4, 7; TS 1, 2, 14, 3; Kâth. 6, 11. 11) So im Anschluss an P सु. मतिं । घोषि । षवीक् ।; die Samh. Mas. सुमतिं होषवीक् 12) P वावाता । ववतिति ववाता । 13) P सुरथा इति इ. रथाः । मजयेम । षके इत्स्यै । 14) P धारयेः । षनु । षन् । 15) Vgl. RV 4, 4, 8; TS 1, 2, 14, 3; Kâth. 6, 11. 16) Vgl. RV 4, 4, 9; TS 1, 2, 14, 4; Kâth. 6, 11. 17) Vgl. RV 4, 4, 10; TS 1, 2, 14, 4; Kâth. 6, 11. 18) P तत् । मा । पितुः । जीत-मात् । षनु । इषाच । 19) Vgl. RV 4, 4, 11; TS 1, 2, 14, 4; Kâth. 6, 11.

- अस्वप्रजस्तरणयः सुशैवा अतन्द्रासो ऽवृकां अश्रमिष्ठाः ।
 ते पायवः सध्रश्चो निर्धक्षाये तव नः पान्तमूरं ॥
 ये पायवो मामतेयं ते अये पश्यन्तो अन्यं दुरितांदरक्षन् ।
 ररक्ष तानसुकृतो विश्ववेदा दिप्सन्ता इद्रिपवो नाह देभुः ॥
 5 त्वया वयं सध्रश्चरत्नोतास्तं व प्रणीत्यश्याम वाजान् ।
 उभां शंसा सूदय सत्यताते ऽनुष्टुयां कृणुस्यह्यारणं ॥
 अयां ते अये समिधा विधेम प्रति स्तोमं शस्यमानं गृभाय ।
 दंहाशंसो रक्षसः पाश्र्वासान्दुहो नितो मिचमहो अवद्यात् १० ॥
 अमी रक्षांसि सेधति शुक्रशोचिरमत्यैः ।
 10 शुचिः पावक ईड्यः ११ ॥

त्वं नः सोम विश्वतः १२ ॥ ५ ॥

Vgl. RV 4, 4; TS 1, 2, 14; weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

युक्त्वा १३ हि देवहूतमान १४ ॥

उत नो देव देवं अद्या १५ वोचो विदुहरः ।

अश्विभ्या वार्या कृधि १६ ॥

- 15 त्वं ह यद्यविष्टय संहसः सूनं आहुत ।

श्रुतावा यज्ञियो भुवः १७ ॥

1) P चवृकाः । 2) P पातु। चमर ।; vgl. RV 4, 4, 12; TS 1, 2, 14, 5; K&th. 6, 11. 3) So im P; die Samh. Ms. चधि 4) P दिप्सन्तः । 5) P रत् । रिपवः । चंह । देभुः ; vgl. RV 4, 4, 13; 1, 147, 3; TS 1, 2, 14, 5; K&th. 6, 11. 6) P सत्वतात इति सत्व. ताति । 7) So corrigirt; die Ms. ऽनुष्टुयां 8) So corrigirt; P चह्यारणं ; die Samh. Ms. ऽह्यारणः ; vgl. RV 4, 4, 14; TS 1, 2, 14, 6; K&th. 6, 11; 16, 1. 9) P इह । चर्षवः । 10) Vgl. RV 4, 4, 15; TS 1, 2, 14, 6; K&th. 6, 11. 11) Vgl. K&th. 15, 12; TBr 2, 4, 1, 6. 12) Vgl. RV 1, 91, 8; TS 2, 3, 14, 1; 4, 1, 11, 1; K&th. 2, 14. 13) P युक्त्वा । 14) Vgl. RV 8, 75 (64), 1; TS 2, 6, 11, 1 u. 3; K&th. 7, 17; 22, 5 u. 6; Kap. S. 34 a. E.; VS 13, 37; 33, 4. 15) P देवान् । 16) P चह्य । 17) Vgl. RV 8, 75 (64), 2; TS 2, 6, 11, 1; K&th. 7, 17. 18) P यूनो इति यूनो । 19) Vgl. RV 8, 75 (64), 3; TS 2, 6, 11, 1; K&th. 7, 17.

अयमयिः सहस्रिणः¹ ॥

तं नेमिमृभवो यथा² नमस्व संहृतिभिः ।

नेदीयो यज्ञमङ्गिरः³ ॥

तस्मै नूनमभिद्यवे वाचा विरूप नित्यया ।

वृष्णे चोदस्व⁴ सुष्टुतिम्⁵ ॥

5

कम्⁶ ध्विदस्य⁷ सैनयापेरपाकचक्षसः⁸ ।

परिणं गोषु स्तरामहे⁹ ॥

मा नो देवानां विशः प्रज्ञातीरिवोस्राः ।

कृशं न हासुरङ्गयाः¹⁰ ॥

मा नः समस्य दूड्यः¹¹ परिवेषतो अहतिः¹² ।

10

उर्मिर्न नावमावधीत्¹³ ॥

नमस्ते अया¹⁴ अजसे गृणन्ति देव कृष्टयः ।

अमैरमिषमर्दय¹⁵ ॥

इमं यज्ञमिदं वचो जुजुषाणं¹⁶ उपांगहि ।

सोम त्वं नो वृषे¹⁷ भव¹⁸ ॥

15

कुवित्सु नो गङ्दये¹⁹ ऽपे सवैषिषो रयिम ।

1) Vgl. RV 8, 75 (64), 4; TS 2, 6, 11, 1; 4, 4, 4, 1; Kāth. 7, 17; 16, 15; VS 15, 21.
 2) So Ben u. P; die andern Mes.; त्वं 3) P चचा । चा । 4) Vgl. RV 8, 75 (64), 5; TS 2, 6, 11, 1. 5) So Bb; die andern Mes. चोदस्व 6) Vgl. RV 8, 75 (64), 6; TS 2, 6, 11, 2. 7) H u. Bb विसु; desgl. B, ohne Accent. 8) H, Bb u. B विदसा
 9) Ben वेदया; P वेनया । चये । चपावकचचल इलपावक. चचलः । 10) Vgl. RV 8, 75 (64), 7; TS 2, 6, 11, 2; Kāth. 7, 17. 11) P हाडुः । चङ्गयाः ।; vgl. RV 8, 75 (64), 8; TS 2, 6, 11, 2; Kāth. 7, 17. 12) So Ben; in H u. Bb दूड्यः; auch in B ohne die ३. 13) So H u. Bb; in B चोदुतिः; P चोदुः; Ben ? 14) Vgl. RV 8, 75 (64), 9; TS 2, 6, 11, 2. 15) P चये । 16) Vgl. RV 8, 75 (64), 10; TS 2, 6, 11, 2; Kāth. 7, 17. 17) P जुजुषाणः । 18) So P; die andern Mes. वृषे 19) Vgl. RV 1, 91, 10; Kāth. 2, 14. 20) P नविद्यव रति नी. रदये ।

उरुकृदुहं वास्कृधिं ॥

मां नो असिन्महाधनें परा वर्भारभृद्यथा ।

सर्वगे सं रयिं जयं ॥

यस्याजुषन्नमस्विनः शमीमदुर्मस्य वा ।

5 तं हेदभिर्विधावति ॥

अन्यमसन्निया इयमये सिषक्तुं दुक्षुना ।

वर्धो नो अमवःश्वः ॥ ६ ॥

Vgl. RV 8, 75 (64); TS 2, 6, 11; K&th. 7, 17.

॥ इति¹⁰ खिलकारे एकादशमः प्रपाठकः¹¹ ॥

इदं वामास्ये हविः प्रियमिन्द्रावृहस्पती ।

उक्थं मंदश्च शस्यते⁹ ॥

अस्ये इन्द्रावृहस्पती रयिं धत्तं शतग्विनम् ।

1) P नः । कृधि ।; vgl. RV 8, 75 (64), 11; TS 2, 6, 11, 3; K&th. 7, 17. 2) P परा णे
वर्ध । 3) Vgl. RV 8, 75 (64), 12; TS 2, 6, 11, 3; K&th. 7, 17. 4) P संक्ष । संजुवत् ।
5) P तं । इ । इत् । रयिः । वर्धा । अवति ।; vgl. RV 8, 75 (64), 14; TS 2, 6, 11, 3.
6) P भिर्धे । 7) P सिषक्ति । सिषक्तीति सिषक्ति । 8) P वर्धे । 9) Bb अमवःश्वः;
P अमवःश्वः । वत् । श्वः ।; vgl. RV 8, 75 (64), 13; TS 2, 6, 11, 3. 10) इति fehlt
in den Mss. 11) Der P sagt am Schluss noch समुदायेन अष्टाविंशो ऽथावः ।
12) Vgl. RV 4, 49, 1; TS 3, 3, 11, 1.

अश्यावन्तं सहस्रिणाम्^१ ॥

एषु षु ब्रवाणि^२ ते ऽमे इत्येतरा^३ गिरः ।

एभिर्वर्धासा^४ इन्दुभिः^५ ॥

इमं यज्ञमिदं वचः^६ ॥

त्यान्तु क्षत्रियं अवं आदित्यान्याचिषामहे ।

5

सुमृडीकं अभिष्टये^७ ॥

येभ्यो माता मधुमत्स्विन्वते पयः पीयूषं द्यौरदितिरद्विवर्हाः ।

उक्थंशुष्मान्वृषभरानस्वप्नसस्तं आदित्यं^{१०} अनुमदात्स्वस्तये^{११} ॥

धारयन्तं आदित्यासो जगत्स्यां^{१२} देवा विश्वस्य भुवनस्य गोपाः ।

दीर्घाधियो^{१३} रक्षमाणा असुर्यमृतावानश्वयमाना^{१४} क्षुणानि^{१५} ॥ 10

धी रोचना दिव्या धारयन्त हिरण्यया शुचयो धारपूताः ।

अवृजिना अनवद्यां^{१६} अदन्वा उरुशंसा क्षुजवे मर्त्याय^{१७} ॥

तासुर्यस्य^{१८} भद्रा अश्या^{१९} हिरण्यगर्भो^{२०} यः प्राणतः^{२१} ॥

वृहस्पतिः प्रथमं जायमानो महो ज्योतिषः परमं व्योमन् ।

सप्तास्यस्त्रुविजातो रवेण वि सप्तरश्मिरधमसंसा^{२२}सि^{२३} ॥

15

1) Vgl. RV 4, 49, 4; TS 3, 3, 11, 1; Kāth. 10, 13; 23, 11. 2) Ben ब्रवाणी 3) P रवाः । रतराः । 4) P वर्धासि । 5) Vgl. RV 6, 16, 16; Kāth. 2, 14; 20, 14; VS 26, 18. 6) Vgl. RV 1, 91, 10; Kāth. 2, 14. 7) P त्वां । नु । चत्रियान् । वचः । 8) P सुमृ-
डीकाभिनि सु. मृडीकां । 9) Vgl. TBr 2, 1, 11, 5. 10) Bb तां आदित्यां; P तां ।
आदित्यां । 11) P अनु । मह । स्वस्तये; vgl. RV 10, 63, 8. 12) P धारयन्तः ।
13) P जाः । 14) P दीर्घाधिषः । दीर्घाधिष इति दीर्घ. धिषः । 15) P अश्वयमानाः ।
16) Vgl. RV 2, 27, 4; TS 2, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6; Kāth. 11, 12. 17) Statt dieser
beiden Worte im P अश्वयमानं रक्षमाणाः । अश्वयमानो रक्षमि. निषाः । 18) Vgl. RV
2, 27, 9. 19) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 33, 37. 20) Vgl. RV 1, 115, 3;
TBr 2, 8, 7, 1. 21) Vgl. RV 10, 121, 1; TS 4, 1, 8, 3 u. 5; Kāth. 5, 5, 11; 16, 15;
20, 5; 40, 1; Kap. 8, 22, 7; 48, 13; VS 18, 4 u. 5. 22) Vgl. RV 10, 121, 3; TS 4, 1,
3, 4; 7, 5, 16, 1; Kāth. 4, 16; 8, 17; 10, 13; 22, 14; 40, 1; 5, 5, 13; VS 23, 3; 25, 11.
23) Vgl. RV 4, 50, 4; TBr 2, 8, 2, 7; Kāth. 17, 18.

यदा वाजमसनद्विभ्रंरूपमां छामरुक्षदुहाराणि' संघ ।

बृहस्पतिं वृषणं वर्धयन्तो नाना संनो विभ्रतो ज्योतिरासाम्' ॥

बृहस्पतिं हवामहे विभ्रतः संगणं वयम् ।

उप नो यज्ञमागमत् ॥

5 सं सुष्टुभा सं ऋकता गणोन वलं हरोज फलिंगं रवेण ।

बृहस्पतिरुस्रिया ह्यसूदः कनिक्रदद्वावशतीरुदाजत्' ॥

ब्रह्मणस्पते त्वमस्य यन्तां सूक्तस्य बोधि तनयं च जिन्व ।

विभ्रं तन्नद्रं यदवन्ति देवां बृहद्देम विदधे सुवीराः' ॥

ब्रह्मणस्पते सूर्यमस्य विभ्रहा रायः स्याम रउथ्यो वयस्ततः ।

10 वीरेषु वीरं उपपृहधि' नरत्वं यदीशानो ब्रह्मणा वेधि मे हवम्' ॥

उत्तिह' ब्रह्मणस्पते देवयन्तरत्वेमहे ।

उप प्रयन्तु मरुतः सुदानवा इन्द्र प्राभूभवा संचा' ॥

अधिरुक्थे पुरोहितो यावाणो बहिरिध्वरे ।

ऋचां यामि मरुतो ब्रह्मणस्पतिं देवं अंबो वरेण्यम्' ॥

15 नमस्ते रुद्र मन्यव' इमा रुद्राय' ॥

को अद्या वेद क इह प्रबोचत्कुता' आजाता कुत' इयं विसृष्टिः ।

अर्वाग्देवा अस्य विसर्जनेनाथा को वेद यत आबभूव' ॥

1) P संघत् । 2) Vgl. RV 10, 67, 10. 3) H u. Bb पलीकं; desgl. B, ohne Accent. 4) P अगिहत् ।; vgl. RV 4, 50, 5; TS 2, 3, 14, 4; KAth. 10, 13. 5) Vgl. RV 2, 22, 19; 2, 24, 16; TBr 2, 8, 5, 1; VS 34, 58. 6) P सुयमवेति सु. संनत् । 7) P वीराण । 8) So Ben; H u. Bb उपपृहधि; B उपपृहधि; P उप । पुति । 9) Vgl. RV 2, 24, 15; TBr 2, 8, 5, 2. 10) Ben उत्तिह । 11) Vgl. RV 1, 40, 1; TA 4, 2, 1; KAth. 10, 13; VS 34, 58. 12) P देवां । 13) Vgl. RV 8, 27, 1; KAth. 10, 13. 14) Vgl. TS 4, 5, 1, 1; KAth. 17, 11; Kap. 8. 27, 1; VS 16, 1. 15) Vgl. RV 1, 114, 1; TS 4, 5, 10, 1; KAth. 17, 16; Kap. 8. 27, 6; VS 16, 43. 16) P कुतः । 17) P कुतः । 18) Ben अंबुषा; vgl. RV 10, 129, 6; TBr 2, 8, 9, 5.

इयं विसृष्टिर्यत आबभूव यदि वा दधे यदि वा न ।

यो अस्याध्यक्षः परमे ऋमन्सो अङ्गं वेद यदि वा न वेद ॥

इदं विष्णुर्विचक्रमे ॥

तदस्य प्रियमभि पाथो अश्यां नरो यष देवयवो मदन्ति ।

उरुक्रमस्य सं हि बन्धुरिष्या विष्णोः पदे परमे मन्धा उत्सः ॥ 5

विश्वे देवा ऋतावृधः ॥

विश्वे देवाः ऋणुतेमं हवं मे ये अन्तरिक्षे य उप हवि इ ॥

ये अमिजिह्वा उत्तं वा यजथा आसंघास्मिन्बर्हिषि मादयध्वम् ॥

इन्द्राणीं पन्था सुजितं जिगाय सेना ह नाम पृथिवी धनंजयां

विश्वेष्यचा अदितिः सूर्यत्वक् ॥ 10

इन्द्राणीं प्रासहा संजयन्ती तस्यै त एना हविषा विधेम ॥

उपग्रेहि वाचस्यते देवेन मनसा सह ।

वसुपते विरमय मध्येवं तदन्वं मम ॥

ये विसन्नाः परियन्ति विश्वा ह्यपाणि विभ्रतः । १.

वाचस्यतिर्वैला तेषां तदन्वो ऽद्य दधातु मे ॥ १ ॥

15

Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

1) In Ben ऋमन् ohne Accent. 2) Ben चंता 3) Vgl. RV 10, 129, 7; TBr 2, 8, 9, 6. 4) Vgl. RV 1, 22, 17; TS 1, 2, 13, 1; TBr 3, 1, 3, 3; K&th. 2. 10; Kap. 8. 2, 4; VS 5, 15. 5) P मन्धाः । 6) Vgl. RV 1, 154, 5; TBr 2, 4, 6, 2, 8, 2. 7) P देवाः । ऋतावृधः ।; vgl. RV 6, 52, 10; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; K&th. 13, 15. 8) P ऋणुते । एने । 9) P चं । 10) P चंजथाः । 11) Vgl. RV 6, 52, 13; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 6, 5; VS 38, 58. 12) P इन्द्राणी । 13) Ben वृजितं 14) So H u. Bb; in Ben सेना; P सेना । 15) P पृथिवी धनंजयति पृथिवी धनंजया । 16) Ben अदिति 17) So Ben u. P; in H u. Bb वीरमय; desgl. B, ohne Accent. 18) P मन्धि । एवं ।

- अग्निः प्रथमो वसुभिर्नो अथात् सोमो हृद्वैरभिरक्षतु त्मना ।
 इन्द्रो मरुद्भिर्क्षतुथा कृणोत्वादित्यैर्नो वरुणः शर्म यत्सत् ॥
 संमपिर्वसुभिर्नो अथात् स० सोमो रुद्रियाभिस्रनूभिः ।
 संमिन्द्रो रातहृष्यो मरुद्भिः समादित्यैर्वरुणो विश्ववेदाः ॥
- 5 अग्ने दा दानुषे रयि० वीरवन्तं परीणसम् ।
 शिशिहि नः सूनुमतः ॥
 दां नो अग्ने शतिनो दाः सहस्रिणो दुरो न वाज० श्रुत्या० अ-
 पावृधि० ।
 प्राची द्यावापृथिवी ब्रह्मणा कृधि ३स्वर्णो० शुक्रमुषतो विदि-
 10 द्युतुः ॥
- हिरण्यपाणिमृतये सवितारमुपहृये ।
 सं चैत्ता देवता पदम् १२ ॥
 वाममद्य सवितर्वाममु श्वो दिवे दिवे वाममसभ्य० सावीः ।
 वामस्य हि क्षयस्य देव भूरेरया धिया वामभाजः स्याम १३ ॥
- 15 प्र वायुं १४ प्र याभिः १५ ॥
 स्योना पृथिवि १६ भवानृक्षरा १७ निवेशनी ।
 यक्षा १८ नः शर्म सप्रथः १९ ॥

१) So P; die Samh. Mss. चाञ्चद् 2) Vgl. TS 2, 1, 11, 2; Kāth. 10, 12. 3) H चाञ्चत् 4) Vgl. Kāth. 10, 12; (TS 2, 1, 11, 2). 5) Ben दा दानुषे; P दाः। दानुषे । 6) P सुनुमत इति सुनु. मतः 1; vgl. RV 3, 24, 5; TS 2, 2, 12, 6; Kāth. 6, 10. 7) P दाः। 8) So im Anschluss an P श्रुति; die Samh. Mss. चञ्चत् 9) Ben चाञ्चत्; P चाञ्चत् । 10) P च 1; die Samh. Mss. चाः 11) P चि । दिद्युतु; vgl. TS 2, 2, 12, 6. 12) Vgl. RV 1, 22, 5; TS 1, 4, 25, 1; 2, 2, 12, 2; VS 22, 10. 13) Vgl. RV 6, 71, 6; TS 1, 4, 23, 1; 2, 2, 12, 2; VS 8, 6. 14) Vgl. RV 6, 49, 4; TBr 2, 8, 1, 1; VS 38, 55. 15) Vgl. RV 7, 92, 3; TS 2, 2, 12, 7; TBr 2, 8, 1, 1; Kāth. 10, 12; VS 27, 27. 16) H पृथिवी; B पृथिवी जो 17) P भव । चनुषरा । 18) P चाञ्चत् । 19) Vgl. RV 1, 22, 15; Kāth. 88, 13 a. E.; TA 10, 1, 10 VS 35, 21; २२ १०

बडित्था पर्वतानां खिद्रं विभर्षि पृथिवि ।
 प्रं यां भूमिं प्रवत्वति महां हिनोषि महिनि' ॥
 पूर्वापरं चरतो मायंयेती' शिभू' क्रीडन्तौ परियातो अध्वरम् ।
 विश्वान्यन्यो भुवना' विचष्ट ऋतू'रन्यो' विदधज्जायते पुनः' ॥ 5
 नवो नवो भवति जायमानो ऽहं केतुरुषसामेत्ययम्' ।
 भागं देवेभ्यो विदधात्यायन्प्र चन्द्रमास्तिरते' दीर्घमायुः ॥ ५
 यथादित्या अ'भुमाप्याययन्ति यथाक्षितिमक्षितयः पिबन्ति ।
 एवास्मानिन्द्रो वरुणो बृहस्पतिराप्याययन्तु भुवनस्य गोपाः ॥
 प्राच्यां दिशि त्वमिन्द्रासि राजोतोदीच्या' वृषहन्वृषहांसि ।
 यष यन्ति स्रोत्यास्तज्जितं¹⁰ ते दक्षिणतो वृषभो हृष्य' एधि'¹⁰ ॥ 10
 अस्येदेव' प्ररिरिचे महित्वं दिवस्पृथिव्याः पर्यन्तरिक्षात् ।
 स्वराडिन्द्रो देमा' आ विश्वगूर्तः¹⁵ स्वरिरमचो¹⁶ ववक्षे रणाय" ॥
 त्वमिन्द्रास्यधिराजस्त्वं भवाधिपतिर्जनानाम् ।
 देवीर्विशस्त्वमुता¹⁸ विराजौजस्त्वक्षचमजरं¹⁹ ते अस्तु ॥
 आ यस्मिन्सप्र वासवा²⁰ रोहन्ति पूर्या²¹ रूहः । 15
 ऋषिर्हे' दीर्घंश्रुत्तमा इन्द्रस्य घर्मो' अतिथिः²⁴ ॥

1) H u. Bb महिनी; vgl. RV 5, 84, 1; TS 2, 2, 12, 2; Kāth. 10, 12. 2) P मा-
 वचा । एती । 3) So Ben u. P; in B शिषी; H u. Bb शिषी 4) P भुवनाभि ।
 5) P विचष्ट इति वि. चष्टे । ऋतून् । चन्वः । 6) Vgl. RV 10, 85, 18; TBr 2, 7,
 12, 2. 7) P एति । चर्षं । 8) Ben u. H गस्तिरते 9) P उत्तं । चदीच्या । 10) P
 मत् । चर्षितं । 11) P हृष्यः । 12) Vgl. TS 2, 4, 14, 1; Kāth. 8, 17. 13) P चर्षं ।
 इत् । एवं । 14) P हृष्ये 15) So im Anschluss an P विश्वगूर्तं इति विश्वं. जर्तः ।; in
 Ben विश्वगूर्तः; H u. Bb विश्वगूर्तः; desgl. B, ohne Accent. 16) So Ben; P ववक्षः ।;
 H u. Bb ववक्षो; desgl. B, ohne Accent. 17) Vgl. RV 1, 61, 9; TS 2, 4, 14, 2;
 Kāth. 8, 17. 18) P उत्तं । 19) So im Anschluss an P वि । राज । जीवस्त ।; die
 Saph. Mss. विराजीवस्त च 20) P वासवाः । 21) So im Anschluss an P पूर्याः ।;
 in den Saph. Mss. dies Wort ohne Accent. 22) H u. Bb च्विरिह; desgl. B, ohne
 Accent. 23) H घर्मो, P घर्मै । 24) Vgl. TS 1, 6, 12, 2; TA 1, 8, 8; Kāth. 8, 16.

मदो न यः सोम्यो बोधिचक्षा वातश्च नु च्यवन इन्दुविक्षाः ।

स तम्रुः शुचसे न सूरः स स्वदयुः शुमुचानो न घर्मः ॥

इन्द्रियाणि शतक्रतो यां ते जनेषु पञ्चसु ।

इन्द्र तानि तां आवृणो ॥

5 अन्नु ते दायि महं इन्द्रियाय सचा ते विश्वमनु वृषहृत्ये ।

अनु क्षपमनु सहो यजचेन्द्र देवेभिरनु ते नृषस्ये ॥

अनवस्ते रथमश्याय तक्षन्वष्टा वञ्जं पुरूहूत शुमन्नाम् ।

ब्रह्माणां¹⁰ इन्द्रं महयन्तो अर्कैर्वर्धयन्वहये¹¹ हन्तावा¹² उ¹³ ॥

10 वृषो यसे वृषणो अर्कैर्मर्चानिन्द्र¹⁴ यावाणो अदितिः सजोषाः ।

अनश्वासो ये पवयो ऽरथां¹⁵ इन्द्रेषिता अर्धवर्तन्ता दस्यून¹⁶ ॥ २ ॥

Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

विबेष यन्मा¹⁷ धिषणा जजान स्तवै पुरा पार्यादिन्द्रमहः ।

अहसो यष पीपरस्यथा¹⁸ नो नावेव¹⁹ यान्तमुभये हवन्ते ॥

15 अहोमुचे प्रभरेमा²⁰ मनीषां भूयिष्ठदात्रे²¹ सुमतिमावृणानः ।

इदमिन्द्र प्रति हयं जुषस्व सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः²² ॥

चातारमिन्द्रमवितारमिन्द्र²³ हवे हवे सुहव²⁴ शूरमिन्द्रम् ।

- 1) So Ben; P बोधिचक्षा इति बोधि. चक्षाः ।; in H u. Bb बोधिचक्षा; desgl. B, ohne Accent. 2) P वाचः । च । 3) P च्यवनः । 4) P इन्दुविक्षा इति इ. विक्षाः ।
 5) So Ben; in H u. Bb सूरः; P शूरः । 6) P ते । 7) Vgl. RV 3, 37, 9; TS 1, 6, 12, 1; 2, 5, 12, 5; Kāth. 8, 16. 8) P महं । 9) Vgl. RV 6, 25, 8; TS 1, 6, 12, 1; TBr 2, 8, 5, 7; Kāth. 8, 16. 10) So Ben; P ब्रह्माणः ।; Bb ब्रह्माणः; B ब्रह्माणा
 11) So im Anschluss an P चर्धयन् । चर्धये ।; die Samh. Mss. चर्धये ह । 12) P हन्तावा । 13) Vgl. RV 5, 31, 4; TS 1, 6, 12, 6; TBr 2, 8, 4, 3; Kāth. 8, 16. 14) P चर्चान् । इन्द्र । 15) P पवयोः । चरथाः । 16) Vgl. RV 5, 31, 5; TS 1, 6, 12, 6; TBr 2, 8, 4, 3; Kāth. 8, 16. 17) P यन् । मा । 18) Ben पिपरह । 19) P नावेवति वावा. हव । 20) Vgl. RV 3, 32, 14; TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; TBr 2, 6, 9, 1; Kāth. 8, 16; 38, 7. 21) P प्र । भरेम । 22) Bb ह्वाये 23) Vgl. TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; Kāth. 8, 16.

हुवे नु शर्कं पुरुहूतमिन्द्र० स्वस्ति नो मघवा धाविन्द्रः१ ॥
 मा ते अस्या० सहसावन्परिष्टा अघाय भूम हरिवः परादैः ।
 चायस्व नो ऽवृकेभिर्वैरुथैस्तात्र प्रियासः सूरिषु स्याम० ॥
 अनु त्वाहिमे० अघ देव देवा मदन्विष्ये कवितमं कवीनाम् ।
 करो यच्च वरिवो बाधिताय दिवे जनाय तन्वे गृणानः२ ॥ 5
 अनु द्यावापृथिवी तत्ता० ओजो ऽमर्त्या जिहत इन्द्र देवाः३ ।
 कृषा० कृानो० अकृत० यस्ते अरत्युक्थं नवीयो जनयस्व यज्ञैः४ ॥
 अभि प्रभर धृषता धृषन्मनः५ श्रवश्चित्ते असमृहत् ।
 अर्धन्वापो जवसा वि मातरो हनो वृषं जया० स्तुः६ ॥
 अस्मा इद् प्रभरा तूतुजानो वृषाय वज्रमीशानः कियेधाः । 10
 गौर्न० पवै विरदा० तिरश्चेयन्नर्णा० स्यपा० चरथैः७ ॥
 वि न इन्द्र मृधो जहि नीचा यद्ध पृतन्यतः ।
 अघस्पदं तमीं कृधि यो अस्मि० अभिदासति० ८ ॥
 मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः परावता आजगन्था परस्याः ।
 सुक्० स० शाय पविमिन्द्र तिग्मं० वि शंभूमादि वि मृधो नु- 15
 दस्व० ॥

1) Vgl. RV 6, 47, 11; TS 1, 6, 12, 5; KAth. 17, 18; VS 20, 50. 2) P परादैरि-
 ति परा. हैः । 3) Vgl. RV 7, 19, 7; TS 1, 6, 12, 5. 4) P स्ता । चहित्त र्बहित्ति ।
 5) Vgl. RV 6, 18, 14; KAth. 8, 16. 6) P तत् । ते । 7) P चमर्त्याः । चित्ते । H u. Bb
 चित्त 8) P देवाः । 9) P कृष्य । 10) So corrigirt; Ben कुतो oder कुतो; H u. Bb
 कुतो; desgl. B, ohne Accent; P कुतो इति कुतो । 11) Vgl. RV 6, 18, 15; KAth.
 8, 16. 12) So Ben; P धुवन्मन इति धुवन्. मनः । H, Bb u. B धुवन्मनः 13) P यच्च ।
 14) Vgl. RV 8, 89 (78), 4; KAth. 8, 16. 15) P नीः । न । Bb नीः 16) Ben धी-
 रदा; P धि । रदा । 17) P तिरष्ठां प र्बन् । चर्वाचि । Ben तिरश्चेयन्नर्वा
 18) Vgl. RV 1, 61, 12; KAth. 8, 16. 19) P चर्वाचि । 20) Vgl. RV 10, 152, 4,
 TS 1, 6, 12, 4; 2, 5, 12, 5; VS 8, 44; 18, 70. 21) H u. Bb नुदस्वा; vgl. RV 10,
 180, 9; TS 1, 6, 12, 4; KAth. 8, 16; VS 18, 71.

- आकरे वसोर्जरितां पनस्यते ऽनेहंसः क्षुभां इन्द्रो दुवस्यति ।
 विवस्वतः संदनां आ हिं पिप्रिये सचासाहमभिमातिहन् क्षुहिं ॥
 त्वं सपानान्पृतनासु जिष्णुरिन्द्राभिषाडभिमातीरपन्नं ।
 पिबां सौमं वज्रबाहो विषयास्मभ्यं पशीं रर्वस्वामुखाय ॥
- 5 परुहृतस्य नामभिः शतेन महयामसिं ।
 इन्द्रस्य चर्षणीसहः ॥
 नामानि ते शतक्रतो विश्वाभिर्गीर्भिरीमहे ।
 इन्द्राभिमातिषाद्ये ॥
 अर्वावतो नां आगहि परावतश्च वृषहन ।
- 10 इमां जुषस्व नो गिरः ११ ॥
 यदन्तरा परावतमर्वावतं च हूयसे ।
 इन्द्रेहं तता आगहि १२ ॥
 एन्द्रं सानसिं रयिं सजित्वानं सदासहम् ।
 वर्षिष्ठमूतये भर १३ ॥
- 15 प्रससाहिषे पुरुहूत शंभूज्यैष्ठस्ते शुष्मं इहं रातिरक्षु ।
 इन्द्राभर दक्षिणेनां वसूनि पतिः सिन्धूनामसि रेवतीनाम् १४ ॥
 इन्द्रं नरो नेमधिता हवन्ते यत्पार्यां युनजते धियस्ताः ।

1) P चनेहंसः । क्षुभाः । 2) P संदने । 3) Vgl. RV 3, 51, 3. 4) P र्वि । अभिषाड ।
 अभिमातीभिर्भिः मातीर् । Ben °चर्षणी 5) P पिष । 6) So Ben; in H u. Bb
 विषिषया; deagl. B, ohne Accent; P विषयं । विषिषिति वि. संज्य । 7) So Ben
 H u. Bb पाशी चर्षस्वामुखाय; deagl. B, ohne Accent; P पशीर् । चर्षस्व । चामुखा-
 यत्वाः मुखाय । 8) H u. Bb महयासि 9) Vgl. RV 3, 37, 4. 10) Vgl. RV 3, 37, 3.
 11) P नः । 12) Vgl. RV 3, 40, 8. 13) Vgl. RV 3, 40, 9. 14) P चां । र्वि ।
 15) Vgl. RV 1, 8, 1; TS 3, 4, 11, 3; TBr 3, 5, 7, 3. 16) P शुष्मः । 17) P इ-
 विषिष । 18) Vgl. RV 10, 180, 1; TS 3, 4, 11, 4; TBr 2, 6, 9, 1; 3, 5, 7, 4; KAth.
 38, 7; 10, 19. 19) P पार्याः ।

शूरो नृषाता^१ श्रवसश्चकानं^२ आ गोमति व्रजे भजा^३ तं नः^४ ।
 हृदं नं हिं त्वा^५ नृषन्त्यूर्मयो ब्रह्माणीन्द्र तव यानि वर्धना ।
 त्वष्टा चित्ते युज्य^६ वावृधे शवस्ततश्च वज्रमभिभूत्योजसम् ॥
 अभि स्ववृष्टिं मदे अस्य युध्यतो रधीरिव^७ प्रवणे सस्रुतयः ।
 इन्द्रो यञ्जजी धृषमाणो अन्यसा भिनञ्जलस्य परिधीरिव चितः^८ ॥ ५
 तमिन्द्र^९ वाजयामसि^{१०} युजे^{११} रथम्^{१२} ॥
 वृषतरं^{१३} मघवान^{१४} शचीपतिमिन्द्रं गिरो बृहतीरभ्यूनूषत ।
 वावृधानं पुरुहूतं^{१५} सुवृक्तिभिरमर्त्यं जरमाणं दिवे दिवे ॥
 अहन्वृषं^{१६} वृषतरं^{१७} व्युसमिन्द्रो वज्रेण महता वर्धेन ।
 स्कन्धासीव कुलिशेना विवृक्णाहिः^{१८} शयत^{१९} उपपृक् पृथिव्याः^{२०} ॥ १०
 अभितिष्ठ पृतन्यतो ऽधरे सन्तु शचवः ।
 इन्द्र इव दस्युहा भवापः^{२१} क्षेपाणि संजय^{२२} ॥
 आशीर्ना^{२३} ऊर्जमुत सुप्रजास्त्वमिधं दधातु द्रविण^{२४} संवर्चसम् ।
 संजयक्षेपाणि सहसाहमिन्द्र कृषानो अन्य^{२५} अधरागस्तपानान^{२६} ॥
 त्वमिन्द्रास्यधिराजः^{२७} ॥
 इन्द्रो जयति^{२८} नं पराजयते अधिराजो राजसु राजयते ।

15

1) P नृषाता । नृषातेति नृ. साता ।; in Ben नृषाताः 2) P चकानः । 3) P भजा ।
 4) Vgl. RV 7, 27, 1; TS 1, 6, 12, 1 u. 5.; TBr 2, 8, 2, 5. 5) P नं । हिं । त्वा ।
 6) So im Anschluss an P रधीरिवेति रधीः. रथ ।; Ben रधीरिव; die andern Mas.
 रधीरिव 7) Vgl. RV 1, 52, 5. 8) Vgl. RV 8, 93 (82), 7; TBr 1, 5, 8, 3; 2, 4,
 1, 3; K&h. 89, 12. 9) So Ben u. P; die andern Mas. युजे 10) Vgl. RV 7, 23, 3;
 TBr 2, 4, 1, 3. 8, 2, 5. 11) P वृषतरमिति वृष. तरं । 12) Die Mas. schwanken;
 Ben सुवृक्तिभिरमिधं कृषाहिः; H. u. Bb कुलिशेन विवृक्णाहिः; desgl. B, ohne Accent; P
 कुलिशेन । विवृक्वेति वि. वृक्व । चहिः 13) P शयते । 14) Vgl. RV 1, 82, 5;
 TBr 2, 5, 4, 3. 15) P भवा । षपः । 16) Vgl. TBr 2, 4, 2, 9. 17) P आशीः । ना ।
 18) P चकानं 19) Vgl. TS 3, 2, 8, 5; K&h. 5, 2. 20) Vgl. K&h. 8, 17. 21) P
 चयति ।

- विष्वा॑ अभिष्टिः पृतना॑ जयत्युपसंख्यो नमश्स्यो यथासत्॑ ॥
 आ॑ ते मह॑ इन्द्रो॒त्युय॑ संमन्यवो॑ यासमरन्त सैनाः ।
 यंताति॑ दिद्यु॒र्नर्यस्य॑ बाह्वो॒र्मां ते मनो॑ विषु॒श्चि॒व्वि॒चारी॑त् ॥
 यो॑ जात॑ एव प्रथमो॑ मनस्वान्देवो॑ देवान्क॒र्तुना॑ पर्यभूषत् ।
 5 यस्य॑ शुष्माद्रौ॒दसी॑ अभ्यसेता॑ नृ॒म्यास्य॑ म॒ह्नां सं जनासा॑ इन्द्रः¹⁰ ॥
 म॒न्युरिन्द्रो॑ म॒न्युरेवा॑स¹¹ देवो॑ म॒न्युर्हो॒ता वरु॑णो विश्व॑वेदाः ।
 म॒न्यु॑ विश॑ ईडते॒ मानु॑षीर्या॒ अवा¹² नो॑ म॒न्यो तप॑सा सजोषाः¹³ ॥
 त्वं॑ हि म॒न्यो अभि॑भूत्योजाः स्वयं॒जो भामो॑ अभि॒माति॑षाहः ।
 विश्व॑चर्षेणिः संहुरिः सहा॒वान्त॑ हूय॒मानो॑ अमृ॒ताय॑ गच्छत्¹⁴ ॥
 10 इडामये¹⁵ त्वं नो॑ अये¹⁶ किमि॒त्से विष्णो॑¹⁷ प्र॒ तसे॑ अयं¹⁸ ॥
 दीर्घ॑स्ते अस्त्वङ्कुशो॑ येना¹⁹ वसु॑ प्रयच्छसि ।
 यंज॑मानाय सु॒न्वतो॑ ॥

भद्रा॑ ते ह॒स्ता सु॑कृ॒तोत॑ पा॒णी प्र॑यन्तारा सु॒वते॑ राध॒ इन्द्र॑ ॥
 का॑ ते निष॒चिः कि॑मु नो॑ म॒मसि॑ किं नो॒दुदु॑ हर्षसे दा॒तवा॑ उ²⁰ ॥

॥ ३ ॥ Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

1) P विष्वाः । 2) P पृतनाः । 3) Vgl. TS 2, 4, 14, 2. 4) P महः । 5) So H u. Bb; in Ben इन्द्रो॒त्युय॑; P इन्द्र॑ । अती । उय । 6) P चं. मन्ववः । 7) P दि-
 द्युत् । नर्यस्य । 8) H, Bb u. B विषु॒श्चि॒व्वि॒चारी॑; vgl. RV 7, 25, 1; TS 1, 7, 13, 2; TBr
 3, 8, 3, 8; Kāth. 8, 16. 9) P जनासः । 10) Vgl. RV 2, 12, 1; TS 1, 7, 13, 2;
 TBr 2, 8, 3, 3; Kāth. 8, 16. 11) P म॒न्युः । एव । आस । 12) P चं व । 13) Vgl.
 RV 10, 83, 2; TBr 2, 4, 1, 11. 14) So corrigirt; Ben u. P म॒मसि॑; in H, Bb u. B
 म॒मसि॑त् । 15) Vgl. RV 3, 1, 23 u. 5.; TS 4, 2, 4, 3; Kāth. 16, 11; 18, 21; Kap. 8.
 25, 2. 16) Vgl. RV 4, 1, 4; 1, 31, 8; TS 2, 5, 12, 3 u. 5.; Kāth. 34, 19 a. E.
 17) Hier bricht Ben am Schluss von S. 31 ab und geht S. 32 sofort auf Cap. 2, 10
 über! Vgl. RV 7, 100, 6; TS 2, 2, 12, 5. 18) Vgl. RV 7, 100, 5; TS 2, 2, 12, 5.
 19) P चं व । 20) Vgl. RV 8, 17, 10; Kāth. 8, 10. 21) So die Mss.; P सु॒वते॑ ।
 22) P राधः । 23) So P; die Samh. Mss. इन्द्रः । 24) P चं । उ॒दुदु॑त् । अत् ।
 उ॒दुदु॑त् । 25) Vgl. RV 4, 21, 9.

इन्द्रावरुणा युवमध्वराय नो विशे जनाय महि शर्म यद्धतम् ।
 दीर्घप्रयज्युमति यो वनुषति वयं जयेम पृतनासु दूढशुः¹ ॥
 समाहन्यः स्वराहन्य उच्यते वां महान्ता² इन्द्रावरुणा³ महावसू ।
 विश्वे देवासः परमे ष्योमनि⁴ स⁵ वामोजो वृषणा सं बलं दधुः ॥
 विश्वाहेन्द्रो अधिवक्ता नो अस्त्वपरिहताः सनुयाम वाजम्⁶ । 5
 तन्नो मिचो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः⁷ ॥
 एनां मुखेन वायुमिन्द्रवन्तो⁸ ऽचिष्याम वृजने विश्व जतीं⁹ ।
 तन्नो मिचो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः ॥
 कुषाचिद्यस्य समृती¹⁰ रणा¹¹ नरो नृषदने ।
 अहेन्ताश्चिद्यमिन्धते संजनयन्ति जन्तवः¹² ॥ 10
 स¹³ यदिषो¹⁴ वनामहे स¹⁵ हव्या मानुषाणाम् ।
 उत द्युबन्स्य शवस¹⁶ अतस्य रश्मिमाददे¹⁷ ॥
 यदद्य सूर्ये ब्रवो ऽनागा उद्यन्मिषाय वरुणाय सत्यम्¹⁸ ।
 वयं देववादिने स्याम तव प्रियांसो अर्यमभृणन्तः¹⁹ ॥
 उद्यो²⁰ पृष्ठांसो मधुमन्तो अस्थुरा सूर्यो अरुहङ्गुक्रमणः । 15
 यस्मा आदित्या²¹ अश्वनो रदन्ति मिचो अर्यमा वरुणः सजोषाः²² ॥
 उपेमसुक्षि²³ वाजयुर्वेचस्यां²⁴ चनो दधीत नाद्यो गिरो मे ।

1) Vgl. RV 7, 82, 1; TS 2, 5, 12, 2; TBr 2, 3, 4, 5, 2) P महान्ता । 3) H u. Bb
 इन्द्रावरुणः; deagl. B, ohne Accent. 4) P ष्योमन्निति विश्वे ष्योमन् । 5) So P;
 die Samh. Mss. वाजम् 6) Vgl. RV 1, 100, 19. 102, 11; K&th. 13, 11. 7) So
 die Samh. Mss. (d. h. H, Bb u. B); P रणा । चानुर्वेष । वयं । इन्द्रवन्त इतीन्द्र-वन्तः
 8) So die Samh. Mss.; Bb विश्वाम; P अमि । काम । चयने । संवयोरा इति संव-
 योराः । 9) So im Anschluss an P संनुताविति सं-जतीं ; die Samh. Mss. संनुती
 10) P रणाः ; die Samh. Mss. रणा 11) Vgl. RV 5, 7, 2; TS 2, 1, 11, 3. 12) So
 im Anschluss an P चन्त । रयः ; die Samh. Mss. चन्दिशी 13) P शवसा । 14) Vgl.
 TS 2, 1, 11, 3. 15) P सत्वे । 16) Vgl. RV 7, 60, 1. 17) So im Anschluss an P
 चन्त । वा ; die Samh. Mss. उद्यो 18) P चक्षी । आदित्याः । 19) Vgl. RV 7, 60, 4.
 20) P चक्ष । 21) चक्षुषि । 22) P चक्षसा ।

अपां नपादाशुहेमा^१ कुवित्सं मुपेशसस्करति जौषिषधिं^२ ॥
समन्या यन्ति^३ ॥

अपां नपादा^४ ह्यस्यादुपस्थं जिह्वानामूर्ध्वो विद्धत^५ वसानः ।
तस्य ज्येष्ठं महिमानं वहन्तीर्हिण्यवर्णाः परियन्ति यज्ञीः^६ ॥
५ तमसरो^७ युवतयो युवानं मर्मज्यमानाः परियन्त्यापः ।
सं शुक्रैभिः शिक्षिमीं रेवदपिदीदायानिध्मां घृतनिर्शिगप्सुं^८ ॥
अया आयू^९षि पवसे^{१०} ॥

आयुर्दा देव जरसं वृणानो घृतप्रतीको घृतपृष्ठो अये ।
घृतं पिबन्मृतं चारु गन्धं पितेव पुषं जरसे म एमम्^{११} ॥

१० गयस्फानो अमीवहा^{१२} ॥

या ते धामानि हविषा यजन्ति ता ते विश्वा परिभूरस्तु यज्ञम् ।
गयस्फानः प्रतरणः सुवीरो^{१३} ऽवीरहा^{१४} प्रचरा^{१५} सोम दुर्योनि^{१६} ॥
सुषामाणं^{१७} महीमूअपिमे^{१८} मे वरुण^{१९} तस्त्रायामि^{२०} वैश्वानरो न ऊ-
त्या^{२१} पृष्ठो दिअर्थभि^{२२} त्वा शूर^{२३} नोनमस्वामिधि हवामहे^{२४} ॥

1) Die Samh. Mss. अपां नपादा^१; P अपां । नपादा । 2) Vgl. RV 2, 35, 1; K&th. 12, 15; Mân. Çr. 6, 1, 3. 3) Vgl. RV 2, 35, 3; TS 2, 5, 12, 1; Kap. S. 48, 4. 4) So corrigirt; die Samh. Mss. जिह्वानाः ।; P चञ्जीः ।; vgl. RV 2, 35, 9; TS 2, 5, 12, 1. 5) P ते । चञ्जीराः । 6) So im Anschluss an P शिक्षिभि-
रिति शिक्षि. भिः ।; H u. Bb धीक्षिमी; B धीक्षिमी 7) So die Samh. Mss.; P धी-
दाय । चक्षे इत्यसौ । 8) Vgl. RV 2, 35, 4; TS 2, 5, 12, 2. 9) Vgl. RV 9, 66, 19;
TS 1, 3, 14, 7 u. 8; K&th. 4, 11 u. 8; Kap. S. 3, 9; 8, 5. 10) So die Samh. Mss.;
P अरवेण । चा । एमे ।; vgl. K&th. 11, 18. 11) Vgl. RV 1, 91, 12; TS 4, 3, 12, 5;
K&th. 2, 14. 12) So im Anschluss an P सु. वीरः ।; H u. Bb सुवीरो 13) P च-
वीरौत्ववीर. हा । 14) P प्र । चर । 15) Vgl. RV 1, 91, 19; TS 1, 2, 10, 1; TBr
2, 8, 3, 1; K&th. 11, 3; VS 4, 37. 16) Vgl. RV 10, 63, 10; TS 1, 5, 11, 5 u. 8;
K&th. 2, 3. 17) Vgl. TS 1, 5, 11, 5 u. 8; K&th. 30, 4 u. 5; Kap. S. 46, 7. 18) Vgl.
RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6 u. 8; K&th. 4, 16 u. 8. 19) Vgl. RV 1, 94 11;
TS 2, 1, 11, 6 u. 8; K&th. 4, 16 u. 8. 20) Vgl. TS 1, 5, 11, 1 u. 8; K&th. 4, 16
u. 8. 21) Vgl. RV 1, 98, 3; TS 1, 5, 11, 1 u. 8. 22) Vgl. RV 7, 32, 22; TS
2, 4, 14, 2; K&th. 12, 15 u. 8. 23) Vgl. RV 6, 46, 1; TS 2, 4, 14, 3; K&th. 12, 15 u. 8.

आपमार्चं महिना वृष्याया वृषन्विद्या शविह श्रवसा ।

असं^१ अव^२ मघवन्गोमति व्रजे वज्रिष्वाभिहृतिभिः^३ ॥

वोधं^४ सु मे मघवन्वाचमेमा^५ यां ते वसिष्ठो अर्चति प्रशिक्षिम् ।

इमा व्रह्म सधमादे^६ जुषस्व^७ ॥

रेवतीर्नः सधमादां इन्द्रे सन्तु तुविवाजाः ।

5

द्युमन्तो याभिर्मदेम^८ ॥

प्रो ष्वृसै पुरोरथमिन्द्राय श्रूषमर्चत ।

अभीके चिदु लोककृत्सङ्गे समंस्तु वृषहा ।

अस्माकं बोधि चोदिता नभन्तामन्यकैषा ज्याका^९ अधि धन्वसु^{१०} ॥

आ नो अये सुचेतुना^{११} ॥

10

आ नो अपे रथि भर सपासाह^{१२} वरेण्यम् ।

विष्वासु पृतु दुष्टरम्^{१३} ॥

इन्द्रो मंदाय वावृषे शवसे वृषहा नृभिः ।

तमिन्महत्स्वाजिषूतेर्मभि^{१४} हवामहे स वाजेषु प्र नो ऽविषत्^{१५} ॥

मदे मदे हि नो ददियूषा^{१६} गवामृजुकृतुः ।

15

संगृभाय पुरु शतीभयाहस्ता^{१७} वसु शिशीहिं राय आभर^{१८} ॥

तां अस्य नमसा सहः सपर्यन्ति प्रचेतसः ।

1) So mit P; die Samh. Mss. आपमार्च 2) P अर्चान् । 3) So P; in H u. Bb चव
4) P चविन् ।; vgl. RV 8, 70 (59), 6. 5) P बोधि । 6) P वाचं । चा । र्मा । 7) P सध-
मादमिति सध. मादे । 8) Vgl. RV 7, 22, 8; K&th. 12, 15. 9) P सधमादे रति सध.
महि । 10) Vgl. RV 1, 30, 13; TS 1, 7, 13, 5 u. 3.; K&th. 8, 17; 10, 12; 12, 15. 11) P
ज्याकाः । 12) Vgl. RV 10, 133, 1; TS 1, 7, 13, 5; TBr 2, 5, 8, 1. 13) Vgl. RV
1, 79, 9; TBr 2, 4, 5, 8; K&th. 2, 14. 14) Vgl. RV 1, 79, 8; K&th. 10, 12. 15) P
त । इत् । महत्स्विति महत्. दु । चाविषु । उत् । चर्मे । 16) P अविषत् ।; vgl. RV
1, 81, 1. 17) So im Anschluss an P ददिः । युषां ।; die Samh. Mss. ददुक् युषां
18) So im Anschluss an P पुरु । शती । उभयाहस्ता ।; in H u. Bb पुरुषिशतीभया-
हस्ताः । B पुरुषितोऽभयाहस्ता 19) So im Anschluss an P राचः । चा । भर ।; die
Samh. Mss. राचामर; vgl. RV 1, 81, 7; TBr 2, 4, 4, 7; K&th. 10, 12.

व्रतान्यस्य सच्चिरे पुरुणि पूर्वचित्तये वंस्वीरनु स्वराज्यम्¹ ॥

तां अस्य पृशनायुवः सोमं श्रीणन्ति पृशयः ।

प्रियां इन्द्रस्य धेनवो वज्रं हिम्वन्ति सायकं वंस्वीरनु स्वराज्यम्² ॥

घृतं नं पूतं तनूरेपाः श्रुचि हिरण्यम् ।

5 तंसे हृक्त्रो नं रोचत स्वभावः³ ॥

अग्निं सुषन्द्र विशपते⁴ ॥

आर्यमां याति वृषभस्त्रुराषाङ् दाता वंसूनि विदधे⁵ तनूपाः ।

सहस्राक्षो गोषभिद्वज्रबाहुरस्मासु⁶ देवो द्रविणं दधानु⁷ ॥

ये ते ऽर्यमग्बहवो⁸ देवयानाः पन्थानो राजन्दिबं⁹ आचरन्ति ।

10 तैभिर्नो देव महि शर्म यद्द शं नो भव द्विपदे शं चतुष्पदे¹⁰ ॥

उदधे¹¹ श्रुचयस्तवायमपिवीरतमस्तसूर्यस्य¹² भद्रा अग्नाः¹³ सप्त त्वा

हरितो रथे¹⁴ तरणिर्विभ्रदर्शतः¹⁵ ॥

चक्षुर्नो धेहि चक्षुषे चक्षुर्विख्यै तनूभ्यः ।

सै चेदं विं च पश्येम¹⁶ ॥

13 सुसंहशं त्वा वयं प्रति पश्येम सूर्ये ।

विं पश्येम नृचक्षसः¹⁷ ॥ ४ ॥

Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 1, 84, 12; KAth. 12, 15. 2) P ताः । 3) Vgl. RV 1, 84, 11. 4) Die Samh. Mss. चर्भे; aber P चर्भः । 5) Vgl. TS 2, 2, 12, 7. 6) P चा । चर्भे चर्भे ; die Samh. Mss. चर्भे; vgl. oben 2, 13, 5 a. E. 7) Vgl. 2, 13, 5 a. E.; TS 2, 2, 12, 7; 4, 4, 4, 6. 8) P चा । चर्भमां । 9) P वि । दधि । 10) So Bb; die andern Mss. नोचयस्तवायमपिवीरतमस्तसूर्यस्य¹² भद्रा अग्नाः¹³ सप्त त्वा हरितो रथे¹⁴ तरणिर्विभ्रदर्शतः¹⁵ ॥ 11) Vgl. TS 2, 3, 14, 4. 12) Die Samh. Mss. तत्रैवम्; aber P ते । चर्भम् । 13) P द्विः । 14) Vgl. TS 2, 3, 14, 4. 15) Vgl. RV 8, 44, 17; TS 1, 3, 14, 8 u. 5.; KAth. 2, 14; 12, 14; 40, 14. 16) Vgl. TS 4, 7, 12, 4; KAth. 18, 12; Kap. S. 29, 6; VS 15, 52. 17) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 28, 27. 18) Vgl. RV 1, 115, 3; TBr 2, 8, 7, 1. 19) Vgl. RV 1, 50, 8; TS 2, 4, 14, 4; KAth. 9, 19; 11, 1. 20) Vgl. RV 1, 50, 4; TS 1, 4, 31, 1; TA 3, 16, 1; KAth. 10, 18 a. E.; VS 28, 26. 21) Vgl. RV 10, 153, 4; KAth. 9, 19. 22) Vgl. RV 1, 82, 2; TS 1, 8, 5, 1; KAth. 9, 6; 9, 19; 36, 13; Kap. S. 3, 9; VS 2, 52.

युव० सुराममधिना० ॥

होता यखदधिनी सरस्वतीमिन्द्र० सुराम्णा० सोमानां पिबतु मन्दन्ता०
अन्तु होतर्यज । पुषमिव पितरी० ॥

इन्द्रः सुचामा स्वव० अ०वोभिः सुमृडीको भवतु विश्ववेदाः ।

बाधतां द्वेषो अभयं कृणोतु सुवीर्यस्य पतयः स्याम० ॥

तस्य वयं सुमतीं यज्ञियस्यापि भद्रं सौमनसे स्याम ।

सं सुचामा स्वव० इन्द्रो असदारान्द्वेषः० सनुतर्बुयोतु० ॥

अये वाजस्य गौमतः० ॥

भद्रो नो अधिराहुतो भद्रां रातिः सुभग भद्रो अध्वरः ।

भद्रा उत प्रशस्तयः० ॥

सं समिदेना० वो अधिमा०१० ते अपा११ इधीमहंये भी ते वाजिना
भी वधस्या१२ ॥

धिरपिर्वलभिहलं भिष्वां सहस्रमैरयत् ।

भूरो जेतापराजितः१३ ॥

धिरुहः पवते वृषा सौमः शुक्लाभिहतिभिः ।

वाजी सहस्रसातमः१४ ॥

1) Vgl. RV 10, 181, 4; TBr 1, 4, 2, 1; KAth. 17, 19; VS 10, 38; 20, 76. 2) Vgl. TBr 2, 6, 11, 10; VS 21, 42. 3) P स्व. वाज् । 4) Vgl. RV 6, 47, 12; 10, 181, 6; TS 1, 7, 13, 4; KAth. 8, 16; VS 20, 51. 5) P चर्षत् । चारात् । चित् । द्वेषः । 6) Vgl. TS 1, 7, 13, 5; KAth. 8, 16; VS 20, 52. 7) Vgl. RV 1, 79, 4; TS 4, 4, 4, 5; KAth. 39, 15; VS 15, 35. 8) Vgl. RV 8, 19, 19; KAth. 39, 15; VS 15, 38. 9) P सं-धमिति सं. सं. इत् । एणां ।; vgl. RV 10, 191, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 4; KAth. 2, 15; VS 15, 30. 10) Vgl. RV 7, 16, 1; TS 4, 4, 4, 4; KAth. 39, 15; VS 15, 32. 11) P चां । ते । चये ।; vgl. RV 5, 6, 4; TS 4, 4, 4, 6; KAth. 9, 6; 39, 14 a. E. 12) P चर्षन्ति चर्ष. चा ।; vgl. RV 8, 20, 2; TS 2, 4, 11, 2; 3, 2, 11, 1. 13) P जेता । चंपराजित् । चंपरा. चितः । 14) P सहस्रसातम इति संहस्र. सातमः ।

सं वा कर्मणा समिधा हिनोमीन्द्राविष्णु अपसस्यारे अस्य ।
 जुषेया यज्ञं द्रविणं च धत्तमरिष्टिनः पथिभिः पारयन्ता^१ ॥
 उभा जिम्ययुः^२ ॥

इन्द्राविष्णु इ^३हिताः^४ शंखरस्य नव पुरो नवतिं च स्रधिष्टम्^५ ।
 5 शतं वर्तिनः^६ सहस्रं च साकं ह्यो^७ अप्रत्यसुरस्य वीरान^८ ॥
 उत माता महिषमन्ववेनदमी^९ त्वा जहति पुत्र देवाः ।
 अथात्रवीवृषमिन्द्रो हनिषन्ससे विष्णो वितरं विक्रमस्व^{१०} ॥
 भीययायूर्ध्व तव जातवेदः^{११} ॥
 अपिरस्मि जन्मना जातवेदा घृतं मे चक्षुरमृतं म आसन् ।
 10 अर्कस्त्रिधातू^{१२} रजसो विमानो ऽजसो घर्मो हविरस्मि नाम^{१३} ॥
 विद्या ते अये चेधा चयाणि^{१४} ॥

वृषणं त्वा चिक्रुभं भिमूर्धानं चिसंहशम् ।

वर्धन्पृथिव्या इमहे अये ह्य्याय वोढवे ॥

अतिविद्यास्येदेवा^{१५} ॥

15 पर्जन्याय प्रगायत दिवस्युषाय मीढुषे ।
 सं नो यवसमिच्छतु^{१६} ॥

1) Vgl. RV 6, 69, 1; TS 3, 2, 11, 1; Kāth. 12, 14; 23, 11. 2) Vgl. 2, 4, 4; RV 6, 69, 8; TS 3, 2, 11, 2; 7, 1, 6, 7; Kāth. 12, 14. 3) P इ^३हिता । 4) So P; in H u. Bb अहिता; B इधिष्टम् 5) So Bb u. P; in H वर्तिनः; deagl. B, ohne Accent. 6) P इवः । 7) Vgl. RV 7, 99, 5; TS 3, 2, 11, 3. 8) P महिषं । चनु । चवेत्त । चमी रजसो । 9) Vgl. RV 4, 18, 11; TS 3, 2, 11, 3. 10) Vgl. RV 3, 17, 3; TS 3, 2, 11, 2; Kāth. 2, 15; 12, 14 a. E. 11) P चिधातुरिति चि. धातुः । 12) Vgl. RV 3, 26, 7; VS 18, 66. 13) Vgl. RV 10, 45, 3; TS 4, 2, 2, 1; Kāth. 9, 19; 16, 9; VS 12, 19. 14) Die Samh. Mss. °देवाः; P अति । विद्यास्ये । देव । (!); vgl. 2, 8, 3; RV 3, 96 (85), 2; Kāth. 9, 19; ferner 4, 19, 2; RV 1, 61, 9; TS 2, 4, 14, 2; Kāth. 8, 17. 15) Vgl. RV 7, 102, 1; TBr 2, 4, 5, 5; TA 1, 29, 1; Kāth. 20, 15.

प्र वाता वाग्नि पतयन्ति विद्युता उदोषधीर्जिहते^१ पिन्वते स्तुः ।

इरा विश्वस्यै भुवनाव जायते वायर्जन्यः पृथिवी^२ रेतसावति^३ ॥

यस्तस्मिन्संहसा विं ज्मो अन्तान्बृहस्पतिस्त्रिषधस्थो रवेद्य ।

तं प्रत्नासां अणुषयो दीप्यानाः पुरो विप्रा दधिरे मन्द्रजिह्म^४ ॥

विभिद्यां पुर^५ शयथेमपाचीं^६ निस्त्रीणि साकमुदधेरकृन्ता ।

बृहस्पतिरुषसं सूर्यं गामर्कं विवेद स्तनयन्निव ह्यीः^७ ॥

कृष्णं नियानं^८ हरयः सुपर्णा अपो वसानां दिवमुत्पतन्ति ।

तं आवबृषन्सदनादृतस्यादिद्वितेन पृथिवीं युद्यते^९ ॥

आ ते सुपर्णां^{१०} अमिनन्त एवेः^{११} कृष्णो नोनाव^{१२} बृषभो यदीदम् ।

शिवाभिर्न स्मयमानाभिरागात्पतन्ति मिहः स्तनयन्कथां^{१३} ॥

वाथेव विद्युन्मिमाति वासं नं मातां सिषन्ति ।

यदेवा^{१४} वृष्टिरसर्जि^{१५} ॥

पर्वतश्चिन्महि वृद्धो विभाय दिवश्चित्सानु रेजत स्वने वः ।

वाक्कीडधं मरुतं^{१६} अष्टिमन्ता^{१७} आप इव सधृञ्चो धवथे^{१८} ॥

सृजन्ति रश्मिमोजसा पन्था^{१९} सूर्याय यातवे ।

ते भानुभिर्वितस्त्रिरे^{२०} ॥

1) P विद्युत इति वि. पुंतः । 2) In Bb जिहते ohne Accent. 3) P रेतसा । च-
वति ।; vgl. 5, 88, 4; TA 6, 6, 2. 4) P प्रत्नासः । 5) Vgl. RV 4, 50, 1; Kāth.
9, 19. 6) P विभिद्येति वि. भिद्य । 7) So mit P पुरं ; H u. Bb पुरं ; B पुरं
8) So im Anschluss an P शयथा । रैम् । चपाचीं ; die Samh. Mss. शयथेमपाचीम्
9) Vgl. RV 10, 67, 5; Kāth. 9, 19. 10) Die Samh. Mss. जीघाणं ; P विघाणमिति
वि. घाणं । 11) P वसानाः । 12) P विं । उद्यते ; vgl. RV 1, 164, 47; TS 3, 1, 11, 4;
Kāth. 11, 9; 11, 13. 13) P बु. पर्णाः । 14) So Bb; B चमिनन्तं वदेः ; P चमिनन्तु ।
वदेः ; H चमिनन्तं वदेः । 15) So corrigirt: in den Mss. das Verbum ohne Accent.
16) Die Samh. Mss. वाक्कीडधं ; P वाक्कीडधं ; vgl. RV 1, 79, 2; TS 3, 1, 11, 5; Kāth. 11, 13.
17) Vgl. RV 1, 88, 8; TS 3, 1, 11, 5; TA 1, 12, 5; Kāth. 11, 13. 18) So Bb; in B
कीडधः ; P कीडधः ; H कीडधः । 19) P मरुतः । 20) Die Samh. Mss. अष्टिमन्तः ; aber
P अष्टिमन्तं वृष्टि. जेतः । 21) Vgl. RV 5, 60, 3; TS 3, 1, 11, 5. 22) Vgl. RV 8, 7, 8.

बहिष्ठेभिर्विहरन्त्यासि तन्मुमवष्ययन्नसितं देव वंस ।
 दविष्यतो रश्मयः सूर्यस्य चर्मैवावाधुस्तमो अऽप्यवन्तः ॥
 सूर्यो अपो विगाहते रश्मिभिर्वाजसातमः ।
 बोधास्तोमैर्बयो दधत् ॥ ५ ॥

Vgl. TS 3, 2, 11; 3, 1, 11 u. 5.; s. die Vergleichen in den Anmerkungen.

- 5 अर्वाञ्चो अद्या भवता यजचा' आ वो हार्दि भयमानो प्ययेयम् ।
 चाध्वं नो देवा निजुरो वृकस्य चाध्वं कर्तादवपदो' यजचाः' ॥
 प्र वा' एको मिमय भूर्योगो' यन्मा पितेव कितव' शशास' ।
 आरे पाशा' आरे अघानि देवा मा माधि पुषे विमिब' यभीष्ट' ॥
 आ घा ये अपिमिन्धते स्तृणानि बहि'रानुषक् ।
 10 येषामिन्द्रो युवा संस्ता' ॥
 याभ्या' इस्वरजनकय' एव या आतस्वत्तुर्भुवनानि विष्या ।
 प्र चर्षणी वृषणा वज्रबाहुमपिमिन्द्र' वृषहण' हुवेम' ॥
 असा इन्द्रश्च दानुषो दुरोणे सुतावतो यज्ञमिहोपयातम् ।
 अमर्षना' सोमपेयाय देवा' ॥
 15 अन्वद्यं नो' अनुमतिर'ग्विदनुमते त्वम्' ॥
 राकामह' सुहवा' सुष्टुती हुवे ऋणोतु नः सुभगा बोधतु त्वना ।

1) Bb बोधा खीनि 2) P अर्वा' भवत । यजचाः । 3) So corrigirt; die Samh. Mas. कर्तादिवपदो; P कर्ताज् । यजपह' रश्मयः पदः । 4) Vgl. RV 2, 29, 6; VS 23, 51, 5) P वः । 6) P भूरि । चाध्वः । 7) Die Samh. Mas. कितव' शशास'; aber P कितव' शशास' । 8) P पाशाः । 9) P देवाः । मा । मा । माधि । पुषे । विमिब'ति विमिब' । 10) Vgl. RV 2, 29, 5. 11) Vgl. RV 8, 45, 1; TBr 2, 4, 5, 7; KAth. 12, 15; VS 7, 32. 12) P चर्षे । 13) Vgl. TBr' 2, 4, 5, 7. 14) P अमर्षना । 15) Vgl. RV 2, 25, 4; TBr 2, 4, 5, 7. 16) Vgl. Kap. 8, 26, 2. 17) Vgl. TS 3, 2, 11, 3; 4, 4, 12, 5; 7, 15, 5; TBr 3, 1, 3, 3 u. 5.; TA 4, 11, 2; KAth. 12, 16; 22, 14 a. B.; 22, 15; VS 24, 8.

क्षीयत्तपः^१ सूच्याच्छिद्यमानया^२ ददातु वीरं शतदायमुक्थ्यम्^३ ॥
 यास्ते राके सुमतयः सुपेशसो याभिर्ददासि दान्नुषे वंसूनि ।
 ताभिर्नो अद्य सुमना उपांगहि सहस्रपोषं सुभगे रराणं ॥
 सिनीवाल्लि पृषुष्टुके या देवानामसि स्वसा ।
 जुषस्व हव्यमाहुतं प्रजां देवि दिदिदु नः^४ ॥ 5
 या सुपाणिः स्वङ्गिरिः सुधूमा बहुसुवरी ।
 तस्यै विशपन्थै हविः सिनीवाल्ल्यै जुहोतनं^५ ॥
 कुहूमहं सुकृतं विद्यनापसमसिन्यज्ञे^६ सुहवां जोहवीमि ।
 सां नो ददातु अत्रयं पितृणां तस्यै ते देविं हविषा विधेम^७ ॥
 कुहूर्देवानाममृतस्य पत्नी हव्या नो अस्य हविषः शृणोतु । 10
 सं दान्नुषे किरतु भूरि वामं रायस्पोषं चिकितुषे दधानु^८ ॥
 धाता दधानु नो रथि प्राचीं जीवातुमक्षिताम्^९ ॥
 वयं देवस्य धीमहि सुमतिं सत्यधर्मणः^{१०} ॥
 धाता ददातु^{११} दान्नुषे वंसूनि प्रजाकामाय मीदुषे दुरोणे ।
 तस्यै देवा अमृताः संव्ययन्ता विन्धे देवासो अदितिः सजोषाः^{१२} ॥15
 प्रातर्बज्रमधिना हिनोत न सायमस्ति देवयां अजुष्टम् ।
 उतान्यो अस्संछजते वि चावः^{१३} पूर्वः पूर्वो यजमानो वनीयान^{१४} ॥

1) P क्षीयतु । चपः । 2) P सूच्या । चच्छिद्यमानया । 3) Vgl. RV 2, 32, 4; TS 3, 8, 11, 5; K&th. 13, 16. 4) Vgl. RV 2, 32, 5; TS 3, 8, 11, 5; K&th. 13, 16. 5) Vgl. RV 2, 32, 6; TS 3, 1, 11, 3; 3, 11, 5; K&th. 13, 16; VS 34, 10. 6) H सुपुषा 7) Vgl. RV 2, 32, 7; TS 3, 1, 11, 4; 3, 11, 5; K&th. 13, 16. 8) P विश । च । चंपराम् । (1) H n. Bb द्वी 10) Vgl. TS 3, 8, 11, 5; K&th. 13, 16. 11) Vgl. TS 3, 8, 11, 5; K&th. 13, 16. 12) P चक्षितुं । 13) Vgl. TS 3, 3, 11, 3; K&th. 13, 16. 14) So Bb; die anderen Mss. ददाति 15) Vgl. TS 3, 3, 11, 3. 16) Die Samh. Mss. द्वेषा; P द्वेषा इति द्वेष. वाः । 17) H n. Bb चावः; Bb चावः; P च । चावः । 18) Vgl. RV 5, 77, 2; TBr 2, 4, 8, 11.

प्रातर्यावाणा प्रथमा यजध्वं पुरा गृध्रादररुषः पिवातः ।
 प्रातर्हि यज्ञमग्निना दधाते प्रशंसन्ति कवयः पूर्वभाजः^१ ॥
 इन्द्रा नुं पूषणा वयं सख्याय स्वस्तये ।
 हुवेम वाजसातये ॥

५ यन्निर्णिजा ॥

त्वमये बृहन्नयो दधासि देव दान्नुषे ।
 कविर्गृहपतिर्युवा ॥
 ह्यवाडभिरजरः पिता नो विभ्रुर्विभावा मुहशीको अस्मे ।
 सुगार्हपत्याः^२ समिधो^३ दिदीक्षस्व^४ श्रक् समिमीहि चवा^५सि^६ ॥

१० त्वं च सोम नो वंशो जीवातुं न मरामहे ।

प्रियस्तोषो वनस्पतिः^७ ॥

ब्रह्मा देवानां पदवीः कवीनां कविर्विप्राणां महिषो मृगाणाम् ।
 श्वेनो गृध्राणां स्वधितिर्वनानां सोमः पविषमत्येति रेभन्^८ ॥
 आ विश्वदेव संपति सूक्तैरष्टा वृणीमहे ।

१५ सत्यंसव सवितारम्^९ ॥

आ कृष्णेन रजसा वर्तमानो निवेशयन्नमृतं मर्त्यं च ।
 हिरण्ययेन सविता रथेना^{१०} देवो याति भुवना विपश्यन्^{११} ॥
 उदप्रुतो^{१२} न वयो रक्षमाणा वावदतो अभियस्येव घोषाः ।

1) So corrigirt; H दधाते; Bb दधाते; P दधाते । 2) Vgl. RV 5, 77, 1; TB 2, 4, 2, 12. 3) Vgl. RV 6, 57, 1; KAth. 23, 11. 4) Vgl. RV 1, 162, 2; TS 4, 6, 2, 1; KAth. 5, 6, 2; VS 25, 25. 5) Vgl. RV 8, 102 (91), 1; TS 3, 4, 11, 1. 6) H a. Bb सुगार्हपत्याः; P सुगार्हपत्या इति सु. गार्हपत्याः । 7) So corrigirt; H a. Bb समिधो; P सं. इव. । 8) Vgl. RV 5, 4, 2; TS 3, 4, 11, 1. 9) Vgl. RV 1, 91, 6; TS 2, 4, 11, 1; KAth. 23, 12. 10) Vgl. RV 9, 96, 6; TS 3, 4, 11, 1; TA 10, 10, 1; KAth. 23, 12. 11) Vgl. RV 5, 82, 7; TS 3, 4, 11, 2. 12) P रथेन । च । 13) Vgl. RV 1, 25, 2; TS 3, 4, 11, 2; VS 23, 43; 24, 31. 14) P उदप्रुतं रथुद. सुक्तः ।

गिरिखजो नोर्मयो मदनो बृहस्पतिमभ्यर्क्य अनावन् ॥
 ह्यसैरिव संखिभिर्वावदन्निरश्मन्मयानि नहनां षस्यन् ।
 बृहस्पतिरभिकनिक्रदन्ना उत प्रास्तौदुर्ब विष्टं अगायत् ॥
 त्वं सुतस्य पीतये सद्यो वृद्धो अजायथाः ।
 इन्द्र ज्यैष्ठ्याय सुकृतो ॥

5

भुवस्त्वमिन्द्र ब्रह्मणो महाभुवो विश्वेषु संवनेषु यज्ञियः ।
 भुवो नृष्योत्नो विश्वस्मिभरे ज्यैष्ठ्य मन्त्रो विश्वचर्षणे¹⁰ ॥
 प्रं समिधानमीवासः¹¹ ॥

यच्चिद्धि ते विशो यथा प्रं देव वरुण व्रतम् ।
 मिनीमसि ह्यवि ह्यवि¹² ॥

10

यत्किंचेद् वरुण दैव्ये जने ऽभिद्रोहं मनुष्याचरामसि ।
 अचिह्नी यत्तव धर्मा¹³ युयोपिमं¹⁴ मा नस्तस्मादेनसो देव रीरिषः¹⁵ ॥
 यथा नो अदितिः कर्तव्ये नृभ्यो यथा गवे ।
 यथा तोकाय हृदियम्¹⁶ ॥

मा नस्तोक्ते तनये मा ना¹⁷ आणुषि मा नो गेषु मा नो अश्वेषु री-¹⁵
 रिषः¹⁸ ॥

वीरान्मा नो रुद्र भामितो वधोर्हविष्मन्तो नमसा विधेम ते¹⁹ ॥

1) P च । अर्क्यः । 2) Vgl. RV 10, 68, 1; TS 3, 4, 11, 3; Kāth. 23, 12. 3) So P; die Samh. Mes. संख्या 4) P वाः । 5) P प्रं । अर्क्यत् । अर् । च । 6) P वि-
 द्वात् । 7) Vgl. RV 10, 67, 3; TS 3, 4, 11, 3; Kāth. 23, 12. 8) Vgl. RV 1, 5, 6;
 TS 3, 4, 11, 4; Kāth. 23, 12. 9) Die Samh. Mes. जीर्णो; P नृष्य । जीर्णः । 10) Vgl.
 RV 10, 50, 4; TS 3, 4, 11, 4; Kāth. 23, 12. 11) So die Samh. Mes.; in P fehlen
 diese Worte. 12) Vgl. RV 1, 25, 1; TS 3, 4, 11, 5. 13) P धर्मा । 14) So P; in
 B युयोपिमि; H u. Bb युयोपिमि 15) Vgl. RV 7, 89, 5; TS 3, 4, 11, 6; TBr 2, 3,
 1, 6; Kāth. 23, 12. 16) Vgl. RV 1, 43, 2; TS 3, 4, 11, 2; Kāth. 23, 12. 17) P
 वाः । 18) P रीरिषः । 19) Vgl. RV 1, 114, 3; TS 3, 4, 11, 2; TBr 2, 3, 6, 9; TA
 10, 53; Kāth. 23, 12; VS 16, 16.

ये इमां विश्वा जातांन्याश्चावयति स्रोत्रेण ।

प्र च सुवाति सवितां ॥

विश्वा रूपाणि ॥

स्रष्टिना यज्ञमागतं दाम्नुषः पुरुदससा ।

५ पूषा रक्षतु नो रयिमं ॥

इमं यज्ञमश्रिना वर्धयन्तेमौ^१ वीउर्ये^२ यजमानाय धत्ताम् ।

इमौ पशून्क्षता^३ विश्वतो नः पूषा नः पातु संदमप्रयुञ्जन्^४ ॥

प्र ते महे^५ सरस्वति सुभगे वाजिनीवति ।

सत्यवाचे भरे मतिम् ॥

१० इदं ते हव्यं घृतवाप्सरस्वति^६ सत्यवाचे प्रयतेमां हवींषि ।

इमानि त उदितां^७ शतमानि तेभिर्वयं^८ सुभगासः स्वाम^९ ॥ ६ ॥

Vgl. TS 3, 3, 11; 3, 4, 11 u. 5.; weitere Vergleichen a. in den Anmerkungen.

॥ इति^{१०} खिलकाण्डे द्वादशमः प्रपाठकः^{११} ॥

1) Vgl. RV 5, 82, 9. 2) Der P fügt hier die Worte प्रति । मुंचते । hinzu; vgl. RV 5, 81, 2; TS 4, 1, 10, 4; Kāth. 16, 8; 10, 12; Kap. S. 32, 1; VS 12, 3. 3) Vgl. TBr 2, 5, 4, 5. 4) P वर्धयन्ता । इमौ । 5) P यंम् 6) Vgl. TBr 2, 5, 4, 6. 7) So P; die Samh. Mss. महे 8) So Bb; auch P जुतेवदिति जुते. वत् ।; in H जुतावत्; desgl. B, ohne Accent. 9) P प्र । यतेम । 10) P उदितेषुत्. रता । 11) Vgl. TBr 2, 5, 4, 6. 12) Das इति fehlt in den Mss. 13) Im P am Schluss समुदायिन हवीषधिप्रो ऽप्यायः ।

प्र देवं देव्या धियैत्यहौं ॥

अञ्जन्ति त्वामध्वरे दवयन्तो वनस्पते मधुना दैव्येन ।
 यदूर्ध्वैस्त्रिहा' द्रविणेह' धत्ताद्यवा क्षयो मातुरस्या उपस्ये ॥
 उञ्जयस्व वनस्पते वर्धन्मृषिष्या अधि ।
 सुमिती मीयमानो' वर्चो धा यज्ञवाहसे ॥ 5
 समिहस्य अयमाणः पुरस्तात्क्षय वन्वानो अजरं सुधीरम् ।
 आरे अस्मदमतिं बाधमाना' उञ्जयस्व महते सौभगाय' ॥
 ऊर्ध्वं ऊ पुं ण' जतये¹⁰ ॥

ऊर्ध्वो नः पाह्यहसो नि केतुना विश्वं समधिष्यं दह ।
 कृषी न¹¹ ऊर्ध्वान्वरघाय¹² जीवसे विदा¹³ देवेषु नो दुवः¹⁴ ॥ 10
 जातो जायते सुदिनत्वे अहा¹⁵ समर्थ¹⁶ आ विदधे वर्धमानः
 पुनन्ति धीरा¹⁷ अपसो मनीषा देवया विप्रा¹⁸ उदियतिं वाचम्¹⁹ ॥
 युवा सुवासाः परिबीता²⁰ आगात्स²¹ उ खेयान्भवति जायमानः ।
 तं धीरासः कवया²² उञ्जयन्ति स्वाङ्घ्र्यो मनसा²³ देवयन्तः²⁴ ॥

अभि त्वा देव सवितरि²⁵ति चयोदश²⁶ ॥ १ ॥

Vgl. TBr. 3, 6, 1 (pāṅkahotrauiruktih; yūpasamskārah); Kāth. 15, 12; RV 3, 8; weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

1) P धिवा । द्वाहा ऋचः । पूर्वमुक्ताः ।; vgl. RV 10, 176, 2; TS 3, 5, 11, 1; Kāth. 15, 12. 2) P तिहाः ।; hier beginnt S. 88 von Ben, welche Handschrift also fortab wieder berdecksichtigt wird. 3) P द्रविषा । द्रवि । 4) Vgl. RV 3, 8, 1; TBr 3, 6, 1, 1; Kāth. 15, 12. 5) Ben, H u. Bb मिचमानो 6) Vgl. RV 3, 8, 2; TBr 3, 6, 1, 1; Kāth. 15, 12. 7) P बाधमानः । 8) Vgl. RV 3, 8, 2; TBr 3, 6, 1, 1; Kāth. 15, 12. 9) P ऊर्ध्वः । उ । पुं । णः । 10) Vgl. RV 1, 36, 13; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 3; TBr 3, 6, 1, 2; TA 4, 20, 1; Kāth. 15, 12; 16, 4; VS 11, 42. 11) P कृषि । ऋः । 12) So corrigirt; die Samh. Mas. ऊर्ध्वः; P ऊर्ध्वान्व । 13) P विदा । (1) 14) Vgl. RV 1, 36, 14; TBr 3, 6, 1, 2; Kāth. 15, 12. 15) P अहा इति ऋ. वर्धे । 16) P धीराः । 17) P विप्राः । 18) Vgl. RV 3, 8, 5; TBr 3, 6, 1, 2. 19) P परिबीत इति परि. बीतः । 20) P वा । चवात् । वः । 21) P अगात्सः । 22) Ben कवया 23) Vgl. RV 3, 8, 4; TBr 3, 6, 1, 2; TA 1, 27, 2; Kāth. 15, 12. 24) P इति चयोदश ऋचः पू. बीताः ।; vgl. RV 1, 24, 3; TS 3, 5, 11, 3; Kāth. 15, 12; 23, 7; Kap. 8. 44, 7.

होता यक्षदधि^१ समिधा सुषमिधा^२ समिद्धं नाभा पृथिव्याः संगर्षे
 वामस्य वर्षमिद्वि^३ इडस्पदे^४ वैत्वाज्यस्य^५ होतयज^६ होता यक्षत्तून-
 पातमदितेर्गर्भे^७ भुवनस्य गोपां^८ मध्वाद्य देवी देवेभ्यो देवयाना^९पचो
 अन्नक्तु^{१०} वैत्वाज्यस्य^{११} होतयज^{१२} होता यक्षत्तराशंसं^{१३} नृशक्तं^{१४} नृ^{१५}ध्मयेच^{१६}
 5 गोभिर्वपावान्वाघीरैः शक्तीवान्रथैः प्रथमयावा^{१७} हिरण्यैश्चद्री^{१८} वै-
 त्वाज्यस्य^{१९} होतयज^{२०} होता यक्षदधिमिडं^{२१} ईडितो देवो देवं आ च व-
 क्षद्वृत्तो हष्यवाडमूरा^{२२} उपेमं^{२३} यक्षमुपेमां देवो देवहतिमवतु^{२४} वैत्वा-
 ज्यस्य^{२५} होतयज^{२६} होता यक्षवर्हिः^{२७} सुष्टरीमोर्षवदा^{२८} अस्मिन्यज्ञे वि च
 प्र च प्रथता^{२९} स्वासस्य देवेभ्या^{३०} एमेनदद्य^{३१} वसवो रुद्रा आदित्याः स्व-
 10 दन्तु^{३२} प्रियमिन्द्रस्यास्तु^{३३} वैत्वाज्यस्य^{३४} होतयज^{३५} होता यक्षदुरं^{३६} क्षुधाः कव-
 यो^{३७} वीशधावनीरंदाताभिर्जिहता^{३८} वि पंक्षोभिः^{३९} अयन्ता^{४०} सुप्राय-
 या अस्मिन्यज्ञे वि अयन्तामृतावृधो^{४१} धन्वाज्यस्य^{४२} होतयज^{४३} होता यक्षदु-
 वासानक्ता वृहती सुपेशसा नृ^{४४}ध्मतिभ्यो^{४५} योनिं कृत्वाते^{४६} स^{४७}स्य-
 माने इन्द्रेण देवेरेदं^{४८} बर्हिः सीदता^{४९} वोतामाज्यस्य^{५०} होतयज^{५१} होता
 15 यक्षहैष्या^{५२} होतारा मन्द्रा पोतारा कवी प्रचेतसा^{५३} स्विष्टमद्यान्वः^{५४} वक्ष-

1) B सुसमिधा; P सुषमिधा सुसमिधिति सु. समिधा; 2) P दिषः। 3) Die Samh. Mss. मदिते गर्भे; P चदितेः। गर्भे। 4) So Ben u. Bb; in H नृशक्तं; P नृशक्तमिति च. नृशक्तं। 5) Die Mss. schwanken; B नृध्मयेच; Bb नृध्मयेच; H नृध्मयेच; Ben नृध्मयेच; P नृध्मयेच। नृध्मयेचमिति नृ. प्रथेच।; TBr 3, 6, 2 नृध्मयेच। 6) Ben नृध्मयेच। 7) P रत्तः। 8) P देवात्। 9) P चदुरः। 10) P सुष्टराज। सुष्टरीमिति सु. करीज। उर्षवदा रंदात्। 11) P देवैः। 12) P चा। 13) एतत्। 14) P च। 15) P च। 16) So 'torrigiti'; die Mss. schwanken; H, Bb u. B वीशधावनी; Ben वीशधावनी; P वीशधावनीरिति वीश. धावनी। 17) P चर्। चाभिः। जिहता। 18) Die Mss. schwanken; H u. Bb नृध्मति; desgl. B, ohne Accent; Ben नृध्मति; P नृध्मति। ध्मति ध्मति ध्मति. अः।; TBr 3, 6, 2, 2 नृध्मति। 19) P देवैः। रदं। 20) P सीदतं।

दिषां स्वभिगूर्तमन्य^१ उर्जा^२ संतवसेम^३ यज्ञं दिवि देवेषु धत्ता^४ वी-
तामांज्यस्य^५ होतयैज^६ होता यक्षसिंसो देवीरपसामपस्तमा^७ अछिद्र-
मद्येदमपस्तन्वतां^८ देवेभ्यो देवीर्देवमपो व्यन्वाज्यस्य^९ होतयैज होता
यक्षस्वहारमचिद्रुमपाक^{१०} रेतोधां विश्रवस^{११} यथोधां पुरुहपमका-
मकर्शन^{१२} सुपोषः पोषेः स्यात्सुवीरो^{१३} वीरैर्वैत्वाज्यस्य^{१४} होतयैज^{१५}
होता यक्षन्नस्पतिमुपावस्रक्षत्रियो जोहार^{१६} शशमन्नः^{१७} स्वदास्व-
धितिर्ह्येतुषाद्य^{१८} देवो देवेभ्यो हव्यावाइ^{१९} वैत्वाज्यस्य^{२०} होतयैज ॥ २ ॥

Vgl. TBr. 3, 6, 2 (prayajavishayakamāitrāvaruṣaprāśhoktib).

समिंसो अद्य मनुषो दुरोणे देवो देवान्यजसि जातवेदः ।

आ च वह मिषमहस्त्रिकित्वाङ्गं दूतः कविरसि प्रचेताः^{१२} ॥

तनूनपापयं ऋतस्य यानान्मध्वा समन्नस्वदया^{१३} सुजिह्व ।

मन्मानि धीभिरुत यज्ञमृन्धदेवचा^{१४} च कृणुस्यध्वर नः^{१५} ॥

नराशंसस्य महिमानमेषामुपस्तोषाम यजतस्य यज्ञैः ।

ये सुकृतवः मुचयो धियंघाः स्वदन्तु^{१६} देवा उभयानि हव्या^{१७} ॥

आजुहाना^{१८} ईडपो वन्द्यथा^{१९} याद्यमे वसुभिः सजोषाः ।

ते देवानामसि यज्ञ होता स एनान्यक्षीषितो^{२०} यजीयान्^{२१} ॥

1) Die Samh. Mss. संरदिषां; P संरत् । र्पा । 2) P चन्वः । 3) P सं. तवसा । र्ने । 4) P पस्त । 5) P अछिद्र । चन्व । र्द । चपः । तन्वता । 6) P च्चु । 7) P च्चामरिचमिन्वचामरिचम । 8) P चा । 9) So mit P च्चन्नन् । Ben u. Bb च्चन्वः; desgl. H u. B, ohne Accent. 10) Bb स्वधात् । 11) So Ben u. Bb; P हव्या । च्चवाइ । H हव्यावाइ; desgl. B, ohne Accent. 12) Vgl. RV 10, 110, 1; TBr 3, 6, 3, 3; KAth. 16, 20; VS 29, 25. 13) H u. Bb स्वदया; P स्वदय । 14) P च्चन्व । 15) Vgl. RV 10, 110, 2; TBr 3, 6, 3, 1; KAth. 16, 20; VS 29, 26. 16) So Ben; H u. Bb च्चन्तु; desgl. B, ohne Accent; P स्वदन्ति । 17) Vgl. RV 7, 2, 2; TBr 3, 6, 3, 1; KAth. 37, 4; VS 29, 27. 18) P आजुहान इत्ता. जुहानः । 19) P च्चः । च । चा । 20) P हवान् । चधि । र्धितः । 21) Vgl. RV 10, 110, 3; TBr 3, 6, 3, 2; KAth. 16, 20; VS 29, 28.

प्राचीनं बर्हिः प्रदिशा पृथिव्यां वस्तोरस्यां वृज्यते अये अहाम् ।

यु प्रथते वितरं वरीयो देवेभ्यो अदितये स्योनम् ॥

अचस्वतीरुर्विया विअयन्ता पतिभ्यो न जनयः शुभमानाः ।

देवीर्वातो बृहतीर्विअमिन्वा देवेभ्यो भवतं सुप्रायसाः ॥

5 आ सुध्वयन्ती यजत्रे उपाके उषासानक्ता सदतां नि योनौ ।

दिव्ये योषणे बृहती सुरुक्त्रे अधि अियं शुक्रपिशं दधाने ॥

दैव्या होतारा प्रथमा सुवाचा मिमाना यज्ञं मनुषो यजथ्यै ।

प्रचोदयन्ता विदधेषु कारु प्राचीनं ज्योतिः प्रदिशा दिशन्ता ॥

आ नो यज्ञं भारती तूयमेविडा मनुष्वदिह चेतयन्ती ।

10 तिस्रो देवीर्बर्हिरेदं स्योनं सरस्वती स्वपसः सदन्तु ॥

य इमे द्यावापृथिवी जनिषी रूपैरपि शशुवनानि विन्वा ।

तमद्यं होतरिषितो यजीयान्देवं तद्वारमिह यक्षि विद्वान् ॥

उपावसृज त्वन्या समञ्जन्देवानां पाथ ऋतुषा हवीषि ।

वनस्पतिः शमिता देवो अयिः स्वदन्तु हव्यं मधुना घृतेन ॥ ३ ॥

Vgl. RV 10, 110; TBr 3, 6, 3 (Aprisamjñakaprayājayājyokti); K&h. 16, 20; VS 29, 25 ff.

1) P पृथिव्याः । 2) P वंसीः । चचाः । 3) Vgl. RV 10, 110, 4; TBr 3, 6, 3, 2; K&h. 16, 20; VS 29, 29. 4) So im Anschluss an P वैवीः । दारः 1; die Samh. Mes. देवीर्वातो 5) B u. Bb अवतु 6) Vgl. RV 10, 110, 5; TBr 3, 6, 3, 3; K&h. 16, 20; VS 29, 30. 7) P आ । सुध्वयन्ती । सुध्वयन्ती इति सु. ध्वयन्ती । 8) Vgl. RV 10, 110, 6; TBr 3, 6, 3, 3; K&h. 16, 20; VS 29, 31. 9) Vgl. RV 10, 110, 7; TBr 3, 6, 3, 3; K&h. 16, 20; VS 29, 32. 10) Vgl. RV 10, 110, 8; TBr 3, 6, 3, 4; K&h. 16, 20; VS 29, 33. 11) Ben होत ऋतीती 12) Vgl. RV 10, 110, 9; TBr 3, 6, 3, 4; K&h. 16, 20. 13) P स्वदन्तु । 14) Vgl. RV 10, 110, 10; TBr 3, 6, 3, 4; K&h. 16, 20; VS 29, 35.

अभिहोता नो अश्वरे वाजी सम्परिणीयते ।

देवो देवेषु यज्ञियः ॥

परि विविहृष्वरं^१ यात्ययी^२ रधीरिव ।

आ देवेषु प्रयो दधत् ॥

परि वाजपतिः कविः^३ ॥ अजैदधिरसनवाजं^४ नि देवो देवेषु हृष्या-
वाद्^५ प्राञ्जोभिर्हिन्वानो^६ धेनाभिः कल्पमानो यज्ञस्यायुः प्रतितनुप-
प्रिष्य^७ होतर्हृष्या देवेषु^८ देव्याः शमितार उत मनुष्या^९ आरभध्वमुप-
नयत्^{१०} मेध्यादुरं^{११} आशासाना^{१२} मेधपतये^{१३} मेधं प्रासा^{१४} अपि भरतं सृ-
शीतं वहिर्हृष्वेन^{१५} माता मन्यतामनु^{१६} पितानु धाता संगर्भोऽनु संसा
संयूष्य^{१७} उदीचीना^{१८} अस्य पदो निधत्तासुर्ये^{१९} चक्षुर्गमयतावातं प्राण-^{१०}
मन्ववसृजतादन्तरिक्षमनु^{२०} पृथिवी^{२१} शरीरमेकधास्य त्वचमाह्वयता-
पुरा^{२२} नाभ्या^{२३} अपिशंसो वपामुत्सिदतादन्तरेवोष्माण^{२४} वारयता-
ज्येनेनमस्य^{२५} वक्षः कृणुतात्मशसा बाहू^{२६} शला दोषणी^{२७} कश्यपेवा^{२८} सां-
क्षिद्रे^{२९} प्रौणी^{३०} कवचोरुसे^{३१} कपर्णाहीवन्ता^{३२} वद्वि^{३३} शतिरस्य वङ्गयस्तां^{३४}

1) Vgl. RV 4, 15, 1; TBr 3, 6, 4, 1; K&th. 16, 21; 38, 19. 2) P विविधीति वि.
विधिं। अश्वरं। 3) P कविः। 4) Vgl. RV 4, 15, 2; TBr 3, 6, 4, 1; K&th. 16, 21;
38, 19. 5) Vgl. RV 4, 15, 3; TS 4, 1, 2, 5; TBr 3, 6, 4, 1; K&th. 16, 2 u. 21; 19, 3; 38, 19;
Kap. 8, 30, 1; VS 11, 15. 6) P चञ्जोति ।; vgl. TBr 3, 6, 5; K&th. 16, 21. 7) So
Ben u. Bb; in H हृषवाद्; desgl. B, ohne Accent; P हृषवाधिति हृषवाद्। 8) P
प्राञ्जोभिर्हिन्वानः। भिः। 9) So Ben; in Bb मुपप्रिष्य; H मुपप्रिष्य; B मुपप्रिष्य; P
मुपप्रिष्ये। उत। प्रयो। 10) P मनुष्याः। 11) P वा। अश्वरं। 12) P मेध्याद्। उतः।
13) P आशासाना इत्या. प्राशासानाः। 14) H मेधं पतये 15) P प्रं। अशी। 16) Vgl.
RV 1, 18, 5. 17) Bb सस्यतामनु; vgl. K&th. 16, 21. 18) P उदीचीनात् ।; vgl. auch
Āit. Br. 2, 6. 19) P निधत्तासुर्येति वि. अन्तरात्। 20) P अन्तरिक्षे। अन्तु। 21) So Ben;
auch P अन्तः। अन्तः। अह्वयतात् ।; die andern Mss. अह्वयतात् 22) P पुरः। 23) P वां-
नाभ्याः। 24) So Bb; die andern Mss. वारयतात् ।; P वारयतात्। 25) P वां-
कश्यपे इति वां कश्यपेः। (1) 26) P कवचोः। उदीचीने। 27) So die Samh.
Mss.; desgl. TBr 3, 6, 6, 3; P कवचाः।। अदीचिताः। 28) P वक्षः। ताः।

अनुष्टुभ्योऽध्यावयत्ताग्नीषं गाभमस्यानूनं कृष्णतादूर्वध्वगोहं पाषिंवं
 सन्नतादंका रक्षः संसृजतादंनिष्टुमस्य मां राविष्टोर्दिकं मन्व्यमानां
 नैवस्तोके तन्वये रविता रवदंभिगो शमीध्वं सुशमि शमीध्वं शमी-
 ध्वमभिगो ॥

अभिगुञ्च विपापञ्च देवानां शमितारौ ।
 तां एनं प्रविष्टासौ अययत् यथास्य अययत् तथा ॥ ४ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 4—6 (paryagnikarantyanām rcām uktih; māitrāvarunaprāishoktib; adhriguprāishakathanam); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

जुषस्व सप्रथस्तमम् ॥

इमं नो यज्ञममृतेषु धेहीमा हव्या जातवेदो जुषस्व ।

स्तोकानामये मेदसो घृतस्य होतः प्राशानं प्रथमो निबन्ध ॥

10 घृतवन्तः पावक ते स्तोकाः श्रोतन्ति मेदसः ।

स्वधर्मन्देववीतये श्रेहं नो धेहि वार्यम् ॥

तुभ्यं स्तोका घृतघृतोऽये विप्राय सन्व्य ।

शुचिः श्रेहः समिध्यसे यज्ञस्य प्राविता भव ॥

तुभ्यं श्रोतन्त्यभिगो शचीवः स्तोकासो अये मेदसो घृतस्य ।

15 कविशस्तो बृहता भानुनागा हव्या जुषस्व मेधिर ॥

श्रोत्रिह ते मध्यतो मेदा उञ्जते प्र ते वयं ददामहे ।

1) Die Samh. Mss. *धीजाः; P *धुषुषं रक्षः शुषः । चापचतात् । 2) P
 चक्षुः चक्षुः । 3) P ना । अरविह । अरवि । 4) P मन्व्यमानः । 5) So Ben; auch
 P च । इत् । च । तोके । die andern Mss. नैवस्तोके । 6) P रविता । अरवि ।
 7) So H; in Bb *मभिगो; in Ben ohne Accent. 8) P तां । 9) Vgl. RV 1, 75, 1;
 TBr 3, 6, 7, 1; KAth. 16, 21. 10) P प्र । चाशानं; die Samh. Mss. प्राशानः । 11) Vgl.
 RV 3, 21, 1; TBr 3, 6, 7, 1; KAth. 16, 21. 12) P चाधि ।; vgl. RV 3, 21, 2; TBr
 3, 6, 7, 1 u. 2; KAth. 16, 21. 13) Ben *घृतो । 14) P चि । 15) Vgl. RV 3, 21, 3;
 TBr 3, 6, 7, 2; KAth. 16, 21. 16) P भापुना । चा । वनाः । 17) H जुषस्व । 18) Vgl.
 RV 3, 21, 4; TBr 3, 6, 7, 2; KAth. 16, 21. 19) P मेदः ।

शौतन्ति ते वसो स्तोका अथि त्वचि प्रति' तान्देवशो विहि' ॥
 होता यक्षदधि स्वाहाज्यस्य स्वाहा मेदसः स्वाहा स्तोकाणा स्वाहा
 स्वाहाकृतीना स्वाहा हव्यसूक्तीना स्वाहा देवा आज्यपा जुषाणा
 अमा आज्यस्य व्यन्तु होतयैज ॥

सद्यो जातो अमिमीत यक्षमधिदेवानामभवत्पुरोगाः ।

अस्य होतुः प्रदिश्यृतस्य वाचि स्वाहाकृत हविरदन्तु देवाः' ॥
 अधिर्वृषाधि जङ्गनत् ॥ होता यक्षदधिमाज्यस्य जुषता हविर्होत-
 तयैज ॥ त्व सोमासि सत्यतिः' ॥ होता यक्षसोममाज्यस्य जुषता
 हविर्होतयैज ॥ अचि नु स्तोमम्' ॥ होता यक्षदिन्द्रामी छागस्य व-
 पाया मेदसो जुषता हविर्होतयैज ॥ अचवृषमुभा¹⁰ वामिन्द्रामी¹¹ ॥¹⁰
 होता यक्षदिन्द्रामी पुरोडाशस्य जुषता हविर्होतयैज ॥ प्र चर्षणि-
 भ्या¹² इहामये' होता यक्षदधि पुरोडाशस्य जुषता हविर्होतयैज ॥

अधि सुदीति¹⁴ सुहशं गृणन्तो नमस्यामस्वेदथं¹⁵ जातवेदः ।

त्वां दूतमरति हव्यवाहं देवा अकृणवमृतस्य नाभिम्¹⁶ ॥

इडोपहूतोपहूतेडोपासं¹⁷ इडा ह्यतामिडोपहूता मानवी घृतपदी¹⁵
 मेचावहणी ॥ अक्ष देवकृतमुपहूत देव्या अश्वर्यवा¹⁸ उपहूता उपहूता

1) So P; in Ben प्रती; deagl Bb, ohne Accent; in H u. B प्रधि 2) So P; in Ben विहि; H, Bb u. B विहि; vgl. RV 3, 21, 5; TBr 3, 6, 7, 2; Kāth. 16, 21. 3) Bb चपा 4) Vgl. RV 10, 110, 11; TBr 3, 6, 3, 4; Kāth. 16, 20; VR 29, 36. 5) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1 u. 6; TBr 3, 5, 6, 1; Kāth. 2, 14; 20, 14; VS 33, 9. 6) In Bb dies Wort ohne Accent. 7) Vgl. RV 1, 91, 5; TS 4, 3, 13, 1; TBr 3, 5, 6, 1; Kāth. 2, 14. 8) Vgl. RV 7, 93, 1; TS 1, 1, 14, 1; TBr 2, 4, 8, 3; Kāth. 13, 15; 21, 13. 9) P चपाचाः । 10) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 4, 2, 11, 1, 3, 13, 8; TBr 2, 3, 5, 1; 3, 5, 7, 3; Kāth. 4, 15; 21, 13; 23, 11. 11) Vgl. RV 6, 60, 13; TS 1, 1, 14, 1, 5, 5, 1; TBr 2, 3, 5, 1; Kāth. 7, 4; 7, 5; 6, 9; Kap. S. 4, 8; 3, 3; 5, 4. 12) Vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1; TBr 2, 3, 5, 1; Kāth. 4, 15. 13) Ben इहाम 14) Ben सुदीति 15) P वा । इहव । 16) Vgl. RV 3, 17, 4; TBr 3, 6, 9, 1; Kāth. 13, 21. 17) So Ben; P उप । चपाचाः ; die andern Mss. पाचाः 18) P देवाः । अश्वर्यवः ।

मनु३ष्या यं इमं यज्ञमवान्ये च यज्ञपतिं वर्धन्नुपहूते छावापृषि-
 वी पूर्वजे च्छतावरीं देवी देवपुत्रे उपहूतो ऽयं यजमाना उह्र-
 स्यां देवयाज्यायामुपहूतो भूयसि हविःकरणे दिव्ये धामनुपहूतो
 देवा म इदं हविर्जुषन्तामिति तस्मिन्नुपहूतः ॥ ५ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 7-9 (stokavishayakamâitrâvarupânuvacanoktiḥ; vapâpurodâçasvish-
 takrtâp mâitrâvaronapâdyaprâishapuronusvâkyoktiḥ; vapânurodâçasvishaktâp
 'yâjyoktiḥ); RV 3, 21; Kâth. 16, 21 u. 20; weitere Vergleichen s. in der An-
 merkung.

- 5 त्वं ह्यग्ने प्रथमो मनोतास्यां धियो अभवो दस्य होता ।
 त्वं सी वृषन्नकृणोदुष्टरीतु संहो विश्वस्यै सहसे सहधै ॥
 अथा होता न्यसीदो यजीयानिडस्यद इष्यन्वीड्यः संन ।
 त्वं त्वा नरः प्रथमं देवयन्तो महो राये चित्तयन्ती अंनुग्मन्¹⁰ ॥
 वृतेव यन्तं बहुभिर्वेसदश्चिस्त्वे रयिं जागृवांसो अंनुग्मन् ।
 10 रुशन्तमयिं दर्शतं बृहन्तं वपावन्तं विश्वहा¹¹ दीदिवांसम्¹² ॥
 पदं देवस्य नमसा धन्तः श्रवस्ववः श्रव आपन्नमृक्तम्¹³ ।
 नामानि चिहधिरे यज्ञियानि भद्रायां ते रणयन्तं संहृष्टौ¹⁴ ॥
 त्वां वर्धन्ति क्षितयः पृषिष्यां त्वां राय उभयासो जनानाम् ।
 त्वं चाता तरणे चेत्यो भूः पिता माता सदमिन्वानुवाणाम्¹⁵ ॥
 15 सपर्येण्यः स प्रियो विद्वह्वयिर्होता मद्रो निषसादा¹⁶ यजीयान् ।

1) P चक्षे । चक्षन् । 2) P च्छतावरी । च्छतावरी इत्युत. वरी । (1) 3) Dies Wort
 fehlt im P. 4) P यजमानः । 5) P हविःकरणे इति हविः करणे । 6) P चक्षाः ।
 7) Bb चक्षी; Vgl. RV 6, 1, 1; TBr 3, 6, 10, 1; Kâth. 18, 20. 8) P चक्ष ।
 9) Die Samh. Mes. इष्यन्; P इष्यन् । 10) Vgl. RV 6, 1, 2; TBr 3, 6, 10, 1; Kâth.
 18, 20. 11) P विश्वहा । विश्वेति विश्वं हा । 12) Vgl. RV 6, 1, 3; TBr 3, 6, 10, 1;
 Kâth. 18, 20. 13) P श्रवः । चापन् । चक्षन् । 14) Vgl. RV 6, 1, 4; TBr 3, 6, id, 2.
 15) Vgl. RV 6, 1, 5; TBr 3, 6, 10, 2; Kâth. 18, 20. 16) P वि । चक्षाद् ।

तं त्वा वयं दमां आ दीदिवाम्समुप सुवाधो नमस्ता सदेमं ॥
 तं त्वा वयं सुदध्यो नष्यमये सुवायव ईमहे देववन्तः ।
 त्वं विशो अनयो दीद्यानो दिवो अये बृहता रोचनेन ॥
 विशां कविं विशयति शशतीनां नितोशन वृषभं चर्षणी-
 नाम् ।⁵

प्रेतीषणिमिधयन्तं पावकं राजन्मयिं यजतं रयीणाम् ॥ १ ॥
 सो अय ईजे शशमे च मतो यस्ता आनद् समिधा ह्यंदातिम् ।
 यं आहुतिं परि वेदा नमोभिर्विचेत्स वामा दधते त्वोतः ॥ १० ॥
 अस्ता उ ते महि महे विधेम नमोभिरये समिधोत ह्यैः ।
 वेदी सूनो सहसो गीर्भिरुक्थैरा ते भद्राया सुमती यतेम ॥ १० ॥
 आ यस्तान्य रोदसी वि भासां अ्वोभिष्य अ्वदस्यस्तुरुवः ॥ ११ ॥
 बृहन्निराजैः स्वविरेभिरसे रेवन्निरये वितरं विभाहि ॥ १२ ॥
 नृवदसो संदमिद्येद्यसे भूरि तोकाय तनयाय पचः ।
 पूर्वीरिवो बृहतीरारोअया असे भद्रा सौश्रवसानि सन्तु ॥ १३ ॥
 पुरुषयये पुरुषा त्वाया वंसूनि राजन्वसुता ते अश्याम् । १४ ॥
 पुरुषि हि त्वे पुरुवार सन्थये वंसु विधते राजनि त्वे ॥ ६ ॥

Vgl. RV 6, 1; TBr 3, 6, 10 (manot&uktokti); K&ph. 18, 20.

1) P इमे । 2) Vgl. RV 6, 1, 6; TBr 3, 6, 10, 3; K&ph. 18, 20. 3) So im Anschluss an P हीवाचः ।; die Samh. Mes. हीवाचो 4) Vgl. RV 6, 1, 7; TBr 3, 6, 10, 3; K&ph. 18, 20. 5) H u. Bb विशयति 6) H u. Bb चर्षणी; Ben चर्षणी; P प्रतीषणिमिति प्रती. एवम् । एवम् । 7) Vgl. RV 6, 1, 8; TBr 3, 6, 10, 3; K&ph. 18, 20. 8) P इदमे । 9) H अन्ता; Bb अन्ता 10) P अः । तैः । 11) P परि । वेद । 12) Vgl. TBr 3, 6, 10, 4; K&ph. 18, 20. 13) Vgl. RV 6, 1, 10; TBr 3, 6, 10, 4. 14) P वंसुतः । 15) Vgl. RV 6, 1, 11; TBr 3, 6, 10, 5; K&ph. 18, 20. 16) P चारिचया इवारि. चयाः । 17) Vgl. RV 6, 1, 12; TBr 3, 6, 10, 5; K&ph. 18, 20. 18) Ben u. P विशयति. 19) Vgl. RV 6, 1, 13; TBr 3, 6, 10, 5; K&ph. 18, 20.

आ वृषहया वृषहभिः^१ शुषीरिन्द्र यातं नमोभिरमे अर्वाक् ।

युवं^२ राधोभिरद्वेभिरिन्द्राये अस्मे भवतमुत्तमेभिः^३ ॥

होता यक्षदिन्द्रापी छागस्य हविषा^४ आत्तामद्य मध्यतो मेदा^५ उञ्जृतं
पुरां वैशोभ्यः पुरां पौरुषेय्या^६ गृभो घस्तां^७ नूनं घासेत्सजाणा^८ यव-
५ सप्रथमाना^९ सुमत्क्षराणा^{१०} शतरुद्रियाणामभिषात्तानां^{११} पीवोपव-
सनानां^{१२} पार्वतः शोणितः शितामत्^{१३} उत्सादतो ऽङ्गादङ्गादवत्ता-
नां करत^{१४} एवेन्द्रापी जुषेता^{१५} हविर्होतयेज^{१६} ॥

गीर्भिर्विप्रः प्रमतिमिच्छमाना^{१७} ईद्रे^{१८} रयि^{१९} यक्षसं पूर्वभाजम् ।

इन्द्रापी वृषहया सुवजा प्र नो^{२०} नष्येभिस्त्रितं देवैः^{२१} ॥

१० देवैभ्यो वनस्पते हवी^{२२}षि हिरण्यपर्यो^{२३} प्रदिवस्ते^{२४} अर्षम ।

प्रदक्षिषिद्रश्नया नियूय क्षृतस्य वक्षि पथिभी^{२५} रजिष्टैः^{२६} ॥

होता यक्षश्नस्यतिर्मभि हि पिष्टतमया रभिष्टया रश्नयाधितं^{२७} यचा-
येराज्यस्य प्रियां धामानि यच सोमस्याज्यस्य हविषः प्रियां धामानि
यचेन्द्रान्यो^{२८}छागस्य हविषः प्रियां धामानि यच वनस्पतेः प्रियां पा-
१५ चा^{२९}सि यच देवानामाज्यपानां प्रियां धामानि यचायेर्होतुः प्रियां
धामानि तथैतं प्रसृत्येवोपसृत्येवोपावस्यद्वभीया^{३०}समिव^{३१} कृषी क-
रद्रे^{३२} देवो वनस्पतिजुषेता^{३३} हविर्होतयेज^{३४}

१) Ben वृषहभिः २) Vgl. RV 6, 60, 3; TBr 3, 6, 8, 1. ३) P वृषिषः । ४) P अर्वाक् । ५) P पौरुषेय्याः । ६) P घस्तां । (1) ७) P चारिचजाणामिति चारि. चजा-
णात् ।; vgl. TBr 3, 6, 11, 2; VS 21, 42. ८) P यवसप्रथमानामिति यवस. प्रथमार्थो ।
९) P यवसप्रथमानामिति यवस चरिचजाणात् । १०) P पीवोपवचनामिति पीव. उ-
पवचनात् । ११) P शितामत्तः । १२) P करतः । १३) Vgl. TBr 3, 6, 11, 1 u. 2;
VS 21, 42. १४) P एवेनायः । १५) P इष्टि । १६) Bb वी १७) Vgl. RV 7, 68, 4;
TBr 3, 6, 9, 1; Kāth. 4, 15. १८) Ben *इद्रे; P हिरण्यपर्येति हिरण्य. पर्यो । १९) Ben
प्रदिवस्ते; P प्रदिव इति प्र. दिवः । २०) P पथिभिः । २१) Vgl. TBr 3, 6, 11, 2; Kāth.
13, 21. २२) P इक्षुषया चधितम् । २३) P उपसृत्येवोपसृत्येव. एव । २४) P करद-
रे । २५) P यच ।; vgl. TBr 3, 6, 11, 4.

वनस्पते रश्मनया नियूय पिष्टतमया वयुनानि विद्वान् ।

वहां^१ देवचा^२ दधिषो^३ हवीं^४षि प्रं च दातारममृतेषु वोचः^५ ॥

पिप्रोहिं^६ देवानं^७ ॥ होता यक्षदधिं^८ स्विष्टकृतमैयाडिधिरमेः प्रिया
धामान्यैयाट् सौमस्याज्यस्य हविषः प्रिया धामान्यैयाडिन्द्राग्न्योद्धा-
गस्य हविषः प्रिया धामान्यैयाड् वनस्पतेः प्रिया पांचा^९स्वैयाड् देवा-
नामाज्यपानां प्रिया धामानिं^{१०} यक्षदयेहोतुः प्रिया धामानिं^{११} यक्षस्वै
महिमानमायजतामेज्या^{१२} इषः^{१३} कृणोतु सौ अध्वराज्जातवेदा^{१४} जुष-
ता^{१५} हविर्होतयेज ॥ अमे यदद्येदोपहृता^{१६} ॥ ७ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 11 (māitrāvaruṇapravaktavyahavirvanaspatisviṣṭakṛtprāishapur-
nuvākyaṇām ukthi) u. 12 (havirvanaspatisviṣṭakṛtām yājyokthi); weitere Verglei-
chungen s. in den Anmerkungen.

देवं बर्हिः सुदेवं देवैः स्यात्सुवीर^{१७} वीरैर्वैस्तोर्वृज्येतांक्तोः^{१८} प्रधिये-
तांत्यन्यानाया बर्हिष्मतो मदेम^{१९} वसुवने वसुधेयस्य वेतु^{२०} यज^{२१} देवं व-
हिर्वसुवने वसुधेयस्य वेतु^{२२} देवीर्द्वारः संघाते वीड़ीर्यामञ्जिषिरा^{२३} ध्रुवा
देवद्वृतौ^{२४} वास^{२५} इमेनास्तरुणा^{२६} आमिमियात्कुमारो वा नवजातो मै-
ना^{२७} अर्वा रेणुककाटः^{२८} प्रणवसुवने^{२९} वसुधेयस्य अन्तु^{३०} यज^{३१} देवीर्द्वारो
वसुवने वसुधेयस्य अन्तु^{३२} देवी उषासानक्ताद्यास्मिन्यज्ञे प्रयत्यृहेतामं-
पि^{३३} नूनं देवीर्विशः^{३४} प्रायासिष्टा^{३५} सुप्रीते सुधिते वसुवने वसुधेयस्य^{३६}

1) P वह । 2) So Ben; P दधिषः ।; die andern Mes. दिधिषो 3) Ben वोच;
vgl. TBr 3, 6, 12, 1. 4) Ben पिप्रोहिं 5) Vgl. RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13, 4; TBr
3, 5, 7, 5, 6, 11, 4; Kāth. 2, 15; 18, 21; 20, 15. 6) P चा । यवतां । एवा हवां.
रैवाः । 7) Bb जुषोतु; die andern Mes. जुषोतु; die Mes. अध्वरा जा 8) Vgl.
RV 6, 15, 14; TS 4, 3, 14, 4; TBr 3, 5, 7, 6, 6, 12, 2. 9) H u. Bb ज्ञात्
10) P जुषेत । अतोः । 11) So Ben; in H u. Bb विड़ीर्यामञ्जिः; deagl. B, ohne
Accent; P वीषीः । चामन । जिषिराः । 12) P देवद्वृत इति देवं द्वृत । (!) 13) P
वासः । 14) P र्वा । हवाः । तद्वहः । 15) P मा । एवाः । 16) B रेणुककाटः 17) So
Ben; in H u. Bb वृषन्; deagl. B, ohne Accent.; P प्रवन् ।; TBr 3, 6, 13, 1 पृषन्
18) P प्रवतीति प्र. वति । अज्ञेतां । 19) P देवीः । दिवः । 20) Die Samh. Mes. प्रा-
यासिष्टा; P प्र । अवाविष्टं ।; cf. TBr 3, 6, 13, 1.

वीता० यज देवी उषासानक्ता वसुवने वसुधेयस्य वीता० देवी
 जोष्ट्री वसुधिति० ययोरन्याघा० द्वेषा०सि यूयवदान्या० वक्ष्मसु वार्या-
 णि यजमानाय वसुवने वसुधेयस्य वीता० यज देवी जोष्ट्री व-
 सुवने वसुधेयस्य वीता० देवी ऊर्जाहुती० इषमूर्जमन्या वक्ष्मस्त-
 5 ग्धि० संपीतिमन्या नवेन पूर्वं दयमानाः स्याम पुराणेन
 नवं तामूर्जमूर्जाहुती ऊर्जयमाने अघाता० वसुवने वसुधेयस्य वी-
 ता० यज देवी ऊर्जाहुती वसुवने वसुधेयस्य वीता० देवा दैव्या हो-
 तारा पोतारा नैष्टारा हताघश०सा आभरद्वसू वसुवने वसुधे-
 यस्य वीता० यज देवा दैव्या होतारा वसुवने वसुधेयस्य वीता० देवी-
 0 स्तिस्रस्तिस्रो देवीरिडा सरस्वती भारती० द्यां भारत्यादित्यैरस्पृक्षस्त-
 रस्वतीम० रुद्रैर्यज्ञमावीरिद्वैवेडया० वसुमन्या सधमादं मदेम० व-
 सुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीर्वसुवने वसुधेयस्य
 व्यन्तु देवो नराश०सस्त्रिशीर्षा० षडक्षः शतमिदेन शितिपृष्ठा० आ-
 दधति१३ सहस्रमी१४ प्रवहन्ति मिषावरुणेदस्य होषमर्हतो१५ बृहस्पतिः
 5 स्तोषमंश्विनाध्वर्यव०१६ वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज देवो नराश०सो
 वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवो वनस्पतिर्वर्षप्रावा१७ घृतनिखिग् द्याम-
 येणास्पृक्षदोन्तरि१८ मध्येनाप्राः१९ पृथिवीमुपरेणाह०हीडंसुवने२० वसु-
 धेयस्य वेतु यज देवो वनस्पतिर्वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवो बर्हिर्वाग्नि-

1) Ben वसुधीती 2) So Bb; in Ben u. H *वाचा; P चचा। चचा। 3) Bb
 वसुधेयस्य; P वसुधेयस्य। वा। चचा। 4) Ben ऊर्जाहुती 5) So Ben; auch P वसुवने।
 in H u. Bb वसुवने ohne Accent. 6) Ben *मर्षयमाना 7) P हताघश०साविति हुत-
 चशश०सी। 8) P आदधतिः। वसुधेयस्य। सरस्वती। रुद्रैः। 9) So Bb und wohl auch
 H; Ben वसुधेयस्य; B वसुधेयस्य; P *रुद्रैः। चचा। चापीत्। रुद्रैः। रुद्रैः। रुद्रैः।
 10) P मदेम। 11) P विधीयति वि. शीर्षा। 12) P शिति. पृष्ठाः। 13) Ben आ-
 दधति 14) P सहस्रमी। इ। 15) In H das Verbum ohne Accent. 16) P श्विना।
 चाध्वर्यव। 17) P वर्षप्रविति वर्ष. प्रावा। 18) P वा। चचेत्। वा। वसुधेयस्य। वा।
 चतरिच। 19) So H u. Bb; P मध्येना. प्राः। Ben मध्येनाः। 20) So Ben; in
 H u. Bb पृथिवीमुपरे०; desgl. B, ohne Accent; P पृथिवी। उपरेत्।

नां निषेधासिं प्रच्युतीनामप्रच्युतं निकामधरणं पुरुषस्याहं यज्ञ-
स्वदेनां बर्हिषान्या बर्हिष्यभियाम वसुवने वसुधेयस्य वेतुं यज देव
बर्हिर्वोरितीना वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवा अग्निः स्विरकृषज देवो
अग्निः स्विरकृत ॥ ८ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 13 (anīyājasambandhimāitrāvaruṇapraśahoktiḥ).

अग्निमद्यं होतारमवृषीतार्यं यजमानः पंचन्यक्तीः पंचन्युरो- 5
डाशं गृह्णन्वपया आज्यं गृह्णन्सोमायाज्यं बभ्रन्निन्द्राग्निभ्यां डागं
सूपस्यां अद्य देवो वनस्पतिरभवदपयां आज्येन सोमायाज्येनेन्द्रा-
ग्निभ्यां डागेनीघस्तां तं मेदस्तः प्रतिपचतांयभीष्टामंवीवृधेतां पु-
रोडाशेन त्वामद्यं ऋष आर्षेयं ऋषीणां नपादवृषीतार्यं यजमानो
बहुभ्यां आ संगतेभ्य एष मे देवेषु वसु वार्यायस्यता इति तां 10
यां देवा देवदानान्यदुस्तान्यस्मां आ च शास्तां च गुरस्सेषितं
होतरसिं भद्रवाच्याय प्रेषितो मानुषः सूक्तवाकाय सूक्तां ब्रूहीदं
द्यावापृथिवी भद्रमभूदार्धं सूक्तवाकमुतं नमोवाकमृष्यास सूक्तो-
ष्यमंमे तं सूक्तवागस्युपच्युतिं दिवस्पृथिव्योरैमन्वती ते ऽस्मि-

1) So die Samh. Mss.; P निषेधा इति निषे. धाः । चसि ।; auch TBr 3, 6, 13, 1
निषेधासि 2) P पुषसाहं । 3) So H u. Bb; Ben यज्ञसाधेना; B यज्ञस्वदेवा; P
यज्ञस्वत् । एना । 4) P पंक्तीः । 5) So H u. Bb; Ben सूपस्यां; P सूपस्यां इति बु-
धपत्यां । 6) P ऋषये । 7) P वीमाच । वाज्येन । 8) Die Samh. Mss. मेदस्तः; P
डागिण । चर्ष । स्तापमिति बु. चात् । मेदस्तः । 9) P ऋषे । आर्षेय । 10) Ben यप-
दादमनु 11) So Ben, H u. Bb; in B वाहुभ्या; P बहु. भ्यः । 12) Ben वार्यां; B
वार्यायस्यता; P वारि । वा । चकते । 13) Die Mss. schwanken; Ben तां वा देवं
देवानां दुस्तान्यसा; B तां वा देवां देवानां बुधसांसा; H तां वा देवां देवानां बु-
धसांसा; B तां वा देवा देवानां बुधसांसा; P तां । वा । देवाः । देव । डागति ।
चदुः । तां वि । चसि । 14) So Ben; P शास्ता । वा ।; H u. Bb शास्ता । 15) So im
Anschluss an P गुरस्त । इषितः । च ।; Ben, H u. Bb गुरस्सेषितं; B गुरस्सेषितं
16) P होतः । अग्नि । 17) Ben ब्रूहीदं 18) P चमूत् । आर्धं । 19) P सूक्तवागिति
बु. वाक् । चसि । उपच्युतोऽप. सुतिः; die Samh. Mss. setzen hier das Zeichen #, welches
ich fortgelassen habe. 20) P पृथिवीः । रैमन्वती इति रैमन्वती । 21) P ते इति ते ।

न्यङ्गे यजमान द्यावापृथिवी स्ता^१ शंगवी^२ जीरदानू अचक्षु^३ अम-
वेदे असंबाधे उरुगव्यूती अभयंकृती वृष्टिद्यावा रीत्यापा शंबुवी^४
मयोभुवा ऊर्जेस्वती च पयस्वती च सूपचरणा च स्वधिचरणा च
तयोराविद्यमिरिदं^५ हविरजुषतांवीवृधतं^६ महो ज्यायो ऽकृतं^७ सोम
इदं^८ हविरजुषतांवीवृधतं महो ज्यायो ऽकृतेन्द्रामी इदं^९ हविरजुषे-
तामंवीवृधेतां महो ज्यायो ऽक्राता^{१०} वनस्पतिरिदं^{११} हविरजुषतां-
वीवृधतं महो ज्यायो ऽकृत देवा आज्यपा आज्यमजुषन्तांवीवृधन्तं
महो ज्यायो ऽक्रतांमिहेचिरेदं^{१२} हविरजुषतांवीवृधतं महो ज्यायो
ऽकृतांस्यामृधञ्चोचायां^{१३} देवंगमायामाशास्ते ऽयं यजमाना^{१४} आयु-
राशास्ते^{१५} सुप्रजास्त्वमाशास्ते विश्वं प्रियमाशास्ते यदनेन हविषा-
शास्ते^{१६} तदश्यांसहध्यांसदसै देवा रासन्तां तदमिदेवो^{१७} देवेभ्यो वनु-
ता^{१८} वयमयेर्मानुषा^{१९} इष्टं च वीतं^{२०} चोभे च नो द्यावापृथिवी
अहसस्यातामेह^{२१} गतिर्वामस्येदं^{२२} नमो देवेभ्यः ॥ ९ ॥

Vgl. TB 3, 6, 15 (sūktavākavishayakamāitrāvarupaprāishoktiḥ); 3, 5, 10 (sūktavākamantroktiḥ).

तञ्जयोरवृणीमहे^{१९} गातुं यज्ञाय गातुं यज्ञपतये देवीं स्व-
स्तिरस्तु नः स्वस्तिर्मानुषेभ्यः ।

1) H u. Bb चा 2) So Ben u. P; H u. Bb शंबुवी; B शंबुवी 3) H u. Bb अचक्षु
4) P शं. भुवी । 5) P चाविदीत्याविदि । चयिः । इदं । 6) P चवीवृधत । 7) P जायः ।
चकृत । 8) P जायः । अक्राता । Hier bricht nach einigen Worten Ben mit f. 45 wieder ab.
9) Die Samh. Mss. अतामिहेचिरेदं; P चकृत चयिः । होषिच । 10) P चता । अच-
ञ्चोचामिह्वृधतं । होषयां । die Samh. Mss. अानुषेचीचायां 11) P चय । चयमायः ।
12) So im Anschluss an P चाशास्ते; B चाशास्ते; H चाशास्ते 13) So B, nur
ohne Accent; P तत् । चयिः । देवः । Bb तदमिदेवो; H तदमिदेवो 14) So H; P
वनुतां; Bb वनुतां 15) P मानुषाः । 16) H वित्तं 17) P चा । इदं । 18) P
मतिः । चां । चय । इदं । 19) So mit P तत् । देवीः । die Samh. Mss. अहसस्यातामेह
20) Bb देवीः

जर्थे जिगातु भेषजं शं नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे^१ ॥
आप्यायस्व^२ सं ते पयांसि^३ ॥

इह त्वष्टारमयियं विश्वरूपमुपहृये ।

अस्माकमस्तु केवलः^४ ॥

तन्नस्तुरीपमंघ पोषयित्नुं^५ देव त्वष्टर्विं रराणः स्वस्व ।

यतो वीरः कर्मण्युः सुदंष्ट्रो युक्त्यावा जायते देवकामः^६ ॥

देवानां पत्नीरुशतीरवन्तु नः प्रावन्तु नस्तुजये वाजसातये ।

याः पार्थिवास्तो या अपामपि व्रते तां नो देवीः सुहवाः शर्मे
यच्छत^७ ॥

उत मां धन्तु देवपत्नीरिन्द्राऽण्यमाय्यश्विनीं राट् ।

आ रोदसी वरुणानी ऋणोतु धन्तु देवीर्यं ऋतुर्जनीनाम्^{१०} ॥

राकामहं^{११} यास्ते राके^{१२} सिनीवालि^{१३} यां मुपाणिः^{१४} कुहूमहं^{१५} कु-
हूर्देवानाम^{१६} ॥

अभिर्होता गृहपतिः सं राजा विश्वा वेद जनिमा^{१७} जातवेदाः ।

देवानामुत यो मर्त्यानां यजिष्ठः सं प्रयंजतामृतावा^{१८} ॥

1) Vgl. TS 2, 6, 10, 2; TBr 3, 5, 11; TA 1, 9, 7, 3, 1. 2) Vgl. RV 1, 91, 16; 9, 31, 4; TS 2, 2, 5, 3; 4, 2, 7, 4; TBr 3, 5, 12; 7, 13, 4; TA 6, 6, 3; K&th. 16, 14; Kap. 8, 25, 5. 3) Vgl. RV 1, 91, 18; TS 4, 2, 7, 4; K&th. 16, 14; 35, 13; 37, 5; Kap. 8, 25, 5; VS 12, 113. 4) Vgl. RV 1, 13, 10; TS 3, 1, 11, 1; TBr 3, 5, 12, 1. 5) P पोषयित्नुं । 6) Vgl. RV 3, 4, 9; 7, 2, 9; TS 3, 1, 11, 1. 7) Vgl. RV 5, 46, 7; TBr 3, 5, 12, 1. 8) P योः । 9) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt; P इन्द्राणी । अपा-
णी । अश्विनी । राट् । 10) P यः । ऋतुः । जनीनां !; vgl. RV 5, 46, 8; TBr 3, 5, 12, 1.
11) Vgl. RV 2, 32, 4; TS 3, 3, 11, 5; K&th. 13, 16. 12) Vgl. RV 2, 32, 5; TS 3, 3,
11, 5; K&th. 13, 16. 13) Vgl. RV 2, 32, 6; TS 3, 1, 11, 3, 3, 11, 5; K&th. 13, 16; VS 34, 10.
14) Vgl. RV 2, 32, 7; TS 3, 1, 11, 4, 3, 11, 5; K&th. 13, 16. 15) Vgl. TS 3, 3, 11, 5;
K&th. 13, 16. 16) Vgl. TS 3, 3, 11, 5; K&th. 13, 16. 17) P अश्विना । 18) Vgl. RV
6, 15, 13; TBr 3, 5, 12, 1.

हृष्यवाडपिदिडोपहृता^{1, 2} ॥ १० ॥

Vgl. TBr 3, 5, 11 (çamyuvākamantrōktiḥ) und 12 (patnisamyājamantrōktiḥ); weitere
Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

॥ इति³ खिलकारडे चयोदशमः प्रपाठकः ॥

सोमो धेनुं सोमो अर्वन्तमानुं सोमो वीरं कर्मण्युं ददाति ।
सादन्यूं विदथ्यूं सभेयं पितृश्रवणं यो दंदाशदस्मै⁴ ॥
अंघाढं युत्सुं पृतनासु पंग्रिं स्वर्धामप्तां वृज्जनस्य गोपाम् ।
भरेषुजां सुक्षितिं⁵ सुश्रवसं जयन्तं त्वामनुमदेम सोमं⁶ ॥
त्वं सोम क्रतुभिः सुक्रतुभूस्त्वं दक्षिः सुदक्षो विश्ववेदाः ।
त्वं वृषा वृषत्वेभिर्महिलां द्युषेभिर्द्युम्युभवो⁷ नृचक्षाः⁸ ॥
यां ते धामानि दिवि यां पृथिव्याम्⁹ ॥
त्वमिमां औषधीः सोम विश्वास्त्वमपो अजनयस्त्वं गांः ।
त्वमाततन्वोऽर्वन्तरिक्षं त्वं ज्योतिषा वि तमो ववर्षे¹⁰ ॥
यां ते धामानि हविषा यजन्ति¹¹ सौमापूषणेमौ¹² देवौ¹³ ॥

1) Vgl. RV 5, 4, 2; TS 3, 4, 11, 1. 2) Die Samh. Mss. *रिडोपहृता; P इडा ।
उप । 3) Das इति fehlt in den Mss. 4) Vgl. RV 1, 91, 20; TBr 2, 8, 3, 1; VS
24, 21. 5) Hier beginnt f. 47 von Ben. 6) Vgl. RV 1, 91, 21; TBr 2, 4, 3, 8; 2,
8, 3, 1; VS 24, 20. 7) P बुधी । अमवः । 8) Vgl. RV 1, 91, 2; TBr 2, 4, 3, 8; 2,
8, 3, 1. 9) Vgl. RV 1, 91, 4; TS 2, 3, 14, 1; 4, 1, 11, 1; TBr 2, 8, 3, 2; Kāth. 12, 15.
10) Vgl. RV 1, 91, 22; TBr 2, 8, 3, 1; VS 24, 22. 11) Vgl. RV 1, 91, 19; TS 1, 2,
10, 1; TBr 2, 8, 3, 1; Kāth. 11, 13; VS 4, 37. 12) Vgl. RV 2, 40, 1; TS 1, 8, 22, 5;
2, 6, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 5; Kāth. 8, 17. 13) Vgl. RV 2, 40, 2; TS 1, 8, 22, 5; 2, 6,
11, 4; TBr 2, 8, 1, 5; Kāth. 8, 17.

सोमापूषणा रजसो विमानं सप्तचक्रं रथमविश्वमिन्वम् ।
 विषुवृत्तं मनसा युज्यमानं तं जिन्वथो वृषणा पञ्चरश्मिम्^२ ॥
 दिग्ध्यन्यः सदनं चक्रं उच्चा पृथिव्यामन्यो अर्धन्तरिक्षे ।
 तां अस्मभ्यं पुरुवारं पुरुक्षुं^३ रायस्पोषं विषतां नाभिमस्मै^४ ॥
 धियं पूषा जिन्वतु विश्वमिन्वो रयिं सोमो रयिपतिर्दधातु । 5
 अन्वतु देव्यदितिरनर्वा बृहच्चदेम विदथे सुवीराः^५ ॥
 विश्वान्यन्यो भुवना जजान विश्वमन्यो अभिचक्ष्वाण एति ।
 सोमापूषणा अन्वतं धियं मे युवाभ्यां विश्वाः पृतना जयेम^६ ॥
 प्रजापते नहिं^७ त्वत्तान्यन्यो^८ विश्वा जातानि परि तां बभूव^९ ।
 यस्मै कं जुहुमस्तन्नो अस्तु वयं स्याम पंतयो रयीणाम्^{१०} ॥ 10
 रयीणां पतिं^{११} यजतं बृहन्तमस्मिन्भरे नृतमं वाजसातौ ।
 प्रजापतिं^{१२} प्रथमजामृतस्य यजाम देवमधि नो ब्रवीतु^{१३} ॥
 प्रजापते त्वं निधिपाः पुराणो देवानां पिता जनितां प्रजानाम् ।
 पतिर्विश्वस्य जगतः परस्यां^{१४} हविर्नो देव विहवे जुषस्व^{१५} ॥
 तवेमे लोकाः प्रदिशो दिशश्च परावतो निवतं^{१६} उद्धतश्च । 15
 प्रजापते विश्वसृग्^{१७} जीवधन्यं^{१८} इदं नो देव प्रतिहर्ये हर्ष्यम्^{१९} ॥
 प्रजापतिं प्रथमं यज्ञियानां देवानामये यजतं यजध्वम् ।

1) P विषुवृत्तमिति विषु. वृत्तं । 2) Vgl. RV 2, 40, 3; TS 1, 8, 22, 5; TBr 2, 8, 1, 5.
 3) P चक्रं । 4) P तां । 5) P पुरुक्षुमिति पुरु. क्षुं । 6) Vgl. RV 2, 40, 4; TBr 2, 8,
 1, 5. 7) Vgl. RV 2, 40, 6; TBr 2, 8, 1, 6. 8) Vgl. RV 2, 40, 5; TBr 2, 8, 1, 6.
 9) H u. Bb ब्रवीति 10) So Ben; in H u. Bb त्वत्तान्यः; desgl. B, ohne Accent; P
 जगत् । तांनि । 11) H बभूवा 12) Vgl. RV 10, 121, 10; TS 1, 8, 14, 2 u. 5.; TBr
 2, 8, 1, 3; TA 10, 54; K&h. 15, 8; VS 10, 20. 13) Bb रयीपतिं 14) So im Anschluss
 an P; die Samh. Mes. प्रजापतिः 15) Vgl. TBr 2, 8, 1, 3. 16) P परस्ताः । 17) Vgl.
 TBr 2, 8, 1, 3. 18) P निवतः । 19) Ben schreibt विश्वसृग्; die andern Mes. विश्व-
 सृग् 20) P जीव. धन्यः । 21) Vgl. TBr 2, 8, 1, 3.

सं नो ददातु श्रवणं पितृणां तस्मै ते देवं हविषा विधेमं ॥
 यो राय ईशे शतदार्यं उ३कथ्यो यः पशूनां रक्षतां विहितानाम् ।
 प्रजापतिः प्रब्रमजां चतस्रं सहस्रधामा जुषतां हविर्नेः ॥ १ ॥

Vgl. TBr २, ४, ३ (śāmyādīpaçusūktābbidhānam) u. २, ४, १ (tattaddevatāpaçusūktā-kathanam); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

वायो शतं हरीणां युवस्व पोषाणास् ।
 उत वा ते सहस्रियो रषां आसीतु पाजसां ॥
 ईशानाय प्रहुतिं यस्तां आनद् शुचिं सोमं शुचिपास्तुभ्यं
 वायो ।

कृणोषि तं मर्त्येषु प्रशस्तं जातो जातो जायते वाज्यस्य^{१०} ॥
 युक्त्वा^{११} हि त्वं रषासहा युवस्व पोषा वसो ।
 आन्नो^{१२} वायो मधु पिवासाकं संवनागहि^{१३} ॥
 कुर्विदङ्गं नमसा ये वृधासः पुरां देवां अनवद्यासां^{१४} आसन् ।
 ते वायवे मनवे वाधितायां वासयन्नुषसं^{१५} सूर्येण^{१६} ॥
 आ नो वायो महै तने याहिं मखाय पाजसे ।
 वयं हि ते चकृमां^{१७} भूरि दावने सद्यश्चिन्महि दावने^{१८} ॥

सै ते वायुः^{२०} ॥

▲ पीवोन्नन्नं^{२१} रयिवृषः सुमेधाः श्वेतः सिषक्तिं नियुतामभिधीः ।

1) Bb इषि । 2) Vgl. TBr २, ४, १, ४. 3) So Bb; die andern Mss. चतस्रं दार्य
 4, Vgl. TBr २, ४, १, ४. 5) P रषः । 6) Vgl. TS २, २, १२, ७. 7) So im Anschluss
 an P प्रहुतिर्भिति प्र. हुतिं ; die Samh. Mss. प्रहुतिं 8) P यः । ते । 9) P शुचिणां
 रति शुचि. पोः । 10) P वाजी । चकृ ; vgl. RV ७, १०, २. 11) P युक्तं । 12) So
 im Anschluss an P आत् । नः । die Samh. Mss. आं जो 13) P संवना । चां । वधि ;
 vgl. RV ४, २६, २०. 14) So Ben u. P; die andern Mss. पुरी 15) P देवाः । चणव-
 चावः । 16) P वाधितायां । चवावचन् । 17) Vgl. RV ७, ११, १. 18) P चकृम । 19) Vgl.
 RV ४, ४६, २५. 20) Vgl. TS ४, १, ४; ५, १, ५, १; Kāth. १६, ४; १९, ५; Kap. S. १०, ३;
 VS ११, ३९. 21) So die Samh. Mss.; P पीवोन्नान्भिति पीवः । चकृन् ।

तं वायवे समनसो वितस्युर्विश्वेन्नरः^१ स्वपत्यानि चक्रुः^२ ॥
 राये नु यं^३ जज्ञतू रोदसीमे राये देवी धिषणा धाति देवम् ।
 अंध वायुं नियुतः सञ्चत स्वां^४ उत श्वेतं^५ वसुधितिं निरेके^६ ॥
 आ वायो^७ प्र वायुं^८ प्र याभिः^९ ॥
 आ नो नियुञ्जिः शतिनीभिरध्वरं^{१०} सहस्रिणीभिरुपयाहि यज्ञम् ।^५
 वायो अस्मिन्सवने मादयस्व यूयं पात स्वस्तिभिः संदा नः^{१०} ॥
 देवानां भद्रा सुमतिर्ञ्जुयतां देवानां^{११} रातिरभि नो निवर्त-
 ताम् ।
 देवानां सख्यमुपसेदिमा^{११} वयं देवा ना^{१२} आयुः प्रतिरन्तु जी-
 वसे^{१३} ॥ १० ॥
 भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम^{१४} देवा भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजचाः^{१५} ।
 स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवांसस्तनूभिर्बुधेम^{१६} देवहितं^{१७} यदायुः^{१८} ॥
 शतमिन्नु शरदो अन्ति देवा^{१९} यथा^{२०} नश्चक्रा^{२१} जरसं तनूनाम् ।
 पुषासो यंच पितरो भवन्ति मां नो मध्यां रीरिषतायुर्गन्तोः^{२२} ॥
 आ वो देवास ईमहे^{२३} ॥

15

उत देवा अंधवहितं देवा उन्जयथा^{२४} पुंनः ।

1) H वितस्युः; P विंचा । रत । नरः । 2) Vgl. RV 7, 91, 3; TBr 2, 8, 1, 1; VS 7, 88, 3) B नच 4) So im Anschluss an P जज्ञतुः 1; Ben जंजत; H u. Bb जंजं; j; desgl. B, ohne Accent. 5) P स्वां । 6) Vgl. RV 7, 90, 3; TBr 2, 8, 1, 1; VS 7, 24. 7) Vgl. RV 7, 92, 1; TS 1, 4, 4, 1; 3, 4, 2, 1; TBr 2, 8, 1, 1; Kâth. 4, 2; 13, 11 u. 19, Kap. S. 3, 2; VS 7, 7. 8) RV 6, 49, 4; TBr 2, 8, 1, 1; VS 88, 55. 9) Vgl. RV 7, 92, 3; TS 2, 2, 12, 7; TBr 2, 8, 1, 1, Kâth. 10, 12; VS 27, 27. 10) Vgl. RV 7, 92, 5; TBr 2, 8, 1, 2; VS 27, 28. 11) P सेदिम । 12) P नः । 13) Vgl. RV 1, 89, 2; VS 25, 15. 14) Bb शृणुयाम 15) Bb यंजचाः 16) Bb बुधेम 17) H देवा 18) Vgl. RV 1, 89, 8; TA 1, 1, 1; Kâth. 3, 1; Kap. S. 28, 2; VS 25, 21. 19) P देवाः । 20) P यंच । 21) P चक्रा । 22) P रिरिषत । चायुः 1; vgl. RV 1, 89, 9; TA 1, 27, 6; Kâth. 35, 1; Kap. S. 48, 2; VS 25, 22. 23) Vgl. TS 1, 2, 1, 2; VS 4, 5. 24) P उत । नचच ।

उतांगश्चक्रुषं देवा देवा जीवयथा पुनः^१ ॥

यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवाः^२ ॥ २ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 1 (s. oben); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

अग्ने नय^३ ॥

प्र वः शुक्राय भानवे भरध्वं हृष्यं मतिं चाग्नेये सुपूतम् ।

यो देव्यानि मानुषा जनूष्यन्तर्विष्टानि विष्टाना जिगाति^४ ॥

अग्ने त्वं पारय^५ ॥

अद्धा गिरो मतयो देवयन्तीरमिं यन्ति द्रविणं भिद्यमाणाः ।

सुसंदृशं सुप्रतीकं स्वञ्च हव्यवाहमरतिं मानुषाणाम्^६ ॥

अग्ने त्वमस्मद्युयोर्ध्वमीवा अनमिषां अभ्यमन्तं कृष्टीः ।

पुनरस्मभ्यं सुविताय देव क्षा विश्वेभिरमृतेभिर्यज^७ ॥

प्र कारदो मनना वच्यमाना^८ देवद्रीची^९ नयत देवयन्तः ।

दक्षिणावाङ् वाजिनी प्राच्येति हविर्भैरन्यमये^{१०} घृताची^{११} ॥

उदुत्तममंस्तभ्राद्^{१२} द्यामिमं^{१३} धियम्^{१४} ॥

कितवासो यद्विरिपुर्न दीवि^{१५} यद्वा घा^{१६} सत्यमुत यच्च विष्टं ।

1) P जोवचय । 2) Vgl. RV 10, 187, 1; AV 4, 18, 1. 3) Vgl. TS 3, 5, 11, 5; VS 31, 16. 4) Vgl. RV 1, 189, 1; TS 1, 1, 14, 3 u. 5.; TBr 2, 8, 2, 3; TA 1, 8, 8; KAth. 3, 1; 6, 10; Kap. S. 2, 8; VS 5, 36 u. 5. 5) Vgl. TBr 2, 8, 2, 3; KAth. 7, 16. 6) Vgl. RV 1, 189, 2; TS 1, 1, 14, 4; TBr 2, 8, 2, 5; TA 10, 2 1. 7) Vgl. RV 7, 10, 3; TBr 2, 8, 2, 4. 8) P चानमिषा इत्यमिषाः । 9) P मन्ति । चमन्तः । Bb चमन्तः । 10) Vgl. RV 1, 189, 3; TBr 2, 8, 2, 4. 11) P मन्ता । वच्यमानाः । 12) Ben द्रीची । 13) H हविर्भैरन्यः; P हविः । भैरती । 14) Vgl. RV 3, 6, 1; TBr 2, 8, 2, 5. 15) Vgl. RV 1, 24, 15; TS 1, 5, 11, 3 u. 5.; TBr 2, 7, 16, 4, 8, 1, 6; TA 2, 4, 4; KAth. 3, 8; 16, 8; 19, 11; 21, 18; Kap. S. 2, 15; 32, 1; VS 12, 12. 16) Vgl. RV 8, 42, 1; TS 1, 2, 8, 1; TBr 2, 8, 1, 6; KAth. 2, 6; 11, 12; Kap. S. 1, 19; VS 4, 80. 17) Vgl. RV 8, 42, 3; 10, 67, 1; TS 1, 2, 2, 3; 6, 1, 8, 2; KAth. 3, 3; Kap. S. 1, 15. 18) So H u. Bb; Ben हविः; B दीवी; P दीवि । 19) P च ।

सर्वा तां विष्य शिधिरेव देवाणां ते स्याम बरुण प्रियासः² ॥
अव ते हेडो बरुणं³ तंस्त्रायामि⁴ ॥

पावीरवी कन्या चिचायुः सरस्वती वीरपत्नी धियं धात् ।
याभिरद्धिद्रं⁵ शरणं सजोषा दुरार्धर्षं गृणते⁶ शर्म यत्सत्⁷ ॥
आ नो दिवः⁸ ॥

इमा जुह्वाना युष्मदां नमोभिः प्रति स्तोमं सरस्वति जुषस्व ।
तव शर्मन्प्रियतमे दधाना⁹ उपस्थेयाम शरणं नं वृक्षम्¹⁰ ॥
यस्ते स्तनः शशयो यो मयोभूर्येण¹¹ विन्धा पुष्यसि वर्यारिणि ।
यो रत्नधा वसुविद्यः सुदधः¹² सरस्वति तमिहं धातवे कः¹³ ॥
सरस्वत्यभि नो नेषि वस्य¹⁴ इदं ते हव्यम्¹⁵ ॥ ३ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 2 (vaçâdipaçnasûktokti); weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

आ वेधसं नीलपृष्ठं बृहन्तं बृहस्पतिं सन्दने सादयध्वम् ।
सादद्योनिं¹⁶ दमा¹⁷ आ दीदिवांसं हिरण्यवर्णमरुषं सपेम¹⁸ ॥
सं हिं शुचिः शतपथः सं शुन्ध्युर्हिरण्यवाशीरिषिः¹⁹ स्वर्षाः ।

1) P द्वेष । चंच । 2) Vgl. RV 5, 85, 8; TS 3, 4, 11, 6; TBr 2, 8, 1, 5; K&th. 28, 12. 3) Vgl. RV 1, 24, 14; TS 1, 5, 11, 3 u. 5.; TBr 2, 7, 16, 4. 8, 1, 6; TA 2, 4, 4; K&th. 40, 11. 4) Vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6 u. 8.; TBr 2, 8, 1, 6 u. 8.; K&th. 4, 16; 11, 13; 12, 15; 17, 19; 21, 13; 40, 11. 5) P चाभिः । 6) P वृक्षते । 7) Vgl. RV 6, 49, 7; TS 4, 1, 11, 2; TBr 2, 8, 2, 8. 8) Vgl. RV 5, 48, 11; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 2; K&th. 4, 16; 20, 15. 9) P दधानाः । 10) Vgl. RV 7, 95, 5; TBr 2, 4, 6, 1; K&th. 4, 16. 11) Bb चंच । 12) H u. Bb च-सुदधः । 13) Vgl. RV 1, 164, 49; TBr 2, 8, 2, 8; TA 4, 8, 2; 5, 7, 3; VS 38, 5. 14) Vgl. RV 6, 61, 14; TS 7, 2, 7, 4; TBr 2, 4, 8, 1; 2, 8, 2, 8; K&th. 17, 18; 30, 3. 15) Vgl. TBr 2, 5, 4, 6. 16) P सादद्योनिर्भिति सादत्. योनिं । 17) P दमे । 18) Vgl. RV 5, 13, 12; TBr 2, 5, 5, 4; 2, 8, 2, 7. 19) So im Anschluss an P हिरण्यवाशीरिषिर्भिति हिरण्य. वाशीः । द्विषः । Ben वाशीरिषिः; die andern Mss. वाशीरिषिः.

बृहस्पतिः सं स्वावेश^१ ऋष्वः पुंरुं संस्त्रिभ्य आसुतिं करिष्ठः^२ ॥
बृहस्पतिः^३ सं सुष्टुभा^४ ॥

बृहस्पते अति यदयो अर्हाद् द्युमन्त्रिभाति क्रतुमञ्जनेषु ।

यहीदयञ्शवस^५ ऋतप्रजात तदस्मासु द्रविणं धेहि चिचम^६ ॥

५ एवा^७ पिचं विश्वदेवाय वृष्णे^८ ॥

सूर्यो देवीमुषस^९ रोचमानां मर्यो न योषामभ्येति पक्षा^{१०} ।

यचा^{११} नरो देवयन्तो युगानि वितन्वते^{१२} प्रति भद्राय भद्रम^{१३} ॥

भद्रा^{१४} अश्वान्तूर्यस्य^{१५} ॥

तन्मिचस्य वरुणस्याभिचक्षे सूर्यो रूपं कृणुते द्यौरुपस्थे ।

१० अनन्तमन्यदुशदस्य पाञ्जः कृष्णमन्यच्चरितः संभरन्ति^{१६} ॥

अद्या^{१७} देवा^{१८} उदिता^{१९} सूर्यस्य निरहसः पिपृता^{२०} निरवद्यात् ।

तन्नो मिचो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः^{२१} ॥

चिचं देवानामुदगादनीक^{२२} सुचामाणं^{२३} महीमू^{२४} ष्वदितिः पा-
शान्^{२५} ॥

1) P स्वावेश इति बु. चावेशः । 2) So H, Bb, B; in Ben u. P पुंरुं 3) Vgl. RV 7, 97, 7; TBr 2, 5, 5, 4, 8, 2, 7. 4) Vgl. oben 4, 12, 1; RV 4, 50, 4; TBr 2, 8, 2, 7; Kâth. 17, 18. 5) Vgl. RV 4, 50, 5; TS 2, 3, 14, 4; Kâth. 10, 18. 6) P द्धि-
द्वत् । शवसा । 7) Vgl. RV 2, 23, 15; TS 1, 3, 22, 2; Kâth. 4, 16; 40, 11; VS 26, 3. 8) P एच । 9) Vgl. RV 4, 50, 6; TS 1, 3, 22, 2; TBr 2, 8, 2, 8; Kâth. 17, 18; AV 20, 88, 6. 10) P पक्षात् । 11) P चच । 12) Bb वितन्वते 13) Vgl. RV 1, 115, 2; TBr 2, 8, 7, 1; AV 20, 107, 15. 14) Vgl. RV 1, 115, 3; TBr 2, 8, 7, 1. 15) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 33, 37. 16) Vgl. RV 1, 115, 5; TBr 2, 8, 7, 2; VS 33, 38. 17) P चच । 18) P देवाः; H देवा 19) P उदिता
इत्युत्. एताः । 20) Bb पिपृता; P पिपृता । 21) Vgl. RV 1, 115, 6; TBr 2, 8, 7, 2; VS 33, 42. 22) Vgl. RV 1, 115, 1; TS 1, 4, 43, 1 u. 5; TBr 2, 8, 7, 3 u. 5; TA 1, 7, 6; Kâth. 4, 6; 10, 13; 13, 16; 21, 14; 22, 5; 22, 6 u. 8; Kap. 8, 3, 4 u. 7; 35, 2. 23) Vgl. RV 10, 63, 10; TS 1, 5, 11, 5; 7, 1, 18, 2; TA 1, 13, 2; Kâth. 2, 8; VS 21, 6. 24) Vgl. TS 1, 5, 11, 5; 7, 1, 18, 2; TBr 3, 1, 3, 3; TA 1, 13, 2; Kâth. 30, 4 u. 5; Kap. 8, 46, 7; VS 21, 5. 25) Vgl. TS 3, 1, 4, 4; Kâth. 30, 8.

अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्षमदितिर्माता सं पिता सं पुत्रः ।

विष्णे देवा अदितिः पञ्च जना अदितिर्जातमदितिर्जनित्वम्¹ ॥

विष्टम्भो दिवः² स्त्रीणीं बर्हिः³ ॥ ४ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 2 (a. oben); 2, 8, 7 (sâuryâdipaçusûktakathanam); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

विष्णोर्नु कं तदस्य⁴ प्र तंविष्णुः⁵ ॥

परो माषया तन्वा वृधान न ते महित्वमन्वञ्चुवन्ति । 5

उभे ते विष्ट रजसी पृथिव्या विष्णो देव त्वं परमस्य विस्ते⁶ ॥

विचक्रमे पृथिवीमेध एतां क्षेत्राय विष्णुर्मनुषे दशस्यंन ।

ध्रुवासो अस्य कीर्यो जनास उरुक्षितिं मुजनिमा चकार⁷ ॥

धिर्देवः⁸ पृथिवीमेध एतां विचक्रमे शतचेसं⁹ महित्वा ।

प्र विष्णुरस्तु तवसस्तवीया¹⁰ रत्वेधं ह्यस्य स्थविरस्य नाम¹¹ ॥ 10

इन्द्रं नरो नेमधिता¹² युजे रथम्¹³ ॥

जगृह्णा¹⁴ ते दक्षिणमिन्द्रं हस्तं वसूर्यवो वसुपते वसूनाम् ।

विद्यां हि त्वा गोपतिं चूर गोनामसंभ्यं चिषं वृषणं रयिं

दाः¹⁵ ॥

तवेदं विष्णमभितः पशुष्यं यत्पश्यसि चक्षसा सूर्यस्य । 15

1) Vgl. RV 1, 89, 10; VS 25, 28; AV 7, 6, 1; Nir. 4, 28. 2) Vgl. RV 9, 89, 6; TS 4, 4, 12, 5; K&h. 23, 14. 3) Vgl. TS 5, 1, 11, 2; K&h. 5. 6, 2; VS 29, 4. 4) Vgl. RV 1, 154, 1; TS 1, 2, 13, 2; TBr 2, 8, 3, 2; K&h. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1. 5) Vgl. RV 1, 154, 5; TBr 2, 4, 6, 2, 8, 3, 2. 6) Vgl. RV 1, 154, 2; TBr 2, 4, 3, 4. 8, 3, 2; 3, 1, 3, 2; K&h. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1; VS 5, 20. 7) Vgl. RV 7, 99, 1; TBr 2, 8, 8, 2. 8) B चिषं 9) Ben चिरं 10) Vgl. RV 7, 100, 4; TBr 2, 4, 3, 5. 8, 3, 3. 11) B दिवः 12) F इतर्षविति इतं चर्षवं । 13) Vgl. RV 7, 100, 3; TBr 2, 4, 3, 5. 8, 3, 3. 14) Vgl. RV 7, 27, 1; TS 1, 6, 12, 1 u. 3; TBr 2, 8, 2, 5. 15) Vgl. RV 7, 28, 3; TBr 2, 4, 1, 3. 8, 2, 5. 16) P वसुनाम् । 17) Vgl. RV 10, 47, 1; TBr 2, 8, 2, 5.

गवामसि गोपतिरेक इन्द्र भक्षीमहि ते प्रयतस्य वस्वः¹ ॥

समिन्द्र नः² ॥

आराञ्शुमपवाधस्व³ दूरमुयो यः शंभः पुरुहूत तेन ।

अस्मै धेहि यवमन्नोमदिन्द्र कृधी धियं जरिषे वाजरनाम्⁴ ॥

5 इन्द्रो⁵ बलं⁶ रक्षितारं दुघानां कोरेणेव विचकर्ता रवेण ।

खेदान्निभिराशिरमिच्छमानो ऽरोदयत्पणिमां⁷ गां अमुष्णात्⁸ ॥

अभ्वर्यवो यो हृभीकं जघान यो गा उदाजदपि हि बलं⁹ वः ।

तस्मा¹⁰ एतमन्तरिक्षे न वातमिन्द्र¹¹ सोमैरोर्युतं¹² जूर्नं¹³ वस्त्रैः¹⁴ ॥

इन्द्रा¹⁵ ओषधीरसनोदंहानि वनस्यतीरसनोदन्तरिक्षम् ।

0 विभेद बलं¹⁶ नुनुदे¹⁷ विवाचो ऽथाभवहमिताभिक्रतूनाम्¹⁸ ॥

यो हत्वाहिमरिणास्तप्तं सिन्धून्यो गा उदाजदपथा¹⁹ बलस्य²⁰ ।

यो अश्मनोरन्तरिषिं जजान स²¹वृक् समासु सं जनासा इन्द्रः²² ॥

अभि स्ववृष्टिम्²³ ॥

भिनङ्गलमङ्गिनोभिर्गृणानो वि पर्वतस्य ह²⁴हितान्विरा²⁵ ॥

15 रिणयोधा²⁶सि कृषिमान्येषा²⁷ सोमस्य तां मदा²⁸ इन्द्रश्चकार²⁹ ॥ ५ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 3; 2, 8, 2 (a. oben); weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 7, 98, 6; TBr 2, 8, 2, 6. 2) Vgl. RV 5, 42, 4; TS 1, 4, 44, 1; TBr 2, 8, 2, 6; K&ph. 4, 12; Kap. S. 3, 10; VS 8, 15. 3) P आरात् । शंभु । 4) Vgl. RV 10, 42, 7; TBr 2, 8, 2, 7; AV 20, 89, 7. 5) P इन्द्र । 6) P बलं । 7) P वाः । 8) Vgl. RV 10, 67, 6; AV 20, 91, 6. 9) Ben बलं । 10) So Ben; H u. Bb वाः । 11) So Ben; H u. Bb वाः । 12) So Ben; H u. Bb वाः । 13) So Ben; H u. Bb वाः । 14) So Ben u. Bb; die andern Mss. वस्त्रैः । 15) H u. Bb नुनुदे । 16) Vgl. RV 3, 84, 10; AV 20, 11, 10. 17) Bb नुनुदे । 18) So Ben u. Bb; die andern Mss. वस्त्रैः । 19) Vgl. RV 2, 12, 3; AV 20, 34, 3. 20) Vgl. RV 1, 52, 5. 21) P वृक् । 22) P वृक् । 23) P वाः । 24) P वाः । 25) P वाः । 26) P वाः । 27) P वाः । 28) P वाः । 29) P वाः । 30) Vgl. RV 2, 15, 8; TS 2, 3, 14, 5.

विष्णुं देव० वरुणमूतये भग० मैदसा देवा० वपया यजध्वम् ।
 तां नो यज्ञमागत० विन्धयेना० प्रजावदसै० द्रविणोहं धत्तम् ॥
 मैदसा देवा वपया यजध्व० विष्णुं च देव० वरुणं च रातिम् ।
 १ तां नो अमीवामपवाधमाना इमं० यज्ञं जुषमाणा उपेतम् ॥
 विष्णुवरुणा युवमध्वराय नो विशे जनाय मंहि शर्म यच्छतम् । 5
 दीर्घप्रयजूं हविषा वृधानां ज्योतिषारातीदेहतं तमा०सि ॥
 ययोरौजसा स्तभितां रजा०सि वी०रेभिर्वी०रतमा शविष्ठा ।
 यां पय्येते अप्रतीता सहोभिर्विष्णू अगन्वरुणा पूर्वहूतिम्¹⁰ ॥
 विष्णुवरुणा¹¹ अभिशस्तिपावा¹² देवा यजन्त हविषा घृतेन ।
 अपामीवा० सेधत० रक्षसन्वाथा धत्त०¹³ यजमानाय श०योः¹⁴ ॥ 10
 अ०होमुचा वृषभा सुप्रतूती देवानां देवतमा शविष्ठा ।
 विष्णुवरुणा प्रतिहयेतं न इदं नरा प्रयतमूतये हविः¹⁵ ॥
 आ देवो याति सविता सुरानो ऽन्तरिक्षमा वहमानो अग्नेः ।
 हस्ते दधानो नर्यां पुरुणि निवेशयञ्च प्रसुवञ्च¹⁶ भूमं ॥
 अभीवृतं¹⁷ कृशनेर्विन्धरूपं हिरण्यशम्य० यजतो बृहन्तम् । 15
 आस्याद्रथ० सविता चिषभानुः कृष्णा रजा०सि तविषीं दधानः¹⁸ ॥
 सं घा¹⁹ नो देवः सविता सहावासाविषद्वसुपतिर्वसूनि ।
 विन्धयमाणो अमतिमुरुचीं²¹ मर्तभोजनमंध रासते नः²² ॥

1) P देवाः । 2) Bb विन्धयेना; P विन्धयेति विन्धयेना । 3) Vgl. TBr 2, 8, 4, 4. 4) Die Samh. Mes. उपेतं; P उपे । एतं ।; vgl. TBr 2, 8, 4, 4. 5) H दीर्घप्रयजू; desgl. B, ohne Accent. 6) P वृधाना । 7) P ज्योतिषा । चारातीः । इहतं । 8) Vgl. TBr 2, 8, 4, 5. 9) Ben अमीता 10) Vgl. TBr 2, 8, 4, 5. 11) H विष्णुः; P विष्णुवरुणा । 12) P अभिशस्तिपावा । 13) P च । च । धत्तं । 14) Ben शयोः ।; vgl. TBr 2, 8, 4, 6. 15) Vgl. TBr 2, 8, 4, 6. 16) Ben प्रसुवः; P प्र. सुवञ्च । 17) Vgl. RV 7, 45, 1; TBr 2, 8, 6, 1; K&ph. 17, 19. 18) Ben अभिदुतः; P अभिवृतमिदमि. वृतं । 19) Vgl. RV 1, 35, 4; TBr 2, 8, 6, 1. 20) P घा । च । 21) Bb चमति 22) Vgl. RV 7, 45, 3; TBr 2, 8, 6 1.

आ कृष्णेन रजसा^१ वाममद्यं^२ ॥

भगं धियं वाजयन्तः पुरंधिं नराशंसो मास्यतिर्नो अथात्^३ ।

आये^४ वामस्य संगये रयीणां प्रियां^५ देवस्य सवितुः स्याम^६ ॥

या ओषधयो^७ ऽश्वावतीमो^८ षधीरिति^९ मातरो^{१०} ऽति^{११} विश्वाः परि-
५ द्या^{१२} यदोषधयः संगच्छन्ते^{१३} ऽन्या वो अन्याम^{१४} ॥ ६ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 4 (abhimāthendhrādīpaçusūktoktiḥ); 2, 8, 6 (sāvitrādīpaçusūktakathānam); weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

मही द्यावापृथिवी इह ज्येष्ठे रुचा भवतां^{१५} शुचयञ्जिरैः ।

यत्सी^{१६} वरिष्ठे बृहती^{१७} विमिन्वन्वृद्धोक्षा^{१८} पप्रथानेभिरेवैः^{१९} ॥

प्र पूर्वजे^{२०} ॥

स इस्वपा भुवनेषुस य इमे द्यावापृथिवी जजान ।

१० उर्वी गभीरे रजसी सुमेके अवशे^{२१} धीरः शच्या समैरत्^{२२} ॥

भूरि^{२३} द्वे अचरन्ती चरन्तं पञ्चन्तं गर्भमपदी दधाते ।

नित्यं न सूनुं पित्रोरूपस्थे द्यावा रक्षतं पृथिवी नो अश्वात्^{२४} ॥

इदं द्यावापृथिवी सत्यमस्तु पितृमातर्यदिहोपब्रुवे^{२५} वाम् ।

भूतं देवानामवमे अवोभिर्विद्यामेष^{२६} वृजनं^{२७} जीरदानुम्^{२८} ॥

१) Vgl. RV 1, 35, 2; TS 3, 4, 11, 2; VS 33, 43; 84, 31. 2) Vgl. RV 6, 71, 6; TS 1, 4, 28, 1; 2, 2, 12, 2; VS 8, 6. 3) So H, Bb, B u. P; in Ben चावत् 4) So im Anschluss an P चायं इत्वा. चये | die Samh. Mss. चां ये 5) P प्रियाः । 6) Vgl. RV 2, 38, 10; TBr 2, 8, 6, 3. 7) Vgl. RV 10, 97, 1; TS 4, 2, 6, 1; Kāth. 13, 16; 16, 13; Kap. S. 25, 4; VS 12, 75. 8) Vgl. RV 10, 97, 7; TS 4, 2, 6, 4; TBr 2, 8, 4, 8; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; VS 12, 81. 9) Vgl. RV 10, 97, 4; TS 4, 2, 6, 1; TBr 2, 8, 4, 8; Kāth. 13, 16; 16, 13; Kap. S. 25, 4; VS 12, 78. 10) P अति । 11) Vgl. RV 10, 97, 10; TS 4, 2, 6, 3; TBr 2, 8, 4, 8; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4. 12) Vgl. TS 4, 2, 6, 2; Kap. S. 25, 4. 13) Vgl. RV 10, 97, 14; TS 4, 2, 6, 3; TBr 2, 8, 4, 8; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4. 14) P बृहती इति बृहती 15) P चयं । इ । उवा । 16) Vgl. RV 4, 56, 1. 17) Vgl. RV 7, 53, 2; TS 4, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 4, 7. 18) Vgl. RV 4, 56, 3; TBr 2, 8, 4, 7. 19) Ben u. Bbभरि 20) Vgl. TBr 2, 8, 4, 8. 21) P चर । इह । उपब्रुव इत्सुप. भुवे । 22) Bb वृजं 23) Vgl. RV 1, 185, 11; TBr 2, 8, 4, 8.

उधीं पृथ्वी बहुलैः दूरैश्चानो' उपप्लुवे नमसा यज्ञे अस्मिन् ।
 दधाति ये सुभगे सुप्रतूर्ती छावा रक्षतं पृथिवी नो अभ्वात्' ॥
 इन्द्रो भूतस्य भुवनस्य राजेन्द्रो दाधार पृथिवीमुतेमाम् ।
 इन्द्रे ह विन्धा भुवना धितानीन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
 इन्द्रः पृथानं पंपुरिं चेन्द्रा' इन्द्रः स्तुवन्त० स्तवितारमिन्द्रः । 5
 दधाति शक्रः' सुकृतस्य लोक इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
 इन्द्रो द्यौरुर्ध्वुत भूमिरिन्द्रा इन्द्रः समुद्रो अभवन्नभीरः ।
 उ३र्वन्तरिष्० सं जनासा इन्द्रा इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
 इन्द्रो वृच० वज्रेणावधीधीन्द्रो' व्यु०समुतं ऋणमिन्द्रः' ।
 इन्द्रः पुरः शंखरस्याभिनधीन्द्रं' मन्ये पितरं मातरं च ॥ 10
 इन्द्रो बभूव ब्रह्मणा गभीरं इन्द्रा आभूतः परिभूष्विन्द्रः' ।
 इन्द्रो भविष्यदुत भूतमिन्द्रा इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
 इन्द्रो ऽस्मि' अवातु वज्रवाहुरिन्द्रे भूतानि भुवनानीन्द्रे'० ।
 अस्माकमिन्द्रो भवतु प्रसाह'१ इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
 उतं स्या नः संरस्वती जुषाणोपध्रुवात्सुभगा' यज्ञे अस्मिन् । 15
 द्युतद्युभिर्नमस्त्रिरियाणां' रायां युजां चिदुत्तरा संस्त्रिभ्यः' ॥
 प्र द्यौदसा धायसा सस' एषा संरस्वती धरुणमायसी' पूः ।

1) So im Anschluss an P दूरैश्चानो इति दूरैः चानो ; die Samh. Mes. दूरैः चानो
 2) Vgl. RV 1, 185, 7; TBr 2, 8, 4, 8. 3) P च । इन्द्रः । 4) P सुकृतः । 5) So
 Ben; in H u. Bb wohl *वधीधीन्द्रो, doch nicht ganz deutlich; in B so, nur ohne
 Accent; P अषधीत् । हि । इन्द्रः । 6) H u. Bb युज्जमिन्द्रः; desgl. B, nur ohne
 Accent. 7) So Ben; H u. Bb wohl *मिनदीन्द्रः; desgl. B, ohne Accent; P अमिषत् ।
 हि । 8) P परिभूरिति परि. भूः । अयि । इन्द्रः । 9) P ब्रह्मन् । 10) P भुवनानि ।
 भूतानि । इन्द्रः । 11) P प्रसाह इति प्र. काहः । 12) P उप । अषत् । 13) P मित-
 त्तिरिति मित. युभिः । द्युतद्युभिर्नमस्त्रिरिति द्युतद्युभिः । नमस्त्रिः । इयाणां । 14) Vgl. RV
 7, 95, 4. 15) So Ben; P ससै । die andern Mes. सहस्र 16) Ben धरुणामः; Bb
 वरुणम्

प्र बाधमाना' रष्येव' याति विन्धा अपो महिना' सिन्धुरत्याः' ॥
 एकाचेतासरस्वती' नदीना' शुचिर्यती' गिरिभ्या आ समुद्रांत ।
 रायचेतनी भुवनस्य भूरेर्षुते' पयो दुदुहे नाहुषाय' ॥
 इदमददाद्भसंमृणच्युतं दिवोदास' वधीयन्नाय' दामुषे ।

5. या शंभन्तमाचखादावसे¹⁰ पशितं ता ते दावाणि तविषा सर-
 स्वति¹¹ ॥

अयमु ते सरस्वति¹² वसिष्ठो द्वारा ऋतस्य सुभगे श्यावः ।

वर्ध शुभे स्तुवते' रासि वाजान्यूर्य पात स्वस्तिभिः संदा नः¹³ ॥

इय' शुभेभिर्विसखा इवारुजात्सानु¹⁴ गिरीणां तविषेभिर्हृमिभिः¹⁵ ।

10 पारावतधीमंत्रसे सुवृक्षिभिः सरस्वतीमाविवासेम धीतिभिः¹⁶ ॥

॥ ७ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 4, 7 u. 8; 2, 8, 2, 8 (s. oben); RV 7, 95; weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

शुचिं नु स्तोम¹⁷ अचवृचमुभा¹⁸ वामिन्द्रायी¹⁹ प्र चर्षेयिभ्या²⁰
 आ वृषहया²¹ गीर्भिर्विप्रस्त्वष्टा²² दधसंजस्तुरीय^{23, 24} त्वष्टा वीरम्²⁵ ॥

1) P प्रबाधमाना' रष्येव' याति विन्धा अपो महिना' 4) Vgl. RV 7, 95, 1. 5) P एका। चचेतत् । 6) Ben चति; H u. Bb चती 7) Vgl. RV 7, 95, 2. 8) Bb इचर्मददा' 9) P वधिचचर्षिते वधि. चचाच । 10) H u. Bb द्वावसे ohne Accent; P चाचखादिता. चखाद् । चवसे । 11) H u. Bb तविषा संर' 12) Bb सरस्वति 13) Vgl. RV 7, 95, 6. 14) P विश्वेभिति विशखाः. एव । चवचत् । 15) Ben तविषी' 16) Vgl. RV 6, 61, 2; TBr 2, 8, 2, 8; Kāth. 4, 1; 17) Vgl. RV 7, 98, 1; TS 1, 1, 14, 1; TBr 2, 4, 8, 3; Kāth. 13, 15; 21, 13. c. 18) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 4, 2, 11, 3, 18, 8; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 5, 7, 3; Kāth. 4, 15; 21, 13; 23, 11. 19) Vgl. RV 6, 60, 18; TS 1, 1, 14, 1. 5, 5, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kāth. 7, 4; 7, 5; 6, 9; Kap. 8, 4, 8; 5, 3 u. 4; VS 3, 18. 20) Vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kāth. 4, 15. 21) Vgl. RV 6, 60, 3; TBr 3, 6, 8, 1. 22) Vgl. RV 7, 98, 4; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 6, 9, 1; Kāth. 4, 15. 23) In H u. Bb इचत् ohne Accent; vgl. TBr 2, 6, 8, 4. 8, 7, 4; Kāth. 33, 6. 24) Vgl. RV 1, 143, 10 oder 3, 4, 9; 7, 2, 9; TS 4, 1, 8, 3 oder 3, 1, 11, 1; Kāth. 16, 17; Kap. 8, 29, 6. 25) Vgl. TS 5, 1, 11, 3; TBr 2, 8, 7, 4; Kāth. 5, 6, 2; VS 29, 9.

पिशङ्गस्यः सुभरो वयोधाः क्षुष्टी वीरो जायते देवकामः ।
 प्रजां त्वष्टा विष्यतु नाभिमर्सें अथा' देवानामप्येतु पाचः' ॥
 देव त्वष्टः' ॥

आविष्टो वर्धते चारुसु जिज्ञानामूर्धः स्वयशा उपस्थे ।

उभे त्वष्टुर्विभ्यतुर्जायमानात्प्रतीची सि'हं प्रतिचेतयेते' ॥

5

जगृष्ठा ते दक्षिणमिन्द्र हंस्रम्' ॥

सुम्रंशाणं देववन्तं महान्तमुहं' गभीरं पृष्टुबुधमिन्द्र ।

श्रुतश्चुषिमुयमभिमतिषाहमसंभ्यं चिषं' वृषण' रयिं दाः' ॥

वनीवानो मम दूतासा' इन्द्र' स्तोमाश्चरन्ति' सुमतीरियाणाः' ॥

द्विदस्पृशो मनसा वथ्यमाना अस्मभ्यं चिषं' वृषण' रयिं दाः' ॥ 10

स्वायुधं' स्ववस' सुनीथं' चतुःसमुद्रं धरुण' रयीणाम् ।

चकृत्य' शं'स्यं' भूरिवारमुयमसंभ्यं चिषं' वृषण' रयिं दाः' ॥ 14

अन्धावन्त' रथिन' वीरवन्त' सहस्रिण' शतिन' वाजमिन्द्र ।

भद्रघात' विप्रवीर' स्वर्षामसंभ्यं चिषं' वृषण' रयिं दाः' ॥

सनंवाज' विप्रवीर' तरुषं' धनुस्पृत' १७ शूशुवा'स' १८ सुदंश्रम् । 15

दस्युहंनं पूभिदमिन्द्र सत्यमसंभ्यं चिषं' वृषण' रयिं दाः' १९ ॥ ८ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 7, 4; RV 10, 47; weitere Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

1) H n. 1; 18) H n. 1; 19) P चष । 3) Vgl. RV 2, 8, 9; TS 3, 1, 11, 2; TBr 2, 8, 7, 4. 4) Vgl. TS 1, 3, 10, 1; 6, 8, 11, 2; Kāth. 3, 7; Kap. S. 2, 14. 5) Vgl. RV 1, 95, 5; TBr 2, 8, 7, 4. 6) Vgl. RV 10, 47, 1; TBr 2, 8, 2, 5. 7) P वृहते । (statt महान्तं) 8) Vgl. RV 10, 47, 3; TBr 2, 5, 6, 1. 9) P दूतासः । 10) P वीरिणं । चरन्ति । 11) H n. 1; 12) Vgl. RV 10, 47, 7. 13) P चकृत्य । 14) Vgl. RV 10, 47, 2. 15) Vgl. RV 10, 47, 5. 16) H n. Bb तद्वथ 17) P धनुस्पृतमिति धन. सुतं । 18) P शूशुवा'समिति शूशुवा'सम् । 19) Vgl. RV 10, 47, 4.

त्वष्टा पत्नीभिरिह नः सजोषा देवो देवीभिर्हेविषो जुषारुः ।
 उपो रयिं बहुलं विषता नः मृशोत नः सुमतिं यज्ञियासः ॥
 रेतोधा यस्य भुवनस्य देवः ससाद योनौ जनिता जनिष्ठः ।
 रूपाणि कृषन्विदधश्चपूषि त्वष्टा पत्नीभिश्चरति प्रजानन् ॥
 5 त्वष्टा पत्नीभिरनु मंहनेवायेयावा धिषणे यं दधाते ।
 विश्वा वसु हस्तयोरदधानो ऽन्तर्मेही रोदसी याति साधन ॥
 आ नो वीरैर्भिर्जनिता मतीनां गोभिरश्वेभिर्वसुभिर्वसूयन् ।
 समञ्जानो धामभिर्विश्वरूपैस्त्वष्टा पत्नीभिश्चरति प्रजानन् ॥
 त्वष्टा रेतो भुवनस्य पत्नीर्विकृतानास्तनयं भूरि पश्वः ।
 10 मां वो देवी रोदसी तञ्मृशोता¹⁰ नो रयिं जनत¹¹ विश्ववारम् ॥
 यज्ञं च नस्तन्वुं च प्रजां च रयिं च नो जनत विश्वरूपम् ।
 योनौ रेतो दधदस्से नु त्वष्टा देवीः पत्नीर्जनत जीवसे नः¹² ॥
 वि मञ्चथाय¹³ रशनामिवाग ऋध्याम ते बरुण सामृतस्य ।
 मा तन्मुञ्चेदि वयतो धियं मे मा माचा शार्यपसः¹⁴ पुरं ऋतोः¹⁵ ॥
 15 परं ऋया सावीरथ मत्कृतानि माहं¹⁶ राजन्व्यकृतेन भोजम् ।
 अण्युहा इन्नु भूयसीरुषासा¹⁷ आ नो वीरांवरुण तासु शा-
 धि¹⁸ ॥

1) P उपो इत्युपो । 2) P तं । जत । 3) P मंहनेविमि मंहना . एव । चिषावि-
 षिषावा । 4) So Ben u. P; die andern Mss. च 5) H u. Bb मही 6) H रूपाण् ;
 Bb विश्वारु 7) Die Samh. Mss. तनयन् ; P तनयं । 8) P माः । 9) P देवीः ।
 10) P तं । मृशोत ; Bb तञ्मृशोता 11) So Ben u. P; die andern Mss. जयित
 12) Vgl. RV 10, 157, 2; TA 1, 27, 1; AV 20, 68, 1. 194, 4. 13) So Ben; H मञ्च-
 थाय; Bb मञ्चथाय; P मत् । अथाय । 14) Die Samh. Mss. शार्यपसः ; P शारि ।
 शर्यपः । 15) Vgl. RV 2, 28, 5. 16) P परा । 17) P मा । अह । 18) P उषावः ।
 19) P चा । नः । जोषान् । चयव । 20) Vgl. RV 2. 28, 9.

अपो बुं म्यक्षं वरुण भियसं मांसमादृतावो ऽनुं नो गृभाय ।
 दामेव वासाश्चिमुमुग्ध्यं हो नहि तदारं निमिषन्नेशे ॥
 यो मे राजन्वुज्यो वा संखा वा स्वप्ने भयं भीरवे मस्यमाह ।
 स्तेनो वा यो दिप्सति नो वृको वा त्वं तस्माद्वरुण पाप्मस्मान् ॥
 मा नो वधैर्वरुण ये त इष्टां एनः कृत्स्नमरुणं भीषन्ति । 5
 मा ज्योतिषः प्रवसथानि गन्म वि बू मृधः शिष्यो जीवसे नः ॥
 ३हं त्यानि नो सस्था बभूवुः संचावहे १० यदवृकं पुरां चित् ।
 बृहन्तं मानं वरुण स्वधावः सहस्रवारं जगमा ११ गृहं ते ॥
 मूर्धानं दिवः १२ पृष्टो दिवि १३ वैश्वानरस्य सुमतीं स्याम १४ त्वमपे शी-
 चिषा शोभुचानो १५ ऽग्निः प्रातः संवनाद् १६ विष्वक् विष्याच ॥ ९ ॥ 10

Die Vergleichenungen s. in den Anmerkungen.

आ वा १ रथो रोदसी बह्मधानो हिरण्ययो वृषभिर्यात्वथैः ।
 घृतवर्तनिः पविभी रुचानं २ इषां बोढां नृपतिर्वाजिनीवान् ३ ॥
 सं पप्रथानो अभि पञ्च भूमां ४ चिवन्धुरो मनसायातुं युक्तः ।
 विशो ५ येन गच्छथो देवयन्तीः कुषां ६ चिच्छाममग्निनां ७ दधानां ८ ॥
 स्वन्वा यद्यसायातमर्वाग्दसा निधिं मधुमन्तं पिबाथः । 16

1) P अपो रंभयो । कु । 2) So Ben ; P म्यक्षं ; die andern Mss. मिषि 3) P अंनु ।
 4) Vgl. RV 2, 28, 6. 5) Vgl. RV 2, 28, 10. 6) P इष्टां । 7) P कृत्स्नः । चिषुर ।
 8) Vgl. RV 2, 28, 7. 9) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 10) P
 संचावहेति संचावहे । 11) P जगम । 12) Vgl. RV 7, 88, 5. 13) Vgl. RV 6, 7, 1 ;
 TS 1, 4, 18, 1 ; 6, 5, 2, 1 ; K&th. 4, 5 ; 28, 1 ; Kap. 8, 3, 5 ; VS 7, 24 ; 33, 8
 14) Vgl. RV 1, 98, 2 ; TS 1, 5, 11, 1 u. 5. ; K&th. 4, 16 ; 40, 3 u. 5. 15) Vgl. RV
 1, 98, 1 ; TS 1, 5, 11, 3 ; K&th. 4, 16 ; VS 26, 7. 16) Vgl. RV 7, 13, 2 ; TS 1, 5,
 11, 2. 17) P प्रातः सवनादिति प्रातः सवनात् ; vgl. aber oben 1, 3, 36 ; vgl. ferner
 TS 3, 1, 9, 1 ; K&th. 30, 6 u. 7. 18) P पविभिः । चपावः । 19) Vgl. RV 7, 69, 1 ;
 TB 2, 8, 7, 6. 20) P मृध । 21) P मज्जसा । आ । चातु । 22) H चिषी 23) P
 कुष । 24) P चित् । चावः । चचिषा । 25) Vgl. RV 7, 69, 2 ; TB 2, 8, 7, 7-

विं वा० रथो व३धा यादमानो ऽन्तादिवो वाधते वर्तेनि-
भ्याम् ॥

यो ह स्व वा० रथिरा वस्त उसां रथो युजानः परियाति वर्तिः ।
तेन नः श० योरुषसो व्युष्टौ नृश्विना वहत० यज्ञे अस्मिन् ॥

- 5 युवोः श्रियं परि योषावृणीत सूर्यो दुहिता परितक्म्यायाम् ।
यद्देवयन्तमवघ्नः शचीभिः परि घ्नसमोमना वा० वयो गात० ॥
युवं भुज्युमवविह्व० समुद्रं उद्रुहचुरणसो अस्त्रिधानैः ।
पतथिभिरश्रमैरथथिभिर्दे०सनाभिरश्विना पारयन्ता ॥

ब्रह्मणस्पते त्वमस्य यन्ता¹⁰ ॥

- 10 सं ई० सत्येभिः सस्त्रिभिः शुचञ्जिगोधायस¹¹ विं धनसैरददेः ।
ब्रह्मणस्पतिर्वृषभिर्वराहैर्धर्मस्वेदेभिर्द्विविण० व्यानद्¹² ॥
ब्रह्मणस्पतेरभवद्यथावश० सत्यो मन्युर्महि क्रमां करिष्यतः¹³ ।
यो गा उदाजत्स दिवे वि चाभजन्महीव¹⁴ रीतिः शवसासरतृ-
षक्¹⁵ ॥

- 15 इन्धानो अग्निं वनवहनुषतः कृतब्रह्मा¹⁶ शूशुवद्रातहृष्या इत्¹⁷ ।
जातेन जातमति सं प्रसर्षते¹⁸ य०य० युजं कृणुते ब्रह्मणस्पतिः¹⁹ ॥

1) Die Mss. schwanken; H यादमानो वंताम्; Bb ०नी वंतां; Ben ०नी वान्; P यादमानः । वंताम् । 2) Vgl. RV 7, 69, 8; TBr 2, 8, 7, 7. 3) P वंसे । उसां । 4) Vgl. RV 7, 69, 5; TBr 2, 8, 7, 8; KAth. 17, 18. 5) So Ben; in H u. Bb परितक्म्यायां; desgl. B, ohne Accent; P परितक्म्यायामिति परि. तक्म्यायां । 6) H, Bb, B ०भवतः 7) Vgl. RV 7, 69, 4; TBr 2, 8, 7, 8. 8) Ben ०द्रुहचुः; P समुद्रे । उद्रु । उद्रुचुः । 9) Vgl. RV 7, 69, 7; TBr 2, 8, 7, 8. 10) Vgl. RV 2, 28, 19. 24, 16; TBr 2, 8, 5, 1; VS 34, 58. 11) H शुचञ्जिः; desgl. B, ohne Accent. Bb शुचञ्जिः 12) H व्यानद्; vgl. RV 10, 67, 7; TBr 2, 8, 5, 1. 13) So corrigirt; Ben, Bb u. P करिष्यतः; desgl. H u. B, ohne Accent. 14) P च । चाभजत् । महीषिति मही. र्व । 15) H u. Bb वृषक्; vgl. RV 2, 24, 14; TBr 2, 8, 5, 2. 16) P कृतब्रह्मिति कृतब्रह्मा । 17) P शूशुवत् । रातहृष इति रातः हृषः । इत् । 18) So Ben und wohl auch P; die andern Mss. सरिषते 19) Vgl. RV 2, 25, 1; TBr 2, 8, 5, 2.

ब्रह्मणस्पते सूर्यमस्य विश्वहा ॥

स इज्जनेन स विशा सं जन्मना स पुषैर्वाजं भरते धना नृभिः ।

देवानां यः पितरमाधिवासति अङ्गामना हविषा ब्रह्मणस्प-
तिम् ॥

आयातं मिषावरुणा सुशस्त्युपं प्रियां नमसा हूयमानां । 5

सं यां अन्नःस्थो अपसेव जनाऽश्रुधीयतंश्चिद्यतथो महित्वां 10 ॥

युक् वस्त्राणि पीवसां वसाथे युवोरच्छिद्रां मन्तवो ह सर्गाः ।

अवातिरतमनृतानि विश्वं ऋतेन मिषावरुणा सचेथे ॥

को नु वा मिषावरुणा ऋतायन्दिवो वा महः पार्थिवस्य वा देः ।

ऋतस्य वा संदसि चासीषां नो यज्ञायते वा पशुघो नु वा- 10
जान् 11 ॥

तासु वा मिषावरुणा महित्वमीर्मा तस्युषीरहभिर्दुदुहे ।

विष्वाः पिन्वथः स्वंसरस्य धेना अन्नु वामेकः पवित्राववर्ते ॥

यञ्चहिष्ठं नातिविधे सुदानू अछिद्रं शर्म भुवनस्य गोपा ॥

तेन नो मिषावरुणा अविष्टं सिषासन्नो जिगीवांसः स्याम ॥ 15

- 1) So Ben; in H u. Bb सुषमस्य; desgl. B, ohne Accent; P सुषमस्येति सु. चमस्य ।
2) Vgl. RV 2, 24, 15; TBr 2, 8, 5, 2. 3) P र्त । जनेन । 4) Vgl. RV 2, 26, 3;
TBr 2, 8, 5, 3; TS 2, 8, 14, 3. 5) P सुशस्तीति सु. शस्ति । उप । 6) H, Bb u. B
वृषमाणाः 7) P ची । 8) H u. Bb अपवसी; desgl. B, ohne Accent; P अपवसं
इत्तमः सः । 9) P अन्नात् । सुधिचतं इति सुधि. चतः । 10) Vgl. RV 6, 67, 3.
11) Ben पिषवां 12) Ben अङ्ग; P अछिद्राः । 13) Ben चावातिरतमानु 14) P
विष्वा । 15) Vgl. RV 1, 152, 1; TBr 2, 8, 6, 6. 16) P वा । दे । 17) P पशुघः ।
पशुघं इति पशु. घः । 18) Vgl. RV 5, 41, 1. 19) Bb पिन्वथ 20) Vgl. RV 5, 62, 3;
TBr 2, 8, 6, 6. 21) Bb अविष्टे 22) So Ben u. P; in H u. Bb गोपा; desgl. B, ohne
Accent. 23) P विषासन्तः । विषासन्त इति विषासन्तः । 24) Vgl. RV 5, 62, 9; TBr
2, 8, 6, 7.

प्रं बाहवा' ॥ १० ॥

Vgl. TBr 2, 8, 7 (s. oben); 2, 8, 5 und 6 (Āindrādīpaçrādīsūktakathanam und śvitrādīpaçusūktakathanam); Weiteres s. in den Anmerkungen.

आ नो विश्वा आस्ता' गमन्त देवा मिषो अर्यमा बरुणः स-
जोषाः ।

भुवन्यथा नो विश्वे वृधासः करन्मुषाहा विधुरं न' शवः' ॥

शं नो देवा विश्वदेवा भवन्तु शं सरस्वती सह धीभिरस्तु ।

5 शंमभिषाचः शंमु रातिषाचः शं नो दिव्याः पार्थिवाः शं नो
अपाः' ॥

ये सवितुः सत्यसवस्य विश्वे मिषस्य व्रते बरुणस्य देवाः ।

ते सौभगं वीरवज्रोमदप्रो दधातन द्रविणं चिषमस्ते' ॥

सुगां वो देवा' विश्वे देवाः' ॥

10 द्यौः¹⁰ पितः पृथिवि¹¹ मातरंभ्रुगये धातर्वसवो मृडता¹² नः ।
विश्व आदित्या अदिते¹³ सजोषा अस्मभ्यं शर्म बहुलं विद्यन्त'¹⁴ ॥
इडे अयिं स्ववसं नमोभिरिह प्रसप्तो¹⁵ विचयकृतां नः ।
रथैरिव प्रभरे¹⁶ वाजयज्ञिः प्रदक्षिणिन्महता¹⁷ स्तोममश्याम्¹⁸ ॥
विषीमन्तो अश्वरस्येव दिष्टुन्निष्टुष्ववसो¹⁹ जुडहो नार्यैः²⁰ ॥

1) Vgl. RV 7, 62, 5; TS 1, 8, 22, 3; 2, 5, 12, 3; TBr 2, 7, 15, 6. 8, 6, 7; Kāth. 12, 14; VS 21, 9. 2) P विश्वे । आस्ताः । 3) Ben हुं । 4) Vgl. RV 1, 186, 2; TBr 2, 8, 6, 3. 5) Vgl. RV 7, 35, 11; TBr 2, 8, 6, 3. 6) Vgl. RV 10, 36, 18; TBr 2, 8, 6, 4. 7) P बुधा इति बु. व्याः । (1) 8) P देवाः ।; vgl. VS 8, 18; Kāth. 4, 12; Kap. 8, 2, 10. 9) So die Samh. Mas.; P देवाः ।; vgl. RV 6, 52, 13; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 6, 5; VS 33, 58. 10) So P; die Samh. Mas. द्यौः । 11) Die Mas., auch P पृथिवी । 12) P मृडता । 13) H u. Bb अदिते । 14) Ben धीः; vgl. RV 6, 51, 5; TBr 2, 8, 6, 5. 15) H u. Bb प्रसप्तो । 16) P प्र । भरे । 17) P प्र. इति चिन्त । 18) Vgl. RV 8, 60, 1; TBr 2, 7, 12, 4. 19) P दिष्टु । विष्टुष्ववस इति विष्टु. चवसः । 20) P नार्यैः ।

अर्चयो धुनयो न वीरा भ्राजज्जन्मानो मरुतो अंधृहाः' ॥
 अमे याहिं दू३त्थं मा रिषण्यो देवं अछा ब्रह्मकृता गण्येन ।
 सरस्वतीं मरुतो अश्विनापो यंश्चि देवान्नात्नधेयाय विश्वान्' ॥
 प्र चिचमर्के गृणते तुराय ॥

ये अययो न शोभुचन्निधाना द्विर्वन्निमेरुतो वावृधन्म ।

5

१. अरेणवो हिरण्ययास एषा साके नृन्मैः पौंस्येभिष भूवन¹⁰ ॥

आ वो यन्मूदवाहासो¹¹ अद्य¹² ॥

सत्यं बृहद्वतमुयं दीक्षा तपो ब्रह्म यज्ञाः' पृथिवीं धारयन्ति ।

सा नो भूतस्य भुवनस्य पन्त्युर् लोके पृथिवी नः कृणोतु ॥

असंवाधा या मध्यतो मानवेभ्यो यस्या' उद्धतः प्रवतः समं महत् ॥¹⁰

नानारूपा' औषधीर्या विभर्ति पृथिवी नः प्रथता' राध्यतां' नः ॥

या' रक्षन्त्यस्वप्ना' विश्वदानी' देवा भूमिं पृथिवीमप्रमादम् ।

सा नो मधु घृतं दुहामघो' उद्यतु वर्चसा ॥

यस्या' पूर्वं पूर्वजना विचक्रिरे यस्या' देवा असुरानभ्यवर्तयन्' ॥

या विभर्ति बहुधा प्राणदेजस्ता नो भूमिः पूर्वपेयं दधातु ॥¹⁶

यास्ते प्राचीः प्रदिशो या उदीचीर्याश्च भूम्यधराग्याश्च' पथा ।

शिवास्ता²¹ मघं चरते भवन्तु मा निपसं भुवने शिधियाणः ॥

1) P धावज्जान इति धाव. ज्जानः । 2) Vgl. RV 6, 66, 10. 3) In H u. Bb das Verbum ohne Accent. 4) P दूत्थं । 5) P देवान् । 6) P चिचिना । चयः । 7) Vgl. RV 7, 8, 5; TBr 2, 8, 6, 4. 8) Vgl. RV 6, 66, 9; TS 4, 1, 11, 8; TBr 2, 8, 5, 5; Kāth. 20, 15. 9) P हिरण्ययासः । 10) Vgl. RV 6, 66, 2. 11) P यन्तु । उदवाहंश्च इत्युद. वाहंश्चः । 12) Vgl. RV 5, 58, 8; TBr 2, 5, 5, 8. 13) Ben चक्रात् । 14) P चक्षाः । 15) P नानारूपा इति नाना. रूपाः । 16) Bb एता 17) Ben रक्षन्ति स्वप्ना 18) Bb दुहामः; P दुहन् । चघो इत्यघो । 19) So H u. Bb; in Ben अभ्यवर्तयन्; P चभि । अवर्तयन् । 20) So Ben; in H u. Bb एषा साके; desgl. B, ohne Accent; P भूम्यधराग्याश्च भूमि. अधराग् 21) Ben एस्ता; P शिवाः । ताः ।

विश्वंभरां वसुधानी पुरुक्षुच्चिरायवर्णा जगतः प्रतिष्ठा ।

वैश्वानरं विंशतीं भूमिरमिमिन्द्र ऋषभां द्रविणं नो दधातु ॥ ११ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 6; Weiteres s. in den Anmerkungen.

आ वां मिचावरुणा हव्यदाति नमसा देवां अंवसा ववृत्याम् ।

अस्माकं ब्रह्म पृतनासु सद्यां अस्माकं वृष्टिर्दिष्या सुपारां ॥

5 ऋतस्य गोपां अधितिष्ठथो रथं संत्यधर्माणा परमे व्योमन् ।

यमं च मिचावरुणावथो युवं तस्मै वृष्टिर्मधुमत्पिन्वते दिवः ॥

वाचं सु मिचावरुणा ऋतावरीं पर्जन्यश्चिचां वदति त्विषी-

मतीम् ।

अभां वसथं मरुतः¹⁰ सु मायया¹¹ द्यां वर्षयतमरुणांमरेपंसम्¹² ॥

10 सद्यांजा अस्य भुवनस्य राजथो मिचावरुणा विदथे स्वर्दृशा ।

वृष्टिं वा राथो अमृतत्वमीमहे द्यावापृथिवी विचरन्ति¹³ तन्यवः ॥

आ नो मिचावरुणा हव्यजुष्टिं धृतैर्गैव्यूतिमुक्षतमिडाभिः¹⁴ ।

प्रति वामं च वरमा¹⁵ जनाय पृणीतमुन्नो¹⁶ दिव्यस्य चारोः¹⁷ ॥

सद्यांजा उयां वृषभां दिवस्पती पृथिव्यां¹⁸ मिचावरुणां¹⁹ विच-

र्वणी ।

42

1) Bb विश्वंभरा 2) Ben विंशति 3) So H u. Bb; ich zerlege es in ऋषभा । चां 1; in Ben ऋषभा ohne Accent; P इन्द्रपुषभेतीन्द्रपुषभा 4) P द्वेषी 5) H u. Bb सद्यां 6) Vgl. RV 1, 152, 7; TBr 2, 8, 6, 5. 7) P गोपी । 8) Vgl. RV 5, 63, 1. 9) P वसत । 10) So P; in den Samh. Mss. ohne Accent. 11) So mit P सु । मायया; Ben सुमायया; H u. Bb स्वमायया; desgl. B, ohne Accent. 12) Vgl. RV 5, 63, 6; TBr 2, 4, 3, 4. 13) Ben *धीच* 14) Ben *तमीडाभिः 15) So im Anschluss an P वरं । चां 1; Ben वरमा; H u. Bb वरिमा; desgl. B, ohne Accent. 16) So corrigirt; die Mss. schwanken; Ben पृणीतमुन्नो; H u. Bb प्रणीतमुन्नो; desgl. B, ohne Accent; P प्रणीतं । उन्नोः । 17) Vgl. RV 7, 65, 4; TBr 2, 8, 6, 7. 18) P पृथिव्याः । 19) In H u. Bb dies Wort ohne Accent.

चिचैभिरधैरुपतिहती रवं छां वर्षयतो असुरस्य मायया ॥
 आ ते महो यो जात एषांभि गोषाणि ॥
 आभिः स्पृधो मिषतीररिषण्यन्नमिषस्य व्यथया मन्युमिन्द्र ।
 आभिर्विधा अभियुजो विषूचीरायौ विशो ऽवतारीदीसीः ॥
 अयं श्रुत्वे अध जयन्तुतं मन्त्रयमुतं प्रकृणुते युधा गाः⁵ ॥
 यदा सत्यं कृणुते मन्युमिन्द्रो विश्वं हृढं भयता¹¹ एजदस्मात्¹² ॥
 अंनु स्वधामक्षरन्नापो अस्यावर्धत¹³ मंध्या¹⁴ आ नाभ्यानाम्¹⁵ ।
 सग्नीचीनेन मनसा तमिन्द्रा¹⁶ ओजिहेन हन्मनाहन्नभि¹⁷ ह्यून¹⁸ ॥
 इन्द्रस्त्रस्वानभिमातिहोयो हिरण्यवर्ण इषिरः स्वर्षाः ।
 तस्य वयं सुमतौ यज्ञियस्यापि भद्रं सौमनसे स्याम¹⁰ ॥
 हिरण्यवर्णो अभयं कृणोत्वभिमातिहेन्द्रः पृतनासु जिष्णुः ।
 सं नः शर्म चिवह्य¹⁹ वियसद्युधं²⁰ पात स्वस्तिभिः सदा नः²¹ ॥
 इन्द्रः स्नुहि वज्रिण²² सोमपुष्टं²³ पुरोडाशस्य जुषता²⁴ हविर्नः ।
 हत्वाभिमातीः पृतनाः सहस्वानथाभयं कृणुहि विश्वतो नः²⁵ ॥
 स्नुहि शूर²⁶ वज्रिणमप्रतीक²⁷ वृषहृणं पुरुहूतमिन्द्रम् ।
 य एका इज्यातपतिर्जनेषु तस्मा इन्द्राय हविषा जुहोत²⁸ ॥
 इन्द्रो देवानामधिपाः²⁹ पुरोहितो विशां पतिरभवाजिनीवान ।

1) P वर्षयतः । 2) Vgl. RV 5, 68, 8. 3) Vgl. RV 7, 26, 1; TS 1, 7, 18, 2; TBr 2, 8, 8, 3; K&th. 8, 16. 4) Vgl. RV 2, 12, 1; TS 1, 7, 18, 2; TB 2, 8, 8, 3; K&th. 8, 16. 5) Vgl. RV 10, 108, 7; TS 4, 6, 4, 2; VS 17, 39. 6) P मिषतीः । चरिषण्यत् । चमिषण्यत् । 7) P व्यथय । 8) Vgl. RV 6, 25, 2; TBr 2, 8, 3, 3. 9) H u. Bb चयंतु चयंतु । 10) Ben जात । 11) P भयते । 12) P अजात । 13) Vgl. RV 4, 17, 10; TBr 2, 8, 3, 3. 14) P चयत । चयर्धत । 15) P नभ्ये । 16) So H u. Bb; in Ben जायाणां; P जायाणां । 17) P तं । इन्द्रः । 18) P ह्यून । च-ह्य । चमि । 19) Vgl. RV 1, 38, 11; TBr 2, 8, 3, 4. 20) Vgl. TBr 2, 8, 4, 1. 21) Ben धी । 22) Vgl. TBr 2, 8, 4, 1. 23) Bb सोमपुष्टं 24) Vgl. TBr 2, 8, 4, 1. 25) Vgl. TBr 2, 8, 4, 2. 26) So Ben; H u. Bb शूरिणः; B शूरिणः; P चधिपां शूरिणः ।

अभिमातिहा तविषस्तुविष्मानसंभ्यं चिचं वृषणं रयिं दातुं ॥
 य इमे छावापृथिवी महित्वा बलेनाहृद्दभिमातिहेन्द्रः ।
 सं नो हविः प्रतिगृणातु रतये देवानां देवो निधिषा नो अष्यात् ॥

॥ १२ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 6; 2, 8, 3 u. 4 (s. oben); weitere Vergleichen s. in den Anmerkungen.

- इन्द्रो वृषमतरङ्गवृषतूर्णे ऽनाधृषो मघवा ऋरा इन्द्रः ।
 5 अन्वेन विशो अमदन्त पूर्वीरयं राजा जंगतश्चर्षणीनाम्¹⁰ ॥
 सं एव वीरः सं उ वीर्यावानसं एकराजो जंगतः परस्याः ।
 यदा वृषमतरङ्गऋरा इन्द्रो अथैकराजो अभवज्जनानाम् ॥
 इन्द्रो यज्ञं वर्धयन्विश्ववेदाः पुरोडाशस्य जुषता हविर्नः ।
 वृषं तीर्त्वा दानवं वज्रबाहुर्दिशो ऽहृहृहिता हृहृणेन ॥
 10 इमं यज्ञं वर्धयन्विश्ववेदाः पुरोडाशं प्रतिगृणात्विन्द्रः ।
 यदा वृषमतरङ्गऋरा इन्द्रो अथाभवहमिताभिक्रतूनाम् ॥
 अहृवृषम् ॥
 इन्द्रो देवाञ्चरहृत्वा आवदिन्द्रो देवानामभवत्युरोगाः ।
 इन्द्रो यज्ञे हविषा वावृधानो वृषतूर्णे अभयं शर्म यत्सत् ॥

1) P तविष्मात् 2) So P; die Samh. Mss. हाः; vgl. TBr 2, 8, 4, 2. 3) Ben
 •मातो 4) So Ben; H, Bb u. B •गृणातु; für den P s. die folgende Anmerkung.
 5) P हविः । प्रति । चतरत् । वृषतूर्णे । देवानां । 6) Vgl. TBr 2, 8, 4, 3. 7) H
 •मतरङ्ग 8) P ऋरा । 9) So im Anschluss an P एषः । चर्षणी । die Samh. Mss.
 पूर्वीरयि 10) Vgl. TBr 2, 8, 3, 6. 11) P वीर्यावापिति वीर्यावाप । Bb वीर्यावाप
 12) P एषः । राजा । 13) Bb •मतरङ्गऋरा; P चतरत् । ऋरा । 14) P एकराजं रविष-
 राजः । 15) Vgl. TBr 2, 8, 3, 7. 16) P तीर्त्वा । 17) Ben हृहिता हृहिता हृ-
 हृणेन; vgl. TBr 2, 8, 3, 7. 18) Vgl. TBr 2, 8, 3, 8. 19) Vgl. RV 1, 59, 5; TBr
 2, 5, 4, 3. 20) P देवां । चरहृत्वा इति चरहृत्वा इति । 21) P वा । चत् । 22) So
 Ben u. P; die andern Mss. चत्; vgl. TBr 2, 8, 3, 8.

इन्द्रस्य वृष्णो^१ 'जनिष्ठा उर्यं' इन्द्र एषां नेता^२ भूरि चकार्थं^३ ॥
 त्वं मानेभ्य इन्द्र विश्वजन्या^४ रदा^५ मरुद्भिः श्रुधो गौञ्जयाः ।
 स्तवानेभिः स्तवसं इन्द्र देवैर्विद्यामेष^६ वृजनं जीरदानुम्^७ ॥
 यः सप्त सिन्धू^८ रदधात्पृथिव्या^९ यः सप्त लोकानकृणोद्दिशश्च ।
 इन्द्रो हविष्मान्संगणो मरुद्भिर्वृचतूर्णो यज्ञमिहोपयासत् ॥ 5
 संमिच्छा इन्द्रो^{१०} 'ऽनवस्ते' ॥

इन्द्रस्य नु वीर्योणि प्रवोच^१ यानि चकार प्रथमानि वञ्जी ।
 अहन्वहिमन्वपस्ततर्दं प्र वक्षणा^२ अभिनत्पर्वतानाम्^३ ॥
 अहन्वहिं पर्वते शिञ्चियाणो त्वष्टास्यै वज्र^४ स्वयं ततश्च ।
 वाञ्छा इव धेनवः स्यन्दमाना अञ्जः समुद्रमवजग्मुरापः^५ ॥ 10
 इन्द्रो यातो^६ ऽवसितस्य राजा शमस्य^७ च ऋङ्गिणो वज्रबाहुः ।
 सेदु राजा क्षयति^८ चर्षणीनामरात्नं नेमिः परि तां बभूव^९ ॥
 अभि सिध्मो^{१०} अजिगादस्य शंभून्वि तिग्मेन वृषभेणा^{११} पुरो
 ऽभेत्^{१२} ।

सं वज्रेणाभिनवृषमिन्द्रः प्र स्वीं मत्तिमतिरञ्जशाशदानः^{१३} ॥ १३ ॥ 15

Vgl. TBr 2, 8, 3 u. 4; Weiteres in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 10, 108, 9; TS 4, 6, 4, 3; K&th. 18, 5; Kap. S. 28, 5; VS 17, 41.
 2) Vgl. RV 10, 73, 1; TBr 2, 8, 3, 4; K&th. 4, 8; Kap. S. 3, 6; VS 33, 64. 3) Vgl.
 RV 10, 103, 8; TS 4, 6, 4, 3; K&th. 18, 5; Kap. S. 28, 5; VS 17, 40. 4) Vgl. RV
 1, 165, 7; K&th. 9, 18; 23, 11. 5) So Ben; P विश्वजन्येति विश्वं जन्वा ।; die andern
 Mss. विश्वजन्या 6) Ben वृद्धा; P रदं । 7) P क्षयते । 8) P विद्या । इव । 9) Vgl.
 RV 1, 169, 8. 10) Vgl. TBr 2, 6, 8; K&th. 38, 6; VS 20, 36. 11) So Ben; in
 H u. Bb वज्रस्ये; desgl. B, ohne Accent; P वज्रः । तो ।; vgl. RV 5, 31, 4; TS 1, 6,
 13, 6; TBr 2, 8, 4, 3; K&th. 8, 16. 12) P वज्रबाहुः । 13) Vgl. RV 1, 32, 1; TBr
 2, 5, 4, 1, 8, 4, 3. 14) Vgl. RV 1, 32, 2; TBr 2, 5, 4, 2, 8, 4, 3 15) Ben वज्रस्य
 16) Ben क्षयति; P क्षयति । 17) Vgl. RV 1, 32, 15; TBr 2, 8, 4, 3. 18) P वृषभेण ।
 19) P पुरः । अभेत् । 20) Vgl. RV 1, 33, 13; TBr 2, 8, 4, 4.

- त्वमप्यो विं दुरो' विषूचीरिन्द्र हृष्टमरुजः' पर्वतस्य ।
 राजाभवो' जगतश्चर्षणीनां साकं सूर्ये जनयन्द्यामुषासम्' ॥
 इन्द्रो राजा जगतश्चर्षणीनामधि क्षमि विषुरूपं यदास्त ।
 ततो ददाति' दाश्वे वसूनि चोदद्राध' उपस्तुताश्चदर्वोक्' ॥
 5 स्वादोरिण्या विषूवतो' मध्वः पिबन्ति' गौर्यैः ।
 यां इन्द्रेण सयावरीर्दसा मदन्ति शोभसे¹⁰ वस्तीरु स्वराज्यम्¹¹ ॥
 युध्मस्य ते वृषभस्य स्वराज्ञ उयस्य यूनः स्वविरस्य घृष्वेः¹² ।
 अंजूर्यतो' वज्रिणो वीर्यार्याणीन्द्रः श्रुतस्य महतो महानि¹³ ॥
 इदं नमो वृषभाय स्वराज्ञ¹⁴ उक्थंशुष्माय तवसे ऽवाचि ।
 10 अस्मिन्निन्द्र वृजने सर्ववीराः स्मत्सूरिभिस्तव¹⁵ शर्मनस्याम¹⁶ ॥
 अस्माकमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेषु¹⁷ ॥
 आदित्यानामवसा नूतनेन सक्षीमहि शर्मणा शतमेन ।
 अनागास्त्वे अदितित्वे तुरास¹⁸ इमं यज्ञं दधतु श्रोषमाणाः¹⁹ ॥
 न दक्षिणा विचिकिते²⁰ न सव्या न प्राचीनमादित्या नोत²¹ पथा ।
 15 पाप्या²² चिह्नसवो धीर्या²³ चिद्युष्मानीतो अभय ज्योतिर-
 श्याम्²⁴ ॥

1) P वं । दुरः । 2) So Ben; in H u. Bb वृष्टमरुजः; deagl. B, ohne Accent; P वृष्टो । चरुः । 3) P राजा । जनयं । 4) Vgl. RV 6, 20, 5. 5) Bb ददातु । 6) P चोदद्राध । दाश्वः । 7) Vgl. RV 7, 27, 3; TBr 2, 8, 5, 8. 8) So im Anschluss an P विषूवतः । विषूवत इति विषु. वतः । Ben विषुवतो; H u. Bb विषुवतो; B विषुवतो 9) So P; die Samh. Mss. पिबन्ति 10) P शोभसे । 11) Vgl. RV 1, 84, 10. 12) P घृष्वे । 13) So im Anschluss an P अंजूर्यतो; die Samh. Mss. अंजीर्यतो 14) Vgl. RV 3, 46, 1. 15) P स्वराज्ञे । 16) Ben वृती 17) Vgl. RV 1, 51, 15. 18) Vgl. RV 10, 108, 11; TS 4, 6, 4, 3; Kāth. 18, 5; Kap. S. 23, 5; VS 17, 42. — Hier bricht Ben auf f. 59 ab, und ist das Folgende in dieser Hdschr. nicht mehr vorhanden. 19) P तुरासः । 20) P चिकित्वाः ।; vgl. RV 7, 51, 1; TS 2, 1, 11, 6; TBr 2, 8, 1, 6. 21) P वि । चिकित्वा । 22) P आदित्याः । चं । उत । 23) P पाप्या । 24) Ben धीर्याः । P धीर्याः । 25) Vgl. RV 2, 27, 11; TS 2, 1, 11, 5; TBr 2, 8, 1, 6.

धारयन्तः^१ ॥

तिस्रो भूमीर्धारयन्स्त्रीभूतं सूंस्त्रीणि व्रतां विदधे अक्षरेषाम् ।
 ऋतेनादित्या मंहि वो महित्वं तदयमन्वरुण मिष चारु^२ ॥

यज्ञो देवानां प्रत्येतु सुषमं^३ ॥

शुचिरपः सूर्यवसां अदन्वा उपक्षयन्ति वृक्षवयाः सुवीरः । 5

नकिष्टं^४ ग्रन्थ्यन्तितो न दूराद्य आदित्यानां भवति प्रणीतो^५ ॥

आदित्यो देव उदगात्पुरस्ताद्धिष्वा भूतानि प्रति मोदमानः ।

तस्य देवाः प्रसवन् यन्ति सर्वे यथास्य नाम परमं गुहा विदुः ॥

यस्य भान्ति केतवो यस्य रश्मयो यस्येमां विश्वा भुवनानि सर्वा ।

तस्यादित्यस्य प्रसवन् मनामहे यस्त्वेजसा प्रथमजा विभाति^६ ॥ 10

विभाति केतुररुणः पुरस्तादादित्यो विश्वा भुवनानि सर्वा ।

सुगं नु पन्थामन्वेति प्रजानङ्गितां देवानामसुरो विपश्चित् ॥

व्रतेन यं व्रतिनो वर्षयन्ति देवा मनुष्याः पितरश्च सर्वे ।

तस्यादित्यस्य प्रसवन् मनामहे यस्त्वेजसा प्रथमजा विभाति ॥

आदित्यः शुक्र उदगात्पुरस्ताज्ज्योतिः कृत्स्नं तमो बाधमानः । 15

आभासमानः प्रदिशो नु सर्वा भद्रस्य कर्ता रोचमाना^७ आगात् ॥

यदेदेनमद्ध्युर्ध्विष्यासो^८ दिवि देवाः सूर्यमादितेयम् ।

वदा चरिषु^९ मिथुनां^{१०} अभूतामादित्वापरमभुवनानि विश्वा^{११} ॥

॥ १४ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 1, 6; Weiteres s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 2, 27, 4; TS 2, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6; Kāth. 11, 12. 2) Vgl. RV 2, 27, 8; TS 2, 1, 11, 5; TBr 2, 8, 1, 6; Kāth. 11, 12. 3) Vgl. RV 1, 107, 1; TS 1, 4, 22, 1; 2, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6; Kāth. 4, 10; Kap. 8, 3, 8; VS 8, 4; 33, 68. 4) P सुषमं वा इति सु. यथास्यः । 5) P नकिष्टः । तं । 6) Vgl. RV 2, 27, 13; TS 2, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6. 7) Bb प्रथमं । 8) Vgl. TBr 3, 1, 1, 1. 9) Bb यथा । 10) P रोचमानः । 11) P चरिषु । इत् । एवम् । 12) So P; die Samh. Mes. चरिषु । 13) P विपश्चित् । 14) Vgl. RV 10, 88, 11.

- वर्यमु त्वा गृहपते जनानामये अकर्म समिधा बृहन्तम् ।
 अस्थूरि नो गार्हपत्यानि सन्तु तिम्रेण नस्तेजसा संशिशधिं ॥
 अये सं क्षेषदृत्तपां अतृतेजा उरु ज्योतिर्नशते देवयुष्टे ।
 ये त्वं मिषेण वरुणः सज्जोषा देव पासि त्यजसा मर्तमहः ॥
 5 तेजिष्ठा यस्यारतिर्वनेराट तोदो अन्धन् वृषसानो अद्यौत् ।
 अद्रोषो न द्रविता चेतति त्मन्मत्यो ऽवर्षं औषधीषु ॥
 आ यदिषे नृपतिं तेजां आनट् शुचि रेतो निषिक्तं द्यौरभीके ।
 अयिः शर्धेमनवद्यं युवानं स्वाध्वं जनयत्सूदयद्य ॥
 सं तेजीयसा मनसा त्वोत् उत ॥ शिक्ष स्वपत्यस्य शिक्षोः ।
 10 अये रायो नृतमस्य प्रभूतो भूयाम ते सुधृतयश्च वस्वः ॥
 सं इदंस्तेव १३ प्रतिधादसिचञ्चिशीत् १४ तेजो ऽयसो नं धाराम् ।
 चिचभ्रजतिररतियो अक्तेर्वेन १५ दुषदा १७ रघुपत्तजहाः १६ ॥
 ह्यवाडपिरजरः पिता नः १९ ॥
 मयीच्छदी २० विष्टो मातरिष्या होतारं विश्वाप्सु २१ विश्वदेष्यम् ।

1) Vgl. RV 6, 15, 19; TBr 3, 5, 12, 1. 2) Vgl. RV 6, 3, 1. 3) P चन्धन् । नं ।
 4) So P; die Samh. Mas. चचोत् 5) So im Anschluss an P चद्रोचः १; Bb चद्रोचोः;
 H चाद्रोचो 6) So im Anschluss an P चवर्षः १; die Samh. Mas. schreiben चर्व
 7) Vgl. RV 6, 12, 3. 8) P तेजः । 9) So im Anschluss an P स्वाध्वमिति दु-
 चाध्वं १; die Samh. Mas. स्वाध्वं 10) Vgl. RV 1, 71, 8; TS 1, 3, 14, 6; VS 33, 11.
 11) In B चव; in P fehlt dies Wort ganz. 12) Vgl. RV 3, 19, 3; TS 1, 3, 14, 6.
 13) So im Anschluss an P संः । रत् । चक्षिवेत्सत्ता. रच १; H u. Bb सं । इदंस्तेव; B
 चद्रुस्तेव 14) Die Mas. schwanken; Bb प्रतिधादसिचञ्चिशीदस्; H प्रतिधादसिच-
 च्चिशीद; desgl. B, ohne Accent; P प्रति । धात् । चश्चिचन् । चिशीत् १५) So im
 Anschluss an P तेजः । चयसः १; die Samh. Mas. तेजो ययो 16) So im Anschluss
 an P चक्तीः । वेः । नं १; die Samh. Mas. चाक्तेर्वेन 17) So mit P दुषदा । दुषदिति
 दु. संदा १; die Samh. Mas. दुषदा 18) Vgl. RV 6, 3, 5. 19) Vgl. RV 5, 4, 2; TS
 3, 4, 11, 1. 20) P मयीच्छदी । चत् । रज् 21) So mit P विश्वाप्सुमिति विश्वं चप्सु १;
 die Samh. Mas. विश्वाप्सु

नि यं दधुर्मेनुष्यासु' विष्णु ३स्वर्णं चिच० वपुषे विभावम्' ॥
 अयं सं यस्य शर्मन्वोभिरयेरेधजे जरिताभिष्टौ ।
 ज्येष्ठेभिर्यो भानुभिर्षुभूणां पर्येति परिवीतो' विभावा' ॥
 अदिद्युतत्स्वपाको विभावामे' यजस्व रौदसी उरुची ।
 आयुं न यं नमसा रातहव्या' अञ्जन्ति सुप्रयसं¹⁰ पञ्च¹¹ जनाः¹² ॥ 5
 सं नो विभावा चक्षणिर्न वस्तोरपिर्वन्दारु' वैद्यचनो' धात ।
 विश्वायुर्यो अमृतो मर्त्येषु पर्यभूदतिथिर्जातवेदाः¹³ ॥
 यो भानुभिर्विभावा विभात्यमिर्देविर्भर्त्तावाजस्रः ।
 आ यो विवाय सख्यां' संसिन्धो' ऽपरिहृतो' अत्यो न संग्निः¹⁴ ॥
 यदय एषा संमितिर्भवाति देवी देवेषु यजता यजच¹⁵ । 10
 रत्ना च यद्विभजासि¹⁶ स्वधावो भागं नो अच वसुमन्ता' वि-
 तात¹⁷ ॥

एतां ते अय उचषानि वेधो' जुष्टानि सन्तु मनसे हृदै च ।
 श्वेमे रायः सुधुरो यमं ते ऽधि अ्वो देवभक्तं दधानाः¹⁸ ॥
 वि पृक्षो' अये मघवानो अश्व्युर्वि सूरयो ददतो' विश्वमायुः । 15

1) So im Anschluss an P नि । च । दधुः ।; H u. Bb बदधुः; deagl. B, ohne Accent. 2) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 3) Vgl. RV 1, 148, 1. 4) P जरिता । चभिष्टौ । 5) So die Mss.; auch P चभूणां । 6) P परि-
 वात इति परि. वातः । 7) Vgl. RV 10, 6, 1. 8) So corrigirt; H विभावा चिचि;
 Bb विभावा चिचि; deagl. B, ohne Accent; P विभावा । चिचि । 9) P रातहव्या इति
 रात. हव्याः । 10) So mit P सुप्रयसमिति सु. प्रयसं ।; die Saph. Mss. सुप्रयसं; Bb
 सुप्रयसं 11) In den Saph. Mss. dies Wort ohne Accent. 12) Vgl. RV 6, 11, 4.
 13) P वंदाः । 14) P वैचः । च । जः । 15) Bb पर्यभूरा; P मर्त्येषु । उचषानि ।
 . सुत । मत् । चितिचिः ।; vgl. RV 6, 4, 2. 16) P सखा । 17) So im Anschluss an
 P चयविभुत पर्यपरि. सुतः ।; die Saph. Mss. परिहृतो 18) Vgl. RV 10, 6, 2. 19) H
 चयच 20) P चत । विभावासीति वि. मीजासि । 21) Vgl. RV 10, 11, 8. 22) So im
 Anschluss an P वैचः ।; in H वैदः; Bb u. B ebenso, nur ohne Accent. 23) Vgl.
 RV 1, 78, 10. 24) So im Anschluss an P पृषः ।; in H पृषो; Bb u. B पृषो 25) P
 दधतः ।

- सनेम वाज० समिधेष्वर्धो भागं देवेषु अथसे दधानाः¹ ॥
 आ नो गहि सख्येभिः शिवेभिर्महात्महीभिस्त्रिभिः सरस्यन् ।
 अस्मे रयि बहुलं सतरुचं सुवाचं भागं यशसं कृषीं नः² ॥
 कुर्मस्तां आयुरजरं यदपे यथा युक्तो जातवेदो न रिष्याः ।
 5 अथा वहासि सुमनस्यमानो भागं देवेभ्यो हविषः सुजातं ॥
 हविषीव भजमानो ना आभागं देवेभ्यः शिष्युक्तं मानुषेभ्यः ।
 तं देवानामसि यद्ग होता सं एनान्यस्त्रीषितो यजीयान् ॥ १५ ॥

Die Vergleichenen s. in den Anmerkungen.

- अथे दां³ दां नो अथे⁴ ऽग्निर्देदात्यंनपते⁵ अन्नस्य नो देष्यमिना⁶
 रयिमन्नवासे⁷ समिधुवसे वृषन्⁸ यास्ते⁹ ॥
 10 यमो नो गार्तुं प्रथमो विवेद¹⁰ नैषां¹¹ गन्धूतिरपभर्तवा उ ।
 यथा नः पूर्वे पितरः परेयुरेनां जज्ञानाः पश्या¹² अन्नु स्वाः¹³ ॥
 प्रेहि प्रेहि पथिभिः पूर्वेभिर्यथा¹⁴ नः पूर्वे पितरः परिताः¹⁵ ॥
 उभां राजाना स्वधया मदन्ता यमं परयासि¹⁶ बरुणं च देवम्¹⁷ ॥
 अङ्गिरोभिरागहि यज्ञियेभिर्यम वैरूपैरिह मादयस्व ।

¹) Vgl. RV 1, 73, 5, 2) P कृषि । 3) Vgl. RV 3, 1, 19. 4) P ते । 5) P अथ ।
 6) So P; die Samh. Mss. सुजातः; vgl. RV 10, 51, 7. 7) So im Anschluss an P
 हविषीवैभः हविषि-इव ।; die Samh. Mss. हविषी वा 8) P भजमानः । नः । 9) So
 im Anschluss an P चा । चमात् ।; die Samh. Mss. चा भावे 10) Vgl. RV 3, 24, 5;
 TS 2, 2, 12, 6; KAth. 6, 10. 11) Vgl. oben 4, 12, 2; TS 2, 2, 12, 6. 12) Vgl. RV
 5, 25, 6, KAth. 2, 15. 13) Vgl. TS 4, 2, 8, 1; TBr 3, 11, 4; KAth. 19, 12; 16, 10;
 Kap. 8. 25, 1; 22, 2; VS 11, 88. 14) Vgl. RV 1, 1, 3; TS 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 5.
 15) Vgl. RV 10, 191, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 4; KAth. 2, 15; VS 15, 20.
 16) Wahrscheinlich zu vgl. 2, 7, 16; TS 4, 2, 9, 4; 5, 7, 7, 3; VS 13, 22; 18, 46;
 KAth. 16, 16; 40, 18. 17) So P; die Samh. Mss. शिष्ये 18) P नः । एषां । 19) P
 पश्याः । 20) Vgl. RV 10, 14, 2. 21) Auch P पूर्वेभिः । 22) So mit P परिता इति
 परा-इताः ।; von den Samh. Mss. schreiben H u. Bb परिता; B ebenso, nur ohne
 Accent. 23) Die Samh. Mss. पश्यामि; P पश्यामि । 24) Vgl. RV 10, 14, 7.

विवस्वन्त् हुवे यः पिता ते ऽस्मिन्यज्ञे बर्हिषा' निवद्य' ॥
 इमं यम प्रस्तरमा हि सीदाङ्गिरोभिः पितृभिः स०विदानः ।
 आं त्वा मन्त्राः कविषस्ता बहन्वेना राजन्हविषा मादयस्व' ॥
 मातली कव्यैर्यमो अङ्गिरोभिर्वृहस्पतिर्ष्वृकभिर्वावृधानः ।
 या०श्च' देवा वावृधुर्ये' च देवानस्वाहान्ये स्वधयान्ये मदन्ति' ॥ 5
 परेयिवा०सं प्रवतो महीरनु बहुभ्यः पन्थामनुपस्पशानंम्' ।
 वैवस्वतं संगमनं जनाना० यमं राजान० हविषा दुवस्व' ॥
 यास्ते पूषन्नावो अन्तः समुद्रे हिरण्ययीरन्तरिक्षे चरन्ति ।
 ताभिर्योसि दू३न्य' सूर्यस्य कामेन कृतः¹⁰ अथ इहमानः¹¹ ॥
 मुक्तं ते अन्यद्यजतं ते अन्यत्¹² ॥ 10
 पूषेमा आशा अनुवेद सर्वाः सो अस्मि' अभयतमेन' मेषत्¹³ ।
 स्वस्तिदा आघृणिः¹⁴ सर्ववीरो ऽप्रयुक्त्युपुं' एतु प्रजानन्¹⁵ ॥
 प्रपथे पथामंजनिह पूषा प्रपथे दिवः प्रपथे पृथिव्याः ।
 उभे अभि प्रियतमे सधस्ये आ च परा च चरति प्रजानन्¹⁶ ॥
 पूषा सुबन्धुर्दिव आ पृथिव्या इहस्पतिर्मघवा दस्ववर्चाः । 15

1) P बर्हिषि । चा । 2) Vgl. RV 10, 14, 5; TS 2, 6, 12, 6. 3) Vgl. RV 10, 14, 4; TS 2, 6, 12, 6. 4) P चां । च । 5) P ववृधुः । 6) Vgl. RV 10, 14, 3; TS 2, 6, 12, 5; TBr 2, 6, 16, 2. 7) So corrigirt; die Samh. Mss. ०मनुवाङ्मः; P चनु-पञ्चवार्यमित्यनु-पञ्चवार्य । 8) Vgl. RV 10, 14, 1; TA 6, 1, 1. 9) So die Samh. Mss. दू३न्य । 10) P कृत । 11) Vgl. RV 6, 58, 3; TBr 2, 5, 5, 5, 3, 5, 3. 12) Vgl. RV 6, 58, 1; TS 4, 1, 11, 3; TBr 2, 8, 5, 3; TA 1, 2, 4; 10, 1; 4, 5, 6; Kāth. 4, 15; 20, 15. 13) P चेषत् । 14) P चंभवतमिर्वाङ्मः. सविष । 15) So alle Mss.; auch P 16) So im Anschluss an P चापृथिविर्वा. पृथिः ।; H चापृथिः; desgl. B, ohne Accent; Bb चपृथिः. 17) So im Anschluss an P सर्ववीर रति सर्व. वीरः । चंप्रयुक्त्युपुं. चुपुं ।; die Samh. Mss. सर्ववीरः प्रयुक्त्युपुं. 18) Vgl. RV 10, 17, 5; TBr 2, 8, 5, 3, 4, 1, 5; TA 6, 1, 1. 19) Vgl. TBr 2, 8, 5, 3.

यं देवासो अददुः सूर्यायै कामेन कृतं तवसं स्वयम् ।

अजायः पशुपां वाजपरस्यो धियंजिग्वे^१ भुवने विश्वे अर्पितः ।

अष्ट्रां पूषा शिथिरामुद्धरीवृजासंचक्षाणो भुवना देवं ईयते^२ ॥ १६ ॥

Vgl. RV 10, 14; TS 2, 6, 12; TBr 2, 8, 5; (āindrāgnipaṣṛvādisūktakathanam); weitere
Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

यद्देवा^३ देवहेडनं यद्वाचानृतमोदिम ।

5 आदित्यास्तस्मान्मुञ्चतर्तस्य^४ त्वेनमामृतः^५ ॥

देवा जीवनकाम्या यद्वाचानृतमोदिम ।

तस्माच्च इहं^६ मुञ्चत विश्वे देवाः^७ सजोषसः^८ ॥

श्रुतेन द्यावापृथिवी श्रुतेन त्वं सरस्वति ।

कृताच्चः पाद्महसो यत्किंचानृतमोदिम^{१०} ॥

10 इन्द्रामी मिषांवरुणौ सौमो धाता वृहस्पतिः ।

ते नो मुञ्चन्वेनसो यत्किंचानृतमोदिम^{११} ॥

सजातश्चादुतं^{१२} जामिशसाञ्जायसः शसादुतं वा कं

नीयसः ।

अनाधृष्टं^{१३} देवकृतं यदेनस्तस्माच्चमस्माज्जातवेदो मुमुग्धि^{१४} ॥

1) Vgl. RV 6, 58, 4; TBr 2, 8, 5, 4. 2) So im Anschluss an P धिचं धिचं धीति धिचं धिचं. 3) H u. Bb धिचं धिचं; B धिचं धिचं. 4) Vgl. RV 6, 58, 2; TBr 2, 8, 5, 4. 5) P चतं. देवाः. 6) So die Samh. Mss.; P चादित्याः। तस्मात्। मुञ्चत। चतं च। 7) So H; in Bb सैवनामृतः; B सैवनामृतः; im P तु। इहं। नी। उते न। 8) So im Anschluss an P तस्मात्। कः। इहं; die Samh. Mss. तस्मात्तुं. 9) So corrigirt; die Mss. देवाः. 10) So die Samh. Mss.; P सजोषस इति च. सौमवः; vgl. TBr 2, 7, 12, 1; TA 2, 8, 1. 11) Vgl. TBr 2, 4, 12, 2; TA 2, 8, 1. 12) Dieser Vers fehlt in H u. Bb; er musste daher theils nach dem P, theils nach den verwandten Texten accentuirt werden. 13) Die Samh. Mss. सजातश्चादुतं; aber P सजातश्चादिति सजात. सजात्। 14) So Bb; in H u. P ist das Wort Oxytonon. 15) Vgl. TBr 2, 7, 12, 2; TA 2, 8.

यदन्तरिक्षं पृथिवीमुतं द्यां यन्मातरं पितरं वा जिहिंसिमं ।
अग्निर्नस्त्रसाटैनसो गार्हपत्यं प्रमुञ्चतुं दुरितानि यानि कानि
च चकृमं ॥

येन पितो अर्णवाग्निर्वभूव येन सूर्ये तमसो निरमोचि ।
येनेन्द्रो विश्वा अजहादरातीक्ष्णेनाहं ज्योतिषा ज्योतिरानशानं ६
अयाक्षिं ॥

यहैव्यमृणमहं बभ्रुव धिप्स्यं वा संचकर जनैभ्यः ।

अग्निर्नस्त्रसादिन्द्रश्च सविदानौ प्रमुञ्चतामं ॥

यत्कुसीदमप्रतीतं मयेहं येन यमस्य निधिना चरावः ॥

एतत्तदमे अनृत्यो भवामि जीवन्नेव प्रति हस्तानृणानि ॥ 10

यक्षस्ताभ्यां चकरं किल्विषान्यक्षाणां वग्मुमवजिघ्रमापः ॥

उयं पश्याच्च राष्ट्रभृच्च तान्यप्सरसामनुदत्तानृणानि ॥

उयं पश्येद्राष्ट्रभृत्किल्विषानि यदक्षवृत्तमनुदत्तमेतत् १० ।

नेचं च्युणानृणवानिपसमानी यमस्य लोकं निधिंजराय ॥

1) So mit P प्र । मुञ्चतु ; die Samh. Mss. प्रमुञ्चतु 2) Vgl. TS 1, 8, 5, 3; TBr 3, 7, 12, 4; TA 2, 6, 2; Kāth. 9, 6; Kap. 8, 8, 10. 3) Die Samh. Mss. राज्ञाणावाचीत्; P चा-
नवायः । चवाचीत् ।; vgl. TA 2, 3 जीतिरागशानं चाधि 4) So im Anschluss an
P चत् । ईषं । चं । चहं ।; die Samh. Mss. चहंदिषं मुञ्चामहं; B मुञ्चाम 5) So
P; in den Samh. Mss. das Verbum ohne Accent. 6) So im Anschluss an P धिप्स्यं ;
H द्विः च्; B द्विः च्; desgl. B, ohne Accent. 7) So im Anschluss an P; die
Samh. Mss. सविदानौ 8) So corrigirt; die Samh. Mss. प्रमुञ्चतां; P प्र । मुञ्चतां ।
9) So corrigirt; in den Samh. Mss. कुसीद् ohne Accent; P कुसीद् । 10) Die
Samh. Mss. मयेह; P मया । इह । 11) So P; die Samh. Mss. चनच्च 12) P विधि-
विति विधि. चत् 13) P चरावः । 14) P एतत् । ति । चधि । 15) P प्रति । इः ।
ताधि । चवाधि ।; vgl. TS 8, 8, 1; TA 2, 3. 16) So die Samh. Mss.; P चवा ।
चवमभिजव. रमं । चवभिजव. चिन्नं । चायः । 17) P चवात् । च । 18) P
चनु । इताधि । चवाधि ।; vgl. TBr 3, 7, 12, 3; TA 2, 4. 19) P चवात् । 20) So
im Anschluss an P चनुदत्तमित्तु. इत्तं । इत्तं ।; die Samh. Mss. मनुदत्तमित्त
21) P चत् । नः ।; wie TA 2, 4 चत् 22) P चवाधि । चववाधिमुञ्च. वात् । राज्ञावः ।
23) So im Anschluss an P विधिंरिति वि. धिः । चवराय ।; die Samh. Mss. विधिंर-
चवराय; vgl. TA 2, 4 चधिंरचवराय

- इमं मे बरुह्य शुधी हवमद्यां च मृडय ।
 तामवस्युराचके ॥
 तस्या यामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदाशस्ते यजमानो हविर्भिः ।
 अहेडमानो बरुहोह वोष्युरुहस मां ना आयुः प्रमोधीः ॥
 5 उदुत्तमं बरुह्य पाशमसदबाधमं वि मध्यमं अघाय ।
 अघा वयमादित्य व्रते तवानागतो अदितये स्याम ॥
 अथ ते हेडो बरुह्य नमोभिरव यज्ञेभिरिमहे हविर्भिः ।
 अथयसभ्यमसुर प्रचेता राजनेनासि शिञ्चथः कृतानि ॥
 तं नो अग्ने बरुह्यस्य विद्वान्देवस्य हेडो जवयासिसीष्टाः ।
 10 यजिष्ठो बह्वित्तमः शोऽनुचानो विष्वा हेवासि प्रमुमुग्ध्यस्तत् ॥
 स तं नो अग्ने जवमो भवोती नैदिष्ठो अस्या उषसो अष्टौ ।
 अथयस्य नो बरुह्य रायो वीहिं मृडीकं सुहवो न एधि ॥
 संकसुको विकसुको निर्धुतो यच्च निस्वनः ।
 ते जस्यस्यमनागतो दूरादूरमचीचतम् ॥
 15 निर्वक्षमचीचते कृत्यां निर्धुतिं चकार ।

1) Vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6 u. 5.; TBr 2, 7, 11, 3, 12, 6; TA 2, 4, 4 u. 5.; KAth. 4, 16; 11, 19 u. 5.; VS 21, 1. 2) Vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6 u. 5.; TBr 2, 8, 1, 6; 2, 7, 11, 3, 12, 6; TA 2, 4 u. 5.; KAth. 4, 16; 11, 19 u. 5.; VS 13, 49; 21, 2. 3) Vgl. RV 1, 24, 15; TS 1, 5, 11, 8; 2, 5, 12, 1 u. 5.; TBr 2, 7, 16, 4, 8, 1, 6; KAth. 2, 8; 16, 8 u. 5.; Kap. 8, 2, 15; 32, 1; VS 19, 12. 4) Vgl. RV 1, 24, 14; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1 u. 5.; TBr 2, 7, 16, 4, 8, 1, 6; TA 2, 4, 4; KAth. 40, 11. 5) Vgl. RV 4, 1, 4; TS 2, 5, 12, 3; TBr 2, 7, 11, 3, 12, 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 3; KAth. 34, 19 a. E.; VS 21, 3. 6) B जो 7) Vgl. RV 4, 1, 5; TS 2, 5, 12, 3; KAth. 34, 19; Kap. 8, 48, 1; VS 21, 4. 8) So Bb; auch P निर्धुत इति विः. चतः 1; B निर्धुतो; TA 2, 4 निर्धुतो 9) Die Samb. Mss. विस्वः; P विस्व इति विः. चतः 1; TA 2, 4 विस्वः 10) Die Samb. Mss. ते अथयस्यमनागतो; P ते. अथयस्य. अथयस्यः 11) P दूरात् । दूरं । अचीचतम् 1; vgl. TA 2, 4 अचीचतम् 12) So die Samb. Mss. निर्वक्षमचीचते कृत्यां ; विः. अथयस्य. अचीचतम् । दः कृत्यामितिः. कृत्यां 1; s. TA 2, 4 निर्वक्षमचीचते कृत्यां

तेन यो ऽस्मात्समृच्छति¹ तमस्यै प्रसुवामसि² ॥

दुःशंसानुशंसाभ्यां³ घननानुघनेन⁴ च ।

तेन यो ऽस्मात्समृच्छति¹ तमस्यै प्रसुवामसि ॥

सं वचसा पयसा सं तनूभिरंगन्महि मनसा सं शिवेन ।

त्वंष्टा सुदंशो विदधातु रायों ऽनु नो माहुं तदन्वो यद्विरिहम्⁵ ॥१७॥ 5

Vgl. TA 2, 3 u. 4; Weiteres s. in den Anmerkungen.

शुची वो ह्य्या मरुतः शुचीनां शुचिं हिनोम्यध्वं शुचिभ्यः ।

ऋतेन सत्यमृतसापं आयञ्जुचिजन्मानः⁶ शुचयः पावकाः⁷ ॥

या वः शर्म शशमानाय सन्ति¹⁰ ॥

असेष्वा मरुतः खादयो वो वक्षःसु रुक्ता उपशिञ्चियाणाः । 10

वि विद्युतो न द्विभी रुचानां¹¹ अन्तु स्वधामायुर्धैर्यद्वमानाः¹² ॥

ऋष्टयो वो मरुतो अंसयोरधि¹³ ॥

इमे त्रै मरुतो रामयन्तीमे सहः सहसा¹⁴ आनमन्ति ।

इमे शंसं वनुषतो निपान्ति गुरु वैषो अररुषे दधन्ति¹⁵ ॥

अरा इवेदं चरमा¹⁶ अहेव¹⁷ प्र प्रजायन्ते अकवा¹⁸ महोभिः । 15

पृष्णेः पुचा उपमासो रभिष्टाः स्वया मत्या मरुतः संमिमिक्षुः¹⁹ ॥

1) Die Samh. Mss. संमृत्सार्ता; P सं. चकत्. मरुत्वात्. तं. TA 2, 4 संमृत्सार्ता 2) Vgl. TA 2, 4; die Samh. Mss. हसं 3) So im Anschluss an P दुःशंसानुशंसाभ्यामित्ति दुःशंसानुशंसाभ्यां; die Samh. Mss. दुःशंसानुशंसाभ्यां 4) Bb चक्षिणानुचक्षिण; P चक्षिणानुचक्षिणानुचक्षिण 5) Die Samh. Mss. संमृत्सार्ता; in P nur तेन । सं. ।; das Weitere weggelassen; cf. oben. 6) Vgl. TS 1, 4, 44, 1; TA 2, 4, 8; Kâth. 4, 12; Kap. 8, 10; VS 2, 24; 8, 14, 16. 7) P अतसाप इत्युत्. सापः । 8) P चाचय । 9) Vgl. RV 7, 56, 12; TBr 2, 8, 5, 5. Vgl. RV 1, 85, 12; TS 1, 5, 11, 5; 2, 1, 11, 1, 3, 14, 4; TBr 2, 8, 5, 6; Kâth. 8, 17; 21, 13. 11) So im Anschluss an P रुचानाः ।; die Samh. Mss. रुचानां 12) Vgl. RV 7, 56, 12; TBr 2, 8, 5, 5. 13) Vgl. RV 6, 57, 6. 14) P सहसः । 15) Vgl. RV 7, 56, 12; TBr 2, 8, 5, 6. 16) So mit P अरा इवेदं चरमाः . रच । रत् । अचरमाः ।; die Samh. Mss. अरा इवेदं चरमा 17) P अहेवसा . रच । रत् । 18) P अकवाः । 19) Vgl. RV 5, 58, 5; TBr 2, 8, 5, 7.

अग्नीषोमा इमं युवमेतानि ॥

अग्नीषोमा यो अद्य वामिदं वचः सपर्यति ।

तस्मै धत्तं सुवीर्यं गवां पोषं स्वस्थम्¹ ॥

आन्यं दिवो मातरिश्वा जभारामघ्नादन्यं परि श्येनो अद्रेः ।

अग्नीषोमा ब्रह्मणा वावृधानोरुं यज्ञाय चक्रधरुं लोकम्² ॥

5 अग्नीषोमा य आहुतिं यो वां दाशाङ्गविष्कृतिम् ।

सं प्रजया सुवीर्यं विश्वमायुर्थ्युन्नवत्³ ॥

अग्नीषोमा हविषः प्रस्थितस्य वीतं हर्षतं वृषणा जुषेधाम् ।

सुशर्माणा स्ववसा हि भूतमथा धत्तं यजमानाय शंयोः⁴ ॥

आ चर्षणिप्रां वृषभो जनानां राजा कृष्टीनां पुरुहूतं इन्द्रः⁵ ।

10 स्तुतः श्रवस्यन्नवसोपं मद्रिग्युक्ता हरी वृषणायाह्यर्वाक् ॥

दिवेष यन्मा धिषणा जजान⁶ ॥

तं सध्रीचीरतयो⁷ वृष्यानि पौंस्यानि नियुतः सञ्चुरिन्द्रम् ।

समुद्रं न सिन्धव उक्थन्नुष्मा उरुथचसं गिरा⁸ आविशन्ति⁹ ॥

सत्यमित्तन्न¹⁰ त्वावं अ३न्यो ऽस्तीन्द्र देवो न मर्त्यो ज्यायान् ।

15 अंहन्नहिं परिशयानमर्णो ऽवासृजो अपो अह्ना समुद्रम्¹¹ ॥

प्रससाहिषे पुरुहूत शंपून¹² ॥

1) So mit P स्वस्थमिति यु. स्वस्थम् ; H u. Bb स्वस्थं; deagl. B, ohne Accent; vgl. RV 1, 93, 2; TBr 2, 8, 7, 9. 2) Vgl. RV 1, 93, 6; TS 2, 3, 14, 2; KAth. 4, 16. 3) B वं; P वः. 4) Vgl. RV 1, 93, 3; TBr 2, 8, 7, 10. 5) P वच. 6) Vgl. RV 1, 93, 7; TBr 2, 8, 7, 10; TS 2, 3, 14, 2. 7) So mit P पुरुहूतं इति पुर. हूतः ; H पुरुहूतमिन्द्रः; Bb पुरुहूतमिन्द्रः; deagl. B, ohne Accent. 8) P उक्थन्नुष्मा । उक्थन्नुष्मा । 9) P आविशन्ति; vgl. RV 1, 177, 1; TBr 2, 4, 3, 11; KAth. 33, 7. 10) Vgl. RV 3, 32, 14; TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; TBr 2, 6, 9, 1; KAth. 8, 16; 33, 7. 11) So mit P सध्रीचीः । सतयः ; die Saph. Mas. सध्रीचीरतयो 12) P मिरः । 13) Vgl. RV 6, 36, 3; TBr 2, 4, 5, 2, 6, 9, 1. 14) So im Anschluss an P उक्थन्नुष्मा । उक्थन्नुष्मा । 15) Vgl. RV 6, 30, 4; TBr 2, 6, 9, 1. 16) Vgl. RV 10, 180, 1; TS 3, 4, 11, 4; TBr 2, 6, 9, 1; 3, 5, 7, 4; KAth. 33, 7; 10, 12.

सं श्रेवृधमधिधा द्युक्मस्से महि क्षपं जनाषाडिन्द्र तथ्यम् ।

रक्षा च नो मघोनः पाहिं सूरिनीनाये च नः स्वपत्यां इषे धाः^३ ॥

॥ १८ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 5 u. 7; Weiteres s. in der Anmerkungen.

॥ इति^१ खिलकारणे चतुर्दशः प्रपाठकः ॥

1) P स्वपत्या इति सु. चपत्ति । 2) Vgl. RV 1, 54, 11; TBr 2, 6, 9, 1; Kâth. 38, 7 a. E. 3) Das इति fehlt in den Mes.

॥ इति मैत्रायणीयसंहितायां खिलकारणं समाप्तम् ॥

Verzeichniss

der in der Mâitr.-Samhitâ enthaltenen Vers- und Capitel-Anfänge, nebst Angabe
der zu vergleichenden Stellen aus den verwandten Texten

<p>aweshv â marutaḥ khâdaye 4, 14, 18; RV 7, 56, 18; TB 2, 8, 5, 5.</p> <p>awhomucâ vrshabhâ 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 6.</p> <p>awhomuce prabbarema 4, 12, 8; Kâth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 8; 2, 5, 12, 5.</p> <p>aklpta vâ idam âsid 3, 7, 1.</p> <p>akran karma karmakṛtaḥ 1, 10, 2; Kâth. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 8; VS 8, 47.</p> <p>akrandad agniḥ stanayann 2, 7, 8; (2, 7, 9. 10; 3, 2, 2; 4, 10, 2); RV 10, 45, 4; Kâth. 16, 8. 9. 10; 19, 11. 12; Kap. S. 32, 1 u. 2; 25, 1; TS 1, 8, 14, 2; 4, 2, 1. 2. 2, 2; 5, 2, 1, 2. 2, 3; VS 12, 6. 21. 33.</p> <p>akehann amimadanta hy 1, 10, 8; RV 1, 82, 2; Kâth. 9, 6; VS 8, 51; SV 1, 415. TS 1, 8, 5, 2; .</p> <p>aganma mahâ namasâ yavishṭa 2, 13, 5; RV 7, 12, 1; Kâth. 39, 13; TB 3, 11, 6, 8; SV 2, 664.</p> <p>agnaye 'whomuce 3, 5, 11; Kâth. 5, 5, 19; TS 7, 5, 22. .</p> <p>agnaye kutârân 3, 14, 4; VS 24, 23.</p> <p>agnaye gâyatraya 3, 15, 10; Kâth. 5, 5, 10; VS 23, 60.</p> <p>agnaye jâtavedase 2, 1, 3.</p>	<p>agnaye 'nikavate 3, 13, 14; Kâth. 9, 5; 5, 8, 3; Kap. S. 8, 8; TS 1, 8, 4; VS 24, 16; 29, 59.</p> <p>agnaye pathikṛite 2, 1, 10; Kâth. 10, 5; TS 2, 2, 2.</p> <p>agnaye bhagine 1, 4, 15.</p> <p>agnaye rakshoghne 2, 1, 11.</p> <p>agnaye vasumate 2, 2, 6.</p> <p>agnaye vâiçvânarâya 2, 1, 2; Kâth. 10, 3; 10, 4.</p> <p>agnaye svâhâ 2, 6, 11; 3, 12, 2; 3, 12, 7; Kâth. 5, 1, 5; 5, 1, 11; TS 7, 1, 14; VS 22, 6.</p> <p>agnâ agniḥ carati pravishṭâ 1, 2, 7; Kâth. 3, 4; TS 1, 3, 7, 2; VS 5, 4; AV 4, 39, 9.</p> <p>agnâ âyâhi vitaye 4, 10, 2; (3, 1, 6); Kâth. 16, 4; 19, 5; 20, 14; 26, 11; Kap. S. 30, 8; TS 2, 5, 7, 3. 8, 1; 5, 1, 5, 8. 5, 5, 5; TB 3, 5, 2, 1; SV 1, 1; 2, 10.</p> <p>agnâ âyâshi pavaasâ 1, 3, 31; 1, 5, 1; (1, 6, 1; 1, 7, 4; 3, 11, 10; 4, 10, 1. 2; 4, 12, 4); RV 9, 66, 19; Kâth. 4, 11; 11, 13; 19, 14; 34, 2; 38, 2; Kap. S. 3, 9; 8, 5; TS 1, 3, 14, 7. 4, 29, 1. 5, 5, 2. 6, 6, 2; TB 2, 6, 3, 4; TA 2, 5, 1; VS 19, 33; 35, 16; SV 2, 814. 868.</p>
--	---

- agnā indraç ca dāçuṣho 4, 12, 6; RV 3, 25, 4.
- agnā yo martyo duvo 4, 10, 2; RV 6, 14, 1; Kāth. 20, 14.
- agnāvishṇū mahi tad vāp 4, 11, 2; Kāth. 4, 16; TS 1, 8, 22; 2, 5, 12, 1; AV 7, 29, 1.
- agnāvishṇū mahi dhāma 4, 10, 1; (4, 11, 2); Kāth. 4, 16; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; AV 7, 29, 2.
- agnāvishṇū sajoṣhasemā 4, 10, 1; (4, 11, 2); TS 4, 7, 1; 5, 7, 8, 8; TB 3, 11, 3.
- agnih prajām bahulām 3, 11, 10; Kāth. 38, 2; TB 2, 6, 3, 5.
- agnih pratnena manmanā 4, 10, 1; (4, 10, 5); RV 8, 44, 12; Kāth. 2, 14; TB 3, 5, 6, 1; SV 2, 1061.
- agnih prathamō vasubhir no avyāt 4, 12, 2; Kāth. 10, 12; TS 2, 1, 11, 2.
- agnih prātaḥ savanāt 1, 3, 36; (4, 7, 7; 4, 14, 9); Kāth. 30, 6, 7; TS 3, 1, 9, 1 (— ne); AV 6, 47, 1.
- agnih çucivratatamaḥ 1, 5, 1; (4, 10, 1, 2); RV 8, 44, 11; Kāth. 19, 14; 40, 14; TS 1, 3, 14, 8, 5, 5, 3.
- agnir yunajmi çavasā 2, 13, 3; (3, 4, 4); Kāth. 13, 15; 22, 1; 55, 2; Kap. S. 29, 4; 48, 3; TS 4, 7, 13; 5, 4, 10, 1; VS 18, 51.
- agnir vaḥ pūrvaṃ girā 2, 13, 7; (4, 11, 2); RV 8, 31, 14; Kāth. 11, 12; TS 1, 8, 22, 3.
- agnir vā ete citim civate 1, 5, 13.
- agnir vāi devā vibhrājam 1, 6, 4.
- agnir vāi sraṣṭam 1, 6, 8; Kāth. 3, 11; Kap. S. 7, 8.
- agnir sudāi sudraṃ 4, 13, 5; RV 3, 17, 4; Kāth. 18, 21; TB 3, 6, 9, 1.
- agnir stomena bodhaya 4, 10, 1; (4, 10, 2); RV 5, 14, 1; Kāth. 19, 14; 20, 14; TS 4, 1, 11, 4; VS 22, 15.
- agnir hotāram upa tau huve 1, 4, 1; (1, 4, 5); TS (iha tam huve) 1, 5, 10, 3, 6, 8, 3.
- agnir hotāram manye 2, 13, 8; RV 1, 127, 1; Kāth. 20, 14; 26, 11; 39, 15; TS 4, 4, 4, 8; VS 15, 47; AV 20, 67, 3; SV 1, 465; 2, 1163; Nir. 6, 8.
- agnim jyotir nicāyā 3, 1, 1; Kāth. 16, 1.
- agnim tam manye yo vasur 2, 1, 7; RV 5, 6, 1; Kāth. 39, 14; VS 15, 41; SV 1, 425; 2, 1067.
- agnim dūtaṃ vṛpimabe 4, 10, 2; RV 1, 12, 1; Kāth. 20, 14; TS 2, 5, 8, 5; 5, 5, 6, 1; TB 3, 5, 2, 3; SV 1, 3; 2, 40; AV 20, 101, 1.
- agnināgniḥ samidhyate 4, 10, 2; (4, 10, 3); RV 1, 12, 6; Kāth. 15, 12; 20, 14; 34, 19; Kap. S. 7, 6; 48, 1; TS 1, 4, 46, 3; 3, 5, 11, 5; 5, 5, 6, 1; TB 2, 7, 12, 3; SV 2, 194.
- agninā rayim aṇavat 4, 10, 4; (4, 14, 16); RV 1, 1, 3; TS 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 5.
- agninā vāi mukhena 3, 9, 7.
- agnibhyah || iti 3, 1, 10.
- agnim agnir havīmabhiḥ 4, 10, 1; RV 1, 12, 2; TS 4, 3, 13, 8; SV 2, 141; AV 20, 101, 2.
- agnim adya hotāram 4, 13, 9; TB 3, 6, 15; VS 21, 59; 28, 23.
- agnim idē purohitā 4, 10, 5; RV 1, 1, 1; Kāth. 2, 14; TS 4, 3, 13, 8; Nir. 7, 15.
- agnir aśmi janmanā 4, 12, 5; RV 3, 26, 7; VS 13, 66; Nir. 14, 2.
- agnir ukthe purohito 4, 12, 1; RV 3, 27, 1; Kāth. 10, 13; SV 1, 48.
- agnir rābhiḥ pavamanāḥ 1, 5, 1; RV 9, 66, 20; VS 26, 9; TA 2, 5, 2; VS 26, 9.
- agnir ekākṣharām 1, 11, 10; Kāth. 14, 4; TS 1, 7, 11; VS 9, 31.
- agnir jāto arocata 4, 10, 2; RV 5, 14, 4.
- agnir dadāti satpatiḥ 4, 11, 1; RV 5, 25, 6; Kāth. 2, 15.
- agnir mūrdhā divah kakut 1, 5, 1; (1, 5,

5. 6); 1, 7, 4; 4, 10, 1); RV 8, 44, 16; Kâth 6, 9; 7, 4, 5; 9, 2; 12, 14; 20, 14; 20, 15; 39, 14; 40, 14; Kap. S. 4, 8; 5, 3, 4; TS 1, 5, 5, 1, 4, 1; 4, 4, 4, 1; TB 3, 5, 7, 1, 1, 3, 8, 12, 3, 4; VS 3, 12; 13, 14; 15, 20; SV 1, 27; 2, 882.
- agnir yajurbhiḥ savitâ 1, 9, 2; Kâth. 9, 10; TA 3, 8.
- agnir vâ utsidant 1, 7, 3; Kâth. 9, 1; Kap. S. 8, 4.
- agnir vṛtrâṇi jañghanad 4, 10, 1; (4, 10, 2; 4, 10, 5; 4, 11, 2; 4, 13, 5); RV 6, 16, 34; Kâth. 2, 14; 20, 14; TS 4, 3, 13, 1; 5, 5, 6, 1; TB 3, 5, 6, 1; VS 33, 9; SV 1, 4; 2, 746.
- agnir hotâ grhapatiḥ 4, 13, 10; RV 6, 15, 13; TB 3, 5, 12, 1.
- agnir hotâ no adhvare 4, 13, 4; RV 4, 15, 1; Kâth. 16, 12; 33, 12; TB 3, 6, 4, 1.
- agnir hotâ nysâdâd 4, 11, 1; RV 5, 1, 6; Kâth. 2, 15; 7, 16; TB 1, 3, 14, 1.
- agniç ca gharmaç çârkaç ca 2, 11, 6.
- agniç ca gharmaç cety 3, 4, 2; VS 18, 22.
- agnishṭomam agne jyotiḥṣṭomam 4, 4, 10.
- agnishvâtâḥ pitarâ eha 4, 10, 6; RV 10, 15, 11; Kâth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 2; VS 19, 59; AV 18, 3, 44.
- agnishvâtâ rîtvîrdhaḥ 4, 10, 6; Kâth. 21, 14.
- agnishvâtân ṛtumatô 4, 10, 6; Kâth. 21, 14; TS 2, 6, 16, 1; VS 19, 61.
- agnis tigmena çociṣhâ 2, 10, 2; (3, 3, 7); RV 6, 16, 26; Kâth. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 1, 5; TB 1, 5, 5, 1; VS 17, 16; SV 1, 22.
- agnis tviçravastamam 4, 11, 1; RV 5, 25, 5; Kâth. 2, 15.
- agni rakahâsi sedhati 4, 11, 5; Kâth. 2, 14; 15, 12; TB 2, 4, 1, 6; AV 3, 8, 26.
- agnishomâ imaw su me 1, 5, 1; (4, 14, 18); RV 1, 93, 1; Kâth. 4, 16; TS 2, 3, 14, 2.
- agnishomâ ya âbuti 4, 14, 18; RV 1, 93, 3; TB 2, 8, 7, 10.
- agnishomâ yo adya vâm 4, 14, 18; RV 1, 93, 2; TB 2, 8, 7, 9.
- agnishomâ savedasâ 4, 10, 1; RV 1, 93, 9; Kâth. 4, 16. TS 2, 3, 14, 1; TB 3, 5, 7, 2.
- agnishomâ havishah 4, 14, 18; RV 1, 93, 7; TS 2, 3, 14, 2; TB 2, 8, 7, 10.
- agnishomiyam ekâdaçakapâlam 2, 1, 4.
- agne aṅgiraḥ çatam te 1, 7, 1; (2, 7, 8); Kâth. 16, 8; 19, 11; 22, 12; TS 4, 2, 1, 2; VS 12, 8.
- agne achâ vadeha naḥ 1, 11, 4; RV 10, 141, 1; Kâth. 14, 2; TS 1, 7, 10, 2; VS 9, 28; AV 3, 20, 2.
- agneḥ pakṣhatir 3, 15, 4; Kâth. 5, 3, 11; TS 5, 7, 21; VS 14, 4.
- agneḥ puriṣham asy apso nâma 2, 8, 7; Kap. S. 25, 10; TS 4, 3, 4, 2.
- agne çârur vibhrtâ oshadhîshv 3, 1, 5; Kâth. 19, 5.
- agne cyavaasa sam anu prayâhy 2, 12, 4.
- agne jâtân pranudâ naḥ sapatnân 2, 8, 7; (3, 2, 10); Kâth. 17, 6; 21, 2; Kap. S. 26, 5; 32, 17; TS 4, 3, 12; VS 15, 1; TA 2, 5, 7; AV 7, 34, 1.
- agne tam adyâçvam na 1, 10, 3; 2, 13, 8; (3, 3, 9; 4, 10, 2); RV 4, 10, 1; TS 4, 4, 4, 7; 5, 7, 4, 1; VS 15, 44; 17, 77; SV 1, 434; 2, 1127.
- agne tava çravo vayo 2, 7, 14; (3, 2, 5); Kâth. 16, 14; 20, 4; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 2, 5, 2, 6; VS 12, 106; SV 2, 1166.
- agne trî te vâjinâ 2, 4, 4; RV 3, 20, 2; TS 2, 4, 11, 2; 3, 2, 11, 1.
- agne tvaw su jâgrhi vgl. kâmo havishâm.
- agne tvam no antamah 2, 13, 8; (1, 5, 3, 10); RV 5, 24, 1; Kâth. 7, 1, 8; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6, 2; 4, 4, 4, 8; VS 2, 25; 15, 43; 26, 47; SV 1, 448; 2, 457.

- agne tvam párayá 4, 10, 1; (4, 14, 3); RV 1, 189, 2; TS 1, 1, 14, 4; TB 2, 8, 2, 5; TA 10, 2, 1.
- agne tvam asmad yuyodhy 4, 14, 3; RV 1, 189, 3; TB 2, 8, 2, 4.
- agne dá dáçnehe rayi 4, 12, 2; (4, 14, 16; agne dá); RV 3, 24, 5; Káth. 6, 10; TS 2, 2, 12, 6.
- agne divo arnam achá 2, 7, 11; RV 3, 22, 3; Káth. 16, 11; Kap. S. 25, 2; TS 4, 2, 4, 2; VS 12, 49.
- agne dhámáni tava játavedo 2, 13, 11.
- agne naya supathá ráye 1, 2, 13; (4, 10, 2; 4, 14, 3); RV 1, 189, 1; Káth. 3, 1; 6, 10; Kap. S. 2, 8; TS 1, 1, 14, 3, 4, 43, 1; 4, 2, 11, 3; TB 2, 8, 2, 5; TA 1, 8, 8; Çat.Br. 14, 8, 3, 1.
- agne pavasva svapá 1, 5, 1; RV 9, 66, 21; Káth. 7, 16; 19, 14; TS 1, 3, 14, 8, 5, 5, 2, 6, 6, 2; TB 2, 6, 3, 4; TA 2, 5, 1; VS 8, 33; SV 2, 370.
- agne pávaka rocishá 1, 5, 1; (2, 10, 1; 4, 10, 1); RV 5, 26, 1; Káth. 17, 17; 19, 14; Kap. S. 28, 1; TS 1, 3, 14, 8, 5, 5, 3; 4, 6, 1, 2; VS 17, 8; SV 2, 371.
- agne purishyádhípa 2, 7, 11; TS 4, 2, 5, 1.
- agne prehi prathamó 2, 10, 6; Káth. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; TS 4, 6, 5, 2; 5, 4, 7, 1; VS 17, 69; AV 4, 14, 5.
- agne bádhasva vi mrdho 4, 11, 2; RV 10, 98, 12; Káth. 2, 15; TB 2, 5, 8, 11.
- agne bhann úshasám 2, 7, 8; (3, 2, 1; 4, 10, 2); Káth. 18, 8; 19, 11; Kap. S. 32, 1; TS 4, 2, 1, 4.
- agne bharanta cittúbhír (3, 2, 2; 3, 3, 8); Káth. 19, 12; Kap. S. 32, 2.
- agne bhýávarinn abhi má 1, 7, 1; (2, 7, 6); Káth. 16, 8; 19, 11; 22, 12; TS 4, 2, 1, 2; VS 12, 7.
- agne ya yajñam 4, 10, 3; RV 1, 1, 4; Káth. 2, 14; TS 4, 1, 11, 1.
- agne yañ çukraw yac candraw 2, 7, 14.
- agne yat te divi varcah 2, 7, 11; RV 3, 22, 2; Káth. 16, 11, 14; Kap. S. 25, 2; TS 4, 2, 4, 2; VS 12, 48.
- agne yad adya 4, 10, 1; (4, 10, 4; 4, 18, 7); RV 6, 15, 14; TS 4, 3, 13, 4; TB 3, 5, 7, 6, 6, 12, 2.
- agne yáhi dútya 4, 14, 11; RV 7, 9, 5; TB 2, 8, 6, 4.
- agne yukshvá hi ye 2, 7, 17; (3, 4, 5); RV 6, 16, 43; Káth. 22, 5, 6; TS 4, 2, 9, 5; 5, 5, 3, 2; VS 13, 36; SV 1, 25; 2, 733.
- agne rakshá no ahasah 4, 10, 1; RV 7, 15, 13; Káth. 2, 14; TB 2, 4, 1, 6; SV 1, 24.
- agner ankam apa áveça 1, 3, 39; Káth. 4, 13; 29, 3; Kap. S. 3, 11; TS 1, 4, 45, 1.
- agner áyur asi 2, 3, 4; Káth. 11, 7.
- agner janitram asi 1, 2, 7; VS 5, 2.
- agner bhágo si 2, 8, 5; Káth. 21, 1; TS 4, 3, 9, 1.
- agner manve prathamasyámrítan 3, 16, 5; Káth. 22, 15; TS 4, 7, 15; AV 4, 23, 1.
- agner vái bhágañ punarádheyam 1, 7, 2; Káth. 3, 15; Kap. S. 8, 3.
- agner vái hotraw 1, 10, 2.
- agne vájasya gomatá (— tañ) 2, 13, 8; (4, 12, 5); RV 1, 79, 4; Káth. 39, 15; TS 4, 4, 4, 5; VS 15, 35; SV 1, 99; 2, 911.
- agne viçvebbih svanika 4, 10, 4; RV 6, 15, 16; Káth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 2.
- agne vratapate vratam carishyámi 4, 2, 24; VS 1, 5.
- agne vratapate vratam acáraham 4, 2, 26; VS 2, 28.
- agne çakema te vayaw 4, 11, 2; RV 3, 27, 3; Káth. 40, 14; TB 2, 4, 2, 5.
- agne çardha mahate 4, 11, 1; Káth. 2, 15; TB 2, 4, 1, 1, 5, 2, 4; VS 33, 12; AV 7, 70, 10.
- agne sa kaheshad rta 4, 14, 15; RV 6, 3, 1.

- agne stomam manāmahe 4, 10, 2; RV 5, 13, 2; Kāth. 20, 14; TS 5, 5, 6, 1; SW 2, 755.
- agne svāhā kṛṇuhi 2, 12, 6; Kāth. 18, 17; TS 4, 1, 8, 3; VS 27, 22; AV 5, 27, 12.
- aghorebhyo atha ghorebhyo 2, 9, 10; TA 10, 45.
- aṅgirobhir ā gahi 4, 14, 16; RV 10, 14, 5; TS 2, 6, 12, 6; AV 18, 1, 59.
- aṅgāir ātmānam bhishajā 3, 11, 9.
- acittī yac cakṛmā 4, 10, 3; RV 4, 54, 3; TS 4, 1, 11, 1.
- achā giro matayo 4, 14, 3; RV 7, 10, 3; TB 2, 3, 2, 4.
- ajaseram indum arusham bhuraṇyam 2, 7, 17; Kāth. 16, 17; TS 4, 2, 10, 2; VS 13, 43.
- ajācvaḥ paçupā 4, 14, 16; RV 6, 58, 2; TB 2, 8, 5, 4.
- ajushanta maruto yajñam 2, 13, 22.
- ajo hy agner ajanishṭa çokāt 2, 7, 17; Kāth. 16, 17; Kap. S. 25, 8; TS 4, 2, 10, 4; AV 4, 14, 1.
- ājanti tvām adhvare 4, 13, 1; RV 3, 8, 1; Kāth. 15, 12; TB 3, 6, 1, 1; Nir. 3, 18.
- ājanti yam prathayanto 4, 9, 3; RV 5, 43, 7; TA 4, 5, 2.
- ati nibo ati sridho 2, 12, 5; Kāth. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 2; VS 27, 6. AV 2, 6, 5 (nido).
- atividdhā vithureṇā 3, 8, 3; (4, 12, 5); RV 8, 96, 2; Kāth. 9, 19.
- ati viçvāḥ parishṭās 2, 7, 13; (4, 14, 6); RV 10, 97, 10; Kāth. 16, 18; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 3; TB 2, 3, 4, 8; VS 13, 84.
- aticargam dadato 2, 13, 22; Kāth. 40, 12.
- ato vayam antamebhir 4, 11, 3; RV 1, 165, 5; Kāth. 9, 18.
- aty anyān agāṃ 1, 2, 14; Kāth. 3, 2; TS 1, 3, 5; VS 5, 42.
- atyāso na ye marutaḥ 4, 10, 5; RV 7, 56, 16; TS 4, 3, 13, 7.
- atra pitaro mādayadhvam 1, 10, 3; 1, 10, 19; VS 2, 31.
- atrāha gor amanvata 2, 13, 6; RV 1, 84, 15; Kāth. 39, 11; TB 1, 5, 3, 1; SV 1, 147; 2, 265; AV 20, 41, 3; Nir. 4, 25.
- atho ye asya satvāna 2, 9, 2.
- athāita ṛtugrahāḥ 4, 6, 7.
- athāitat trishawyuktaw 4, 3, 7.
- athāitad vātesapram 3, 2, 2; Kāth. 19, 12; Kap. S. 32, 2.
- athāitā āpriyah 3, 9, 6.
- athāitāḥ pañcapañcīnāḥ 3, 5, 2.
- athāitāḥ stomabhāgā 3, 3, 1.
- athāitāni cāturmāsyaṇi 4, 3, 3.
- athāitāni pārthāni 4, 4, 5.
- athāitā nāirīṭis 3, 2, 4; Kāth. 20, 2; Kap. S. 32, 4.
- athāitā viçvajyotiṣa 3, 2, 7.
- athāite ṽ tigrāhyā 1, 11, 9; 4, 7, 3; Kāth. 14, 9; 29, 7; Kap. S. 46, 2.
- athāite ratninaḥ 4, 3, 3.
- athāiṣhā chandaçcitiç 3, 3, 2.
- athāiṣho agnaye vāçvānarāya 3, 3, 10.
- athāiṣho ṽ dābhyo 4, 7, 7.
- athāiṣho ṽ çvaḥ pratigrhyate 2, 3, 3.
- adabdebbih savitah 1, 3, 27; RV 6, 71, 3; Kāth. 4, 90; Kap. S. 3, 8; TS 1, 4, 24, 1; TB 2, 4, 4, 7; VS 53, 69, 84.
- aditiḥ paçān pra mumoktv 1, 2, 15; Kāth. 30, 8; TS 3, 1, 4, 4.
- aditir dyāur aditir 4, 14, 4; RV 1, 89, 10; TA 1, 13, 2; VS 25, 23; AV 7, 6, 1; Nir. 4, 23.
- adidyutat sv apāko 4, 14, 15; RV 6, 11, 4.
- adṛçrann asya ketavo 1, 3, 33; RV 1, 50, 3; Kāth. 4, 11; Kap. S. 3, 9; VS 3, 40; AV 13, 2, 18; 20, 47, 15.

adbhyaḥ kshira w vyapibat 3, 11, 6; Kâth. 38, 1; TB 2, 6, 2, 2; VS 19, 78.
 adbhyaḥ sarbbhṛtaḥ pṛthivya 2, 7, 15; Kâth. 39, 2; TA 3, 13; 10, 1, 3; VS 31, f7.
 adbhyaḥ soma w vyapibat 3, 11, 6.
 adyâ devâ uditâ 4, 14, 4; RV 1, 115, 6; TB 2, 3, 7, 2; VS 33, 42.
 adha smâ te vanaspate 2, 7, 16.
 adhâ hotâ nysasido 4, 13, 6; RV 6, 1, 2; Kâth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 1.
 adhâ hy agne kratore 2, 13, 8; (2, 13, 8 a. E.; 4, 10, 2); RV 4, 10, 2; Kâth. 20, 14; TS 4, 4, 4, 7; VS 15, 45; SV 2, 1128.
 adhyavocad aśnivaktâ 2, 9, 2; Kâth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 2; VS 16, 5.
 adbriguç ca vipâpaç ca 4, 13, 4.
 adhvaryavo yo dr̥bhikaṃ 4, 14, 5; RV 2, 14, 3.
 anamivâsâ idaya 4, 10, 2; (4, 12, 6 anamivâsah); RV 3, 59, 3; TB 2, 8, 7, 4.
 anavas te ratham 4, 12, 2; RV 5, 31, 4; Kâth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 6; TB 2, 8, 4, 3; SV 1, 439, 440.
 anâdhr̥shyo jâtavedâ 2, 12, 5; Kâth. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 3; VS 27, 7; AV 7, 84, 1.
 anikâir dvesho ardaya 4, 10, 5; (4, 11, 4).
 anu te dâyi maha 4, 12, 2; RV 6, 25, 8; Kâth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 1. 7, 13, 1; 2, 5, 12, 5; TB 2, 8, 5, 7.
 anuttam â te maghavann 4, 11, 3; RV 1, 165, 9; Kâth. 9, 18; VS 33, 79.
 anu tvâ mâtâ manyatâm (3, 7, 6; 3, 9, 6); Kâth. 2, 5; 3, 5; 24, 3; 26, 3; Kap. S. 1, 17; 2, 12; 37, 4; TS 1, 2, 4, 2; 6, 1, 7, 7; VS 4, 20.
 anu tvâhighe adha deva 4, 12, 3; RV 6, 18, 14; Kâth. 8, 16.
 anu dyāvâpṛthivi tat tâ ojo 4, 12, 3; RV 6, 18, 15; Kâth. 8, 16.
 anumatyâ ashṭâkapâlam 2, 8, 1; Kâth. 65, 1.

anumatyâi card rākâyâi caruḥ 2, 6, 4; Kâth. 15, 3.
 anu svadbâm aksharann âpo 4, 14, 12; RV 1, 33, 11; TB 2, 8, 3, 4.
 antar agne rucâ tvam 2, 7, 8; Kâth. 16, 8; TS 4, 1, 9, 3, 2, 1, 5; VS 12, 16.
 antarâ mitrâvaruṇâ caranti 3, 16, 2; Kâth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 2; VS 29, 6.
 antar yacha maghavan 1, 3, 5; Kâth. 4, 1; 27, 2; Kap. S. 3, 1; TS 1, 4, 3, 1.
 antaç caraty arṇave 1, 6, 1; RV 10, 189, 2 (a. c. rocanâ); TS 1, 5, 1; VS 3, 7; AV 6, 31, 2; 20, 48, 5; SV 2, 727.
 annapate n̄nasya no dehy 2, 10, 1; Kâth. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 1; TB 3, 11, 4; VS 11, 83.
 annât parisruto rasam 3, 11, 6; Kâth. 33, 1; TB 2, 6, 2, 2; VS 19, 75.
 anyam asmad bhiyâ 4, 11, 6; RV 8, 75, 13; TS 2, 6, 11, 3.
 anyavâpo r̄dhamâśânâm 3, 14, 18; VS 24, 37.
 anyâ vo anyâm avatv 2, 7, 13; (4, 14, 6); RV 10, 97, 14; Kâth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 3; TB 2, 8, 4, 3; VS 12, 88.
 anv agnir ushasâm agram akçad 1, 8, 9; 3, 1, 4; Kâth. 16, 2; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 2; 5, 1, 2, 5; TB 1, 2, 1, 23; VS 11, 17; AV 7, 82, 4; 18, 1, 27.
 anv adya no anumatir 3, 16, 4; (3, 16, 5; 4, 9, 10; 4, 12, 6); Kap. S. 36, 2; AV 7, 20, 1.
 anv id anumate 3, 16, 4; Kâth. 13, 16; 23, 14, 15; TS 3, 3, 11, 3; 4, 4, 12, 5, 7, 15, 5; TB 3, 1, 3, 3, 13, 1, 1, 3, 4; TA 4, 11, 2; VS 34, 8; AV 7, 20, 2.
 anv enam mâtâ manyatâm 4, 12, 4; Kâth. 16, 21.
 apakâma w ayandamânâ 2, 13, 1; Kâth. 33, 2; TS 5, 6, 1, 3.
 apa janyam bhayaṃ nuda 1, 2, 9; (3, 3, 7); TB 3, 7, 7, 14.

- apanuttāu caṇḍāmarkāu 1, 3, 12; Kāth. 4, 4.
- apaçyam gopām anipadyamānam 4, 9, 6;
RV 1, 164, 31; 10, 177, 3; TA 4, 7, 1;
VS 37, 17; AV 9, 10, 11; Ait. A. 2, 6;
Nir. 14, 3.
- apāw rasam udvayasaw 1, 11, 4; Kāth. 14,
3; TS 1, 7, 12, 2; VS 9, 3.
- apāw vā etāni citrāny 4, 3, 10.
- apāp tvemant sādāyāmy 2, 7, 18; Kāth.
16, 18; Kap. S. 25, 9; TS 4, 3, 1; VS
13, 53.
- apāp napād āçuheman 1, 11, 1; (1, 11, 6);
Kāth. 11, 9; 13, 14; 14, 6; TB 1, 3, 5, 4.
- apāp napād ā hy asthād 4, 12, 4; RV 2,
35, 9; TS 2, 5, 12, 1.
- apāp naptre 2, 6, 13.
- apām idam nyayana 2, 10, 1; RV 10, 142,
7; Kāth. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4,
6, 1, 3; VS 17, 7; AV 6, 106, 2.
- apām prebtham asi 2, 7, 3; (3, 1, 5); Kāth.
16, 3; 16, 15; TS 4, 1, 3, 1, 2, 8, 1; 5, 1,
4, 1, 2, 6, 5.
- api panthām aganmahi 1, 2, 5; RV 6, 51,
16; Kāth. 2, 6; 24, 6; Kap. S. 1, 19;
37, 7; TS 1, 2, 9, 1; VS 4, 29.
- apeta vīta vi ca sarpatāto 2, 7, 11; (3, 2,
3); RV 10, 14, 9; Kāth. 16, 11; 20, 1;
Kap. S. 25, 2; 32, 3; TS 4, 2, 4, 1; 5,
2, 3, 1; TB 1, 2, 1, 16; TA 1, 27, 5; 6,
6, 1; VS 12, 45; AV 18, 1, 55.
- apo adyānvacāriṣaw 1, 3, 39; Kāth. 4, 13;
29, 3; 38, 5; TS 1, 4, 45, 3, 46, 2; TB
2, 6, 6, 5; VS 20, 22.
- apo devīr upaerjā 2, 7, 4; (3, 1, 5); Kāth.
16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 2,
4; VS 11, 38.
- apo vāi vṛtāḥ paryaçayat 4, 5, 1.
- apo shu myakṣa varuṇa 4, 14, 9; RV 2,
23, 6; Nir. 18, 1.
- apsu me somo abravīd 4, 14, 4; RV 1, 23,
20; 10, 9, 6; Kāth. 2, 14; TB 2, 5, 8, 6;
AV 1, 6, 2,
- apsv agne sadhiḥ ṭava 2, 7, 10; (4, 10, 4);
RV 8, 43, 9; Kāth. 2, 14; 16, 10; 35,
14; Kap. S. 25, 1; TS 4, 2, 3, 2, 11, 3;
VS 12, 36.
- apsv antar amṛtam 1, 11, 1; RV 1, 23, 19;
Kāth. 13, 14; 14, 6; TS 1, 7, 7, 1; TB
1, 3, 5, 2; VS 9, 6; AV 1, 4, 4.
- abodhi hotā yajathāya devān 2, 13, 7; RV
5, 1, 2; SV 2, 1097; Nir. 6, 13.
- abodhy agniḥ samidhā 2, 13, 7; RV 5, 1,
1; TS 4, 4, 4, 1; VS 15, 24; SV 1, 73;
2, 1096; AV 13, 2, 46.
- abhi tishṭha pṛtanyato 4, 12, 3; TB 2, 4, 2, 9.
- abhi tyam devaw savitāram 1, 2, 5; (2, 13,
8; 3, 7, 4); Kāth. 2, 6; 24, 5; Kap. S.
1, 19; 37, 6; TS 1, 2, 6, 1; 6, 1, 9, 4;
VS 4, 25; AV 7, 14, 1; SV 1, 464.
- abhi tvā deva savitar 4, 10, 3; (4, 13, 1);
RV 1, 24, 3; Kāth. 15, 12; 28, 7; Kap.
S. 44, 7; TS 3, 5, 11, 3.
- abhi tvā rudrā vasavo 2, 8, 1.
- abhi tvā çūra nonumo 2, 13, 9; (4, 12, 4);
RV 7, 32, 22; Kāth. 12, 15; 39, 11 u.
12; TS 2, 4, 14, 2; VS 27, 35; SV 1,
238; 2, 30; AV 20, 131, 1.
- abhi pra bhara dhr̥shatā 4, 12, 3; RV 8,
78 (89), 4; Kāth. 8, 16.
- abhi sidhmo ajigād 4, 14, 13; RV 1, 33,
13; TB 2, 8, 4, 4; Nir. 6, 16.
- abhi svavṛṣṭim 4, 12, 3; (4, 14, 5); RV
1, 52, 5.
- abhimān mabinā divo 4, 9, 1 (so beginnt
der Vers); TS 4, 1, 6, 2; TA 4, 3, 1;
VS 33, 17.
- abhivṛtam kṛṇānir 4, 14, 6; RV 1, 35, 4;
TB 2, 8, 6, 1.
- abhyardho vāi devebhyo 3, 8, 3.
- abhyasthāw viçvāḥ pṛtanā 1, 5, 3; 1, 6, 2;
Kāth. 39, 1; TS 4, 2, 8, 1.
- abhyāvartasva pṛthivi 2, 7, 14; Kāth. 16,
14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 1, VS
12, 108.

amandan mâ marutaḥ 4, 11, 3; RV 1, 165, 11; Kâṭh. 9, 18.
 amimadanta pitaro 1, 10, 3; (1, 10, 19); Kâṭh. 9, 6; 36, 13; Kap. S. 8, 9.
 amivahâ vâstoshpate 1, 5, 13; RV 7, 55, 1; Nir. 10, 17.
 amuṣ vâ âdityaṣ 3, 6, 10
 amutrabhûyâd adha yad yâmasya 2, 12, 5; Kâṭh. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 4; TA 10, 48; VS 27 9; AV 7, 53, 1.
 amushmin vai loke 4, 8, 2.
 amby ambike ambâlîke 3, 12, 20; Kâṭh. 5, 4, 7 od. 8; TS 7, 4, 19, 1—8.
 ayaḥ prathamâyam avadhâya 3, 8, 2.
 ayaw vâp mitrâvaruṇâ 1, 3, 7; RV 2, 41, 4; Kâṭh. 4, 2; Kap. S. 3, 2; TS 1, 4, 5, 1; VS 7, 9; SV 2, 260.
 ayaw venaç codayat 1, 3, 10; RV 10, 123, 1; Kâṭh. 4, 3; Kap. S. 3, 3; TS 1, 4, 8, 1; VS 7, 16; Nir. 10, 39.
 ayaw çrṇve adha jayan 4, 14, 13; RV 4, 17, 10; TB 2, 8, 3, 3.
 ayaw sa yasya çarman 4, 14, 15; RV 10, 6, 1.
 ayaw so agnir yasmit 2, 7, 11; RV 3, 23, 1; Kâṭh. 16, 11; 20, 1; Kap. S. 23, 3; 25, 2; TS 4, 2, 4, 2; 5, 2, 3, 3; VS 12, 47.
 ayajûtyân yajûtyân manyamânaḥ 2, 3, 8.
 ayam te yonir rtiyo 1, 5, 1; 1, 6, 1; (1, 5, 6); RV 3, 29, 10; Kâṭh. 2, 4; 6, 9; 7, 4, 5; 16, 11; 18, 18; 23, 6; Kap. S. 1, 16; 4, 8; 5, 3, 4; 25, 2; 29, 6; 36, 3; TS 1, 5, 5, 2; 3, 4, 10, 4; 4, 2, 4, 3, 7, 12, 5; TB 1, 2, 1, 16; 2, 5, 3, 8; VS 3, 14; 12, 52; 15, 56; AV 3, 20, 1.
 ayam no agnir varivas 1, 3, 37; (4, 11, 4); Kâṭh. 4, 9; 6, 10; Kap. S. 3, 7; TS 1, 3, 4, 1, 4, 46, 3; VS 5, 37; 7, 44.
 ayam agniḥ sahasriṇo 2, 7, 15; (2, 13, 7); 4, 11, 6; RV 3, 75, 4; Kâṭh. 7, 17; 16, 15; TS 2, 6, 11, 1; 4, 4, 4, 1; VS 15, 21.

ayam agnir urushyaty 4, 10, 4; RV 10, 176, 4; Kâṭh. 15, 12; TS 3, 5, 11, 1.
 ayam agnir vîratamo 2, 12, 4; Kâṭh. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7, 13, 4; VS 15, 52.
 ayam iba prathamô dhâyi 1, 5, 1; (1, 5, 5 u. 6; 2, 13, 5); RV 4, 7, 1; Kâṭh. 6, 9; 7, 4; Kap. S. 4, 8; 5, 3 u. 4; TS 1, 5, 5, 1; VS 3, 15; 15, 26; 33, 6.
 ayam u te sarasvati vasishṭho 4, 14, 7; RV 7, 95, 6.
 ayam u shya pra devayur 4, 10, 4; RV 10, 176, 3; Kâṭh. 15, 19; TS 3, 5, 11, 1.
 ayam purobhûs tasya prâṇo 2, 7, 19; Kâṭh. 16, 19; VS 13, 54.
 ayam puro harikeçah 2, 8, 10; Kâṭh. 17, 9; Kap. S. 27, 8; VS 15, 15.
 ayâ te agne samidhâ 4, 11, 5; RV 4, 4, 15; Kâṭh. 6, 11; TS 1, 2, 14, 6; Nir. 3, 21.
 ayâ vishṭhâ janayan karvarâṇi 1, 10, 3; Kâṭh. 9, 6; 14, 3; 35, 13; 5, 5, 12; Kap. S. 8, 9; TS 1, 7, 12, 2; AV 7, 3, 1.
 arâ ived acaramâ 4, 14, 18; RV 5, 58, 5 TB 2, 8, 5, 7.
 arâtiyantî vâ anye 4, 3, 1.
 aruṇâḥ çarade 3, 13, 20.
 arcâmi te sumatiṁ 4, 11, 5; RV 4, 4, 8; Kâṭh. 6, 11; TS 1, 2, 14, 3.
 arcishe tvâ vgl. abhîmân.
 aryamaçam brhaspatim 1, 11, 4; RV 10, 141, 5; TS 1, 7, 10, 2; VS 9, 27; AV 3, 20, 7.
 arvâṇco adyâ bhavatâ 4, 12, 6; RV 2, 29, 6; VS 33, 51.
 arvâvato nâ âgahi parâvataçca 4, 12, 3; RV 3, 40, 8; AV 20, 6, 8.
 arbau bibharshi sâyakâni 4, 9, 4; RV 2, 33, 10; TB 2, 3, 6, 9; TA 4, 5, 7; 5, 4, 10.
 avatâtya dhanuḥ çrav sahasrâkṣhe 2, 7, 2; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1; VS 16, 13.

- avatatyā dhanush tvam akruddhah 2, 9, 9; Kāth. 17, 16.
- ava te heḍo varuṇa 4, 10, 4; 4, 14, 17; (4, 14, 3); RV 1, 24, 14; Kāth. 40, 11; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1; 4, 2, 11, 2; TB 2, 7, 16, 4, 8, 1, 6; TA 2, 4, 4.
- avapatantir avadan 2, 7, 13; RV 10, 97, 17; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 5; VS 12, 91.
- avāmba rudram adimaby 1, 10, 4; Kāth. 9, 7; Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 6, 2.
- avir na mesho 3, 11, 9; TB 2, 6, 4, 5; VS 19, 90.
- avocāma kavaye medhyāya 2, 13, 7; RV 5, 1, 12; TS 4, 4, 4, 2; VS 15, 25.
- açmann ūrjap parvate 2, 10, 1; (3, 3, 5); Kāth. 17, 17; 21, 7; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1; VS 17, 1.
- açvatthe vo niveçanam 2, 7, 13; RV 10, 97, 5; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 2; VS 12, 79; 35, 4.
- açvas tūparo 3, 13, 2.
- açvāvatiw somavatiw 2, 7, 13; RV 10, 97, 7; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 4; TB 2, 8, 4, 8; VS 12, 81.
- açvāvanta w rathina w 4, 14, 8; RV 10, 47, 5.
- açvinā gobhir indriyam 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13, 3; VS 20, 73.
- açvinā namuceh suta w 3, 11, 3; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13, 2.
- açvinā yajñam āgatam 4, 12, 6; TB 2, 5, 4, 5.
- açvinā havir indriyam 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13; VS 20, 67.
- açvibhyāp cakshur 3, 11, 9; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 4, 4; VS 19, 89.
- açvena vāi devā agre 3, 1, 3.
- açvo ghr̥tena tmanā 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 4; VS 29, 10.
- ashādhaw yutsu prtanāsu 4, 14, 1; RV 1, 91, 21; TB 2, 4, 3, 8, 7, 4, 1, 8, 3, 1; VS 24, 20.
- ashādhāsi sahamānā 2, 7, 16; TS 4, 2, 9, 2; VS 13, 26.
- ashṭamim ajuhot 1, 8, 2.
- ashṭāu putrāso aditer 4, 6, 9; RV 10, 72, 3; TA 1, 13, 2; Tāpdyā B. 24, 12, 6.
- asaṃkhyâtā sahasrāpi 2, 9, 9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TA 1, 12, 1; VS 16, 54.
- asad atra suviryam 4, 11, 2; RV 8, 31, 18; Kāth. 11, 12.
- asambādihā yā madhyato 4, 14, 11.
- asave svāhā 3, 12, 11; Kāth. 35, 8; 35, 10; Kap. S. 48, 8 u. 9; TB 3, 10, 7; VS 22, 30.
- asunvantam ayajamānam icha 2, 7, 12; Kāth. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 4; VS 12, 62.
- asurānaw vā eshu lokeshu pura āsan 3, 8, 1.
- asṛṇmukho 4, 9, 19; TA 4, 29.
- asāu yas tāmro aruṇa 2, 9, 2; Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 2; VS 16, 6.
- asāu yo vasarpati 2, 9, 2; Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 3; VS 16, 17.
- asāu vā ādityas tejobhir vyārdhyata 2, 5, 10.
- astabhnād dyām r̥shabho 1, 2, 6; 3, 7, 8; (4, 14, 3); RV 8, 42, 1; Kāth. 2, 6; 11, 12; Kap. S. 1, 19; TS 1, 2, 8, 1; TB 2, 3, 1, 6; VS 4, 30.
- astāvya agnir nr̥ṇaw suçevo 2, 7, 9; RV 10, 45, 12; VS 12, 29.
- asmā id u prabharā 4, 12, 3; RV 1, 61, 12; Kāth. 8, 16; AV 20, 35, 12; Nir. 6, 30.
- asmā u te mahi mahe 4, 18, 6; RV 6, 1, 10; TB 3, 6, 10, 4.
- asmākam agne maghavatou dhāreyā 4, 11, 1; RV 6, 8, 6; Kāth. 4, 16; TS 1, 5, 11, 2.
- asmākam indrah sampteshu 2, 10, 4; (4, 14, 14); RV 10, 103, 11; Kāth. 18, 5; Kap. S. 23, 5; TS 4, 6, 4, 3; VS 17, 43; SV 2, 1909; AV 19, 13, 11.
- asmāsv indra indriyam 1, 4, 1; 2, 4, 3 (2 Mal); Kāth. 5, 2; 23, 2; TS 1, 6, 3, 2.
- asme indrābr̥haspati 4, 12, 1; RV 4, 49, 4; Kāth. 10, 13; 23, 11; TS 3, 3, 11, 1.

- aaya pratnām anu dyutaṃ 1, 5, 1; (1, 5, 5 u. 6); RV 9, 54, 1; Kāth. 6, 9; 7, 4 u. 5; Kap. S. 4, 8; 5, 3 u. 4; TS 1, 5, 5, 1; VS 3, 16; SV 2, 105.
- aayed eva praririce 4, 12, 2; (4, 12, 5); RV 1, 61, 9; Kāth. 8, 17; TS 2, 4, 14, 2; AV 20, 35, 9.
- aavapnajas taraṇayaḥ 4, 11, 5; RV 4, 4, 12; Kāth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 5.
- abann abim parvate çiçriyāṇam 4, 14, 18; RV 1, 32, 2; TB 2, 5, 4, 2, 8, 4, 3; AV 2, 5, 6.
- aban vṛtraṃ vṛtrataraw 4, 12, 3; (4, 14, 13); RV 1, 32, 5; TB 2, 5, 4, 3; Nir. 6, 4.
- abam parastād abam avastād 1, 3, 26; TS 3, 5, 5, 1.
- ahāvy agne havir āsye te 3, 11, 4; RV 10, 91, 15; Kāth. 38, 8; TB 1, 4, 2, 1; VS 20, 79.
- ahir iva bhogāḥ 3, 16, 3; RV 6, 75, 14; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 5; VS 29, 51; Nir. 9, 15.
- abne pārāvātān 3, 14, 6; VS 24, 25.
- ākare vaasor jaritā 4, 12, 3; RV 5, 51, 3.
- ākūtam agnim prayujaṃ 2, 7, 7; Kāth. 16, 7; TS 4, 1, 9; VS 11, 66.
- ākūtyāi prayuje agnaye 3, 6, 4; Kāth. 2, 2; Kap. S. 1, 14; TS 1, 2, 2; VS 4, 7; Mān. Çr. 6, 1, 3.
- ā kṛshnena rajasā 4, 12, 6; (4, 14, 6); RV 1, 35, 2; TS 3, 4, 11, 2; VS 38, 49; 34, 31.
- ākrandayaḥ balam ojo 3, 16, 3; RV 6, 47, 30; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 7; VS 29, 56; AV 6, 126, 2.
- ākramya vājin pṛthivīm 2, 7, 2; Kāth. 16, 9; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 3; 5, 1, 2, 6; VS 11, 19.
- ākhum te rudra paçuṃ karomy 1, 10, 4.
- āgatya vājy adhvānaw 2, 7, 2; (3, 1, 4); Kāth. 16, 2; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 3; 5, 1, 2, 6; VS 11, 18.
- āganma mitrāvaruṇā 1, 4, 3; Kāth. 5, 6; TS 3, 5, 4, 1.
- āgnāvāishpavam ekādaçakapālam 1, 4, 14; 2, 1, 7; 2, 3, 5; 3, 6, 1; Kāth. 10, 1; 11, 6; 19, 9; TS 2, 2, 9.
- āgnimārutam caruṃ nirvaped 2, 1, 8.
- āgneyam ajam ālabbeta 2, 5, 5; Kāth. 13, 5.
- āgneyam ashtākapālam 2, 2, 7 2, 3, 1; 2, 4, 6; Kāth. 11, 12; TS 1, 8, 2, 17. 19. 20; TB 1, 8, 4.
- āgneyo 'shtākapālāḥ sāmuyaç caruḥ 1, 10, 1; Kāth. 9, 4; 15, 2; 37, 2; 5, 5, 18; Kap. S. 8, 7; TS 7, 5, 21.
- āgneyo shtākapālo vāruṇo 2, 6, 3.
- ā ghā ye agnim indhate 4, 12, 6; RV 8, 45, 1; Kāth. 13, 15; TB 2, 4, 5, 7; VS 7, 32; SV 1, 133; 2, 688; Nir. 6, 14.
- ā carshaniprā vṛshabho 4, 14, 18; RV 1, 177, 1; Kāth. 38, 7; TB 2, 4, 3, 11.
- āchadi tvā chando dadhe 1, 6, 1 u. 2.
- ājanḡhanti sānv eshām 3, 16, 3; RV 6, 75, 13; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 5; VS 29, 50; Nir. 9, 20.
- ā jātam jātavedasā 4, 10, 3; RV 6, 16, 49; TS 3, 5, 11, 4.
- ājuhvanāḥ supratikaḥ 2, 10, 6; (3, 3, 9); Kāth. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; TS 4, 6, 5, 3; TB 3, 7, 7, 10; VS 17, 73.
- ājuhvanā idyo vandyāç 4, 13, 3; RV 10, 110, 3; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 2; VS 29, 28; AV 5, 12, 3; Nir. 8, 8.
- ājuhvanā sarasvatī 3, 11, 3; Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 12, 2; VS 20, 58.
- ā tam bhaja sāuçravaseshv 2, 7, 9; RV 10, 45, 10; Kāth. 16, 9; TS 4, 2, 2, 3; VS 12, 27.
- ā tū na indra vṛtrahan 4, 11, 4; RV 4, 32, 1; Kāth. 6, 10; 21, 13; VS 33, 65; SV 1, 181.
- ā te agna idhimahi 2, 13, 7; RV 5, 6, 4; Kāth. 9, 6; 39, 14; TS 4, 4, 4, 6; SV 1, 419; 2, 372; AV. 18, 4, 38.

- ā te maha indroty 4, 12, 3; (4, 14, 12); RV
 7, 25, 1; Kāth. 8, 16; TS 1, 7, 13, 2;
 TB 2, 8, 3, 3.
- ā te çuṣhmo vṛṣhabha etu 4, 11, 4; RV 6,
 19, 9; TB 2, 5, 8, 1. 8, 5, 8.
- ā te suparnā 4, 12, 5; RV 1, 79, 2; Kāth.
 11, 13; TS 3, 1, 11, 5.
- ātmann upasthe na 3, 11, 9; Kāth. 38, 3;
 TB 2, 6, 4, 5; VS 19, 92.
- ā tvā jigharmi 2, 7, 2; Kāth. 16, 2; 19, 3;
 Kap. S. 80, 1; TS 4, 1, 2, 5; 5, 1, 3, 3;
 VS 11, 23.
- ā tvā brahmayujāhari 2, 13, 9; RV 8, 17, 2;
 SV 2, 17; AV 20, 3, 2. 38, 2. 47, 8.
- ā tvā vahantu harayaḥ 2, 9, 1; RV 1, 16, 1.
- ā tvāhārsham 2, 7, 8; (3, 2, 1); RV 10,
 173, 1; Kāth. 16, 8; 19, 11; 35, 7; Kap. S.
 48, 9; TS 4, 2, 1, 4; 5, 2, 1, 4; TB 2, 4,
 2, 8; VS 12, 11; AV 6, 87, 1.
- ād it paçyamy-2, 13, 1; Kāth. 35, 3; TS 5,
 6, 1, 4, TB 3, 12, 1, 1; AV 3, 18, 6.
- ādityaḥ çukra udagāt 4, 14, 14.
- ādityam garbham payasā 2, 7, 17; Kāth. 16,
 17; TS 4, 2, 10; VS 13, 41.
- ādityānām avasā nūtanena 4, 14, 14; RV
 7, 51, 1; TS 2, 1, 11, 6; TB 2, 8, 1, 6.
- ādityā bhāgaḥ vah karishyāmy 2, 2, 1.
- ādityā vā ita uttamāḥ 4, 6, 8.
- ādityo deva udagāt 4, 14, 14.
- ādityāir no bhārati 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2;
 TS 5, 1, 11, 3; VS 29, 8.
- ā devānām api panthām aganma 4, 10, 2;
 (4, 11, 4); RV 10, 2, 8; Kāth. 2, 15; 18,
 21; 35, 9; TS 1, 1, 14, 3; AV 19, 59, 3.
- ā devo yāti savitā 4, 14, 6; RV 7, 45, 1;
 Kāth. 17, 19; TB 2, 8, 6, 1.
- ā na etu manaḥ punaḥ 1, 10, 3; Kāth. 9, 6;
 Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 2; VS 3, 54.
- ā naḥ prajāp janayasu prajāpatir 2, 13, 23;
 RV 10, 85, 43; Kāth. 13, 15; 35, 9; 40, 1;
 AV 14, 2, 40.
- ā no agne rayim bhara 4, 12, 4; RV 1, 79, 3;
 Kāth. 10, 12; SV 2, 875.
- ā no agne sucetunā 4, 10, 6; (4, 12, 4); RV
 1, 79, 9; Kāth. 2, 14; TB 2, 6, 16, 1; SV
 2, 876.
- ā no gahi sakhyebhih 4, 14, 15; RV 3, 1, 19.
- ā no divo bhataḥ parvatād ā 4, 10, 1; (4,
 11, 2; 4, 14, 3); RV 5, 43, 11; Kāth. 4,
 16; 20, 15; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1;
 3, 1, 11, 2.
- ā no niyudbhīḥ çatinībhīr adhvarāḥ saha-
 eriṇībhīr upa yāhi yajñam 4, 14, 2; RV
 7, 92, 5; VS 27, 28; SV 2, 8, 1, 2.
- ā no mitrāvaruṇā ghr̥tāir 4, 11, 2; RV 3,
 62, 16; Kāth. 4, 16; 12, 14; TS 1, 8, 22, 3;
 TB 2, 5, 12, 3; VS 21, 8; SV 1, 220;
 2, 13.
- ā no mitrāvaruṇā havyajushṭim 4, 14, 12;
 RV 7, 65, 4; TB 2, 8, 6, 7.
- ā no yajñam bhārati 4, 13, 3; RV 10, 110, 3;
 Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 4; VS 29, 33;
 AV 5, 12, 8; Nir. 3, 13.
- ā no yāhi tapasā 4, 10, 2.
- ā no vāyo mabe tane 4, 14, 2; RV 8, 46, 25.
- ā no viçvā āskrā 4, 14, 11; RV 1, 186, 2;
 TB 2, 8, 6, 3.
- ā no vīrebhir janitā 4, 14, 9.
- ā no viro jayatām 1, 2, 9.
- āntrāpi sthālīr 3, 11, 9; TB 2, 6, 4, 3; VS
 19, 86.
- ānyam divo mātariçvā 4, 14, 18; RV 1, 93, 6;
 Kāth. 4, 16; TS 2, 3, 14, 2.
- āpaprātha mahinā 4, 12, 4; RV 8, 70, 6; SV
 2, 213; AV 20, 81, 2. 92, 21.
- āpas tvām açrināu tvām 4, 1, 2.
- āpo devīḥ pratigrbhñīta 2, 7, 10; Kāth. 16,
 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2,
 3, 2; VS 12, 35.
- āpo devīḥ çundhata mā 1, 2, 1.
- āpo devīr ghr̥taminvā 2, 13, 1; Kāth. 35, 3;
 39, 2; Kap. S. 43, 4.

- āpo devīr brhatīr 1, 2, 1; (3, 6, 4); Kāth. 2, 2; 23, 2; Kap. S. 1, 14; 35, 8; TS 1, 2, 2, 1; 6, 1, 2, 2.
 āpo devīr madhumatīr 2, 6, 8.
 āpo mā mātaraḥ sūdayantu 1, 2, 1; (3, 6, 2).
 āpo ha yau mahatīr 2, 13, 23; RV 10, 121, 7; Kāth. 40, 1; TS 4, 1, 8, 5; VS 27, 25; 32, 7; AV 4, 2, 6.
 āpo hi bhāhā mayobhūvas 2, 7, 5; 4, 9, 27; (2, 13, 1; 3, 1, 6); RV 10, 9, 1; Kāth. 16, 4; 19, 5; 5, 4, 8; Kap. S. 30, 3; 43, 4; TS 4, 1, 5, 1; 5, 6, 1, 4; 7, 4, 19, 4; TA 4, 42, 4; 10, 1, 11; VS 11, 50; 36, 14; SV 2, 1187; AV 1, 5, 1; Nir. 9, 27.
 āpyāyasa sametu 2, 7, 14; RV 1, 91, 16; 9, 31, 4; Kāth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 3, 2, 5, 3; 4, 2, 7, 4; TB 3, 5, 12; 7, 13, 4; TA 6, 6, 3; VS 12, 112; Tāṇḍya B. 1, 5, 8.
 ā brahman brāhmaṇas 3, 12, 6; Kāth. 5, 5, 14; TB 7, 5, 18; VS 22, 22.
 ā bhandishāhasya sumatīr 4, 11, 4; Kāth. 7, 16.
 ābhish ṭe adya gīrbhir 2, 13, 8; (4, 10, 2); RV 4, 10, 4; TS 4, 4, 4, 7.
 ābhiḥ sprdho mithatīr 4, 14, 12; RV 6, 25, 2; TB 2, 8, 3, 3.
 āmayāvinaḥ yājayed 4, 3, 6.
 ā mā vājasya prasavo 1, 11, 3; (1, 11, 7); Kāth. 14, 1 u. 7; 18, 13; Kap. S. 29, 2; TS 1, 7, 8, 3; TB 1, 3, 6, 6; VS 9, 19.
 ā maṇisho dohakāmā 1, 4, 1; (1, 4, 5); Kāth. 5, 3; 82, 5; TS 1, 7, 4, 3.
 āmūr aja praty āvartayemāḥ 3, 16, 3; RV 6, 47, 31; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 7; VS 29, 57; AV 6, 126, 3.
 āyam gauḥ pṛṇir RV 10, 189, 1; Kāth. 7, 13; Kap. S. 6, 4; 7, 2; TS 1, 5, 3, 1; VS 3, 6; SV 2, 726; AV 6, 31, 1: 20, 43, 4.
 ā yaḥ-haste na khādinaḥ 4, 10, 3; RV 6, 16, 40; TS 3, 5, 11, 4.
 ā yad ishe nṛpatīr tejā 4, 14, 15; RV 1, 71, 8; TS 1, 3, 14, 6; VS 33, 11.
 ā yad duvaśyād duvase na kānur 4, 11, 3; RV 1, 165, 14; Kāth. 9, 16.
 āyan naraḥ sudānavo 2, 4, 7; RV 5, 53, 6; Kāth. 11, 9; TS 2, 4, 3, 1.
 ā yas tatantha rodasī 4, 13, 6; RV 6, 1, 11; Kāth. 13, 20; TB 3, 6, 10, 5.
 ā yasmint sapta vāsavā 4, 12, 2; Kāth. 3, 16; TS 1, 6, 12, 2; TA 1, 8, 8.
 āyātam mitrāvaruṇā suçasty 4, 14, 10; RV 6, 67, 3.
 āyāhi tapasā 4, 10, 2.
 āyāhi sushumā hi tā 2, 13, 9; RV 8, 17, 1; SV 1, 191; 2, 16; AV 20, 3, 1. 33, 1. 47, 7.
 āyurdā devā jarasaw 4, 12, 4; Kāth. 11, 13.
 āyurdhā agne sy 1, 5, 9.
 āyur vāi dhruvas 4, 6, 6; Kāth. 23, 1.
 āyushe svāhā prāpāya svāhā 3, 12, 9.
 ā ye tanvanti raṇmibhis 4, 11, 2; RV 1, 19, 8.
 ā yo ghr̥ṇe na tatṛshāpo 2, 10, 1; Kāth. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 2; VS 17, 10.
 ārāṇ catrum apabādhasva 4, 14, 5; RV 10, 42, 7; TB 2, 8, 2, 7; AV 20, 89, 7; Nir. 5, 24.
 āryamā yāti vṛshabhas 4, 12, 4; TS 2, 3, 14, 4.
 āvartamāno bhuvanasya madhye 2, 13, 22; Kāth. 40, 12.
 ā vā esha prajāpataye 3, 5, 1.
 ā vāḥ ratho rodasī 4, 14, 10; RV 7, 69, 1; TB 2, 8, 7, 6.
 ā vāco madhyam aruhad 2, 12, 4; Kāth. 13, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7, 13, 3; VS 15, 51.
 ā vām upastham adruhā 3, 8, 7; RV 2, 41, 21; Nir. 9, 37.
 ā vām mitrāvaruṇā havayadātip 4, 14, 12; RV 1, 152, 7; TB 2, 8, 6, 5.
 ā vāyo bhūsha cucipā 1, 3, 6; (4, 14, 2); RV 7, 92, 1; Kāth. 4, 2; 13, 11 u. 12; Kap. S. 3, 2; TS 1, 4, 4, 1; 2, 4, 2, 1; TB 2, 8, 1, 1; VS 7, 7.

ā viçvataḥ pratyāncam 2, 7, 2; RV 2, 10,
 5; TS 4, 1, 2, 5; VS-11, 24.
 ā viçvadevaṃ satpatiṃ 4, 12, 6; RV 5, 82,
 7; TS 3, 4, 11, 2.
 āvṣiṣṭyo vardhate cārur 4, 14, 8; RV 1, 95,
 5; TB 2, 8, 7, 4; Nir. 8, 15.
 ā vṛtrabāṇā vṛtrababhiḥ 4, 13, 7; (4, 14,
 8); RV 6, 60, 3; TB 3, 6, 8, 1.
 ā vedhasam nilapṛsthāṃ 4, 14, 4; RV 5,
 43, 12; TB 2, 5, 5, 4; 2, 8, 2, 7.
 ā vo devāsa imāhe 1, 2, 2; (4, 14, 2); TS
 1, 2, 1, 2; VS 4, 5.
 ā vo yantūdvāhāso 4, 11, 2; (4, 14, 11);
 RV 5, 58, 3; TB 2, 5, 5, 3.
 ā vo rājānam adhvarasya 4, 11, 4; RV 4,
 3, 1; Kāth. 7, 16; TS 1, 3, 14, 1; TB
 2, 8, 6, 9; SV 1, 69.
 āçr nā ūrjam uta 4, 12, 3; Kāth. 5, 2; TS
 3, 2, 8, 5 (ma fūr nā). AV 2, 29, 3.
 āçuḥ çigāno vṛshabho 2, 10, 4; RV 10, 103
 1; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6,
 4, 1; VS 17, 33; SV 2, 1199; AV 19,
 13, 2.
 āçus trivrd bhāntaḥ 2, 8, 4; Kāth. 17, 4;
 20, 12; Kap. S. 32, 14; TS 4, 3, 3; VS
 14, 23.
 ā savāṃ savitur yathā 4, 11, 2; RV 8, 91
 (102), 6; Kāth. 40, 14; TS 3, 1, 11, 8.
 āsushvayanti yajate 4, 13, 3; RV 10, 110,
 6; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 3; VS 29,
 31; AV 5, 12, 6; Nir. 8, 11.
 aham pitṛnt suvidatram 4, 10, 6; RV 10,
 15, 8; Kāth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 3; TB
 2, 6, 12, 1; VS 19, 56; AV 18, 1, 45.
 āhitāgnir vā eṣa 3, 6, 6.
 ichann açvasya yañ çiraḥ 2, 13, 6; Kāth.
 39, 19; TB 1, 5, 8, 1.
 idābhīr agnir īdyaḥ 3, 11, 11; Kāth. 38, 10;
 TB 2, 6, 18, 1; VS 21, 14.
 idāṃ agne purudāsaṃ 2, 7, 11; (4, 11, 1;
 4, 12, 8); RV 3, 1, 23, 5, 11, 6, 11, 7, 11,
 15, 7, 22, 5, 23, 5; Kāth. 16, 11; 18, 21;

Kap. S. 25, 2; TS 4, 2, 4, 3; VS 12 51;
 SV 1, 76.
 idāyās tvā pade vayam 1, 6, 2; 1, 6, 7; (4,
 10, 4; 4, 11, 1); RV 3, 39, 4; Kāth. 15,
 12; TS 3, 5, 11, 1; VS 34, 15.
 idīto devāir 3, 11, 1; Kāth. 38, 6; TB 2,
 6, 8, 1.
 ita eva prathamam jajñe 1, 8, 8; Kāth. 7,
 13; TS 2, 2, 4, 8.
 iti ya eva devā yajñahanaç ca 1, 4, 8.
 ito jajñe prathamāṃ svād 1, 6, 1.
 idaṃ varco agnīnā 2, 3, 4; TB 2, 5, 7, 1;
 AV 19, 37, 1.
 idaṃ vām āsye haviḥ 4, 12, 1; RV 4, 49, 1;
 TS 3, 3, 11, 1.
 idaṃ vishṇur vicakrame 1, 2, 9; 4, 1, 12;
 (1, 8, 9; 2, 7, 16; 4, 11, 4; 4, 12, 1);
 RV 1, 22, 17; Kāth. 2, 10; Kap. S. 2,
 4; TS 1, 2, 13, 1; TB 3, 1, 3, 3; VS 5,
 15; SV 1, 222; 2, 1019; AV 7, 26, 4;
 Nir. 12, 19.
 idaṃ çreyo manyamāno 2, 13, 10.
 idaṃ haviḥ prajānanam 3, 11, 10; Kāth. 38,
 2; TS 2, 6, 3, 5; VS 17, 48.
 idaṃ kehatram duṣṭaram 3, 16, 4.
 idaṃ te havyam gbṛtavat 4, 12, 6; (4, 14,
 9); TB 2, 5, 4, 6; AV 7, 68, 2.
 idaṃ dyāvāpṛthivi sadyam 4, 14, 7; RV 1,
 185, 11; TB 2, 8, 4, 3.
 idaṃ namo vṛshabhāya 4, 14, 14; RV 1,
 51, 15.
 idaṃ adadād rabhasam 4, 14, 7.
 idaṃ pitṛbhyo namo astv 4, 10, 6; RV 10,
 15, 2; TS 2, 6, 12, 4; VS 19, 63; AV
 18, 1, 46.
 indur dakahaḥ çyena 2, 12, 3 4, 9, 11;
 Kāth. 18, 15; Kap. S. 29, 4; TB 3, 10,
 4, 3; TA 4, 11, 6; VS 18, 53.
 indra eṣāṃ netā bṛhaspatir 2, 10, 4; RV
 10, 108, 8; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5;
 TS 4, 6, 4, 3; VS 17, 40; SV 2, 1906;
 AV 19, 13, 9.

- indrah pṛpantam papurim 4, 14, 7.
 indrah sa dāmane kṛta 2, 13, 6; RV 8, 93,
 8; Kāth. 39, 12; TB 1, 5, 8, 3; SV 2,
 573; AV 20, 47, 2. 137, 13.
 indrah sutrāmā svavaṃ 4, 12, 5; RV 6, 47,
 12; 10, 131, 6; Kāth. 8, 16; TS 1,
 7, 13, 4; VS 20, 51; AV 7, 91, 1; 20,
 125, 6.
 indrah sutrāmā hrdayena 3, 11, 9; Kāth.
 38, 3; TB 2, 6, 4, 3; VS 19, 85.
 indra vayas cūṇāsīram 4, 10, 6; Kāth.
 21, 14.
 indra vīṇā avīṛdhan 2, 10, 5; (3, 3, 8);
 RV 1, 11, 1; Kāth. 18, 3; 36, 15; 37, 9;
 Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3, 4; 5, 4, 6, 5;
 TB 2, 7, 15, 5, 16, 3; VS 12, 56; 15, 61;
 17, 61; SV 1, 343; 2, 177.
 indra vo vīṇatas pari 4, 11, 4; RV 1, 7,
 10; Kāth. 8, 17; TS 1, 6, 12, 1; 2, 3,
 14, 1; 3, 1, 11, 4; 4, 3, 13, 8; SV 2, 970;
 AV 20, 39, 1. 70, 16.
 indra stubi vajrinav 4, 14, 12; RV 10, 89,
 1, TB 2, 3, 4, 1.
 indram dūrah kavashyo 3, 11, 1; TB 2, 6,
 8, 2; VS 20, 40.
 indram nara nemadhitā 4, 12, 3; (4, 14, 5);
 RV 7, 27, 1; TS 1, 6, 12, 1; 2, 1, 11, 1,
 3, 14, 1; 3, 1, 11, 4; 4, 3, 13, 8; TB 2,
 8, 2, 5; SV 1, 318.
 indra marutva iha pābi 1, 3, 19; RV 3, 51,
 7; Kāth. 4, 8; Kap. S. 3, 6; TS 1, 4,
 18, 1; VS 7, 85.
 indram id gāthino 2, 13, 6; RV 1, 7, 1;
 Kāth. 8, 16; 39, 12; TS 1, 6, 12, 2; TB
 1, 5, 8, 1; SV 1, 198; 2, 146; AV 20,
 38, 4, 47, 4, 70, 7; Nir. 7, 2.
 indram id dharī vahato 1, 3, 34; RV 1, 84,
 2; Kāth. 4, 11; Kap. S. 3, 9; TS 1, 4,
 38, 1; VS 8, 85; SV 2, 380.
 indra vājesu no va 2, 13, 6; RV 1, 7, 4;
 Kāth. 39, 12; TB 1, 5, 8, 2; SV 2, 148;
 AV 20, 70, 10,
- indravāyū ime sufā 1, 3, 6; RV 1, 2, 4;
 • Kāth. 4, 2; Kap. S. 3, 2; TS 1, 4, 4, 1;
 VS 7, 8; 83, 56.
 indravāyū susamdr̥cā 1, 11, 4; 2, 2, 6;
 Kāth. 10, 12; 14, 2; VS 33, 86
 indras tarasvān abhimātihogro 4, 14, 12;
 TB 2, 8, 4.
 indrasya kroḍo 3, 15, 7; Kāth. 5, 13, 6; TS
 5, 7, 16; VS 25, 8.
 indrasya nu vīryāpi pravocaw 4, 14, 13,
 RV 1, 32, 1; TB 2, 5, 4, 1. 8, 4, 3; AV
 2, 5, 5; Nir. 7, 2.
 indrasya manve prathamasya 3, 16, 5; Kāth.
 22, 15; TS 4, 7, 15, 1.
 indrasya rūpam rshabho 3, 11, 9; Kāth.
 38, 3; TB 2, 6, 4, 5; VS 19, 91.
 indrasya vajro marutām 3, 16, 3; RV 6, 47,
 23; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 6; VS 29,
 54; AV 6, 125, 3.
 indrasya vṛshno varuṇasya 2, 10, 4; (4, 14
 13); RV 10, 103, 9; Kāth. 13, 5; Kap. S.
 28, 5; TS 4, 6, 4, 3; VS 17, 41; SV 2,
 1207; AV 19, 13, 10.
 indrā id-dharyoḥ sacā 2, 13, 6; RV 1, 7, 2;
 Kāth. 39, 12; TB 1, 5, 8, 2; SV 2, 147;
 AV 20, 38, 5, 47, 5, 70, 8.
 indrā oshadhīr asanod 4, 14, 5; RV 3, 34,
 10; AV 20, 11, 10.
 indrāgni avyathamānām 2, 8, 3; 3, 2, 9;
 Kāth. 17, 3; 20, 11; Kap. S. 26, 2, 32, 13;
 TS 4, 3, 6; VS 14, 11.
 indrāgni āgata sutam 1, 3, 17; RV 3, 12, 1;
 Kāth. 4, 7; Kap. S. 3, 5; TS 1, 4, 15, 1;
 VS 7, 31; SV 2, 19.
 indrāgni navatim puro 4, 10, 5; RV 3, 12,
 6; Kāth. 4, 15; TS 1, 1, 14, 1 SV 2, 226,
 1054.
 indrāgni mitravaruṇā 4, 14, 17; TA 3, 3, 4;
 VS 33, 49.
 indrāgni rocānā divah 4, 10, 4; (4, 11, 1);
 RV 3, 12, 9; Kāth. 4, 15; TS 4, 2, 11, 1,
 3, 13, 3; TB 2, 5, 7, 2; SV 2, 1043.

- indrāgnyoḥ pakṣhatih 3, 15, 5; VS 25, 5.
 indrāni patyā sujitam 3, 8, 4; 4, 12, 1; TB
 2, 4, 2, 7
 indrā nu pūṣhaṇā vayaw 4, 12, 6; RV 6,
 57, 1; Kāth. 23, 11; SV 1, 202.
 indrāya tvā bṛhadvate 1, 3, 14; Kāth. 27, 10;
 Kap. S. 3, 4.
 indrāya tvā sushuttamaṃ 1, 3, 3; 4, 5, 4.
 indrāya manyumate 2, 2, 12; 2, 5, 8; Kāth.
 13, 4.
 indrāyāḥhomucā ekādaçak. 2, 2, 10; 2, 6, 6;
 4, 3, 9.
 indrāyārkavate 'çvamedhavatā 2, 2, 9.
 indrāyenduw saraṣvatī 3, 11, 3; Kāth. 38, 8;
 TB 2, 6, 12, 1; VS 20, 57.
 indrāvaruṇā yuvam adhvarāya 4, 12, 4; RV
 7, 82, 1; TS 2, 5, 12, 2; TB 2, 8, 4, 5;
 Nir. 5, 2.
 indrāvishṇū dṛṣhitāḥ 4, 12, 5; RV 7, 99, 5;
 TS 3, 2, 11, 3.
 indriyāni çatakrato 4, 12, 2; RV 3, 37, 9;
 Kāth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 1; 2, 5, 12, 5;
 AV 20, 20, 2, 57, 5.
 indreṇa manyunā yujā 1, 3, 12; (4, 6, 3);
 Kāth. 4, 4.
 indremam prataram naya 2, 10, 4; Kāth.
 18, 8; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3, 1; VS
 17, 51; AV 6, 5, 2.
 indro jayati na parājayate 4, 12, 3; TS
 2, 4, 14, 2; AV 6, 98, 1.
 indro çadhīco asthabbir 2, 13, 6; RV 1, 84,
 13; Kāth. 39, 12; TS 5, 6, 6, 3; TB 1,
 5, 8, 1; SV 1, 179; 2, 263; AV 20, 41, 1.
 indro dirghāya cakṣhaśā 2, 18, 6; RV 1,
 7, 8; TB 1, 5, 8, 2; SV 2, 149; AV 20,
 38, 6, 47, 6, 70, 9.
 indro devāñ çambarahatya 4, 14, 18; TB 2,
 8, 3, 8.
 indro devānām adhipāḥ 4, 14, 12; TB 2,
 8, 4, 2.
 indro dyāur uryy uta 4, 14, 7.
 indro babhūva brahmaṇā 4, 14, 7.
 indro balaw rakṣhitāram 4, 14, 5; RV 10,
 67, 6; AV 20, 91, 6.
 indro bhūtasya bhuvanasya 4, 14, 7.
 indro madāya vāvṛdhe 4, 12, 4; RV 1, 81, 1;
 SV 1, 411; 2, 352; AV 20, 56, 1.
 indro yajñaw vardhayan 4, 14, 13; TB
 2, 8, 3, 7.
 indro yāto vasitasya 4, 14, 13; RV 1, 32,
 15; TB 2, 3, 4, 3.
 indro rājā jagataç carṣhaṇinām 4, 14, 14;
 RV 7, 27, 3; TB 2, 3, 5, 8; AV 19, 5, 1.
 indro vṛtraḥ vajreṇāvadhīd 4, 14, 7.
 indro vṛtram atarad 4, 14, 13; TB 2, 8, 3, 6.
 indro vāi vṛtram abant 3, 3, 7.
 indro vāi vṛtrāya 4, 6, 5.
 indro 'smam avatu vajrabāhur 4, 14, 7.
 indhānās tvā çataw himā 1, 5, 2; (1, 5, 8);
 Kāth. 6, 9; 7, 6; 35, 2; Kap. S. 4, 8;
 48, 3; TS 1, 5, 5, 4; VS 3, 18.
 indhāno agniḥ vanavad 4, 14, 10; RV 2,
 25, 1; TB 2, 8, 5, 2.
 imaw yajñaw vardhayan 4, 14, 13; TB 2,
 8, 3, 8.
 imaw yajñam açvinā 4, 12, 6; TB 2, 5, 4, 6.
 imaw yajñam idaw vaco 4, 11, 6; (4, 12, 1);
 RV 1, 91 10; Kāth. 2, 14.
 imaw yama prastaram 4, 14, 16; RV 10,
 14, 4; TS 2, 6, 12, 6; AV 18, 1, 60.
 imaw sāhaçraḥ çatadhāram 2, 7, 17; Kāth.
 16, 17; Kap. S. 25, 8; VS 18, 49.
 imaw stomam arbate 2, 7, 3; RV 1, 94, 1;
 SV 1, 66; 2, 414; AV 20, 13, 3.
 imam no yajñam amṛteshu 4, 13, 5; RV 3,
 21, 1; Kāth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 1.
 imam agnā āyushe 2, 3, 4; Kāth. 11, 7 u. 8;
 36, 5; TS 2, 3, 10, 3; TB 2, 7, 7, 5; TA
 2, 5, 3; AV 2, 28, 5.
 imam ūṛṣyau varuṇasya 2, 7, 17; Kāth.
 16, 17; Kap. S. 25, 8; VS 18, 50.
 imam mā hiḥsir ekaçapham 2, 7, 17; Kāth.
 16, 17; Kap. S. 25, 8; TS 4, 2, 10, 2;
 VS 13, 48.

- imam mâ hi^osr dvipâdam 2, 7, 17; Kâth. 16, 17; Kap. S. 25, 8; TS 4, 2, 10, 1; VS 13, 47.
- imam me deva savitar 2, 7, 1; Kâth. 15°, 11.
- imam me varuṇa çrudhî 4, 10, 2; 4, 14, 17; (4, 10, 4; 4, 12, 4); RV 1, 25, 19; Kâth. 4, 16; 11, 12 u. 13; 12, 15; 21, 13; TS 2, 1, 11, 6. 5, 12, 1; 4, 2, 11, 3; TB 3, 7, 11, 3. 12, 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 3; VS 21, 1; SV 2, 985.
- imâm dhiyam 1, 2, 2; (4, 14, 3); RV 8, 42, 3; Kâth. 2, 3; Kap. S. 1, 15; TS 1, 2, 2, 2.
- imâ jubhânâ yushmad 4, 14, 3; RV 7, 95, 5; Kâth. 4, 16; TB 2, 4, 6, 1.
- imân me mitrâvaruṇâu grhân gopâyata^w 1, 5, 14 (2 Mal); Kâth. 7, 11.
- imân me mitrâvaruṇâu grhân jugupata^w 1, 5, 14.
- imâm dhiyam çikshamâṇasya 1, 2, 2; (4, 14, 3 imâm dhiyam); RV 8, 42, 3; Kâth. 4, 16; Kap. S. 1, 15; TS 1, 2, 2, 2.
- imâm agrbhṇan raçanâm 3, 12, 1; Kâth. 5, 1, 2; TS 4, 1, 2; 5, 1, 2, 1; 7, 1, 11, 1; TB 3, 8, 3, 2; VS 22, 2.
- imâm indra hastacyuti^w 2, 7, 12.
- imâ rudrâya tavase 2, 9, 9; RV 1, 114, 1; Kâth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 10, 1; VS 16, 48.
- ime turam maruto 4, 14, 18; RV 7, 56, 19; TB 2, 8, 5, 6.
- imo agne vitatamâni 4, 10, 1; (4, 10, 5); RV 7, 1, 18; Kâth. 2, 15; 19, 14; 35, 2; Kap. S. 48, 3; TS 4, 3, 13, 6.
- imâu te pakhâ ajarâu 2, 12, 3; Kâth. 18, 15; Kap. S. 29, 4; TS 4, 7, 13, 1; VS 18, 52.
- imâu devâu jâyamânâu 4, 11, 2; RV 2, 40, 2; Kâth. 8, 17; TS 1, 8, 22, 5; 2, 6, 11, 4; TB 2, 8, 1, 5.
- iyam te çukra tanûr 1, 2, 4; Kâth. 2, 5; Kap. S. 1, 17; TS 1, 2, 4.
- iya^w visrñpîr yata âbabhûva 4, 12, 1; RV 10, 129, 7; TB 2, 8, 9, 8.
- iya^w vâi kadrûr 3, 7, 3.
- iya^w çushmebhîr bisakhâ 4, 14, 7; RV 6, 61, 2; Kâth. 4, 16; TB 2, 8, 2, 8; Nir. 2, 24.
- iyad asy âyur asy 2, 6, 12; 4, 4, 6; VS 10, 25.
- iyam eva sâ yâ prathamâ 2, 13, 10; Kâth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 1; TB 2, 5, 5, 3; AV 3, 10, 4; 8, 9, 11.
- irajyann agne prathayasva 2, 7, 14; RV 10, 140, 4; Kâth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 2; VS 12, 109; SV 2, 1169.
- irâvatî dhenumatî hi 1, 2, 9; RV 7, 99, 3; Kap. S. 2, 4; TS 1, 2, 13, 1; TA 1, 8, 2; VS 5, 16.
- isham ūrjam abam ita 2, 7, 14; Kâth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 1; VS 12, 105.
- ishe tvâ subhûtâya 1, 1, 1.
- ishe tropâvir asy 1, 2, 15; Kâth. 3, 4; Kap. S. 3, 11; TS 1, 3, 7.
- ishkartâram adhvarasya 2, 7, 14; RV 10, 140, 5; TS 4, 2, 7, 3; VS 12, 110; SV^o 2, 1170.
- ishṭo yajño bhrgubhir 1, 4, 1; 2, 12, 3; (4, 4, 5); Kâth. 5, 4; 18, 18; 32, 4; 40, 13; Kap. S. 29, 6; VS 18, 56.
- iha tvashṭâram agriya^w 4, 13, 10; RV 1, 13, 10; TS 2, 1, 11, 1; TB 3, 5, 12, 1.
- iha tvâ bhûry âcareḍ 4, 11, 5; RV 4, 4, 9; Kâth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 4.
- iha prañt viçvarûpâ 4, 2, 10; TB 3, 7, 44.
- iheha vah svatavasah 4, 10, 3; RV 7, 59, 11; Kâth. 20, 15; TA 1, 4, 3.
- ihâivâgne adhidhârayâ rayim 2, 13, 5; Kâth. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 1, 1, 7, 2; VS 27, 4.
- idâno vahnîr namaś 2, 12, 6.
- idito devâir a. idîto.
- ido agni^w vipaççitam 4, 11, 2; RV 3, 27, 3; Kâth. 40, 14; TB 2, 4, 2, 4.
- ido agni^w svavacçam 4, 14, 11; RV 5, 60, 1; TB 3, 7, 12, 4; AV 7, 50, 3.

- idyaç cāsi vandyaç 3, 16, 2; Kâth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 1; VS 29, 3.
- içânâya parasvatâ 3, 14, 10; VS 24, 28.
- içânâya prahotiç 4, 14, 2; RV 7, 90, 2.
- içânâ vâryânâp 4, 9, 27; RV 10, 9, 5; TB 2, 5, 8, 5; TA 4, 42, 4; AV 1, 5, 4.
- ukshânnâya vaçânnâya 2, 13, 18; (4, 11, 4); RV 8, 43, 11; Kâth. 7, 16; 40, 5; TS 1, 3, 14, 7; AV 3, 21, 6; 20, 1, 3.
- ukshâ samudre aruṇaḥ 2, 10, 5; RV 5, 47, 3; Kâth. 18, 3; 21, 8; TS 4, 6, 3, 4; VS 17, 60.
- ūkhâp kṛpota çaktyâ 2, 7, 5; Kâth. 16, 5; TS 4, 1, 5, 3; VS 11, 57.
- ukhyaaya ketum prathamam 2, 8, 1.
- ugram paçyed râshṭrabhr̥t 4, 14, 17; TA 2, 4, 3; AV 6, 118, 2.
- ugraç ca bhîmaç ca 4, 9, 17; VS 39, 7.
- ugrâ diçâm abhibhûtir 3, 16, 4; Kâth. 22, 14; TS 4, 4, 12, 1.
- uñ çushmâ oshadhînâp 2, 7, 13; RV 10, 97, 8; Kâth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 3, VS 12, 82.
- uñ çrayasva vanaspate 1, 2, 11; 4, 13, 1; RV 3, 8, 3; Kâth. 15, 12; TB 3, 6, 1, 1.
- uta gnâ vyântu devapatnir 4, 13, 10; RV 5, 46, 8; TB 3, 5, 12, 1; AV 7, 49, 2; Nir. 12, 46.
- uta devâ avahitam 4, 14, 2; RV 10, 137, 1; AV 4, 13, 1.
- uta dyumnasya çavasa 4, 12, 4.
- uta no deva devam 4, 11, 6; RV 8, 75, 2; Kâth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 1.
- uta no brahman bhaviha 4, 11, 2; RV 3, 13, 6; Kâth. 2, 15.
- uta no² hir budhnyah çṛpotev 1, 6, 2; RV 6, 50, 14; VS 34, 53; Nir. 12, 33.
- uta bruvan̄tu jantavâ 4, 10, 3; RV 1, 74, 3; Kâth. 8, 16; 15, 12; TS 3, 5, 11, 4; SV 2, 782.
- uta mâta mahisham anv 4, 12, 5; RV 4, 18, 11; TS 3, 2, 11, 3.
- uta smâsya dravatas 1, 11, 2; RV 4, 40, 3; Kâth. 13, 14; TS 1, 7, 8, 3; VS 9, 15.
- uta syâ nah sarasvatî jushâpota 4, 14, 7; RV 7, 95, 4.
- utâ no mitrâv ruṇâ ihâgatam 4, 9, 12.
- utkrâma mahate sâubhagâya 2, 7, 2; Kâth. 16, 2; TS 4, 1, 2, 4; VS 11, 21.
- uttishṭha bṛhatî bhavordhvâ 2, 7, 6; (3, 1, 8); Kâth. 19, 7; Kap. S. 30, 5; VS 11, 64 (ntthâya).
- uttishṭha brahmanaspate 4, 9, 1; 4, 12, 1; RV 1, 40, 1; Kâth. 10, 13; TA 4, 2, 1; VS 34, 56.
- utsannayajño vâ esha 3, 2, 9; TS 5, 3, 1.
- udakramid dravinodâ 2, 7, 2; Kâth. 16, 2; TS 4, 1, 2, 4; 5, 1, 3, 1; VS 11, 22.
- ud agne tava tad ghrtâd 1, 6, 1; RV 8, 43, 10 (tyad); Kâth. 7, 12; Kap. S. 6, 2.
- ud agne tishṭha pratyâtanushva 2, 7, 15; RV 4, 4, 4; Kâth. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 2; VS 13, 12.
- ud agne çucayas tava 1, 5, 1; (4, 10, 2; 4, 12, 4); RV 8, 44, 17; Kâth. 2, 14; 19, 14; 40, 14; TS 1, 3, 14, 8, 4, 46, 3, 5, 5, 3; 2, 4, 14, 4; SV 2, 384.
- udapurâ nâmâsya 2, 8, 14.
- udapruto na vayo 4, 12, 6; RV 10, 68, 1; Kâth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 3; AV 20, 16, 1.
- udarav vai vṛtraḥ 2, 4, 4.
- udaethâd gojid açvajid 2, 7, 12; Kâth. 38, 14.
- ud asya çushmâd bhânor 4, 9, 14; RV 7, 34, 7 (bhânor).
- ud âyushâ svâyushodoshadhînâw 1, 2, 6; Kâth. 2, 6; Kap. S. 1, 19; TS 1, 2, 8.
- udîratâm avarâ ut parâsa 4, 10, 6; RV 10, 15, 1; TS 2, 6, 12, 3; VS 19, 49; AV 18, 1, 44; Nir. 11, 18.
- udîrayatâ marutah samudrato 3, 4, 7; RV 5, 55, 5; Kâth. 11, 9; 30, 4; Kap. S. 46, 7; TS 2, 4, 8, 2.
- ud u tishṭha svadhvara 2, 7, 4; (3, 1, 5; 4,

- 9, 12); RV 8, 23, 5; Kâth. 16, 4; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 1; 5, 1, 5, 3; VS 11, 41.
- ud uttama varuṇa 1, 2, 18; 4, 14, 17; (2, 7, 8; 3, 2, 1; 4, 10, 4; 4, 14, 3); RV 1, 24, 15; Kâth. 3, 8; 16, 8; 19, 11; 21, 13; Kap. S. 2, 15; 32, 1; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1; 4, 2, 1, 3. 11, 2; 5, 2, 1, 3; TB 2, 7, 16, 4, 8, 1, 6; TA 2, 4, 4; VS 12, 12; AV 7, 88, 3; 18, 4, 69; Nir. 2, 13.
- ud ut te madhumattamâ 1, 3, 39.
- ud u tyam jâtedasam 1, 3, 37; RV 1, 50, 1; Kâth. 4, 9; 10, 13; 11, 1; 13, 16; 21, 14; 30, 5; Kap. S. 3, 7; TS 1, 2, 2, 2; 2, 2, 12, 1, 3, 8, 2, 4, 14, 4, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 8; 6, 1, 11, 4; TB 3, 1, 3, 3, 7, 11, 2; TA 4, 11, 8, 20, 3; 5, 9, 12; VS 7, 41; 8, 41; 33, 31; SV 1, 31; AV 13, 2, 16; 20, 47, 13; Nir. 12, 15.
- ud u tvâ pañca diṣo 2, 10, 5.
- ud u tvâ viçve devâ 2, 7, 10; (3, 2, 2; 3, 3, 8); Kâth. 16, 10; 18, 3; 19, 12; 21, 8; Kap. S. 25, 1; 28, 3; 32, 2; TS 4, 2, 3, 1, 6, 3, 1; 5, 2, 2, 1, 4, 6, 1; VS 12, 31; 17, 53.
- ud enam uttaram nayâgne 2, 10, 4; (3, 3, 8); Kâth. 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3; (5, 4, 6); VS 17, 50; AV 6, 5, 1.
- ud eshâm bâhûn atiram 2, 7, 7; Kâth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 3, 5, 1, 10, 2; TA 2, 5, 16; VS 11, 82.
- udgrâbhaç ca nigrâbhaç ca 1, 1, 13; (3, 3, 8); Kâth. 1, 12; 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 1, 1, 13, 1, 6, 4, 2; 4, 6, 3, 4; VS 17, 64.
- udbudhyasvâgne 2, 12, 4; Kâth. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7, 13, 5; VS 15, 54; 18, 61.
- udyojanam antaryâmam 2, 7, 12.
- ud vayan tamasa pari 2, 12, 5; 4, 9, 27; (3, 4, 6); RV 1, 50, 10; Kâth. 18, 16; 22, 1; 38, 5; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 4; 5, 1, 8, 6, TB 2, 4, 4, 9, 6, 6, 4; 3, 7, 11, 2; TA 6, 3, 2; VS 20, 21; 27, 10; 35, 14; 38, 24; AV 7, 53, 7.
- ud vâm prkshâso madhumanto asthur 4, 12, 4; RV 7, 60, 4.
- unnataḥ çitibâhuh 3, 13, 8.
- unnambhaya prthivim 1, 3, 26; TS 2, 4, 8, 2; 3, 5, 5, 2; Kâth. 11, 9.
- upakeharanti sindhavo 4, 11, 2; RV 1, 125, 4; Kâth. 11, 5; 11, 12; TS 1, 8, 22, 4.
- upa châyâm iva ghr̥ṇer 4, 11, 2; RV 6, 16, 38; Kâth. 40, 14; TB 2, 4, 4, 6; SV 2, 1056.
- upa jmann upa vedase 2, 10, 1; Kâth. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 1; VS 17, 6.
- upa tvâgne dive dive 1, 5, 3; (1, 5, 10); RV 1, 1, 7; Kâth. 7, 1; 7, 8; Kap. S. 5, 1; 35, 4; TS 1, 5, 6, 2; VS 3, 22; SV 1, 14.
- upa tvâ juhvo mama 1, 6, 1; RV 8, 44, 5; Kâth. 7, 12; SV 2, 892.
- upa tvâ ranvasamdr̥çam 4, 11, 2; RV 6, 16, 37; Kâth. 40, 14; SV 2, 1055.
- upa prayanto adhvaram 1, 5, 1; (1, 5, 5; 1, 5, 6); RV 1, 74, 1; Kâth. 6, 9; 7, 4; Kap. S. 4, 8; 5, 3; TS 1, 5, 5, 1; VS 3, 11; SV 2, 729.
- upa prâgât suman me 3, 16, 1; RV 1, 162, 7; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 3; VS 25, 30; Nir. 6, 22.
- upaprehi vâçaspate 4, 12, 1; AV 1, 1, 2 (punar ehi v.).
- upayâmagrhitô 'si antaryacha 1, 3, 5; VS 7, 4.
- upayâmagrhitô 'si devebhyas 1, 3, 9.
- upayâmagrhitô 'si prajâpataye 1, 3, 35; Kâth. 29, 5; 30, 5; Kap. S. 45, 6; VS 23, 2, 4.
- upayâmagrhitô 'si brhaspatisutaaya 1, 3, 29; Kâth. 4, 11; Kap. S. 3, 9; VS 3, 9.
- upayâmagrhitô 'si madhave 1, 3, 16; Kâth. 4, 7; VS 7, 30.
- upayâmagrhitô 'si suçarmâ 1, 3, 28; VS 3, 3.

- upayāmaghñto 'si harir asi 1, 3, 30; VS 8, 11.
 upayāmaghñto 'sindrāya 1, 3, 14; VS 7, 22.
 upa creshñhā na āciro 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 3; AV 4, 25, 7.
 * upačvāsaya pṛthivīm 3, 16, 3; Kāth. 5, 6, 1; AV 6, 126, 1.
 upahūtāḥ pitarah somyāso 4, 10, 6; RV 10 15, 5; Kāth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 3; TB 2, 6, 16, 1, VS 19, 57; AV 18, 3, 45.
 upācūpātrena pātnivatam 4, 7, 4.
 upāvasṛja tmanyā 4, 13, 3; RV 10, 110, 10; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 4; VS 29, 35; AV 5, 12, 10; Nir. 8, 17.
 upem asṛkshi vājayur 4, 12, 4; RV 2, 35, 1; Kāth. 12, 15; Mān. Ā. 6, 1, 3.
 upo ha yad vidathaw vājino 4, 11, 1; RV 7, 93, 3; TB 3, 6, 12, 1.
 ubhā jigayathur 2, 4, 4; (4, 12, 5); RV 6, 69, 8; Kāth. 12, 14; TS 3, 2, 11, 2; 7, 1, 6, 7. 5, 5; AV 7, 44, 1.
 * ubhābhyām deva savitah 3, 11, 10; RV 9, 67, 25; Kāth. 38, 2; TB 1, 4 8, 2; 2, 6, 3, 4; VS 19, 43.
 ubhā vām indrāgni 1, 5, 1; (1, 5, 5 u. 6; 4, 13, 5; 4, 14, 8); RV 6, 60, 13; Kāth. 7, 4 u. 5; 6, 9; Kap. S. 4, 8; 5, 3 u. 4; TS 1, 1, 14, 1. 5, 5, 1; TB 2, 8, 5, 1; VS 3, 13.
 uru hi rājā varuṇač cakāra 1, 3, 39; (4, 8, 5); RV 1, 24, 8; Kāth. 4, 13; 29, 3; Kap. S. 3, 11; 45, 5; TS 1, 4, 45, 1; 6, 6, 3, 2; VS 8, 23.
 uru vieṣṇo vikramasvoro 1, 2, 13; 1, 2, 14; Kāth. 3, 1; 3, 2; Kap. S. 2, 8; 2, 9; TS 1, 3, 4, 1; VS 5, 38, 41.
 urvī pṛthvī bahule 4, 14, 7; RV 1, 185, 7; TB 2, 8, 4, 8.
 urvī rodasī varivas 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 6.
 uṇantas tvā havāmaha 1, 10, 13; (4, 10, 6); RV 10, 18, 13 (nidhīmaby); Kāth. 21, 14; 36, 12; TS 2, 6, 12, 1; TB 2, 6, 16; VS 19, 70; AV 18, 1, 56.
 uṇik pāvako aratiḥ 2, 7, 9; RV 10, 45, 7; Kāth. 16, 9; TS 4, 2, 2, 2; VS 12, 24.
 ushāsā naktam acvinā 3, 11, 3; Kāth. 38, 8; VS 20, 61.
 ushāsānaktā brhātī brhantaḥ 3, 11, 1; VS 20, 41.
 ushe yadvī supeçasā 3, 11, 11; Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 3; VS 21, 17.
 ushṭarayohi pilvayor 2, 7, 12.
 ūrjo napāj jātavedah 2, 7, 14; RV 10, 140, 3; Kāth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 2; VS 12, 108; SV 2, 1163.
 ūrjo napā a w sa bināyam 2, 13, 9; RV 6, 48, 2; Kāth. 39, 12; VS 27, 44; SV 2, 54.
 ūrdhva ū shu ṇa ūtaye 2, 7, 4; (4, 13, 1); RV 1, 36, 13; Kāth. 15, 12; 16, 4; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 3; TB 3, 6, 1, 2; TA 4, 20, 1; VS 11, 42; SV 1, 57.
 ūrdhvā aya samidho bhavanty 2, 12, 6; Kāth. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4. 1. 8; VS 27, 11; AV 5, 27, 1.
 ūrdhvā diçaw rantirāçau- 3, 16, 4; Kāth. 22, 14; TS 4, 4, 12, 4.
 ūrdhvām enām unçrāpaya 3, 13, 1; Kāth. 5, 4, 8; TS 7, 4, 19, 2; TB 3, 9, 7, 1; VS 23, 26.
 ūrdhvo nah pāhy a w baso 4, 13, 1; RV 1, 36, 14; Kāth. 15, 12; TB 3, 6, 1, 2; TA 4, 20, 1.
 ūrdhvo bhava pratividhyādhy asmad 2, 7, 15; RV 4, 4, 5; Kāth. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 2; VS 13, 13.
 rçā tvā chandasā sādāyāmi 2, 13, 4.
 rçā stomaw samardhaya 2, 7, 1; Kāth. 15, 11; 18, 19; Kap. S. 29, 7; TS 3, 1, 10, 1; 4, 1, 1, 2; 5, 1, 1, 3.
 rjite parivrñgdhi no 3, 16, 3; RV 6, 75, 13; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 4; VS 29, 49.
 rta w vai satyaw yajño 1, 10, 11.

- rtasya gopā adhitishṭhatho 4, 14, 19; RV 5, 68, 1.
- rtasya dhāman prathamā 2, 13, 10; Kāth. 39, 10.
- rtasya panthām anu tīra āyus 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 1; AV 3, 9, 13.
- rtāvānaw vācṣānaram 4, 11, 1; Kāth. 4, 11; 6, 10; 7, 16; TS 1, 5, 11, 1; VS 26, 6.
- rtāvānam mahishaw viçvadarçatam 2, 7, 14; RV 10, 140, 6; Kāth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 3; VS 12, 111; SV 2, 1171.
- rtābhāḍ ṛtadhāmāgnir 2, 12, 2; Kāth. 18, 14; Kap. S. 29, 3; TS 3, 4, 7; VS 18, 38.
- rtūthendro vanaśpatiḥ 3, 11, 3; TS 2, 6, 12, 4.
- rtānām patnī prayame 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 5.
- rtena dyāvāprthivī 4, 14, 17; TB 3, 7, 12, 2; TA 2, 3, 3.
- rtvijō vr̥ṣṭe 3, 9, 8; Kāth. 26, 9; Kap. S. 41, 7.
- rdūdarēṇa sakhyā sāceya 4, 11, 2; RV 8, 48, 10; TS 2, 2, 12, 3; Nir. 6, 4.
- rshṭayo vo maruto awaayor 4, 11, 4; (4, 14, 18); RV 5, 57, 6.
- ekayāstuvata 2, 8, 6; Kāth. 17, 5; Kap. S. 26, 4; TS 4, 3, 10; VS 14, 28.
- ekasmāi svāhā 3, 12, 15; Kāth. 5, 2, 1; 5, 2, 2; TS 7, 2, 12; VS 22, 34.
- ekasya cin me vibhv 4, 11, 3; RV 1, 165, 10; Kāth. 9, 18.
- ekācetat aarasvatī 4, 14, 7; RV 7, 95, 2.
- eko vo devo apyatisṭhat 2, 13, 1; Kāth. 39, 2; TS 5, 6, 1, 3 (ohne vo); AV 3, 13, 4.
- eny abno maṇḍūko 3, 14, 17; VS 24, 36.
- etad vā asya sa-vasaro 1, 10, 20; Kāth. 36, 14.
- etad vā eshābhyanūktā 4, 6, 8.
- etā u vaḥ subhagā viçvavārā 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 2; VS 29, 5.
- etā āindrāgnā dvirūpā 3, 13, 9; VS 24, 8.
- etā te agne ucathāni vedo jushṭāni 4, 14, 15; RV 1, 78, 10.
- etāvati vā iyam prthivī 3, 8, 6.
- enām mukhena vāyum 4, 12, 4; RV 1, 105, 19. (enāṅgūshena).
- enā vo agnim namasorjo 2, 13, 8; (4, 12, 5); RV 7, 16, 1; Kāth. 39, 15; TS 4, 4, 4, 4; VS 15, 32; SV 1, 45; 2, 99; Nir. 3, 21.
- enā vyāghram 2, 1, 9; Kāth. 37, 9; TB 2, 7, 16, 4.
- endra sānasiv rayiv 4, 12, 3; RV 1, 8, 1; TS 3, 4, 11, 3; TB 3, 5, 7, 8; SV 1, 129; AV 20, 70, 17.
- ebhir no arkāir bhavā 4, 10, 2; RV 4, 10, 3; Kāth. 20, 14; TS 4, 4, 4, 7; VS 15, 46; SV 2, 1129.
- evā pitre viçvadevāya 4, 11, 2; (4, 14, 4); RV 4, 50, 6; Kāth. 17, 18; TS 1, 8, 22, 2; TB 2, 8, 2, 8; AV 20, 88, 6.
- evā vandasva varuṇam bhantam 1, 2, 13; RV 8, 42, 2; Kāth. 17, 19; TB 2, 5, 8, 4.
- eved ete prati mā rocamañā 4, 11, 3; RV 1, 165, 12; Kāth. 9, 18.
- esha chāgah puro açvena 3, 16, 1; RV 1, 162, 3; Kāth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 1; VS 25, 26.
- esha vaḥ stomo maruta 4, 11, 3; RV 1, 165, 15, 167, 11, 168, 10; Kāth. 9, 18; VS 34, 48.
- esha vāi prajāpati rūpeṇa 1, 6, 7.
- esha sya vāji kshipanīm 1, 11, 2; Kāth. 13, 14; TS 1, 7, 8, 3; VS 9, 14.
- ehy u shu bravāni te 4, 12, 1; RV 6, 16, 16; Kāth. 2, 14; 20, 14; VS 28, 13; SV 1, 7, 2, 55.
- ojas tad asya titriṣha 1, 3, 32; RV 3, 6, 5; Kāth. 4, 11; Kap. S. 3, 9; SV 1, 183; 2, 1003; AV 20, 107, 2.
- ojishṭham te madhyato 4, 13, 5; RV 3, 21, 5; Kāth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 2.
- obhe suççandra viçpate 2, 13, 5; (4, 12, 4); * TS 2, 2, 12, 7; 4, 4, 4, 6.
- omāsaç carshapīdhṛto 1, 3, 18; RV 1, 3, 7; Kāth. 4, 7; Kap. S. 3, 5; TS 1, 4, 16, 1; VS 7, 33; Ait. Ā. 1, 4; Nir. 12, 40.
- oshadhayaḥ pratigrbbhñīgnim 2, 7, 5; (3,

- 1, 6); Kāth. 16, 4; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 4; 5, 1, 5, 9; VS 11, 48.
- oshadbayaḥ pratimodhadhvam 2, 7, 5; RV 10, 97, 3; Kāth. 16, 4; TS 4, 1, 4, 4; 5, 1, 5, 9; VS 12, 77.
- poshadhīr iti mātaras 2, 7, 13; (4, 14, 6); RV 10, 97, 4; Kāth. 13, 16; 16, 18; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 1; TB 2, 8, 4, 8; VS 12, 78; Nir. 6, 3.
- oshadhe trāyasvānam 3, 9, 3.
- āindram ekakapālam 2, 2, 11.
- āindram ekādaçakapālam 2, 1, 9.
- āindrāgnam ekādaçakapālam 2, 1, 1; 2, 6, 2; Kāth. 9, 17.
- āindrābārhaspatyaḥ havir 2, 1, 12.
- āurvabhrguvaṇā çucim 4, 11, 2; RV 8, 102, 4; Kāth. 40, 14; TS 3, 1, 11, 8; SV 1, 18.
- kaḥ svid ekākī carati 3, 12, 19; Kāth. 5, 4, 7; VS 23, 9, 45.
- kaṇvā iva bhrgavaḥ 1, 3, 39; RV 8, 3, 16; SV 2, 718; AV 20, 10, 2, 59, 2.
- kadā cana prayucasy 1, 3, 26; (1, 5, 4); RV 8, 52, 7; Kāth. 4, 10; Kap. S. 3, 8; TS 1, 4, 22, 1; VS 8, 3.
- kadā cana starīr asi 1, 3, 28; (1, 5, 4 u. 11); RV 8, 51, 7; Kāth. 4, 10; 7, 2 u. 9; Kap. S. 3, 8; 5, 2; TS 1, 4, 22, 1, 5, 6, 4; VS 3, 34; 8, 2; SV 1, 300.
- kad dhiśnyāsu vṛdhasāno agne 4, 11, 4; RV 4, 3, 6; Kāth. 7, 16.
- kam u. shvid 4, 11, 6; RV 8, 75, (64), 7; Kāth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 2.
- kayā naç citra ābhūvad 2, 13, 9; 4, 9, 27; (3, 16, 4; 4, 10, 4); RV 4, 31, 1; Kāth. 21, 13; 39, 12; 5, 5, 21; TS 4, 2, 11, 2, 4, 12, 5; TA 4, 42, 3; VS 27, 38; 36, 4; SV 1, 169; 2, 32; AV 20, 124, 1.
- kayā çubhā savayasah 4, 11, 3; RV 1, 165, 1; Kāth. 2, 18.
- kalpetāṃ dyāvāprthivī 1, 6, 2; 2, 8, 12 (2 Mal); (3, 3, 3); Kāth. 7, 14; 17, 10; Kap. S. 6, 8; 26, 9; TB 1, 2, 1, 18.
- kavashyo na vyacasvatr 3, 11, 3; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 12, 2; VS 20, 60; 21, 34.
- kas tvā satyo madānām 2, 13, 9; 4, 9, 27; RV 4, 31, 2; Kāth. 39, 12; TA 4, 42, 3; VS 27, 40; 36, 5; SV 2, 38; AV 20, 124, 2.
- kasya brahmāni jujushur 4, 11, 3; RV 1, 165, 2; Kāth. 9, 18.
- kāṇḍāt kāṇḍāt prarohanti 2, 7, 15; (3, 2, 6); Kāth. 16, 16; 20, 6; Kap. S. 32, 8; TS 4, 2, 9, 2; 5, 2, 8, 3; TA 10, 1, 7; VS 13, 20.
- kāmam kāmudughe dhokshva 2, 7, 14; TS 4, 2, 5, 2; VS 12, 72.
- kāmo havishām mandishṭho 1, 2, 3; (so beginnt in Māitr.-S. der Vers, der in seinem weiteren Verlauf entspricht: agne tvā u. jagrhi TS 1, 2, 3, 1; VS 4, 14; Kāth. 2, 4; 23, 5; Kap. S. 1, 16).
- kāya svāhā kasmāi svāhā 3, 12, 5; VS 22, 20.
- kā svid āsitpūrvacittih 3, 12, 19; Kāth. 5, 4, 7; TS 7, 4, 18 (ki); TB 3, 9, 5, 2; VS 23, 11, 53.
- ki u. svid āsid adhiśhṭhānam 2, 10, 2; RV 10, 81, 2; Kāth. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 4; VS 17, 18.
- ki u. svid vanam ka u. sa vṛksha āsid yato dyāvāprthivī nishṭatakshuḥ manishṭho 2, 10, 2; RV 10, 81, 4; Kāth. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 5; TB 2, 8, 9, 6; VS 17, 20.
- kitavāso yad riripur 4, 14, 3; RV 5, 85, 8; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 6; TB 2, 8, 1, 5.
- kim it te viśho paricakshyam 4, 10, 1; RV 7, 100, 6; TS 2, 2, 12, 5; SV 2, 975; Nir. 5, 8.
- kim brāhmaṇasya pitarāṃ 4, 8, 1.
- kutas tvam indra māhinah 4, 11, 3; RV 1, 165, 3; Kāth. 9, 18; VS 33, 27.
- kuṭrā cid yasya samrān 4, 12, 4; RV 5, 7, 2; TS 2, 1, 11, 3.
- kumbho vanishṭhur 8, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 3; VS 19, 87.
- kurmas tā āyur 4, 14, 15; RV 10, 51, 7.

- kulâyini ghrtavati puramdih 2, 8, 1; Kâth. 17, 1; Kap. S. 25, 10.
 kuvalasaktubhir âçvina 2, 3, 9.
 kavit su no gaishtaye 4, 11, 6; RV 8, 75, 11; Kâth. 7, 17; TS 2,6,11,3; SV 2,999.
 kovid aṅga namasâ 4, 14, 2; RV 7, 91, 1.
 kovid aṅga yavamanto 1, 11, 4; 2, 3, 8; (3, 11, 7; 8, 12, 21; 4, 8, 9); RV 10, 131, 2; Kâth. 12, 9; 14, 3; 37, 18; TS 1, 8, 21, 1; 3, 1, 3, 2; 5, 2, 11, 2; TB 2, 6, 1, 3; VS 10, 32; 19, 6; 23, 38; AV 20, 125, 2.
 kubâm abaw 4, 12, 6; Kâth. 13, 16; TS 3, 3, 11, 5.
 kuhûr devânâm amrtasya 4, 12, 6; Kâth. 13, 16; TS 3, 3, 11, 5; AV 7, 47, 2.
 kṛṇushva pâjâḥ prasitim 2, 7, 15; (4, 11, 5); RV 4, 4, 1; Kâth. 6, 11; 10, 5; 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 1; VS 13, 9; Nir. 6, 12.
 kṛttikâ nakehatram 2, 13, 20; TS 4, 4, 10.
 kṛtvâya sâ mahim ukhâp 2, 7, 6; Kâth. 16, 5; TS 4, 1, 5, 4; 5, 1, 6, 4.
 kṛshîw susasyâm utkrshê 1, 2, 2; (3, 6, 8); Kâth. 2, 3.
 kṛshṭe vapate 3, 2, 5.
 kṛshṇagrivâ âgneyâḥ 3, 13, 7; 3, 13 10, 12, 13, 15, 16; VS 24, 6, 9, 14.
 kṛshṇap niyânaw harayaḥ 4, 12, 5; RV 1, 164, 47; Kâth. 11, 9 u. 13; TS 3, 1, 11, 4; AV 6, 22, 1; 9, 10, 22; 13, 3, 9; Nir. 7, 24.
 kṛshṇaçrîshâgneyo 4, 7, 8.
 kṛshṇâ bhâumâ 3, 13, 11; VS 24, 10.
 ketum kṛṇvann aketave 3, 16, 3; RV 1, 6, 3; Kâth. 5, 4, 9; TS 7, 4, 20, 1; TB 3, 9, 4, 3; VS 29, 37; SV 2, 820; AV 20, 26, 6, 47, 12, 69, 11.
 keçaçmaçru vapate 3, 6, 2.
 keçina 1w vai dârbbhyam 1, 4, 12.
 ko addhâ veda ka iha pravocat kntâ 4, 12, 1; RV 10, 129, 6; TB 2, 8, 9, 5.
 ko adya yuñkte dhuri 3, 16, 4; (4, 10, 4); RV 1, 84, 16; Kâth. 5, 5, 21; TS 4, 2, 11, 3, 4, 12, 5; SV 1, 341; AV 18, 1, 6; Nir. 14, 25.
 ko nu vâm mitrâvaruṇâ ṛtâyan 4, 14, 10; RV 5, 41, 1.
 ko nv atra maruto mâmahe vaḥ 4, 11, 3; RV 1, 165, 13; Kâth. 9, 18.
 ko virâjo mithunatvam 2, 13, 10.
 kratum devânâm mahimânam 2, 7, 16.
 kramadhvam agninâ nâkam 2, 10, 6; (3, 3, 9); Kâth. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; TS 4, 6, 5, 1; 5, 4, 7, 1; VS 17, 65; AV 4, 14, 2.
 kriḍaw vaḥ çardho mârutam 4, 10, 5; RV 1, 37, 1; Kâth. 21, 13; TS 4, 3, 13, 6; Nir. 7, 2.
 kva tyâni nâu sakhyâ 4, 14, 9; RV 7, 88, 5; kva syâ vo 4, 11, 3; RV 1, 165, 6; Kâth. 9, 18; TB 2, 8, 3, 5.
 kahatrasya yonir 2, 6, 9; 4, 4, 3; Kâth. 15, 7; VS 20, 1.
 kahatrepâgne svena sawrabhasva 2, 12, 5; Kâth. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 2; VS 27, 5; AV 2, 6, 4.
 kahapo râjann uta tmanâ 2, 13, 8; RV 1, 79, 6; Kâth. 39, 15; TS 4,4,4,5; VS 15,37; SV 2,913.
 kahetraasya patinâ vaway 4, 11, 1; RV 4, 57, 1; Kâth. 4, 15; TS 1, 1, 14, 2; Nir. 10, 15.
 khaḍgo vaiçvadevas 3, 14, 21; VS 24, 40.
 (gâpânâm tvâ gaṇapati 3, 12, 20; RV 2, 23, 1; Kâth. 10, 13; TS 2, 3, 14, 3; VS 23, 19).
 gayasphâṇo amivahâ 4, 10, 4; (4, 13, 4); RV 1, 91, 12; Kâth. 2, 14; TS 4, 3, 13, 5.
 gâyatram chando anusa 1w rabhadhvam 1, 3, 39.
 gâyatri trishṭub jagaty 3, 12, 21; Kâth. 5, 10, 5; TS 5, 2, 11, 1; VS 23, 33.
 gâyatro vai devânaw savitâ 4, 7, 1.
 girâ vajro na sambhṛtaḥ 2, 13, 6; RV 8, 93, 9; Kâth. 39, 12; TB 1, 5, 8, 3; SV 2, 574; AV 20, 47, 3, 147, 14.
 gîrbhir vipraḥ pramatim 4, 13, 7; (4, 14, 8); RV 7, 98, 4; Kâth. 4, 15; TB 2, 5, 1; 8, 6, 9, 1.

- grhamedhāsā āgata 4, 10, 5; RV 7, 59, 10; TS 4, 3, 13, 5.
- gotrabhidam govīdāṃ vajrabāhum 2, 10, 4; RV 10, 103, 6; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 2; VS 17, 38; SV 2, 1204; AV 6, 97, 3; 19, 13, 6.
- gobhir na somam 3, 11, 3; TB 2, 6, 12, 4; VS 20, 66.
- gomam agne vimam aṇvī 1, 4, 3, RV 4, 2, 5; Kāth. 5, 6; 10, 12; TS 1, 6, 6, 4; 3, 1, 11, 1.
- goshad asi 1, 1, 2.
- grishmena ṛtunā devā 3, 11, 12; Kāth. 38, 11; TB 2, 6, 19, 1; VS 21, 24.
- ghṛtam ca vāi madhu 4, 1, 12; Kāth. 31, 9; Kap. S. 47, 9; TB 3, 3, 4.
- ghṛtam na pūtam 4, 12, 4; TS 2, 2, 12, 7.
- ghṛtavatī bhuvanānām 4, 11, 1; RV 6, 70, 1; VS 34, 45; SV 1, 378.
- ghṛtavantaḥ pāvaka te 4, 13, 5; RV 3, 21, 2; Kāth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 1.
- ghṛtavantaṃ kulīyinaṃ 1, 4, 3; Kāth. 5, 4; Kap. S. 1, 12.
- ghṛtasya panthām amṛtasya nābhīm 2, 3, 4.
- ghṛtasya yajaty eśha vāi 4, 7, 2.
- ghṛtena sitā madhunā samajyatāṃ 2, 7, 12; Kāth. 16, 12; TS 4, 2, 5, 6; VS 12, 70.
- ghnanti vā etat somaṃ 4, 8, 3; TS 6, 6, 7.
- cakshur no dehi cakshushe 4, 12, 4; RV 10, 158, 4; Kāth. 9, 19.
- cakshusah pitā manasā hi dhīro 2, 10, 3; RV 10, 82, 1; Kāth. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 4; VS 17, 25.
- caturgṛhitam ājyam bhavati 3, 7, 5.
- catrapṇomam adadhā yā turīyā 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 2.
- catvāri ṣṛṅgā trayo aśya pādā 1, 6, 2; RV 4, 58, 3; Kāth. 40, 7; TA 10, 12, 10; VS 17, 91; Nir. 18, 7.
- citaḥ eśha paricitaḥ 3, 5, 3; Kāth. 38, 12; TS 4, 2, 7, 4.
- citiṃ juhomi manasā 2, 10, 6; Kāth. 39, 3.
- cittih eruk cittam 1, 9, 1; Kāth. 9, 3; TA 3, 1
- citra ādityānām 3, 14, 20.
- citram devānām udagād anikam 1, 3, 37; (4, 14, 4); RV 1, 115, 1; Kāth. 4, 9, 10, 13; 13, 16; 21, 14; 22, 5, 6, 8; Kap. S. 3, 4 u. 7; 35, 2 TS 1, 4, 43, 1; 2, 2, 12, 1; 2, 4, 14, 4; 3, 1, 11, 8; TB 2, 8, 7, 3; 3, 1, 3, 3, 7, 11, 2; TA 1, 7, 6; 4, 1, 8 u. 8; VS 7, 42; 13, 46; AV 13, 2, 35; 20, 107, 14; Nir. 12, 16.
- cid asi bṛhaspatih tvā 4, 9, 15.
- cid asi svāhā 4, 9, 4.
- chandaśvatī ushāṣu pepiṇṇe 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 1.
- chandāśvi vāi yajñāya 2, 5, 7.
- jaḡrhmā te dakṣiṇam indra 4, 14, 5; (4, 14, 8); RV 10, 47, 1; TB 2, 8, 2, 5; SV 1, 317.
- jañghābhyām padbhyām dhīro āśmi 3, 11, 8; Kāth. 38, 4.
- janāśya gopā ajanishṭa jāḡrvir 2, 13, 7; RV 5, 11, 1; Kāth. 39, 14; TS 4, 4, 4, 2; VS 15, 27; SV 2, 257.
- janishṭhā ugrah aśhase 1, 3, 20; RV 10, 73, 1; Kāth. 4, ; Kap. S. 3, 6; TB 2, 8, 3, 4; VS 33, 64.
- janishva hi jenyo agre aśnāṃ 2, 7, 3; RV 5, 1, 5; Kāth. 16, 3; 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 4, 1, 3, 4, 5, 1, 4, 5.
- jāto jāyate sudinatve 4, 13, 1; RV 3, 8, 5; TB 3, 6, 1, 3.
- jihvā me bhadrāṃ vān 3, 11, 8.
- jīmūtasyeve bhavati 3, 16, 3; RV 6, 75, 1; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 66, 1; TB 3, 9, 4, 8; VS 29, 38.
- jushasva saprathastamāṃ 3, 10, 1; (4, 13, 5); RV 1, 75, 1; Kāth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 1.
- jushānenānya ājyabhāgā iḡyante 3, 7, 2.
- jushāno barhir harivān 3, 11, 1; Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 8, 2; VS 30, 39.
- jushṭam devebhyo havyaṃ 1, 2, 17.

- jushṭo damūnā 4, 11, 1; K&th. 2, 15; TB 2, 4, 1; AV 7, 73, 9.
- juhūm agre sammārṣṭi 3, 1, 1; K&th. 18, 19; Kap. S. 29, 7.
- jyotishmatīḥ pratimuñcate 2, 13, 10; K&th. 39, 10; TS 4, 3, 11, 3.
- jyotishmatīp tvā sādāyāmi 2, 13, 19; TS 1, 4, 34, TA 3, 19.
- ta śyajanta draviṇā sam asmin 2, 10, 3; RV 10, 82, 4; K&th. 18, 1; TS 4, 6, 2, 2; VS 17, 28; Nir. 6, 15.
- taw sadhriric 4, 14, 18; RV 6, 36, 3; TB 2, 4, 5, 2.
- taw sabādho yatasruca 4, 10, 1; RV 3, 6, 1, 3; K&th. 40, 14; TB 3, 6, 1, 3.
- taw hi çaçvantā 4, 10, 1; (4, 10, 5); RV 5, 14, 3; K&th. 19, 14; TS 4, 3, 13, 8.
- tac cakshur devahitam 4, 9, 20; RV 7, 66, 16; TA 4, 42, 5; VS 36, 24.
- tac caturmukhāya vidmahe 2, 9, 1.
- tac jvalanāya vidmahe 2, 9, 1.
- tañ çaw yor āvṛṇimāhe 4, 13, 10; TS 2, 6, 10, 2; TB 3, 5, 11; TA 1, 9, 7, 3, 1.
- tato yaḥ somo tyaricyata 2, 4, 3.
- tat karāśāya vidmahe 2, 9, 1.
- tat kumārāya vidmahe 2, 9, 1.
- tat keçarāya vidmahe 2, 9, 1.
- tat tyajapāya vidmahe 2, 9, 1.
- tat tvāyāmi brahmaṇā 3, 4, 8; 4, 14, 17; (4, 10, 2 u. 4; 4, 12, 4; 4, 14, 3); RV 1, 24, 11; K&th. 4, 16; 11, 13; 12, 15; 17, 19; 21, 13; 40, 11; TS 2, 1, 11, 6, 5, 12, 1; 4, 2, 11, 3; 5, 7, 6, 4; TB 2, 8, 1, 6; 3, 7, 11, 3, 12, 6; TA 2, 4; 4, 20, 3; VS 18, 49; 21, 2.
- tat paramātmāya vidmahe 2, 9, 1.
- tat puruṣhāya vidmahe 2, 9, 1; K&th. 17, 11; TA 10, 1, 5.
- tat savitur varenyam 4, 10, 3; RV 3, 62, 10; TS 1, 5, 6, 4; 4, 1, 11, 1; TA 1, 11, 2, 10, 35; VS 3, 35; 22, 9; 30, 2; 36, 3; SV 2, 812.
- tat su vām mitrāvaruṇā 4, 14, 10; RV 5, 62, 2; TB 2, 8, 6, 6.
- tat sūryasya devatvaṃ 4, 10, 2; (4, 12, 1 u. 4); RV 1, 115, 4; TB 2, 8, 7, 1, VS 33, 37; AV 20, 123, 1; Nir. 4, 11.
- tat somarājāya vidmahe 2, 9, 1.
- tad açvinā bhishajā 3, 11, 9; K&th. 38, 3; TB 2, 6, 4, 1; VS 19, 82.
- tad asya priyam abhi pātho 4, 12, 1; (4, 14, 5); RV 1, 154, 5; TB 2, 4, 6, 2, 8, 3, 2.
- tad asya rūpam amṛtaḥ 3, 11, 9; K&th. 38, 3; TB 2, 6, 4, 1; VS 19, 81.
- tad gāngāucyāya vidmahe 2, 9, 1.
- tad bhāskarāya vidmahe 2, 9, 1.
- tad vishnoḥ paramam padaḥ 1, 2, 14; (3, 9, 4); RV 1, 22, 20; K&th. 3, 3; 26, 5; Kap. S. 2, 10; 41, 3; TS 1, 3, 6, 2; 4, 2, 9, 3; VS 6, 5; SV 2, 1022; AV 7, 26, 7.
- tanūnapāñ çucivratas 3, 11, 11 (leider ist im Texte der erste Halbvers ausgefallen; s. Corrigenda); K&th. 38, 10; TB 2, 6, 18, 1; VS 21, 13.
- tanūnapāt patha rāsya 4, 13, 3; RV 10, 110, 2; K&th. 16, 20; TB 3, 6, 3, 1; VS 23, 26; AV 5, 12, 2; Nir. 8, 6.
- tanūnapāt sam patho devayānān 3, 16, 2.
- tanūnapād asuro 2, 12, 6; TB 4, 1, 8, 1; VS 27, 12.
- tanūpā bhishajā sute 3, 11, 3; K&th. 38, 8; TB 2, 6, 12, 1; VS 20, 56.
- tap tvā vayas audhyo 4, 13, 6; RV 6, 1, 7; K&th. 18, 20; TB 3, 6, 10, 3.
- tan nas turipam adbhutam 2, 12, 6; RV 1, 142, 10; K&th. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1, 8, 3; VS 27, 20; Nir. 6, 2.
- tan nas turipam adha 4, 13, 10; RV 3, 4, 9; 7, 2, 9; TS 3, 1, 11, 1.
- (tan nas turipam 4, 14, 8).
- tap nemim ṛbhavo yathā 4, 11, 6; RV 8, 75 (69), 5; K&th. 7, 17; TS 2, 6, 11, 1.
- tan mitrasya varuṇasya 4, 14, 4; RV 1, 115, 5; TB 2, 8, 7, 2; VS 33, 38; AV 20, 123, 2.

tapo yonir asi 2, 13, 2; 3, 2, 6.
 tapāyāni me² si 1, 2, 8; VS 5, 9.
 tam asmerā yuvatayo 4, 12, 4; RV 2, 35, 4;
 TS 2, 5, 12, 2.
 tam id garbham prathamam dadhrā āpo 2,
 10, 3; RV 10, 82, 6; Kāth. 18, 1; Kap. S.
 28, 2; TS 4, 6, 2, 3; VS 17, 30.
 tam indraw vājayāmasi 2, 13, 6; (4, 10, 5;
 4, 12, 3); RV 8, 98 (82), 7; Kāth. 39,
 13; TB 1, 5, 8, 3; 2, 4, 1, 3; SV 1, 119;
 2, 572; AV 20, 47, 1, 137, 12.
 tam indram paçavaḥ 3, 11, 4; Kāth. 38, 8;
 TB 2, 6, 13, 1; VS 20, 69.
 tam u tvā dadhyaññī rshih 2, 7, 3; RV 6,
 16, 14; Kāth. 15, 12; 19, 4; Kap. S. 30, 2;
 TS 3, 5, 11, 3; 4, 1, 3, 2; 5, 1, 4, 4; VS 11, 33.
 tam u tvā pāthyo vṛshā 2, 7, 3; RV 6, 16,
 15; Kāth. 15, 12; 16, 3; 19, 4; Kap. S.
 30, 2; TS 3, 5, 11, 4, 4, 1, 3, 3; 5, 1, 4, 4;
 VS 11, 34.
 tamo vai svargam lokam antarā 3, 3, 4.
 tam patnibhir 2, 12, 4; Kāth. 18, 18; Kap. S.
 29, 6; TB 4, 7, 13, 3.
 tam pratnathā pūrvathā 1, 3, 11; RV 5, 44, 1;
 Kāth. 4, 3; Kap. S. 3, 3; TS 1, 4, 9, 1;
 VS 7, 12; Nir. 3, 16.
 tam marjayanta sukratum 4, 10, 3; RV 8,
 84 (73), 8; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 5.
 taranir viçvadarçat 4, 10, 6; (4, 12, 4); RV
 1, 50, 4; Kāth. 10, 13; TS 1, 4, 81, 1; TA
 3, 16, 1; VS 33, 36; AV 13, 2, 19; 20,
 47, 16.
 tava bhramāsa āçyā patanty 2, 7, 15; RV
 4, 4, 2; Kāth. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS
 1, 2, 14, 1; VS 13, 10.
 tavedaḥ viçvam abhitaḥ 4, 14, 5; RV 7, 98,
 6; TB 2, 8, 2, 6; AV 20, 87, 6.
 tavame lokāḥ pradīço 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 3.
 tasmā aram gamāma vo 2, 7, 5; 4, 9, 27; RV
 10, 9, 3; Kāth. 16, 4; TS 4, 1, 5, 1; 5, 6,
 1, 4; 7, 4, 19, 4; TA 4, 42, 4; 10, 1, 12;
 VS 11, 52; 36, 16; SV 2, 1189; AV 1, 5, 3.

tasmāi nūnam abhidyaive 4, 11, 6; RV 8.
 75 (64), 6; TS 2, 6, 11, 2.
 tasya vayoḥ sumatāu 4, 12, 5; Kāth. 8, 16;
 TS 1, 7, 13, 5; VS 20, 52.
 tā asya namasā sahaḥ 4, 12, 4; RV 1, 84,
 12; Kāth. 12, 15; SV 2, 357; AV 20, 109, 3.
 tā asya pṛçanāyuvah 4, 12, 4; RV 1, 84,
 11; SV 2, 356; AV 20, 109, 2.
 tā asya sūdadohasah 2, 8, 1; (3, 2, 8);
 RV 8, 69, 3; Kāth. 16, 19; 21, 3; Kap. S.
 25, 9; 32, 18; TS 4, 2, 4, 4; 5, 5, 6, 2; TB
 3, 11, 6, 2; TA 6, 9, 2; VS 12, 55; 15, 60.
 tāḥ savitur vareṇyasya 2, 10, 6; (3, 3, 9);
 Kāth. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 23, 4; TS 4,
 6, 5, 4; 5, 4, 7, 4; VS 17, 74.
 tā te dhāmāny uçmasi 1, 2, 14; (3, 9, 3).
 tā nāsatyā supeçasā 3, 11, 4; Kāth. 38, 8;
 TB 2, 6, 13, 3; VS 20, 74.
 tā bhishajā sukarmaṇā 3, 11, 4; Kāth. 38,
 8; TS 2, 6, 13, 3; VS 20, 75.
 tā vaiçvadevena sṛshṭā vishûçir 1, 10, 7.
 tā vaiçvadevena sṛshṭāḥ tasmīḥ 1, 10, 10;
 Kāth. 36, 5.
 tigmam āyudhaḥ viditāḥ 3, 16, 5; Kāth.
 22, 5; TS 4, 7, 15, 4.
 tigmāyudhāu tigmahetī 4, 11, 2; RV 6, 74, 4.
 tistas tredhā sarasvaty 3, 11, 3; Kāth. 38,
 8; TB 2, 6, 12, 4; VS 20, 63.
 tistro jihvasya samidhaḥ 1, 3, 35; RV 3, 2,
 9 (yahvasya).
 tistro devir idā mahi 3, 11, 11.
 tistro devir barhir edaḥ 2, 12, 6; Kāth. 18,
 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1, 8, 2; VS 27, 19.
 tistro devir havishā 3, 11, 1; Kāth. 38, 6;
 TB 2, 6, 8, 3; VS 20, 43.
 tistro bhūmir dhārayas 4, 14, 14; RV 2,
 27, 8; Kāth. 11, 12; TS 2, 1, 11, 5; TB
 2, 8, 1, 6.
 tivraṇ gnoḥān kṛvate 3, 16, 3; RV 6,
 75, 7; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 3; VS 29, 44.
 tabhyaḥ çotanty adhrigo 4, 13, 5; RV 3,
 21, 4; Kāth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 2.

tubhya^w stokā ghrtaçcuto 4, 13, 5; RV 3, 21, 3; Kâth. 16, 21; TB 3, 6, 7, 2.
 tubhyam bharanti kshītayo 4, 11, 4; Kâth. 7, 16; TB 2, 4, 7, 9.
 tubhyedam agne madhumattama^w 2, 13, 7.
 te asya yoshane divye 2, 12, 6; Kâth. 13, 17; Kap. S. 29, 5; VS 27, 17.
 te ścaranti samaneva 3, 16, 3; RV 6, 75, 4; Kâth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 2; VS 29, 41; Nir. 9, 40.
 tejaḥ paçūnā^w havir indriyāvat 3, 11, 9; Kâth. 33, 3; VS 19, 95.
 tejiḥbhā yaśyāratir vanerāt 4, 14, 15; RV 6, 12, 3.
 te no arvanto havanaçruto hava^w 1, 11, 2; Kâth. 13, 14; TS 1, 7, 8, 2; VS 9, 17.
 te vāi caturhotāro nyasidān 1, 9, 4.
 te vāi çvo bhūte vṛitra^w hanishyantā 1, 10, 15.
 te vāi svar yanto 'bruvan 1, 9, 5.
 teshā^w vā ubhayeshām indraḥ 1, 10, 16.
 te hi putrāso aditeç 1, 5, 4; RV 8, 18, 5; VS 3, 33.
 tyān nu kshātrivam ava 4, 12, 1; TB 2, 1, 11, 5.
 trayastriçat tantavo 1, 7, 1; 1, 8, 9; Kâth. 34, 19; Kap. S. 48, 1 u. 3; TS 1, 5, 10, 4.
 trayā devā ekādaça 3, 11, 8; Kâth. 33, 4; TB 2, 6, 5, 7; VS 20, 11.
 trātāram indram avitāram 4, 9, 27; 4, 12, 3; RV 6, 47, 11; Kâth. 17, 18; TS 1, 6, 12, 5; VS 20, 50; SV 1, 333; AV 7, 86, 1.
 triçat avasāśā upayanti 2, 13, 10; Kâth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 2.
 triçad dhāmā virājati 1, 6, 1; RV 10, 139, 3; Kâth. 7, 13; Kap. S. 6, 4; TS 1, 5, 3, 1; VS 3, 8; SV 2, 728; AV 6, 31, 3; 20, 48, 6.
 trir agnir balabhid balaṃ 4, 12, 5.
 trir ahnaḥ pavate vṛṣhā 4, 12, 5.
 trir devaḥ prthivīm eṣa 4, 14, 5; RV 7, 100, 3; TB 2, 4, 3, 5, 5, 4, 8, 3, 3.

trivṛdvatṣm purastāt sādāyati 3, 2, 10.
 trīṇy āyūvahi tava jātavedas 4, 11, 1; (4, 12, 5); RV 3, 17, 3; Kâth. 2, 15; 12, 14; TS 3, 2, 11, 2.
 trīnt samudrānt samasrpat 2, 7, 16; VS 13, 31.
 trī rocaṇā divyā dhārayanta 4, 12, 1; RV 2, 27, 9.
 tryambaka^w yajāmahe 1, 10, 4; RV 7, 59, 12; Kâth. 9, 7; Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 6, 2; TA 10, 56; VS 3, 60; AV 14, 1, 17; Nir. 14, 35.
 tryavayo gāyatrīyāi 3, 13, 17; VS 24, 12.
 tvā^w yavishṭha dāçusho 2, 13, 11; RV 8, 84 (73), 3; Kâth. 7, 16; VS 13, 52; 13, 77; SV 2, 596.
 tvā^w sapatnān prtanāsu 4, 12, 3.
 tvā^w sutasya pitaye 4, 12, 6; RV 1, 5, 6; Kâth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 4; AV 20, 69, 4.
 tvā^w soma kratubhiḥ 4, 14, 1; RV 1, 91, 2; TB 2, 4, 3, 8, 3, 1.
 tvā^w soma tanūkrdbhyo 1, 2, 13; (3, 9, 1); RV 8, 79 (68), 3; Kâth. 3, 1; Kap. S. 2, 8; TS 1, 3, 4, 1; 6, 3, 2, 2; VS 5, 35.
 tvā^w soma pitṛbhiḥ sa^wvidāno 4, 10, 6; RV 8, 48, 13; Kâth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 2; TB 2, 6, 16, 1; VS 19, 54.
 tvā^w soma pracikito 4, 10, 6; RV 1, 91, 1; Kâth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 1; TB 2, 6, 16, 1; VS 19, 52.
 tvā^w soma mahe bhagaṃ 4, 10, 6; RV 1, 91, 7; Kâth. 2, 14; 20, 15; TB 2, 6, 16, 1.
 tvā^w somāsi satpatie 4, 10, 1; (4, 10, 5; 4, 11, 2; 4, 13, 5); RV 1, 91, 5; Kâth. 2, 14; TS 4, 3, 13, 1; TB 3, 5, 6, 1.
 tvā^w ha yad yavishṭhya 4, 11, 6; RV 8, 76 (64), 3; Kâth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 1.
 tvā^w hi manyo abhibhūtoyāḥ 4, 12, 3; RV 10, 83, 4; AV 4, 32, 4.
 tvā^w hy agne agniṇā 4, 10, 2; (4, 10, 3); RV 8, 48, 14; Kâth. 15, 12; TS 1, 4, 46, 3; 5, 11, 5.

- tvam hy agne prathamō 4, 13, 6; V 6, 1,
 1; Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 1.
 tvam ca soma no vaçō 4, 12, 6; RV 1, 91,
 6; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 1.
 tvam tantur uta setur 2, 13, 22.
 tvam dūtas tvam u nah 4, 10, 4; RV 2, 9,
 2; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 2.
 tvam nah soma vçivato rakshā 4, 10, 1;
 (4, 10, 3); RV 1, 91, 8; Kāth. 2, 14; TS
 2, 3, 14, 1; 4, 1, 11, 1.
 tvam no agne varuṇasya vidvān 4, 10, 4;
 4, 14, 17; RV 4, 1, 4; Kāth. 34, 19; TS
 2, 5, 12, 3; 4, 2, 11, 3; TB 3, 7, 11, 3, 12,
 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 3; VS 21, 3.
 tvam no agne sanaye dhanānām 4, 11, 1;
 RV 1, 31, 8.
 tvam no agne (4, 11, 2; 4, 12, 3).
 tvam agne grhapatis 2, 13, 8.
 tvam agne dyubhis 2, 7, 2; RV 2, 1, 1;
 Kāth. 16, 2; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2,
 5; TA 10, 76, 1; VS 11, 27; Nir. 6, 1; 13, 1.
 tvam agne puriṣhyo 2, 7, 11.
 tvam agne bṛhad vayo 4, 12, 6.
 tvam agne vīravād yaçō 4, 10, 1; RV 7, 15, 12.
 tvam agne vratapā asi 1, 2, 3; (3, 6, 9; 4,
 10, 2; 4, 11, 4); RV 8, 11, 1; Kāth. 2, 4;
 6, 10; 23, 5; 35, 9; Kap. S. 1, 16; 36, 2;
 48, 10; TS 1, 1, 14, 2, 2, 3, 1; 6, 1, 4, 6;
 AV 19, 59, 1; VS 4, 16.
 tvam agne vratabhṛñ 4, 11, 4; TB 2, 4, 1, 11.
 tvam agne çocishā 3, 16, 5; (4, 14, 9); RV
 7, 13, 2; TS 1, 5, 11, 2.
 tvam agne saprathā asi 4, 10, 2; RV 5, 13,
 4; Kāth. 2, 14; 20, 15; TB 1, 4, 5, 10, 2,
 4, 1, 6; SV 2, 757; Nir. 6, 7.
 tvam agne sūryavarçā asi 1, 5, 2; (1, 5, 8);
 Kāth. 6, 9.
 tvam apo vi duro 4, 14, 14; RV 6, 30, 5.
 tvam indrāsy adhirājas 4, 12, 2; (4, 12, 3);
 Kāth. 8, 17; AV 6, 98, 2.
 tvam imā oshadhī 4, 14, 1; RV 1, 91, 22;
 TB 2, 8, 3, 1; VS 34, 22.
 tvam bhago nā ā hi 4, 10, 1; RV 6, 13, 2.
 tvam maham indra tubhyaam 4, 11, 4, RV
 4, 17, 1; Kāth. 6, 10.
 tvām mānebhya 4, 14, 13; RV 1, 169, 8.
 tvayā vayam sadhanyas 4, 11, 5; RV 4, 4,
 14; Kāth. 6, 11; 16, 1; TS 1, 2, 14, 6;
 Nir. 5, 15.
 tvayā hi nah pitarah 4, 10, 6; RV 9, 96, 11;
 Kāth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 1; TB 2, 6, 16, 1;
 VS 19, 53.
 tvashā turipo abdhuta 3, 11, 11; Kāth.
 38, 10; TB 2, 6, 18, 4; VS 21, 20.
 tvashā dadhad indrāya 3, 11, 1; Kāth. 38,
 6; TB 2, 6, 8, 4, 8, 7, 4.
 tvashā patnībhir anu maohanevā- 4, 14, 9.
 tvashā patnībhir iha nah 4, 14, 9.
 tvashā reto bh vanasya 4, 14, 9.
 tvashā vīram devakāman 3, 16, 2; (4, 14,
 8); Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 3; TB 2,
 8, 7, 4; VS 29, 9.
 tvashūr varutri varuṇasya nābhīm 2, 7, 17.
 tvam vardhanti kshitayah 4, 13, 6; RV 6,
 1, 5; Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 2.
 tvām gāvo vṛpata rājyāya 2, 5, 10; TS 3,
 3, 9, 2.
 tvām citraçravastama 2, 13, 7; RV 1, 45, 6;
 Kāth. 39, 14; TS 4, 4, 4, 3; VS 15, 31.
 tvām agne āngiraso guhā hitam 2, 13, 7.
 tvām agne pushkarād adhy 2, 7, 3; RV 6,
 16, 13; Kāth. 15, 12; 16, 3; 39, 14; TS
 3, 5, 11, 3; 4, 1, 3, 2, 4, 4, 1; 5, 1, 4, 4;
 VS 11, 32; 15, 22; SV 1, 9.
 tvām agne yajamānā anu dyūn 2, 7, 9; RV
 10, 45, 11; Kāth. 16, 9; TS 4, 2, 2, 4; VS
 12, 28.
 tvām agne vājasātamam 4, 11, 4; RV 5, 13,
 5; Kāth. 6, 10; TS 1, 4, 46, 3.
 tvām agne vṛpate brāhmaṇā 2, 12, 5; Kāth.
 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 1; VS
 27, 3; AV 2, 6, 3.
 tvām id dhi havāmahe 2, 13, 9; (4, 12, 4);
 RV 6, 46, 1; Kāth. 12, 15; 39, 11 u. 12;

- TS 2, 4, 14, 3; VS 27, 37; SV 1, 234; 2, 159; AV 20, 98, 1.
- tvā yujā tava tat soma 4, 11, 9; RV 4, 28, 1.
- tvishlanto adhvaryasyeva 4, 14, 11; RV 6, 66, 10.
- dawshtrābhyām malimlūn 2, 7, 7; Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 2. VS 11, 78.
- dakshipā vāi deveshv āsīd 3, 6, 8.
- dadān mā iti vāi dīyate 1, 5, 12.
- dadhānve vā 2, 13, 5; RV 2, 5, 3; TS 3, 3, 3, 3; SV 1, 94.
- dadhikrāvāṇam bubudhāno agniṃ 4, 11, 1; RV 7, 44, 3.
- dadhikrāvṇo akāriṣham 1, 5, 1; 1, 5, 6; (3, 13, 1; 4, 11, 1); RV 4, 39, 6; Kāth. 6, 9; 7, 4; 5, 4, 8; Kap. S. 4, 8; 5, 3; TS 1, 5, 11, 4; 7, 4, 19, 4; VS 23, 32; TB 3, 9, 7, 5; SV 1, 358; AV 20, 137, 3.
- daça prācīr daça bhāsi 4, 9, 5; TA 4, 6.
- dā no agne çatino 4, 12, 2; (4, 14, 16); TS 2, 2, 12, 6.
- diteḥ putrāṇam aditer akāriṣham 1, 3, 9; AV 7, 7, 1.
- divam brūmo nakshatrāṇi 2, 7, 18; AV 11, 6, 10.
- divas pari prathamam jajñe 2, 7, 9; RV 10, 45, 1; Kāth. 16, 9; TS 1, 3, 14, 5; 4, 2, 2, 1; VS 12, 18; Nir. 4, 2 4.
- divas pṛthivyāḥ pary antarikhād 3, 16, 3; AV 19, 3, 1.
- divā cit tamah kṛvanti 2, 4, 7; RV 1, 38, 9; Kāth. 11, 9; TS 2, 4, 8, 1.
- divi dhā ima yajñam 4, 9, 9; VS 38, 11.
- divo mūrdhāsi 2, 12, 3; Kāth. 18, 15; 39, 1; Kap. S. 29, 4; TS 4, 3, 4, 2; VS 18, 54.
- divy anyah sadanam 4, 14, 1; RV 2, 40, 4; TB 3, 8, 1, 5.
- diça eṇav vyāsthāpayati 4, 4, 4; TB 1, 7, 7.
- dikabito yam aś āmushyāṇaḥ 3, 6, 9.
- dīrghas te astv aṅkuço 4, 12 3; RV 8, 17, 10; Kāth. 6, 10; AV 20, 5, 4.
- duḥçavānuçavāsbhyām 4, 14, 17.
- duro devir diço 3, 11, 11; Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 2; VS 21, 16.
- dūta- vo viçvavedasa- 2, 13, 5; RV 4, 8, 1; Kāth. 12, 15; SV 1, 12.
- dr̥ghasva devi pṛthivi 2, 7, 7; Kāth. 16, 7; TS 4, 1, 9, 2; VS 11, 69.
- dr̥çāno rukma uruyā vibhāti 2, 7, 8; (3, 2, 1); RV 10, 45, 8; Kāth. 16, 8; 16, 9; 18, 11; Kap. S. 32, 1; TS 1, 3, 14, 5; 4, 1, 10, 4. 2, 2, 4; VS 12, 1, 25.
- dr̥shṭvā pariaruto 3, 11, 6; Kāth. 38, 1; TB 2, 6, 4, 8; VS 19, 79.
- dr̥shṭvā rūpe 3, 11, 6; Kāth. 38, 1; TB 2, 6, 2, 3; VS 19, 79.
- devatānāv vā etad āyatana- 1, 4, 10; Kāth. 32, 7.
- deva tvashṭar bhūri te 1, 2, 17; Kāth. 3, 7; Kap. S. 2, 14; TS 1, 3, 10, 1; 6, 3, 11, 2.
- deva tvashṭar (4, 14, 8).
- devam barhiḥ sarasvatī 3, 11, 5; VS 31, 48.
- devam barhiḥ sudevam 4, 13, 8; Kāth. 16, 13.
- devaçrutāu deveshv āghoshetbām 1, 2, 9; Kāth. 2, 10; VS 5, 17.
- deva savitah prasava 1, 11, 1; Kāth. 13, 14; 15, 11; TS 1, 7, 7, 1; 4, 1, 1 2; VS 9, 1, 11, 7; 30, 1.
- devas tvā savitā punātṛ 1, 2, 1; (3, 6, 3); Kāth 2, 1; Kap. S. 1, 13.
- devas tvā savitodvapatu 2, 7, 6: 4, 9, 1; (3, 1, 8); Kāth. 16, 6; 19, 7; Kap. S. 30, 5; TA 4, 3, 2; 5, 3, 6; VS 11, 68.
- devasya tvā savituh prasava iti 3, 8, 8; Kāth. 31, 7; 31, 8; TS 2, 6, 4; 5, 1, 4; 6, 4, 4; TB 3, 2, 9; TA 5, 7.
- devasya tvā savituh prasave çvinor bāhu- bhyām pūshḥo hastābhyām ā dadā 1, 1, 10; 4, 1, 2; 4, 1, 10; Kāth. 1, 9; 2, 11 u. 12; 3, 3 u. 5; Kap. S. 1, 9; 2, 12; TS 7, 1, 11.
- devasya tvā savitah prasave çvinor bāhu- bhyām pūshḥo hastābhyām ādāde 1, 2, 10; 1, 3, 3; 3, 11, 8; 4, 2, 7; Kāth. 1, 2; 2,

- 9; 16, 1; 5, 1, 2; Kap. S. 2, 5; 2, 6; 2, 10; TS 1, 3, 1; 4, 1, 3; TA 4, 8.
- devasya vaḥ savituh 1, 1, 9; 4, 1, 9.
- devasya savituh prasave 1, 11, 7.
- devā anyonyasya cṛāishṭhye 3, 7, 10.
- devā asurāṇā veçatvam upāyan 2, 3, 7.
- devā oshadhibhu pakvāsv 4, 3, 2.
- devāḥ çarmaṇyā mitra varuṇāryaman 2, 4, 7; Kāth. 11, 9.
- devāḥ sapītayo apām 2, 4, 7.
- devā jivanakāmyā 4, 14, 17; TB 3, 7, 12, 1; TA 2, 3, 2.
- devā devehsv adhvaryanto 2, 10, 5; Kāth. 18, 3; 21, 8; TS 4, 6, 3, 3.
- devānām ca rṣiṇām 2, 9, 1
- devānām asi vahnitamaṇ 1, 1, 5; 4, 1, 5; Kāth. 1, 4; Kap. S. 47, 3.
- devānām idam nihita yad asti 1, 2, 10.
- devānām esha upanāha 2, 5, 10; Kāth. 13, 9; TS 3, 3, 9, 1.
- devānām patnir uçatir 4, 13, 10; RV 5, 46, 7; TB 3, 5, 12, 1; AV 7, 49, 1; Nir. 12, 45.
- devānām bhadrā sumatir 4, 14, 2; RV 1, 89, 2; VS 25, 15; Nir. 12, 39.
- devānam mauve adhi no 3, 16, 5; TS 4, 7, 15, 5.
- devān janam agan yajña 1, 4, 9; Kāth. 5, 6; 32, 6.
- devā vasavyā agne 2, 4, 7 u. 8; Kāth. 11, 9; TS 2, 4, 8.
- devā vai nānā yajñān 1, 11, 5.
- devā vai sattram āyata 4, 5, 9; Kāth. 10, 2
- devā vai sarve sahāntarvanto 4, 2, 13.
- devāç ca vā asurāç cāspardhanta 1, 9, 8; 2, 5, 3; 3, 10, 6; 4, 3, 4.
- devāç ca vā asurāç cāsmiṇ ḥloka āsant 1, 10, 5; Kāth. 35, 20; Kap. S. 48, 18. *
- devir āpo apām napād 2, 6, 7; Kāth. 15, 6.
- devir āpo madhumatḥ 2, 6, 8; 4, 4, 2.
- devebhyo vanaspate havīshi 4, 13, 7; Kāth. 18, 21; TB 3, 6, 11, 2.
- devebhyo vā agniṇ cikyānebhyo 3, 4, 9.
- devebhyo vāi mānushebhyaḥ 4, 5, 3.
- devo naḥ savitā punātv 2, 6, 8; (4, 4, 2); * Kāth. 1, 5; 15, 6; 23, 1; Kap. S. 1, 5; 47, 4.
- devo vaḥ savitotpunātv 1, 1, 8; 1, 1, 9; (4, 1, 6; 4, 1, 9); Kāth. 31, 4; TS 1, 1, 5.
- devo vo draviṇodāḥ 2, 13, 8; RV 7, 16, 1 SV 1, 55; 2, 863.
- dehi me dadāmi te 1, 10, 2; TS 1, 8, 4, 1; VS 3, 50.
- dāivim dhiyam manāmabe 1, 2, 3; (3, 6, 9); Kāth. 23, 5; Kap. S. 1, 16; TS 1, 2, 3; 6, 1, 4, 4.
- dāivyā mimānā manasā 3, 11, 1; Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 8, 3; VS 20, 42.
- dāivyāya dhātre deḥtre 2, 10, 5; Kāth. 18, 3; Kap. S. 28, 3; VS 17, 56.
- dāivyā hotārā ūrdhvam imam adhvaram 2, 12, 6; Kāth. 18, 17; TS 4, 1, 8, 2.
- dāivyā hotārā prathamā suvāçā 4, 13, 3; RV 10, 110, 7; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 3; VS 29, 32; AV 5, 12, 7; Nir. 8, 12.
- dāivyā hotārā bhishaje- 3, 11, 11; Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 3; VS 21, 18.
- dyāvā naḥ pṛthivī ima 4, 10, 3; RV 2, 41, 20; TS 4, 1, 11, 4; Nir. 9, 38.
- dyāuḥ pitaḥ pṛthivī 4, 14, 11; RV 6, 51, 5; TB 2, 8, 6, 5.
- dyāur āsit pūrvaccittir 3, 12, 19; Kāth. 5, 4, 7; TS 7, 4, 18, 1; VS 23, 12, 54.
- dyāus te pṛsthāṃ pṛthivī sadhaestham 2, 7, 2; Kāth. 5, 5, 5; TS 4, 1, 2, 3; 5, 1, 2, 6.
- drapsaç caçkanda pṛthivim 2, 5, 10; (3, 2, 6; 4, 8, 9); (2, 7, 15 drapsaç caçkanda); RV 10, 17, 11 (prathamā); Kāth. 18, 9; 16, 15; 20, 5; 35, 8; Kap. S. 25, 5; 32, 7; 43, 9; TS 3, 1, 8, 3; 4, 2, 8, 2, 9, 5; 5, 2, 8, 2; TA 6, 6, 1; VS 13, 5; AV 18, 4, 28.
- drāpe andhasas pate 2, 9, 9; TS 4, 5, 10; VS 16, 47.

- drupadâd iven mumucânah 3, 11, 10; Kâth. 38, 5; TB 2, 4, 4, 9, 6, 6, 3; VS 20, 20; AV 6, 115, 3.
- drvannah earpirâsutih 2, 7, 7; (3, 1, 5); RV 2, 7, 6; Kâth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 9, 2; VS 11, 70.
- dvâro devir anv aya viçvâ 2, 12, 6; Kâth. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1, 8, 2; VS 27, 16; AV 5, 27, 7.
- dvipadâ yâ catuspadâ 3, 12, 21; Kâth. 5, 10, 5; TS 5, 2, 11, 1; VS 23, 34.
- dve dubanty agnihotrâya 1, 8, 6.
- dve sruti açrpavam 2, 3, 3; (3, 11, 10 dve sruti); RV 10, 88, 15; Kâth. 17, 19; 38, 2; TB 1, 4, 3, 3; 2, 6, 3, 5; VS 19, 47; Çat. B. 14, 9, 1, 4.
- dhanvanâ gâ dhanvanâjim 3, 16, 3; RV 6, 75, 2; Kâth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 1; VS 29, 39; Nir. 9, 17.
- dharpaâya svâhâ 3, 12, 12.
- dhartrî diçâm kshatram idam 3, 16, 4; TS 4, 4, 12, 3.
- dhâtâ dadâti dâçuše 4, 12, 6; TS 3, 3, 11, 8; AV 7, 17, 2.
- dhâtâ dadhâtu no rayim 4, 12, 6; Kâth. 13, 16; TS 3, 3, 11, 3; AV 7, 17, 1.
- dhâtâ râtiḥ savitedam 1, 3, 38; Kâth. 4, 12; 13, 9 u. 10; Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44; VS 8, 17.
- dhâmno dhâmno (3, 11, 10; P setzr râjan hinzu); Kâth. 3, 8; TS 1, 3, 11, 1; AV 7, 88, 2.
- dhârayanta âdityâso jagat sthâ 4, 12, 1; (4, 14, 14 dhârayantah); RV 2, 27, 4; Kâth. 11, 12; TS 2, 1, 11, 4; TB 2, 8, 1, 6.
- dhiyam pûshâ jinvatu 4, 14, 1; RV 2, 40, 6; TB 2, 8, 1, 6.
- dhûmrâ vasantâya 3, 13, 19; VS 24, 11.
- dhruvakshiridhruvayonir 2, 8, 1; Kâth. 17, 1; Kap. S. 25, 10; TS 4, 3, 4; VS 14, 1.
- dhravam dhruveṇa havishâ 1, 3, 15; RV 10, 173, 7; Kâth. 35, 7; Kap. S. 43, 9; TS 3, 2, 8, 6; VS 7, 25; AV 7, 94, 1.
- dhruvâ diçâ= vishvupatny 3, 16, 4; TS 4, 4, 12, 5.
- nakish tam karmaṇâ naçan na pra 4, 11, 2; RV 8, 31, 17; Kâth. 11, 12; TS 1, 8, 22, 4.
- naktoshâsâ samanaâ 2, 7, 3; (2, 7, 9 u. 16; 4, 10, 2; naktoshâsâ); Kâth. 16, 8; 18, 4; 19, 11; 21, 9; Kap. S. 32, 1; TS 4, 1, 10, 4, 6, 5, 2, 7, 12, 2; 5, 1, 10, 4, 4, 7, 2, 9, 3; VS 12, 2; 17, 70.
- nakshatrâṇâ= sakâçân mâ yâushav 1, 2, 3.
- na tav vidâtha ya imâ jajâna- 2, 10, 3; RV 10, 82, 7; Kâth. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 2; VS 17, 31; Nir. 14, 10.
- na tvâvam anyo divyo na pârthivo 2, 18, 9; RV 7, 32, 23; Kâth. 39, 12; VS 27, 36; SV 2, 31; AV 20, 121, 2.
- na dakshinâ vicikite 4, 14, 14; RV 2, 27, 11; TS 2, 1, 11, 5; TB 2, 8, 1, 6.
- na purâ sûryasyodetor 1, 6, 10.
- nama açušeçâya 2, 9, 6.
- nama ishukrâbhyo 2, 9, 4; Kâth. 17, 13; Kap. S. 27, 3.
- namaḥ çikhaṇḍine ca 2, 9, 8.
- namaḥ su te nirṛte 2, 7, 12; Kâth. 16, 12; Kap. S. 25, 3; VS 12, 63.
- namas tâ âtânâharvâ prehi 1, 2, 16.
- namas tâ âyudhâya- 2, 9, 2; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 14.
- namas te agnâ ojae 4, 11, 6; RV 8, 75, 10; Kâth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 2; SV 1, 11; 2, 936.
- namas te rudra manyava 2, 9, 2; (4, 12, 1); Kâth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1; VS 16, 1.
- namas te haraee 2, 10, 1; Kâth. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 3; 5, 4, 4, 5; VS 17, 11; 36, 20.
- name tad upadambhahar 4, 2, 5; (4, 2, 8).
- namo astu sarpebhyo 2, 7, 15; Kâth. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 8, 3; VS 13, 6.
- namo girikebhyo 2, 9, 9; Kâth. 17, 16; Kap. S. 27, 6.

- namo dundubhaye 2, 9, 7; TS 4, 5, 7.
 namo nilakapardāya 2, 9, 2.
 namo brāhmaṇapebhyo 2, 9, 5.
 namo mahimne cakshuṣe 2, 5, 10; Kāth. 18, 9 u. 10; TS 3, 3, 9, 1.
 namo mitrasya varuṣasya cakshase 1, 2, 6; (3, 7, 8); RV 10, 37, 1; Kāth. 2, 7; 24, 7; Kap. S. 2, 1; 37, 8; TS 1, 2, 9, 1; 6, 1, 11, 6; VS 4, 35.
 namo vāce 4, 9, 2.
 namo hiranyabāhave 2, 9, 3; Kāth. 17, 12; Kap. S. 27, 2; TS 4, 5, 2; VS 16, 17.
 na yajamāna rishyasi 4, 11, 2; RV 8, 31, 16; Kāth. 11, 12; TS 1, 8, 22, 4.
 na yūpam achāishyatā 3, 9, 2.
 narāṇasah prati cūro 3, 11, 1; Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 8, 1; VS 20, 37.
 narāṇasasya mahimānam 4, 13, 3; RV 7, 2, 2; Kāth. 37, 4; TB 3, 6, 3, 1; VS 29, 27; Nir. 8, 7.
 narāṇaso agniḥ sukṛd 2, 12, 6.
 na vā etan mriyase 1, 2, 15; VS 28, 16; 25, 44.
 navo navo bhavati jāyamāno 4, 12, 2; RV 10, 85, 19; Kāth. 10, 12; TS 2, 3, 5, 3, 4, 14, 1; TB 3, 1, 3; AV 7, 81, 2; 14, 1, 24; Nir. 11, 6.
 navāite prātar grahā 4, 6, 1.
 nahi teshām amā satām 1, 5, 4; RV 10, 185, 2 (amā cana); Kāth. 7, 2; Kap. S. 5, 2; VS 3, 32.
 nānā hi vāp devahita 2, 3, 8; (3, 11, 7); TB 1, 4, 3, 2; 2, 6, 1, 4; VS 19, 7.
 nābhā pṛthivyāḥ samidhāno 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 1; VS 11, 76.
 nābhīr me citta ॱ vijñānam 3, 11, 8; Kāth. 38, 4; VS 20, 9.
 nāmāni te cātakraṭo 4, 12, 3; RV 3, 37, 3; AV 20, 19, 3.
 nīkramanam nishadanam 3, 16, 1; RV 1, 164, 14; Kāth. 5, 6, 5; TS 4, 6, 9, 1; VS 25, 38.
 nigrābhyāḥ stha 1, 3, 2; Kāth. 3, 10; Kap. S. 2, 17; TS 3, 1, 8.
 nityahotrāṃ tvā kave 1, 1, 12; vgl. viti-hotrāṃ tv. k. Kāth. 1, 11; TS 1, 1, 11, 2; VS 2, 5.
 nidhāyo vā 4, 9, 21.
 nirdagdha ॱ rakshā iti 4, 1, 8.
 nirdagdha ॱ rakeho 1, 1, 8; Kāth. 31, 6; Kap. S. 1, 7.
 nir yakshmam acicāte 4, 14, 17; TA 2, 4, 6.
 niveṇaṇaḥ saṃgamano vasūnā 2, 7, 12; (3, 2, 4); Kāth. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 4; 5, 2, 4, 4; VS 12, 66; AV 10, 8, 42.
 nishasāda dhṛtavro 1, 6, 2; 2, 6, 12; 2, 7, 16; 4, 4, 6; RV 1, 25, 10; Kāth. 2, 7; 7, 14; 8, 7; 15, 8; 38, 4; Kap. S. 7, 4; TS 1, 8, 16, 1; TB 1, 7, 10, 2; 2, 6, 7, 1; VS 10, 27; 20, 2.
 nishkr̥tir nāma vo mātā 2, 7, 13; RV 10, 97, 9 (ishkr̥tir); Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 5, 6, 2; VS 12, 83.
 ni hotā hotṛshadane 2, 7, 3; (4, 10, 4 ni hotā); RV 2, 9, 1; Kāth. 16, 3; 15, 12; 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 3, 5, 11, 2; 4, 1, 3, 3; 5, 1, 4, 5; VS 11, 36.
 nū no rāsva sahasravat 4, 11, 2; RV 3, 13, 7; Kāth. 2, 15.
 nṛvad vaso sadam id 4, 13, 6; RV 6, 1, 12; Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 5.
 ny agniḥ jātavedasa ॱ hotravāha 4, 11, 1; RV 5, 26, 7; Kāth. 2, 14.
 nyadhur mātrāyāṃ kavayo 2, 7, 16.
 pañcācitiḥ kāryaḥ 3, 3, 3.
 pañca diṇo dāivir yajñam avantu 2, 10, 5; Kāth. 18, 3; Kap. S. 23, 3; TS 4, 6, 3, 2; 5, 4, 6, 2; VS 17, 54.
 pañcabhir dhātā vidadhā 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; TS 4, 3, 11, 2.
 pañca vyushṭir anu pañca dohā 2, 13, 10; Kāth. 26, 11; 39, 10; TS 4, 3, 11, 2; AV 3, 9, 15.

pañcasavano vai yajñas 4, 8, 5.
 patni vai pracayamānā- 3, 10, 1.
 padam devasya namaś 4, 18, 6; RV 6,
 1, 4; TB 8, 6, 10, 2; Nir. 4, 19.
 payah prthivyām payā ośhadhiṣu 3, 19, 1;
 Kāth. 18, 18; TS 4, 7, 12, 2; VS 18, 36.
 payasaḥ çukram amṛtam 3, 11, 9; Kāth.
 38, 8; TB 2, 6, 4, 2; VS 19, 84.
 para ṛṇā sāvīr 4, 14, 9; RV 2, 28, 9.
 paramasyāḥ parāvato 2, 7, 7; (3, 1, 9);
 Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 80, 3; TS
 4, 1, 9, 2; VS 11, 72.
 parameshthine dvādaçakapālam 2, 2, 5.
 parasyā adhi saavato 2, 7, 7; (3, 1, 9);
 RV 8, 75 (64), 15; Kāth. 7, 17; 16, 7;
 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 2, 6, 11, 3;
 4, 1, 9, 2; VS 11, 71.
 pari te dūdabho ratho 1, 5, 4; (1, 5, 5 u. 11);
 RV 4, 9, 8; Kāth. 7, 2 u. 4; Kap. S.
 5, 3; VS 3, 36.
 pari te dhanvano hetir 2, 9, 2; Kāth. 17,
 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 12.
 pari trivishṭy adhvaraw 4, 18, 4; RV 4,
 15, 2; Kāth. 16, 21; 38, 12; TB 3, 6, 4, 1.
 pari tvā girvano gira 1, 2, 11; RV 1, 10, 19;
 Kāth. 3, 12; TS 1, 3, 1, 2; 6, 2, 10, 7;
 VS 5, 29.
 pari tvāgne puraw vayaw 2, 7, 2; RV 10,
 87, 22; Kāth. 16, 2; 19, 3; 38, 12; Kap. S.
 30, 1; TS 1, 5, 6, 4; 4, 1, 9, 5; VS 11,
 26; AV 7, 71, 1; 8, 3, 22.
 pari no rudraasya hetir vṛṇaktu 2, 9, 9;
 Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; 46, 8; VS 16, 50.
 pari vājapatih kavir 1, 1, 9; RV 4, 15, 3;
 Kāth. 16, 2 u. 21; 19, 3; 38, 12; Kap. S.
 30, 1; TS 4, 1, 2, 5; TB 3, 6, 4, 1; VS
 11, 25; SV 1, 30.
 parto abhiçatā sutaw 3, 11, 7; RV 9, 107, 1;
 Kāth. 37, 18; TB 2, 6, 1, 1; VS 19, 2;
 SV 1, 519; 3, 688.
 paretana pitarah somyāso 1, 10, 3; Kāth.
 9, 6; Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 2.

pareyivāsam pravato 4, 14, 16; RV 10,
 14, 1; TA 6, 1, 1; AV 18, 1, 49; Nir.
 10, 20.
 paro divah para enā prthivyāḥ 2, 10, 3;
 RV 10, 32, 5; Kāth. 18, 1; Kap. S.
 28, 2; TS 4, 6, 2, 2; VS 17, 29.
 paro mātrayā tanvā 4, 14, 5; RV 7, 99, 1;
 TB 2, 8, 3, 2,
 parjanyaḥ pragāyata 4, 12, 5; RV 7, 102, 1;
 Kāth. 20, 15; TB 2, 4, 5, 5; TA 1, 29, 1.
 parvataç cin mahi vṛddho 4, 12, 5; RV 5,
 60, 3; TS 3, 1, 11, 5.
 parvatāç ca me girayaç ca me 2, 11, 5.
 pavamānaḥ punātu mā 3, 11, 10; AV 6, 19, 2.
 pavamānaḥ svar janah 3, 11, 10; Kāth.
 38, 2; TB 1, 4, 8, 2; 2, 6, 3, 4.
 pavitraw vitanvanti 4, 5, 6.
 pavitram asi yajñasya 3, 11, 10.
 pavitreṇa punāhi mā 3, 11, 10; Kāth. 38, 2;
 TB 1, 4, 8, 1; VS 19, 40.
 paçum badhnāmi varuṇāya rājñā 3, 5, 6;
 Kāth. 18, 2.
 paçūnām jyotir asi 4, 9, 10.
 paçūn me çawaya pāhi 1, 5, 14.
 pashṭhavāho virāja 3, 13, 18; VS 24, 13.
 pātam nō açvinā 3, 11, 8; Kāth. 38, 3; TB
 3, 6, 12, 3; VS 20, 62.
 pāvakavarcāḥ çukravarcā 2, 7, 14; RV 10,
 140, 2; Kāth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS
 4, 2, 7, 3; VS 12, 107; SV 2, 1167.
 pāvakā naḥ sarasvatī 4, 10, 1; (4, 10, 3;
 4, 11, 2); RV 1, 3, 10; Kāth. 4, 16;
 TB 2, 4, 2, 1; VS 30, 84; SV 1, 189;
 Nir. 11, 26.
 pāvitravi kanyā citrāyuh 4, 14, 3; RV 6,
 49, 7; TS 4, 1, 11, 2; TB 2, 8, 2, 8.
 pitā vateśnām patir aghnyānām 3, 5, 10; 4, 2,
 10; Kāth. 13, 9; TS 3, 2, 9, 2; AV 9, 4, 4.
 piprihi devam uçato 4, 10, 1; (4, 10, 4;
 4, 13, 7 piprihi devān); RV 10, 2, 1;
 Kāth. 2, 15; 18, 21; 20, 15; TS 4, 3,
 13, 4; TB 3, 5, 7, 5, 6, 11, 4.

- piçāṅgarūpāḥ subhro 4, 14, 8; RV 2, 3, 9; TS 3, 1, 11, 2; TB 2, 8, 7, 4.
- pivoanna rayivṛdhāḥ 4, 14, 2; RV 7, 91, 3; TB 2, 8, 1, 1; VS 27, 38.
- putram iva pitārā aqvinobhe- 3, 11, 4; (4, 12, 5); RV 10, 131, 5, KĀth. 17, 19; 38, 8; TB 1, 4, 2, 1; VS 10, 34; 20, 77; AV 20, 125, 5.
- punantu mā devajanāḥ 3, 11, 10, P.V. 9, 67, 27; KĀth. 38, 2; TB 1, 4, 8, 1; 2, 6, 3, 4; VS 19, 39; AV 6, 19, 1.
- punantu mā pitarāḥ soṃyāsāḥ 3, 11, 10; TS 2, 6, 3, 3; VS 19, 37.
- punantu mā pitāmabāḥ 3, 11, 10; KĀth. 38, 2; TS 2, 6, 3, 3.
- punar anyāni pātrāṇi 4, 8, 8.
- punar āsadya sadanam 2, 7, 10; KĀth. 16, 10; Kap. S. 25, 1; TS 4, 2, 3, 3; VS 19, 39.
- punar ūrja nīvartasva 1, 7, 1; 1, 7, 4; (3, 2, 1 u. 2); (2, 7, 10; 4, 9, 11 u. 12 punar ūrjā), KĀth. 8, 14; 9, 1; 16, 8; Kap. S. 8, 2 u. 4; TS 1, 5, 3, 3; 4, 2, 1, 3, 3, 3; 5, 2, 2, 5; TA 4, 20, 2; VS 12, 9, 40; SV 2, 1182.
- punar ehi vācaspace s. upaprehi v.
- punar naḥ pitaro mano 1, 10, 3; RV 10, 57, 5; KĀth. 9, 6; Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 3; VS 3, 55.
- punar manaḥ punar 1, 2, 3; TA 2, 5, 17; VS 4, 15.
- punas tvādityā rudrā 1, 7, 1; KĀth. 8, 14; 38, 12; Kap. S. 8, 2; TS 4, 2, 3, 4; 5, 2, 2, 5; VS 12, 44; AV 12, 2, 6.
- puñātu te parisruta- 2, 3, 8; 3, 11, 7; RV 9, 1, 6; KĀth. 12, 9; TS 1, 8, 21, 1; TB 2, 6, 1, 2; VS 19, 4.
- purā krdrāsyā visrpo 1, 1, 10; KĀth. 1, 9; 25, 5; Kap. S. 1, 9; 39, 2; TS 1, 1, 9, 3; TB 2, 2, 9, 18; VS 1, 28.
- purīahyaśo agneyaḥ 2, 7, 11; RV 3, 22, 4; KĀth. 16, 11; Kap. S. 25, 2; TS 4, 2, 4, 3; VS 12, 50.
- purutrā hi sadṛṇā asi 4, 11, 4; RV 8, 11, 8, 43, 21; TB 2, 4, 4, 4; SV 2, 517.
- purusha- vai devā medhāyālabhanta 3, 10, 2.
- purushamrgaḥ candramaso 3, 14, 16; KĀth. 5, 7, 5; TS 5, 5, 15; VS 24, 35.
- purushacirsham upadadhāty 3, 2, 8.
- purushṭutasya nāmabhiḥ 4, 12, 3; RV 3, 37, 4 (dhāmabhiḥ); AV 20, 19, 4.
- purūpy agne purudhā 4, 13, 6; RV 6, 1, 13; KĀth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 5.
- purovāta jinva rāvaḥ 2, 4, 7; KĀth. 11, 9.
- purovātasaniḥ asy 2, 8, 13.
- puṣhpavatiḥ prasūvariḥ 2, 7, 13; KĀth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 1; RV 10, 97, 3; AV 8, 7, 27.
- pūrṇā darve parāpata 1, 10, 2; KĀth. 9, 5; Kap. S. 8, 8; TS 1, 8, 4, 1; VS 3, 49.
- pūrvāparam carato 4, 12, 2; RV 10, 85, 18; TB 2, 7, 12, 2, 8, 9, 3; AV 7, 81, 1; 13, 2, 11; 14, 1, 23.
- pūrvedyur idhmā barhiḥ 4, 1, 3; TB 3, 2, 3.
- pūshana- vāniḥṭunā- 3, 15, 9; VS 25, 7.
- pūshā gā anvetu naḥ (4, 11, 1); RV 6, 54, 5; KĀth. 4, 15; 20, 15; TS 4, 1, 11, 2; TB 2, 4, 1, 5.
- pūshā te granthi- viśhyatu 1, 1, 12.
- pūshā yunaktu savitā yunaktu 2, 7, 12; KĀth. 16, 12.
- pūshā subandhur diva 4, 14, 16; RV 6, 58, 4; TB 2, 8, 5, 4.
- pūshemā āçā anu veda 4, 14, 16; RV 10, 17, 5; TB 2, 4, 1, 5, 8, 5, 3; TA 6, 1, 1; AV 7, 9, 2.
- prthivi prthivyā- sīda 2, 7, 16; KĀth. 39, 3.
- prthivi samit 4, 9, 23; 4, 9, 25; TA 4, 41.
- prthivy asi janmanā 2, 13, 15.
- prthivyā aham ud antariksham 2, 10, 6; KĀth. 18, 4; TS 4, 6, 5, 1; 5, 4, 7, 1; VS 17, 67.

- prthivyāḥ puriṣham asy 2, 8, 1; Kāth. 17, 6; Kap. S. 26, 5; VS 14, 4.
- prthivyāi tvāntarikshāya 1, 2, 11; 3, 8, 9; Kāth. 26, 5; Kap. S. 41, 3, TS 1, 3, 6; 6, 3, 4.
- prthivyāi svāhāntarikshāya 3, 12, 10; Kāth. 5, 1, 6; 5, 1, 8; 5, 5, 2: 37, 15; TS 7, 1, 15; VS 22, 29; AV 5, 9, 2, 3.
- prthupājā amartyo 4, 10, 1; (4, 11, 2; prthupājās); RV 3, 27, 5; Kāth. 40, 14; TB 3, 6, 1, 3.
- prṇis tiraçcinapṇer 3, 13, 5; Kāth. 5, 9, 2; TS 5, 6, 12; VS 24, 4.
- prsb̄tir me rāsb̄tram udaram 3, 11, 8; Kāth. 33, 4; VS 20, 3.
- prsh̄to divi prsh̄to agniḥ 2, 13, 11; (3, 16, 4; 4, 11, 1; 4, 12, 4; 4, 14, 9 prsh̄to divi); RV 1, 98, 2; Kāth. 4, 16; 40, 3; 11, 13; 20, 15; 22, 14 u. 15; TS 1, 5, 11, 1; 4, 4, 13, 5, 7, 15, 6; TB 3, 11, 6, 4; VS 18, 73.
- pra kāravo mananā 4, 14, 3; RV 3, 6, 1; TB 2, 8, 2, 5.
- pra kshodasā 4, 14, 7; RV 7, 95, 1.
- praghāsyān avāmahe 1, 10, 2; Kāth. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 3, 1; VS 3, 44.
- pracaranyām agre gṛhṇāty 4, 5, 2.
- pra carshanibhyaḥ 4, 10, 4; (4, 13, 5; 4, 14, 8); RV 1, 109, 6; Kāth. 4, 15; TS 4, 2, 11, 1; TB 2, 8, 5, 1.
- pra citram arkam gṛṇate 4, 10, 3; (4, 14, 11); RV 6, 66, 9; Kāth. 20, 15; TS 4, 1, 11, 3; TB 2, 8, 5, 5; Nir. 3, 21.
- prajā agne saṁvāsaye- 1, 6, 1; Kāth. 7, 13; TB 1, 2, 1, 18.
- prajāḥ eṣhivā'ho 'vayajya vṛtra- hatvā 1, 10, 17; Kāth. 36, 8 u. 11.
- prajāḥ eṣhivā'ho 'vayajya so 'kāmayata 1, 10, 14; Kāth. 9, 16.
- prajāṁ dadātu parivatsaro no 2, 18, 22.
- prajāpataye ca vāyave a 3, 14, 11; VS 24, 30.
- prajāpataye purushān 3, 14, 8; VS 24, 29.
- prajāpatiḥ prajā asṛjata tā ena- sṛsh̄tā . 2, 5, 6.
- prajāpatiḥ prajā asṛjata tā vai 1, 8, 4.
- prajāpatiḥ prajā asṛjata sa vā agnim 1, 8, 1.
- prajāpatim prathamā 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 4.
- prajāpatir vā amanyata 3, 1, 8.
- prajāpatir vā āgrāyano 4, 6, 4.
- prajāpatir vā idam agra āsit 1, 6, 3; Kāth. 6, 1; Kap. S. 3, 12.
- prajāpatir vā eka āsit 1, 9, 3; 4, 2, 1.
- prajāpatir vā etam agre 3, 4, 8; Kāth. 22, 4.
- prajāpatir vāi trīn mahimno 4, 2, 12.
- prajāpatir vāi devebhyo bhāgadheyāni, 2, 2, 8.
- prajāpatir vāi devebhyo yajñān 4, 7, 6.
- prajāpatir vāi na vyāharat 4, 2, 8.
- prajāpatish̄ tvā sādāyatu 4, 9, 16; Kāth. 39, 3; VS 13, 17.
- prajāpate tvam nidhipāḥ 4, 14, 1; TB 3, 8, 1, 3.
- prajāpate na tvad etāny 2, 6, 12; (cf. das Folgende); RV 10, 121, 10; TS 1, 8, 14, 2; 3, 2, 5, 6; TB 2, 8, 1, 2; 3, 5, 7, 1; TA 10, 54; VS 10, 20; 23, 65; AV 7, 79, 4, 80, 3; Nir. 10, 43.
- prajāpate nahi tvat tāny anyo 4, 14, 1; Kāth. 15, 8 (pr. nahi tvad anya); vgl. das Vorhergehende.
- prajāpater vā etaj̄ jyesh̄tham 1, 10, 3.
- prajāpater vā ete cakshushī 4, 6, 3.
- prajāpates tapasā vāvṛdhānah 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 4; VS 29, 11.
- pra tat te adya cipivish̄ta 4, 10, 1; RV 7, 100, 5; TS 2, 2, 13, 5; SV 2, 976; Nir. 5, 9.
- pra tad vish̄nuḥ stavate vīryeṇa 1, 2, 9; (3, 8, 7); (4, 11, 4; 4, 14, 5 pra tad vish̄nuḥ); RV 1, 154, 2; Kāth. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1; TB 2, 4, 3, 4, 3, 3, 2; 3, 1, 3, 3; VS 5, 20; AV 7, 26, 2, 3; Nir. 1, 30.

- prati tyan nāma rājyam 2, 6; 12; (4, 4, 6); Kāth. 15, 8.
- prati spaṇo visrjā tūrnitamō 2, 7, 15; RV 4, 4, 3; Kāth. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 1; VS 13, 11,
- pratīpam anya ūrnir yudhyaty 4, 4, 1, pratūrta w vājinn ādrava 2, 7, 2; Kāth. 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 1; VS 11, 12.
- pratūrvann chy avakrāmān 2, 7, 2; (3, 1, 3); Kāth. 16, 1; 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 3; VS 11, 15.
- pra te mahe rakesvati 4, 12, 6.
- pratyushṭa w rakaḥaḥ 1, 1, II; TS 1, 1, 10; VS 1, 7, 29.
- prathamā vā w sarathinā 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 3; VS 29, 7.
- prathamā ha vyuvāsa 2, 13, 10; Kāth. 39, 10; AV 3, 10, 1.
- pra devaṃ devavitaye 4, 10, 3; RV 6, 16, 41; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 4.
- pra devaṃ devyā dhiyā 4, 10, 4; (4, 13, 1); RV 10, 176, 2; Kāth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 1.
- pra nūnam brahmaṇaspatir 1, 6, 2; RV 1, 40, 5; Kāth. 7, 14; VS 34, 57.
- pra no yachatv aryamā 1, 11, 4; RV 10, 141, 2; Kāth. 14, 2; Kap. S. 29, 2; TS 1, 7, 10, 2; VS 9, 29; AV 3, 20, 3.
- prapathe pathām ajanishṭa 4, 14, 16; RV 10, 17, 6; TB 2, 8, 5, 3; AV 7, 9, 1.
- pra pūrvaje pitarā navyasibhir 4, 10, 3; (4, 14, 7 pra pūrvaje); RV 7, 53, 2; TS 4, 1, 11, 4; TB 2, 8, 4, 7.
- pra prāyam agnir bharatasya 2, 7, 10; RV 7, 8, 4; Kāth. 16, 10; Kap. S. 25, 1; TS 2, 5, 12, 4; 4, 2, 3, 2; VS 12, 34.
- pra bāhavā sīrtam jīvase nā 4, 11, 2; (4, 14, 10 pra bāhavā); RV 7, 62, 5; Kāth. 13, 14; TS 1, 8, 22, 3; 2, 5, 12, 3; TB 2, 7, 15, 6, 8, 6, 7; VS 21, 9.
- pra budhnyā va frate 4, 10, 5; RV 7, 56, 14; Kāth. 21, 13; TS 4, 3, 13, 6.
- pramuñca dhanvanas 2, 9, 2; Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 3; VS 16, 9.
- pra yābhir yāsi dācāvāsam 4, 10, 6; (4, 12, 2 pra yābhiḥ); RV 7, 92, 3; Kāth. 10, 12; TS 2, 2, 12, 7; TB 2, 8, 1, 1; VS 27, 27.
- pra vaḥ çukrāya 4, 14, 3; RV 7, 4, 1; Kāth. 7, 16; TB 2, 8, 2, 3.
- pra vā rçā ha prayachati 4, 8, 7.
- pra vā eko mimaya 4, 12, 6; RV 2, 29, 5.
- pra vātā vānti 4, 12, 5; RV 5, 83, 4; TA 6, 6, 3.
- pra vām arcanty ukthino 4, 11, 1; RV 3, 12, 5; SV 2, 925, 1053.
- pra vāyum acha bṛhatī 4, 10, 6; (4, 12, 2; 4, 14, 2 pra vāyum); RV 6, 49, 4; TB 2, 8, 1, 1; VS 33, 55.
- pra vo vājā abhidyo 1, 6, 1; (4, 14, 3 pra vaḥ); RV 3, 27, 1; TS 2, 5, 7, 2; TB 3, 5, 2, 1; Mān. Çr. 6, 1, 3.
- pra çukrāitu devī 4, 9, 14; RV 7, 34, 1; TA 4, 17, 1.
- prasadya bhasmanā yonim 2, 7, 10; Kāth. 16, 10; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 3; VS 12, 38.
- pra sa mitra marto astu 4, 10, 2; (4, 12, 6 pra sa mitra); RV 3, 59, 2; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 5; TB 2, 8, 7, 4; 3, 7, 9, 5; Nir. 2, 13.
- pra sasāhishe puruhūta 4, 12, 3; RV 10, 180, 1; Kāth. 10, 12; 38, 7; TS 3, 4, 11, 4; TB 2, 6, 9, 1; 3, 5, 7, 4.
- prasvāñkte prajātyā 3, 6, 3.
- prāci dig vasanta rtur 2, 7, 20.
- prāci diçā w sabayaçā 3, 16, 4; Kāth. 22, 14; TS 4, 4, 12, 2.
- prācīnam barhiḥ pradiçā 4, 13, 3; RV 10, 110, 4; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 2; VS 29, 29; AV 5, 12, 4; Nir. 8, 9.
- prācīm ann pradiçam prehi vidvān 1, 6, 2; (3, 10, 6 prācīm ann); Kāth. 7, 13; 16, 4;

21, 9; Kap. S. 6, 3; 28, 4; TS 5, 6, 5;
VS 17, 66.

prācyā tvā diçā sādāyāmy 2, 8, 11.
prācyāṃ diçī tvam indrāsi 4, 12, 2; Kāth.
8, 17; TS 2, 4, 14, 1.

prācyāi diçe svāhā 3, 12, 8; VS 25, 24.
prāṇadā apānadā 2, 10, 1; Kāth. 17, 17;
TS 4, 6, 1, 4; VS 17, 15.

prāṇam me pāhy apānam me pāhi 2, 8, 2;
VS 14, 8.

prāṇād apānaṃ saṃtanv 2, 13, 3.

prāṇāya svāhāpānāya 3, 12, 20; Kāth. 5,
4, 10; TS 7, 4, 21; TA 4, 15; VS 22,
28; 28, 18.

prāṇeṇyo vāi tāh prajāh 1, 10, 8.

prāno vāi gāyatri 3, 4, 4.

prātar yajadhvam aṇvīṇā 4, 12, 6; RV 5,
77, 2; TB 2, 4, 3, 13; Nir. 12, 5.

prātaryāvāṇā prathamā yajadhvam 4, 12, 6;
RV 5, 77, 1; TB 2, 4, 3, 13.

priyā vo nāma huve 4, 11, 2; RV 7, 56, 10;
Kāth. 8, 17; TS 2, 1, 11, 1.

pred agne jyotishmān 2, 7, 10; (3, 2, 2);
Kāth. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32,
2; TS 4, 3, 3, 1; 5, 2, 2, 2; VS 12, 32.

preddho agne dīdihī 2, 10, 6; (3, 3, 9; 4,
10, 1 u. 5); RV 7, 1, 3; Kāth. 2, 15;
18, 4; 19, 14; 20, 14; 21, 9; 35, 1; 39,
15; Kap. S. 28, 4; 48, 2; TS 4, 6, 5, 4;
5, 4, 7, 3; VS 17, 76; SV 2, 725.

preyam agād dhishāṇā 1, 1, 2; (4, 1, 2);
Kāth. 1, 2; 47, 1; TS 1, 1, 2, 1; TB 3,
2, 2, 2.

prehi prehi pathibhiḥ 4, 14, 16; RV 10,
14, 7; AV 18, 1, 54.

prothad aṇvo na yavase 2, 8, 14; RV 7,
3, 2; Kāth. 17, 10; Kap. S. 26, 9; TS
4, 4, 3, 3; VS 15, 62; SV 2, 570.

pro śhv samāi puroratham 4, 12, 4; RV
10, 183, 1; TS 1, 7, 13, 5; TB 2, 5, 8, 1;
SV 2, 1151; AV 20, 95, 2.

prāitu brahmapaspatiḥ 4, 9, 1; RV 1, 40, 3;

VS 33, 89; 37, 7; TA 4, 2, 2; 5, 2, 6;
SV 1, 56.

prāitu vāji kanikradan 2, 7, 4; Kāth. 16, 4;
19, 5; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 4, 3; 5, 1,
5, 6; VS 11, 46.

prāiyamedhā vāi sarve 1, 8, 7.

prāishām ajmeshu vithureva 4, 11, 2; RV
1, 87, 3; TS 4, 3, 13, 7.

phalgunipūrṇamāse brāhmapasyādadhyaḥ
1, 6, 9.

paḍ itthā parvatānuṃ 4, 12, 2; RV 5, 84, 1;
Kāth. 10, 12; TS 2, 2, 12, 2; Nir. 11, 37.

babhrur aruṇababhrūḥ 3, 13, 3.

barhishadaḥ pitara ūty arvāg 4, 10, 6; RV
10, 15, 4; Kāth. 21, 14; TS 2, 6, 12, 2;
TB 2, 6, 16, 1; VS 19, 55; AV 18, 1,
51; Nir. 4, 21.

balavijñāyaḥ sthavirah 2, 10, 4; RV 10,
103, 5; Kāth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS
4, 6, 4, 2; VS 17, 37; SV 2, 1203; AV
19, 3, 5.

bahishṭhebbhir viharan yāsi 4, 12, 5; RV 4,
18, 4; TB 2, 4, 5, 4.

bahūnām pitā bahur 3, 16, 3; RV 6, 75, 5;
TS 4, 66, 2; VS 29, 42; Nir. 9, 14.

bahvīr, āsādayed 4, 1, 13.

bārhaspatyaṃ caruṃ 2, 2, 3; 2, 2, 4;
Kāth. 11, 4; TS 1, 8, 9.

bārhaspatyaḥ carur brahmaṇo grhe 2, 6, 5;
Kāth. 15, 4.

bāhū me balam 3, 11, 8; Kāth. 38, 4; TB
2, 6, 5, 5; VS 20, 7.

brhat sāma kahatrabhyd 3, 16, 4; Kāth.
22, 14; TS 4, 4, 12, 2.

brhad bhā 4, 9, 22.

brhadbhiḥ savitas tribhir 3, 11, 10; TB 1,
4, 8, 3.

brhaspatiḥ prathamam jāyamāno 4, 12, 1;
(4, 14, 4 brhaspatiḥ); RV 4, 50, 4; Kāth.
17, 18; TB 2, 8, 2, 7; AV 20, 88, 4.

brhaspatiṃ havāmāhe 4, 12, 1.

brhaspatir no havishā gṛtēna 1, 7, 1.

- brhaspate ati yad aryo 4, 14, 4; RV 2, 28, 15; Kâth. 4, 16; 40, 11; TS 1, 8, 22, 2; VS 26, 3.
- brhaspate jushasva no 4, 11, 2; RV 3, 62, 4; Kâth. 4, 16; 26, 11; TS 1, 8, 22, 2.
- brhaspate paridiyâ rathena 2, 10, 4; RV 10, 108, 4; Kâth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 1; TB 2, 8, 2, 3; VS 17, 36; SV 2, 1202; AV 19, 13, 8.
- brhaspate savitar bodhayâina 2, 12, 5; Kâth. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 3; VS 27, 8; AV 7, 16, 1.
- bodhâ me asya vacaso 2, 7, 10; (3, 2, 2); RV 1, 147, 2; Kâth. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 4; 5, 2, 2, 6; VS 12, 42; Nir. 3, 20.
- bodhâ su me maghavan 4, 12, 4; RV 7, 23, 3; Kâth. 12, 15; SV 2, 279; AV 20, 117, 3.
- brahma kshatra 7 sayujâ na vyathete 2, 7, 7; (3, 1, 9).
- brahma kshatram pavate 3, 11, 7; Kâth. 37, 18; TB 2, 6, 1, 3; VS 19, 5.
- brahma jajñanam prathamam 2, 7, 15; (3, 2, 6); Kâth. 16, 15; 20, 5; 38, 14; Kap. S. 25, 5; 32, 7; TS 4, 2, 8, 2; 5, 2, 7, 1; TB 2, 8, 8, 8; 3, 12, 1, 1; TA 1, 13, 3; 10, 1, 10; VS 13, 3; SV 1 321.
- brahmanaspatē tvam asya yantâ 4, 12, 1; (4, 14, 10); RV 2, 23, 19, 24, 16; TB 2, 8, 5, 1; VS 34, 58.
- brahmanaspatē abhavat athâvaçaw 4, 14, 10; RV 2, 24, 14; TB 2, 8, 5, 2.
- brahmanaspatē sūyamasya 4, 12, 1; (4, 14, 10); RV 2, 24, 15; TB 2, 8, 5, 2.
- brahmavâdino vadanti kasmât sâyam 1, 5, 7.
- brahmavâdino vadanti kim tad yajñe 4, 5, 7.
- brahmavâdino vadanti predhman ukshasti 1, 4, 11.
- brahmavâdino vadanti yadeko yajñaçi 1, 9, 7.
- brahmanas tvâ vayas yujâ 2, 13, 9; RV 3, 17, 3; SV 2, 18; AV 20, 3, 3, 38, 3, 47, 9.
- brahmâni me matayah 4, 11, 3; RV 1, 165, 4; Kâth. 9, 18; VS 33, 78.
- brahmâ devânâm padavih 4, 12, 6; RV 9, 96, 6; Kâth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 1; TA 10, 10, 1; SV 2, 294; Nir. 14, 13.
- brâhmanâsah pitarah 3, 16, 3; RV 6, 75, 10; Kâth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 3; VS 29, 47.
- brûmo râjana 7 varunam 2, 7, 13; AV 11, 6, 2.
- bhagam dhiya 7 vâjayantah 4, 14, 6; RV 2, 38, 10; TB 2, 8, 6, 3.
- bhadram karpebhih çrṇuyâma 4, 14, 2; RV 1, 89, 8; Kâth. 35, 1; Kap. S. 28, 2; TA 1, 1, 1; VS 25, 21; SV 2, 1224.
- bhadrâ açvâ haritah 4, 10, 2; (4, 14, 4); RV 1, 115, 3; TB 2, 8, 7, 1.
- bhadrâ te hastâ sukrto 4, 12, 3; RV 4, 21, 9.
- bhadro no agni 7 âhuto 4, 12, 5; RV 8, 19, 19; Kâth. 39, 15; VS 15, 38; SV 1, 111; 2, 909.
- bhavatam nah samanasa 7 (1, 8, 8; 3, 2, 3; 3, 9, 5); (2, 7, 11 bhavatam nah); Kâth. 3, 4; 16, 11; 26, 7; Kap. S. 2, 11; 25, 2; 41, 5; TS 1, 3, 7, 1; 4, 2, 5, 1; 6, 3, 5, 4; VS 5, 3; 12, 60.
- bhinad valam aṅgirobhir 4, 14, 5; RV 2, 15, 8; TS 2, 3, 14, 5.
- bhuvanam asi 4, 1, 14; Kâth. 1, 2; 31, 11; Kap. S. 1, 12; 47, 11; TS 1, 1, 12.
- bhuvas tvam indra brahma 7 4, 12, 6; RV 10, 50, 4; Kâth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 4.
- bhuvo yajñasya rajasaç ca netâ 2, 7, 15; (4, 10, 1 bhuvo yajñasya); RV 10, 8, 6; Kâth. 16, 15; 20, 15; TS 4, 4, 4, 1; TB 3, 5, 7, 1; VS 13, 15; 15, 23.
- bhūmyâ âkhûn 3, 14, 7; VS 24, 26.
- bhūyaskrd asi varivaskrd asi 2, 13, 18; Kâth. 39, 9; TS 4, 4, 7.
- bhūyâma te sumatâ 7 viçvavedâ 2, 18, 10.
- bhûri cakartha yujyebhir 4, 11, 3; RV 1, 16, 7; Kâth. 9, 18; 23, 11; Nir. 6, 7.
- bhûri dve acarantî 4, 14, 7; TB 2, 8, 4, 8.

- bhûr bhuvah svah || iti purastâd 1, 8, 5.
 bhûr bhuvah svar mayi tad 4, 9, 13; TA 4, 21.
 bhesajam gave açvâya 1, 10, 4; Kâth. 9, 7;
 Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 6, 1.
 makshû devavato rathah 4, 11, 2; RV 8,
 31, 15; Kâth. 11, 12; TS 1, 8, 22, 3.
 makhasya çiro si 2, 7, 6; 3, 1, 7; VS 37, 8.
 mathid yad i w vishto mâtaricvâ 4, 14, 15;
 RV 1, 148, 1.
 made made hi no dadir 4, 12, 4; RV 1, 81,
 7; Kâth. 10, 12; TB 2, 4, 4, 7; AV 20, 56, 4.
 mado na yah somyo 4, 12, 2.
 madhave svâhâ mâdharâya 3, 12, 13; VS
 7, 30; 22, 31.
 madhu naktam utoshaso 2, 7, 16; RV 1,
 90, 7; TS 4, 2, 9, 3; TA 10, 39, 5; VS
 13, 28; Çat. Br. 14, 9, 3, 12.
 madhumatir oshadhîr dyâvâ âpo 4, 11, 1;
 RV 4, 57, 3; AV 20, 143, 8.
 madhumân no vanaspatir 2, 7, 16; RV 1,
 90, 8; Kâth. 39, 3; TS 4, 2, 9, 3; VS
 13, 29; Çat. B. 14, 9, 3, 13.
 madhu vâtâ ptâyate 2, 7, 16; RV 1, 90, 6;
 Kâth. 39, 3; TS 4, 2, 9, 3, 5, 2, 8, 6;
 VS 13, 27; Çat. B. 14, 9, 3, 11.
 madhuç ca mâdhavaç ca vâsantikâ 2, 8, 12;
 TS 4, 4, 11; VS 13, 25.
 manur vâi prajâkâmo 1, 6, 13.
 mano jyotir jushatâm 1, 7, 1; Kâth. 34, 19;
 Kap. S. 48, 1; TS 1, 5, 3, 8, 10, 2, 6,
 3, 8; TB 3, 7, 6, 16; VS 2, 18.
 mano no âhuvâmabe 1, 10, 3; Kâth. 9, 6;
 Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 2.
 manor vâi pâtrâny âsava 4, 8, 1,
 manyur indro manyur evâsa 4, 12, 3; RV
 10, 88, 2; TB 2, 4, 1, 11; AV 4, 32, 2.
 manve vâm mitrâvaruṇâ 3, 16, 5; Kâth.
 22, 15; TS 4, 7, 15, 2; AV 4, 29, 1.
 mamâgne varco vibhavesv 1, 4, 1; (1, 4, 5);
 RV 10, 123, 1; Kâth. 4, 14; 8, 16; 31, 15;
 40, 10; TS 4, 7, 14, 1; AV 5, 3, 1.
 mayi grbñamy aham agre agni w 1, 6, 1;
 Kâth. 7, 12; Kap. S. 6, 2; TS 5, 7, 9;
 VS 13, 1.
 mayuḥ prâjâpatya 3, 14, 12; Kâth. 5, 7, 2;
 TS 5, 5, 12; VS 24, 31.
 marutâw skandhâ 3, 15, 6; VS 25, 6.
 marutâm manve adhi no bruvantu 3, 16, 5;
 Kâth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 4; AV 4, 27, 1.
 maruto yad dha vo divah 4, 10, 4; (4, 11,
 2 u. 4); RV 8, 7, 11; Kâth. 8, 17; 9, 19;
 21, 13; TS 1, 5, 11, 4; 2, 1, 11, 1, 3, 14, 4.
 maruto yad dha vo balam 4, 11, 4; RV
 1, 37, 12.
 marutvantaw vṛshabhaw vâvṛdhânam 1, 3,
 21; RV 3, 47, 5; 6, 19, 11; Kâth. 4, 8;
 TS 1, 4, 17, 1; TB 2, 8, 3, 4; VS 7, 36.
 marutvam indra vṛshabho raṇâya 1, 3, 22;
 RV 3, 47, 1; Kâth. 4, 8; TS 1, 4, 19, 1;
 VS 7, 38; Nir. 4, 9.
 maçakân keçair indraw 3, 15, 3; VS 25, 3.
 maham indro nṛvad â 1, 3, 25; RV 6, 19, 1;
 Kâth. 4, 8; Kap. S. 3, 6; TS 1, 4, 21, 1;
 TB 3, 5, 7, 4; VS 7, 39; Nir. 6, 16, 17.
 maham indro ya ojasâ 1, 3, 24; RV 6, 6, 1;
 Kâth. 4, 8; TS 1, 4, 20, 1; TB 3, 5, 7, 4;
 VS 7, 40; SV 2, 657; AV 20, 138, 1.
 mahaç cid agnâ enaso 4, 11, 1; RV 4, 12, 5;
 Kâth. 2, 15.
 mahânâmnî revatayo 3, 12, 21; Kâth. 5,
 10, 5; TS 5, 2, 11, 1; VS 23, 35.
 mahi trîṇâm avo 'stu 1, 5, 4; (1, 5, 11);
 RV 10, 185, 1; Kâth. 7, 2; 7, 9; Kap.
 S. 5, 2; VS 3, 31; SV 1, 192.
 mahî dyâvâprthivî iba 4, 14, 7; RV 4, 56, 1.
 mahî dyâuh prthivî ca na 2, 7, 16; (4, 10,
 3; 4, 11, 1); RV 1, 22, 13; Kâth. 13, 9
 u. 10; 15, 12; 16, 16; 20, 7; 39, 3; Kap.
 S. 32, 9; TS 3, 8, 10, 2, 5, 11, 3; 4, 2,
 9, 8; 5, 2, 8, 6; VS. 8, 32; 13, 32.
 mahim û shu mâtaraw 4, 10, 1; (4, 12, 4
 mahim û shu); Kâth. 30, 4 u. 5; Kap.
 S. 46, 7; TS 1, 5, 11, 5; 7, 1, 13, 2; TB
 3, 1, 3, 3; TA 1, 13, 2; VS 21, 5; AV 7, 6, 3.

- maho rujāmi bandhutā 4, 11, 5; RV 4, 4, 11; Kāth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 4.
- mā chandas tat prthivy agnir 2, 13, 14.
- mātali kavayāir yamo 4, 14, 16; RV 10, 14, 3; TS 2, 6, 12, 5; TB 2, 6, 12, 2; AV 18, 1, 47.
- mâtā ca te pitā ca te 3, 13, 1; Kāth. 5, 4, 8; TS 7, 4, 19, 3; TB 3, 9, 7, 4; VS 23, 24, 25.
- mā te asyāḥ sahasāvan 4, 12, 3; RV 7, 19, 7; TS 1, 6, 12, 5; AV 20, 37, 7.
- māteva putram prthivī 2, 7, 11; Kāth. 16, 11; 20, 1; 22, 6; Kap. S. 25, 2; 32, 3; TS 4, 2, 5, 2; 5, 2, 4, 2; VS 12, 61.
- mā tvāgnir dhanayid 3, 16, 1; RV 1, 162, 15; Kāth. 5, 6, 5; TS 4, 6, 9, 2; VS 25, 37.
- mā nah kratubbir 4, 9, 12; TA 4, 20, 2.
- mā nah samasya dūḍhyah 4, 11, 6; RV 8, 75, 9; TS 2, 6, 11, 2; Nir. 5, 23.
- mā nas toke tanaye 4, 12, 6; RV 1, 114, 8; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 2; 4, 5, 10, 3; TB 2, 8, 6, 9; TA 10, 53; VS 16, 16.
- mā no asmin mahādhanē 4, 11, 6; RV 8, 75, 12; Kāth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 3; SV 2, 1000.
- mā no gharma 4, 9, 12; TA 4, 20, 2.
- mā no devānāḥ viçah 4, 11, 6; RV 8, 75, 8; Kāth. 7, 17; TS 2, 6, 11, 2.
- mā no mitro varuṇo aryamāyur 3, 16, 1; RV 1, 162, 1; Kāth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 1; VS 25, 24; Nir. 9, 3.
- mā no vadhāir varuṇo 4, 14, 9; RV 2, 28, 7.
- mā no hiḥsij janitā 2, 7, 14; RV 10, 121, 9; Kāth. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 1; VS 12, 102.
- māndā vaçā jyotishmatir 2, 4, 7; (2, 4, 8); Kāth. 11, 9 u. 10; 35, 3.
- mā su bhittā mā su risho 2, 7, 7; Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 9, 1; VS 11, 63.
- mitrah saḥsryā prthivim 2, 7, 5; (3, 1, 6); Kāth. 16, 5; 19, 6; Kap. S. 30, 4; TS 4, 1, 5, 1; VS 11, 53.
- mitrasya carehanidhrah 1, 5, 4; 2, 7, 6; 4, 9, 1; (1, 5, 11; 3, 1, 8); RV 3, 59, 6; Kāth. 16, 6; 19, 7; 23, 12; Kap. S. 30, 5; TS 3, 4, 11, 5; 4, 1, 6, 3; TA 4, 3, 2; VS 11, 62.
- mithunaw vai dadhi ca çrtam cātha 1, 10, 6.
- miḍhushjama çivatama 2, 9, 9; Kāth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 10, 4, TB 2, 8, 6, 9; VS 16, 51.
- mukhaw sad asya 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 4; VS 19, 88.
- mūrdhānaṃ divo aratiṃ prthivyā 1, 3, 15; (4, 14, 9 mūrdhānaṃ divah); RV 6, 7, 1; Kāth. 4, 5; 28, 1; Kap. S. 3, 5; TS 1, 4, 13, 1; 6, 5, 2, 1; VS 7, 24; 33, 8; SV 1, 67; 2, 490.
- mrgo na bhīmah kucaro 4, 12, 3; RV 10, 180, 2; Kāth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 4; VS 18, 71; SV 2, 1223; AV 7, 84, 3.
- medasā devā vapayā 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 4.
- mo shū ṇa indrātra 1, 10, 2; Kāth. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 3, 1; VS 3, 46.
- ya indra indriyam dadhuḥ 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13, 2; VS 20, 70.
- ya imā viçvā jātāny 4, 12, 6; RV 5, 82, 9; Kāth. 23, 12.
- ya imā viçvā bhuvanāni 2, 10, 2; RV 10, 81, 1; Kāth. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 1; VS 17, 17.
- ya ime dyāvāprthivī janitrī 4, 13, 3; RV 10, 110, 9; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 8, 4; VS 29, 34; AV 5, 12, 9; Nir. 8, 14.
- ya ime dyāvāprthivī tastabhāne 2, 13, 23; vgl. RV 10, 121, 6; Kāth. 40, 1; TS 4, 1, 8, 5; VS 32, 7; AV 4, 2, 3.
- ya ime dyāvāprthivī mahitvā 4, 14, 12; TB 2, 8, 4, 3.
- ya ishavo yātudhānāḥ 2, 7, 15.

- ya etávanto vâ bhûyâṁso 2, 9, 9; Kâth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; VS 16, 63.
- ya ojadâ baladâ yasya viçva 2, 13, 23; vgl. RV 10, 121, 2; Kâth. 40, 1; TS 4, 1, 8, 4; 7, 5, 17, 1; VS 25, 13; AV 4, 2, 1; 13, 3, 24.
- yah kâmayeta sarvo me yajñah syât 4, 8, 6.
- yah pathah samanuyâti 2, 9, 10.
- yah prajayâ paçubhir na prajâyeta 1, 9, 6; Kâth. 9, 14.
- yah prathama ekâshatakâyam jâyeta 2, 5, 9.
- yah prâpato nimishataçca râjâ 2, 13, 23; 3, 12, 17; RV 10, 121, 3; Kâth. 4, 16; 8, 17; 10, 13; 22, 14; 40, 1; 5, 5, 13; TS 4, 1, 8, 4; 7, 5, 16, 1; VS 23, 3; 25, 11; AV 4, 2, 2.
- yah saṁgrâmaṁ nayati 3, 16, 5; Kâth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 2, AV 4, 24, 7.
- yah sapta sindhûr adadhât 4, 14, 13.
- yah some antar yo goshv antar 2, 13, 13; Kâth. 40, 3; AV 3, 21, 2.
- yap kâmayeta paçumânt syâd 1, 6, 11.
- yaccid dhi te purushatrâ 3, 16, 5; RV 4, 12, 4; TS 4, 7, 15, 6.
- yaccid dhi te viço 4, 12, 6; RV 1, 25, 1; TS 3, 4, 11, 5.
- yaccid dhi te (4, 11, 1).
- yajamânam rshayâ enasâhur 2, 3, 8.
- yajñam ca nas tanvam 4, 14, 9; RV 10, 157, 2; TA 1, 27, 1; SV 2, 461; AV 20, 63, 1, 124, 4.
- yajñasya vâ etâh pannejanîh 4, 5, 4.
- yajñasya vâi srshasyolbam 3, 6, 7.
- yajñâ yajñâ vo agnaye 2, 18, 9; RV 6, 48, 1; Kâth. 39, 12; VS 27, 42; SV 1, 35; 2, 53.
- yajñena yajñam ayajanta 4, 10, 3; (4, 14, 2); RV 1, 164, 50; 10, 90, 16; Kâth. 15, 12; TS 3, 5, 11, 5; TA 3, 12, 7; VS 31, 16; AV 7, 5, 1.
- yajñena vâi devâh svargam lokam âyawa 4, 7, 5; TS 6, 5, 3.
- yajño devânâṁ pratyeta 1, 3, 26; (4, 14, 14); RV 1, 107, 1; Kâth. 4, 10; Kap. S. 3, 3; TS 1, 4, 22, 1; 2, 1, 11, 4; TB 2, 8, 1, 6; VS 8, 4; 33, 68.
- yajño vâ esha saṁkrâmanṁ eti 3, 9, 1.
- yajño vâi prajâpatîh 3, 6, 5.
- yat karnagrhitayâ kripiyâd 3, 7, 6.
- yat kimcedaw varuṇa 4, 12, 6; RV 7, 89, 5; Kâth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 6; TB 2, 8, 1, 6; AV 6, 51, 3.
- yat kusidam 4, 14, 17; TS 3, 3, 8, 1; TA 2, 3.
- yat te gâtrâd agniñâ 3, 16, 1; RV 1, 162, 11; Kâth. 5, 6, 5; TS 4, 6, 8, 4; VS 25, 34.
- yat te pavitram arcisby 3, 11, 10; RV 9, 67, 23; Kâth. 38, 2; TB 1, 4, 8, 2; VS 19, 41.
- yat te bhâmena vicakarâ- 1, 7, 1.
- yat te manyuparoptasya 1, 7, 1; Kâth. 8, 14; Kap. S. 8, 2; TS 1, 5, 3, 2.
- yat tvâ krudhah parovapa 1, 7, 1; Kap. S. 8, 2; TS 1, 5, 3, 1.
- yatra prâcinapravaṇa 4, 2, 3.
- yathâdityâ aṁçum âpyâyayanti 4, 9, 27; 4, 12, 2.
- yathâ no aditiḥ karat 4, 12, 6; RV 1, 43, 2; Kâth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 2.
- yathâ vâi çâlâiva saṁvatsaras 4, 8, 10.
- yathâ ha tyad vasavo 3, 16, 5; (4, 11, 1); RV 4, 12, 6; 10, 126, 8; Kâth. 2, 15; 9, 19; VS 4, 7, 15, 7.
- yad akrandah prathamam jâyamâna 1, 6, 3; RV 1, 163, 1; Kâth. 39, 1; 40, 6; 5, 6; 8; TS 4, 2, 8, 1, 6, 7, 1; VS 29, 12.
- yad agna eshâ samitir 4, 14, 15; RV 10, 11, 8; AV 18, 1, 26.
- yad agne yâni kâni ca 2, 7, 7; (3, 1, 9); RV 8, 102 (91), 20; Kâth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 1; 5, 1, 10, 1; VS 11, 73; AV 19, 84, 8.
- yad atty upajibvikâ 2, 7, 7; RV 8, 103 (91), 21; Kâth. 16, 7; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 1; VS 11, 74; Nir. 3, 20.
- yad atra çishtaw rasinah 2, 3, 8; 3, 11, 7;

- Kâth. 17, 19; 38, 2; TB 4, 4, 3, 3; VS 19, 35 (ripta w r).
- yad adah samprayatir 2, 18, 1; Kâth. 39, 2; AV 3, 13, 1.
- yad adya tvâ prayati yajñe asmin 1, 3, 38; Kap. S. 3, 10; AV 7, 97, 1.
- yad adya sûrya bravo 4, 12, 4; RV 7, 60, 1.
- yad antarâ parâvatam 4, 12, 3; RV 3, 40, 9; AV 20, 6, 9.
- yad antariksham prthivim 1, 10, 3; 4, 14, 17; Kâth. 9, 6; Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 5, 3; TB 3, 7, 12, 4; TA 2, 6, 8; AV 6, 120, 1.
- yad ayâtaw vahatuw 3, 16, 5; Kâth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 4.
- yad açvâsya kravisho 3, 16, 1; RV 1, 162, 9; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 3; VS 25, 32.
- yad açvâya vâsa upastrantya 3, 16, 1; RV 1, 162, 16; Kâth. 5, 6, 5; TS 4, 6, 9, 2; VS 25, 39.
- yad aśya pâre rajaso 2, 7, 12; 3, 2, 4; Kâth. 16, 12; 20, 2; Kap. S. 25, 3; 32, 4; TS 4, 2, 5, 2; TB 3, 7, 8.
- yadâ vâjam asanad 4, 12, 1; RV 10, 67, 10; AV 20, 91, 10.
- yad idam mâbhiçocati 3, 16, 5; TS 4, 7, 15, 5.
- yadi divâ yadi naktam 3, 11, 10; Kâth. 38, 5; VS 20, 15.
- yad imâ vâjayann abam 2, 7, 13; RV 10, 97, 11; TS 4, 2, 6, 2; VS 12, 85; Nir. 3, 15.
- yadi svapan yadi jâgrad 3, 11, 10.
- yad śivadhyam udarasyâpavâti 3, 16, 1; RV 1, 162, 10; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 4; VS 25, 33.
- yad ed enam adadhur yajñiyo 4, 14, 14; RV 10, 88, 11; Nir. 7, 29.
- yad oshadhayah samgachante 2, 7, 13; (4, 14, 6); Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 2.
- yad grâme yad aranyo 1, 10, 2; (3, 11, 10 yad grâme); Kâth. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 3, 1; TB 2, 6, 6, 2; VS 3, 45; 20, 17.
- yad devâ devahedanaw yad vâçaritamodima âdityâs 4, 14, 17; TB 2, 4, 4, 8; 3, 7, 12; TA 2, 3, 1, 7, 3; AV 6, 114, 1.
- yad devâ devahedanam devâsac cakrmâ vayam agnir mâ 3, 11, 10; Kâth. 38, 5; TB 2, 6, 6; VS 20, 14.
- yad dâiviyam ṛnam abam 4, 14, 17.
- yad dharigo yavam atti 3, 13, 1; Kâth. 5, 4, 8; TS 7, 4, 19, 2; TB 3, 9, 7, 2; VS 23, 30, 31.
- yad dhavishyam ṛtuço 3, 16, 1; RV 1, 162, 4; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 2; VS 25, 27.
- yad dhastâbhyâm cakara 4, 14, 17; TB 3, 7, 12, 3; TA 2, 4; AV 6, 118, 1.
- yad bahishtham nâtividhe 4, 14, 10; RV 5, 62, 9; TB 2, 8, 6, 7.
- yad barhiḥ prayâjeshu yajaty 1, 10, 9.
- yad vâ aśya yajñiyam medhya 3, 8, 5.
- yad vâjino dâma sampânâam 3, 16, 1; RV 1, 162, 8; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 3; VS 25, 31.
- yad vâto 'po aganigan 3, 12, 18; Kâth. 5, 4, 9; TS 7, 4, 20, 1.
- yad vo vayam praminâma vratâni 4, 10, 2; (4, 11, 4 yad vo vayam); RV 10, 2, 4; Kâth. 6, 10; Kap. S. 48, 10; TS 1, 1, 14, 4; AV 19, 59, 2.
- yad vâi pâtraw riktam 4, 6, 2.
- yad vâi prajā varuṇo grhñati 1, 10, 12.
- yantâ ca me dhartâ ca me 2, 11, 4; VS 18, 7.
- yam te devî nirrtir âbabandha 2, 7, 12; (3, 2, 4); Kâth. 16, 12; 20, 2.
- yam tvâ devâpiḥ 4, 11, 2; RV 10, 98, 8; Kâth. 2, 15; Kap. S. 25, 3; 32, 4.
- yam tvâm aya w svadhitis 1, 2, 14; Kâth. 3, 2; Kap. S. 2, 9.
- yan nirñijâ rekṣasâ prâvṛtasya 3, 16, 1; (4, 12, 6 yan nirñijâ); RV 1, 162, 2; Kâth. 5, 6, 3; TS 4, 6, 8, 1; VS 25, 25.
- yan nikhānam mâwspacanyâ 3, 18, 1; RV 1, 162, 18; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 9, 1; VS 25, 36.

- yan me mano yamaṃ gata 4, 7, 2; Kâṭh. 29, 2; TS 6, 6, 7, 2 (manah parâgatam).
- yam agne pṛtau martyam 1, 3, 1; RV 1, 27, 7; Kâṭh. 3, 9; Kap. S. 2, 16; TS 1, 3, 13, 2; VS 6, 29; SV 2, 765.
- yam açvinâ namucer 3, 11, 7; Kâṭh. 38, 2; TB 2, 6, 3, 1; VS 19, 34.
- yam açvinâ sarasvatî 3, 11, 4; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 13, 1; VS 20, 68.
- yamâya tvâ makhâya tvâ 4, 9, 3; VS 37, 11.
- yamo no gâtum prathamô 4, 14, 16; RV 10, 14, 2; AV 18, 1, 50.
- yam paridhim paryadhatthâ 4, 1, 14; Kâṭh. 1, 12; TS 1, 1, 13, 2.
- yayor ojasâ skabbhitâ 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 5; AV 7, 25, 1.
- yavâ ayavâ 2, 13, 12.
- yas tastambha sabasâ 4, 12, 5; RV 4, 50, 1; Kâṭh. 9, 19; AV 20, 88, 1.
- yas te adya kṛṇavad bhadrâçoce 2, 7, 9; RV 10, 45, 9; Kâṭh. 16, 9; TS 4, 2, 2, 3; VS 12, 26.
- yas te rasah sambhṛtâ 3, 11, 7; Kâṭh. 38, 2; TB 2, 6, 3, 1; VS 19, 33.
- yas te stanah çaçayo 4, 9, 7; 4, 14, 3; RV 1, 164, 49; TB 2, 8, 2, 8; TA 4, 8, 2; 5, 7, 3; VS 38, 5; Çat. B. 14, 9, 4, 28; AV 7, 10, 1.
- yas tvâ svaçvah subiraṇyo 4, 11, 5; RV 4, 4, 10; Kâṭh. 6, 11; TS 1, 2, 14, 4.
- yasminn açrâsa řahabhâsa 3, 11, 4; RV 10, 91, 14; Kâṭh. 38, 8; TB 1, 4, 2, 2; VS 20, 78.
- yasya kurmo grhe havis 2, 10, 4; Kâṭh. 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3, 1; VS 17, 52; AV 6, 5, 3.
- yasya prayâṇam anv anyâ 2, 7, 1; RV 5, 81, 3; Kâṭh. 15, 11; TS 4, 1, 1, 2; VS 11, 6.
- yasya bhânti ketavo 4, 14, 14; TB 3, 1, 1, 1 (raçmayo).
- yasya vâ agnihotre stomo 1, 5, 5.
- yasya vratam paçavo yanti 4, 10, 1; TS 3, 1, 11, 3; AV 7, 40, 1.
- yâsya sânnâyyam candramâ 2, 2, 13.
- yasyâgnir ukhyo nugachati 3, 4, 7.
- yasyâjushan namasvinaḥ 4, 11, 6; RV 8, 75, 14; TS 2, 6, 11, 3.
- yasyâjyam anutpûta 1, 4, 13.
- yasyâp pûrve pûrvajanâ 4, 14, 11.
- yasyâ râtryâḥ prâtar agnim âdhâsyamânaḥ syât 1, 6, 12.
- yasyedam prâṇan nimishad 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15, 1.
- yasyeme viçve girayo mahitvâ 2, 13, 23; RV 10, 121, 4 (yasyeme bimavanto); Kâṭh. 40, 1; TS 4, 1, 8, 4; VS 25, 12; AV 4, 2, 5.
- yâ oshadhayaḥ prathamajâ 2, 7, 13; (4, 14, 6 yâ oshadhayo); RV 10, 97, 1 (yâ oshadhîḥ pûrvâ jâtâ); Kâṭh. 16, 13; 13, 16; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 1; VS 12, 75; Nir. 9, 28.
- yâḥ phalinîr yâ aphaâ 2, 7, 13; RV 10, 97, 15; Kâṭh. 16, 13; TS 4, 2, 6, 4; VS 12, 89; AV 6, 96, 1.
- yâḥ senâ abhîtarîr 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kâṭh. 16, 7; Kap. S. 30, 8; VS 11, 77.
- yâv rakshanty asvapnâ 4, 14, 11.
- yâgnihotrâyo paçarâḥâ nishided 1, 8, 8.
- yâ te dhâmâni divi 4, 10, 3; 4, 14, 1; RV 1, 91, 4; Kâṭh. 13, 15; TS 2, 3, 14, 1; 4, 1, 11, 1; TB 2, 8, 3, 2.
- yâ te dhâmâni paramâni 2, 10, 2; RV 10, 81, 5; Kâṭh. 13, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 3, 5; VS 17, 21.
- yâ te dhâmâni havishâ 4, 13, 4; (4, 14, 1); RV 1, 91, 19; Kâṭh. 11, 13; TS 1, 2, 10, 1; TB 2, 8, 3, 1; VS 4, 57.
- yâ te rudra çivâ tanûḥ çivâ 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 11 u. 16; TS 4, 5, 10, 1; VS 16, 49.
- yâ te rudra çivâ tanûr aghorâ 2, 9, 2; TS 4, 5, 1, 1; VS 16, 2.
- yâ te hetir mîḍhushtama 2, 9, 2; Kâṭh. 17,

- 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 11.
- yâ devy asishṭake 2, 13, 16; Kâṭh. 39, 9.
- yâ dvirûpâ sâ vârtraghnî 3, 7, 4
- yâu âvaha uçato deva devâṃs 1, 3, 38; Kâṭh. 4, 12; Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44, 2; VS 8, 19.
- yâni gharne kapâlâny 1, 1, 8; 4, 1, 8; Kâṭh. 1, 7; 31, 6; TS 1, 1, 7, 2, 5, 10, 3.
- yâ prathamâ sawskṛtir yajñe asmin 1, 3, 12.
- yâbhyâṃ svar ajanann 4, 12, 6; TB 2, 4, 5, 7.
- yâm ishup guricanta 2, 9, 2; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 1; VS 16, 3.
- yâ rohiṇî tām aruṇâ 4, 2, 4.
- yâ vah çarma çaçamânâya 4, 10, 4; (4, 14, 18); RV 1, 85, 12; Kâṭh. 8, 17; 21, 13; TS 1, 5, 11, 5; 2, 1, 11, 1, 3, 14, 4; TB 2, 3, 5, 6.
- yâ vâṃ santi puruṣprho niyuto dâcushe narâ indrâgnî 4, 11, 1; RV 6, 60, 8; Kâṭh. 4, 15; SV 2, 342.
- yâ vâṃ kaçâ madhumaty 1, 3, 8; RV 1, 22, 3; Kâṭh. 4, 2; Kap. S. 3, 2; TS 1, 4, 6, 1; VS 7, 11.
- yâ vâjinn agne pavamânâ 1, 6, 2.
- yâ vo devâḥ sūrye 2, 7, 16; Kâṭh. 16, 16; 40, 13; TS 4, 2, 9, 4; 5, 7, 6, 3; VS 13, 23; 18, 47.
- yâ vyâghraṃ vishûciko — 3, 11, 7; Kâṭh. 37, 18; TB 2, 6, 1, 5; VS 19, 10.
- yâ çatena pratanoshi 2, 7, 15; Kâṭh. 16, 16; TS 4, 2, 9, 2; TA 10, 1, 8; VS 13, 21.
- yâsakâu çakuntikâ — 3, 13, 1.
- yâsâṃ râjâ varuṇo yâti madhye 2, 13, 1; RV 7, 49, 3; TS 5, 6, 1, 1; AV 1, 33, 2.
- yâsâṃ devâ divi kṛṇvanti bhakshaṃ 2, 13, 1; TS 5, 6, 1, 1; AV 1, 33, 3.
- yâsâṃ indra udâjata 4, 2, 11.
- yâ supâṇih svaṅguriḥ 4, 12, 6; RV 2, 32, 7 (subâluḥ sv.); Kâṭh. 13, 16; TS 3, 1, 11, 4, 3, 11, 5; AV 7, 46, 2.
- yâs ta âviviçur 2, 7, 13; Kâṭh. 16, 3 (y. t. âtasthur); Kap. S. 25, 4 (âtasthur); TS 4, 2, 6, 3 (âtasthur)
- yâs tierah prathamajâ 1, 11, 4; Kâṭh. 14, 3; (vgl. VS 9, 4).
- yâs te (4, 14, 16).
- yâs te agna âdrâ yonayo 2, 7, 15; 3, 4, 7; TA 4, 18.
- yâs te agne sūrye ruco 2, 7, 16; Kâṭh. 16, 16; 40, 13; TS 4, 2, 9, 4; 5, 7, 6, 3; VS 13, 22; 13, 46.
- yâs te pûshan nâvo 4, 14, 16; RV 6, 53, 3; TB 2, 5, 5, 5, 8, 5, 3.
- yâs te prâçih pradiço 4, 14, 11; AV 12, 1, 31.
- yâs te râke 4, 12, 6; (4, 13, 10); RV 2, 32, 5; Kâṭh. 13, 16; TS 3, 3, 11, 5; AV 7, 48, 2.
- yâs te râtrayaḥ savitar 1, 4, 3; Kâṭh. 5, 6; TS 3, 5, 4, 1.
- yuktana manasâ vayam 2, 7, 1; Kâṭh. 15, 11; TS 4, 1, 1, 1; VS 11, 2.
- yukto 'nyo 'naçvân bhavati 3, 7, 9.
- yuktvâya savitâ devân 2, 7, 1; Kâṭh. 15, 11; VS 11, 3.
- yukshvâ hi tvav rathâsahâ 4, 14, 2; RV 8, 26, 20.
- yukshvâ hi devahûtamaṃ açvam 2, 7, 17; (4, 11, 6); RV 8, 75 (64), 1; Kâṭh. 7, 17; 22, 5 u. 6; Kap. S. 34 am Schluss; TS 2, 6, 11, 1; 4, 2, 9, 5; 5, 5, 3, 2; VS 18, 37; 33, 4.
- yuje ratham 4, 10, 5; (4, 12, 3; 4, 14, 5); RV 7, 23, 3; TB 2, 4, 1, 3, 8, 2, 5; AV 20, 12, 3.
- yuje vâm brahma pûrveyam namobbir 2, 7, 1; RV 10, 13, 1; Kâṭh. 15, 11; TS 4, 1, 1, 2; VS 11, 5; AV 18, 3, 39.
- yuñjate mana uta yuñjate 1, 2, 9; 4, 9, 1; (3, 8, 7); RV 5, 81, 1; Kâṭh. 2, 10; 15, 11; 18, 19; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 29, 7; 40, 1; TS 1, 2, 13, 1; 4, 1, 1, 1; TA 4, 2, 1; VS 5, 14; 11, 4; 37, 2.

- yuñjanti bradhnam arusham 3, 12, 18; 3, 16, 3; RV 1, 6, 1; Kâth. 5, 4, 9; TS 7, 4, 20, 1; VS 23, 5; SV 2, 818; AV 20, 26, 4, 47, 10, 69, 9.
- yuñjanty asya kâmyâ 3, 16, 3; RV 1, 6, 2; Kâth. 5, 4, 9; TS 7 4, 20, 1; VS 23, 6; SV 2, 819; AV 20, 26, 5, 47, 11, 69, 10.
- yuñjâthâ~ râsabha~ yuvam 2, 7, 1; (3, 1, 3); RV 8, 85 (74), 7 (r. rathe); Kâth. 16, 1; 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 1; VS 11, 13.
- yuñjanañ prathamam manañ 2, 7, 1; Kâth. 15, 11; TS 4, 1, 1; VS 11, 1.
- yudhmasya te vṛshabhasya 4, 14, 14; RV 3, 46, 1.
- yunakta sîrâ vi yugâ 2, 7, 12; RV 10, 101, 3; Kâth. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 5; VS 12, 68; AV 3, 17, 2; Nir. 5, 28.
- yunajmi tvâ brahmanâ dâivyena 1, 4, 1; (1, 4, 5); Kâth. 4, 14; 31, 15; TS 1, 6, 2, 1, 10, 1.
- yuva~ vastrâpi pîvasâ 4, 14, 10; RV 1, 152, 1; TB 2, 8, 6, 6.
- yuva~ surâmam açvinâ 3, 11, 4; (4, 12, 5); RV 10, 131, 4; Kâth. 17, 19; TB 1, 4, 2, 1; VS 10, 33; 20, 76; AV 20, 125, 4.
- yuvam etâni divi rocanâny 4, 10, 1; (4, 14, 18); RV 1, 93, 5; Kâth. 4, 16; TS 2, 3, 14, 1; TB 3, 5, 7, 2.
- yuvam bhujyum avavidha~ samudra 4, 14, 10; RV 7, 69, 7; TB 2, 8, 7, 8.
- yuvâ suvâsthî parivîâ 4, 13, 1; RV 3, 8, 4; Kâth. 15, 12; TB 3, 6, 1, 3; TA 1, 27, 2.
- yuvoñ çriyam pari yosâ- 4, 14, 10; RV 7, 69, 4; TB 2, 8, 7, 8, Nir. 6, 4.
- yûpavraskâ uta ye yûpavâhâç 3, 16, 1; RV 1, 162, 6; Kâth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 2; VS 25, 29.
- ye agnayañ samanâsâ oshadhîshu 1, 6, 2 (2 Mal); Kâth. 7, 14; Kap. S. 6, 3.
- ye agnayañ samanâso 'ntarâ dyâvâpṛthivi • 2, 3, 12 (2 Mal); Kâth. 17, 10; Kap. S. 26, 9; TS 4, 4, 11, 2.
- ye agnayo divo 1, 6, 2; 1, 6, 7; Kâth. 7, 14; Kap. S. 6, 3.
- ye agnayo na çocucan 4, 14, 11; RV 6, 66, 2.
- ye anneshu vividhyanti 2, 9, 9; Kâth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 11, 1; VS 16, 62.
- ye aprathetâm amitebhir 3, 16, 5; Kâth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 6.
- ye amî rocane divo 2, 7, 15; VS 13, 8.
- ye asmin mahaty arṇave 2, 9, 9.
- ye kecârvâçnam ekâdaçinyâñ 3, 10, 5.
- ye janeshu malimlavah 2, 7, 7; Kâth. 16, 7, 19, 10; VS 11, 79.
- ye tâtṛshur devatrâ 4, 10, 6; RV 10, 15, 9; TB 2, 6, 16, 2; AV 18, 3, 47; Nir. 6, 14.
- ye tîrthâni pracaranti 2, 9, 9; Kâth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; VS 16, 61.
- ye te ryaman bahavo devayânâñ 4, 12, 4; Kâth. 10, 13; TS 2, 3, 14, 4.
- ye te sarasva ūmayo 4, 10, 1; RV 7, 96, 5; Kâth. 19, 14; TS 3, 1, 11, 3; Nir. 10, 24.
- ye trisaptâñ pariyanti 4, 12, 1; AV 1, 1, 1.
- ye devâ divy ekâdaça stha 1, 3, 13; Kâth. 4, 5; Kap. S. 3, 4; AV 19, 27, 11.
- ye devâ devânâ~ yajñiyâ 2, 10, 1; Kâth. 17, 17; VS 17, 13.
- ye devâ devebhyo adhi 2, 10, 1; Kâth. 17, 17.
- ye devânâm balapatayas 4, 7, 9.
- ye devâ yajñamushañ pṛthivyâm 1, 4, 3; vgl. Kâth. 5, 6 u. TS 3, 5, 4, 1 (y. d. yajñabhano yajñamushañ p.).
- ye devâ yajñamusho antarîksho 1, 4, 3; Kâth. 5, 6 u. TS 3, 5, 4, 1 (y. d. yajñabhano yajñamusho 'ntarîksho).
- ye devâ yajñamusho divy 1, 4, 3; vgl. Kâth. 5, 6 u. TS 3, 5, 4, 2; (y. d. yajñabhano yajñamusho divy).

- ye devâ yajñahanah prthivyâm 1, 4, 3; Kâth. 5, 6; TS 3, 5, 4, 1 (vgl. die vorhergehenden Citate).
- ye devâ yajñahano antariksho 1, 4, 3; Kâth. 5, 6; TS 3, 5, 4, 1 (vgl. die vorhergehenden Citate).
- ye devâ yajñahano divy 1, 4, 3; Kâth. 5, 6; TS 3, 5, 4, 2 (vgl. die vorhergehenden Citate).
- yena trito arnavân 4, 14, 17; TA 2, 3.
- yena devâ jyotishordhvâ udâyan 2, 7, 12; TS 5, 7, 2, 2.
- yena dyâur ugrâ prthivi ca drdhâ 2, 13, 23; RV 10, 121, 5; Kâth. 40, 1; TS 4, 1, 8, 5; VS 32, 6; AV 4, 2, 4.
- yena vahasi sahasraw 2, 12, 4; Kâth. 18, 18; 40, 13; VS 15, 55; 13, 62.
- yena rshayas tapasâ sattram 2, 12, 4; Kâth. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7, 13, 2; VS 15, 49.
- ye nilagrivâh çitikanthâ divaw rudrâ 2, 9, 9; Kâth. 17, 16; Kap. S. 27, 6.
- ye nilagrivâh çitikanthâh çarvâ 2, 9, 9; Kâth. 17, 16; Kap. S. 27, 6.
- yenendrasya rathaw sambabhûvur 2, 13, 13; Kâth. 40, 8.
- yenendrâya samabharan payâswy 1, 4, 3; Kâth. 5, 6; TS 3, 5, 4, 2; AV 1, 9, 3.
- ye pathâm pathirakshaya 2, 9, 9; Kâth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 11, 1; VS 16, 60.
- ye pâyavo mâmatayam 4, 11, 5; RV 1, 147, 9; 4, 4, 13; Kâth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 5.
- ye purâ granthayo bhavanti 3, 8, 7.
- ye badhyamânânu badhyamânâ 1, 2, 15; Kâth. 30, 8 u. 9; TS 3, 1, 4, 2; AV 2, 34, 3.
- ye bhakshayanto na vasûny 2, 3, 8; TS 3, 2, 8, 3; AV 2, 35, 1.
- ye bhûtânâm adhipatayo 2, 9, 9; Kâth. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 11, 1; VS 16, 50.
- yebhyo mâtâ madhumat pinvate 4, 12, 1; RV 10, 63, 3.
- ye vâjinam paripaçyanti pakvaw 3, 16, 1; RV 1, 162, 12; Kâth. 5, 6, 5; TS 4, 6, 9, 1; VS 25, 35.
- ye vṛksheshu çashpiñjarâ 2, 9, 9; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 11, 1; VS 16, 58.
- ye samânâh samanasaḥ pitaro 3, 11, 10; Kâth. 38, 2; TB 2, 6, 3, 4; VS 19, 45.
- ye samânâh samanaso jivâ 3, 11, 10; Kâth. 38, 2; VS 19, 46.
- ye savituh satyasavasaya 4, 14, 11; RV 10, 36, 13; TB 2, 8, 6, 4.
- yo agnir agnes tapaso 2, 7, 17; Kâth. 16, 17; Kap. S. 25, 8; TS 4, 2, 10, 4.
- yo apav antar agnir 2, 13, 13.
- yo arvantam jighâswati 3, 12, 1; Kâth. 5, 4, 4; TS 7, 4, 15.
- yo asmabhyam arâtîyâd 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kâth. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 3; TA 2, 5, 14; VS 11, 80.
- yoge yoge tavastaram 2, 7, 2; (3, 1, 3); RV 1, 30, 7; Kâth. 16, 1; 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 1; VS 11, 14; SV 1, 163; 2, 93; AV 20, 26, 1.
- yo jâta eva prathamô 4, 12, 3; (4, 14, 12); RV 2, 12, 1; Kâth. 8, 16; TS 1, 7, 13, 2; TB2, 8, 3, 3; AV 20, 34, 1; Nir. 3, 21; 10, 10.
- yo jyeshthabandhuh syât 4, 8, 9.
- yo nah pitâ janitâ yo vidhartâ 2, 10, 8; RV 10, 82, 8; Kâth. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 1; TA 10, 1, 4; VS 17, 27; AV 2, 1, 3.
- yo no agnih pitaro hrtev antar 1, 6, 1; Kâth. 7, 12; Kap. S. 6, 2; TS 5, 7, 9, 1; AV 12, 2, 33.
- yo no maruto abhi durhrâyus 4, 10, 5; RV 7, 59, 8; Kâth. 21, 13; TS 4, 3, 13, 3; AV 7, 77, 2.

- yo no mitrāvaruṇā abhidāśāt 4, 5, 8.
 yo bhānubhir vibhāvā 4, 14, 15; TS 10, 6, 2
 yo me rājan yujyo vā 4, 14, 9; RV 2, 28, 10.
 yo rāya iṣe ṣatadāya 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 4.
 yo revān yo amivahā 1, 5, 4; RV 1, 18, 2;
 Kāth. 7, 2; VS 3, 29; Nir. 3, 21.
 yo lalāmah ṣitipāñ 4, 2, 14.
 yo vaḥ ṣivatamo rasas 2, 7, 5; 4, 9, 27;
 RV 10, 9, 2; Kāth. 16, 4; TS 4, 1, 5, 1;
 5, 6, 1, 4; 7, 4, 19, 4; TA 4, 42, 4; 10,
 1, 11; VS 11, 51; 36, 15; SV 2, 1188;
 AV 1, 5, 2.
 yo vā agniṃ yogā āgate na yuñkte 3, 4, 5.
 yo vā agnim ayonim anāyatanam 3, 4, 10.
 yo vā asyāyam manuso 1, 6, 5.
 yo vā iḍām dhenuṃ veda 4, 2, 2.
 yo vā ratha rjuraṣmiḥ 3, 16, 5; Kāth. 22,
 15; TS 4, 7, 15, 2.
 yo viṣvacakṣur uta viṣvatomukho 2, 10,
 2; RV 10, 81, 3; Kāth. 18, 2; Kap. S. 28, 2;
 TS 4, 6, 2, 4; TA 10, 1, 3; VS 17, 19;
 AV 13, 2, 26.
 yo vai ṣaktiṃ veda 4, 2, 9.
 yo vai ṣradhdhām anālabhya 4, 1, 4; TS 1,
 6, 8.
 yo vai sruṣāṃ yoṣam 4, 1, 11.
 yoshās te patnayo loma 3, 12, 21.
 yo hatvāhim ariṇāt sapta 4, 14, 5; RV 2,
 12, 3; AV 20, 34, 3.
 yo ha sya vāṃ rathirā vasta 4, 14, 10; RV
 7, 69, 5; Kāth. 17, 18; TB 2, 8, 7, 8.
 rajatāḥ śiśā hariṇīr 3, 12, 21; Kāth. 5, 10,
 5; TS 5, 2, 11, 1; VS 28, 37.
 rathantaraw sāmabhiḥ 3, 16, 4; Kāth. 22,
 14; TS 4, 4, 12, 1.
 rathitamāu rathinām 3, 16, 5; Kāth. 22, 15;
 TS 4, 7, 15, 3
 rathe tiṣṭhan nayati 3, 16, 3; RV 6, 75, 6;
 Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 2; VS 29, 43;
 Nir. 9, 16.
 rantir nāmāsi divyo 4, 9, 11.
 rayiṇām patiṃ yajatam 4, 14, 1; TB 2, 8,
 1, 3.
 rācminā kṣhayāya kṣhayam jinva 2, 8, 8;
 Kāth. 17, 7; Kap. S. 26, 6; TS 4, 4, 1.
 rākām ahaṃ suhavaṃ 4, 12, 6; (4, 13, 10
 rākām ahaṃ); RV 2, 32, 4; Kāth. 13,
 16; TS 3, 3, 11, 5; AV 7, 48, 1; Nir. 11, 81.
 rājantam adhvarāṇām 1, 5, 3; RV 1, 1, 8;
 Kāth. 7, 1 u. 8; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5,
 6, 2; VS 3, 23.
 rājñy asi prāci dig 2, 8, 9; Kāth. 17, 8;
 Kap. S. 26, 7; TS 4, 4, 2; VS 14, 18.
 rātriṃ rātrim aprayavaṃ bharanto 2, 7, 7;
 (3, 1, 9); Kāth. 16, 7; 19, 10; Kap. S.
 30, 8; TS 4, 1, 10, 1; AV 19, 55, 1.
 rāye nu yam jajnatū 4, 14, 2; RV 7, 90, 3;
 TB 2, 8, 1, 1; VS 27, 24.
 rukmo hotur āgneyo 4, 4, 8.
 rucam no dhehi brāhmaṇeṣu 3, 4, 8; TS
 5, 7, 6, 3; VS 18, 48.
 rudrāḥ saṃrjyā pṛthivim 2, 7, 5; (3, 1, 6);
 Kāth. 16, 5; 19, 5; Kap. S. 30, 4; TS
 4, 1, 5, 2; 5, 1, 6, 3; VS 11, 54.
 ruṣadvihānā samanā 2, 13, 10.
 retodhā yasya bhuvanasya 4, 14, 9.
 reto mūtraṃ vijahāti 3, 11, 6; Kāth. 38, 1;
 TB 2, 6, 2, 2; VS 19, 76.
 revatīr naḥ sadhamādā 4, 12, 4; RV 1, 30,
 13; Kāth. 8, 17; 10, 12; 12, 15; TS 1,
 7, 13, 5; 2, 2, 12, 8. 4, 14, 4; SV 1,
 153; 2, 434; AV 20, 122, 1.
 rāudram gavi 1, 8, 10; TB 2, 1, 7.
 lāṅgalam paviravaṃ 2, 7, 19; Kāth. 16, 12;
 Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 6; VS 12, 71;
 AV 3, 17, 3.
 lokam pṛṣṭa chidram p. 2, 8, 1; Kāth. 16,
 19; 21, 3; Kap. S. 32, 18; TS 3, 11, 6,
 1; TA 6, 9, 2; VS 12, 54; 15, 59.
 lomāni prayatīr mama 3, 11, 8; Kāth. 38,
 4; VS 20, 13.
 vakshyantīved 3, 16, 3; RV 6, 75, 3; Kāth.
 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 1; VS 29, 40; Nir. 9, 18.

rajro vâi yûpo 3, 9, 4.

vadhîv vîtram maruta indriyena 4, 11, 3;
RV 1, 165, 8; Kâth. 9, 18; 23, 11; TB
2, 8, 3, 6.

vanaspatir avasr̥ṣṭo na 3, 11, 1; Kâth.
38, 6; TB 2, 6, 8, 4; VS 20, 45.

vanaspatin vâ ugro deva udânsat 4, 1, 1.

vanaspatē raçanayâ niyûya 4, 13, 7; RV
10, 70, 10; Kâth. 18, 21; TB 3, 6, 12, 1;
Nir. 6, 7.

vanaspatē vasr̥jâ 2, 12, 6; RV 3, 4, 10;
Kâth. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1,
8, 3; VS 27, 21; AV 5, 27, 11.

vanaspatē viçvân̄go hi 3, 16, 3; RV 6, 47,
26; Kâth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 5; VS 29,
52; AV 6, 125, 1; Nir. 2, 5; 9, 12.

vanivâno mama dûtâsâ 4, 14, 8; RV 10,
47, 7.

vanesu vy antariksham tatâna 1, 2, 6; (3,
7, 8); RV 5, 85, 2; Kâth. 2, 6; 4, 9;
24, 6; Kap. S. 1, 19; 3, 7; 37, 7; TS 1, 2,
8, 1; 6, 1, 11, 3; VS 4, 31.

vayam nâma prabravâmâ ghr̥tasyâsmin 1,
6, 2; RV 4, 58, 2; Kâth. 40, 7; TA 10,
12, 9; VS 17, 90

vayam u tvâ ghr̥pate 4, 14, 15; RV 6, 15,
19; TB 3, 5, 12, 1.

varuṇaḥ kahatram indriyam 3, 11, 4; Kâth.
38, 8; TB 2, 6, 18, 3; VS 20, 72.

varuṇamenir vâ esha 3, 3, 6.

varshavṛddham asi 1, 1, 7; 4, 1, 7.

varebâbhir rtunâ- 3, 11, 12; Kâth. 38, 11;
TB 2, 6, 19, 1; VS 21, 25.

varebâhûr rtunâm 3, 14, 19; VS 24, 38.

vaçatvaribhiḥ somam âpyâyayanti 4, 5, 5.

vasantâya kapiñjalân 3, 14, 1; Kâth. 5, 10,
4; VS 24, 20.

vasantena rtunâ 3, 11, 12; Kâth. 38, 11; TB
2, 6, 19; VS 21, 23.

vasavas tvân̄jantu ghyatreṇa ch. 3, 12, 19;
VS 23, 8.

vasâhomam prayanti 3, 10, 4.

vasîyasy ehi çreyaasy ehi 4, 2, 5.

vasubhyo r̥shyan 3, 14, 9; VS 24, 27.

vasur agnir vasuçravâ 1, 5, 3; RV 5, 24, 2;
Kâth. 7, 1; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6, 3;

4, 4, 4, 8; VS 3, 25; 15, 48; SV 2, 458.

vasor dhârâm juhoty 3, 4, 1; Kâth. 21, 11;
TS 5, 4, 8.

vâg vâ âindravâyavaḥ 4, 5, 8.

vâcaṃ su mitrâvaruṇâ 4, 14, 12; RV 5, 63,
6; TB 2, 4, 5, 4.

vâcaspataye pavasva 1, 3, 4; Kâth. 4, 1;
27, 1; Kap. S. 3, 1; TS 1, 4, 2; VS 7, 1.

vâcaspatiṃ viçvakarmânam ûtaye 2, 10, 2;
RV 10, 81, 7; Kâth. 18, 2; 21, 13; 30, 5;

Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 5; VS 8, 45;
17, 23.

vâjaḥ purastâd uta madhyato no 2, 12, 1;
TS 4, 7, 12, 2; VS 18, 34.

vâjaṃ vâjino jayatâdhvânaw 1, 11, 2.

vâjaprasavyam juhoti 3, 4, 3.

vâjaç ca me prasavaç ca 2, 11, 2; Kâth.
18, 7; Kap. S. 28, 7; VS 18, 1.

vâjasya nu prasave mâtarâm mahîm 1, 11, 1;
(1, 11, 6); Kâth. 13, 14; 14, 6; Kap. S.

29, 2; TS 1, 7, 7, 1; TB 1, 3, 5, 2; VS 9,
5; 13, 30; AV 7, 6, 4.

vâjasya mâ prasavenodgrâbheno- 1, 1, 13;
(2, 10, 5; 3, 3, 8); Kâth. 1, 12; 18, 3;

21, 8; Kap. S. 28, 3; TS 1, 1, 13, 1, 6,
4, 2; 4, 6, 3, 4; 5, 4, 6, 6; VS 17, 63.

vâjasyedam prasava âbabbhûvemâ 1, 11, 4;
Kâth. 14, 2; VS 9, 25.

vâjasyemam prasavaḥ sushuve 1, 11, 4;
TS 1, 7, 10; VS 9, 23.

vâjasyemâm prasavaḥ çriye 1, 11, 4; TS
1, 7, 10, 1; VS 9, 24.

vâje vâje vata vâjino 1, 11, 2; (4, 10, 3
vâje vâje); RV 7, 38, 8; Kâth. 13, 14;

20, 15; TS 1, 7, 8, 2; 4, 7, 12, 1; VS
9, 18; 21, 11.

vâjo me adya prasuvâti dânaṃ 2, 12, 1;
Kâth. 18, 13; VS 18, 33 (v. no).

vājo me sapta pradīçaç 2, 12, 1; TS 4, 7, 12 (nah); VS 18, 32.
vātām prāṇenāpānena 3, 15, 2; VS 25, 2.
vātasya jūtiṃ varuṇasya nābhīm 2, 7, 17; Kāth. 16, 17; TS 4, 2, 10, 1 (v. dhrājīp); VS 13, 42.
vātōpadhūta ishito vaçam anu 4, 11, 4; RV 10, 91, 7; SV 2, 333.
vāmam adya savitar 4, 12, 2; RV 6, 71, 6; TS 1, 4, 23, 1; 2, 2, 12, 2; VS 8, 6.
vāyavyam aḥam ālabhetāindrā 2, 5, 11.
vāyuh pūtaḥ pavitreṇa 3, 11, 7; Kāth. 12, 9.
vāyur vā tvā manur vā tvā 1, 11, 1; Kāth. 13, 14; TS 1, 7, 7, 2.
vāyoh pūtaḥ pavitreṇa 2, 3, 8; 3, 11, 7; VS 10, 31; 19, 3; AV 6, 57, 1.
vāyoh savitur vidathāni manmāhe 3, 16, 5; Kāth. 22, 15; TS 4, 7, 15, 3; AV 4, 25, 1.
vāyo çataḥ hariṇā 4, 14, 2; TS 2, 2, 12, 7.
vāçreva vidyun 4, 12, 5; RV 1, 38, 8; Kāth. 11, 13; TS 3, 1, 11, 5; TA 1, 12, 5.
vātoshpate prati jānihy asmān 1, 5, 13; RV 7, 54, 1; TS 3, 4, 10, 1.
vicakrame pṛthivim esha 4, 14, 5; RV 7, 100, 4; TB 2, 4, 3, 5, 5, 5, 4, 8, 3, 3.
vijyam dhanuḥ 2, 9, 2; Kāth. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 10.
vi te muñcāmi raçanā 1, 4, 1; 2, 12, 3; (1, 4, 5; 3, 4, 5); Kāth. 5, 3; 32, 3; TS 1, 6, 4, 3; AV 7, 78, 1.
vidad yadi saramāruṇam adrer 4, 6, 4; RV 3, 31, 6 (rugnam adrer); Kāth. 27, 9; TB 2, 5, 8, 10 (v. yatī); VS 33, 59.
vidmā te agne tredhā 2, 7, 9; (4, 12, 5); RV 10, 45, 2; Kāth. 9, 19; 16, 9; TS 4, 2, 2, 1; VS 12, 19.
vidhūm dadrāpa samane 4, 9, 12; RV 10, 55, 5; TA 4, 20, 1; SV 1, 325; 2, 1132; AV 9, 10, 9; Nir. 14, 18.
vidhṛtīm nābhyaḥ gṛhta 3, 15, 8; VS 35, 9.
vidhema te parama janmann agne 2, 10, 6;

(3, 3, 9); RV 2, 9, 3; TS 4, 6, 5, 4; 5, 4, 7, 4; VS 17, 75.
vī na indra mrdho jahi 4, 12, 3; RV 10, 152, 4; TS 1, 6, 12, 4; 2, 5, 12, 5; VS 8, 44; 18, 70; SV 2, 1218; AV 1, 21, 2; Nir. 7, 2.
vi pājasā pṛthunā 2, 7, 5; (3, 1, 6); RV 3, 15, 1; Kāth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 5, 1; VS 11, 49.
vi pṛksho agne maghavāno 4, 14, 15; RV 1, 73, 5.
vipriyo vā esha paçubhir 1, 6, 6.
vibhāti ketur aruṇaḥ 4, 14, 14.
vibhidya purā çayathem 4, 12, 5; RV 10, 67, 5; Kāth. 9, 19; AV 20, 91, 5.
vibhūr asi pravāhaṇo 1, 2, 12; Kāth. 2, 13; Kap. S. 2, 7; TS 1, 3, 3; VS 5, 31.
vibhūr matrā prabhūḥ pitrā- 3, 12, 4; Kāth. 5, 1, 3; TS 7, 1, 12; VS 22, 19.
vibrhād bṛhat pibatu soḃyam madhv 1, 2, 8; RV 10, 170, 1; Kāth. 2, 9; Kap. S. 2, 3; 39, 3; VS 33, 30; SV 2, 803.
vi mañ çrathāya raçanām 4, 14, 9; RV 2, 28, 5.
vimāna esha divo madhya āsta 2, 10, 5; (3, 3, 8); Kāth. 18, 3; TS 4, 6, 3, 8; 5, 4, 6, 5; VS 17, 59.
vimucyadhvam aghnyā 2, 7, 12; Kāth. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TA 6, 6, 2; VS 12, 73.
vi vā esha yajñaç chidyate 3, 5, 4.
vivesha yan mā dhishaṇā 4, 12, 3; 4, 14, 18; RV 3, 82, 14; Kāth. 8, 16; 33, 7; TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; TB 2, 6, 9, 1.
viçāṃ kaviḥ viçpatiḥ çaçvatīnāṃ 4, 13, 6; RV 6, 1, 8; Kāth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 3.
viçvaḥ vivyāca pṛthivīva puṣṭam 4, 11, 1; (4, 14, 9 viçvaḥ vivyāca).
viçvakarman havishā vardhanena 2, 10, 2; Kāth. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 3, 18, 8, 6, 2, 6; VS 8, 46; 17, 24.
viçvakarman havishā vāvṛdhānaḥ 2, 10, 2; RV 10, 81, 6; Kāth. 18, 2; 21, 18;

- Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 6; VS 17, 22; SV 2, 939; Nir. 10, 27.
- viçvakarmâ ced ajanishṭa deva 2, 10, 3; Kâth. 18, 1; Kap. S. 28, 2.
- viçvakarmâ vimame yo vihâyâ 2, 10, 3; RV 10, 82, 2 (v. vimanâ âd v.); TS 4, 6, 2, 1; VS 17, 26; Nir. 10, 26.
- viçvataçcakshur uta cf. yo viçvacakshur uta viçvambharâ vasudhâni 4, 14, 11.
- viçvarûpo vâ etat tvâshṭro 4, 8, 4.
- viçvarûpo vâi tvâshṭra 2, 4, 1; TS 2, 5, 1.
- viçvasya jajñe bhuvanasya râjâ 2, 7, 9; Kâth. 16, 9.
- viçvâdam agni 2, 13, 13.
- viçvâni no durgahâ jâtavedah 4, 10, 1; RV 5, 4, 9; TB 2, 4, 1, 5; TA 10, 2, 1.
- viçvâny anyo bhuvanâ jajâna 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 6.
- viçvâ rūpâni pratimuñcate kavîh 2, 7, 8; (3, 2, 1); RV 5, 81, 2; Kâth. 10, 12; 16, 8; Kap. S. 32, 1; TS 4, 1, 10, 4; VS 12, 3; Nir. 12, 13.
- viçvâhendro adhivaktâ 4, 12, 4; RV 1, 100, 19, 102, 11; Kâth. 13, 11.
- viçvet tâ vishṇur âbharad 3, 8, 3; RV 8, 77, 10; Nir. 5, 4.
- viçve devâ ptâvrdha 4, 10, 3; (4, 12, 1); RV 6, 52, 10; Kâth. 13, 15; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4.
- viçve devâh çṛṇutema havam me 4, 12, 1; RV 6, 52, 13; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; TB 2, 8, 6, 5; VS 33, 53.
- viçve devâso asridhâ 4, 10, 3; RV 1, 3, 9.
- viçve no adya maruto 2, 12, 1; Kâth. 18, 13; Kap. S. 29, 2.
- viçvo devasya .netur 2, 7, 7; (3, 6, 5); Kâth. 2, 2; 16, 7; 23, 2; Kap. S. 1, 14; 35, 8; TS 1, 2, 2, 1; 4, 1, 9, 1; 5, 1, 9, 1; 6, 1, 2, 5; Mân. Çr. 6, 1, 3.
- vishṭambho divo dharuṇâ 3, 16, 4; (4, 14, 4 v. divah); RV 9, 89, 6; Kâth. 22, 14; TS 4, 4, 12, 5.
- vishṇuṃ deva varuṇam 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 4.
- vishṇûvaruṇâ abhiçastipâvâ 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 6.
- vishṇûvaruṇâ yuvam adhvarâya 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 5.
- vishṇoh karmâni paçyata 1, 2, 14; RV 1, 22, 19; Kâth. 3, 3; 16, 16; 26, 5; Kap. S. 2, 10; 41, 3; TS 1, 3, 6, 2; VS 6, 4; 13, 33; SV 2, 1021; AV 7, 26, 6.
- vishṇor nu ka vîryâni p. 1, 2, 9; (3, 8, 7); (4, 14, 5 v. nu kam); RV 1, 154, 1; Kâth. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1; TS 1, 2, 13, 2; TB 2, 8, 3, 2; VS 5, 18; AV 7, 26, 1.
- vishṇor manasâ pûte stah 4, 1, 6; Kâth. 1, 5; 31, 4; Kap. S. 1, 5; 47, 4.
- vitihotraṃ cet. cf. nityahotâraṃ.
- virahâ vâ eba devânâ 1, 7, 5.
- vṛteva yantam bahubhir 4, 13, 6; RV 6, 1, 3; Kâth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 1 (vayam tam).
- vṛtataram maghavâna 4, 12, 3.
- vṛshañam tvâ trikakubhap 4, 12, 5.
- vṛshâgni vṛshañam bharann 2, 7, 4; (3, 1, 6); Kâth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 3; 5, 1, 5, 7.
- vṛshâ soma dyuman asi 4, 10, 2; (4, 10, 5; 4, 11, 2); RV 9, 64, 1; Kâth. 2, 14; 20, 15; TS 4, 2, 11, 3. 3, 18, 3; SV 1, 504; 2, 131.
- vṛshṭir vâi devebhyo 'nnâdyam apâkrâmat 2, 4, 8.
- vṛshne yat te vṛshapo 4, 12, 2; RV 5, 31, 5; Kâth. 8, 16; TS 1, 6, 12, 6; TB 2, 8, 4, 8.
- vedena râpe vyapibat 3, 11, 6; Kâth. 38, 1; VS 19, 78; TB 2, 6, 2, 3 (v. r. vyâkarot).
- veshâya vâp karmâne vâp 1, 1, 4.
- vâirâje sâmann adhi me 3, 16, 4; Kâth. 22, 14; TS 4, 4, 12, 3.
- vâiçvadevam caruṃ nirvaped 2, 3, 2.

- vaiçvadevi punatî 3, 11, 10; Kâth. 38, 2; VS 19, 44; TB 1, 4, 8, 2; 2, 6, 3, 4.
- vaiçvânara tava dbâmâny 4, 11, 1; RV 3, 3, 10.
- vaiçvânarasya sumatâu syâma 4, 11, 1; (4, 14, 9); RV 1, 98, 1; Kâth. 4, 16; TS 1, 5, 11, 3; VS 26, 7; Nir. 7, 22.
- vaiçvânaro na ûtyâ 3, 16, 4; (4, 10, 1; 4, 11, 1; 4, 12, 4); Kâth. 4, 16; 11, 13; 20, 15; 22, 14, 15; TS 1, 5, 11, 1; 4, 4, 12, 5, 7, 15, 6; VS 18, 72; 26, 8.
- vaiçvânaro raçmibhir 3, 11, 10; TB 1, 4, 8, 3; AV 6, 62, 1.
- vyakrîda vilohita 2, 9, 9; Kâth. 17, 16 (kîridra v.); Kap. S. 27, 6 (vikirîda v.); TS 4, 5, 10, 5 (vikirîda v.).
- vyucasvatîr urviyâ 4, 13, 3; RV 10, 110, 5; Kâth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 3; VS 29, 30; AV 5, 12, 5; Nir. 8, 10.
- vratâ nu bibhrad 4, 11, 4; TB 2, 4, 1, 11.
- vratena yaw vratino vardhayanti 4, 14, 14.
- çataw vo amba dhâmâni 2, 7, 13; RV 10, 97, 2; Kâth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 1; VS 12, 76.
- çataṃ te râjan bhishajah 1, 3, 39; (4, 8, 5); RV 1, 24, 9; Kâth. 4, 13; Kap. S. 3, 11; 45, 5; TS 1, 4, 45, 1; 6, 6, 3, 2.
- çatam in nu çarado 4, 14, 2; RV 1, 89, 9; Kâth. 35, 1; Kap. S. 48, 2; TA 1, 27, 6; VS 25, 22.
- çam no devâ viçvadevâ 4, 14, 11; RV 7, 35, 11; TB 2, 8, 6, 3; AV 19, 11, 2.
- çam no bhavantu vâjino 1, 11, 2; (4, 10, 3 çam no bhavantu); RV 7, 38, 7; Kâth. 13, 14; 20, 15; TS 1, 7, 8, 2; 4, 1, 11, 4, 2, 11, 3; VS 9, 16; 21, 10; Nir. 12, 44.
- çam no vâto bhivâtu 4, 9, 27.
- çamitâ no vanaspatiḥ 3, 11, 11; Kâth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 4; VS 21, 21.
- çamitâra upetana 1, 2, 15; TB 3, 1, 4, 3.
- çarma ca stho varma ca stho 2, 7, 3; Kâth. 16, 8; 19, 4; TS 4, 1, 3, 1; VS 11, 30.
- çadam dadbhr avakân 3, 15, 1; Kâth. 5, 13, 1; VS 25, 1.
- çâradena rtunâ devâ 3, 11, 12; Kâth. 38, 11; TB 2, 6, 19, 2; VS 21, 26.
- çiro me çrîr yaço mukham 3, 11, 8; Kâth. 38, 4; VS 20, 5.
- çîlpâ vaiçvadevî 3, 13, 6; VS 24, 5.
- çivena mâ cakshushâ paçyatâpaḥ 2, 13, 1; TS 5, 6, 1, 2; AV 1, 33, 4; 16, 1, 12.
- çivena vacasâ tvâ 2, 9, 2; Kâth. 17, 11; TS 4, 5, 1, 2; VS 16, 4.
- çivo bhava prajâbhyo 2, 7, 4; (3, 1, 6); Kâth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 6; VS 11, 45.
- çivo bhûtvâ mahyam 2, 7, 8; Kâth. 16, 8; TS 4, 1, 9, 3, 2, 1, 5; VS 12, 17.
- çukrajyotiç ca citrajyotiç ca 2, 11, 1; Kâth. 18, 6; Kap. S. 28, 6; VS 17, 80.
- çukraṃ te anyad 4, 10, 3; (4, 11, 1; 4, 14, 16); RV 6, 58, 1; Kâth. 4, 15; 20, 15; TS 4, 1, 11, 2; TB 2, 8, 5, 3; TA 1, 2, 4, 10, 1; 4, 5, 6; Nir. 12, 17.
- çucim nu stomam 4, 11, 1; (4, 13, 5; 4, 14, 8); RV 7, 93, 1; Kâth. 13, 15; 21, 13; TS 1, 1, 14, 1; TB 2, 4, 8, 3.
- çucir apḥ sūyavasâ 4, 14, 14; RV 2, 27, 13; TS 2, 1, 11, 4; TB 2, 8, 1, 6.
- çuci vo havyâ marutaḥ 4, 14, 18; RV 7, 56, 12; TB 2, 8, 5, 5.
- çuddhavâlah sarvaçuddhavâlo 3, 13, 4; VS 24, 3.
- çuna w suphâlâ vitadantu bhûmi w 2, 7, 12; RV 4, 57, 8; Kâth. 16, 12; TS 4, 2, 5, 6; VS 12, 69; AV 3, 17, 5.
- çunam naro lângalenânaçudbhir 2, 7, 12.
- çunâsîrâ prakṣhatam 2, 7, 12.
- çundhadhvam dhîvyâya karmape 1, 1, 3.
- çrîçtv agniḥ samidhâ havam me 1, 3, 1; (4, 5, 2); Kâth. 3, 9; Kap. S. 2, 16; TS 1, 3, 13, 1.
- çâçîrepa rtunâ devâs 3, 11, 12; Kâth. 38, 11; TB 2, 6, 19, 2. VS 21, 28.

- *
 çnathad vṛtram 4, 10, 5; (4, 13, 5; 4, 14, 8);
 RV 6, 60, 1; Kâth. 4, 15; 21, 13; 23, 11;
 TS 4, 2, 11, 1. 3, 13, 8; TB 2, 8, 5, 1;
 3, 5, 7, 3.
 çrâyantīyam brahmasāmam 4, 4, 9.
 çriyase kam bhānubhiḥ 4, 11, 2; RV 1, 87,
 6; Kâth. 8, 17; TS 2, 1, 11, 2; 4, 2, 11,
 2; Nir. 4, 16.
 çriṇām udāro dharuṇo (4, 11, 2 çr. udārah);
 RV 10, 45, 5; Kâth. 2, 15; 16, 9; TS 4,
 2, 2, 3; VS 12, 22.
 çreshṭha yavishṭha bhāratā- 4, 11, 4; RV
 2, 7, 1; TS 1, 3, 14, 3.
 † çvātrāḥ stha vṛtrāturo 1, 3, 3; (4, 5, 4).
 śaṭtriṇṇat prakramāḥ prāci 3, 8, 4.
 śhad etāny ādhitayajūḥshi 3, 1, 9; Kâth.
 19, 10; Kap. S. 30, 8.
 sa it svapā bhuvaneshv āsa 4, 14, 7; RV
 4, 56, 3; TB 2, 8, 4, 7.
 sa id asteva prati dhād 4, 14, 15; RV 6,
 3, 5.
 sa idhāno vasuḥ kavir 2, 13, 8; RV 1, 79,
 5; TS 4, 4, 4, 5; VS 15, 36; SV 2, 912.
 sa ij janena sa viçā 4, 14, 10; RV 2, 26, 3;
 TS 2, 3, 14, 3; TB 2, 8, 5, 3.
 sa ishuhastāḥ sa nishangibhir 2, 10, 4;
 RV 10, 103, 3; Kâth. 18, 5; Kap. S. 28,
 5; TS 4, 6, 4, 1; VS 17, 35; SV 2, 1201;
 AV 19, 13, 4.
 sa it satyebhiḥ sakhībhiḥ 4, 14, 10; RV
 10, 67, 7; TB 2, 8, 5, 1; AV 20, 91, 6;
 Nir. 5, 4.
 sa im mandrā 2, 13, 6.
 sa eva vīraḥ sa u 4, 14, 13; TB 2, 8, 3, 7.
 sa yajñapatir āçishā 1, 4, 2.
 sa yajñapatir āçisheti 1, 4, 6.
 sa yad isho vanāmahe 4, 12, 4; TS 2, 1,
 11, 3.
 sa vaḥ sṛjtv aryamā 4, 2, 10. AV 3, 14, 2.
 sa vatsaro 'si parivatsaro 4, 9, 18; TB 3,
 10, 4; VS 27, 45.
 sa varcaś payasā 1, 3, 33; 4, 1, 17;
 Kâth. 4, 12; Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44, 1;
 TA 2, 4, 8; VS 2, 24; 8, 14, 16; AV 6, 53, 3.
 sa vasethā svarividā 2, 7, 3; Kâth. 16, 3;
 Kap. S. 30, 2; TS 4, 1, 3, 2; VS 11, 31.
 sa vāp karmaṇā sam ishā 4, 12, 5; RV
 6, 69, 1; Kâth. 12, 14; 23, 11; TS 2, 2, 11, 1.
 sa vām manāsi sa vratā 2, 7, 11; Kâth.
 16, 11; Kap. S. 25, 2; VS 12, 58.
 sa vo manāsi sa vratā 2, 2, 6; Kâth.
 10, 12; AV 3, 8, 5; 6, 94, 1.
 sa vṛitam me brahma 2, 7, 7; (3, 1, 9);
 Kâth. 16, 7; 19, 10; TS 4, 1, 10, 3; 5,
 1, 10, 2; TA 2, 5, 15; VS 11, 81.
 sa sam id yuvas vṛshann 2, 13, 7; (4,
 14, 16); (4, 11, 1; 4, 12, 5 sa sam id);
 RV 10, 191, 1; Kâth. 2, 15; TS 2, 6, 11,
 4; 4, 4, 4, 4; VS 15, 30; AV 6, 63, 4.
 sa vāsīdasva maham asi 2, 7, 3; 4, 9, 3; RV
 1, 36, 9; Kâth. 16, 3; TS 4, 1, 3, 3; 5,
 1, 4, 5; TA 4, 5, 2; 5, 4, 6; VS 11, 87.
 sa vṛshṭāḥ vasubhī rudrāir 2, 7, 5; Kâth.
 16, 5; TS 4, 1, 5, 2; VS 11, 55.
 sa vṛśāvabhāgāḥ stheshā 1, 1, 13; Kâth. 1,
 12; Kap. S. 1, 12; TS 1, 1, 13, 2; TB
 3, 3, 9, 7.
 sakhāyah sa vaḥ samyañcam 4, 11, 1;
 RV 5, 7, 1; Kâth. 2, 15; TS 2, 6, 11, 4;
 4, 4, 4, 3; VS 15, 29.
 sa ghā no devaḥ savitā 4, 14, 6; RV 7,
 45, 3; TB 2, 8, 6, 1.
 samkasuko vikasuko 4, 14, 17; TA 2, 4, 5;
 AV 12, 2, 14.
 samkrandanenānimishena 2, 10, 4; RV 10,
 103, 2; Kâth. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS
 4, 6, 4, 1; VS 17, 34; SV 2, 1200; AV
 19, 13, 3.
 samgachadhva samjñānidhva 2, 2, 6; RV
 10, 191, 2 (s. g. s. vadadhvam); TB 2,
 4, 4, 4; AV 6, 64, 1.
 sa jātaçvaśd uta 4, 14, 17; TB 3, 7, 12,
 2; TA 2, 3.
 sa jāto garbho asi rodasyor 2, 7, 4; 3, 1, 5;

- RV 10, 1, 2; Kâth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 3; VS 11, 43.
- sa jāyamānaḥ paramē vyomani vratāny 4, 11, 1; RV 6, 8, 2.
- sajoshā indra saḡaṇo marudbhiḥ 1, 3, 23; RV 3, 47, 2; TS 1, 4, 42, 1; TA 10, 1, 11; VS 7, 37.
- sap cedhyaśvāgne pra ca 2, 12, 5; Kâth. 18, 16; TS 4, 1, 7, 1; VS 27, 2; AV 2, 6, 2.
- samjagmānā avihrutā 4, 2, 10; AV 3, 14, 3.
- samjñānam no divā paçoḥ 2, 2, 6; Kâth. 10, 12.
- sa te jānāti sumati 4, 11, 5; RV 4, 4, 6; Kâth. 6, 11; TS 1, 2, 14, 2.
- sa tejiyasā manasā tvota 4, 14, 15; RV 3, 19, 3; TS 1, 3, 14, 6.
- satyam ca me çradhbā ca 2, 11, 3; Kâth. 18, 8; Kap. S. 28, 8; VS 18, 5.
- satyam it tan 4, 14, 18; RV 6, 30, 4; TB 2, 6, 9, 1.
- satyam bṛhad ṛtam ugraṃ 4, 14, 11; AV 12, 1, 1.
- sa tvam naç citra vajrahaṣṭa 2, 13, 3; RV 6, 46, 2; Kâth. 39, 12; VS 27, 38; SV 2, 160; AV 20, 98, 2.
- sa tvam no agne 'vamo 4, 10, 4; 4, 14, 17; RV 4, 1, 5; Kâth. 34, 19; Kap. S. 48, 1; TS 2, 5, 12, 3; VS 21, 4.
- sad asi san me bhūyā 1, 4, 7.
- sadyo jāto vyamimīta 4, 13, 5; RV 10, 110, 11; Kâth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 4; VS 29, 36; AV 5, 2, 11; Nir. 8, 21.
- sadhamādo dyumnyā ūrjā 2, 6, 8.
- sa naḥ pāvaka dīdivo 1, 5, 1; RV 1, 12, 10; Kâth. 19, 14; TS 1, 3, 14, 8. 5, 5, 8; 4, 6, 1, 3; VS 17, 9.
- sa naḥ piteva sūnave 1, 5, 3; RV 1, 1, 9; Kâth. 7, 1 u. 8; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6, 2; VS 3, 24; Nir. 3, 21.
- sanadvājam vipravīraṃ 4, 14, 8; RV 10, 47, 4.
- sa no vibhāvā cakṣaṇir 4, 14, 15; RV 6, 4, 2.
- sap te payāśi 2, 7, 14; RV 1, 91, 13; Kâth. 16, 14; 35, 13; 37, 5; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 4; VS 12, 113.
- sap te vāyur mātariçvā 2, 7, 4; (3, 1, 5); Kâth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4; 5, 1, 5, 1; VS 11, 39.
- sa paprathāno abhi pañca 4, 14, 10; RV 7, 69, 2; TB 2, 8, 7, 7.
- saparyeṇaḥ sa priyo 4, 13, 6; RV 6, 1, 6; Kâth. 18, 20; TB 3, 6, 10, 3.
- sa pūrvayā niyidā kavyatāyor 4, 10, 6; RV 1, 96, 2; Kâth. 21, 14.
- sapta te agne samidhaḥ 1, 6, 2; (1, 6, 7; 3, 3, 9); Kâth. 7, 14; 8, 3; 16, 4; 21, 9; 34, 19; TS 1, 5, 2, 4. 3, 2; 4, 6, 5, 5; 5, 4, 7, 5. 7, 4, 1; TB 3, 11, 5; VS 17, 79.
- sapta tvā harito rahe 4, 10, 6; (4, 12, 4); RV 1, 50, 8; Kâth. 9, 19; 11, 1; TS 2, 4, 14, 4; AV 18, 2, 23; 20, 47, 30.
- saptadaça vā ete dvayā grabhā 1, 11, 6.
- sapta vāi bandhumatīr 1, 5, 10.
- sa pratnathā sahasā jāyamānaḥ 4, 10, 6; RV 1, 96, 1.
- sa bodhi sūrir maghavā 2, 7, 10; RV 2, 6, 4; Kâth. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 4; 5, 2, 2, 6; VS 12, 43.
- sam agnir vasubbir no avyāt 4, 12, 2; Kâth. 10, 12; (cf. TS 2, 1, 11, 2).
- samatav agnim avase 4, 11, 4; RV 8, 11, 9; TB 2, 4, 4, 4; SV 2, 518.
- sam anyā yanty upayanty anyāḥ 2, 13, 1; (4, 12, 4 sam anyā yanti); RV 2, 35, 3; Kap. S. 48, 4; TS 2, 5, 12, 1.
- samānā vā ākūtāni 2, 2, 6; RV 10, 191, 4 (-ni va ākūtiḥ); Kâth. 10, 12; TB 2, 4, 4, 5; AV 6, 64, 3.
- samāno mantraḥ samitiḥ samāni 2, 2, 6; RV 10, 191, 3; TB 2, 4, 4, 5; AV 6, 64, 2.
- samāno vā eṣa yajñakratuḥ 4, 4, 7.
- samāvavṛtraṇ adharāç 2, 6, 11; (4, 4, 5); Kâth. 15, 7; TS 1, 8, 14, 2; TB 1, 7, 8, 5.

- samāvṛtat pṛthivi 3, 11, 10; Kāth. 38, 5; TB 2, 6, 6, 5 (samāvavartti p.) •
- samās tvāgna ṛtavo vardhayantu 2, 12, 5; (3, 4, 6); Kāth. 18, 16; 22, 1; 39, 3; 40, 9; TS 4, 1, 7; 5, 1, 8, 5; VS 27, 1; AV 2, 6, 1.
- samitaṃ samkalpethā 2, 7, 11; Kāth. 16, 11; 20, 1; Kap. S. 32, 3; TS 4, 2, 5; 5, 2, 4, 1; VS 12, 57.
- sam it sravanti sarito 2, 7, 17; RV 4, 58, 6 (samyak); TS 4, 2, 9, 6; TA 10, 40; VS 18, 38; 17, 94.
- samid diçām açayānaḥ 3, 16, 4; Kāth. 22, 14; 5, 5, 21; TS 4, 4, 12.
- samidhāsa çayamāṇaḥ 4, 13, 1; RV 3, 8, 2; Kāth. 15, 12; TB 3, 6, 1, 1.
- samidhā indra ushasām anike 3, 11, 1; (4, 14, 13 s. indro); Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 8; VS 20, 36.
- samidhe agnā adhi māmahāna 2, 10, 5; Kāth. 18, 3; Kap. S. 28, 3; VS 17, 55.
- samidhō agniḥ samidhā 3, 11, 11; Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 18; VS 21, 12.
- samidhō agnir açvinā 3, 11, 3; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 12; VS 20, 55; AV 7, 73, 2.
- samidhō añjan kṛdaram 3, 16, 2; Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11; VS 29, 1.
- samidhō adya manuṣho durōne 4, 14, 3; RV 10, 110, 1; Kāth. 16, 20; TB 3, 6, 3, 1; VS 29, 26; AV 5, 12, 1; Nir. 8, 5.
- samidham ā tishtha 2, 6, 10; TS 1, 8, 18.
- samidhāgnim duvasyata 2, 7, 10; (3, 2, 2); (3, 11, 2 samidhāgnim); RV 8, 44, 1; Kāth. 7, 12; 16, 10; 19, 12; Kap. S. 6, 2; 25, 1; 32, 8; TS 4, 2, 3, 1; 5, 2, 2, 4; TB 1, 2, 1, 9; VS 3, 1; 12, 30.
- samidhyamānāṃ samidhā 2, 7, 16.
- sam indra no manasā nesbi gobhiḥ 1, 3, 38; (4, 14, 5 sam indra naḥ); RV 5, 42, 4; Kāth. 4, 12; Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44, 1; TB 2, 8, 2, 6; VS 8, 15; AV 7, 97, 2.
- sam indra rāyā sam ishārabhemahi 2, 3, 6; RV 1, 53, 5; Kāth. 10, 12; AV 20, 21, 5.
- samiciḥ nāmāsi prāci dik 2, 13, 21; TS 5, 5, 10.
- samudraṃ gacha svāhā- 1, 2, 18; Kāth. 3, 8; Kap. S. 2, 15; TS 1, 3, 11; VS 6, 21.
- samudraṃ gacha svāhety 3, 10, 7.
- samudraṣya tvāvakayā- 2, 10, 1; Kāth. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 1; VS 17, 4.
- samudraṣya vo vayunasya patman 2, 10, 6; TS 5, 5, 4, 3
- samudrād ūrmir madhumam udārād 1, 6, 2; RV 4, 58, 1; Kāth. 40, 7; TA 10, 12, 8; VS 17, 89.
- samudrāya çicumārān 3, 14, 2; VS 24, 21.
- samudre te hṛdayam antar āyur 2, 12, 3; Kāth. 18, 15; Kap. S. 29, 4.
- samudre te hṛdayam apsv antah 1, 3, 39; (4, 8, 5); Kāth. 4, 18; 29, 3; 38, 5; TS 1, 4, 45, 2; 6, 6, 3, 4; VS 8, 25; 20, 19.
- samudre tvā nṛmaṇā apsv antar 2, 7, 9; RV 10, 45, 3; Kāth. 16, 9; TS 4, 2, 2, 1; VS 12, 20.
- samudro 'si nabhasvān 2, 12, 3; VS 18, 45.
- samṛtayajño vā esha 1, 4, 5; Kāth. 31, 15.
- samrājā asya bhuvanasya 4, 14, 12.
- samrājā ugrā vṛshabhā 4, 14, 12; RV 5, 63, 3.
- samrād anyah svarād anya 4, 12, 4.
- samrād diçāṃ sahasāmnī 8, 16, 4; TS 4, 4, 12, 3.
- sampacyāmi prajā aham 1, 5, 3; 1, 5, 10; Kāth. 7, 1; 7, 8; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6.
- samprcyadhvam ṛtāvarir 4, 1, 3; Kāth. 1, 8; 31, 2; Kap. S. 1, 3; TS 1, 1, 3, 1.
- samprcyadhvam upa 2, 12, 4; Kāth. 18, 18; Kap. S. 29, 6; 47, 2; TS 4, 7, 13, 4; 5, 7, 2, 2; VS 15, 53.
- samprcyutā varuṇena 2, 13, 1.
- sam mā sṛjāmi payasā 2, 12, 1; Kāth. 18, 18; TS 4, 7, 12, 2; VS 18, 85.

- sammr̥ṣa imān āyushe 1, 2, 10.
 sarasvatī manasā peṇalaw 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 2; VS 19, 83.
 sarasvatī yonyāp 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4, 6; VS 19, 94.
 sarasvaty abhi no neshi 4, 11, 2; (4, 14, 3); RV 6, 61, 14; Kāth. 17, 18; 30, 3; TS 7, 2, 7, 4; TB 2, 4, 3, 1, 8, 2, 8.
 sarvābhyo devatābhyo yajña āhrtyā ity 2, 4, 5.
 sarve vrātā varuṇasyābhūma 2, 6, 12; Kāth. 15, 8; TS 1, 8, 10, 2 (-bhūvan); TB 1, 7, 4, 3.
 salilāya tvā vātāya svāhā- 4, 9, 8.
 savayase tvābhivayase 2, 13, 17.
 savayase svāhābhivayase 3, 12, 14.
 savitā varuṇo dadhad 3, 11, 4; Kāth. 38, 8; TB 2, 6, 13, 2; VS 20, 71.
 sa cevr̥dham adhidhā dyumnam 4, 14, 18; RV 1, 54, 11; Kāth. 38, 7; TB 2, 6, 9, 1.
 sa sush̥tubhā sa r̥kvatā gaṇena 4, 12, 1; (4, 14, 4); RV 4, 50, 5; Kāth. 10, 13; TS 2, 3, 14, 4; AV 20, 80, 5.
 sasnim avindac caraṇe 4, 9, 11; RV 10, 139, 6; TA 4, 11, 8; Nir. 5, 1.
 saba rayyā nivartasvāgne 1, 7, 1; 1, 7, 4; (2, 7, 10 saba rayyā); 4, 9, 11 u. 12 saba rayyety); Kāth. 8, 14; 9, 1; 16, 8 u. 10; 19, 11 u. 12; 22, 12; Kap. S. 8, 2 u. 4; TS 1, 5, 3, 3; 4, 2, 1, 3, 3, 4; 5, 2, 2, 5; TA 4, 20, 2; VS 12, 10, 41; SV 2, 1183.
 sa havyvāñ amartya 4, 10, 1; RV 3, 11, 2; Kāth. 19, 14; TS 4, 1, 11, 4; VS 22, 16.
 sahasā jātān prapudā nah sapatnān 2, 8, 7; Kāth. 17, 6; 21, 2; Kap. S. 26, 5; 32, 17; TS 4, 3, 12, 1; 5, 3, 5, 1; TA 2, 5, 8; VS 15, 2.
 sahasrāpi sahasraṇo 2, 9, 9; TS 4, 5, 11; VS 16, 53.
 sa hi cūciḥ cātapatrah 4, 14, 4; RV 7, 97, 7; TB 2, 5, 5, 4, 8, 2, 7.
 sāka w yakshma prapata 2, 7, 13; RV 10, 97, 13; Kāth. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 4; VS 12, 87.
 sādhyā vai devā āsan 3, 9, 5; Kāth. 26, 7; Kap. S. 41, 5.
 sādhvīm akar devavīṭim 4, 11, 1; RV 10, 53, 3; Kāth. 2, 15; TS 1, 3, 14, 2.
 sāmtapanā ida w havir 4, 10, 5; RV 7, 59, 9; Kāth. 21, 13; TS 4, 3, 13, 3; AV 7, 77, 1.
 sāvitram punarutsṣtam ālabheta 2, 5, 4.
 sāvitṛāir abhrim ādatte 3, 1, 2; Kāth. 19, 1.
 sā vai sṛṣṭobhayān devamanushyān 4, 2, 7.
 sinivāli prthush̥tuke 4, 12, 6; RV 2, 32, 6; Kāth. 13, 16; TS 3, 1, 11, 3, 3, 11, 5; VS 34, 10; AV 7, 46, 1; Nir. 11, 32.
 sinivāli sukapardā 2, 7, 5; Kāth. 16, 5; TS 4, 1, 5, 3; VS 11, 56.
 sīda tvam mātur asyā upasthe 2, 7, 8; (3, 2, 1); Kāth. 16, 8; TS 4, 1, 9, 3, 2, 1, 4; 5, 1, 9, 6; VS 12, 15.
 sīda hotaḥ sva u loke cikitvān 2, 7, 8; (4, 10, 4 sīda hotar); RV 3, 29, 8, Kāth. 15, 12; 16, 3; 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 3, 5, 11, 2; 4, 1, 3, 3; 5, 1, 4, 5; VS 11, 35.
 sīrā yuñjanti kavayo 2, 7, 12; RV 10, 101, 4; Kāth. 16, 12; 21, 14; Kap. S. 25, 3. TS 4, 2, 5, 5; VS 12, 67; AV 3, 17, 1.
 sīsena klibāt kāryānta w 2, 4, 2.
 sīsena tantram manasā 3, 11, 9; Kāth. 38, 3; TB 2, 6, 4; VS 19, 80.
 sugā vo devāḥ sadanā 1, 3, 38; (4, 14, 11 sugā vo devā); Kāth. 4, 12; Kap. S. 3, 10; VS 8, 18; AV 7, 97, 4.
 sujāto jyotishā 2, 7, 4; (3, 1, 5); Kāth. 16, 4; 19, 5; TS 4, 1, 4, 1; 5, 1, 5, 2; VS 11, 40.
 sutrāmāpam prthivīm dyām anehasa w 4, 10, 1; (4, 12, 4 sutrāmāpam); RV 10,

- 63, 10; K&th. 2, 3; TS 1,⁵ 5, 11, 5; 7, 1, 18 2; TA 1, 13, 2; VS 21, 6; AV 7, 6, 3.
- sudevo asi varuṇa 4, 7, 8; RV 8, 69, 12; AV 20, 92, 9; Nir. 5, 27.
- suparṇaḥ pārjanya 3, 14, 15; TS 5, 5, 21; VS 24, 34.
- suparṇaḥ vaste mrgo 3, 16, 3; RV 6, 75, 11; K&th. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 4; VS 29, 48; Nir. 2, 5; 9, 19.
- subarbiḥ agniḥ pūshaṇvān 3, 11, 11; K&th. 38, 10; TB 2, 6, 18, 2; VS 21, 15.
- subrahmaṇam devavantam 4, 14, 8; RV 10, 47, 3; TB 2, 5, 6, 1 (viravantam).
- surāvantam barbishadaḥ 3, 11, 7; K&th. 38, 2; TB 2, 6, 3; VS 19, 32.
- suvān bhṛād āngāre 3, 8, 10.
- susamdr̥ṣam tvā vayas vaso maghavan 1, 10, 3; (1, 10, 19 s. t. vayas); RV 1, 82, 3 (ohne vaso); K&th. 9, 6 u. 19; 36, 18; Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 1; VS 3, 52.
- susamdr̥ṣam tvā vayas pratipacyemasūrya 4, 12, 4.
- sūyame me 'dya staḥ 1, 1, 13.
- sūrya ekāki carati 3, 12, 19; K&th. 5, 4, 7; TS 7, 4, 18, 1; VS 23, 10, 46.
- sūryasya cakshur āruham 1, 2, 5; (3, 7, 7); K&th. 2, 6; 24, 6; Kap. S. 1, 19; 37, 7; TS 1, 2, 4, 1; 6, 1, 7, 3; VS 4, 32.
- sūryo apo vigāhate 4, 12, 5.
- sūryo devīm ushasaḥ 4, 14, 4; RV 1, 115, 2; TB 2, 8, 7, 1; AV 20, 107, 15.
- sṛjanti raṇḍim ojaś 4, 12, 5; RV 8, 7, 8.
- sud agne 'astu subbagaḥ 4, 11, 5; RV 4, 4, 7; K&th. 6, 11; TS 1, 2, 14, 3.
- so agna tje çaçame 4, 13, 6; RV 6, 1, 9; K&th. 18, 20; TB 3, 6, 10, 4.
- so agniḥ yo vasur gr̥ṇe 2, 13, 7; RV 5, 6, 2; VS 15, 42; SV 2, 1089.
- soma gīrbhiḥ tvā vayas 4, 10, 1; (4, 10, 5); RV 1, 91, 11; K&th. 2, 14; TB 3, 5, 6, 1.
- soma yas te mayobhuva 4, 10, 3; RV 1, 91, 9; K&th. 2, 14; TS 4, 1, 11, 1.
- somaasya mā tavasaḥ vakshy 4, 11, 2; RV 3, 1, 1; K&th. 2, 15.
- somānaw svaranaḥ kṛpuhi 1, 5, 4; (1, 5, 11 s. svaranam); RV 1, 18, 1; K&th. 7, 2 u. 9; Kap. S. 5, 2; TS 1, 5, 6, 4; TA 10, 1, 1; VS 3, 28; SV 1, 139; 2, 813; Nir. 6, 10.
- somāpūshaṇā jananā rayiṇāṃ 4, 11, 2; RV 2, 40, 1; K&th. 8, 17; TS 1, 8, 22, 5; 2, 6, 11, 4; TB 2, 8, 1, 5.
- somāpūshaṇā rajaso 4, 14, 1; RV 2, 40, 3; TS 1, 8, 22, 5; TB 2, 8, 1, 5.
- somāya kulaṅga 3, 14, 13; VS 24, 32.
- somāya labān 3, 14, 5; VS 24, 24.
- somāya hawsān 3, 14, 3; VS 24, 22.
- somārudrā dhārayethām 4, 11, 2; RV 6, 74, 1; K&th. 11, 12.
- somārudrā yuvam etānyasme 4, 11, 2; RV 6, 74, 8; K&th. 11, 12; TS 1, 8, 22, 5; AV 7, 42, 2.
- somārudrā vivṛhataḥ vishūcim 4, 11, 2; RV 6, 74, 2; K&th. 11, 12; TS 1, 8, 22, 1; AV 7, 42, 1.
- somenejānaw yājayet 4, 3, 5.
- somo dhenuḥ somo arvantam 4, 14, 1; RV 1, 91, 20; TB 2, 8, 3, 1; VS 34, 21.
- somo rājāmṛtaḥ suta 3, 11, 6; TB 2, 6, 2; VS 19, 72.
- somo vā amutrāsīt 3, 7, 8.
- so horāstrāḥ so rdhamāsāḥ 4, 10, 6.
- sāinānikena suvidatro asme 4, 10, 5; (4, 11, 4 sāinānikene-); K&th. 21, 13; TS 4, 3, 13, 2.
- sāumārāudram ghr̥te carum 2, 1, 5.
- sāumārāudram carum 2, 1, 6; K&th. 11, 5.
- sāumyam babhruṃ lomaçam 2, 5, 1.
- sāurī balākā 3, 14, 14; K&th. 5, 7, 6; TS 5, 5, 16; VS 24, 33.
- sāuryam ghr̥te carum 2, 2, 2.

- stirpam barhiḥ sushṭarimā 3, 16, 2; 4, 14, 4 s. barhiḥ); Kāth. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 2; VS 29, 4.
- stubi cūra w vajriṇam 4, 14, 12; TB 2, 8, 4, 2.
- strpita barhir 4, 13, 4; RV 1, 13, 5.
- stokānām indum prati cūrā 3, 11, 1; Kāth. 38, 6; TB 2, 6, 8, 4; VS 20, 46.
- stomas trayastriṇce 3, 16, 4; TS 4, 4, 12, 4 (stomat-).
- sthālyā duhaty anayā vā etad upasidanti 1, 8, 3.
- sthiro bhava vidhāṅga 2, 7, 4; (3, 1, 6); Kāth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 4; VS 11, 44.
- ayūtā devebbir amṛtenāgād 2, 7, 16; Kāth. 39, 3.
- ayonā prthivi bhavā- 4, 12, 2; RV 1, 22, 15; Kāth. 38, 13; TA 10, 1, 10; VS 35, 21; 36, 13; AV 18, 2, 19; Nir. 9, 32.
- svajā asi svabhūr asy 1, 2, 6.
- svayam kṛpānāḥ sugam 2, 13, 22; Kāth. 40, 12; TB 2, 4, 2, 5.
- svargaw vā esha lokam anvārohati 3, 5, 5.
- svarbbānur vā āsurāḥ 2, 5, 2; Kāth. 12, 18.
- svaryanto nāpeksantā 2, 10, 6; Kāth. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; VS 17, 68, AV 4, 14, 4.
- svarvatī sudughā 3, 16, 4; Kāth. 22, 14.
- svaṅvā yaçasāyātām 4, 14, 10; RV 7, 69, 3; TB 2, 8, 7, 7.
- svasti nā indro vṛddhaçravāḥ 4, 9, 27; RV 1, 89, 6; Kāth. 35, 1; Kap. S. 48, 2; TA 1, 1, 1, 21, 3; 10, 1, 9; VS 25, 19; SV 2, 1225.
- svādushaṁsadaḥ pitaro 3, 16, 3; RV 6, 75, 9; Kāth. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 3; VS 29, 46.
- svādor itihā viśhūrto 4, 14, 14; RV 1, 84, 10; SV 1, 409; 2, 355; AV 20, 103, 1.
- svādvim tvā svādunā 2, 3, 8; Kāth. 12, 9; 37, 18; TS 1, 8, 21; TB 2, 6, 1; VS 19, 1.
- svāyudhaw svāvasaw sunitham 4, 14, 8; RV 10, 47, 2.
- svāhā yajñaw varuṇāḥ 3, 11, 11; Kāth. 38, 10; TB 2, 6, 18, 4.
- svo rohāvehi 1, 11, 8.
- svāir dakshāir dakshapiteha 2, 8, 1; Kāth. 17, 1; Kap. S. 25, 10; TB 3, 7, 7, 9; VS 14, 3.
- hawsaḥ çucishad vasur antarikshasad 2, 6, 12; (3, 2, 1; 4, 4, 6); (2, 7, 8; 2, 13, 8 h. çucishad); RV 4, 40, 5; Kāth. 15, 8; 16, 8; 19, 11; Kap. S. 32, 1; TS 1, 8, 15, 2; 4, 2, 1, 5; TB 1, 7, 9, 6; TA 1, 13, 3, 10, 40; VS 10, 24; 12, 14.
- hawsāir iva sakhibhir 4, 12, 6; RV 10, 67, 3; Kāth. 23, 12; TS 3, 4, 11, 3; AV 20, 91, 3.
- harikeçāḥ sūryaraçmiḥ puraçtāt 2, 10, 5; Kāth. 18, 3.
- havis asi vāçvānaram 1, 1, 11.
- haviḥ vā bhajamāno nā 4, 14, 15.
- haviḥmatir imā āpo 1, 3, 1; (4, 5, 1); Kāth. 3, 9; Kap. S. 2, 16; TS 1, 3, 12; 6, 4, 2, 4; VS 6, 28.
- havyavād agnir ajarāḥ 4, 12, 6; (4, 14, 15); RV 5, 4, 2; TS 3, 4, 11, 1.
- hasta ādhāya savitā 2, 7, 1; TS 4, 1, 1, 4; VS 11, 11.
- himpkārāya svāhā 3, 12, 3; VS 22, 7.
- himasya tvā jarāyunaḥ 2, 10, 1; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 1; VS 17, 5; AV 6, 106, 3.
- hiranyagarbhāḥ samavaritāgre 2, 7, 15; 2, 13, 23; 3, 12, 16; RV 10, 121, 1; Kāth. 18, 15; 20, 5; 40, 1; 5, 5, 11; Kap. S. 32, 7; 48, 18; TS 4, 1, 8, 3, 2, 6, 3; 5, 5, 1, 2; VS 18, 4; 23, 1; 25, 10; AV 4, 3, 7; Nir. 10, 23.
- hiranyam nidhāya jahoty 3, 7, 7.
- hiranyapāṇim ūtaye 4, 12, 2; RV 1, 23, 5; TS 1, 4, 23, 1; 2, 2, 12, 2; VS 22, 10.
- hiranyavaruṇāḥ sa hiranyasampidḥ 2, 12, 1.

hiranyavarṇam ushaso vyushṭā 2, 6, 9; (4, 4, 3); Kāth. 15, 7.	hrdam na hi tvā nyrshanty 4, 12, 3.
hiranyavarṇāḥ ṣucayaḥ pāvakāḥ prakramur 1, 2, 1.	hrdayasyāvadyati manasa eva 3, 10, 3.
hiranyavarṇāḥ ṣucayaḥ pāvakā yāsu jātaḥ 2, 13, 1; TS 5, 6, 1; TB 2, 8, 9, 3; AV 1, 83, 1.	hemantena rtunā devās 3, 11, 12; Kāth. ♦ 38, 11; TB 2, 6, 19, 2; VS 21, 27.
hiranyavarṇo abbayaṃ kṛnotv 4, 14, 12; TB 2, 8, 4, 1.	hotādhvaryur āvayā agnimindho 3. 16, 1, RV 1, 162, 5; Kāth. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 2; VS 25, 28.
have vātasvanam kavim 4, 11, 2; RV 8, 102, 5; Kāth. 40, 14; TS 3, 1, 11, 8.	hotā yakshat samidhāgnim 3, 11, 2; TB 2, 6, 11; VS 21, 23.
	hotā yakshat agniw samidhā sushamidhā 4, 13, 2; Kāth. 15, 13; TB 2, 6, 17.

Correcturen und Conjecturen

zu dem ganzen Werk.

(Vgl. das Vorwort).

Buch I.

- p. XXI Anm. 2 Z. 3 lies Mâitr. S. 3, 12, 20 statt Mâitr. S. 6, 12, 20.
 p. XXIX Z. 7 lies an erster Stelle vṛtraghné statt vṛtraghná
 p. 8 Anm. 4 lies Âp. 2, 10, 4 statt Âp. 2, 10, 7.
 p. 14 Z. 12 lies सोमक्रयणा० statt सोमक्रयणां
 p. 19 Z. 14 muss hinter ०माद्दे ein ^v stehen.
 p. 22 Z. 14 lies ०पावृत्त statt ०पावृत्
 p. 26 Z. 3 lies एताम् statt एताम
 p. 29 Z. 2 lies विश्वेषां statt विश्वेषां
 p. 29 Z. 3 lies सुम्भ्याय statt सम्भ्याय
 p. 34 Z. 10 lies प्रणयन्त्सं० statt प्रणयन्त्सं
 p. 40 Z. 5 lies २९ statt २७
 p. 51 Z. 4 lies अभूताम् । statt अभूताम् ॥
 p. 62 Z. 17 lies चर्षेण statt चर्षण
 p. 79 Z. 8. 10. 17 lies ०वाद्यय् statt ०वाद्यय
 p. 80 Z. 11 lies ०तुव्यय् statt ०तुव्यय
 p. 81 Z. 4 lies सुवामहा statt सुवावहा
 p. 81 Z. 6 lies ०भिसंममिक्त्वा० statt ०भिसंममिक्त्वा
 p. 81 Z. 10 ist nach ०पावृत्त ein ^v zu setzen.
 p. 81 Anm. 11 lies चक्षय्यविद्दुः statt चक्षय्यविद्दुः
 p. 91 Z. 7 lies चासी० statt चासी०

- . 94 Z. 5 ist das Zeichen ^v erst nach वर्जताद्या zu setzen.
- . 102 Z. 13 setze ein ^v nach प्रातस् und streiche ||
- 105 Z. 2 lies प्राखमानुद्° statt प्राखमं चद्°
- . 106 Z. 4 lies मातुर्धाचिन्वा statt मातुर्धाचिन्वा
- . 106 Z. 16 lies प्रफ° statt पफ°
- p. 107 Z. 9 lies °नितैः प्रदानात्तु statt °नितैः प्रदायात्तु
- p. 118 Z. 10 lies चदाहति statt चदाहति (Conj. von Böhlingk: „was Schaden nimmt“).
- p. 119 Z. 21 lies प्रवां statt पवां
- p. 120 Z. 3 lies °ल्लुंको statt °ल्लुंको
- p. 121 Z. 1 lies °ज्जितिर° statt °ज्जितिर°
- p. 121 Z. 10 lies ममले statt ममले
- p. 121 Z. 20 lies चदस्त्वाय statt चदस्त्वाय (Conj. von Böhlingk; „damit er die Zähne behält“).
- p. 123 Z. 12 lies वेवायवृचि statt वेवाय वृचि (cf. Âp. Çr. p. 132. 337).
- p. 124 Z. 6 lies दग्धवादिः statt दग्धवादिः
- p. 126 Z. 13 lies मुष्याः statt मुष्या und प्रीचवी° statt पीचवी°
- p. 130 Z. 11 ist das Zeichen ^v erst nach द्वायवास् zu setzen.
- p. 134 Z. 3 lies °द्विच° statt °द्विच°
- p. 135 Anm. 9 lies नुहामहि statt नुहामहि
- p. 139 Z. 17 lies चिद्विचती° statt चिद्विचती° (Whitney).
- p. 141 Z. 12 lies | statt ||
- p. 143 Z. 2 lies || statt |
- p. 143 Z. 11 lies प्रलक्षि° statt प्रलक्षि°
- p. 144 Z. 7 lies | statt ||
- p. 144 Z. 9 füge am Schluss || hinzu.
- p. 158 Z. 6 lies मिष्णु° statt मिष्णु°
- p. 154 Z. 9 lies °क्षु° statt °क्षु°
- p. 154 Z. 17 lies °मविष्ता statt °मविष्ता
- p. 155 Z. 18 lies मीचती° statt मीचती°
- p. 157 Z. 5 lies पितृषुष्ठो statt पितृषुष्ठो
- p. 159 Z. 17. 18 lies °मिषस् statt °मिषस्
- p. 164 Z. 1 lies वैचक्षनी° statt वैचक्षनी° (Whitney).
- p. 165 Z. 5 lies | statt ||
- p. 173 Z. 15 lies चडाडा (mit den Mss.) statt चडां चडा

Buch II.

- p. 8 Z. 13 lies **मिषवर्ग** (mit M).
- p. 16 Z. 21 und p. 17 Z. 1 lies **सेवाचक्षुषीय** statt **सेवाचक्षुषी** (cf. Buch I p. 123 Z. 12; Âp. Cr. p. 337).
- p. 20 Z. 5 lies **वाचयता** (mit allen Mss.).
- p. 25 Z. 12 lies **चद्वि** (mit Hg) statt **चदी**
- p. 59 Z. 17 lies **क्षेत्री** (mit Hg) statt **क्षेत्री** (Metron. von क्षेत्री „eine weisse Kuh“; Böhlingk).
- p. 61 Z. 15 lies || statt |
- p. 93 Z. 13 lies | statt ||
- p. 101 Z. 4 lies || statt |
- p. 191 Z. 12 lies | statt ||
- p. 137 Z. 6 lies | statt ||

Buch III.

- p. 12 Z. 11 lies **एतथासङ्गः प्रचोचिः** statt **एतथा सङ्गः प्रचोचिः** (cf. झाचोचि Roth)
- p. 20 Z. 8 lies **परिचरति** statt **परिचरति**
- p. 39 Z. 8 ist entweder **आवाचो** beizubehalten oder (mit Roth) zu lesen **आवाचो रचि** („ruhig am Wagen“).
- p. 42 Z. 19. 20 und p. 54 Z. 20 lies **तु** statt **तु**
- p. 54 Z. 21 lies **प्रचरति** statt **प्रोचति**
- p. 72 Z. 11 lies **ता** statt **त**
- p. 74 Z. 2 lies **सञ्चित** statt **सञ्चित** (सञ्चित „einschrumpft, eintrocknet“, von च्च; Roth).
- p. 79 Z. 11 lies **मापन्न** statt **मापन्न**
- p. 88 Z. 5 lies **पारीचक्षुषी** statt **पारीचक्षुषी**
- p. 90 Z. 5 lies **वी नक्षत्रं पावी** statt **वी नक्षत्रपावी** (es ist von einem Vertrage die Rede: „wer von uns das nicht hält“; Roth).
- p. 94 Z. 13 lies **विमुखा** statt **विमुखा**
- p. 94 Z. 15 trenne **वी वाचि**
- p. 107 Z. 13 trenne **नामावधत्त मङ्गलवाचि** („sie nahmen diese zweiten (anderen) Namen an, fausti omnis causa, für ihre Bitte um Zulassung zum Soma“; वाचत ist als 3. Pers. Pl. gebraucht; Roth).
- p. 113 Z. 8 lies **वाचिपले** statt **वाचिपले** (Conj. von Roth; vgl. TS 6, 3, 2 Anfang.)

- p. 114 Z. 13 lies **रत्नं वेत्तं वा दूर्ध्वं** (nach der einen oder anderen Seite gekrümmt; **दूर्ध्वं** Partic. von **दूर**; Gegensatz **अधु**; Conj. von Roth).
- p. 117 Z. 1 lies **रोहीतके** statt **रोहितके** .
- p. 117 Z. 4 lies **यंबवमतीभिः** statt **यंबवमोभिः**.
- p. 118 Z. 7 lies **सुर्वाङ्गतेषां स्नात्** (zweifelloes richtige Conj. von Roth; die ganze Stelle ist citirt Nir. 3, 5).
- p. 120 Z. 10 lies **प्रचम^० रंजुभिर्जुतमे^०** (cf. Çat. Br. 6, 7, 1, 15).
- p. 120 Z. 11 lies **जुतास्** (वा c. वि).
- p. 120 Z. 13 lies **देवां नामुचयसं** („die Götter waren nicht mehr gnädig; die in dieser Welt eingeschlagenen svaru hinderten sie daran“; Roth).
- p. 121 Z. 14 lies **ततो धूमो ऽसृज्यत^१ तस्माद्धूमवती** (Roth).
- p. 121 Z. 16 lies **समंवा** statt **समंवा** (cf. Çat. Br. 3, 8, 2, 20; Roth).
- p. 125 Z. 14 u. 15 tilge § und ziehe zusammen.
- p. 122 Z. 9 lies **०र्वाङ्गिः^१ ऋदा** (Conj. von Roth).
- p. 123 Z. 14 lies **०दांशोद्यति** statt **०दांशुमद्यति** (macht lahm, lähmt; cf. **अज्ञोद्यत्** TBr 1, 5, 2, 8; Roth); oder **०दांशामद्यति**.
- p. 124 Z. 2 lies **बहुमंवा** (mit den Mss.) statt **बहुमंवा** („zahlreich sind, ihr Leute, die Y.“; Roth).
- p. 126 Z. 9 lies **पाचांश्च नं** statt **पाचांश्च**
- p. 126 Z. 9 und 10 lies **मांवाश्च नं मांवाश्च** statt **मांवाश्च नं मांवा**
- p. 128 ist oben, noch vor Z. 1, einzuschalten die Zeile:

तन्मूषाश्चमुष्मिन्नतस्मन्पाचं वरसती ।

Buch IV.

- p. 17 Z. 3 lies **समाहाच** statt **समाहाच**
- p. 21 Z. 11 lies **मनुषि^१** statt **मनुषि**
- p. 22 Z. 3 ist jedenfalls das in der Anm. Vermathete einzusetzen.
- p. 23 Z. 2 lies **भिल्लरिद्यति** (V 2. लर Roth).
- p. 23 Z. 3 lies **समाद्** statt **समाद्** (Roth).
- p. 25 Z. 5 lies **बहु-** statt **बहु** und streiche Anm. 2.
- p. 25 Z. 9 lies **आवीर्षुष** statt **आवीर्षुष** („nach der Feistheit“; Roth).
- p. 26 Z. 10 lies **०वरमां चवमां:** statt **०वरमां चवमां** („die geringsten, d. h. wenigst feisten Thiere sollen die letzten sein“; Roth).

- p. 29 Z. 15 lies **बन्ध माषो** statt **बन्धमानो** (von माषो hängt ab; Conj. von Ro)
- p. 32 Z. 4 lies **बन्धुमुचता** statt **बन्धुमुचता**
- p. 48 Z. 8 lies **मन्थते** statt **मन्थति**
- p. 73 Z. 7. 8 lies **पुंषो** statt **पंषो**
- p. 75 Z. 7. 8 lies **तस्मात्** statt **तस्मात्**
- p. 76 Z. 18 lies **मन्त्रः** und **मन्त्रुका** statt **मन्त्र** und **मन्त्रुका**
- p. 77 Z. 1 lies **तन्न** statt **तं**
- p. 77 Z. 2 lies **मन्त्रो** statt **मन्त्रा**
- p. 77 Z. 4 lies **ज्वालयति** („beisset ab“; cf. TA; Roth).
- p. 77 Z. 7 lies **चर्चर्च** (von $\sqrt{\text{चर्च}}$ c. $\sqrt{\text{चर्च}}$; etwa „aus einander fahren“; cf. Cat. 14, 1, 1, 9 **चर्च** c. **चि**; Conj. von Roth).
- p. 78 Z. 1 lies **प्रते** statt **प्रते**
- p. 83 Z. 10 lies **सरमा चर्चमं** statt **सरमाचर्चमं**
- p. 83 Z. 18 lies **सरा** statt **सररा** (cf. 3, 8, 2 a. A).
- p. 91 Z. 1 lies **वेत्ति** statt **वेत्ति**
- p. 92 Z. 15 lies **ते भाषिष्यो** („sie, Zuflucht und Versteck suchend“; Roth).
- p. 98 Z. 5 lies **तदन्वा** statt **तदन्वा**
- p. 98 Z. 9 lies **मन्थते** statt **मन्थते**
- p. 98 Z. 15 trenne **चपि बुद्धे**
- p. 107 Z. 2 lies **मन्त्रा** statt **मन्त्रा** (cf. Einl. zu Buch 1 p. XIV).
- p. 107 Z. 15 lies **पञ्चाचेतां** statt **पञ्चाचेतां**
- p. 108 Z. 1 tilge den Apostroph $\$$
- p. 109 Z. 4 lies **बहुमर्षा** statt **बहुमर्षा** (ebenso war zu corrigiren Buch III p. Z. 2; vgl. oben).
- p. 110 Z. 11 lies **हृदात्माश्च तेषामपवति** (von चावो „Schmerz, Krankheit“; zweifelhafte Conj. von Roth; cf. Gopatha Br. 2, 3, 17. 18).
- p. 179 Z. 9 vgl. TBr 2, 4, 2, 7.
- p. 179 Z. 12 vgl. AV 1, 1, 2 u. 1.
- p. 185 Z. 7 vgl. RV 3, 51, 1.
- p. 185 Z. 7 wohl **बुधतरं** statt **बुधतरं** zu lesen.
- p. 187 Z. 7 ist RV 1, 105, 19 zu vergleichen und darnach der Vers zu corrigiren
- p. 194 Z. 1 u. 2 vgl. RV 4, 13, 4; TBr 2, 4, 5, 4.
- p. 197 Z. 8 lies **प्र च निषा** u. vgl. RV 3, 50, 2. 3.

